13
18 L
37

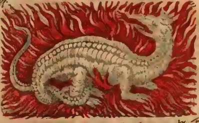
Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-18.E.38

27 2M
G E
12 8

AEGIDII
BELLEMERAE
PRAESVLIS AVE-
NIONENSIS I. V. CONSVLTI

Remiſſorius, qui poſterior eſt tomus Commentariorum in Gratiani Decreta (quorum ipſe meritò ΛΕΞΙΚΟΝ appellatur) germanæ integritati ex autoris fide, ac mente reſtitutus: & nunc primùm (quod antehac nunquam) typis excuſus. Cuius argumentum ediſſerit De ineundis, diſſoluendiſque nuptijs: & Chriſtiana religione.

LVGDVNI
Ad Salamandræ, apud Sennetonios fratres.
M. D. L.
Priuilegio Regis.

ELENCHVS CAVSSARVM, QVAESTIONVM, DISTINCTIONVM. AC PARTIVM

in quas diductæ ſunt hæ ſingulæ, quibus lucem adtulit Aegidius Bellamera Iureconſultus clariſs. idq; eo, quo ab illo ſcribuntur, ordine:

Cauſa.xxv. fo.2.
Quæſtio.j. fo.2.
Quæſtio ij. fo.7.
Pars.ij.q.ij. fo.14.
Pars.iij.q.ij. ibidem.
Cauſa.xxvj. fo.14.
Quæſtio.j. fo.14.
Quæſtio.ij. fo.15.
Quæſtio iij.&.iiij. fo.16.
Diuinationum tracta.ibidem.
Pars.ij.iij.&.iiij.q.iij.&.iiij. fo.20.
Quæſtio.v. fo.20.
Pars.ij.v.q. fo.21.
Pars.iij.v.q. ibidem.
Quæſtio.vj. fo.23.
Quæſtio.vij. fo.23.
Pars.ij.q.vij. ibid.
Pars.iij.q.vij. fo.24.
Pars.iiij.q.vij. ibid.
Pars.v.q.vij. ibid.
Cauſa.xxvij. fo.24.
Quæſtio.j. fo.25.
Pars.ij.q.j. fo.29.
Quæſtio.ij. fo.30.
Pars.ij.q.ij. fo.31.
Pars.iij.q.ij. fo.33.
Pars.iiij.q.ij. fo.34.
Pars.v.q.ij. fo.34.
Cauſa.xxviij. fo.35.
Quæſtio j. fo.35.
Pars.ij.q.j. fo.35.
Pars.iij.q.j. ibidem.
Pars.iiij.q.j. fo.37.
Pars.v.q.j. fo.37.
Quæſtio.ij. fo.38.
Quæſtio.iij. fo.38.
Cauſa.xxxix. fo.38.
Quæſtio.j. fo.38.
Quæſtio ij. fo.39.
Pars.ij. fo.39.
Pars.iij. fo.ibidem.
Pars.iiij. ibidem.
Cauſa.xxx. fo.40.
Quæſtio.j. fo.40.
Pars.ij.q.j. fo.40.
Pars.iij q.j. ibid.
Quæſtio.ij. fo.41.
Quæſtio.iij. fo.41.
Pars.ij.q.iij. fo.42.
Quæſtio.iiij. fo.42.
Pars.ij.q.iiij. fo.42.
Pars.iij.q.iiij. fo.42.
Quæſtio.v. fo.42.
Pars.ij.q.v. fo.43.
Pars.iij.q.v. ibid.
Pars.iiij.q.v. fo.43.
Cauſa.xxxj. fo.44.
Quæſtio.j. fo.44.
Pars.ij q.j. fo.44.
Pars.iij.q.j. fo.45.
Quæſtio.ij. fo.45.
Quæſtio.iij. fo.46.
Cauſa.xxxij fo.46.
Quæſtio.j. fo.46.
Pars.ij.q.j. fo.46.
Pars.iij.q.j. fo.49.
Pars.iiij.q.j. fo.49.
Quæſtio.ij. fo.49.
Pars.ij.q.ij. fo.ibidem.
Pars.iij.q.ij. ibidem.
Pars.iiij.q.ij. ibidem.
Pars.v.q.ij. fo.50.
Pars.vj.q.ij. ibidem.
Pars.vij.q.ij. ibidem.
Quæſtio.iij. fo.50.
Quæſtio.iiij. fo.50.
Pars.ij.q.iiij. fo.51.
Pars.iij.q.iiij. fo.51.
Pars.iiij.q.iiij. fo.51.
Pars.v.q.iiij. ibidem.
Pars.vj.q.iiij. fol.52.
Quæſtio.v. fo.52.
Pars.ij.q.v. fo.53.
Pars.iij.q.v. fo.53.
Pars.iiij.q.v. ibidem.
Pars.v.q.v. ibi.
Pars.vij.q.v. ibid.
Quæſtio.vj. fo.53.
Quæſtio.vij. fo.54.
Pars.ij.q.vij. fo.54.
Pars.iij.q.vij. fo.55.
Pars.iiij.q.vij. fo.55.
Pars.v.q.vij. fo.55.
Pars.vj.q.vij. fo.55.
Pars.vij.q.vij. fo.56.
Quæſtio.viij. fo.56.
Cauſa.xxxiij. fo.56.
Quæſtio.j. fo.56.
Pars.ij.q.j. ibid.
Pars.iij.q.j. ibid.
Quæſtio.ij. fo.57.
Pars.ij.q.ij. fo.57.
Pars.iij.q.ij. fo.57.
Pars.iiij q.ij. fo.58.
Pars.v.q.ij. ibid.
Pars.vj.q.ij. ibid.
Pars.vij.q.ij. ibid.
Pars.viij.q.ij. ibid.
Pars.ix.q.ij. ibid.
Pars.x.q.ij. ibid.
Quæſtio.iij.continens.vij.diſtinctiones de pœnitentia. fo.58.&.59.
Diſtinctio j.de pœ. fo.59.
Pars.ij.diſt.j.de pœ. fo.62.
Pars.iij.diſt.j.de pœ. fo.ibid.
Pars.iiij.diſt.j.de pœ. ibid.
Pars.v.diſt.j.de pœ. fo.64.
Pars.vj.diſt.j.de pœ. ibid.
Pars.vij diſt.j.de pœ. ibid.
Pars tertia de pœ. fo.67.
Pars quarta de pœ.diſt. ibid.
Pars quinta de pœ.di.j. fo.68.
Pars ſexta de pœ.diſt.j. fo.69.
Pars ſeptima de pœ.diſt.j. fo.71.
Pars octaua de pœ.diſt.j. fo.72.
Pars.ix.de pœ.diſt.j. fo.73.
Pars.x.de pœ.diſt.j. ibid.
Diſtinctio.ij.de pœ. fo.73.
Pars.ij.diſt.ij.de pœ. fo.74.
Pars.iij.diſt.ij.de pœ. ibid.
Pars.iiij.diſt.ij.de pœ. fo.77.
Pars.v.diſt.ij.de pœ. ibid.
Pars.vj.diſt.de pœ. fo.78.
Diſtinctio.iij.de pœ. fo.78.
Pars.ij.diſtinct.iij de pœ. fo.79.
Pars.iij.diſt.de pœ. ibid.
Pars iiij.de pœ. ibid.
Pars.v.de pœ. fo.79.&.80.
Pars.vj.de pœ. fo.80.
Pars.vij.de pœ. ibid.
Pars.viij.de pœ. fo.80.&.81.
Pars.ix.de pœ. fo.81.
Pars.x.de pœ. fo.82.
Pars.xj de pœ. ibid.
Pars.xij.de pœ. ibid.
Diſtinctio.iiij.de pœ. fo.82.
Pars.ij.diſt.iiij.de pœ. fo.83.
Pars.iij de pœ. fo.83.
Pars.iiij.de pœ. ibid.
Pars.v.de pœ. fo.84.
Pars.vj.de pœ. ibid.
Pars.vij.de pœ. fo.84.
Diſtinctio.v.de pœ. fo.84.
Pars.ij.de pœ. ibid.
Pars.iij.de pœ. ibid.
Pars.iiij.de pœ. ibid.
Diſtinctio.vj.de pœ. fo.85.
Pars.ij.de pœ. fo.86.
Pars.iij.de pœ. ibi.
Diſtinctio.vij.de pœ. fo.87.
Pars ſecunda de pœ. fo.87.
Quæſtio.iiij.xxxiij.cauſ. fo.87.
Quæſtio.v.xxxiij.cau. ibid.
Cauſa.xxxiiij. fo.89.
Quæſtiones.j.&.ij. fo.89.
Cauſa.xxxv. fo.90.
Quæſtio.j. fo.90.
Quæſtiones.ij.&.iij. fo.91.
Quæſtio.iiij. fo.92.
Quæſtio.v. ibi.
Quæſtio.vj. ibidem.
Quæſtio.vij. fo.94.
Quæſtio.viij. ibid.
Quæſtio.ix. ibi.
Quæſtio.x. ibid.
Cauſa.xxxvj. fo.96.
Quæſtio.j. fo.96.
Quæſtio.ij. ibi.
Diſtinctiones quinque de conſecratione ad finem uſque.
Diſtinctio j.de conſecrat. fo.96.
Pars.ij.de conſecrat. fo.97.
Pars.iij.de conſe. ibi.
Pars.iiij.de conſe. ibi.
Pars.v.de conſecra. fo.98.
Pars.vj.de conſecra. ibidem.
Pars.vij.de conſecrat. ibid.
Pars.viij.di.de conſe. fo.99.
Pars.ix.de conſecra. fo.100.
Pars.x.de conſecrat. ibi.
Pars.xj.de conſecrat. ibidem.
Pars.xij.de conſecrat. ibid.
Pars.xiij.de conſecrat. ibid.
Pars.xiiij.de conſecra. ibid.
Pars.xv.de conſe. fo.101.
Pars.xvj.de conſecrat. ibi.
Pars.xvij.de conſecrat. ibid.
Pars.xviij.de conſe. ibid.
Pars.xix.do conſecrat. ibi.
Pars.xx.de conſecrat. fo.102.
Pars.xxj.de conſecrat. ibid.
Pars.xxij.de conſecrat. ibidem.
Pars.xxiij.de conſecrat. ibid.
Pars.xxiiij.de conſe. ibid.
Pars.xxv.de conſecrat. ibid.
Pars.xxvj.de conſecrat. ibi.
Pars.xxvij.de conſecrat. ibi.
Diſtinctio.ij.de conſecrat. ibid.
Pars.j.de conſe. fo.103.
Pars.ij.de conſecrat. ibidem.
Pars.iij.de conſe. ibidem.
Pars.iiij.de conſe. fo.104.
Pars.v.de conſe. ibidem.
Pars.vj.de conſe. ibidem.
Pars.vij.de conſe. ibi.
Pars.viij.de conſe. ibi.
Pars.ix.de conſecrat. fo.105.
Pars.x.de conſecra. ibid.
Pars.xj.de conſecrat. ibidem.
Pars.xij.de conſe. ibi.
Pars.xiij.de conſecrat. ibid.
Pars.xiiij. de conſecrat. ibid.
Pars.xv.de conſe. fo.106.
Pars.xvj.de conſe. ibi.
Pars.xvij.de conſecra. fo.107.
Pars.xviij.de conſe. ibid.
Pars.xix.de conſe. ibidem.
Pars.xx.de conſecrat. fo.108.
Pars.xxj.de.conſecrat. fo.108.
Pars.xxij.de conſecra. fo.109.
Pars.xxiij.de conſecra. fo.110.
Pars.xxiiij.de conſecrat. fo.112.
Pars.xxv.de conſecra. fo.112.
Pars.xxvj.de conſe. fo.113.
Pars.xxvij.de conſecrat. ibi.
Pars.xxviij.de conſe. ibid.
Diſtinctio tertia de conſecratione. folio 115.
Pars ſecunda de conſe. fo.114.
Pars.iij.de conſe. ibidem.
Pars.iiij.de conſe. ibi.
Pars.v.de conſe. ibi.
Pars.vj.de conſe. ibid.
Pars.vij.de conſe. ibidem.
Pars.viij.de conſe. ibidem.
Pars.ix.de conſe. fo.115.
Pars.x.de conſe. ibid.
Pars.xj.de conſe. ibi.
Pars.xij.de conſe. ibid.
Pars.xiij.de conſe. ibi.
Pars.xiiij.de conſe. ibidem.
Diſtinctio quarta de conſecratione folio 115.
Pars.ij.de conſecra. fo.116.
Pars.iij.de conſecrat. fo.118.
Pars.iiij.de conſe. ibi.
Pars.v.de conſe. ibid.
Pars.vj.de conſe. ibidem.
Pars.vij.de conſe. ibidem.
Pars.viij.de conſe. fo.119.
Pars.ix.de conſecra. ibid.
Pars.x.de conſe. ibid.
Pars.xj.de conſe. fo.120.
Pars.xij.de conſe. fo.121.
Pars.xiij.de conſe. ibidem.
Pars.xiiij.de conſecrat. ibid.
Pars.xv.de conſe. fo.122.
Pars.xvj.de conſe. ibidem.
Pars.xvij.de conſe. ibid.
Pars.xviij.de. ibidem.
Pars.xix.de conſe. fo.123.
Pars.xx.de conſe. ibidem.
Pars.xxj.de conſecrat. ibid.
Pars.xxij.de conſecrat. ibid.
Pars.xxiij.de conſecrat. ibid.
Pars.xxiiij.de conſe. ibid.
Pars.xxv.de conſe. fo.124.
Pars.xxvj.de conſe. ibid.
Pars.xxvij.de conſe. ibid.
Pars.xxviij.de conſe. fo.125.
Pars.xxix.de conſe. ibidem
Pars.xxx.de conſe. ibi.
Pars.xxxj.de conſecrat. ibid.
Pars.xxxij.de conſe. ibidem.
Diſtinctio quinta de conſecratione folio 125.
Pars.ij.de conſe. fo.126.
Pars.iij.de conſe. ibi.
Pars.iiij.di.de conſe. ibidem.
Pars.v.de conſe. ibi.
Pars.vj.de conſe. ibidem.
Pars.vij.de conſe. fo.127.
Pars.viij.de conſe. ibi.
Pars.ix.de conſe. ibidem.
Pars.x.de conſe. ibidem.
Pars vndecima diſtinctionis quintę de conſecratione. ibid.
Pars duodeſima diſtinctionis quintę de conſe ibidem.
Pars decimatertia diſtinctionis.v. de conſecrat. ibidem.

F I N I S.

Ægidii Bellemeræ Auenionenſis præſulis meritiſsimi Commentariorum in Decretum Gratiani pars tertia.

Cauſa vigeſima quinta.

SVMMARIVM

1 *Romana eccleſia poteſtatem in duobus conſiſtere.*
2 *Congruus cauſæ.xxv. ſitus: quódque ea docetur*

Sancta Romana eccleſia. Hîc intitulatur cauſa.xxv. in qua magiſter ex præcedenti themate, duas elicit queſtiones. & continuatur
2 ſic ad precedẽtia. † nam poteſtas Romanę eccleſiæ in duobus conſiſtit. Primò in poteſtate ligandi, & ſoluendi. Secundò etiã in poteſtate, de reb9 eccleſiæ diſponendi. de prima autem, videlicet de poteſtate ligandi, & ſoluendi, dixit in cauſa proximè præcedente: & ideò de ſecunda, ſcilicet de poteſtate, de rebus eccleſiæ diſpo-
2 nendi tractat hîc, vnde † in cauſa iſta tractat magiſter: vtrum Papa poſſit contra canones diſpenſare, & vtrum poſsit priuilegia concedere, & ſi conceſſerit contraria, quæ quibus præiudicent: vt auth. hæc &c. vel dic breuius expediuit magiſter de hæreticis. nunc deſcendit ad priuilegia, per quæ iura firmantur eccleſiæ. & ponit quando vnum priuilegium præiudicat alij, & quando vnum nõ: vt auth. hæc, & alia melius facere poterit &c. ſecundum Io. & potes dicere adhuc. Vt an. cauſa prædicta oſtenſum est, quòd omnes catholici, cum Romana eccleſia debent concordare, & ei ſubeſſe. nunc verò oſtendit, quam poteſtatem habeat in priuilegijs concedendis ſibi ſubditis, & cañonibus condendis, vt in auth. hæc & alia &c.

Prima quæſtio cauſæ.xxv.

SVMMARIVM.

1 *Antiquioribus priuilegijs baptiſmalium eccleſiarum ſequens monachorum priuilegium derogat.*
2 *Differentia inter hanc, & ſequentem quæſtionem.*
3 *An clerici ſuo priuilegio decimas poſſent vendicare, & an Romanus pontifex teneatur iura obſeruare. & de mutatione priuilegiorũ?*

Quod verò autem. Hîc intitulatur prima quæſtio cauſæ.xxv. in qua quæritur, an clerici baptiſmalis eccleſię authoritate priuilegij decimas ſuæ diœceſis ex integro valeant vendicare: dum tamen alias Epiſcopus grauiter non lædatur, vt. j. c. § vltimo. Io. de fic. & dic vendicare. id eſt contra epiſcopum defendere: & in hac prima quæſtione cõtra ius cõmune priuilegiũ ſtat. in ſecunda ve-
3 rò quæſtione ſtabit priuilegium ſecundũ Laur. † & ibi cum quæritur an ſubſequenti priuilegio monachorum derogetur antiquioribus priuilegijs baptiſmalium eccleſiarum, dic quòd ſic ſi baptiſmalis eccleſia non eſt enormiter læſa, vt. j. c. § vltimo. Io. de fict. In gl. j. ibi, clericos. adde de hoc loquitur prima quæſtio, & hoc patet. j. c. § his. ita in fine. ver. clerici. ergo Lau. & ibi, monachos, adde de hoc loquitur ſecunda quæſtio. & ibi
2 quæſtionum † adde hæc eſt differentia inter iſtam primã queſtionem, & ſequentem. & ibi, iſta capitula. adde vſq; ad § ſi ergo, quòd verò non videtur eſſe differentia inter iſtam primam, & ſequentem: ſed hæc eſt differentia, vt dicunt quidam, quòd in prima quodam modo generaliter queritur, an tali pri

uilegio poſsint clerici ſibi decimas ex integro vendicare. In ſe-
cunda verò ſpecialiter, quòd priuilegium cui præiudicet ſ. au
per ſecundum derogetur primo: & ita clerici per primum pri
uilegium volebant ſe defendere contra Epiſcopum: per ſecun
dum verò monachi contra clericos ſecundum Lau. & hic in-
3 tellectus tangitur in gl. prædicta † & dicas certum eſſe, quòd
clerici poſſunt tali priuilegio decimas vendicare, niſi ſecun-
do priuilegio impediantur: ſed hoc in ſequenti quæſtione me
lius explicatur, magis ſophiſticè allegat ad probandum quòd
priuilegium clericorum non teneat: quia contra canones con
ceſſum eſt quos Papa inuiolabiter obſeruare debet quod oſtẽ
dit authoritatibus, vſq; ad § his ita. vbi bene ſoluit. Probat igi
tur magiſter in hac quæſtione per. xxv. c. quòd priuilegia ec-
cleſiarum, ſcilicet per quæ firmantur ſtatus eccleſiæ non ſunt
immutanda, & hoc continet prima pars quæſtionis, hic. i. per
hęc decreta. xij. q. ij. quatuor. c. cõceſſo. & c. vulteranæ. ſeruare
oportet. de æquitate non de neceſsitate. ſ. e. c. vlt. Gui.

SVMMARIVM

1 *Romanus pontifex ſecundum leges viuere debet.*

Confidimus. Primam, ſcilicet dignitate non autẽ tempore. xxiiij. q. j. rogamus. Laurẽ.
1 † quæ & ſi legibus ſoluta ſit, ſecundum eas tamen viuere debet
vt hic. C. de legi. digna vox. confirmant. extra de elect. ſignifica
ſti. ſ. xvij. di. regula continua. aliàs continuata. In. j. gl. ibi hone
ſtatis. adde, & æquitatis, vt hic. & ibi. c. j. adde & . lxiiij. di. Epi-
ſcopum. in princ. & ibi deſignat. adde ſub & quandoq; neceſsi
tate, vt extra vt eccleſiaſt. benefi c. vnico. ver. & ideò. & extra
de app. propoſuit. de hoc plenè. ff. de offic. præſidis. ſæpè. & in
fine. adde argu. C. de legi. digna. ix. di. iuſtum. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quare Petrus tertiò fuerit confeſſus Chriſtum.*

Diuinis. Præceptis. deuter. & exo. xxiij. c. apoſtolicis. ſ. ad thi. ij. Petri. v. in pigro. i. cotidiana extra de
confi. cum inſtantia. obnoxium. ſub ſibi commiſſum. ignoran-
tiæ imperitia. i. ab ignorantibus, & imperitis. Lau. pſumptio-
1 nis. i. præſumptuoſis, & vſurpatoribus aur. myſticis. † hoc di
cit: quia Petrus tertiò confeſſus eſt Chriſtum, ſignificans quòd
eum diligeret corde &c. vt. ſ. in glo. dicitur, & ita quilibet de-
bet confiteri corde &c. & ideò dicit myſticis imbuitur Io. xx.
& vltimo. reuerentia. i. propter reuerentiam. periculum. xl. di.
ſi Papa proteſtatus eſt. Io. vltimo. non inueniatur. i. ne inue-
niamur non amare Chriſtum Io. non amare. viij. q. j. in ſcri-
pturis. In. j. ibi, confeſſus. adde vt. vj. quæſtione prima. imitare,
ibi de hoc. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Bono communi quæ ſint præfixa.*
2 *Tres charitatis effectus.*
3 *Aduerſus quæ Romanus pontifex ſtatuere poßit.*
4 *Aliqua de diſpenſatione Papæ.*
5 *De Papæ poteſtate authoritate dominio & vſq; ſententia.*
6 *Vtrum poßit de hæreſi accuſari, & alia pleraq; quæſtiones de ipſo Papa.*

Quæ ad perpetuam. i. generalem vtilitatem xix. q. ij. c. ij. Laurẽ. nec
ad ver. trahantur in præiudicium publicæ vtilitatis. commo
dum. iiij. diſt. erit. x. diſt. noſtram. & lxj. diſtinct. c. innouamus.
1 extra de præben. c. ratio. & dic priuatum i. proprium. † ad Bo
nonien. ſicut ſunt ſtatuta, & priuilegia Ro. eccleſiæ. Io. ſed ma
2 nentibus. ver. xxiiij. q. iij. transferunt. † exerceat. quod pluri-
bus modis fit dando, ſcilicet eleemoſinam. xl. diſtinct. quieſca-
mus, indoctos inſtruendo. l. di. ponderet increpiendo malos
xxiij. q. iiij. duo mala. Lau. In. j. glo. ibi, de continentia. adde ſu-

per hoc quod legitur, & notatur. ſ. lxxxiij. diſt. cum in præte-
3 rito. vbi dixi. ſ. & in fine. idem tenet Laurentius fuit iſta gl. qui
tantum dixit, quòd ſolus Papa non poſſet ſtatuere aliud. ar. ſ.
proxima. q. j. memor. ſine. xj. di. eccleſiaſticorum. In alijs autem
dicit Papam ſolum poſſe etiam contra apoſtolum. xxxiiij. di.
lector, & contra euangelium, & in decimis, & in voto. extra
de voto. per totum. hic tamen dicit Papam in ſacramentis nõ
poſſe diſpenſare ſecundum Lau. contra ſpectat tamen ſi facit
ſine cauſa. Lauren. de hoc hoc ſatis not. xv. q. vj. authoritatem.
4 † Ad declarationem autem huius gloſſę circa ſtatutum, & po
teſtatem Papæ: do tibi remiſsiones. & primo ſi quęratur Papa
diſpenſare poſsit circa ea, per quæ diſcoloraretur ſtatus eccle
ſiæ. dic, vt ſcripſi. j. q. vij. & ſi illa in additione. & generalius
vtrum & ſuper quibus Papa valeat diſpenſare, dic vt ſcripſi
extra de conceſſ. præben. c. propoſuit. in. xij. quæſtione. & qua-
liter Papa poſsit diſpenſare ſuper matrimonijs, ſcripſi de ſpõ.
c. ſponſam. in prima, & ſecunda quæſtionibus, & de ſponſa
duo. c. tuas dudum. in primis quinq; quęſtionibus. & vtrum
Papa poſsit diſpenſare cum conſtitutis in ſacris ordinibus, &
cum monachis profeſsis, vt poſsint matrimonium contrahe-
re. ſcripſi in cle. vna. de conſan. & affi. in. xiiij. quæſtione. § ex
quo infert. & vtrum Papa ex aliqua cauſa poſsit, vel debeat
diſpenſare: quòd frater relictam fratris in vxorem ducat ſcri
pſi pleniſsimè in conſilijs meis conſilio. lxxxix. & nunquid Pa
pa diſpenſare poſsit cum filio Regis monacho, vt contrahat
matrimonium, donec filius maſculus naſcatur: ſcripſi plenè de
regulis iuris actus legitimi in. xvj. quæſtione. & etiam plenè. e.
ti. c. ſemel Deo. in prima quæſtione. & vtrum Papa cum ho-
micida voluntario valeat diſpenſare. ſcripſi de homicidio. c.
5 Ioannes. in dictis. collect. verſi. ſed nunquid Papa. † Item vtrũ
Papa poſsit ſtatuere inuitis acolytis, quòd ipſi habeant abſti-
nere. ſcripſi de regulis iuris. c. quod omnes. li. vj. in tertia quæ-
ſtione. & vtrum Papa habeat poteſtatem diſtrahendi, & dila-
pidandi res ad inferiores eccleſias pertinentes tetigi. x. q. ij. §
ſed cum in Epiſcoporum. verſi. & aduerte. & plenius in. c. non
liceat Papæ. xij. q. ij. & generaliter vtrum, & in omnibus ſem-
per & indiſtinctè Papæ ſit obediendum: ſeu in quibus, & de-
beat. vel non debeat obediri. ſcripſi. ſ. xix. di. c. in memoriam.
ſuper finem gloſſæ. & qualiter Papa non eſt dominus rerum
eccleſiaſticarum, & ideò nõ debet eas ſibi appropriare ſine cau
ſa. ſcripſi. xij. di. c. non decet. circa prin. & plenius. lxij. di. non li-
ceat Papæ. & qualiter Papa non eſt dominus eccleſiæ. & vtrũ
poſsit ſimoniam committere. & vtrum poſsit, vel debeat di-
cere eccleſiam ſuam Romanam aliarum eccleſiarum eſſe do-
minam, vel caput: & vtrum eccleſiæ inferiores, vel prælati cõ-
tra Papam, vel eccleſiam Romanã poſsint aliquid dicere, vel
facere cum bona diſcretione ſcripſi. xij. di. c. non decet. in plu
ribus additionibus. & vtrum ſententia Papæ præualeat ſentẽ-
tiæ omnium aliorum Epiſcoporum, ſcripſi iiij. diſt. c. in iſtis,
in ſecunda ſuppletione primæ gloſſę. & . xv. di. ſunt enim. in, &
ſuper gl. ſunt etho. & . xx. q. iij. nemo in & ſuper gl. arg. quòd cõ
6 ſilium non poteſt. † Item nunquid Papa poteſt de hæreſi accu
ſari, aut de hæreſi contra eum excipi poſsit: & vtrum conciliũ
generale, in hoc ſit iudex de accuſation. olim. in dictis Collec.
col. iij. ver. ſed nunquid Papa, & pluribus verſibus ſequenti. de
hæret. c. fili. li. vj. in quinta quæſtione. & eo. ti. c. in fideiuſsio-
nibus. ij. q. Item vtrum Papa poſsit committere ſimoniam, de
ſimo. ſuper rubrica in quæſtione, & eo. ti. c. per tuas. i. in dictis
Collect. § ſed nunquid Papa. Præterea vtrum generaliter Pa-
pa poſsit vſuras permittere, & prælatis generaliter inhibere,
ne viſitent, vel procurent in cle. vna. de vſuris. in. xxiiij. quæ-
ſtione. Item quid ſi Papa mandet clero alicuius ciuitatis extra
ciuitatem expulſis Epiſcopo, Archipręsbytero, Abbatibus, &
alijs exceptis præsbyteris parochialibus: quos vult remanere,
ad miniſtranda eccleſiæ ſacramenta, modo ſint aliqui plebani
Archiepiſcopi, Abbates, & alij prælati curam habentes. Nun
quid ipſi includuntur ſub pręcepto. de pœnis. c. licet. in dictis
Collect. § quid ſi Papa. Item qualiter Papa bene derogat iuri
alterius quoad abbreuiationem litis, vel dilationem iuſtitiæ:
ſed nullus

ſed nullus alius eo inferior hoc poteſt.& qual.ter' Papa debet dubia declarare.& quòd ſi velit, quòd ſua conſtitutio ſit perpetua debet hoc exprimere in cle.ſæpè.de verborum ſigni.in quarto, quinto,& ſexto notabilibus. Item qualiter à Papa, vel eius ſententia non poteſt appellari etiam ad Deum, licet valeat ſupplicari, & vtrum à Papa ad Deum appellans hæreticus ſit cenſendus.de regulis iur.c.quæ multoties.in dictis Collect.in §.quid de quæſtione facti.cum §.ſequenti.& quid ſi appelletur ab executore prouiſi per Papam in caſu in quo appellari non poſſit.& quid tunc facient canonici ſi prouiſus per Papam eſt criminoſus ibi in §.ſed quid ſi appellaretur.& §.ſeq. Item per quæ verba fuit data poteſtas papæ à Chriſto.de cõſtitu.c.tranſlato, ſuper fine ſecundæ quęſtionis,& an Papa poſſit ſe ſubmittere iudicio.de conſtitu.c.eccleſia.in ſecunda quęſtione. Item qualiter in papa cadit obliuio, præſertim quoad conſtitutiones, & ſtatuta contraria ſuæ conſtitutioni, de cõſti.c.j.li.vj.circa primũ notabile.& qualiter Papa ſibi, vel ſucceſſori poteſt legem imponere.de conſtitu.c.j.li.vj in ſecunda quæſtione. Item vtrum Papa habeat vtrunq; gladium.& qualiter imperium tenetur ab eo,& qualiter à ſua poteſtate dependet imperialis poteſtas.de elect.c.auaritiæ. li.vj.q.vj. Itẽ qualiter malè præſumens, vel dubitans de papa peccet mortaliter.xl.di.non vos.ſuper glo.quaſi dicat in ſecunda ſuppletione. Item vtrum ſeu qualiter papa in aliqua cauſa poſſit ſe ditioni alterius ſubmittere.xl.di.ſi Papa in & ſuper gl.iij.in prima ſuppletione.& vtrum & apud quem, ſeu apud quos Papa poſſit de hæreſi,& etiam de omni hæreſi accuſari.& quid ſi accuſatus de hæreſi, de qua accuſari poteſt fatetur errorem ſuũ, & paratum ſe corrigere,& errorem ad mandatum eccleſiæ reuocare. nunquid tunc indiſtinctè ſtatum ſuum poterit retinere accuſatione ſublata.& vtrum de alio crimine quàm hæreſi, puta de ſimonia, vel de adulterio papa valeat accuſari.& qualiter poteſt dici ſciſmaticus etiam contra Romanam eccleſiam, & de ſciſmate accuſari,& per, ſeu apud quem, vel quos, & qualiter,& in quibus caſibus accuſatio papę tractari habet. & vtrum ſeu qualiter concilium generale de accuſatione huiuſmodi habet cognoſcere.& quis,& qualiter habebit ꝓpter hoc generale concilium celebrare.& an Papa poſſit ſe ſuper his committere iudicio aliorum & qualiter,& per quos,& an per electores imperij imperator deponi poſſit.& an Papa per aliquem, vel aliquos poſſit deponi.& vtrum & cui,& qualiter crimen Papæ poſſit denunciari.& vtrum papa poſſit ſtatuere quòd ipſe de hæreſi non valeat accuſari ſcripſi in prædicto.c.ſi papa.xl.di.ſuper gl.quod intellige in vltima ſuppletione, in verſu, aduerte.in.xij.dubijs principalibus. Item qualiter,& in quibus papa eſt maior imperatore.lxiij.di.Valentinianus. ſuper gl.gl.argu.quòd imperator.& in remiſſionibus ibi datis. Item qualiter Papa etiam in præiudicium imperatoris poteſt vti plenitudine poteſtatis.lxiij.diſt.in ſynodo.ſuper fine gloſſ. hoc ſpeciale. Item vtrum Papa poſſit committere vni ſoli homini, etiam laico, videlicet imperatori cauſam fidei in qua eſt quæſtio de hæreſi etiam contra Papam.& vtrum papa etiam in cauſa fidei,& hæreſis ſibi impoſitæ poſſit ſe ſubmittere iudicio vnius ſolius hominis etiam laici, videlicet imperatoris, & dare illi poteſtatem deponendi eum propter hæreſim.& vtrum conſenſus cardinalium in hoc ſit neceſſarius.& vtrum ſaltem cum conſenſu cardinalium hæc fieri poſſint.& vtrum Papa poſſit ſe ſubijcere in omnibus vni ſoli homini etiam laico puta imperatori.& nunquid Papa benedictus abſq; conſenſu cardinalium poteſt ſe ſubmittere aliquibus ſuper quæſtione Papatus.& nunquid Cardinales deponere poſſunt Papam. ſcripſi.lxiij.diſtinct.in ſynodo, ſuper glo.ſed nunquid Papa circa proſequutionem.v.concluſionum, quæ videntur poſſe eligi ex dictis illius gloſſæ. Item vtrum donatio facta papæ Syluestro per imperatorem conſtantinum de iure valuerit.& vtrum per alium imperatorem Conſtantini ſucceſſorẽ potuerit reuocari.lxiij.di.ego Ludouicus ſuper gloſ.id eſt in villulis. Item qualiter Papa in fide dubius poteſt per generale concilium iudicari.lxxix.diſt.c.erectionem in prima oppoſitione.& vtrum Cardinales qui Papam eligunt poſſint eum deponere.ibi in ſecunda oppoſitione. Item qualiter Papę propter ſuas iniuſtitias poſſit obedientia denegari.xcv.diſt. eſto ſubiectus.ſuper glo.ſed pone. Item vtrum ad Papæ condemnationem ſufficiant duo teſtes.& vtrum poenę cle.ſi quis ſuadente quæ loquitur dum pertinaciter capitur, vel bannitur Pontifex habeant locum in Romano pontifice.ſecunda quæſtione quarta.c. Pręſul.in princip.& in verſi.iuxta quod quæritur.& in conſilijs meis conſilio.cvj.& in præallegata clemẽ. ſi quis ſuadente.in.xvij.& xxiiij. quęſtionibus vſq; ad ſuppletionem gloſſarum cum alijs remiſſionibus ibi datis. Item qualiter propter hæreſim ſuperuenientem à Papa, vel alio prælato recedi poteſt,& vtrum poſſit hæreſis opponi domino Benedicto Papæ.xiij.& vtrum Papa, vel alius qui incidit in hæreſim iam damnatam eam publicè prædicando,& quæ ſuper hoc delatus, vel admonitus ſtatim ad mandatum eccleſiæ corrigit ſcilicet & reuocat prædictam hęreſim: nunquid cenſetur fuiſſe verus hęreticus, vt habeat locum in eo.c. excommunicamus ij.§.ſi qui autem.de hęreti.ij.quæſtione ſeptima.§.ſacerdotes.in verſi.prætereà.Hug.cum verſi.ſequentibus.vſq; ad finem illius capituli. Item qualiter ſi contra primum electum in Papam canonicè ſecundus contra eum ſe opponens, ex quacunq; electione Papatum recipiat ex tunc non eſt de corpore, nec infra corpus eccleſiæ: ſed foris extra eccleſiam, & corpus eccleſiæ proiectus eſt, nec actiuè, nec paſſiuè habet eccleſiaſticam ordinationem, nec primo renunciante eſt eligibilis ad Papatum.& vtrum, ſeu qualiter hæc de iure procedere poſſint.vij.q.j.c.factus eſt Cornelius.& per totum. Item vtrũ Papa poſſit renunciare, & cogi ad renunciandum.& vtrum Dominus Benedictus in caſu præſentis ſciſmaticis viam ceſſionis ſibi oblatam acceptare debuerit,& an quia noluit potuerit ſibi ſubſtractio fieri.ſeptima quæſtione prima.quàm periculoſum.in tribus primis quęſtionibus principalibus. Item qualiter Papa poteſt deponere nedum imperatorem: ſed etiã Reges, qui ab eo temporalitatem non recognoſcunt.decimaquinta quęſtione ſexta.c.alius. Item qualiter intelligitur gloſ. quæ dicit quòd ſi ſententia Papæ contrarietur ſententiæ totius eccleſiæ præualet ſententia Papæ.xxiiij.q.j.c.quodcunq;. Item de duobus electis in Papam, qualiter poſſunt à ſciſmate excuſari.xxiiij.quæſtione prima.§.j. in quarta quæſtione. Item vtrum Papa ſedem ſuam de Roma ad alium locum mutare poſſit.vigeſimaquarta quęſtione prima.rogamus.in verſu, prætereà. Item an Papa ſine cardinalibus poſſit canones condere,& ſuper quibus poteſt Papa diſpenſare.vigeſimaquinta quæſtione prima. ſunt quidam. cum ſuis remiſſionibus. Item vtrum Papa cum conſtitutis in ſacris, & cum monacho vt contrahere valeant poſſit diſpenſare. In clemen.vnica. de conſanguinitate.in decimaquarta quæſtione.verſi.ex quo infert Landinus.& in quarta, & ſeptima concluſionibus. Prætereà qualiter Papa in alterius pręiudicium non debet iudicare facere, vel ordinare.& quòd ſi id fecerit ſucceſſor debet illud reuocare.de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum.c. primo.in ſexto notabili. Item qualiter Papa magis quàm imperator ſolet grauare ſubditos: quia legatos ſuos facit procurari per ſubditos: ſed imperator legatos ſuos facit procurari de proprio. de pręſcriptionibus.c.accedentes.in tertio notabili. Item vtrum dum Papa facit conſtitutionem in concilio generali debeat facere mentionem deliberatione approbatione, vel pręſentia concilij generalis.& vtrum dum facit cõſtitutionem de conſilio Cardinalium debeat in ipſa conſtitutione de Cardinalium concilio facere mentionem.& quare ſolet apponere verbum ad perpetuam rei memoriam, in c.ad apoſtolicæ.de re iudicata. libro ſexto.in primo notabili.& vtrum in pręſenti ſciſmate ſi Papa ſe ſubmittat in perſonas per eum eligendas debeat exprimi in electione huius viæ, quòd Papa de concilio Cardinalium habeat eligere has perſonas.in prin.in primo notabili §.ſciendum tamen. Item qualiter Papa habet poteſtatem in imperatorem, & eum deponere poteſt. de re iudicata.ad apoſtolicę.in verbo ſolueris.

&c in verbo futurus.& in.xj.notabili,& in ſecunda oppoſitio-
ne.Item qualiter poteſtas papalis,& non imperialis inſurgit
à Deo.in clemen.paſtoralis.de,re iudicata.ſuper verbo diuini
tus.& quid ad Papã,& eccleſiam de iudæis.ibi in verbo,Chri-
ſtiani.& de iudæis.c.iudæi.ij.in tribus quæſtionibus.Item nũ-
quid Papa poſsit à ſe abdicare poteſtatem conferendi.de pre
bendis.c.dudum.in quinta quæſtione.Item in quibus conſiſtit
poteſtas Papæ in clemen.ſi Romanus.de præbendis.in ſecun-
da quæſtinne.Item vtrum in vlla caſu poſsit iudicari Papa ab
alio prę terquàm à Deo.ſcripſi de conceſſ.prębend.c.propo-
ſuit.in vigeſima quæſtione.& vtrum Papa res vnius eccleſiæ,
abſq; cauſa rationabili alteri eccleſiæ,vel laico poſsit dare,ſcri
pſi de rebus eccleſiæ nnn alienandis.c.qui res.in tertia quæ-
ſtinne,& pleniſsimè nona quęſtione tertia.c.vltimo.ſuper gl.
vltima.in magna additione.& generaliter quæ ſunt illa,quæ
Papæ licent,decent,& expediunt.ſcripſi de voto,& voti re-
demptione.c.magnę.in tribus primis quæſtionibus.& vtrum
ſit aliud dicere,ſedis apoſtolicæ,& Romani pontificis.ſcripſi
in cle.ſecunda.de religioſis domibus.in dictis Lap.ſuper gloſ.
notabili.per hanc.Item qualiter Papa non poteſt iuſtè,& cum
bona conſcientia inferiores eccleſias,& perſonas eccleſiaſti-
cas iuribus ſuis priuare,& ea ſibi appropriare ſine cauſa.de ca
pel.mo.c.vno.libro ſexto.in quarta quęſtione.§.ſed oppones.
vſq; ad quintam quæſtionem.& vigeſimaſecunda diſtinctio.
omnes.iij.& ſuper gl.nec Papa in principio.& vtrum Papa
habeat temporalem iuriſditionem,& vtrunq; gladium.qui
filij ſint legitimi.cauſam quæ.in dictis Collecta.ſuper verbo
ad Regem.& eodem titulo.c.per venerabilem.in prima quæ
ſtinne.Et vt qualiter poſsit legitimare in temporalibus,ibi in
tertia quęſtione.Item qualiter imperator ſubeſt Papæ,& per
eum deponi poteſt.qui filij ſint legitimi.c.per venerabilem.§.
rationibus,in expoſitione ſuper verbo caſualiter.Item quali-
ter Papa habet plenitudinem poteſtatis,& præeſt in nimni-
bus,& ſuper omnes.& quibus rationibus,habet probari hoc
in prædicto.c.per venerabilem.§.ratinnibus.ſuper verbo ple
nitudine poteſtatis.& qualiter Papa habet poteſtatem legi-
timandi etiam in temporalibus.in prædicto.c.per venerabi-
lem.in ſuppletionibus glnſſę ſecundę.& pręſertim in vltima
ſuppletione.Item qualiter Papa in dubin non pręſumitur vel
le vti plenitudine poteſtatis:ſed ſolùm de poteſtate ordina-
ta:& qualiter vacante imperio Papa ſe intromittit de eo.&
qualiter cancellaria non dat literas Laico contra Laicum,niſi
ſint de temporalitate beati Petri,ibi in dictis Collecta.circa
principium.& vtrum Papa poſsit committere ſimoniam.ſcri
pſi de ſimonia.ſuper rubrica in quęſtione,& eodem titulo.c.
primo.in quarta quæſtione.Prætereà vtrum Papa,de hæreſi
valeat accuſari.de hæreticis.c.filij.libro ſexto.in quinta quæ-
ſtione.& eodem titulo.c.in.l.Dei.in ſecunda quæſtione.Item
vtrum Papa ſaltem in arduis conſilium Cardinalium requi-
re neceſſariò teneatur.de hærèticis.c.ſuper eo in quæſtione.
Item vtrum contendentes de Papatu tempore ſciſmatis
poſsint ſuper iure Papatus compromittere,ſeu ſe ſubmittere
iudicio aliquorum.de hæreticis.c.in fidei.libro ſexto.in ter-
tia quæſtione.Item vtrum Papa poſsit eſſe verus ſciſmati-
cus.de ſchiſma.c.primo.in nona quæſtinne.Item vtrum pote-
ſtas Papę procedat à Cardinalibus,& qun modo poteſt eſſe,
quòd Papa in.c.ad ciſcitandos.de ſchiſmaticis.libro ſexto.
potuerit inhibere collegin Cardinalium,etiam poſt ceſſum,
vel deceſſum ipſius,ne illos Cardinales Cnlonienſes ad ali-
quos actus admitterent.vtrum ſit bona ſimilitudn de colle-
gio Cardinalium ad Papam,ſicut de collegio Epiſcopi ad
Epiſcopum:& qualiter licet Epiſcopus per capitulum ſuum
eligatur,& quam poteſtatem poſſunt exercere Cardinales
ſede vacante.In prędicto.c.ad ciſcitandos.in oppoſitione.
Item quam poteſtatem habet Papa,& nunquid habet domi
nium vniuerſalis orbis,& qualiter nõ eſt dominus,ſed ſolùm
vicarius,& adminiſtrator,& ideò non debet malè vti:nec iu
ra aliorum occupare.ibi in prima quæſtione.Item nunquid,
ſeu qualiter Papæ licet procurationes prælatorum reſeruan
te,& prælatis inhibere ne viſitent,vel ne procurent,& con-
trarium facientes excommunicanti.de exceſsibus prælato-
rum.c.dilectus filius.in ſecunda quæſtinne.Item quæ nbediẽ-
tia debet præſtari,ſeu promitti Papæ,& pręſertim per præſ-
byteros,ſeu diaconos Cardinales,ſeu per alios prælatos,qui
nullo medio,aut aliquo medin ei ſubſunt.& qualiter fidelita-
tem ei iurare debent.de priuilegijs.c.antiqua.in primis dua-
bus quęſtionibus,& in primo dicto Cnllecta.Item vtrum Pa-
pa habeat poteſtatem in temporalibus.Et eum in temporali-
bus nullam habere poteſtatem varijs pontificum reſcriptis
expreſſum eſt itaq;.decretali epiſtnla.c.nouit.de iudicijs.in vn
lumine Grego.couſtitutum eſt.Extat & in eam ſententiam.c.
per venerabilem.qui filij ſint legitimi in antiquis.quod ſic in-
duco.Spurius quidam nbtinuit legitimationem à Romano
Pontifice quæſitum eſt,an ad temporalia vtpote ad ius ſucce
dendi,& huius generis cœtera legitimatus ſit?Et eo loco re-
ſpondet Rnmanus Pontifex legitimationem à Papa conceſ-
ſam ad temporalia minimè extendi:ſed id Rege,velut Gallo-
rum,qui nullum recognoſcit ſnperiorem obtinere debet.Ex
eo igitur reſcripto pontificin manifeſtiſsimùm euadit.Ro-
manum pontificem in temporalibus nullam poteſtatem ha-
bere.Nec me mouet.c.ſuſcipitis.verſi.dedit decima diſtinct.
quia ibi licet poteſtatem babeant Romani Pontifices accipiẽ
dum tamen id eſt de ſpirituali.Ratio autem huius dicitur Pa
pa in temporalibus non habeat diſponendi ius eſt:quia nn-
mo Deo militans ſecularibus ſe negotijs immiſcere debet.c.
quoniam.eadem diſtinctione.& ne clerici,vel monachi in
rubrn,& nigro.& vide gloſſ.magiſtram in prædictn.c.quo-
niam.idem decima diſtinctione.& nunquid verum eſt,quod
eccleſia vtroq; gladio vti poſsit:& nunquid Laicus citatus per
Papam ſimpliciter cnmparere habet.& nunquid poteſt detra-
hi poteſtati Papę in temporalibus per pręſcriptionem,vel
aliâs.de priuilegijs.antiqua.in ſeptima,octaua,& nona quæ-
ſtinnibus.& de maioritate,& obedientia.c.ſolitę.& de iudi-
cijs.c.nouit.& qui filij ſint legitimi.c.per venerabilem.Item ſi
imperator,vel Rex non recngnoſcens ſuperiorem tempo-
ralem committat crimen graue dignum depoſitione,nun-
quid tunc Papa poterit eum deponere.ibi in decima quęſtio-
ne.Item quid ſi Rex Cicilię,qui eſt vaſſallus eccleſię delin-
quat,vel negligens eſt in ſacienda iuſtitia:nunquid Papa re-
gem,vel ſubditos ſuos poterit extra regnum trahere:& cita-
re:& nunquid eccleſia Laicos diſcordantes poteſt indiſtinctè
ad pacem compellere,& nonquid Papa vacante imperio po-
teſt conſerre terras infidelium cum tunc non poſsit notari ne
gligentia imperij,ibi in vndecima,duodecima,& tridecima
quęſtionibus.Item penes quem remaneat papalis iuriſditio,
Papa decedente.de pœnitentijs,& remiſsionibus §.cum ex eo.
in octaua quęſtinne.Item quid ſi ſuper nouis extortionibus,
quas conſueuit vſurpare camera apoſtolica ſuper inferiores
eccleſias,pręlati eccleſiarum cenſentes eccleſias ſuas nimium
grauatas,& eas volentes in priſtinam libertatem eripere man
data,proceſſus,& ſententias Papæ cameraiij collectorum,&
ſubcollectnrum ipſius tanquàm illicita contemnendo ei ſim-
pliciter contradicunt.Quęritur vtrum,& qualiter per ſentẽ-
tias,& proceſſus huiuſmodi ſint ligati.& vtrum ſic liceat,eis
maximè poſt ſubſtractionem ſic ſe,& eccleſias ſuas reducere
ad priſtinam libertatem.de ſententia excommunicationis.c.
inquiſitioni.in duodecima,& tridecima quęſtionibus.Item
ex qua cauſa Cardinales à Papa,vel Papę obedientia recede-
re poſsint.& vtrum propter aliam cauſam,quàm propter hæ-
reſim hoc facere poſsint.& nunquid ſubtractio obedientiæ
facta domino Benedictn,ac eius cuſtodia poſita ante palatiũ,
in quo recluſus eſt poſsint ſubſtineri de iure.decimanona di-
ſtinctione.c.Anaſtaſius.in duabus primis additionibus.&
qualiter propter hęreſim iam damnatam,licet ante tempus
ſententię à Papa recedere:ſed ſecus ſi hęreſis non eſſet iam
damnata.& quæ dicitur hæreſis damnata,vel non damnata.
& quare propter hæreſim damnatam,& non propter hęreſim
non damnatam poteſt recedi à Papa.& vtrum ad hoc quòd
propter

propter hæreſim damnatam poſsit recedi à Papa ante tem-
pus ſententiæ neceſſe ſit,quòd ſit notorium Papam in illam
hæreſim incidiſſe.in prædicto.c.Anaſtaſius.in ſecunda ſupple
tione primæ glnſſæ.& qualiter Papa incidens in errorem hæ
reſis, ſi paratus ſit corrigi non eſt hæreticus reputandus. Et
quid de alijs hæreticis paratis corrigi.ſcripſi ſupra vigeſima-
prima diſtinct.c.nunc autem.ſuper glo.ſed videtur.in ſecunda
ſuppletione dictæ glnſſæ. In glnſſæ.In glo.communis vtilitas
in fine.adde ſubaudi vnde ex hoc probatur quòd Epiſcopus
non debet fieri monachus,& quòd clericus contra ſe ſcienter
non debet admittere criminoſos,& ſi velit quòd ſacramen-
tum calumniæ non debeat remitti ab altera parte cum iſta
ſint introducta,& ſtatuta propter communem vtilitatem ſe-
cundum Lauren.& idem tenet. H.vt dixi ſecunda quæſtione
ſeptima.c.quærendum vbi etiam de hoc.Item vtrum capitu-
lum poſsit dignitatem nouam conſtituere,vel iam conſtitu-
tam tollere,aut numerum præbendarum in ecclesia diminue-
re.ſcripſi de conſtitu.ex parte.in j.q.

Nulli fas. Diuinas. Exo.xx.temerariè.negligentia,aut
præſumptione.§.e.q.ſecunda.igitur.in fine
comminetur. Micheas tertin,& Matt.xxiiij.ſacerdotum.vt
lxxxiij.diſt.nihil.maiori reatu.quàm delinqueret ſi non eſſet in
tanto honore,ſecundum Lauren.iudicia.xj.quæſtione tertia.
præcipuè.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Pœna,& qualitas eorum,qui ſacra ſtatuta violant.*
2 *Honeſtati contrauenientes,veniale committunt peccatum.*
3 *Qua pœna puniantur: qui negligunt conſtitutionem mandare executioni.*
4 *An teneantur omnes ſacras ſcire ſanctiones?*

Violatores. Voluntariè.ſecus ſi neceſsitate de con-
ſecratione diſtinct.v.diſcipulos. Lauré.
inſtinctu.quinquageſima diſtinct.ſi quis Diaconus.in princi.
neceſsitate.præsbyteros.§.in quæſtinne ſeptima.& ſi illa.Lau
ren.ſed libenter.xxxviij.diſt.nulli.&.iij.q.iiij.beatus Laur.blaſ
phemare.xxv.diſt.qualis. Laurenti. æditi ſunt.l.di.ſed ille.&
c.ſi quis Diaconus.¶ Quæritur hic qualiter violatores cano-
1 †num peccent,ſeu delinquant,& puniri debeant.& certe iſte
canon,in verbo damnatur.probat vt videtur quòd peccatum
eſt violare ſtatuta,& decreta:nam ab illis nullatenus deuian-
dum eſt.§.e.j.ad idem de cnnſecratinne diſtinct.iij.celebrita-
tem in fine.xxxviij.diſt.nulli.nam habentes decreta Rnmano
rum Pontificum,& non obſeruantes de temeritate ſunt cor-
ripiendi.vigeſima diſtinct.ſi decreta.per quod manifeſtè pa-
tet,ibi eſſe peccatum:quia etiam faciunt contra ſpeciale ſta-
tutum,vt patet.lxj.diſtinctinne.ſtatuimus.in princip.quod fa
teor,quando ſit cupiditate,vel ſine cauſa,vel in caſu non con-
ceſſo,ſecundum Innocen.qund dic,vt not.extra de conſuetu-
dine.in ſumma.in fine.dic ergo tale peccatum eſt, cum talis
poſsit excommunicari.ſupra prima quæſtione ſeptima.ſi quis
omnem.in princ.§.eo in generali.§.ea.quæſtinne ſecunda. ſi
quis dogmata.& hoc intellige quoad ſtatuta præceptoria, &
in eo tamen qun nbediendum eſt ſecundum Hoſtien.qui hoc
not.extra de maioritate & obedientia.c. ſecundo. in fine.ibi
videas ad hoc facit quod notat ſecunda quæſtinne ſeptima.ſa
cerdotes.& ſatis notat ipſe Hnſtien.extra de treuga, & pace.
c.primo.& de nfficio ordinarij.inter cætera.§.finali.in princ.
ibi videas,& nnn errabis.ſed Lauren.& In. dicunt quòd tra-
ditio eccleſiæ &c.vt not.de pœnitentia.diſt.v.in ſumma.verſi
culo,ſed melius &c.dicit In.de ſict.hoc quod hic dicit eſſe in-
telligendum,quando ex contemptu hoc ſit,ſi contra canones.
decimanona diſtinctin. c. nulli.aliâs falſum eſt, cotidie enim
2 facimus contra † honeſtatem,& moderamen canonum,& eſt
veniale in quibuſdam.vigeſimaquinta diſtinct.§.nunc autem.
ad finem ſecundum Io. de ſict.& hoc intellige ſecundum ad
quod habetur.lxiiij.diſtinctio. quia per ambitiones.ſecundo

reſponſo.ibi non reſpicientes &c.non neceſsitate.quinquage-
ſima diſtinctin.præsbyteros.§.prima quæſtinne ſeptima & ſi
illa.Lauren.ſecundum Guido.ſuper quo omnnò videas,quæ
ſcripſi vltra remiſsiones.§.datas in.c.canonum.de conſtituti.
in ſecundn notabili,& in vigeſimn dictn Collecta.& in clem.
prima.de ætate,& qualitate.in expoſitionibus pau.ſuper ver
bo.nffenſam.verſi.& ex hoc videtur.& ſuper verbo vltionem
& in quarto notabili.& in prima quæſtinne.& de treuga,&
pace.c.primo.in tertia quæſtione.& quæ ſcripſi poſt Nnuel-
lam.de clericis cooiu.c.penult.ex quibus cum leui labore po-
3 teris recolligere veritatem iſtius quæſtionis.† Qualiter autem
puniri debent ordinarij negligentes conſtitutionem exequu
tioni mandare tetigi in prædicta clem.j.in prima quæſtione.
4 † Item vtrum canones ab omnibus ſciri debeant.ſcripſi de cō
ſtitutionibus.c.cognoſcentes.in ſeptima quæſtione. & gene-
raliter ſi quæratur,nunquid omnia ſtatuta canonum omnes
indiſtinctè adſtringant,dic vt ſcripſi in prædicto.c.canonum.
in prima oppoſitione,verſu verùm ſi quæratur generaliter.
Item quis dicatur tranſgreſſor canonis,vel decretalis, & etiā
qua pœna puniatur tetigi extra de electione.c.dudum.ij.

SVMMARIVM.

1 *Solus Romanus pontifex cuiuſuis generis canones poteſt conſtituere.*
2 *Lupi ſignificationes quædam.*
3 *De Apoſtolus Papæ diſpenſatione,& voto.nu.6.8.& .10.*
4 *Quod in fauorem eſt introductum non debet in eius detrimentum detorqueri.*
5 *Declarare ius quid ſit.*
7 *Romanus pontifex an poſsit in voto ſolenni diſpenſare.*
9 *Bonum commune præferri priuato.*
11 *Regulæ monachorum quæ ſint annexa,& quid ſit monachus.*
12 *De diſpenſatione circa delicta,& de diuiſione delictorum,& de diſpenſatione circa iura.nu.14.& .16.*
13 *L.ius ciuile.ff.de iuſt.& iur.interpretatio.*
15 *Quibus caſibus Epiſcopi inferiores poſsint diſpenſare.*

Sunt quidam. Leges.id eſt canones,vt.xxxj.diſtin.
1 Nicœna.affirmamus. † dicit Laur.
quòd generalem canonem,ſcilicet de generali ſtatu eccleſiæ
condere non poteſt Papa ſine Cardinalibus.ſed particularem
ſic.argumen.vndecima diſtinct.catholicam.ſed videtur quòd
ſolus Papa poſsit condere canones.argu.xcvj.diſtinct. Con-
ſtantinus.quod palea eſt,licet ſit argumen. contra.C.de legi-
bus.l.ſi imperialis.&.l.humanum.eodem tituto,de quo ſcri-
pſi etiam.§.eo.c.qui ad apoſtolicam.& adnerte: quia de po-
teſtate,& ſtatu Papæ,& ſuper quibus.& qualiter habet diſ-
penſare,& an in his,quæ facit in concilio generali.vel de con
ſilio Cardinalium debeat de generali concilio,vel de cardina-
libus mentinnem facere.dedi bonas, & plenas remiſsinnes.ā.
eodem.c.quę ad perpetuam. ſuper ſecunda ſuppletione pri-
mæ gloſſæ.euangeliſtæ.aliâs eſt prophetæ. argu. contradicta
euangelij non poſſe diſpenſari,quod non eſt verum generali-
ter:nam in his quæ ſunt conſilij,non pręcepti, & quæ para-
bolicè dicta ſunt, & non conſiſtunt in præceptis, vel prohi-
bitionibus diſpenſari poteſt Lau.ſententialiter.exaudi de arti
culo fidei:nam alia ſententia bene retractaretur, licet non de
facili.xxxv.queſtione nona.veniam. extra de reſtitutione in
integrum.cum ex literis.Lauren.ibi,ſcilicet in articulis fidei:
quia ſtructura fidei firma debet remanere,velut in quadrato
lapide.decimaquinta diſtinct.ſicut ſancti.Lauren.errare. ver-
bum hoc,& illud prędicatum demonſtrat quod loquitur de
his,quæ pertinent ad articulos fidei,vel eccleſiæ generalis ſta-
2 tum † Luporum. Lupi dicuntur hæretici,vt hic.item dicun-
tur lupi mali prælati,qui ſubditos beſtiali more dilaniant.ij.
queſtinne ſexta decreto.Item dicuntur lupi falſi cuſtodes,id
eſt iudices.quarta queſtione quarta.contra ritum.Item dicun
tur lupi Laici reſpectu clericorum quos ſemper mordaci la.

cerant dente.lxxxiij.diſt.nihil.Item dicuntur lupi,mali ſacer-
dotes,qui adulatoriè exercent officium ſuum.de conſecratio.
diſt.iij.quomodo.verſi.non aliud.in fine.Item lupi dicuntur
qui falſe.vel fictè baptiſantur,vt ibi.Item dicuntur lopi,& ge-
neraliter vocantur omnes mali.In.j gl.ibi . lector.adde dic ꝙ
ſubdiaconatus tempore apoſtolorum non fuit ſacer ordo lx.
diſt.nullus.nec tempore Martini Papæ cuius eſt hoc.c.lector.
qui pręceſſit Greg.in ducentis annis,vt habetur de chronicis.
3 ſecundum Io.de fict.† Et ibi contra apoſtolum diſpenſat.ad-
de dicunt quidam hoc eſſe : quia Petrus cuius authoritatem
habet Papa maior fuit in adminiſtratione apoſtolorum.lxxx.
diſt.in illis.xij.diſt.c.ij.& ideò,vt dicunt,Papa diſpenſare po-
teſt cum criminoſis,vt promoueantur,quod apoſtolus Pau-
lus prohibuit.ſed alij dicunt,quòd hoc non niſi ſtultè dicitur,
quòd cum in veteri teſtamento , & nouo non contineatur,
niſi veritas doctrinæ fidei,& morum ſecundum legem natu-
ræ,& gratiæ contra quam Papa diſpenſare non poteſt , patet
quòd non ſolùm non contra apoſtolum:ſed non contra quan-
libet doctrinam cuiuſlibet libri canonis poteſt Papa diſpen-
ſare:ſed nec Chriſtus venit ſoluere legem , aut prophetas , ſed
adimplere. Matth.v.cum pœnitentibus autem nõ prohibuit
apoſtolus diſpenſare:quia & ipſe fuit miſericordiam conſecu
tus,vt octaua diſtinct.conſuetudo,ſed actu exiſtentes in cri-
men prohibuit ordinari.lxxxj.diſt.c.j.& adde quod dixi.xxx-
iiij.§.neceſsitate.& ibi,diſpenſare.adde contrarium not.ſupra
eadem quæ ad perpe in in glo.prima.ſed non eſt contra ſi be
ne videatur.& ibi communicari.adde eccleſiaſti.xxvj . c . non
eſt digna ponderatio animæ continentis incorruptio enim fa
cit proximum Deo.Sapientiæ.vj.ad idem . xxxij.q.j.nuptiæ.
Et ibi , cum ad monaſterium.adde dicit Tho.in ſumma ſua.
articulo.xl.quòd quia continentia non eſt annexa eſſentiali-
ter ordini ſacro:ſed ex ſtatuto eccleſiæ , ideò videtur , quòd
per eccleſiam poſsit diſpenſari in voto continentiæ ſolenni-
ſato per ſuſceptionem ſacri ordinis:ſed non poteſt in voto re-
ligionis ſolenni.prout dicit hæc decretalis,cum ad monaſte-
rium in fine caſtitas enim annexa eſt regulæ monachali,& de-
bitum caſtitatis eſt ei annexum eſſentialiter ſecundum Tho.
qui ita dicit in ſcriptis.quod illi probabilius dicunt qui dicũt,
quòd ſi communis vtilitas totius eccleſię,aut vnius regni , vel
prouinciæ expoſceret poſſet in voto continentiæ,& religio-
nis diſpenſare quantuocunq; eſſet ſolenoizatum . Abbas au-
tem in ſcriptis ſuper quarto ſententiarum dicit,quòd votum
continentiæ non recipit diſpenſationem,vt hîc dicit gl.& hoc
iſta ratione,quæ hîc ponitur per Io.nec valet ſecundum eum
quod dicitur de vtilitate regni,vel prouinciæ:quia non ſunt
facienda mala,vt veniant bona. Primam ſententiam , ſcilicet
quòd Papa poſsit diſpenſare tenebat dominus . H . cardinalis,
& quidam Io.theu.qui dicit,quòd vidit de facto diſpenſari.
Conſentit etiam magis huic opinioni Hoſtien . prout notat
in ſumma.de voto.§.qointo qualiter.circa finem.Dixit domi-
nus Hug.credimus quòd omne votum ex cauſa recipit diſpẽ
ſationem,etiam votum continentiæ. Prælatus enim cum vult
diſpenſare cum aliquo conſiderare debet eum , non vt hanc
perſonam,vel illam:ſed vt verbum eccleſiæ effundet,quod ma
gis expedit eccleſiæ,quòd hoc membrum ſuum trahat quòd
4 contineat poteſt diſpenſare cum eo , aliâs enim , † quòd pro
charitate inſtitutum eſt non debet contra charitatem obſer-
uari.vnde pro magna guerra ſopienda,aut pro cultu Dei am
pliando,ſi eſſent pauci fideles,vt tempore albatiæ fuit,aut ꝓ-
uidenda ſtraſiæ animarum poſſet Papa diſpenſare.vt contra-
heret moniales,& clericus.& ita etiam credit magiſter ſenten
tiarum.ſed de hoc poteſt ſic obijci nullum votum recipit diſ-
penſationem:quia vouere voluntatis eſt:ſed reddere neceſsi-
tatis.extra de voto . magnæ.xxxij.q.viij.c.j.in fine . ibi etiam
dicam.dic hoc eſſe concedendum:ſed dicitur reddi cum æqui-
ualenti redditur,quod fit cum diſpenſatio ex cauſa fit ſecun-
dum dominum Hug.Cardina.& ibi ſtatutum adde dic,quòd
vbicunq; decoloratur vniuerſalis ſtatus eccleſiæ , Papa non
diſpenſat.ꝗ.j.quæſtione ſeptima.& ſi illa.dicit tamen Io.de fic.

quòd quandoq; diſpenſat contra ſtatutum vniuerſalis eccle-
ſiæ particulariter vt in prędicto.c.lator.& ſi non contra apo-
ſtolum.quod dic vt ſupra dixi in verbo lector.& vigeſima pri-
ma diſt.§.hoc autem . ibi videas.

PRIMO quæritur ad intellectum huius gloſſ.vt ha-
beas dicta Thomæ,vtrum in voto diſpenſari poſsit ? reſpon-
den ſecundum Tho.ſecunda,ſecundæ quęſtione.lxxxviij.ar-
ticulo decimo in corpore quæſtionis dicendum quòd diſpen-
ſatio voti intelligenda eſt admodum diſpenſationis , quæ fit
in obſeruantia alicuius legis:quia vt ſupradictum eſt, lex po-
nit reſpiciendo ad id quod eſt,vt in pluribus bonũ . ſed quia
contingit huiuſmodi in aliquo caſu non eſt bonum oportuit
per aliquem determinari,in illo particulari caſu legem non
eſſe ſeruandam , & hoc propriè eſt diſpenſare in lege.Nam
diſpenſatio videtur importare commenſuratam quandam diſ
tributionem,vel applicationem communis alicuius ad ea,quę
ſub ipſo continentur per quem modum dicitur aliquis diſpẽ
ſare cibum familiæ . ſimiliter autem ille qui vouet quodam
modo ſibi ſtatuit legem obligans ſe ad aliquid quod eſt ſecun-
dum ſe,& in pluribus bonum.poteſt tamen contingere quòd
in aliquo caſu ſit,vel ſimpliciter malum,vel inutile,vel ma-
ioris boni impeditiuum,quod eſt contra rationem eius quod
cadit ſub voto,vt ex prædictis patet.& ideò neceſſe eſt quòd
determinentur in tali caſu votum non eſſe ſeruandum.dici-
tur etiam diſpenſatio voti.ſi autem pro hoc quòd ſeruandũ
erat aliquid aliud imponatur.dicitur commutatio voti , vn-
de minus eſt votum commutare , quàm in voto diſpenſare,
vtrunq; tamen in poteſtate eccleſiæ conſiſtit. Prætereà ſcien-
dum quòd Thomas in quarto ſententiarum.diſtinct.xxxviij.
articulo quarto.ad hanc quæſtionem rediens . circa eam dixit
ſic reſpondeo dicendum,quòd circa hoc diuerſæ ſunt opinio
nes,quidam enim dicunt quòd quodlibet votum poteſt per
prælatos eccleſiæ diſpenſationem habere,pro libito prælati:
quia vt dicunt in quolibet voto intelligitur conditionalis vo
luntas prælati ſuperioris,ſcilicet Papæ ad cuius diſpenſatio-
nem pertinent actus omnium ſubditorum . & ideò cum vo-
luerit ille ſummus prælatus poterit relaxare obligationem vo
ti , vt non teneatur votum implere:quia conditio non extat:
ſed hoc non videtur Benedictum:quia quædam ſunt in qui-
bus eſt homo ita liber ſui,quòd etiam contra præceptum Pa-
pæ poteſt illa facere,ſicut continere,& alia ſimilia diuina,vn-
de abſolutè,& ſine conditione voluntatis alicuius prælati po
teſt talia vouere . & ideò alij dixerunt quòd nullum votum
recipit diſpenſationem ſecundum quòd diſpenſatio eſt iuris
relaxatio:ſed ſolùm ſecundum quod eſt iuris declaratio relaxa
tio:quia Papa poteſt declarare hoc ius,quòd quando fit recõ-
penſatio maioris boni,quòd poteſt dimitti minus bonum ad
5 quod quis ſe obligauit. † ſed hoc non videtur verum etiam:
quia declarare ius non eſt nouum ius facere:ſed illud quod in
iure erat manifeſtare.vnde ſecundum hoc nunquàm per diſ-
penſationem voti fieri poſſet non contra ius quod erat prius
contra ius:ſed ſolum quod videbatur contra ius eſſe , & non
erat.& ideò aliter dicendum quòd in voto diſpenſari poteſt,
etiam ſecundum quod diſpenſatio eſt iuris relaxatio ex aliqua
legitima cauſa:quia enim votum de illicito eſſe non poteſt.
non autem licet ſubtrahere alicui quod ei debetur : ideo per
votum alicuius nõ poteſt fieri præiudicium prælato ſuo quin
6 debeat eius mandatis parere,cum fuerit oportunum.† vnde
ſi prælatus videat expedire ex aliqua rationabili cauſa,vel pro-
pter ipſum qui vouit,vel propter alios qui votum non ſer-
uent poteſt eum ab obligatione voti Deo obligare qui aliâs
de iure obligatus erat ſecundum Thomam vbi ſupra.To ve-
ro dicas quod ſolennitas voti introducta eſt de iure poſitiuo
vt eſt textus de voto,& voti redemptione.c.vno.libro ſexto.
& quod per conſequens eccleſia poteſt diſpenſare contra vo-
tum . quia aut loqueris de voto ſimplici,aut de ſolenni.ſi de
ſimplici certum eſt,quod eccleſia diſpenſat contra illud vt in
præallegato.c.illud.ſi de ſolenni dico idem.quia illam ſolenni
tatem eccleſia introduxit , & per conſequens eam tollere po-
teſt,&

propter hæreſim damnatam poſsit recedi à Papa ante tempus ſententiæ neceſſe ſit, quòd ſit notorium Papam in illam hæreſim incidiſſe. in prædicto. c. Anaſtaſius. in ſecunda ſuppletione primæ gloſſæ. & qualiter Papa incidens in errorem hæreſis, ſi paratus ſit corrigi non eſt hæreticus reputandus. Et quid de alijs hæreticis paratis corrigi. ſcripſi ſupra vigeſimaprima diſtinct. c. nunc autem. ſuper glo. ſed videtur. in ſecunda ſuppletione dictæ gloſſæ. In gloſſæ. In glo. communis vtilitas in fine. adde ſubaudi vnde ex hoc probatur quòd Epiſcopus non debet fieri monachus, & quòd clericus contra ſe ſcienter non debet admittere criminoſos, & ſi velit quòd ſacramentum calumniæ non debeat remitti ab altera parte cum iſta ſint introducta, & ſtatuta propter communem vtilitatem ſecundum Lauren. & idem tenet. H. vt dixi ſecunda quæſtione ſeptima. c. quærendum vbi etiam de hoc. Item vtrum capitulum poſsit dignitatem nouam conſtituere, vel iam conſtitutam tollere, aut numerum præbendarum in eccleſia diminuere. ſcripſi de conſtitu. ex parte. in. j. q.

Nulli fas. Diuinas. Exo. xx. temerariè. negligentia, aut præſumptione. j. e. q. ſecunda. igitur. in fine comminetur. Michęas tertio, & Matt. xxiiij. ſacerdotum. vt lxxxiij. diſt. nihil. maiori reatu. quàm delinqueret ſi non eſſet in tanto honore, ſecundum Lauren. iudicia. xj. quæſtione tertia. præcipuè. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Pœna, & qualitas eorum, qui ſacra ſtatuta violant.*
2 *Honeſtati contrauenientes, veniale committunt peccatum.*
3 *Qua pœna puniantur: qui negligunt conſtitutionem mandare executioni.*
4 *An teneantur omnes ſacras ſcire ſanctiones?*

Violatores. Voluntariè. ſecus ſi neceſsitate de conſecratione diſtinct. v. diſcipulos. Lauren. inſtinctu. quinquageſima diſtinct. ſi quis Diacoous. in princi. neceſsitate. præsbyteros. ſ. in quæſtione ſeptima. & ſi illa. Lauren. ſed libenter. xxxviij. diſt. nulli. & . iij. q. iiij. beatus Laur. blaſphemare. xxv. diſt. qualis. Laurenti. æditi ſunt. l. di. ſed ille. & c. ſi quis Diaconus. ¶ Quæritur hic qualiter violatores cano-
2 †num peccent, ſeu delinquant, & puniri debeant. & certe iſte canon, in verbo damnatur. probat vt videtur quòd peccatum eſt violare ſtatuta, & decreta: nam ab illis nullatenus deuiandum eſt. j. e. j. ad idem de conſecratione diſtinct. iij. celebritatem in fine. xxxviij. diſt. nulli. nam habentes decreta Romanorum Pontificum, & non obſeruantes de temeritate ſunt corripiendi. vigeſima diſtinct. ſi decreta. per quod manifeſtè patet, ibi eſſe peccatum: quia etiam faciunt contra ſpeciale ſtatutum, vt patet. lxj. diſtinctione. ſtatuimus. in princip. quod fateor, quando ſit cupiditate, vel ſine cauſa, vel in caſu non conceſſo, ſecundum Innocen. quod dic, vt not. extra de conſuetudine. in ſumma. in fine. dic ergo tale peccatum eſt, cum talis poſsit excommunicari. ſupra prima quæſtione ſeptima. ſi quis omnem. in princ. j. eo in generali. j. ea. quæſtione ſecunda. ſi quis dogmata. & hoc intellige quoad ſtatuta præceptoria, & in eo tamen quo obediendum eſt ſecundum Hoſtien. qui hoc not. extra de maioritate & obedientia. c. ſecundo. in fine. ibi videas ad hoc facit quod notat ſecunda quæſtione ſeptima. ſacerdotes. & ſatis notat ipſe Hoſtien. extra de treuga, & pace. c. primo. & de officio ordinarij. inter cætera. § finali. in princ. ibi videas, & non errabis. ſed Lauren. & Io. dicunt quòd traditio eccleſiæ &c. vt not. de pœnitentia. diſt. v. in ſumma. verſiculo, ſed melius &c. dicit Io. de ſict. hoc quod hic dicit eſſe intelligendum, quando ex contemptu hoc ſit, ſi contra canones. decimanona diſtinctio. c. nulli. aliàs falſum eſt, cotidie enim
2 facimus contra † honeſtatem, & moderamen canonum, & eſt veniale in quibuſdam. vigeſimaquinta diſtinct. § nunc autem. ad finem ſecundum Io. de ſict. & hoc intelligo ſecundum id quod habetur. lxiiij. diſtinctio, quia per ambitiones. ſecundo reſponſo. ibi non reſpicientes &c. non neceſsitate. quinquageſima diſtinctio. præsbyteros. ſ. prima quæſtione ſeptima & ſi illa. Lauren. ſecundum Guido. ſuper quo omninò videas, quæ ſcripſi vltra remiſsiones. ſ. datas in. c. canonum. de conſtituti. in ſecundo notabili, & in vigeſimo dicto Collecta. & in clem. prima. de ætate, & qualitate. in expoſitionibus pau. ſuper verbo. offenſam. verſi. & ex hoc videtur. & ſuper verbo vltionem & in quarto notabili. & in prima quæſtione. & de treuga, & pace. c. primo. in tertia quæſtione. & quæ ſcripſi poſt Nouellam. de clericis coniu. c. penult. ex quibus cum leui labore po-
3 teris recolligere veritatem iſtius quæſtionis. † Qualiter autem puniri debent ordinarij negligentes conſtitutionem exequutioni mandare tetigi in prædicta clem. j. in prima quæſtione.
4 † Item vtrum canones ab omnibus ſciri debeant. ſcripſi de cõſtitutionibus. c. cognoſcentes. in ſeptima quæſtione. & generaliter ſi quæratur, nunquid omnia ſtatuta canonum omnes indiſtinctè adſtringant, dic vt ſcripſi in prædicto. c. canonum. in prima oppoſitione, verſu verùm ſi quæratur generaliter. Item quis dicatur transgreſſor canonis, vel decretalis, & etiã qua pœna puniatur tetigi extra de electione. c. dudum. ij.

SVMMARIVM.

1 *Solus Romanus pontifex cuiuſuis generis canones poteſt conſtituere.*
2 *Lupi ſignificationes quædam.*
3 *De Apoſtolis Papæ diſpenſatione, & voto. nu. 6. 8. & . 10.*
4 *Quod in fauorem eſt introductum non debet in eius detrimentum detorqueri.*
5 *Declarare ius quid ſit.*
7 *Romanus pontifex an poßit in voto ſolemni diſpenſare.*
9 *Bonum commune præferri priuato.*
11 *Regulæ monachorum quæ ſint annexa, & quid ſit monachus.*
12 *De diſpenſatione circa delicta, & de diuiſione delictorum, & de diſpenſatione circa iura. nu. 14. & . 16.*
13 *L. ius ciuile. ff. de iuſt. & iur. interpretatio.*
15 *Quibus caſibus Epiſcopi inferiores poßint diſpenſare.*

1 Sunt quidam. Leges. id eſt canones, vt. xxxj. diſtin. Nicœna. affirmamus. † dicit Laur. quòd generalem canonem, ſcilicet de generali ſtatu eccleſiæ condere non poteſt Papa ſine Cardinalibus. ſed particularem ſic. argumen. vndecima diſtinct. catholicam. ſed videtur quòd ſolus Papa poſsit condere canones. argu. xcvj. diſtinct. Conſtantinus. quod palea eſt, licet ſit argumen. contra. C. de legibus. l. ſi imperialis. & l. humanum. eodem tituto, de quo ſcripſi etiam. ſ. eo. c. qui ad apoſtolicam. & aduerte: quia de poteſtate, & ſtatu Papæ, & ſuper quibus. & qualiter habet diſpenſare, & an in his, quæ facit in concilio generali. vel de conſilio Cardinalium debeat de generali concilio, vel de cardinalibus mentionem facere. dedi bonas, & plenas remiſsiones. ſ. eodem. c. quę ad perpetuam. ſuper ſecunda ſuppletione primæ gloſſæ. euangeliſtæ. aliàs eſt prophetæ. argu. contradicta euangelij non poſſe diſpenſari, quod non eſt verum generaliter: nam in his quæ ſunt conſilij, non pręcepti, & quæ parabolicè dicta ſunt, & non conſiſtunt in præceptis, vel prohibitionibus diſpenſari poteſt Lau. ſententialiter. exaudi de articulo fidei: nam alia ſententia bene retractaretur, licet non de facili. xxxv. quęſtione nona. veniam. extra de reſtitutione in integrum. cum ex literis. Lauren. ibi, ſcilicet in articulis fidei: quia ſtructura fidei firma debet remanere, velut in quadrato lapide. decimaquinta diſtinct. ſicut ſancti. Lauren. errare. verbum hoc, & illud pręedicatum demonſtrat quod loquitur de his, quæ pertinent ad articulos fidei. vel eccleſiæ generalis ſta-
2 tum † Luporum. Lupi dicuntur hæretici, vt hic. item dicuntur lupi mali prælati, qui ſubditos beſtiali more dilaniant. ij. quęſtione ſexta decreto. Item dicuntur lupi falſi cuſtodes, id eſt iudices. quarta quęſtione quarta contra ritum. Item dicuntur lupi Laici reſpectu clericorum quos ſemper mordaci la.

cerant dente.lxxxiij.diſt.nihil.Item dicuntur lupi,mali ſacer-
dotes,qui adulatorie exercent officium ſuum.de conſecratio.
diſt.iiij.quomodo.verſi.non aliud.in fine.Item lupi dicuntur
qui falſe.vel ficte baptiſantur,vt ibi.Item dicuntur lupi,& ge-
neraliter vocantur omnes mali.In.j gl.ibi.lector.adde dic q
ſubdiaconatus tempore apoſtolorum non fuit ſacer ordo lx.
diſt.nullus.nec tempore Martini Papæ cuius eſt hoc.c.lector.
qui præceſſit Greg.in ducentis annis,vt habetur de chronicis.
3 ſecundum Io.de ſict.† Et ibi contra apoſtolum diſpenſat.ad-
de dicunt quidam hoc eſſe: quia Petrus cuius authoritatem
habet Papa maior fuit in adminiſtratione apoſtolorum.lxxx.
diſt.in illis.xij.diſt.c.ij.& ideò,vt dicunt,Papa diſpenſare po-
teſt cum criminoſis,vt promoueantur,quod apoſtolus Pau-
lus prohibuit.ſed alij dicunt,quòd hoc non niſi ſtultè dicitur,
quòd cum in veteri teſtamento,& nouo non contineatur,
niſi veritas doctrinæ fidei,& morum ſecundum legem natu-
ræ,& gratiæ contra quam Papa diſpenſare non poteſt,patet
quòd non ſolùm non contra apoſtolum:ſed non contra quan-
libet doctrinam cuiuſlibet libri canonis poteſt Papa diſpen-
ſare:ſed nec Chriſtus venit ſoluere legem, aut prophetas, ſed
adimplere. Matth.v.cum pœnitentibus autem nõ prohibuit
apoſtolus diſpenſare:quia & ipſe fuit miſericordiam conſecu
tus,vt octaua diſtinct.conſuetudo,ſed actu exiſtentes in cri-
men prohibuit ordinari.lxxxj.diſt.c.j.& adde quod dixi.xxx-
iiij.§.neceſſitate.& ibi,diſpenſare.adde contrarium not.ſupra
eadem quæ ad perpe.in in glo.prima.ſed non eſt contra ſi be
ne videatur.& ibi communicari.adde eccleſiaſti.xxvj.c.non
eſt digna ponderatio animæ continentis incorruptio enim fa
cit proximum Deo.Sapientiæ.vj.ad idem.xxxij.q.j.nuptiæ.
Et ibi, cum ad monaſterium.adde dicit Tho.in ſumma ſua.
articulo.xl.quòd quia continentia non eſt annexa eſſentiali-
ter ordini ſacro:ſed ex ſtatuto eccleſiæ, ideò videtur, quòd
per eccleſiam poſſit diſpenſari in voto continentiæ ſolenni-
ſato per ſuſceptionem ſacri ordinis:ſed non poteſt in voto re-
ligionis ſolenni,prout dicit hæc decretalis,cum ad monaſte-
rium in fine caſtitas enim annexa eſt regulæ monachali,& de-
bitum caſtitatis eſt ei annexum eſſentialiter ſecundum Tho.
qui ita dicit in ſcriptis.quod illi probabilius dicunt qui dicũt,
quòd ſi communis vtilitas totius eccleſię,aut vnius regni, vel
prouinciæ expoſceret poſſet in voto continentiæ,& religio-
nis diſpenſare quantuncunq; eſſet ſolennizatum. Abbas au-
tem in ſcriptis ſuper quarto ſententiarum dicit,quòd votum
continentiæ non recipit diſpenſationem,vt hîc dicit gl.& hoc
iſta ratione,quæ hîc ponitur per Io.nec valet ſecundum eum
quod dicitur de vtilitate regni,vel prouinciæ:quia non ſunt
facienda mala,vt veniant bona.Primam ſententiam, ſcilicet
quòd Papa poſſit diſpenſare tenebat dominus. H. cardinalis,
& quidam Io.theu.qui dicit,quòd vidit de facto diſpenſari.
Conſentit etiam magis huic opinioni Hoſtien. prout notat
in ſumma.de voto.§.quinto qualiter.circa finem.Dixit domi-
nus Hug.credimus quòd omne votum ex cauſa recipit diſpẽ
ſationem,etiam votum continentiæ.Prælatus enim cum vult
diſpenſare cum aliquo conſiderare debet eum, non vt hanc
perſonam,vel illam:ſed vt verbum eccleſiæ effundet,quod ma
gis expedit eccleſiæ,quòd hoc membrum ſuum trahat quòd
4 contineat poteſt diſpenſare cum eo, aliâs enim, † quòd pro
charitate inſtitutum eſt non debet contra charitatem obſer-
uari.vnde pro magna guerra ſopienda,aut pro cultu Dei am
pliando,ſi eſſent pauci fideles,vt tempore albatiæ fuit,aut p-
uidendi ſtraſiæ animarum poſſet Papa diſpenſare.vt contra-
heret moniales,& clericus.& ita etiam credit magiſter ſenten
tiarum.ſed de hoc poteſt ſic obijci nullum votum recipit diſ-
penſationem:quia vouere voluntatis eſt:ſed reddere neceſſi-
tatis.extra de voto. magnæ.xxxij.q.viij.c.j.in fine. ibi etiam
dicam.dic hoc eſſe concedendum:ſed dicitur reddi cum æqui-
ualenti redditur,quod fit cum diſpenſatio ex cauſa fit ſecun-
dum dominum Hug.Cardina.& ibi ſtatutum adde dic,quòd
vbicunq; decoloratur vniuerſalis ſtatus eccleſiæ, Papa non
diſpenſat.ē.j.quæſtione ſeptima.& ſi illa.dicit tamen Io.de ſic.

quòd quandoq; diſpenſat contra ſtatutum vniuerſalis eccle-
ſiæ particulariter vt in prędicto.c.lator.& ſi non contra apo-
ſtolum.quod dic vt ſupra dixi in verbo lector.& vigeſimapri-
ma diſt.§.hoc autem. ibi videas.

PRIMO quæritur ad intellectum huius gloſſ.vt ha-
beas dicta Thomæ,vtrum in voto diſpenſari poſſit? reſpon-
deo ſecundum Tho.ſecunda,ſecundæ quęſtione.lxxxviij.ar-
ticulo decimo in corpore quæſtionis dicendum quòd diſpen-
ſatio voti intelligenda eſt admodum diſpenſationis, quæ fit
in obſeruantia alicuius legis:quia vt ſupradictum eſt, lex po-
nit reſpiciendo ad id quod eſt,vt in pluribus bonũ. ſed quia
contingit huiuſmodi in aliquo caſu non eſt bonum oportuit
per aliquem determinari,in illo particulari caſu legem non
eſſe ſeruandam, & hoc propriè eſt diſpenſare in lege.Nam
diſpenſatio videtur importare commenſuratam quandam diſ
tributionem,vel applicationem communis alicuius ad ea,quę
ſub ipſo continentur per quem modum dicitur aliquis diſpẽ
ſare cibum familiæ. ſimiliter autem ille qui vouet quodam
modo ſibi ſtatuit legem obligans ſe ad aliquid quod eſt ſecun-
dum ſe,& in pluribus bonum.poteſt tamen contingere quòd
in aliquo caſu ſit,vel ſimpliciter malum,vel inutile,vel ma-
ioris boni impeditiuum,quod eſt contra rationem eius quod
cadit ſub voto,vt ex prædictis patet.& ideò neceſſe eſt quòd
determinentur in tali caſu votum non eſſe ſeruandum.dici-
tur etiam diſpenſatio voti.ſi autem pro hoc quòd ſeruandũ
erat aliquid aliud imponatur.dicitur commutatio voti, vn-
de minus eſt votum commutare, quàm in voto diſpenſare.
vtrunq; tamen in poteſtate eccleſiæ conſiſtit.Præterea ſcien-
dum quòd Thomas in quarto ſententiarum.diſtinct.xxxviij.
articulo quarto.ad hanc quæſtionem rediens. circa eam dixit
ſic reſpondeo dicendum,quòd circa hoc diuerſæ ſunt opinio
nes,quidam enim dicunt quòd quodlibet votum poteſt per
prælatos eccleſiæ diſpenſationem habere,pro libito prælati:
quia vt dicunt in quolibet voto intelligitur conditionalis vo
luntas prælati ſuperioris,ſcilicet Papæ ad cuius diſpenſatio-
nem pertinent actus omnium ſubditorum. & ideò cum vo-
luerit ille ſummus prælatus poterit relaxare obligationem vo
ti, vt non teneatur votum implere:quia conditio non extat:
ſed hoc non videtur Benedictum:quia quædam ſunt in qui-
bus eſt homo ita liber ſui,quòd etiam contra præceptum Pa-
pæ poteſt illa facere,ſicut continere,& alia ſimilia diuina,vn-
de abſolutè,& ſine conditione voluntatis alicuius prælati po
teſt talia vouere. & ideò alij dixerunt quòd nullum votum
recipit diſpenſationem ſecundum quòd diſpenſatio eſt iuris
relaxatio:ſed ſolùm ſecundum quod eſt iuris declaratio relaxa
tio:quia Papa poteſt declarare hoc ius,quòd quando fit recõ-
penſatio maioris boni,quòd poteſt dimitti minus bonum ad
5 quod quis ſe obligauit.† ſed hoc non videtur verum etiam:
quia declarare ius non eſt nouum ius facere:ſed illud quod in
iure erat manifeſtare.vnde ſecundum hoc nonquàm per diſ-
penſationem voti fieri poſſet non contra ius quod erat prius
contra ius:ſed ſolum quod videbatur contra ius eſſe, & non
erat.& ideò aliter dicendum quòd in voto diſpenſari poteſt,
etiam ſecundum quod diſpenſatio eſt iuris relaxatio ex aliqua
legitima cauſa:quia enim votum de illicito eſſe non poteſt.
non autem licet ſubtrahere alicui quod ei debetur: ideo per
votum alicuius nõ poteſt fieri præiudicium prędato ſuo quin
6 debeat eius mandatis parere,cum fuerit oportunum.† vnde
ſi prælatus videat expedire ex aliqua rationabili cauſa,vel pro-
pter ipſum qui vouit,vel propter alios qui votum non ſer-
uent poteſt eum ab obligatione voti Deo obligare qui aliâs
de iure obligatus erat ſecundum Thomam vbi ſupra.Tu ve-
ro dicas quod ſolennitas voti introducta eſt de iure poſitiuo
vt eſt textus de voto,& voti redemptione.c.vno.libro ſexto.
& quod per conſequens eccleſia poteſt diſpenſare contra vo-
tum. quia aut loqueris de voto ſimplici,aut de ſolenni.ſi de
ſimplici certum eſt,quod eccleſia diſpenſat contra illud vt in
præallegato.c.illud.ſi de ſolenni dico idem.quia illam ſolenni
tatem eccleſia introduxit, & per conſequens eam tollere po-
teſt,&

teſt,& ſic de ſolenni poteſt facere,non ſolenne.argumen.ff.de
ſolutio.l.ſtichum.§.naturalis.& in.c.omnis res.extra de regu-
lis iuris.cum ſimilibus.& hoc placuit Ioan.Calde.in quadam
additione,quam poſuit in capit.primo.extra de voto,& voti
redemptione.

SECVNDO queritur vtrum in voto ſolenni con-
7 tinentiæ † per eccleſiam,ſeu per Papam valeat fieri diſpenſatio
Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione.lxxxviij.articulo vnde-
cimo in corpore quæſtionis dicit ſic,reſpõdeo dicendo,quòd
in ſolenni voto continentiæ tria poſſunt conſiderari . Primò
quidem materia voti.ſcilicet ipſa continentia . Secundò per-
petuitas voti,cum ſcilicet aliquis voto ſe adſtringit ad perpe-
tuam obſeruantiam continentiæ.Tertiò ipſa ſolennitas voti.
Dicunt ergo quidam,quòd votum ſolenne eſt indiſpenſabile
ratione ipſius continentiæ,quæ non recipit condignam recõ-
penſationem,vt patet ex authoritate inducta cuius rationem
quidam aſsignant:quia per continentiam homo triumphat de
domeſtico inimico,vel quia per continentiam homo perfectè
conformatur Chriſto,ſecundum puritatem animæ,& corpo-
ris:ſed hoc modo videtur efficaciter dici : quia bono animæ,
vtpote contemplatio,& oratio ſunt multo meliora bonis cor
poris,& magis nos Deo conformant,& tamen poteſt diſpẽ
ſari in voto orationis,vel contemplationis.vnde non videtur
eſſe ratio.quare non poſsit diſpenſari in voto continentiæ,
ſi reſpiciatur abſolutè ad ipſam continentiæ dignitatem:præ
ſertim cum apoſtolus . infra ad Chorint.vij.ad continentiam
inducat propter contemplationem dicens,quòd mulier innu-
pta cogitat,quæ Dei ſunt finis autem potior eſt his quæ ſunt
ad finem.& ideò alij rationem huius aſsignant ex perpetuita-
te,& vtilitate huius voti.dicunt enim quòd votum continen
tiæ non poteſt prętermitti niſi per id quod eſt omnino con-
trarium quod nunquàm licet in aliquo voto.ſed hoc eſt ma-
niſtè falſum:quia ſicut vti carnali copula eſt continentiæ con
trarium,ita comedere carnes,vel bibere vinum eſt contrariũ
abſtinentiæ à talibus,& tamen in huiuſmodi votis poteſt diſ
penſari.& ideò alijs videtur,quòd etiam in voto ſolenni con-
tinentiæ poſsit diſpenſari propter aliquam communem vtili-
tatem,ſeu neceſsitatem,vt patet in exemplo pręmiſſo de paci
ficatione terrarum ex aliquo matrimonio contrahendo : ſed
quia decretalis inducta expreſſe dicit,quòd nec ſummus pon
tifex poteſt contra cuſtodiam caſtitatis monacho licentiam
dare.extra de ſtatu monachorum.c.cum ad monaſterium . in
fine.ideò aliter videtur dicendum quôd ſicut ſupradictum eſt
& habetur .·Leuiti.vlti.illud quod ſemel ſanctificatum eſt do
mino non poteſt in alios vſus commutari , non autem poteſt
facere aliquis eccleſiæ prælatus.vt id quod eſt ſanctificatum
ſanctificationem amittat etiã in rebus inanimatis.Puta quòd
calix conſecratus deſinat eſſe conſecratus ſi maneat integer,
vnde multo minus hoc poteſt facere aliquis prælatus , vt ho-
mo Deo conſecratus,quandiu viuit,conſecratus eſſe deſiſtat.
Solennitas autem voti conſiſtit in quada conſecratione , ſeu
benedictione vouentis,vt dictum eſt,& ideò non poteſt fieri
per aliquem prælatum eccleſiæ quòd ille qui votum ſolenne
emiſit deſiſtat ab eo ad quod eſt conſecratus:puta quòd ille
qui eſt ſacerdos non ſit ſacerdos,licet poſsit prælatus ob ali-
quam cauſam executionem ordinis inhibere.& ſimili ratione
Papa non poteſt facere,quòd ille qui eſt profeſſus religionem
non ſit religioſus,licet quidam iuriſtæ ignoranter contrariũ
dicant. Eſt ergo conſiderandum vtrum continentia ſit eſſen-
tialiter annexa ei,ad quod votum ſolennizatur:quia ſi non eſt
ei eſſentialiter annexa poteſt manere ſolennitas conſecratio-
nis ſine debito continentiæ quod non poteſt contingere ſi ſit
eſſentialiter annexum ei ad quod votum ſolennizatur.non eſt
autem eſſentialiter annexum debitum continentiæ ordini ſa
cro : ſed ex ſtatuo eccleſiæ . vnde videtur quòd per eccle-
ſiam poſsit diſpenſari in voto continentiæ ſolennizato per
ſuſceptionem ſacri ordinis. Eſt autem debitum eſſentiale ſta-
tui religionis per quam homo abrenunciat ſeculo totaliter
Dei ſeruitio mancipatus,quod non poteſt ſimul ſtare cum ma
trimonio in quo incumbit neceſsitas procurandæ vxoris , &
prolis familiæ,& rerum quæ ad hoc requiruntur . vnde apo-
ſtolus dicit primę ad Chorin.ſeptimo.quòd qui eſt cum vxo
re ſolicitus eſt,quæ ſunt mundi,quomodo placeat vxori,& di
uiſus eſt.vnde nomen monachi ab vnitate ſumitur per oppo-
ſitum ad diuiſionem prædictam.& ideò in voto ſolennizato
per profeſsionem religionis non poteſt per eccleſiam diſpen
ſari,& rationem aſsignat decretalis : quia caſtitas eſt annexa
regulę monachali . Monachos autem ab vxorum conſortio
prohibitos eſſe authoritate ratione validiſsimoq; argumen-
to probari poteſt authoritata primũm . Extat ſiquidem diui
principis Iuſtiniani nouiſsima conſtitutio in Nouellis ſub ti
tulo de ſanctiſsimis Epiſcopis.conſtitutiune vltima.colla no-
na.qua ab vxoribus clericos omnes abſtinere iubet . huc per-
tinet.c.præsbyteris.vigeſimaſeptima diſtinct. Rationem hu-
ius prohibitionis adfert dominus Hieronimus in Iouinia-
num ſcribens vt melius vigilantiuſq; altaris miniſterio vacẽt
& probatur argu.à conſequentia in.c.nullum ſacere.xxviij.di
ſtinct. Rationis ratio eſt quia plus vxoribus quàm Deo darẽt
operam . Quale viſitur ſymmyſtis huius tempeſtatis,qui fre-
quentiores ſunt in ſcortis,& ac(ſi ita dicere fas ſit) proſtibu-
lis,quàm in chriſtianorum cœtu non ſine ſuo magno dedeco
re.Sed ad rem.à notatione quoque vocis monachos ab vxo-
ribus abſtinere debere comprobabimus. Monachos enim ſo-
lus à monos interpretatur ergo ſolitudine,conſortio non itẽ
eis vti liberum eſt. Valet autem argumentum à notatione ver
bi(ethimologiam appellant)& firmum eſt per textum aper-
tiſsimum . l. ſecunda.§.appellata . ff . de rebus creditis . & ſi
certum petatur. Dicit ibi Vlpianus mutuum dicitur , quòd
de meo fiat tuum.& Marcus Cicero in Topic.ad Trebellia-
num.& libro ſecundo de Oratore ad Quintum fratrem . M.
Fabius libri.v.orator. Inſtitut. capite de argumentis. Præter-
8 eà † idem Thomas in ſcriptis,hoc eſt ſuper quarto ſententia-
rum diſtinctione.xxxviij.articulo quarto in ſolutione tertij
argumenti ad prædictam quæſtionem rediens dicit ſic dicen
dum·quòd de voto continentiæ eſt duplex opinio. Quidam
enim dicunt,quòd nullus poteſt in eo diſpenſare : ſed huius
ratio diuerſa redditur à diuerſis. Quidam enim dicunt quòd
hoc quod aſſerunt.quia votum continentiæ non poteſt præ-
termitti,ſiue hoc quòd ad contrarium voti aliquis delabatur
quod nunquàm licet.ſed votum paupertatis poteſt præter-
mitti aliquo modo,quòd non directè erit contra votum : ſi-
cut cum aliquis habet pecuniam non ſuo : ſed eccleſiæ nomi-
ne:ſed hoc nihil eſt:quia ſic votum de abſtinendo aliquo die
determinata à carnibus non reciperet diſpenſationem,aut vo
tum de peregrinatione quod eſt abſurdum . Votum autem
quotuplex ſit,tradunt Cano.rubri.de voto,& voti redemptio
ne.extra gloſſa.tamen in.c quidam . xxvij . diſtinctio . duo-
rum votorum genera conſtituit vnum quod ſimplex ſolenne
alterum appellat.&ideo alij aſsignant aliam rationẽ dicentes,
quod hoc contingit:quia votum continentiæ non recipit re-
cipie recompenſationem melioris eo quod non eſt digna põ
deratio animæ continentis,vel ideo : quia per continentiam
homo de domeſtico inimico triumphum capit:vt quidam di
cunt,vel ideo:quia per religionem homo perfectè conforma-
tur Chriſto.vnde in voto continentiæ,quod in voto religio-
nis includitur , & in alijs votis eſſentialibus,religioni non po-
9 teſt diſpenſari,aut quidam dicunt. † Sed hoc etiam non videt
ſufficienter dictum:quia bonum cõe eſt multo melius quàm
bonũ priuatum propter quod etiam homo interdum ab otio
ſanctę cõtemplationis remoueatur,quæ optima eſt pars iudi-
cio domini. Luc.x.vt cõi vtilitati proximorum vacet,& ideo
10 vt alij dicunt probabilius. † ſi cõis vtilitas totius eccleſiæ , vel
vnius regni,vel prouinciæ expoſceret poſſet conuenienter,&
in voto continentię,& in voto religionis diſpenſari quantun-
cunq; eſſet ſolennizatum.non enim per votum poteſt ſe Deo.
obligare ab eo in quo tenetur allteri,vt dictum eſt . vnde talis
poſſet innuere neceſsitas,quod poſſet alicui iuſtè prohiberi,
ne continentiam , aut religionem aliquam voueret eadem

neceſsitate manente,poteſt etiam in voto diſpenſari iam fa-
cto.ſed quia rationes factæ in contrarium non rectè proce-
dunt,ideò dicendum ad quartum,quòd bonum continentię
eſt multo dignius,quàm ſalus corporalis , & ideò periculum
corporalis mortis non eſt ſufficiens ratio,vt in voto cootinē-
tiæ diſpenſetur:vnde etiam non peccat,qui in caſo exiſtens
tali,quòd continentia videtur vergere in periculum perſonæ.
ſi autem continentiam voueat pręcipuè cum poſsit illi peri-
culo per alia remedia obuiari : ſicut etiam peccat,qui pro-
pter aliquod opus virtutis,ſe mortis periculo exponit. Sub-
dit tameo io eodem articulo.§.ad ſecundam quęſtionem . ꝙ
inferiores Epiſcopi à Papa ſuper voto continentiæ non diſpē
ſant.dicit enim ſic dicendum,quòd plenitudo poteſtatis in
diſpenſando reſidet penes ſummum Pontificem alij autem
participant de hac poteſtate,quàm eis conceſſum eſt,vt quòd
omnes ad vnum recurrere non poſſunt per inferiores diſpen-
ſationem recipere poſsiot .vnde io votis illis,quæ non de fa-
cili diſpenſationem recipiunt,nec frequenter ſed raro : ſicut
votum religionis,& alia huiuſmodi vota perpetua ſolus Papa
diſpenſare poteſt.In alijs autem temporalibus votis,ſicut pe-
regrinationum,& ieiuniorum , & huiuſmodi poſſunt etiam
Epiſcopi diſpenſare:niſi aliud horum ſibi Papa reſeruauerit.
ſicut diſpenſatio in voto terræ ſanctæ,ſecundum euodē Tho
mam.Frater verò Io in ſumma.confeſſ.lib.primo titulo.octa
uo.quæſtione.lxxiiij.dicit ſic reſpondeo ſecundum Thomam
in ſcriptis,qoi dicit quòd illi probabilius dicunt , qui dicunt
quòd ſi communis vtilitas eccleſiæ,aut vnius regni , vel pro-
uiocię expoſceret,poſſet in voto contioentię,& religionis diſ
penſari quantuncunq; eſſet ſolennizatum . ſed idem Tho . in
ſumma.articulo.xj.dicit,quòdq; continentia oon eſt annexa
eſſentialiter ordini ſacro:ſed ex ſtatuto eccleſię , ideò videtur
quòd per eccleſiam poſsit diſpenſari in voto contioentiæ ſo-
leonizato per ſuſceptionem ſacri ordinis:ſecus de voto ſolen-
nizato per ingreſſum religionis quia ſecundum decret . caſti-
tas eſt annexa regulę monachali.i.debitum caſtitatis eſt ei an-
nexum eſſentialiter. Alber. autem in ſcriptis.ſuper quarto ſen
tentiarum ſimpliciter dicit quòd votum contioentię noo re-
cipit diſpenſationem:quia per nihil aliud melius poteſt recom
pēſari,nec valet quod dicitur de vtilitate regni,vel prouincię:
quia non ſunt facienda mala,vt eueniant bona:vnde tempo-
ribus beati Matthęi apoſtoli Ephigenia virgo Deo dedicata,
noluit nubere Regi cum ſe Chriſtianum fieri cum omni popu
lo ſuo promiſiſſet,nec Apoſtolus ad hoc conſentire voluit,
ita quòd poſt mortem ſuſtinuit Abb.Henricus autem in præ
dicto.c.cum ad monaſterium . de ſtatu monachorum . cum
quæritur vtrum Papa poſsit diſpenſare cum monacho,vt ha-
beat proprium,velut vxorem ducat recolligit opiniones alio-
rum dicens,quòd Ber.ibi dicit in gloſſ.vltima,verſi.patu ta-
men quòd non.& Hoſt.in ſumma.titu.de regularibus traſeun
tibus ad religionem §.ad quid.vbi dicit quòd contra tria ſub-
ſtantialia regulę diſpenſare non poteſt idem tenet Io.xxv.qō.
j.ſunt quidam.& idem tenet Io.in ſubdiacono quoad hoc vt
Papa non poſsit diſpēſare cum eo,vt ducat vxorem,ſi votum
ipſum ordinatum obliget:ſecus ſi conſtitutio eccleſiæ ipſum
obliget,& non votum:quia contra conſtitutiones bene diſ-
penſat,vt in.c.allegato.ſunt quidam.& hoc not.xxxij . diſt . c.
de illo,cum quo concordat Hug.& Archidia.ibi & expreſsius
xxvij.q.j.c.oubendi.& Vincen.ſ.de clericis coniugatis . cum
olim.vt not.Ber.ibi in gloſſ.ſecunda.verſic. Vinc.dixit &c . &
Goff.ibi.ſed Bart.Brixia.vtrobiq;,ſcilicet in.c.alleg.ſunt qui-
dam.&.c.de illo tenet contrarium.ſcilicet quòd poteſt diſpen
ſare,cum hoc non ſit contra articulos fidei,& ipſe habeat ple-
nitudinem poteſtatis,vt ſecuoda quæſtiona ſexto.decreto . &
c.ſequenti.& idem Io not.xxv.q.j.quæ ad perpetuam.gl.j.di-
cens,quòd incontinentiam ſacerdotum bene poteſt diſpenſa
re.& idem ad continentiam profeſſorum ordinem regularem
n tenet,imò hîc in gl.ſecunda.† dicens iſta duo , ſcilicet abdica-
tio proprietatis,& cuſtodia caſtitatis ſunt annexa regulæ mo
nachali,non à iure naturali,vel diuino:ſed à iure poſitiuo qd

probat: quia monachus nihil aliud eſt,quàm ſolitarioa,& tri-
ſtis.xvj.q.j.c.placuit.ſi ergo plus importat,illud eſt poſitiuum
à conditione iuris:ex quo patet patet quòd Papa. poſſet diſpē
ſare cum monacho,vt habeat proprium,& vxorem ducat cū
poſſet ordinem,& regulam,vel ſubſtantiam,quàm dedit ordi
ni tollere ſecundum eum.idem Hoſt.poſt eum hîc , & Archi-
diaconus.xxxij.q.ij.c.ſolet.gl.ſi.&.G . de montelaud.extra de
conſanguinitate,& affinitate.c.vnico.ſuper verbo in ſacris or
dinibus.& Gec.ſuper conſtitutos.in clement.& hoc credo ve-
rius de iure dummodo ſaciat ex cauſa,vt ſequitur . vel potes
circa hoc probabiliter ſic diſtinguere ſequendo opinionem.
Vinc.& Io.quam ponit Ber.hîc in verſi. Vinc.& Io.dixerunt
quòd Papa non poteſt diſpenſare,vt monachus propriom ha-
beat exiſtendo monachus,vel quòd poſsit contrahere matri-
monium:cum per primum non fiat triſtis,ſed gaudens , cum
ſit gaudiom habere proprium.per ſecundum verò non fiat tri
ſtis,nec ſolitaris:ſed gaudens,& communicatioos ſaltem cum
vxore,& ita poſſet intelligi prima opinio: ſed de monacho poſ
ſet facere noo mooachum.lxxiiij.diſtioct . quorundam . quo
facto per conſequens,& proprium habebit,& vxorem docet
ad quod facit.j.qui clerici,vel vouentes.c. veniens . & quod
notat Inn.ibi gloſſ.ſecunda. To dic ſecundum Inno.& Hoſtiē.
hic quòd non poteſt diſpenſare ſine cauſa,ſed ex magna cauſa
& Deo placente hoc poſſet,vt ſi non poſſet eſſe ſalua Chriſtia
oitas,idem monachus regnum in ſuum proprium accipiat,il-
lud ſuis hæredibus relinquendum,vel ſi illi de regno aliqua di
cant,quòd idem monachus accipiat reginam dominam re-
gni in vxorem quòd dabunt eam tyranno,vel infideli , vt no-
tat plenè. H. Inno.in gloſſ.vnde dicit,& Hoſtiē.poſt eum cum
quibus non cōcordat Tho.q.lxxxviij.articulo.xl.dicens,quòd
quia contioentia non eſt annexa eſſentialiter ordini ſacro:ſed
ex ſtatuto eccleſiæ.Ideò videtur quòd per eccleſiam diſpenſa-
ri poſsit in votu continentiæ ſolennizato per ſuſceptionem
ſacri ordinis:ſed non poteſt in voto religionis ſolenni . quia
prout dicit hæc decret.io fine.Caſtitas eſt annexa regulæ oto-
nachali,vnde debitum caſtitatis eſt ei eſſeotialiter ſecundum
Tho.concordat tamen Tho.in ſcriptis vbi dicit quòd illi pro-
balius dicunt,qui dicunt quòd ſi communitas totius eccleſiæ,
aut vnius regni,vel prouinciæ expoſceret poſſet in voto con
tinentiæ,& religionis diſpenſare quantum eſſet ſolennizatum
& hanc ſententiam . ſ.quòd Papa poſsit diſpenſare notabat
do.Hu.cardi.& Ioā.theutonicus qui dicit quòd vidit de facto
diſpenſari: & conſentit etiam magis huic opinioni.Hoſtiē . in
ſumma.ti.de voto,& voti redemp.§.qualiter.circa finē.prout
hoc no. Archidia.in.c.ali.quid.xxv.q.j.gl.pe.qui io eadem opi
nione declinare videtur,& frater Io.iij.ſ.com.rubri.de voto.
q.lxxij.quæ incipit.quęro ſpecialiter.& hoc expreſſè tenet Io.
And.j.de regulis iuris.c.ſemel Deo.io Nouella.li.vj.vbi hanc
quæſtionem diſputat,& hoc ſecundum Henr.vbi.ſ. Tu verò
ſalua determinatione eccleſię pro ſecuriori potes eligere di-
ſtinctionem , quę habet an Papa velit ſuper hoc diſpenſare
abſq; cauſa iuſta,& rationabili,& tunc non poſsit : quia tunc
directè contra legem Dei ageret,& peccaret mortaliter quod
ſibi non licet ſecundum omnes . aut vult diſpenſare ex cauſa
iuſta,& rationabili,& tunc poſsit:quia quod monachus non
poſsit contrahere venit ex voti obligatione contra quam
poteſt Papa diſpenſare ſolennitate ipſius oon obſtante , quia
illam ſolennitatem poteſt tollere,vt patet ex his , quæ legun-
tur,& notantur.in.c.vno.de voto,& voti redemptione.libro
ſexto . vt ibi ſcripſi in ſecunda quæſtione.& vt tetigi.ſ.ad fi-
nem quæſtionis proximè pręcedentis : ſed nihilominus vide
omninò quæ ſcripſi in prędicto.c.cum ad monaſterium . de
ſtatu regularium.in tertia quęſtione.& de voto,& voti redē-
ptione.ſuper rubrica.libro ſexto.in vndecima quęſtione . &
eodem titulo.c.vno.in ſecunda quęſtione allegata.& de regu-
lis iuris.c.actus legitimi.io decimaſexta quęſtione . & eodem
titu.c.ſemel Deo.in prima quæſtione.& in cle.vna.de conſan.
& affi.in.xiiij.q.ver.ex quo iofert Land.in quibus,ferè omnia
communia dicta Theologorum,& Canoniſtarum reperies.

Tertio

ceſt,& ſic de ſolenni poteſt facere,non ſolenne.argumen.ff.de
ſolutio.l.ſtichum.§.naturalis.& in.c.omnis res.extra de regu-
lis iuris.cum ſimilibus.& hoc placuit Ioan.Calde.in quadam
additione,quam poſuit in capit.primo.extra de voto,& voti
redemptione.

SECVNDO quęritur vtrum in voto ſolenni con-
7 tinentiæ † per eccleſiam,ſeu per Papam valeat fieri diſpenſatio
Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione.lxxxviij.articulo vnde-
cimo in corpore quæſtionis dicit ſic,reſpõdeo dicendo,quòd
in ſolenni voto continentiæ tria poſſunt conſiderari. Primò
quidem materia voti.ſcilicet ipſa continentia. Secundò per-
petuitas voti,cum ſcilicet aliquis voto ſe adſtringit ad perpe-
tuam obſeruantiam continentiæ. Tertiò ipſa ſolennitas voti.
Dicunt ergo quidam,quòd votum ſolenne eſt indiſpenſabile
ratione ipſius continentiæ,quæ non recipit condignam recõ-
penſationem,vt patet ex authoritate inducta cuius rationem
quidam aſsignant:quia per continentiam homo triumphat de
domeſtico inimico,vel quia per continentiam homo perfectè
conformatur Chriſto,ſecundum puritatem animæ,& corpo-
ris:ſed hoc modo videtur efficaciter dici: quia bono animæ,
vtpote contemplatio,& oratio ſunt multo meliora bonis cor
poris,& magis nos Deo conformant,& tamen poteſt diſpẽ
ſari in voto orationis,vel contemplationis.vnde non videtur
eſſe ratio.quare non poſsit diſpenſari in voto continentiæ,
ſi reſpiciatur abſolutè ad ipſam continentiæ dignitatem:præ
ſertim cum apoſtolus. infra ad Chorint.vij.ad continentiam
inducat propter contemplationem dicens,quòd mulier innu-
pta cogitat,quæ Dei ſunt finis autem potior eſt his quæ ſunt
ad finem.& ideò alij rationem huius aſsignant ex perpetuita-
te,& vtilitate huius voti.dicunt enim quòd votum continen
tiæ non poteſt pręterimitti niſi per id quod eſt omnino con-
trarium quod nunquàm licet in aliquo voto.ſed hoc eſt ma-
niſtè falſum:quia ſicut vti carnali copula eſt continentiæ con
trarium,ita comedere carnes,vel bibere vinum eſt contrariũ
abſtinentiæ à talibus,& tamen in huiuſmodi votis poteſt diſ
penſari.& ideò alijs videtur,quòd etiam in voto ſolenni con-
tinentiæ poſsit diſpenſari propter aliquam communem vtili-
tatem,ſeu neceſsitatem,vt patet in exemplo pręmiſſo de paci
ficatione terrarum ex aliquo matrimonio contrahendo: ſed
quia decretalis inducta expreſſè dicit,quòd nec ſummus pon
tifex poteſt contra cuſtodiam caſtitatis monacho licentiam
dare.extra de ſtatu monachorum.c.cum ad monaſterium. in
fine.ideò aliter videtur dicendum quòd ſicut ſupradictum eſt
& habetur. Leuiti.vlti.illud quod ſemel ſanctificatum eſt do
mino non poteſt in alios vſus commutari,non autem poteſt
facere aliquis eccleſiæ prælatus.vt id quod eſt ſanctificatum
ſanctificationem amittat etiã in rebus inanimatis.Puta quòd
calix conſecratus deſinat eſſe conſecratus ſi maneat integer,
vnde multo minus hoc poteſt facere aliquis prælatus, vt ho-
mo Deo conſecratus,quandiu viuit,conſecratus eſſe deſiſtat.
Solennitas autem voti conſiſtit in quada conſecratione, ſeu
benedictione vouentis,vt dictum eſt,& ideò non poteſt fieri
per aliquem prælatum eccleſiæ quòd ille qui votum ſolenne
emiſit deſiſtat ab eo ad quod eſt conſecratus:puta quòd ille
qui eſt ſacerdos non ſit ſacerdos,licet poſsit prælatus ob ali-
quam cauſam executionem ordinis inhibere.& ſimili ratione
Papa non poteſt facere,quòd ille qui eſt profeſſus religionem
non ſit religioſus,licet quidam iuriſtæ ignoranter contrariũ
dicant. Eſt ergo conſiderandum vtrum continentia ſit eſſen-
tialiter annexa ei,ad quod votum ſolenniʒatur:quia ſi non eſt
ei eſſentialiter annexa poteſt manere ſolennitas conſecratio-
nis ſine debito continentiæ quod non poteſt contingere ſi ſit
eſſentialiter annexum ei ad quod votum ſolenniʒatur.non eſt
autem eſſentialiter annexum debitum continentiæ ordini ſa
cro: ſed ex ſtatuo eccleſiæ. vnde videtur quòd per eccle-
ſiam poſsit diſpenſari in voto continentiæ ſolenniʒato per
ſuſceptionem ſacri ordinis. Eſt autem debitum eſſentiale ſta-
tui religionis per quam homo abrenunciat ſeculo totaliter
Dei ſeruitio mancipatus,quod non poteſt ſimul ſtare cum ma
trimonio in quo incumbit neceſsitas procurandæ vxoris, &
prolis familiæ,& rerum quæ ad hoc requiruntur. vnde apo-
ſtolus dicit primę ad Chorin.ſeptimo.quòd qui eſt cum vxo
re ſolicitus eſt,quæ ſunt mundi,quomodo placeat vxori,& di
uiſus eſt.vnde nomen monachi ab vnitate ſumitur per oppo-
ſitum ad diuiſionem prædictam.& ideò in voto ſolenniʒato
per profeſsionem religionis non poteſt per eccleſiam diſpen
ſari,& rationem aſsignat decretalis: quia caſtitas eſt annexa
regulę monachali. Monachos autem ab vxorum conſortio
prohibitos eſſe authoritate ratione validiſsimoq; argumen-
to probari poteſt authoritate primùm. Extat ſiquidem diui
principis Iuſtiniani nouiſsima conſtitutio in Nouellis ſub ti
tulo de ſanctiſsimis Epiſcopis.conſtitutione vltima.colla.no-
na.qua ab vxoribus clericos omnes abſtinere iubet. huc per-
tinet.c.præsbyteris.vigeſima ſeptima diſtinct.Rationem hu-
ius prohibitionis adfert dominus Hieronimus in Iouinia-
num ſcribens vt melius vigilantiuſq; altaris miniſterio vacẽt
& probatur argu.à conſequentia in.c.nullum facere.xxviij.di
ſtinct.Rationis ratio eſt qoia plus vxoribus quàm Deo darẽt
operam. Quale viſitur ſymmyſtis huius tempeſtatis,qui fre-
quentiores ſunt in ſcortis,& ac(ſi ita dicere fas ſit) proſtibu-
lis,quàm in chriſtianorum cœtu non ſine ſuo magno dedeco
re.Sed ad rem.à notatione quoque vocis monachos ab vxo-
ribus abſtinere debere comprobabimus.Monachus enim ſo-
lus à monos interprætatur ergo ſolitudine,conſortio non itẽ
eis vti liberum eſt.Valet autem argumentum à notatione ver
bi(ethimologiam appellant)& firmum eſt per textum aper-
tiſsimum. l. ſecunda§ appellata. ff. de rebus creditis.& ſi
certum petatur.Dicit ibi Vlpianus mutuum dicitur, quòd
de meo fiat tuum.& Marcus Cicero in Topic.ad Trebellia-
num.& libro ſecundo de Oratore ad Quintum fratrem. M.
Fabius libri.v.orator.Inſtitut.capite de argumentis.Præter-
8 eà † idem Thomas in ſcriptis,hoc eſt ſuper quarto ſententia-
rum diſtinctione.xxxviij.articulo quarto in ſolutione tertij
argumenti ad prædictam quæſtionem rediens dicit ſic dicen
dum quòd de voto continentiæ eſt duplex opinio.Quidam
enim dicunt,quòd nullus poteſt in eo diſpenſare: ſed huius
ratio diuerſa redditur à diuerſis.Quidam enim dicunt quòd
hoc quod aſſerunt.quia votum continentiæ non poteſt præ-
termitti,ſiue hoc quòd ad contrarium voti aliquis delabatur
quod nunquàm licet.ſed votum paupertatis poteſt præter-
mitti aliquo modo,quòd non directè erit contra votum: ſi-
cut cum aliquis habet pecuniam non ſuo: ſed eccleſiæ nomi-
ne:ſed hoc nihil eſt:quia ſic votum de abſtinendo aliquo die
determinata à carnibus non reciperet diſpenſationem,aut vo
rum de peregrinatione quod eſt abſurdum. Votum autem
quotuplex ſit,tradunt Cano.rubri.de voto,& voti redemptio
ne.extra gloſſa.tamen in.c.quidam. xxvij. diſtiſtinctio. duo-
rum votorum genera conſtituit vnum quod ſimplex ſolenne
alterum appellat.&ideo alij aſsignant aliam rationẽ dicentes,
quod hoc contingit:quia votum continentiæ non recipit re-
cipie recompenſationem melioris eo quod non eſt digna põ
deratio animæ continentis,vel ideo: quia per continentiam
homo de domeſtico inimico triumphum capit:vt quidam di
cunt,vel ideo:quia per religionem homo perfectè conforma-
tur Chriſto.vnde in voto continentiæ,quod in voto religio-
nis includitur, & in alijs votis eſſentialibus,religioni non po-
9 teſt diſpenſari,aut quidam dicunt. † Sed hoc etiam non videt
ſufficienter dictum:quia bonum cõe eſt multo melius quàm
bonũ priuatum propter quod etiam homo interdum ab otio
ſanctę cõtemplationis remoueatur,quæ optima eſt pars iudi-
cio domini.Luc.x.vt cõi vtilitati proximorum vacet,& ideo
10 vt alij dicunt probabilius. † ſi cõis vtilitas totius eccleſiæ, vel
vnius regni,vel prouinciæ expoſceret poſſet conuenienter,&
in voto continentię,& in voto religionis diſpenſari quantun-
cunq; eſſet ſolenniʒatum.non enim per votum poteſt ſe Deo.
obligare ab eo in quo tenetur alteri,vt dictum eſt. vnde talis
poſſet innuere neceſsitas,quod poſſet alicui iuſtò prohiberi,
ne continentiam, aut religionem aliquam voueret eadem

dinem poteſtatis,& quando ex cauſa vult vti illa plenitudine ipſe poteſt iuxta ea,quæ ſcripſi de maioritate,& obedientia. c.ſolitæ.de iudicijs.c.nouit.& ea,qui filij ſunt legitimi.c.per venerabilem.de quo etiam tetigi in.c.primo de conſtitutionibus.libro ſexto. in prima oppoſitione. Secundus caſus eſt quando imperium vacit, vt extra de foro competenti.c.licet ex ſuſcepto.& idem in alijs caſibus ibi notatis per Bern. in gloſſa ſecunda. Tertius caſus eſt ratione peccati, vtputa ſi lex ciuilis peccatum contineret:quia tunc Papa poſſet eam in totũ tollere,vt extra de præſcriptionibus.c.finali. Quartus caſus eſt in terris ad Papam,vel eccleſiam pertinentibus, & in ſubditis ſuis argument.eorum, quæ leguntur,& notantur.in clemen.paſtoralis.de re iudicata. In quatuor caſu principali, in quo quęritur qualiter contra iura canonica Papa valeat diſpenſare.dicit Henricus poſt Hoſt.in prædicto.c.propoſuit. quòd Papa contra legem canonicam indiſtinctè diſpenſare poteſt. Fallit tamen primò in canonibus articulos fidei,aut legem diuinam continentibus eo modo quo ſcripſi ſupra in primo caſu principali circa princip. Secundo fallit vbi per diſpenſatiooem ſuam ſubuerteretur ſtatus eccleſiæ vniuerſalis,prout iſta probantur in prædicto.c.ſicut ſancta. &.xxiiij. quæſtione prima.memor ſum.& dixi in.c.at ſi clerici. de iudicijs.& de hoc plenè not.in Spec.titulo de legato.§.nunc breuiter.& in his concordat quod notat Hoſtien.in ſumma. de pœnitentijs,& remiſsionibus.§.penulti/ſub.§.ſub qua forma. & Specu.titulo de legato.§.nunc de Epiſcoporum diſpenſatione.& Gui.xiiij.quæſtione quinta.non ſanè. ſuper verbo.reddenda fine.& Henricus in prædicto.c.propoſuit. Tertiò fallit etiam ſecundum prædictos doctores in his in quibus eſt mortale peccatum ſecundum legem diuinam,vt in furto,& rapina.xiiij.q.iij. Imò plus dicunt quidam quòd nec Epiſcopus,nec Papa diſpenſare poſſunt quominus fures, & raptores de his pœnitentiam agant,& reſtitutionem faciant,vt extra de vſuris.c.cum tu.&.xxiiij q.v.ſiquidem.&.c.de multa. Et ex prædictis ſemel reſpondi,quòd Papa non poſſet diſpenſare contra canonem non liceat Papæ.duodecima quęſtione ſecunda. videlicet vt alienatio facta per Papam in caſu à iure non conceſſo de poſſeſsione ad eccleſiam pertinente valeret.quia talis diſpenſatio peccatum mortale etiam ſecundum legem diuinũ nutriret,& foueret,vt latius ſcripſi in prædicto.c. non liceat Papæ. Dicunt tamen prædicti,quòd in his in quibus peccatũ mortale eſt ſecundum ius poſitiuum,& non ſecundum legem legem diuinam,licet Epiſcopis,& cæteris prælatis à Papa inferioribus diſpenſatin interdicta ſit.tamen Papa in illis diſpẽſare poteſt. Alij tamen dicunt illud verum eſſe de inferioribus niſi hæc diſpenſatio reperiatur eis generaliter,vel ſpecialiter interdicta:quia tunc non poſſunt diſpenſare in his, niſi Papa generaliter,vel ſpecialiter eis promiſerit diſpenſare:ſed ſi diſpenſatio non ſit inferioribus Epiſcopis generaliter,vel ſpecialiter interdicta,tunc poſſunt in his inferiores Epiſcopi ſecundum eos diſpenſare.nec obſtat quòd dicitur de peccato: quia illud quod fit contra canonicam conſtitutionem,per diſpen-

15 ſationem legitimam peccatum non habet. † Et aduerte: quia iſta eſt antiqua difficultas in qua antiqui patres noſtri multum dubitarunt,videlicet in quibus caſibus Epiſcopi inferiores à Papa diſpenſare poſſunt:fuit enim vna opinio inter antiquiores patres communior quæ habet quòd Epiſcopi diſpẽſare poſſunt vbicunq; non reperitur ſpecialiter,vel generaliter illis diſpenſatio interdicta,& in iſta videntur conſenſiſſe gloſſatores,& etiam Hoſt. Alia verò fuit Innocen.in quadam additione,Gui & quorundam aliorum modernorum opinio, quæ habet quòd vbi reperitur ſpecialiter,vel generaliter eis permiſſa diſpenſatio,aut vbi reperitur ſimpliciter expreſſum diſpenſari poſſe,nec ſpecialiter,nec generaliter reperitur hoc Epiſcopis interdictum tunc Epiſcopi contra legem canonicam poſſunt diſpenſare:ſed aliàs non de quibus duabus opinionibus ſatis ſcripſi in.c.dilectus.de temporibus ordinandorum.& in c.at ſi clerici.§.de adulterijs.verò.de iudici.vbi videas gloſſam magnam auream,& notabilem ad quam cotidie recurritur in materia diſpenſationis ex qua elice concluſionem ſequentem. Epiſcopus non poteſt diſpenſare niſi quatenus ei expreſſè conceſſum eſt. Hæc concluſio ſic limitata probatur in multis iuribus in gloſſa allegatis.quæ per te videas. Materiam autem diſpenſationis(quæ elegantiori nomine relaxatio,vel iuris ſummi dimiſsio appellatur)latè tradidi in.c. licet canon.de elect.li vj.&.§ xxiiij.q.iij.ipſa pietas,vbi poſui materiam diſpenſationum poſt Landin.tamen prima opinio quæ permittit Epiſcopis diſpenſari vbicunq; non reperitur eis prohibitum videtur mihi æquior ſaltem ciuiliter moderata,ſcilicet intelligendo de diſpenſatione non quidem voluntaria, quæ fieret ſine cauſa.ſed neceſſaria,vtpotequæ fieret ex cauſa iuſta,& rationabili,neceſsitatem,aut euidentem eccleſiæ vtilitatem concernente:de illa enim non eſt veriſimile,quòd illam canones voluerunt denegare.quia ex hoc poſſet graue præiudiciũ eccleſiæ redundare,puta ſi grandis neceſsitas, aut magna,& euidens eccleſiæ vtilitas hoc requireret,& Papa de facili adiri non poſſet,& iſta fuit ſententia Hoſti. in effectu, quam Henricus,& cæteri moderniores finaliter approbarunt prout ſcripſi in c.de multa.de præbendis.in tertia quæſtione.

16 ad quæ te remitto. † Sciendum eſt etiam quòd In.mo.in extrauaganti Boniſa.viij.rem non nouam ſuper verbo priuilegijs. circa medium dicit,quòd Papa eſt ſupra ius in hoc quòd ipſe ſolus poteſt æquitatem non ſcriptam ex ſui interpretatione præferre iuri ſcripto,vt.C.de legibu.l.j.&.C.de iudi.l.placuit. & extra de tranſact.c.fi.quia ipſe poteſt contra ius multa facere,quę non poteſt inferior:nam ipſe,& non alius ius ad vacaturum beneficium dare poteſt,vt extra de prębend.c.ij.lib vj.& de conceſſ.pręben c.nulla.ſubdit etiam quòd ſi Papa diſpenſet ſupra ius debet facere hoc,cum ratio hoc poſtulat.§.l.diſt. c.vt conſtitueretur.in fine.& in prædicto.c.de multa. in fine. puta propter vrgentem neceſsitatem,vel euidentem vtilitatem eccleſiæ.j.q.vij.diſpenſationes,& duobus.c.ſequentibus. non propter repletionem burſę illius,cui prouidet.arg xxiiij: qõ.j.manet aliàs eſt diſsipatio:nam ſcdm Thomam ille cum quo Papa ſine cauſa diſpenſat,non eſt ſecurus quoad Deum, vt ſcripſi in prędicto.c.de multa.in tertia quęſtione. Caue tamen:quia ſecundum Hoſt.in pręallegato.c.propoſuit.ſemper obediendum eſt Papę,vbi conſcientia non repugnat. xxiij.q. j.quid culpatur.ſed ſi certum ſit quòd illud ,quod præcipit ſit peccatum mortale non eſt ei obediendum:quia tunc recognoſcendus eſt Papa cœleſtis.xj.q.iij.Iulianus.&.c.qui reſiſtit,vbi tamen conſcientia tibi dicit contrarium, non obedias Papę, nec recedas à conſcientia tua,imò potius ſubſtineas excõicationem extra de ſen.exc.c.inquiſitioni.&.c.à nobis.ij.& de reſtit.ſpo.c.literas.niſi poſsis deponere errorem de conſcientia tua,vt extra de ſimo.c.per tuas.ij.ſecundum ſum, Tu verò cũ quæritur qualiter,& in quibus poſsit non obediri Papę, vel mandatis eius,dic vt ſcripſi.§.ix.di.c.in memoriam. Pręterea ſi vis videre qualiter contra.x.pręcepta legis,& contra ſacramenta,& contra articulos fidei,& cõtra leges,vel canones Papa valeat,vel non valeat diſpenſare ſecundum Aug.de ancho. vide in ſumma prędicti Augu.de eccleſiaſtica poteſtate.q.xlviij.& in.xij. quęſtionibus ſequentibus vſq; ad quęſtionem ſexageſimam.

SVMMARIVM.

1 *Antiquitatis virtus.*

Contra ſtatuta. Viuit,aliàs viget antiquitas. Leuiti.decimonono.ſanxerunt. no

1 na quęſtione tertia conquęſtus, † nec imperator vult eſſe antiquitatis contemptor. C. de iure deliberandi.l.vltima.§.primo.& argumento ſecunda quæſtione ſexta.anteriorum. Landinus ad idem de conſecratione diſtinct.tertia. celebritatem. in fine. Guido. Imò nec ipſam ignorandam eſſe ſcribit Imperator inſtituta de teſtamentis ordinandis.in princi. Illa enim multum prodeſt ad legum cognitionem.doctores vbi.§.

Potentes

SVMMARIVM.

1 *Potentes olim cogebant præsbyteros iudicare.*

Omne quod. Defendit.lxxxj.diſtinct.ſi qui.in fi-
ne.xxiij.diſt.c.ſi.iniuſtum. ſecunda
pars,non valeat per exceptionem, non autem ipſo iure, vt
not.xj.quæſtione tertia.iniuſtum. Lau.ibi dixi.dic vt ibi,Di-
cunt alij quòd ſecundum canones non tenet vt hîc & in præ-
1 dicto.c.ioiuſtum,† quod eſt ſtatutum io odium potentium,
qui cogebant prælatos iudicare. Alij intelligunt hoc de con-
tractibus,argumen.xvj.q.vj.c.j.nequaquaoi.tertia pars,con-
tra euangelicam. Matth.xix.ſ.v.diſt.§ non liceat.Lauren.pro-
pheticam.mihi.iij.Apoſtolicam.j.ad Corinthios.vj. & quod
quarta pars Gui.In gloſſa ſecunda ibi,arg.quòd id quod fit ab
intruſo non valet.adde, dic de hoc prout ſcripſi pleniſsimè
extra de electione.capi.nihil in nona quæſtione.& in nouem
quæſtionibus ibi ſequentibus. de quo etiam ſcripſi, extra de
reſti.ſpo.c.in literis.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ vna ſignificatio.*

Prima ſalus. Et præcipua,& principium ſalutis,ar-
guij.quæſtione prima.c.illi.xxviij.q.j.§
1 ex his.nam ſine iſta nulla,extra de hæreticis.firmiſsimè.† regu
lam.regula eſt ius ſtrictum,vt.lvj.cenomanenſem.ſ.j.quæ-
ſtione ſeptima.ſi quis omnem.Lau. nullatenus deuiare. nam
hoc eſſet hæreticum.xix.di.nulli,vnde hoc intelligit ex con-
tempta,aliâs cotidie facimus contra canones,de hoc dixi.ſ.e.
violatores.&.j.e.generali.

SVMMARIVM.

1 *Verba quæ præcipiunt qualiter accipiantur.*
2 *Papa quo caſu Poßit accuſari.*
3 *Effectus legum eccleſiaſticarum: & de Papæ poteſtate.*
4 *Ex quibus tributum imperator accipit.*

Satagendum. Scripturæ primæ Petri.iij.† præci-
piunt,id eſt admonent, & ſuadent:
nam ſæpe verbum præceptiuum,ponitur admonitiuè,& è con
uerſo,vt conſueuit dici.xj.q.ô.iij.rogo.veniens.ij.pars tomum
i.chartam continentem ſcripturam fidei.& eſt tomus char-
ta inuoluta.proprijs verbis:quia poſſet iſta plura credere. &
tenere quàm beatus Leo:& ideò vtrunq; petebatur ab eo. ſi
autem,aut propriè teneatur planum eſt.ſignificauimus.ad hoc
2 tenebatur Papa cum ſuſpectus haberetur de hæreſi:† nam &
accuſari poſſet hoc caſu.xl.di.ſi Papa.Laur.& perſonam.ter-
tia pars.ordo.nos qui ſignificauimus &c. profeſsiõe.manus ad
nos Deo propitio cuſtodire in omnibus præſulis &c.vt autẽ.
ver.occaſio.ij.p.vij.nos ſi.& dic occaſio: quia dubius in fide
&c.extra de hære.c.j.In.j.gl.ibi imperatori.adde hoc ar.ſumi-
3 tur ex illa litera,quæ etiam eſt hîc regibus.† ſed ſi habes legi-
bus expone.i.ſecundum leges eccleſiaſticas,quæ mãdant omni
petenti de ea quæ in nobis eſt reddere rationem,vt.xxxvij.di.
§ ecce.& ſic vacat argumentum hîc notatum ſecũdum Io.de
ſi.& iſtis Papa eſt ſubiectus argu.ſ.e.ſunt quædam ſcdm lite-
rã,regibus.hic Papa loquitur ex humilitate,ſiue ſcdm præce-
ptum humilitatis,quo dicit qui maior eſt inter vos fiat ſicut
minor. ſicut vocat ſeruum ſeruorũ Dei.j.q.iij.ſaluator. in ti-
tulo.Gui.In.j.gl.ibi ar.q Papa ſubeſt imperatori.adde hoc nõ
eſt verum:quia imo imperator in omnibus ſubeſt Papę. cum
ab eo recipiat confirmationem de elect.c.per venerabilem.il-
liq; præſtet fidelitatis iuramẽtum.vt in cle.romani principes.
de iureiur.& etiam deponatur ab eo ſi eius demerita hoc re-
quirant,vt.c.ad apoſtolicę de re iudi.li.vj. nec obſtat q diuiſæ
ſunt poteſtates.x.di.quoniam idẽ.xcvj.di.cũ ad verũ.in auth.
quomodo opor.Epi.in prin.& ſic ſicut imperator ſubeſt Papę
in ſpiritualibus,vt extrauagante Bonif.viij.vnam ſcam,& de
maio.& obe.c.ſolitę.prope finem.ſic econtra Papa debet impe
ratori ſubeſſe in temporalibus.dico enim q illa diuiſio ſolum
reſpicit exercitium ſecundum illam opinionem quæ habet,
quòd ambæ poteſtates ſunt in Papa de quo ſatis ſcripſi in.c.ſo
litæ.alleg.& in.c.nouit.de iudi.& in.c.venerabilem.§ rationi-
bus.extra qui filij ſunt legit. Prætereà dico quòd qualiſcunq;,
& qualitercunq; poteſtas in temporalibus ſit penes impera-
torem,illam tamen habet,& tenet à Papa,& ſub Papa.& ideò
4 in illa ſibi Papa ſubeſſe non poteſt,arg.xxj.di.inferior, & per
totam diſtinctionem.de maio.& obe.cum inferior.cum ſimi-
libus† & ibi,eccleſia ſua,dat tributum fortè imperatori,adde
fortè poteſt dici q terræ,& poſſeſsiones eccleſiæ Romanæ de
iure non debent dare tributum imperatori ſaltem in ſignum
ſuperioritatis,per ſuperius alleg.licet fortè quandoq; de facto
aliud contingerit pro ſcandalo euitando argu.eorum quæ le-
guntur,& notantur.de præſcript.c.nihil.de ope.no.nun.cum
ex iniuncto.& de reg.iur.c.qui ſcandaliſauerit. cum his, quæ
ſcripſi in locis prædictis per quæ patet reſponſio ad cõtraria.

SVMMARIVM.

1 *Aliquando iudices ſeculares coguntur ſecundum canones iudicare.*

Generali. Fidei.ergo verus hæreticus.j.e.q.proxima.
ſi quis de.xx.diſtin.c.de libellis.Ber. poten-
1 tum.ar.† quòd iudices ſeculares compelli poſſunt iudicare
ſecundum canones vbi legibus cõtradicunt.ar.xxij.di.libellis.
B.crediderit.ix.di.quis neſciat.x.di.non licet.c.certum eſt.ſed
contra.xxxv.q.ix.c.ſententiam.extra de in inte.reſti.cum ex li
teris.Lau.quod hîc dicit intellige ex contemptu, aliâs contra
ſ.xxv.di.§ vlt.Io.de ſic.promiſit.xxiij.q.viij.prętereà.ij.q.j.no
tatum extra de ſen.exc.quantæ.&.c.prætereà.aliâs incipit dile
ctio. quę eſt Inn.iij.iuxta finem.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi,qui dicantur.*

1 **Omnia.** Epiſcopis.† Epiſcopi dicuntur magiſtri cano-
num,& cuſtodes.xxiij.q.iij.cum quibus.in fi-
ne.& repete quod dixi.xv.di.ſicut ſancti.in fine.commiſerint.
ex contemptu honoris.& hoc intelligas eſſe verum vbi pœnã
continent honoris.Lau.In.j.gl.in ſi.adde vel dic q potuit eſſe
vtriuſq; ſicut & aliâs.ſ.j.q.j.deęterò.de conſe.di.j.conſulto.
in ſubſcriptione vtriuſq; capituli patet.

SVMMARIVM.

1 *Pœna eorum, qui ſacris canonibus non obediunt.*

1 **Hac conſona.** Obedire.iiij.di.§ vltimo. † capere
nam talis damnatur à ſpirituſancto
ſ.e.violatores.vbi dixi.In glo.j.contẽnit.adde ſic ponitur, &
exponitur de pœ.di.j.c.& venit in fine.

Iuſtitiæ. ar.ad hoc c.ſ.lx.diſt.neq;.in ſi.xcv.di.eſto ſub-
iectus.voluntatem.legitima. xvj.q.vj.illud.ſta-
tuta.legitima,ſiue recta alioquin.non.xxxv.q.ix.quod quis.j.
e.q.ij.prędeceſſorum.Lau.Gui.

Ideò permittẽtc. Recipiendo eas,& approban
do. Lau.debeamus.licet enim
ſolutus ſit legibus,tamen eas ſeruare debet.ff.de legatis tertio.
ex imperfecto.Lauren.contra eorum.ſecunda pars,agimus.ff.
de regulis iuris.qui non facit.lxxx.diſt.illud.ſ.e.violatores.ſi
ergo.hîc incipit ſecunda pars quæſtionis in qua primo in-
fert ex præcedentibus ſubſequenter venit ad diuerſas ſolu-
tiones ſecundum Io.de ſict.oporteat.vt.ſ.eo.c.j.vigilate.ſ.e.
c.ſecundo.obſeruari.ſ.e.omnia.non debent.ſ.eodem hac cõ
ſona.priuilegia,puta contra ius natura,vel contra articulos
fidei.Contraquę Romanus põtifex nec diſpenſare,nec aliquid
diſponere poteſt.Adde etiam quòd ius diuinum ille tollere,
nec illi abrogare poteſt.hoc probat textus formalis in.c.inno-
tuit.extra de electione,& electi poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *De lepro, & quid in lege cautum erat.*
2 *An ſit impoſſibile legem cuſtodire?*
3 *Priuilegium quid ſit, & de eius effectu.*
4 *De diſpenſatione Abbatis, cum monacho: & de iureiurando.*

His ita reſpondetur. Circunciſus. Luc. ij. cō tra literam. Leuit. xv. 1 exo xx. leproſum. † lex præcipiebat leproſum inſpici à ſacerdotibus, ſed prohibebat tangi: ſed & Chriſtus inſpexit, & tetigit, litera autem legis erat illa, qui tetigerit immundum immundus erit Lau. & nota quòd per leproſum intelligitur peccator de pœ. diſt. j. §. hoc idem probatur. mundauit. Luc. vj. apoſtolus. ver. contra literam. Exo. xx. ſata. i. ſemerata deriuatur à ſero. ris. gradientes, id eſt antecedentes, vel iuxta illum gradiētes, in hoc faciebant cōtra literam legis, in qua præceptum erat, vt die ſabbati nihil facerent frangerent. idem Laurentius confricantes quod nō licebat die ſabbati: ſed alijs diebus licebat conuellere, & fricare ſpicas de ſegete alterius: ſed excuſantur diſcipuli, quia neceſſitate hoc faciebant ſicut excuſantur ſacerdotes olim die ſabbati circundentes, id eſt ſacrificantes: quia præſente, & authoritate domini die ſabbati hoc fecerunt, de conſecra. diſt. v. diſcipuli. Lauren. exo. Dauid. j. regum. xxj. excuſauit. Luc. vi. reg. xxj. Matth. xij. non legiſtis. j. regum xxj. matth. xij. quando venit. inopem cum pueris ſuis, & dedit eis panes propoſitionis hæc hiſtoria habetur de conſecra. diſtinc. ij. tribus. in fine ipſe, & pueri. Matt. xix. Item. ver. in octaua. Geñ. xvij. circumcidit. quaſi dicat ipſi ſacerdotes faciebant contra legis literam: quia contra præceptum de ſabbato cuſtodiendo faciebant, cum octauo die pueri circuncidebantur in ſabato. Laur. idem cum. ver. quadrageſima. v. diſt. §. j. ſecundum leget. Leuit xij. hoſtijs. Lucæ. ij. c. ſunt. quia alias peccarent ex legis neceſſitate, niſi alterum præceptum cum exce- 2 ptione intelligeretur † vnde & quidam dixerunt, quòd impoſſibile erat legem cuſtodiri. ī. xxxvj. di. ab exordio. Lau. multo magis. ſub. & ita papa. qui eſt eius vicarius. Lau. dominus Lucæ. vj. huic etiam. ver. docens. Matth. vij. moralibus. nam morale erat, dilige amicum tuum, & ipſe addidit, & diligite inimicos veſtros. Lau. ad perfectionem id eſt oſtendens qualiter debet intelligi litera nam hebraicè loquebatur. viij. q. j. olim. ī. xlix. diſt. c. j. ver. ſem. Io. de ſict. committens. matth. vj. ſic &. iſtud ſic reſpicit, & refertur ad illud, quod præcedit ibi, ſed ſicut Chriſtus &c. in præmiſsis. ver. eccleſiæ. ſcilicet ſynagogæ. ſuſcepit. Luc. vj. oportet ver. quanquam. ij. pars hic ponit aliā ſolutionem. interpretari. ī. e. q. ij. §. his itaq. ſaluo. ix. q. iij. ſalua. lxxx. di. c. j. §. j. q. v. c. j. ī. iij. q. vj. peregrina. quicunq. verſi. cum ergo. ver. contra generalem legem. id eſt contra ius commune. 3 Lau. priuatam legem. † vnde dic, quòd priuilegium eſt conceſſio iuris ſingularis facta alicui præter ius commune, effectus priuilegij, eſt quia debet gaudere pacificè eo &c. quòd nec Papa debet conuenire. ī. eadem quæſtione ſecunda. de eccleſiaſticis. niſi ex cauſa. ix. q. iij. c. conqueſtus. cum Papa dicat nullius priuilegium ſe velle infringere. ix. q. tertia. nunc verò. Lauren. Item gero. ver. in expoſitione i. in libro facto de hoc. priuilegia. xxvj. q. ij. bonæ rei. Lau. vbi eſt arg. quòd hoc poſſet etiam Epiſcopus videatur. aliàs inueniatur. apoſtoli. ij. ad Corinth. viij. tribulatio. ſic. xvj. q. vij. c. j. in fine. reſcripta. ea. q. ij. c. j. in fi. reſcripta. ī. eadem quæſtione ſecunda. reſcripta. contra ius: id eſt per mendacium. arg. ī. c. dicenti. vel contra ius generale, propter publicam vtilitatem. ī. c. omnes. vel i. contra iuris prohibitionem. C. vnde vi. l. authoritate Ber ſcilicet non ledit. arg. C. de preci. impera. off. quoties. C de emanci. nec auos. proſit, vt ſi inteſtabili concedatur, quòd poſsit teſtari. C de inoffi teſta. ſi quando. Item. ver. vt damnoſa. ī. ea. quæſtione ſecunda. nec damnoſa clerici. verſi. huic ſolutioni ſatis concordat extra de decimis. ſuggeſtum. Laur. accipiendum. non tamen ſua authoritate: ſed propoſita queſtio Papæ contra iniquum priuilegiū Lau. In prima gloſſ. ibi, perſona talis add. ſub quæ non multum valet. Lau. In gloſſa prima. xxv. q. tertia in fine. adde & c. quòd ſcripſit. vij. q. prima. non autem. & ca. petiſti. Gui. vtrū 4 † autem Abbas poſsit cum monacho, vt habeat proprium, diſpēſare, ſcripſi in. c. cum ad monaſterium. de ſtatu regularium. & qualiter in iuramentis ſuperioris authoritas intelligitur excepta. ſcripſi de iureiurando: venientes. & vtrum metropolitanus, vel legatus poſsit cognoſcere de cauſis ſubditorum Epiſcoporum ſuffraganeorum etiam per viam querelæ ſimplicis. ſcripſi de off. lega. c. primo. in quibus locis vide etiam notata Henrici.

Secunda quæſtio cauſæ. xxv.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia contra ius an valeant.*
2 *Differentia inter priuilegium, & confirmationem: & ibi de confirmatione.*
3 *De qualitate dandæ protectionis.*
4 *Qualiter detur confirmatio libertatum.*
5 *Quando derogatur conuentioni.*
6 *Stipulatio habere licere, ad quæ extendatur.*
7 *Indulgentia quando tollitur, & ibi de indulgentijs.*
8 *A quibus ſtatutum canonum ſit ſeruandum, & qualiter?*
9 *Quando ius noui priuilegium priuilegio, reſcriptum reſcripto, noceat; & de pluribus ſimilibus quæſtionibus.*
10 *Quando præſumatur præsbyterum velle habere pro hærede eccleſiam;*
11 *Multæ de confirmatione quæſtiones.*

Quod autem. Antiquioribus. Hic intitulatur ſecunda quæſtio cauſæ. xxv. in qua quæritur, an ſuccedentibus priuilegijs monachorum derogetur antiquioribus priuilegijs baptiſmalium eccleſiarū. & diuiditur hæc quæſtio, in tres partes in prima parte probat 1 magiſter per. xviij. authoritates, & per. xj. leges, † quòd nulla priuilegia, contra alia priuilegia vel contra ius valent, vel ſi obtēta eſſent cōtra ius non valerent niſi eſſent ſine præiudicio aliorum, vel ſi non facerent detrimentum magnum Io. de ſic. Supple gloſſam ſummę quę notabiliſsima eſt, & menti tenenda perpetuo, ibi, priuilegia. adde extra de priuilegijs. cum olim in prin. & ibi, aliorum. adde hoc expreſſum eſt ſecundum Alanum. Vinc. Philip. extra de ſequeſtratione poſſeſsionis, & fructuum. c. ad hoc. & ici de hoc. & ibi, auferre poteſt. adde intelli ge quando cauſa ſubeſt, aliàs non debet, prout not. ī. xxij. diſt. c. j. in gloſſ. nec Papa &c. & facit quòd not. decima diſtinct. c. j. in gl. ar. quòd &c & ibi non eſt verum. adde ad huius declarationem videas quod legitur, & notatur. xvj. quæſtione prima. eccleſiæ. & extra de religioſis domibus. conſtitutus. in eadem gl. hic videtur. & ibi, dare alteri, adde dic vt dixi. xvj. quæſtione prima. eccleſia. & ibi, cum venerabilis. adde ibi not. contra ſed videas quod not. extra de præbend. de monachis. extra de tranſact. c. penult. in gl. quilibet &c. extra de donationibus. paſtoralis. in gl. ſi ita &c xvj. quæſtione ſecunda. viſis. in glo. pleno iure &c. & ibi dixi. & ibi, in parte deciſa. adde ſubau. verſic. ſic dicebatur, verum pro parte ſua nulla priuilegia Romanæ eccleſiæ, vel rauennatis exhibuit &c. & ibi quæſtio vertebatur inter rauennatem Archiepiſcopum, & monaſterium Bonoñ. ſuper procuratione ratione viſitationis debita tamen Io. ibi not. quòd hoc non eſt verum, de hoc ſatis dixi. x. q. prima. c. relata. ibi videas & ibi, quandoq. reis. adde quid ſi priuilegium Papæ ita contineat, ſcire te volumus, quòd noſtræ intentionis exiſtit te, & tuam eccleſiam à iuriſdictione prælati eximere patriarcham, nunquid tale priuilegium probat exemptionem, hoc vide. l. ſe facto. argu. quòd ſic. ff. de hæredibus inſtituendis. 2 qui habebat. & ibi, cum veniſſent. adde vbi de hoc † & ibi confirmationem. adde quæ ſit differentia inter priuilegium, & cōfirmationem ſatis colligitur extra de ſententia, & re iudicata. cum inter. vbi no. Inn. & Hoſt. quòd hæc eſt differentia inter priuilegium

priuilegium,& confirmationem:quia in priuilegijs ponuntur
ſubſcriptiones fratrum,vbi non ſolum coofirmata:ſed etiam
multa alia apponuntur. Confirmationes verò dicuntur in qui-
bus non ſubſcribuntur fratres,nec aliqua alia ponuntur præ-
ter confirmata ſecundum eos.titulus autem,ſiue ſalutatio pri
uilegiorum talis eſt. Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei
dilecto filio Abbati talis loci eiuſq; fratribus,tam præſentibus
quàm futuris ſecularem vitam profeſsis in perpetuum.& de-
bet hæc ſalutatio ſcribi literis longis,& tota debet poni in vna
lioea,ita quòd tria vltima puncta retorta,quæ conſueuerunt
poni poſt in perpetuum non fiant extra:ſed intra lineam lite-
ralem,citra dictiones autem in literis illud notãdum eſt,quòd
propria nomina impetrantium extenſè debent ſcribi,& ſi ali-
ter ſcribantur litera eſt corrigenda puta hoc modo. Epiſcopo
dioeceſis ſalutem,& apoſtolicam benedictionem Calen. Non.
Idus. Item non debet aliqua dictio diuidi, vt principium ſit
in fine vnius lineæ,& finis in prin.alterius,puta.ij. Idus,vel.iij.
Calend.vel quarto Nonas.cum occurrunt hoc modo facien-
da ſunt,& non extenſè hoc modo pridie Idus,vel.iij. Calen.vel
iiij. Nonas,& ſic de alijs. Item circa lineas notata,quòd vltima
linea debet compleri,& fieri cum alijs æqualis:nec debet pars
eius vacua remanere,& debet cootinere hoc datum Lugduni
ij. Idus pontificatus noſtri anno tali,puta primo,vel ſecundo
modo debet ſic abbreuiari anoo primo,ſecundo,vel tertio.&
nota quòd tota data debet compleri in linea, in qua qua ſcri
bitur dictio pontificatus,& non debet in alia linea terminari.
Item nota quòd data non debet duas lineas iotegras contine-
re,imò in initio penultimæ lineæ neceſſe eſt ad minus duas di
ctiones præcedentis clauſulæ cootineri. Item in fine priuile-
gij,ante ſigna,& ſubſcriptiones ponuntur hic amen,& finis pri
uilegij vſq; ad amen,amen debet continere ad minus duas par
tes lioeæ,tertia parte remanente pro prædictis amen:vnde &
ſi minus remaneat non eſt vis: dummodo recipiat prædicta
amen,amen. Item non debet vna litera poni ſuper alia cauſa
abbreuiandi,puta ſic,mihi,tibi,ſibi,& ſimilia prædicta,& alia
de hac materia notantur in ſpecu.de reſcripti repræſentatio-
3 neo j.verſi.& quoniam ex forma &c.ibi videre poteris. † &
nota quòd de conſuetudine cancellariæ protectio,& bonorũ
confirmatio datur in forma communi religioſis, & omnibus
proprijs locis,ac etiam leproſis,pro quibus additur quòd de
4 ortu &c. † Item confirmatio libertatum,& immunitatum in
forma generali datur. & ibi datur, adde idem & patet io eo,
quod legitur,& notatur.xij.diſt.c.ij.argumẽ.ff.de iuriſditione
omnium iudicum.& quia.vnde dicebat Goff.quòd quoad ti-
tulum poſsidendi nihil addit. illud enim confirmatur, quod
firmum eſt,extra de fide inſtrumẽto.inter dilectos,& hoc ipſe
not.extra de confir.c.j.aliquando tamen confirmatio habet
vim collationis de oouo factæ,& ſic intelligo.lvj.di.quia ſim-
pliciter.cum ſimilibus. Item confirmatio non immutat eius na
turam quod confirmatur,vt patet io confirmatione codicillo
rum facta io teſtamento ante,vel poſteà confecto.ff.de iure
codicillorum.l.ij.§.primo.& l.quidam referunt.ff.de teſtamen
to militari.ſi certarum §.ſi.ſed pone quòd legatus in aliqua ec
cleſia reſeruauit primam vacaturam antequàm vacet præbeo
da decedit legatur, Papa ſcribit ei pro quo facta fuit reſerua-
tio,dicens quòd factum eſt à legato authoritate apoſtolica cõ
firmamus. Dicunt quidam quòd id tantum quod defecerat:
reſtauraret,vt alibi.ff.de bonorum poſſeſsioni.ſecundum tab.
qui ex liberis.§.teſtamento.ibi voluntas,quæ defecerat &c. &
idem quod dicit Io.dicunt Ala.& Vincen.dicentes,quòd con-
firmatio ſolummodo ius vetus conſeruat.vnde vnuſquiſq; ius
petendi habet poſt rem confirmatam,quod prius habuit. Pa-
pa enim confirmando oullius iuri vult derogare arg.ix.queſt.
iij.conqueſtus.& c.nunc verò.extra de offic ordi. licet.& de
decimis. ex multiplici.ff.ne quid in loco publico fiat.l.ij.§.ſi
quis à principe.& adde quod dicam.ĩ.e.q.c.ſeruatis priuilegijs
Metropolitanorum &c.ſua tamen non vtetur directè,niſi de
confirmatoris mandato vt extra de confirma. vti.c.j.directè
ideò dixi:quia indirectè poteſt obijciendo falſi ſuggeſtionem,
vt extra co.titu.c.ij.qua probata confirmatio nullius momen-
ti.ĩ.ea.præſcriptione.argumen.& falſam probat ſuggeſtionem
qui rem ad ſe pertioere oſtendit,& apparet hoc ex verbis,quę
in confirmationibus poni ſolent,ſcilicet ſicut iuſtè,& pacificè
poſsides &c.hoc ergo probato indirectè quaſi per falſam ſug-
geſtionem,vel obiectionem coofirmatio reſcinditur,& repeti
tio reſtituitur.quid ergo valet cõfirmatio?reſpondeo parum
vel nil:ſed quia ſolet plus timeri &c.ſecundum Ala.& Vincen.
qui ita notatur extra de confir.vti.vel inut.c.j.ergo dicas quòd
cum dominus Papa cum cauſæ cognitione,& ex certa ſcien-
tia confirmat,talis confirmatio eneruat cognitionem iudicis,
vt extra co.titu.c.j.& ſecundo.& de tali confirmatione loqui-
tur.lvj.diſt quia ſimpliciter.extra de offic.deleg.quoniam Ab-
bas.de traoſactionibus.c.j.ſed ſi confirmatio fiat in forma cõ-
muni,oon ſuſpenditur per eam cognitio primi iudicis, nec
ipſius cognitionem eneruat:quia parum,aut nihil valet,vt di-
ctum eſt,& probatur extra de confirma.vtil.examinata.& no.
de conceſsione præbendæ. quoniam. vbi de hoc ſecundum
Phi.qui ita no.extra de confir.vti.c.ſecundo.ſed argumen.con
tra id quod dicit glo.nam qui confirmat,donat. ff. de verbo-
rum ſignificatione.l.lege obuenire.vbi de hoc. & facit quod
notatur in ſumma.de confirmatiooe tutorum. Quidam dicũt
quòd per confirmatione ſimplices,hæc immunitas præſtatur
rebus confirmatis:vt ſi ſuper eis noua quæſtio oriatur,oullus
eam audiet ſine mandato Papæ, & idem ſi quæſtio oriatur
ſuper coofirmatione Papæ.& cum iſta ſententia concordat
litera.ĩ.de confirmatione vti.c.j.ſecundum Goffr.qui ita not.
& adde quod dixi.vij quæſtione prima præſentium.in glo ibi
ſcriptæ. & ibi de cognatione ſpirituali.c.ij.adde idem habe-
tur extra libro.vj.de conſtitutione.licet Romanus.de hoc no.
xviij.diſtioct.quoniam.& ibi mentionem illius.adde ſed ſi ex
certa ſcientia coofirmaret, poſſet Papa inutile confirmare.
xvj.quęſtione ſexta.ſi Epiſcopum.ff.de adoptionibus.adoptio
quod tamen facere noo deberet ſi eccleſia grauiter læderetur.
C.de adoptionibus.nec auus ſecundum Lauren.& .c. qui ita.
not.in decret.hic alleg.cum nos.& ibi præiudicat.adde de ipſa
ergo debet fieri expreſſa mentio.ff.de legatis tertio. ſi quis in
principio teſtamenti.ſecundum Vinc.& tunc conſtat conuen
tioni derogatum.extra de pactis.cum pridem.ſecundum Gof.
5 †& ibi ex multiplici.adde io hac decreta.pooit Goffre.talem
quæſtionem.quid ſi priuilegium erat circa acquirenda, & ex-
tollenda proprijs manibus,tunc videtur,quòd ſe non contin-
guot priuilegium,& conuentio:quia conuentio non reſpicit
acquirenda.ff.de pactis.tres fratres.ff.de tranſactionibus.l.qui
cum tutoribus.ad hoc reſpondet ipſe Goffre.fortè io ipſa de-
creta.in pacto dictum erat,& de acquirendis, vel ibi conuen-
tio fuit generalis,& reſpiciebat futura. ff.de tranſactionibus.
noo eſt ferendum. C.eo.titu.ſub prætextu. ff. de verborum
obligatione. qui Romæ.§.vltimo.vbi duo frates diuiſerunt
hæreditatem,& promiſerunt pœnam,ſi contrauenirent mor
tuo vno,alter qui ſuperuixit petebat hæreditatem eius, dici-
tur ibi pœna commiſſa,& verum eſt ipſam commiſſam: ſed
datur doli exceptio:quia de eo non videtur cogitatum, vt in
6 præallegata.l.tres fratres.† Item ſtipulatio illa habere, licere,
extenditur ad ius ſuperueniens. ff.de verborum obligationi.l.
ſtipulatio.§.quæſitum.& ideò in iſta decretali ex multiplici ne-
ceſſarium fuit dici,vt dixit Papa non ſuit noſtræ intentionis
&c.ſecundum Goff.& ibi,eſt remota.adde fuit tamen in pri-
ma compilatione.& ibi in omnibus.adde vbi de hoc.& ibi iu-
riſditio.adde,ſcilicet quoad exercitium, aliâs eſſet falſum. &
ibi,plenum ius.adde, ſcilicet quoad executionem eius. & ibi,
illius.adde ad hoc extra de reſcriptis.veniens.hic etiam videas
quod not.extra de reſcriptis.c.primo.& hæc fuit ſententia Io.
de ficti.dicentis idem in ſequentibus.c.in quibus ſimilia pro-
ponuntur.& in fine.adde dicunt quidam,& bene,quòd quan-
do Papa tollit io aliqua indulgentia literas impetratas,& im-
7 petrandas contra eam,† nunquàm per aliquas literas tolletur
indulgentia,niſi in eis expreſſa fiat mentio de ipſa indulgentia,
ac etiam ſpecialis,& niſi Papa dicat,quòd velit eam non va-

lere,quantuncunq; ex certa ſcientia ſcribat, & hoc probatur.
ff.de legatis tertio.ſi quis in principio teſtamenti.& de legatis
primo.ſi tibi.§.vltimo.& ſic intelligitur. ff.de iure codicillo-
rum.l.dinus.§.licet.Quid ergo erit in tali caſu dominus apoſto
licus conceſsit Epiſcopo meo laudimen de beneficijs ad ſuam
collationem ſpectantibus per literas apoſtolicas,quæ de con-
ſenſu eius non procedent,vel quæ ad eum non dirigentur te-
netur alicui prouidere,nec per aliquem cogi poſſet:niſi literæ
impetratæ,vel impetrandæ de tali indulgẽtia,ac de verbo, ad
verbum facerent mentionem:vel etiam conceſsit ei,quòd nõ
teneretur etiam diceref in literis aliquo obſtante,vel non ob-
ſtante poſtmodum quidam.j.impetrauit,vt ſibi prouideretur
in ipſa eccleſia Laudunẽſ.cuius præbendarum collatio ad Epi
ſcopum noſcitur pertinere non obſtante aliqua indulgentia,
de qua tacitam,vel expreſſam oporteret fieri mentionem, vel
per quã ipſius prouiſio impediti valeat,vel differri.nunc quæ-
ritur an indulgentiæ Epiſcopi per tales literas ſint ſublatæ? ad
hoc dicas,quòd per illa generalia verba,ſeu clauſulam genera-
lem indulgentiæ Epiſcopi cum plures ſint non tolluntur.ff.ſi
quis cautii.ſed & ſi quis.§.quæſitum.C.de negotijs geſtis.nego
tium gerentes.ff.de legatis tertio.vxorem.§.fœlicisſimo. in fi-
ne,vbi autem eſt vna tantum indulgentia credo quòd tollatur
dicendo non obſtante tali indulgentia:vnde ſcias,quòd in pri-
uilegio dicitur non obſtante tali indulgentia.vnde ſcias, quòd
in priuilegio dicitur non obſtante tali lege tunc omnia valent
ſi concedens habet ius tollendi illam.l.vt princeps.ff.ne quid
in loco publico fiat.l.ſecunda.§.ſi quis in principio.ff.de exce-
ptionibus.l.iij.in fine,&.l.iiij.de reſcriptis.nonnulli.ſi verò di-
catur in genere non obſtante aliqua lege fortè non valet,nul
la lege ſpecificata.ff.ſi quis cautionibus.ſed & ſi quis.§.quæſi-
tum.extra de confirmatione vtili,vel inutili.bonæ memoriæ.
C.lib.x.de petitis bonorum ſublatis.l.ſecunda.extra de officio
delegati.ex parte.ij.ſed argumen.contra quòd valet etiam in
genere:quia tantum valet genus in omnibus,quantum ſpecies
in ſpecie.ff.de adminiſtra.tuto.ſi plures.&.l.ſi duo. &.ff.ſi cer-
tum petatur.l.certum.poteſt hîc diſtingui vtrum ex certa ſciẽ
tia ſcribat an non,vel dic,vt not.in prædicta decretali.ex par-
te.& extra de capellis monachorum.ex parte,& facit quod no
tat Goff.in ſumma.de officio delegati.§.& eſt notandum iuxta
finem rubricæ.& vide decreta.extra libr.vj.de reſcriptis.ſi ſu-
per quod dixi.ſ.ſecunda quęſtione ſeptima.lator. & quod di-
8 cam.j.c.reſcripta.† Ad declarationem autem materiæ cum
quæritur vtrum,ſeu qualiter,& à quibus ſtatuta canonum,
ſint ſeruanda.ſcripſi de conſtitutionibas.c.j.in prima,& ſecũ-
9 da oppoſitionibus,& per totum.† Item qualiter vnum reſcri
ptum,alteri reſcripto,nel priuilegio,aut è contra,ſeu vna lite-
ra alteri literę præiudicet:dic vt ſcripſi de reſcriptis.c.primo.
in quinq; quæſtionibus,& in dictis Henrici,Collecta.& Ligna
ni,& in remiſsionibus circa primam quæſtionem,ibi per me
datis,& eodem titulo.li.vj.ſuper rubrica per duas chartas, &
vltra.Item qualiter generi per ſpeciem derogetur.ſcripſi ple-
nè,de regulis iuris.c.generi.& in remiſsionibus ad finem illius
regulæ per me datis.In prima gloſſa,ibi,quis poſsit dare pri-
uilegium.adde dic,quòd contra ius commune nullus poteſt
dare priuilegium,niſi ſolus Papa:quia omnes inferiores à Pa-
pa iure communi ligantur,& ad eius obſeruationem obligan-
tur,vt patet ex his,quæ leguntur,& notantur. & quæ ſcripſi
extra de conſtitutionibus.c.canonum ſtatuta.& ſic nullus in-
ferior Papa poteſt tollere ius commune.vt.C.de officio præ-
fecti Prætorio.l.normam.aliâs incipit formam.& clementina
ne Romani.in principio.de electione,& electi poteſtate. non
enim debet eſſe in poteſtate obligati tollere obligationem.ff.
de actionibus,& obligationibus.l.ſub hac.& Scribentes in no
tabilibus,& limitationibus ad.l.illi,ſi volet. ff. de legatis pri-
mo.&.l.ſicut.C.de actionibus,& obligationibus.argu. petito
ab inſtantia Dicit enim ibi textus ſicut ab initio liberum eſt
contrahere,ita perfecto contractu,reſilire non licet.Sed in his
quæ ſunt præter ius commune bene poteſt Epiſcopus priuile-
giare ex cauſa de conſenſu,ſeu concilio ſui capituli.& ſic pro-

cedit,quod de hoc.j.notatur in glo.& ibi,in dubio autem ſem
per præſumitur priuilegium potius eſſe perſonale,quàm rea-
le.adde hoc dictum perpetuo tene menti.& per hoc reſpondi,
de conceſsione caſtri facta per Papam militi, de caſtro infe-
rioris eccleſiæ pro liberatione obligationis forſan confictæ
eccleſiæ Romanæ in qua non fiebat mentio de hærede militis
per mortem militis expiraſſe quod fui latius proſequutus.ſ.
xij.q.ij.c.non liceat Papæ.ſecus tamen vbi priuatus paciſce-
retur non facta mentione de hærede ſuo:quia tranſiret obliga
tio nihilominus ad hęredem,vt.ff.de probat.l.ſi pactum.& eſt
ratio diuerſitatis:nam in dubio præſumitur,quòd priuatus ve
lit prouidere hæredi ſuo,ſicut ſibi,eo quòd præſumitur affici
ad hæredem ſuum,ſicut ad ſeipſum, & magis quàm ad quen-
cunq; alium,vt legitur,& notatur in præallegata.l.ſi pactum.
& quia non agitur ibi,niſi de alterius præiudicio priuati ho-
minis cum eo contrahentis qui ſibi, & hæredi ſuo prouidere
10 debet,& ſibi habet imputare,ſi hoc non faciat.† ſed in alio ca-
ſu prælatus in dubio pręſumitur eccleſiam velle habere pro
hærede,& agitur ibi,de præiudicio eccleſiæ cui prælatus in
dubio non pręſumitur præiudicare velle,vltra quàm diſponat
per expreſſum,& quia etiam iura in fauorem eccleſiarum, &
ad earum pręiudicium excludendum reſtringunt iſtam mate
riam,& pręſertim,ne eccleſia grauetur in infinitum argumẽ.
11 ff.de legatis tertio.l.fideicommiſſa.§.ſi quis decem.† & ibi, in
confirmatione nihil noui iuris datur.adde ſi quæratur quod
ius ex confirmatione acquiratur.& quæ ſunt illa,quæ confir-
mari poſſunt,& per quem modum debet fieri confirmatio.
ſcripſi extra de confirmatione vtili,vel inutili.c.de confirma-
tionibus in tribus primis quæſtionibus.& quid ſeu de quo cõ-
firmatio operetur,ſiue ratificatiua,ſiue corroboratiua exiſtat,
& de alijs quàmplurimis hanc materiam tangentibus,dic vt
ſcripſi eo.titu.c.examinata in prima quæſtione,& in ſex quę-
ſtionibus ibi ſequentibus.& qualiter Papa confirmando ſup-
plet defectum.ſcripſi de decimis.c. dudum.in tertia quæſtio-
ne.& qualiter non valet confirmatio Papæ, niſi facta fuerit
ex certa ſcientia,& cum cauſæ cognitione,id eſt niſi totum ſa
ctum Papæ fuerit declaratum,vide in conſilijs meis, conſilio
centeſimo ſecundo.& adde etiam quæ ſcripſi extra de tranſ-
actionibus.c.primo.in ſexta oppoſitione.& ibi,quod priuile-
gium derogat alij, adde de hoc remiſi.ſ.ad notata mea.in.c.
primo de reſcriptis.& adde etiam quæ ſcripſi de hoc poſt Car
dinalem Pariſienſem ſuper rubrica eodem titulo.libro ſexto.
Item ſi quæras,quid eſt priuilegium,& quare dicitur priuile-
gium,& quot ſunt ſpecies priuilegiorum:dic vt ſcripſi extra
de priuilegijs.ſuper rubrica in tribus quęſtionibus.& quali-
ter priuilegiatus contra priuilegiatum poteſt vti priuilegio
ſuo.ſcripſi extra de priuilegijs.c.antiqua.in quinta quæſtione.
& adde etiam,quæ ſcripſi de iſta materia in decretalibus.j.
in gloſſ.iſta allegatis,& ſpecialiter in regula generi per ſpe-
ciem,& in regula in toto. de regulis iuris.lib.vj. & in.c.ſicut
Romana.de reſcriptis.& vtrum ſufficiat clauſula derogato-
ria generalis,vt ſecundum priuilegium generale, vel ſpeciale
priori priuilegio generali,vel ſpeciali deroget.ſcripſi plenè in
c.vno. de exceſsibus prælatorum.libro ſexto.& tetigi ſatis la-
tè,ſupra nona quæſtione tertia.c.vltimo.in ſuppletione vlti-
ma gloſſæ vltimæ.Et vide Bartolum,& ſequaces in.l.quęſitũ.
§.finali.de fundo inſtructo legato.ff.Adde etiam notata in.l.ſi
quis in principio teſtamenti.ff.de legatis.iij.& ſpecies ſequen-
tes enumeratę reſtringant genus præcedens vide ſcribentes in
dicto.§.ſi.&.c.j.&.c.nonnulli.extra de reſcriptis.

SVMMARIVM.

1 *Quæ priuilegia firment eccleſiæ ſtatum: & ibi de priuilegijs.nu.3.*
2 *Qui nundinas impetrat in præiudicium multorum facit.*
4 *Quando proteſtatione ſit opus, & quando valeat.*

1 Priuilegia. Hoc.c.vſq; ad.§.j.eo.§.reſcripta,† loquun-
tur de generalibus priuilegijs eccleſiarum,
per quæ

per quæ firmatur ſalus,& ſtatus vniuerſalis eccleſiæ, nó autem
de ſpecialibus ʒ.eo.q. vij.& ſi illa . vnde dic. priuilegia. ſcilicet
generalia,ſiue vniuerſalia,ſecundum Goſ.canones.xxxj.diſtin.
c.Nicena.& peregrina.verſic. ¶ In prima glo.ibi, ſtatutis.ad-
de,quale eſt illud.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente.xxj.q.iij. Cypria-
nus.c.ſacerdotum.& illud eccleſiarum.xij.q.ij. ſine exceptio-
ne.xvij.q.iiij.ſicut antiquitus.xvj.q.vij.decimas.c.ſi quis dein-
ceps.ſecundum Lauren. Vel dic,quòd dicit.c. verum eſt.& ge-
nerale ſcilicet quòd priuilegia perpetua ſunt, ſed ex cauſa no-
n i poſſunt perdi,prout not. Tancre.Goſ. Philip.& Vincen.ex
tea de deci.ſuggeſtum. Et ibi.xl.annorum. adde ſuper hoc vi-
deas,quod not.xvj.q.iiij.neq; Et ibi accedétibus.adde , videas
quod ibi not.Innocen.& Vincen. Et ibi.extingatur.adde, hoc
2 ideò † quia qui mundus impetrat facit in præiudicium multo
rum,vnde breuiori tempore cum ſit odioſum,ſecus ſi in præiu
dicium ſingularis perſonæ,quia tunc perenne eſt. C. de diuer.
reſcri.l.ij.Ioan.de ſic.¶ In gloſſ.i.ferri cindentis. adde.ij.q.iiij.
conſuluiſti.& in fine,adpe.iij.q.vj.c.peregrina.Guido. Item re
uertendo ad gloſſas,in glo.j.ibi.decet eſſe māſurum. adde,qua
liter intelligitur,ſcripſi plenè extra de regu.iur.decet.lib.vj.cir
3 ca princip. & in quarta quæſtione.† Et qualiter ex ceſſatione
cauſæ,ceſſare debeat,ibi ſcripſi in prima oppoſitione. Et quid
ſi priuilegium poſt eius conceſſionem enorme præiudicium,
no præcogitatum afferat,vel abuſum inducat:an per hoc ipſo
iure ceſſet, vel reuocatione opus ſit ibi ſcripſi in ſuppletioni-
bus gloſarum. Et vtrum princeps abſq; rationabili cauſa nul-
laq; cognitione præhabita , & non vocato eo cui collatum eſt
& præſertim in præiudiciū pendentiæ litis,poſsit priuilegium
reuocare,ſcripſi extra vt lit.pen.c.j.in ſecunda,& tertia oppo-
ſitionibus,& in prima quæſtione. Et ibi. ſi tamen perſona im-
petrans obiuat priuilegio impetrato , ſtatim euaneſcit.adde,
vtrum autem,ſeu qualiter ſemel veniens contra priuilegium
ſuum perdat illud,& quanto tempore priuilegium duret,ſcri-
pſi extra de conſti.cum acceſsiſſent in ſecunda oppoſitione,&
in.v.&.vj.quæſtionibus. Et ibi,ſi non proteſtatur priuilegium
ſuum expirat ſpatio.xl.annorum.adde,tu dic de hoc,vt ſcripſi
in c.accedentibus de priuileg.in gloſſ.allegato in oppoſitione.
&.eo.tit.c.ſi de terra.in prima & ſecunda quæſtionibus,& præ
ſertim in ſecunda quæſtione vbi ſcripſi quanto tempore tollit
priuilegium. Et ibi,ſed ſi nō eſt opus proteſtatione.adde, cum
4 quæritur † quādo proteſtatiōe ſit,opus & quandiu proteſtatio
valeat,& quid operetur,& qualiter à proteſtatione recedatur,
ſcripſi plene.in,c.cum. M.de conſti.alle.in gl.& in.c. Cumana.
de electio.& in c.ſolicitudinem.& quaſi iuſtus,de appel. & tra
ctatum de proteſtatione,collocaui in regula in generali de re-
gul.iur.li.vj. Et ibi,priuilegium ad excipiendū perpetuum eſt.
adde,de hoc,& de priuilegio ad faciendum, ſcripſi plenè in lo-
cis præalleg.videlicet in.c.cum acceſsiſſent & in .c. accedenti-
bus.& in.c.ſi de terra.

Priuilegia.ij. Conuelli niſi certis ex cauſis.ix.q.iij.c.
conquæſtus.Lau. nouitate. de cōſecra.
diſtin.iij.celebritatem in fi.negligentibus.lxxxj.diſtin.c. dictū
Lauren.& lxxxiij.diſt.c.j.&.ij.violenter ſic.xxxv.q.ix.veniam.
¶ In glo.quoniam conſtituit in fi.adde,ſcilicet quando ipſum
augere fecit anglorum archiepiſcopum,& hæc eſt verior ſen-
tentia quàm præcedens & ſic etiam ponit Bar.brix.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorum officium quod ſit.*
2 *Qui habebant longos crines:& de brachatis.*
3 *An rei quæ non eſt,concedatur priuilegium:& quid ſit priuilegium.*
4 *Cui ſint ſubditi galliarum Archiepiſcopi.*
5 *De cognitione legatorum in ſubditos,& qui cenſeantur eſſe.*

In galliarum. Præcepta non conſtabat eos eſſe ſub-
iectos,ab antiquo tempore ipſi arela-
tenſes, ſecundum Ber.brix.inminiè. debemus non intelligit.
Ro.eccle.alicui facere præiudicium.ix.q iij. nūc vero. & pro-
pter hoc inducit hoc.c.ʒ.eod.de eccleſiaſticis Ioan.de ſic.ex au
thoritate.id eſt quòd authoritatem requirit ſine iuriſditionē
britannorum verſicu.committimus tibi eos ſupponendo.in-
docti.in legē Dei.x.q.j.placuit .i. infirmi in fide Lauren. robo-
1 rentur.ſic.xj.q.iij. quòd prædeceſſor.&.c.anteceſſor. † hoc eſt
officium prælatorum.xviij.diſtin. quoniam x:q.iij. cauēdum.
Ioan.de ſic ¶ In glo pluraliter.ibi,brachata.adde.iſta eſt Bur-
gundia francia. Et ibi,togata.adde,& francia.& ibi,comata.ad
de,aliâs Crinata,adde,id eſt flandria,quia olim longos habue-
runt crines.Ioan. de ſic. Vel dic,ſecundum quoſdam . prouin-
2 cias † id eſt prouinciam. brachatam ad differentiam comatæ,
& togatæ.ſub qua etiam Vaſcones continentur qui adeò bra
chati ſunt vt etiam mulieres vtuntur brachis : præterea le-
gunt quidam hic de legato ſed hoc non intelligit ſic ſed planè
quia nihil in epiſcopatu alterius debet præſumere.Lauren.
¶ In glo.contra ſuprà tertia quæſtio.ibi, Britanniæ.adde,ſed
maior & minor. Et ibi, Anglia adde,ſub.de qua hic. & in fine.
adde,ſub.minor Britannia eſt citra mare,de qua loquitur præd.
c.hic quippe,prout ibi not.Hug.Sed hîc,de anglia, quæ britan
nia dicitur,& hoc quòd dicit.c.locum habuit quando anglicis
nouiter conuerſis,non erāt tot epiſcopi in anglia, quot modò
ſunt nec per hoc.c.poſſet iſte hodie aliquid iuris ſibi vendica-
3 re,ſecundum Lauren.† Vtrum autem eccleſiæ,vel rei quæ non
eſt priuilegium concedi poſsit,ſcripſi de eccle. ædific c. ad au-
dientiam.ij. ¶ Item quid eſt priuilegium,& quare dicitur pri-
uilegium,& quæ ſunt ſpecies priuilegiorum , ſcripſi extra de
priuile.ſuper rubrica in tribus quæſtionibus. ¶ item in gloſa
prima in fine.adde , dic quòd primatiæ dictarum eccleſiarum
arelaten.& narbon.ac bituricen.hodie in deſuetudinem abie-
runt,nec admittentur hodie archiepiſcopi dictarum eccleſia-
4 rum ad vtendum dicto iure iure, † imò omnes archiepiſcopi
galliarum,Romanæ eccleſiæ hodie immediatè ſunt ſubiectæ.
¶ In glo.ergo legatus.ibi,de offi.io.lega c.cum non ignoretis.
5 adde,† qualiter legati cognoſcūt de cauſis ſubditorum, dic vt
ſcripſi in præd.c.cum ignoretis.in prima ſecunda & quarta op
poſitionibus. Et nunquid legati poſſunt cognoſcere de cauſis
exemptorum,vbi ſcripſi in prima quæſtione. Et nunquid legatus
ex officio poſsit inquirere contra ſubditos ſuffraganeorum,
vbi ſcripſi in ſecunda quæſtione. & ibi, princeps poſteriorem
legatum dando,non videtur prohibuiſſe priorem.adde , fortè
hoc vult dicere,quia legati cenſetur ordinarij,,vt extra de of-
fic.le.c.legatos lib.vj.quòd fortè procederet,ſi primus legatus
eſſet legatus natus , quia ſicut aliorum ordinariorum iuriſdi-
ctio ,per hoc non reuocaretur,ita nec iſtius ex identitate ra-
tionis. Sed ſi eſſet legatus datus à Papa ad regendam certam
prouinciam,crederem illum per alium poſteriorem legatum,
ad regendum eandem prouinciam à Papa deputatum, reuoca
ri præſertim ſi factum fuerit ſcienter.arg.eorum quæ leguntur,
& not.de procu.c.non iniuſtè,& eodem titulo.c.ſi quem.libro
ſexto.

Si ea deſtruerem. Supra eadem ſquæſtiōe prima
ſunt quidam. xj.q.j. peruenit.
Lauren.ſtatuerunt.canonicè.ſuprà eodem quæſtione prima.c.
à ſanctis.&.c.ſequenti.Matthæi.xij.Lucæ.xj.& omnis.ſecunda
pars.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ ſignificatio.*

Igitur. Ordo decernimus. Metropolitanos Epiſcopos ſin-
gularum prouinciarum,quibus ex delegatiōe, hoc
c.& ſequens intelligo de legato,quāuis quidam intelligunt de
detentore.Lauren.noſtra firmitatis &c. ſecundum ſanctorum
patrum canones ſpiritu Dei.diſtinc.ſi quis diaconus. conditos
&c.† ita à regulis. id eſt canonibus.tertia diſt.canon.diſcedāt.
ad hoc.lxj.diſtin.ſtatuimus.in princip.xxiij.q.ij. cum quibus.
in fine. ¶ In prima glo.in fine.adde,de hoc ſeptima quæſtione
prima ſicut in fine.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Legati poteſtas.*
2 *Conceſſa libera adminiſtratione, an conceſſa ſit alienatio.*
3 *Confirmatio Papæ an lædat ius alterius, & ibi quædam de priuilegijs exemptionum.*
4 *Qualiter ſubditi à poteſtate eximantur, vt ſibi præiudicent.*
5 *Finis reſcripti quis ſit.*
6 *Priuilegium quid ſit.*

Seruatis. vices. † ſed nũquid poteſt iſte legatus clericos
deponere, ſic ſi plenam habeat poteſtatem, &
generalem. Secus ſi ſpecialem, quod totum ex inſpectione pri-
uilegij ſui attendendum eſt, extra de priuile. porrò. & eſt hîc
argumentum, vbi dicit inſpectis iſtis &c. & licet ei concedet
2 vices ſuas, non tamen infringendo priuilegia aliorum. † Sic, li
cet pater concedit liberam adminiſtrationem filio, non modò
tamen vt alienet in fraudem creditorum. ff. de his quæ in frau.
cre. ſi pater. ſecundum Lauren. qui etiam dicit, quòd licet ha-
beat generalem legationem, non tamen debet compellere cle-
ricos ſtare iudicio ſuo. arg. ĩ. eod. de eccleſiaſticis. xj. q. j. perue-
nit. iſtis. ſcilicet priuilegijs. eius. id eſt Papę. miſteris. xciij diſti.
dominus noſter. in fi. In prima glo. ibi, nunc verò. adde, vbi de
hoc ad idem extra de offi. ordi. graue. extra de reſtitutione ſpo
liato. audita. extra de reſcriptis. ad aures. de maio. & obediẽtia.
inferior. de arb. expoſita. de authorita. & vſu palij. ex tuarum.
de reli. do. quia de hoc no. xxix diſtinctione. c. vltimo. & in fine
adde, ſed contra extra de deci. ex multiplici. vbi de hoc videas,
3 † quòd per confirmationem Papæ ius alterius non læditur, vt
extra de confir. vti. c. vltimo. Idem in indulgentijs ſiue priuile-
gijs ſingularib⁹, per quę, aliquis articulus indulgetur, & etiam
in commiſsionibus. extra de officio. delegatis. ſuper eo. cũ ſuis
concor. quas ſupra poſui proximo. ſecus in priuilegijs exem-
ptionis, ſecundum Hoſtien. qui ita not in præd. decre. de con-
fir. vti. c. vltimo Et hoc patet in eo quod legitur & notatur ex-
tra de priuile. cũ olim. eſſemus § nos verò. vbi patet quòd per
priuilegia exemptionis, ex quo de dyœceſi ibi nulla fit mẽtio
quo ad omnia fit præiudicium. Sed ſi de Epiſcopo ibi mentiò
habetur, ita quòd ei aliquod ius reſeruatur, illud ſolum quod
reſeruatum eſt, poteſt exigere, & non vltra. extra de præſcript.
c. veniens § primo. Si quæras quare aliud in confirmationibus
aliud in priuilegijs exemptionis. reſpondeo quia in confirma-
tionibus non intendit cõfirmans præiudicare, nec aliquod ius
de nouo dare, ſed antiquum tantũmodo conſeruare. vt in præ.
c. cum olim cum ſuis concordantijs. per priuilegia vero exem
ptionis, intendit concedens præiudicare in omnibus, & ius ſuũ
dyœce. ſubtrahere inſolidum. xvj. q. j. frater noſter niſi aliud di
catur, vt patet in præd. c. cum olim. & eodem tit. recœpimus.
c. porrò. & c. dilecti. Quicquid ergo dicant verba, ex quo de in
tentione apparet, illa omnino eſt ſequenda, extra de verborum
ſignificatione. intelligentia. & c. in his. aliâs autem exẽptionem
ipſam quantò ſtrictius poſſumus interprętamur, ſecundũ Ho-
ſtien. qui ita not. in præd. decre. cum olim § nos verò. vbi etiam
dicit quod dictum eſt de priuilegijs, ſiue indulgentijs, per quæ
aliquod ſpeciale conceditur: verum eſt dummodo aliquod ex-
inde conſequatur commodum priuilegiatus. ff. ne quid in loco
public. l. ij § ſi quis. à principe & § merito. Ad idẽ, extra de pri-
uileg. paſtoralis. & c. in his quod legitur & notatur extra eccle.
ædifican. c. ad audientiam. ij. & extra de verborum ſignificatio.
dilecto, vbi videas. & adde quod dixi in prædicto capitulo fra-
ter noſter, & ĩ. eodẽ quæſtione tertia. in ſumma. in gloſa, idem
etiam &c ¶ In gloſa hæc intelligas ibi, reſeruatur. adde, ſub. &
maiorem diſcuſsionem deſiderant. arg. ĩ. xxiiij quæſtio. prima
quodcunq;. xvj. quæſtione prima. frater refert ergo quæ per ſe
4 expedire non poteſt. Laur Guido. ¶ † Qualiter autem per pri
uilegium, vel indulgentias, aut confirmationes ſubditi à iuriſ-
ditione ſeu poteſtate epiſcoporum eximantur, ſcripſi de con-
fir. vti. vel inuti. c. ſua nobis in prima quæſtione. Et vtrum gra-
tiæ ſeu indulgẽtiæ Papales nõ facientes de dyœceſano Epiſco-
po mẽtionem ſibi præiudicent, ſcripſi de priuile. c. cum olim.
in ſexta quæſtio. Item redeundo ad gloſas in præd. c. ſeruatis.
in prima gloſa, ibi ſemper reſcriptum ſic eſt intelligendum vt
nulli faciat præiudicium, & bene concordat. extra de officio.
5 delega. c. ſuper eo † Et eſt ratiò huius, quia reſcriptum ſolum
venit ad confirmationem & executionem iuris præexiſtentis,
& non ad derogationem iuris alterius, vel ad cõceſsionem no-
ui iuris & ſi extendat ſe vltra tenor reſcripti derogãdo, vel con
cedendo, iam tranſit in naturam priuilegij, de quo ſtatim di-
6 cam & ibi, in priuilegijs ſecus videtur. adde, & eſt ratio, † quia
priuilegium eſt lex priuata, quæ de natura ſua habet deroga-
re: ſed ſi iuri cõmuni deroget, reſtringi debet, vt in regula quæ
à iure. de regu. iuris. libr. ſexto. Et ſi derogat iuri alterius, etiam
ſtrictè debet interpręetari, & ſecundum iura, vt minus præiudi
cet, vt in. c. cauſam quæ. de reſcriptis. cum his quæ ibi ſcripſi a
poſt. Compo. & eodem titu. c. quãuis. libro ſexto. Cum his quę
ſcripſi ibi. & in c. quãuis. & in. c. ſi poſt quam. de præben. eo. lib.
adde omnino quæ ſcripſi de dona. c. cum dilecti. Aduerſus ſu-
pradicta moueor vrgentiſsimo fundamento ſumpto ex. l. ij. ff.
de conſtitu. principum. quo loco priuilegia principum latiſsi-
mè interpretandi eſſe reſpondet Iureconſultus. quid ergo di-
cemus? Solutio patet ex ſupraſcriptis, primè & clarius ex ſub-
iectis apparebit Scilicet vt tunc latiſsimè principum priuile-
gia interpręetari liceat, cum iure cõmuni cõformia ſunt. Quòd
ſi illi aduerſent vtpote ſi alicui præiudicet, certiſsimi iuris eſt
ea ſtricte interpretanda eſſe. Ita iura hæc de re inter ſeſe pugnã-
tia conciliare videtur Romanus põtifex. c. olim de verborum
ſignificatiõe in antiquis. Vnde facio ſequẽtes regulas quarum
prima hæc eſt. Priuilegia principum iuri communi cõformia
latiſsimè eſſe interpretanda. d. l. ij. ff. de conſti. princi. vbi etiã
Iureconſultus priuilegia principum appellat beneficia. Sed ad-
huc vrgentius moueor, & replico de. l. j. § ſi quis à principe. ff.
ne quid in loco publico vbi innuit Iureconſultus Priuilegium
principis alicui conceſſum nemini obeſſe debere. Tu vide pro
ſolutione Dynum. c. quæ à iure exorbitant. de regu. iur. lib. vj.
Tu tamen cogitabis ſuper ſolutione.

SVMMARIVM.

1 *Per ſecundum priuilegium tolletur primum.*
2 *Sententia principis, quando faciat ius.*

Inſtitutionis. Decreta. Hîc nõ agitur de priuilegijs.
ſed de decretis. id eſt conſtitutionibus
& dic. quæ ſunt priuilegijs. ſcilicet Romanæ eccleſiæ, quibus
habet poteſtatem condendi canones. ſed Mel, dixit hîc quòd
priuilegia ſunt decreta. † & ſic per ſecundũ reuocatur primũ.
& ſi non fiat de eo mentio in ſecundo ſicut contingit in decre.
quod non credo nec hic loquitur in hoc caſu vt prædixi. Lau-
ren. ordinationis. id eſt iure communi. diſpoſita. ſine ſcriptis.
reſcindere. ſuprà eodem quæſtione prima. quæ ad perpetuã.
c. ſunt quidam exemplo. xcvj. diſtinctione. bene. in fine. ¶ In
2 prima glo. † ibi. facit ius. adde. hoc ſi proceſſerit, ſententia diſ-
finitiua, partibus præſentibus. C. de legi. l. ſi imperialis. aliâs nõ
fit ius ex ſententia. ff. de inofficioſo teſtamento. qui repudiãtis.
ſecundum Lauren. ¶ In glo. arg. contra. in fine. adde, quòd di-
cit hîc bene ſoluit cõtra. vj. q. iiij. quod bene Guid. ¶ In prima
glo. ibi, ſententia principis facit ius. adde, dic de hoc vt ſcripſi
de re iudi. in cauſis vbi de hoc not. per Goffre. Et ibi, licet non
redigatur in ſcriptis. adde, ſed ſecus in inferioribus iudicibus,
vt extra de re iudi. c. fina. libro ſexto. ſed illo iure quòd poſiti-
uum eſt, non ligatur princeps. vt. ff. de legi. l. princeps. & extra
de conceſ. propoſuit. Et ibi arg quòd princeps ſine ſcripto dat
priuilegium, & ſine ſcripto delegat cauſam. adde, fateor quòd
ita poſſet facere princeps, quia ſolutus eſt legibus: vt prædictũ
eſt: ſed dico quòd nõ conſueuit, hoc etiam facere debet, pro eo
quòd per ſcripturam melius apparet eius intentio, & ideo de
tali delegatione vix admitteretur probatio niſi per ſcripturã
vt. C. de man. princ. l. vna. ſicut de legatione. ĩ. ſtatum ſequitur
in eadem glo.

SVMMARIVM.

1 *De legatis cardinalium, & illorum poteſtate.*
2 *Caſus quo Papa non debet eccleſijs decimarum grauamina imponere.*
3 *Vtilitas ſubditorum præſtat Papæ vtilitati.*

De eccleſiaſticis. Derogabo. Hîc habetur efficax argumētum † ad id quod
1 dici conſueuit, ſcilicet quòd quamuis legati cardinales poſsint conferre eccleſias vacantes inuitis patronis, clericis non lacis vt extra de offic. leg. dilectus. & de iure pat. cum dilectus. non tamen poſſunt in totum eximere, & tolere ius illorum quibus ſubſunt, aliâs per eccleſiam Romanā confunderetur ordo conſtitutus eccleſiarum, per quam debet conſeruari. xj. q. j. peruenit. ſecundum Vincen. & Goſ. qui ita not. extra de confir. vti. c. vltimo. ad idem ſuprà eodem. igitur & c. ſeruatis. & c. inſtitutionis. & . j. c. proxi. Item eſt hîc arg. pro ſententia illorum, qui dicunt, quòd licet in priuilegijs aliquorum contineatur, quòd Papa recepit eos in ſuos proprios ſpecialiter, non tamen per hanc clauſulam ſunt exempti, vt in ſententia domini. Grego. ix. lata inter Epiſcopum Tholo. & fratres ſancti Iacobi continetur, ſecundum Vincen. qui hoc not. extra de peregri. c. vlti. & vide quòd legitur & not. Innocen. & Hoſtien. extra de priuileg. cum capella. & lib. vt ſi Papa. §. ſimiliter. dic vt ibi. oppom. ex honore plus alteri debito impenſo. xvj. q. vij. c. j. ¶ In prima glo. in fine. adde hîc, & vide quod not. xxij. diſtin. c. j. in glo. nec Papa &c. Item in glo. j. ibi. nec etiam ſuum honorem debet augere Papa vt minuat ius alterius eccleſię. adde, hoc dictum valde notabile eſt, & pro hoc facit. C. de ſta. & imag. l. j. & . xj. q. j.
2 peruenit. † Et ex hoc dicto clare infertur, quòd Papa pro expenſis ſtatus ſui, quas facit pro ſua magnificentia amplianda, non debet imponere eccleſijs grauamina decimarum, procurationum, ſpoliorum, & huiuſmodi aliorum, quæ ipſe conſue-
3 uit ſibi reſeruare & apparere, at eccleſijs ipſis imponere. † Et dubito quòd de his ipſe habeat rationē reddere illi, cuius ipſe gerit vicariam, imo debent communem ſubditorū vtilitatem ſuæ vtilitati præferre, vt. C. de cadu. tollen. l. vna. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Negligentiæ effectus.*

Cum piè. Diffinitionis intentio .i. regula religioſorum. xij. q. ij. c. vltimo. vel dic. intētio. id eſt ꝓpoſitū talibus. xiiij. q. v. deniq;. religioſam. xij. q. ij. religioſam
1 nec diſsimulatio. prælatorum, † negligere. negligentia parit offenſam de prædi. id eſt prædixerat in fine. præſumptio. ſubditorum. violare. niſi fortaſſe &c. vj. q. iiij. quòd bene. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Iniuriam ſibijpſi quis facit aliquando.*
2 *Charitatem à ſeipſo incipere.*

1 Quod vero iniuriam. † argu. hîc aliquam iniuriam ſibi facere. ar. xxiij. q. v. alias. Vincen. ſi non licet: Lauren. nam prius lædit ſe, qui alium lædit. xj. q. iij. temerarium. & c. illud. xxiij. q. iij. non in perpetuū. facio. quia alijs exemplum do ut ea ſtatuta imitanda. Goſ. ¶ In glo. vnica ibi, qui enim debet tueri alios contra alios, multo magis cōtra
2 ſeipſum. adde, hoc intellige de oppreſsione iniuſta, † nam charitas ordinata maior eſt ad ſeipſum quàm ad alios, vt. C. de ſeruitu. l. præſes. & ideo plus tenetur quis ſeipſum defendere, quā alium quencunq;.

SVMMARIVM.

1 *Quod inſertum non eſt, præſumitur eſſe arrogatum.*
2 *Fines mandati qualiter cuſtodiendi. & de iure Epiſcoporum.*

Amputato. Adde vſurpationis. xij. q. ij. ibi dixi. in glo. conceſſa. xj. q. iij. conqueſtus x. q. j. hanc conſuetudinem, extra de officio. ordi. duo. & non eis quibus addere non conſueuit de iure communi. nihil attribuitur,
1 niſi oſtendatur, vel probetur cautum, extra de priuile. † porro, extra id enim quod non eſt inſertum præſumit abrogatum. inſtit. de ſucceſ. ſublatis quæ ſubaudit. in fin. extra de decimis ad audientiam. ff. de verbo. obligat. l. doli clauſula. ſ. xxiiij. q. iij. ſi habes, ſecundum Vincen. qui ita not. extra de inſti. aliàs. & qui talia ſibi non conceſſa præſumpſerit, videtur puniendus, vt dicitur. j. eo. ſic decet & eſt hinc ſimile. xciij. diſtin. diacones. propriam ea quæ. ſecunda pars. concertatione .i. contentione iniurioſa. Ioan. de ſic. turbentur. ſ. eo. q. j. c. ij. ¶ In prima gloſſ. ibi, cuſtodienda. adde ad hoc. xxvij. q. j. ſi homo eſſes. ff. de nego. geſtis. ſi aliena. §. libertos. Laudu. Et ibi. viij. q. adde. arg. ad hoc. ff. manda. l. vlti. Lauren. Et in fin. addè, vbi de hoc, & not. extra de pœnis. in quibuſdam. ibi videas in gl. permiſſum eſt &c. Guid.
2 Item redeundo ad glo. ibi. arg. † fines mandati diligenter cuſtodiendus. adde, intellige hoc quoad formā ſtudioſè appoſitam in mandato, vt ſcripſi poſt Innocen. in. c. cum dilecta. de reſcri. & quod legitur & notatur, & quod ſcripſi in. c. pilanis. extra de reſtitu. ſpoliato. Et ibi epiſcopus nihil poteſt petere, niſi quod permiſſum eſt à canone. adde ſaltē in genere de iuribus autem epiſcopalibus plura habes hîc not. per glo. & in his quę ſcripſi. extra de offic. ordi. conquærente. & . c. dilectus.

Eccleſiaſticæ. ¶ In glo. j. in fine. adde, ad idem. ſ. e. inſtitutionis. xij. di. ridiculum. xxxv. q. iij. c. j. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Gratiani intentio, & de virtute priuilegiorum.*
2 *Reſcriptum contra ius qualiter valeat.*

1 Imperiali. † intētio Gratiani eſt tractare de priuilegijs non violandis: vnde ſicut quicquid fit contra legem caſſum eſt, & vacuum: ſic & quicquid fit contra priuilegia quæ vim legis optinent. & ideò annectit de reſcriptis contra leges, & per conſequens contra priuilegia impetratis tacita veritate, & de executiōe ſimiliter tacita veritate impetrata, illa autē. j. eo. reſcripta ſancimus principaliter ad propoſitū Gratiani referunt vt ſcilicet non credatur priuilegio niſi audenticum exhibeatur, ſicut in reſcripto. Ioan. editæ. ſecūda pars. ¶ In prima glo. in fine. adde, dic vt not. in pręd. c. vides. & extra de ſpon. duo. tua. vel dic inutilia, & pro infectus. quantum ad commodum facientis, non quoad pœnam, ſecundum Lauren. Dicit enim Goſ. de his intellige quæ effectum de iure deſiderant, & quæ perpetuam cauſam prohibitionis habent
2 Guido. Qualiter † autem valeat reſcriptum impetratum contra ius, ſcripſi extra de offic. deleg. c. ex parte. ij. in prima, & ſecunda oppoſitionibus, & præſertim in ſecunda oppoſitione.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſint iuri contraria.*
2 *Quando ceſsio non valeat, nec reſcriptum.*

1 Nec damnoſa. Iuri cōtraria † puta, vt minor. xiiij annis liceat teſtari. C. quando prouocare non eſt, nece. l. ij. ſ. ij. q. vj. §. item ſi ſentētia. Item pone exemplum. C. de tranſac. l. cauſas. & . l. ſi quis maior. C. ſi nup. ex. reſcrip. pe. l. ij. xxxvj. q. ij. null⁹. & adde quod no. j. proximo Aduerte bene iſta lex cōtinet duo dicta, primū eſt de impetrationibus fiſco damnoſis. Secundum de impetrationibus iuri con-
2 trarijs, vtraq; enim ꝓhibet impetrari. † Ex quo interas quòd non valet conceſsio ſi eorum aliquod impetretur. per. l. ij. C. de peti. bo. ſubla. lib. x. ſecundùm Baldum. Fallit tamen primum dictum. C. de ope. pu. l. ſi aliquando. vbi dicitur quòd à principe poteſt impetrari opus publicū, quod eſt diruptū, vel quod non cedit, vel modicum cedit vſui ciuitatis, & in eo quod not. per Gul. de cug. in. l. beneficium. C. de conſti. princip. Vbi not. Guil. quòd ſi princeps concedit rem motu proprio, veluti ad eum peruenit, videtur concedere adiacentia ſua, vt. C. de bonis vac. l. ſi quando. arg. ff. de fundo inſtruc. l. prædia. §. penul. & . C. de inceſt. nupt. l. cum ancillę. arg. ff. de ſupellec. leg. l. ſi. iuncta. l.

iij.in princip.ff.de fundo inſtruc.arg.ff.de leg.ſecũdo.l.Lucius.
&.C.de palati.ſacrarum largitionum.l. inſtrumentis.&.C. de
caſtrenſiarijs & miniſtrarijs.l.ij.l.i.xij.&.C. de proxi. ſacrorum
l.vnicuiq; §.fi.ſecundum Rayne.de forolivio. Ex quibus infer
tur quòd non habet locum iſta lex in reſcripto motu princi-
pis emanato, dummodo modicum præiudicium rei publicæ
afferat,& ſit conſuetum ita concedi,& iſta ſit prima fallentia
huius dicti. Item fallit vbi emanat ſecunda iuſsio,in authen.vt
nulli iudi.§.& hoc verò iubemus.qa illa operatur tantùm quã
tùm proprius motus ipſius principis, vt patet ex coniũctione
pre.§.& hoc verò iubemus.cum.l.j. in vltimo reſponſo.C. de
peti.bo.ſubla.lib.x.Item fallit hoc primum dictum cũ crimen
remittitur ſupplicantibus,quia tunc licet fiſco ſit damnoſum
valet tamen reſcriptum. vt infrà eodem.l. reſcripta.ij. in fine.
non enim reputatur damnum fiſco quia fiſcus in pœnis habet
lucratiuam.arg.ff.de exce.do.l.apud Celſum.§.authoritas. niſi
bona iam eſſent incorporata: quia per reſcriptum tunc fieret
damnum fiſco,ſecundum eum.Item fallit dum reſcriptum ha
beret clauſulam non obſtantiæ, puta non obſtante lege, nec
damnoſa,vt dicetur in ſimili circa ſecundum dictum huius le-
gis.j.in.l.reſcripta in fine.aliàs autem non valet reſcriptũ dam
noſum fiſco,iuxta illud quod legitur & not.C.de decurio.l.va
cuatis.lib.x. Item quod dictum eſt de bonis incorporatis non
impetrabilibus,inducit Baldus ad hoc, quòd ſi Papa remitte-
ret criminoſo pœnam,quæ iam fuiſſet exacta,& fiſco applica
ta,de hoc mentione non facta, talis impetratio non valet: &
idem ſi ſuper illa pœna iam compoſuiſſet,cum camera,& im-
petrans compoſitionem tacuiſſet.arg.extra de deci.c. ex multi
plici cum ſimilibus.De ſecundo autem dicto huius.l.dicam.j.
in.l.reſcripta.

SVMMARIVM.

1 *Quædam quæ ſunt nociua aliquando conceduntur.*
2 *Quando reſcripta contra ius à iudice reijciuntur, & de eorum virtute.*
3 *De intellectu.l.ſi quando.C.de inoffi.teſta.*
4 *Quomodo reſcriptum dicatur nullum.*
5 *Aliqua ſpecialia de authoritate principis.*
6 *An Papa ſit maior imperatore,& de eius nominibus, & poteſtate.*
7 *An imperator poßit contra ius reſcribere.*
8 *Pœna quæ applicatur parti,an poßit remitti.*

Reſcripta. Id eſt priuilegia, & hîc not. quod ſequitur
crimen ſupplicantibus.Guid. Contra ius.
propriè intelligas ſecundum Goff & Lauren.non lędet alium.
1 † Quandoq; tamen concedit quòd nocet multùm, ſed raro.
C.de iure do.impe.l.ij.& quod aufert ius meum.ff. de euictio.
l.Lucius.Lauren.Sed qualiter hoc procedat, ſcripſi plene.ix.q.
iij c.per principalem.ſuper fine vltimæ gloſæ.in magna addi-
tione.¶ In gloſſ.prima ibi, reijciet illud. adde arg. contra.xix.
diſtin.nulli.&.c.in memoriam.c.di.contra morem.in princip.
xvij.q.iiij.§.quia.xxiij.q.iij.cum quibus.arg.pro.x. diſtinc. vi-
2 des ſuprà eodem imperiali.&.xvij.q.iij.§.ſic & prædia.† Super
hoc breuiter ſic diſtingue,aut princeps,vel Papa mandat con-
trarium iuri naturali,aut iuri poſitiuo ſi iuri naturali,ei impu
ne non paretur.x.diſt.non licet,ſuprà eodem quæſtione prima
ſunt qui.Sed iuri poſitiuo,ſiue conſuetudinario, ſiue iuri ſcri-
pto,ſubdiſtingue,aut alicui obeſt,aut nulli, ſi nulli obtempere
tur.arg.ff.ne quid in lo.publi.l.ij.§. ſi quis à principe. Si alicui
obeſt,aut multum obeſt,aut parum, ſi parum obtemperetur.
C.de præci.impera.offe.quoties.Si multum lędit. Aut expreſ
ſum continetur in reſcripto non obſtante canone mandatum
valere,aut non.Si expreſſum eſt,videtur ex certa ſcientia ſcri-
ptum canonem abrogare,quo ad illud mandatum, quo caſu
pareat iudex,extra de offic.delega.ex parte.Si tamen reus pro
bare reſcriptum à curia nõ emanaſſe,hîc debet iudex morem
gerere.arg. hîc Si autem non contineatur expreſsè non obſt.
&c.differendum eſt,& eſt expectandum ſecundum reſcriptum
vt in.§.hîc allegatis.per Ioannem.& adde,& videas quod dixi.
ſupra eodem in principio.in additione dicunt quidam & cæ-
tera.Guydo.Tu verò cum quæritur qualiter reſcriptum con-
tra ius diuinum,vel naturale,vel gentium,aut ciuile,vel cano
nicum impetratum de iure valeat, vel non valeat,& quæ,&
quales non obſtãtiæ in eo ſint neceſſarię vt valeat,dic vt ſcri-
ſi pleniſsimè extra de exceſsibus prælatorum capitulo vno, li-
bro ſexto.in tribus primis quæſtionibus,& præſertim in ter-
tia quæſtione& de officio delegati capitulo ex parte. ſecun-
do in tribus primis oppoſitionibus,& in tribus primis quęſtio
nibus,& ſupra nona quæſtione tertia capitulo per principa-
lem ſuper fine vltimæ gloſſæ in magna additione.& infra ea-
dem cauſa & quæſtione ſunt quidam & verſiculo decima no-
na diſtinctione.in memoriam. per quę habes expedita quaſi
omnia.notata per Cynum.in lege reſcripta.C.de precibus im
peratorum.offeren. hîc canonizata, In gloſſa tale debet,ibi,à
tributis,adde,id eſt quòd id quod ex tali contractu venditio-
nis eſt traditum,reſtituatur.C.de rei vendicatione.lege inciui
le Guydo.Caue tamen,quia quandoque reſcriptum eſt ſecun
3 dum legem,vel præter legem,& tunc valet,& ſic intelligunt
quidam legẽ ſi quando.C.de inofficioſo teſtamento.ſed verius
eſt quòd ibi impetratur contra legem.cum impetratur con-
tra legem ſed non nocet alteri,& fauorem tribuitur impetran
ti tunc ſic valet,vt hîc & ſic intelligitur.ff.de ritu nuptiarum.
lege qua in prouincia.§.diuus.ff.ne quid in loco publico.lege
4 ſecunda.§.ſi quis à principe.† Fallit vbi impetratio ſpecialiter
eſſet prohibita vt.C.ſi nupt.ex reſcripto.pet.l.prima.Item ca
ue,quia quòd hîc dicitur quòd reſcriptum contra ius pœnam
delicti remittens valet,intelligitur de pœna delicti iam com-
miſsi,& non de pœna delicti committendi,vt.ff.de pactis.l.ſi
vnus.§.illud.quod intellige de proprio delicto,ſecus enim ſi ex
delicto alterius deberet quis pati pœnam.argumento.ff.de iu
riſdictio.omnium iudicum.lege ſi familiæ.&.ff.ad legem Aqui
liam lege illud nec obſtat quòd per remiſsionem pœnæ. de
licti iã commiſsi pręiudicatur rei publicę.vt.ff.ad legem aqui
liam.lege ita vulneratus.& de publicanis lege licitatio.§. quod
illicitè.nam dico quòd illud intereſſe non attendit.argumen-
to. ff.ſoluto matrimonio.in lege ſecunda.ſecundum Iacobum de
butrigarijs.quia ex hoc intereſſe burſę fiſcalis non augetur, 5
ita,quòd non eſt principale ſed ſecundarium intereſſe, argu-
mento.ff.de poſtulando.lege prima.§.de qua vt eum remittit
pœna corporalis.argumento.ff.de pœnis lege diui fratres.ſe-
cundum Baldum. Sed & ego idem crederem de pœna pecu-
niaria,cum textus huius legis indiſtinctè loquatur. argumen-
to.ff.de conſtitutionibus principum lege prima.§. planè, quia
humanitas,& pietas principis eſt cauſa huius fallentiæ.fateor
tamen quòd Baldus in pœna pecuniaria,ex qua burſa fiſcalis
augetur,diſtinguit,an reſcriptum motu proprio principis ſit
conceſſum,& tunc valet,argumento.C.de petitio. bonorum.
ſubla.lege prima in fine.&.C de bono. vacan.lege ſi quando.
aut ad inſtantiam ſupplicantis,& tunc ſi pœna nondum ſit in
corporata,id eſt burſę fiſcali applicata, adhuc valet reſcriptũ
impetratum,ſed ſi ſit iam incorporata, tunc ſecus ſecundum
eum:quia tunc eſt fiſco illius dominium acquiſitum,quod eſt
iuris gentium,licet modus acquirendi ſit de iure ciuili,& ideo
non poteſt negari,quin fiſcus tunc damnificetur,vt.l.nec dam
noſs.ſupra proximo.ſed certè etiam in hoc caſu contrarium
probabiliter poteſt dici.ſi princeps ſupplicanti,ex certa ſcien-
tia hoc concedat,quia reſtitutio in integrum etiam quoad bo
na eſt impetrabilis,vt.C.de ſententiam paſsis lege prima.in fi.
& ideo dicit Baldus,quòd per modum reſtitutionis in inte-
grum ſemper valet,maximè cum proprio motu principis ſit
conceſsum:nam motus proprius fiſci repræſentat conſenſum
fiſci,& ideo non mirum ſi fiſcus perdat dominium. ſed ego
dico idem ſi non motu proprio dummodo ex certa ſcientia
hoc faciat. quia beneficium ſuum debet latè interpretari in
præiudicium ſuum.vt notatur per Innocentium.in.c.cum di
lecti.in fine.extra de dona.Adde de clauſula ex certa ſcientia
Doct.in.l.centurio.ff.de vulg. Tutiſsimũ eſt tamen,ſecundum
Baldum

Baldum, apponere illam clauſulam, nõ obſtante lege, nec damnoſa. C. de preci. impera. offer. & ita dicit ſe vidiſſe in quibuſdam reſcriptis. Vel diſtingue circa hoc vltimum, quia aut apparet de certa ſcientia principis, vt puta, quia expreſſum eſt in reſcripto, quòd bona iam erant incorporata, vel quia reſcriptum habebat iſtam clauſulam, etiam etiam ſi bona iam ſint incorporata fiſco, aut illam, non obſtante quòd bona iam ſint incorporata fiſco, aut aliam æquiualentem, & tunc valet reſcriptum, in præiudicium concedentis, poſtquam ita clara ſunt verba, & intentio concedentis. arg. de priuileg. ſi Papa. libr. vj. &. ff. de ſupellec. leg. l. labeo. &. ff. de auro & argento. le. l. plautius. Aut huiuſmodi certa ſcientia nò apparet, ſed ſolum ſunt in genere conceſſa bona, vel reſtitutio facta ad bona generaliter, per reſcriptum quæ habeo pro eodem, & tunc, aut motu proprio principis hoc factum eſt, & tũc valet reſcriptum per l. j. C. de peti. bono. ſubla. l. ij. x. & præd. l. ſi quando aut eſt hoc factum ad inſtantiam ſupplicantis, & tunc non valet reſcriptum
5 per hanc. l. & proxime præcedentem. ¶ † Sed nunquid reſcriptum cõtra ius impetratum, quod nullum eſt, vt hic dicit, nullum ex defectu poteſtatis, dic Oldra. & Baldum quòd non eſt nullum ex defectu poteſtatis, ſed ex eo quòd præſumitur ceſſare voluntas reſcribentis, prout quòd deficit illa clauſula derogatoria non obſtante lege, nec damnoſa. C. de præci. impera. offe. Sed ſi haberet clauſulam huius derogatoriam, valeret reſcriptum: quia derogatio, quam inducit. p. l. nec damnoſa, à iure poſitiuo deſcendit, vt not. ff. quod quiſq; iur. l. iij. §. ſi is pro quo, ſecundum eos. Sed dico quòd fallit hoc, dum reſcriptum habet ius naturale, gentium ſibi contrarium, vt puta, dum aufert alteri rem ſuã abſq; iuſta, & rationabili cauſa, per ea quæ ſcripſi latiſſimè. ĩ. ix. q. iij. c. vltimo. ſuper fine. gl. vltimç in magna additione. in prima quæſtione principali illius additionis.
6 † Præterea ſciendum quòd in iſta. l. reſcripta. C. de præc. impera. offe. ſubdit Baldus aliqua ſpecialia de principis poteſtate. Primò, nam poteſtas principis legem tranſgreditur diſpenſando de ritu nuptia. l. qua in prouincia. §. diuus. Et indelegabilia delegando. C. qui pro ſua iur. l. j. & rem iudicatam abſq; appellatione reſcindendo. C. de ſententijs & interlocu. omnium iudic. l. fi. arg. ff. de quæſtioni. l. j. §. ſi quis. Et ordinem iudiciorum peruertendo, & damnatum in exilium ab exilio reuocando. ff. de poen. l. relegati. Et ius alterius quãdoq; tollendo. ff. de nata. reſti. l. quæriſ. & de cauſa prima cognoſcendo de his quç in teſta. delen. l. proximo. & defectum in vna cauſa de plenitudine poteſtatis ſupplendo, vt in clemen. paſtoralis. de re iudi. & tabelliones creando iuxta not. Innocen. in. c. cum. P. tabellio. de fide inſtru. Et comites palatinos, cum poteſtate creandi notarios ordinando, iuxta not. gloſſ. in. l. j. C. de tut. & curatoribus. Et clauſulam non obſtantiæ in his quæ ſunt iuri contraria ponendo quod nemo alius poteſt. ff. de offic. proconſu. l. nec quicquam. §. fin. veniamq; ætatis concedendo. C. de his qui ve. æta. impe. l. j. &. ij. & emancipationem infantibus concedendo. C. de emanci. libe. l. iubemus. & infamem ad bonam famam reſtituendo, iuxta lecta, & not. extra de re iudic. c. quod te, & quicquid placet faciẽdo. ff. de conſti. prin. l. j. & iuris ſolennitatem obmittendo. C. de teſta. l. omnium. & quia vbi eſt princeps ibi non poteſt committi dolus vt. C. de diuer. offic. l. probatorias.
7 lib. xij. ſecundum quendam Petrum dictum ſericeum. † De papa autem dicit quòd maior eſt imperatore, & dicitur pater, & ſummus ſacerdos, quod nomen cœpit à Moyſe. xxij. diſtin. ſacroſancta. Secundò, quia omnes dignitates, & poteſtates quas habuerunt omnes Patriarchç. habet ſolus Papa, vt dicit Bart. de contemplatione ad augmẽtum. Tertiò, quia ſolus tenet locum principis Apoſtolorum. xij. q. j. c. videntes. Quartò, quia maior eſt authoritas Papæ, quàm ſanctorum. xx. diſtinc. de libel. Quintò, quia Papa legitimat in temporalibus. x. diſtin. qui centeſimas &. c. peruenit. Sextò, quia quod Papa confirmat, nemo infirmat. x. diſtin. c. ſi cum beneficiati. Papç poſſunt remoueri ab Epiſcopis, propter ſuperuenientes exceſſus. prima quæſtione prima. c. filium noſtrum. Septimò, quia diuidit dyœceſes mundi. x. diſtinct. Octauò. quia ſunt ſeruandæ leges cuiuſlibet apoſtolici, ſicut lex beati Petri. xj. diſtinc. c. palam. Nonò, quia Papali approbationi eſt ſtandum. xix. diſtin. ſi romanorũ. Decimò, quia vbi Papa, ibi ſynodus vniuerſalis. xix. diſtinc. c. Anaſtaſius. xvij. diſtin. c. nec licuit. Vndecimò, quia vbi Papa, ibi communis patria, vt extra de dilatio. c. propoſuit, per Inno. Duodecimò, quia reſeruata Papæ nemo attentat. xvj. diſtinc. ſedi. iij. diſtin. porrò. Item, habet vtrunq; gladium. xxij. diſtin. omnes. vnde rectè dicitur in perſonarum. xij. q. j. futurã. Item à nemine cogitur, etiam ſi dicatur hæreticus xxj. diſtinc. quia. Item habet omnia iura in pectore. xxiij. diſtinc. præterea. Item diſpenſat, quòd conſtitutus in ſacris minoribus, & in diaconatu vxoretur. xxxij. diſtin. de illo. Item committere poteſt ſpiritualia mero laico. xxxij. diſtin. merum. lxxxvj. diſtin. bene quidem. Et ideò rex Anglorum & vngariç conferunt præbendas in ſuis regnis ex priuilegio Papali. Item pro facto Papæ præſumitur. xl. diſtin. nos. Item reſtituit ad famam eoipſo quòd promouet ad gratiam. xliiij. diſtinct. cum autem. Item promouet ſpurium ad epiſcopatum. lvj. diſtin. cum autem. Item ſolus Papa renunciat in manibus Dei, & in proprijs, quia eſt vicarius Ieſu chriſti. de conſe. diſtin. j. ſi quis. Item poteſt ſe ipſum deponere. ij. q. vij. non competens. q. adde quòd not. xj. q. j. inolita. Item habet plenitudinem poteſtatis. Adde quòd. poteſt clerico non in ſacris conſtituto, interdicere matrimonium. lxxxij. diſt. l. c. propoſuiſti. Item ſolus Papa eſt epiſcopus exemptorũ. xciij. diſtin. c. nulla. Item poteſt facere prçlatum ad epiſcopum vij. q. j. paſtoralis. Itẽ poteſt parcere cui vult. vj. q. iij. c. denuq; ſufferendus. Item clarificat ſententiam nullam. ix. q. ij. c ſi quis alteri. Item poteſt auferre priuilegia. ix. q. iij: conqueſtus. ſolius principis eſt ius vnius auferre, alteri conferre. xvj. q. j. eccleſiæ. Item facit Epiſcopatus, & per conſequens ciuitates, quia non eſt ciuitas ſi caret epiſcopo. xvj. q. j. prçcipimus. Item omnia beneficia mundi ſunt obedientialia, & manualia rerum Papaliæ poteſtatis, & ideò poteſt pro libito voluntatis transferre Epiſcopum de ſuo epiſcopatu ad alium, & aut procedit prouidendo, & non cogitur prouiſus tranſire, quia præſumitur factum eius fauore, aut procedit in feudo, & cogitur tranſire, quia præſumitur factum fauore eccleſiæ. vij. q. j. c. omnis. Vltimo ſolus Papa deponit Imperatorem. de re iudi. ad apoſtolicæ & ſententiam imperatoris declarat nullam. vt in dicto. c. apoſtolicæ. & l. ex facto. de vulg. ſubſti. Item Papa legitimas exceptiones cuilibet reſeruare creditur. xcv. diſtin. c. reuertatur ad. l. ſecũdum Baldum. Poſt prædicta Baldus ſequendo doctores circa iſtam legem quærit de quinq; quæſtionibus & dicunt quòd quçrunt
8 docto. circa hanc legem † primò, nunquid Imperator poſſit reſcribere contra ius gentium. Breuis concluſio eſt, quòd poteſt reſcribere contra effectum iuris naturalis ex cauſa, ſicut patet libertas eſt de iure naturali, & tamen imperator ratione hoſtilitatis, quòd capti fiant ſecundum hoſtium, & capientium, vt in. l. libertas. de ſta. ho. ſecundum Iaco. de ra. & Pe. Secũdo quæritur vtrum poſſit reſcribere contra ius diuinum? Breuiter dicunt docto. quòd in totum arrogando nõ poteſt, ſed derogando extra cauſa poteſt, vt no. in. l. penul. ĩ. ſi cõtra ius vel vti pu. Tertio, quærunt doctores nunquid imperator poſſit reſcribere contra ius gentium. glo. videtur dicere quòd non. vnde per reſcriptum imperatoris non poteſt aliter ſine cauſa auferri dominum ſed tamen ex aliquali cauſa bene poteſt. ff. de natal. reſti. l. quæritur. de euic. l. lucius de leg. ij. l. qui ſolidũ. §. primo. de rei vendi. l. item ſi verberatum. & habetur pro cauſa quælibet ratio motiua principis. Secus eſt in ſtatuto Papali, quia quãdoq; debet ibi cauſa motiua, ſed debet eſſe cauſa probabilis, & condigna, aliàs non valet, vt. ff. qui & a qui. l. ſi priuatus. Ex dictis apparet, quòd ſi imperator facit aliquem comitem palatinum & dat ſibi poteſtatem legitimãdi ſpurios etiam poſt mortem patris quòd ſi legitimationem alij conſanguinei adiuuant hæreditatem, & per conſequens erant effecti domini quòd iſta legitimatio non præiudicat eis: quia cum dominium ſit de iure gentium, per reſcriptum principis non poteſt ſine cauſa auferri, & hic nulla ſubeſt cauſa, niſi forte hoc prçordinaſſet, vt no. Bar. in. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. de lib. & poſthu. Quartò,

quæritur vtrum imperator poſſit reſcribere contra ius ciuile, & loquor ſine cauſa, quia cum cauſa non eſt dubium quòd poteſt. Dicunt doctores quòd cõtra ius ciuile præſcribere poteſt quia ius ciuile ſiſtit ſola principis authoritate, & ideò princeps poteſt illud ius tollere. Ex hoc ſequitur quòd non aliter poteſt tollere actionem cum ſit de iure ciuili. Item poteſt auferre officium magiſtratus. Cum enim officium magiſtratus ſit de iure ciuili, ſecundum iſtos. & glo. inſti. de obli. dicit. quòd omnia iudicia ſunt de iure ciuili, dicit Inno. quòd licet poſſit tollere actionem, tamen etiam ſine actione quis poſſet conſequi iuſtitiam miſericorditer in promouendo, in prorogando officium ſuperioris, extra de conſti. c. quæ in eccleſiarum. poſſet dici quòd ſi huiuſmodi actio nititur naturali æquitati, quòd non poſſit tolli per reſcriptum. quia hoc reſcriptum eſt in impetrante, & etiam in concedente inducit peccatum, & ſic eſt contra ius diuinum. Si autem actio nõ nititur æquitati ſed ſolo rigori, vt in chirographo poſt biennium, & iure introducta quid veritatis tunc credo quòd reſcribere poſſit. cum cauſula non obſtante. Vltimo, circa ſecundum reſpõſum huius. l. vide. l. vlpianus. de excu. tutorum. ſubijcio quæſtionem notabilem, quæ quotidie in praxim deducitur ideoq́; ſpectãda eſt maximè. l. legaui. ff. de ſuppellec. legata vbi Iureconſultus Paulus in hæc verba ſcribit. Quæ ad hæc ſpectãt, attingas quotidiana enim ſunt & adde tex. l. iuſto. in prin. ff. de vſucap. & ante, quàm ad quæſtionem tranſgrediamur præmitto. l. reſcripta. inductionẽ. Reſcripſerat diuus princeps Theodoſius reſcripta contra ius elicita (ponderes interim verbũ, elicita, quo ſignificãtius aperire nõ poſſet Imperator huius claſsis reſcripta. inimica iuri poſtulatione obreptitia impetrata fuiſſe proprio vero motu non conceſſa quãdoquidẽ nihil iuri diſſonũ ſtatuere cenſendus ſit princeps ne ſibiipſi reclamare videatur cum ipſe ſit Lex animata in terris) à iudicibus quibuſlibet reijcienda eſſe. Quod extẽdit etiam ad alias principum conſtitutiones ſpeciales Imperator Anaſtaſius. l. omnes. à Gratiano in. xxv. quæſtionẽ tranſcripta ad verbũ. Secũdo verò reſponſo. l. reſcripta ibi niſi fortè ſit aliquid reſtringit conſtitutionem ſuam prohibitiuã idem Theodoſius ita, vt reſcripta etiã contra ius elicita admittenda eſſe à iudicibus permittat, ſi nemini nocua ſint petentẽ iuuent commoenfactum intereà te velimus vt duo hæc requiſita, ſcilicet vt nemini obſint, petenti proſint copulatè interuenire debẽt ita, vt alterius defectu totum nullius momenti ſit. Quod ſit vt quod mihi non nocet, tibiq́; prodeſt teneri aliquẽ facere adnotãt Accurſius & Bar. l. ij. in prin. ſolut. mat. Secundũ præterea reſponſum. d. l. reſcripta ex reſponſo. Modeſtini Vlpianus. quæ alias incipit idẽ Vlpianus. Ampliatur vt procedat etiã ſi ex certa principis ſcientia concedatur vbi tutor datus, etiam tutela acceptã, à ſolicitudine tutelæ eximitur ſi ex certa ſciẽtia principis ſcientis eum eſſe tutorem aliò trãſmigrat ex reſcripto principis, quo id expreſsim conceſſum ſit. Reſcripta igitur contra ius elici poſſe ex certa ſcientia principis reſponſum eſt. d. l. idẽ Vlpianus. §. ſunt & alij. Prætereà licet delicta puniri debeant ex iuris præſcripto vt probatur varijs iuris articulis tamẽ remitti poſſunt eorumq́; indulgentiæ concedi poſſunt. Hoc tamen ita accipias vt publica vindicta & animaduerſio remitti poſsit, non tamen id, quod parti intereſt. Et eo iure vtimur Vnde meritò deuenio ad quæſtionem noſtram quæ erit ſublimitatiua dicti ſecundi reſponſi quo pœna remitti poſſe dicebatur. Quæro igitur vtrum ſicut poteſt remitti pœna quatenus applicatur fiſco poſſit ita remitti quatenus applicatur parti? dic quòd non, vt not. ff. de in ius voc. l. venia. & ibi gl. quod eſt not. ad multa. ſecundum dictum Baldum, vbi ſupra. Sed prædicta verifica, & reſtringe per ea quę ſcripſi. extra de offi. dele. ex parte. ij. in tribus oppoſitionibus, & tribus quæſtionibus. & de exceſ. præla. c. vno. lib. vj. in tribus quæſtionibus. & c. §. ix. q. iij. c. vlti. & c. vij. q. j. in apibus. in magnis additionibus.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio fraudulenter facta an valeat.*

Dicenti. Sacras iuſsiones. id eſt, reſcripta ſacra. i. ſcripta concordant vel ſaltem non diſcordant verſi. ea verò. ver. ſurreptione. dicitur ſurreptio à ſurrepo. pis. quod componitur ex ſub. & repo. pis. i. latenter ſubintrat vt facit callidus ſerpens. † Si ergo quis tali modo fraudulenter, vel deceptoriè impetrat, nõ valet extra de confir. vti. ad noſtram. c. porrecta. & de cap. mo. ex parte. & de ſenten. excõ. ſi quando Ioan. de ſic. remedium. ſic etiam ipſo iure reſcriptum, vel proceſſus per ipſum habitus, non valet, ſi ab excommunicato ſuper alio quàm excommunicationis, vel appellationis articulo fuerit impetratum, vt extra. lib. vj. de reſcrip. ipſo iure. de hoc olim notabatur, extra de offi. deleg. prudentiam. §. cæterum. & de excep. pia. reſcripta. hoc eſt. C. de diuer. reſcrip. l. vltima. in prin. preces. ff. eo. vniuerſa. mendax. ff. c. & ſi legibus. Ex quibus ſecunda pars habetur. C. ſi contra ius vel vti pub. l. puniri. ſunt puniendi. ff. eo. puniri. ¶ In. j. gloſſ. ibi, metu. adde, id eſt ſolus. i. ſine cauſæ cognitione, vt non contradicat illud ſequi, peccator ſecundum Lauren. præſcriptione. i. exceptione oppoſita ab aduerſario, pro tenore. expoſuit. Ber. quia tenuit veritatẽ, & ita nullo modo procedet iudex. Sed melius intelligitur pront ſonat ſecundum Lauren. non deprecantis id eſt impetrantis. datum. i. datorum. i. literarum. Ioã. de ſic. ſecundum hoc. i. ſecundum ius commune. Ioan. de ſic. ¶ In glo. conſuetudinem. adde, vel dic. iuris. i. qualitatis negotij. arg. ff. de iureiur. l. creditore. ſecundum Lauren. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Modi puniendi falſitates.*
2 *Si hæc, ſi preces veritati nitantur, nõ apponantur reſcripto, an valeat.*
3 *Reſcripta ſuper certis negotijs conceſſa, an valeant.*
4 *De ſubſtantia reſcripti, & formæ, quæ ſunt.*
5 *Quæ literæ de cancellaria principis exire debeant.*

§. Reſcripta. ij. Iſta lex habetur effectualiter. C. de diuer. reſcrip. l. vlti. † Et de modis arguendi & puniendi falſitates, dic vt legitur & not. extra de cri. fal. c. licet. & c. quàm graue. & de fid. inſtru. c. cum Ioãnes. & de materia huius. l. vide in his quæ ſcripſi, extra de reſcript. c. ex parte. j Primò quæri poteſt, de eo quod fuit diſputatũ Bononiæ inter placen. & alios doctores, videlicet † vtrũ illa clauſula ſi preces veritate nitantur, vel ſi ita eſt, ſit de ſubſtantia reſcripti principis, ita quòd ſi non apponatur, reſcriptum ſit nullum. Pet. de bel. perti. in. l. ſi. C. de diuer. reſcrip. dicit, quòd ſi reſcriptum emanat ad obſeruantiam iuris communis, aut ſuper incertis negotijs, neceſſe eſt, quòd dicta clauſula inſeratur. vt C. ſi per vim vel alio mo. l. ſi. & ſic loquit lex iſta. C. de diuer. reſcrip. Plus dicit quòd ſi non ſit in reſcripto prædicta clauſula, reſcriptum præſumitur ſurreptitium. Sed ſi ſuper certis negotijs, vt quia cauſa coram imperatore fuit agitata, & ipſe tulit ſententiam, & mandat per reſcriptum illam executioni mãdari, tunc non eſt neceſſaria prædicta clauſula. vt. C. ſi contra ius
3 vel vti pu. l. & ſi non cognitio, & hæc menti teneas. † Secundò quæritur quid ſi reſcriptum emanat ſuper negotijs incertis, quæ tamen princeps dicit ſibi eſſe certa licet cæteris ſint incerta. Diſtingue, quia aut illa procedunt ex facto proprio principis, & tunc ei credi debet, vt in cle. literis de probatio. Aut nõ procedunt ex facto ſuo: imò talia ſunt quæ princeps non poteſt ſcire, niſi ex relatione aliorũ, & tunc aut ipſe præmiſit ſuper his informationem legitimã parte vocata facta, per quam apparet ita eſſe, & tunc etiam ſibi credi debet, nec eſt clauſula neceſſaria: quia per informationem huiuſmodi, tale negotium dicitur eſſe certum, & pręſertim quia authoritas principis tollit ſolemnitatem vt dixi. C. de teſta. l. omnium. aut non præmiſit talem informationem. & tunc præſumitur tale reſcriptum ſurreptitium: quia non habet formã, quam habere debet, vbi videlicet, de alterius pręiudicio ageretur per hanc. l. vlti. C. de diuer. reſcrip. ſed ſi de pręiudicio ſolius principis concedentis ageretur, & præiudicium eſſet modicũ, & concedi conſuetum ſatis tunc crederem ſufficere, quòd princeps cõcedens certum

ſe diceret

ſe diceret de narratis, nam cuilibet in ſui præiudiciũ credi po-
teſt. Sed ſi de magno principis concedentis præiudicio agere-
tur, tunc forſan poſſet dici contrarium, videlicet quòd tunc
reſcriptum falſum, vel ſurreptitium, aut obreptitium præſu-
matur. per. l. nec damnoſa. ſ. eo. nam in maioribus gratijs do-
lus præſumitur facilius quàm in minoribus, pro eo quòd affe-
ctio maior præſumitur ad maiora, vt ſcripſi poſt Innoc. extra
de cri. fal. in. c. iij. Prædicta tamen fallunt in cõceſsionibus mo
tu proprio emanatis. arg. C. de pe bo. ſubla. l. j. quia ibi nihil eſt
quod valeat illi cui fit conceſsio imputari. arg. eorum quæ le-
gum. & not. in. c. ſi motu. & in. c. ſi pluribus. de præbendis. lib.
vj. & in cle. Romanus. eo. tit. & faciunt prædicta pro his quæ
4 ſcripſi in. c. non liceat Papæ. ſ. xij. q. ij. † Tertiò quæritur quæ
ſunt illa quæ ſunt de forma & ſubſtantia reſcripti. Cyn. poſt
Pet. de bel. perti. in dicta. l. vltima. C. de diuer. reſcri. dicit quòd
multa ſunt de forma. Primo, nomen imperatoris. Secundo.
dies, & conſul. Tertio incarnatio domini & quartò, illuſtratio
purpurea, id eſt ſubſcriptio de manu principis facta. De quo
dic vt legitur & not. C. de diuer. reſcrip. l. ſacri affatus, & ſerua
tur adhuc hodie in Romana eccleſia. in priuilegijs & alienatio
nibus perpetuis, in quibus Papa ſe ſolet ſubſcribere, & appo-
nere ſignum ſuũ. Quinto clauſula ſi ita eſt, vt hîc, & in præd. l.
vltima. Sexto, ſubſcriptio glorioſiſsimi quæſtoris, ſi licet iſta
fuit de iure, tamen de conſuetudine quædam non ſeruantur,
ſecundum Pet, & Cyn. vbi ſupra. Saluo, quòd in eccleſia Ro-
mana in priuilegijs, & alienationibus perpetuis, Papa Cardi-
nales, & vicecancellarius qui habetur loco glorioſiſsimi quæ-
ſtoris ſe ſubſcribunt: ſed in alijs ſolus vicecancellarius cum cer
tis alijs officiarijs curiæ certum ſignum ſuum ponit in literis
prẹterquam in illis quæ expediuntur per ſecretarios, & came-
ram Papæ, in quibus ſoli ſecretarij ſe ſubſcribunt. Et prætereà
ſemel reſpondi quãdam alienationem factam per Papam Cle
mentem de quodam caſtro eccleſiæ, & literas ſuper ea emana
tas eſſe nullas, tanquam malè & contra formam curiæ & can-
cellariæ expeditas non valuiſſe de iure: quia in illis nõ ſubſcri-
pſerunt ſe Papa, Cardinales, & vicecancellarius, nec aliquis eo
rundem: imò præter conſenſum conſilium, & ſcientiam cardi
nalium, & vicecancellarij tranſiuerunt, quod bene facit ad ea
quæ ſcripſi. xij. q. ij. non liceat. Et ſi dicatur quòd literæ nõ per
cancellariam, ſed per cameram tranſiuerunt. Reſpõdeo quòd
non per cameram, nec etiam per ſolam cancellariã Imo etiam
per conſiſtorium ex annuari approbari ſubſcribi, & expediri
debebant, propter ipſarum grauitatem, prout in ſimili reſpon
dit Papa Vrbanus quint⁹ ambaziatoribus Florentinis, vt re-
citat Baldus in. l. ſi. C. de diuer. reſcrip. & ideo vt refert omnes
mo. in. c. vno de ſciſma. lib. vj. Bonifacius Papa octauus retra-
ctauit quædam grauia negotia per Cœleſtinũ prẹdeceſſorem
ſuum immediatum extra conſiſtorium, & ſine conſilio cardi-
nalium expedita, ſuper quo vide not. Ioan. and. in nouella in
c. ſuper eo de hẹreti. lib. vj. Et per Hoſtien. in. c. ex geſtis de cle.
non reſi. & quæ ſcripſi in tribus locis prẹdictis per quæ reſtrin
ge prædicta, hæc tamen & illa & quæcunq; alia dicta mea ip-
ſius domini Papæ & eccleſiẹ determinationi relinquo. Baldus
vero addẽs ad dicta Petri, in prima quæſtione dicit, quòd ſi in
negotio certo ponatur clauſula, ſi eſt ita, tunc debet accipi, ſi
pro quia & habẽs ſimile extra de verbo. ſigni. c. abbate. & facit
extra de appel. c. nouit. noſtri verò canoniſte benignius ſolent
dicere, videlicet quòd defectus dictæ clauſulæ, ſi eſt ita reſcri-
ptum non vitiat, etiã in incertis quia de iure tacitè ſubintelli-
gitur clauſula, ſed eſt ita vt in. c. ij. extra de reſcrip. dum modò
forma, & ſtilus cancellariæ non peruertãtur, quia ſi peruerte-
5 retur literæ non valerẽt, vt extra de cri. fal. c. quàm graui. † Pa
tet ergo ſecundum Baldum quòd literæ male formatẹ non de
bent exire de cancellaria principis. vt hîc nec etiam literæ im
perfectæ vt prẹd. l. ſacri affatus. nec etiam literẹ minus ſolen-
nes vt. C. de diuer. reſcri. l. ſi qua. Et dicit quòd hoc totum per-
tinet ad officium vicecancellarij, qui vice glorioſi quẹſtoris
literas huiuſmodi examinare & ſignare debet,

SVMMARIVM.

1 *De virtute iſtius conditionis ſi preces veritati nitantur.*
2 *Surreptio an reddat priuilegia nulla.*

§. Prẹſcriptione. Iſta eſt lex ſecunda. C. Si contra
ius vel vti pu. quæ per Pe. Cyn.
& Butrig. ac Bartolum, & Baldum legitur bene ſolenniter.
Et ſcias quòd circa intellectum ipſius prẹdicti doctores mira-
biliter ſe inuoluunt, ſed finaliter tene quòd intelligitur de re-
ſcripto ad iudicem delegatum per ſurreptionem mendoſẹ fal-
ſitatis expreſſẹ, aut veritatis tacitẹ impetratũ. quia ex tali ſur-
reptione, reſcriptum tale te vera de iure nullum non dicitur,
licẹt per exceptionem elidi poſsit, vt ſcripſi plenè poſt Innoc.
in. c. cœterum. de reſcrip. & in hac opinione concordant domĩ
ni legum, pro maiori parte & cum hoc ſum de dicta intricatio
1 ne expeditus. † Nec obſt. ſi dicatur quòd in reſcripto tali intel
ligitur tacita conditio, ſi preces veritate nitantur: qua deficien
te, videntur deficere vires reſcripti. Quia illa conditio non re-
ſpicit cauſẹ cognitionem vel examinationem: ſed iudicis dele-
gati inſtructionẽ quọ ad ipſius cauſẹ deciſionem & expeditio-
nem concernit, ſecundum Baldum & magis ſonant in admoni
tionem, quàm in cõditionẽ, & ſimile. ff. de tutel. l. muto. §. ſi ſub
conditione, & quod ſcripſi poſt Innocen. in. c. dudum. de prẹ-
ſumptio. & quod not. per Ioan. and. in clemen. vna. de offi. dele.
2 in gloſa magna. † Sed in priuilegijs ſecus, quia ſurreptio red-
dit illa de iure nulla, ſicut & alias gratias impetratiuas: & ſic
poteſt intelligi. ſ. eo. l. & ſi legibus. & facit quod legitur & no.
per Ioã. mo. extra de filijs presbyte. c. j. & ij. lib. vj. Et per Ber.
extra de reſcript. c. ad audientiam & quẹ ſcripſi vtrobiq;. De
cẹteris autem pleniſsimè not. per dictos docto. in prẹd. l. ad ſcri
pta ad quem te remitto, & prẹſertim quia effectũ eorum ſcri-
pſi in iuribus prẹalleg.

SVMMARIVM.

1 *Falſitas quo modo cognoſcatur.*
2 *Caſus quo debet puniri iudex.*

1 §. Puniri. Falſitatem. arguit † falſitatem, & quando &
quomodo cognoſcatur determinatum eſt. ex
tra de fal. c. licet. & c. quàm graui. Ioan. de fic. & Guido. & ſe-
cundum Baldum vbi reſcriptum dicitur falſum, recipiẽda eſt
probatio ſuper obiectis alias punitur iudex hoc dicit ſecundũ
vnum intellectum. Vel non loquitur hîc de falſo propriè ſum-
pto, ſed de mendacio impetrantis ſuper quo iudex debet reci
pere probationem. & hoc dicit ſecundum aliam lecturam. Et
no. dicit glo. & Odof. contra miſeros prẹlatos qui credunt lite
ris domini Papẹ, quòd non permittunt aliquid examinari, cir
ca ipſas: nam certe debent promittere ſi opponitur de obre-
ptione, ſecundum ipſos. Aduerte circa hoc, aut opponitur fal-
ſitas literarum, & debet admitti probatio, de hoc extra de re-
ſcrip. c. ſuper literis, ſecundum Innocen. Aut opponitur men-
dacium impetrantis, in eo quod non vitiat literas. & non de-
2 bet admitti probatio, vt in. c. literis. de proba. in clemẽ. † Nota
hîc puniri iudicem qui licitam & debitam probationem non
admittit ſecundum Baldum. C. ſi contra ius. vel vti. pu. l. puni
ri. vbi ponitur hẹc. l. & poteſt hẹc. l. duplicem habere intelle-
ctum, vno modo de falſitate reſcripti, alio modo quòd nunquã
fuit narratum principi, vt. ſ. dixi. in. l. prẹſcriptione. Bartolus.

SVMMARIVM.

1 *Quando literæ impetratæ ipſo iure non valeant.*
2 *Quando exceptio tollatur, & quæ per illam elidantur.*
3 *Mendacio qualiter vitietur priuilegium.*

1 §. Et ſi legibus. Conſentaneum id eſt conueniens
caret penitus, dici conſueuit † quòd
literẹ non valent ipſo iure, ſi ſunt impetratẹ per ſuggeſtionem
falſitatis, vel ſuppreſsionem veritatis, vt. ſ. eo. reſcripto. & hoc

ſalua diſtinctione.extra de reſcrip.ſuper literis.& hęc facit ſen
tentia.c.Sed Goff.contra. Nam reſcriptum ſic impetratum,
confert iuriſditionem ita vt iudex ſuper hoc emergenti co-
gnoſcat.vt.j.eo.& ſi non cognitio.C.ſi contra ius vel vtili pu.
& ſi non cognitio. extra de appel. ſuper eo.§.ſi autem. & ſi ni-
mia mentientis,&c.vt.j.eo.proxime ſequitur per ſententiam
igitur carebit literis, vt in hac.l.& ſi ſeruata forma prædictæ
decre.ſuper literis vt mendax precator quandoq; literis, quan
doq; forma literarum priuetur. ſi ſunt etiam nullæ literæ ſe-
2 cundæ, ſi non faciant mentionem de primis. † Sed eliduntur
per exceptionem, quæ exceptio tollitur, ſi prior impetrator
non eſt vſus reſcripto ſuo per annum.extra de reſcriptis.ſi au-
tem.c.plerunq;.Item ſi proceſſus ſecundi iudicij, & ſecunda
ſententia valet ſi non excipiatur ex prima, vt extra de re iudi.
inter monaſterium,multò fortius valebit proceſſus ex ſecun-
dis literis,ſi non excipiatur de primis. Et in hac opinione, vel
ſententia puto fuiſſe compillatores noſtrę modernæ compilla
tionis,qui abſtulerunt verbum quod contra minuere videba
tur,extra de reſcript.Cæterum.vbi in antiqua compillatione
erat talis litera ſecundæ literæ de iure obtinent &c.vt darent
intelligi quando non ipſo iure ſunt nullæ ſecundæ literæ ſed
per exceptionem eliduntur ſecundum Goffre. qui ita not.ibi-
dem.& ſi.verſicu.mentientis.dominus Azo.intellexit iſtam.l.
quando reſcriptum tale eſt, quòd continet priuilegium, puta
mentitus eſt aliquis cõtuliſſe multa bona rei publicæ, propter
quòd ſi vera eſſent priuilegia, ei deberentur.ff. de re mili. non
omnis.§.vltimo.ſed ſuperior lex loquitur quando reſcriptum
non continet,niſi ius commune tantum,& ſic nõ obſtat. Lau.
¶ In gloſſ.quia.ibi,falſarius.adde,ſub.ſi inde accuſatus fuerit.
Lauren.Guido. Aduerte lex iſta hoc dicit in ſumma videlicet
quòd mendacium priuilegium vitiat,hanc legem, intelligẽdo
3 in priuilegijs † Et hoc verum quando mendacium eſt cauſa fi-
nalis conceſſionis,ſeu principem mouit ad concedendum,aut
ad facilius concedendum,iuxta lecta,& not.de electio.dudum
Rothoma.& de præben.dudum.lib.vj. & iuxta ea quæ ſcripſi
in pręd.c.dudum.Rothoma.& in.c.j.de reg.iur.lib.vj.& pone
ecce exemplum. Quidam miles ignominiæ cauſa miſſus impe
trauit à principe priuilegium veteranorum,vel impetrauit ſti
4 pendia quibus carere debebat propter ſuum facinus, aſſerens
ſe legaliter ſeruiſſe,& remiſſum honeſtè, certe tale reſcriptum
eſt nullum:quinimo iſte impetrans debet puniri,quia obrepſit
principi,vel alio ſuperiori.& not.quòd ſæpe incidunt ſtipen-
diarij,& prouiſionarij in hanc legem & dicunt quidam quòd
eſt pœna arbitraria cõtra iſtum obreptorẽ. Alij dicunt,quòd
eſt pœna falſi:circa quod ſic diſtingue. Nam interdum obripi
tur impetrando,tunc aut eſt caſus, in quo eſt pœna determina
ta,& ſtabo determinationi regia.vt.C. de his qui à nõ.do. ma.
l.fina. Aut non eſt pœna determinata, & tunc eſſet pœna arbi
traria,vt hîc.& arg.ff.de effrac.& expila.§.expilatores. Aut ob-
ripitur litigando,& tunc aut in ciuili cauſa, aut in criminali.
Primo caſu non eſt alia pœna, quam expenſarum refectionis.
vt not.in procemio.inſtit.in verbo,calumniantium iniquita-
tes. Secundo caſu, aut obripit accuſator accuſando,& punitur
pœna talionis, vt.j. de accuſa.l.penul.& fi. Aut obripit reus
mendaciter negando, tunc non punitur de mẽdacio, ſed de de-
licto intentato,quia parcitur ſe defendenti etiam per ſas & ne
fas. nam licitum eſt fama,& ſanguinem ſuum redimere, vt in
l.j.de bo.eorum qui.mor.ſibi conſc i. Interdum obripitur pro-
bando, tunc ſiue ſit actor, ſiue reus punitur pœna falſi vt.ff.ad
l.Corne.de fal.l.ſi quis obrepſerit.& nihilominus actus eſt nul
lus, vt ibi patet. Interdum obripitur de iurando, tunc aut eſt te
ſtis, aut pars. ſi teſtis tunc aut in cauſa capitali, & punitur lege
cornel. de ſiccarijs. vt.ff.ad.l.Corne. de ſiccar.l.j. poſt princip.
Aut eſt cauſa non capitalis,& tunc punitur lege Cornelia de
falſis. vt.ff.ad.l.Corne.de fal.l.j.Secundo caſu, quando eſt per-
iurium in parte,& non in teſte, dic vt.j.de rebus & eſt in ſecũ-
da. Secundus intellectus huius.l. eſt in reſcriptis impetratis in
forma. Pone exemplum quod de facto vidi quidam expoſuit
principi quòd Titus erat bãnitus in capite,& impetrauit ab eo
licentiam quòd ille tanquam bannitus caperet, re vera ille nõ
erat, illud corpus tamen captus eſt,& in periculo mortis poſi
tus,quia vix potuit probare diuerſitatem corporis.certè iſte
impetrans propter nimiam improbitatem punitur ſeueriſſi-
ma pœna iſte eſt caſus huius.l.& de facto vidi quendam pro-
pter hoc decapitari.oportet tamen cõſtare quòd de falſo hoc
fecerit & hoc eſt quod litera dicit, mentientis improbitas, ſe-
cundum Baldum. Nec obſtat, quod dicit.C.ſi cõtra ius vel vti
li.publi.l.prima & ſecunda quia ibi loquitur in reſcriptis quę
tendunt ad iuris communis obſeruantiam, in quibus narrata
reſcripto cauſam non præſtant. ſed ſola cauſæ dubietas ibi dat
cauſam reſcripto, vt videlicet de negotio propter dubium co
gnoſcatur.hic vero loquitur in priuilegijs, in quibus narrata
dant cauſam impetrationi,& ideo ſi falſa ſint non valet priui
legium.vt notatur.in prędicta.l.ſecunda ſecundum Bartolũ.
in prædicta.l.& ſi legibus. Ratio, mendax enim pręcator care-
re debet impetratis.c.ſuper literis.de reſcrip.in anti.& ibi vi-
de gloſſam magiſtram ponentem plures caſus quibus vitiatur
reſcriptum vel redditur obreptitium vel ſubreptitium.& quę
ſit differentia inter reſcriptum obreptitium,& ſubreptitium
vide Doct.in.d.c.ſuper literis.quod ſi falſa cauſa det cauſam re
ſcripto, reſcriptum erit obreptitium & ſic nullum doct.l.& ele
ganter.ff.de dolo malo.arg.illius tex.

SVMMARIVM.

1 *Mera executio quæ ſit, & de eius virtute.*
2 *Executor ſuper quas perſonas habet iuriſditionem.*
3 *Quando cognitio committatur & de veritate precum.*
4 *Executor de quibus cauſis poteſt cognoſcere.*
5 *De qualitate executionis ab executore.*
6 *Qualiter debet aſſumi cauſæ cognitio & de differentia meri & mi-
ſti imperij.*

§.& ſi non cognitio.

fraus, id eſt quęſtio frau
dis, id eſt falſi quia per
falſum dicitur lata vel fraus, quia patronus præuaricatus eſt,
C.de aduo.di.iudi.ſi patronum. vel ſi rem in qua tibi ſum con-
demnatus mihi ſubtraxiſti.C.de re iudi.l.j.Lau.interuenit.i.in
teruenisse dicatur ſic exponitur.ff.de contrahen.emptio.ſi, in
emptione. In glo.non ab ipſo, ibi, quidam, adde, vt Lau. Et ibi
in principali.adde ad hoc.ff.ad exhi.l.iij.§.ſciendum, nam ſu-
ſpenditur executio oppoſita exceptione falſi.C.de re iudi.l.j.
C.ſi non ex fal.inſtru.l. iudicati.ff.de re iudi. diuus. ſecundum
1 Laurentium. Et ibi mera executio † adde, meram executionem
appello cum committitur alicui factum tantum, vel miniſte
rium vt extra de officio delegati.cap.vltimo.mixtam cum ſic
committitur ſi ſententiam inuenias iuſtè latam, eam executio
ni mandes per hæc & ſimilia verba, intelligo executionem mi
ſceri cognitioni ſecundum Goffredum qui ita notatur. extra
de re iudicata.de cætero.qui etiam dicebat, quòd ſi dubitetur
quę ſit mera executio,& quæ mixta ex forma commiſſionis
colligi poteſt nam ſi in commiſſione dicatur, ſi eſt ita, vel ſi
præmiſſa veritas,& cætera per hoc intelligo mixtam executio
nem.ſi verò ſine his & conſimilibus verbis aliquod factum,
vel miniſterium, committitur, vt patet in dicta decretali, ex-
tra de officio delegati.c.vltimo.& de appellationibus. nouit.
tunc committitur vera, mera executio,& hoc ipſe Goffredus
notatur extra de officio delegati paſtoralis. vbi plenâ de hoc
per Bernardum & notatur. quod ſi alicui mandatur vt ſenten
tiam mandet executioni ſicut rationabiliter lata eſt. ſicut ſæ-
pè mandat dominus Papa, vt hîc. quia cognitionem habet an-
nexam, executio poteſt ergo agnoſcere de veritate precũ.vt
dicit hęc lex,& ſi nõ cognitio.ar.C.ſi ex fal.inſtru.l.vltima. ſe
cundum T.& Vin.qui ita notant in prędicta decre.de cætero.
Item nota quodd executor ad compellendum datus nõ debet
compellere per executionem, vel alio modo, ſine cauſæ cogni
tione extra de exceſ.prælac.j.ſic etiam poteſt intelligi extra
de app.dilectio prout no.Ber.Compoſ.extra de reſti.in glo.c.
quia quæſtiones.§.ſed quid ſi propoſitis exceptioni. &c.& exe
cutor

cutor debet facere copiam ſuæ iuriſditionis, aliâs licitè poteſt
appellari propter hoc:vt no.idem Ber.Cōpo.lib.vj.de ele.ſta-
a tuimus in glo.ij.† Item no.q aliquando executor habet iuriſ-
ditionem ſuper perſonas nō nominatas in reſcripto,ſed prorſ-
ſus extraneas,& hoc eſt in quolibet executore,quod contra ex
traneos ſummatim cognoſcet de proprietate,& etiam ſimili-
ter ab eis res auferet.ff.de re iudic à diuo.§.ſi ſuper.C.de his q
ad ecc.confu.pñti.extra de offi.deleg.ſane ſecundū Inn.qui ita
no.extra de conce.prēb.propoſuit.in glo.dicebatur enim &c.
iuxta fi.Et ibi,paſtoralis.adde §.quia verò,vbi plenè de hoc.Et
ibi,latam.adde ſcd̄m Ber.Compo.in hoc caſu ſententia nō eſt
nulla,quod dic vt ipſe plenè not.extra de reſcrip.ſuper literis,
in gl.quæritur hic §.item pone.ibi omnino videas & extra de
cri.fal.c.j.&.ij.& extra de excep.cū venerabilis.in glo.ſed verū
3 &c.Guid.† Aduerte hæc lex,ſcd̄m Baldum hoc dicit, vbi etiā
cognitio committitur de veritate precum inquiritur,& ſi pro
nunciatur reſcriptum non tenere,ordinarius cauſę habebat de
cætero procedere in negotio principali. Hoc dicit, vel,iudex
executionis habet cognitionem obreptionis,hoc dicit interue
nitur &.per hoc pronuncietur reſcriptum non tenere cogno-
ſcatur.ſ.ab ordinario,non ab iſto qui non habet iuriſditionē,
vt extra de offi.deleg.c. ſignificantibus ſcd̄m Gof. Sed alij di-
cunt quod ratione obreptionis non debet pronunciare ſe non
iudicem,ſed debet in cauſa procedere ſcd̄m veritatis tenorem
ſed hoc declaraui plenariè in l.præſcriptione.ꝛ.e.non dico hîc.
4 † Nota hîc quod executor cognoſcit de meritis cauſæ.contra.
C.de ex.rei iudi.l.ſi vt proponis.Solu.ibi loquitur de executo-
re facti.i.in nuncio:iſte enim non cognoſcit:quia nullam iuriſ
ditionem habet ſed lex noſtra loquitur de iudice executore,
qui appellatur executor iuris,ſecundū Odoſ.& omnes.Secun-
dò opponitur,q etiam iudex non habet cognoſcere, ſed ſolū
exequi:vnde videtur obſtare.ff.de iudi.l.ſi prætor §.fi.Solu.aut
ſine cognitione eſt liquidum,quod ſententia non eſt exequen
da:quia hoc conſtat per allegationes.l. & tunc non eſt dubiū
nō debet exequi.aut requiritur aliqua cognitio,puta quia exe
cutio eſt commiſſa conditionaliter,puta ſi tibi conſtitit &c.
& tunc non eſt dubium q non debet exequi,ſed de cauſa co-
gnoſcere:vt not.Inno.in. c. dudum.de præſump.& not.in.c.j.
de offi.deleg.in cle. Vel dic aut commiſſa eſt executio parata,
aut executio paranda:primò caſu dic vt dixi in.l.j.ꝛ.de iur. &
fac.igno.q ſi etiam eiuſdem rei ſit executio,ceſſat cauſę cogni
tio ſecundō Inn. Adde qđ not.Inn.extra de re iud.c. decætero.
de app.c.ex ratione.& Ber.extra de off.dele.c.prudentiā §.qa
verò.aut cōmittitur executio paranda per proceſſum,& pro-
bationes,& pronunciationem,& tunc nō eſt dubium q habet
cognoſcere de cauſa,ſed qđ cognoſcitur de cauſis cauſæ.vt ex
tra de reſcrip.c.ſuper literis,& dixi.ꝛ.e.l.præſcriptione. Bald⁹
in.l.& ſi non cognitio.C.ſi contra ius vel vti.pu. vnde iſta lex
5 ſumpta fuit.Bartolus autem in.d.l.& ſi non cognitio,ſic dicit
hæc lex eſt notabilis,ex qua not.† quod cui mādatur executio,
& cognitio debet cognoſcere ſcd̄m veritatem precum.Opp.j.
l.proxi.Solu.vt dixi in.l.præſcriptione.ꝛ.e.Item oppo.& vide-
tur quod executio non demandetur: vt. l. iubere cauere. ff. de
iur. omni.iud.So.hîc demandauit princeps alius non alij,quia
hîc demandatur cognitio,qđ eſt contra iſtum textum.Alij di-
cunt quod hîc demandauit ſuper primo decr.ſed nec primum
decretum poteſt demandari:vt.l.iij.de damn.infect.tene ergo
primam.Item oppono de.l.ſi vt proponis.C.de excep.rei iudi.
Solu.ibi loquitur de executione ſententiæ, hîc de executione
alicuius facti:vnde cū ad executionē venire non poſſit ſine co
gnitione:vt.l.j.ff.de excep.rei iudi.ideò mandatur cognitio,&
propter hoc non placent quædam gloſſæ,quæ ſunt hîc,quę di
cunt quod hîc fuit dictum principi, quod erat lata ſententia:
de iſta materia dixi in.l.à diuo pio. ff.de re iud.tangit gl.in ca.
paſtoralis extra de offi.deleg.ſecundum Bar.in.d.l.& ſi non co
gnitio.Materiam autem huius.l.tractaui extra de re iudi.cap.
6 de cætero,in primis duabus oppoſitionibus.† Item etiam ibi
tractaui qualiter executor poteſt & debet cauſæ cognitionem
aſſumere,& exceptiones admittere,& cauſæ cognitionem in-
terponere ſuper illis.Et quæ eſt differentia inter merū & mix-
tum executorem quoad iſta,& quis dicatur merus executor,
& quis mixtus,& quid de executore ſententiæ,& quid de exe-
cutionibus negotiorum aliorum,ſcripſi enim de prædictis. in
d.c.decætero in.v.quæſtionibus.& adde etiam quæ ibi ſcripſi
poſt ſuppletionem gloſſarum propter dicta collectarij.

SVMMARIVM.

1 *Reſcripta illicita an ſint ſeruanda.*
2 *Iura quibus verbis abutantur.*
3 *Reſcripta contra legem Dei,& de ablatione imperatoris.& nu.6.*
4 *De virtute reſcripti contra vtilitatem publicam facti.*
5 *Conſtitutio eſt multiplex.*
7 *Ciuilis conſtitutio contraria iuri gentium,an valeat? & de reſcripto.*

Omnes. Sanctionem,id eſt legem.inſti.de re.diui.§.ſan-
ctę.ſed pragma idem eſt quod cauſa. annota-
tionem,id eſt factam proprio motu principis.generali.ꝛ.e.nec
damnoſa &.l.reſcripta.& pone exemplum de generali iure, vt
ſi quis impetraret reſcriptum,quod liceret ei vel alicui piſca-
ri in mari.ff.ne quis in lo.pu.l.j.§.ſi quis in mari. Lau.vtilitati
publicæ,quæ priuatæ præponitur.ſeptima quæſtione prima.
ſcias,in authent.de reſti.& ea quæ pa.§. quamobrem.collatio.
iiij.Lau.proferre,niſi conſtet de vtilitate principis. ff. ne quid
in lo.pub.l.ij.in authen.de mand.princip.§.ſi quis autem. coll.
1 tertia. Lau. Aduerte, dicit Bartolus ſic† reſcripta elicita con-
tra ius,vel vtilitatem publicam non ſunt ſeruanda, hoc dicit,
vos habetis hîc vnam gl.quæ eſt ad literam in.l.j. ff.de conſti.
prin.Gloſſa iſta domini eſt aliquantulum intrincata. ratio eſt,
quia in iure noſtro ſunt quædam diuerſa,nam princeps inter-
dum aliquid concedit ius commune concedendo,& quandoq;
iuriſditionem,vt reſcriptis ad iuris communis obſeruantiam.
Quandoque priuileg.vt caſtrum,quandoque priuilegium con
2 cedit contra ius commune,iſta ſunt ſeparata, † & iura iſtis vo
cabulis abutuntur,& glo.hîc promiſcuè quærendo, an reſcri-
pta vel priuilegia contra legem, valeant tangit de omnibus.
3 † Quæro ergo primo,an reſcriptum principis contra legem
Dei,valeat.dic vt in gloſſ. Secundo quæro, verum imperator
poſſit auferre:vide glo.vidiſtis quid dicit glo. Tu dic, aut vult
auferre ius commune concedendo,& poteſt vt in toto titulo
de bon.dam.ff.&.C.in authen.incestas.& de inceſt.nup.ff.de
publi.l.commiſſa,aut vult mihi auferre iuriſditionem exercē
do,& poteſt vt.l.fina.C.de iur.do.impe.aut vult mihi auferre,
alij priuilegium concedendo,& tunc ſi vertitur publica vtilitas
poteſt,vt.ff.de rei vendica.l.item ſi verberatum §.j. de euict.l.
Lucius. Aut non vertitur publica vtilitas, & tunc non poteſt,
vt hîc.&.l.quoties.C.de preci. impera. offer. Fallit ſi habeat
partem.vt.ff.de ve.re.fiſcali. ali.co.Fallit ratione poſſeſſionis
quam haberet,de re na.vt.l.vltim1.C.de anna.ex.aliâs præſcr.
Dominus Iacob.Butriga.dicebat ſimpliciter quod imperator
mihi poteſt tollere.Nam eadem poteſtas eſt earum legum, &
eius:& ideò poteſt tollere, videte domini, princeps non poſ-
ſet facere vnam legem inhoneſtam.argumen.l.tertia.ff.de le-
gib.eodem modo ſi velit auferre rem meam non poſſet:nam
imperator habet poteſtatem à Deo,vt in authentic. quomo-
do opor.Epiſ.in princip.ſed Deus non dedit ei iuriſditionem
peccandi,ergo &c.Tertiò quæro,an princeps poſſit reſcribe-
re contra ius ciuile,aut vult ſcribere legem,condendo, & po-
teſt:vt.l.non eſt.ff.de legibus.C.de Iuſtinia.Cod.componen-
do.l.prima.in fine.aut priuilegium alteri concedendo, & tūc
ſi lædit modicè, poteſt concedere, aliâs non : vt .l .quoties.
de precib.imperator.offerend.ſi lædit rem publicam non po-
teſt vt hîc: ſed quid in reſcriptis: ſumus in materia.l.præſcri
ptione, dic vt ibi. Quæro quid ſi imperator reſcribit con-
tra legem, & dicit, non obſtante.l.an valeat,gloſſa dicit quod
ſic. Alij dicunt quod non eſt neceſſe.allegant.l.idem Vlpianus.
§.ſunt & alij.ff.de excuſationibus tutorum. Communiter nos
tenemus quod inſeri debet illa clauſula per.l.ſi quis in princip.

ff. de leg. iij. ſed hoc eſt dubiom, an eſt neceſſe quod dicatur, nõ
obſtante tali lege, vel quod dicat aliquam legem glo. in authẽ.
hoc inter liberos. C. de teſtamen. videtor velle glo. in. l. ſi quis
in prin. ff. de leg. iij. & ideò puto quod non ſufficeret dicere, ali
qua lege non obſtante, quia generaliter loquitur. Item puto
quod non ſit neceſſe, non obſtante tali. l. nominando: quia il-
lud eſſet ſingulariter non indiuiduè loqui: ſed ſufficit quod di-
cat, non obſtante aliqua lege, quæ in contrariũ loquitur iſtud
eſt ſpecialiter loqui, ita debeat intelligere materiam ſecũdum
Bartolum in. l. omnes. C. ſi contra ius vel vtili. pu. vbi hęc lex
originaliter ſituata eſt. Baldus verò in præd. l. omnes. ſic dicit,
reſcriptum contra publicam vtilitatem tanquam iuri contra-
4 rium nullius eſt momenti, hoc dicit, † vel ſic, reſcriptum con-
tra ius conſtitutionis, vel contra publicam vtilitatem, non va
let, hoc dicit, & iſte eſt melior ſummarius, proferri. i. produci.
Nota quod generalis conſtitutio eſt obſeruanda potius quàm
reſcriptum. Secundò nota, quod reſcripta inutilia non ſunt
per iudicem cauſæ admittenda, & idem dico in omnibus in-
ſtrumentis inutilibus, quod iudex non debet pati quod redigã
tur in actis nec quod occupent publicas membranas. facit. ã.
ti. iij. l. reſcripta. & ita faciunt boni aſſeſſores, & periti. Circa
iſtam legem vos habetis glo. diſtinguentem, quam diſtinctio-
5 nem recito quærendo. † Nam cum multiplex ſit conſtitutio,
generalis, ſcilicet diuina & humana. So. diuiditor in conſtitu-
tionem iuris gentium, & in cõſtitutionem iuris ciuilis vniuer
6 ſalis, & iuris ciuilis municipalis, vel conſuetudinarij. † Et pri-
mo quæro, vtrum valeat reſcriptum cõtra ius diuinũ? reſpon-
det glo. quod non: tamen benè poteſt diſtinguere conſtitutio
humana legem diuinam. Verbi gratia, dicit lex diuina, in ore
duorum, vel trium teſtiũ ſtat omne verbũ: lex humana diſtin-
guitur ꝙ iſtud eſt verũ regulariter. Fallit in teſtamentis, & in
quibuſdam alijs caſibus expreſſis in iure. Ratio fallentię eſt pu
blica vtilitas, ſeu bonũ regimen vniuerſale: vt. C. de fideicom.
l. quæſtionem, hoc enim ſtatuitur propter refrenandam homi
num malitiam, & ſic propter bonum publicũ. facit. ff. de mili.
teſta. l. diuus. in fi. Aduerte glo. vocat diſtinctionem. alij vocãt
interpretationem: quia dicunt ꝙ conſtitutio humana poteſt
interpretari legem Dei, & ſecundum hoc hæc interpretatio
erit reſtrictiua: quia reſtringitur regula, vt non habeat locum
in caſibus exceptis: & ita dicit Lambertus de Salinis. Goff. in
ſumma de reſcript. appellat hoc modificationem: & ponit di-
uerſa exempla, in quibus conſtitutio humana legem diuinam
modificat. Nam lex diuina dicit, quos Deus coniunxit homo
non ſeparet. hoc ſic modificatur quod intelligitur de conſenſu
animorum, & carnis commercio, aliàs ſi primum non interue
niat, non ſecundum ſeparantur per religionis ingreſſum: vt in
cap. ex publico. de conuer. coniug. ibidem etiam videas plura
exempla per Gof. Alij dicunt quod aut eſt ius diuinum dans
formam in actibus hominum, & tunc poteſt diſtingui & mo-
dificari per conſtitutionem humanam rationabilem, & ita lo-
quuntur prædictæ opiniones. Aut eſt ius diuinum prohibito-
rium, vel punitorium: & tunc refert aut illud quod prohibe-
tur in nullo caſu reperitur permiſſum, puta non mœchaberis,
tunc lex humana in contrarium lata, non tenet: & ideò ſi caue-
tur ſtatuto, quod bannitus poſſit impunè offendi, & aliqua in
iure eſt bannita, non tamen poterit adulterari: etiam vir ſimi-
liter ſit bãnitus, quia adulterium eſt adeo per ſe malum, quod
ex nulla cauſa poteſt iuſtificari: vt extra de iureiur. c. & ſi Chri
ſtus. Aut eſt tale ius prohibitoriũ qđ in aliquo reperitur con-
ceſſum. Sicut eſt illud non occides: nam reperitur conceſſum
in hoſte & in damnato ad mortem, tunc bene valet conſtitu-
tio humana contra illam prohibitionem cauſa ſuffragante.
Puta, dicit ſtatutum, ſeu dictat quod bannitus poſſit impunè
occidi: nam bene valet ſtatutum, quoad legem fori: vt. ff. ad le-
gem Cornel. de ſic. l. iij. § transfugas. Item eſt aliud exemplum
in illo præcepto non furaberis: nam reperitur furtum interdũ
permiſſum: vt ſi quis furetur rem hoſtium, vt. ff. de dolo. l. j. §.
non fuit, tunc ob ſimilem cauſam tenet conſtitutio humana.
Vnde ſi dicat ſtatutum quod bannitus poſſit impunè offendi

non punitur ille qui furatur res eius banniti, quaſi furetur res
publici hoſtis. Iſta enim clauſula, quod poſſit impunè offendi,
intelligiť ſimpliciter, ſed in bonis & in perſona: vt. ff. de alea. l.
j. § quod autem. & ille eſt melior textus adhoc qui ſit in iure.
7 † Secunda quæſtio, vtrum valeat ciuilis conſtitutio, vel reſcri
ptum contra ius gentium, Tertia quęſtio eſt, vtrum valeat re-
ſcriptum contra ius ciuile, & dic vt dixi. in. l. reſcripta. & dein-
de plenius hic conclude, vt hic per Pe. & Guido. Quarta quæ-
ſtio eſt vtrum valeat reſcriptum contra ius cõſuetudinarium,
vel municipale. Breuiter dicendum eſt quod non, quia cenſe-
tur obreptum principi, hoc enim niſi in reſcripto fiat mentio
ſpecialis de illa conſuetudine, vel ſtatuto: nam tales conſuetu-
dines, & talia ſtatuta ſunt facti, & ideò princeps præſumitur
ignorare: vt in cap. j. de conſti. lib. vj. & ita tenent Docto. & te
ne menti: quia multæ conceſſiones poſſunt per hoc infringi.
Sed nunquid neceſſe eſt quod dicatur, non obſtante tali ſtatu-
to poſito ſub tali rubrica, an verò ſufficiat dicere, non obſtan-
te aliquo ſtatuto, vel aliqua conſuetudine in contrarium loquẽ
te, vel diſponente. Reſpondeo cum ſit mentio ſtatuti, vel con-
ſuetudinis videtur neceſſaria mentio ſpecialis: nam ipſa con-
ſuetudo, vel ſtatutum eſt quid ſpeciale: & ideò tunc valet re-
ſcriptum illius qui tali conſuetudine, vel ſtatuto poteſt dero-
gare: vt. ff. de ſepul. vio. l. iij. § diuus, Quãdo autem reſcriptum
eſt contra ius commune ſunt opinio. quia quidam dicunt qđ
debet fieri mentio ſpecificata de lege contraria. Alij dicunt ꝙ
ſufficit generalis clauſula, non obſtante aliqua lege, quæ in cõ
trarium loquitur. Sed ego dico quod aut reſcriptum eſt prohi
bitorium ſpecie, & tunc requiritur ſpecialis clauſula. exemplũ
in l. j. ſi nuptiæ ex reſcript. petan. &. C. de natu. libe. l. j. C. de re-
ſcind. vend. l. ratas. Si autem eſt prohibitus in genere, per viam
regulæ illius. l. nec damnoſa. tunc credo quod ſufficiat clauſula
generalis, non obſtantium, vt ſit generalis clauſula derogato-
ria deroget gñri, & ſpecies ſpeciei. ar. ff. de leg. ij. l. legatorũ §.
quiplures, vltimo ſcias, quod reſcriptũ interdum eſt cõtra pri-
uilegium alicuius, & tunc non valet, niſi faciat mentionem de
illo: vt extra de reſcrip. c. cum ordinem. &. C. de Sylla. l. de alio
iubet. lib. xij. & ibi not. &. C. de fun. & ſal. l. ſi qua loca. lib. xj. &
ibi not. ſecundum Baldum in præd. l. omnes. Alia autem nota
ta in prædicta. l. omnes. per Cynum, & Butrigar. & alios domi
nos legum, videas per teipſum.

SVMMARIVM.

1 *Probatio qualiter fieri debeat.*
2 *Originalia reſcriptorum quæ ſint.*
3 *Quæ fidem faciant.*

§. Sancimus. Inſinuantur. i. iudicium proferantur
ad probationẽ faciendã: quia per ori-
1 ginale, † facienda eſt probatio. ff. de fi. inſtrumen. l. ſecunda. &
extra eodem titulo cap. primo. de hoc legitur. & not. nona di-
ſtinctio. vt veterum. centeſima diſtinctio: contra morem. vel
dic, id eſt publicentur ad æternam memoriam. C. de teſtamen.
publicatis. per exemplum enim nihil probatur. C. de æden. in
authentic. ſi quis io aliquo, licet ſit argumen. contra. ff. de iure
fiſci. in fraudem. Si tamen fuerit publicatum, creditur ei: vt in
prædicta. l. publicari. Ioan def. Baldus verò dicit ſic, per origi-
nalia non per exemplaria ſit probatio reſcriptorum, hoc dicit
ſecundum vnum intellectum: iſtud verum eſt niſi ſint legitimè
exemplata citatis citandis: tunc enim quoad citatos, & quoad
eos qui non debuerunt citari, quia tunc eorum non intererat,
tale ſumptum ſiue exemplatum fidem facit plenam: vt nota-
tur. C. de ædendo. authenti. ſi quis in aliquo documento, & in
nouella Iuſtiniani, & corpore vnde ſumpta eſt ſub titulo vt
ſponſalitia largitas § iij. colla. ix. & ibi videas Ioan. de Ana. & l.
chirographis. in prin. ff. de admi. tu. in reſcriptis & priuilegijs
2 dic, † ꝙ illud eſt originale qđ habet bullã, aliàs non poteſt eſſe
originale, & adde. j. ead. l. ſacri affatus. Alius intellectus huius
3 legis eſt, quòd licet primum ſumptum, legitimè † exemplta-
tum ſa

tum faciat fidem·tamen exemplum exempli nunquam facit fidem ſecundum Richard.Mal.& Cyn.quod eſt valde no.eſt enim ſimile teſtimonio de auditu auditus, quod non facit fidem hoc alibi non repetitur. Vltimo not.quòd inſinuare non eſt aliud quàm producere,vel facere coram iudice.concord. C.de teſta.l.omnium.& per hoc predie conſului, quòd inſtrumentum factum coram iudice decretum interponente, cenſetur inſinuatum,licet iudex non pronunciauerit ſuper inſinuatione licet Guliel,contrarium notet.C.de ſacroſanct.eccle.l. illud.& dic vt ibi Baldus.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus §.idem quæſyt.l.cum taberna.ff.de pigno.*

Si qua beneficia. Perſonalia, ſubaudi maximè, quia idem ſi realia. Laurenti⁹. Baldus vero dicit ſic,non valeret reſcripta ſine die,& conſule,hoc dicit concordat.xxv.q.ij.ſi qua.cano.dicenti vba canonizata eſt hæc lex & nota quód dicit hîc dominus Cyn⁹ quòd inſtrumenta quæ fiunt ad contrahendum,non vt ex ipſis oria
1 tur probatio,& ſic intelligitur † lex cum taberna §.idem quæſyt.ff.de pigno.ſecundum Baldum.in prędicta.l.ſi qua.

SVMMARIVM.

1 *Annotatio quid dicatur?*
2 *Qui fuerint olim quæſtores.*

Vniuerſa. Reſcripta prędcantium id eſt in perſonam eius qui præcatur iudicem,i.ad conſultatio
1 nem iudicis. ij.q.j.nomen.i.j.q.vj.multum annotatio † annotatio dicitur ſcriptura,in qua notantur criminoſi vel dicitur inſtrumentum factum per manum notarij Io.de ſict pragmatica.x.q.ij.§.ſed & permutare,extra de re.permu.c.j.vbi exponitur fidei i.veritatis beneficio i beneficio conceſſo principis
2 reſcripto Io.ſ.nam.& verſi.quæſtor.hîc dicit † quòd duo erant quæſtores vt dici.§.ij.q.vj §.illo,in quo §.etiam habetur de viris ſpectabilibus,vt ſunt tres gradus magiſtri.i.domini ſcriniorum.i.notariorum reprehenſione.i tantùm reprehendentur. & qui.verſi.pragmaticarij.i illi qui ſcribunt pragmaticas ſanctiones cingoli.i.honoris.In glo.j.inquiſitio,ibi appoſita,adde i.conditio vel adiectio ad inquirendam veritatem appoſita, vel conditio quæ de precibus fidem facit.Laur.Guydo.& hîc omnino addere habes ea quæ ſcripſi.§.e.in.l reſcripta,ij.& in l.pr.eſcriptione per quæ habes expeditam literam quę ſituatur.C.de diuer reſcrip.l.vltima.

Priuilegia. fixa.i.firmata.xxij.q.v.fixum,nouitate. de conſe.di.iij.cælebritatem.in fi.in.j.glo.ibi ſtatu eccleſię,adde.§.j.q.vij.& ſi illa.Guydo.

Si quis dogma. i.de fide catholica,mandata,de eccleſiaſtica diſciplina interdicta,de correctione dec.hoc reſpexit q̧ pcedit ſanctiões,vel decreta,vñ redde ſingula . ſingulis. Lau.vel dic q̧ ſanctio cõtinet pœnam ſãguinis.inſtitu.de re. diuiſione §.ſanctę. Io de ſi.Guy.ſequiſ.c. deceſſorum

SVMMARIVM.

1 *Qualiter prædeceſſoris factum poßit ſucceſſor diſſoluere.*
2 *Alicuius delictum non poteſt,nec debet in damnum alterius verti.*

Deceſſorum. conuenit §.e.j.q̃.j.iuſtitię.ita debet, ver.honorari⁹,ſub.inquiũt vt.§.c.pximo.ſ prin.In gl.vt extra de reb⁹ in ſi.adde ad idẽ.extra de cle
1 nõ reſi.cũ ad hoc.xxxv.q.ix.q̧ qa † & ſic pbaſ q̧ ſucceſſor factũ pdeceſſoris diſſoluit ſed ar.cõtra extra ne.ſe va.nouit.§.e.q.ſi ea.extra.de reicr.literis.lxiij.di.c.ij.ſo.qd bñ ſit à pdeceſſore,ratũ debet hr̃e ſucceſſor.extra de ſol.c.j.qd eũ male ſit,reuocari põe vt hĩc & l p.de.cũ ad hoc verũ tñ reſpõderi põt ipſi de.cũ ad hoc qa ibi iore legatiõis,vł authoritate papę diſſoluebatur factum prædeceſſoris.ſecundum Go.qui ita no. vel dic ſecundum Vin.quòd ibi propter indulgentias iterum papa conſulendus eſt,& propter patriarchę licentiam, quę excuſat, qui habet in quibuſdam ſimilem moram.ro pou.lxv.diſt. de pręb.graue.vnde cum in iſta decre.cum adhoc præmiſiſſet Papa,non obſtantibus apoſtolicis indulgentijs, ſubiunxit ,& addidit & prædeceſſorum tuorum.ſ.patriarcharũ licentia &c, ſecundum Vin.Goid. Verum autem ſucceſſor poſſit reuocare factum prædeceſſoris,ſcripſi de cle.non reſi.c.cum ad hæc , in
2 prima quęſtione.† Et qualiter delictum perſonæ non debet in damnum eccleſiæ,vel alterius redundare,ſcripſi de excep.cum venerabilis.& de reg.iur.c.delictum.lib.vj.

Non tam nouum. Obtemperant , aliâs ſecus. xvj q.j.c.generaliter.§.e.§.vltimo. ¶ In.j.gloſ.in fine.adde ſic.xij.di.c.ij.vbi de hoc.Guido.

SVMMARIVM.

1 *An pœna loco rei ſuccedat,& peti poßit.*

Si eccleſiæ. Hoc eſt. C.de epi.& cle.ipſa quoq;. verſi. ¶ In gloſ.hîc habes.ibi,locum.adde ſub. cum diſtinctione ibidem facta,vt.ff.de pet.hæred.nec vllam.§.
1 vlti.Et in fine.adde † vel dic refert an pœna ſuccedat loco rei, vt tunc altera ſit contentus.ff.pro ſocio.l.ſi quis à ſocero.&.l.q̧ ſi.& in d.l.prædia.ſi autem non ſuccedit loco rei,tunc vtrũq; petere poteſt ar.ff.de recept.arbi.l.ſi quis rem.in arbitrio autẽ quæritur,an pœna recepta poſſit peti,vt ſtetur ſententiæ non videtur arg.ff.de recept.arb.l.ij.C.eo.titu.l.j.&.ij. quia contrarias intentat actiones:vnde non auditur extra de app.ſollicitudinem.C de fur.l.j.ff.quando app.ſit.l.ij.in auth.de iudi §.quia verò.hîc verò expreſſe dici videtur & verum vbi in compromiſſo dictum ſit,vt pœna ſoluta ſtetur arbitrio.ff.de tranſact. l.pen.C.de tranſactio.cum proponas.ff.de recept.arbi.ſi quis rem.Ioan.deſ.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Vbi continentur probatio priuilegiorum.*

1 **Poſteà.** Intrà.i.priuilegia.documentorum , † quia in eis continetur eorum probatio.ff.de leg.iij q̧ chirographum.Lau.intercedentium.i.petitione,& authoritate ſuperioris.Io.de ſ. vel,pro,etiam,licentiam,dicunt quidam.ſ.expreſſam,ſed tacitam ſic ad quod facit quod no.§ e.q.c.j.& extra de arbi.cum tempore. ¶ In gloſ.nec.ibi,videas,& adde & extra de priuil.cum olim. Papa.verſic.nos igitur.in glo.& ſic.ſi ergo leonis.§.e.priuilegia.§.e.in galearum.§.e.deceſſorum.§. eadem q.tæſtio.imperialis. pontifex.§.e. proxi. à documentis.i.priui legijs Guido.

Secunda pars.ij.q.cauſæ.xxv.

SVMMARIVM.

1 *Quando primum deroget priori.*

HIs ita reſpondetur. Hîc incipit: ij. pars. ij. q. cauſę.xxv.i qua ponit magiſter diuerſos caſus, in quibus perditur priuilegium,& primò ponit de ſpecialibus,ſecundo de generalibus.Io.de ſic:
1 diſiungere,ex certa ſcientia,† alioquin videtur velle non derogari priori priuilegio per ſequens,ar.extra de reſcript. c.cæterũm. pro neceſſitate.ver.perſonaliter.ver.Guid.

Sic decet. Admittat,hoc eſt quia incidit in conſtitutionem.C.vnde vi.ſi quis in tantam , decima ſexta quæſtione ſexta.placuit §.j.quæſtione tertia.§.notandum,in fine.Iof.aſſumpſit.nam talis vſurpator eſt vt patet ſupra eadem.q.amputato. ¶ In prima glo.in fine.ſuper verbo, amittit.de pœna excelſa loquente.adde fuit tamẽ in prima cõpillatione,ibi dicebatur q̧ per iniuſtitiã plus petendi,diabolus

amiſit totius debiti ſummam quam in nobis habebat: vt ibi de hoc notatur. Guid.

Denunciamus. Et aliâs vel Aemilieñ. eccleſiarũ. i. diœceſis, vel prouinciæ. Iod. Guid.

SVMMRIVM.

1 *Vniuerſitas an poßit accuſari de crimine nephandißimo.*
2 *Delictum propriè quid ſit, item & peccatum.*
3 *Intellectus verborum finalium. l. iubemus. C. de ſacroſan. eccle.*

Ita nos. Hoc reſpicit. §. pręd. verſic. pro atrocitate Sylla-
1 norum, † ſed nunquid poteſt vniuerſitas de iſto crimine accuſari: videtur quòd non, cum dicat lex, quòd vniuerſitas non poteſt dolo aliquid facere. ff. de dolo. ſi ex dolo. §. j. dicamꝰ tamen quòd poteſt, & accuſabitur nomen vniuerſitatis procurator vel adminiſtrator. ff. de condi. & demon. municipibꝰ. C. de epiſco. audi. decernimus, & punientur maiores arg. extra de ſimo. veniens. Lau. Alij contra, qđ dic, vt not. vij. q. j. ſicut vir. xij. q. ij. epiſcopus qui extra de ſimo. dilectus filius. & §. abbatibus, ibi vide. criminis, id eſt mortis, quæ horribilis eſt. hæſitaret, id eſt dubitaret. parricidialibus parricidæ vocantur quicunq; occiderunt aliquem de ſuis conſanguineis: quia ortum habent ab vno patre. inſti. de publi. iudi. §. alia deinde lex. ff. ad le. Pomp. de parri. l. j. & . ij. Iod. adeo, id eſt ex toto. quapropter. verſi. eatenus, id eſt in tantum. parochiæ, quia factum eſt caſtrum, de ciuitate, & hoc caſtrum ſyllanorum eſt in Apulia ſecundum Io. de f. ſine perſecutore. maximè. xxxij. q. v. itane. chriſtiane, verbum, vel doctrinam. Lau. funeſta. id eſt mortalis. ceſſatione, id eſt conſequentium. ſ. quod non ſint ibi de cętero põtifices. materia, id eſt occaſio. ordo, ſi ibidem perſona defuerit inquam non aliâs ſi non. Io. de. perpetraret, acerbitas, eoquoq; &c. penſandis, id eſt dandis, vel quęrendis. inſtinctu, id eſt ſuggeſtione domeſticorum, & familiarium. H. La. præbeat. ſecunda pars. pariter, id eſt ſimul, & concorditer. viciſſim, id eſt concorditer ex temporalibus conſtitutis. miniſteria, id eſt epiſcopale officium. zizania, id eſt malos. xj. q. iij. nolite. frumenta. i. bonos. xxxij. q. iiij. recurrat. ad fi. ¶ In glo. arg. quòd, ibi, hîc eſt arg. adde, ad hoc argumen. ſumitur ex eo quod præcedit. ge-
2 minata ſecundum Lau. ¶ In glo. hoc delictum, † adde delictũ propriè dicitur deſertio boni, peccatum dicitur propriè perpetratio mali: ſed ſæpe vnum ponitur pro alio, vt hîc & in. ca. alleg. nec epiſcopum: vt ibi, no. Hug. de hoc de poen. diſt. j. c. ſi peccatum. Et ibi, in honore. adde iſtam ſolutionem, etiam poſuit. H. in præd. c. ſi epiſcopum, vel ſecundum eum non fuit translatus epiſcopus, ſed ad tempus iſti caruerunt epiſcopo. Et in fine. adde, dicunt quidam multorum peccatum eſſe impunitum. quod, ſcilicet conſiſtit in faciendo: vt hic. & . C. de ſacroſanct. eccle. l. iubemus nullam. xiij. q. vj. placuit. poteſtatum, verò vnius. xvj. q. vj. ſi epiſcopum. Alij verò dicunt quòd peccatum iſtorum quod in faciendo conſiſtit, non imputatur. vt in. d. l. iubemus. & contrarium intelligunt vbi epiſcopus, vel prælatus habet proprium: vnde poſſet eccleſiam ſaluare indemnem.
3 † Et qđ dicitur in. l. iubemus, id nauigij &c. refertur ad priuatorum naues, non loci religioſi ſecundum Lau. ¶ In glo. j. pro vtroq;. in fine. adde, vel dic in vtroq;, ſcilicet eorum quæ ſequũtur, id eſt ſiue inſtructus, ſiue fictus. H. & Lau. ¶ In glo. ſic ergo in fine. adde, ad idem. xxiiij. diſt. præsbyteri. hoſtilitatis. hîc incipit tertia pars quęſtionis, in qua magiſter ſoluit, & benè ſecũdum Ioan. de ſict. mittantur. vt ſeptima quæſtione prima. temporis. non igitur. ver. alioquin, id eſt vel aliter, ſed ſi non poſſit eis derogari authoritate apoſtolica. H. La. alicui. ſub. ſic ergo patet quod priuilegium præcedens derogatur per ſequentia. Lau. Sed obijcitur. ſecunda pars. ad quam. ver. illud, aliam poſuit ſolutionem quã poſuit. decima tertia quæſtione prima. §. illud autem. reli. domibus. decima tertia quæſtione ſecunda. cap. vltimo. Lau. vel potius. verſic. coguntur. hoc eſt verum ſi ad tempus collata ſunt. Lau. priuilegia. tertia pars. vel ſi. verſi. In glo. arg. quod in fine. adde, vbi de hoc.

Tertia pars. ij. q. cauſæ. xxv.

NOn ergo. Priuilegia, hic incipit tertia pars ſecundę quęſtionis, cauſę vigeſimę quintæ.

Sequitur cauſa. xxvj.

SVMMARIVM.

1 *Sortilegi qui ſint.*
2 *Species diuinationis.*

QVidam ſacerdos. Sortilegus, hîc intitulatur cauſa. xxvj. de ſortilegijs, & diuinationibus. In qua ex prælibato themate ſeptem eliciuntur quæſtiones, quæ ſit continuatur ad præcedentia. In cauſis præcedentibus tractauit de hæreticis, hîc autem tractat de ſortilegijs, & de reconciliatione excommunicatorũ, & pœnitentia morientium: vt authẽ. hæc & alia &c. Lau. vel dic, aliter expediuit magiſter de priuilegijs, & quid iuris ſit de priuilegijs generalibus, & ſpecialibus: ſed quia multis modis perditur priuilegium, ideò in hac cauſa tractat de criminibus quæ
1 excludunt priuilegium: † & nunc tranſit ad ſortilegos, & aruſpices, & ad alia peccata mortalia, & qualiter talia puniantur, & vt hæc & alia &c. Ioan. de. Tu dic & aliter tractaturus magiſter de ſacramentis in ſequentibus præmittit tractatum de ſuperſtitionibus, quæ ſacramentorum ſpeciem habere videntur, & vt hæc & alia &c. Breues reſpõſiones quæſtionum. Qui ſint ſortilegi. dic vt. j. eadem quęſtione. j. cap. primo. an ſit peccatum eſſe ſortilegum. dic quod ſic vt patet. j. e. cauſa. q. ij. non exemplo, & extra de ſortileg. cap. j. & . ij. à quibus genus diuinationis ſumpſit exordium, dic quod à Perſis, & Medis: vt. j. ea.
2 cauſa quæſtione. iij. c. j. Quot ſunt generationis, dic quod quatuor principalia, ſecũdum quod ſunt quatuor elementa, vt. j. ead. cauſa. quæſt. iiij. cap. j. An ſortilegi, vel diuini ſint excommunicandi ſi ceſſare nolunt. dic quod ſic vt. j. ead. cauſa quæſt. v. cap. j. an excommunicatur ab epiſcopo poſſit reconciliari à præsbytero illo inconſulto. dic quod ſic, in mortis articulo: vt j. ead. cauſa. q. vj. cap. j. & . ij. & cap. penultimo. & vltimo. Et ſi morientibus eſt iudicenda pœnitentia ſub quantitate temporis. dic quod non, ſed eſt innoteſcenda, vt. j. ead. quæſt. ſeptima cap. j. Ioan. de ſicto.

Prima quæſtio, cauſæ. xxvj.

SVMMARIVM.

1 *Pœna ſortilegorum quæ ſit, & quædam de aſtrologia quæſtiones.*
2 *Sortilegi diuinatio.*

QVi ſunt ſortilegi. Hîc intitulatur prima quæſtio cauſæ, xxvj. in qua quæritur qui ſunt ſortilegi, & hoc proſequitur per. ca. ſequens. Ad declarationem autem quæſtionis & totius cauſę, ſi quę-
1 ras ſpecialiter, vtrũ & qñ ſors permiſſa ſit, † & quæ ſit pœna ſortilegiorũ: vide quæ ſcripſi extra de ſortile. c. j. in. j. ij. quęſtionibus. & an inſpectio Aſtrolabij, quę ſit per Aſtronomiam ſit permiſſa, & an Aſtronomia ſeu Aſtrologia ſit iure ciuili, vel canonico reprobata, & an pœna debeatur exercentibus, vel exquirentibus indicia huius ſcientiæ ſcripſi. e. tit. c. ex tuarum, in prima & ſecunda quæſtionibus, & finaliter tractatum de diuinationibus, & ſortilegijs. vide. j. ead. quæſtio. iij. & quæſtio. quarta. capit. igitur. Et dic, ſortilegi, id eſt ſortes eligentes, vel ſortes

ſortes legentes in libris, vel alijs. Ioan. de fict. Quæſtio iſta diui
ditur in tres partes, in prima parte, probat magiſter ſophiſticè
quòd nullum peccatum eſt exquirere ſortes tempore neceſſi-
tis. Ioan. de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Ficta religio quid ſit.*
2 *Miſſa poteſt ob quid cantari.*

1 **Sortilegi.** Fictæ religionis, † ficta religio vocatur, ſu-
perſtitio quæ reprobata eſt. ſ. xlj. diſtin. quiſ
quis. &. C. de paga. & ſacrific. l. nemo. Ioſue. vij. c. Saül. verſic. j.
Reg. xiiij. c. ſceptro. i. virga regia. reuocauit. xxij. quæſt. ij. § vlti
mo. Ionas. vbi, hæc hyſtoria ponitur. ſ. j. quæſtio. iiij. § his ita.
verſi. ſic & nauicula. Ionas, Ioſue. j. & ij. & Matthæi. xij. de Za-
charia. ver. hyſtoriam. habes. ſ. j. q. j. nonne legitur. Luc. j. Ma
thias. ver. hyſtoriam. habes. ſ. j. q. j. nonne. ſucceſſor. Act. j. in fi.
quod ergo. ver. ¶ In. j. gl. fieri ſortes adde idem ſentit hîc Lau.
Dicit enim quod cum duo ſunt electi paris meriti. nec poteſt
a ratificari alteri propter ſcandalum, † miſſa cantari poteſt, &
charta ſcribi, vt ponatur ſuper altare, & veniat puer, & det eã
cui vult, & ille habeatur electus ſecundum Lau. de hoc not. ſ.
lxiij. diſtinct. § vltimo. & extra de elect. eccleſia & extra de ſor-
ti. c. vltimo. quæ decr. videtur contradicere in fine. &. ĩ. e. non
exemplo. Sed tu dic ſecundum Ioan. de ficto. quod contrarium
verum eſt, vt patet in præd. decre. extra de ſortileg. c. vltimo.
& ibi, ſcripſit. adde ſub. in epiſtola ad Honoratũ. de hoc ſatis
dicam. j. cap. proximo. Guido.

Secunda quæſtio cauſæ. xxvj.

QVod autem ſortes. Hîc intitulatur ſecunda
quæſtio, cauſæ vigeſimæ ſextæ. in qua quæritur
an ſit peccatum ſortes exquirere.

SVMMARIVM.

1 *Sors quid deſignet, & de eius appellationibus.*
2 *Diuinatio ſortis ſuperſtitioſa dicitur: & de euentu ſortialiũ actuum.*
3 *Vtendo ſortibus quot modis peccetur.*
4 *Inferiora à ſuperioribus reguntur.*

1 **Sors non eſt.** † Sors rem dubiam deſignat. humana.
C. de legi. ſi duobus. § j. C. famil. herc. ſi
qua. Lau. dubitatione. aliâs dubietate iudicans. voluntatem. di
cas quod ſortes propriè dicuntur cum aliquid fit, vt eius euen
tu conſiderato, aliquid occultum innoteſcat. & ſi quidem quę
ratur iudicio ſortium quid cui ſit exibendum, ſiue illud ſit res
poſſeſſa, ſiue honor, ſiue dignitas, ſiue pœna, aut actio aliqua
vocatur ſors diuiſoria. Si autem inquiratur quid agere opor-
teat vocatur ſors conſultoria, ſi verò quęratur, quid futurum
ſit, vocatur ſors diuinatoria. Actus enim hominum qui requi
runtur ad ſortes non ſubduntur diſpoſitionibus ſtellarum, nec
etiam euentus ipſorũ. Vnde ſi quis ea intentione ſortibus vta-
tur, ꝙ huius actus humani, qui requiruntur ad ſortes ſecundũ
2 diſpoſitionem ſtellarũ ſortiantur effectum, † vana & falſa eſt
omnino, & per conſequens non carens dęmonũ ſuggeſtione.
& ideò talis diuinatio erit ſuperſtitioſa & illicita. Hac autem
cauſa remota neceſſe eſt, ꝙ ſortialium actuũ euentus expecteť
vel ex forma vel ex aliqua alia ſpirituali cauſa dirigente, & ſi
quidē ex fortuna, qđ locũ habere poteſt ſolũ in diuiſoria ſor
te non videtur habere peccatũ, niſi fortè vitiũ vanitatis, ſicut
ſi aliqui non valentes aliquid cōcorditer diuidere velint ſorti
bus ad diuiſionē vti quaſi fortunę exponentes quiſquã partem
accipiat. Si verò ex ſpirituali cauſa expectatur ſortiũ iudiciũ,
quandoq; quidem expectať ex dęmonibus ſicut legiť Eze. xxj.
ꝙ rex Babilonis ſtetit in biuio capite duarũ viarum cōmiſcens
ſagittas interrogauit idola & ipſa conſuluit, & hoc illicitũ &
à canonibus prohibitum. Quandoq; expectatur à Deo, ſcđm
illud. Prouer. vij. ſortes mittuntur in ſinũ. ſed à domino tempe
ratur, & talis ſors ſcđm ſe nō eſt malum. ſed res in humana ha-
3 bitatione &c. vt hîc dicit Aug. † Et poteſt tamen in hoc, qua-
druppliciter peccatum incidere. Primò, ſi abſq; vlla neceſſitate
ad ſortes recurratur. hoc enim videtur ad Dei tentationē per
tinere, qđ non eſt faciendum. xxij. q. ij. quæ. xxiiij. q. vlt. ſi nul-
la. Secundò, ſi quis etiam in infinitè, abſq; reuerentia ſortibus
vtatur: imò cum deliberatione magna & pręmiſſa oratione de
bet fieri, exemplo apoſtolorũ in electione Matthęi. Actu. j. vt
ait & exponit Beda. ĩ. e. non exemplo. Tertiò, ſi diuina oracu-
la, ad terrena negotia conuertãtur: vt dicit Aug. ad inquiſitio-
nes Ianuarij. ĩ. e. q. hi qui. Quartò, ſi in electionibus eccleſiaſti-
cis quæ ex ſpiritus ſancti inſpiratione fieri debent, aliqui ſorti
bus vtantur extra de ſortile. c. vlti. Secus autem eſt in tempora
libus dignitatibus, quę ad terrena diſponenda ordinanť, in quo
rum electione homines plerũq; ſortibus vtunť: ſicut & in tem
poralium rerum diuiſione: ſi verò neceſſitas immineat, licitũ
eſt cum debita reuerentia ſortibus diuinum iudiciũ implora-
re, aliâs explorare, ſicut tempore perſecutionis quis fugiat ne
morte omnium deſeratur eccleſia. Fortè quæri poteſt, vt dicit
Aug. in epiſtola ad Honoratum, & cui ſit danda eleemoſina,
cum duo æquè indigẽtes occurrerint cęteris paribus, & vtriq;
dari non poteſt, ſorte iuſtè quęritur, vt dicit Aug. in. j. lib. de do
ctrina chriſtiana ſcđm Tho. de hoc etiam dicitur. ſ. c. in ſum.
¶ In. j. gl. ibi, idololatriam. adde, vnde mala eſt in vſu ſui. xv. q.
j. illa. Et in fi. adde, vel hoc intelligo ſcđm antiqua tempora, qũ
non erant prohibita Lau. His itaq;. hîc incipit. ij. pars quęſtio
nis, in qua probat contrarium per. xx. authoritates ſanctorum
Io. de. ſacerdotalis, ſed ꝙ non poſſit vti matrimonio iam con-
tracto, vel ſi velit vti, vt non promoueretur: quorum vtrunq;
modo prohibetur. Nam ꝙ ſacerdos non poſſet contrahere, ab
ipſo apoſtolo fuit hoc ſtatutum. H. hoc not. lxxxiiij. di. cum in
præterito Lau. prohibetur, hoc expeditur. xxxv. q. j. monſtrať.
per cauſam, ſecus ſi per occaſionem. conſtellationes. i. compu-
4 tationes ſtellarum † Quia corpora inferiora reguntur à ſupe-
rioribus. ſ. per diuinam prouidentiam. Io. de. apoſtolus ait, in
epiſtola ad Gal. iiij. c. Lau aſtrologia, dicitur ab aſtris & logos
ꝙ eſt ſermo inde aſtrologia. i. nominatio aſtrorum. curioſitate,
hîc reprobatur nimia curioſitas, argum. xij. quæſtio. j. habebat
Lau. quod autem. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Superiora non ſunt trahenda. ad conſequentia.*

1 **Non ſtatim.** Exemplo, vt enim teſtatur Hiero. ſpe-
ciale fuit in iſtis, † & ideò non eſt trahẽ
dum ad conſequentiã ar ij. q. v. monomachiam. xiiij. q. v. dixit.
ĩ. e. non exemplo. Ioſu. e. c. ij. & iij. credere, indifferẽter. ĩ. e. nõ
exemplo actibus apoſtolorũ. j. c. ¶ In. j. gl. in fi. adde, vt. ſ. xxiij.
q. v. ſed non licet. extra de diuor. c. gaudemus. Guid.

Hi qui. De paginis. i. chartis & libris euãgelicis, ſicut cũ
aliquis aperit euangeliũ, vt per illud qđ primo
occurreret ſciat futura, vel pręterita. Ioſ. vel fortè ſortes. i. fu-
tura. Ioſ. legunt. i. colligunt ¶ In. j. gl. in fi. adde, hęc eſt cōpara-
tiua permiſsio, de quo no. ſ. iij. di. c. vlt. ibi videas. Guid.

Non exemplo. Priuilegio. i. ſpecialia facta. Lau.

Si qui. Secunda pars. aliqua, hoc hodie nõ valet, nec locũ
habet extra de ſortil. c. vlti. Io. de. hoc dixi. ſ. e. c. j.
De diuinis, hîc incipit reprobare diuinos, & ponere diuerſas
ſpecies diuinationis, & ſuperſtitionis. Io. de fict. ¶ In. j. gloſſ. in
fine. adde. ſ. j. q. j § ſicut ergo. extra de priuile. c. ſanè. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Infamia notato an ſit credendum.*

Intelligi. Hoc. c. habetur. ĩ. e. q. v. nec mirũ, & eſt illud
pars illius, & hoc. Deu. xiij. non ſcđm Deum
ergo videtur è contrario ſenſu, ꝙ aliqua poſſunt fieri ſecundũ
Deum, cũ fortè reuelatũ eſt per ſpiritũ ſanctum: vt cum fortè
neceſſitas imminet. ij. q. v. ſæpe. ar. licet quidã dicant illud ab-
a rogatũ, & eſt hîc ar. ꝙ ſi † infamis dicat teſtamentum eſſe ve-
rum, non eſt ei credendum. ar. C. de digni. l. ij. Lau. accidunt, in
caſu tantum. non accipienda. ſub. quamuis vera ſint. Lau.

SVMMARIVM.

1 *Deſcriptio diuinationis, & de eius origine.*
2 *Amor ſpatio terrarum non minuitur.*
3 *Quid ſit genethliacus.*

Illud. Hic, quædam genera diuinationum enumerantur,
quæque ad dæmonum pertinent culturam. illicita
eſſe oſtenduntur inſtitutiones hominum, id eſt, iure gent. ſ. j.
diſtin. Ius gentium. Nam illud quod eſt ſecundum ius natura-
le, non dicitur ſecundum inſtitutiones hominum. ſ. j. diſt. ius
naturale, ſecundum Io. de. partim, ponit diſtinctionem, ſed tan
tum alteram partem proſequitur oſtendendo quid ſit ſuper-
ſtitioſum. In ſecunda parte autem, ibi, hoc autem genus &c.
1 dicit † ꝙ diuinatio fornicatio eſt animæ, & ꝙ ſi diuini quan-
doque vera dicant, non tamen facienda, vel credēda ſunt, quæ
ab eis præcipiuntur, ſed reprobanda Lauren. ſuperſtitioſum,
iſtud non eſt ſecundum ius gentium. nam ius gentium habet
ortum ex naturali æquitate, inſti. de iur. natu. § quod verò na-
turalis ratio. Io. de. ſuperſtitioſum eſt. ver. ad conſultationes.
ver. molimina. i. artes Haruſpicum. ĩ. ea. q. proxi. c. j. verſi. Ha-
ruſpices augurium. ĩ. e. q. proxi. c. j. ver. augures, libri, ĩ. e. q. vj.
non obſeruetis, ligaturæ, de conſe. diſt. v. fucare, condemnat. i.
non approbat hæc quandoque fiunt cum incantatione, aliàs
probantur. ĩ. ea. q. viti. Lau. præcantationibus. ĩ. e. q. vij. admo
neant, ibi videas, phiſicam, vocant ſcilicet cauſa excuſationis,
in aures, ſic de conſe. diſtin. v. c. fucare. vna pars, ſcilicet ꝙ por-
tant matronæ in ſummitate aurium, & hîc non dicitur ꝙ in
auribus ſit ſuperſtitio quoad mulieres, ſed quoad homines, ſe-
cundum Io. de. anſulæ, id eſt annuli facti de oſsibus ſtruthio-
num cauſa lucri debent magis lucrari qui tales portant. vnde
mercatores & becarij portant annulos vt plus lucrētur, quod
2 eſt ſtatuum. medius, hoc non officit, † quis verus amor ſpatio
terrarum non minuuntur, nec litoris aquę interiacentis. xxiiij.
q. j. c. quoniam vetus. ad finem. à fortibus. argu. ff. loca. l. item
3 quæritur § ſi fullo. Lau. † genethliaci, geneter idem eſt ꝙ mu-
lier, vnde Genecœon, locus vbi muliebria officia exercentur
Genece etiam dicitur generatio. Vnde Genethliaci dicun-
tur, qui generationes, & non natiuitates hominum per cur-
ſum ſtellarum inueſtigabant: vt. ĩ. e. q. iiij. c. j. mathematici, ma
theſis cum aſpiratione, producta penultima interpretatur na-
tiuitas, & ſine aſpiratione penultima correpta interpretatur
doctrina hîc autem pro natiuitate, non pro doctrina accipi-
tur. Ioſ. Et nota quòd libri matheſis concremantur, nec ve-
niunt in iudicium famil. erciſcundæ. ff. fami. erciſc. cætere § j.
Lau. Hoc autem ſecūda pars, non tacuit. Deut. xviij. imo eam
puniuit, ne credatis, ſub. nam tentat nos dominus noſter. ĩ. eo.
q. v. nec mirum, iuxta finem, Samuelis. j. Reg. xxviij. Actibus
apoſtolorum. xvj. capit. omnis igitur. verſic. nugatoriè. i. falſè.
¶ In prima glo. ibi pulchriori in fine. adde, id eſt, quaſi dignio-
ri, & honeſtate vocabuli, veletur turpitudo vocabuli rei. Ioſ.
¶ In gloſſa quæ habebat, adde, dic clarius legitur in Actibus
apoſtolorum, quòd cum Paulus prædicaret verbum Dei cum
quædam ancilla quæ &c. vt ſequitur. Et in fine adde, ſub, pro-
pter quod Apoſtolus procuſſus eſt à dominis ancillæ, qui ami
ſerunt lucrum, quòd recipiebant ex diuinationibus ancillæ
prædictæ. Io. de. Guy.

SVMMARIVM.

1 *Arte diuinatoria, an liceat vti.*

Qui ſine. Saluum. ſcilicet, de conſe. diſtinctio. j. omnis
Chriſtianus. arg. contra monachum patien-
tem in renibus volentem purgari per venam melius, inguina-
riam. nam venter & genitalia &c. ſupra. xliiij. diſtinctio § j.
Lauren. ſapientia Sap. vij. c. Proinde, ſecunda pars, inquiſitio,
non loquitur hîc de ſcientia, quæ eſt donum Dei, ſed de curio
ſitate quæ eſt prohibita. vt. xlix. diſtinctio. capi. j. Vnde Augu-
ſtinus, ſcrutator maieſtatis opprimitur à gloria Dei, ſecun-
dum Ioan. de. à diuinis, id eſt, à diuinatoribus, geſtiunt, id eſt,
cupiunt tanquam per originem dæmonis ad hoc de pœniten.
diſtinctione. ij. citius. ad finem. Itaque tertia pars infernorum
aliàs inferiorum, id eſt in globo lunari, vbi vident Magici in
parte Haruſpicia, infra eodem quæſtio. proxima. capi. j. verſi-
cu. Haruſpices, Augurationes. infrà eod. quæſtio. proxima. c.
j. verſicu. Augures, oracula. i. reſponſa, Necromantia quid ſit,
habes. ĩ. eodem. quæſtio. v. nec mirum. verſicu. Necromantici.
1 ¶ In prima glo. in fi. adde † ſed nūquid eſt licitum vti arte diui
natoria? Dic quòd ars diuinatoria omnino eſt illicita, & Chri
ſtiano fugienda hæc enim ars eſt per quam quidam nituntur
acquirere ſcientiam, ſed omnino inefficax eſt, & fiunt ibi qua-
dam pacta implicita cum dæmone ſecundum Thomam. Guy.

SVMMARIVM.

1 *Hyſtoria de Auguſtino.*
2 *Planetarij qualiter aliàs accipiantur.*

Illos. Non deſiſtebam, hoc intelligere non poteris niſi ad
ea quæ ſuperius in libro illo confeſsionum. Auguſti-
1 nus intexuerat, † animum reducas, dixerat paulò ſuperius, ſe
recolere quòd aliquando cum infidelis eſſet placuit ei inire
certamen deſertionis. tunc quidam Haruſpex mandauit ei,
quid vellet ei dare mercedis, ſi vt ipſe vincere faceret: qui re-
ſpondit ſe multum deteſtari & abhominari illa fœda ſacra-
menta, nec ſi corona illa quam ſuperato illo certamine, ſe ha-
biturum ſperabat eſſe immortalis, vel aurea futura, vel mu-
ſcam pro victoria necari non ſineret: necaturus enim erat ille,
in ſacrificijs ſuis animalia & illis honoribus inuitaturus ſuffra
gata dæmonia videbantur, ideoque illo repudiato, ait illos pla
netarios ſuper euentu huius certaminis conſulere non deſiſte-
bam ego Auguſti. quòd tamen &c. damnat, ideoq. q. d. in hoc
etiam, domine, confiteor me peccaſſe. Io. Et hîc ſic ponitur ca-
ſus. Sed Bar. Brix. dixit, quòd Auguſti. in hoc. c. quando ipſe
2 erat hæreticus, † ſæpe planetarios conſulebat, quos homines
vocant Mathematicos quod fieri quaſi ab eis nullum ſacrifi-
cium & nullę preces ad aliquem malignum ſpiritum dirige-
rentur ob diuinationem. Hoc tamen quod fiebat erat damna-
bile. Potes etiam dicere quòd, id eſt quia ſecundum Ber. Brix.
Sed Io. de. dicit. quòd verus caſus huius cap. eſt iſte dicit quòd
olim Auguſtinus ſequebatur planetarios: ſed hodie deteſta-
tur eos cum eccleſia catholica, quaſi nullum & eſt ratio quare
eos modò non ſequitur, ſcilicet quaſi &c. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Is videtur delinquere, qui alijs præſtat exemplum peccandi.*
2 *Mater idololatriæ.*
3 *Quare dicatur ſecunda circuncisio.*

Sed &. Q. d. quòd dicit Apoſtolus non ſolum ad literam
poteſt intelligi, ſed & &c. Lau. corpus ſuum, ſcili
cet reddit ſe illicitum vxori. xxxvij. quæſtio. j. in coniugio, vel
in corpus ſuum, id eſt contra vxorem ſuam quę dicitur vnum
corpus cum eo. xxvij. quęſtio. j. nuptiarum & quæſtio. ij. aga-
thoſa. Lauren. peccat. j. ad Corinthios. vj. non io verſic. tem-
plum. xxxij. q. vij. non ſolum, omnium eccleſiarum. argu. quòd
eoipſo videtur quis delinquere in alios quos eis præſtat delin-
quendi exemplum. ij. q. j. ſi peccauerit. Laur. commaculauerit.
xlv. di. ſed illud. in fine, ſed nec etiam adoleſcens admittitur in
adulterij accuſatione niſi de ſuo matrimonio violato agat. ff.
de adult. ſi maritus § lex Iul. diffundatur. xlv. di. ſed illud. xxiiij.
q. iij. reſecandæ. de pœ. di. v. conſideret. xxxij. q. iiij. in eo, cōſtet
illud, ſecunda pars obprobrium ſcilicet quòd ſequitur obſerua
re auguria &c. Aegipti Ioſue: v. ſi neglexerit. i. per negligentiā
ad te reuerti permiſerit. & pro. i. conſuetudinis, Magicæ artis
muſtione. i. ardore & deſiderio ſuggeritur: vt ſcilicet ſicut ante
baptiſmum huius ſuperſtitiones exercebas. & ita modo facere
concupiſcas, ſi nunquam neglexerit tecum, ſine dubio obpro-
pria Aegipti. i. huius mundi, trahis tibi ad æternam damnatio
nem merito dixerim illud. ſ. obſeruare auguria &c. eſſe obpro-
1 brium Aegipti ad literā. nā ægiptus eſt mater Idololatrię. † ex
qua certū eſt hu⁹ obprobria pullulare. ſ. quę obprobria ſi trāſ
iordanē reperit propter longā, quā fecit interpretationē. Ioſ.
3 ¶ In prima glo ibi, quod factum, adde ſub. † & vocata eſt ſe-
cunda circuncaſio vſq; &c. non quòd aliquis circunciderertur,
ſed quia

Sed quia vſq; &c.ab Abraham à quo incepit circuncíſio,vſq; &c.vt ſuprà dicitur.Ioſ.de hac habetur.de conſe.diſtin. iij. ex quo Lau.Et in fine.adde ſub,& vocatum eſt nomen loci illius Gragula,aliàs Galgala.i.vſque in præſentem diem.Iſta autem ſecunda circuncíſio figuram tenet baptiſmi ſcdm.Io ergò ſi ad artes Aegyptorum occurrerent læſus eſt baptiſmus ſerui. Io. de.Hoc autem,hîc incipit tertia pars quæſtionis,in qua quæritur ſi poſſumus mãducare,vel bibere &c.Io.de.de area.i.frumento,torculari.i.vino auerſi.ver. Publicolam iſte fuit diſcipulus Augu.de hoc etiam habes. xxij. q.j. &. c. quanuis monet,Guy.

Si de area. quòd ſi.ver.vtitur.l.vti poteſt ad Corinth. viij.c.Guy.

SVMMARIVM.

1 Cauſſa idololatriæ.
2 Quid ſit ſors,& quid diuinatio.

Licet. per accidentiam.i.per triſtitiam oblationem,quę impropriè accidentia, ſiue triſtitia appellatur.
1 † Sed pro effectu cauſæ ponitur · ideoq; propter curioſitatem ſæpe ad idololatriam recurritur,ſicut fecit Saul. Ber. Hyſpa. dicit quod ſunt,ſiue dicuntur polluta per accidens, id eſt,non per cauſam,ſed per occaſionem.ĩ.ead.quæſtio.j.capitu.multi, ad finem.cap.ordi.cum ſimilibus.neſcit, aliàs ſecus . trigeſima ſecunda quæſtione quarta.ſicut vbi de hoc, & ibi dicam . immunis,ſub.ſi adhibuit operam quam debuit. Ioan.de. Guido.
2 † Quæritur hîc quid ſit ſors,& quid diuinatio Reſpondeo ſecundum Rayn.in ſumma.de ſortileg.§.j Sors eſt ars diuinandi diuinatio autem propriè in malo accipitur, prophetia verò in bonum. Vnde Hiero.ſuper illum locum micheę.iij iudices in muneribus iudicabant,ſacerdotes eius in mercede reſpondebant. Et prophetæ eius in pecunia diuinabãt &c.ita ait,nunquam diuinatio in bonã partẽ accipitur . videbantur ſibi quidam prophetæ Sed quia pecuniam accipiebant, prophetia eorum ficta eſt diuinatio.Et quæ credebatur eſſe prophetia declarata eſt non eſſe prophetia.i.q.j.nunquam,&.c. iudices. Et concordat his Hoſti.in ſumma de ſortileg.§.j. Alio modo dicitur ſors,vt dicis hic glo.Guliel.hæreditas vel portio hæreditaria,eo q; per ſortes ſolebant diſtiogui hæreditariæ, portiones ſecundum fratrem Io.in ſumma.confeſ.lib.j.ti.xj.quæſtio. prima. Et ſi vis videre latiùs quid ſit ſors , & quot ſunt ſpecies ſortis,& in quibus caſibus conceduntur aut prohibentur ſortes,& quæ ſit pœna ſortilegorum. Dic vt nota.per Hoſtiẽ in ſumma de ſortileg. §.j.& in tribus §.ſequentibus. De diuinationibus autem,& de ſpeciebus diuinationum dicam.ĩ.eo.cauſa. q.iij.c.igitur.

Tertia & quarta.q.cauſæ.xxiij. quæ ſimul ſunt hic tractatæ.

A Quibus autem. Hîc intitulatur tertia queſtio cauſæ. xxvj. In qua quæritur à quibus genus diuinationis ſumpſit exordium . & etiam incipit hîc quarta quæſtio,in qua quæritur quot ſunt genera diuinationum.& diuiditur tractatus iſtarum duarum quæſtionum in tres partes.In prima oſtendit magiſter quot ſunt genera diuinationum,& vnde vocabula originem habuerunt,& hoc probat per ſequens.c. Auguſtini.

SVMMARIVM.

1 De geometria, hydromantia, pyromantia, & aſtrologia.
2 Inferiora à ſuperioribus reguntur.
3 Auguriarium ſit licitum.
4 Python quid ſit.
5 Varietas fatorum diuerſitati horarum accommodatur.

Igitur genus. allatum id eſt inuentum , & per hoc ſoluitur tertia quæſtio Varro. ſecunda pars iſte fuit magnus tempore ſuo,de quo priſcianus dicit multa ſtrenua.quatuor.per hoc ſoluitur quarta quæſtio, terram
1 † iſta dicitur genmantia quæ fit in terra & dicitur à geos quod eſt terra & mantia, melius legitur manchos diuinatio. aquam,iſta dicitur hydromantia quę fit in aqua. & dicitur ab ydor quod eſt aqua.aerem iſta dicitur aeromantia,quę fit in ęre & ignem.iſta dicitur pyromantia quæ fit in igne à pyr. quod eſt ignis , & mantia vel manchos diuinatio de alijs ſpeciebus diuinationum habetur infra eadem quæſtione quinta.nec mirum,geogomantia verſiculo autumant id eſt affirmant.dioim tertia pars duo autem,quarta pars ſupra dixit quòd ſunt quatuor ſecundum numerum duo ſecundum formam Hieremię.furor.nam alij per doctrinam quandam hominum,quanuis ſuperſtitioſam ex quibuſdam ſignis futura conijciunt alij à dęmonibus à dęmonis arrepti,quàm furioſi vaticinia prædicũt Io.de clarius,furebant ſacerdotes templorum,quando dæmones vexabant eos,& in curſu diuinabant. de hoc etiam patet exemplum in primo libro ſtatij achileydos Ars vèro dicitur aſtrologia,ſcilicet per cõgregationẽ,& aggregationem & diſgreſſionem ſtellarum,& hoc ſepè fallit per climata terrę.de hoc habetur ſupra diſtinctione trigeſima ſeptima.§.ſed econtra.& alijs artibus in naturalibus.de quibus habes infra eadem quæſtione proxima nec mirum ſecundum Io. de. incantatores.quinta pars Harioli Haruſpices,verſiculo cuſtodiunt.ideo hîc,iſti reprehenduntur,quia non ponebant ſpẽ in deo principali.ſupra eadem quæſtione ſecunda.§.his ita.ad
2 finem tempora hę : videtur reprobari quod eſt naturale † dicas quòd corpora inferiora reguntur à ſuper cœleſtibus,diuina potentia ordinante.vnde,ſcire naturas non eſt reprobum, vides ergo quomodo ligna in defectu lunæ ſecta computreſcunt.iſti autem ideo reprehendunt. quia & cætera vt. ſupra proximè dixi ſecundum Ioannem.de ſict.exta.id eſt inteſtina.
3 augures.verſiculo iidem ſunt quinque voces his. videtur † q; diuinatio quę fit per auguria auium ſic illi de augurijs annum & ad huius obſeruationes exteriorum rerum,& verborum circa hoc dicas quòd cauſa comparationum brutorum , non eſt niſi inſtinctus naturę,quia non habent ſui actus dominium, & huius inſtructus licet aliquando procedat ex cauſa ſpirituali,ſcilicet vel ex deo.vt columba quę deſcendit ſuper Chriſtũ in baptiſmo, & in coruo qui pauit Heliam,& in piſce qui euomuit Ionam.ſecundum tamen quòd communiter,& naturaliter ſic procedit hoc,vel ex diſpoſitione aeris circundantis, vel huius,vel corporum cœleſtium & ideo nihil prohibet aliquas earum prohibitiones eſſe futurorum ſigna in quantum conformatur diſpoſitionibus corporum cœleſtium.& aeris continentis,ex qua proueniunt aliqui futuri euentus.in hoc tamen duo cõſiderari oportet. Primũ,vt huius opiniones non extendant,niſi ad precognoſcendũ futura,quę cauſant p mot⁹ corporũ cœleſtiũ,& nõ ad cõtingentiã liberi arbitrij.ſcdm vt nõ extendant,ad ea quę aliqualiter poſſunt ad hui⁹ animalia pertinere.Cõſequunt enim p cœleſtia corpora cognitionẽ quãdã naturalẽ,& inſtructũ ad ea,quę eorũ vitę ſunt neceſſaria.ſicut ſunt immutationes,q̃ fiũt p pluuias,& vẽtos,& huius ſi aũt huius diuinatio extẽdit vltra id,q; aliquid põt ptingere ſcdm naturę ordinẽ,vel diuinę puidẽtię eſt ſupſtitioſa.& illicita.ſimilis rõ videt de oĩbus alijs obſeruãtijs pter quã de homine,quia verba humana q̃ accipiunt p homine nõ ſubdunt diſpoſitioni ſtellarũ diſponunt tñ ſ.dm diuinã puidentiã vt recitatio ſomnij,quã audiuit Gedeõ.iudi.vij.& verba puellę,q̃ attẽdit eleazar ſeru⁹ Abrahę geñ.xxiiij ſatis ẽt qñq; fit hoc,ſcdm operationẽ demonũ & tũc eſt illicitum quod autẽ Ioſeph ait geñ.xliiij quòd non eſſet ei ſimilis in auguriandi ſcientia, intelligendũ eſt ſecundum Augu.q; hoc loco dixit referẽs fortè hoc,id id qđ vulg⁹ de eo opinabat.& ſic etiã diſpenſator ei⁹ locut⁹ eſt ſcdm Tho.duo aũt.ver.gña.i.modi pythõiſæ.ver.pythõis fuit

quidam ſerpens, qui tenebat duo iugera terræ ſub ſe, quem occidit Apollo, filius Iouis, & ideò vocat᷑ Python, vt in fi. primi libri Ouidij Methamorphoſeos. Python tamen vocatur quidam dæmonum. ī. ead. quæſt. ij. illud. quod, id eſt, quia. aſtrologi. verſic. in aſtris. Quid de imaginibus quas aſtronomicas vocāt fieri illicitum eſt, & ex ore dęmonum habent effectum, cuius ſignum eſt, quia neceſſe eſt inſcribi quoſdam characteres, qui naturaliter nihil operantur: vnde fiunt ibi tacita pacta, cum dęmonibus, in imaginibus necromanticis, fiunt expreſſe inuocationes dæmonum, ſecundum Tho. augurantur, futuras cognoſcunt per vias aſtrorum. Io. de. genethliaci, vt. ī. ead. q. ij. illud. ver. neq; ab hoc, primum autem. verſi. in euangelio. Mat. ij. poſteà. ver. Horoſcopi. ver. fato, quod hîc dicitur locum habet, vt varietas fatorum adaptetur diuerſitati horarum, ſecundum Vincen. & Ber. qui ita not. extra qui fi. ſunt le. c. ij. in glo. ſic ergo, ibi videas. ſortilegi. verſic. vt. ī. iſtud quod qīc deficit, eſt cap. Iſidori. ī. ead. q. j. cap. ſecundo. ſalitores, verſic. iſti dicti ſunt à ſalin. lis. ſed qui inſultu membrorum animalium retenter mortuorum aliquid coniecturantur, tales etiam ſales vocantur, id eſt, repræhenſores.

Tractatus diuinationum, & ſortium, ſeu ſortilegiorum.

SVMMARIVM.

1 *De ſpeciebus diuinationum.*
2 *An dæmones poſſint denunciare futura,*
3 *Diuinationis genera. & nu. 5.*
4 *De ſecundo diuinationis genere.*
6 *Vtrum diuinatio ſit peccatum.*
7 *Cauſſæ futurorum.*
8 *Diuini quare dicantur, & de eorum pœna: & quales obſeruatores tēporum condemnentur.*
9 *Diuinatio ſitne ſpecies ſuperſtitionis.*
10 *Diuinatio quæ fit inuocatis dæmonibus, ſitne illicita.*
11 *Diuinatio quæ fit per aſtra, an ſit illicita.*
12 *Diuinatio ſomniorum, ſitne illicita.*
13 *Diuinatio quæ fit per auguria, an ſit illicita.*
14 *Sortium diuinatio, an ſit illicita.*
15 *Quæ ſortium diuinatio de aqua feruente facta, ſit illicita.*
16 *Arte notoria, an liceat vti.*
17 *Modi qui fiunt ad corporum mutationem an ſint liciti.*
18 *Obſeruationes quæ ordinantur ad præcognoſcenda fortunia ſint ne illicitæ.*
19 *Diuinatio phantaſmatum, quæ aliâs imagines dicuntur aſtronomicæ, an ſit illicita.*
20 *In collo ſuſpendere diuina verba, an ſit licitum.*
21 *Quid de carminatoribus.*
22 *Portare reliquias ſanctorum, an ſit licitum.*
23 *An res perditas per aſtrolabium velle inuenire, ſit illicitum.*
24 *De ſacerdotibus an peccent, ſubtrahendo lumina, & alia huiuſmodi agendo.*
25 *De ijs quæ altare circumdant.*
26 *De ijs qui cantant miſſam mortuorum, pro viuis.*
27 *De mulieribus ſortilegis.*
28 *De ſanitate quam dicuntur præſtare augures, & ſortilegi.*
29 *De mortuo ſuum ſtatum reuelante.*
30 *De pœna ſortilegorum.*
31 *De ijs qui incurrunt irregularitatem.*

1 CIrca iſtum † Tractatum, primò quæritur quot ſunt ſpecies diuinationis Thomas ſecunda ſecundæ quæſtio. xcv. articulo tertio, dicit, ꝙ ſicut dictum eſt, omnis diuinatio vtitur ad præcognitionem futuri euentus aliquo dæmonum conſilio, & auxilio, quod quidem vel expreſſe imploratur, vel præter petitionem hominis ſe occultè dæmon ingerit ad prænuntiandum quædam futura, quæ hominibus ſunt ignota, eis autem cognita per modos, de quibus in primo dictum eſt. † Dæmones autem expreſſè inuocati ſolent futura prænunciare multipliciter. Quandoque
a quidem præſtigioſis quibuſdam apparitionibus ſe aſpectui, & auditui hominum ingerentes ad prænunciandum futura: Et hæc ſpecies vocatur præſtigium, ex eo quòd oculi hominum præſtringuntur. Quandoque autem per ſomnia, & hæc vocatur diuinatio ſomniorum. Quandoque verò per mortuorum aliquorum apparitionem, vel locutionem, & hæc ſpecies vocatur Necromantia, prout Iſido. dicit in lib. Ethico. necron Græcè mortuus, mantia diuinatio nuncupatur. quia quibuſdam præcantationibus adhibito ſanguine videntur reſuſcitati mortui, diuinare & ad interrogata reſpondere. Quandoque verò futura prænunciant per homines viuos. ſicut in arreptitijs patet, & hæc eſt diuinatio per Pythones & vt Iſido. dicit Pythones à Pythio Appolline ſunt dicti qui dicebatur eſſe author diuinandi. Quandoque verò futura prænunciant per aliquas figuras, vel ſigna, quæ in rebus inanimatis apparent: quæ quidem ſi appareant in aliquo corpore terreſtri, puta vngue vel ferro, aut lapide polito, vocatur Geomantia. Si autem in aqua, Hydromantia. Si autē in aëre, Aëromantia. Si autem in igne Pyromantia. Si autem in viſceribus animalium immolatorum in aris dæmonum, vocatur Haruſpicium. Diuinatio autem, quæ fit abſque expreſſa dæmonum inuocatione, in duo genera diuiditur. Quorum primum eſt, cum ad prænoſcendum futura aliquid conſideramus in diſpoſitionibus aliarum rerum, & ſiquidem aliquis conetur futura prænoſcere ex conſideratione ſicut, & motus ſyderum, hoc pertinet ad aſtrologos, qui & Genethliaci dicuntur, propter natalium conſiderationes dierum. Si verò per motus, vel voces aniui, ſeu quorumcunque animalium, ſiue per ſternutationes hominum, vel membrorum ſaltus, hęc pertinet generaliter ad augurium. quod dicitur à garritu auium, ſicut Haruſpicium ab inſpectione auium, quorum primum pertinet ad aures, ſecundum ad oculos, in auib᷑ enī huiuſmodi res præcipuè cōſiderari ſolent. Si verò huiuſmodi conſideratio fiat circa verba hominum, alia intentione dicta, quæ quis retorquet ad futurum quod vult prænoſcere, hoc vocatur omen. Et ſicut Valerius maximus dicit ominum obſeruatio aliquo contractu religioni annexa eſt, quoniam non fortuito motu, ſed diuina prouidentia conſtare creditur. quæ fecit vt Romanis delibrantibus, verum ad aliū locum migrarent, fortè eo tempore Centurio quidem exclamauit, ſignifer ſtatuę ſignum hic, optimè manebimus. quam vocem auditam pro omine enim acceperunt tranſcendi conſilium omittentes. Si autem conſiderantur aliquę diſpoſitiones figurarum, in aliquibus corporibus viſui occurrentes, erit alia diuinationis ſpecies: nam ex binamentis manus conſideratis diuinatio ſumpta, cheiromantia vocatur. q. diuinatio manus, cheiros enim gręcè dicitur manus. Diuinatio verò ex quibuſcam figuris in ſpatula alicuius animalis apparentis, ſpatulumā
4 tia vocatur. † Ad ſecundum autem diuinationis genus, quę eſt ſine expreſſa dęmonum inuocatione, pertinet diuinatio quæ fit ex conſideratione eorum, quæ eueniunt ex quibuſdam, quę ab hominibus ſeriò fiunt, ad aliquid occultum inquirendum, ſiue per protractionem punctorum, quod pertinet ad artem geomantiæ, ſiue per conſiderationem figurarum, quę proueniunt ex plumbo liquefacto in aquam proiecto, ſiue ex quibuſdam ſchedulis ſcriptis, vel non ſcriptis in occulto repoſitis dum conſideratur quiſquam accipiat, vel etiam ex feſtucis in ęqualibus propoſitis, quis maiorem vel minorem accipiat, vel etiam ex taxillorum proiectione quis plura puncta proijciat, vel etiam dum conſideratur, quic aperienti librum occurrat
5 quæ omnia ſortium nomen habent. † Sic igitur patet triplex eſſe diuinationis genus. Quorum primum eſt, per manifeſtam dæmonum inuocationem, quòd pertinet ad Necromāticos. Secundum autem eſt, per ſolam conſiderationem diſpoſitionis, vel motus alterius rei, quod pertinet ad augures. Tertium eſt, dum facimus aliquid, vt nobis manifeſtetur aliquod occultum

tum, quòd pertinet ad ſortes. Sub quolibet autem horum
multa cõtinentur, vt patet ex dictis Thomæ. Frater verò Io.
in ſumma confeſ. libro primo titulo. xj. q. ij. recitat effectualiter
dicta Thomæ, & poſteà ſubdit, quod multa de modis prædictis
diuinandi ponit Ray. in ſumma de ſortil. § ij. de quibus
etiam. ſ. e. q. c. ſciendum, & c. ſeq. & c. epiſcopi, & c. nec mirũ.
Quid autem ſit ſors, & quid diuinatio: ſcripſi. ſ. a. cauſa q. j. c.
6 ſors non eſt, in quæſtione. † Secundo quæritur vtrum diuinatio
ſit peccatum. Thomas vbi. ſ. articulo. j. dicit ſic, reſpõdeo
dicendum, qd in nomine diuinationis intelligitur quædã prænunciatio
futurorum. futura autem tripliciter prænoſci poſſunt,
vno quidem modo in cauſis ſuis, & alio modo in ſeipſis.
7 † Cauſæ autem futurorum tripliciter ſe habent. Quædã enim
producunt ex neceſſitate, & ſemper ſuos effectus & huiuſmodi
effectus futuri, per certitudinem prænoſci poſſunt, & pronunciari
ex conſideratione ſuarum cauſarum: ſicut aſtrologi
prænunciant etchlipſes futuras. Quædam verò cauſæ, producunt
ſuos effectus non ex neceſſitate & ſemper, ſed vt plurib⁹,
rarò tamen deficiunt, & per huiuſmodi cauſas poſſunt prænoſci
futuri effectus, non quidẽ per certitudinẽ: ſed per quandã
coniecturam, ſicut aſtrologi per cõſiderationẽ ſtellarũ, quædam
prænoſcere, & prænunciare poſſunt de pluuijs & ſiccitatibus,
& medici de ſanitate, vel morte. Quædã verò cauſæ ſunt
quæ ſe ſcdm ſe habent ad vtrũlibet, quod præcipuè videtur de
potentijs rationalibus, quæ ſe habent ad oppoſita ſcdm philoſo.
& tales effectus, vel etiam ſi qui effectus, vt in paucioribus
caſibus accidunt ex naturalibus cauſis, per conſideratiõnẽ cauſarum
prænoſci non poſſunt: quia eorũ cauſæ non habẽt inclinationem
determinatã ad huiuſmodi effectus, & ideò effect⁹
huiuſmodi prænoſci non poſſunt, niſi in ſeipſis conſiderentur
homines autẽ in ſeipſos huiuſmodi effectus cõſiderare poſſũt,
ſolum dum ſunt pñtes, ſicut cum homo videt fortem currere,
vel ambulare: ſed cõſiderare huiuſmodi in ſeipſis, antequã fiãt,
eſt Dei propriũ, qui ſolus in ſua æternitate videt ea, quæ futura
ſunt, quaſi præſentia, vt in primo habitum eſt. Vnde dicitur
Eſa xlj. annunciate, quæ futura ſunt in futurũ, & ſciemus quoniam
dij eſtis vos, ſi quis ergo huiuſmodi futura prænoſcere,
aut prænunciare quocũq; modo præſumpſerit, niſi Deo reuelãte,
manifeſtè ſibi vſurpat qd Dei eſt, & ex hoc aliqui diuini di-
8 cuntur. † Vñ dicit Iſido. in lib. ethimologiarũ diuini dicti quaſi
Deo pleni diuinitate enim ſe plenos ſimulant, & aſtutia quadam
fraudulẽtiæ hominibus futura cõiectant. Diuinatio ergo
nõ dicitur, ſi quis prænũciet ea quæ ex neceſſario eueniũt, velut
in pluribus quæ humana rõne prænoſci poſſunt: neq; etiã ſi
quis alia futura cõtingentia, Deo reuelante cognoſcat: tũc enĩ
nõ ipſe diuinat. i. qd diuinũ eſt facit, ſed magis qd diuinũ eſt ſuſcipit,
tunc aũt ſolũ dicit diuinare, qñ ſibi indebito modo vſurpat
prænunciationẽ futurorũ euentuũ, hoc aũt cõſtat eſſe peccatũ.
Vnde diuinatio ſemper eſt peccatũ, & propter hoc Hiero.
dicit ſuper Michęã, ꝙ diuinatio ſemper in malam partẽ accipit
ſcdm Tho. vbi ſupra. Raymondus verò in ſum. e. ti. § iij.
& frater Io. in ſum. cõfeſ. vbi. ſ. dicũt ſic, omnis diuinatio quocunq;
dictorũ modorũ, vel alio ſimili fiat, prohibita eſt, & maledicta
à Deo, & ſancta eccleſia, tanquã idololatria & infidelitas.
Tu enim futura, quæ ſoli⁹ dei ſunt, ꝑ tales ſuperſtitiões aliqui
inuenire laborãt, diuinitatis iura creaturis attribuũt: Eſa.
xlj. Priora, & nouiſſima annũciate mihi, & dicã ꝙ dij eſtis. Idẽ
Leuit. xix. nõ augurabimini nec ſeruabitis ſomnia. & in. e. c. xx.
anima quæ declinauerit ad magos, & hariolos, quæ fornicata
fuerit, cũ eis pœnam faciẽ meam cõtra eam, & interficiam illã
de medio populi mei. Item dicit apoſtolus Gal. iiij. qui talia obſeruantibus
ſcripſit, ſi obſeruetis mẽſes, tempora & annos, timeo
ne ſine cauſa laborauerim in vobis. Item dominus ait diſcipulis.
Actu. j. non eſt verum noſce tempora, vel momenta,
quæ pater poſuit in ſua poteſtate. Item Aug. hęc vanitas artiũ
magicarum, ex traditione angelorum malorum, in toto terrarum
orbe pluribus inualuit, & per inuentiones ipſarum, inuẽta
ſunt Haruſpicia, augurationes, & ipſa quæ dicuntur oracula
in Necromantia. xxvj. q. iij. qui ſine ſaluatore. Item Auguſt.
xxvij. q. ij. non obſeruetis dies quæ dicuntur egyptiaci, aut calendas
ianuarij, in quibus cantilenæ quidẽ, & commeſſationes
& ad inuicem dona donantur. quaſi in princip. anni boni fati
augurio, aut mẽſes alios, aut prima dies ne, & annos, aut lunæ,
ſoliſq; curſus. Et qui has aut quaſcunq; diuinationes, aut fata
ſiue auguria obſeruat, aut attendit, aut conſentit obſeruantibus,
aut talibus credit, aut ad domum eorum vadit, aut in ſua
domo introducit, & interrogat. Sciat ſe fidem chriſtianam, &
baptiſmum præuaricaſſe, & paganũ & apoſtatam. i. retro abeuntem,
& Dei inimicum, & iram Dei grauiter & in ęternum
incurre, niſi eccleſiaſtica pœnitẽtia emendatus Deo reconcilietur.
Dicit enim apoſtolus, ſiue manducetis, ſiue bibatis, ſiue aliquid
aliud faciatis in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti facite,
in quo viuim⁹, moriemur, & ſumus. Quid plura? hęc oĩa cõdemnat,
& abhorret ſancta eccleſia catholica, vt patet. xxvj. q.
ij. & q. v. per totam. & q. vij. nõ licet, & quatuor. c. ſequẽtibus.
extra. e. per totũ. De hac materia etiam ponit hic Ray. & gloſ.
verba Aug. in lib. de doctrina chriſtiana, & habẽtur. xxvij. q. ij.
illud, dicens adhoc genus ſuperſtitionis pertinẽt omnes ligaturæ,
& remedia, quæ medicorũ quoq; diſciplina cõdemnat, ſiue
in precationibus, ſiue in quibuſdam modis: quas characteres
vocant, ſiue in quibuſcunq; rebus ſuſpendendis, vel ligandis,
vel ſoluendis, ſicut ſunt in aures, in ſummo ſingularium auriũ
aut diſtructionũ oſſibus auſulæ i. anuli in digitis. Item ſingulãdo
dextera manu pollicem tenere. Item ſi membrũ aliquod ſalierit.
Item lunam calcare, cum ante domũ ſuam tranſit: redire
ad lectum, ſi ſternutauerit dum ſe calciat, redire ad domum
ſi procedens offendat. Item ſi ex conſtellatione, ſub qua naſcitur
puer accuſationes, vel accuſationũ euentus procedere credantur.
Non tamen vt dicit Ray. cõdemnantur hic ruſtici, qui
ſeruant tempora ad ſeminandum, vel arbores ad ſcindendum
& ſimilia quæ certã, & naturalem habent rationẽ, quare ita debet
fieri. Idem de phiſicis. circa medicinas dandas, & faciendas
immutatiões, & ſimilia de quibus certa. & manifeſta ratio red-
9 di poteſt ſcdm phiſicam, & ſciẽtiam naturalem. † Tertiò quæritur
vtrum diuinatio ſit ſpecies ſuperſtitionis. Dicit Tho. vbi
ſ. arti. ij. reſpõdeo dicẽdum vt. ſ. dictum eſt, ꝙ ſuperſtitioſum
importat indebitũ cultum diuinitatis. Ad cultũ autẽ Dei pertinet
aliquid dupliciter, vno modo cum aliquid Deo offertur
vel ſacrificiũ, vel oblatio, vel aliquid huiuſmodi: aliomodo, cũ
aliquid diuinum aſſumitur, ſicut dictum eſt. ſ. de iuramẽto, &
ideò ad ſuperſtitionẽ pertinet nõ ſolum cum ſacrificiũ dæmonibus
offert per idololatriã, ſed etiam cũ aliquis aſſumit auxilium
dæmonũ ad aliquid faciendũ, vel cognoſcendum. Omnis
autem diuinatio ex operatione dæmonũ prouenit, vel quia expreſſè
dæmones inuocant ad futura manifeſtãda, vel quia dæmones
ſe ingerũt vanis inquiſitionibus futurorũ, vt mẽtes hominum
implicent vanitate, de qua vanitate in pſal. dicitur, nõ
reſpexit in vanitates, & inſanias falſas. vana aũt inquiſitiu futurorũ
eſt, qñ aliquis futurũ prænoſcere tẽtat: vñ prænoſci nõ poteſt.
Vnde manifeſtũ eſt ꝙ diuinatio ſpecies ſuperſtitionis eſt:
10 Thomas. † Quartò quærit verũ diuinatio, quæ fit ꝑ inuocationem
dæmonum ſemper ſit illicita. Reſpondeo dicendũ, ſecundum
Tho. vbi. ſ. articulo quarto ꝙ omnis diuinatio, quæ fit ꝑ
inuocationes dæmonum eſt illicita duplici ratione, quarũ prima
ſumitur ex parte principij diuinatiõis, quod ſcilicet eſt pactum
expreſſè cum dæmone initum per ipſam dæmonis inuocationem,
& hoc eſt omnino illicitum. Vnde contra quoſdam
dicitur Eſa. xxviij. dixiſtis, percuſſimus fœdus cum morte, &
cum inferno fecimus pactum, & adhuc grauius eſſet ſi ſacrificium,
vel reuerentia dæmoni inuocato exhibentur. Secunda
ratio ſumitur ex parte futuri euentus, dæmon enim qui intendit
perditionem hominum, ex huiuſmodi ſuis reſponſis, etiã
ſi aliquãdo vera dicat, intẽdit homines aſſuefacere adhoc, ꝙ ei
credat, & ſic intẽdit perducere in aliquid ꝙ ſit ſaluti humanæ
contrariũ, aliàs nociuũ. Vñ Anaſtaſius dicit exponẽs, id qd habetur
Luc. iiij. increpauit illũ dicẽs, obmuteſce dicit, quamuis
vera fateret dæmon, cõpeſcebat tñ Chriſtus eius ſermonẽ ne
ſimul cũ veritate, etiã ſuam iniquitatẽ promulget, vt nos etiam

aſſuefaciat ne de talibus curem°, & ſi vera loqui videanẽ: nefas enim eſt, vt cũ adſit nobis diuina ſcriptura, à diabolo inſtruamur. Tho. Frater verò. Io. vbi. ſ. q. iiij. recitans dicta Thomæ, & cõcordans cum eo inducit illud. Deu. xviij. non inueniaẽ in te, qui hariolos ſciſcitetur, neq; pythones conſulat. Poſteà ſubdit, ꝙ Saul pithoniſſam conſuluit primo. Reg. xviij. vnde dixit Aug. ad ſimplitianũ, non eſt abſurdum credere, aliqua diſpenſatione permiſſum fuiſſe, vt nõ diuinante arte magica, vel potentia, ſed diſpẽſatiuè pithoniſſa occulta, quæ Saulem latebãt, oſtendit diuina eum ſentẽtia percuſſurus vel n̄ verè ſpiritus Samuel. à requie ſua eſt excitatus: ſed aliqđ phantaſma, & illuſio imaginaria diaboli machinationibus facta, quam ſcriptura Samuelem appellat, ſicut ſolẽt imagines rerum ſuarũ nominibus appellari hoc Tho. idem dicit Augu. xxvj. q. v. nec mirum.

11 † Quintò quæriẽ vtrum diuinatio quæ fit per aſtra ſit illicita. Reſpõdeo ſcdm Tho. vbi. ſ. articu. v. ꝙ ſicut dictum eſt diuinationi, quæ ex opinione falſa, vel vana procedit, ingerit ſe operatio dæmonis, vt hominũ animos implicet vanitati, aut falſitati, vana autẽ vel falſa opinione vtitur, ſi quis ex cõſideratiõe ſtellarum futura velit præcognoſcere, quæ p ea præcognoſci nõ poſſunt. Eſt igiẽ cõſiderandum quid per cœleſtiũ corporũ inſpectionem, de futuris poſſit prænoſci, & de his quidẽ, quæ ex neceſsitate eueniũẽ. manifeſtũ eſt, ꝙ per cõſideratione ſtellarum poſſunt prænoſci, ſicut aſtrologi prenũciant eclipſes futuras. Circa præcognitionẽ verò futurorũ euẽtuum ex cõſideratione ſtellarũ, diuerſi diuerſa dixerunt, fuerunt enim qui dicerent ꝙ ſtellæ ſignificant potius quã faciant ea, quæ ex eorũ conſideratione prænunciãẽ: ſed hoc irrationabiliter dicitur. Omne enim corporale ſignum, vel eſt effectus eius cuius eſt ſignum, ſicut fumus ſignificat ignem à quo cauſaẽ, vel procedit ab eadẽ cauſa, & ſic dum ſignificat cauſam, per cõſequens ſignificat effectum, ſicut iris quoq; ſignificat ſerenitatem in quantũ cauſa eius eſt cauſa ſerenitatis, non autem poteſt dici, ꝙ diſpoſitiones cœleſtium corporũ & motus ſint effectus futurorum euentuum: nec iterũ poſſunt reduci in aliquã ſuperiorem cauſam communem, quæ ſit corporalis poſſunt autem reduci in vnam cauſam cõmunem quæ eſt prouidentia diuina. Sed alia ratione diſponuntur à diuina prouidentia motus, & ſitus cœleſtium corporum, & alia ratione euẽtus cõtingentium futurorum: quia illa diſponunẽ ſecundum rationẽ neceſsitatis, vt ſemper eodem modo proueniant, hoc autẽ ſcdm rationem cõtingentiæ, vt variabiliter contingant. Vnde nõ poteſt eſſe, qđ ex inſpectione ſyderum accipiat præcognitio futurorũ, niſi ſicut ex cauſis prænoſcunẽ effectus. Duplices autem effect° ſubtrahũtur cauſalitati cœleſtium corporũ, primò quidẽ omnes effectus per accidens cõtingentes, ſiue in rebus humanis, ſiue in rebus naturalib°: quia vt probaẽ in. vj. meth. ens p accidens nõ habet cãm, & pręcipuè naturalẽ, cuius modi eſt virt° cœleſtium corporũ: quia p accidẽs fit, neq; eſt ens propriè, neq; vnũ ſicut ꝙ lapide cadẽte fiat terræ motus, vel ꝙ homine fodiente ſepulchrum inueniatur theſaurus, hoc enim, & huiuſmodi non ſunt vnum ſed ſimpliciter multa: operatio aũt naturæ ſemper terminaẽ ad aliquid vnũ. ſicut & procedit ab vno principio, ꝙ eſt forma rei naturalis. Secundò autẽ ſubtrahuntur cauſalitati cœleſtium corporũ actus liberi arbitrij, quod eſt facultas voluntatis, & rationis: intellectus enim, ſiue ratio non eſt corpus nec actus organi corporei, & per conſequens nec volũtas quę eſt in ratione, vt patet p philoſo. in tertio de anima. Nullũ aũt corpus põt imprimere in rem incorporeã. Vnde impoſſibile eſt quod corpora cœleſtia directè imprimant: intellectũ, & voluntatem: hoc enim eſſet ponere intellectũ, nõ differre à ſenſu, quia Ariſto. in lib. de anima imponit his, qui dicebant, quòd talis voluntas eſt in hominibus, qualem in die inducit pater virorum deorũq;. ſ. Sol. vel cœlum. Vnde corpora cœleſtia non poſſunt eſſe per ſe cauſa operum liberi arbitrij: poſſunt tamẽ adhoc diſpoſitiuè inclinare, in quantum imprimunt in corpus humanum, & per conſequens in vires ſenſitiuas, quæ ſunt actus corporalium organorum, quæ inclinant ad actus humanos. quia tamen vires ſenſitiuæ obediunt rationi: vt patet per Philoſo. in tertio de anima & in primo ethicorum. nulla neceſsitas ex hoc libro arbitrio imponitur, ſed contra inclinationẽ cœleſtium corporũ homo põt per rõnem operari, ſi quis ergo conſideratione aſtrorũ vtatũ ad præcognoſcendas futuras caſuales vel fortuitos euentus, aut etiam ad cognoſcẽdũ per certitudinem futura opera hominum, procedet hoc ex falſa & vana opinione, & ſic operatio dęmonis ſe immiſcet vn erit diuinatio ſuperſtitioſa & illicita. ſi verò aliquis vtatur cõſideratione aſtrorum ad præcognoſcendum futura quæ ex cœleſtibus cauſant corporibus, puta ſiccitates, & pluuias, & alia huiuſmodi, non erit illicita diuinatio, nec ſuperſtitioſa. & ſecundum hoc patet reſponſio ad primum dictum Thomæ. & in hoc concordat frater Ioannes vbi ſupra in quinta. q.

12 ¶ † SEXTO quæritur vtrum diuinatio quę fit per ſomnia ſit illicita. Tho. vbi. ſ. articulo vj. reſpondet ſic dicendum, qđ ſicut dictum eſt diuinatio, quæ nititur falſæ opinioni, eſt ſuperſtitioſa, & illicita. ideo conſiderari oportet quid ſit verum circa præcognitionem futurorum de ſomnijs: ſomnia autem ſunt futurorum euentuum quandoque quidẽ cauſa, puta cum mens alicuius ſollicita ex his quę videt in ſomnijs, inducitur ad aliquid faciendum, vel vitandum. quandoque verò ſomnia ſunt ſigna aliquorum futurorum euentuum, inquantum reducuntur in aliquã cauſam cõmunẽ, ſomnijs & futuris euentib°, ſcdm hoc plurimũ pręcognitionis futurorũ ex ſomnijs ſunt. & ergo conſiderandũ quę ſit cauſa ſomniorũ, & an poſsit eſſe cauſa futurorum euentuum, vel ea poſsit cognoſcere. ſciendum eſt ergo, quòd ſomniorum cauſa quandoque quidẽ eſt interius, qñque autẽ exteri°. interior autẽ ſomniorũ cauſa eſt duplex. vna quidẽ animalis, inquantũ. ſ. ea occurrũt hominis phãtaſię, in dormiendo, circa quę eius cogitatio, & affectio fuit inuiolata in vigilando, & talis cauſa ſomniorum non eſt cauſa futurorum euentuum. vnde huiuſmodi ſomnia, per accidens ſe habẽt ad futuros euẽtus, & ſi quãdoq; ſimul cõcurrant erit caſuale. quandoque verò cauſa intrinſeca ſomniorum eſt corporalis. nam in exteriori diſpoſitione corporis, formatur aliquis motus in phantaſia conueniẽs tali diſpoſitioni. ſicut homini, in quo abundant frigidi humores, occurrunt in ſomnijs quòd ſit in aqua, vel niue, & propter hoc medici dicunt eſſe intendendum ſomnijs ad cognoſcendum vlteriores diſpoſitione. cauſa autem ſomniorum exteriorum ſimiliter eſt duplex, ſcilicet corporalis, & ſpiritualis. corporalis quidem inquantum imaginatio dormientis immittatur vel ab aere continenti, vel ex impreſsione cœleſtis corporis, vt ſic dormienti aliquæ phantaſiæ appareant conformes cœleſtium diſpoſitioni: ſpiritualis autem cauſa eſt, quandoque quidem à deo, qui miniſterio angelorum aliqua hominibus reuelat in ſomnijs ſecundum illud numero. xij. ſi quis fuerit inter vos propheta dñi in viſione apparebo ei, vel per ſomniũ loquar ad illũ. qñq; verò operatione dęmonũ. aliquæ phantaſię dormientib° apparent. ex quib° qñq; aliqua futura reuelãt his q cũ eis habẽt pacta illicita. ſic ergo eſt dicendũ ꝙ ſi quis vtaẽ ſomnijs, ad præcognoſcẽda futura, ſcdm ꝙ ſomnia procedũ ex reuelatione diuina, vel ex cã naturali intrinſeca, ſiue extrinſeca, quãrũ ſe poteſt virt° talis cauſę extẽdere, nõ erit illicita diuinatio. ſi autẽ huiuſmodi diuinatio, cauſeẽ ex reuelatiõe demonũ. cũ quibus pacta habenẽ expſſa, qa ad hoc inuocanẽ, vel tacita, qa hmõi diuinatio extẽdiẽ, ad qđ nõ põt ſe extẽdere, erit diuinatio illicita, & ſuperſtitioſa. & in hoc concordat frater Io. vbi. ſ. in. vij. q.

13 ¶ † SEPTIMO quęriẽ vtrũ diuinatio quę fit p anguria, & oſa, & alias hmõi obſeruatiões exteriorũ rerũ ſit illicita? Tho. vbi. ſ. arti. vij. dicit ſic. Rñ. dicendũ ꝙ mot°, vel garrit° auiũ, vel quęcunq; diſpões hmõi, in reb° cõſideratę, manifeſtũ eſt, qđ nõ ſunt cã futurorũ euentuũ. vñ ex eis futura cognoſci nõ poſſunt, ſicut ex cauſis. relinquiẽ ergo, ꝙ ſi ex eis aliqua futura cognoſcanẽ, hoc erit inquantũ ſunt effect° aliquarũ cauſarũ, quæ etiam ſunt cauſantes, vel præcognoſcentes futurus euentus. cauſa autem operationum brutorum animalium eſt inſtinct° quidam verò mouentur in modum naturæ non enim habent dominium ſui actus. hic autem inſtinctus ex duplici cauſa po-

teſt

teſt procedere. Vno quidẽ modo ex cauſa corporali, cũ enim
animalia bruta nõ habeãt niſi animã ſenſitiuam, cuius omnes
potentiæ, ſunt actus corporaliũ organorum, ſubiacet eorũ ani
ma diſpoſitioni continentiũ corporum, & primordialiter cœ
leſtium, & ideò nihil prohibet aliquas eorum operationes eſſe
futurorum ſigna, inquãtum cõformantur diſpoſitionibus cor
porum cœleſtium & aeris cõtinẽtis, ex qua prouenıunt aliqui
futuri euentus. In hoc tamen duo cõſiderari oportet, primum
quidem vt huiuſmodi operationes nun extendanſ niſi ad præ-
cognoſcendum ea futura quæ cauſanſ per motus cœleſtiũ cor
porum, vt. ſ. dictum eſt. Secundò vt non extendãtur, niſi ad ea
quæ aliqualiter poſſunt ad huiuſmodi animalia pertinere: cõ-
ſequũtur enim per cœleſtia corpora cognitionẽ quandam na-
turalem, & inſtinctũ ad ea quæ eorum vitæ ſunt neceſſaria, ſi-
cut ſunt immutationes quæ fiunt per pluuias, & vẽtos & alia
huiuſmodi. Alio modo inſtinctus huiuſmodi cauſanſ ex cauſa
ſpirituali. ſ. vel ex Deo, vt patet in colũba ſuper Chriſtũ deſcẽ
dẽte, & in coruo q pauit Heliã, & in cete, qui ex ſoluit, & eiecit
Ionam, vel etiam ex dæmonibus qui vtunſ huiuſmodi opera-
tionibus brutorum animaliũ ad implicãdas animas vanis opi
nionibus, & eadẽ ratio videſ eſſe de omnibus alijs huiuſmodi,
pręterquam de ominibus: quia verba humana quæ accipiunſ
pro omine nõ ſubdunſ diſpoſitioni ſtellarum, diſponunſ tamẽ
ſcđm diuinã prouidẽtiam, & qñq, ſcđm dæmonum operatio-
nem. Sic igiſ dicendũ ꝙ omnis huiuſmodi diuinatio ſi extenda
tur vltra id ad qđ poteſt pertingere ſcđm ordinem naturæ, vel
diuinæ prouidentiæ, eſt ſuperſtitioſa, & illicita Thomas, & in
his concord. frater Io. vbi. ſ. q. vij. qui etiam dicit ꝙ cauſa ope-
rationũ brutorũ eſt inſtinctus naturæ: quia nõ habent dñium
ſui actus. Item ſubdit, ꝙ poteſt eſſe quòd verba humana quæ
non ſubdunſ diſpoſitioni ſtellarũ, diſponunſ tamen ſcđm di-
uinam prouidentiã, vt recitatio ſomnij quã audiuit Gedeon.
Iudic. vij. & verba puellæ quæ attendit Eleazar ſeruus Abrahę
Gene. xxiiij. fit etiã hoc qñq; ſcđm operationẽ dæmonũ, & tũc
eſt illicitum. Quod autẽ Ioſeph ait Gene. xliiij. ꝙ non eſſet ei ſi
milis in augurandi ſcientia, intelligendũ eſt ſcđm Augu. quod
hoc dixerit referens fortè ad illud quod vulgus de ipſo opina-
14 batur, & ſic etiam diſpenſator eius loquutus eſt. Octauo quæ-
ritur vtrum diuinatio ſortiũ ſit illicita. Thomas vbi. ſ. articu.
viij. dicit ſic reſpõdeo dicendũ ꝙ ſicut. ſ. dictum eſt, ſortes pro
priè dicunſ cum aliquid fit, vt eius euentu cõſiderato aliquid
occultum innoteſcat, & ſi quidẽ quæraſ iudicio ſortium, quid
cui ſit exhibendũ, ſiue illud ſit res poſſeſſa ſiue ſit honor, ſiue
dignitas, ſeu pœna aut actio aliqua vocatur ſors diuiſoria. Si
autem inquiratur quid agere oporteat vocaſ ſors cõſultoria: ſi
verò quæratur quid ſit futurum, vocaſ ſors diuinatoria. Actꝰ
autem hominũ qui requirunſ ad ſortes nõ ſubdunſ diſpoſitio-
ni ſtellarum, nec etiam euẽtus ipſorũ. Vnde ſi quis ea intentio-
ne ſortibus vtatur, quaſi huiuſmodi actus humani qui inquirũ
tur ad ſortes ſcđm diſpoſitionẽ ſtellarum ſortianſ effectum, va
na & falſa eſt opinio, & per cõſequens nõ carens dæmon. aliâs
ſuggeſtione ex quo talis diuinatio erit ſuperſtitioſa & illicita,
hac autem cauſa remota eſt neceſſe qđ ſortialiũ actuum expe-
ctetur euẽtus vel ex fortuna vel ex aliqua ſpirituali cauſa diri
gente, & ſi quidẽ ex fortuna, qđ locũ habere poteſt ſolũ in ſor
te diuiſoria, nũ videſ habere niſi fortè vitium vanitatis, ſicut
ſi aliqui nõ valentes aliquid cõcorditer diuidere velint ſortibꝰ
ad diuiſionem vti, quaſi fortunæ exponentes quiſquã partem
accipiat, ſi verò ex ſpirituali cauſa expecteſ ſortium iudiciũ,
qñq; quidem expectatur ex dæmonibus, ſicut legiſ Eze. xxj. qđ
rex Babilonis ſtetit in biuio in capite duarũ viarum cõmiſcẽs
ſagittas interrogauit idola, ex ea conſuluit, & tales ſortes ſunt
illicitę, & ſecundum canones prohibentur. Qñq; verò expecta
tur à Deo ſecundum illud Prouer. xvj. ſortes mittunſ in ſinu
ſi à domino temperãtur, & talis ſors ſecundum ſe nõ eſt malũ,
vt dicit Aug. Poteſt tamen in hoc quadruplex peccatum inci-
dere, primò quidẽ ſi abſq; vlla neceſsitate ad ſortes recurratur
hoc enim videtur ad Dei tentationem pertinere: vnde Am-
broſius dicit ſuper Lucam, qui ſorte eligitur humano iudicio
non compræhenditur. Secundò ſi quis etiã in neceſsitate abſq;
reuerentia ſortibus vtatur: vnde ſuper actus apoſtolorũ, dicit
Beda, ſi qui neceſſitate aliqua cõpulſi Deũ putãt ſortibus exẽ-
plo apoſtolorum eſſe cõſulendum, videãt hoc ipſos apoſtolos
non niſi collecto fratrum cœtu, & precibꝰ ad Deum fuſis egiſ
ſe. Tertiò ſi diuina oracula ad terrena negotia cõuertanſ: vnde
Aug. dicit ad inquiſitiones ianuarij his qui de paginis euange-
licis ſortes legunt, & ſi optandum ſit vt id potiùs faciant, quã
ad dæmonia cõſulenda concurrant, tamen iſta mihi diſplicet
conſuetudo ad negotia ſecularia, vt ad vitę huius vanitatẽ di-
uina oracula velle conuertere. Quartò ſi in electionibus eccle
ſiaſticis quę ex ſpiritus ſancti inſpiratione fieri debent, aliq ſor
tibus vtantur: vnde ſicut Beda dicit, ſuper actus Apoſtolorũ,
macinas ante Pentechoſtẽ ordinatus, ſorte quęraſ: quia. ſ. non-
dum erat plenitudo ſpiritus ſancti in eccleſia effuſa. Septẽ au-
tem diaconi poſteà non ſorte ſed electione diſcipulorum ſunt
ordinati: ſecus autem eſt in temporalibꝰ dignitatibus, quæ ad
terrena diſponenda ordinanſ, in quarum electione plerũq; ho
mines ſortibus vtunſ, ſicut & in temporalium rerũ diuiſione,
ſi verò neceſſitas immineat licitũ eſt cum debita reuerẽtia ſor
tibus diuinum iudicium implorare. Vnde Aug. dicit in epiſto
la ad Honoratũ, ſi inter Dei miniſtros ſit diſceptatio qui eorũ
perſecutionis tempore maneãt, ne fuga omnium & qui eorũ
fugiant ne morte omnium deſeraſ eccleſia: ſi hæc diſceptatio
alij non potuerit terminari, quãtum mihi videtur qui maneãt
& qui fugiant ſorte legendi ſunt. Et in primo de doctr. chriſtia
na dicit, ſi tibi abundaret aliquid, ꝙ oporteret dari ei, qui non
haberet nec duobus dari potuiſſet, ſi tñ occurrent duo, quorũ
neuter alium vel indigentia vel erga te neceſsitate aliqua ſupe
raret nihil iuſtius faceres, quã vt ſorte legeres cui dãdum eſſet
qđ dari vtriq; non poſſet. Thomas. In quibus concord. frater
Io. vbi. ſ. q. viij. & addit id qđ Inno. not. extra de ſortileg. c. ec-
cleſia. ſ. ꝙ pro dirimẽdis litibus ſortibꝰ vti liceret arg. ſ. e. cau-
ſa. q. j. c. ſors. & idem etiã not. in ſum. de ſortileg § iij. vnde ſecũ
dum eos circa temporalia ſortibus ſimplicibus vti licet vt pu-
ta cum paleis & huiuſmodi & abſq; ſuperſtitione quacunq;, &
15 in his etiam cõcordat Goff. ¶ Nono quæritur vtrum ſors, ſeu
diuinatio quæ fit per iudiciũ ferri cadentis, vel aquę bullientis
ſit licita. Tho. vbi. ſ. in pręd. articulo. viij. in ſolutione tertij ar
gumenti dicit ſic dicendum, ꝙ iudiciũ ferri cadentis, vel aquæ
feruentis ordinaſ quidem ad alicuius peccati occulti inquiſi-
tionem, aliâs propter aliquid qđ ab homine fit, & in hoc cõue
nit cum ſortibꝰ, in quãtum tamen expectaſ aliquis miraculo-
ſus effectus à Deo, excedit cõmunem ſortium rationẽ: vnde hu
iuſmodi iudicium illicitũ redditur, tum quia ordinaſ ad iudi-
candum oculta quę diuino iudicio reſeruãtur, tum etiam quia
huiuſmodi iudicium nũ eſt authoritate diuina ſancitũ: vnde
ij. q. v. in decreto Stephani Papę, diciſ ferri cadentis, vel aquæ
feruentis examinatione confeſsionẽ extorqueri à quolibet ſa-
cri nõ cenſent canones, & ꝙ ſanctorum patrũ documẽto ſan-
citum nõ eſt ſuperſtitioſa ad inuentione non eſt præſumendũ:
ſpontanea enim confeſsione vel teſtium approbatione publi-
cata delicta, habito præ oculis Dei timore conceſſa ſunt no-
ſtro regimini iudicatæ: oculta verò, & incognita illi ſunt relin
quenda qui ſolus nouit corda filiorum hominum, & eadẽ ra-
tio videtur eſſe de lege duellorum, niſi quòd plus accedit ad cõ
munem rationem ſortium in quantum nõ expectatur ibi effe-
ctus miraculoſus, niſi fortè quando pugiles ſunt valde impa-
res virtute, vel arte. Tho. In quo conſentit frater Ioan. vbi. ſ. in
nona quęſtione allegans, extra de purga. cano. c. vltimo. & di-
cens qđ cum hoc cõcordat glo. Guli. ſuper ſum. Ray. lib. ij. tit.
16 iij. de duello. q. v. in fine. Decimò quęritur vtrum ſit licitũ vti
arte notoria. Tho. Secunda ſecundę. q. xcvj articu. primo dicit
ſic, reſpondeo dicẽdum quod ars notoria & illicita eſt, & inef-
ficax. Illicita quidẽ eſt, quia vtitur quibuſdã ad ſciẽtiam acqui-
rendam, quę non habent ſecundum ſe virtutẽ cauſandi ſcien-
tiam, ſicut inſpectiõe quarundã figurarum, & prolatione quo
rundã ignotorũ verborũ, & alijs huiuſmodi, & ideò huiuſmo-
di ars non vtitur his vt cauſis, ſed vt ſignis: non autem vt ſignis

diuinitus inſtitutis,ſicut ſunt ſacramẽtalia ſigna: vnde relin-
quitur quòd ſint ſuperuacua ſigna, & per cõſequẽs pertinẽtia
ad pacta quædã ſignificationum cum dęmonib⁹ placita atque
fœderata,& ideò ars notoria pœnitus eſt repudiada & fugien
da chriſtiano:ſicut & aliæ artes nugatoriæ,vel noxiæ ſuperſti
tionis:vt dicit Aug.in ſecundo de doctrina chriſtiana. Eſt etiã
huiuſmodi ars inefficax ad acquirendã ſcientiam,cũ enim per
huiuſmodi artem nõ intendaẽ acquiſitio ſcientiæ per modum
huiuſmodi cõnaturalem.ſ.ad inueniẽdo vel addiſcendo, conſe
quens eſt ꝙ iſte effectus vel expecteẽ à Deo,vel à dęmonibus:
certum eſt autẽ aliquos à Deo ſapientiã,& ſciẽtiam per infu-
ſionem habuiſſe,ſicut de Salomone legiẽ.iij.Reg.iij.&.ij.Para
li.j.Dñs etiam diſcipulis ſuis dicit.Luc.xxj.ego dabo vobis os,
& ſapientiã cui nõ poterũt reſiſtere,& cõtradicere omnes ad-
uerſarij veſtri.Sed hoc donum nõ daẽ quibuſcunq;,aut cũ cer
ta obſeruatione,ſed ſcdm arbitrium ſpiritus ſancti ſcdm illud.
j ad Corin.xij.alij quidem daẽ per ſpiritũ ſermo ſapientiæ,alij
ſermo ſcientiæ ſcdm eundem ſpiritũ , & poſteà ſubdiẽ hæc oĩa
operatur vnus,atq; idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult
ad dæmones autẽ pertinet illuminare intellectũ,vt habitũ eſt
in prima huiuſmodi operis parte. Acquiſitio autẽ ſcientię , &
ſapientiæ fit per illũinationẽ intellectus: & ideò nullus vnquã
per dæmones ſcientiã acquiſiuit. Vnde Aug.dicit in.x.de ciui-
ta.Dei dicit Porphiriũ ſateri ꝙ chirurgicis theletis in opera-
tionibus dæmonũ animæ intellectuali nihil purgationis acci-
dit qđ eam facit idoneam ad vidẽdum Deum ſuũ,& perſpiciẽ
da ea quę vera ſunt. Qualia autẽ omnia ſcientiarum theoteca.
poſſent cum dæmones verbis hominib⁹ colloquentes homini
bus exprimere aliqua ſcientiarũ documenta: ſed hoc non quæ
17 ritur per artem notoriã. Tho.† Vndecimo quæritur vtrũ or-
dinationes quæ fiunt ad corporum immutationẽ,puta ad ſani
tatem vel ad aliquod huiuſmodi ſint licitæ,videẽ qđ ſic. Lici-
tum eſt enim vti naturalibus virtutib⁹ corporum ad proprios
effectus inducendos. Res autẽ naturales habent quaſdã virtu-
tes occultas quarũ ratio ab homine aſſignari non poteſt,ſicut
quòd adamas trahit ferrum & multa alia quę Aug.enumerat.
xxj.de ciui.Dei.ergo viderẽ quòd vti huiuſmodi rebus ad cor
pora immutanda nõ ſit illicitũ. Præterea ſicut corporalia na-
turalia ſubduntẽ corporibus cœleſtibus,ita etiã corpora artifi-
cialia,ſed corpora naturalia ſortiunẽ quaſdã virtutes ocultas,
ſpeciem cõſequentes ex impreſſione cœleſtiũ corporum: ergo
etiam corpora artificialia,puta imagines,ſortiuntur aliquam
virtutem occultam à corporib⁹ cœleſtibus ad aliquos effect⁹
cauſandos:ergo vti eis,& alijs huiuſmodi eſt illicitũ.Præterea
dæmones etiam multipliciter poſſunt corpora trãſmutare,vt
dicit Aug.iij.de ciuit.ſed eorum virtus à Deo eſt : ergo licet
vti eorum virtute ad aliquas huiuſmodi immutationes faciẽ-
das.Sed contra eſt qđ Aug.dicit in.ij.de doctri.chriſti.quòd ad
ſuperſtitionem pertinent volumina magicarũ artium,& liga-
turæ & remedia quę medicorum quoq; medicina cõdemnat,
ſiue in præcantationibus,ſiue in quibuſdam notis, quas chara
cteres vocant,ſiue in quibuſcunq; rebus ſuſpendendis atq; inſi
gnandis. Reſpondeo dicendo,qđ in his quæ fiunt ad aliquos ef
fectus corporales inducendos,conſiderandum eſt,vtrum natu
raliter videantur poſſe tales effectus cauſare,ſic enim non erit
illicitum:ſed cauſas naturales adhibere ad proprios effect⁹,dũ
aliter nõ videanẽ poſſe tales effectus cauſare,conſequẽs eſt qđ
non adhibeantur ad hos effectus cauſandos tanquã cauſæ , ſed
ſolum quaſi ſigna:& ſic pertinent ad pacta ſignificationum cũ
dæmonibus inita. Vnde Aug.dicit.xxj.de ci.Dei,illiciunẽ dæ-
mones per creaturas,quas nõ ipſi ſed Deus cõdidit delectabili
bus pro ſua diuerſitate diuerſis,nõ vt aĩalia cibis ſed vt ſpirit⁹
ſignis,quę cuiuſq; delectationi cõgruunt, per varia genera la-
pidum,herbarũ,lignorum,aĩalium,carminũ,&rituum. Ad pri
mum ergò dicẽdum qđ ſi ſimpliciter adhibeanẽ res naturales
ad aliquos effectus producendos,ad quos putanẽ naturalẽ habe
re virtutem nõ eſt ſuperſtitioſum,neq; illicitum.Si verò adiũ-
gantur vel characteres aliqui,vel aliqua nomina,vel aliæ quæ-
cunq; varię obſeruationes,quæ manifeſtũ eſt naturaliter effi-
caciam nõ habere,erit ſuperſtitioſum,& illicitum. Ad ſcdm di
cendum quod virtutes naturales corporum naturaliũ cõſequũ
tur eorum formas ſubſtantiales, quas ſortiunẽ ex impreſſionę
cœleſtium corporũ,& ideò ex eorundẽ impreſſione ſortiunẽ
quaſdã virtutes actiuas: ſed corporum artificialiũ formæ pro-
cedunt ex cõceptione artificis,& cum nihil aliud ſint quã cõ-
poſitio ordo,& figura,vt diciẽ in.j.phiſicorũ, nõ poſſunt habe
re naturalem virtutẽ ad agendũ,& inde eſt qđ ex impreſſione
cœleſtium corporũ nullã virtutem ſortiunẽ,in quãtum ſunt ar
tificialia,ſed ſolum ſcdm materiã naturalẽ. Falſum eſt ergo qđ
Porphirio videbaẽ vt Aug.x.de ci.dei.herbis,& lapidibus , &
animãtibus,& ſonis certis quibuſdã ac vocib⁹,& figurationib⁹
atq; figmentis quibuſdã etiã obſeruatis in cœli aerſione moti
bus ſyderũ,varijs effectibus exequẽdas quaſi effectus magica-
rum artiũ,ex virtute cœleſtiũ corporum prouenirent . Sed ſi-
cut Aug.ibidẽ ſubdit,totũ hoc,ad dęmones pertinet ludificato
res aĩarum ſibi ſubditarũ. Vñ etiã imagines quas aſtronomicas
vocant,ex operatione dæmonũ habent effectum , cuius ſignũ
eſt,qđ neceſſe eſt eis inſcribi quoſdã characteres , qui naturali-
ter ad nihil operanẽ:non enim eſt figura actiõis naturalis prin
cipium:ſed in hoc diſtant aſtronomicę imagines à necroman-
ticis,fiunt expreſſè inuocationes,& faſingia quædã,vnde perti
nent ad expreſſa pacta cum dæmonib⁹ inita.Sed in alijs imagi
nibus ſunt quædã tacita pacta,per quædam figurarũ, ſeu cha-
racterum ſigna. Ad tertiũ dicẽdum ꝙ ad dñm pertinẽt diuinæ
poteſtates,cui dæmones ſubſunt, vt eis vtatur Deus ad quod-
cunq; voluerit:ſi huiuſmodi poteſtas nõ eſt homini ſuper dæ-
mones cõmiſſa,vt eis licitè vti poſſit,ad quodcunq; voluerit.
ſed eſt ei contra dæmones indictũ bellum: vñ nullomodo licet
homini dęmonũ auxilio vti,per pacta tacita vel expreſſa. Tho
mas. Et in his concord.Ioã.in ſum.confeſ.vbi.ſ.q.xj. qui addit
quòd hoc apparet ſpecialiter cum exhibenẽ nomina aliena,vel
ignota,vel alię quęcunq; variæ obſeruatiões,& ideò talia ſem
per ſunt ſuperſtitioſa,& illicita. Subdit tñ quod vt dicit Ray.ſi
aliquis vel aliqua colligit herbã medicinalẽ,cum ſymbolo di-
uino,vel dñica oratione,vel ſcribit in ſchedula ſymbolum, vel
orationẽ dñicam,vt ponat ſuper aliquẽ infirmum, vt ſic ĩ iſtis
tantum Deus creator omniũ honoreẽ,non reprobaẽ, dummo
do nulla alia ſuperſtitioſa obſeruenẽ.vt.ĩ.e.cauſa.q.v nũ licet.
18 &.q.vj.non obſeruetis.† Duodecimò quæritur vtrum obſer-
uationes quę ordinanẽ ad prçcognoſcenda aliqua fortunia,vel
infortunia ſint licita. Et videẽ ꝙ nõ,inter alia enim infortunia
hominum ſunt infirmitates ſed infirmitates in hominib⁹ quę
dam ſigna pręcedunt quæ etiã à medicis obſeruanẽ,ergo obſer
uare huiuſmodi ſignificationes nõ videẽ eſſe illicitũ. Præterea
irrationabile eſt negare illud qđ quaſi cõmuniter omneis expe
riuntur quod aliqua tempora vel loca vel verba audita, vel oc
curſus hominum,ſeu aĩalium,aut diſtorti,aut inordinati act⁹,
aliquod præſagium habent boni,vel mali futuri: ergo obſerua
re iſta nõ videtur eſſe illicitum. Præterea actus hominũ & euẽ
tus ex diuina prouidentia diſponunẽ,ſcdm quædam ordinem
ad quem pertinere videtur,qđ præcedentia ſint ſubſequẽtium
ſigna. Vnde ea quę antiquis temporibus cõtigerunt,ſunt ſigna
eorum quæ in nobis complentur,vt patet per apoſtolum.j ad
Corinth.x. Obſeruare autem ordinem,ex diuina prouidentia
procedentem non eſt illicitum:ergo obſeruare huiuſmodi prę
ſagia non videtur eſſe illicitum. Sed contra eſt,quod Aug.di-
cit in ſecundo de doctri.chriſtia.quòd ad pacta cum dæmoni-
bus futiliũ inita pertinent anilia vel potius ineptiæ inaniorum
obſeruationum,puta ſi aliquod membrum ſalierit , ſi iunctim
ambulantibus anneis,lapis,aut canis, aut puer medius interue
nerit,lumen calcare,cum ante domum ſuam aliquis tranſit,re
dire ad lectum. Si quis dum ſe calciat ſubnutauerit : redire do-
mum,ſi procedens offenderit,cum eſtis à ſoricibus rodiẽ, plus
timere ſuperſtitionem mali futuri,quàm pręſens damnum tol
lere . Reſpondeo dicendum quod homines omnes huiuſmodi
obſeruationes attendunt,non vt quaſdã cauſas , ſed vt quædã
ſigna futurorum euentuum bonorum ,vel malorum,non autẽ
obſeruantur ſicut ſigna à Deo tradita cum nõ ſint introducta
ex autho

ex authoritate diuina,ſed magis ex vanitate homana cooperã
te dæmonũ malitia,qui nituñ animos hominũ huiuſmodi va
nitatibus implicare. Et ideò maniſeſtũ eſt, omnes huiuſmodi
obſeruãtias eſſe ſuperſtitioſas & illicitas, & videñ eſſe quædã
reliquiæ idololatriæ,ſcdm quam obſeruabanſ auguria,& qui-
dam dies ſiue faſti vel nefaſti ſanſti,vel infauſti,qd quodãmo-
do pertinet ad diuinationẽ quæ fit per aſtra,ſcdm quæ diuerſi-
ficantur dies,niſi qd huiuſmodi obſeruationes ſunt ratione,&
arte:vnde ſunt magis vanæ,& ſuperſtitioſæ. Ad primũ ergo di
cendum qd infirmitatũ cauſæ præcedunt in nobis, ex quibus
aliqua ſigna procedũt futurorũ morborum,quæ licitè à medi-
cis obſeruanſ. Vnde & ſi quis præſagiũ futurorum euentuum
cõſideret ex ſua cauſa,non erit illicitũ:ſicut ſi ſeruus timeat fla
gella vidẽs dñi iram,& ſimile etiã eſſe poſſet ſi quis timeret no
cumentum alicui puero ex oculo faſcinãte,de quo dictum eſt
in.j.lib.ſic autẽ nõ eſt in huiuſmodi obſeruationib⁹. Ad ſcdm,
dicendum qd hoc quod à principio in iſtis obſeruationib⁹ ali-
quid veri homines experti ſunt caſu accidit, ſed poſtmodũ cũ
homines incipiunt huiuſmodi obſeruãtijs ſuum animũ impli-
care,multa ſcdm homini obſeruationib⁹ hoies implicari toſi
tates fiant,& ſe ſe magis inſerant multiplicibus laqueis perni-
cioſi erroris:vt dicit Aug.in.ij.de doctri.chriſti. Ad tertium,
dicendũ quòd in his populis iudęorũ, ex quo Chriſtus erat na
ſciturus,nõ ſolum dicta ſed etiã facta fuerint prohibita vt Au
guſt.dicit cõtra Fauſtum,& ideò licitum eſt illa facta aſſume-
re ad noſtrã inſtructionem:ſicut ſignis diuinitus datis,nõ autẽ
omnia quæ aguñ per diuinam prouidentiam ſic ordinanſ, vt
19 ſint futurorũ ſigna:vnde ratio non ſequitur Tho. Decimoter
tiò quæritur quid de imaginibus quas faciunt aſtronomij. Re
ſpondeo ſcdm Tho.vt tetigi poſt eum.ſ.q.xj. qd tales imagi-
nes facere eſt illicitum:quia ex opere dæmonũ habent effectũ
cuius ſignum eſt,quia neceſſe eſt eis inſcribi quoſdã characte-
res,qui naturaliter nihil operanſ:vnde ſunt ibi tacita pacta cũ
dæmonibus. In imaginibus autẽ necromanticis,fiunt expreſſè
inuocationes dæmonũ,ſcdm fratrem Io.in ſum.confeſ.lib.j.ti.
20 xj.q.xij. Decimoquartò quæritur vtrum ſuſpẽdere diuina ver
ba minoris ſunt efficaciæ cum ſcribunſ,quàm cum proferũtur
ſed licet aliqua ſacra verba dicere ad aliquos effectus, puta ad
ſanandum infirmos,ſicut pater noſter,aue maria,vel qualiter-
cunq; nomen dñi inuocetur ſcdm illud Marci vlt. In nomine
meo dæmonia ejcient,linguis loquanſ nouis,ſerpentes tollãt,
ergo videſ qd licitum ſit aliqua ſacra ſcripta collo ſuſpendere
in remedium infirmitatis,vel cuiuſcunq; nocumenti. Prætereà
verba ſacra non minus operãtur in corporibus hominũ,quàm
in corporibus ſerpentũ,& aliorum aĩalium, ſed incantationes
quędam efficaciã habent ad reprimendũ ſerpentes,vel ad ſanã
dum quædã alia animalia. Vñ dicitur in pſal. ſicut aſpidis ſur-
dæ,& obturantes aures ſuas,quæ non exaudiet vocẽ incantan
tium,& venefici incantãtis ſapiẽter:ergo licet ſuſpẽdere ſacra
verba ad remediũ hominũ. Prętereà verbum Dei nõ eſt mino
ris ſanctitatis,quàm ſanctorum reliquię:vñ Aug.dicit qd non
minus eſt verbum Dei,quàm corpus Chriſti:ſed reliquias ſan
ctorum licet homini collo ſuſpẽdere,vel qualitercunq; porta-
re ad ſuã protectionem,ergo pari rõne licet homini verbo,vel
ſcripto,verba ſacræ ſcripturæ ad tutelã ſuam aſſumere. Sed cõ
tra eſt,qd dicit Chriſoſto.ſuper Mat. Quidam aliquã partem
euangelij ſcriptã circa collum portãt,ſed nonne quotidie euã-
gelium in eccleſia legitur,& audiſ ab omnibus? Cui ergo in au
ribus poſita euãgelia nihil proſunt,quomodo eum poſſunt cir
ca collum ſuſpẽſa ſaluare? deinde vbi eſt virtus euangelij? in fi-
guris literarũ? an in intellectu ſenſuum? ſi in figuris benè circa
collũ ſuſpendis,ſi in intellectu,ergo melius poſita in corde pro
ſunt,quàm circa collum ſuſpenſa. Reſpondeo dicendũ quod in
omnibus incãtationibus,vel ſcripturis ſuſpenſu duo cauenda
videntur. Primò quidem,quid ſit,qd profertur,vel ſcribitur,
quia ſi eſt aliquid ad inuocationes dæmonũ pertinens, manife
ſtè eſt ſuperſtitioſum,& illicitum:ſimiliter etiã videtur eſſe ca
uendum,ſi cõtineat ignota nomina ne ſub illis aliquid illicitũ
lateat:vnde Chriſoſto.dicit ſuper Mat.quod Phariſeorũ ma-
gnificantium fimbrias ſuas exemplo,nunc multi aliqua nomi
na hebraica angelorum cõfingunt,& ſcribunt,& allegant,quę
non intelligenda metuẽtib⁹ videntur. Eſt etiam cauendum ne
aliquid falſitatis contineat,quia ſic eius effectus non poſſit ex-
pectari à Deo,qui non eſt teſtis falſitatis. Idem ſecundo cauen
dum eſt,ne cum verbis ſacris cõtineantur ibi aliqua vana,puta
aliqui characteres inſcripti præter ſignum crucis,aut ſi ſpes ha
beatur in modo ſcribendi,aut ligandi,aut in quacunq; huiuſ-
modi vanitate,quæ ad diuinã reuerẽtiam non pertineat: quia
hoc iudicaretur ſuperſtitioſum,aliâs autẽ eſt licitum. Vnde in
decretis diciſ.xxvj.q.vj.c.non liceat chriſtianis &c.nec in col-
lectionib⁹ herbarũ quæ medicinales ſunt aliquas obſeruatiões
vel incãtationes liceat attẽdere,niſi tñ cũ ſymbolo diuino,aut
oratione dñica,vt tantũ creator omniũ,& Deus honoreſ. Ad
primum ergo dicẽdum quod etiã proferre dñica verba, aut in
uocare diuinũ nomen,ſi reſpectus habeaſ ad ſolam Dei reuerẽ
tiam à qua expectatur effectus licitum erit:ſi verò habeaſ re-
ſpectus ad aliquid aliud vanè obſeruatum,erit illicitũ. Ad ſecũ
dum dicendum quòd etiam in incantationibus ſerpẽtum, vel
quorumcunq; animaliũ,ſi reſpectus habeaſ ſolum ad verba ſa-
cra,& ad virtutem dñicam,non erit illicitum, ſed plerunq; ta-
les pręcantationes habent illicitas obſeruantias in ſerpẽtibus
quia ſerpens fuit primum dæmonis inſtrumentũ ad hominem
decipiendũ:vnde dicit ibidem glo. notãdum, quia nõ laudatur
à ſcriptura vndecunq; datur in ſcriptura ſimilitudo, vt patet
de iniquo iudice qui rogantem viduã vix audiunt. Ad tertium
dicendum,ꝙ eadem etiã ratio eſt de portatione reliquiarum:
quia ſi portentur ex fiducia Dei,& ſanctorum quorũ ſunt reli
quiæ,nõ erit illicitum,ſi autẽ circa hoc attẽdereſ aliquid aliud
vanum,puta quod vas eſſet triangulare,vel aliquid aliud huiuſ
modi qd non pertineret ad reuerentiã Dei, & ſanctorũ, eſſet
ſuperſtitioſum & illicitũ. Ad quartum, dicendum qd Chriſo.
loquitur qñ reſpectus habetur magis ad figuras ſcriptas,quàm
ad intellectum verborũ. Tho. Vnde.j.e.cauſa.q.v.nõ licet chri
ſtianis dicitur,nec in collectionibus herbarũ,quæ ſunt medici
nales,aliquas obſeruationes, aut incantationes attendere, niſi
tãtũ cum ſimbolo diuino,aut oratione dominica,vt inde crea-
tor enim Deus honoretur. Secundum glo. Guliel.hic, non vi-
dentur reprobata breuia,in quibus ſcribunſ verba euangelica
ſolum:ſed ſuperſtitioſum eſt ſi credatur qd minus habeant effi
caciæ ſi ſcribantur alio tempore,quàm quando legitur euãge-
lium. Item dicit quòd illa breuia,in quibus ſcribuntur quidam
characteres,& nomina inuſitata quaſi nomina Dei ineffabilia.
Et in quibus dicitur,quicunq; portauerit ſuper ſe iſtud breue
non periclitabitur,ſic vel ſic,aut illud,vel iſtud bonum cõtin-
get ei,proculdubio reprobanda ſunt,nec portanda & peccant
qui ſcribũt ea,aut vendunt,aut portãda docent,niſi à Deo ſue
rint ſimplices,quod ignorantia illos debeat excuſare,quos non
excuſat ſi ſuper hoc fuerint admoniti,vel inſtructi ſecundum
21 fratrem Io.in ſum.confeſ.vbi.ſ.q.xiij.† Decimoquintò quęri
tur quid de carminibus & carminatoribus qui carminant infir
mos,vel latrones,aut animalia, Reſpondeo ſecundum gloſſam
Guliel.ibidem. ſi nihil ſuperſtitioſum dicunt,aut docent, aut
faciunt:ſed tantum vtuntur licitis precibus, & adiurationib⁹,
ſicut per paſſionem,crucem,& ſimilia,nõ credo ꝙ peccẽt mor
taliter,niſi talia fecerint poſt prohibitionẽ ab eccleſia ſibi fa-
ctam,ſed credo ꝙ prohibendi ſunt viri,& mulieres à talib⁹: qa
multa inutilia,& ſuperſtitioſa ſolent immiſceri,niſi fortè ſit ſa
cerdos,vel religioſus,aut laicus diſcretus,ſiue vir, ſiue mulier
excellentis vitę,& probatæ diſcretiõis,qui fuſa oratione ſuper
infirmum,non ſuper pomum,aut pirũ,vel ſuper cingulum,aut
ſimilia,ſuper infirmantes manus imponant iuxta illud. Marc.
vlti. ſuper ęgros manus imponent,& bene habebunt. Nec ſunt
hmõi perſonæ prohibendæ à talibus,niſi fortè timeaſ, quòd
ad exemplum illorum,indiſcreti & ſuperſtitioſi,carminatiõis
ſibi vſurpent abuſum,tuentes ſe exemplo aliorum: ſatis vide-
tur concordare. Tho.arti.iiij.vide etiam de hoc.ſ.eod.ti.q.xj.
vtrum obſeruationes. Decimoſextò quæritur,quid de incanta
tionibus ſerpentum & etiam aliorum animalium? Reſponſio

ſecundum Tho. ibidem dicendum, quòd in incãtationibus ſer
pẽtum, vel quorunc̃uq; animalium, ſi reſpectus habeatur ſolũ
ad verba ſacra, & ad virtutẽ diuinam, nõ erit illicitum: ſed ple
runq; tales incantationes, & illicitæ obſeruantiæ per dæmones
ſortiuntur effectum, & præcipuè in ſerpentibus: quia ſerpens,
fuit primum dæmonis inſtrumentũ ad hominẽ decipiendum.
Vnde dicit gloſſ. ſuper illo verbo. pſal. ſicut aſpidis ſurdæ &c.
Not. ꝙ non laudatur vbiq; in ſcriptura ſimilitudo, vt patet de
22 iniquo iudice, qui rogãtem exaudiuit viduam. † Decimoſepti
mò quęrit quid de his qui portãt reliquias ſanctorũ ad collũ.
Reſpondeo ſcd͞m Tho. ibidem articu. iij. dicendum quod eadẽ
eſt ratio, ſicut de verbis inſcriptis: quia ſi portentur ex fiducia
Dei, & ſanctorũ quorũ ſunt reliquiæ, non erit illicitum. Si aũt
circa hoc attendaſ aliquid aliud vanum, puta qđ nõ prodeſſet,
niſi vas eſſet trangulare, aut aliquid aliud non pertinens ad re-
uerentiam Dei, & ſanctorũ honorẽ eſſet ſuperſtitioſum eſt illi
23 citum † Decimooctauò quæritur quid de his qui res perditas
inueſtigant per inſpectionẽ aſtrolabij, aut inſcriptiones, vel ſi-
milia. Reſpondeo ſecundum Ray §. v. quid de ſacerdotibus. di-
cẽdum quod ſi non fiat ibi inuocatio dæmonum, nec aliud ſu-
perſtitioſum adiungaſ admitti poteſt, tamen glo. ibidem dicit
quod nunquã eſt licitum, idem dicit Hoſt. §. iij. in quo, nec fur-
ta in tabulis ſeu codicibus requirenda ſunt, extra. c. ex tuarum.
24 & idem dicit. ver. ſed nunquid. † Decimononò quæritur quid
de ſacerdotibus qui cauſa doloris altare veſtib⁹ ſacris exuunt,
aut qualibet alia lugubri veſte operiunſ, aut conſueta lumina-
ria ſubtrahunt, aut extingunt? Reſpondeo ſcd͞m Ray §. vj. item
quid de ſacerdotibus, adhoc dico, ꝙ ſi aliquod prædictorũ fiat
propter odium priuatum, grauiſsimè peccat qui facit, & niſi le
gitima pœnitentia ſe purgauerit debet deponi, ſi autem hoc
facit propter cauſam, puta quia metuit contaminationẽ ſacro
rum ordinũ, & ſubuerſionem fidei, vel hoſtilitatẽ ſuffert, vel
obſidionem, vel diuinorũ iudiciorum ſententiã instuit, non
videtur peccare, quia in tali facto plus homilitas quàm Deus,
plus latria quàm interni liuoris doloſitas declaratur. Hæc oĩa
habes. xxvj. q. v. quicunq;. addit Ray. hoc etiam tenet conſue-
tudo eccleſiaſticę: vnde ſolet cantare, Deus venerunt gentes,
25 & in ſignum triſtitię die veneris ſancta altaria ſpoliare. † Vige
ſimò quæritur quid de his qui altare, aut crucifixum ſpinis cir
cundant. Reſpondeo ſecundũ Ray. ibidem, qui de his ponit eã
dem diſtinctionem, quàm in præcedenti quæſtione. Sed Greg.
x. in concilio Lugdu. extra in. vj. de offic. ord. c. ſi canonici, ſic
dicit: cæterum deteſtabilem abuſum horrendæ indeuotionis
illorum, qui crucis beatæ virginis, aliorumve ſanctorũ imagi-
nes, ſiue ſtatuas irreuerenti auſu tractantes, eas in aggrauatio-
nem ceſſationis huius. ſ. à diuinis proſternunt in terram, vrti-
cis, ſpiniſq; ſupponunt, pœnitus reprobantes, aliquod tale de
cætero fieri diſtrictiùs prohibemus, dicit etiam tales grauiter
26 puniendos. † Vigeſimoprimò quæritur quid de illis ſcienter,
cantant miſſam defunctorum pro viuis, vel ſub nomine eorũ
quos odiunt: feretrum cum exequijs in medio eccleſiæ ponunt
vel alia ſimilia faciunt, vt illi citius moriantur. Reſpondeo ſe-
cundum Ray. ibidem, tales ſi fuerint detecti, indiſtinctè debẽt
deponi. & ad agendam pœnitentiam, tam ipſe ſacerdos, quàm
qui eum adhoc incitauerit, debent exilij perpetui, ſiue in mo-
naſterio aliquo ergaſtulo relegari. Hæc expreſſe habentur in
27 concilio. Col. xxvj. quęſtio. v. cap. quicunq;. † Vigeſimoſecun
dò quid de quibuſdam mulieribus ſceleratis, qui credunt &
profitentur ſecum Diana dea paganorum nocturnis horis,
vel cum Herodiade & innumera multitudine mulierum ęquis
tare ſuper quaſdam beſtias, & multarum terrarum ſpatia
intempeſtę noctis ſilentio pertranſire eiuſq; eius iuſsionibus obe
dire. velud dominæ. vt alibi comperi. & cæteris noctibus ſe
ad eius ſeruitium euocari, aſſerunt etiam ab illa aliquas creatu
ras poſſe in meli⁹, vel deterius immutare, aut in aliam ſpeciem
aut ſimilem transformare. reſpondeo ſecundum Raym. §. viij.
quid de quibuſdam de his dicit conſilium Aquilenſes. quod
non à bono, ſed à maligno ſpiritualia phantaſmata mentibus
hominum irrogantur. Diabolus enim cum alicuius animam
per talem credulitatem ſubiugauerit ſibi, transfigurat ſe in an
gelum lucis. & transformans ſe in diuerſarum perſonarum
ſpecies, atque ſimilitudinem, mentem, quam captiuam deti-
net multipliciter deludit. nec debet aliquis, vel aliqua in tan-
tam venire ſtultitiam, vt credat hæc omnia quæ in ſomnijs,
& in ſpiritu tantum fiunt etiam in corpore accidere. cum etiã
paulus non auderet aſſerere quòd raptus fuerit in corpore, qui
cunque ergo talia crediderit vel aſſeruerit proculdubio infi-
delis eſt & pagano deterior, vt. xxvj. q. v. epiſcopi. multa ibidẽ
dicunt de hac materia. quòd autem dicit hîc quicunque talia
crediderit gl. poſtquam ſuper talibus audierit veritatem vel
aſſeruerit. gloſſ. i. pertinatiter. Vigeſimo tertio quæritur cum
ſupradictum ſit fidem non eſſe adhibendam in augurijs, ſorti
bus, & cæteris ſpeciebus diuinationis. quomodo ergo frequen
ter eueniunt quæ prædicunt? quomodo etiam tales homines
ſæpè liberant ægros & immittunt, vel minuunt ægritudines?
reſpondeo ſecundum Ray. §. vltimo. quę ſic dicit Auguſtinus
mouet hanc quæſtionem. & ſoluit dicens, hoc fieri permiſſu
dei, vt illi qui audiunt, & vident probentur, in qua fide ſunt
erga deum, & probat hoc authoritate deutero. xiiij. ſi ſurrexe
rit in medio tui propheta, aut qui ſomnum dicit ſe vidiſſe, &
prædixerit ſignum, atque portentum, & euenerit quod locu-
tus eſt, & dixerit tibi eamus, & ſequamur deos alienos quos
ignoras, & ſeruiamus eis non audies prophetam hũc, aut ſom
niatorem: quia tentat nos deus noſter, vt palam fiat vtrum di
ligatis eum, aut non. xxvj. q. v. nec mirum. circa finem. Tho-
mas in ſumma. articulo tertio, dicit, quòd hoc à principio ho-
minibus, qui in iſtis obſeruationibus parum ſunt experti caſu
accidit. ſed poſtmodum cum homines incipiunt huius obſer-
uantijs animum implicare, multæ huius obſeruationes eue-
niunt per deceptionem dęmonis, vt his obſeruationibus ho-
mines implicati, curioſiores fiant errori. vt Auguſt. dicit. ij. li.
de doctrinæ chriſtiana quem videre poteris: latè enim de hoc
29 tractare videtur. ¶ Vigeſimo quarto quęritur vtrum liceat
ab aliquo moriẽte requirere quòd reuelet ſtatum ſuum poſt?
reſpondeo ſecundum Thomam. in quadam quæſtione de quo
libet, dicendum, quòd cum peccatum ſit contra naturam vt
patet per Petrum damiani ſecundo libro requirere impletio-
nem naturalis deſiderij, non eſt peccatum, niſi aliqua inordina
tio adiungatur. ſicut patet in ſuſceptione cibi, & potus, homo
autem naturaliter ſcire deſiderat, & ideo ſi requirat alicuius
rei notitiam, non eſt peccatum, niſi fortè per accidens. hoc eſt
per aliquam inordinationem adiunctam, puta ſi per ſtudium
alicuius ſcientię aliquis impediatur ab his quibus tenetur in-
tendere. vt ſi prædicator impediatur ab officio debitæ prædi-
cationis propter ſtudium geometriæ. aut ſi quis requirat ali-
quid cognoſcere ſuperbè, & præſumptuoſe de ſua facultate
confidens. aut ſi qua alia huius inordinatio circa hoc contige-
rat, nulla autem inordinatio in hac inquiſitione videtur, ſi qs
requirat à moriente cognoſcere ſtatum eius poſt mortem, ſub
ijciendo tamen hoc diuino iudicio. vnde nulla ratio videtur,
quare debeat hoc eſſe peccatum, niſi fortè hoc, ex dubitatio-
ne fidei de futuro ſtatu quaſi tentando requirat. & an dubitãs
30 peccet vide alibi ¶ Vigeſimo quinto quæritur quæ ſit pœna
ſortilegorum. reſpondeo ſecundum Hoſtien e. reſponſo. § vlti
mo. quam ſcientiam verſiculo ac. & ſequenti. dicẽdum quòd
tales capite plecti debẽt, ad lumen etiam alterius accedere nõ
debent, & bona eorum omnia publicantur: & diuinator gla-
dio vltore feriri debet. vt. C. de maleficis. nullus. & l. nemo, &
l. culpa. ſed ſecundum canones imponitur pœnitentia. xl. die-
rum extra eodem titulo. c. j. ſi autem notorium eſt, euchariſtia
denegatur de conſecratione. diſtinctione ſecunda pro dilectio
ne. item eccleſiaſtica pœna infligitur, quia ſi ſit clericus, depo-
nendus eſt, & in monaſterio detrudendus. ſi laicus excommu-
nicandus. quod intellige ſi prædictam pœnitentiam agere re-
nuerit. & ſi criminaliter accuſetur, & ſic intellige. vigeſima ſex
ta quæſtione quinta non oportet. & c. ſi quis epiſcopus. & c.
aliquanti. & quæſtione ſexta admoneant. quando autem pœ-
nitentiam contemnit agere, ab excommunicatione incipien-
dum eſt,

dum eſt, ſciens quod creſcente contumacia augmentari debet
& pœna, etiam in laicis ꝙ ſi ſerui ſunt verberibus caſtigentur,
ſi liberi carcerentur. xxvj. q. v. contra idolorũ. Epiſcopus autẽ
tales turpiter dehoneſtatos de parochia ſua eijcere debet: vt
in. c. epiſcopi. quia decaluare eos poteſt. i. veſtes & capillos ante
& retro incidere: ſicut in quibuſdã locis de cõſuetudine obſer-
uatur. de hoc. xxij. q. j. de benedicto. Tales etiã infames ſunt. ij.
q. viij. quiſquis, & non ſolum ipſi, ſed etiã qui ad eos cõcurrunt
ad accuſationem nõ admittuntur: vt ibi dicitur. Multa etiã de
31 bis ponit Ray § iij. pœna. Vigeſimoſextò quæritur quid de eo,
qui ſacrificat Deo nũmorum. ſ. mammonę, vt fiat diues vel ſi-
milia facit, aut qui de eccleſiæ ſacramẽtis. ſ. chriſmate, vel oleo
benedicto, aut aqua baptiſmi facit ſortilegiũ, & baptizat ima-
gines, nunquid incurrit irregularitatẽ. Reſpondeo ſcdm gloſſ.
Guil. § v. quid de ſacerdotibus dicendũ, ꝙ cum talia videantur
eſſe enormia propter idololatriã, aut propter enormẽ ſuperſti
tionem, licet ſint occulta generãt irregularitatẽ ſcdm quoſdã:
ſed ſecundum alios non: vnde in hoc dubio conſulendũ eſt tali
bus, vt petant diſpenſationẽ: non tamen pręciſè dicendum eſt
illis, ꝙ aliter non ſit eis ſalus, & abſoluẽdi ſunt à peccato ſi pœ
niteant, ſi autẽ huius peccata notoria ſint, ſecundum omneis,
indigent diſpenſatione: ſed de hoc plenius dicetur. ĩ. lib. iij. tit.
xxix. de lap. & diſpen. ſcdm prædictũ fratrem Io. in ſum. cõfeſ.
lib. j. ti. xj. q. xiiij. & xj. quæſtionibus ibi ſequentibus.

ij. pars. iij. & iiij. q. cauſæ. xxvj.

QVæritur autem. Hic Icipit. ij. pars tertiæ & quartæ quæſtionis cauſæ. xxvj. in qua quæritur de natura dæmonum, & qualiter futura ſciantur p eos. Ioan. de fict.

SVMMARIVM.

1 *Solus Deus ſcrutator cordium.*
2 *Hyſtoria de quodam patreſam.*

Sciendum. Corporis ſenſu, qa in aere habitant, ideò habent accutiorẽ ſenſum ſupra homines,
acceſsit. ij. pars, curioſitatis. i. falſę & terrenę fœlicitatis, vel
dignitatis. Io. de. nunc igiĩ. iij. pars. verba ſunt. Aug. Lau. immit
tere. vt in. ij. Iob. Lau. miſcẽdo, hoc nõ eſt verũ, de hoc. ĩ. in gl.
ſe. aliqñ. iiij. pars, ſignis, ſicut apparet I homine morituro, aliqñ
1 etiam. v. pars, cogitatione, hîc nimis audacter dixit. † Solus eñ
Deus occulta cordiũ nouit. xxxij. di. erubeſcãt: vnde & ſic cor
rigit. ĩ. c. prox. tamẽ. ver. credit eum bene dicere, nec ita apertè
hoc retractaĩ. iij. c. Lau. lætanĩ, cum ipſi ſemper ardeãt in igne
æterno vbicũq; ſint non lætanĩ: ſed pœnã minus ſentiũt, ſicut
inuidus q de malo alteri⁹ gaudet, ſcdm Io. de. tribuanĩ, vt illud
aio te Eacida Romanos vincere poſſe. Lau. nõnũquã. vj. pars.
quid ergo dixerat Aug. in prin. libri. vñ eſt ſumptum hoc. c. ꝙ
in diebus ſanctarũ octauarũ: cum mane apud eum multi laici
chriſtiani fuiſſent cõgregati, & de dæmonũ diuinatione quęre
rentur, affirmabant quendã idolorum cultorẽ prædixiſſe euer
ſionem tẽpli ſerapis, quę in alexandria facta eſt: ſed Aug. rñdet
hoc non eſſe mirandũ, ſi quis naturã dæmonũ, & eorũ aſtutiã
auertere noluerit deſcripta verò natura dęmonũ, & fraude cõ
cludit ꝙ in prin. libri poſuerat, dicens, qd ergo mirũ &c. In. de.
2 Serapis, huius Serapis origo talis eſt, † reperiĩ in hyſtoria græ-
corum quẽdã patremfa. ſeu regem fuiſſe, qui in ęgipti ciuita-
te Memphis ſedebat, qui cũ famis tẽpore frumẽta apud Alexã
driam defeciſſent ex proprio, affatim cuilibet alimẽta prębuit
quo defuncto in honorẽ eius conſtituiĩ apud Mẽphis templũ
in quo erat bos, q iudicio optimi agricolę nutriebaĩ habẽs quę
dam coloris inſignia, quæ ex noĩe eius apis appellareĩ. ſeron. i.
ſepulchrũ in quo corpus eius inerat deduxerũt alexandriã, &
dicitur ex ſeron, & apis. i. ex cõpoſitione ſerapini, poſt verò per
corruptionẽ Serapim noſauerũt, ſi vis latius videre hyſtoriam
legas in. xj. lib. eccleſiaſticę hyſtorię, & hoc etiã ponit hic Ioſ.

Vel dic ſcdm Ioan. de. Serapis dæmon. i. ſerans apes. i. ſeminans punctiones, & diſcordias occultas. Guido.

iij. pars. iij. & iiij. q. cauſæ. xxvj.

QVod autem. Hominũ, hic incipit. iij. pars iij. & iiij. q. cauſæ. xxvj. in qua diciĩ, ꝙ dæmones cogitationes hominum per ſigna exteriora deprædendũt, & qd dæmones neſciunt quæ futura ſunt. Io. de fict. & reſpicit hoc quod dicitur. ſ. c. proxi. Guid.

Quodam loco. ſ. c. proxi. audaciori. ſ. ix. di. negare. La. compertũ eſt, & nos quoq; etiam per ſigna aliqua percipimus. de pœ. di. j. in actione.

Quæſtio quinta cauſæ. xxvj.

QVod autem. Sortilegi, hic intitulaĩ queſtio. v. cauſę. xxvj. in qua quæriĩ an ſortilegi, vel diuini ſint excõicandi, & ſic ſi ceſſare nõ volunt. Et diuidiĩ iſta quæſtio in tres partes, in prima magiſter probat per xij. capitula, ꝙ ſacrilegi, & diuini ſunt excõicandi, ſi nõ ceſſant, & etiã euntes ad illos. Ioſ. ab apoſtolo. ad Galat. iiij. Dei eſt: vñ ſcribiĩ in euangelio, de die autẽ illa, & hora nemo ſcit, neq; fili⁹ neq; angelus, niſi ſolus pater hoc exclamat altius, nõ ſunt ęquales qui nouit & qui ignorat, Hiero. rñdet in minori breuiario ſuper pſal. humanitas filij, dicit ſe ignorare finẽ mundi. Quod Greg. quaſi exponẽs ait, nouit vnigenitus Dei horã iudicij, ſed non ex natura humanitatis, & hoc habeĩ in hyſtoria ſcholaſtica ſuper euangelia. c. tunc ſubdidit Ieſus &c. Eſa. ver. xlj. c. cultores. ver. Corinth. j. c. v. nominantur, per ſniam, aliâs cõtra. ij. q. j. multi. ad fi. xv. q. ſi. c. vlt. ad finem. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Philatriæ etymologia & finitio.*

Si quis. Hariolos, qui ſunt Harioli, qui Haruſpices, qui incantatores habes ſ. e. q. iiij. c. j. obſeruauerit. i.
ea quæ ipſi obſeruant. Lau. ¶ In gl. philatriæ in fi. adde ſiue co-
1 rum errores, & † dicunĩ philatriæ à phili qd eſt ſeruare, & to-
rax qd eſt lex, ſcdm Lau. ſiue præceptũ, inde philatriũ quaſi. x.
præceptorũ obſeruantia. Vel dic ꝙ philatrię erant lamina, cũ
x. verbis legũ ad frontem extenſa, vel ſcripturę inſpectio ſcdm
Ioſ. & iſtis vti nõ licet, vt hic. &. ĩ. e. non oportet. ſ. e. q. ij. illud.
vbi cum ſancta tantũ cõtinent, & ſine incãtatione fiunt, & ha-
bentur arg. ĩ. e. q. viij. c. vlt. ſecundum Ber. Hyſp. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Pro quolibet peccato, an iniungatur pœnitentia.*

Qui diuinationes. Introducunt. ĩ. e. q. vij. non obſeruetis. ver. quid autem,
magica ars mathematica dãnabilis eſt. C. de maleſi. artẽ. Lau.
expiandi. i. purgandi de aliquo malo. ĩ. e. proxi. Quinquennij,
1 † & ita not. ꝙ pro quolibet peccato mortali, nõ iniungiĩ pœ-
nitẽtia ſeptẽnis. Lau. ſic. ĩ. c. proxi. iuxta fi. Vel dic, ꝙ ſub regu-
la ſeptẽnij ſcdm pœnitentiariũ Romanũ, vt in brocardo. libr.
x. c. quicũq;. ſic etiã ponit. Ioſ. ſ. e. in ſum. diffinitos, à ſacerdo-
te. Hug. alij dicunt. xxiiij. q. j. ſi quis dederit. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Verba diuina in collo ſuſpendere, an ſit peccatum.*
2 *De reliquijs ſanctorum, & herbis.*
3 *Quarum rerum conſideratio non prohibeatur.*
4 *Corpora inferiora à ſuperioribus reguntur.*

Non licet. Elementa ſtellarũ. i. elemẽta ſtellarũ. ĩ. e. q. vij. nõ obſeruetis, ſcriptũ eſt. Actu. xvij. &
1 ad Colo. iij. dñi, † quæro ergo verũ ſuſpẽdere diuina verba ad
collum ſit peccatũ. Ad hoc dicit. T. ꝙ in omnibus adiurationi
bus, vel huius ſcripturis ſuſpẽſis duo videnĩ cauenda. Primum
quidẽ quid ſit proferĩ, vel ſcribitur. Quia ſi eſt aliquid ad inuõ

cationem dæmonũ pertinens,manifeſtè eſt ſuperſtitioſum,& illicitũ:ſimiliter etiã videſ eſſe cauendũ,cõtineat ignota noĩa, ne ſub illis aliquid illicitũ lateat.Sicut Chriſo.dicit,ꝙ molti cõ fingunt aliqua noĩa hebraica angelorũ,& deſcribũt, & allegãt quę nõ intelligentibus metuenda videnſ. Eſt ergo cauendũ ne aliquid falſitatis cõtineant,quia ſic effectus nõ poſſet expectari à Deo,qui nõ eſt teſtis falſitatis.Secundò,cauendũ eſt, ne cũ verbis ſacris contineaſ ibi aliqua vana,puta aliqui characteres inſcripti præter ſignũ crucis,aut ſi ſpes habeaſ in modũ ſcribẽdi,aut ligandi,aut in quacũq; vanitate quæ ad diuinã reueren-
2 tiam non pertineat,quia hoc iudicareſ ſuperſtitioſum.† Vnde hîc ſequitur,nec in collectionibus herbarũ &c.ſcdm.T. qui dixit ꝙ eadẽ ratio eſt de his qui portant reliquias ſanctorum ad collum,ſicut de verbis inſcriptis,quia ſi portanſ ex fiducia dei & ſanctorũ quorum reliquiæ ſunt,non erit illicitũ: ſi autẽ contra hoc attentarent aliquid aliud vanũ,puta ꝙ vas eſſet triangulare, aut aliquid aliud huiuſmodi qđ non pertinet ad reuerẽtiam Dei,& ſanctorũ eſſet ſoperſtitioſum,& illicitũ, ſcdm.T. Et adde qđ dixi.ſ.e.q.c.j.facite.ĩ.e.q.vij.nõ obſeruetis.in ſi.C. de offi.præſi.Aphr.l.in noĩe.nec enim.ij.pars.medicinalis,hinc colligitur,ꝙ in herbis eſt virtus,ſicut eſt in verbis.ĩ.e.nec mirum,ſicut eſt in lapidibus.ĩ.e.q.vlt.c.vlt.vbi etiã habeſ de herbis,obſeruationes.ĩ.e.q.vij.nõ obſeruetis Lau. ſi quis.iij.pars. in domũ.ſ.c.prox.vbi de hoc videas.ver.v.annis.ſic.ſ.c. prox. vbi de hoc videas,mulieribus iiij.pars.chriſtiani.nam nihil ad nos de his qui ſoris ſunt.ij.q.j.multi.Lau,obſeruare.ſ.quia vocant Dianã,& alias Deas gentiliũ.ĩ.e.epiſcopi lo de. ¶ In gl. nonquid ergo,ibi,ſeminãdi.adde videſ ꝙ non ĩ.e.q.vij.nõ ob
3 ſeruetis.&.c.ſeq.Et ibi, non reprobanſ.adde: † vnde dic qđ in his in quibus certæ rationis eſt cauſa,huius cõſideratio nõ prohibetur:quoniã enim res circa lunarem globũ cõſtitutæ,ꝑ ſuperiora agentia,in inferiora immittenſ,vel procurenſ , dubiũ
4 non eſt ſcdm Lau.& adde qđ dicam.ĩ.e.ſi quis clericus.† Et in ſi.dicas ꝙ corpora inferiora reguntur ex vi corporũ ſuperiorũ diuina potentia hoc operante.adhoc.lvj.di.naſci.c.dño. & melius.ĩ.e.nec mirum.ver.iurant enim ſcđm Io.deſ.Guid.

Non oportet. Philateria.ſ.e.q.c.j.vincula,qa mẽtiunſ per peccatum. Lau. hoc autẽ, ver.Ioſ.Guido.

Si quis. Haruſpices.ĩ.e.nec mirũ.ver.haruſpicinę, augures.ĩ.e.nec mirũ.ver.auguria,curã.i.laborem, ieiunia.i. flagella,hoc eſt cura monaſterij,vel dic.i.medicinã monaſticam accipiat,qia ſaneſ à tanto peccato. Vel ſacias hîc hypallagem,vel dic.i.cura monaſterij ſuſcipiat eũ ad pœnitentiã pro peccato.ſ.vt cureſ medicina monaſtica,vel diſciplina ſecũdum lod.pœnitentiæ,ex hoc patet ꝙ non modicã peccati maculam cõtraxit.vt extra de ſortile.c.ij.ſcœlos.not.ꝙ.iij.Parali. legitur.mortuus eſt Saul propter iniquitates ſuas,& addijciſ q, in tumultũ peccati,ſed inſuper pythoniſſam conſulit,propter quod interfecit eum dñs.Huius peccati magnitudinem multi non attendunt hoc ſic legitur in hyſtoria ſcholaſtica.j. Reg.c. vlt.iuxta ſi.& adde qđ dixi.ſ.e.iiij.c.j.§.ſi.ver.pythoniſſæ.¶ In j.glo.ibi,puniri.adde,ſic ĩ.c. proxi. dic qd in hoc peccat, quia probibitum eſt cõcilium talium,extra de ſortileg.c.ij.lo.de.Et ibi,depoſitus.adde ſic.ſ.j.q.iij. ſi quis epiſcopus, ſed ecõuerſo ſumitur.xxj.q.ij.c.j.aliqñ inuenimus anathema pro ſuſpenſione.de conſe.di.j.nemo per ignorantiam.Guid.

Aliquanti. Conſulere.ſ.c.proxi. In.j.gl.ibi,ne culpa. adde ſimile arg.inuenitur.xvj.q.j. in canonibus,vbi ſimilis pœna irrogatur danti,& accipienti oblationem eccleſiæ,præter epiſcopi conſcientiam.Lau. de hoc legiſ. & not.de conſe.di.ij.pro dilectione.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Diuinatio per ſomnia an ſit illicita.*
2 *De pœna ſortilegi.*

1 Sortes. Diuinationes, † nonquid diuinatio quæ ſit per ſomnia eſt illicita? Dicas quòd ſi quis vtatur ſomnijs ad præcognoſcendum futura ſcdm qđ ſomnia procedunt ex diuina reuelatione,vt ſomnium Pharaonis, vel ex naturali cauſa intrinſeca,vt cũ abundans humore frigido ſomniãt qđ ſit in aqua,vel niue,vel ex cauſa extrinſeca. vt ex aere , vel ex impreſſione cœleſti,vel quantũ ſe poteſt virtus talis cauſæ extendere,oon erit illicita talis diuioatio.Si autẽ huius diuinatio cauſetur ex reuelatione dæmonũ,cum quibus pacta habent expreſſa:quia adhoc inuocanſ,vel tacita,quia huius diuinatio extenditur ad id ad qđ non poteſt ſe extendere,erit diuinatio illicita,& ſuperſtitioſa ſcdm. T.& addo qđ dicam.ĩ.e.ſi quis clericus.¶ In.j.gloſ.in ſi.adde,vel,i.in diſcrimine adducturo.Io. de.
2 Guido.† Quæ autem ſit pœna ſortilegiorum , ſcripſi extra de ſurtileg.c.j.in ſecunda quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Diuinatio aſtrorum an ſit licita?*

1 Si quis clericus. Ordinationes,† quæro verũ diuinatio,quæ ſit per aſtra,ſit illicita? Dic,ꝙ ſi quis conſideratione aſtrorũ vtatur ad præcognoſcendos futuros caſuales,vel fortuitos euentus,vel etiã ad præcognoſcendum futura opera hominũ per certitudinẽ, procedet hoc ex falſa,& vana opinione , tunc operatio dæmonis ſe immiſcet:vñ erit diuinatio ſuperſtitioſa,& illicita: ſi verò aliquis vtatur cõſideratione aſtrorũ,ad præcognoſcendũ futura, quę ex cœleſtibus corporibus cauſantur,puta ſiccitates,& pluuias,& alia hmõi,nõ erit illicita diuinatio,ſcdm.T. & adde qđ not.ſ.e.q noolicet.Guid.Super quo vide quæ ſcripſi.e. cauſa, q.iiij.c.igitur.in.v.quæſtione.

Contra idolorum. In glo.i.caſtigare.adde, ſed non cum proprijs manib⁹. lxxxvj.diſt.non liceat in auth.de ſanct.epiſco.§.ſed neque. coll. nona.Lau.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Ritus iudaicos ſeruare,an ſit ſuperſtitio.*
2 *Obſeruare dies,ſit ne ſuperſtitioſum.*

1 Augurijs. Superſtitionibus: † nam poſtquã euangeliũ elluceſcat in toto mundo,ſuperſtitio eſt ſeruare ritus iudaicos. de conſe.di iij peruenit.extra de iudæ. adhoc.&.c.ſi iudæos.& in nonnullis.ad ſi. extra de apoſta.quidã, & hoc verũ eſt exceptis præceptis decalogi,quæ ad literã ſeruãtur. Alia autẽ myſticè.i.ſpiritualiter,vel melius moraliter intelliguntur.de conſe.di.ij.c.re vera.vj.diſt §.vlt.ſcdm,lo.de.ferijs,
2 hoc vult dicere.† Quidam enim dicunt qđ melius eſt incipere opus in tali die quàm in tali,quia ille dies faſtus, & hic nefaſt⁹ vt in Ouidio de faſtis,& hæc eſt maxima ſuperſtitio . extra de fer.licet.& de conſe.di.iij.peruenit:ſed videtur contra. xxij. q. j.nuptiæ.vbi videtur contra qđ ſecunda dies oon ſit bona, ſed dic,qđ nõ dicitur,qd nõ ſit bona:ſed dicitur propter ſignificatum bigamię.lo.de.præcipimus.ĩ.e.q.vij.admonere.c. vlti.qđ ita eſſe debet,vt ex præmiſsis patet.ĩ.§.ad ſi.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Origo ſortilegorum,& ſuperſtitionis.*
2 *Synderesis quid ſit.*

Epiſcopi eorumq; ſ.e.q.ij.q ſint,vbi de hoc ſortilegã,† dicas qd act⁹
1 ſortiũ non ſuit inuẽtus à dęmone, ſed in veteri teſtamento.j.à Ioſue.ij.à Saule.iij.à nautis,de Ioſue.ſ.e.q.ij.§. qđ autẽ. xxij.q. ij §.vlti.in.ſed ſuperſtitio eſt à dæmone inuenta.ſ.ea. q.ij.§. qui ſum,ſcdm Io.de.contradiceret.ff.de off.præſi.l.iij.& ſi.verſi.de honeſtatum.i.vituperatum,& eſt vulgare hyſpanorum, eijciãtur.de conſe.diſt.ij.pro dilectione.Lau.apoſtolus.ad Thi.iij.& xxiiij.q iij.dixit,ſubuerſus eſt , in his quæ dedita paſſionibus præualet ſenſualitas.Deus enim eos dat in reprobum ſenſum. xxiij.q.vij.c.Nabuchodooſor,ſed ſynderesis ſemper remune-
2 rat,& repugnat quãtũ in ſe eſt.† Et no. qđ ſynderesis eſt ſcdm Aug.naturale iudicatoriũ in quo vniuerſalia mater diuini eã eſt quędã vis animę ſuprema ſcdm Hier.quiſquã remunerat
contra

contra mala & dicitur à ſyn quod eſt 'cum & braſis quod eſt opinio, vel ſententia vel electio. vel dicitur à ſyn quod eſt cũ, & hæreo. res. & ſicut dicit quandã hæſionem per ſententiã boni & mali nobis inſitam per rationem quę dicitur à gręcis ſcintilla contincotiæ quia eſt modicum lumen, cum ſciẽs ſcit, per quod vniuerſalia iudicãtur ſed non particularia ſecundũ Poſſ. Illud etiam. ſecunda pars. quòd ſi ipſe. tertia pars. angelum. ij. ad Corin. x. in corpore. i. corporeo ſenſu. percipi. Lau. Ezechie. iij. c. Paulus. ij. ad Corin. xj. c. omnibus. verſi. ſcriptum eſt. Ioan. j. c. quiſquis. quarta pars. ¶ In prima glo. in fine. adde, aliâs iudices. xxiij. q. iiij. ſi ea. vbi de hoc. Guido.

Secunda pars. v. q. cauſę. xxvj.

NOnnulli. Hîc incipit ſecunda pars quintæ quæſtionis cauſæ. xxvj. in qua dicitur id quod in ſequenti. c. continetur. & ponit hîc incidentem quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *De metropolitana, & quare Chriſtus non potuit cognoſci.*
2 *Quando reliquiæ poſſint foris exponi.*
3 *An in celebratione diuinorum poſſit ceſſari.*

Quicunq; Doloris priuati. Lauren. & odij lugubri. ff. de iniur. item apud § hoc. accinxerunt.
1 i. cooperuerunt. arg. ff. loca. in lege Lau. metropolitano † hîc dicit, quia ſedes metropolitana eſt metropolitana & loquiẽ ſpecialiter clericis ſuis. vel quando epiſcopus hoc fecit. H. vt hîc ſub. ſi loci epiſcopus neglexerit corrigere, vel non potuit, aliâs non. vt. ix. q. iij. c. nullus. c. conqueſtus. ſed Ioan. de fic. dicit quòd hîc agebatur criminaliter & ideo ſolus epiſcopus non potuit cognoſcere ille. ver. contaminationem. de facto, vel de iure puta ſi tuetur, ne hæretici accedant, & celebrent in altari, quod quidem pertinet ad fidei ſubuerſionẽ. de quo hîc ſubiungitur. metuentes. puta propter grandinem, vel peſtilentiam aliquã
2 † ſiue & tunc reliquiæ poſſunt foris exponi. Lauren. in quorũ. verſi. de facto. non ex cauſa rei, quę interuenit, factum bene vel malè interpretanda. Lauren. Et ſic cauſam facti magis quàm ipſum factum inſpicimus. arg. xxiij. q. vj. ſciſmatici. c. vides. & q. viij. occidit. xxxij. q. iiij. dixit. plerique. ſecunda pars. proinde. verſi. incitaſſe. punitur, qui incitauit, vel conſuluit, ſicut & qui fecit. l. diſti. a. ſi quis viduam. xxuj. q. vlt. c. peſſimam. ff. de iniur. l. item apud § adduxiſſe. ff. ad. l. iul. ma. l. j. ff. de his qui not. infa. l. ob hoc. contra. B. ¶ In prima gl. ibi, ſuper altare. talia & conſimilia hodie expreſsè prohibentur, quod in concilio Lugdu.
3 extra de offi. ordi. ſi canonici. † Et not. quòd quidam dicunt ꝙ quilibet prælatus poteſt facere, vt in ſua eccleſia ceſſetur à diuinorum celebratione, dũmodo manifeſta & potius ſit cauſa grauaminis, quod irrogatur prælato & ſic intelligit iſtud. c. quicunq;, extra de offi. ordi. irrefragabili § cæterum. vbi Innocen. & Hoſti. exponunt manifeſta. i. notoria intelligunt enim, quòd niſi cauſa ceſſationis ſit notoria, non debet ceſſari à canonicis. & idem ſentit Innoc. extra de appel. dilectus. Alij verò dicunt, hoc eſſe verum, quando ceſſare volunt canonici contra prælatum, ſed ſi cõtra alium, ſufficit quòd cauſa ſit rationabilis, quã uis non ſit notoria, ſed prior intellectus verior eſt hodie, ſi cauſa ſubeſt ꝙ canonici velint ceſſare debet ſeruari forma prædi. decre. ſi canonici. ¶ In glo. arg. quòd in fine. adde de hoc etiam not. xlix. diſt. § j. ibi videas. Guido.

Tertia pars. v. q. cauſæ. xxvj.

EX præmiſsis. Hîc incipit tertia pars quintæ quæſtionis cauſæ xxvj. in qua magiſter ponit caſum & originẽ horum phantaſmatum & quo modo accidant. Ioan. de fic.

SVMMARIVM.

1 *Præſtigij dictionis origo, vlixia & de dæmonum habitatione.*
2 *Portentum vnde dicatur & de poteſtate, & correctione.*
3 *Natura mutata, & de miraculi etymologia, & inhibitione.*
4 *Vt aliquis canonizetur, quid obſeruandum?*
5 *An ſit neceſſe miraculũ fieri in inſtanti? & ibi in deo morã nõ eſſe.*
6 *Contra rationem miraculi quid ſit? & portentum quid ſignificet.*
7 *Qui ſint canonizandi ſancti & de canonizatione multa.*
8 *Stulta de miraculis, & gratia, & horum diuiſione.*
9 *An mali poſſunt miracula facere? & nu. 11.*
10 *Ad quid deus operetur miracula? & quare exaudiamur.*
11 *De miraculis Chriſti.*

Nec mirum. de proprietate præſtigiorum, & inuentorib' eorum hîc tractatur vt ro-
1 probentur, & eſſe contra fidem probentur, pręſtigijs † præſtigium dicitur quaſi præſtringens aciem. i. lumen oculorum. j. e. ver. præſtigium alle. exo. vij. & viij. ſ. j. q. j. teneamus. fertur. i. legitur libris. ſ. Ouidianis. Circe proprium nomen cuiuſdam reginę vlixis, vlixes dicitur, ab olon. quod eſt totum, & cenos quod eſt peregrinum, quia totus in peregrinatione fuit mutauit, hoc eſt fabuloſe dictum. legitur, verſiculo Achates quædam maga fuit liço. i. Baccho lieus vocatur vinum, à ligo ligas, conuerterentur. i. viderentur conuerti ſed non mutabuntur. ſ. e. epiſcopi, omnia, iſtud non cõplectiẽ niſi quę dicta ſunt de circe, & Achate Laur. vt ergo, ver. proprietate ex qua cauſa habent contingere magi. verſiculo. elementa i. aërem nõ autem coelum, nec terram, nec aquam ſed aërem, vbi habitant dęmones. ſcilicet in aere caliginoſo. Io, de. concutiunt id eſt concutere videnẽ, turbãt. i. turbare videnẽ accitis. i. prouocatis necromãtia. ver. hydromantia. ver. aqua, diciẽ ydor, aqua mantia eſt diuinatio ſ. e. q. iiij. c. j. ad hoc. ver. remediorum, ſ. e. q. ij. illud, ver. ad hoc. ver. quod intellige quando mala verba portat, aliâs non eſt verum. j. e. q. vij. c. vltimo. vnde notabiliter dicit execrabimini, auguria verſiculo. auium. ſ. e. q. iiij. c. Hucuſpicinę ver. etruſas. i. triſtis, ſiue triſtans. nam antiqui dicebant ethuſc. c. Contages, proprium nomẽ eſt exanimis. i. mortuis, qui ſunt ſine anima hethruſca. i. tuſcana portentis. notat. verſiculo. vt prodium coelum portentum dat tibi terra, & monſtrum præ
2 ſens oſtenſum ſæpè futurum. † vnde portentum dicitur a porto, & tentum quaſi firmiter tentum. vnde portentis. i. miraculis factis in terra, ſicut. j. e. c. iuxta finem verſiculo. ſi ſurrexerit vbi etiam dicam. vel dic ſecundum Io. de. quod portentum vocatur diuinatio i. portam tenens. i. oſtendens hæc poteſtas, ſecunda pars daẽ. ſub. adeo à quo eſt omnis poteſtas. ſ. xxij. q. j. § vlt. & j. ſequitur. ver. nec Hiero. ſententiam in ſecunda epiſtola ad rom. prurientes. i. habẽtes aures pruriẽtes nõ tamẽ ad bona. Lau. i. volentes ſcire curioſitates dęmonũ & tales difficilè corriguntur quaſi abuſi. ſ. e. epiſcopi. Io. de. erit per bonos præſertim per Io. qui in ſua epiſtola deſtruendo hæreticos prædixit hoc Lau. illorũ. ſ. magorũ inſipiẽtia fuit manifeſta p Moyſeo Lau. nec ideo. ver. iuſto. ſic extra de renũ, niſi § ꝓpter pmiſſu vel etiã iuſſu. xxiij. q. j. qd culpaẽ Moyſi. ſ. j. q. j. teneamus. in
3 dracone, verũ, & nõ phãtaſticũ. † vñ natura diciẽ mutata. de cõſe. di. ij. reuera. ver. virgã tenebit, & hoc fuit miraculum. de quo habeẽ. ſ. j. q. j. teneamus. & diciẽ miraculũ, mirum factum, & eſt miraculum mirum quia eſt ſupra facultates ſeu vires naturæ, vel quo ad factum vel quoad modum, quoad factum, vt quoad preces. Grego. Neſi. legitur quidam mons tractus, & dediſſe locum baſilicæ fabricandæ. & ad preces beati Benedicti cuiuſdam factum aliâs pactum, lapis tranſlatus eſt de horto, vt hoc habetur in hyſtoria ſcholaſtica ſuper euangelio: in ſequenti quoque die &c & quòd cæcus factus ſit videns aut mortuus reſuſcitatus vt legitur Petrum reſuſcitaſſe. actu. ix. in fine. & j. q. j. teneamus. xxiij. q. viij. Petrus & Chriſtum. Lucę. vij. & viij. in fine. de pœnitentia. diſtinctione. j. § ex his itaque aliâs § denique verſiculo. in euangelio cum ſimilibus. hoc enim eſt ſuper facultates: ſeu vires naturæ: quia via naturę non eſt regreſſus de priuatione inhibitum eſt etiam miraculũ quoad modũ facti, verbi gratia, aliquis eſt febricitans, via naturæ per certas

BIBLIOTECA NAZ.

alterçationes,iſte poteſt fieri ſanus.de pœ oi.diſt.vij.c.vlt in fi.
xxiij.q.iiij c.ipſa pietas.in princi.c. quid faciet.c. minimum.in
prin.Sed ſi fiat in inſtanti,ad inuocationem Dei,ſeu per deum
meritis alicuiꝰ ſancti inuocati,eſt hoc ſuper vires naturæ quò
ad modum:quæ operatur ſucceſsiuè per alternationes diuer-
ſas. Et dico hoc non poſſe probari directa probatione: quia di
recta probatio eſt per rei principia. Et ſic intelligo,illud negan
tis factum,per rerũ naturam,hoc eſt per rerum principia nul-
la eſt probatio.C.de prob. actor.viij q.v. actor.extra de elect.
bonæ memoriæ Magunt. ver.quãuis.quia non ens non habet
principium,quia ſecundũ philoſophũ non entis non ſunt ſpe-
cies,neq; differentię,ergo neq; principia,quia ſuperiora ad ſpe
cies,& ad differentias eſſent actualiter in ipſis ſecundũ Philo.
Cũ igitur miraculũ ex ſubiecta in quo fit,principia nõ habeat
concludit,quia directo miraculũ probari non poteſt. Sed dico
quòd indirectè põt. Nam cũ reperiã miraculũ quòd vires na-
turæ excedat vel quoad factum,ſiue ad modũ facti, vt pręmiſi
& hoc conſtat eſſe factũ & hoc nõ ex cauſa naturali, & habeo
4 conſecutiuè & indirectè illud miraculum tamen ą ſupernatu-
rali.† Et no.ſecundũ Vin.quòd ad hoc,vt quis tanquã ſanctus
canonizetur,probanda eſt frequẽtia miraculorũ , & per eoſdẽ
teſtes,& non ſufficit probare per duos teſtes ſore vnũ miracu-
lum ad inuocationẽ ipſius ſancti factũ tali die, & aliud factum
eadẽ die,vel ſequẽti per alios teſtes ad inuocationẽ eiuſdẽ ſan-
cti quia diuerſa probant,nec cõcordant in idẽ,nec in eundem
actũ.inſti.de duo.reis-§.j.extra de teſti.licet ex quadã. ſecundũ
5 Vin.qui ita not.extra.eo.ti.venerabili.† Sed quæro, an ſit ne-
ceſſe miraculũ fieri in inſtanti.& videt quòd non , vt patet.iij.
Reg.xvij.& Exo.x.&.xiij Reg.iiij.&.v.c.& Mar.viij.Sed con-
tra videt Act.ix.ver.in fi.vbi dicit,& continuo ſurrexit &c.&
Actu.iij.iuxta prin.vbi dicit,quòd appręhenſa manu eius dex
tera alleuauit eũ,& protinus cõſolidatę ſunt baſes eius,& plan
tę &c.& Luc.viij.iuxta finẽ.vbi dixit & tetigit fimbriã veſti-
menti eius,& cõfeſtim ſtetit fluxus ſanguinis eius. Mar.v.c.ibi
& cõfeſtim excitatus eſt,&c.ſ̃.v.di.ad eius verò,nã apud Deũ
non eſt mora de pœ.di.multiplex,aliâs incipit.c.bis autẽ.vnde
Ambro.ſpiritusſancti gratia neſcit molimina.& Luc.vij.iuxta
prin.vbi dicit adoleſcens,tibi dico ſurge,& reſedit,q erat mor
tuus,&c.& Ioã.xj.iuxta finẽ vbi dicit.Lazare veni forás, & ſta
tim prodit qui fuerat mortuus &c.& Mat.ix.vbi dicit & facta
eſt ſalua mulier ex illa hora &c. &.xv.vltra medium vbi dicit
fiat tibi ſicut vis.& ſanata eſt filia eius , ex illa hora &c. de pœ.
diſt.j-§-ex his itaq; aliâs-§-deniq;.iuxta fi.ver.leproſus verò. ibi,
quem poſtea tangendo mundauit &c.&-§-hoc idem.iuxta prin
cip.hinc etiam,& Lucæ.v.iuxta prin.vbi dicit, & confeſtim le
pra diſceſsit ab eo.Ioan.v.iuxta prin.vbi dicit , & ſtatim ſanus
factus eſt homo,&c.& Mat.xvij.iuxta prin.vbi dicit , & crea-
tus eſt puer ex illa hora.&c.&.viij.c.iuxta princi.vbi dicit,vo-
lo mundare & cõfeſtim mundata eſt lepra eius &c. & Matth.
xx.in fi.vbi dicit Ieſus tetigit oculos eorum,& confeſtim vide-
runt &c.& Matth.x.in fi.vbi dicit,& ſtatim apertę ſunt aures
&c. Videtur quòd horum ſolutio poſsit haberi ex glo.in præd.
c.Matth.viij.vbi dicit ipſa glo.vno verbo totum curare pote-
rat,paulatim curat,vt magnitudinem humanæ cęcitatis oſten
dat,quæ vix,& quaſi per gradus ad lucem redeat , & gratiam
ſuam nobis inducat,per quam ſingula profectionis incremen
6 ta adiuuat.† Item quæro,an ſit contra rationem miraculi ſi in
liberatione alicuius miraculi dolor interueniat. Et videt quòd
ſic,vt patet Mar.ix.ibi,& exclamans,& multum diſcerpans eũ
exijt ab eo &c.vbi nota quantus fuit dolor,& ibi ſequitur , &
factus eſt ſicut mortuus,ita vt multi dicerent quòd mortuus
eſſet &c. Et hoc etiam ſatis apparet ex eo quod ſcriptum eſt in
vita beati Franciſci.Rub.de intelligẽtia ſcripturarum &c. vbi
inter cætera dicit ſigno itaq; crucis ſuper eũ facto ſtatim , qui
contractus iacuerat,ſurrexit ſanus,& in laudem Dei prorum-
pens,ego inquit , ſum liberatus.:inſonuerunt autem oſſa re-
nium eius audiẽtibus multis,veluti cum manu ligna ſicca frã-
guntur &c.operabuntur.paſsiuè.inſunt.verſicu.iſti. agricolæ.
Lau.illi anguli.Laus.prętereà tertia pars Pythoniſſam.j.Reg.
xxviij.& adde quod dixi.ſ̃.eo.q.ſi quis.in glo.no.quòd &c.por
ro.verſi.oſtendit.ij.ad Corin.vij.c. prædicabant. dei cultores.
quando huic.i.quandoquidem Lau.Sed hoc.verſi. mentitus.j.
Reg.xxviij.cum ſignat.q.d.non eſt magnũ cum ſigna &c.Lau.
teſtantur.Eze.xxviij.apoſtulus ait.ij ad Corin.x. altitudinem.
id eſt ſubtilitatem naturæ.pythoniſſam.j Reg.xxviij.c.confu-
geret.in hoc non videtur peccaſſe.arg.xxix.q.j-§-j.circa fin.Sed
dic aliud eſſe in via,& aliud in imo.Lau.Sed & ſi quis.verſicu.
ſi vera.id eſt vtrum.Lauren.adorandum.Exo.xx. cõtra legem.
Exod.xx.quæ dicit dominum deum tuum adorabis,& illi ſoli
ſeruies.Laurẽ latens.nam ſedet in inſidijs vt interficiat &c. de
pœni.diſtin.ij.ſi enim.in fine.Lauren.Si autem. verſi.ſ̃.eo.q.j.
intelligit.&.c.illud.xxxvij.diſtin.ſi quòd veri.Laur.ita dicens.
Deute.xiij c.portentum.ſcias,quòd portendere eſt aliquid ſi-
gnificare de futuris.i.porro tendere.vnde & portenta,quæ di-
cuntur ſignificata ſua,aliquid oſtendunt futurum portentum,
eſt etiam quod ex formis diuerſu proponitur, ſecundum Pap.
de hoc autem dixi.ſ̃.eo .verſic.Haruſpicinæ. dixerit.xxiij.q.v.
ſi audieris.Lau.intelligi.hoc habetur.ſ̃.eo.q.ij.intelligi. quære
retur.ab ipſo Moiſe. permittat.ſcilicet Deus expoſuit.ſcilicet
Moiſes ſi.ſ̃.in authoritate pręceden.proxi. fiant.iij.Regũ.viij.
Guido.Aduerte autem bene ad ea quæ ſcripſi.ſ̃. poſt Guido.
ſuper verbo.in draconem. vſq; ad verbum. operabuntur. per
7 vnam colum.& vltra,quia in illa tractat † Gui.de miraculo,&
canonizatione ſanctorum. Videlicet primo quid dicatur mira
culum,& qualiter probari poſsit,ſecundo vtrum,ad hoc quòd
aliquis haberi debeat tanquã ſanctus miraculorum frequentia
etiam per eoſdem teſtes neceſſario ſit probanda. Tertio an ſit
cõtra rationem miraculi ſi in liberatione alicuius interueniat
dolor.Sed & vltra prædicta do tibi alias remiſsiones circa iſta.
vnde cum quæritur qui ſunt canonizandi,& venerandi vt ſan
cti,& quid ſit canonizare ſanctum ,& quando & ex quibus cau
ſis ſit ad canonizationem huiuſmodi procedendum, & vtrum
ſola excellentia vitę,ſine miraculis,vel ſola miracula ſine excel
lentia vitæ ad canonizationem ſufficiat , & ad quem pertinet
ſanctos canonizare,& vtrum pueri baptizati , & incontinenti
mortui ſint canonizandi,& quid ſi eccleſia in alicuius canoni-
zatione errauerit.& nunquid licet preces fundere ad illum,qui
nondum per eccleſiam eſt canonizatus,& quo ordine,ad cano
nizationẽ procedatur:dic de his vt ſcripſi, extra de reli. & ve.
ſanct.c.j.in primis.viij.quæſtionibus , & quis dicatur ſanctus,
& quid de religioſis clauſtralibus,& quæ requirũtur vt aliquis
8 ſit ſanctus,ſcripſi ibi in.x.quęſtione.† Item quid ſit,& qualiter
probetur miraculum , & qualiter ad effectum canonizationis
ſufficit probare vnum miraculum , & vtrum adeſſe miraculi
neceſſe ſit quòd fiat in inſtanti,& vtrum ſit contra rationẽ mi
raculi,ſi in liberatione alicuius dolor interueniat,dic vt ſcripſi
in præd.c.j.in.xj.&.xij.quæſtionibus.Item quę & quot ſunt ne
ceſſaria ad hoc,quòd cenſeatur miraculum eſſe probatum , &
an ſit aliqua gratia gratis data ad miracula facienda, ſcripſi ple
ne de teſti.c.venerabili.in tribus primis quæſtionibus. Præte-
reà circa hanc materiam miraculorum , de duabus quæſtioni-
bus quæritur. Et primò,quæritur vtrum ſit aliqua gratia gra-
tis data,quæ ordinetur ad miracula faciẽda. Thomas in ſecun-
da ſecundæ.clxxviij.articulo primo,dicit ſic videtur quòd nul
la gratia gratis data ordinetur ad miracula facienda. Omnis
enim gratia ponit aliquid in eo cui datur.ſed operatio miracu
lorum ideo ponit aliquid in anima hominis cui datur : qa etiã
ad tactum corporis mortui miracula fiunt.ſicut legitur.iiij.
Reg.xiij.quòd quidam proiecerunt cadauer in ſepulchro.He-
lyſei,quod cum contigiſſet oſſa Helyſei reuixit homo & ſtetit
ſuper pedes ſuos,ergo operatio miraculorum non pertinet ad
gratiam gratis datam. Prætereà gratiæ gratis datæ ſunt à ſpi-
ritusancto,ſecundum illud primæ ad Corin.xij.diuiſiones gra
tiarum ſunt,idẽ autẽ ſpiritus: ſed operatio miraculorũ ſit etiã
à ſpiritu immundo , ſecundum illud Matthæi.xxiiij. ſurgent
pſeudo chriſti,& pſeudo prophetæ,& dabunt ſigna & prodi-
gia magna:ergo videtur quòd operatio miraculorum non per
tineat ad gratiam gratis datam. Prętereà miracula diſtingũtur
per

per ſigna & prodigia ſiue portenta,& per virtutes incontinenter:ergo ponitur operatio virtutum potius gratia gratis data quam operatio prodigiorum,ſiue ſignorum. Præterea,miraculoſa reparatio ſanitatis per diuinam virtutem fit:ergo non debet diſtingui gratia ſanitatũ,ab operatione virtutũ. Præterea operatio miraculorũ fidẽ conſequitur fidẽ,vel facientis, ſecundum.j.ad Corin.xiij.Si habuero omnẽ fidẽ,ita vt mõtes transferam,ſiue etiã aliorũ,propter quos miracula fiunt,vnde dicitur Mat.xiij & non fecit ibi virtutes multas,propter incredulitatẽ illorũ ſi ergo fides ponitur gratia gratis data,ſuperfluum eſt præter hoc ponere aliã gratiam gratis datam,operationem ſignorũ.Sed contra eſt qđ apoſtolus.j.ad Corin.xij. inter alias gratias gratis datas dicit,alij datur gratia ſanitatum,alij operatio virtutũ. Reſpondeo dicendum ꝙ ſicut ſupradictum eſt, ſpiritusſanctus ſufficienter prouidet eccleſiæ , in his quæ ſunt vtilia ad ſalutem,adquod ordinantur gratiæ gratis datæ. ſicut autẽ oportet,ꝙ notitia quã quis diuinitus accipit,in notitiam aliorũ deducatur,per donũ linguarum,& per gratiã ſermonis ita neceſſe eſt,ꝙ ſermo prolatus confirmetur,ad hoc ꝙ credibilis fiat·hoc autẽ fit per operationem miraculorũ,ſecundum illud Mar.vlt.& ſermonẽ confirmãte ſequentibus ſignis,& hoc rationabiliter,naturale eſt enim homini , vt veritatem intelligibilẽ ſuper ſenſibiles effectus cõprehendat. Vnde, ſicut ductu naturale rationis,homo peruenire põt in aliquã Dei notitiam per effectus naturales,ita per aliquos ſupernaturales effectus, qui miracula dicũtur , in aliquã ſupernaturalem cognitionem credendorũ homo adducitur.& ideo operatio miraculorũ pertinet ad gratiam gratis datam. Ad primũ ergo dicẽdum, quòd ſicut prophetia ſe extendit ad omnia quæ ſupernaturaliter cognoſci poſſunt,ita operatio virtutũ ſe extendit ad omnia,quæ ſupernaturaliter fieri poſſunt·quorum quidẽ cauſa eſt diuina omnipotentia , quæ nulli creaturæ cõicari poteſt , & ideo impoſſibile eſt ꝙ principium operandi miracula ſit aliqua qualitas,habitualiter manens in anima.Sed tamen hoc põt contingere,quòd ſicut mens prophetæ mouetur ex inſpiratione diuina ad aliquid ſupernaturaliter cognoſcendũ,ita etiã mens miracula facientis moueatur ad faciendũ aliquid, ad quod ſequiſ effectus miraculi:quod Deus ſua virtute facit.quod quandoq; quidẽ fit præcedente oratione,ſicut cum Petrus Rabicã mortuam ſuſcitauit vt habetur Actu.ix.quandoq; etiã non præcedente manifeſta oratione,ſed deo ad nutũ hominis operante. ſicut Petrus Ananiã,& ſaphitam mentiẽtes morti increpando tradidit.vt dicitur.Actu.v.Vnde Greg dicit in ſecundo dialo. ꝙ ſancti aliquando ex poteſtate,aliquando miracula exhibent ex poſtulatione vtrolibet tamẽ modo Deus principaliter operatur,qui vtitur inſtrumẽtaliter vel interiori motu hominis, vel eius locutione,vel aliquo exteriori actu,ſeu etiã aliquo contactu corporali,corporis etiã mortui : vnde Ioſue.x. cũ Ioſue dixiſſet,quaſi ex poteſtate,ſol contra gabaon ne mouearis,ſubditur poſtea non fuit ante ea,& poſt tam longa dies obediente deo voci hominis.Ad ſecundũ dicendum , ꝙ ibi loquitur dñs de miraculis ,quæ fienda ſunt tempore antichriſti de quibus apoſtolus dicit.ij.ad Theſalo.ij. ꝙ aduentus antichriſti erit ſecundũ operationẽ Sathanæ in omni virtute, & ſignis & prodigijs mendacibus.& ſic Auguſt.dicit.xx.de ciuitate dei,ambigi ſolet,vtrũ propter ea dicta ſint ſigna,& prodigia mẽdacij.quoniã mortales ſenſus per phantaſmata decepturus eſt, vt ꝙ non facit facere videaſ.an qa illa etiã ſi erant vera prodigia ad mẽdaciũ protrahent,vera dicuntur,quia ipſe res veræ erunt,ſicut magi Pharaonis fecerũt veras ranas,& veros ſerpẽtes,non aũt habebũt verã rationẽ miraculi,qa fient virtute naturaliũ cauſarum,ſicut in prima parte dictu eſt.Sed operatio miraculorũ, quæ attribuiſ gratiæ gratis datæ,fit virtute diuina ad hominũ vtilitatẽ. Ad tertiũ,dicendũ ꝙ in miraculis duo poſſunt attendi vnũ quidẽ eſt,id qđ fit,qđ quidẽ eſt aliquid excedens facultatẽ naturæ:& ſecundũ hoc miracula dicuntur virtutes ad eſt id propter qđ miracula fiunt ſcilicet ad manifeſtãdũ aliquid ſupernaturale & ſecundũ hoc cõmuniter dicuntur ſigna propter excellentiã aũt dicuntur portenta,vel prodigia quaſi procul aliquid oſtendentes Ad quartũ dicendũ,ꝙ gratia ſanitatũ cõmemoratur ſeorſum,qa per eã confertur homini aliquod beneficium,ſed corporalis ſanitatis,præter beneficiũ cõmune , quod exhibetur in omnibus miraculis vt ſcilicet homines adducuntur in dei notitiã.Ad quintũ dicendũ,ꝙ operatio miraculorũ attribuitur fidei propter duo.Primo quidem,qa ordinatur ad fidei cõfirmationẽ.Secundo,quia procedit ex dei omnipotentia,cui fides innititur.& tamen ſicut præter gratiã fidei neceſſaria eſt gratia ſermonis,ad fidei inſtructionem:ita etiã neceſſaria eſt operatio miraculorũ , ad fidei confirmationẽ Thomas.
9 Secundo queritur quibus cõuenit miracula facere,† & vtrum
mali poſſunt facere miracula. Et videtur ꝙ mali non poſsint facere miracula. Miracula enim impetrantur per orationẽ, ſicut dictum eſt,ſed oratio peccatoris nõ eſt exaudibilis ſecundũ illud.Ioã.ix.ſcimus quia peccatoris Deus non audit, & Prouer. xxviij.dicitur qui declinat autem ſuam ne audiat legẽ , oratio ſua erit execrabilis,ergo videſ ꝙ mali miracula facere nõ poterũt.Præterea miracula attribuũtur fidei,ſed illud Mat xvij. ſi habueritis fidẽ ſicut granũ ſinapis,dicetis monti huc tranſi,& hinc trãſibit:fides aũt ſine operibus mortua eſt, vt diciſ Iac.ij. & ſic nõ videatur,ꝙ habeat propriã operationẽ.ergo videtur ꝙ mali q non ſunt bonorũ operũ miracula facere nõ poſſunt. Præterea miracula ſunt quædã diuina teſtimonia ſecũdũ illud Heb.ij.cõteſtante de ſignis,& portentis , & varijs virtutibus, vnde & in eccleſia aliqui canonizanſ per teſtimoniũ miraculorũ,ſed Deus non põt teſtis eſſe ſalſitatis,ergo videſ quòd mali homines non poſſunt miracula facere.Prſterea boni ſunt deo coniũctiores quã mali,ſed non oẽs boni faciũt miracula, ergo multo minus mali faciunt. Sed contra eſt,qđ apoſtolus dicit.j. Corin.xiij.ſi habuero omnem fidẽ,ita vt montes transferam charitatẽ autẽ non habuero,nihil ſum. Sed quicunq; nõ habet charitatẽ,eſt malus , qa hoc ſolũ donũ ſpiritusſancti eſt , quod diuidit inter filios regni,& filius perditionis, vt dicit Aug.xv. de trinitate,ergo videtur,quòd etiã mali poſſunt facere miracula. Reſpondeo dicendũ quòd miraculorũ aliqua quidẽ non ſunt vera ſed phantaſtica facta , quibus ſcilicet ludificaſ homo , vt videatur ei aliquid qđ non eſt. Quædã vero ſunt vera facta, ſed non verè habẽt rationẽ miraculi,quæ fiũt virtute aliquarũ cauſarum naturalium,& hæc duo poſſunt fieri per demones,vt ſupra dictum eſt.ſed vera miracula non poſſunt fieri niſi diuina
10 virtute.† operatur enim ea Deus,ad hominum vtilitatem , &
hoc dupliciter,vno quidẽ modo ad veritatis prædicatæ confirmationem , alio modo ad demonſtrationem ſanctitatis alicuius quem Deus vult hominibus præponere in exemplum virtutis.Primo autem modo miracula poſſunt fieri per quẽcunq; qui veram fidem prædicat & nomẽ chriſti inuocat, quod etiã
11 interdũ per malos fit† & ſecundũ hũc modũ etiã mali poſſunt
miracula facere , vnde ſuper illud.Matth.vij.nõne in nomine tuo prophetauimus,&c.dicit Hiero.prophetare , vel virtutes facere,& demoniã eijcere interdũ non eſt eius meriti qui operaſ.Sed inuocatio nois chriſti,hoc agit , vt homines deũ honorent,ad cuius inuocationẽ fuerit tanta miracula.Scdo aũt modo nõ fiunt miracula niſi à ſanctis,ad quorũ ſanctitatẽ demõſtrãdã miracula fiunt vel in vita eorũ,vel etiã poſt mortẽ,ſiue per eos ſiue per alios legiſ.ij.Actu.xix.quòd deus faciebat virtutes per manus ſauli,& etiã languidos deſuper deferebantur à corpore eius ſudaria,& recedebãt ab eis lãgores , & ſic etiam nihil prohibet,per aliquẽ peccatorẽ miracula fieri ad inuocationẽ alicuius ſancti:quæ tñ miracula,nõ diciſ ille facere ad cuius ſanctitatẽ demonſtrandã hæc fierent. Ad primũ ergo dicẽdũ quòd ſicut ſupra dictũ eſt,cũ de oratione ageref, oratio impetrando nõ innitiſ merito,ſed diuine miſericordiæ , quæ etiã ad malos ſe extẽdit. Et ideo etiã qñq; oratiu peccatorũ, à Deo vnde Aug.dicit ſuper Io.quòd illud verbum cæcus locutus eſt quaſi adhuc inũctus.i.nõdũ perfecte illuminatus:nã peccatores exaudit deus,qđ aũt diciſ.quòd omnino nõ exaudiẽtis legẽ eſt execrabile,intelligẽdũ eſt , quãtũ eſt ex merito peccatoris. ſed interdũ impetrat ex miſericordia dei, vel ꝓpter ſalutẽ eius qui orat.Sicut audit' eſt publican', vt diciſ Luc.xviij. vel etiã

propter ſalutem aliorum,& gloriam Dei. Ad ſecundum dicendum quòd fides ſine operibus mortua dicitur eſſe, quâtum ad ipſum credentem, qui per eam non viuit vita gratiæ, nihil autem prohibet, quòd viua res operetur per inſtrumentum mortuum, ſicut homo operatur per baculum. & hoc modo Deus operatur per fidem hominis peccatoris inſtrumentaliter. Ad tertium dicendũ quòd miracula ſemper ſunt vera teſtimonia eius, ad quod inducuntur. vnde à malis, qui falſam doctrinam ſunt aut nunquã fiunt vera miracula ad confirmationem ſuæ doctrinæ quãuis quandoq; fieri poſsint ad inuocationem nominis Chriſti quem inuocant,& virtute ſacramentorum quæ exhibent ab his qui veram doctrinam enunciant. Fiunt quandoq; vera miracula ad confirmationem doctrinæ, non autem ad teſtificationẽ ſanctitatis. Vnde Aug. dicit in lib. viij. trium quæſtionũ, aliter magi faciunt miracula, aliter boni chriſtiani, aliter mali, magi per priuatos contractus cũ demonibus, boni chriſtiani per publicam iuſtitiam, mali chriſtiani per ſigna publicæ iuſtitiæ. Ad quartum dicẽdum, quòd ſicut dicit Aug. in lib. lxxxiij. quæſtionũ, admonet nos dominus, vt intelligamus quædam miracula etiam ſceleratos homines facere qualia ſancti facere non poſſunt. Ad quintũ dicendum, quòd ſicut Aug. ibidẽ dicit, ideo non omnibus ſanctis iſta attribuuntur, ne pernicioſiſsimo errore decipiãtur infirmi, exiſtimantes in talib' factis eſſe maiora dona, quã in operibus iuſtitiæ quibus vita eterna
12 comparatur. Tho. † De miraculis aũt chriſti. Et primo, vtrum debuerit miracula facere. Secũdo vtrum fecerit, ea virtute diuina. Tertio, quo tẽpore inceperit miracula facere. Et quarto vtrũ, per miracula fuerit ſufficienter oſtenſa ſua diuinitas ſcripſit Thomas prima parte ſummæ ſuę. q. xliij. arti. j. & tribus ſequen. Itẽ de miraculis quæ fecit Chriſtus circa ſpirituales ſubſtantias,& circa cœleſtia corpora, & circa homines, & circa creaturas temporales, vide etiam per Tho. vbi ſupra. q. xliij. articulo primo,& tribus articulis ſequentibus.

Sexta quæſtio cauſæ: xxvj.

SVMMARIVM.

1 *An ſimplex ſacerdos poßit, abſoluere excommunicatũ ab epiſcopo.*

QVòd autem ab Epiſcopo Hic intitulatur ſexta quęſtio cauſę. xxvj. in qua quærit an excõmunicatus ab Epo poſsit recõciliari à præsbytero, epiſcopo inconſulto, ſecundum Gra. Sed certe Gra. malè formauit quæſtionem nam debuit quærere, vtrum ſolenniter pœnitentes, ſimplex ſacerdos poſsit reconciliare, ad quã quæſtionem pertinent, capitula quę
2 ſequuntur ſecundũ. B. † Sed dic quòd in hac quæſtione quæritur vtrũ ſimplex ſacerdos poſsit abſoluere excommunicatum ab epiſcopo, vel reconciliare ſolenniter pœnitentem, & dicas quòd non, niſi in mortis articulo: Sed debet epiſcopum conſulere, ſi poteſt aliâs ſine eius conſilio põt abſoluere, etiã excommunicatũ à Papa. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente,& hoc probat per. xiiij. canones qui bene intellecti probant illud quod dicit Gra. Ioã. de fi. to. Metropolitanum. dicunt quidam vel per ſynodũ. xj. q. iij. ſi epiſcopus forte. præbyteri. ver. poteſtatem. i. executionẽ xvj. q. j. cunctis. ideò quia minor magiſtratus ſentẽtiã maioris reſcindere non poteſt. ff. de minori. minor. xxj. diſtin. inferior. poſſunt. non tamen debet facere, extra de offi. ord. cum ab. ſi tamen faciunt tenet,& ideo dicit. poſſunt. de hoc. xj. q. iij. qui reſiſtit in glo. ij. ibi videas. ibi dixi de hoc etiam ſatis not. Goſ. in ſumma de ſen. excom. § ſi. ibi. ſed quæritur an epiſcopus &c. ibi videas. excommunicatos. ver. reconciliatio. ver. ſi ſolennis omn ſacerdotalis, hîc etiam videas quod legitur & not. de conſecra. diſtin. v. de pœnitentibus. ¶ In gloſſ. hoc tamen. ibi. vix credo. adde, ad hoc. ix. q. iij. c. nullus. in prin. vbi de hoc. & idem not. Goſ. in ſumma. de ſenten. excommu. § ſed non. idem. Guido.

SVMMARIVM.

2 *An poſsit præsbyter aliquem de eccleſia expellere, & reconciliare.*

Si iubet. Suggero. id eſt recolo. i. ad memoriam reduco vel ſuadeo Lau. criſma. i. confectio, criſmatis reconciliatio ſolennis, quæ fit in cœna domini, vel eorum qui nominatim ab epiſcopis excõmunicati ſunt. Goſ. puellarum. viduæ poſſunt dare veſtem ſacrã præsbyteri. xx. q. ij. vidua. Lau. ſi quis. ver. aurelius. ver. ab vniuerſis. ver. reconciliare. ver. publica. nam in priuata bene poteſt. arg. de conſe. di. iiij. ſanctum. in publica. aliâs non publica, aut reconciliatio habetur. l. di. in capite, quæ non debet fieri, niſi pro crimine, quod totam com
2 mouet vrbem. ĩ. eo. § ſi. † ſicut ergo non poteſt reconciliare, eadem ratione videtur, quòd nec de eccleſia præsbyter publicè poſsit aliquem repellere. Et ita eſt. arg. quòd non poſſet aliquẽ anathematizare. mel. ſed Ber. contra. nam reconciliare eſt iuriſditionis vnde etiã in fertur quòd, presbyter, ex demandatione epiſcopi poteſt publice reconciliare, etiã epiſcopo pręſente vbi verò neceſsitas imminet, nec poteſt conſuli epiſcopus, poteſt publicè reconciliare, quod intelligo fieri, ex iuris demandatione. & hoc idem, dic in alijs duobus caſibus. ſcilicet cum epiſcopus aliquem excõmunicauit, vel de aliquo peccato pœnitẽtiam iniunxit, & ita intelligas duo. c. ſequentia. ſ. c. præsbyteri. de occultis. &. c. aurelius. Lau. ¶ In gl. eſt ergo. ibi. excommunicare. adde, de hoc legitur & no. ij. q. j. nemo. ibi videas. & puellarum. hîc ponit incidentem quæſtionem. Guido.

SVMMARIVM.

2 *Abbates an poßint conſecrare.*

Præsbyter. Inconſulto epiſcopo. nec eo conſulto. arg.
1 ſ. c. proxi. † Quid ergo de abbate ſancti Proculi. bonoñ. qui conſecrat virgines. dicũt quidam, quòd eſt eius priuilegium ſpeciale. Bar. verò dicit quòd conuenit abbatibus omnibus qui habẽt annulum, baculum, & mitram, & ad de quod dixi. lxix. di. quoniam in verbo proprio mona. Guid.

SVMMARIVM.

2 *Excommunicationis nomen qualiter accipiatur.*

Miniſtrare. Benedictionem. verſi. in gloſſ. ſolenne. in ſi. adde, de hoc legitur & not. de conſe. di.
1 j. cum ad celebrandas. ibi vide. ecce poſt excõmunicatus. † nomen excõmunicati. large recipit Gra. ſecundũ quòd dicitur excõicatus nomen pœnitentiæ introductus, ſimile de pœni. diſtin. j. c. porro. aliâs incipit. c. facilius. ſed notandum. ſecunda pars bene dicit. publica. ver. repręſentant. l. diſt. in capite. Lau. eſſe prohibita. ſub. & ſunt in veritate. niſi de mandato, vel neceſsitate aliud inducant. Lau. illius capituli. ſ. eo. c. j. priuata. ver. hæc reconciliatio. ver. Guido.

Presbyteri. Iuſsione generali. ſ. cum ſit aliquis ſacerdos,& dicitur ab epiſcopo poteſtas faciẽdi hæc,& ſimilia quæ ſpectant ad ordines. vel dic iuſsione ſpeciali & exaudi. vbi excõmunicatus erat ab Epiſcopo vel de illo cui &c. vt hîc dicit gl. Lau. ſ. in parte. c. quæ non eſt hîc Guid.

SVMMARIVM.

2 *Neceßitas caret lege.*

Aurelius. Epiſcopum. ſi ita eſt remotus quòd conſuli non poteſt, cum tanta vrget neceſsitas, non
2 eſt conſulendus. arg. ſ. l. di. baptizari. † neceſsitas enim legem non habet. extra de obſerua ieiu. concilium, extra de reg. iuris. quod non eſt, de conſe. diſtin. j. ſicut ſecundum Lau. ab vniuerſis. ver. ¶ In. j. glo. ibi. pœnitentiam, adde, de hoc dixi ſupra eodem. c. primo. Lau. Guido.

SVMMARIVM.

2 *Quis incidat in priſtinam obligationem.*

2 *Sacrificio crimina quæ tollantur, & actionem ſemel extinctam non reuiuiſcere.*

Si quis. Neceſſarium. id eſt vtile, ſic. ĩ. eo. de his. ei denegetur. l. diſtin. pœnitentes. Lauré. quòd ſi. verſic. in deſperatione

in deſperatione.ſanitatis.tantum oratione.i.fit inter pœniten
tes.j.c.proxi.ſacramentum.verſi.tempus.ſic.j.eo.q.proxi.c.j.
1 & ſic.habes.arg.† quòd ſi quis factus non ſoluendo ad fortu-
nam pinguiorem deuenit,incidit in priſtinam obligationem.
ff.de ceſ.bo.is qui.ſecundum Lauren. extra de ſolu. Odoardus
vbi de hoc.ſic.j.eo.is qui.ad hoc præſtat.arg.lib.vj. de ſenten.
excom.eos qui.Qui verò.verſi.ſecunda pars pœnitens. verſic.
2 In.j.glo.ibi.venialia.adde, imò † omne crimen deletur hoc ſa-
crificio,vt in.c.hîc.alle.cum omne,ſed Lauré. hîc intelligit de
veniali.In glo.non tamen.ibi.oportunum fuerit.adde, quod ſi
fecerit.in eandem ſententiam recidit ipſo iure,vt lib.vj.de ſen
ten.excom.eos qui.ibi,corrigitur dicta ſententia,ideo dicit vt
ibi.¶ In glo.non tamen ibi.reſtituuntur.adde,ad hoc.xxxv.di.
ab exordio.vbi de hoc.¶ In gloſ.quandoq; in fine. adde ex iſto
c.hîc alleg.quæris,probatur,quòd actio ſemel extincta non re
uiuiſcit,ſed in hoc.c.ſi quis.&.j.eo.is qui.ff.depo.l.j.§.non tan-
tum eſt.arg.contra. ſed dic quòd cum ſimilibus ſint ſopita ad
tempus non omnino ſublata.¶ In gl.quandoq; in fi.adde & la
ta.xxxviij.q.ij.latoré quæ ſunt contra. Sed hoc de rigore,nam
ideo quidam poſſunt pœnitentiam,vt &c.de pœni.diſt.j.non-
nulli ideo.Lau.

Qui recedunt. Accepta infirmitate ſub hac con-
ditione,ſi conualuerint,& ſic non
eſt contra.j.eo.q.vij.ab infirmis.vel intelligitur de his qui ſani
ſolennem pœnitentiam acceperunt.viaticum.l.diſtin.is vero.
nam ad Deum viam dirigit,ſi dignè ſumatur.quod ſi. ſecunda
pars.impoſitione ſolenni recipiant,ab epiſcopo.tertia pars ſi-
militer.quarta pars.verbis habet.& in hoc reconciliatur , niſi
eſſet hæreticus,qui non recipitur,niſi abiuraſſet hæreſim.j.c.
is qui in fin.de pœni.diſt.j.multiplex in ſi.aliâs eſt.c.is qui. Ioã.
de ſic.in ſuo nutu.ff.de le.iij.nutu.amẽtibus.ver. ¶ In.j.gl.i.fru
ctum in ſi.adde ſic.xxvij.q.j.deno.In glo.ſi quis.ibi.Chriſti.hîc
adde,quod de hoc not.de conſe.diſtin.iiij.c.hi qui apud. Guid.

Is qui. Et ſi.ver.dicit.Ioan.de ſic.quòd iſtud.& non copu-
lat,ſed exponit.reconcilietur.de conſe.diſtin.iiij.c.
ſanctum.impoſitionem.quæ fit priuatè per ſimplicem ſacer-
dotem,& ſic non obſt.ſ.c.proxi.Lauren.ſi ſuperuixerit.verſic.
ſtatutis. à iure.xxiiij.q.ij.hoc imperium. Lauren. pœnitentes.
ſolenniter.acceperunt.ſub.ſi ſuperuixerit.manus.ſpeciales.im
poſitione.ſolenni.¶ In j.glo.ibi,requiruntur.adde, ad idem.j.
eo.is qui.de pœni.diſtin.j.multiplex.verſi.his aliâs eſt.c.per ſe.
Et ibi,ſed qualiter.ibi.reſpondeo.adde,idem tenet hîc Ioan.de
ſic.Guido.

De his. Hoc.c.dicit idem cum.ſ.eo.qui recedunt. Laur.
neceſſario.vide.ſ.eod.ſi quis.fraudulenter. vide
quod legitur & not.xxxiij.q.ij.amnuere.iuxta finem.verſic. in
vltimo caſu.Quod ſi.ſecunda pars.deſperatus.de vita præſenti
ſit.i.reponatur.de omnibus.tertia pars.ſic epiſcopi. vt.xxxiij.
q.ij.c.vlti.Guid.

His qui. Hoc.c.habetur fere , per eadẽ verba de pœni.
diſtin.j.multiplex.verſi.his aliâs eſt.c. per ſe. re
conciliatur.j.eo.cognouimus.de pœni.diſtin.iij adhuc inſtant
in fine.prophetã.Ezechie.xxxiij.c.Quod ſi ſecunda pars.ſimul.
verſi reconciliationis,beneficium.i. corporis Chriſti. Lauren.
ſeruata.verſi.Guido.

SVMMARIVM.

1 *An oblatio debeat fieri pro peccatore.*
2 *An aliquis poſſit exequi per alium, quod vouerat.*

Si aliquis fuerit. Aliâs incipit ſi quis fuerit mor-
tuus,& dupliciter poteſt intelli-
gi hoc.c.primo,quòd is ſit caſus,in mortali peccato cõſtitutus
in morte petijt pœnitẽtiam,& per teſtes hoc apparet, ſed ſine
1 pœnitentia deceſſit, † quæritur an oblatio pro eo debet fieri
in eccleſia. Reſpondeo ſic.Secundo ſic,aliquis de peccato mor-
tali,acceperat ſolennem pœnitentiam,quia fuit ab eccleſiæ ſa
cramentis ſuſpenſus,in morte reconciliationem petijt, & hoc
per teſtes apparet,ſed ſine reconciliatione mortuus eſt, quæri-
tur an pro ipſo fieri debeat in eccleſia oblatio reſpondendum
eſt quòd ſic Ber.Hiſpa.bonum hoc cum fuit in crimine, aliâs
non eſt hoc neceſſarium.Lauren.In.j.glo.in fine.adde, hoc ſe-
cundum vnam caſus poſitionem. ſed ſecundum alium caſum
dic,ſcilicet quòd ſi deſiderauit reconciliari.& idem dicas,expo
nendum id quod ſtatim ſequitur in textu,teſtimonium habet
bonum &c.In glo.intelligendum hoc eſt ibi ſacerdote intelli-
ge de illo infirmo qui ſtatim creditur moriturus,ſ.e.is qui in
infir.&.j.e.c.vltimo.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente. extra de ſen-
ten.excom.non dubium.&.c.ea noſcitur.§.ſi verò.&.c.quòd
de his,&.c.quamuis.extra de ſepult.parochiano.extra de rap.
in literis.&.j.e.§.cui autem ecce.verſi.ſed & ſi.ſecunda pars ne
gabitur.interrogatiuè,decipit,has quæſtiones quas hîc mouet
ſub interrogatione ſoluit.c.vltimo.j.e.q.Lau.illud Eze.xviij.
&.xxxiij.di.peccatorum,iij.q.iiij.H.Lau.j.e.c.proximo.item
zacha.j.c.conuertimini,de pœ.di.j.§.hoc idem per lauachrum.
ſ.j.q.j.quòd quidam,xxx.q.j.ad limina,Lau.ſecundum Augu.
2 de pœni.di.vj.qui vult.Lau.item morientibus,† Si autem quæ
ratur vtrum aliquis poſsit per alium exequi votum ſuum dic
vt ſcripſi extra de voto.c.licet,poſt Henricum.& vtrum hæ-
res teneatur implere factum defuncti.etiam poſt Henricum
ibi ſcripſi ſufficienter.

SVMMARIVM.

1 *Quos poteſt abſoluere præſbyter.*
2 *Negans baptiſma punitur, & de communis interpretatione.*
3 *Caſus quibus denegatur ſepultura.*

Si præſbiter. pœnitentiam abnegauerit id eſt qui ne
gat eis pœnitentiam,& reconciliatio-
nem,ſed licet primò neget,debet peccator inſtare,de pœniten.
1 diſtin.prima.importunam,morientibus,† quidam intelligũt
hoc tantum de proprijs parochianis, quia alienos non poteſt
abſoluere.de pœ.di.vj.placuit.extra de pœ.& re.omnis. extra
de paroch.c.iij.&.iiij.alij intelligunt hoc generaliter,cum hæc
litera generaliter loquat ad idem. de conſe.di.iiij. quicunque
præſbiter.c.di.ſanctum eſt.& hanc ſententiam tenebat Io.de
dicens q tempore neceſsitatis põt alienũ parochianũ abſolue-
re,nã tũc populus cõmunis eſt,ſicut cib' terreſtris.xlviij.di.ſi-
cut H,lxxxvj.di.paſce.xij.q.ij.aurũ.imò in hoc caſu ſcdm eũ,
nõ incideret talis ſacerdos in ſententiã epi,ſn iam excõmunica
tiõis ,pmulgãtis,in illos præſbiteros q darẽt eccleſiaſtica ſacra
mẽta alienis parochianis.& eſt rõ,qa facit hoc ex iuris permiſ
ſione.vt hîc & bñ & vtiliter gerit officiũ alteri',ar.ix.q.ij.lug.
& hoc credo verum quãuis quidã cõtradicãt,dicẽtes, q extat
2 cõditio ,extra,de ap.præterea.re' erit,† ſic q negat baptiſma
punit.ſ.j.q.j.placuit.quòd vnuſquiſque Eze.xxxiij.c.vera,ver
ſi.corporis,aliâs temporis,ſicut ver.latro. luce.xxiij.c.&.j.de
pœ.di.j.importuna.vltimæ cõfeſsionis,nõ eñ cõſideranda eſt
menſura temporis ſed doloris.de pœ.di j.in prin. Lau.In.j.gl.
in fine.adde,iſta decre.intelligitur de publico raptore, & qui
obſtinatus fuit.vt ibi patet in textu,& ſic non obſtat.extra de
ſepulturis.parochiano.extra de raptoribus.in literis.quæ iura
loquuntur de occulto , & qui toties admonitus non eſt:nec
etiam ob ſtinatus inuenitur.& ita habes caſum vbi denegatur
eccleſiaſtica ſepultura.ſecundum Hoſtienſem . & ſic videtur
expreſsè dicere hæc decretalis.& ita ſentiunt omnes doctores
quòd ſi raptor non habet vnde reddat:nec hæredes:nec propin
qui volunt ſatiſfacere.nec tenentur de ſuo niſi velint.ille ta-
men licet benè ſit contritus:& fecit quod potuit:ſed tardè:de
bet priuari ſepultura:ſed hoc fit ad timorem ſecundum Ray-
mundum.quod dic:vt notatur in ſumma ſua de raptoribus §.
3 item pœna canonica † alij caſus:in quibus negatur ſepultura.
not.extra de ſepul.ex parte.Gui.

Cognouimus. horremus mortem: quantum ad
opinionem hominum : vel quan-
tum eſt in eis de conſecratione.diſtinctio.quarta quæris Laur.
cum ver.i.quando Laurenti'.quicunque Eze.xviij.&.xxxiij.c

nolo. Eze.xviij.c.ſalutem.verſi.perdidiſſet.ver.pœnitentia ve
rò.vt.ſ.eo.præsbyter.pœnituit.Lu.xxiij.vera.verſi.cum ergo.
ver.reuelari.de pœni.di.iiij cum ita.xxxij.diſt.c.erubeſcant.ſ.
xv.q.vj.c.j.in fin.¶ In.j.gl.in fine.adde,& c. io actione in prin.
quoniá autem inconſulto.ver.ſi poteſt conſuli.aliâs contra.ſ.
eod.§.ecce.ſ.xvij.q iiij.Si quis ſuadente,& extra de ſepul. par-
rochiano.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Qui poſſint iniungere pœnitentiam.*
2 *Quod eſt publicum, publicam habet medicinam. & ibi quædam de pœnitentia.*

Præsbyter. Inconſulto.ſub. maximè, quia ſolenniter
eum reconciliare non poteſt.diſtin.iij.ca-
1 pite ſed hîc de priuata reconciliatione loquitur.Ioan.de fic.re-
conciliet.c.pœnitētem ſolēniter.Lau.vltima.xvij.q.iiij. ſi quis
ſuadente.de hoc no ſ.e.ſi quis ibi videas. cuiuſcunq;. ſecunda
pars.pœnitentis.l.diſt.placuit.vrbem.vel alium locum.Et no.
H.quòd quando crimen eſt magnū,& publicum ita quòd ſcan
dalum mouet, quis poteſt cogi per excommunicationem ad
ſuſcipiendam pœnitentiam ſolennem,ſi ſponte nō velit ſubire
dic etiam quòd pro occulto crimine poteſt imponi ſi pœnitēs
velit,aliâs non,& quòd pro veniali, ſi petatur inſtanter & ſine
omni dilatione,pōt quis ſi pœnitere voluerit & petierit.aliâs
non.arg.de conſe.iij.de pœnitentibus.& dicit quòd non eſt.fa
3 cile imponēda iuuenibus vel decrepitis.† Sed, nunquid fratres
minores vel prædicatores, quibus commiſſa eſt ab Epiſcopo
authoritas audiendi confeſsiones poſſunt iniungere hmôi pœ
nitentias ſolennes. Dicunt quidā & credo bene quòd non, ſine
ſpeciali mandato.niſi vbi eſt cōſuetudo,quòd hmōi pœniten-
tiarij generales iniungant patribus,vel matribus huius pœni-
tentiæ propter quorum neglıgētiam manifeſtam,eorum par-
uuli perierunt & tunc talibus imponere poſſunt,quòd in prin
cipio quadrageſimæ coram epiſcopo ſe præſentent.vt per ea,
vel ex eius mandato ſpeciali adhibeatur debita ſolennitas.l.di.
in capite quadrageſimæ.ſecundum monald.abſcindam.abſcin
da græce,lucida latine interpretatur,eo quòd lumine accepto
pactum reſplendeat, & hoc forte appellatur in lege exedra.ff.
his,qui vel,effudere.l.ſi verò.§.vltimo.Lauren.Io.de fic. atriū.
dicitur atrium à tero.ris.quia teritur pedibus.¶ In prima glo.
2 ibi,exemplum.adde,itē ob alias cauſas, ſcilicet vt† peccatum
publicum,publicam habeat medicinam. Itē quia maxima con
fuſione etiam hoc mundo dignus eſt qui grauiſsimum ſcelus
commiſit. Item vt ſit ad exemplum pœnitendi ne deſperent
qui in grauioribus peccatis detinentur,ſecundum Tho.Guid.
Si quæratur autē pro quo crimine vel peccato ſit ſolennis pœ
nitentia iniungenda, & vtrum pœnitentia debeat iterari, &
quare ſolennis pœnitētia non reiteratur, & quare imponitur
pœnitentia publica,vel ſolennis: dic vt ſcripſi de pœni. & re.
c.quæſitum. in tertia quæſtione.& in tribus quæſtionibus ſe-
quentibus.Et vtrum pœnitentiæ hodie ſint arbitrariæ ſcripſi
eo.tit.c.ſignificauit. in ſecunda quæſtione.

Septima quæſtio cauſæ.xxvj.

SVMMARIVM.

1 *Quando deceſsit beatus Thomas? & ibi quædam de pœnitentia.*

DE tempore verò. Hîc intitula-
tur ſeptima.q.
cauſæ.xxvj. in qua quæritur ſi morientibus eſt
iniungenda pœnitentia ſub quantitate tempo-
re. Et diuiditur iſta in quinq; partes,in quarum
prima dicitur vt hîc in ſumma continetur. ¶ In glo.prima ibi
j.eo.c.j.adde.ad idem de pœni.diſtin.j. multiplex. Et ibi,quòd
ſic.adde,de hoc legitur & not.de pœni diſtin.j. quod quidem.
De pœnitentia autem,dicam plenè.j. in tractatu de pœnitē.

1 † ſuper quo tamen vide tractatum ſingularem quē ędidit bea-
tus Tho.& poſuit in tertia parte ſummæ ſuæ.quęſtiōe.lxxxiij.
quæ aliâs intitulatur.lxxxiiij.& in quinq; quæſtionibus ibi ſe-
quentibus.vſq; ad finem dictæ partis,in qua finiuit dies ſuos,
quia antea quartam partē dictæ ſummæ ędiderat ſed & alium
tractatum ędidit de eodem,quem poſuit in quarto ſententia-
rum.diſtin.xiiij. & alijs pluribus diſtinctionibus ibi ſequenti-
bus,quem tractatum ibi per remiſsionē expediui & quendam
alium poſui.j .de pœni. diſtinc.j. in diuerſis partibus illius di-
ſtinctionis

SVMMARIVM.

1 *Quare oris, & cordis confeſsio ſit imponenda.*
2 *Cui data fuerunt claues regni.*

Ab infirmis. Confeſsio.cordis & oris imponenda
1 eſt † ideò,quia in alia vita hæc pœni-
tentia agi non poteſt quare mortuis inutiliter imponeretur:
ſed innoteſcenda eſt propter duo.ſ.vt ſciant amici quam com
penſationem agere debeant, & vt iſte ſciat qualiter pœnitere
debeat ſi ſuperuixerit. B. Hyſpa. innoteſcenda.i. notificanda.
in hæc verba,peccata talia.qualia tu feciſti,tot amicorum pœ
nitentiam à nobis recipiunt,ſed te interim quouſq; fortè con-
ualueris expectamus,& tum tibi congruā pœnitentiam im-
ponamus.Si autem Deus noſter vitæ tuę terminum dare vo-
2 luerit,per authoritatē Petri apoſtolorum principis,† cui da-
tæ ſunt claues regni cœlorum,abſoluimus te à prædictis pec-
catis,& ſacrificia,& prdces,nec non eleemoſynas, & ieiunia cę
teraq; opera charitatis quæ pro te fient, tibi proficiant ad re-
demptionem animæ tuæ iudicamus. B. Hyſpa. ſubleuandum.
ſ.vt ex toto liberetur ſecundum Iod.nec obligationi.ſcilicet à
peccato,hoc non refertur ad proximè dictum.amicorum ora-
tionibus, &c ſed ad principium.ſ.pura eſt inquirenda confeſ-
ſio peccatorū,alioquin incongruè poneretur: omne enim me-
ritum hîc comparatur,quo quis poſsit poſt vitam releuari,vel
grauari,vt.xiij.q.ij.tempus.ad idem.xxv.diſti.qualis.de pœni.
diſtin.j.nunquid,eſt ergo ſenſus.pura cōfeſsio peccatorum eſt
inquirenda ab infirmis.ne ſcilicet ſi non purè confiteatur,cum
poſsint.fiant alieni à cōmunione.ſ.euchariſtię,immundis quip
pe ſpiritibus ſacræ communionis nō ſunt facile tribuenda con
ſortia.de pœ.diſtin.j.non nulli verò,quæ non niſi ſe corrigen-
tibus conceduntur.xxiij.q.ij.legatur ſecundum Bar. Lauren.
& Ioan.de fic.à quo.verſi.impoſitum.id eſt imponendum illis
i.à canone impoſitum. Lauren. Vel dic notificatū.& ideò. ver.
hoc reſpicit principium.c. Laurē. Eccleſiaſtici.xiij.q.ij.animę.
c.tempus.olei infirmorum.Lauren.xcv.diſtin.olim.

Secunda pars.vij.q.cauſæ.xxvij.

SVMMRIVM.

1 *Pœnitentia ex arbitrio præsbyteri imponenda.*

HIs verò. Pro qualitate. Hîc incipit ſecun-
da pars.vij.quæſtiōis cauſæ. xxvj
in qua probat magiſter quòd pœnitentia eſt ſe-
1 cundum canones imponenda.† Tamen ſecun-
dum arbitriū ſacerdotis ex cauſa eſt moderan-
da,& hoc teneas pro regula & aliâs contra de pœni. diſtinc.v.
c.falſa.

SVMMARIVM.

1 *Quale debeat eſſe iudicium.*

1 Tempora. Iudicio.† iudicium tamen debet eſſe do-
ctum,& diſcretum,de pœni.diſtin.j.quàm
pœnitet.& prouidum.de pœni.diſtin.iij.c. inter hæc. Lauren.
de hoc legitur & not.de pœni.diſtiñ.j. menſuram.ſ.xxiij.q.vi.
peſsimam.Sed contra ibi loquitur de incorrigibili,hîc de cor-
recto.Lauren. ¶ In prima gloſſ. ibi, omnis. adde ad hoc.l. di-
ſtinctione. accedens.&.c.de his clericis.in fine de pœni. di.j.c
menſuram.

menſuram. & ibi, latorem. adde vbi de hoc ſic. l. diſt. accedens vbi de hoc. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Hebetudo quid ſignificet?*
2 *Qualiter confitendum.*

De his. Pœnitentiam. ſolennem. Lau. ſ. eo. q. vj. c. vlti. l. diſtin. in capite. c. placuit. Ioan. de fic. verum. ver.
1 hebetudinem † i. iuris ignorãtiam. hebes dicitur triſtis. item dicitur ſecors, quia non habet cor. Item dicitur quia nõ poteſt addicere literas, itẽ dicitur piger, hebetudo enim dicitur pigri
2 tia in deſperatione veniæ. pręſens. † præſenti enim ſacerdoti p ſe, & non per nuncium debet quilibet confiteri, de pœni. diſt. j. quàm pœnitet. in prin. vales. de conſe. diſt. iij. de pœnitentibus. Lau. ſ. eo. hoc ſic. ¶ In glo. quòd non licet. ibi, admonere. adde, & c. de his. vbi de hoc. Guido.

His qui. Conuerſionem. de pœni. diſtin. j. §. alij. econtra nam conuerſus eſt vndiq; verſus. ad hoc de pœniten. diſt. vij. nullus. peccati. licet. di. in capite. Lau. & ad communionem beatorum, aliàs bonorum, vel loqui de excommunicatis, & tunc dic eccleſiæ. Guido.

Pœnitentibus. Differentiam. l. diſtin. quia.

Sacerdos. Leges. i. canones. Laurẽ. Si. xxxj. diſ. Nicena. xcij. diſtin. legimus. iuxta fi. ſ. q. j. & iiij. §. eſt ergo. vj. q. j. c. quieſcitè. xxvij. q. ij. ſufficiat. de conſe. diſtinc. iiij. iudæi. negligẽtiores. ij. pars. omnium. tertia pars. ſacerdotibus, id eſt epiſcopis. arg. ſ. q. proxi. c. j. ſecundum. B. vel ſi ſimpliciter ex loco, vel ex tempore exaudiatur. Goſ. dieb⁹. quarta pars. diebus autem. verſi. pars. mortui ſ. e. q. vj. ſi aliquis. ¶ In prima gloſſ. ibi, in perſona. adde, quia non reſpiciet an ſit amicus vel non. Lauren. ¶ In gloſſ. ieiunij. adde, id eſt. per ſingulos amicos in quadrageſima, ſecundum Goſ. ¶ In glo. ſ. xxxj. diſtin. in fin. adde, intellige ſecundum illud quod habetur de conſe. diſtinc. iij. ne quis.

Pro qualitate. Impendatur. vt de pœniten. diſt. l. v. falſas. Guid.

Hoc ſit. In iudicio. ſ. eo tempora. xv. q. viij. hi qui. ſ. eo. de his. eruditionem. ſ. præsbiteri, qui pœnitentiam imponit Lauren. & ſic dic. i. inſtructionem. ¶ In prima glo. in fine. adde, ad idem de pœni. diſtinc. j. menſuram. & c. ſi peccatum. xc. diſtin. alienus. ſ. eo. tempora arg. q. vij. hi qui ſecundum Lauren. ¶ In glo. ſ. eo. ibi, non excuſatur. adde, de hoc extra de ſenten. excom. c. vltimo. Guido.

Tertia pars. vij. q. cauſæ. xxvj.

QVo affectu. Hic incipit tertia pars ſeptimæ quæſtionis cauſæ xxvj. in qua magiſter probat per quatuor authoritates quòd cũ dulcedine, & dilectione debent ſacerdotes pœnitentes ſuſcipere ſemper, in mitiorem partem declinando. Ioan. de fic. & hic ponitur incidens quæſtio. Guid.

Pœnitentem. Cum dicit Lucæ. xv. c. perdideram, ſi. l. diſtin. quia tua. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Effectus iniquitatis, & naturam humani pronam ad malum.*
2 *Qualiter ſacerdos debet peccatorem recipere, & immanitate culpæ.*
3 *Pœnitere quid ſit? & de effectu pœnitentiæ, & inſtitia.*

1 **Affectum illum.** Id eſt ſimilẽ. Lauren. iniquitatem. † iniquitas omnia præcipitat. de pœni. diſtin. iij. inter hæc. iuxta princip. & dic. id eſt peccatum. ar. de pœni. diſtin. iij. ille tex. iuxta finem, ibi dicam. & hoc quod ibi dicit eſt verbum pſalmi. Pſalmus s. Principes odio, quo ad creationem primæ natæ, hoc intereſt hominum. Vnde dic quòd natura humana parua eſt ad malum, vt dicitur. xij. q. j. c. j. xx. q. iij. procliuus. hoc eſt ex accidenti. id eſt ex corruptione, non ex ſubſtantia. xv. q. j. §. j. ij. & c. iij. de pœni. diſt. ij. §. vlti. Ioan. de fic. Sexto pſalmo. ſ. domine ne in furore tuo.
2 vel ea. hoc vult dicere hæc litera, quæ ſequitur, † quòd ſacerdos debet recipere peccatorem, ſicut apoſtolus recepit Corinthum ad pręces corinthiorum contriſtantium de peccato ipſius corinthij. illud etiam triſtari, multum operatum eſt: quia operatur ſolicitudinem, excuſationẽ, & vindictam. & hoc verum eſt ſecundum Ioan. de fic. & dicit ſic, vel ſub. ſecunda ea. Apoſtolus dixit. in ſecũda epiſtola ad Corin. vij. c. vltimo me. eos ſcilicet corinthios catholicos. domini. i. ſecundum voluntatem, à Deo inſpiratam. Lauren. contriſtari. ſ. de commiſſis. quantum. q. d. multum inquit Paulus. ſolicitudinem. de peccatis præteritis, & non ſolito ſed etiam excuſationem & c. excuſationem. ſ. de præteritis peccatis, ſed apud Deum. ſecundum Lauren. Sed Ioan. de fic. dicit. excuſationem. ſ. culpæ, quia immunes eſtis à culpa poſtquã feciſtis, quod in vobis eſt. xxiij. q. iiij. recedite. c. ita planè. indignationem. xlv. diſtin. vera iuſtitia ſcilicet de peccatis futuris. Lauren. vel. i. odium peccatorum. Sed æmulationem. i. dilectionem virtutem. B. ſiue beatorum. vindictam. talis enim infert ſibi pœnitentiam de malis præte-
3 ritis † nam pœnitere eſt & c. de pœni. diſt. iij. pœnitentia. Lau. vnde dic, ſed de propria carne quæ peccauit. cautos. fide duce. negotio. ſ. & chriſtianæ conuerſationis agẽdo. q. d. vt ſcitis cauti in omnibus officijs chriſtianæ cõuerſationis agendis, vel dic ſecũdũ Io. de fic. i. facto chorinthi. de quo habes. ij. q. j. de manifeſta. delinquit. is qui pœnitet quicunq; ſit. cõtraria ſupple per factum, vel pœnitentiam vel non ſolum, prędicta operatur triſtari ſecundum Deum: ſed etiam ipſe pœnitens eſt ingens multa, contra his, in quibus delinquit, nam contraria & c. vt hic. dicit glo. Laurẽ. Zacheus. Lucæ. xix. fecit. in reſtituendo ablata, in quadruplum. xij. q. ij. cum deuotiſſimam. Guido.

Erga. Non punit. xxiij. q. iij. itaq;, dicen. Luc. xix. Matth. xviij. publicanus. i. publice in peccatis. Ioan. de fic. docuit. j. ad Corin. xiij. recedite. ſecundum Ioan. de fic. inordinatè. vt ſunt quidam clerici' quibus conditio ſua diſplicet. vt xxiij. q. v. cum apud. qui vadũt cum ſudario in manu Lau. Vel dic. i. corrigibiliter: nam hic de tali. i. incorrigibili loquitur, aliàs non vitaretur. ij. q. j. multi. ſecundum Ioan. de fic. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quis dicitur adoleſcens tribus modis.*

Alligant. Matth. xxiij. talis. verſi. mandant. i. inducunt. vel mittunt graue, qd eſſe non debet. lxxxvj.
1 diſt. quorundam. adoleſcentis † tripliciter dicitur adoleſcens. ſ. natura. Vnde dominus, adoleſcens tibi dico ſurge. Item gratia, vnde David, in quo corrigitur adoleſcentior & c. Item contemplatione. vnde David. Renouabitur vt aquilæ, iuuẽtus tua. Io. de fic. deinde. ſecunda pars. hic ſoluit, quod præmiſit. melius. i. minùs malum. de pœni. di. v. falſas. Ioã. de fic. rationem. ad hoc arg. ix. di. ſana. benignus. xlvij. di. ſicut hi. auſterus. hoc verſ. habetur ſpes de correctione, aliàs nos ſeueros eſſe. conuenit. vt dicitur in glo. j. in fi. ſecundum Lau. vult. q. d. non debet. xj. q. iij. temerarium. c. quid obeſt. c. tunc vera. Guido.

Quarta pars. vij. q. cauſæ. xxvj.

SVMMARIVM.

1 *Augurari an ſit peccatum?*

NOn licet. Hic incipit quarta pars ſeptimæ quæſtionis cauſæ vigeſimſextæ in qua reuertitur magiſter ad quintam quęſtionem, & probat per quatuor capitula quòd non debemus ſeruare auguria, nec alia ſuperſtitioſa. Ioan. de fic. Sed capitula iſta nihil faciunt ad iſtam quæſtionem. Lauren. iniquas. ſ. eod. cauſa. q. v. non licet.
1 xxxv. diſtin. legant. augere. † Sed nunquid eſt hoc peccatũ, non

credo niſi illis qui credũt aliquid ſibi acquiri, vel deperire niſi
hoc faciant, aliâs condemnemus gallicos, qui coronas deferũt.
Lau. vnde dicebat Ioan. de fic. ꝙ hoc eſt intelligendũ. cum quis
ponit ſpem in hoc præter Deum. ĩ. eo. non obſeruetis. Guido.

SVMMARIVM.

1 *De eſu paganorum.*

Si quis colere. Hoc exaudi. cum fidem adhibet is qui credit ſibi aliqd obuenire, aliâs
non. Lau. réepulis, † hoc faciunt pagani: quia dicunt quòd face
1 comedunt qd falſum eſt. ſ. eo. q. v. epiſcopi. licet dicatur quòd
dęmones amant ſanguinem. ſ. e. q. v. nec mirũ. Io. de fic. Guid.

SVMMRIVM.

1 *Vbi fiat mentio in pandectis de incantationibus.*

1 **Admoneant.** Incantationes. † de quibus loquitur l. j. in prin. ff. de va. & extraor. cog.
Lau. Et not. quòd dicit magicas artes, incantationes: nam ſocus
eſt alijs verbis, quia virtus eſt in verbis, herbis, & lapidibus, ſe-
cundum Ioan. de fic. vt dixi. ſ. eo. q. ij. non licet. & ſi quis. ſecun
da pars. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Aegiptiaci vnde dicti.*
2 *Quare in Calendario inſcribatur Aegiptus.*
3 *Obſeruare tempora quid ſit? & an ſit peccatum?*

Non obſeruetis. In hoc. c. repetit & in. c. ſeq. quę dicta ſunt. ſ. xxvj. q. v. nõ liceat
&. c. ſortes. & addit quædam alia, & hæc litera debet ſic intelli
gi. non debemus tales dies obſeruare quaſi de neceſsitate non
poſſet aliter fieri: quia ſic eſſet contra diuinam potentiã diſpu
tare, & tales opprimuntur. à gloria Dei, ſecundum Ioã. de fic.
1 † ægyptiaci. ab inuentore, vel à loco. ſ. ægypto. quos ęgyptiaci
inuenerunt, vt qui aliquod opus tali die inchoaret, nullum ha-
beret exitum: vel quia nullis ægyptij ſunt puniti, vel dicuntur
ægyptiaci quaſi tenebroſi, quia ægypt⁹ interpretatur tenebro
ſa, ſecundũ La. vel quia ægyptus eſt mater idololatriæ. ſ. eo. q.
2 ij. ſed aliud. † Sed quare patitur eccleſia, vt ſcribatur in ſuis ca-
lendarijs, cum reprobantur. vt. xxxvj. diſtin. legant. Reſpõdeo
vt quia colitur. &c. C. de cadu. tol. l. vnica. §. & cum triplici. vij.
fuerunt. Item vt reprobantur. xxxvij. diſt. legimus. Ioan. de fic.
fati. alibi vocantur ſtrena. xxxvij. diſti. legant. & dicitur ſtrena
quaſi ſine rena, vel quaſi ſeorſum à trena. i. à lamentatione. q.
d. hilariter dari debent, ſecundum. H. M. deriua. aliter etiã vo
catur ſecundum leges. C. de aduo. di. iudi. laudabile. quia qui.
3 ſecunda pars damnationem. † ſi vtiliter conſideret tempora,
puta vt ſibi innuat, ligna incidat, & huius non eſt peccatum,
de hoc not. ſ. eo. q. vij. non licet. ibi videas. licet Pytagoricam.
iſte Pythagoras multum ſciuit de numeris & de ſonis aquæ,
vel ferri, quia inuenit ſonos in aqua, & cantus & in malleũ fa-
brorum. Io. de fic. ſortes. ſ. eo. q. v. ſi quis clericus. pictaciola. di
cit. H. lxxix. diſt. cij. quòd hæc litera pictatiolas. eſt falſa litera,
ſed debet dici pictatiola. tempeſtatibus. ſ. diuino permiſſu iſta
fiant per artem magicam, poſſunt per artem contrariam re-
moueri. Sed ſi fiant naturaliter, ex corruptione aeris, vel pœna
diuina, hoc non tollit, niſi ſolus Deus. nam per quaſcunq; cau-
ſas &c. extra de reg. iur. omnes res. xxij. q. iiij. incommutabilis.
Ioan qui autem. tertia pars. introducunt. ſ. eo. q. v. c. ij. & iij. &
pro. i. apoſtata. iij. q. iiij. beatus. Apoſtol⁹. j. ad Corin. x. ad Gal.
iij. facite ſimile. ſ. eo. q. v. non liceat. Guido.

Quinta pars. vij. q. cauſæ. xxvj.

DE temporum. Quoq;. Hic incipit v. pars. vij. quęſtionis cauſæ. xxvj. Ioan. de ficto.

Quis exiſtimaret. Ait. ad Galat. iiij. dic ad Ga. iiij. à mathematicis. ſ. ead. cauſa. q. iiij. c. j. iuxta fi. verſu, poſt-
eã. & q. ij. c. illud.

Demonium. Petras. ar. quòd lapides pręcioſi virtu tes habent. Guid.

Sequitur cauſa viceſimaſeptima.

SVMMARIVM.

1 *Reliquarum cauſſarum capita, impedimẽtaque matrimonij.*
2 *Quare ſeparatim tractet de matrimonio.*
3 *Matrimonium inter quos prohibitum ſit, & caſus quo ſoluitur.*

QVidam votum. Caſtitatis. Hic intitulaſ Cauſa. xxvij. in qua magiſter ex prælibato themate, duas
elicit quæſtiones, quæ ſic continuatur ad pręce
dentia expediuit magiſter de illis quæ tangunt
clericos principaliter & alios: ſecundariò incipit tractare de lai
cis principaliter, & quia magnum impedimentum, & ſacramẽ
tum eſt, & expedimentum diuerſis reſpectibus matrimonium
in ſancta eccleſia: ideo magiſter adiungit ſub hoc, decẽ cauſas,
1 in quibus de diuerſis tractat impedimentis. † Et ponit princi-
paliter. xx. impedimenta. Alia ſunt impedimenta accidentia
In hac cauſa ponit duo impedimẽta, ſcilicet de voto, & de ſpõ
ſalibus. in. xxviij. cauſa ponit alia duo. ſ. de infidelitate, & de bi-
gamia. In. xxix. ponit alia duo. ſ. de errore perſonæ & conditio
nis. In. xxx. cauſa ponit tria impedimenta, ſcilicet de cognatio-
ne ſpirituali, & legali & de clandeſtinis nuptijs. In. xxxj. cauſa
ponit tria impedimenta. ſ. de eo qui duxit in mater &c. & de
pulſione, & de deſponſatione impuberum. In. xxxij. cauſa, po-
nit tria impedimenta de conſortio meretricis, de ſterilitate, &
de vxore adultera viuente. In. xxxiij. cauſa ponit quatuor impe
dimenta. ſ. de frigid. & malefi. & de vxoricidijs, & de pœniten-
tibus. In. xxxiiij. cauſa ponit vnum impedimentum. ſ. de capti-
uus, vtrum eorum cõiuges poſsint contrahere. In. xxxv. cauſa
ponit vnum impedimentum ſcilicet de conſanguinitate & affi
nitate. In. xxxvj. cauſa ponit vnum impedimentum. ſcilicet de
2 rapto. Ioan. de fic. † Si quæratur, quare de iſto ſacramento tra-
ctat deorſum à cæteris ſacramẽtis, de quibus tractaturus eſt in
vltima parte huius operis, ratio eſt quia hoc ſacramentum eſt
antiquius, & communis. Et ideo quia tractat de hoc aliter, &
aliter de alijs ſacramentis, de alijs tractat ſimpliciter. ſ. de pro-
poſitione thematis, ſiue indictione allegationum, ſiue interio-
ctione §. de hoc autem ſacramento tractat thema, proponẽdo
allegationes, vtrum inducendo. & §. interiacẽdo. Ad cuius eui
dentiam videndum eſt, quid ſit matrimonium &c. vt hic dici-
tur per Ioan. ſecundum Hug. hic primum, prima quæſtio. ſecũ
da. ſecunda quæſtio. ¶ Io. j. glo. ibi, officium. adde extra de con-
ue. in fi. c. vl. Et ibi, eſt actor. adde & vxoris dominus. vt. xxxiij.
q. v. hęc imago, Et ibi, laborioſa. adde extra de conuer. io fi. ex li
teris, & ibi lapſus angelorum. adde, vt de conſe. diſt. j. hi duo. &
ibi, omne &c. adde extra de biga. c. debitum. & ibi, ſunt. xvj. ad
de, & videas, quod dixi in cõtinuatione ibi expediuit magiſter
&c. & ibi, obligo. adde, de iſto impedimento tractatur. xxxiiij.
c. & hic videas quod no. in prima glo. ipſius cauſæ. quæ eſt con
3 tinuatio ipſius cauſæ. quæ eſt continuatio ipſius cauſę. † & ibi
iuſtitia. adde, pro inſtrumento eccleſię facta propter publicam
honeſtatem: iudicauit eum eccleſia eſſe honeſtum quòd con-
ſanguineus nunquã debent accipere ſponſam qualecunq; ſui
conſanguinei, vel mortui, & eſſe inhoneſtum, quod debent ac-
cipere, & dicitur ſic propter defectum nominum: quia nullum
nomen aliud potuit ei aſsignari, cum non ſit affinitas, vel con-
ſanguinitas, vel hmôi. Et hoc impedimentum eſt perpetuum,
& matrimonium diſſoluit ſecundum Hug. qui ita not. ĩ. eo. q.
ij. ſi quis. & ſic propter cauſam præmiſſam inductũ eſt ius pro
hibitorium ex ſola honeſtate, & vocatum eſt publicæ honeſta
tis iuſtitia. Nã in matrimonijs non ſolum quod liceat, ſed etiã
quod eſt honeſtum conſideraſ. extra de ſponſa. ad audientiam.

& adde

& adde quod dicam.j.eadem quæſtione. ij. ſi quis verò. iij.
Guido. De voto autem fecit Tho. vnum tractatum, quem diſ
tinxit per.xij.articulos, quem collocauit io ſecunda ſecundæ
quęſtione.lxxxviij. Item de voto fecit frater Ioannes alium
tractatum in ſumma coofeſſ.lib.primo.titulo. viij.quem ibi
diſtinxit per.lxxvij.q.vñ pauca in cauſa iſta tractata reperies:
quin in prædictis duobus tractatibus, aut ſaltem in eorum al-
tero reperias proſequuta, quorum vlteriorem proſequutio-
nem de præſenti cauſa breuitatis omitto.

Prima quæſtio cauſæ.xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Quæ altercatio ſit ſublata.*
2 *Simplex votum quid ſit? & de eius diuiſione, & quædam de voto quæſtiones.*

QVod verò. Vouentes. Hîc intitula-
tur prima quæſtio cauſæ
xxvij. in qua quæritur an coniugium poſsit eſ-
ſe inter vouentes. quæ diuiditur in duas par-
tes, in quarum prima probat magiſter per. xxx-
iiij. authoritates ſanctorum patrum, quòd vouentes ſolenoi-
ter non poſſunt contrahere, & ſi contraxerint non tenet ma-
trimonium, & debet ſeparati. Supple gl. ſummæ, ibi vtruoq;
1 dirimit. adde tu † dic quòd hæc altercatio hodie eſt ſublata, q
patet extra libro. vj. de voto. quod votum vbi videas. & ibi re-
ligioni adde ſi votum remaoeat infra hos termioos, ſcilicet q
2 intrabit quis religionem aliquam certá, † dicitur eſſe votum
ſimplex, vt patet éxtra li. ſexto. de regula. quæ poſt votum. &
ideò hoc iotellige quando vltra procedit, vt ibi colligitur. de
hoc videas. j. c. proxi. & in glo. oſm ita vode facias vim io eo
quod dicit hæc gl. & in fine. adde de hoc etiam oot. xxvij. di-
ſtinct. quidam. extra qui cle. vel vo. rurſus, & per Innoc. extra
de regulat. porrectũ. & de voto per tuas. & no. j. c. proxi. Gui.
PRIMO quæritur ad declarationem materiæ quæſtio
nis, & etiam totius cauſæ, qualiter diſtinguitur votum: quia
aliud voluntatis, & aliud neceſsitatis. & qualiter in votis volũ
tarijs, vel oeceſſarijs per Papam, & Epiſcopos, & aut alios in-
feriores prælatos poteſt diſpenſatio fieri, vel commutatio. &
vtrum diſpenſatio facta ſine cauſa de iure valeat. ſcripſi extra
de voto, & voti redemptione. c. j. in ſex quęſtionibus. & qua-
liter impubes vouere poſsit. ſed dic, vt ſcripſi eo. ti. c. veniens.
in quæſtione. & quod votum factum Deo valeat, & obliget.
ſcripſi eo. tit. c. literaturam. in. q.
SECVNDO quæritur qualiter irritatur votum, &
vtrum contra vouentem ad implendum votum agi poſsit. ſed
dic vt ſcripſi e. ti. c. ſcripturæ. in primis duabus quæſtionibus.
TERTIO quæritur qualiter monachi clerici Epiſco-
pi Abbates, ſerui impuberes, aut quiuis alij vouere poſsint. &
quid ſi furetur res promiſſa per votum, nũquid committitur
ſacrilegium, & nunquid filiusfam. vouere poſsit. ſcripſi ibi in
tertia quæſtione, & tribus ſequenti, & in dictis Henrici. & qd
ſi quis vouet nõ pectere caput in die ſabbati. vel ſi quid voueo
fundare capellam ſi curetur pater, aut frater. ſcripſi eo. titu. c.
non eſt. io quæſtione.
QVARTO quæritur qualiter intelligitur quod di-
citur quòd liberum debet eſſe arbitrium in vouendo. & nun-
quid vouens votum licitum illud ſtatim adimplere tenetur,
& vtrum magis valeat opus meritorium factum cum voto,
quàm ſine voto, & vtrum aliquis poſsit per alium exequi vo
tum ſuum. & qualiter hæres tenetur adimplere votum, ſeu fa
ctum defuncti. dic vt ſcripſi eo, tit. c. licet vniuerſis. in. iij. q. &
in. ix. quęſtiooibus ibi ſeq.
QVINVTO quęritur nunquid ex voto ingrediens
religionem animo exeundi adimpleat votum. & vtrum quis
plus meretur, vel demeretur cum voto, quàm ſine voto. ſcri-
pſi. e. ti. c. per tuas. in. ij. & iij. quæſtionibus.
SEXTO quæritur quid eſt votum, & vtrum votum
ſemper ſit de meliori bono. & vtrum omne votum ſemper
obliget ad ſui obſeruatiooem. & vtrum expediat aliquid vo-
uere. & vtrum votum ſit actus latriç, ſiue religionis. dic vt
ſcripſi. e. ti. ſuper rubr. lib. vj. in. v. primis quęſtioibus.
SEPTIMO quæritur qualiter votum ſolennizetur
per ſuſceptionem ordinis, vel profeſsionem regulę. & an ſubie
cti poteſtati alterius vouere poſsint, & qualiter pueri poſſunt
ſe obligare ad religionem. ſcripſi ibi in. vij. & viij. & ix. q.
OCTAVO quæritur vtrum, ſeu qualiter in voto ſo
lenni continentię etiam ex authoritate pręlati diſpenſari poſ
ſit. ſcripſi ibi in. x. xj. & xij. quęſtionibus.
NONO quare votum ſolenne magis obliget, quàm ſim
plex ſcripſi eo. ti. c. quod votum. in prima quęſtione. & vtrum
filius poteſt inſtitui ſub conditione, ſi votum teſtatoris adim-
pleat. & vtrum votum conſiſtat in deliberarione animi ſine
prohibitione, & ſi vir vouit peregrinationem ante contractũ
matrimonij poſsit ipſe poſt contractum inuita vxore illud
adimplere. & vtrum votum de non iurando debentem ſe pur
gare excuſet. & quid ſi præsbyter præſente, & non contradi-
cente Epiſcopo votum peregrinationis emiſit. dic vt ibi ſcri-
pſi poſt ſuppletionem gloſſarum in § ſciendum eſt. cum. v §.
ſequentibus. & adde etiam omnino, quæ ſcripſi poſt Thomã
ſupra. xxv. q. j. c. ſunt quidam. in primis quatuor quæſtionibus
nullo modo videre omittas.

SVMMARIVM.

1 *Pro caſtitate ſeruata quid debeatur.*
2 *Signa ſolennis voti in Epiſcopo.*
3 *Religioſus qualiter peccet.*
4 *Votum profeſsionis quid reſpiciat, & ibi quædam de voto.*
5 *Quo voto tollatur, & diſſoluatur matrimonium.*
6 *Quod ab eccleſia eſt introductum ab ea tolli poteſt.*

1 Sicut bonum. Caſtitatis pręmium, † quod debe-
tur pro caſtitate ſeruata, ſcilicet cẽ-
teſimus fructus. H. maiori, quia maius bonum maiori obſer-
uantia eſt cuſtodiendum quàm mediocre. xj. q. iij. quid ergo.
de conſecra. di. v. non mediocriter. & dic maiori, quàm pręmij
quod debetur coniugatis. H. præceptione. euangelica, vel ca-
nonica. H. cuſtodiendum eſt, ne amiſſa caſtitate amittatur, &
præmium cuſtodiendum dico in tantum, vt. i. quòd aliâs incõ
gruè ſequitur iudicatum. habebunt. ſimiliter ponitur. vt pro
quòd. lxiij. di. lectis. vel ſic merito dico, cuſtodiendum. vt, id eſt
quia. H. vel Laur. qualibet. i. quanuis. H. adhuc. quantumlibet.
Ioſſ. laicali. id eſt ſeculari: qua prius vtebatur. Ioſſ. habitu. qd
2 dicit teſtimooio Epiſcopi, & eccleſię in religioſo habitu † ſi-
gna ſunt ſolennis voti, & valent ad probationem voti ſi re-
uocetur in dubium. ſed non ſunt de ſubſtantia voti ſicut enim
ſulus conſenſus facit matrimonium ſine omni ſolennitate, ita
& votum obligat hominem. etiam ſi nulla interueniat ſolenni
tas. H. & per hoc quod dicit ſub teſtimonio Epiſcopi proba-
tur quòd de voto ſolenni hîc tractatur ſecundum Ioſſ. & ſe-
cundum apoſtolum primę ad thimo. v. c. xxvij. diſt. quòd in-
terrogaſti. & not. quòd argumento eius quòd hîc dicit dam-
3 nationem. † videtur quòd religioſus ſemper peccet mortali-
ter tranſgrediendo ea quæ ſunt io regula: facere enim contra
votum eſt peccatum mortale, vt patet per hanc authoritatem
apoſtoli. ad hoc dicendum eſt ſecundum Thomam, quòd in
regula continetur aliquid dupliciter vno modo ſicut finis re-
gulæ, puta ea quæ pertinent ad actus virtutum. & horum trãſ
greſsio quantum ad ea quæ cadunt communiter ſub præce-
pto obligat ad peccatum mortale. quantum verò ad ea quæ
excedunt communiter neceſsitatem pręcepti non obligat ad
mortale, niſi propter contemptum: nam religioſus non tene-
tur eſſe perfectus: ſed ad perfectionem tendere coi contraria-
tur perfectionis contemptus. alio modo continetur aliquid

in regula pertinens ad exterius exercitium, ſicut ſunt omnes
exteriores obſeruantiæ inter quas ſunt quædam ad quas obli-
4 gatur religioſus ex voto profeſsionis. † Verum autem profeſ
ſionis reſpicit principaliter tria, ſcilicet paupertatem, continē
tiam, & obedientiam de quibus habetur extra de ſtatu mona.
cum ad monaſterium. in fine. alia verò omnia ad hoc ordinan
tur, & ideò tranſgreſsio horum trium obligat ad mortale. alio
rum verò tranſgreſsio non obligat, niſi per contemptum re-
gulæ: quia hic directè contrariaretur profeſsioni, per quā ali-
quis vouet vitam regularem, vel propter præceptum, ſiue ore
tenus à prælato factum, ſiue in regula expreſſum: quia hoc eſ-
ſet facere contra votum obedientiæ. & quod de contemptu di
xi intellige, vt dixi. lxxxj. di. quicunq;. ex hoc not. quòd is qui
profitetur regulam, non vouet ſeruare omnia quæ in regula
ſunt. ſed vouet regularem vitam quæ eſſentialiter conſiſtit in
tribus prædictis. vnde in quibuſdam religionibus cautius ali-
qui profitentur, non quidam, ſed viuere ſecundum regulam. i.
tendere ad hoc quòd aliquis mores ſuos informet ſecundum
regulam. ſicut ſecundum quoddam exemplar, & hoc tullitur
per contemptum. In quibuſdam autem religionibus adhuc
cautius profiteretur obedientiam ſecundum regulam ita, ꝙ
profeſsioni non contrariatur, niſi ideò: quia eſt contra præce-
ptum regulæ. tranſgreſsio verò. vel omiſsio aliorum obligat
ſolum ad peccatum veniale: quia huius ſunt diſpoſitiones ad
principalia vota Peccatum autem veniale diſpoſitio eſt ad
mortale, inquantum impedit ea, in quibus aliquid diſponitur
ad obſeruandum principalia præcepta legis Chriſti, quæ ſunt
præcepta charitatis ſecundum Thomam. & circa hoc, & ad
horum declarationem videas. li. vj. de verb. ſig. exiuit. commu
nicent. quaſi dicat excommunicentur quouſq; ſatisfaciant, &
obediant. Epiſcopis ſuis. j̃. c. proxi. H. non fuerint, adulteran-
do cum alijs ſic non fuerint contentæ ſuis viris, vel conſtrue,
ſi fuerunt obnoxiæ. i. ſuppoſitæ corporaliter, viris non ſuis. i.
alienis. H. magis. argu. eſt à minori. H. religioſitatem. i. religio-
ſum habitum, mutauerunt. i. ſuſceperunt mutando primum.
& eſt improprietas, id enim quòd habemus mutamus pro eo
quòd non habemus, ſic. j̃. e. de viduis. xxvij. diſt. quia hi ſecun
das nuptias. de facta, quæ & ſi. ſecunda pars raptori. xxxvij. q.
ij. c. ij. & § ſequenti. de talibus. votum ſolenne frangentibus.
Ioff. ait Apoſtolus. i. ad Thi. v. c. luxuriatæ fuerint. i. poſt vo-
tum luxuriæ, vixerint in Chriſto. i. ſecundum Chriſtum. i. lici
tè ſecundum Deum putant nubere, quaſi nō ſit peccatum nu
bere. H. vel dic in Chriſto. i. in obſeruantia fidei, & præcepto-
rum Chriſti. Ioff. primam fidem. quòd in voto dederunt Deo
Ioſ. In gl. nam ita, ibi ſolenniter. adde quod de hoc no. j̃. eo. de
viduis. i. & c. multorum. ibi videas. & j̃. e. no. & ibi, ſuper vo-
5 to. adde ergo ſecundum hoc eccleſia conſtituit, † quòd votum
ſolenne dirimeret matrimonium, & non ſimplex, & ſecundū
hoc, ſi eccleſia conſtitueret, vt ſolēne votum non ſolueret ma-
trimonium ſi monachus contraheret teneret matrimonium
quod Vin. non concedit. extra de ſtatu monachorum. cum ad
monaſterium. vnde no. Mel. quòd non poſſet eccleſia hodie cō
ſtituere, quòd votum ſolenne non dirimeret: quia licet per ec-
cleſiam ſit inductum, nō poteſt tamen per eam tolli: quia hoc
non fuit cōſtitutum, vt reuocaretur hoc ita ſcribitur per Vin
cen. extra qui cle vel vo. c. conſuluit. de hoc. j̃. c. proximo. di-
cam plenius. & ibi, tribus modis. adde dicunt Abb. Tho. & Pe.
quòd duobus modis tantum ſolennizatur votum, ſcilicet per
ſuſceptionem ſacri ordinis, & per profeſsionem ad certam re-
gulam, videlicet in manu illius qui poteſt recipere hanc pro-
feſsionem: & hi ſoli duo modi dirimunt matrimonium poſteà
contractum, & idem tenet Hoſt. prout not. in ſumma. qui cle
rici, vel mo. § ij. ver. hic etiam teneas. & ver. vlti. & dicit, quòd
ſic tenet curia. vnde dicit Pe. quòd votum factum in manu pu
blicę perſonæ non dirimet matrimonium: ſed tantùm illi duo
modi præmiſsi. & hoc hodie declaratur extra lib. vj. de voto.
c. quòd votum. ibi videas. & no. ſecundum Hu. quòd de natu-
ra voti non eſt quòd ſolenniter vouēs magis obligetur, quàm
ſimpliciter vouens: ſed tantum de certa inſtitutione eccleſiæ,

& hoc habetur in. d. decre. quòd votum. vbi dicitur quòd voti
ſolennitas ex ſola conſtitutione eccleſiæ inuenta eſt, & hoc ſe-
6 cundum. H. propter ſolennitates additas. † ſed quod eſt inſti-
tutum per ipſam mutare poteſt ergo poteſt diſpenſare contra
votum ſolenne, & facere, & inſtituere ꝙ votum ſolenne nō di
rimat matrimonium quod nullus concedit, vt extra de ſta. mo.
cum ad monaſterium. in fi. ſed præmiſſa ſententia ſic probatur
planum eſt ꝙ ſimpliciter vouens, licet non debeat contrahere,
vt in. d. c. ꝙ votum. & j̃. eo. c. nuptiarum. extra qui cle. vel vo.
conſuluit. c. rurſus. ſi tñ contrahat tenet, vt ibi, ergo non eſt de
natura voti, quòd matrimonium impediatur: ſed de natura ſo
lennitatis: ergo ſolennitas potius eſt impedimētum matrimo
nij, quàm votum: ſed quòd ſolennitas operatur eſt de inſtitu-
tione eccleſiæ. ergo & eccleſia poterit hoc mutare, vt prædi-
ctum eſt ſecundum Hu. qui ita ſentit. j̃. c. proximo. & ꝙ votū
de natura ſui dirimat matrimonium: ſed conſtitutio facta ſu-
per voto tollitur, vt prædicto. c. rurſus. vt ibi etiam notatur.
& de hoc etiam no. j̃. e. nuptiarum. in gl. hoc habes. & xxv. q. j.
c. ſunt quidam. ibi dixi. dici poteſt cum domino Goſ. quòd vo
tum de natura ſui impedit matrimonium, & hoc propter il-
lud prophetæ vouere &c. extra de voto magnæ: ſed non diri-
mit ex ſui natura: ſed conſtitutio eccleſiæ, & hoc ipſe no extra
qui cleri. meminimus. & idem tenet Vinc. & no. e. titu. conſu-
luit. ibi videas. tu dic, vt dixi. xxvij. di. c. j. & ibi, ad noſtram. ad-
de de hoc etiam. j̃. e. c. iij. & s̃. xx. q. iij. c. ij. vbi videas. In gl. arg.
ꝙ ibi, cōſenſus. adde ar. j̃. q. j. conſtat. ff. de re mili. nō omnis. §.
qui captus. Guid. Verum autem ſemper religioſus ſtatuta re
gulæ tranſgrediens peccet mortaliter. ſcripſi de ſtatu mo. cum
ad monaſterium. vbi de hoc etiam per Heri. de quo etiam hîc
latè per Gui. qui hîc etiam tractat ſuper gl. nam ita. in vltima
ſuppletione quot, & quibus modis ſolennizatur votum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio generalis ab Epiſcopo facta, vt valeat.*
2 *Qui Deo obligatus eſt an cenſeatur eſſe obligatus eccleſiæ, aut cōtra.*
3 *De poteſtate ſacerdotum veteris teſtamenti.*

Viduas. De voto ſolenni loquitur Hug. viduitatis. i. ca
ſtitatis. H. ſancto Paulo. i. ad thi. v. c. ſanctis pa
tribus. s̃. c. proximo. damnatas. i. dignas damnatione, aliâs ſibi
alloqueretur in eo quod ſequitur. j̃. ibi damnandas. & ſic va-
1 cat hîc ar. quod hîc notari ſolet. ſ. † ꝙ ſi Epiſcopus dicat excō-
munico omnes, qui contra hoc fecerint ipſo mortuo qui con-
tra hoc fecerint ipſo mortuo qui contra fecerit excommuni-
cationem incurrat: nam dicit à ſanctis patribus, eſt tamen arg.
pro hoc. iij. q. iiij. nullus. extra de maio. & obe. c. ij. lo. de fict. &
expoſitionem hanc hîc tenet Lau. qui exponit. damnatas. i. dā
nandas. ſupradictum arg. credit. Lau. eſſe verum in Papa. arg.
xvij. q. iij. ſi quis inuitè. xlv. di. & qui. arg. xxiij. q. vj. iam verò.
nam ad bonum voluntariè ſuſceptum compellitur quis etiam
volens, vt. xlv. diſt. de Iudæis. H. & Lau. de virginibus. ſecunda
pars. deuiauerant à voto virginitatis. H. propoſito. i. voto. H.
permanere. i. cum ſimulatione. permanſerit. quod ex poſtfacto
præſumitur: quia à voto reſiliebant, & intellige ſimulationem
quantum ad intentionem, non quantum ad ſuſceptionem ve
latilis habitus. H. velatæ non ſunt. i. quamuis propter minorē
ætatem nondum ſint conſecratæ, tamen votu ſolenni, & velo
ſe obligauerunt, vnde non neges eas habere velamen. Lau. ru-
pſerint. de facto. H. Deo pepigit. † videtur ex hoc, ꝙ non te-
neatur quoad eccleſiam: ſed tantum quoad Deum. ſed dic cum
H. & Lau. ꝙ & quoad eccleſiam: quia Deus, & eccleſia ſunt ta
lia quorum neutrum prouenit ſine reliquo. s̃. j. q. iij. ſi quis ob-
iecerit. ſi virgines. tertia pars publica. in prædictis verbis. Inn.
nihil continetur de pœnitentia publica. ſed Greg. ſic voluit il-
la verba interpretari, vel fortè ex alia parte ipſius. c. Inno. ha-
buit iſtud ſcdm. H. ad ſatisfactionem. hîc ſubaudi: ſed ſatisfa-
cere non poſſunt niſi ſeparentur à viris: non ergo fuit ſimplex
votum, & ſic eſt contra Cardi. de hoc dicitur, s̃. in gl. hanc lite
ram ſecundū. H. apoſtatauerunt. i. retro abierunt. xxxvj. q. vltj.
non obſeruetis. de hoc legi. & not. l. di. c. vlti. ibi dixi. Carceri-
bus. ſic

bus.ſic.lxxxij.di.præsbyter.tradente. interrogatiuè.i.traden-
dæ ſunt.taliter.ſ.iuxta apoſtolum &c. aliâs tradentes,& tunc
ſi ſumus tradentes &c.huiuſmodi odi hominem.ſ.peccantem
ſic,vt vocatus ab hominibus erubeſcat,& eius verſo eueniat,
vt ſpiritus eius &c.xj.q.iij.audi Hu.qualiter.ver.iuxta apoſto
lum.j.ad Corin.v.c.j.ſicut tradidit apoſtolus Paulus,Laur.xj.
q iij.audi.de talibus.verſi.per Moiſem,Deum.xxj.&.xxiiij.c.
3 auferre.per excommunicationem.† & eſt ar.q̄ ſacerdotes ve-
teris teſtamenti excommunicabant arg.xxxiij.q.ij.hoc ipſum
Lan.&.H.malum hominem H.de quibus.ver.propheta. Da-
uid lętabitur.de iuſtitia Dei.H lauabit.per pœnitentiam.H.
manus.i.opera.H.de talibus.ver.dicitur.i.reg.xxx.conſentiũt.
approbando ar.iij.q.iiij.conſanguineorum.xvij.q.iiij.omnes.
imò etiam non prohibẽdo cum poſsint.ar.ff.ad legem Aquil.
l.ſcientiam.ff.de noxa.l.iij xxvj.q.ij.ſi, de area.extra de ſen.ex.
quantæ.de hoc not.ij.q j.votum.in fin.extra de offic.dele.c.j.
Io.de ſct. In gl.hanc literam.ibi,intelligimus.adde,& bene ſe-
cundum Io.&.H.Gui.Item redeundo ad gl.j.ibi ar.q̄ voti ſi-
mulatio ſicut ipſa profeſsio obligat quẽquam.adde dic hoc ve
rum,niſi legitima cauſa puta metus ſimulantẽ excuſet.vt extra
de his,quæ vi metuſue cau.ſi.c.c.j.quod dic vt in ſecunda op-
poſitione.ibi latius ſcripſi.

SVMMARIVM.

1 *Votum non poſſe diſſolui.*

Neq; viduas. Similiter ſecunda pars.pepigiſſe ſuo
habitu religionis,& voto Hu.In.j.gl.
ibi,votum.adde hæc.G.fuit originaliter.H.quam ipſe poſuit.
xvij.q.j.in ſumma.ibi videre poteris de hoc.& ibi, ſed graue.
adde.i.grauius,quoniam primum peccatum ſecundum.H.qui
dicit finaliter,q̄ cancellaris opinionibus,& his quæ hîc dicun-
1 tur breuiter dicendum eſt,† q̄ cum quis vouet, vel promittit
ſe monachum fieri,vel aliud ſi eſt ſanæ mentis,& diſcretę in-
diſſolubiliter tenetur ad hoc extra li.vj.de regu.qui poſt votũ.
In gl.maximè,ibi,ad noſtram.adde hanc ſentẽtiam tenet Inn.
de hoc etiam no.ſ̃.e.c.j.in gl.j.ita &c.Gui.

SVMMARIVM

1 *Quædam refert genera peccatorum.*
2 *Quibus ſit indulgendum.*
3 *Cauſa ablata,& conceſſa tollitur effectus,& conceditur.*

Nec aliqua. Ea parte.i.eo membro. H. qua.ſ.parte.
quo membro.eſſe poteſt.i.iudicari, &
cogooſcet eſſe.H.vel dic,mulier.i.corrupta.ff.de ædili edict.
quæritur.§.mulierem.Lau.parte.i.anima,quæ eſt pars homi-
1 nis.H.certè.ver.criminis.ſ.interioris corruptionis, † vel hoc
dicit: quia quodlibet prædictorum.i.concubitus, amplexus,
confabulatio,oſculatio,dormitio eſt peccatum quamuis non
interueniat carnalis commixtio ſecundum.H.qui etiam expo
nit.criminis.i.carnalis commixtionis.& hoc etiã videtur velle
gl.hîc poſita per Io.ſi ſuperueniens.ver.indignatur.xlv.di.ve-
ra iuſtitia.iraſcitur.de pœ.di.iij.productionem.quod ſi.ſecun
da pars.de eadem materia loquitur,& non videtur q̄ hîc de-
beat eſſe.c.Hu.eijcientur.j̃.e.impudicas facile.i.abſq; ſatisfa-
ctione grauiori.ſi autem.iij. pars, ſexameloizon. interpretaſ
confeſsio domini.vnde in cruce ſcriptus fuit titulus hebraicè
melech Iudæorũ,grecè baſileus exameloyzôn quod latinè in-
terpretatur rex confeſſorum,& iſti tres tituli idẽ ſonant, imò
tãtum erat vnus titulus tribus linguis ſcriptus,& ponitur hic
ſcdm quod dicit Io.ſecundum.H.& eſt ſenſus facta exomolo-
geſios ſui.i.completa pœnitẽtia ſecundum Io.quod ſi.iiij.pars.
2 perſeuerant.† non eis danda eſt venia,niſi pœnitentibus.xx-
iiij.q.ij.legatur.H.poſſe.i.debere.H.nec putẽt.ver.In gl.tectũ
in fi.& habes idem.j̃.ſi quis ſacro.in fi.& ibi,abijci.adde ab ab-
bate,vel abbatiſſa ſecundum Hu.& Lau.& ibi recõciliari,ad-
de ad hoc ſcdm.H.ſi ibi,& in eodem loco,vel alio arctiori re-
trudi ad agẽdam pœnitentiam,vt.j̃.e.peruenit.ſed tertio de-
bet eijci,& poſteà non recipitur ſcdm.H.& Lau.& ſcdm hoc
intellige qd ſtatim ſequitur in gl.nam proximè ſequens dictũ
non probatur per.c.quod allegatur peruenit.& ibi, peruenit.
adde vbi de hoc.& ibi,expelli.adde hoc eſt verum,ſi delictum
eſt notorium,& enorme aliâs ſecus:vt patet.xxxv.diſt.c.j.vbi
de hoc Io.de ſict.& ibi,publicam adde hanc expoſitionem po-
nit hîc Io.&.H.ad hoc.j̃.e.virginibus.& vide qd not.xxxiij.q.
ij.de his in fi.& ibi annorum.adde iſtam ſententiam teneas ſe-
cundum.H qui exponit plenam.i.perfectam,& integram.ſ.x.
annorum,vt hîc dicit hæc gl.quæ fuit Lau.vel dic ſcdm Io.ple
3 nam.i.diſtrictiſsimam fortè ſeptennem.Gui.† ſi quæras autẽ
cum quid prohibetur omne id,per quod peruenitur ad illud
cenſeatur etiam prohiberi.ſcripſi extra de procurat.c.tuæ.in
xvj.q.& qualiter etiam,cum quid prohibeſ, prohibentur etiã
omnia.quæ ex illo ſequuntur.ſcripſi plenè in regula cum quid
prohibetur.de reg.iur.li.vj.& qualiter prohibitio aliquo dire-
cta via non debet id concedi per obliquam viam, ſcripſi in
d.c.tuę.in.xvij.q.& in regula cum quid vna via.de re.iur.li.vj.
& qualiter conceſſo aliquo cenſentur conceſſa omnia per quę
peruenitur ad illud,vel quæ ſequuntur ex illo.dic vt ſcripſi de
offi.dele.c.prætereà.in prima,& ſcda quæſtionibus,& de alijs
duabus præcedentibus regulis,videlicet qualiter aliquo prohi
bito cenſentur prohibita illa per quæ peruenitur ad illud,ſeu
quæ ſequuntur ex illo,ſcripſi ibi in tertia,& quarta quęſtioni-
bus.& qualiter idem iudicium eſſe debet de principali,& con-
nexis ſcripſi ibi in quinta quæſtione.

Si quis lector. Hoc nomine comprehenduntur aco
litus,& exorciſta lector. H.mœcha
tus,talis committit ſacrilegium.j̃.e.ſciendum.deponatur.j̃.e.
q.ſi qua hoc intellige ſi in notitiam populi peruenerit,aliâs ſe-
cus,vt patet in eo quod leg.& no.xxx.q.j.non debet.in fine. &
hoc eſt quod vult dicere gl.hîc poſita,& deponetur: quia illa
inſignia,vel vaſa quæ receperunt in receptione talium ordi-
num eis auferentur,& hoc eſt eos deponi ſecundum.H.extra
de pœ.degradatio.cum talibus tamen poterit Epiſcopus miſe
ricorditer agere.j̃.e.virginem.quæ.c.ſi quis ſacro.c.ſi.ſi verò.
ſecunda pars. In gl.hoc.ibi,canonum.adde,& poteſt dici,excõi
cetur.ſ.ſi fuerit contumax.ad hoc.xxxij.qõ.j c.vltimo. vel dic
quoad tempus ſeparatur à cõione:quia eccleſiam offendit, ſic
lxxxvj.di.tanta.ar.xxj.q.ij.placuit.io fine.&.q.iij.c.ſi.ſecundũ
Io.de ſict.X in fine.adde &.j̃.e.ſi quis rapuerit.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium ingreſſi,mortui nominantur.*
2 *Bona monachi pro derelicto habentur,& de ſucceſſione eius.*
3 *Leproſus an poſſit eſſe religioſus? & de eius ſubſtantia.*
4 *Quando cenſetur votum eſſe factum ſolenne.*

De viduis. Sub.ille.H.habitum.cum voto continen-
tiæ facto,vel ſaltem ſumpto ſcdm.H.à pa
rentibus.i.authoritate parentum.per ſe.ſ.authoritate propria
ſcdm H.mutauerunt.i.ſuſceperunt mutãdo primum.H.cre-
diderunt.copulanda cum effectu.i.copulauerunt.H.à cõione.
ſacramentorum,vt differat ab eo qd ſequitur Io.de ſict.&.H.
q̄ ſi ſecunda pars.In.j.gl.de virginibus.adde.ſ.maioribus. xij.
annis.aliâs contra.xx.q.ij.puella.ſecundum Io.de ſict. & in ſi.
adde ar.ad hoc extra de delict.pue.c.j.ar.ff.de adulte.ſi minor.
extra de ſpon.de illis.In glo.poteſt,ibi,mulieres. adde vbi de
hoc vide,& adde quod no.ſ̃.eo.c.j.in gl.nam ita.& in ver.ſeq.
&.j̃.e.q.ij multorum.& ibi,ſuccedentibus.adde, & hoc ideò:
1 † quia quando monaſterium ingreditur mori fingitur.xix.qõ.
iij.quia ingredientibus.& auth.ſi qua.& hoc etiam ſentit Inn.
extra de ſepul.relatum.in eadem gl.& de hoc etiam no.xvj.q.
j.placuit.l.ij.& ibi,in poteſtate Epiſcopi.adde & hoc ideo:qa
cum non ſit monachus tantũ monaſterij quod ingreditur:ſed
etiam Epiſcopi qñ monaſterium non poteſt habere,bona eius
peruenient ad Epm ar.xvj.q.j.qui verè.xviij.q.j.c.j.& in hoc
c.de viduis.in hac ſententia remanet Inn.extra de prob in prę
ſentia.niſi ipſe notat de hoc vbi etiam dixit,quòd quidam di-
2 cunt,† q̄ bona iſtius haberi debent pro derelicto,& ſic occu-
panti conceduntur.ff.pro derelict.l j.ij.&.iij.& per totum.vel
in cauſa caduci ſunt.C.de cadu.toll.l.vna.in qua decre.in præ-

ſentia ſcripſit Hoſt.quicquid ſcribatur talia monaſteria volũt
habere bona,non vt retineant,ſed vt vendant.quo autem iu-
re hęc fiant hoc aduertant·generaliter enim ſuccedit pretium
loco rei.ff.de vſuff.quia qui pretio.ff.de tribu.acti.procurato-
ris.§.non autem &.l.aliquando.& adde quod ſatis dixi.xix.q.vl
ti.quia ingredientibus.& ibi,nulli. adde.§.quòd ſi teſtator.&
extra de deci.qui ſecundum Hoſt.& ibi,ſedet adde ad hoc di-
3 cunt quidam leproſos † non eſſe religioſos: nam ſine tribus
ſubſtantialibus religionis.ſicut eſt obedientia,continẽtia,pro-
prij carentia non eſt religio,& hoc tenet Hoſt.prout ſatis no.
extra de ædili.edict.c.ij.vnde dicit quòd in his tantum,quę cõ
tinentur in.d.decre.priuilegium habent leproſi in alijs ſoluẽt
decimas,niſi religionem aliquorum aſſumant:tunc enim eo-
rum priuilegio vterentur,quibus ipſi vtuntur extra de ſtatu
mo.recolentes.& ar.extra de deci.ex parte.ſecundum Gof.&
Alanum,vnde de noualibus ſuis decimam ſoluent,ſcdm Ala.
niſi &c.vt.ſ̃.dictum eſt.Breuiter ergo concludas, ꝙ leproſus
ex eo ſolo quòd eſt leproſus non cenſetur religioſus,eſt tñ mi-
ſerabilis perſona,& compaſsione digna ſicut & pauper,cæcus
4 extra de cenſi.licet ſecũdum Hoſt.& ibi,aſſumat,adde † dicas
ꝙ ſi aliqua ſuſcipiat habitum profeſſorum extra monaſteriũ
non pręſumitur facere profeſsionem,nec votum ſolennizaſſe
ſed tantum ſimplex votum extra qui cle.vel vo.cõſuluit.extra
de regulari porrectum.ſi verò ſuſcipit habitum in domo pro-
pria,& votum emittat in manu publicę perſonæ.ſ.Epiſcopi
Abbatis,vel cuiuſlibet pręsbyteri,qui quoad hoc dicẽdæ ſunt
publicæ perſonæ,vt not..H.ſ̃.e.q.in princ.idem eſt etiam de
monacho ſecundum quoſdam,vel canonico regulari,tunc iu-
dicatur votum ſuum ſolennizaſſe:ita quòd ſi matrimonium
contrahat,ſeparatur extra qui cle.vel vo.c.inſinuante. & hoc
propter profeſsionem quam facit non propter habitum. ali-
ter eſſet contraria prędicta decre.cõſuluit.& ſic credo ſine ali
qua dubitatione dicendum ꝙ ſola profeſsio vera,vel præſum
pta votum monachationis facit ſolenne ſecũdum Rai.qui ita
not.in ſua ſumma.de voti impedimento.§.ſequitur videre.in
fine.& ibi monachi.adde.ſ.ſi aliqua ſolẽnitas obſeruatur,aliâs
non,vt no.j̃.e.nuptiarum.in.gl.i.ſuſceptum.in fi.In gl.j.quæ
ibi propriè,adde ſic.xvj.q.ij in parochia.xviij.q.j.Abbatẽ. &
ibi,votum.adde.ſub.vnde proprium habere non poſſunt.xij.
q.j.non dicatis,ſcdm Io.de ſic.& in fi.adde de hoc etiam no.j̃.
e.per mulieres.In gl.j.vſq;quo in fi.adde ſimile.ſ̃.j.q.j.reperiũ
tur in fi.vbi de hoc Gui.Vtrum autem ſententia priuationis,
ſeu depoſitionis ab officio,vel adminiſtratiõe,ſeu aliâs pœna-
lis intelligatur eſſe perpetua.ſcripſi de conſtitu.c.ex literis. in
prima oppoſitione,& præſertim in.§.Henricus autem.

SVMMARIVM.

1 *Ad probationem monachatus quid requiratur.*
2 *In quibus præſtatur iuſiurandum.& nu.4.*
3 *Per ſententiam in qua cauſa non fiat præiudicium veritati.*

Vidua. Palea eſt:ſed bona.j.quod ſi.ſecunda pars.nos au-
thoritate.tertia pars obtulerit.reſpicit loci con
ſuetudinem ſecundum.T.&.B.vt not.extra de regula. vidua.
hæc dun.ſ.bellum,non ſacramentum ſibi imponere,& cum ve
latis offerre.ſufficiunt.† ad probandum,ꝙ ſit monachus,vel cõ
uerſi.xxvij.diſt.ꝙ interrogaſti,alterum aũt non ſufficeret in
auth.hęc conſtitutio.quę primo conſti.circa ine.coll.vj.extra
de conuer.coniug.primus.ſi verò ab Epiſcopo,vel ſacerdote
accepiſſet hoc ſufficeret ſolum:nota tñ ꝙ ſi conſtaret,quòd ve
lum non ſacramentum,ſine etiam ſacramentum,ſine ſolenni-
tate accepiſſet,quãuis poſteà obtuliſſet ſicut monialis non vi-
de quòd pro profeſſa tacitè haberi debuiſſet,licet aliqui con-
tradicant,pro quibus facit hęc litera.&.xx.q.j.quem progeni-
tores.extra de regula.ad noſtram.&.c.vidua. vbi hoc totum
not.Ian.dicens,quòd hoc vltimum dictum non credit adde
quod dixi in prædicto.c.quod interrogaſti.vbi videas. ſacra-
mento.ſub.niſi alijs præſumptionibus adimetur:tunc enim ad
planam probationem poſſet ſibi à iudice ſacramentum defer-
ri,ſecundum Tan.& Phi.qui ita no.extra de regula.vidua,vbi
2 de hoc.† dicebat Azo,quòd in cauſa monachationis,vel con-
uerſionis,vel matrimonij fortè defertur iuſiurandum ad ſimi
litudinem aliarum cauſarum,& hoc ipſe not,in ſumma.de re.
cre.& iureiur.§.item in cauſa monachationis. ſub iſto dubio
etiam fortè loquitur.B.in.d.c.vidua. ſed nunquid hoc habet
3 locum in cauſa matrimoniali,† videtur ꝙ non cum ibi etiam
per ſententiam non fiat præiudicium veritati, vt extra de re
iudi.lator.&.c.conſanguinei.& hanc ſententiam tenuit Vin.
prout ipſe no.extra de iureiur.c.ſi.vbi etiam dicit idem in cau
ſa monachationis:ſed Phi.ibi not.contrariũ,dicit tamen quòd
quandoq; conſtiterit aliud eſſe verum,quàm iuratum ſit retra
ctabitur ſacramentum cum hęc etiam ſententia veritati non
præiudicat:ſicut dixi,licet ſecus ſit in alijs cauſis.C.de iureiur.
l.j.& idem putant in cauſa monachationis,quod dictum eſt in
cauſa matrimoniali:in his tamen non ita de facili iudex ad de-
lationem iuramenti procedet ſcdm eum ſententiam Vinc.te-
net.B.vt extra de iureiurando mulieri.& in Spec.reſpõ.de iu-
ramenti dilatione.ver.vt autem.ibi,ſi verò cauſa &c. de hoc
ſatis no.Hoſt.in.ſumma.de iureiur.§.& ſuper quibus.ver.quid
de cauſa monachationis &c.vbi dicit quòd melius, & tutius
4 eſt,vt deferatur ei ſacramẽtum,qui matrimonium aſſerit eſſe
contrarium habenti vnum bonum teſtem,ſcdm varias,& bo
nas circunſtãtias iudicis arbitrio committendo,& hoc credo
verum,& ſic feci de facto,& conſului.Guid.ſed hanc materiã
plenè tractaui in.c.ſi.§.ſanè.de iureiur.

Hæ verò &c.ſ̃.c.ij.licet.ſecunda pars velatę.velo con
ſecrationis,licet,nam ſi.iij.pars dixerat.j.ad
Thimo v.& ibi melius adde,& verè melius ſcdm.H.cuius fuit
iſta ſententia quæ ſequitur,& etiam Laur.Gui.

SVMMARIVM

1 *Argumentum à ſimili,& maiori.*

Quæ Chriſto. Prima pars huius.c.differt ab vlti
ma in hoc,in prima parte dicitur,
quòd primo moriatur adultera,& ſecunda,& vltima dicitur,
quòd maritus legitimus:ſed in prima non poteſt aliud dici:qa
legitimus maritus Chriſtus.ſ.moti non poteſt ad Ro.vj.&.j̃.
e.q.§.vltimo.iuxta finem.in vltima cõgrue ſtatutum eſt de ma
rito:quia iuſtum eſt,vt maritus quem offenderat vſq; mortẽ
ſuam videat eam pati pœnam pro peccato.H.nubunt.per vo-
tũ ſolenne ſo.nupſerit.de facto.H.receſſerũt.huius literæ ſen
ſus eſt,quæ poſt votum continentiæ nubit alicui quamuis an-
te mortem illius nõ cõicabit corpori,& ſanguini Chriſti, niſi
5 in articulo mortis.† & hoc oſtenditur à ſimili,& à maiori: nã
ſi qua viuente marito nubit alteri quãuis viuente marito pœ
niteat:nõ tamen ante mortem eius accipiet cõionem,vt.xxx-
ij.q.vij.fidelis ſecundũ.H.& Io.ſi enim.ſecunda pars.In.j.glo.
ibi &c.adde,vt.l.di ponderet,&.j̃.e.§.vlti.& ibi ad fructum,
adde idem ponit hîc Io.In gl.j.recipiendi.in fi.adde.i.euchari-
ſtiam.Io.In gl.quoad literam.ibi ſibi contrarius. adde ſub, &
ideò melius intelligitur hoc.c.de morte corporali ad literam.
ſecundum.H.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia vb' a genda.*
2 *Diuiſio ignis,& cui non debet dari euchariſtia.*

Impudicas. Hîc agit de perſonis ſolẽni voto ligatis
Io.de ſic.ſacrilegia.ſimile.j̃.e.virginibus.
vbi de hoc ſic.j̃.e.ſi,quis ſacro.ver.item in Epiſtola in arbitriũ
i.contra hoc qd arbitratur alicuius boni conſcientia Io.H.de-
ſperatione,veniç.H.liberè.i.publicè cœtu.no.non dicit à mo
5 naſterijs:† quia in eis eſt agenda pœnitentia,& ſic non eſt agẽ-
da pœnitentia,& ſic non eſt contra.j̃.e.ſi quis rapuerit.Io. de
hoc dicam.j̃.e.peruenit.ſimile.ſ̃.e.ne aliqua.retruſę.xlv.diſt.§.
Salomon.&.j̃.eod.peruenit.plenitudinis.i.pœnitentiæ,igne.
2 † no.quòd duplex eſt ignis qd dic, vt dicam.xxxiij.q.iiij.c.vir
cum propria.vel pro etiam.In gl.i.communione.ibi, carcerẽ.
adde.i.in alio monaſterio,quàm in proprio.In.gl.j̃.e.in fi.adde
de hoc.xxxiij.q.ij.admonere iuxta finem.& ibi eſt ſimilis,ſolu
tio.vel

tio. vel dic quòd fortè nulli pœnitenti de horrendo crimen, & de rigore debet dari euchariſtia in morte, & ſic poteſt intelligi hoc. c. hoc propter horrorem criminis, nec ei deperit aliquod ſufficit. quòd credit. de conſe. di. ij. vt quid. & negari debet ad conſeruandam eccleſiæ diſciplinam, & terrorem, & vt videntes timeant committere talia. Prætereà hoc ei eſt ad verecundiam, & ad pœnam, quod prohibetur ab eo quod iure ſibi cõpetit: tamen quoad ſalutem nihil deperit ſecundum. H. arg. cõtra. ĩ. c. virginibus. in fi. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Humanus quis dicatur, & ratione cuius pœna minuatur.*
2 *An Epiſcopus poſſit diſpenſare.*
3 *Sacerdotes poſſunt pœnam mitigare.*

Virginem. Quòd, ſi confitentibus. ver. ſponte miſericordiam. vt ignoſcat. humanitatem in relaxationem pœnę. ſic. ĩ. ſi quis ſacro. & c. ſi qua virgo. non vt in coniugio maneant. Io. H. humanitate: nos inuicem tuemur
1 † vnde humanus qui habet circa homines amorem ſecundum Pap. largiri. i. attribuere. In gl. & ita. ibi, aliàs non. adde ſub. & hoc ratione adiuncti: nam & pœna minuitur ratione adiuncti. vt. xxvij. di. ſi vnus. nam licet in rei vendicatione non detur cõdemnato quadrimeſtre tempus. ff. quod me. cau. ſi cum exceptione § quòd ſic. ſic & cum dolus metui adiunctus eſt ratione adiuncti fit quod aliàs non fieret, vt dici, & notari conſueuit. xv. q. c. j. & ibi, pręſcriptione. argu. huius § dicebat Vin.
2 † quòd Epiſcopus cum tali clerico, qui commiſit adulterium inceſtuoſum diſpenſare non poteſt, & hoc propter incidentẽ incœſtum, & hoc no. in prędicta decre. at ſi clerici. & ibi diſpẽſare. adde de hoc not. l. di. in ſumma. dicit Phi. quòd hæc opinio confunditur extra de fil. præsby. c. pe. & vlti. & expreſsius extra de tempo. ordi. dilectus. & hoc ipſe not. in prædicto. c. vltimo. ad hoc. xxxviij. di. nulli ſed ar contra extra de ſen. exc. cũ illorum § j. ver. in reliquis. vbi de hoc. in hoc dicebat Vin. ego dico quòd ſemper Epiſcopus bene poteſt diſpenſare, vbi nõ inuenitur prohibitum, & inuenit aliquando diſpenſatum. Si enim de nouo inopinatum emergeret conſulendus eſſet Papa & in talibus. ſ. nouis intelligitur prohibitum quod non inuenitur conceſſum, & ita intelligit de tranſa. inter corporalia. vnde generaliter diſpenſare poteſt Epiſcopus vbicunq; inuenitur diſpenſatum, nec eſt ſpecialiter prohibitum. aliàs in enormibus canones qui inducunt diſpẽſationem non poſſunt Epi mitigare, nec contra diſpenſare. l. di. miror. extra de actu inquiſitionis. j. reſpon. extra de fil. pręsby. minus. extra de biga. c. ij.
3 canones, vel pœnitentiales, † qui immergunt ſatisfactionem pœnitentibus pro peccatis poteſt ſacerdos quilibet mitigare. l. di. de hu clericis. xxvj. q. vlti. inter tempora. ſecundum Vinc. qui ita not. extra de iudi. at ſi clerici. de hoc etiam dici. ſ. j. qõ. vij. § pro tempore. ibi videas. Gui.

Hi qui. In gl. hoc eſt, ibi incœſtus. adde. xxxij. q. vij. ſi qs. Et in fine. adde de hac materia no. j. xxxiij. q. ij. § de pœnitentibus. extra de pœnis. c. ij. ibi videas. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ex eodem facto oriuntur poſſunt à diuerſis reprahendi*
2 *Pœna ratione adiuncti augetur, & minuitur.*

Virginibus. Quos protinus. verſic. iſtud. relatium. quos reſpicit etiam illam dictionem virginibus, vt colligitur ex eo quod notatur. xxxij. q. ij. de his. in fi. omnino. ĩ. c. ſi quis ſacro. ſed his. ver. non negetur. l. di. pœnitentes. arg. ſ. c. impudicas. in fine. ibi, de hoc. In. j. gl. ibi nomen. adde idem etiam dicit Hu. prout not. ſ. c. impudicas. ſed quod ſequitur fuit dictum Lau. & ibi. ad accuſationem. adde ad idẽ.
1 ff. de adult. & ideò contingit quòd à diuerſis poterit accuſari: quia ex eodem facto oriuntur, C. de accuſ. qui de crimine qđ non eſt cum ex diuerſis deſcendunt. ij. q. j. prohibentur. verſic. ab alio. & not. ſpeciale eſſe in crimen incœſti, vt contra diuerſos ab eodem, & in eodem libello proponatur. ff. de adult. vim paſſam § incœſti. licet ſecus ſit in adulterio ſimplici. e. ti. ſi mari-
2 tus § vltimo. C. eo. ti. reos. ſecundum Io. de ſict. † Et ibi. inceſtuoſum adde, & ita not. hic propter adiunctum augetur pœna ſic propter adiunctum pœna minuitur ſecundum id quod no. xxvij. di. c. ſicut vir. & ſ. j. q. j. quibuſdam. In gl. hinc argue. adde quod dixi. ſ. c. virginem. in addit. & hoc &c. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter monachus è conſortio aliorum eijciatur.*

Peruenit. à quodam. vnde exierat. i. ad monaſterium. ille, qui eam primo eduxerat. Io. reuocetur. ĩ. c. ſi cuſtos. verſi. inſtantiæ. & c. ſi homo. recludatur. ſ. c. impudicas. In. j. gl. ibi, compellendus. adde audiui quòd ſi monachus egreditur bis monaſterium ſecundum regulam Abbas non tenetur eum reſtituere, & idem eſt extra de ma. & obe. cum in eccleſijs. in fine vbi dicit penitus excludatis. i. irreuocabiliter ſecundum Goff. qui ita. no. ibi. & idem ſentit Hoſt. dicit enim.
1 penitus excludatis. † id eſt ſine ſpe reſtitutionis, eſt enim eijcienda ab ouili ouis morbida, ne inficiat ſanas oues. xlv. diſt. ſed illud. extra de ſtatu mo. ca quæ § j. ſecundum Hoſt. Tu dic, vim faciendam in eo quod ibi dicit de fratrum conſortio penitus &c. ſic. ſ. c. impudicas. non enim dicit de monaſterio eijciendos: quia etiam eiecti eſſent reuocandi extra de regula. c. vlti. ſed excluduntur à conſortio, id eſt non ſtent cum alijs fratribus in capitulo refectorio, & ſimilibus in aliquo arcto ponũtur ad pœnitentiam peragendam. nec ergo intelligas, quòd à monaſterio excludantur omnino ita quòd euagari poſsint. & hanc ſententiam tenuerunt Io. & Pe. de in ipſa decre. cum in eccleſijs. Alij verò dicunt quòd authoritate iudiciali bene poteſt excludi monachus in totum à monaſterio, & ſic intelligitur decre. cum in eccleſijs. nec obſtat illa decre. extra de regula. c. vlti. quoniam qui loquitur de eiectis ſine cauſæ cognitione, & nõ authoritate iudicis: ſed quod proximo dixi credo tutius, & verius, vt hîc colligitur manifeſtè, vel dic vt plenè dixi. xviij. q. ij. Abbates. & ibi, nec aliqua. adde vbi de hoc in glo. not. quòd Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quare viduæ, vt virgines non velentur.*
2 *Sacramenta quare inſtituta.*
3 *In quibus cauſis iuſiurandum in defectu probationis non deferatur.*

Viduas. Suſcipiunt. ſ. cum ſolennitate quod dic, vt dixi ſ. c. c. vidua. velare. ſub. velo profeſsionis. In. j.
1 gl. ibi, ſacerdote. adde. H. cuius fuit iſta gl. ponit ſic: † quare vidua non velatur ab Epiſcopo, vel ſacerdote, ſicut virgo: ratio quia virgo &c. ſed Lau. ponit ſicut iacet. & ibi, à vicario. adde ita ponit Hu. ſed vicarius Chriſti eſt Epiſcopus. xxxiij. q. vlti. mulier. & etiam ſacerdos. de pœ. di. iij. inter habitum. ij. & ibi, ſubarrauit me. adde, vel dic quòd ſicut per carnale matrimonium repręſentatur matrimonium ſpirituale inter Chriſtum & eccleſiam quantum ad fœcunditatem. item per velationem virginum repræſentatur illud matrimonium ſpirituale quantum ad eius integritatem: vt per omnia quæ ibi proferuntur, & geruntur. & propter hoc ſolus Epiſcopus cui cura eccleſiæ committitur virgines velando deſponſat, non ſibi: ſed Chriſto: quaſi ſponſi paranimphus, & amicus. & quia integritas ſignatę bene poteſt eſſe in continentia virginali: ſed in continẽtia viduali eſt ſemiplena propter hoc datur viduis aliquod velum: ſed non cum ſolennitate, quæ virginibus datur ſecũdum Tho. qui ita ſcripſit ſuper quarto ſententiarum diſt. xxxviij. vbi etiam dicit quòd in conſecratione virginum, ſicut in vnctione regum, & alijs huiuſmodi benedictionibus gratia datur niſi ſit impedimentum ex parte ſuſcipientis: ſed tamen ſacra-
2 menta non dicuntur: † quia non ſunt inſtituta ad morbi curationem peccati, ſicut alia ſacramenta. & ibi, coniunctionem. adde argu. ad hoc. ſ. xxvj. diſt. acutius. extra de biga. debitum.

Et ibi, vel de velo. adde ad iſtud, vel ad ſequens, vel nnn ponũt H. & Lan. & credo quòd non bene ponatur. & ibi, non conuerſionis. adde ad huius dicti declarationem, videas quod not. xx.
3 q. j. § velamen. & ȷ̃. eo. in gl. ſequenti. Guid. † Vtrum autem in cauſa monachationis, conuerſionis, vel matrimonij iuramentum in defectum probationis deferendum ſit. ſcripſi plenè extra de iureiur. c. mulieri § ſanè.

Si quis ſacro. Inceſta. ſimile. ſ̃. e. virginibus. capitulo, quod non eſt in hoc corpore ſecundum. H. non recipimus. ſ̃. e. virginibus. ſi pœnituerint. verſic. in Calcedoneñ. ver. excommunicentur. ſ̃. ea. q. virginem. confitentibus. ſ̃. ea. virginem. authoritate Epiſcopi, ſic. ȷ̃. eo. ſi qua largiatur. circa impoſitionem pœnitentiæ, vel vt citius reconcilietur ſecundum H. Item. ver. epiſtola. quam non habemus. contagione. eadem verba ponuntur. ſ̃. eo. c. impudicas publicè. & liberè. & pro id eſt publicè. i. ſub. maximè: quia idem eſſet & ſi clam dummodo conſtaret: ſed non ita arcta pœnitentia affligerentur. H. ad hoc. arg. xxxij. q. iiij. nemo. licet ſit ar. contra. ff. de ritu nuptiarum. l. vltima. ff. de adminiſtratione tutorum. non exiſtimo. ſed hoc propter ſcandalum ſecundum Ioã. de ſict. non vlterius. aliàs de cætero. recto. ȷ̃. xxxv. q. vj. ab iſto. ſ̃. ea. q. nec aliqua. verſi. quòd ſi. Io. In. gl. nunquid. ibi, in periurium. adde quod dicit gl. verum dicas quando non inciderunt in fornicationem damnatam per excommunicationis ſententiam: nam tunc ſecus, vt patet extra de adult. intelleximus.

SVMMARIVM

s *Torpor, ſtupor negligentis, ignorantis, ſolicitudo quid ſignificent.*

Si cuſtos. Peruerſam. id eſt non rectam bono aduerſam. deſidia id eſt ignauia, pigritia corporis
s à valde ſedendo dicta ſecundum Papi. torpore. torpor † eſt frigor, pigritia ſtupor tam animi, quàm corporis ſecũdum Papini a. deprimeris id eſt humiliaris, tribularis Papi. ad præſens. ſcilicet tempus. id eſt in præſenti tempore. ſimile. xj. q. iij. quoniam. H ſolicitus. id eſt cautus hebes. xxvj qõ. vj. c. iij. ibi dixi negligens. argu quòd tantum peccat, qui non facit quod debet, quantum is qui facit quod non debet argu. ſ̃. xlvij. Abbates. H. & not. quòd negligere eſt idem quòd non curare, aut deſpicere. Papinia. præſentia. ſecunda pars euangelica. lxxxvj. diſtinct. fratrem. excitatus ſtatim ignauis, eſt eum ignorantur artes corporis Papi. inſtantiæ. ver. tuæ ſit. circa hoc inuigila, & operam da. ſecundum Hu. videri, cum Sergio. cui ſcribitur. c. ſequenti. reuocare. ſ̃. eo. peruenit. xviij. q. ij. c. Abbates. pro humilitate. vbi plenè dixi de hoc ſolicitudioẽ. ſolicitudo moderara eſt ac temporalis non vt cura, quæ eſt ſine moderatione, vnde dicitur cura eo quòd cor vrat aliquando dicitur ſolicitus, inquietus, anxius, cautus, ſolicitudo. anxietas, confuſio, ægritudo, mœror, cura ſuperflua ſolicitat, commouet, ſecundum Papi. nefarium. nefas eſt, quod nnn licet peccarum illicitum ex nec, & ſas nefandum, nec dicendum immane atrox, indignum, horribile. Papi. Qua in re. tertia pars. execrabile. i. peſſimum abominabile ſine ſacramento. emendationis, id eſt pœnæ. in his. iiij. pars cau. nm, id eſt cauere ſolicitum ſecundum Papi vigilantem, id eſt cuſtodiam, & circumſpectionem habentem quaſi ad videndum agilem ſecundum Papi culpam tuam. id eſt erratum, offenſionem Papi. neglectu, pro neglectu poteſt quis excommunicari. xj. q. iij. placuit. In glo. intellige. ibi, reſtituetur. Hic etiam adde quod not. xxix. qõ. ij. cuius rei in gloſſ. vltima. xxxvj. q. j. c. ij. Nam de perſona monachi poteſt monaſterium petere reſtitutionem. ff. de preca. l. ſi adoprauero & ſic etiam not. Goff. extra de reſtitutione ſpoliatorum. in literis. & hîc adde, & videas quod plenè not Inn. extra de ſer. non ordinan. c. ij in gl. j. & de reſtitutione ſpoliatorum. ex parte. io gl hoc vult dicere &c. & quod dixi. ſ̃. xliij. diſt. c. frequens. vnde dic quòd quamuis velit allegare quòd coacta intrauit monaſterium, vel non eo animo, vt ibi eſſet conuerſa, vel monacha non eſt audienda io hoc caſu niſi prius ad monaſterium reuertatur ſecundum. H. & hoc eſt quod hîc tangit. G. Guido.

SVMMARIVM

1 *Correctio ad quid fiat, & an admittat appellationem.*
a *Iuriſditio hîc quatenus expiret.*

1 Si homo. Corrigens, correctio † ſit ad primã, & extra formam iudicij, vt in hoc. c. ad id. xlv. diſtin. cum beatus. & ideò non admittitur appellatio ab ipſa correctione, prout legitur, & notatur. extra de appellationibus ad noſtram. ibi tamen not. Inno. quòd quoad hoc nihil intereſt inter regulares, & ſeculares, nec inter correctionem, & alium proceſſum. quod non approbat ſpeculator: nam tal s intellectus iura multa infringit. & ideò ſic diſtinguas ſecundum eũ nam aut perſona quæ appellat à correctione, vel diſciplina eſt regularis, & tunc non valet appellatio, vt in prædicta decretali. ad noſtram. & c. reprehenſibilis. niſi corrigens modum excedat. vt eo. ti. ȷ̃. de priore. & extra de officio ordina. irrefragabili § vt autem. Aut eſt ſecularis, & tunc tenet appellatio, vt extra de appellationibus. peruenit. ij. & hoc not. in Specu. de appellationibus § in quibus. ver. xj. à correctione &c. ſed cõtra extra de purga. cano. nos inter. ſed non obſtat: quia non loquitur de correctione: ſed de purgatione, prout notat extra de officio ordinarij. licet. vel dic ſecundum Hoſtien. quia ibi loquitur de famoſo non notorio in quo non eſt locus purgationi, nec examinationi, nec appellationi, nec alicuius ordinis obſeruationi. extra de electio. bonæ. ij § contra. & de iureiuran. ad noſtram. iij. in tali modo. ſ̃. c. proximo. reuocare. ſ̃. e. c. proximo. nec eius. ver. nam ſic: verſi. debueras. ad iſtum ſpectabat: quia legatus erat domini Papæ, & videbat Epiſcopum negligẽtem: ideò debebat enim admonere, & corrigere, & ſupplere qđ ille negligebat. arg. lxxxiiij diſt. c. primo, & ſecundo. & . ix. qõ. iij. cum ſancimus. c. nunc verò. vel fortè ille exceſſus non poterat corrigi per Epiſcopum, & ideò præcipitur iſti, vt. xj. q. prima. de perſona. nam ſi prælatus &c. vt dicitur hîc in glo. argu. quòd &c. ſecundum. H. In glo. negligenter. ibi, deniq;. adde & c. peruenit. xxv. q. ij. ſeruatis. Hu. & ibi, non abſoluet. adde vt extra de officio deleg. quoniam apoſtolica § vltimo. & ibi in literis. adde de hoc not. extra de maioritate, & obedientia. cum inferior. ibi videas & . xxxj. diſt. inferior. vij. q. j. peruenit. in fine & ibi, elapſis. adde io hoc caſu dicit. H. contrarium, ſcilicet quòd poſt terminum poteſt abſoluere: quia vtrunq; videtur
a ſibi commiſſum. ſiue cõceſſum. † Expirat ergo iuriſditio non quoad hoc: ſed quoad principalem cauſam ſecundum. Sed hîc vide quod notat extra de officio delegati. paſtoralis. in glo. ſed pone. & in fine. adde licet hanc vltimã ſententiam teneat Ro. extra de officio delegati. de cauſis tu tamen ſecundum Tan. & Barth. Bria. teneas primum dictum quod dic, vt in ſua quæſtione venerabili diſputauit, quæ incipit cauſa fuit commiſſa &c. Hu. verò dicit quòd non poterat eam demandare executioni, vel excommunicare aliquam partium, quæ non vult ſtare ſententiæ. ſufficit enim quòd præcipit eam ſeruari, & mandari executioni ſecundum. H. quæ ſententia plus placet cum executio habeat fieri per eum qui iuriſditionẽ habet: ſed iſtius elapſo termino oon præfixo expirat iuriſditio, & ad ſuperiorem deuoluitur, vt not. Inn. extra de offic. delegati. de cauſis. Guid Qualiter autem à correctione appellari poſſit. ſcripſi extra de appellationibus. ad noſtram.

SVMMARIVM.

1 *Quedam de voto quæſtiones.*

Nubendi. Non loquitur generaliter: ſed gratia exempli facit de iſtis mentionem. nam nec orientalibus, licet in ſacris conſtitutis ſecundum. H. quibuſdam. verſicu. decreuerunt. ſub. ſed ſi tales per ſe contraxerunt, & cum eis per ſedem apoſtolicam fuerit diſpẽſatum licitè, & ſine pœna vti poſſunt matrimonio: ſed huic ſub. aeditui aduerſatur litera ſequens, ibi impune conceditur. & ibi ſub. quantuncunq;

diſpenſetur

diſpenſetur cum hoc ſine peccato mortali fieri poſſet ſecundum hoc intellige extra de ſtatu mona. cum ad monaſterium. in fine. ſcd'm Hoſt. quod dic vt plenè no. ipſe in ſumma. qui cle cle. vel vo. §. ij. ver. videtur igitur & ſe. fornicatio. verſi. Guido.

1 † Vtrum autem, vel qualiter ſeu per quę poſsint vota redimi ſeu commutari, ſeu ſuper eis diſpenſari. ſcripſi in capit. primo extra de voto.

Propoſitum. In glo. j. ibi ſolenni. adde pro iſtorum ſententia facit quia Gra. inducit hoc c. inter iſta alia, vbi tractatur de ſolenni voto: ſed quod ſequitur verum eſt. Hu. In gl. non videtur. ibi quam illarum. adde ad hoc. j. e. q. nuptias iuxta ſi. vbi Io. tenet hãc ſententiam Gu.

Si qua. Si verò. ver. maneant. ver. j. e. c. omnes. ſtatuimus. ver. humanitatem. i. relaxationem pœnæ, vel mitiori recõciliatione. H. probauerit. ſi. ſ. e. ſi quis ſacro. &. c. virginem. Epiſcopus. q. d. non Abbas. quod intelligo cum Eṗs eis impoſuit pœnitentiá. ſi verò Abbas, & ipſe humanitaté exhibere eis poterit. H. ſed tu dic, vt dixi. xvj. q. j. eccleſia. in gl. ſic capitulum &c. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Diaconiſſa qualis eſſe debeat? & diaconus, & Abbatiſſa qui dicantur.*

2 *Ordo quid ſit, & de cauſa damnationis, & ſalutis.*

1 **Diaconiſſa.** † Quæ debet eſſe virgo, vt colligitur. ſ. j. q. vij. c. ij. ver. nouimus. ſed contra. j. e. ſi quis ita. vbi de hoc. probatione. i. examinatione. ſi verò. ver. In. j. gl. in fine. adde ad hoc arg. lxxvj. di. vtinam, vel dic vt not. xx. q. j. §. velamen. In gloſſ. videtur. ibi, noc recipiant. adde hæc ſententia fuit Hu. & Lau. & Io. de ſict. & ibi, noo licebat alijs. adde, vel dic fortè quòd hîc dicit Abbatiſſa, quæ adminiſtrat eis: ſicut diaconus dicitur miniſter. xxj. diſt. cleros. hermafroditum autem dico non promouendum propter populi ſcandalum, licet in eo plus incaleſcat ſexus virilis: ſed ad alia virilia admittetur. iiij. q. iij. hermafroditus. ſecundum Lau. vbi de hoc quod dictum ibi poſitum hîc ſequitur. H. ſ. q. diſtinguitur circa ordinem ſicut diſtingueretur circa teſtimonium ferendum in teſtamento. & ibi, alij adde vt. B. &. M. & ibi characterem. adde tu dic quòd ordinari non poteſt, vt. ſ. dictum eſt, & eſt

2 ratio: quia ordo eſt perfectorum membrorum eccleſiæ cũ detur ad collationem gratiæ in altero. Mulier autem nõ eſt perfectum membrũ eccleſiæ: ſed vir. Præterea dico quòd mulier fuit cauſa effectiua damnationis, quia fuit principium prçuaricationis, & Adam per ipſam deceptus eſt. xxxiij. q. v. c. Adã. &. c. ſeq. & ideò non potuit eſſe effectiua ſalutis cum ordines ſint effectus gratiæ in altero, & ſic ſalutis: ſed cauſa materialis ſalutis potuit eſſe mulier. Imò materialiter cum de viro ſumpta fuerit mulier. xxxiij. q. v. nec illud. debuit eſſe virgo mater ſalutis, & hoc eſt verum: quia ſexus muliebris fuit cauſa materialis ſalutis noſtræ. ſ. beata virgo Maria. de qua materialiter Chriſtus ſalus noſtra proceſsit, & quòd mulier ſi ordinaretur non reciperet characterem tenet Goff. prout dixi. ſ. xxxij. diſt. præsbyter. Gui.

SVMMARIVM.

2 *Bigami qui dicantur.*

Quotquot. Præuaricati. contrahendo de facto. j. e. monachos. p. bigamos, quia primò Deo & poſteà homini nubunt, vel potius vocat bigamos. quantũ ad pœnam: quia non poterunt promoueri, nec admitterentur ad actus publicos, ſicut nec bigami ſecundum. H. debebunt. & nunquàm eccleſiaſtici &c. vt. j. eo. monacho. in fine. In prima gl. in fine. adde: ſed id loquitur in relaxatione pœnæ. In prima glo. ibi repellentur, ibi, ipſe eſt. adde ad hoc. j. diſt. ſi ille. xxxij. q. iiij. c. origo. H. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Vnde dicta virgo.*

1 **Virgines.** † Virgo à viridiori ætate dicta eſt aliâs ab incorruptiõe quaſi Virago, quæ adhuc ignorat fœmineam paſsionem ſecundum Papi. & dicitur virgo à vireo quaſi vir ſit in virum agat ſecundum. H. videri non intelligentes. i. non reſpicientes. i. non oſtendentes ſe reſpicere, & ideò oon pœnitentes. H. quòd ſi. verſi. perſuaſerint. i. accuſauerint, & ad pœnitentiam prouocauerint. H. & no. quòd. ſ. loquitur vſq; huc de impœnitentibus. hîc autem de pœnitentibus quibus non negatur euchariſtia. ſ. e. virginibus. l. di. pœnitentes. à coitu. i. concubitu. Pap. in fine. quaſi dicat non autem in pœnam criminis. H. Guido.

De filia. Gratia exempli dicit: quia idem de alia Hugo. nam de iſta ſic fuit quęſitum. deuota. id eſt conuerſa votum emittendo, & habitum ſuſcipiendo. Hu. duxerit, & ob hoc excommunicata fuerit. H. in. i. propter. H. affectum i. animi voluntatem. recepit. i. in communionem. H. patet. ver. præſtaturum. i. ſubitutum. H. mulier. ver. defuncto. ſecundum H. ad literam. vel ſecundum Gratianum quoad eam. j. e. §. vltimo. ſed ſequens litera contradicit ſecundum Hug. cum Gra. ſentit. H. Guido.

Si autem. Secunda pars in gl. ex hoc. ibi, excõmunicato. adde contra hoc no. j. xxxiij. q. ij. placuit. in fine. & in fine adde, vel dic quòd pater punitur hîc qui paſſus eſt filiam nubere, & ideò punitur. ff. de his qui no. infa. liberorum. in fine. ſecus fortè ſi noo eius conſenſu nupſiſſet: ſed poſteà ratum habuiſſet. ff. eo. ti. quid ergo. quia tunc tantum eſſet excommunicatus minori excommunicatione, nec puniretur in concilio propter quod dico quòd oon poteſt intelligi ſicut not. Io. licet eius ratio vera ſit. Ia. de Albig. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Pro quo delicto imponitur pœnitentia, & quæ dicatur plena pœnitentia.*

Deuotam. i. conuerſam, vel monacham. H peccantem. i. fornicantem. H. io eccleſia. ad communionem, vel orationem. H. & ſi. ver. egerit. vel ſaltem agere incepit. H. x. annis. ſi pœnitet præsbyter de fornicatione. lxxxij. diſt. c. præsbyter. ſic laicus ſi poſt pœnitentiam ſolẽnem reuertitur ad malitiam de pœ. di. v. ſi qui verò. & per hoc patet

1 quòd hoc fecerat voto ſolenni: † nam pro ſimplici fracto non imponitur pœnitentia niſi trium annorum. xxvij. di. ſi vir. H. & adde quod dixi. ſ. l. di. §. vlti. & iſta dicitur pœnitentia plena, prout legitur, & no. ſ. e. nec aliqua iuxta ſi. ver. ſi aõt prius. ver. quòd ſi. ver. in abſentia. i. excommunicetur ſi fuerit contumax, & voluerit deſiſtere. H. quæ aũt. ij. pars. ordo, niſi cœperit caſtè viuere, aut viuente marito, aut etiam poſtquàm &c. In. j. gl. in fine. adde, vel infideli, & Iudæo: quorum nullum credo verum eſſe ſubau. igitur maximè, vel ideò dicit. Chriſtianę quia de alijs non poterat iudicare ſecundum Hu. Guid.

Si qua. vel, pro. ſ. ſtupri. de hoc legitur, & oo. xxxvj. q. j. §. cum ergo, voraginem. i. profunditatem, & abſorbitionem baratri ſecundum Papi. Guid.

His autem. ij. pars. iniquitate. de pœ. diſt. iij. ille rex. iuxta finem. cõione ſacramẽtorum ſi pœnitens erit, vel fidelium ſi contumax. ſ. e. ſi quis Epiſcopus. H. remotus. ſ. e, ſi quis Eṗs. In. j. gl. ibi, appelletur. adde ſub. abuſiuè tamen. ar. ff. de verb. ſig. ſi. Paulus. ff. quemadmo. teſt. ape. l. ij. Io. de ſict. Guido.

Eos. Communione fidelium ſacramentorum ſecundum Hugutionem. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Monacho quis ſuccedat.*

Si quis monacham. Aliâs monaſticam ipſius corruptoris. io quo: quia ei facta eſt iniuria ſic xvij. q. iiij. c. ſi quis in atrio cum ſuis ſimilibus, & ſecundum Lau. Ex hoc. c. no. quid fieri debeat ſiue de bonis, ſiue de rebus leproſorum. ipſi. ver. capitali periculo. hoc ſecundum. L. ſic. xxxvj. q. ij. ſi quis nõ dicam. quæ eſt. C. de epiſ.

& cle.ſecus ſecundum canones,vt.ſ.e.ſi quis Eps.&c. hi.iij.q.
iiij.hi qui.xxxiij.q.viij.his à quibus Io.de fict.mulier.ver.ſi au
tem.ver.in gl.ar.ꝙ ibi,ſi quis ſacerdos.hoc intelligitur qñ mu
lier eſt ſecularis in quam peccatum committitur.In gl.ſi ergo.
1 ibi,de lapſis.adde ad huiuſmodi declarationem dicas,† ꝙ cum
quis ſponte ingreditur monaſterium ſi de bonis ſuis non diſponat
ipſo iure omnia competunt monaſterio legitima liberis reſer-
uata.xix.q.vlti.nūc autem.cum verò in monaſterium inuitus
detruditur:totum legitimis hęredibus relinquitur,vnde viue-
re poſsit monaſterio reſeruato,vt in hoc.c.de lapſis.quod arbi
trandum iudicio Epiſcopi relinquitur,qui eum ponit in mo-
naſterio,vel fortè tantum habebit quantum vnus ex hæredi-
bus.ar.xiij.q.ij.ſi quis iraſcitur.aliter tñ ſtatuit lex ꝙ bona in-
truſi diuidantur arg.in auth.vt lice.ma.& aui.§.quia verò qui-
dam.ſecundum Ber.Hiſpa.qui ita no.in hoc.c.de lapſis.& ibi,
tranſit,adde ſub.non pro derelicto,ſed cauſa vitę arctioris.In
gl.olim.adde ſic.ſ.e.de viduis.xxvj.q.j.de parochia.ſed ſi nulla
bona contulit monaſterio,vel etiam acquiſiuit,tunc Epiſco-
pus prouidebit,vnde habeat neceſſaria ad hoc.lxxxj.di.dictum
c.ad reatum.xij.q.j.videntes.ſecundum.H.In glo.quæ fit.ibi,
diaconiſſa.adde de hoc habetur.ſ.e.diaconiſſam.& ibi,contra
rium adde ad hoc.ſ.j.q.vij.c.ij.ver.notauimus.& contrarium
verum eſt ſecundum Io.de fict.xxvj.di..Acutius.Gui.

Mulieres. Obtentu.i.vt obtineant ſecundum Hu. In j.gl.in fi.adde non eſt contra:quia ibi illud erat ad bonum ſuum,vt poſsit eximi,item ibi dicit falſò ſignatos,vnde conſtabat de hoc.ſed in prædicto.c.ꝙ interrogaſti,& in hoc.c.non conſtabat.Item contra.ſ.j.q.j.§.ecce. quando ab hæreticis.vbi de hoc.In gl.ar.ꝙ.ibi,votum.adde videtur notari contra in.d.c.ſ.e.de viduis.in gl.j.quę &c.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Qui promoueri non poſſunt & de cauſis ob quas repelluntur,*

Monacho zonas. i.cingula laxiuia,& molie-
bria.H.& ſi.ſecunda pars offi
2 cium.repellit enim tanquam bigamus,vt.ſ.eo.quotquot.† &
eſt arg.ꝙ qui in ſeculo conſtitutus promoueri poteſt,factus mo
nachus promoueri non poteſt.ar.l.di.ſi ille.&.lv.di.priſcis.&
xvj.q.j.legi.H.& idem extra de apoſta.c.ij.vbi de hoc.Item ar.
monachum propter eaſdem cauſas ab ordine repelli propter
quas repelluntur alij.ar.in prædicto.c.priſcis.&.lxxxvij.diſt.ſi
quis de religioſo.Guido.

Viduæ. Non continent.i.continere non poſſunt.quòd niſi.verſi.ſ.votum continentiæ ſi fecerint.damnantur.ſ.e,ſi cuſtos.c.ſi homo.Gui.Vtrum autem ſeu qualiter votum ſolennizetur per habitus ſuceptionem.ſcripſi extra qui cle.vel vo.c.inſinuante.

Viduitatis. Sacram.i.religioſam.ſ.conuerſionis,non conſecrationis,vt no.ſ.e.c.viduas.impoſuit.& nouit ſaltem tacitè,vt no.ſ.e.in ſumma.oblationes.alludit conſuetudini loci,vbi monachi panem conſecratum,vel alias oblationes ſacerdoti offerebant,vel fortè corpus Chriſti ſecundum Bar.Brixi.In gl.maximè adde cum ſupra dicta ſuffi ciant.xxvij.di.quòd interrogaſti.ſcdm.B.Brix.Gui.

Omnes. Capita.xxx.qō.v.c.nec illud profeſsionem.in qua profiteantur.&c.vt no.ſ.e viduitatis.quę verò.ſecunda pars.ſententia.ſ.e.ſi qua virgo.Gui.

Sciendum. Violatores.& tales,vel deponuntur,vel excōicantur.ſ.e.ſi quis Epiſcopus.iuxta apoſtolum.ad Ephe.ij.&.iij.c.perditionis.dixit apoſtolus.qui violat templum Dei diſperdet illum Deus ſcdm.H.In.j.gl.ibi quem pœnitet.adde qd legitur,& notatur.de pœ.diſt.ij.c.iiij.&.ſ.lxxxij.di.præsbyter.in gl.& ita poteſt.Gui.

Vidua. Palea eſt ſimpliciter,ver.nec extra.Ber.Gui.

Et quia. Monachi.xvj.qō.j.c.quidam monachi.vbi de hoc.ſed argu.contra eadem quæſtione.ſi qua.ij.vbi de hoc.Guido.

SVMMARIVM

1 *Qui ratione loci vouere præſumantur,*
2 *Qui profitetur continentiam quibus debeat renunciare.*
3 *Vt quis dicatur regularis quæ requirantur.*
4 *Priuilegium conceſſum religioſis ad quos fratres extendatur.*
5 *Quod factum eſt contra legem qualiter valeat.*

Vt lex profeſſà. Adiectiuè ponitur reſpectu il-
lius dictionis.conuerſi.& addit
ad differentiā.dic ergo.conuerſi.non omnes:ſed conuerſi pro-
feſsi.i.voto continentiæ obligati,ſiue expreſsim,ſiue interprę
tatiuè.quod dico propter illos,qui ad eccleſiam regularem cō
1 uertuntur:† qui quamuis non exprimant votum tamen ra-
tione loci,& habitus præſumentur vouere ſecundum.Hu.Ad
hoc facit in arg.extra de ſent.exc.non dubium.&.c.parochia-
nos &.c.ex tenore.Nam ibi fit mentio tantum de conuerſis
religioſis.vnde in prędicto.c.parochianos.& in verbo.ordi-
nis.dicebat Inno.no.quaſi dicat vim facias:quia dicit ordinis
copulare de facto ſeparentur:quia non eſt ibi matrimonium
huius verſi eccleſiaſticam regulam.id eſt interdictum eccleſię
generale.Hu.qui in idipſum.ſecunda pars.de ſanctimoniali-
bus.per hoc intellige omnes monachas,& omnes deuotas ſe-
cundum Hu.In glo.nunquid,ibi,quidam.adde vt Grat.qui di-
2 cebat† quòd qui ad eccleſiam ſecularem conuertitur intelli-
gitur profiteri continentiam,& proprijs,& habitis,& haben-
dis renunciare,& exponit.i.conuerſi ad eccleſiam ſecularem
profeſsi in eccleſia regulari.ſed Hug.& Lau.ſentiunt cum Io.
& hîc adde quod not.extra de ſenten.exc.non dubium.in gl j.
& ibi,ordinibus adde vt.ſ.xxviij.diſtin.diaconi.& vide quod
no.xij.q.j duo.in prin.& ibi,proprijs.adde dicit.Hu.ibi ſi ali-
quis conuertatur ad eccleſiam ſecularem,& non facto voto.di
cit,ego do,vel reddo,vel offero me,& omnia bona mea huic
eccleſiæ,hoc ipſo non intelligitur vouere continentiam,vel
proprijs abrenunciare,vel dare,vel offerre etiam futura,& ſi
plus non exprimitur intelligit quòd per illa verba dat ſe eccle
ſiæ pro conuerſo,& omnia ſimpliciter quæ tunc temporis ha
bet,nec intelligit eum vouere ob hoc,vel proprijs abrenun-
ciare.vnde & propria habere poterit,& matrimonium poſteà
contrahere,& contracto vti.H.arg.contra.C.quę res pig.ob.
poſſ.l.ſi.ſed tu dic cum H.niſi conſuetudo eccleſiæ haberet cō
tra.ff.de au.&ar.le.l.ſi ita.& no.in prędicta.l.C.quæ res.l.ſi.di-
3 ctum gl.hic ſequitur Io.de fict.† & no.quòd licet quis conuer
ſus,vel alius promittat ſimpliciter obedientiam non ſufficit,
quoad hoc vt dicatur regularis.cum etiam canonici ſeculares
hanc promittant extra de ma.& obe.c.ij.&.iij.&.c.his quæ.ni
ſi obedientiam monachalem promitterēt puta:quia cauſa ſuę
voluntati renunciarent,& omnia committerent volūtati Ab-
batis:quia tunc talis obedientia pro profeſsione ſufficeret.xij.
q.j.non dicatis.&.c.nolo.& ſic not.Inn.& Hoſt.extra qui cle.
vel vo.conſuluit.& ita no.in ſpec.de ſta.mo.& ibi contrahere.
adde idem Lau.ſi non eſt profeſſus.& ibi portionem.adde ad
hoc.C.de inoffi.do na.ſi totas.C.de reun.do.ſi nunquàm.C.de
inoffi.teſta.ſi mater.& ibi,videatur,adde,ſed non eſt verum.
arg.inſti.de iure perſo.vltra medium.& ibi vitam.adde,& qd
ſit.vt.xix.q.ij.duę.ſecundum Lau.& idem ſentit hîc Hu.& in-
uito prælato ſecundum eum.H.ar.extra de regula.licet.In gl.
argu.quòd in fine.adde.In glo.ad differentiam,ibi,de quibus.
adde,ſcilicet regularibus.ſub.ſicut nec clerici in minoribus or
4 dinibus conſtituti.ſecundū Lau.Gui.† Vtrum autem priuile-
gium conceſſum religioſis,de tradendo tempore interdicti ec-
cleſiaſticæ ſepulturæ extendatur ad omnes fratres,vel ad quos.
dic vt ſcripſi de priuilegijs.c.vt priuilegia.in prima quęſtione.
& vtrum tales fratres perſonæ eccleſiaſticæ reputentur.& qui
dicuntur conuerſi,& oblati.& vtrum gaudeant priuilegio ec-
cleſiaſticæ ſepulturæ.ſcripſi de ſententia excommunicationis.
5 c.non dubium.in prima,& ſecunda quæſtionibus.† Item qua-
liter factum contra legem,vel eius prohibitionem,de iure
teneat,vel infectum ſit.ſcripſi de regula.ad apoſtolicam,& in
prædictis locis per Henricum.& de vltimo melius ſcripſi in
regula,quæ contra ius fiunt non ſunt ad conſequentias trahen
da.de regulis iuris.libro.vj.

His autho

Secunda pars.j.q.cauſæ.xxvij.

His authoritatibus. Hîc incipit ſecũda pars primæ quæſtionis cauſæ.xxvij.in qua tractat magiſter de voto ſimplici quod impedit matrimonium contrahendum:ſed non dirimit iam contractum.Io.de fict.

SVMMARIVM

1 *Creditores qui dicantur.*
2 *Aliud eſt votum,aliud propoſitum.*
3 *An quod ſemel vouimus cogamur adimplere.*
4 *Quando voluntas eſt peccatum.*
5 *An votum impediat matrimonium.*
6 *Debitum poteſtne exigi à ſecunda vxore.*
7 *Quod votum dirimat matrimonium,aut impedit.*

Nuptiarum. Goff intelligit hoc.c.de voto ſolenni. ac approbat tribus rationibus.Primò quia nemo ita eſt ſatuus , quòd credat matrimonium debere ſeparari poſt votum ſimplex.Secundò,quia inducit authoritatem apoſtoli loquentis de viduis ſolenniter vouentibus.Tertiò,quia dicit in fi.quòd adulteri ſunt peiores,& dicit derogatum eſſe huic.c.Auguſtini alijs contrarijs conſtitutionibus ſummorum Pontificum.Alij dicunt quòd in prima parte loquitur de voto ſolenni,vſq; ibi : nam vt hęc &c.& ibi incipit tractare de voto ſimplici vſq; ibi ſed planè.& ibi iterum incipit agere de voto ſolenni ſed Gratianus intelligit totum.c.de voto ſimplici,& cum eo ſentit Io.de fic.quod eſt verius,vt no. ſ̃.e.in fine.verſic.ſed planè.idem tenet hîc.H bonum eſt.ergo nunquàm matrimonium fuit,vel eſt malum:ergo omne matrimonium eſt bonum.H de hoc no ſ̃.e.in glo.hîc emergunt. ibi videas.ſed aliquando.ver.legis obſequium.deuter.xxx.Lu. xx.nunc eſt.ver.in quibuſdam.ver.filiorum.ſecunda pars.probandus.i.laudandus H laudabilis.id eſt laudabiliter.H . cœleſtia.virginitatis ſiue continentię obſeruantiam.H.ſed quoniã. ver.ſed ait.Mat xix.c.non capiunt.i.nolũt capere,vt poſſunt facere.H.hoc.ſ.continendi,vel nubendi.H.capere.facile.quaſi dicat qui poteſt facilè cõtinere,contineat,& eſt conſilium.H. non continet.i.continere non vult,vel non poteſt facilè.H.nõ cœpit votum,vel verbum continendi.vel.ſ.virum.H . egreſſa eſt ad votum.H.nulla.ſub.vt aduerſario.i.Diabolo detur.j.ad Thimo.v.c.occaſio.fornicandi.B.ſ.& damnandi:quia iſtæ ſolent à Dyabolo grauius infeſtari.H.detur cum effectu.q.d.& ſic tentetur aliâs reputetur quis poſt votum,non ſuccumbant ſcdm.H oblatio.i.nihil oblatum.H.coniugali.tertia pars hoc reſpicit quod dicit tranſcendit.i.vincit &c.pudicitia carnis.i. continentis,vel virginitas.H.excellentia.intranſitiue.i.minus excellentius,& amplius quàm in coniugio.continẽtia.amplioris,quàm in matrimonio Ioſ.expedita...ad Thimo.v.c.debito oblato.i.voto quo quis efficitur debitor Deo,& hoc videtur ꝙ hoc.c.loquatur de voto præſenti.& ex eo qd in fine dicitur exigit oblatum &c.nubere velle.quoniam per eum non ſtat quin nubat,& ita eſt vehemens voluntas.nam vt.ver.hoc.ſ.ꝙ voluntas veniendi contra votum ſit peccatum,ſiue ſubſequentur nuptiæ,ſiue nõ.H.demonſtraret.j.ad Thimo.v.cum in delicijs.Auguſtinus nõ inducit hanc authoritatem ad aliud,niſi ad oſtendendum ꝙ ſicut ille peccat veniendo cõtra votum,ſic iſte veniendo contra id quod propoſuerant ſecundum.H.primam fidem.i.primum peccatum cum Deo pepigerunt vouendo.H.lo.volendo non dico nubere:ſed cadere à propoſito,frãgere propoſitum.i.venire contra propoſitum.H.nõ quia.ver. vel.pro.i.H.talium . vouẽtium ſimpliciter.H.propoſiti.i.voti fraus.qua fractum eſt propoſitum.H.fracti.i.fractio.fides.i fidelis.non ſuſceptio.i.nõ ſuſcipere bonum inferius.H.dicit Io. vigilanter dicit.ſuſcepto inferiori.i.quod contrahitur à coniugio quod eſt bonum inferius.caſtitate.nec eſt inconueniens ſi bonum ſit interueniente peccato:prout dicit gl.ſ̃.poſita,quæ incipit hîc emergunt ſecũdum Io.poſterius.i.poſt votum ſimplex.H.inierunt.i.poſt fractionem voti irritum fecerunt,vel non ſeruauerunt,ſic exponit Io.quod.ꝙ.ſ.condemnantur,non quia matrimonium contraxerunt:ſed quia fidem fregerũt.H. amplioris.ſ.ſimplicis voti,non quia.ſub.voluit ſic dicere,vt in eis &c.H.damnantur.ſ.non pœniteant iſtę peccant:quia debitrices ſunt Deo,quocunq; modo vouerunt , ſiue ſimpliciter,

5 ſiue ſolenniter.† ſicut creditores dicuntur ex quacunq; cauſa eis debeatur.ff de ver.ſig.creditores.Io.de fic.vt volũtas hinc elice expoſitionem illius verbi.ſ̃.eo.non ſolum &c & eſt ar.ꝙ ſola voluntas punitur.ſ̃.e.nec aliqua &.xxxij.qõ.v.ſi Paulus. H.proinde.iiij.pars.talium.ſimpliciter vouentium.ſimilitudo i.veriſimile quod inducunt.H.ꝙ ſequitur.eos dico qui hoc dicant.& no.quòd quamuis iſta argumentatio non valeat cum ſimilia,quæ inducit Aug.hîc non multum videntur congrua ſecundum Io.nubunt.i.ſimpliciter vouentiũ.euangelio.Mat. vj.c.tui mor.ad Ro.vj.c.qui hoc.v.pars communem.ver.deinde.ver.aliud inconueniens.H.meriti.i.maioris prærogatiuæ, quã primæ non officiunt ordinandis,vt ſecũdę.Io.ſenſus.i.intellectus.i.abſit,vt hoc ſentiant,& intelligant vt &c.Hu.eccleſia.i.fidelium congregatio,coniunx.ſ.vir,& vxor.quæ.ſ.eccleſia.omnia illa.ſ.vir,& vxor.apoſtolus dicit.ij.ad Corinth.xj. aptam.ſ.per prædicationem præparaui.H.vni viro.i.Chriſto. H.vos dico exiſtentes virginem.i.virgines,& caſtas mente ſingulari vtitur,vt oſteodat totam eccleſiam conſiſtere in vnitate virginitatis mentis,& fidei,& charitatis Hug.exhibere.i.vt exhibeam vos in die iudicij.H.fœtare.id eſt fœcundam facere ſcilicet virtutibus,& bonis operibus.H.ſit autem.ver.tertium inconueniens.H.propoſito.non dicit voto per quod apparet.

2 quòd de voto ſolenni non loquitur† aliud eſt enim votum, aliud propoſitum.argu.xvij.q.ij.ij.nos nouimus.& not.ſ̃.eo. neq;.Io.de fict.&.H.& dic propoſito.priuati voti.Io . vxores. ſatis punialiter opponit Auguſtinus,ſiue videtur obijcere ſecundum.H.Non enim aliquis aduerſariorum cõcederet iſtas eſſe vxores,vnde poſuit.G.ſ hic & in conceſsis procedit : ſed certè ſecundum Io.de fict.hîc non opponit eis.ſ.vouẽtibus opinionem ſuam oſtendit,quantum inconueniens ex ea ſequitur, quapropter.ver.ſed planè.ver.eſſe peiores.ſ̃.eo . propoſito.ſi enim.ver.membrum.i.vxor quæ eſt membrum,& pars corporis viri.vt.xxxiij.q.ij.admonere.H.fides.ſic not.quòd offenditur Deus ſi non ei votum ſoluatur qualitercunq; ei promitta-

3 tur.† Pone ergo ꝙ voui quòd cras intrarem religionẽ aliquo caſu impeditus non intro cras,nunquid poſteà teneor?ita videtur propter duo in iſto voto implicita ar.ff.de recep.arbit. celſus.extra de dolo.cum dilecti.ſed arg.contra extra de ſpon. ſicut.ff.de ſolut.qui.x.j.reſp.ff.de legat.j.l.huius.§ ſi cui.In hac quæſtione credit Io.de fict.me teneri.ar.ff.de recept.arbi . ſed ſi poſteà.ff.ſi quis cau.& ſi poſt tres.non ob.illa decre.ſicut.qa ad diem ſe obligauit,ita vt vltra non teneretur.nec obſtat illa lex,qui.x.quia creditore ibi in mora éxiſtente amiſſa eſt pecunia,ad hanc materiam facit opi.quæ not.ff.loca.ex conducto. aliâs incipit ſi vno.§.item cum quidam.in gl.non ſolum.in fi. & hîc adde,& videas quod dixi.xij.qõ.j.ſcimus. cum enim. ver.In gl.in non vouentibus.adde gl.iſtam ſic ponunt Io.H.& Lau.quæ cõiter malè habetur,& ſallè ſignificatur,& ſignatur: nam debet ſignari in verbo occaſio,& debet incipere in nõ vouentibus.& ibi melius.adde electiuè ponitur.& ibi,in fi.adde j.ad Corinth.vij.c.In gl.quia in fi.adde de hoc no.ſ̃.e.in ſumma huius cauſæ & extra de biga.debitum.In gl.i.contra.ibi cõceſſum.adde puta:quia continere non poteſt.xxxj.q.j.quomodo.& ibi erat adde,vt.xxxij.q.ij.§.his ita.In gl.i.arg.contra.ibi, quòd Deo.adde vbi de hoc in gl.ab initio &c.& ibi ad coeundum adde ar.contra extra de fri.& male.c.ij.ſed dic vt ibi not. de hoc in gl.hîc emergunt.ibi,nuptiæ &.adde non eo ergo ꝙ nupſit peccauit:ſed in eo quòd ſic nupſit , ſcilicet contra votum.& eſt ſimile de conſecratio.diſtinct.ij.ſicut videas.& ibi, damnabilis,adde,ſecundum veritatem.ipſe Hugo.ſic exponit capeſcere.id eſt cum voluntate capere:ſed etiam &c.i.volun-

4 tas,† qua veniunt contra propoſitum non ſolum eſt eis pecca
tum ſi accipiant,& contrahant nuptias:ſed etiam ſi velint ,&
non ſequantur nuptiæ.& ſiue nuptię ſequantur ſiue non pec-
catum eſt voluntas illa.& ſic poſteà Auguſtinus exponit iſta
verba.j̃.e.ibi,vt voluntas &c.quod autem voluntas illa ſit eis
peccatum,& non voluntas,vel actus contrahendi , vel ipſum
coniugium oſtendit authoritate apoſtoli nam &c.vt ſequitur
Alij intelligunt quòd vtrũq; ſit eis peccatum,ſcilicet velle cõ
trahere,vt ſequitur in glo.ſed qualiter iſti intelligant literam
ſequentem Auguſti.non video ſecundum.Hu.qui ita ſcripſit
hîc.vnde dic ſecundum eum,quòd ſimpliciter vouens non pec
cat contrahendo,vel volendo contrahere.ſed illi eſt peccatum
tantum frangere propoſitum cadere à propoſito venire con-
tra propoſitum proponere quod non adimplebunt ꝓmiſſum
ꝓcedit in eis voluntas frangendi votũ,& actus frangẽdi quo-
rum vtrunq; eſt peccatum.& ſequitur voluntas contrahendi
& actus contrahendi quorum neutrum eſt peccatum , & po-
teſt eſſe:quia ſimul ſunt in eis hęc voluntas,& illa , iſte actus,
& ille.idem eſt in mercenario,qui prædicat cauſa lucri . idem
eſt in eo qui dat eleemoſinam cauſam vanæ gloriæ:nam volũ
tas acquirendi vanam gloriam eſt peccatum:ſed voluntas,vel
actus dandi eleemoſinam nullum eſt peccatum ſcdm.H.& ibi
propoſito.adde ad hoc facit.j̃.e.ver . ſit autem.ibi,à ſancto ꝓ-
poſito &c.& ibi dixi.& ibi,eſt peccatum.adde iſta fuit ſenten-
tia Io.In gl.j.ſuſceptum matrimonium.adde iſta expoſitio fuit
Gra.& Lau.ſed Io.de ſict.exponit.ſuſcepto.i.idipſum ſuſcipe-
re:nam matrimonium manet,& non damnatur.& in ſi . adde
ad hoc.xxxij.q.iiij.dixit.de hoc etiam not.j̃.eo.in gl.hîc habes
& ibi dicam.de hoc plenè no.Hoſ.extra qui cle.vel vo.rurſus,
& in ſumma.e.ti.§.quis vouens.ibi videas.In gl.hîc habes,ibi,
5 ſolenne.adde† dicunt quidam,quòd votum non impedit ma-
trimonium de ſui natura.ſed conſtitutio eccleſiæ facta ratio-
ne voti.ſed iſti ſcdm.H.non attendunt quid dicunt euenit ẽm
ſecundum eos,ꝙ eccleſia diſpẽſare poſſit in matrimonio poſt
votum continentię etiam ſolenne . dic ergo ſecundum eum
quòd ipſa ſubſtantia voti non repugnat ſubſtantiæ matrimo
nij . vel nuptiarum,& ipſi contractui matrimonij cum vo-
tum repellat carnalem copulam,& matrimonium exigat con
ſenſum,& carnalem copulam:aliâs non poteſt oriri matrimo-
nium.& inde eſt ꝙ non poteſt contrahi poſt votum,ſic ergo,
& ipſum votum impedit ex ſe,& etiam conſtitutio eccleſiæ fa
cta ratione voti:quod datur intelligi per id quod dicitur.j̃.c.
proxi.ibi quoniam contra eccleſiaſticam &c . ſcdm.H.qui ita
no.ſ̃.e.c.proxi.& ibi videas quod no.ſ̃.eo.c.in gl.j.ſuſceptum
&c.& ibi,& verum eſt.adde de hoc etiam no.ã.e.q.c.j.in gloſ.
nam ita.ibi dixi de hoc etiam no.j̃.e.de viduis.in gl.vidualem.
ver.ſed quid ſi aliquis in ſi.Quidam habent iſtud ſignatum in
c.ſi quis.& eſt glo.per ſe quæ incipit ſed quid,& malè.& ibi di
rimit matrimonium.adde ad huius declarationem,vide qđ di-
xi.xxvij.diſt.c.vlti.& ibi extincta.adde hoc vult dicere:quia
perpetua eſt obligatio vxoris extincta eſt prior obligatio voti
ar.j̃.xxxij.q.ij.mulier.ſecundum.H.qui tenet ſententiam ſe-
quentem,vt not.j̃.c.proxi.& ibi.voti executio.adde ergo re-
moto impedimento fieri debet ꝙ eo impediebatur ne fieret.
arg.xxx.q.j.de eo.&.xxxiij.q.ij.antiqui.de hoc etiam dixi.xij.
xij.q.j.ſancimus.& ibi vide.& idem dico de vxore,quæ ad prę
ceptum viri frangit votum abſtinentiæ,ſcilicet quòd eo mor-
tuo tenetur exequi votum ſuum.Et idem dico de pœnitente
infirmo,ſcilicet recuperata ſanitate,tenetur exequi pœniten-
tiam.xxvj.q.vj.ſi quis de corpore.&.q.vij.c.j.ſecũdum.H.qui
ita no.j̃.xxxij.q.ij.mulier.in ſi.& in fine.adde de hoc etiam no.
j̃.e.q.ij Agathoſa.in gl.ſed nunquid ibi videas.& ibi,contine-
re.adde de hoc etiam no.xxxiij.q.v.c.ij.in ſi.& ibi tenet matri
6 monium.adde:† ſed nũquid ab iſta ſecunda vxore poterit exi
gere debitum.dicit.H.quòd non ſicut nec à prima:ſed pleriq;
Doct.dixerunt quòd ſic,& licitè:quia licet peccauerint con-
trahendo tñ bonum eſt matrimonium quod tollit totaliter il-
lam obligationem.ar.in hoc.c.nuptiarum.& extra qui cle.vel
vo.rurſus.Opinio.tñ.H.videt tutior,& congruentior ad ſalu
tem ſecundum Rai.In gl.j.adulteras,ibi emphaſis . adde.i.im-
proprietatem locutionis notat.ſic.xxiiij.q.j.pudenda.in princ.
vbi de hoc.& ibi,damus.adde nomen viri.Guid.Si quæratur
vtrum quando certus terminus ſtatutus eſt ad aliquid facien-
dum,quis ad illum faciendum poſt lapſum termini teneatur,
7 ſcripſi de ſpon.c.ſicut ex literis.† Item quod votum impedit
matrimonium contrahendum,vel dirimit iam contractum,
& quis in contrahendo diſpenſare valeat contra votum.ſcri-
pſi qui clerici,vel vouen.c.rurſus.vbi etiam poſt Henric. Item
aliqui ponunt hîc remiſſionem qualiter factum contra legem
teneat quam poſui.ã.e.q.c.vt lex.

SVMMARIVM.

1 *Mulier qualiter peccat,etiam ſi non vouerit contrahendo.*
2 *Quando iuſiurandum,& votum concurrunt quod eorum præualet.*

De viduis. Superius,ſcilicet in alia parte.c . quæ non
eſt hîc,quę ſi.ſecunda pars.iuxta apoſtolũ
j.ad Thimo.v.ſicut.ver.ſecundum apoſtolum.j.ad corint.vij.
vetabant.vt.ſ̃.c.proxi.in princip.nos autem.verſi.imponere.
hoc eñ ad nos pertinet.ij.q.j.ſi peccauerit.xiij.q.vj.c.j.xliiij.
diſt commeſſationes.cauendum.iij.pars.vitandum.vel diligẽ
ter intuendum.teſtatur apoſtolus.j.ad Corinth.iiij.c.ve.i.vt
ſic enim exponitur in ſecunda epiſtola ad Thimo.c.ij.in ſi.ve
quando det illis Deus pœnitentiam.i.vt aliquando.non tam
i.tantum.quàm.i.quantum.& legitur electiuè . quaſi dicat vt
non videatur deterreri:ſed admoneri ſecundum Hug.In.j.gl.
in fine.adde dicit Hug.ꝙ magis videtur quòd de voto ſolenni
intelligatur,ſed competenter legitur de voto ſimplici,& de ſo
lenni ſecundum.H.In gl.vidualem,ibi aſſumptam.adde.i.pro-
miſſam,& profeſſam ſecundum.H.& ibi ſimpliciter vouit,
1 adde† dico ꝙ mulier non vouiſſet,ipſa peccaret mortaliter cũ
tali contrahendo ſcienter,vt notatur.xvij.q.ij.c.ij.& ibi , non
tenetur.adde idem tenet.H.& eadem ratione.& idem Laurẽ.
de hac materia ſatis no.H.j̃.eo.§.qui autem.& ibi,contra iura-
mentum.adde alij contra.ſed dic vt dixi.xxvij.di.ſi vir.&.j̃.ea.
q.ij.Agathoſa.in gl.ſed nunquid.ibi videas.& ibi , non peccat
cognoſcendo.adde arg.in eo quod legitur,& no.xxxj.q.j.illud.
& ibi,peccat.adde iſta opinio ſic videtur poſſe defendi.ſ.ꝙ pri
ma vice conueniendo peccauerit mortaliter:nam adhuc tene-
batur adimplere votum,& hanc poteſtatem,& hoc concede-
bat dñs Hu.card.& poſteà interfuit ſui iuris,& ideò in alijs vi
cibus non peccat:quia non ſit contra votum,qđ poſt primam
vicem fractum eſt.vnde cum per primam vicem ,ſeu coniun-
ctionem carnalem ſeruatur votum continentię:& ideò in alijs
vicibus non peccat:vt prædixi ſcdm dominũ.H.ſed dicit.H.
ꝙ ſecus hoc primo dixit.non enim plus peccat ibi,quàm alius
vxoratus,cum inter eos ſit legitimum matrimonium:nã poſt
ipſum contractum ex pari conſenſu vouerint,vel aliud inter-
uenerit quod eorum impediat coniunctionem,& hoc eſt,qđ
ſtatim ſequitur,& dicitur per Io.& ibi percepit.adde in pſal.&
ibi,vouere.adde dicit gl.ibi.i.ſi voueris.redde.& ibi non iura-
2 mentum.adde† quid ſi inter ſe confligant coniuramentum,&
votum ſimplex quod illorum præualebit.reſpondeo ſi iura-
mentum præcedit:vt quia iurauit ſe ducturum aliquã in vxo-
rem,& poſteà vouet,tunc iuramentum ſeruãdum eſt:vt prius
contrahat & poſteà ſi elegerit poterit religionem intrare ſi co
pula carnalis nõ interceſſerit poſt deſpõſationẽ.extra de ſpõ.
commiſſum.tamen quidam dicunt , quòd ibi nullum votum
emiſit:ſed ad votum ibi ſtuprauit.vnde non dicitur tranſgreſ-
ſor etiam ſi non intret,ſi amplius non proceſſit extra de voto
literaturam.ſecus ſi votum emiſiſſet.quia tunc intrando reli-
gionem non videtur infringere iuramẽtum:quia iſtud in me-
lius commutat extra de voto ſcripturæ.& de iureiurã.perue-
nit.vnde dicit canon qui bona agunt &c.xvij.q.j.qui bona.qui
enim non nubit melius facit quàm qui nubit.xxviij.q.j.ſi eũ.
ſed Goff.dicit indiſtinctè iuramentum obſeruari debere quod
præceſſit.extra de iureiurando.c.veniens.& hoc ſicut in duo-
bus iuramentis licitis,vt primum ſeruetur . vt eodem.c.dici-
tur.aliâs ſi primũ fuiſſet illicitum,ſeruaretur vltimum licitũ.

extra de

extra de iureiur eam te.&c.c.tua.ſecundum Io.de'anco.qui ita no.in ſumma ſua.qui cleri.vel vo.§.ſed quid &c.& in fine adde idem etiam not.ſ̃ c.nuptiarum.in gl.hic habes &c.ibi etiam videas:quia etiam fuit dictum Lau.In gl.eos.ibi commnnitionis.adde ſub.& comminationis,vt patet ibi,ſed ſolum &c. & xvij.q.ij.nos nouimus.ſecundum.H.Guido.

Si quis votum. Aliâs.ſi vir.ſupra.xxvij.diſtinctione.ſi vir.

Quod autem. Aliâs quod & tunc eſt litera falſa ſecundum . H.in capitulo.i.tractu.illud autem.ſecunda pars.ad pęnitētiam.de illo peccato,alioquin contradiceret ſibi de pœ.di.iij.§.ſi.religionis.aliâs profeſſionis.nunc enim.ver.eis.i.quo adeas.ſicut.ver. illecebris.i.ſuaſionibus voluptatibus,blandirijs ſecundum Papi.hoc autem.ver.primus.hoc non eſt de ſolutionibus Gratiani Hu.ſumptus eſt.Geñ.iij.vltra.ad Roma.vj.contrarius.Inn.per prophetam Eze.xxxiij.c.in quacũq;.l.di.ponderet.xxvj.q.vj.ſi præsbyter.probatur.ver.grati ibi,viuente.adde hoc dictum hodie intellige,vt legitur,& notatur.extra de eo,qui duxit vxo.in matri.c.vlti.In gl.tam in fine.adde,vel dicũt in vtroq;.Bar.brix.Gui.ſi quæratur quando iuramentum,& votum ſimplex ſibi inuicem contrariantur quod illorum præualebit,& adimpleri debebit,ſcripſi extra de ſpon.c.commiſſum.

Secunda quæſtio cauſæ.xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Quis conſenſus facit matrimonium: & matrona quæ ſit.*
2 *Differentia inter matronam, & matremfamil.*
3 *Matrimonium an ſit ſacramentum: & conſenſus quid ſit.*

SEquitur ſecũda quæſtio. Hic intitulatur ſecunda quæſtio cauſæ.xxvij.in qua quæritur an liceat ſponſo,vel ſponſæ à priori coniugio recedere,& alij nubere.& diuiditur iſta quæſtio in.v.partes,in prima magiſter ꝓbare intendit quòd ſponſa ſit vxor,quæ tamen non eſt niſi ſpe futura,&
1 non de præſenti.Quæritur hic quis conſenſus facit matrimonium,& dicitur,quòd conſenſus de præſenti,vel conſenſus de futuro cum copula ſubſecuta.Io.de ſic.hic primum.ver.de ſecundo.hos autem.ſecunda pars.ſunt enim.ver.nuptiæ . idem extra de præſumpt.illud.in ſi.Matrimonium ad huius declarationem dicas quòd matrona eſt,quæ iam nupſit,& dicta eſt matrona,quaſi mater nati,vel quia iam mater fieri poteſt.vn-
2 de & matrimonium dictum eſt.† diſtingue autem inter matronam,& matremfamil.nam matronæ,quę iam in matrimonio conſueuerũt,& matres quæ genuerunt matresfamil.quia per quandam iuris ſolennitatem in familiam mariti tranſierunt ſecundum Iſido.li ix.c.viij.coniunctio.ſubaudi legitima i.ſecundum leges,& canones contracta,& ſic ceſſat omnis obiectio,quæ poſſet fieri de perſonis ad hoc inhabilibus,& quia hoc totum poſſet eſſe inter perſonas legitimas,& tamen non eſſet matrimonium talis cõiunctio quia poſſent coniungi ad aliud ſubditur.retinens.i.retinendam exigens.conſuetudinem vitæ.i.conuerſationis maritalis præſertim quoad mutuam ſeruitutem corporis ſibi inuicem exhibendam,& quoad ea,quæ impediunt talem ſeruitutem.indiuiduam.i.inſeparabilem,vel in perpetuum quouſq; legitimum interueniat diuortium,vel iudicio eccleſiæ,vel propria voluntate,ſcilicet cum pari conſenſu vouerunt caſtitatem,& à mutua ſeruitute ſe abſoluunt.xxxiij.q.v.quod Deo.& dic alijs opinionibus prætermiſsis , ꝙ in hac definitione hæc dictio coniunctio:non tenetur actiuè,vel paſsiuè:ſed qualitatem,vel relatiuè , & tenetur copulatiuè vt ſic ſenſus matrimonium eſt coniunctio,id eſt duæ coniunctiones,id eſt duo contingentia,ſcilicet duorum vincula quorum vno iſte colligatur illi altero iſta,& iſti,& ſic matrimonium eſt in pluribus non in vno.ſimiliter collectiuè dicitur vt matrimonium eſt vinculum,id eſt vincula , & hoc dicitur ſæpè,ſcilicet quòd matrimonium ſit vna coniunctio,vel vnũ vinculum propter nimiam ſimilitudinem.ſicut aliqualiter di-
3 cuntur colorata vno,& eodem colore.† ſed nonne omne matrimonium eſt ſacramentum,& ita aliquid dicit ſecũdum.H.Matrimonium eſt ſacramentum,id eſt ſignans verum eſt:ſed hoc eſt ſacramentum falſum.Item dic matrimonium iſtud eſt vnum ſacramentum,id eſt ſignans vnam rem,vel vnius rei ſacramentum verum eſt:ſed eſt vnum ſacramentum,id eſt vnũ aliud quã ſit ſacramentum falſum eſt ſecũdum.H.inter hos.ver.fuit.ver.conſenſus.id eſt maritalis conſenſus dic quòd nullus conſenſus facit matrimonium:ſed intelligitur collectiuè:quaſi altrinſecus cõſenſus.i.duo conſenſus duorum facit vnũ matrimonium.conſenſus enim non eſt matrimonium : quia conſenſus eſt motus,& tranſit ſtatim cum matrimonium perſeueret vſq; ad mortem alterius eorum.& not.quod dicit , & facit quaſi dicat non eſt matrimonium conſenſus , matrimonium ſcilicet initiatum ſecundum Grati.ſed Hu . dicit perfectum,& integrum quoad eſſentiam ſui.Item verſic.¶ Supple gloſſas in prima glo.ibi,nuptiarum.adde vt melius intelligas not.quòd ſponſus,& ſponſa olim cautiones ſibi adinuicem mittebant in quibus ſpondebant ſe inuicem conſentire in iura matrimonij,& fideiuſſores dabant,vnde admiſſum eſt , vt ſponſum dicamus virum,& à ſpondendo,& ſponſam ſimiliter.ergo ſponſus non quia promittit:ſed quia ſpondet,& ſpõſiones dat,& vult ſecundum Papi.& Hu.in deriuatione.c.ſpõdeo.In gl.ſupple.ibi,humani,adde hoc ideò dicitur:quia vxor ſequitur forum viri.ff.ad municipa.l.pe.ff.de iudic.l.exigere.C.de incol.l.vltima.ſecus in concubina,& vxore non legitima.ff.ad municipales.de iure.§.ſi.licet.l.permittente concubinatus fiat.ff.de concu.l.antepenultima.in fine.ſecus ſecundum canones.vt.xxxij.q.iiij.nemo.de hoc legitur , & notatur.xxxiiij.diſt.§.concubinam.cum duobus.c.ſequen.Item cum eſt pręuenta.ff.de iur.om.iud.cum quædam.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas quid ſit.*
2 *Poſſeſsio qualiter amittatur.*

Matrimonium. Coitus,id eſt concubitus. coire,concubere,vel in vnum colligere ſecundum Papi.vel dic coitus.id eſt coniunctio,voluntas,
1 notãdum eſt † quòd voluntas deſiderium eſt adeptę rei,& voluntas ab eo,quod eſt velle nominata eſt,voluntas vis animi inuiolata,vel ſpõtanea volũtas nõ eſt niſi in bonis:nã & in malis,& flagitioſis factis cupiditas propriè dicitur,& non volũtas.voluntas verò per poſſeſsionem rei adeptæ delectatio eſt bonæ,vel malæ.Item not.quòd voluntas eſt generale nomen legalium inſtrumentorum,quæ quia non vi:ſed voluntate pręcedit,ideò ſic dicitur ſecundum Papi.ideò.ſ.quia voluntas facit matrimonium.ſic.ĩ eo.c.omnis res palea eſt maritus:ſub . tantum,quaſi dicat non adulter.In gl.id eſt voluntarius . ibi , ad eccleſiam,adde de hoc legitur,& notatur.xliij.diſt . ſic lector.vbi plenè dixi.In gloſſ.hoc vult in fine.adde,vel dic quòd hoc Intelligi poteſt quoad ciuilem poſſeſsionem quo quis iuxta
2 poſſideat:† nam animo,non corpore quis amittit poſſeſsionẽ ff.de acquirenda poſſeſsione.l.j.§.ſi ſeruus . & not . quòd licet animo retineatur poſſeſsio corporalium , incorporalium tamen non niſi vtar,vnde non poteſt eſſe quin interrumpatur poſſeſsio ſeruitutis,& ideò non poteſt præſcribi.ff.de ſeruitutibus titulo generali.l.ſeruitutes.nec obſtat quod dicit lex in tigno mittendo quòd ſi foramen non eſt clauſum non amitto ſeruitutem.hoc enim ideò dicitur:quia ille meus aduerſarius non præſcribit libertatem foramine non obtuſo.vt eſt text.in.l.foramen in uno.ff.de ſeruit.vrb.præd.vel dic quòd adhuc eſt iſte maritus quoad opinionem vulgi:quia ſeparatur quòd ad eam redeat ſecundum Lau.Guido.

SVMMARIVM

1 *An matrimonium ſit ſi non reſpondeatur incontinenti ad interrogationem.*
2 *Qui faciant matrimonium.*
3 *Qualiter ſine verbis contrahi poteſt matrimonium.*

Sufficiat. Conſenſus.intellige,vt not.xxx.q.v. nec illud.in gl erat ergo &c.& vide quod legitur,
& notatur.xxix.q.j.§.j.in prin.&.xliij.di.c.j.in gl.arg.quòd fru
ſtrantur.i.inualida ſunt ad matrimonium.la.j.gl.ibi,approba
ti.adde ſed pone,† quòd vnus contrahentium matrimonium
1 dicit verba quæ habentur extra de ſpon.ſi inter.in prin.vel ſimilia.ſed antequàm ſibi reſponderetur diſceſſit,& ex interual
lo ei reuerſo reſponſum eſt,quòd conueniebat ex matrimonio:nunquid erit matrimonium? videtur quòd ſic.ff.de verb.
ob.l.j.§.ij.& dicit lex quòd in his quæ conſenſu contrahuntur,
reſponſio ex interuallo facta non nocet.ff.de verb.obli.ſi ſtipu
ler §.vltimo.ſecundum Ro.qui ita not.in prædicta decre.ſi inter.& in fi.adde ad hoc.xxxij.q.ij.c.vltimo.vbi de hoc videas.
cum ergo concludit propoſitum ſuum.H.ſed quæritur ſecun
da pars.ſi incidenter.an vterq;.i.illi duo.† dic ſecundum.H.
2 quòd nec alter iſtorum, nec illi duo faciunt matrimonium:
ſed conſenſus maritalis,qui eſt ad indiuiduam vitæ conſuetudinem ſeruandam,ſcilicet quo conſentitur,vt cõcedat ſe quis
in maritum illius,& illam recipiat in vxorem,& econuerſo. ſi
tamen conſenſus in carnali copula animo interueniat nõ erit
matrimonium prout not.ſ.da.q.j.nuptiarum.ſi cohabitationes ver.ſi carnali.ver.ait.Luc.j.c.iſtud.ſ.vt concipiam, & pariam.cognoſco.poteſt dici quòd propriè tenetur iſtud verbũ
cognoſco.dixit enim Angelus ecce concipies.i.ſtatim,& incõ
tinenti.per ecce tempus continuo futurum demonſtrabatur,
& ipſa reſpondit cum hactenus virum non cognouerim, nec
nunc cognoſco videtur quòd per virum non debeat eſſe quomodo ergo alio modo fiet.Multis enim alijs modis poterat
concipere.ſ.vel ad verbum angeli,vel alio modo:ſed quomodo ipſa concipere debebat,neſciebat ſecundum.Hu.ſi ergo ter
tia pars.ſed ſicut.ver.io corde.hic repete,& videas quod no.ſ.
ea.q.j neq;.in vtroq;.ſ.carnali copula, & continentia. credebat enim Deum cõſeruaturum virginitatem ſuam,licet cõ-
ſentiret in carnali copula.genuit Math.j.c.poſteà.ver.j.poſtquàm expreſſit:ſed votum.conſenſus.iiij.pars.indiuidua. ver.
eſt.i.eſſe debet inter iſtos de quibus in themate dicitur.ad indi
uiduam.ver.Io gl.ſic ergo,ibi maioris.adde videtur no.contra
xxv.q.j.ſunt quidam.in gl.hic videtur iuxta finem.& ibi, venientes.non dicitur ibi,quòd authoritas ſuperioris &c.ſed dicitur cum.H.quòd debet exponi ius id eſt authoritas:nam ſecundum eum niſi ita exponatur nulla aut minima quantum ad
hoc pertinet eſſet differentia inter ſuperiorem, & priuatum.
3 & ibi,quemadmodum adde,vbi de hoc.Gui.† Vtrum autem,
ſeu qualiter matrimonium contrahi valeat ſine verbis,ſcripſi
de ſpon.c.tuæ.& quis conſenſus ſufficit ad matrimonium.ſcri
pſi.c.titu.c.tua nos.poſt Henric.

Cum initiatur. Pactio.xl.diſt.c.ſicut.coniugium.
primo.i.ſic contrahitur.In.j.gloſ.
ibi,conſummantur,adde.j.e.§.iuxta.& ibi,perfectum.adde de
hoc etiam plenè no.extra de tranſact.c.licet.& Ambroſius ad
Policarpum ſacramentum,aut plenum eſt,aut nec principiũ
habet,nec ſpeciem ſacramenti,& hæc eſt ſententia.H.Guido.
verum autem ſeu quando,& qualiter ſponſalia de futuro trãſ-
eant in matrimonium per carnalem copulam ſubſequutam.
ſcripſi poſt Henricum in.c.is qui fidem.de ſpon.

Coniuges. In glo.dicit Hug.ibi,petenti.adde ad hoc
facit quod not.j.xxxvj.q.j.c.ij.in gloſſ.in
fine.Guido.

Quicunq; Hæc Palea locum non habet,nec tangit
tractatum iſtum vnde non debuit hîc eſ
ſe inſerta:ſed potius in.xxviij.q.j.inter illa.c.ſed caue.&.c.non
oportet.H.Guido.

SVMMARIVM

1 *Coniuges quare ita vocentur de veterum ritu in contrahendo matrimonio.*

1 **Commune.** Dicit Iſidorus.li.ix.Ethi.† cõiuges appellantur propter iugum,quod imponitur in matrimonio copulandis,ſeu coniungẽdis.Iugo enim
nubentes,ſubijci ſolent propter futuram concordiam, vt ſepareotur ad hoc.xxx.q.v.fœminæ.ſed ſecundum eum coniuges verius appellantur à prima deſponſationis fide quanuis
inter eos adhuc ignoretur coniugalis concubitus,vt.ſ.e. coniuges.ſicut Maria Ioſeph coniunx vocatur inter quos nec fue
rat, nec futura erat carnalis vlla commixtio,vt hic ſecundum
Iſido.vocatur,ſcilicet Maria.Hu. deſpouſationis.ſic.ſ.eo.con
iuges.agnouerat.ſcilicet Ioſeph.Hug.nec futura,nec ex propo
ſito:quia conſenſerunt in carnali copula aliâs inter ſe non con
traxiſſent matrimonium.Hu.& hic videas quòd legitur,& no
tatur.j.eo §.iuxta.ver.hinc Gregorius &c.&.c.inuenta.fidele
coniugium.hæc litera apertè confundit illos,qui dicunt non
fuiſſe matrimonium inter Mariam,& Ioſeph.ſed tantum fidem pactionis ſecundum.H.parentes.dicuntur parentes quaſi
parientes,item,& creatores mater dicitur mater quod exinde
efficiatur aliquid.mater enim quaſi materia:nã cauſa pater eſt
ſecundum Iſido.lib.ix.Ethi.ille,Ioſeph Luc.ij.in fi.& dic pater,vt putabatur.Luc.iij.in fi.mente.id eſt dilectione, & affectione maritali.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ matrimonij quæ ſint.*
2 *Quæ impediunt matrimonium.*
3 *Saluo voto continentiæ an poßit celebrari matrimonium.*

Omne bonum. Quod eſt tripertitum,vt ſequitur.&.j.xxxij.q.ij.§.his ita. in fi-
1 ne† cauſæ autem matrimonij. principales ſunt duæ, vt in
prædicto §.& not.de hoc.ſ.eadem quæſtione prima.in princ.
& hîc videas quod legitur, & notatur.ſ.eadem qõ.j.nuptiarum.in principio.io gloſſ.j.contrahitur proles.dic quòd proles,id eſt ſpes,& intentio procreãdi prolem,& cultum,& ad fidem Dei educendi eſt illud bonum matrimonium de quo hîc
dicitur,ſiue ſequatur proles,ſiue non.ſimiliter fides.id eſt caſtitas thori.ſ.ne cum alio,vel alia coeatur eſt ſecundum bonũ
matrimonium,ſecundum Hug.quod dic, vt.xxxij.quæſt.ij.§.
his ita.in fin.prolem.ver.ſolus.ver.in carne.referas hoc ad car
nem Ioſeph.H.pudenda.ſ.fœda propter fœditatem quæ fit in
coitu alibi alia cauſa aſſignatur:quare Chriſtus naſci voluit de
virgine.xxxij.q.ij.pudor ſecundum Hu.concupiſcentia.id eſt
feruore,& libidine,& voluptate quæ eſt in coitu,in emiſſione ſeminis.H.In prima glo.ibi,ad tempus.adde de hoc ſatis nõ
ta.vij.q.j.paſtoralis.in glo.videtur quòd.& ibi,non poteſt.ad-
2 de idem no.hîc Lau.& Io.de fict.ſed.H.dicit,† q̃ ſi aliqui con
iunguntur ſine prole.i.ſine intentione procreandi filios.i.q̃
non habeant intentionem habendi prolem impeditur matrimonium.Si verò coniuguntur ſine prole,id eſt intentione ha
bendi filios,id eſt ita quòd habeant intentionem, vt non habeant prolem impeditur matrimonium,& non contrahiẽ hoc
dicetur.xxxij.q.ij.ſolet.extra de condi.apo.c.vlti.ſimiliter dicendum eſt de fide:nam ſi contrahant ſine fide.i.eo animo, vt
non ſeruent ſibi fidem mutuæ ſeruitutis.ſ.vt non commiſceãtur impeditur matrimonium de ſacramento dicit q̃ ſemper
exigitur in matrimonio contrahẽdo.ſi enim ſic contrahunt.i,
eo animo,vt quandoq; in vita ſeparentur videtur ad tempus
contrahere,& ideò nõ videtur ibi contrahi matrimoniũ ſcdm
H.vnde dicebat Ray.q̃ ſi tẽpore contractus intendant iſta ſer
uare,licet poſteà mutatis voluntatibus faciant contrarium tenet nihilominus matrimonium,& idem dicit ſi nihil cogitant
de iſtis bonis:ſufficiat enim quòd non apponant conditionem
vel pactum,vt faciant contrarium.& ita notat Raymũ.in ſua
ſumma.in rubricella de matrimonio §.bona matrimonij. ſed
contra

contra iſtud dictum In.videtur nota.Goff.in ſumma.de frig.
& male.§.de caſtitatis.vbi dicit,quòd ſi vir generare non poſ-
ſit,vel mulier concipere tenet matrimonium:nam quamuis in
matrimonio taliũ cauſa vtraq; matrimonio &c.de quibus ha
betur.xxxij.q.ij.§.his ita locum non habet:ſufficit alteram ta-
men non deeſſe.& ad hoc facit quod no.xxxij.q.vij.hi qui.in
gl.vlti.in fi ſed de hoc dicam in.d.§.his ita.ibi videas.† ſed hic
quæro vtrum ſaluo voto continentiæ poſſit contrahi matri-
monium,dic q matrimonium ſtare non poteſt cum voto cõ-
tinentię.qui enim contrahit non oportet,vt conſentiat in car
nalem copulam:quia ſic iret contra votum:ſed in ſocietatem
coniugalem,& cum hoc conſenſu poteſt habere propoſitum
intrandi clauſtrum,vel faciendi ſociam continentiæ, ſicut in
Guiſante,& Daria,vt dicit.G.in fi.Iſa.nec eſt ſimile de ſtereli-
tate:quia ſterilitas eſt apertè contra matrimonium,& procu-
ratio eius peccatum mortale ſecundum.d.Hu.Car.In gl.hinc
elicitur.in fi.adde quod no.ĩ.e.q.ſunt qui.in gl.vlt.de hoc etiã
no.ĩ.xxxij.q.ij.connubia.ibi vide.item in leuitico.xx.c.&.xv.
deuter.xxij.&.ĩ.e.qui deſponſatam . & eſt hîc.§.& eſt hîc alia
probatio quòd ſponſa ſit vxor,& ſponſus maritus ſecundum
H.morte.xxiiij.q.ij.non ſatis.item.ver.legibus principij.ff.de
ritu nup.l.deniq;.ff.de his qui no.infa.liberorum quæ dicuo-
tur leges principum.i.imperatorum.non inuentione:ſed ap-
probatione ſiue authoritate ſcdm.H.Gui.

Si quis non poteſt. xxvj.di.§.Ioannes . extra de
ſpon.ad audientiam.ĩ.e. ſi
quis.ar.cõtra.viij.q.j.olim.In.j.gl.ibi de futuro.adde,vt extra
de ſpon.ſponſam.quę decre.loquitur in ſpõſa de futuro,vt pa
tet ſecundum.P.de per.id quod dicit ſi eſt nubili ætati proxi.
&c.& ibi,aliàs ſecus,adde ad hoc videtur concordare Vin.qui
dicit,quòd in ſponſalibus,licet puella ſit proxima ſeptennio,
non ideò tenent ſponſalia,vt in decre.hîc all.acceſsit.quidam
tamen dicunt quòd tenent ſi eſt doli capax,& ſex annorum,&
medij,vel pluris,ita not.extra de ſpon.iuuenis:ſed non video
quomodo in tali tempore ſit doli capax,vt tunc teneant ſpon
ſalia,niſi dicas quòd ab illis temporibus,quibus malitioſis iam
incipiunt placere huius tractatus,potius quàm alijs ar.in decr.
hîc all.literas in fine.vbi dicit placere conſueuerunt ſecundũ
Vin.qui ita no.extra de ſpon.c.gemma.pro ſententia.Tan.vi-
detur facere quod not.xxx.q.ij.in ſumma.ibi videas,& ibi di-
cam.& ibi,iuſtitia.adde quę quidem impedit matrimonium
& dirimit,vt patet in eo quod legitur,& notatur.extra qui fil.
ſint legi.referente.& de ſpon.impu.duo pueri.& ibi,illa adde
ad hoc facit quod legitur,& notatur.extra de eo,qui cognouit
conſanguineam.vxo.ſuæ diſcretioni.in fine.&.c.tuę.&.c.vlti-
mo.Guid.

Si quis deſponſauerit. proximi.i.conſangui
nei , ſcilicet mortui.
H.Dei.Leuiti.xviij.&.xx.c.nam diuinæ.ſecunda pars reſpon
deo ad tacitam quæſtionem ſecundum.H.in euangelio.Matt.
ij.& illud.ver.deuter.xxij.c.hominis.vim.verſi.vxore.ſ.eo.o-
mne.nõ quæ.ver.verba ſunt Greg.B.vxor.i.carnaliter cogno
ſcenda.fieri.ideſt, coniungi,& tradi ſponſo.Bernar.ſicut.ter-
tia pars.

Additur. Legitimum,id eſt lege conceſſum , & quod
ſit illud ſubdit.diuim &c.H.non repudiatã.
propter fornicationem,& marito viuente.H.liberam.i.abſo-
lutam.ſimiliter.ver.Paulus.ait.j.ad Corint.vij.c.ligata.ne poſ
ſit nubere,vel ei debitum negare.H.ſi autem.ver.

Si quis. Et ſi.verſi . in.j.gloſſ.ibi contrarium.adde idem
notat.extra de ſponſa.impuberum.c.vltimo.ibi
videas.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalitia facta ioco an valeãt,& quid in matrimonio inſpiciatur.*
2 *Iuſtitia publicæ honeſtatis vnde oriatur.*
3 *Vt pœna committatur quid conſideretur.*
4 *Sponſalia qualiter nulla fiant,& quot modis contrahantur.*

Si quis. Subarrauerit.ſubarratio fit per annuli immiſsio
nem,quod eſt ſignum amoris.ſubarratio tamen
fit non ſolum per annuli immiſsionem:ſed etiam per donatio
nem aliarum rerum,vel aliorum inſignium,& fit qñq; huiuſ-
modi ſubarratio interueniente conſenſu.extra de ſpon.impu.
tuæ.quandoq; non interueniẽte:ſed ſiue interueniat,ſiue non.
dummodo conſtet de ſubarratione præſumitur de ſponſ. ſi
fiat ſubarratio à patre.argu.xxx.q.v.noſtrates . &.c.fœminæ.
ſi autem fiat à ſponſis præſumitur pro matrimonio , vt in
prædicta decre.tuæ.niſi ætas repugnet,vt ibidem innititur
ſecũdum Rodo.de hoc etiam habetur in prędicto.c.fœminę:
1 & ibi dicam.ibi videas.In.j.gl.ibi ſolo facto.adde † quid ergo
ſi frater meus ioco aliquam deſponſauit.videtur quòd cum il
la vlterius contrahere non poſſum.ar.H quia in matrimonijs
reſpicimus factum.contra.ff.de actio.& obliga.l.obligationũ.
Dic ergo ſecundum Vincen.quòd cum tali ſit deſponſata nõ
prohibeor contrahere,ſi ludus patens eſt.xxij.qõ.ij.ne quis.&
hoc ipſe Vinc.no.extra de ſponſa.ad audientiam.Nam taliter
deſponſans nullo modo intendit conſentire.& in talibus re-
ſpicimus affectum,non effectum.extra de biga . nuper . nam
prout ibi not.Inn.& Hoſt.eſt ſolum attendendum,vtrum cõ-
trahens illam cum qua contrahit habere voluerit in vxorem.
& hoc eſt quod Inno.voluit dicere per prędictum.c.ne quis.
verſi.illud autem.&c.& ſuper hac materia videas extra libr.
vj.de ſpon.c.ex ſponſalibus.& ibi,ducere poteſt.adde hoc ac-
cidit propter publicæ hone.iuſtitiam.de hoc not.ſ.eo.ſi quis.
& vocatur publicæ honeſtatis iuſtitia : quia in matrimonijs
non ſolum quid liceat:ſed quod honeſtum eſt conſideratur.ff.
de ritu nupt.ſemper.De hoc dixi.ſ.e.q.j.in princ.in.j.glo.tra-
2 ctatus &c.in fi †& not.quòd publicę honeſtatis iuſtitia oritur
etiam ex ſponſalibus,quæ de iure non ſortiuntur effectum.
extra de ſpon.ad audientiam.& ſtatim dicam,quòd in matri
monio non contingit:nam affinitas non contrahitur ex nu-
ptijs aliàs prædictis interdictis.ff.de gradi . non facilè.§.ſcien-
dum.nam licet affinitas cõtrahatur inter virum,& cognatos
vxoris,& inter vxorem,& cognatos viri,vt extra de conſang.
& affi.quòd ſuper tamen hæc affinitas oritur ex nuptijs con-
ſummatis.extra de conſan.& affi.quòd ſuper alleg.c.j.&.ff.de
gradi.nõ facilè.§.affines.ſcdm Gof.qui ita no.in ſum.de ſpõ.§.
ex ſponſalibus.&.§.item quo.& ibi,quod concedit.adde ar.ad
hoc.ĩ.e.q.quod ibi dicam.& ibi ad audientiam.adde vbi videt
Inn.hanc ſententiam approbare:tamen ſubaudio fortè:ſed ibi
3 fortè Vinc.hoc approbat indiſtinctè.† & ibi in ſamia adde ſuf
ficit enim aliquid eſſe factum,vt pœna committatur,licet nõ
teneat ar.C.de his quib.vt indig.auth.hęre.& ad.§.ſyllanianũ.
ſi quis in grani.§.ſi quis codicillos.ff.ad leg.Corne.de fal.ſi quis
legatum.C.de exeu.tu.ampliſsimi.ar.ff.de his qui.vt indig . cũ
quidam.ſed ar.contra.C.ſi inan.ita fuerit ea quidem.ff.de bo.
poſſ.contra tabu.filium.ff.de tu.& cu.da.ſcire.ff.vt leg.& not.
c.licet.ff.de pœ.ſi quis aliquid.§ teſtamentum.extra de elect.
bonæ.j.extra de appell.conſtitutus . Et ibi,quæ nulla ſunt.ad-
4 de † dicas q ſponſalia aliqñ ſunt nulla impedimento iuris,vt in
d.decr.ad audientiam.aliquando ſunt nulla impedimento ęta
tis,vt patet in.d.decre.acceſsit.& illa quæ nulla ſunt impedi-
mento iuris præſtant impedimentum,vt in prædicta decre.ad
audientiam.ſed illa quæ nulla ſunt impedimento ætatis non
præſtant,vt in prædicta decre.acceſsit.e.c.literas.Ratio diuer
ſitatis eſt ſcdm.P.d.quòd licet ſit iuris impedimentum,tamen
in tali facto eſt conſenſus vtriuſq;,qui præſertim inſpicitur in
matrimonijs contrahendis.vt extra de biga.nuper.ac vbi eſt
impedimentum ætatis non poteſt ibi eſſe conſenſus,vt extra
de cor.vitia ex parte.& ideò cum deficit ibi conſenſus,nihil fe
ciſſe finguntur extra de ſpon.dilectus.vnde hoc ibi accidit:qa
ibi adeſt tam corporis,quàm animi defectus.no.tamen ſcdm
id quod hîc dicit Lau.dicunt quidam quòd illa perſona impe-
dit conſanguineos,quę aliàs eſt habilis ad contrahendũ , aliàs
non.ar ad hoc qd no.ſ.e.q.j.nuptiarum.in prin.in gl.j.& legit
& no.ſ.e.omne.in gl.j.in fi.xxxij.q.vij.c.hi.ibi videas in gl.vlt.
Quot modis ſpõſalia contrahanſ.ſcripſi de ſpõ.duo.c.duobus.

Secunda pars.ij.q.cauſæ.xxvij.

His omnibus. Authoritatibus.Hic incipit ſecunda pars ſecundę.q.cauſæ.xxvij in qua probat magiſter ꝙ nõ ſit vxor ſi carnis commixtio non interueniat: nam ſi eſſet vxor non poſſet intrare monaſterium viro inconſulto:ſponſa verò poteſt viro etiam contradicente,& inconſulto . & hoc probat per.xix.c.Ioannes de ſict. Guido.

Non dubium. Ad matrimonium conſummatũ, vel ad matrimonium , ratum.i.ꝙ nõ poſsit diſſolui,niſi cã ſornicationis,vel ad matrimonium, quod habet in ſe Chriſti,& eccleſiæ omnino ſacramẽtum.no. ĩ.c.proximo.Io.In.j.gl.ibi,per charitatem.adde iſta eſt ſententia Hu.&.B.& ibi quædam adde vt Card.& in fi.adde.ſ.propter arrationem dequa habes.ĩ.xxxij.qõ.vij.quod propoſuiſti.Guid.

Cum ſocietas. Hoc.c.eſt expoſitiuum.c.pręce.ſecundum.B & dic cum ſocietas nuptiarum.i.cum ouptiæ,quibus ſociatur maſculus,& fœmina, ita ſunt à principio inſtitutæ.H.à principio.geñ.ij.c. præter coniunctionem.i.ante coniunctionem carnalem.H.ſacramẽtum.omnioo plenum,licet enim in deſpõſatione repręſentet illa coniunctio qua Chriſtus ſibi eccleſiam copulauit fide,& dilectione,vnde omnes fideles vna Chriſti ſponſa dicuntur teſte apoſtolo.in ſola tamen carnis cõmixtione,illa commixtio ſignatur,qua eccleſiam ſibi copulauit cõformitate naturę , qñ in vtero virginis verbum caro factum eſt Io.& exponit.H.ſacramentum.i.ſignificationem,matrimonium tale.ſ . qđ in ſe habeat ſacramentum Chriſti,& eccleſiæ.i.ꝙ ſignificat coniũctionem Chriſti,& eccleſiæ.H.nuptiale mioiſteriũ.dicit Car. i.maritalis affectus:quia vt'dicit nõ poteſt intelligi de copula carnali,cum loquatur de concubina.& dicit ꝙ hoc.c.eſt pars illius.xxxij.q.ij.non omnis.& debet inſeri ſtatim poſt illud verbum cum filio liberę.vnde dicit ꝙ gratia.exũbilicauit.i.ſyncopauit illud.c.quis extraxit hoc de medio illius . Item dixit,ꝙ ibi.ſ.non habeant.non debet eſſe,non inferet.ſcđm Hug . non ideò mutatur ſententia.c.ſed non dicit verum,nec videtur rectè incedere.in his enim Dei.gradenſis Patriarchæ.Guid.De patriarchatu autem vide alibi.

SVMMARIVM.

1 *Sponſam non eſſe vxorem.& nu.3.*
2 *Quare aliquando ipſo iure non teneat deſponſatio.*
4 *Quid ſit affinitas.*

Lex. Palea eſt,& olim fuit extra de ſpon.c.j.ſed hodie eſt remota.conſtitutionis.aliâs diſpoſitionis.affatus . nota aliquem alium alloqui,vel affari per literas,& ſcripturas.ij. q.v.omnib⁹.xxiiij.q.ij.ſane.& adde quod dixi.xj.q.iij.cum excõicato deſponſata.vide qđ no.ĩ.c.proximo.in gl.j.vxori ſuæ. xxxv.q x.c.j.extra de diuor.gaudemus.innotuit.ſ.ex eo qđ dixit adhibebit.c.carnali copula.ĩ.e.Agathoſa extraneę mulieri extraneam appellat quæ non erat ab eo cognita , nec affinis, nec conſanguinea.c.propinquitas.i.affinitas,de qua hîc dubitatur.La.propinquitatem.parit tñ ſponſo præiudicium in rebus donatis ſponſæ.C.de don.ante nup.ſi à ſponſo:quia tunc ſola dimidia pars redditur:ſecus in donatis à ſponſa.T.de hoc etiam no.ĩ.e.c.decetera.in gl.vlti.commixtionem . hîc videas quod dicam.xxxv.q.iij.extraordinaria.quoniam.verſu decreuetat.oon ergo adhuc deſponſata erat,ſi ſic nullum fuit impedimentum.c.ſic etiam.no.ĩ.§.proxi.vitio.i.impedimento.T.leges videas hîc qđ legitur,& no.xxix.q.ij.ſi quis ancillam.in gl.
1 & ita.† item adhuc apoſtolus probat ſponſam non eſſe coniugem,vel vxorem:quia vxor tenetur reddere debitum marito: ſed ſponſa non tenetur reddere debitum ſponſo.vnde videtur ꝙ ſponſa non ſit vxor.dic cum.H.ꝙ ſecundum ſuam opinionem loquitur Gratianus pręcepit.i.ad Corin.vij.c.In glo.palea.adde quæ incipit lex diuinæ.quæ conſueuit etiã poni extra de ſpon.impu.ſed hodie eſt remota,& iſta.G.fuit.H.Laurẽ.& Rai.& ibi,non conſentire.adde oec tacitè,nec expreſſè ſic videtur intelligere Inno.prout not.extra de ſpon . impu.c.j.qđ dic vt extra li.vj.e.ti.ſi inſantes.§.porrò cum duobus.§.ſequen-
2 tibus.† & in fine.adde & ideò ipſo iure non tenuit deſponſatio.extra de deſpon.impu.acceſsit.ſecundum Hu.& Tanc.qui
3 iſtam gl.poſuerunt extra eo.titu.c.j.† item adhuc probat ſpõſam non eſſe coniugem quadam ſillogiſtica argumentatione. ſed dic cum.H ꝙ ſponſa de præſenti eſt coniux à coniugio,& à commixtione annorum:ſed non eſt coniux à coniunctione
4 corporis.i.cognita.Gui.† Quid autem eſt affinitas,& per quẽ actum affinitas contrahatur.ſcripſi de eo qui cog.conſan.vxo. ſuæ.c.diſcretionem.& ſi vis ſcire latius quid ſit affinitas, & qualiter cognoſcatur.& qui ſunt gradus affinitatis,dic vt ſcripſi de conſan.& affi.ſuper rubrica io ſecunda,tertia,& quarta quæſtionibus.& per Hoſt.in ſumma.de conſan.& affinitate. ſub rubricella de affinitate . vbi reperies quid eſt affinitas . & quot ſunt genera affinitatis.& qualiter.d.gña affinitatis inſurgũt.& vſq; ad quem gradũ affinitatis prohibitio matrimonij extendaſ,& qualiter arbor affinitatis ſit intelligẽda,& legẽda.

Sunt qui dicunt. diuina.Matth.xix.c.dicit.Mar. x.non ſeparet.xxxiij.q.ij.qoos Deus ſornicationis.Matth.xix.ſcrip.um eſt.Geñ.ij.c.caro . ad huius declarationem vide quod dicam . xxxv.q.iij.extraordinaria.ſunt fictione,ad illicita vota.i.ſornicationem.H.ſi verò ſecunda pas pars conueniat.i.placeat.Hug.minora , vt carnis copulam.maiora,vt vtriuſq; continentiam,quod eſt maius.ſ. e.q.j.nuptiarum.xxxij.q.j.nuptię.io auth.de Leno.§.ſancimus. duobus.ver.aliquando.verſi.proinde.ver.ſi verò.tertia pars. ſcriptum eſt.j.ad Corinth.vii.c.&.xxx.q.j.neceſſe.in fi.ibi dicam.In.j.glo.io fine.adde dic quòd circa hoc ſe correxit ipſe Iuſtinianus io alio authen.vt liceat matri,& auiæ.& fortè hîc Greg.hoc notauit cum de hoc ſe correxit ſecũdum.H.vel dic, vt notatur.x.di.c.j.in gl.ſ.diſt.c.j.in gl.ſ.diſt.in fine.adde vbi de hoc.In gl.& nonne.ibi,ſic,adde vt.xxxiij.q.j.c.& ibi expedire.adde,vt.ĩ.xxxiij.q.iiij.Chriſtiano.Guid.

Multorum. Quòd ne.verſi.denuo.i.iterum rurſum copulari.ante ſubdiaconatum.miniſtrare.in officio altaris,ſi non poſſunt habere conſenſum vxorum de continentia.abſtinerent.ſi poſſent habere earum conſenſum.& quantum.ver.ſpecioſus.proprium nomẽ.notarij id eſt lectoris.lxxvij.di.monachus.vel dic potius.i.tabellionis.quod officium.licet ſit publicum:tamen ſatis eſt congruum clericis vt ex eo ſibi poſsint acqoirere neceſſaria.xcj.di.cleric⁹.H.poſt cuius.ver.honorata.proprium nomen.ideoq;ver.ſi ergo.ver. edocti.per auditum maritum propter hoc inducitur.c.quòd vxor viro inuito nõ poteſt ingredi monaſterium.Ratio,quia mulier ſui poteſtatem non habet.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſufficiat ad vouendum.*
2 *An aliquis compelli debet intrare in monaſterium.*
3 *Inuita muliere an vir poßit intrare monaſterium.*
4 *Ceſſante impedimento ob quod quis non poterat intrare monaſterium tenetur poſteà id facere.*
5 *Quando reſtitutio eſt facienda viro petente illam pro vxore.*

Agathoſa. Quapropter.verſicu.diſcutiat . experientia tua.H.voluntate . dicunt quidam expreſſa.nam ſicut expreſſo conſenſu &c.extra de regulis iuris. omnis.ſed tu dic ſecundum Lauren.etiam tacita . argumento xxxiij.q.v.qui vxorem.vel ipſa.nam ſi promiſit ſe mutare non poteſt virum repetere , vel quod dicit , vel ipſa ſe &c . non ideò dicit etiam ſi non promiſiſſet ,'dum tamen ei dediſſet licentiam , quòd eum poſſet repetere : ſed ea ratione , quòd compellitur

1 compellitur ſe mutare ſi promiſit. † & dicimus cum. Hu. quòd
ſufficit quòd permittat, vel velit virum conuerti, vel promo-
ueri argu. liiij. diſt. ſi ſeruus. xxuiij. diſt. diaconi. Et ſi iuuenis
eſt ipſa compellenda eſt viuere continentiam perpetuam, &
intrare religionem. ſed ſecus ſi vetula: quia poteſt in ſtilo re-
manere. & ſecundum hoc ſunt hic tria impedimenta ſecun-
dum Laur. & adde quod hic dicam in glo. hic habes &c. & ſi.
ver. ſi verò. ver. quia etiam. ver. diuino. Matth. xix. Marc. x. nõ
permiſit. ĩ. e. ſunt qui. nam niſi. verſ. fornicationis. xxxij. q. vij.
non ſolùm. & xxviij. q. j. c. idololatria coniugij. i. carnalis com-
mixtionis. H In gl. hic habes. ibi, religionem adde hanc ſenté-
tiam teneas ſecundum Hug. & Lau. & facit pro eis. xxviij. diſt.
2 quia ſunt culpæ, vbi de hoc. xxxiij. q. v. qui vxorem. † & idem
videtur ſentire Goff dicens, quòd is qui permiſit vxorem in-
trare, ſi ſuſpectus eſt omnino compelletur intrare, & profite-
ri, & ſi non eſt ſuſpectus, ſtabit in ſeculo: ſed continentia pro-
feſſa. extra de conuer. coniug. cum ſis. & c. vxoratus. ſecúdum
Goff qui ita not. extra de eo qui duxit in ma. quam pol. ex tua-
rum. ſed ipſe not. extra de conuer. coniug. ſignificauit. quod pu
tat verius quòd ſi ſimpliciter permittat, & ſuſpecta ſit, vel nõ
contineat maritus eſt educẽdus de monaſterio. Si autem per-
mittat, & voueat, tunc intrare compellitur. & adde hic quod
not. ĩ. xxxiij. q. v. mulier. in glo. j. in fine. & ibi, conſtitutus. ad-
de, vbi de hoc. & c. ſignificauit. ibi videas. & ibi. c. j. adde tu dic
ſecundum Laur. & Hu. quòd non contradixit quoniam intel-
ligitur de licentia indignantis, ſic, ſcilicet intra ſi vis. ego tamẽ
non continebo. & ibi, de conſilio. adde, vel dic aliter, vt not.
Inn. extra de conuerſ. coniuga. c. j. & ibi, fornicationis, adde cũ
hæc dictio horum præcedat, & de fornicatione ſequatur in ſli
tera, ſic videtur, violentia, literæ denotari hic &. ĩ. e. in glo. ſ. q
&c. & ibi ſufficit, adde, ſed contra. ĩ. e. ſi quis. & c. quia. & ideò
dicebat Phi alijs opinionibus omiſsis, quòd non ſufficit ſola
vxoris licentia. vbi ſaltem publicè voueat cõtinentiam. extra
de conuer. coniug. c. j. & tunc ſi talis ſit ętatis de qua haberi nõ
poſsit ſuſpitio poterit in ſeculo ſeruando votum continẽtiæ
remanere. aliâs autem inuita monaſterium intrare cogetur, vt
probatur expreſſe hęc ſolutio. extra eo. ti. ſignificauit. & ſic eſt
intelligendum eo. ti. cum ſis. nec obſtat. c. veniens quoniam il-
la virum ideò reuocare non potuit: quia fuerat fornicata ſe-
cundum Phi. qui ita not. eo. ti. c. j. & in fine. adde de hoc extra
de conuer. coniu. ex parte. j. & c. vxoratus. & xxxiij. q. v. c. qui
vxorem. ibi videas. In glo. compellenda, ibi, quicunq;. adde me
lius facit. xij. q. j. c. ſcimus. ver. quicunq;. ſ. quòd in fine adde, &
ita hæc dictio refertur non ad duo præmiſſa, ſed ad vnum
tantum, & ad id quod ſequitur: nec enim ſemper refertur clau
ſula ſequens ad omnia præmiſſa: vt not. iij. q. v. conſtituimus.
In glo. publicè. adde videtur Hug. notare in hoc. c. Agathoſa.
3 † quòd ſi publicè morata eſt cũ adulterio, vir ante ſententiã
eccleſiæ poteſt intrare monaſterium ea inuita. ſed illa eo inui
to non poteſt: ſed nunquid ſi vterq; commiſiſſet fornicationẽ
poteſt ne alter altero inuito intrare monaſterium: dicunt qui-
dam quòd non, & ſi intrauit ſine conſenſu alterius exhibetur
ab eo: quia cum ambo ſint in pari cauſa turpitudinis neuter
poteſt alterum dimittere, vel accuſare. & ibi, ſignificaſti. adde
licet quidam hanc ſententiam exequantur dicentes, quòd alte-
ri coniugium licet religionem intrare, cum alter notoriè for-
nicatur, vt in hac decre. ſignificaſti. tamen ipſam decre. intelli-
gi cum ſpoliatus poſt reſtitutionem ipſam adulterium com-
mittit, & ſic petitioni reſtitutionis, quæ ſibi iam competit prę
iudicium parat: præcedens autem adulterium ei non obſtat.
& ſic intelligitur extra de conuer. coniuga. conſtitutus. ſecun-
dum Ioff. & Io. de An. qui ita notat in ſumma ſua. de conuerſi.
coniug. §. addunt quidam. In gl. ante iudicium. ibi, monaſteriũ.
adde contrarium notatur extra de dote, poſt diuor. reſtit. ple-
runq;. de hoc not. xxx. q. j. noſce. xxxij. q. j. c. j. ibi videas. & in fi
ne. adde de hoc notatur. xxxij. q. vij. apoſtolus. In gl. arg. quòd
ibi, debitum. adde ſuper hoc videas, quod not. xxx. qõ. j. noſce.
in glo. vlti & ibi, anteà non. adde verum eſt, quando adulteriũ
eſt occultum: ſecus quando eſt publicum, vt dicitur in gl. ſeq.

In gloſſ. ſed nunquid. ibi, vxori, adde: ſed quid ſi mulier educit
virum de monaſterio, & ſtatim pœnitet, & vult intrare vide-
tur quòd hoc facere poſſit ante carnis copulam argu. extra de
coniug. ſeruo. propoſuit. ſecundum Io. de Anania. & ibi, mo-
nachus. adde: quia profeſsio quam fecit, non ſolennizauit vo-
tum cum non obligaretur ſimpliciter ad continentiam pro-
4 pter impedimentum vxoris Ray. & ibi, obligauit. adde † vn-
de dicas, quòd ceſſante impedimento monendus eſt diligen-
ter ad monaſterium redire, & peccat ſi non facit argu. xvij. q.
ij. nos nouimus. inuitus tamen non eſt cogendus ab eccleſia.
extra de conuerſione coniugatorum. placet. ſecundum Rai.
ſed ſi peccat quare non compellitur redire cum quilibet poſ-
ſit compelli ad pœnitentiam, & deſiſtere à peccato? reſpon-
deo ſecundum Hug. compelli poteſt, & peccat mortaliter ſi nõ
redit. quod ergo dicitur quòd non eſt cogendus inuitus intelli
gendum eſt ad eorum petitionem ad quos intrauit, quibus ſe
ſubijcere non potuit: Epiſcopus tamen de officio ſuo poteſt
eum compellere reuerti ad monaſterium. nam quantum in eo
fuit obligauit ſe ad perpetuũ viuendum in religione, quando
fecit profeſsionem. cum ergo mortua vxore ſublatum ſit im-
pedimentum, quod impediebat voti exequutionem fieri de-
bet quòd impediebatur. & huic rationi innititur. H. ſecun-
dum Rodo. ad hoc facit quod not. ĩ. ea. q. prima nuptiarum.
iuxta finem. in gl. hic habes &c. & in fine. hic adde quod not.
xxxij. q. v. c. ij. in gl. ſed nunquid. & ibi dicam. Guido. Qualiter
autem viro petente reſtitutionem vxoris non obſtante qua-
cunq; exceptione eſt reſtitutio facienda. ſcripſi de reſtitutio-
ne ſpoliatorum. c. literas. & vtrum & quando alter coniugum
poſsit ad religionem tranſire, & alter in ſeculo remanere. &
vtrum remouens teneatur continere. ſcripſi de conuerſa. con
iugatorum. c. vxor. & ſi aliquis promittat, vel voueat intrare
religionem, vel monaſterium de religionibus approbatis.
vtrum cui, & qualiter ex hoc approbetur: & ſi vir det vxori oc
caſionem adulterandi ipſum adulterium ſibi debeat imputari
ſcripſi de eo qui cog. conſang. vxo. ſuæ. c. diſcretionem. & in
prædictis locis videas per Henri.

Si quis coniugatus. Profitente. i. promittente ſic extra de conuerſione
coniugatorum. ad apoſtolicam. coniugalis fœderis, id eſt vxo
ri et fœderatæ.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit ſpecialiter conceſſum Epiſcopis.*

Si vir, & vxor. Alius præter Epiſcopum non po
teſt in ſua obedientia recipere ali-
quos profitentes, nec authoritate Archi. nec plebanorum, vel
aliorum prælatorum poterunt eſſe profeſsi in domibus ſuis,
1 † cum hoc ſpecialiter videatur eſſe conceſſum Epiſcopis, vt
hic, & argu. xciij. diſt. nulla. ſecundum Innoc. qui de hoc nota.
extra de regulari. porrectum. fiat. videtur quòd hoc ſit præce
ptum; ſed non eſt ſecundum Lau. hoc tamen ſtatutum fuit ad
cautelam. ſecundum. H. ſingulariter. id eſt ſegregatim, & diui-
ſim: quia in eodem monaſterio eſſe non debent. xxviij. q. ij. diſ
finimus. & c. in nullo. ſi tamen recipiantur pro conuerſis, &
non pro monachis, vel ſaltem alter tantum pro cõuerſo alter
pro monacho poterunt eſſe in eodem monaſterio: ſed in di-
uerſis locis, vel cameris. arg. lxxvij. di. Epiſcopus. H. nam vxo-
re. verſi. Guido.

Si tu abſtines. i. cohibes, dicitur abſtinet illius rei,
& illa re dicitur etiam abſtineor à te
Pap. licentiam. no. q. eſt licentia occaſionis, vt hic præſumptio
nis. xxj. q. ij. placuit. promiſsionis. ĩ. e. q. j. ſi qua monacha. In. j.
gl. ibi, pro eo. adde ſed ar. cõtra cum eſt expreſſum. ĩ. e. ſi quis.
ibi, adultera erit. ver H. ponit, & tenet qd. ĩ. ſequitur in gl. Iſ
eſt contra ar. expreſſum. xxxij. q. v. puto. & ibi etiam dicam. &
ibi ſignificaſti. adde vbi de hoc. & ibi agathoſa. adde ibi, nec
quodam &c. Hu. & ibi imputabitur. adde. q. d. peccabis, & pec
catum tuum imputabitur tibi non peccatum eius quamuis ei
dederis occaſionem peccandi ſecundum. H. Gui.

Quia lator. Portator,à feror,ris Papi.deſiderat,deſiderium eſt rerum abſentium nondum
habitarum concupiſcentia.Papi.dulcedine.i.ſuauitate,iocunditate,amabilitate,& dulcis idem eſt,quòd mitis,ſecundũ Papinia.deuotione.i.timore,& obſeruatione Pap.ſuſcipias,ſuſcipere ad animam,& corpus refertur:ſecundum Pap.nam dum ver.i.poſtquàm.H.coniugij.i.carnalis commixtionis.i.per copulam carnalem.Hu.Gui.

Scripſit. Eandem,ex toto,vel ſaltem quoad continentiam ſecundum Hug ſcriptum ſit. Matth.xix. Mar.x.non ſeparet.xxxiij.q.ij.quos Deus.In.j.gl.ibi, hoc nequaquàm.adde ad idem.xx.q.iij.præſens.vbi de hoc.In glo. ſed nonne.in fine.adde vt.xxxj.q.ij.Lotharius.ecce ſponſi verſ.celebrato.i.celebriter præparato,vt euangelio Io.cœna facta.i.præparata.H.Item beatus.ver.horum.ver.continentiam.tránſeundo ad religionem.H.vnde dicunt Tancr & Vinc.quòd iſti ſancti aliquam regulam aſſumpſerunt ,& loquitur de tali her mo qualem ſuſtinent calmaduleñ.vel hoc fecerunt reuelatione diuina ſecundum eos,& hoc colligitur ex textu cum dicit gratia vocatus.& hoc ipſi no.extra de conuer.coniu. ex parte probatur.ver.in gl.dicunt quidam.adde vt. B.& ibi,deuoueat adde hæc ſententia approbatur.j.ea.q.j.de viduis.in gl.poteſt ergo,&c.& ifin ne.adde vbi de hoc.Gui. Verum autem vxoratus poſsit ordines promoueri. & vtrum eo promoto vxor ipſius debeat continere.ſcripſi poſt Henri.de conuerſi.coniu. c.coniugatus. Et vtrum ſponſus,vel ſponſa poſsit, vel debeat cogi ſponſalia matrimonialiter adimplere.ſcripſi de ſpon.c. requiſiuit.

S V M M A R I V M.

1 *Cui beneficia non debeant conferri.*
2 *Quid iuris in clerico intrante monaſterium ante,quàm ſuo beneficio renunciaſſet.*
3 *Qui intrat monaſterium ex licentia Epiſcopi ſui beneficij fructus percipit.*
4 *An ſponſus poßit profiteri perpetuam continentiam? & caſus quo ſponſalia ſoluuntur.*
5 *Beneficium eius qui ingreditur monaſterium, quomodo poßit conferri.*

Deſponſatam. De præſenti Hug.In gl.prima,ibi ad hoc dico.adde,& bene ſecundũ
Goff.& Phi.qui approbant id quod ſequitur vſq; ad ver.j.eo.
quid iuris,& hoc ipſi not.extra de regulis.conſulti.tamen Vin
1 cen.ibi ſcripſit,† quòd beneficia clerici ad religionem cauſa
probationis tranſeuntis non ſunt conferenda.j.tempus probationis.& hoc de æquitate ſatis poteſt dici ſecundum Ioã.de
Andr æ.qui ita ſentit in ſumma ſua.de regula.§.ſed pone clericus ſecularis &c.Iſtorum ſentẽtiam videtur tenere Inn.prout
ipſe not.extra eo.poſtulaſti.ibi videas.dicit tamen ibi,quòd ſi
ſine licentia Epiſcopi ſic tranſit, poterit Epiſcopus ei tempus
moderari reſciſsius maximè duorum mẽſium extra de conuer.
2 coniug.ex publico.& ibi priora,adde dicit Hu.† quòd ſi clericus tranſiens ad monaſterium non vult renunciare ſuo beneficio ante probationem,quòd ſi ſine licentia Epiſcopi trãſit
illi fructus medij temporis ſunt negandi,& vicario qui vicem
eius in eccleſia ſuppleat,ſunt præſtandi:ipſe verò interim ſi de
ſuo non habeat à monaſterio exhibetur ſalua ſui iuris,ſiue in
rebus proprijs,ſiue in eccleſiaſticis retentione.ſi verò nõ trãſit
de licentia Epiſcopi,imò eo contradicente, vel modica, vel
nulla debet eſſe probatio cum in probatione contra voluntatem ſui Epiſcopi vltra tres ſeptimanas,vel tertiam vocationem eſſe debet. Quo ſpatio tranſacto , Epiſcopus poteſt proprium beneficium auferre ei,& aſsignare alteri argu.vij.q.j.ſi quis præsbyter.&.j.eo.ſi quis in clero.non enim qui tranſit ad probationem intelligitur tranſire ad religionem. imò in pendenti eſt,an religio ſibi placeat.ideò ad religionem non tamen ad operationem tranſire poteſt inuito Epiſcopo, & ſic
in tali caſu nulla,vel modica ſit probatio, niſi vellet ſacerdos eccleſiæ ſuæ renunciare,quo ſacto legitimo ſpatio tẽporis eſt probandus poteſt tamen præsbyter ſibi prouidere, & monaſterio ſi exiſtens in eccleſia ſua ſæpè frequenter monaſterium, & conuerſetur cum monachis,& in cibis,& in officijs, & in alijs,vt ſic vitam, & conuerſationem eorum experiatur, & ſuam eis omninò exponere nitatur. Quo caſu nulla alia probatio eſt neceſſaria ſecundum Hu.qui ita notat.xvij.q.ij. Gonſaldus.de hoc not.extra de regular.ſtatuimus.ibi videas.dic vt
3 j.proximo.dicemus.& ibi in quæſtionibus,& adde,† quæſtio
venerabilis eſt.& incipit quidam clericus intrauit.vbi dicit,quòd
Tancretus dicit quòd talis clericus,qui de licentia ſui prælati
intrauit religionem,vt eſſet in probatione habebit interim
omnes fructus ſui beneficij cum ſit clericus eccleſiæ,& poſsit
reuerti ſi velit hodie hæc quæſtio eſt expedita vt patet extra
libr.vj.de regula.beneficium dic vt, ibi.& ibi,ordinem accipere.adde, intelligo ea inſcia,vel inuita:aliâs ſecus ſecundum illud quod not.xxviij.diſt.quia ſunt in glo.vltima, & hoc vult
4 dicere,† quia ſi ſponſus vult intrare eccleſiam ſecularem, &
promoueri ad ſacros ordines,& ita profiteri perpetuam continentiam non poteſt hoc inuita ſponſa, & ita intelligit hîc Hu.vnde dicebat.B.quòd ordo ſacer ſuſceptus ante carnis copulam inuita vxore,vel inſcia, nullomodo ſoluit vinculum.
imò & ſi Papa fieret,nec aliâs intraret religionem tenetur matrimonium conſummare.& pro hac ſententia facit: quia ex quo matrimonium tenuit conſummari debet, & ad hoc eſt compellendus is,qui renuit niſi infra tempus religionem intrauerit extra de conuerſ.coniug.c.ex publico,nulla alia exceptione obſtante,vt patet extra de coniug.lepro.c.ij. Item facit ad hoc extra de conuer.coniuga.ex parte.§.porrò.verſi.vbi ibi,ad obſeruantiam regularem.quem ſolum caſum excipit illa litera:ſecus ergo videtur in alijs.in hac quæſtione dicebat Hoſtien.quòd ſponſum ſic ad ordines ſacros promotum compelleret ingredi religionem :ad hoc enim cogitur quis propter delictum ſuum.xxxiiij.diſt.fraternitatis.& dicebat quòd potiora ſunt iura pro illis,quæ dicunt quòd in hoc caſu indiſtinctè ſoluitur vinculum matrimoniale,quod dic vt ipſe plenè no.in ſumma.de conuerſ.coniug.§.& vtrum.ver.ſed quid ſi maritus.&c.dominus Goff.videtur applaudere ſententię.H.& B.Dicit enim quòd ſponſalia de præſenti non ſoluuntur niſi in caſu religióſ,vt in prædicta decretali ex parte.vbi hoc ipſe notat,&.c.c.verum.&.c.ex publico.& adde quod dicam.xxxij.q.vij.hi,qui.in additione:ſed ecce in Specu.de reſcript.præſen.§.ratione formæ.ver.item ſimiliter &c. Et ibi diſſoluitur matrimonium.adde Bar.contra arg.j.xxxij.q.vij.c.hi qui.vbi de hoc,&.j.c.proximo.in gl.j.tu dic quòd ſoluitur vt.j.ſequeretur,& ſi teneret.c.B.Goff.& Hoſt.extra de conuerſ.coniu-
5 ga.c.ij.Gu.Qualiter † autẽ & quando beneficium ingredientis religionem conferri poſsit maximè infra annum probationis de quo tetigi.j.poſt Gui.dic plenius,vt legitur,& not.
& vt ſcripſi in.c.beneficium.de regula.li.vj.

S V M M A R I V M.

1 *Qui iurat non intraturum monaſterium,an peccet?*
2 *An ſponſus,aut ſponſa cogantur matrimonium adimplere?*

Decreta. i.ſtatuta.in authẽ.de ſanctiſsi.Epiſco.§.ſponſalibus.In gl.prima,ibi quidam dicunt, ſcilicet Bart Hiſpa.& ibi illicitum. adde vt habetur quòd tenet tale iuramentum ſecundum Hoſt.quod dic vt not.in ſumma. de conuerſ.coniuga.§.& vtrum.ver.ſed eſto &c.& in fine.adde
5 tu verò dic † quòd ille qui iurauit non intrare religionem temerè iurauit,& iurando peccauit,nec tenetur ad obſeruationem iuramenti.& ideò ſi vult poteſt religionem intrare iuramento huiuſmodi non obſtante:nam vbi aliquis iurat ſe non facturum quod melius eſt iurando quidem peccat inquantũ ponit obicem ſpiritui ſancto,qui eſt boni propoſiti inſpirator & inquantũm venit contra iura.xxij.q.j.& iurabunt. &.c.ita
ergo.&

ergo & de iureiuran. & ſi Chriſtus. Sed contra veniendo, non non peccat, imo multo melius facit ſi nō ſeruet licet ad id precisè non teneatur, de quo plenè per beatum Tho. in ſecunda ſecundæ quæſtione. lxxxix. articulo. viij in ſolutione ſecundi argumenti. Et vide quod no. Io. lxxxv. di. c. vnico. &. c. diffinitio. xxij. q. iiij & Guid. in c. ſi aliquid. xxij. q. iiij. & quæ ſcripſi in. c. ſi vero. extra de iureiuran. in quæſtione vbi de hoc ſcripſi pleniſsimè, & ibi reperies dicta Guido. Henrici collec. & calen. In gloſſ. vlti. ibi, non eſt ita. adde, quia iure permittente hoc fit. & ideo pœnam non meretur. C. ad leg. iul. de adult. l. Gracchus.
a &. xxxj. diſ. hac ratione Guido. † & in fine. adde, vtrum autem ſeu qualiter ſponſus, vel ſponſa poſsit cogi ſponſalia matrimonialiter adimplere, ſcripſi extra de ſpon. c. requiſiuit. in prima & ſecunda quæſtionibus.

§. Cum ergo. Non habeat. vt ſ. eo. ſunt qui. in fine. valeant. vt. ſ eod. deſponſatam. item verſi ſecundum Aug. ſ. c. non eſt. item. verſi. ſecundū leonem. ſ. eo cum ſocietas. miniſterium. i. commixtio carnis. item ver. nichilaus. xxxij. q. vij. qui. infirmitatem. ſuperuenientem. P. & hæc allegatio nullius eſt momenti. ſecundum Hug.

SVMMARIVM.

s *An ſectione interueniente, ante carnalem copulam, matrimonium ſeparari poßit.*

Quod autem. Interrogaſti. verſi. ecce impoſsibilitas. propter caſtrationem. H. carnalem. copulam idem & ſi non ante, dummodo ſequatur matrimonium, & hoc verbum poſitum eſt à Gratiano quia non eſt in. c. nihilo. xxxiij. q. vij. qui. & ita hæc allegatio nō facit ad pro
s poſitum magiſtri † Ad hoc enim vt faceret ad propoſitū ſuū, oporteret dicere, quòd ſi ſectio interueniret ante carnalē commixtionem, matrimonium poſſet ſeparari quod nun eſt verū. xxxij. q. vij. hi qui & ſi ſic magiſter intellexit, malè intellexit. Hug. Si vero. ver. vnde apparet. ver. vnde. non ſequitur ex præmiſsis nam cum dicit impoſsibilitas coeundi &c. illud intelligitur de impoſsilitate quæ prouenit ex ſectione. Cum autem dicit, ſi verò ante carnalem copulam, &c. intelligitur de naturali frigiditate, & ita non ſequitur. vnde. ſi enim Gratianus dicit. illos. ſ. de quibus quæſitum fuit in themate, poteſt ei dici vnde locus ſi verò dicit. illos. ſcilicet frigidos, nihil ad rē. item. verſi. vidua. hoc de plano confitetur. Gof. per. c ſ. xxxiij. diſt. vidua. non obſt. c. ea. diſt. valentino. quia ibi non dicit de ſponſa ſimpliciter, ſed de velata à ſacerdote, cum viro, & cum prohibetur qui duxit viduam in vxorem promoueri debet intelligi tantum de ea quæ cognita eſt, à viro non de virgine quãuis vidua extra de biga. debitum. ſecundum Gof. maritus. Vim fac in verbo. ſcilicet qui maris titus exercuit cum ea aliâs non impediretur à promotione propter eius copulam. Hug. articulum. promotionis item. verſi. diuortium. melius dixiſſet repudium. ponitur tamen quandoq; repudium pro diuortio. xxxij. q. vij. licitè. quandoq; diuortium pro repudio vt in ſequenti authoritate Ambroſij. Hug. negat. imo aſſerit, & affirmat. verū enim coniugum fuit inter Mariam & Ioſeph, & tamen inter eos fuit diuortium & repudium. i. quædam corpor. lis ſeparatio, quoad habitationē, & hoc ſonat authoritas Ambro. Sed prout hîc not. per Gratianus nullo modo ipſam authoritatem intellexit & ideo eam malè induxit. nec dominus verſic. à viro. Mar. x. Matth. xix. commendans. Marci. xj. & Ioã. xix, &. j. eo. ſi enim. diuortij. id eſt ſeparationis corporalis. eccleſiæ. ver. malè colligit ſenſum authoritatis. H. negatur. imo aſſeritur, & affirmatur. ſuam domum. H. Guido.

Qui dormierit. Hoc etiã inducitur ad probandū quòd ſponſa non eſt coniunx. Itē quidam habent hîc §. B. & ſecundum. H. hic eſt §. quod patet. xxxij. q. vij. qui dormierit. vbi eſt hoc. c. nec ponitur ibi hæc additio ſimiliter nec. bro. vbi hoc. c. integrum inuenitur. exponit ergo Gratianus. præd. c. prout vult ſecundum. H Sed quòd hîc non ſit §. innuitur in. j glo. c. prout vult. ver. vnde ſic intelligūt &c. de ſponſa.

SVMMARIVM.

1 *Impedimenta quibus quis non poteſt coire cum aliqua.*

s Quidam. Non potuit. de facto † propter aliquod impedimentum ſuperueniens. ſ. mortem, maleficium, frigiditatem, vel conſimile impedimentum. Et eſt hîc argumentum quòd ſponſam conſanguinei nullus de conſanguinitate habere poteſt: ſiue ſit ſponſa de præſenti, ſiue de futuro, & ſiue de iure, ſiue de facto generaliter enim dicit. non potuit. ſiue propter frigiditatem, ſiue propter aliud. Hug. de hoc legitur & not. ſ. eo. ſi quis. iiij. ibi etiam videas. Innocen. intelligit hoc. c. de frigido, vt ipſe no. extra de ſpon. ad audientiam. Sed arg. contra. ſ. eo. omne. in j. glo. ibi in fine dixi. decreta. ver. nupta. i. cognita. Hug.

Si quis. Duxerit. i. cum ea per verba de præſenti, de facto contraxerit Bernat. & dic. duxerit. cum effectu. i. traduxerit, & hoc ſi erat ſponſa de præſenti ſecundum Hug. filius. ver. ¶ In glo. quare ergo. ibi, cum eo adde, vt. xxxv. q. iij. § hac authoritate in principio. ſed illa prohibetur. vt. ſ. eod. qui dormierit. permittitur. vt. ſ. eo. c. quidã. non fuiſſe coniugem. malè dixit imo apparet hanc minus peccaſſe, & ideo minus punit ſecundū Hug. de hoc no ſ. eo. quidam. in glo. vlti. item. ver. alia probatio. H. de ſponſa. ſcilicet de futuro. nam ſi ſit de præſenti idem eſt quod in cognita. de hoc. j. c. proxi. Guido.

SVMMRIVM.

1 *An aliquis cogatur ducere ſponſam.*

Raptor. In prima glo. ibi, non eſt compellēdus. adde de hoc not. xxxvij. q. ij. in ſumma. Et ibi, matrimo
1 nia. adde † nunquid iſtud ita generaliter eſt verum. ſ. q nullus cogi debeat ducere ſponſam de futuro ad hoc dicit. H. q cogi debet per ad monitionem, per cōminationem, & forte per excōmunicationem. arg. xij. q. ij. quicunq; ſuffrag. &. j. eo. q. duobus. ſi tamen perſiſterit perſeueranter in voluntate ſua, abſoluendus eſt. quia inuitæ nuptiæ &c. xxxj. q. ij. §. j. aliâs iniiceretur ei laqueus fornicationis, quia ſemper fornaretur cū ea. & forte in tali caſu loquitur decre. hîc alle. requiſiuit. quę dicit, quòd libera debent eſſe matrimonia, vel libera debent eſſe à princi. ſecundum. H. De hoc etiã not. j. eo. § ſi concedatur. vbi etiam dicam. Guido.

Statutum. Et ſi. ver. conſentiens. ver, quòd ſi poſt. ver. coniūgere. carnaliter. ſi erat ſponſa de præſenti, vel etiam matrimonialiter, ſi erat ſpõſa de futuro. ſecundum. H. Guido.

Tertia pars. ij. q. cauſæ. xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Multæ quæſtiones de ſponſalibus.*
a *Multæ quæſtiones ad cauſam matrimonij ſpectantes.*

Apparet. Hic incipit tertia pars ſecūdę quęſtionis, cauſæ. xxvij. in qua probat Gratianus, per. xij. capitula q ſpõſa dicitur vxor nō reſpectu præſentiū, ſed futurorum. ſ. quia ibi non eſt ſignificatio, quę eſt inter chriſtū & eccleſiam. vnde qui ducit talē non eſt bigamus. Io. de fic. pro quo faciunt quæ leguntur & no. & quę ſcripſi extra de biga. c. debitū. viuente. hoc addit Gra. de ſuo. quia hoc non continetur in præmiſsis. c. Vnde notauit, eum cardinalis dicēs, hîc Gratianus crimen crimini adducit ſeu addit, qa in ſuperiori, & in hac allegatione malè concludit ſed certe ſecūdū. H. in multis locis cardinalis notauit Gra. & male & contra rationē, & ideo dic ſecundū Io. de fic. & H. q ſi Gratianus intelligit. c. de ſponſa. de futuro, verū dicit. ſi de ſponſa de præſenti malè dicit nã debemus
1 credere q bene intellexit. quomodo. ver. † ſed ſciendum. Guid. Ad declarationē autē materiæ ſi quæratur quæ ſunt ſponſalia & vnde dicuntur. Et quot ſunt ſpecies & modi ſponſaliorum, & quis, & in qua ætate poteſt ſponſalia contrahere, & qualiter ſponſalia contrahūtur, & quis ſit effectus ſpõſaliorū. & vtrum

ſeu qualiter ſponſalia poſsint dirimi, dic vt ſcripſi in tractatu
ſponſaliorum continentiæ, ſex quæſtiones principales, quem
2 collocaui extra de ſpon. ſuper rubrica. † in principio. Itẽ quid
ſit, & vnde dicatur matrimoniũ, & ibi & quando, & à quo ma-
trimoniũ fuit inſtitutũ, & quis põt matrimoniom contrahere
& qualiter matrimoniũ cõtrahatur, & quare, ſeu propter quas
cauſas matrimonium contrahatur, & quis ſit effectus, ſeu quæ
ſint cauſe matrimonij & qualiter matrimonium ipſe dicatur.
& qualiter matrimonium contrahatur, & vtrũ matrimoniũ
ſit ſacramentũ, ſeu gratiã conferat, & vtrum matrimoniũ ſit
naturale, ſeu iuris naturalis. & vtrũ matrimoniũ nunc ſit ſub
præcepto, & vtrum actus matrimonij ſemper ſit peccatum, &
vtrum actus matrimonij poſsit eſſe meritorius, & vtrũ carna-
lis cõmixtio ſit de integritate matrimonij, & vtrum conſenſus
ſit cauſa ſufficiens matrimonij, & vtrũ neceſſe ſit conſenſum
per verba exprimere, dic prout ſcripſi in tractatu de matrimo
nio, continẽte. xv. quæſtiones principales, quẽ collocaui ſub
dicta rubrica de ſponſalibus & matri. in parte ſecũda, & ſuper
his etiam videas quæ ſcripſi in modum ſummę. eo. ti. lib. vj. ſu-
per rubrica.

Cum initiatur. Nomen ĩ. e. § iuſta. ver. vnde Am-
bro. ¶ In j. gl. in fine. adde, de hoc
legitur & not. ſ̃. eo. cum initiatur. ecce quòd. Guido.

In omni. Matri. i. omne matrimoniũ intelligitur eſſe,
& eſt coniũctio animorum, quã cõfirmat &c.
& cõfirmat. i. ratam & indiſſolubilem reddit, ſed ante non. ex-
tra de conuer. coniu. ex publico, & quod dicit perficit, dic non
quo ad eſſentiam, ſed quo ad ſignificationem. de hoc not. ĩ. c.
proxi. ſup. Abdiam. c. vno. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia poteſt inſtituere: vt matrimonium ſeparetur.*

Quapropter. Verba abdię. H. Notandũ. hæc ver-
ba Hiere. ¶ In. j. glo. ibi, cauſa religio
nis. adde, hoc probatur extra de cõuer. coniug. ex publico. vbi
1 not. Gof. ꝙ eccleſia poteſt conſtituere circa matrimoniũ non
conſummatũ vt ſeparetur, vt in hoc caſu ſcilicet per ingreſ-
ſum religionis. & eodem modo ſecundõ ipſum potuiſſet cõſti-
tuere, vt ſecundũ matrimoniũ cõſummatũ præualeret. primo
non conſummato, ſicut à ſiculis de conſuetudine obtinuit ex-
tra de ſpon. duo. tuas. nã de cõſummato tantũ loquitur euange
liũ vt dicit pręd. dec. ex publico. in fi. vbi de hoc circa quod nõ
poſſet eccleſia contrariũ ſtatuere. ſ̃. e. ſunt qui ſecundum Gof.
Vnde dixit ibi Inno. no. circa matrimonium non conſuumma
tum valere conſtitutiones eccleſiæ. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Non ſufficit clericum inſtitui, niſi corporalem habeat poſſeſsionem.*

1 **Si quis tradita.** No. hic. ar: † ꝙ non ſufficit, ꝙ cleri-
cus in eccleſia inſtituatur, niſi cor-
poralem habeat poſſeſsionem. ar. extra de offi. dele. cõſultatio
nibus. ff. de vi. & vi. ar. l. j. § interdictum. ar. extra de reſti. ſpo. ex
parte. Io. de fic. ritè. i. rectè cõmixtio carnis ſine peccato tunc ce
lebratur ſecundum Hug. quare hic ponit incidentem quæſtio-
nem. Guido.

Inſtitutum. i. conſuetũ. quia authorẽ de hoc nunquã
legi. H. Io. de fic. ¶ In. j. glo. ibi, menſes. ad
de, de hoc legitur & no. ſ̃. eo. coniuges. iuxta diſtinctionẽ. ſ. po
ſitam. ſ̃. e. q. § apparet. & dicit. H. ꝙ hic in prin. bene dicit autho
ritas. ſ̃. e. nõ dubium. ita. ver. leonis. ſ̃. e. cum ſocietas. ſed ſubij-
citur. ſecuoda pars. illud. ſ̃. e. coniux &. c. cum omne. ſed perfe-
ctum. ver. non. ex officio. ſ. carnali. ex his, non minus tamen ex
ſuijpſius abſentia. H. Cuncta. tertia pars, ponit ſuã ſolutionẽ.
H. illa. verſi. ſeparabile. ſ. cauſa religionis, & ſecundum hoc be-
ne dicit Gra. ſed ipſe largius intellexit, quia. ſ̃. dicit cũcta ergo
&c. Ioan. de fic. & Lau. poteſt. quarta pars. non effectu. i. nõ vſu
carnis. ad probandũ hanc vltimã diſtinctionẽ inducit Grat. ſe
quentia. c. Bartho. vnde. ver. cũ initiatur ſ̃. e. cũ innuit. effectũ,
ergo inaniter dicunt cõiuges dicit. H. prorſus errorẽ ſeminat,
item ver. air. ſ̃. eo. c. coniunx. ex quo. ver. coniugij. i. carnis vſu
huic. verſi. noli timere. Mar. ij. c. accipere. i. retinere. ĩ. eo. priuſ-
quã. coniugem. verſic. coniunx. i. carnaliter cognoſcenda. ſic. ſ̃.
eo. ꝙ autem. ſecundum Ioan. de fic. & videas. ĩ. e. inuenta. huic.
verſi. ſi quis. Leuit. xx. ſponſam. ver. fotura erat. i. carnaliter co-
gnoſcenda. H in euangelio. Matth. j. & ij. ¶ In gl. ex hoc loco.
ibi gratia. adde. ſ. ſ̃. eo. § in ſecunda ſolutione. Hug. Guid.

Genuit virum. Matth. j. verſi. ſi. cum virum. verſi.
non ab alio. ſecunda pars. à Ioſeph.
Matth. ij. futuræ. vt putabatur. H. vxoris carnaliter cògnoſcen
dæ. H. Ioſeph. tertia pars. Matth. ij. iam vero. verſi. ¶ In gloſſ. i.
carnalis in fiue. adde ſæpe enim nubere ponitur pro carnaliter
commiſceri, vt. ſ̃. eo. quod autem. & nupta, pro carnaliter co-
gnita. ſ̃. e. quidam. xxxiij. diſt. Valentino. & nuptiæ pro carna
li cõmixtione vt hic, &. ĩ. eo. ſic quippe. ſecundum. H. ¶ In glo.
quia, in fine. adde. ſ̃. eo. coniunx. ĩ. eo. inuenta. ¶ In glo. hæreti
cum. ibi. genuiſſe. adde. ſ. de Ioſeph. xxiiij. q. vlti. c. quidam. ver.
elydiam. & ibi. primogenitum. adde, ſic dictũ eſt: quia ante cũ
nullus natus eſt ex ea. & dicitur vnigenitus quia poſt eum nul-
lus ex ea natus eſt. ſecundum. H. de hoc legitur & not. extra de
verb. ſig. Ioſeph. Guid.

Egreſſus. Gene xix. in ſequentibus. ver. ſ. in Geneſi. xix.
c. nunc. ſuper loco Gene. regreſſus &c. B. Sed
quid. verſi. euangelio. Matth. ij. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Quando ſolus affectus faciat vxorem.*
2 *Quando præſumatur matrimonium aut non.*

Priuſquam. Non dixit. verſi. vt autem. talis erat con
ſuetudo, ſed non ſemper vel vbiq;, quia
non in genere Loth. & hoc eſt, vt autem &c. leguntur Geneſi.
xix. lege. i. carnis officio. Gene. xix. habitabat. Marc. j. & ij. noli.
ſecunda pars. Matth. ij. accipere. i. domi retinere. Aliquãdo ver
bum retinere exponitur. i. accipere. C. de acqui. poſſeſ l. vltima.
ſimpliciter. i. ſine plica. carnalis cõmixtionis. H. ſunt generoa.
q. d. non proprie ſunt generi ſed deſtinatione. ſcriptura. Gene.
xix. c. quid eſt. ver. coniugẽ. Matth. ij. retinere ergo. iam Ioſeph
eam traduxerat. mente. i. prupoſito. H. Ioan. xix. c. & nũc. cum
iam mente illam dimiſerat. H. coniugij. i. operis coniugalis. ſ.
carnalis cõiunctionis. cõmunis. habitaculi. ſub. & exhibitionis
neceſſariorũ. vt ſupra. eo. § iuxta ¶ In gl. vt. ff. de rit. nup. in fin.
adde, hæc vera ſunt in ſponſa de futuro, ſecus in ſponſa de præ
1 ſenti. † vbi ſolus affectus facit vxorem. ſ̃. eo. ſufficiat. licet Pla-
2 centinus dixit, quòd vtrobiq; ſit opus deductione. † Sed quid ſi
ſponſus de futuro ducatur ad domũ ſponſæ. nunquid præſumi
tur matrimonium. Reſpondeo, non, quia hoc rarò contingit,
& ideo de hoc leges non curãt. ff. de legi. nam ad ea in authen.
vt ſine prohi. ma. § j. Præterea domus mariti domicilium vxo-
ris eſt, non econoerſo. ff. ad muni. l. ſi. § ij. C. de incol. l. vltima. li.
x. Ioan. de fic. & vide quod dicitur. ĩ. eo. § ſi hac in prin. in addi-
tione. iſtam ſequitur ſententiam. Guid.

Si enim vxoris. Cognitę quomodo difficultatem
denotat. Lau. q. d. nullo modo dat
intelligi, quod factum eſt inter eos diuortium, & quòd eã non
cognouerat. ſ̃. eo. § ecce. H. diſcipulo. Io. xix. c. in ſuam. ſ. curam
& prouidentiam in eodem. Matth. ij. c. ¶ In. j. glo. ibi. § ecce. ad
de, vbi de hoc expreſsè ponit. H. & ibi. qui dixit Hug. adde. ſ. in
hyſtoria euãgelij. ibi tractat de nuptijs factis in chana Galileæ
& ibi. paſsionis. adde, hoc etiã ſatis innuitur hic, dũ dicit abſq;
ſolatio ſecundum Ioan. de fic. & ibi. hic enim adde. ſ. vbi dicit
nihil penitus habentem. ſecundum. H. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Ex nominatione acquiritur ius.*

Inuenta. In vtero. Matth. ij c. à beato. ver. verba Orige-
nis. putabatur. hæc determinatio ſoluit quòd
ſępe inuenitur ſimpliciter dictum ſcilicet quòd Maria erat fu-
tura

tura vxor. Hug. ſed tibi. verſic. nominatur. arg. quòd ex nomi-
1 natione non præſumitur vxor. arg. contra † quia ex nominatio
ne acquiritur ius. xj. q. j. ſacerdotibus. vbi de hoc. xciij. diſtinc.
dominus. vbi de hoc. & facit in arg. j. xxxij. q. iiij. dicat. in fine.
ibi videas de hoc, & xxiij. q. iiij. ſortè. eſſe dicitur. ſ. vxor. vxor
eſt, id eſt carnaliter cognita. mater eſt. mater dicitur quòd ex-
inde efficiatur aliquid: mater enim eſt. q. materia. nam cauſa pa
ter eſt, ſecundum yſido. in lib. ix. ethymo. coniugem. verſi. pro-
pterea. alia ratio habetur. ſ. eod. q. omne itaq; & xxxij. q. ij. c. j.
ſecundum conſuetudinem. carnalem. ſecundum. B. coniugij.
quod ad ſui perfectionem exigit. carnis. commixtionem. ſ. eo.
in omni. ¶ In glo. quia ibi. naſciturus. adde. arg. contra. ſ. lvj. di.
c. dominus. Guido.

SVMMARIVM.

1 *De beato Thoma hyſtoria.*
2 *Quot modis quis dicatur dubitare.*

1 **Sic quippe.** eandem diſpẽſationem. H diſcipulum. Ioan. xx. c. dubitare. dicit Grego. † plus
nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quàm fides diſcipulorum
credentium profuit. quia dum ille ad fidem palpando reduci-
tur, noſtra mẽs omni dubitatione propoſita, in fide ſolidatur.
& quòd Thomas diu dubitauerit dicit Greg. in homelia aſcen
ſionis ſed leo Papa in ſermone qui legitur in dominica octaua
Paſchæ, videtur contradicere. Dicit enim Thomas cum eſſet
factus fidelis, & iuſtus, hæc omnia fideliter requiſiuit. nõ quòd
ipſe aliquid dubitaret ſed vt ipſe omnem ſuſpicionem incredu
litatis excludent. Sed contra hoc, eſt quod legit eccleſia de ipſo
in feſto ipſius, dicit enim. Thomas didim⁹ rectè vocari potuit
propter dubium cordis in credendo dominicæ reſurrectionis
effectum. & in homelia eiuſdem feſti dicit Grego. iſte vnus di-
ſcipulus defuit reuerſus, quod geſtum eſt audiuit, audita crede
re renuit. Venit iterum dominus, & non credenti diſcipulo la
tus palpando præbuit, & manus oſtendit, & oſtenſa ſuorum ci
catrice vulnerum, infidelis illius vulnus ſanauit &c. & poſtea
ſubinfertur, id quod præmiſi in prin. huius gloſſ. Ibidem etiam
dicit Grego. hoc non caſu ſed diuina diſpenſatione geſtum eſt
2 † Poteſt dici quòd dubitauit, vt colligitur in euangelio. Io xx.
Sed diſtingue de dubitare, dubitauit vacillando, & nõ firmiter
credendo, ſed non dubitauit vt iam decredent & hoc innuit il
lud verbum quod ipſe dixit. Ioan. xx. non credam. non enim di
xit non credo ſimpliciter & abſolutè, ſed nõ credam ſupple niſi
videro in manibus eius &c. & hoc etiã patet per illud verbum
quod dixit dominus, infer digitum tuum huc &c. & noli eſſe
incredulus, ſed fidelis, ergo non cecidat adhuc in infidelitatem
& incredentiam perfectam. De huius enim dubitatione habe-
tur. Matth. xiiij vbi patet qualiter Petrus dubitauit, & quali-
ter non dubitauit, ita quòd egebat confirmari. promiſit. q. d.
non fecit, quia ſic dubitare malum erat, ſed nullum malum fit
niſi deo permittente. vt. xxvj. q. vj. nec mirum. Similiter ex di
ſpenſatione promiſit beatum Petrum negare. vt. l. diſt. confide
randum. H. nuptias. i. carnalem cognitionem. H diſcipulus. ſ.
Thomas dubitans. Ioã. xij. & xx. palpans. not. contra illos qui
dicunt ꝙ licet fuiſſet vocatus ad palpandum, non tamen palpa
uit, ad idem quod dixi. ſ. e. in verbo dubitare, & fuit hoc mira-
culum, quòd corpus mortale palparet immortale. cuſtos. Mat.
ij. virginitatis. Matth. ij. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium cum quo fit, & quando.*
2 *De diabolo hiſtoria.*
3 *Qualiter ſponſus, aut ſponſa cogatur ſponſalia adimplere.*
4 *Quid amitti non poßit.*

§. Ex his omnibus. Remittatur ſcilicet quoad omnem pœnam ſecũdum
Hug. Emendetur. quo ad pœnam & ſatisfactionem tempora-
lem. H. illud. ver. pars. Ioãnis Chryſoſtomi. ſ. e. q. §. j. item. ver.
Ambroſius. ſ. eo. c. cum initiatur. Item. verſi. ſed talis. verſi. ſit.
ſexta pars diabolus dicitur Apo. xx. & xij. Lucæ. x. ſic q. vij. pars
non ergo. ver. Guido. ¶ In. j. glo. in fine. adde, & per vnum fal-
1 ſum vult probare aliud ſalſum. † Sed tu dic quòd matrimoniũ
eſt cum ſponſa de præſenti, ſed non conſummatum ſecundum
Bar. brix. ¶ In glo. ij. ibi per vnum falſum vult aliud probare.
adde, credo ſalua pace gloſæ. Gra. benè intellexiſſe quia verè
ante copulam non eſt matrimonium tale, ſicut poſt copulam:
non eſt inſeparabile, ſicut poſt copulam ꝙ enim fuerit vincu-
lum, licet ſeparabile ipſe Gra. ſatis clare oſtendit in authorita-
2 tibus multis. † Et ſimile exemplum ponit Gra. de diabolo, qui
licet charitatem habent ante caſum, non tamen confirmatam
quo reſpectu dicit Gratia. eum ab illa habẽda. videlicet quoad
confirmationẽ cecidiſſe. j. eo. ver. ſic & diabolus. & in fine, eiuſ
dem gloſæ. adde, aduerte quia habes glo. ſimilẽ in c. dilectores.
xlvij. diſt. ſed habes glo. cõtrariam in. §. verum. xxxij. di. ſed gl.
iſta vera eſt, & facit quod not. gl. in. c. menſurã de pœni. diſt. in.
j. & hoc etiã tenet, & deducit Thomas in quarto ſentẽtiarum.
diſt. xxvj ¶ In glo. huius quæſtionis. ibi, tu dicas ſemper eã co-
3 gendũ. adde, tu verò, † cum quæritur verũ ſeu qualiter ſponſus
vel ſponſa poſſit cogi ſpõſalia matrimonialiter adimplere, dic
vt ſcripſi extra de ſpon. c. requiſiuit. in prima quæſtione. & in
fine. adde, tu verò cũ quæritur qualiter ſponſalia poſſint diri-
mi, & in quibus caſibus poſſit ab eis recedi, dic vt ſcripſi extra
de ſpon. ſuper rubrica in tractatu de ſponſalibus. in. vj. q. ¶ In
glo. vlti quæ incipit amittit ergo. ibi. C. de admi. tuto. l. pupillo
rum. adde, ad idem. xxxiij. diſ. quorundam. & c. quia iuxta vbi
de hoc. & in fine. adde. ſuper quo vide no. xvij. di. cõſilia. xxiij.
diſt. quorundã. v. q. vj. quia iuxta. & xxiij. q. iiij. c. Guiliſarius. &
aliquid. in. c. penul. extra de eccle. ædif. & aliquid in. c. ad diſſol-
4 uendũ de deſpõ. impu. † Tu verò dicas, ꝙ illud quod quis non
habet, ne re nec ſpe. nec actu, nec habitu, nec impotẽtia nec for
maliter nec cauſaliter, nullo modo poteſt amittere. Sed illud
quod quis non habet re ſed ſpe, vel non cauſaliter, ſed formali
ter, nec in actu ſed in habitu, ſeu impotentia, licet non poſſit
propriè, puta realiter vel formaliter ſeu actualiter amittere po
teſt tamẽ illud amittere impropriè, videlicet eo modo quo ha
bet puta quia poteſt perdere ſpem, cauſam habitum vel poten
tiam quam habet, & ſic poſſunt iura contraria concordari.

SVMMARIVM.

1 *Coactio quando non valeat.*

Concedatur. Nunc Gratianus reuertitur ad principalem quæſtionẽ. ¶ In j. gloſ. ibi, ad
pœnitentiam. adde, ad hoc. xxxij. q. ij. quicunq; dic vt ibi nota
tur. de hoc etiam legitur & not. vj. q. j. illi qui. & ibi, requiſiuit.
adde, ibi exponitur potius. i. prius, vt no. xxiij. q. iiij. non inueni
tur. in fi. de hoc etiam not. xxxj. q. ij. in ſumma. & ibi, cogẽdam
adde, dicas tamen non finaliter, vt not. extra de ſpon. ex literis.
1 ij. quòd non ſit cogenda. patet. eo. tit. præterea. † Et quòd talis
coactio non valeat, probatur ſic. Pone quòd des libellum con-
tra me, & lis ſit conteſtata, contraho matrimonium cum alia,
vel ſponſa cum alio, per verba de præſenti, quod fieri poteſt &
ſponſalia contracta diſſoluuntur, & mihi tranſgreſſori impo-
nitur pœnitentia de periurio. extra eo. tit. de illis. Nec obſt. lis
mota quaſi propter hoc matrimonium poſſit dici litigioſum:
nam & rei litigioſæ tenet confirmatio extra de confir. vtil. c. j.
& hoc ſecundum quòd Goſ. oppo. concedit. Roff. Sed ſi ponis
marem, vel fœminam non contrahere, & ſtatum ſit in finibus
ſponſaliorum, locum habent quæ hîc notatur in præd. decre. re
quiſiuit de hoc plenè not. H. xxx. q. ij. vbi videre poteris. de hoc
etiam no. ſ. eo. raptor. ibi etiam dixi de hoc Guid.

Deſponſatas. Si. i. quãuis per violentiam ſint cogni
tæ ab eis, & ita factæ ſint vna caro cũ
eis. vnde videtur quòd non eſſent ab eis ſeparandæ, & hîc eſt
verus intellectus ſecũdum. H. & idem tenet hic. Goſ. qui dixit
quod hoc. c. & ſequenti, oſtenditur quòd ſi ſpõſam alicuius ha
buit alter, eſt auferenda ſecundo vt reddatur primo quod eſt
contra Gratia. ſecundum Goſ. nam Gratia. aliter intellexerit
vt patet. j. eo. §. ꝓ autem. & ſecũdum ipſum debet exponi. etiã

ſi.i.quãuis per violentiam ſint raptę. Sed huic intellectui valde repugnat hæc coniunctio etiam. ſi enim intelligatur de violentia rapinæ, ſicut per Gra. intelligitur hæc litera, per etiam datur intelligi, quòd potius ſint reddendæ ſi cõſenſerint quod ſalſum eſt, & ſic ſecundum. H. Gra. hanc literam non intellexit. & adde, & videas quod no. ſ. eo. raptorum. & .xxxvj.q.ij. in ſumma. vis illata. j. xxxvj.q.ij. ſi quis. Guid.

Acto præſentium. Deſpõſatam per verba de præſenti iſtud c. & præd c. multum faciunt contra Gratianum. H. & ideo. vςr. Guid.

Quarta pars. ij. q. cauſæ. xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Stuprum quando ſit.*
2 *Eccleſiaſtica ſepultura, quis carere debeat, & an pyratæ ſint excommunicandi.*

SEd aliud. Hic incipit quarta pars ſecũdæ quæſtionis cauſæ. xxvij. in qua quæritur, quid iuris ſit de raptu, & quis dicatur raptor, vel rapta, vel raptus. Ioan. de ſic. Et quia duo præmiſſa capitula multũ videntur contra Gra. ideo ea determinat Gra. & oſtendit in quo caſu intelliguntur ſcilicet cum ſponſa rapta eſt ab alio, & nõ deſponſata, & ita conueniunt ad ſtuprũ, & non ad matrimoniũ & hoc eſt, ſed aliud &c. ſecundũ Hugo. conditioni. ſponſalium. Hugo. agere. cum effectu, in quo caſu non reddetur primo, ſecũdum
1 Gra. ſed remanebit cum ſecundo. H illicitè cõſtuprari. † quod ſit cum rapitur ad ſtuprum, non ad matrimonium in quo caſu primo redditur. Et in hoc caſu intelliguntur duo. c. præmiſſa. In his enim raptores non deſponſauerunt eas, & ideo primis reſtituuntur, nec malè ſecundum. H. videtur Gra. reſpondere his. c. niſi quia generaliter videtur innuere, q̄ ſpõſa debeat reddi primo, à quocunq;, & qualitercunq; rapiatur. Guid. Remiſſiones autem neceſſarias reperies extra de rap. ſuper rubrica in
2 verſu. Hoſti. autem, & in verſibus ſequen. † Itẽ qualiter, & quãdo raptor debeat carere eccleſiaſtica ſepultura, ſcripſi, extra de rapto. c. ſuper eo in ſecũda quæſtione. Et vtrum piratæ & naufragantes ſint excommunicati, vel excõmunicandi, ſcripſi. eo. ti. c. excommunicationi. in quæſtione.

Raptus. Hoc. c. habetur. xxxvj.q.j.c.j. hoc autem. de qua agitur in themate. H. Guid.

Lex illa. Præteritorum. hoc habetur. xxxvj.q.j.c.ij. ibi. de hoc videas. nihil actũ. à raptore cũ effectu. innuit à cõtrario, quòd ſi aliquid eſt actum inde ab ipſo raptore, id eſt ſi primo eam deſponſauerat, nõ committitur raptus. Et hoc verum eſt ſecundum canones, vt. xxxvj.q.ij. ſi quis virginem, & intellige ſi raptor eam deſponſauerat licitè, quia non eſt alterius ſponſa aliàs non credit ſcilicet eum excuſari, & ita hoc. c. non probat propoſitũ. Gra. Vel poteſt ſic legi ſecũdum H. nihil actum fuerat. &c. vt, in textu. cum effectu ab alio, non à raptore, nam ſi cum alio raptore egiſſet de nuptijs. i. ſi cum alio contraxiſſet. nõ iam ſimpliciter raptus, ſed raptus, & adulterium diceretur. Sed nec ſic facit ad propoſitum. Gratiani ſecundum. H.

Quinta pars. ij. q. cauſæ. xxvij.

QVod autem. Hic incipit quinta pars ſecundæ quæſtionis cauſę. xxvij. in qua dicitur quòd ſi per verba de præſenti fuit ſponſa, & rapta, omnibus modis viro reddenda eſt. Io. de ſic. c. ſ. eo. deſponſatas. H. additum. dicit. H. hoc nõ eſt verum. Sed dic vt ibi dixi. quocunq;. verſi. reddendæ. ſi eas recipere noluerunt. H. hoc. c. ſed ſecundo. H. priori. malè determinat, & potius volunt dicere cõtra euangelicam veritatem & apoſtolicam, quam contra peſsimam cõſuetudinem Mutinenſium. quæ quidem eſt reprobata extra de ſpon. duo. tuas. ſecuntur. ver. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Ratio quando non habeat locum, nec ſit ſufficiens.*
2 *Quando benedictio non præſtatur.*

De coniugali. anathematizamus. ſ. ſeparandum iudicamus. ſi. xxxj.q.j. relatum. Hugu. quia, ver. ratio eſt, qualitercunque. non enim eſt ſufficiens.
1 † quia hæc ratio non habet locum in alijs nuptijs quæ non ſic quandoque benedicunt. nec omnes primæ benedicũtur, licet deberẽt benedici & ideo hæc ratio exceditur à conſtitutione. i. non tot comprehendit quot conſtitutio. nam cõſtitutio præmiſſa habet locũ in omnib' matrimonijs. ſed hęc rõ, nõ vt dictũ eſt: & ideo nõ põt dici q̄ in alijs ſpõſis prædicta ratio non habet locũ ſicut dicit Gr. cum hęc ratio non ſit ſufficiens. vel ſubintelligatur maximè. quia hæc benedictio, vel conſtitutio habet locum præſertim in benedictis. item ſicut hæc ratio exceditur à præmiſſa conſtitutione, ſic eam excedit. nam conſanguinei de facto inter ſe benedicuntur, & tamen poſtea ſeparati, licite alijs copulantur. Hugu. & ideo Petr. Hiſpa. & Io. de ſi: & Laur. dicunt hic hęc ratio conſtitutionem excedit, vt. j. pro xime. q. j. iudęi. aliquando exceditur, vt hic aliquando ei perficiatur. ij.q.j.c. iiij. nuptæ. i. carnaliter cognoſcendæ. nam hoc nun eſt, quoad matrimonium. ſed quo ad carnalem copulam.
2 Ber. & H † & notatur quòd ſi vir ſiue mulier, ad matrimonium tranſeat, ſiue ad bigamiam: quia notorium eſt eum, vel eam corruptam fore, benedictio non præſtatur: & quia tamen aliàs benedicti fuerunt, non debet benedictio iterari. extra de ſecun nupt. vir. non tamen dicas vim eſſe in corruptione, ſed in benedictione. ſecundum Hoſti. quod dic vt de hoc ſatis no. in ſumma. de ſecundis nup. §. ij. ibi videas. vnde ſanè intellige quod hic dicitur. ſed hac ratium, ver. matrimonij, verſic. hanc de qua agitur in themate. item verſi. deſponſatam. ſ. e. deſponſatam, quæ videlicet non bene capio hanc ſolutionem, nec video quid dicere velit quoad veritatem. item obijcitur ſecunda pars, ſed eodem ver. in glo. hic malè, in fine, adde & hic Gratia. dicit contra ſeipſum. nam. ſ. e. q. j. in prin. dicit ſolum conſenſum ſufficere, ſecundum Lau. tamen ſecundum leges deductione eſt opus. vt no. ſ. e. priuſquam. Io. de. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quando ſit matrimonium de præſenti, aut non ſit.*
2 *Verba de præſenti, efficaciora verbis de futuro.*

Duobus. palea eſt, ſed melior quàm granum H. cõſenſus. quod ſi dicatur vis tu, vel placet tibi talis in maritũ, & ipſa reſpõdet placet vel volo. & econuerſo fit ea-
1 dem interrogatio, & reſponſio † nunquid eſt matrimonium de præſenti. Pet. de ſali. ſcripſit, quòd non cum Placentia niſi vltra dicatur adhuc ſtet in terminis ſuis, & hoc ipſe not. extra de ſpon. ex literis. ſed tu dic cum Hoſtien. quòd non poteſt eſſe aliud, quàm vox ſonet. ff. iudi, ſolui. l. iudicum. ſolui. ſed conſenſus de præſenti. argument. ff. de ſuppelle. l, labeo. extra de ſucc. ab inteſt. c. vltimo. §. j. & patet in interrogationibus, & reſponſionibus quæ fiunt à conſecrando in epiſcopum, vt patet in libro pontificali vbi toties interrogat conſecrator. vis. & cętera & conſecrandus ſemper reſpondet volo, & non plus, pro quę verba de præſenti ad ea quę reſpondetur. & ad matrimonium ſpirituale intelligitur obligari ſecundum hoſtien. quod dic vt pleniè notatur, extra de ſpon. ex parte. ſi aliquis. verſiculo. pœnitentiam. forte trium annorum. xxvj. diſtinctione ſi vir vel arbitrarię. xxvj.q.vij. tempora. als. H. maneat. quia fortius vinculum ſuperuenit, extra qui cleri vel vo. c. rurſus. Goffredus. reſcindi per ſponſalia, quę ſunt minus vinculum. argu. ff. de fideiuſſo. ſi debitori. Ala Goff. Ber. ſi autem. ver. vxori. non obſtante aliqua conſuetudine. extra de ſpon. duo. c. vlt. Goffr. eſt autem ſecũda pars ſi pmiſerit, dicũt quidã. ſi ita dixit contraham tecum, ſi tecum quero primus coitus eſt fornicarius

vnde

vnde ſeruanda eſt hæc conditio licet inhoneſta.ſecũdum Lau. ſed Vin.dicit,ꝙ ſi ita dicit,contraham tecum ſi me permiſeris coire tecum,quàmcito idipſa permittit,ſponſalia fiunt, & effi ciuntur pura , & cum poſtea coierit eſt matrimonium.xxij.q. ij.c.qui peierare.xxxij.q.v.qui viderit. Sicut qui deponens pecuniam dicit,ſi voles vtaris , quamcito vult ea vti licet adhuc non vtatur ea,itur in creditũ,vt.ff.ſi cer.per. quòd ſi ab initio. Et verum eſt,ac ſi ab initio ſponſalia fuiſſent pura.ff.qui po.in pig.ha.potior.ff.de peri.& commo.rei ven. neceſſarió.vbi autem dixi cõtraham tecum ſi coieris,niſi de legitimo coitu velet ſentire,non eſſet ſeruandum.ſ.vt legitimè coeant.Sed videtur cõtra extra de eo qui dux.in ma.ſignificauit. vbi voluit matrimonialiter conſentire , & coitus præiudicat & facit matrimonium Ad hoc reſpondet ipſe Vin.ibi,re vera voluit matrimoniũ ſed voluntas fuit tacita,hîc verò expreſſa.ſcilicet quòd licet coeat non ſtatim teneat matrimonium , & ideo non habet locum vt abijciatur conditio,& teneat matrimonium nec quòd poſt illum coitum ſtatim teneat primũ matrimonium. ſecundum Vin.rem.i.carnalem copulam.Lau. quòd conſenſu. licet non habito,ſed habendo.ſecũdum Alanũ Phi. & vincen. ſed Gof.dicit intitulatio eſt verborum,vt ſit ſenſus ſi permiſerit.vel conſenſerit rem ſecũ habere. Vel dic, quòd per hæc verba ſignificatur quomodo fides pactionis tranſeat in matrimonium.ſcilicet per carnalem copulam,& conſenſum de præſenti & hoc eſt quod dicit ſi permiſerit rem ſecũ habere , vel etiã pro conſenſu. Goffre. fides. verſicu. manum. mulieris , ipſam ſubariando,affidando,& iurando.ſecundũ Hoſtiẽ. & Goff. vel alludit conſuetudini illius,aut alicuius loci Vin.corde ſine hoc omnia fruſtrant extra de ſpon.duo.c.vlti.& hoc ſolum ſufficit quo ad rem , ſiue ſubſtantiam matrimonij.vnde expone quod ſequiẜ.ex ore.ſ.ub.vel alio facto,vel ſigno quod ſit æquipollens ſicut probatur.ſ.proxi §.ibi etiam pro conſenſu.vt extra de cõiug.ſeruo.c.vlti.nã ibi ipſo facto ſine aliquo verbo præſumitur conſentire.vel dic corde,& ore.quia vount dicit ego volo te ducere in vxorem,ſi vis me in virum,& ſi io hoc cõſtitutis, quòd matrimonium verũ ſit inter te,& me , oſculeris me. Si ſtatim ipſum mulier amplexetur , & oſculetur quare non dicam matrimonium ſine alijs verbis,corde & ore eſſe contractum,ad hoc extra de ma.contrac.cõtra interdic.&.c.j.C.de dona.ante nup.ſi à ſponſo.& ſic induco cõtra alios hanc decre.expreſſam. quia ſine verbis poteſt etiam quo ad eccleſiam matrimonium contrahi ſolo conſenſu , quam ipſi conuerſo pro ſe inducunt. vnde ſequitur.concedunt.i.concedere intelliguntur oſculo interueniente.ſuſcipiunt.oſculando amplexando firmiter ipſo facto ſed non verbo vt præmiſi ſecundum Hoſtiẽ. de hoc etiam
a ſatis dixi.xliij.diſt.c.j in additione.vbi de hoc videas.† Quid ſi ita dicat promitto tibi,quod te ducam in meam, & de cætero tenebo te,vt vxorem, craſtina die contrahit cum ſecunda,per verba de præſenti. Cui adherebit?dic quòd ſecundæ quia verba præcedentia illam clauſulam de cætero,cum futuri temporis ſint extenſiua ſunt & tractum habent.ff.de verb.ob.l.ſi quis ita.ff.ad tertul.filij. Vnde illa clauſula ſequens videtur intelligenda ſecundum ſignificationem præcedentis.arg.ff. de verb. ob.titia.§.j.ſecus quando dicit ſimpliciter hæc verba ab iſto tẽpore,& inantea &c. quia tunc eadem verba futuri temporis ſequentia intelliguntur iuxta ſignificationem præcedentiũ, quę ſapiunt ſignificationem præſentis ſecundum Hoſtien. qui ita no.extra de ſpon ex parte & adde quod dicam.xxxv.q. vlti.ſi quis diuus. Guido. Per quæ autem verba matrimonium contrahatur,ſcripſi extra de ſponſa.c.ex parte.

Sequitur Cauſa.xxviij.

QVidam vir. Infidelis. Hic intitulatur cauſa.xxviij. in qua magiſter ex præcedenti themate tres elicit queſtiones,& in glo.ſummæ habetur cauſæ continuatio. Reſponſiones ad queſtiones.queſtio prima. an coniugium ſit inter infideles? dic quòd inter eos eſt matrimonium verum,ſed non ratum.extra de diuor.c.quãto.§.nam & ſi quæſtio ſecunda.an liceat huic,aliam ducere priore viuente.dic vt extra de diuor.c.quantò.&.ĩ.eo.cauſa.q.ij.c.vxor.& c.idulolatria Quæſtio tertia.an ſit reputandus bigamus , qui ante baptiſmum habuit vnam , & poſt baptiſmum alterã. dic quòd ſic.xxxxj.diſt.§.demũ opponitur ¶ In gl ibi,ad fidem.ad de,ſub.altero remanente in infidelitate , vel ſi alter de duobus coniugibus diſcedat à fide altero remanente in fine.ſecundum Lauren.& in fine.adde,vel aliter tractauit magiſter de duobus impedimentis.ſ.de voto & de coniugijs & ſponſalibus , modò intendit tractare de diſpari coniugio,& de bigamis ſecundum Ioan.de ſic.

Quæſtio.j. cauſæ.xxviij.

QVod inter Infideles. Hic intitulatur quæſtio prima , cauſæ.xxviij in qua quæritur vtrum coniugium ſit inter infideles,& diuiditur iſta quæſtio,in quinq; partes.in prima parte probat magiſter multis authoritatibus, quòd matrimonium nõ eſt inter infideles. Ioan. de ſic.ait enim.verſi.ad Roma.xiiij.ex fide.i.ex ſcientia. ſic ſumitur hic vt.ĩ.eo.§.ex his & vt no.xvij.q.j.mouet. vbi notatur quòd pluribus modis dicitur fides , & ſic etiã exponitur extra de præſcrip.quoniam omne &.ĩ.de pœni.diſt.ij. iuxta ſi.§.illud. quaſi ad mediũ aliâs ſumitur pro fide, virtute.ĩ.e.ſic enim neq;.in prin & ſic expoſuit H.Sed iſtas authoritates in hoc.c. introductas Gratius exponet.ĩ.eo.§.ex his. coniunctio. verſic. item.ver.vbi.verſi.item.verſic.Eſdras.ij.eſdrę.c.vlti. dimitti. à iudæis.non eſt.verſi.extra.i.contra factum.i.de ſolo facto contractum cum i.quicunq;.emẽdatum.per ſeparationem,vel diſpenſationem.H.ratum.i.inſeparabile.ſine deo.i.ſine cognitione dei.i.fidei.per quam deus cognoſcitur.ĩ.eod §.ex his. itaq;. In prima glo.ibi.contrahere.adde.ĩ.eo q.ij.§ ſi.Guido.

His omnibus Authoritatibus. probatur allegãdo dicit Hug.eccleſia. ſecũda pars. euãgelij. Lucæ.xij.erunt.verſi.deinde.verſic.vxorem.propter hoc verbum inducitur iſta authoritas.H.in.id eſt cõtra. item.ver. non odit. Deute.c.vlti.vxorem.infidelẽ propter hoc verbum inducitur iſta authoritas.H.odio profecto.i. ipſius vitium , & peccatum vt.lxxxv.diſtin.odio.xxiij.q.iiij.duo.& videas quod dixi.xlv.di.vera.item.verſi centuplũ.Luc.xviij item ver. apoſtolus i.ad Corin.vij.infidelem.i.gẽtilem.H.frater.i. fidelis.xj. q.iij.ad menſam.habitare.ſine horrore nominis chriſti,& ſine attractione eſt ad infidelitatem, vel ad aliud pactum.H. ſanctificatus eſt.i.ad ſanctitatem eſt conuerſus.Guid.

Item apoſtolus. Ad Thim.ſecundo.c.

Nunquid. Hoc.c. inducit magiſter ad probandum ꝙ inter infideles coniugium.H.interrogatus. Marci.xix.addidit Marci.x. Matth.xix.lex præcepit. Gene.j.& ix.c.coniunxit.Matth.xix.

Secunda pars.j.q.cauſæ.xxviij.

SI quis gentilis. Hic incipit ſecunda pars primæ quęſtionis cauſæ.xxviij.in qua ponit magiſter tres caſus,in quibus poteſt vir fidelis contrahere viuente vxore infideli,quod probat per.vj. capitula.Ioan.de ſic. ¶ In gl.ſi dicas.ibi,afferre poſsit. adde tollitur tamen accuſatio per baptiſmum. vt not.j.xxxij.q.j. quod autem.

Simili modo. Apoſtolus primę ad Corin.vij.c.diſcedit.odio chriſtianæ fidei , vel alia de cauſa non vult cohabitare.H.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio inter coniuges an admitti poßit? & caſus quo dos admittatur.*

Vxor legitima. In.j.gloſ.ibi. ſpiritualem.adde, vt.j.c.proxi.& ibi alij, adde vt Ber.
2 & ibi,peccatũ mortale.adde,† ſed pone quòd vnus coniugum ſornicetur carnaliter,alter verò ſpiritualiter,nunquid admittetur compenſatio.non videtur quia ſunt diuerſarum ſpecierum.arg.ff.de cõpen.ſi conuenerit.Sed contra,quia id operantur hæc duo,quantũ ad diuortium.j.eod.idololatria.&.c.iam nunc.Ad hoc dicit Goſ.indiſtinctè,quòd admittitur compenſatio.& idẽ dicebat Tan.qui etiam dixit,ꝙ propter ſornicationem ſpiritualem, perditur dos bene vel donatio propter nuptias.quod ſatis videtur ſecundũ Ber.brix qui ita ſentit in ſua quæſtione quæ incipit eſto quòd mulier &c.Sed Hoſt.dicebat quòd ſi accuſetur quis de ſpirituali,& excipiatur de carnali,in accuſatione nihilominus procedetur,& ſi conuincatur,nec reuerti voluerit excep.locum non habet.Sed poſt cõuerſionem,ſiue reconciliationẽ locum habebit,ſi aũt accuſatur de carnali & excipitur de ſpirituali,ſuper exceptione primitus procedetur:& ſi de ipſa appareat & lapſus non pœniteat; nullo modo audietur.& ita no.ipſe Hoſti.extra de diuor.de illa. Et in fine.adde,hæc fuit ſententia.Lauren.ſed Ber.brix.dixit quòd tenetur indiſtinctè eam recipere,niſi cum iudicio eccleſiæ,facta eſt ſeparatio,& vult ingredi monaſterium.& ita not.in iſta decre.&.eo.tit.quanto.in fine.¶ In glo.ibi,vxorem.adde quia mariti dicitur membrum,vt hîc.i.coniuncti.ſecundum Tanc.qui ita exponit,extra de conſti.cum omnis.in parte deciſa.

SVMMARIVM.

1 *Idololatriæ cauſa an poßit vxor admitti.*
2 *Fornicationis ſpecierum declaratio.*

Idololatria. Idololatria eſt eorum adinuẽtio,qua idololatria exercent,vel docent, vel defendunt hîc in princ.c.videtur.ſic argumentari omnes idololatria
1 eſt fornicatio† & cauſa fornicationis licitè vxor dimittitur,ergo & cauſa idololatriæ. Propoſitionem,& aſſumptionem ponit,ſed concluſionem prętermittit ſecundũ.H.noxia.id eſt,mala nocibilis.Pap. ſuperſtitio.i.varia,& ſuperflua religio & obſeruatio vel cultura idolorum,& dicitur ſic.à ſuperſtitibus.i.à ſenibus.qui multis annis.ſuperſtites per ętatem delirant,& errant quadam ſuperſtitione,neſcientes quæ vetera colant. Vel dicitur ſic à ſuperſtantibus.i.à dijs quando.ſ.de dijs non timenda timemus. Vnde ſuperſtitioſus.ſa.ſum.ſalſus, vel vanus,religioſus,vel cultor idolorum,vel damnoſus, vel ſuperſtitioſus dicitur qui tota die præcabatur & immolabat vt ſibi ſui liberi ſuperſtites eſſent ſecundum Hug.in deriua.&omnibus.c.ſtaſis grecè &c.iuxta fi.& adde quod dixi.xx.q.iij.pręſens iuxta princip.fornicatio.vide quod dicam.xxxij.q.j.c.vlti.in fi.& dic fornicatio.i.habens fornicem.i.arcum ſecundum Papi.permittit.Matth.xix.Mar.x.dic permittit.i.concedit.Pap. fornicationis carnaliter,& ſpiritualis.vt ſequitur.non dimittat.ſi vult cohabitare in pace,conſilium eſt ſecundum Hug.cum quo.ſ.vt.B. Item.ſecunda pars.infidelitas.hîc incipit ſecundũ Aug. in quo Aug.accipit fornicationem.ſ.pro quolibet mortali peccato.& dicit pro quolibet tali vxor eſt dimittenda.quod ſecũdum.H. intelligitur de infideli,ſi ad hoc vellet,illud cogit virũ fidelem,& vtitur.Aug argumentatione à primo adult.ſic ſi omnes auaritia &c.vt dicit hîc G.quæ ſequitur auaritia.ſ.j.q.j. cum omnes dominus Mar.xix.cum autem.ver.ait.Mar.xix. fornicantem.ſed etiã cogentem fornicari,vnde ſubdit ſed quiſquis &c.Ioan de fic.H.cam.q.d.ſicut illa quæ fornicatur & non cogit,cogitur per accuſationem vxoris.cauſa.verſi.¶ In.j.glo.in fin.adde,& hoc innuunt verba Aug.quæ ponuntur ſuper locum illum apoſtoli vbi tractatur de ipſo coniugio.ſed Ber.& quidã alij intelligũt hoc c.de pari coniugio.B.ſed pro hoc facit litera.j.eo.c.vbi dicit non dimittat &c.extra.¶ In gl ar.ꝙ in fine.adde,&.j.de cõiug lepro.quoniam.in fi.vbi de hoc ibi videas.

¶ In glo.idẽ eſt.ibi,dimittere,adde de hoc no.xxx.q. hîc noſſe ſiue videas.& in fine.adde & in hoc caſu loquitur,extra de conuer.coniug.c.vlt.nam ex eo quod dicit ꝙ fuit iudicio eccleſiæ ibi matrimonium ſeparatum dat intelligi ꝙ vbi maritus in ipſa fornicatione ſpirituali perſeuerauit,& ſic etiam ibi no.Goſ.& hîc adde quod no.xxx.q.j.c.noſſe.in glo.ille tamen verſi.ſed nonne.Guido.Aduerte quia contra iſtud.c. poteſt opponi de c.requiſiuit.extra de diuor.ſed dicit Hug.hoc.c. intelligi de cõiugio diſparis cultus,& ſecũdum hoc litera eſt clara. & ſimilis intellectus.in.c.præcedenti.ſed abbas & alij etiam intelligunt in pari.& iſte intellectus videtur placere magiſtro ſententiarũ
2 in quarto† tamen ibi diſtinguit inter fornicationem propriã,& communem,ac commiſſiuam,primã ſumendo pro carnali,ſecundam pro idololatria & tertiam pro qualibet concupiſcentia mortali.& dicit ꝙ pro prima & ſecunda,de qua.j.Reg.ij.licet vxorem dimitterre.Sed pro tertia non.vt præd.c.requiſiuit. niſi timeret vir ꝙ vxor compelleret eum ad mortale.ar.ſ.c,proxi.tamen credo Auguſtinũ principium huius c. intellexiſſe de coniugio quod ipſe videtur retractaſſe in lib. ſuo retractationũ licet obſtare,tamen dictum eius ſaluarẽ vt proxi.dixi ſecundum magiſtrum.P.Rauati.

SVMMARIVM.

1 *Propter quam fornicationem, vxor dimittitur.*

Non ſolùm. Perſeuerat.ergo eſt præmittẽda admonitio,præſertim vbi eſt chriſtiana,quę talia ſacit.Hug.¶ In gloſſ.hoc.c.intelligit.Hug. ibi de duobus fidelibus.adde,Hug. not. hîc ꝙ hoc.c. congrue. intelligitur de coniugio ſpirituali,& de fornicatione ſpirituali,& carnali. ſed
2 ſpirituali,† puta idololatria propter vtrunq; enim dimittitur vxor tam fidelis quã infidelis,ſecũdum Hug. Vnde quod dicit recede ab illa,dic ꝙ quo ad idololatriam planum eſt, de fornicatione vero carnali ſic legitur,recede ab illa.ſ.infideli, ſi te rogat ad talia.ſed ſi ad hoc te non cogit,eam poteris retinere, dũ modo velit deſiſtere, & eam potes conuincere coram eccleſia ſecundum Hug.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quibus ſoluitur matrimonium.*
1 *Tranſgreßionis effectus duo.*

Si infidelis. Hoc.c.loquitur in pari coniugio Hug dicit apoſtolus.j. ad Corin. vij.c. diſcedit.odio fidei chriſtianæ.H.hoc etiam.verſ. pecuniario.ſ.j.q.iij.c.totum.ff.de ver.ſig.pecuniæ.¶ In.j.glo. ibi,ipſo iure. adde,idẽ
2 ſentiunt Vinc.Phi.& Hoſti. extra de diuor.c. quanto.† Quidã tamen dicunt ꝙ non ſoluitur primum matrimonium niſi conuerſo contrahente,vel religionem intrante, ſed hoc dicere eſt contra textum prædictæ dec.quanto.ſecũdũ Io.de fic. & Hoſt. Tamen tutius eſſet vt iudex diem aſſignet infideli.ar. extra de conuer.coniug.ex publico.& qui ſi.ſint leg.lator ſecũdũ Hoſt.qui ita no.in præd.c.quãto.& adde quod dicam.j.eo.q.ij.c.ij.
2 ¶ In glo.ar.ꝙ in fine.adde,vbi ſatũ de hoc,& no.† ꝙ tranſgreſſio modi vel formæ conſtituit proceſſum irritum. vt extra de reſti.ſpo.piſanis in fine.extra de elect.quia propter.x.q.ij.§.qui vero.Item conſtituit ſacramẽti collationem nullam.xxxiij.di.quorundam.nam extra formam eccleſiæ non eſt locus veri ſacramenti.ſ.j.q.j.extra catholicam.ſecundum Goſ. qui ita not.in præd.decre.piſanis.Guid.

Tertia pars.j.q.cauſæ.xxviij.

SVMMARIVM.

1 *De contentione duorum virorum.*
2 *Tributum quare imponatur.*

IAm nunc illud. Hic incipit tertia pars primæ quæſtionis cauſæ.xxviij.in qua magiſter ſuadet vt fidelis non dimittat vxorem infidelem,pro-
1 pter Deum.Io. de fic.† Et ſcias ꝙ inter Aug. & Pollentium

Pollentium erat contentio de expoſitione illius verbi apoſtoli
cæteris,ergo dico nõ dominus &c.quia Pollentius exponebat
de præcepto,ſed Aug.de cõcilio quòd hîc proſequitur. deſcen
ſus autem ad literam talis eſt.hactenus tractauimus &c. vt hîc
dicitur per Ioan.ait.j.ad Corin.vij.non dominus.ſub.dicit ore
proprio H.locutus eſt.ſ. apoſtolus. prohibet. hîc tenetur pro-
priè.H.inouet.ver.i.cõſulit.ordo apoſtolus.vt fideles,&c. vſq;
ibi.tibi autem &c.& poſtea reſume literam,ꝙ poſsit,& dic ꝙ,
pro quia,vel vt infidelibus coniugibus.tibi,ver.vetat.i.diſſua-
det,vel ſub forma vetationis conſulit ne fiat Hug.inquid.j. ad
Corioth.vij.ſuperius in eadem epiſtola.vij.in chriſtiano nomi
ne.ergo fratris,quilibet chriſtianus intelligitur.xj.q.iij.ad mẽ-
ſam.In regula ergo euangelica.ſcilicet ſi peccauerit in te frater
tuus &c.quilibet chriſtianus intelligitur etiam Papa.H. filij. q
de hac copula naſcuntur.H.immundi.ſ.ſpurij.Hug vt.ĩ.eo.q.
ij.in prin.nunc autẽ.i.ſi permanetis.H.ſunt.i.eſſe poſſunt. per
ſeuerant.i.frequẽter acceſſerunt. hortatus.ſcilicet apoſtolus.j.
ad Corin.vij.c.cur ergo.ver.cauſa.ſ.vt fideles lucrifaciant in-
H.quærantur.i.acquirantur.vetat.i. diſſuadet.j. ad Corin.xx.
facienda.ad ea quæ ſunt conſilij eſſe facienda.H libera. chari
tate.Matth.xvj.vt vade,& vende omnia quæ habes.H.officijs.
i.operibus.H.gratiora.deo & hominibus. xxxiij.q.v. qui ſitit.
H ad idem etiam ſatis cõcordat,quod dicit ipſe Aug. ait cum
ſeruitutis quantò magis indebita, tantò grauiora quæ autho
ritas ſic exponenda ſeruitia quanto magis indebita ſub alijs pa
ribus.vnde ſenſus eſt i. quanto magis impenſa grauiora ſunt:
quoad. B.vnde poteſt eſſe quòd aliqui duo obligantur corpo-
raliter,ad ſeruiendum alicui.tamen aliter magis indebitè ſer-
uit.i.liberius,quia non attendit debitum , vt propter hoc ſer-
uiat,quia debet,ſed tantum bonitatem illius cui ſeruit , & ta-
men ęquali debito vel fortè meliori ſeruit.ſecundum dominũ
Hug.Cardi.vnde ver.tributum.ſ.perpetis propter peccatum,
a factum eſt † vt tributum imponeretur,vnde colligitur , quòd
quilibet tenetur ſoluere tributum,Chriſtus autẽ,qui ſine pec
cato erat tenebatur.ſoluit tamẽ ne ſcandalizaret eos &c. mon
ſtraſſet.Matth.xvij.ſcandalizaret. Matth.xvij.gerens.i.dirigẽs
iam vero apoſtolus.ver.j.ad Corin.ix.iſta.ſ.quæ libera charita-
te,ſpontanea voluntate fiunt.non præcepti neceſsitate.H. ſu-
perius.j.ad Corinth.ix.manducandi.i.viuendi de ſtipendijs no
ſtris.H.ſororem.i.nõ ad illicitum vſum ſed vt nobis miniſtret.
H.xxxj.diſtin.omnino operandi.ſ.accipiẽdi.H.ſi alij hypocri-
tæ.¶ In glo.i.conſulo,in fine.adde.ſ.quòd fidelis non dimittat
infidelem cohabitare volentem.H.¶ In gl.ponitur,in fine.ad-
de,quod ſentit H.dicens quòd eſt prohibitio quandoq; volun
taria,quandoq; neceſſaria.¶ In gloſſ. arg. aliquid,in fine.adde,
arg.contra extra de tranſact.inter corporalia,vbi de hoc. ¶ In
glo.j.ſi alijs,in fine.adde,& nõ refertur ad proxi.iſtud alioquin
¶ In gl.j.poteſt,à crimine,in fi.adde,vel dicit.poteſtatis.i.reb⁹
in noſtra poteſtate conſtitutis.xiij.q.j.§.quia ſua ergo.¶ In glo.
qui plus.ibi, res noſtras.adde, ſub. & qui ſumus prædicatores.
Hug.¶ In glo i.famem in fi.adde,vt.xij.diſt.quod dicit,in fine
Guid.Et aduerte quia textus huius.c.per aliquos inducitur ad
probandum quòd in eodem actu quis plus meretur volunta-
riè ſine voto faciens,quã cum voto. Et facit pro hoc.ĩ.xxxiij.
q.v.tunc ſaluabitur.Sed in contrarium facit.xj.q.ij.quid.& de
hoc per beatum Thomã,ſecunda ſecundæ.quæſtione.lxxxviij.
articu.vj.& quæſtione.clxxxvj. etiam articulo.vj. vbi in ſolu-
tione vltimi argumenti reſpondetur ad hunc textum. De quo
etiam vide in fine articuli,ibi proximè præcedentis. & per gl.
quę tamen non allegat hunc textum in cle.j.de reli.& ve.ſanc.
in gl.& fortior.de quo ſatis ſcripſi.extra de vo. & vo.redemp.
c.per tuas.in tertia quæſtione , & in remiſsionibus ibi per me
datis.Prætereà textus huius.c.ibi,ne ſcandalizaret &c. excuſat
clericum pro euitatione ſcandali tributum ſoluentem,vel deci
mas à laicis non exigentem. ar.extra de deci.c.ij.

SVMMARIVM.

1 *An prohibeat deus ab infideli recedere.*
2 *Quæ ſunt conſilij,quid important.*
3 *Nubere quot modis quis dicatur.*
4 *An in reſcriptis ponitur aliquando clauſula ſuperflua.*
5 *Quid vtilius nubere,an non.*

Sic enim. Hîc ponuntur tres negationes , & referũtur
ad tria verba,& planus eſt ſenſus:& eſt ordo.
1 fideles †,viri vel fœminæ non prohibentur à domino,non re-
cedere ab vxoribus ſuis infidelibus.vel maritis , ſic inquã non
prohibentur,vt neq; iubeantur non recedere,quaſi nec prohi
bentur recedere. Et eſt congruus intellectus quantũ ad textum
apoſtoli,quòd id quod apoſtolus conſulit,ſcilicet tales non re
cedere dominus nec iubet,nec prohibet·ſed ſequẽtes rationes.
Aug.volunt vt nulla negatio referatur ad illud verbum, rece-
dere,quia nulla ratio ſupponitur quare dominus non iubet re
cedere verumtamen eſt quòd neutrum nõ recedere iubet , vel
prohibet : quia vtrunq; licitum eſt.ergo ſecundum hoc prima
negatio debet remoueri,& pro non adiecta haberi, quia vt di-
cunt non inuenitur in ſerie Aug.vel prima negatio , & conſe-
quens referuntur ad illud verbũ.prohibent.nec faciunt vnam
affirmationem,ſed altera illarum eſt ſuperũdabdatiua.i.ſuper
flua negatio. ergo. fideles viri & fœminæ non prohibentur à
domino recedere ab vxoribus infidelibus , vel maritis. ſic nec
prohibentur recedere vt neq; iubeantur recedere.q.d.neq; pro
hibentur,neq; iubentur recedere,& de vtraq; ſubditur ratio,
& primo quare nõ iubeantur,& hoc eſt, nam ſi &c.H. nam ſi.
verſi.coniuges.ſ infideles.iubentur.ſcilicet à domino Matthęi.
xix.apoſtoli.j.ad Corin.vij.prohibet.i.diſſuadet.H. item. ver.
prædicari.Matth.xix.competit.ſcilicet euangelium.i.euange-
lij prædicator.H.iuſtitia.canonica,vel iuſtus deus.H. permiſit
Matth.xix.à fornicante.vxore,vel viro.H.diſcedere.xxxij q.j.
c.j.fornicatio.i.idololatria,vel infidelitas.H.e. idololatria.ma-
ior.ſub.illa quæ eſt in corpore H ex fide.i.cum fide virtute.H.
ad Roma.xiiij.peccatũ.i.cum peccatu infidelitatis,vel eſt pec-
catum.i.inutilis quo ad vitam æternam.quãuis verum &c. ſe-
cundum.H.idem.verſi.quoniam ergo ſecunda pars.dicũt qui-
dam quòd iſtud,ergo non ponitur illatiuè,nec continuatur ad
ſuperiora.ſicut in legẽda beati Martini legitur.& extra de ſum
ma trini.c ij.in princi.alij notant contrarium.pe. In quo.i. per
quem.mortuus.j.ad Corint.vij.beatorum. verba apoſtoli ſic.
xxxj.q.j.quòd ſi permiſit.i. in caſtitate.H. adiecit. Paulus.j.ad
Corin.vij.c puto.i.firmiter.credo.H.& eſt verbum humilita-
tis.Ioan.prouide.hæc verba Aug.ipſe ſcilicet ſpirituſſanctus.
Hug.inſeparabilia.de conſe.diſt.iij.omnes.Hug. dicitur. verſi.
tamẽ,ſimilitudinarium.eſt,& ponitur pro etiam,licet dicatur
inſpirante domino dare conſilia,& ideo videntur illa conſimi
lia eſſe domini.dicit tamen &c.apoſtolus.j.ad Corin.vij.c.do-
mini.aliqua legis præcipientis vt contineant,vel nubant,Hug.
conſimilium.continendi à ſpiritu ſancto.mihi inſpiratum.H.
miſericordiam.i.apoſtolatum.Hug.conſecutus.ſic.viij. diſtin.
conſuetudo.fidelis.i.in diſpenſatione mihi credita , & per hoc
conſtat quòd ſiue idoneus in dandis conſilijs ſalutaribus. Hug.
vnde.dic & fideliter.prędicare ait.j.ad Corin.vij. verumtamẽ.
verſic.aliud.i. contrarium Hug. hîc autem.i. in conſilio Hug.
2 † quæ enim conſilij ſunt, neceſsitatem non inducunt.ſecus in
his quæ ſunt præcepti.xiiij.q.j.quiſquis.c.qd præcipitur.xviij.
q.j.c.j.xxv,q.j.ſunt quidam.P.ita.verſic.licitum. in genere hîc
partim.i.quiddam.coram deo.i.ei beneplacita velut. hîc exem
plificat,qualiter in conſilin licet aliud facere , & id expedit.H.
apoſtolus.j.ad Corin.vij.c.licet.i.licitum eſt.bonum.quod eſt
in nuptijs intranſitiue,id eſt bonũ quod eſt nuptię,bonũ dico.
minus.ſub bono cõtinentiæ,vel minus bonũ continẽtię.i.cõti
nentiã conjugalem quæ minus bonum eſt,quã continentia vir
ginalis,vel vidualis.ſecundum Hug. ipſum. verſicul. licitum.i.
nubere.Hug. fornicationem. aliâs non eſt in textu ſed tamen
ſubauditur.ſecundum Hug.infirmitatem.id eſt cõcupiſcentiã,
vel homines infirmos & incontinentes. Hug.excipit.id eſt do-
minus in euangelio,vel apoſtolus.id eſt excluſit , & remouit à
crimine fornicationis.Hu. honeſtate.i.honeſto cõiugio.xxxij.

q.ij.§.his ita.Hug.impediat ipſum nubere, quantum in ſe eſt. Hug.quo.i.ad quod conſilium.arriperet.i.conſeruaret.tunc autem .verſi. licitum eſt. dimittere coniugem infidelem,vt ſequitur.poteſtatis i.licẽtię.Hug.vnde.i.illud de quo legis,euangelicæ. Matth.xix.prohibet.i.diſſuadet.Hug. ſcandalizantur.i. offenduntur Hug.offenſi.i.dimiſſi.& ſunt offenſi.& hoc quòd dimittuntur coniugia de facto.Hug. dimittuntur. conuerſi ad fidem.difficile.de facto.Hug.reſoluuntur.i.ſeparantur à ſecundis.Hug.ideo.verſi.hîc.ſ.in dimittendo,vel non.illud.ſ.nubere vel non nubere. Hug. vtrunq;.i.dimittere.& non dimittere. Hug.hîc autẽ.verſi per.i.ſecundum.Hug. iuſtitiam.quia cauſa fornicationis poteſt dimitti & de conſilio apoſtoli poteſt retineri.Hug.coram domino.i.authoritate domini.infirmitatem. quia faciles ſunt ad ſcandalum,vel fornicationem.Hug. nõ expedit ſcilicet dimittere cum conſentit ſecum habitare. prohibet.i.ſub forma prohibitionis diſſuadet.H.mouet.ſcilicet non dimittere.Hug neq;.ſcilicet non dimittere.Hu.prohibet.i. diſſuadet. Hug.proinde.verſi. ſimile.ver.pręceptum.j.ad Corin. vij.c.dico.i.conſulo.illud.verſi.ſ.conſilium de virginibus.illud. ſ.nõ dare nuptui.at.pro ſed.verè.pro certè.vnde.ſcilicet dimittere.aliud.ſ.retinere,& non dimittere.non oportet.ſicut dicebat Spollentius.ergo.pro ſed.dicere.impropriè tamen.his.verſicu.ſ.quia vtrunq; licet,ſed non vtrunq; expedit Hug domini.vbi dixit,quòd non licet vxorem dimittere,niſi cauſa fornicationis. Hug. Matth xix.c.ait.j.ad Corin.vij.quòd vtiq;. ver. prohibentur.id eſt diſſuadetur.ſin autem .verſic.prohibentur. verſic.alicubi.ad Gal.vj.j.ad Corin.vij. iubenda i. de doctrina pſeudo prophetarum fugiẽda,& eam quam tradiderat tenenda,& de circuncisione non facienda & huius.dicit.in.i. epiſtola ad Cor.iiij.c vbi multa mala dixerat de his & aſpera, à quibus erant retrahẽdi finito pręcepto.Hug.confundam.i.vt tantum nobis faciat.erubeſcentiam.Hu ſcripto.j. ad Corint.iiij. c.moneo.& etiã more monentis dicit quòd tamen in ſe neceſſitatem pręcepti:ex hoc verbo,& ex illo ſe.monemus,&.ſ.eo. monere.colligitur.arg.contra illos qui dicunt ſe non teneri ad hoc,vt illa,ex quo verbo monitionis ibi inueniũt,ſed ſępe monentur quæ neceſſitate pręcepti iniunguntur. Item ſæpe vnũ ponitur pro altero.xxxviij.diſtin ignorantiam. de conſe.diſtl. v.quia dies.ij.q.j.deus Hug.ait.j.ad Corin.vij.Paulus.ad Gala. v.ecce.arg.quòd in reſcripto principis,vbi ponitur mãdamus, vel præcipimus.prius ſubſequentia debent conſiderari quàm mandatum vel præceptum effectui mancipetur.arg.ad hoc.extra de reſcrip.ſi quando.& de æta.& quali.eam te.quia hoc refertur ad primam reſponſionem , quaſi dicat bene dico quòd hoc verbum dico.vtrobiq; poteſt accipi commonitoriè. quia illa &c.cum vero.verſi.dicit.ibi.j.ad Corin.vij.c. prohibebat. i.ne fieret conſulebat.Hug.ergo.verſicu.licitum.dimittere cauſa fornicationis ſpiritualis.iuſtitiam. non contradicentem.liberam.i.non coactam.quæ eſſe debet inter cõiuges.Hug.tu autem.quarta pars.ſibi.id eſt qualiter exponatur.ait.j. ad Corin. vij.c.dico.id eſt pręcipio.Hu.domin°.ſcilicet dicit.i.pręcipit. vel monet.Hu.alloqueretur.apoſtolus.Hu.iuſſit. Deuter.vij. Exo.xxxiiij.c.religionis.id eſt ſectæ.Hu.teſtimonium.de veteri teſtamento.Hu.addidiſti.quaſi & exemplo noui teſtamenti ex teſtimonio id oſtendiſti ſcilicet quòd coniugia diuerſæ religionis non deberent contrahi.verba.j. ad Corin.vij. tantum.

† Not.quòd tribus modis dicitur quis nubere in domino.ſ.regulariter.vij.q.j.ſicut.Item viro ſuę religionis.vt hîc.Item ſine ſuſpiciõe.xxxj.q.ij.c.ij.In domino.i.Chriſtiano Hu.quòd ita. verſicu.deinde.verſi domini.de coniũctis intelligendum. veteri teſtamento.Deutero.vij.in nouo.j.ad Corint.vij. copulata. de facto,vel.id eſt copulentur. hug.quare. verſicul. ex ratione Pollentij.Aug.concludit.id eſt ſi ita eſt apoſtolus contradicit. domino.id eſt vtriq; teſtamento.Sed concludit interrogatiuè & ſubintelligitur illatiua coniũctio.quaſi dicat ſi hoc eſt præceptum domini tam in nouo,quã in veteri teſtamẽto. Sed hoc iubet dominus,& monet apoſtolus,vt niſi eiuſdem relig. coniugia copulentur,vel copulata de facto non maneant, quare ergo &c.Hug. Alij verò legũt hanc literam interrogatiue ſed exponunt,quare.i.ergo,miſſum.deutero.vij.contra doctrinam. j.ad Corinth vij.copulata , primo antequàm alter ad fidem conuertetur.H quia.verſicu.inquit tu Pollenti.H.iubet.hoc dicit Pullentius ſecundum ſuam opinionem.H.his verbis,vbi replicat Augu.contra Pollẽtium ex verbis eius vt dicit his verbis quibus aſſeris apoſtolum loqui de coniunctis,& non de coniungendis vt dominus.& ideo non contradicit cum domino Hu.aliud.i.in alio caſu intelligendum.hoc.ſ.quod dicit apoſtolus.Hu.illud.ver.ſcilicet ne nubat & cætera.H.agitur.id eſt dicitur,adſtruitur vtrunque.deuter.vij.Marci.xix.&.j.ad Corinthios.vij.diuerſum.ab eodem quo loquitur apoſtolus.i.in alio caſu intelligendum.H.euangelium.i.euangelij prædicator.H. ſi ergo.verſiculo hîc oſtendit conſilium apoſtoli,& domini eſſe.& quòd nulla ſit ratio Pollentij quam oſtendebat hîc . quare hoc non dicit dominus,quod dicit apoſtolus.H. apoſtolus iubet.q.di.iubet.i.admonet.tacitè per apoſtolum, per quem, & in quo loquitur.vnde ſubdit ironicè niſi fortè &c.H.apoſtolus ait.ij.ad Corin.c.vlt.intelligis.iij.pars in cõſpectu.ſ.tuo ecce.ver.cõiugiũ.ſ.de nouo H.ſ.in dicto apoſtoli.H.nõ inueniſti. ſ.rõnalẽ & congruam i.ſi cauſam conuenientem nõ reddidiſti H.putaueras.ſ.quare dominus non præcipit vt fidelis non dimittat infidelem.H.In.j.glo.ibi abundat , adde dicit Ioſ.quòd æquè planè legitur cum tribus negationibus.duę nanque ſunt quæ ponit circa tertium.ſ.non prohiberi,& non nubere. Tertium eſt non recedere,ſenſus ergo eſt nec dominus prohibet, nec recedere,nec iubet quæ monendo dixit apoſtolus ne fidelis dimittat vxorem infidelem. In glo.non repetitur.in fi.adde ſub.& continuatur ad præmiſſam partem.c.quæ non eſt hîc. In gloſſ.ſ̃.proximè in fi.adde.xxxj.di.in cœna.in glo.ij. ratio, ibi non præcepit.adde ſcilicet dominus dimitti tales,ſiue ſeparari Hugu.In glo.ar.quòd in fine,adde.vt.ĩ.e.q.ij.c.j. extra de diuor.quanto.In glo.reſponſio,ibi,condemnandum.adde,arg. ad hoc de conſe.di.ij.in Chriſto patri.in prin.& ibi ſimilia,adde,ſub.& illa reſponſio continetur vſque ad verſi.ĩ.e.ita ſanè. In glo.pro maiori,ibi inſeparabilia,adde dic de hoc vt legitur, & notatur de conſecratione diſtinctione vlt.ſaluator.in prin. In gloſſa hoc reſpondet in fine,adde,reſponſio Auguſtini protenditur vſque ibi,ſi autem.& cætera Hugu.In gloſſa alterum adde.ſ.dimittere,& ibi,fornicationem.adde.ſupra eodem idololatria.& ibi:lucrandi,adde ſupra eodem iam nunc.& in fine adde idem.Hugutio.cuius fuit hæc expoſitio,dicens.non ergo peccat fidelis,ſi dimittat infidelem,licet non velit vti conſilio apoſtoli.In gloſſa id eſt niſi,ibi præcepiſſet.adde vt ſupra eodem capitulo in principio.In gloſſa.argumento. ff.ibi vacat,
4 addo,unò † ponitur aliquoties clauſula ſuperflua in reſcripto ſiue ſuperuacua,vt extra de ætate & qualitat.accœpimus.C.de ſerui.non recte.& in contrario hic aſſignato.ff. pro ſocio. ſed & ſi adijciatur.ff.de auro & argento.legato . pediculis.§.labeo. ſed pro iſta prima ſententia facit extra de reſcriptis.cum adeo ff.de vſuris.ſi ſtipulatus.ff.de legatis primo.ſi quando.in principio argumento.ff.ad municipales lege prima.in fine.ff.quod metus cauſa lege prima.ff.de verborum obligationibus.l.ſi ſic ſtipulatus.extra de priuilegijs.ex ore.ſecundum gloſſam.& argumento extra de maioritate & obedientia.ſolitę.vbi de hoc in gloſſa quòd quandoque & cætera.Secundo hîc dependet ex voluntate quandoque,nec mirum eſt ſi aliquoties exſuperabundanti clauſula apponatur,nam & quæ cauſa dubitationis,in contractibus inſeruntur ius commune non lædunt. ff.mandati.qui de mutua.& aliquoties etiam tota litera eſt ſuperflua,vt patet extra de procuratoribus. quia in cauſis.vbi quia plus conſueuit timeri,quod ſpecialiter conceditur. quàm quod generaliter impetratur.vigeſima tertia diſtinctiõe quoniam in quibuſdam.extra de hereticis.ſi aduerſus.regulare tamẽ eſt,quòd clauſula aliquid debet operari,vt in iuribus ſupra ad hanc partem alleg.quod autem dixit . d . dec.ex ſuperabũdanti accœpimus.&c.nõ reſpicit ſuperfluitatem,ſed gratiam q.d.de gratia hoc facimus,vt ibi patet ex verbis præcedenti. ibi & ſe.ſecundum Hoſtiẽſem.qui ibi ita notatur. Et ibi attenditur.adde,aliàs de ſimilibus idem eſt iudicium extra,de trãſ.

inter

inter corporalia.§.ſicut ergo extra de cõſti.trãſlato.vbi de hoc aliquando tamen nõ eſt eadem ratio,& eſt idem ius:vt legitur & not.ff.de col.bo.l.ſi qui filium.& hic adde qd no.xxxvij.di. relatum.in gl.licet.P.&c. ¶ In glo. reſpondet.adde.ſ. Pollentius.H.Et in fi.adde.q.d.non prouenit tua cõcluſio ô Auguſtine,quia Paulus &c.Hug.¶ In gl.ar.q.ibi,ad initium.adde,aliâs
5 alium.i.iudicem.Guid.† Vtrum autẽ alicui magis expediat nõ nubere,quàm nubere, ſcripſi extra de ſpon. c. commiſſum. & quot ſunt ſpecies ſiue modi matrimonij,ſcripſi de diuor.cap. quanto. poſt Henricum.

Quarta pars.j.q.cauſæ.xxviij.

COntra inuenitur. Hîc Icipit . iiij. pars.j.q.cauſæ. xxviij.in qua loquiſ de iudęis,à quib' vxores,& filij baptizati,ſunt ſeparandi,& aliâs eorum cõſortium vitandum,& hoc probat per.v.authoritates.Ioan.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter vxor non poteſt dimitti ſine eccleſiæ authoritate.*

Iudæi. Habent,fac vim in verbo,habent,quia nõ dicit accipiunt,vel acceperũt:loquitur enim de his, qui in iudaiſmo coniuncti ſunt,& poſteà alter cõuerſus eſt ad fidem. H q ſi.ver.ſeparentur,dicit.ver.verũ eſt ad petitionẽ conuerſi: nam in intellectu huius.c.ipſe.B.dicit idem fuiſſe ſemper & in gentilibus,& in iudæis.& ita non contradicit ſ̃ e.q.iam nunc:
1 † & ideò ſcdm eum dicit litera,admoniti quia ſine authoritate eccleſiæ non poteſt eam dimittere,niſi in tribus caſibus, vbi ipſo iure ſoluitur ius matrimonij ſcdm Lau. vel dic,q ideò dicit admoniti.ſ.vt chriſtiani efficiantur:quia admonitio,in tali caſu ſ.cum debet eſſe ſeparatio propter fornicationẽ ſpiritualem,ſemper debet præcedere ar.ſ̃.e.nõ ſolùm ſcdm.H. & ideò ſeparantur ne propter cohabitationẽ infidelis.ſ.iudęi,fidelis reuocetur ad vomitum ſcdm.H.non poteſt.ſ.infidelis,talis.ſ. iudæus.H.filij.ij pars,atq;,pro,&,ſequentur.i.baptizentur. Ioſ. ſimiliter.iij.pars. ¶ In.j.glo.ibi,quanto,tu dic qd hæc decr. nõ corrigit,ſed declarat:vt patet in.d.decre.ver.ſi enim alter &c. ſed qd ſequitur verius eſt.Et ibi,& gentili. adde hic vide qd legitur,& no.ſ̃.e § his omnibus.ver.item Apoſtolus.Et ibi,chriſtiani.adde hunc intellectũ non patitur. H. cum textus dicat hunc,vt ibi dixi.Et ibi,aliud.adde hoc eſt tenendũ ſcdm Io.de. ¶ In glo.j.xxxij.q.j.ibi,ad baptiſmum.adde hoc eſt intelligẽdũ de infantibus,& nõ doli capacib',aliâs ſecus ſi eſſet doli capax vt no.extra de conuer. coniug.ex his in glo.j.in fi.& idem not. hic.H.Et in fi.adde hunc intellectũ non admittiſ.H.dicit enĩ, quòd loquitur de his qui in iudaiſmo ſunt coniuncti,& poſteà alter conuerſus eſt ad fidem:vnde dicit litera,hunc,nõ dicit accipiunt,vel accepoerunt ſecundum.H.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid iudæus Paganam poſsit vxorem ducere.*

1 **Verum.** Euitent,† ſed nunquid iudæus poſſet contrahere cum pagana?videtur q non , quia hoc eſt prohibitum in veteri teſtamẽto,& etiam à iuregentium vt.ſ̃. j.diſt.ius gentium &c. item quia ibi eſt diſpar cultus.Sed cõtra videtur,quia hodie pagani non ſunt idololatrę & ferè omneis ſunt circuncisi,& diſcernunt cibos,& iudaizant.Dic ſcdm.H. q inter tales poteſt matrimonium contrahi, & quod propter diſparem cultũ nõ impeditur matrimonium , niſi inter fideles & infideles:nec olim aliter fuit prohibitum:& dicit.H.q prohibitio iuris gentium non eſt adeô efficax , vt inter infideles diuerſæ infidelitatis matrimonium contrahi non poſſit.

SVMMARIVM.

1 *An ſint ſui iuris iudæi,& an ſint baptizandi inuito patre.*

Iudæorum. In.j.glo.ibi,trahendi adde.tu dic vt dixi xlv.diſt.qui ſyncera.Gui.Sed aduerte qa Guid.in.d c.qui ſyncera tenet contrarium huius gloſſ. dicens
1 † quòd iudæi non ſunt ſui iuris , & ſic nec filij in poteſtate eorum:ſed in poteſtate principũ temporaliũ, & ſic poſſunt principes filios auferre iudæis , & eos baptizare vel vendere . Sed Thomas tenet cum glo.& contra Guid.dicens qd contra ęquitatem iuris naturalis eſſet , qd filius antequàm haberet vſum rationis auferretur parentibus,prout ipſe tenet in ſecunda ſecundæ quæſtione. x. articulo.ij.vbi plenè de hoc : nam ſancti patres noſtri hoc nunquã attentarunt,& ideò non eſt veriſimile,qd fieri debeat ſecundũ Thomam vbi.ſ̃.P.Rauati. Tu verò cum quæritur vtrum filij iudæorum,ſeu aliorũ infidelium , & apoſtatarum inuitis parentibus ſint baptizandi,dic vt ſcipſi extra de iudæ.c.ſicut iudæi . in quæſtione , & vide omnino quæ ſcripſi. in.d.c.qui ſincera vbi reperies dicta Thomæ,de quibus ſ̃.& etiam dicta Guido.

Sæpe. Non dicit ſemper,quia qñq; aliâs ſecus. xxxij.q.j.c. ſi.quod eſt contra bonos.i.diu exercitatos in bonis operibus.H.quanto.j.ad Corinth.xv.eos.ſ.neophitos.H. proni ſunt,quia non ſunt nouelli in fide,de conſe.diſt.v. neophitis hebręis,gentile eſt·gentem enim ſignificat,ſeu deſignat,non ritum,vel ſectam:ſimiliter,& hoc eſt nomen iudæus,& ita idem eſt chriſtianus,& iudæus,vel hebręus:ſed tamen qñq; deſignat ſectam,& aliâs ritum:vt de cõſe.di.iiij.à quodam.H.Quicũq;. ij.pars,infidelium.i.iudæorum. H. hi.ſ.baptizati.hug.doneſ, non vt ſint ſerui eorum,ſed ad correctionem,ſed ſub eorũ correctione,ſeu diſciplina regantur,& informantur.H.¶ In.j.gl. ibi,antiquum.adde ad huius declarationem,videas quòd dixi. lvj.di.dominus.in verbo Thamar.¶ In gl.arg.quòd,ibi,conſtituit.adde,vbi de hoc. Guido. Vtrum autem iudæi,vel pagani, ſeu alij infideles ſubſint legi,ſeu per legem poſſint corrigi, vel diſtringi,ſcripſi poſt Henricum in capit.gaudemus.de diuort. cum ſua remiſsione.

SVMMARIVM.

1 *In augurijs an ſit ſuperſtitio.*
2 *An iudæis poſsit dari medicina.*

Nullus. Sacro ordine.i.in quolibet ordine,ſicut etiã ſumitur.vj.q.j.infames.in fi.& vide qd no . xxxij. di.in ſum.ſic etiam ſumitur.ſ̃.j.q.j.§. quolibet. & dic alioquin incõpetenter.ſequereſ disiungẽdo,aut laicus &c.ſcdm.H.azi-
1 ma,vel auguria.† Quidam dicunt qd auguria tantũ prohibentur,quia in eis eſt ſuperſtitio,& ea certis temporib' comedũt: ſed.H.credit q hoc nomine auguria,quilibet cibus illorũ intelligitur.ar.j̃.c.prox.& fuit hoc prohibitũ, non propter cibi immundiciam,ſed in deteſtationem,& odium iudaicę cęcitatis,ſiue ſuperſtitiõis.ſ.ne videamur factum eorũ venerari , vel potius ea eſt ratio quæ in ſequenti.c.aſſignatur ſcdm.H. communicet,aliâs habitet,hoc omnibus modis prohibeſ propter timorẽ ſuperſtitionis,extra de iudę.iudæi.nocet,quid ſi moriatur niſi iuuetur,voceſ à iudæo medico,& alium inuenire non poſſit,credit. H. qd in tanta neceſſitate, licet ei illum vocare, percipiat,ſumẽdo.ſ.qd ipſe iudęus pręparet eam & exhibeat ei ſed.H.intelligit neceſſitatẽ ſemper excluſam : quia neceſſitas legem nõ habet:& videtur quod ſit expoſitio eius qd dixerat,
2 aut nocet &c.† Sed nunquid poſſumus eis dare medicinam?dicit Hug.ſic vendendo,niſi fortè cauſa pietatis,& humanitatis. arg.xj.q.iij.quoniam multos,excõicetur,niſi admonitus ceſſauerit,vel ad tempus ſuſpendatur à ſacramentis.xj.q.iij.qui cõmunicauerit.Hug.¶ In.j.glo.in fin.adde ibi loquitur de paganis,& fuit etiam licentia Papæ,quòd dicit hodie eſt ius commune.Item in caſu neceſſitatis, licet manducare etiam idololatria,ſecundum id quod not. xxxij. q.iiij. ſicut ſcimus. & adde quod legitur,& no.xj.q.iij.ad menſam.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Vilitas an ſit vitanda? & qualiter propter infidelitatem matrimonium poßit ſeparari.*

Omnes. Pennittenti.j. ad Corinth.viij.& ad Roma.j.
1 †Qualiter autem. & in quibus vilitas eſt vitanda,ſcripſi de priuile.c.j.& qualiter propter infidelitatẽ vnius coniugis alter eum dimittere, & poſt dimiſsionẽ & infidelitatis ceſſationem ad eum redire teneatur,& vtrum fornicatiõis, ſpiritualis vnius coniugis ad fornicationem carnalem alterius compenſatio admittatur,ſcripſi in.c.quanto.de diuort.in quibus locis vide etiam per Henricum.

Quinta pars.j.q.cauſæ.xxviij.

SVMMRIVM.

1 *Conſcientia quid dicatur,& infidelitas quid ſit:*
2 *Quando deeſt vna virtus,& omnes deſunt, & falſam virtutem non eſſe virtutem.*
3 *Quid dicatur eſſe contra ius,& præter ius.*

EX his itaq;. Hic incipit.v. pars.j.q.cauſæ.xxviij.in qua ponit magiſter diuerſas ſolutiones ad id , videlicet quomodo intelligitur, qd dicitur omne quod non eſt ex fide &c.& probat etiam ꝙ nullus chriſtianus debet ducere mulierẽ infidelem:& diſtinguit inter matrimonia fidelium,& infidelium.Io.de fi.vnde dic ꝙ concludit & reſpondet primis allegationibus ſcdm Hug.& determinat authoritates,quibus probaſſe videbaŧ coniugium non eſſe inter fideles,& infideles ſcdm Io.de.Apoſtoli.ad Rom.xiiij. &.ꝯ.e.§.
1 j credatur.xij.q.j.ſancimus.cõtra conſciẽtiam. † Conſcientia dicitur conſocialis ſcientia.ſ.ſcientia cũ alio.ſ cum veritate.ſ. ꝙ quis ſcit ita eſſe in veritate ſcdm.H.Vel dic ꝙ cõſcientia eſt cognitio ſuijpſius cordis ſcdm Pap.vnde.ver.probatũ eſt,i approbatum nõ erronea facientis conſcientia.P.ſed ſcdm Deum fieri debet.i.quamuis probat in cõſcientia,locũ. ad Rom. xiiij. aliter,à cõſcientia.non tamen.ver.bonũ eſt.i.credamus eſſe bonum.Lau.ex culpa.xxxvij.di.§.vl.hinc etiam.ver.ait.ad Rom. xiiij.nõ iudicat.ſicut iudicat ſe patronus,qui ea lege vendit ancillam ne proſtituaŧ &c. ff.de in ius voc.ſed & ſi.§.proſtituta. Lau.vel omne.iij pars.vnde. ver.peccatũ eſt, ibi cum peccato infidelitatis,vel omnis vita &c.i.omnis infideliter viuẽs,vehementer peccat.vel omnis &c.i.omnis infidelitas eſt peccatum ſcdm.H.nec valet quoad vitã æternam cõſequendam.H. incõmutabilis.i.fides per quã æterna & incommutabilis veritas in hac vita quaſi per ſpeculũ videtur,& cõprehenditur. H. opti-
2 mis.dic† ꝙ falſa virtus,nõ eſt virtus.q.d.licet faciãt bona opera,tñ non habent virtutẽ:quia vbi deeſt virtus vna,& omneis, & qui habet vnam habet omneis : ergo vbi deeſt fides & charitas,& ſi mille,mille habentur aliæ. xxiiij.quæſt. j. vbi, & vnde dicitur virtus falſa,quia non ducat ad vitam ſcdm. H. de hoc no.ꝯ.e.in glo.nõ videtur &c.moribus.i actibus.item.iij. pars. dicit.ſ.per Aug.vt.ꝯ.e§.j.in prin.& pro.i.facit.ver.virtutibus, impollicitis.ver.vel.i.ſtrenuis actibus.ſ. militia , & probitate, & ita ponitur virtus pro operibus ſcdm.H.imperium, qđ primo fuit apud francos,& ipſorũ fuit:vt habeŧ ex eo qđ legitur. & no.lxiij.di.ego in fi.ver.Papę.v.pars.non eſt putandũ.ꝯ.e.q:
3 in ptin.contra Dei,† illud eſt cõtra ius,qñ aliquid de nouo ſtatuitur contra id,qđ primo erat ſtatutum,ſicut patet hîc. &. ff. de leg.qd verò.Sed præter ius eſt, qñ aliquid ſtatuitur,qđ non erat ſtatutum:vt patet exemplũ extra libr.vj.de elect. vt circa quę eſt Greg.x.& hîc.Quod ergo contra ius inducitur,illud reſtringitur,vt cõiter dicitur,& intelligitur prædicta lex ,quod verò,qđ ſcdm ius,vel præter ius illud eſt extẽdendum,& maximè qñ eſt fauorabile,ſicut eſt in.d.c. vt circa.illa. ver. conſanguineis,nõ dicit de hæreticis.vnde dicitur,ꝙ in ſequenti.c.hæretici dicuntur infideles.H ¶ In glo.præcepti. adde puta ſcio eſſe prohibitũ,ꝙ ex certa ſcientia contemno , & tranſgredior peccato mortaliter, ſimiliter ſcio eſſe prohibitũ,ex certa ſcientia id facio,mortaliter pecco ſcdm. H.de precepto patet.xiiij. q.j.c.vlti.de prohibitione probatur. xxij.q.j.§.ſic etiam reſp.j. &.ver.ſed quæritur,ibi,quia contra &c.xxxij.q. iiij. dixit.ꝯ. etiam nunc.j.reſp.in fi.Sed arg.contra.lxiiij.di.quia. ¶ In glo.ꝯ. di.ibi,cõtra.adde dici poteſt ꝙ virtutes ſunt in infidelibus quo ad bonum temporale,& ita ibi loquitur,ſed non habent virtutes,quoad æternam ſalutem,& ita loquitur. In glo. non videt, ibi,quibus.adde.xxiij.q.j.noli.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmus quid ſit?*
2 *Caſtitas,inter coniuges ſeruanda.*

Caue. i.Eſdræ.j.& penul.gentili, dicunŧ gentiles quia tales ſunt geniti.ſ.qui nec recœperunt circunciſionẽ, nec baptiſmum ſacramentum.H.& eſt ſimile huic. C. de iud. ne quis.Lau.inquit Ambro.& eſt verbum Gra.H.& pro.j.alienigenam,generalis eſt expoſitio omniũ prædictorum, nõ acceas.i.adiungas,ſi chriſtiana.ver. initiati.i.conſecrati,ſic ponit
1 xij.q. ij.aurum.† Sed hoc dicit quia baptiſmꝰ eſt ianua,& initium omnium ſacramentorũ.xxxij.di.§.verum.H.adorandũ, aliâs obſecrandum. ¶ In j.gl.ibi,accipere. adde.ſ.matrimoniũ. qđ inter tales impeditur propter cultum indiſparẽ.H. ¶ In gl. quæ eſt in fi.adde & dic,prima coniugij,fides,gratia caſtitatis.
2 i.exigit† gratioſam caſtitatẽ ſeruari inter cõiuges , vel dic qd, prima,teneŧ aduerbialiter.i.in primis.âptin.ſcdm.H vel dic.ſ. ordine temporis,quia ſequitur alia fides i.ſ. mutuæ ſeruitutis, ſcdm Hug.& hîc videas quod legiŧ,& not.xxvij. q. ij. cõiuges. vel,prima.i.præcipua cauſa caſtitatis coniugij,vel coniugij fides.i.coniugum fides,eſt gratia prima caſtitatis.i. cauſa caſtitatis.i.facit ꝙ caſtitas eorum habeat primam gratiam. ¶ In glo. hæc clauſula,ibi,hæretica.adde vide quod dicam.ꝯ.c.prox. Et ibi,ex gentibus.adde.ij.q.vij § item obijcitur.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Quid dicatur connubium,& cum quibus ſit,& de eius etymologia.*
2 *Hæreticus multis modis dicitur.*
3 *Propter diſparem cultum,an impediatur matrimonium.*

Non oportet. Miſcere.i. contrahert. ꝯ. connubiũ,
1 † non à nupta,ſed à nubẽdo formatur connubium:connubium autẽ dicitur cum æquales in nuptias coeunt,vt puta ciues Romani pari vtiq; dignitate.Connubium autẽ non eſt cum ciuis Romanus cum latina iungiŧ, quoties autẽ connubium non eſt , patrem filij non ſequuntur ſcdm Iſidorum Ethimo.lib.xx.vbi de hoc legitur,& no.xxxij. quæſt.iiij.c.vlti.dare,ad habitandũ. H.accipere.i. attrahere & allicere eos per deſponſationẽ futuri matrimonij:hac tamẽ cõditione appoſita ſi profiteŧ &c.Lau.vel dic.i.in donationẽ fidelis deducere ad cohabitandum,& ſic facilius conuertatur , & loquitur de ſponſalibus de futuro,quæ puſſunt contrahi cum infidelibus,ſub hac conditione adiecta,vt conuertantur: vnde ſubditur ſi tamen &c.Nec obſt.ꝯ.c.proxi.nec illud. xxxij. diſt. quoniam,quia ibi prohibetur matrimonium contrahi cum infidelibus,hic autem permittitur diſpenſatio de futuro contrahi cum illis,ſub conditione tamen conuertendi.H.de hac materia not.extra de ſimo.dilectus filius.A.& xx.quæſt.iiij.c.pen. ¶ In.j.gloſſ.ibi,chriſtiana.adde videtur no.contra.ꝯ.ti. proxi. in fi.in gl.hæc clauſula.in prin. Et ibi,matrimonium tenet a-
2 de,vt hoc melius intelligas dicas† quòd hæreticus dicŧ multipliciter.vt not.xxiiij.q.iij §.quia verò.& extra de hæreti.firmiſ
3 ſime ſcdm.H.inter chriſtianos,nunquid impeditur matrimonium propter diſparem cultum,poteſt enim eſſe matrimoniũ inter excõicatum,& catholicũ,& paternam,vel aliam qualemcunq; hæreticam,vel apoſtatam,vel fictè baptizatã,dummodo aliud non impediat,& hoc apertè colligitur.ꝯ.c.proximo.vbi ait,

ait non eſt ſatis, non eſt niſi &c. per quod videtur ex quo ambo fuerint baptizati ſufficit vt poſſint contrahere, nec impediantur propter diſparem cultum. ergo ex quo ſunt chriſtiani, & ſunt coniuncti, non ſeparabuntur ratione diſparis cultu, qui non impedit matrimonium niſi inter fideles, & infideles. ſecundum hoc. ſ. c proximo. nomine hæretici intelligitur non chriſtianus, ſed infidelis, & paganus, & generaliter quicunque non eſt chriſtianus, & iſte talis qui nunquam fuit baptizatus impropriè dicitur hæretic⁹ ſed quia nūquā fuit in eccleſia, & quod de talib⁹ hereticis intelligatur apertè colligitur ex hoc. c. ſcdm. H. qui ita notat. ſ. c. proximo. Et ibi excommunicato, adde quòd excommunicatus poſſit matrimonium contrahere, habes. extra de eo qui duxit in mat. &c. ſignificaſti. Guido.

Si quis. eorum refertur, ad chriſtianum & chriſtianā. H. ſegregetur, ver. ſ. e. q. ſ. j. coniugium, verſiculo legitimum. ver. prouinciæ. hic videas, quod legitur & no. extra de cog. ſpi. c. j. & c. ſuper eo. fori. i. infidelium poli. i. eccleſiaſtici fori. & quia dixi ſ. xxxij. di. placuit. in fi. inter ver. nōpoſſunt quoad coniugale vinculum. dic vt extra de diuor. quanto. inuita. i. carnali copula conſummata, vt non ob. quod legitur, & no. extra de conuer. coniu. ex publico. in fi. illorū ver. Guid.

Secunda quęſtio. cauſę. xxviij.

QVod verò vxore. hic intitulatur ſecūda quęſtio cauſæ. xxviij in qua quæritur, an liceat viro, viuente vxore, aliam vxorem ducere. ſcriptura. j. ad Corint. vij. c. immundi. ſ. e. q. j. iam nunc.

Si quis vxorem. Soluuntur id eſt dimittuntur. vigeſima ſexta diſtinctione. deinde. & c. vna tantum. in gloſſa poteſt in fine. adde. de hoc legitur, & notatur ſupra eadem cauſa quæſtione prima. capitulo non ſolum.

SVMMARIVM.

a *Matrimonium an ſoluatur ipſo iure.*
2 *Opiniones de ſolutione.*
3 *Quibus caſibus liceat fideli: de infideli recedere, & in quibus.*

Si infidelis. primæ ad Corinthios ſeptimo. frater. id eſt chriſtianus. vndecima quæſtione tertia ad menſam. non eſt. ver. contumelia. i. delictum infidelis. ius
a matrimonij ex hoc dicunt quidam † quod non ſoluitur matrimonium ipſo iure, ſed ius matrimonij. i. ius petendi debitum. ad idem extra de diuor. quanto §. ſi enim in fi. vbi iſta litera ponitur, ſed Hoſtien. ibi intelligit, quod ſoluitur ius. etiam ſi quæratur de vno fideli, quoad mutuam ſeruitutem. ſed tamē confitetur hæreſim, vel de ipſa conuincitur. alias contra. vj. q. j. §. verū & dicit ius quoad mutuam ſeruitutem. quando vnus de duob⁹ infidelibus labitur, vel ius. i. vinculum quando vnus de duobus infidelibus conuertitur in quo caſu ſecundum ipſum loquuntur hæc iura. ſcilicet hoc. c. & illa decr. quanto. & exponit hic. H. ius. i. ipſum matrimoniū quo iure copulati erūt. H. infidelis ver. peccat, i. quia blaphemat vel quia odio chriſti recedat matrimoniū, quod diſſoluitur propter eius delictum, & quia ſoluitur eius delicto. dicitur poti⁹ ſolui circa alterū quā circa ipſum & ſi poſtquam matrimoniū fuerit ſic ſolutū baptizetur infidelis. matrimoniū ſemel extinctū, nō renaſcitur ar. ff. de ſolu. qui res §. aream de conſecratione diſtinctione. iiij. quęris. C. de epiſc. & cle. l. vlti. in fine ſecus ſi quoad mutuam ſervitutem tantum ſolutum fuerit. Guido. In gloſſa eccleſia tamen debet ſententiare in fine. adde ſecundum Gaffredum. imo quaſi omnes idem tenent. in capitulo quanto. extra de diuortijs. præter Bernard. & ſequaces. Hoſtie. tamen dicit opinionem Ber. eſſe intelligendam de aſsignatione quæ fit per iudicem, infideli, ad aſſentiendum vel diſſentiendum. iuxta notata hic per Guidonem. In gloſſa id eſt vinculum in principio adde & obligationem & ſeruitutem matrimonij. vnde ſac vim, quia non dicit litera. ſoluit matrimonium, ſed dicit ſoluit ius matrimonij ſecundum Raymundum. Et ibi, gaudemus. adde vbi de hoc in gloſſa ex hoc videtur, vbi ille Ioannes. cuius fuit maior pars illius gl.
a † ponit duas opiniones. Prima eſt quòd ipſo iure ſolutum eſt matrimonium &c. vt ibi patet, alia eſt quod matrimoniū ipſo iure non tollitur, ſed ius matrimonij: ſed poteſt dici ſecundum Hoſt. quòd inter infideles non ſoluitur matrimonium, niſi authoritate eccleſiæ infideli ad conuertendū, vel ad habitandum cum conuerſo, ſine contumelia creatoris dies fuit aſſignata, & ſic patet, & poteſt intelligi illorum ſententia, qui dicunt quod ſoluitur non ipſo iure, ſed per ſentētiam. Si verò aſsignata fuerit, elapſa ſoluitur, & ſic poteſt intelligi alia ſententia quæ habet, quod ſoluitur: ſed & ſi dies aſſignata, ſit elapſa, & etiam data conuerſo ab eccleſia licentia contrahendi, adhuc putat ipſe Hoſt. mulierē audiendam re integra ſi conuertatur, vt in. d. decr. gaudemus. & argu. ff. de ceſſio. bono. is qui. quamuis enim vinculum ſit ſolutum, tamen hæc reſtitutio fiet quaſi iure poſtliminij: vt j. ſequitur in glo. quid ergo ſi pendente compulſione hac cum alia contrahit, in hoc caſu tenet matrimonium ſcdm eum, cū iam vinculum primi ſit ſolutum, ſcdm Hoſt. & adde quod dicitur. ſ. e. q. j. ſi infidelis. de hac materia ſatis not. Ray. in ſum. ſua de diſpari cultu. Guid. Sed quidam dicit hic, gloſ. noſtram impugnant aliqui, ſed eam credo veriſsimam: primo per textū iſtum à contrario: ſecundo quia aliâs melioris cōditionis eſſet, quàm ſi conuerteretur, vel quàm ſi vellet cohabitare ſiue contumelia creatoris &c. Tertiò quia omnia iura loquētia de hac diſſolutione ſunt inducta in fauorem conuerſi, quia ſi infidelē licentiare intenderent in læſionem conuerſi petentis debitum retorquerentur. Dico tamen nihilominus vinculum verè ſolutum quoad vtrunq; & matrimonium per infidelem interim cum alio contractum non poſſe diſſolui: ſed quin antequā contrahat compellatur cohabitare infideli petente, non video & hoc verum dixit dominus Bonauentura in. iiij. ſententiarum diſtinctione. xxxix. vbi mouet iſtam quæſtionem, videlicet, quod in pœnam eſt hoc quòd cogitur &c. dicit tamen ſacramētum durare, ibi vide. Sed contra, quia ſi vinculo diſſoluto compelleretur infidelis reddere debitum, vt proximū dictum eſt, ſequeretur quòd compelleretur in peccato cum nō coniuge fornicari, & hac ratione dicti magni contrarium aſſerentes. dicūt
3 partem ſuam per textum iſtum demonſtratiuè fundari. † Quis vellet ergo iſtam partem fouere, oporteret eum dicere, quòd licet in tribus caſibus liceat fideli conuerſo, ab infideli diſcedere, quòd tamen ſolum in duobus caſibus ſimpliciter per volūtatem infidelis ſoluatur matrimonium ipſo iure, videlicet cū nō vult infidelis habitare ſiue cōtumelia creatoris, vel nō vult niſi pertrahat ad mortale: ſic enim intelligit Innocen. iij. hanc authoritatem ſi infidelis &c. vt patet extra de diuort. quanto. poſt prin. & quod in caſu tertio, vbi nullo modo vult &c. dicatur matrimonium nō eſſe ſolutum, niſi ſub cōditione, ſi fidelis voluerit etiā reſilire, & aliam ducere: nam hoc caſu eſt in eius fauorem inductū quod poſſit reſilire vt. c. gaudemus. Sed alijs caſibus eſt inductum in fauorē fidei. P. rauati. ¶ In glo. erunt, in fi. adde de hoc. ſ. e. cauſa. q. j. ſi infidelis. In gl. quia nihilomin⁹, ibi quia vxor viro. adde ar. cōtra. xxxij. q. v. apud nos. vbi de hoc.

Tertia quæſtio cauſæ xxviij.

VTrum verò. Bigam⁹, hic intitulatur. iij. quæſtio cauſæ xxviij. in qua quæritur, an ſit reputandus bigamus, qui ante baptiſmum habuit vnam vxorem, & poſt baptiſmum aliam. ad Thimo. c. v.

Sequitur cauſa vigeſima nona.

QVidam nobili. Mulieri, hic intitulatur cauſa. xxix. in qua magiſter ex præcedenti themate duas elicit quæſtiones Reſponſiones quæſtionum. prima quæſtio, an ſit coniugium inter eos, inter quos

videlicet interuenit error perſonę. dic de hoc, vt hîc not. in gl. ſom mæ. Secunda quæſtio, ſi prius putabat hunc eſſe liberum, & poſteà deprehendit illum eſſe ſeruum, an liceat ei ſtatim diſcedere ab illo. Dic q ſic, ſed ſecus ſi ſciebat eum eſſe ſeruum: vt. j e. cauſa. q. ij. c. ſi quis ingenuus, ſed hoc verum intelligo. ſ. quod licet recedere: tamen prius lata ſententia ſeparationis, vt colligitur extra de coniug. ſeruo. c. j. & vltimo. nam pœna nemini eſt inferenda, niſi per iudicem xxiij. quæſt. ij. § in hoc capitulo. & quia nemo ſibi ius dicere debet. C. de iude. l. nullus. arg. contra. j. e. § cuius. vbi de hoc.

Prima quæſtio cauſæ. xxix.

SVMMARIVM.

1 *Quando probatio nullius eſt momenti: & an error perſonæ impediat ordinationem.*
2 *Errantem in perſonam difficilè eſt in eam conuenire.*
3 *Quando ratione filiationis vitiatur matrimonium.*
4 *Quando dicatur quis errare in perſona.*
5 *Pluribus vnam petentibus eccleſiam cui concedatur.*
6 *Quis error impediat matrimonium.*

QVod autem. Coniugium, hîc intitulaſ prima quæſtio cauſæ. xxix. in qua quæritur, ſi duo matrimonialiter copulentur, & vnus erret circa cõditionem alterius: vtrum ſit coniugium inter eos, & iſta quęſtio magis rationibus, quàm authoritatibus terminatur, & prima pars probationis debilior, infirmiorq; eſt, ſicut in hoc opere ſæpe contingit. Io. de fic. duorum, non ſemper, quia quandoq; dicitur conſenſus per negationem, eius qđ eſt conſenſus: vt. ff. ſolu. mat. l. ij. § voluntatẽ. Io. def. nõ ſentit, ſcilicet q illud in quo errat Hu. conſentit, no. arg. à vi vocabuli: ſic. xv. diſt. c. j. ad fi. de poe. di. iij. pœnitentia. xxiiij. q. j. pudenda. ff. de iudi. l. ij.
5 in prin. non conſentit, dicit. H. † hæc probatio nullius eſt momẽti, quia eadẽ poſſet eſſe in quolibet errore, & ita poſſet probari, q quilibet error impediret matrimonium, matrimoniũ extra de ſpon. tua, in fi. ſicut. ver. ſic iſta, hæc ſimilitudo nulla eſt: hîc enim non impedit error perſonę ordinationem huius quia poteſt quis ab ignoto ordinari, ſed impedit defectus ordinis, quia tantũ ordinans non habet ordinem, & ideò ordinem conferre non poteſt, nõ quia eſt ignotus. Si enim quis putaret ordinari ab epiſcopo ſuo, & ordinaretur ab alio ex toto ignoto, tunc eſſet ordinatus, nec error perſonæ ordinem inpediret. H. Io. def. Ad hoc. iij. pars allegat. P. prima parte. H. virginem, ſed quid eſt adeò ſtultus qui hoc putat. Hiero. ſcdm. H. ita expone. i. illam quæ re vera eſt corrupta, ipſe enim neſcit, exiſtimat eſſe virginem, & ſic expone ſequentia quia in multis locis nomen ponitur pro nomine, & è cõuerſo. Verum eſt. iiij. pars qualitatis, ſufficiens eſt diuiſio, ſi per errorem qualitatis intelligatur error quãcũq; proprietatẽ aliam à ſupradictis. B. Hyſ: error ver. non admittit, impediente naturæ poſſibilitare ſecũ-
2 dum. R. & M. † quia impoſſibile eſt errantẽ in perſona, in eam conuenire: ſed. B. Hyſp. putat q potius eccleſiæ cõſtitutio impedit matrimoniũ, licet enim error ibi intercedat, ſcdm quid tamẽ eſt cõſenſus. ff. de pig. acti. l. j. error cõditionis in caſu impedit matrimoniũ. j. q. proxi. ſi quis ingenuus. & hoc ix inſtitutione eccleſię, error enim fortunæ & qualitatis non impedit à Deo quia nõ habet hoc ex natura, nec ex cõſtitutione humana. Nam fortuna vel qualitas perſonã non immutat, vel ſubſtãtiam, non enim aliũ vel alium, ſed alterius modi hominẽ reddit: ſed nonne vbi erratur, ibi non eſt conſenſus? dicit tamẽ. H. q non eſt conſenſus in eo, in quo erratur. ſ. in qualitate, vel in fortuna: ſed in perſona ibi non erratur, & ideò cõſenſus in perſonam, per talem errorem non excluditur, & iſte conſenſus neceſſarius eſt ad matrimonium, & non ille. Si quis. ver. j. ſi quis vendat obſcurẽ, hîc ponit Gratia. talem caſum vendidis quis agrum Marcello, venit Paulus dicens ſe Marcellum eſſe, vẽditor ei agrum tradit, credens ſe marcello tradere. In hoc caſu non transfertur dominium rei ſuæ. ff. de acqui. re. do. l. ſi procurator. Tamen ſecundum Ber. Hyſpa. poteſt intelligi ſecundũ quod ſonat, argumen. ff. de furt. l. ſi quis vxori § cum titio. Paulo, quando conuenitur de pretio contrahitur emptio & venditio. inſtit. de emp. & ven in prin. & ideò qui cum marcello cõuenit de pretio, licet Paulo rem traderet, non ei, ſed Marcello vendidit. Item. ver. auricalchum, ſicut dicit Iſidorus aurichalcum dicitur, quod ſplendorem auri, & duritiam ęris poſſidet, & dicit quod eſt nomẽ compoſitum ex lingua latina, & gręca: nam ſermone græcorũ calco vocatur, fit autem ex ære, & igne multo, & multis medicaminibus perducitur ad aureum colorem: ſed Hug. dicit q auricalchum dicitur dicitur ab auro, & calco, quod eſt malum aurum, quia ſolum auri colorem habet non valorem ſecundum Pol. deciperet vendendo aurichalcum pro auro. illud, ſcilicet aurichalcum: vt pro nomẽ ponatur pro nomine ſecundum Hug. materiæ, ſubſtantialis qualitatis: vbi enim emptor errat in corpore rei, quam venditor vendere intendit, vt ſi credis te mihi vendere Stichum abſentem, ego puto emere Pamphilum, non tenet emptio. Idem ſi in ſubſtantiali qualitate errat, vt ſi emat plumbum, pro argento aurichalcum pro auro, vel in ſexu vt ſi crederet emere puerum, emat puellam. ff. de contrahen. emp. in venditionibus. Ber. Hyſp. In hunc, nunquid dicemus hoc pronomen, poni pro nomine proprio: vt ita dicatur quòd hic conſenſum fuit fuit in corpus nõ in materiam. Dicit Hug. quòd nõ eſt conſenſus in corpus, vel in ſubſtantiam præſentis, ſed tantum abſentis. Et eſt ratio expreſſa, quare aliud de aurichalco, quia cum offertur aurichalcum non agitur de alio corpore determinato, ſed cum Io. offertur loco Petri, agitur de alio corpore. i. de alia perſona determinata in quam conſenſus eſt directus, & ideò non conſentitur hic in corpus ſecundum. H. Sed obijcitur, quinta pars. Iacob. Gen. xix. c. lyam, quæ erat lipa oculis. In Rachel, quę erat pulchrior. ſerui erat, ſcilicet Laban patri ipſarum, ſibi, à Laban patre, his ita. ſexta pars. præcedit. ver. ſubſequitur. ver. Iacobus. ver. nec tamen. ver. lege. i. conſuetudine quaſi vicem legis optinente, & ob hoc iſta non excuſatur à peccato ſi fraudem ſciuit ſecundum. H. Alij contra propter iſtam legis ignorantiam. C. de iur. & fact. ign. l. antepenult. & vltima. & quia hoc totum inſtinctu ſpiritusſancti factum eſt. paterni imperij. no. hîc argu. quod excuſat paternũ imperium. arg. ff. quib. vt indig. in fraudem. § vlt C. de adul. Gracchus. ff. de his qui no. infa. liber. § vlt. an autẽ, in delictis excuſat ſuperioris authoritas. not. lxxxvj. di. an putatus, quòd autem. ver. aliter. ver. transformat. ij. ad Corinth. x. c. item. ver. quia ergo. ver. in hunc ſimpliciter, ſecundũ quid tamen conſentit in hunc. Ber Hyſp. error. vij. pars. prælaturæ, de hoc no. xcj. di. clericus: imò cogereſ adminiſtrare. xcij. diſt. ſi quis epiſcopus per manus: vnde huius erroris occaſione renunciare non poteſt, ſimiliter. ver. error. ver. ſimiliter. verſic: ¶ In. j. glo. ibi, impediat. adde extra de conſang. c. non debet. Et ibi, lya. adde de hoc habetur. j. e. § ver. ſed obijciſ. Et ibi, error. adde. ſ. materiæ & qualitatis: vt ſi credo vendere aurum, & tu idem putas emere non tenet venditio: ſecus ſi in eo vaſe quod venditur ſit aliquid de auro: quia tenet tũc, & ſic loquitur iſta lex, quid tamen. Et ibi, ſecundum. H. & Lau. adde quorum ſententiam ſequitur Ray. Et ibi, notitiam. adde, ſcilicet regis, vel filij eius, vel ipſius loquentis: cum tamen dicit aliquis, in hoc
3 caſu, ego ſum filius regis. † Diſtingue: quia ſi fili' teneatur ſub hoc ſenſu, ego ſum talis & talis regis filius, vel ſiue ille qui eſt filius talis regis diſtinguẽdum eſt: vt hîc dicitur ſecundum. H. & Lau. & idem tenet Ray. ſcilicet vtrum ſit notus aliquomodo, vel non. Huic ſi filius teneatur adiectiuè, vt ſit ſenſus: ego ſum generatus à rege, id eſt, rex me genuit: & propter hoc, illa contrahit cum illo, non eſt error perſonæ, ſed filiationis tantùm. Vnde inferri poteſt quod matrimonium nullo modo impeditur, ſi rex habeat filium, vel non: quia error eſt relationis, & non perſonæ ſcdm Rod. Nam ex quo filius tantũ adiectiuè tenetur, ſemper eſt ibi error relationis, & nõ perſonę

errat

errat enim in filiatione, quam reſpectu regis credit ineſſe Ioanni, & non errat in perſona: ergo in tali caſu, ſiue non ſciat regem habere filium, ſiue ſciat habere, ſed non credit illum eſſe iſtũ, nõ errat in perſona, ſed in relatione ſcdm. H. Et ibi, in fortuna. adde circa hoc, dic clarius error perſonæ ſoluit matrimonium: ſed pone ita, ſi crediderit quis iſtũ eſſe illum, nam ſi mulier iſta crediderit iſtum eſſe filiũ, vel nepotẽ regis, aut alicuius nobilis: & ideò nubit ei, nõ errat in perſona, ſed in qualitate errat enim in genere ſiue in relatione paternitatis, ſiue filiatiõis. Refert enim plurimum, vtrũ ſimpliciter crediderim Henricũ eſſe filium regis, aut crediderim Henricum eſſe Philippũ filiũ regis, quem ſiue viſu, fama, nouerã: nam in primo qualitatis error occurrit, in ſecundo perſonæ: quia perſona non viſa, fama tamen cognita, errare poſſumus in perſona, ſicut diligere poſſumus non viſos: ibi autẽ in perſona omnino incognita eſt, nõ poſſumus in perſona errare ſicut nec diligere ſecundum Goff. Et ibi, poſſumus. adde, ar. ff. de contrahen. emptio. cum ab eo §. maſſam. Et ibi, præſentẽ. adde, ſub. circa quem error attẽditur, qd dic: vt no. ĩ. e. in glo. dicit in fi. Et in fi. hic adde, & videas qd no. xxx. q. v. nec illud. ¶ In glo. vt. xxvij q. j. ibi, diſſentiat. adde, hoc verum eſt ſecundum Io. deſ. vbi tractatus de matrimonio præceſſiſſet. vt not. xxx. q. v. nec illud. Et in fine. adde, ad idem. xxxij q ij. honorantur. vbi de hoc. &. xliij. di. ſit rector, vbi videas in gloſſ. q. d. in fine. adde ſub. ꝙ in contractu iſto non eſt.

4 ¶ in glo dicit. R ibi, prælato. adde ſub. † & ſic tunc erratur in perſona quãdo ibi eſt Plato, Virgilius eſſe creditur, & illa quæ loquitur cum Platone, credit loqui cum Virgilio: & certũ eſt quod non credit Platonem eſſe Virgiliũ: ſed ſcit eos eſſe diuerſus, tamen ſi demonſtrato Platone interrogetur quis iſte eſt? reſpondẽ iſte eſt Virgilius, volens de Virgilio dicere, ipſum eſſe Virgiliũ: ſed vox illa demonſtrato Platone, hoc non habet ſignificare, & ideò nihil dicit illa oratione. Ad hoc enim vt aliquis dicat aliquam orationẽ, oportet ꝙ vox illud ſignificet, & ipſe intendat illud dicere. ff. de re. du. in ambiguo. Alij dicũt ꝙ ſubtiliori ratione benè dicit Gra. hæc enim vera eſt, hîc demõſtrato Platone, putatur eſſe Virgilius, hoc enim promouere, hîc demonſtrat, ſiue ſignificat ſubſtantiã ſtrictè, & ſine forma. Et certum eſt ꝙ merè intellecta ſubſtantia Platonis, putatur ei conuenire ſubſtantialis qualitas Virgilij, quæ hoc noie Virgilius ſignificatur. Dicit. H. adhoc, vt ſit error perſonæ, oportet vt aliqua dictio ibi ponatur deſignans aliam perſonam ab illa, quæ ſe offert· vnde ſi aliquis: vt puta Ioannes dicit ſe eſſe Petrũ & ille eſt mortuus iſta, vt puta Berta conſentit Martino, matrimonialiter cum ſe offerente, hic eſt error perſonæ, & nõ tenet matrimonium ſcdm. H. Sed nunquid iſta, cũ contrahit, cũ iſto, nonne loquitur iſti, cum dicit accipio te in meum. H. nõ, ſed cum abſente & abſenti. ſ. Petro: ſed nunquid ad interrogata non reſpondebit, ꝙ cum iſto contrahat? Reſpondeo ſic, ſed ipſa decipitur, putat enim ſe cõtrahere cum iſto & non cõtrahit cum eo, putat ſe ei loqui, & non loquitur ei. Sicut puto Petrum eſſe eum, non tamen eſt Petrus: ſed quæro, ſcit iſtum nõ eſſe Petrum, reſpondeo ſcit ſed non credit ſe ſcire iſtũ eſſe. Io. fortè ſcit, ſed non credit ſe ſcire. Item videt Io. audit Io. ſic, ſed non credit ſe videre eum, vel audire ſcdm. H Et ibi, de dicto. adde. i. nomine. Et ibi, de re. adde. i. ſubſtantia. In glo. j. dicit, in fine. adde. q. d. ſi conueniret de pretio, & de traditione agiſ. H. Et ibi, à ſe, ibi, quoties. adde argu. huius. l. dicit Io. de Anco. ꝙ ſi epiſcopus dedit poteſtatẽ alicui conferendi præbendã vacantem, & epiſcopus eam alter cõtulerit prius quã ille conferret, cui data erat poteſtas conferendi, valet collatio per epiſcopum facta, & hoc ipſe notat in ſumma. de conceſ præb. §. quid ſi epiſcopus: ſed ar. contra in eo qd legitur, & no. per Inno. extra eo. ti. conſtitutus. xxij. q. ij. non enim, & quod not. Innoc. extra de elect. in cauſis. iuxta finem. in glo. non ſufficit ibi videas. Et ibi, qui acciperet. adde ſub. & daret preciũ, & fortè ideò dicit emeret: quia pretium cõuentum, ſoluit. H. † Et ibi, potior. adde dicas ꝙ ſi ſint duo, qui habent literas generales in aliqua ciuitate vel diœceſi, & ambo petunt vnam eccleſiam, ille debet eã haberet cui primo fuit collata, & qui primo fuit inueſtitus. Et not.

5

Bonaguida Aretinus quod ita audicit à domino papa. Innoc. eſſe dicendum, & ita etiam ſeruat curia ſecundum eum, & ſatis facit adhoc. extra lib. vj. de præbend. eum qui. &. c. ſi à ſede. vbi dicit, erit potior conditio poſſidentis. ¶ In glo. voluit ibi, pro aureo. adde, & eſt ratio diuerſitatis: quia impingit cum in pignore hoc agatur, & ius in re conſtituatur: licet enim debitor pignoratitia teneatur: vt. ff. ſi cer. pet. creditor. hoc tacite ineſt, non ex vi obligationis. arg. ff. commo. ſi is qui in fi. principaliter: ergo igitur, vt ius in re conſtituaſ, quod non eſt in emptione. ff. de contrahen. empt. l. rem. ſecundum Io. deſ. ¶ In gloſſ. ſi quis, ibi, non officit adde & videas quod no. extra de reſcrip. ſignificante. ¶ In gloſſ. vtiq; hîc, ibi, culpa. adde nam per incitationem ſuſcitari voluit Samuelem. & ideò peccauit, quia aliũ adorauit, quàm Deum. ¶ In glo. vt. C. de reſcin. vend. ibi, contractui. adde de hoc notatur plenè in prædicta decretali. cum

6 dilecti. ſecundum Guido. † Ad declarationem materiæ totius cauſæ. Si quæratur quis error impedit matrimonium contrahendum, vel dirimit iam contractum, & vtrum, & quando error impedit actum gerendum, dic vt ſcripſi de coniug. ſeruo. c. propoſuit. in tribus quæſtionibus. Item quæ & quot ſunt impedimenta, quæ impediunt matrimonia contrahenda, ſeu dirimunt iam contracta, ſcripſi de frigid. & male. c. literę veſtræ. in quarta & quinta quæſtionibus. Et qualiter incertitudo, obſcuritas, vel ambiguitas debeat interpretari, ſcripſi de ſpon. c. ex literis. in quibus locis videas etiam per Henricum.

Secunda quæſtio cauſæ.xxix.

SEcunda quæſtio. Hic intitulatur ſecũda quęſtio cauſæ. xxix. in qua quæritur, ſi vnus de contrahentibus matrimonium, alterum cum quo trahebat putabat eſſe liberum, & poſteà depræhendit eum eſſe ſeruum: nunquid liceat tunc ei ab illo ſtatim diſcedere, & diuiditur iſta quæſtio in quatuor partes. in prima parte probat magiſter per tres authoritates, quod ſi quis ſcienter cõſentit in ancillam, tenet matrimonium. Conditione ſeruili, quod verò, ſecunda pars, in Chriſto. i. in fide Chriſti. Ieſu ad Galat. iij. c. nec liber, ſupple nec remouendus eſt à ſacramentis eccleſiaſticis. H &. B. vterq; Iudæus, & græcus, ſiue ſeruus & liber. H. indifferenter. verſic. omnibus. j. ad Corinth. vij. c. & iterum. ver cui vult, efficax ratio eſt, niſi eſſet conſtitutio eccleſiæ contra. quoniam nubens non nubit in domino. H. ¶ In j. glo. ibi, obeſſe. adde nam nihil indigens in Deo. ij. quęſt vij. ſi hæreticus. C. de inoſ. teſtamen. in arenam. Et iſtam ſententiam tenet Inno. extra de coniug. ſeruo. c. ij. &. e. tit. c. vltimo. Et ibi, credebat. adde arg. adhoc. ff. ſi ex noxa. cauſa aga. l. penult. in fi. ſic etiam notatur. xxvij. quæſtio. j. c. j. in princ. alij aliter dicunt de hoc. ĩ. e. c. in præd. gloſſ. vltima. Et ibi, alij. adde vt Bar. dirimitur matrimonium. adde argumen. adhoc inſti. de acti. §. præterea. ff. de vſufr. hactenus. in fin. &. l. ſeq. ff. de in diem adiect: ſi venditor. §. ſed neuter. ff. de fideiuſ. l. iij. in fin. Et ibi, tertij. adde vt Ber. Hyſp. Et ibi, non tenet. adde de hoc not. ĩ. eo. c. iij. in glo vltima. in fin. Et ibi, quòd tenet. adde dicit Ioan. deſ. quòd hoc eſt verum ſecundum canon. & idem tenet Vin. qui de hoc ſatis notat. extra de coniug. ſeruo. c. ij. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quis præferatur vxor, an dominus.*

Omnibus. Vnus pater. Matth. vj. c. &. ĩ. c. ſi fœmina. veram, ſcilicet communem, ad dominum verò, non dicit, quantum ad coniugium, ipſe tamen ſic argumentatur: ſi autem omnes &c. argumen. &c. vt hîc dicit gloſſ. ſecundum. H. idem habetur ĩ. ſi fœmina copulata ſcienter. B.

1 Guid. † Quæritur, quid ſi dominus in exigendo ſeruitiũ à ſeruo vxorato, & vxor in exigendo debitum naturale concurrant,

vt-um vxor ſit domino præferenda vel contra: ſed dic,de hoc vt ſcripſi.de coniug.ſeruo.c.dignum eſt.

Si quis liber. Amborum,nõ dicit & dñi,vel dñorũ, non ergo eſt cõſenſus dñi requirendus: vnde ſi eo inſ. io fiat,tenet matrimoniũ ar. xcvij.q.ij. ſufficiat. xxx.q.ij.vbi ſcdm.H.ſed arg.contra.j̄.e.c. vlt.in fi. vbi de hoc, erit,quo ad mutu im ſeruitutẽ corporis.xxxij.q j ſi quis vxorẽ. &.q.v.præcepit.H.Guido.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Quando matrimonium ſit prohibitum.*

Si quis.ij. Videtur ꝙ hoc.c.ſit aſſumptũ ex.l.C.de nup. ſi quis Lau.nos itaq;.ver.ſi enim.ver.affectu. i.conſenſu voluntario.xxvij.q.ij.§ j.&.c.ſufficiat. H.iniquum, quoad hoc.H.aliâs imperiũ.quare.i.propter qd. ¶ In gloſſ.per legem illã,ibi,humilẽ.adde ſub.ſed ſecus eſt:vt.C. de lati.liber. tol.l.vna § ſed ſi quis,& auth.H.ſed iſte Papa præceſſit Iuſtinianum,& correxit errorẽ veterem.Io.def. ¶ In glo.& ita,ibi,nõ
2 teneut. † adde circa iſtam materiã,tali vtor diſtinctione. ſi lex prohiberet matrimoniũ,propter honeſtatẽ prohibitũ eſt quãtum ad eccleſiã:vt.xxx.q.iij.c.j.ff.de ri.nup. per totũ. vbi non propter vtilitatẽ priuatã prohibet lex cõtrahi matrimonium non eſt propter hoc prohibitũ,quãtum ad eccleſiã:vt inter tutorem & pupillũ.vt.C.de interdic.ma. inter tu.& pu.p totum, & illud regulare eſt,vbi verò contrariũ inuenit,eſt ſpeciale: vt in muliere quę nubit.j̄.tempora luctus quã prohibet lex contrahere,canon tñ permittit.ij.q.iij.§.hunc colligit ſcdm Ala & Tan.Vt ibi,contradicat.adde arg.adhoc. x. di. quã vbi de hoc xvj.di.cũ ad verũ,vbi de hoc.in gl.pe.ibi videas.Et ibi,quidam adde vt.B.Hyſ.&.M.Et in fi. adde de hoc no.ſ̄.e.in ſum. Gui.

Secunda pars.ij.q.cauſæ.xxix.

HIs reſpondetur. Hic incipit.ij.pars ſecũdę.q.cauſę. xxix.in qua dicit ꝙ ſi vir credebat aliquã vxorem, & erat liberta poterit ab ea ſeparari, & probat hoc,per tria capitula.Io.de fict.

Si quis ingenuus. Accipiat,lata tñ prius per eccleſiã ſnia ſeparationis:vt.ſ̄.c. ſcripſi in themate cauſæ. ¶ In.j.gl.ibi,ꝙ ſic.adde ar.C.ad Velleia.l.ſi mulier ſcdm Lau.qui idem ſentit. Et ibi,libertatẽ. adde, idem no.xxxij.q.iiij.dicat.& de cõiug.ſeruo.c.vlt.in gl.fi.& ibi videas:ſed ibi,ſed dico.adde hęc fuit ſententia.Lau.qui ita no. j.c.proxi. Vtrum autẽ & qñ vir liber, & cõtrahens ignoranter cum ancilla,& poſteà ſciens eam eſſe ancillã,ab ea exigat debitum,ſiue reddat,an per hoc ſibi præiudicet, vt per hoc poſteà ab ea nõ valeat ſeparari,ſcripſi de coniug.ſeruo.c.propoſuit.in tertia quæſtione.Et vtrum ſeruitus poſſit superuenire matrimonio,ſcripſi.e.ti.c.ad noſtram.in quæſtione.

Si fœmina. Habemus.Matth.vj.c.&.ſ̄.e.q.vllus.

Cuius rei cauſa. Pulſata,nõ à marito, ſed à dño, ſcdm.H.hic.ſ. Romæ, vel in curia Rom.quia qñ venerint ad papã,& inuenerunt ibi epm illi⁹ clerici.H.fraternitas.ver.nulla,expoſitio eſt literæ præcendẽtis.H.hu ergo.ver.occaſionis,quoad hoc:nam ſi.ver.cũ diſtricta,ſimile.xxxvij.q.j.ſi cuſtos,ſi homo. ¶ In.j.glo. ibi, ancillã. adde vbi de hoc. Et ibi propoſuit. adde vbi de hoc. Et ibi,põe. adde adhoc facit quod no.xxxiiij.di.c.ſi cuius xxxij.q.j.c.j. ſed T.Vin.Gof.& Inno.contra prout not.extra de coniug. ſeruo. c. ij.vbi de hoc.Sed Hoſt.tenet ibi,ꝙ deberet reddere.In gloſſ. ſed quare,ibi,onus. adde ſimile habetur.liiij.di.frequens. Alij dicunt,ꝙ eo ipſo ſe liberam probat:quia ei probatũ contrariũ nõ eſt,ſed actor defecit in probatione,adhoc facit litera.c.vbi dicit nullaq; io ea macula &c.& iſti vim faciunt in eo qđ dicit litera.inuenta eſt. ¶ In glo.j.à iudice,ibi,ſententia. adde quod dictum eſt,in ſum.ratio obtinet in iuramẽto: vt ſi deferente te aduerſario,iurauerit ſe ingenuum.ff.de iureiurand. cum qui.§ ſi libertus.& hoc totum collige vbi eſſet detecta colluſio.ff.de collu.per totum. ¶ In gl.arg.ꝙ,ibi,petere.adde qđ no.j̄.xxxvj. q.j.c.ij.&.xxvij.q.j.ſi cuſtos.in glo. ſimile &c.Et in fin. adde de hoc etiam no.ij.q.ij.c.ij. & adde quod dicam.xxij.q.ij.c.j. cum dicitur.ſ̄.ſi fœmina,qđ.c.reſpicit.iſte.§.quia.ver.hæc.ſ. mulier de qua agitur in themate,quæſtionis.Guido.

Tertia pars.ij.q.cauſæ.xxix.

SI verò. Hic incipit tertia pars ſecundæ quæſtionis cauſæ.xxix.Io.de fict.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Inuita vxore,an quis poßit fieri ſeruus.*

Perlatum. Ex poſt,nihil ad rem,quia idẽ ſi nullos procreaſſet Hug.legem,id eſt,matrimonium à Chriſto legitimè inſtitutum.Hug. ¶ In.j.glo.ibi,quod concedit.adde ad huius dicti declarationem ſcias quòd Hug. ſic quę
1 rit in hoc.c. † nunquid poteſt aliquis ita ſe ſeruum facere inuita vxore?& adhoc reſpondet, credo ꝙ ſic: quia nullum ob hoc fit ei præiudicium,& idem credit de vxore, nec quoad hoc,eſt in poteſtate viri:non tamen ob hoc fiet præiudicium viro , in coniugio,niſi ſorte in filijs qui naſcerentur ſecundum. H & ſecundum hoc videtur quod glo.debet hic dicere,quod. H. non concedit:ſed illi litera.H.eſt falſa,& dicere debet quòd concedit ac.& ſic ponit hic Lau.cuius originaliter fuit iſta glo. ¶ In glo.ar.quod,ibi,irritatur.adde de hoc habetur pro & contra. ff. de ver.ob.l.exiſtimo.&.l.pluribus.Guid.

Quarta pars.ij.q.cauſæ.xxix.

QVæritur. Si ſeruus , hic incipit ſecunda pars quartę quęſtionis cauſæ.xxix.ſecundum Ioannem de ficto.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Inuito domino matrimonium ſpirituale,quis non poßit contrahere.*

Dictum eſt. Euangelij.Matth. xix.aliâs.xx. & Marc. x.vnde.ver. & hæc,aliâs eſt hic § Gratiani,ſed non debet eſſe ſecundum.H. ¶ In. j.glo.ibi,relinquo: adde arg.contra.ſ̄.j.q.j.eos.iuxta prin. ibi vide quod no. Et ibi vel non.adde hanc ſententiam tenet Rayn. prout not. in ſum. ſua rub.de errore perſonæ. ¶ In gl.maxime,ibi,contrahi.adde adhoc concordat.H.ſ̄.e.q.ſi quis liber:ſed ar.contra.xxij.q. iij.
1 c.j.vbi de hoc. † Præterea,matrimonium ſpirituale nõ poteſt contrahere inuito domino:vt.liiij.diſt.c.generalis.xvj.q.j. qui vere.Dic primam partem eſſe veram argumen.xxviij. diſtinc. de his.iuxta finem.&.xiij.diſtinct.nerui.iuxta finem. verſi.hic Paulus,vbi dicit vnuſquiſq; &c.vnde.H.ſubaudi : maximè ſecundum.H.vel dicitur hoc , ſecundum leges , quibus canones præiudicant in hoc articulo:nam dominus ſeruos ac continẽtiam corporalem compellere non poteſt,cum ſit voti nõ præcepti.xxxij.q.j.integritas. fornicari autem ſeruus non debet, nec valet,quòd dicitur de matrimonio ſpirituali: quia ſi ſeru⁹ intrat monaſterium fit præiudicium domino: ſed propter matrimonium carnale nullum fit præiudicium domino : vt hic vbi dicit,dominus ſeruiant ſuis.extra de coniug.ſeruo.c.j.Gui.

Sequitur cauſa trigeſima.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Cognationis ſpecies tres eſſe:& item coeundi impoßibilitates.*
2 *An inter adoptiuos poßit eſſe matrimonium.*

QVidam populorum frequentia. H in titulatur cauſa.xxx.in qua magiſter ex themate prælib atu quinque elicit quæſtiones.& continuatur ſic ad præcedentia expeditis duob⁹ impedimẽtis matrimonij.ſed errore conditionis,& perſonę ſupponit de cognatiõe ſpirituali,& legali,& clandeſti. deſponſa. vt hic & alias &c.ſcdm Io.def.vel dic pinguius.tractatis quibuſdã impedimẽtis matrimonij tractat adhuc de quodã impedimẽto,ſ.de cognatiõe ſpirituali,& de impoſsibilitate coeũdi ſed qa eſt cognatio triplex.ſ.carnalis,ſpiritualis,&legalis,de ſpirituali,& legali hic proſequitur de carnali tractatur.in.xxxv. cauſa.item cum impoſsibilitas coeundi ſit triplex.ſ.animo tantum,vt in furioſis,in corpore tantum.vt in frigidis tantum, & maleficiatis,item in animo,& corpore.vt in pueris.de hac vltima tractatur in hac cauſa.de perſona tractatur tamen in xxxij.cauſa.q. vij.neque,de media.xxxiij.q j.quod autem.c.requiſiſti.&.c.ſi per ſortiarias.adnectit etiam de clandeſtinis cõiugijs non contrahẽdis.& vt hic & alias.&c.ſecundũ.H.& Io. def.callidè.i.doloſè ſuſcepit,alienum hic eſt intellectus huius thematis vxor Ioannis ſuſcepit filium,aliàs martini de baptiſmo.quem Io.adoptauit ſibi in filium,& poſtea copulauit eum in matrimonium filiæ quam de vxore propria habuit,tandẽ mortua vxore.Io.& mortuo Martino.Io.clam contraxit cum relicta Martini,& poſtea alius publicè duxit eam Hu.per triẽnium idem ſi ante vel poſt.H.eius.ſ.vxoris,Reſponſiones quæſtionum.prima quæſtio eſt,an ſuæ vxori debitum reddere valeat,qui proprium filium de ſacro baptiſmate ſuſcepit.dic φ ſic.vt.ĩ.e.cauſa.q.j.c.noſſe.&.c.dictum.de quo etiam legitur, & notat.de cogna ſpi c.ij.ſecunda quæſtio vtrum ſponſalia in fantes contrahantur,dic quòd non, niſi habeant.ſeptem annos completos.extra de deſpon. impu.c.literas.&.c.acceſsit, &.c.ſane.ſed quod dixi completos,potes intelligere vt notat. ĩ.in gl.ſummę quæſtionis proximę.verſi.niſi proximi.Tertia quæſtio an ſpirituales,vel adoptiui filij, naturalibus valeant copulari.dic quòd ſpirituales coniungi non poſſunt.vt.ĩ.ead. cauſa.q.iij.c.j.&.ij.& ſic legitur,& no.extra de cogna.ſpi.c.j.
2 † ſed adoptiui coniungi poſſunt ſoluta adoptione.vt.ĩ.e.cauſa.q.iij.c.Pitacum.ſecundum Io.deficit.quod dic vt legitur,& no.extra de cogna.leg.c.j.quarta quæſtio,vtrum vxorem compatris ſui alicui ducere liceat.ſed dic de hoc.vt not.in ſumma. quartæ quæſtionis.quinta quæſtio,an clandeſtina deſponſatio manifeſtè præiudicet?dic quòd ſic,ſi de ea conſtet.vt extra de clandeſtina.deſponſa.c.ſecunda.

Prima quæſtio cauſæ.xxx.

QVod autem. proprium hic intitulatur prima quæſtio cauſæ trigeſimæ in qua quæritur, vtrum vxori ſuæ. debitum reddere valeat, qui proprium filium de ſacro baptiſmate ſuſcepit quæ diuiditur in tres partes, in prima partes , in prima parte , probat magiſter , per duo capitula ſequentia , quòd ſi vir accepit filium de ſacro fonte , ſeparabitur ab vxore.ſed hoc non tenet.vt infra eodem capitulo dictum & extra de cognatione. ſpin.capitulo ſecundo.vnde expone,probatur , id eſt probari videtur. In prima gloſſa ibi,ſeparationem.adde,xxxij.quæſtione prima.dixit Et ibi ad continentiam adde , & tunc ſi aliter fornicatur & cætera infra eodem capitulo noſſe.in gloſſa ille tamen & cætera.in fine.

SVMMARIVM.

1 *Mœſtitia ad quid pertineat.*
2 *Matrimonia inter quos iudæos contrahantur: & an commater poßit duci in vxorem.*
3 *Compaternitas an contrahatur in cathachiſmo.*

1 Peruenit. mœſti † mœſtitia eſt cordis,triſtitia verò vultus.Item mœſtitia alias corporis eſt,& ſic quãdoq; ex aliquo accidenti dolore,triſtitia verò vitiũ naturę perpetuum, armarijs, nam in Romana curia tale repoſitoriũ dicitur cancellaria.H.redirent.i.redire deberent.H.beate.ver. firmauerunt,non definiendo,ſed exprimẽdo quid ſentirent ſecundũ.H.cõiugio.i.carnali copula,ſepararent,dic vt dicif.ĩ.c: in ſumma.ne ſuadente,ecce ratio, ſiue cauſa quare in primitiua eccleſia prohibitũ eſt,ſed poſteà mutatũ eſt. Ioſ. Scitis, tertia pars,φ ab iſto loco dicitur,vſq; ad finem valet, & tenet : & eſt reſponſio ad quæſtionẽ aliam.ſ.an quis debeat,vel poſſit recipere illam in cõiugium,quæ facta eſt ſibi cõmater per aliqd ſacramentũ,à primu panulo,aliâs pabulo,aliâs vſq; ad confirmationem:& rñdet qd non,& ſi fiat ſeparentur. H. dona,quæ numerantur in Eſa.xj.c.à primo.ver.& nou ver.¶ Io.j glo.quę incipit,dicunt quidam,in prin.adde:vt Ber.Hyſp.Et ibi, foris ſunt.adde.ij.q j multi.Et ibi,fuit adde aliâs.xxxij.q.j.qd verò. cum ſuis ſimilibus. Et ibi,per baptiſmum.adde, arg. adhoc de conſe.di.iiij.quod apud.Et ibi,compaternitatis.adde, ſed licet ſic contrahatur,non tamen matrimoniõ poſt talem cognitionem cõtractum ,ſeparatur:vt extra lib vj.de cog.ſpi. per catachiſmum in fi.Et ibi,inter me adde.ſ chriſtianum:nam ſcdm H iudæus,cum iudæa matre ſui,licitè contrahit , & cum filia ſpirituali,quàm ſuſcepit in catachiſmo,ſed nondum eſt bapti
a zata,nec peccat ſic contrahendo.† Quia non aſtringitur conſtitutionibus eccleſiæ: quæ ſtatuunt, quod nullus ducat cũ matrem ſuam. Dicit etiam ipſe Hu.φ huius cognatio ſpiritualis, contrahitur inter iudæos fideles,quando vnus tenet, vel ſuſcipit filium alterius in baptiſmate,vel cõfirmatione:& ideò quidam dicũt φ iudæus non poteſt contrahere cum illa quam baptizauit:quia ibi eſt diſpar cult⁹.& fortè,ſpiritualis filiatio impedit quoad mulierẽ,ſcdm eos.Guido.Tu verò,dic,de hoc lati⁹,vt ſcripſi poſt Nouellam,in quęſtione mercuriali,ſuper regula,ex eo qd de reg.iur.li.vj.ſed opinio Nouellæ videf dubia quia ex facto præcedenti,in infidelitate cõtracto , bene oritur impedimẽtum poſt cõuerſionem:vt patet in cõſanguinitate, in caſu prohibito vt in.c.ſi quis ex infidelibus.&.c.gaudemus. à contrario.Prætereà quia etiã ex facto, qd in infidelitate non obeſt,benè impeditur fidelis poſt cõuerſionem: vt patet extra de cõuer.infide.c.j.Sed certè primũ nõ obeſt,quia licet cognatio naturalis contrahaf in infidelitate:tñ ſecus de ſpirituali, cũ illa ſit de iure poſitiuo,qd non ligat infidelẽ.vt.d.c.gaudemus. Item ſcdm,non ob.quia ibi ex delicto pœna imponif delinquẽti:ſed ſecus hic,nec cõpaternitas potuit in altero tantũ cõtrahi,cum ſit nomen relationis.In glo.ab archa,ibi,libri. adde, & ita intelligunt doct.C.de fi.inſtru.authen.ad hęc ſcdm Lau.Et in fi.adde qualiter autẽ ſcriptura antiquorũ librorum , vel inſtrumentum productũ ex archiuo publico,aut ſcriptura poſita in aliqua ſcriptura,vel lapide probat, ſcripſi poſt Henri. de proba.c.cum cauſam. ¶ In gloſ.primũ eſt,ibi,in vertice.adde vertex propriè eſt illa pars capitis, qua capilli colligunf, & in qua ceſaries vertif,ſcdm Pap. ¶ In gl.hic videf,ibi,nulla.adde & c.catachiſmũ.Et ibi,tunc dicas.adde,ſub.&ſic ipſe.H.reſpõdebat ad illã dec.cõtracto.Et ibi,allij dicũt.adde,vt B.Hyſ.Et
3 ibi,† cõpaternitas.adde dicas φ etſi contrahaf cõpaternitas in in catachiſmo quoad matrimoniũ impediendũ, non tñ quoad dirimendũ:vt planè ſonat.pręd.dec.cõtracto.& in hac opinione fuit Lau.G.T.& Ray.& quaſi omneis moderni: quã opinionem teneas,qa baptiſm⁹ eſt ianua oim ſacramentorũ:vt dictũ eſt ſcdm Hoſt.qui ita no.in.d.dec.contracto,& hoc etiã hodie declaraf extra lib.vj.e.ti.per catachiſ.ibi videas.dic vt ibi.Gui.

Secunda pars.j.q.cauſæ.xxx.

Contra verò. Hic incipit ſecunda pars primæ quæſtionis cauſæ trigeſimæ . in qua probat magiſter per quinq; capitula,quod matrimonium contractum legitimè,non ſoluitur per compaternitatem ſuperuenientem.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Interpretatio illorum verborum (viri non habent poteſtatem ſui corporis.)*

Noſſe deſideras. Leuauerit, alibi dicitur ſuſceperit. ꝭ.e.q.iij.c.iij. &.q.iiij. c. iij. & extra de cogna.ſpi.c. Martinus.ꝭ.e.ti.c.ij. habetur. leuauerit. &.e.ti.c. veniēs. habetur leuaſſe, & viro.i.marito, quos. ver. pertinet. ij. pars. adiugeni, id eſt grande, exercitium. i. peccatū, infirmitatem, id eſt fragilitatem continentię. H. pietatis, id eſt continentiæ. H. impietatem, id eſt denegabat debitum ſecundum. H. præcipiat, id eſt ad. Corint. vij conſenſu, expreſſo, vel tacito, vt notatur. xxxiij. quæſtio. v. in ſumma. & ibi dicam. ex pedirius, ſic. xxxj. diſtiočt.§ cauſa. & iterum. verſi. reuertimini. cooſilium eſt quantum ad exigentem, & hoc dixit Apoſtolus cooſiderans humanam fragilitatem. H. ipſum. i. ad Corinth. ad reddendum debitum. igitut. ver. dicit Apoſtolus. i. ad Corinth. vij c. & xxvij. quæſtio. ij. c. ſunt qui. in fi. non habet, quātum ad debitum reddendum, ſed quantum ad exigendum. ſuū ergo. ſ. exigere poteſt. ſibi, ſubtrahere, ſed alienum. ſ. reddere non poteſt alteri ſubtrahenti, niſi ex conſenſu. xxxiij. q. v. vna.

5 † Vnde dic poteſtatem ſui corporis, id eſt denegandi alteri copiam ſui corporis ad rem vxoriam. Et eſt arg. quod vic, vxore inuita, non poteſt arripere iter peregrinationis, vel ſubire pœnitentiam talem per quam derogatur vir vxori, quoad debitum reddendum. xxxiij. quæſt. iiij. Apoſto. & c. pœnitentiā. H. ¶ In. j. glo. ſubtrahere, ibi, exigendi. adde iſta ſentētia fuit. Ber. Hyſpa. & Melen. alij contra, quia in hoc caſu non eſt prohibitum, quod non exigat: & ideò non eſt prohibeodus exigere quamuis in fraudem fuerit leuando. Et ibi, argu. quod ſtatim. adde iſta fuit ſententia. Ber. Hyſpa. & Melen. ſententia, de hoc dic: vt plenè not. extra de adulter. c. vltimo. ibi videas. Et ibi, expellere. adde alij contra de hoc oot. extra de adulter. c. adulter. ibi videas. &. xxxij. q. j. c. j. ibi omoino videas. Et ibi, denegare. adde, adhoc. xxvij. quæſtio. ij. qui dormierit, extra de diuor. c. quæſiuit. j. Reg. Et ibi, eccleſiaſtici. adde, ad idem extra de adulter. c. pe. & vlt. ff. ſolut. mat. viro. Et ibi, quod Deo. adde, vbi de hoc in gloſſ. ſed quid. Guido.

✠ SVMMRIVM. ✠

1 *Deſidia quid ſit? Item fraudis & fallatiæ etymologia.*

5 **Dictum eſt nobis.** † Deſidia, dic quod deſidia eſt ignania pigritiationis, à valde ſedendo dicta ſecundum Pap. deſideo. des. eſt ſeorſum ſedere appoſito deſiſtere, pigrere. & inde deſes deſidis. & deſidia. deſidiæ. ſecundum poll. ſed hic ſumitur pro negligeotia, fraude, fraus eſt dolus circa fidem mutuam ſecundum Papi. fallaciam, fallax dicitur quòd fando decipiat, fallax id ait: vnde quiſque fallatur, qui verò mentitur oon omnes vult fallere, vt minus ſecundum Papi. ſed hæc ſunt ſecundum vulgarem locutionem ſicut patet, quando quis fecit quod non debebat facere, dicit alius talis fecit magnam fallaciam, dicunt Lombardi magnum à viro.

De eo. Quòd filiolam, ſpiritualem, quàm etiam ſecundum leges nō licet accipere in vxorem. C. de oup. ſi quis alumnam. § j. cum matre, quam de facto duxit: vt concordet reſponſio quæſtioni de talibus. verſic. commatrem, de matre ſpirituali loquitur, & quærebatur de commatre, de qua eſt idem iuris: reſpondetur Ber. Hyſp. plectendos, quando ſciēter hoc fecerunt. H. ſi autem. ver. innupti, id eſt ſine commixtione carnali. H. ſic. xvij. q. ij. quod autem, ſi autem. id eſt ſi ma luerunt permaoere innupti. H. ioſidiatori, ſiue alter tantū fuerit, ſiue vterque Ber. Hyſpa. coniugij, hoc propter enormitatem delicti. Guido.

✠ SVMMARIVM. ✠

5 *Cognatio ſpiritualis, an poßit contrahi per procuratorem.*

De his. Quę filias tres. i. priuignos, ſic dicti: quia primo nati, ſecundum Pap. ſuper ſe. vide decr. extra lib. vj. de cog. ſpi. nondum. inſcientia, id eſt ignorantia, non poteſt intelligi facti, quia illa ex toto excuſaret: vnde incōgruè ſequeretur. licet ſit peccatum, loquitur ergo de ignorātia iuris, quia credebant eſſe licitum, & oon prohibitum ſecundum. H. & ſic nota hîc, quod excuſat ignorantia iuris: vt. xxiiij. quæſtio. j. ſi quis dederit, vbi de hoc de conſe. diſtioctio. ij. ſcriptura. vbi de hoc ſed dic quod excuſat quoad veniam pœnæ quandoque, vt hîc, & in ſimilibus. aliâs regulariter ignorantia iuris oon excuſat, niſi illos & c. vigeſimaſecunda quæſtiooe quarta. § illicitum delicta, hoc habetur io pſal. ad te leuaui. Guido. Aduerte quia quidam, in hoc cap. de his, io verbo ſuper ſe, dicit quoſdam te-

1 nuiſſe † per iſtum textum, cognationem ſpiritualem non poſſe contrahi per procuratorem: de quo tamen, dic vt plenè ſcripſi poſt nouellam in quæſtione mercuriali, ſuper regula poteſt, qs. de regul. iur. lib. vj.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Qui filium ſuum de ſacro fonte ſuſcæperit, an poßit copiam ſui cum coniuge facere.*

Ad limina. Limina ſunt ædium, limites verò regionum, vel finium ſecundum Papiniaoum & habes ſimile. xciij. diſt. iuxta neceſſitatem, neceſſitas aliquid fieri cogit: vnde neceſſarium, vtile, vel amicum, aut ineuitabile, ſignat neceſſitudo, aut effectus eſt, vel vinculum propioquitatis, ſecundum Papinianum, rectitudinis. q. d. non etat rectitudo. Sed ſibi ita videbatur, & hoc denotat iſtud. q. H. flagrans. i. accenſus, furens, ardens, ſecundum Papinianum, quod fieri. verſic. ſcriptura. Gene. ix. non ſeparet. Matth. xix. apertiſſimè. Matth. xix. fidelibus, idem conceditur, etiam infidelibus hæreticis, & iudæis in neceſsitate: vt. xxiiij. q. j. ſi quis. de conſe. diſt. iiij. Romanus. c. à quoquam. liberè, id eſt licitè, ſine peccato. ꝙ dic vt legitur, & not ꝭ. j. quæſt. j. quod quidem ſecundum. H. authoritatem. j. q. j. quod quidam. ij. quæſtio. iij. ſuper quibus. morte. de conſec. diſt. iiij. nulla ſalus. ꝭ. v. diſtin. c. baptizari. In glo. non ergo. in fi. adde. xxix. quæſtio. ij perlatum. vbi de hoc.

1 Guid. Verum autem † vir, vel mulier, filium ſuum de ſacro fonte ſuſcipiens, per hoc impeditur exigere, vel reddere debitum coniugale, ſcripſi poſt Henr. de cog. ſpi. c. ſi vir.

Tertia pars. j. q. cauſæ. xxx.

Filia. Hic incipit. iij. pars. primæ quæſtionis cauſæ. xxx. io qua dicitur quod in ſequētibus. c. cōtinetur. & quia. ꝭ. e. c. de eo facta erat mentio de filia ſpirituali, ideò oſtendit quæ ſit filia ſpiritualis. & ꝙ eius copula interdicta ſit.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *In minoribus ordinibus conſtitutus an poßit matrimonium contrahere cum ea, quam baptizauit.*

2 *An ſacerdos poßit dare pœnitentiam ſuæ concubinæ.*

3 *Quæ ætas ad ſponſalia requiratur.*

1 **Omnes.** Quos, ſub. trinę, de conſe. diſt. iiij. de trina. ingentibus, hîc † quæro, an aliquis laicus, vel clericus, io minoribus ordinibus conſtitutus, poſſit matrimoniū contrahere cum illa quam ſuis manibus baptizauit: & eſt dicēdum quod non: quia filia ſua ſpiritualis eſt, ſicut illa quam ſuſcipit: vt hîc. Sed ſi contractum fuerit matriooniuum inter eos, nunquid ſunt ſeparandi? quidam dicunt quod ſic. argumen. hîc & ꝭ. e. de eo quod. Sed Ray. de penna forti dicit, quod ſibi videtur, quod ſuper hoc eſſet ſummus pōtifex conſulendus, quoniam eſt nouus articulus. Sed certè ſecundum quoſdam videtur eſſe ſeparandum coniugium. argumen. extra de cogn. ſpiri. § vltimo. vbi filia baptizantis ſeparatur, ab eo quem pater baptizauit, multò fortiùs ipſe pater, & hoc ipſe notat in ſumma ſua, de cogna. ſpiri. & hoc etiam videtur. H. ſentire, qui notat, quòd

quòd ſi aliquis baptizauit aliquem, vel leuauit de ſacro fonte,
non poteſt ipſe, vel filius eius carnalis, eam habere in vxorem.
Dicũt quidam quòd poteſt in hoc caſu, idem dicit qđ dicitur
de filia carnali ſacerdotis, & de filio quem baptizauit ipſe ſacer
dos extra.e.ti.c.vlt. Alij verò dicunt, & fortè verius quod edi-
ctum de matrimonio eſt prohibitoriũ: ſi tamen fuerit cõtra-
ctum matrimonium, quia nouus eſt caſus, conſulendus eſt Pa-
pa. Et dicunt iſti, quod aliud eſt in nudante paruulum ad ſuc-
curſum, aliud de ſolenniter baptizante, maximè cum illa decr.
extra.e.tit.c.fi. loquatur expreſſè de ſacerdote baptizante. Sed
H.aliter videtur ſentire: vt.ſ.dixi.circa ſupradicta, videas ex-
tra lib.vj.de cog.ſpir.nondum. Syluester.ver.ſcriptum eſt, for-
tè in alio canone, aliàs neſcio vbi ſcdm.H.quapropter. verſic.
¶ In glo.non notat, ibi, in bapiſmo.adde, vt extra.e.ti.c. nedũ.
ibi videas. Et ibi, remiſſio.adde de conſe.di.iiij.ſi in pœnitẽtia.
de pœn.di.ſi.nullus. Et ibi, prohiberi.adde arg. adhoc.j.e. non
debet, vbi tantũ ſit mentio de epiſcopo, & ſacerdote, & hoc te
neas: prout not.extra de cog.ſpi.c.vlt. Et ibi, non quia.adde po
teſt dici quod licet ſit honeſti⁹, & tutius vt illa ab alio accipiat
pœnitentiam, quia plus verecundebaſ coram alio, & quia ma
rito fortè non confiteretur peccatũ, qđ marito diſpliceret in
vxore, vtpote fornicationẽ, vel adulterium: tamen talis ſacer-
dos poteſt ipſi mulieri dare pœnitentiã, cum ſit eius parochia
na ſcdm.H. Et ibi, confitetur.adde circa hanc materiã dici po-
teſt, quòd ſolutio quæſtionis.vij.quæ ponitur.iij. q. vij.§ vlti.
2 innuit tibi ſolutionem illius quæſtionis.ſ. † an ſacerdos dare
poſſit pœnitentiam ſuę concubinæ, vel alij cum qua adulteriũ
vel fornicationem cõmiſit de illo peccato. Et quidem poteſt,
dum ab eccleſia tolleratur, melius tamen facit ſi eam delegat
alteri præsbytero: vt coram eo plus ruboris, & verecundię pa-
tiatur qđ eſt maxima pars pœnitentiæ.de pœ.di.j.quem pœni
tet.ſcdm.H.qui ita no.in.d.§.iij.q.vij.§ vl.ibi etiam dixi de hoc
3 & no.xxxij.q.ij.† placuit.in glo.nam ſi &c.Guid: Verum autẽ
clericus, vel laicus in minoribus conſtitutus baptizans filiam,
poſteà poſſit contrahere cum eadẽ, ſcripſi de cog.ſpi.c.ex lite-
ris. Et quæ ætas ad contrahenda ſponſalia requiratur, & vtrũ
ex ſponſalibus contractis ante ætatẽ legitimam, publicę hone-
ſtatis iuſtitia oriatur, ſcripſi de deſpon.impu.c.acceſſit. Et quę
ętas requiratur ad matrimonium contrahendũ, & vtrum vo-
lentes contrahere, in naturalibus inſpici debeant, ſcripſi de de-
ſpon.impu.c.impuberes.in tertia, quarta, & quinta quæſtioni-
bus. & qualiter pubertas præſumatur, vel probetur: ſcripſi, ibi
in prima, & ſecunda quæſtionibus.

Si quis. Adulterium.i.fornicationẽ.vt.xxxij.q. iiij.c. ne-
mo. aliàs contra.ff.de adul.l.inter.&.ff.de ver.ſig.
l.inter.&.xxxvj q.j.c.cum ergo.Io.de fic. Vel dic, propriè quia
ſacerdos eſt vxoratus.xxxj.q.j.ſicut.pauperibus.ſed quare non
eccleſiæ, cui ignominiã contulit, fornicando cũ ſacerdote eius
ſicut ſit in alijs articulis.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit. xvij.q.iiij. ſi
quis in atrio.xv.q.vlt.cum multæ. Poteſt dici ꝙ quicquid daſ
eccleſiæ, datur pauperibus, & è conuerſo.xvj.q.j.quoniam qc-
quid. Vel dic, ꝙ eſt in poteſtate imponentis pœnitẽtiam, vtrũ
debeat dari eccleſiæ, vel pauperibus, niſi fortè vbi ſpecialiter
exprimiſ à canone, qđ detur eccleſiæ ſcdm.H. Et not.quod di-
cit tex.ſi laica eſt, ſi enim eſſet monachalis, vel conuerſa, ſecus.
xxvij.q.j.impudicas.c.ſi quis rapuerit.ſacerdos.ver. exemplũ,
hîc patet qđ loquitur quãdo venit in notitiam populi.ſic.j. c.
proxi.in ſi. ¶ In glo.hoc ſimiliter, ibi, tenebitur.adde intellige,
niſi habuerit virũ, vel ſit ancilla alterius, vel niſi habeat iuſtũ
impedimentũ ſcdm. H. ¶ In glo.& ita, ibi, concedo.adde hæc
fuit ſententia.B.Hyſp.Lau.& Io.def.

Non debet. Si fortè.ver.epiſcopus.ver.conſcientiã.
i.notitiam: nam ſi licentiaret non tantũ
puniretur.l.diſt.de his.lxxxj.diſt. c.præsbyter.ſecundum Hu.
deuenerit.ſ.c.proximo. ¶ In.j.glo.ibi, decem.adde & quis du-
bitat ſcœleratius eſſe commiſſum &c.vt.xxiiij.c.j.non afferа-
mus. ¶ In gloſſ. non eſt in fine.adde hoc fuit dictum Lau.ad
hoc.quinquageſima diſtinctione ſacerdotes. & cap. ſequen. &
quadrageſima quinta diſtinctione ſed illud.de pœnitentia di-
ſtinctione prima.§ hoc ergo. Guidn.

Secunda quæſtio cauſæ.xxx.

SVMMARIVM.

1 *Vt ſponſalia valeant quid requiratur.*

SPonſalia ante Septennium, hîc inti-
tulatur.ij.q.cauſę.xx
x.in quæritur, an inter infantes ſponſalia cõtra
hãtur. In gl.ſume, ibi, ſeptẽnio. adde huic dictũ
videtur expreſſè cõtradicere.prę.dec. acceſſit.§.
1 vlti.&.e.c.literas.§.j in quibus iuribus demonſtraſ apertè, † ꝙ
in ſponſalibus vnus annus debet eſſe cõpletus, adhoc vt ſpon-
ſalia contracta, ſibi introducant aliquod vinculum, licet in ma
trimonio qđ dicit glo.locũ ſibi vendicat.vt.e.ti.de illis.ij.&.c.
tuæ.cum ſi.& no.xxxvij.q.ij.ſi quis, ibi videas. Sed Lau. ſentit
cum Io.& idem ſentit.H.dicens qđ ſi ante ſeptem annos con-
trahuntur non tenet, niſi probetur in cõtrarium.ſ.ꝙ ante erãt
doli capaces, & poterant conſentire. Si verò poſt ſeptenniũ, vel
in ſeptennio cõtrahunſ ſemper præſumiſ quod valeãt, niſi pro
betur contrarium.ſ.ꝙ non erant doli capaces, & non poterant
conſentire ſcdm. H.ar.adhoc quod legitur.& no.extra de deli.
pue.c.j.& qđ no.de conſe.di.iiij c.paruuli. Ala.& cum Io. Lau.
H.ſentit Vin.& ipſe no.in.d.c.acceſſit.& ibi, idem Goſ. ſed.B.
&.T.in glo.j.ſentiunt pro primo dicto.ſed Goſ. contra.vt ſcri
pſit in ſum.de ſpon.§.& not.adhoc extra.e.tit.duo. idem ſentit
Hoſt.in ſum.e.ti.§.quis poſſit. Et ibi, quòd ſit pubes. adde vide
tur, notari contra.xxxij.q.ij.mulier.in glo.rei &c.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia quando non valeant.*
2 *Matrimonia debent eſſe libera, & caſus in quibus pœna arrharum ceſſat.*
3 *Quare in ſponſalibus valeant arrhæ.*
4 *Quod circa ſponſalia factum eſt, non tranſit in matrimonium.*
5 *De peccato eius qui reſilijt à ſponſalibus contractis.*

5 Vbi non eſt. *Faciunt*, dicit Ray. † ꝙ ſi ante ſepten-
nium pueri, vel parentes eorũ nomine,
contrahunt ſponſalia, nihil agunt: vt hîc. Sed licet ante ſepten-
nium contrahãſ, vel in cunabulis ſi cum venerint ad ſepten-
nium incipiant placere eis extunc valent: ita qđ quamuis ſpon
ſus eam non cognoſcat carnaliter, conſanguineam eius habere
In vxorem non poterit, nec econtra extra de deſpon.impu.lite
ras.c.acceſſit.c.duo pueri.ſecundum Ray.qui ita not. in ſum-
ma de ſpon. in prin. Dic ergo quod contrahentes ante ſepten-
nium, nihil agunt, niſi poſteà ratificent: vt hîc. hinc eſt qđ nec
poſſunt etiã ſponſalia accuſari ante ſeptennium, licet donatio
amittatur extra de deſpon.imp.c.ad diſſoluẽdum. Sed contra.
quia non eſt determinata ætas in ſponſalibus, vt in matrimo-
nijs.ff.de ſpon.l.in ſponſalibus.impu.ij.in prin. Reſpon. verũ
eſt non tanta, cum in ſponſalibus ſufficiant.vij.anni.vt in fine.
eiuſdem leg. vel non, vt in matrimonijs: quia in ſpõſalibus vna
& eadem ętas eſt tam in maſculo quàm in fœmina.ſ.ſeptẽniũ.
Sed in matrimonio eſt diuerſa, ſecundum Hug. qui ita not.in
ſum.de ſpon.§.qs poſſit &c.& hęc omnia ſatis hodie declaranſ
& approbanſ.extra de deſpon.imp.ſi infantes, ibi videas.dic vt
ibi nec eſt.ver. ¶ In gl.ſed pone, ibi, ſtipulatiõe.adde de hoc no.
extra de ſpon.ex literis.ij.&.c.ſicut in prin. Et ibi, vinculo.pœ-
2 nę, adde. † Nam matrimonia debent eſſe libera extra de ſpon.
Gemma.vbi no.ꝙ arrhas datas pro ſpõſalib⁹ perficiẽdis amit
tit, qui reſiſtit ſine iuſta cauſa. C. de ſpon. l. vltima.per quam.
l.ibi idem.no. Goffr.ceſſat autem hæc pœna arrarum ſecundũ
quoſdã, ſi infra biennium non exequitur nuptias. C.de ſponſa.
l.j.item propter perſonam ſponſi.cum quo matrimonium in

terdicitur.C.de ſpon.l.mulier.§.quę verò.&.§.is quoque. item
ꝓpter minoré ętaté,vñ ſecuri⁹ eſt parētib⁹ dare.C.de ſponſa.
l.vlt.ſecundum Gof & notatur.quòd nullum ius canonicum
prohibet arrę repetitionem ſed potius tacitè concedit . vt in
prędicta de.Gemma.vbi dicit textus.pœnę interpoſitioné.q.
d.aliud eſſet,ſi arra data eſſet in quadruplum ſtipulata, & mu
lier fuiſſet legitimæ ætatis.hoc eoim peti poſſet,niſi iuſta cau
ſa volentem contrahere excuſaret.C.de ſponſa.l.vltima.§. quę
omnia.C.ſi nup.ex reſcrip.l.j.ad finé.& idem dicendum eſt in
pignoribus,qoia pignora dicuntur arrę.C de reimſ.pig.l.j ſe-
cundum Inno.& melius,C.de dona.inter virum & vxorem.&
ſi neceſſe.extra de arbitris.c.expoſita.& lex prohiber pœnam,
& concedit arram.ſecundum Hoſtien.qui dicit quòd Bernar.
in præ.decr.gemma.in gloſſa ſtipulatio iſta tantum & cætera.
3 non bene conſiderauit veritaté. † ſed quæ eſt ratio,quare in
ſponſalibus valent arrę, & non pœna.ad hoc.ſecundum Roff.
ratio eſt,quia cum arra,ſtatim & pœna ſolum promitttaur, ſi
fuerit commiſſa, faciliores ſunt ad promittendam pœnam,
quàm ad ſoluendū arras.item quia arræ coaſueuerunt io qua-
dam quantitate dari.pœna verò conſueuit in magna quanti-
tate promitti,& ideo timore maioris quantitatis ſoluendæ,fa
cilius poſſet quis compelli.ſecundum Roff.ſed in eo quod di-
ctum eſt,pœnam in ſponſalibus peti non poſſe,diſtinguunt.
Vincen.& Hoſtien.& P.dicentes quia aut fit ſtipulatio inter
perſonas habentes in poteſtate,& perſonas illorum qui contra
hunt ſponſalia &tunc oon valet.vt in prędicto cap. Gemma.
aut inter perſonas extraneas,quæ nullam habēt coerctionem
in cōtrahentibus,& tunc valet.C.de indic.vidui.l.j.item quia
ratio prę.dec.Gemma.ceſſat ibi,cum prędictę perſonæ non
poſſunt compellere contrahentes.ſcias tamen quòd iure Lon
gobardorum,pars illaquæ non complens ſponſalia in pœoam
committit,& illa pœna exigitur,& datur illi patri, quæ vult
ſeruari ſpooſalia.vt in Longobardia de ſponſa.cap.primo.dic
igitur,ſecundum Hoſtien . quòd nedum ſecundum leges,ſed
etiam,ſecundum canones,quadruplata arra peti poteſt inte
grè,vt dictum eſt. In glo.argumen.ꝙ ibi inualidum , adde ad
idem extra qui ma.accu.poſ.inſuper vbi no. Goff. quòd hoc
habet locum in matrimonio carnali,vt ibi & extra de ſponſa.
ad id quod eſt in matrimonio ſpirituali extra qui cleri.vel vo.
c.inſinuante.&extra de poſtul.bonę.& de electione.cum inter
canonicos.&.c.eccleſi1 noſtra.&.lxuj.diſtinctio. quanto.& ge
neraliter in omnibus locum habet.C.ad macedo.l.vltima. ſed
fallit in eo ꝙ ipſo iure nō valet.extra de elec.auditis.& in ſum
ma.extra de coſue.ad noſtrā.itē ſcdm Gof.fallit in alijs caſibus
quos no. Vin.& Ber.extra de pac.c.ij.vbi de hoc & ibi habitāt
adde iſtā ſententiam ſequitur Ber.io.d.c.literas.vbi dicit Ho-
ſti.ꝙ forte ratio eſt,quare aliud ſit qñ ſimul moranſ vel ſeor-
ſum quia ſi ſimul moranſ,vereſ ius,ne poſtea tentent,qd ſorte
cōplere nō poſſunt ar.extra de deſpon.iuuenis.&.c.vltimo.&
extra de ſpon.impu.atteſtationes.extra de eo qui cog.conſan.
vxo.ſuę.c.veniens.vnde voluit ex hoc facere præſumptiones
iuris.&de iure.& ſic omnino cōſenſiſſe pręſumoātur.ſcdm Ho
ſti.& prędictum Io.approbāt. Lau.&.B.extra de ſpō.ad id qđ
& p Io.&.B extra de reſtitu.ſpolia.ex parte.in glo.quæ incipit
ſic.ff.&c.in fine.& Pe. Ala. Vin.Goff.& B.in præ.decre.literas.
& idem ſentit Raymon.in ſumma.in tit.de ſponſa §.pone.ꝙ
pium.& cętera. † ſed alij,vt Iaco.de al.& Pet.de contra.ſcili-
4 cet quòd non tranſit im matrimonium id quod circa ſpunſa-
lia factum eſt.ar.extra de deſpō.imp.c.vlt.vbi de hoc ipſi no-
tauerunt.& hanc ſententiam tenoit Inno.in dec.quę hic alle-
gatur atteſtationes,vbi dicit,ꝙ cōſentit ſponſus io hoc caſu,
quando cogooſcit eam.vt extra de ſpon.is qui.vel de nouo cō
trahendo alias enim & ſi oſculetur eam,vel cū ea habitet,non
pręſumitur matrimoniū.ex.de ma.cōtra.cōtra inter.eccl.c.j.ſe
cudū Inn.& Da.ꝙ ſemper Da.plus placuit.& idē ſentit Inn.
in prędicta .decretali.extra de ſponſalibus.ad id quod.vel dic,
& verius,quòd ſi aliqui contrahunt in minoritate , & in ea-
dem voluntate vſque ad ętatem nubilem vtriuſque perdu-
cent ,matrimonium inducetur,ſiue expreſſus conſenſus inter
ueniat,ſiue tacitus.arg.adhoc extra de deſpō.imp.de illis.ff.de
ritu nup.minorem. Tacitum conſenſum intelligo,per cohabi
tationem.vt in.d.l.minorem.extra de ſpō.ad id quod. item ex
carnali commixtiōe.c.ti.is qui.extra qui ma.accu.poſ. inſuper
cum ſi.ſcdm Goff.qui ita not.in ſum.de ſpon.§ ſponſalia. Non
ob.præd.decr.extra de deſpō.imp.c.vlt.& de ma.contrac.con
tra interdic.&.c.j.quoniā nō loquitur io cohabitātibus ſimul,
& ætatem complētibus:vt dicit.d.l.minorem. & hic,adde quę
dixi.xxviij.q.vlti.priuſquam.in additione. H.vbi.ſ. Guido.
5 † Qualiter autem peccat,qui altero inuito,reſilijt à ſponſalib⁹
iuratis,vel fidei interpollatione vallatis,ſcripſi de ſpon.c.præ-
tereà.in.j.&.ij.quæſtionibus. Et vtrum ex ſponſalibus,& ma-
trimonijs per parentes pro filijs contractis,filij obligentur, &
an ex eis oriatur iuſtitia publicę honeſtatis,ſcripſi de deſpō.im
pu.c.tua.in.j.&.ij.quæſtionibus.Et vtrum, & quando ſpōſus,
vel ſponſa poteſt à ſponſalibus reſilire,ſcripſi.eo.ti.c.de illis.in
quæſtione,& in dictis Henrici.Et vtrum, & quando ſponſalia
inualida ab initio poſteà conualeſcaot,& quando ſponſalia de
futuro tranſeant in matrimonium de pōti.ſcripſi de ſpō.c.at-
teſtationes,in prima.q.& in dictis Henrici.

Tertia quæſtio cauſæ.xxx.

SVMMARIVM.

1 *Arrogatio quæ dicitur,& ibi de definitionibus adoptionis.*
2 *Quædam rerum capita de legali cognatione, & adoptione, & matri-*
monio.

QVod autem. Spirituales,hic intitula
tur. iij. quæſtio cauſæ.
xxx.in qua quæritur vtrum ſpirituales,vel ado
ptiui filij poſſiot naturalibus matrimonialiter
copulari,quæ diuiditur in tres partes. In prima
parte probat magiſter per tria capitula,quòd filij naturales nō
poſſunt contrahere cum filijs ſpiritualibus.Io. de fic.& accipiū
tur hic filij naturales largè,vt omneis dicantur naturales,præ
ter adoptiuos,& ſpirituales:vt not.extra qui fil. ſunt legit. per
1 venerabilem.in prin. † Supple gloſſam ſummæ,ibi,arrogare.
adde dicitur arrogatio cum is qui adoptat,rogatur.i. interro-
gatur,an velit eum quem adoptaturus eſt ſuum filium eſſe: &
is q adoptatur interrogatur,an id fieri patiatur. adoptio eſt le
gitimus actus, per quem qui filius non eſt, pro filio habetur.
Vel ſic adoptio eſt legalis actio,ad ſolatium eorum,qui nū ha-
bent liberos inducta, penè naturam imitans. Vel ſic adoptio
eſt extraneæ perſonæ in filium,vel nepotem,vel deinceps legi-
timæ aſſumptio. Et ibi,ſi qua.adde vbi ple.not.de hac materia
2 huius glo. † Ad declarationem materiæ, ſi quæratur quid ſit
legalis cognatio,quot ſunt eius ſpecies, qualiter contrahatur,
qualiter diſſoluatur,& quis ſit eius effectus,& quando, & qua-
liter matrimonium impediat vel diſſoluat,& quid ſit adoptio
& quid adoptare,& quis adoptari poſſit, ſcripſi extra de cog.
ſpi.ſuper rub § ſciendum.per remiſſiones,&.co.ti.c.j.per qnq;
quæſtiones principales.Item ſi quæratur de cognatione ſpiri-
tuali,vide remiſſiones extra de cog.ſpi.ſuper rub. Et vtrum cō
iunx leuans de fonte communem filium, impediatur exigere,
vel reddere debitum,ſcripſi.e.ti.c.ſi vir.in quæſtione. Item qd
ſit cognatio ſpiritualis, & quot ſunt eius ſpecies,& quis ſit effe
ctus cuiuſlibet ſpeciei,& qualiter compaternitas ſeu cognatio
ſpiritualis cum altero coniugum contracta ad alterum exten
datur,ſcripſi.e.ti.c.Martinus.in quatuor quæſtionib⁹. Et qua-
liter in baptiſmate ſpiritualis cognatio contrahatur,ſcripſi.e.
ti.c.veniens.in quæſtione. Et vtrum Abbas,vel monachus poſ
ſit eſſe compater,ſcripſi.e.ti.ex literis. in quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Quis ſit magis diligendus,pater ſpiritualis,an temporalis.*
2 *Quis dicatur contrahere cognationem ſpiritualem.*

Ita dili

Ita diligere. Venerandæ.xvj.q.iij.c. nemo. item.ver. longè iij.pars.inquid,verbum Gratiani. diuiōa.i.ſacramentū,vel ſpiritualis proximitas,per ſacramentum contracta H.humana voluntas.i.adoptio, vel arrogatio.
1 H.elegit.i.fecit H.Guid.† Quis autem magis ſit diligendus,an carnalis,an verò ſpiritualis pater,& an pater,an verò filius,& an maius meritum ſit facere eleemoſinam voto &c.ſcripſi.e.ti.
2 ſuper rub.in tribus quæſtionib⁹. Item vtrum † ſeu qualiter leuans,ſeu ſuſcipiens puerum de baptiſmo,ſeu ad interrogationes baptiſmi reſpondēs cōpaternitatem,ſeu cognationē ſpiritualem contrahat,ſcripſi.in.d.c.veniens.in quæſtione.

Pitacium. Præcepit.Leui.xviij.reuelabis.i.non diſcoperies,& intrabis pudenda eius.H.cum ergo.ver.ſed hunc.ver.¶ In.j.glo.in fi.adde & dicitur pitacium, à pingendo,vel petendo,& ſupple hîc accepimus.H.tamen dicit ꝙ non debet hîc eſſe,qd & ſcdm hoc,ſiue ſupplemento plana eſt litera.B.Brix.Et ibi,ar.ꝙ ibi,literas.adde ibi de hoc. Et ibi,non poteſt.adde ibi non debet,de facili.i.ſine cauſa,cū euidens debet eſſe ratio &c.de conſti.prin.l.ij.ſed ex cauſa ſit arg. extra de ſpon.prætereà.l.di.vt conſtitueretur.ar.extra.de cog.ſpi.c.j.in fi.&.c.ſuper eo.ſcdm lo.def. ¶ In gloſ.j.multo,ibi,in exhibitione.adde ar.ad hoc.lxxxvj.di.non ſatis. in fi. & hîc videas qd no.xxx.di.c.j.&.xlij.di.quieſcamus.Guid.

Non oportet. Suſcœpit.j.q.proxi.c.iij.inueniunt. Leuit.xxiiij.aliâs.xxviij.

Secunda pars.iij.q.cauſæ.xxx.

Filij verò. Hîc incipit.ij pars.iij.q.cauſæ.xxx.ſcdm Io.de fic.& continuatur ſic,ſcdm Hug.quia dixerat.ſ.quod naturales filij non poſſunt coniungi cum ſpiritualib⁹, ideò ne videretur conſimili ratione, non poſſe coniungi cum fratribus filiorum ſpiritualiū:ideò addit magiſter quòd licitè poſſunt coniungi naturales filij, cum carnalibus fratribus ſpiritualium,& eſt hoc dicere,quòd filij duorum compatrum,ſiue nati ante compaternitatem, ſiue poſt &c. vt j.e.c.proxi.ver.& quia.

Super quibus. Vtrum autem filij duorum compatrum,vel compater, & commater, vel patrinus,& filiola poſſint ſimul matrimonialiter copulari, ſed dic de hoc:vt ſcripſi de cog.ſpi.c.ſuper eo.in quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *De coniunctione liberorum naturalium & ſpiritualium.*

Poſt ſuſcœptum. Quia dicit.B ꝙ iſtud,quia,nō notat cauſam quare nō copulatur,quia iam non poſſet adoptari,niſi tantū circa ſuſcœptos quia tantum de adoptiuis loquitur:ſed cauſam quare fuit inſtitutum,vnde nihil eſt in litera ſupplendum & eſt hoc abrogatum,& intelligitur hic,vt ſonat ſcdm Lau.Sed.H.aliter intelli
1 git.vt.j.dicam.¶ In.j.glo.ibi,derogetur.† adde dicas qd hoc.c. non cōtradicit ſuperiori,& eſt ſenſus. poſtquā aliquis ſuſcœpit aliquem,vel aliquam de ſacro fonte filij eius, non poſſunt coniungi illi ſuſcœpto,vel ſuſcœptæ: ſed omnibus alijs fratribus ſuſcœpti,vel ſuſcœptæ poſſunt copulari,& niſi ſic intelligaſ, fruſtra induceretur exemplum de lege,ſcdm.H.per quod ſimile patet,ꝙ Paſchalis non loquitur niſi de coniunctione inter filios naturales,& ſpirituales eiuſdem naturalis enim filius gerit vicem non emancipati ſpiritualis, vel vicem adoptiui. Idem etiam intelligit Hug.de tenente, & mergente,quia bene poſſunt contrahere cum ſororibus,vel fratribus ſuſcœpti,vel ſuſcœptæ.Ber.Guido.

Per adoptionem. Ideoq.ver.& ſi.ver.itaq.ver. ſi quis.iij.pars quæſtionis. Io.de fic.q.d.non ſolum filius poteſt ducere in vxorē ſororem ſuſcœptæ à patre.Sed etiam pater ipſe,& ſi accepit,ſeparari non debet,& adhoc inducit.c.ſequens.B.Bri.Guido.

Illud. In glo.imò in fi.adde de hoc no.xxxiij.diſt.habuiſſe in fin.¶ In gloſſ.hoc vides,ibi,non extenditur.adde ſed quare non extenditur,dic hoc ideò eſſe,quia filia ſpiritualis filij mei carnalis, nec eſt filia mea carnalis, nec ſpiritualis, nec neptis: quia cognatio ſpiritualis vltra paternitatem, vel filiationem non extenditur:vt.ſ.e. dicitur in ſumma. filia autem ſpiritualis patris mei,ſoror mea eſt.vt.ſ. eo.c.j. & cum ea contrahere non poſſum:vt ibi dicitur.Et in fi.adde quod not. ſ.e.c.j.in glo.prima.Guido.

Quarta quæſtio cauſæ.xxx.

SVMMARIVM.

1 *An cognatio ſpiritualis contracta cum vno coniugum, extendatur ad alterum.*

2 *Origo cognationis ſpiritualis quæ ſit.*

Relictam verò. Hîc intitulatur quæſtio quarta cauſę. xxx.in qua quęritur an relictam compatris ſui,alicui ducere liceat in vxorem. & diuiditur hæc quæſtio in tres partes, I prima parte probat magiſter,ꝙ ſucceſſiuè poteſt quis habere duas commatres vxores in duobus tantùm caſibus.primus caſus eſt, ſi fuerint commatres ante matrimoniū.ſecundus caſus eſt,ſi filiū vxoris meæ acceperit ab alio vno,aliâs non.Io.de fic.qd dic:vt legitur. & no:
1 & vt ſcripſi de cog.ſpi.c.Martinus.† Ad declarationem materiæ ſi quæratur vtrum compaternitas, ſeu cognatio ſpiritualis cum altero coniugum contracta,extendatur ad alterum,ſcripſi de cog.ſpi.c.Martinus.in.iiij.q. ¶ In.j.glo.in fi.adde de hac materia ſatis legitur.& no.extra de cogn.ſpi.Martinus.ibi vi-
2 deas.† Et no.quòd ex datione aliorum ſacramentorū,quàm baptiſmi,& confirmationis, cognatio ſpiritualis nequaquā oritur,quæ matrimonium impediat,vel diſſoluat. vt extra libr. vj.de cog.ſpi.quanuis.in fi.ſed ex confirmatione,ſeu frontis cōfirmatione,ſpiritualis cognatio contrahitur, quæ impedit matrimonium,& dirimit:vt.e.ti.nondum.in fi.Guido.

Sciſcitatur. Commatres,inter ſe.H. habere, in vxores.in quo.ij.pars.in cuius quæſtionis ſolutione.H. debet,ſanctitas veſtra.H.ſcriptum.Mat.xix.Gene. ij.aſſumptam,ante compaternitatem.vxor.quæ ſuſcœpit filiū alterius viri,erat,poſt carnalem copulam,& ante compaternitatem contractam.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Modus acquirendi affinitatem, & compaternitatem.*

Si quis ex vno. Coniugio.i.ex coniugibus,ſuſcœpit,aliâs dicitur leuauerit.ſ. e.q.j. noſſe.non ergo erit ibi patrinus, vbi mora aliqua, & actus ad hoc non pertinens interponitur ante ſuſcœptionē,ſcdm Hug. effecti ſunt.adhoc extra lib.vj.de cog.ſpi.nondum. ibi videas. ¶ In glo.in emergendo,ibi,catachiſmū.adde ſub.per quē contrahitur cōpaternitas.de hoc no.ſ.e.q.j. c.j.¶ In glo. ergo per ſponſam,ibi,cōpaternitas. adde hoc de plano concedit.H.cui⁹
1 fuit iſta gl.Et ibi,dicere.adde ſub.& malè dicunt,ſcdm.H.† Et in fi.adde ſub.licet per ipſum coitum fornicarium,affinitas acquiratur,nec mirum quia affinitas eſt vinculū corporale vnde & per illicita opera carnis acquiri poteſt: ſed compaternitas, eſt vinculum ſpirituale, vnde per fornicarium & illicitum coitum acquiri non poteſt,ſcdm eos:& hoc facile repellitur ſecūdum Hug. Dicunt quidam magni theologi ſententiam prædictam eſſe veram,& dicunt quod debet intelligi de coitu coniugali non fornicario:qui non eſt cauſa acquirendę compaternitatis fornicatori per hoc, quod fornicaria leuat aliquem de

ſacro fonte,ſicut concubitus coniugalis eſt cauſa acqoirendæ
compaternitatis matito,cum vxor eius poſt matrimoniũ con
ſummatum,aliquem baptizauit,& hanc ſententiam tenet Mo
naldus, & non dubito quin benè. Non obſt.quod pręmittitur
per.H. & Io. quia canon loquitur de his qui matrimonialiter
ſunt coniuncti,& in illis ratio ipſius canonis habet locũ.Gui.

Secunda pars.iiij.q.cauſæ.xxx.

Contra inuenitur. Hîc incipit.ij.pars iiij.q.
cauſæ.xxx.in qua ponuntur duo caſus, in quib⁹
quis poteſt habere duas commatres. Io. de fict.
Hug.autem dicit, quòd non eſt contra: ſed in-
telligitur in alio caſu.

SVMMARIVM.

1 *Actiones quare non communicant,& non paßiones.*

Qui ſpiritualem. Vxor, cum non ſit filius com
munis. ¶ In.j.glo.ibi,non paſ
ſiones adde ſi ea quæ ſequuntur bene videantur,non responde
tur huic quæſtioni,& ideò dicas ꝙ ratio cardinalis eſt ſufficiẽs
intelligenti,niſi eſſet malitia ſubtilizãtium,qui quærunt ratio
1 nem rationis.ſ.† quare non communicant actiones, nõ paſſio
nes.Dic ergo ꝙ vxor mea in filio quem ex alio marito ſuſcipit
in nullo mecum cõmunicat, ergo nec quæ cum leuit in eo me
cum communicabit:qualiter enim per factum alienum , in eo
quod me non contingit,fieret præiudicium non video,arg.ff.
ad Treb.quidam.§.ſi quis filium. licet enim per factum vxoris
meę in hoc mihi communicet,quòd filiam ſuã non poſſum du
cere in vxorem,non tamen cognatio ſpiritualis propter factũ
alienum ita extenditur.vt.j.c.prox.ibi, neq; enim &c.cum er
go leuat ipſa,ſi per factum ſuum qd etiã meum reputaṫ , mihi
communicet ęquum eſt & iuſtum: ſed vbi filius eius leuatur ſi
alienum factum mihi cõmunicaret eſſet mirabile,ſcdm Io.de.
de hoc etiam no.Gof.in ſum.de cog.ſpi.& Hoſt.etiam in ſum.
Et in fi.adde vt hoc melius intelligas,dic quod vir & vxor cõ-
municant ſibi actionem,conſummato matrimonio per carnis
copulam:vt cum alter cõiugum,ſuſcipit filium extranei de ſa-
cro fonte,ſed non paſſiones:vt cum filius alterius tãtum ſuſci-
pitur. Et eſt ratio diuerſitatis quia,qd agit pars corporis, ęquũ
eſt vt alteri parti cõmunicetur,ſed non ſic cõmunicabitur alte
ri ꝙ in perſona filius vnius tantũ agitur qui alteri coniugum,
nec carnalis,nec ſpiritualis filius inuenitur,ſecundum Gof.qui
ita no.extra de cog.ſpi.Martinus.Vel dic quod propter hoc,
cõmunicant actiones,& non paſſiones,quia actiones conſiſtũt
circa corpus:& ideò facti ſunt vna caro, paſſiones verò conſi-
ſtunt circa animam & non poſſunt eſſe vnum in anima,nec vt
dictum eſt erunt duo in vna anima.Guid.

Tertia pars.iiij.q.cauſæ. xxx.

Notandum. Hîc incipit.iij. pars. iiij.q.
cauſę.xxx. authoritas.ſ.e.
c.j.Synodi.ſ.e.c.ij.cõmater,hoc reprobaṫ.ſ.e.
proxi.illa occaſione capitulorũ pręcedentium,
& maximè illius cap. ſi quis magiſter interſerit
hanc quæſtionem.ſcdm Io.de fict.

SVMMARIVM.

1 *Plures accedentes ad baptizandum peccant.*
2 *Omnes tangentes puerum in baptiſmo,an ſint patrini.*

1 Quod autem vxor. Pręſumant, † peccant er
go ſi plures ſimul accedãt
non quia inter eos contrahaṫ cõpaternitas,ſed quia faciunt cõ
tra prohibitioné:hoc tñ nõ obſeruatur vbiq; ſcdm.H. Vnde ſi
vir & mulier,quę non eſt vxor,ſuſcipiunt filium alterius, ipſi⁹
ſuſcipientes non prohibenṫ contrahere matrimoniũ: nam ex-
preſſè,& ſpiritualiter vllo iure tale matrimoniũ prohibetur,
ergo eſt conceſſum extra ſpon.cum apud.& ſic etiam no.Inn.
2 extra de cog.ſpi.veniens. † Sed quęritur an omneis qui tangũt
puerum intelliganṫ patrini,credit.H.ꝙ ſic,ſi tangunt in ſonte
vel ſtatim ſuſcipiẽdo à pręsbytero. dũmodo talia faciãt adhoc,
ea enim quæ incõtinenti fiunt, intelliguntṫ ineſſe extra de elec.
c.officij.Sed ecce ſæpe cõtingit qd multi tenent lintheum cir-
cunquaq;,& puer poniṫ in medio,& ita ſuſcipiũt eũ in lintheo
ſunt omneis patrini,credit.H.ꝙ ſic præſertim ſi in ipſo fonte
ita ſuſcipiant;& hîc,adde qđ no.de conſe.di.iiij.nõ plures.ho-
die circa hoc dic:vt extra lib.vj.de cog.ſpi.quãuis.vbi approba
tur ſententia ſupradicta,ibi videas. Quia verò.ij. pars.huc uſq;
hoc.e.referṫ ad prox.§.ꝙ ab hinc,dicitur refertur ad principalẽ
quęſtionem. H.piaculare,vt hoc melius intelligas,dic qđ piacu
lare idem eſt ꝙ purgare,purificare,cõcedere: vnde piaculũ,qd
expiari poteſt piacula,ſordes,maculæ,expiamenta,piacula.i.ſa
crilegia peccatis plena,ſcdm. H.& iſto vltimo modo ſumitur
hîc,flagitiũ, diciṫ flagitium à flagitando corruptelã libidinis,
quaſi noceat ſibi.Et not.ꝙ flagitium diciṫ,quicquid agit indo-
mita cupiditas,ad corrumpendũ animã,& corpus:flagitia quę
in Deum peccamus.ſcdm Papi.¶ In.j.glo.in fi. adde vel dic vt
no.extra de cog.ſpi.c.vl.illud,quia finis d.c. videtur cõtradice-
re.c.qui ſpiritualem,ſicut & duo prima.c.ideò determinat , &
melius hîc poneretur,vel vt eſſet ſignum ſolutionis, ſcdm. H.
q.d.illud eſt abrogatum.Guid.

Quinta quæſtio cauſæ.xxx.

Quod autem. Clãdeſtina, intitulatur
hîc.v.q.cauſę.xxx.ĩ qua
quæritur,an clandeſtina deſponſatio manifeſtè
pręiudicet. Et diuidiṫ iſta quæſtio in.iiij. partes.
in prima parte probat magiſter, qđ clandeſtina
matrimonia non debent fieri,ſed legitima & per ſacerdotem,
& aliâs,niſi conſenſus cõcurrat legitima, non valet qđ actũ,eſt.
Io.de fic.¶ In.j.glo.ibi,ſed probatio.adde.xxxij.q.chriſtiana.ff.
de reſti.in integ.duo ſunt. Et ibi,deſtitutum.adde cui autem in
cumbit probatio,in hoc caſu.ſ.an viro,vel mulieri.Dic vt no.
extra.eo.titu.c.j.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Dote non interueniente non præſumitur matrimonium.*
2 *Quæ ſpectent in fauorem matrimonij.*
3 *Matrimonium per quæ probari poteſt,& ibi conditio quando habetur pro impleta.*

Aliter non fit. Legitimũ,videas diſtinctioné poſi
1 tam.xxviij.q.j.§. vlt. dotetur, † niſi
dos interueniat,non pręſumiṫ matrimonium:vt legitur & no.
xij.q.iiij.cõſanguineorũ.& nn.ſ.e. c.iij. in fi.dic vt ibi, paranim
phis,ſic.xxiij.di.c.vlt.ibi exponitur,& ibi dixi.ſic.ſ.e.ſponſus,
tempore.xxxiij.q.iij.non oportet,cuſtodiant.xxiij.di.c.vlt.di-
citur tantũ de vna nocte,ſed ibi eſt ſolutio.idem.c. poniṫ.ſ.e.
ſponſus.item.ver non dubitaṫ,arg.contra extra qui fi.ſunt le-
gi.lator.niſi obijciẽs illegitimationé eam probare debet, & ſic
2 per conſequens non eſt matrimoniũ inter parentes. † Sed dic
prout ibi no.Inn.ꝙ iſtud qđ hîc diciṫ,& illud eſt in ſauoré ma
trimonij illud vt filij ſint legitimi iſtud,vt clãdeſtina matrimo
nia fiant manifeſta vel ideò,ibi incũbit probatio ei qui obijcit
quia pręſumptiones erãt pro matrimonio extra de pręſump.
illud.ſcdm Inno.ſuccurrerint, dic vt ibi legitur.& no.ſ.e.§.his
ita.& ſatis not.glo.in ſum. de clandeſti. deſpon § ſed quæritur.
¶ In gl.hic canon,ibi,cõcubinatus.adde dic vt nn.extra de prę
ſump.illud.Et in fi.adde dicit Gof.ꝙ ſine nuptijs, inſtrumenta
nuptialia ad probationem matrimonij,non ſunt idonea.C.de
nup.l.neq;.& hoc no.in ſum.de clãdeſti.de ſpon.§.ſed quid.vbi
3 ſatis no.de hoc.Guid. † Vtrum autem per famam,inſtrumen
tum donationis,vel dotis,& per quæ alia indicia matrimoniũ
probari

probari poſſit,ſcripſi de præſum.illud. Et vtrum & quãdo modus,vel cõditio habetur pro impleta, ſcripſi de ſpon.c.ſicut ex literis. Et vtrum ex cohabitatione,vel carnali cõmixtione matrimonium cenſeaꝛ,ſcripſi de ſpon.c.cõſultationibus. Et verũ & quando matrimonio vel legitimatione præſumatur, ſcripſi qui filij ſunt legit.lator.de quibus omnibus in prædictis locis nòt.etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur matrimonium clandeſtinum, & quædam illius rerum capita.*

1 **Nullus fidelis.** †Quot modis autem dicaꝛ matrimonium clandeſtinũ,ſcripſi de clãdeſt.deſpon.c.j.in.q.&.e.ti.cum inhibitio. in.iiij.q. & qualiter probetur matrimoniũ clandeſtinum,& cui onus probationis incumbat,& qualiter matrimonium clandeſtinũ,matrimonio publicè cuntracto præiudicet,vel è contra,& quã pœnam patiantur clandeſtinum matrimoniũ contrahẽtes ſcripſi in.d.c. cum inhibitio.in.v.vj.&.vij.quæſtionibus.& quis plus puniaꝛ clam, vel palam malè agens.ibi ſcripſi in.viij.q.Item vtrũ conſuetudo circa matrimonium,ſit ſeruanda,& qualiter poſſit in matrimonijs operari,ſcripſi de ſpon.c.j.vbi etiam per Henric.

SVMMARIVM.

1 *Duas eſſe ſponſalium, ſpecies & ibi ſponſalia de futuro quot modis contrahantur.*

2 *Sponſalia de præſenti quæ ſint.*

3 *Quædam de matrimonio quæſtiones.*

1 **Noſtrates.** i.Romani,nuptiarum promiſſio, † dicas ꝙ ſpecies ſponſalium duæ ſunt:nã alia ſunt de futuro,alia de præſenti.Sponſalia de futuro contrahuntur quinq; modis.Primo ſimplici ſponſione,vt patet extra de ſpõ. ſi inter.fidei donatione,vt.e.ti.c.ij.&.c.is qui.iuramento interpoſito.eo.ti.de illis.Item datis arrhis ſponſalitijs.ſ.pecunia,vel alijs rebus. C.de ſpon.arrhis.Item anuli ſubarrhatione. extra
2 de deſpon.impu.tuæ.†Sponſalia de præſenti ſunt illa quæ cõtrahuntur per verba præſentis temporis,vt extra.e.ti.ſi inter. & de ſponſa duo.licet.ſcdm Goſ.fœdera i.conſenſus de pñti, poteſtate,hoc non eſt neceſſitatis quoad ſubſtantiã matrimonij quod dic,vt legitur.& no.xxxij.q.ij.c.vlt.per digitum,digiti dicunꝛ quia.x.ſunt,vel quia decenter iuncti ſunt,primus dicitur pollex eo ꝙ inter cæteros pollet,ſecundus ſalutarius, vel demonſtratorius,quia eo ſalutamus, vel alio demonſtramus, tertius impudicus,quia per eum pleriq; probri inſertatio exprimitur,quartus anularis eo qđ in ipſo anulus geritur. Itẽ & medicinalis,quia eo certa collyria à medicis colligũtur. quint⁹ auricularis,quia eo aurem ſcalpimus ſcdm Pap.dotem.i.donationem propter nuptias.extra de do.poſt.diuor.reſti.nuper. in ſi. nuptia.i.carnale cõmercium, vel cõmunia nuptialia. B. cœleſte.i.myſticũ,vel.i.eccleſiaſticum inſtitutione inuentũ.ver.itẽ ver.peccatum.ver. ¶ In.j.glo.ibi,ſeruandam,hic adde qđ not. xxvij.q.ij.ſi quis vxorem.in prin. ¶ In glo.arg.ꝙ in ſi.adde & benè ſcdm Io.de hac materia no.ij.q.ix.§.de his. ¶ In glo huius enim,ibi,omitti.adde vide qđ no.xxxiij.di.ſi quis non habet: Et ibi,de occultè.adde idem no.extra qui ſi.ſunt legit.lator.& H.idem hîc no.Et in ſi.adde.i. ſi quis ea omittit in contemptũ ipſarum rerum,vel eorum qui talia inſtituerunt: ſed cauſa interueniente,& ceſſante contemptu,licitè poſſunt omitti ſecũdum Hug.qui dicit quod omnia ſolennia quæ adhibentur matrimonio,poſſunt omitti ſine peccato,quia omnia de conſilio ſuadentur,& nullum ipſorum præcipitur: vnde aliter facere non eſt peccatum.xiiij.q.j.c.quiſquis.&.c.quod pręcipitur:vn
3 de ſanè intellige quod dicit glo. Guido. † Vtrum autem iurãs aliquam mulierem non determinatam ducere in vxorem,poſſit cogi cum aliqua certa, vel incerta contrahere,ſcripſi de ſpõ. c.ex literis Syluani. Et vtrum & quando per ſubarrhationem inducatur matrimonium præſumptum,ſcripſi de deſpon.impu.c.tuæ.in quibus locis de his not.etiam per Henricum Item vtrum matrimonium contrahentes,& ſolennizãtes,ſiue bannis & alijs ſolennitatibus conſuetis peccent mortaliter,& quãdo proles debeat dici legitima,& quando non, & quis dicatur terminus competens ad arctandum, volentes matrimonio cõtradicere,ſcripſi in præd.c.cum inhibitio in.ix.quæſtione.& in duabus ſequentibus.

Qualis. Vxor,adhoc vt quis ex eius copula non repellatur à promotione.H.ſecũdum legem.Leui.xviij. euangelium.Marc.xxx.Mat.xix.ex omnibus.ver.& niſi.verſi. ſed nec,non poſſidebunt ad Gal.c.v.& pœnitentia.ver.item ex Com.Car.aliâs ex Con.Cer.apud Valentiam.c.j.& ſic.ponıꝛ. in Bœt.lib.ix.in prin ¶ In glo hoc eſt contra illos qui dicunt &c.adde dicit Goſ & Io.deſ.ego crederem,propter prærogatiuam matrimonij debere dici contrariũ, cum iam ſit maritus corruptę etiam non agıꝛ hîc de peccato:ſed de ſacramenti ſanctitate.xxvj.di.acutius.& qđ benè dicunt patet ex textu, cum dicat deſponſata in virginitate,& idem tenet hîc.H.de hoc no. xxxij.di.nemo.& ibi dixi.Item ex concil.Card.aliâs ex cõcilio apud Aluerniã.c.j.& ſic ponitur Bœc.lib ix.in prin Gui. Qualiter autem ſcienter,vel ignoranter,contrahens cum corrupta incurrat bigamiam,ſcripſi poſt Henr.extra de big.c. ſuper eo.

Sponſus. Pro reuerentia,ſic. xxiij.di.c.vlt.§.e.q.c.j.dicitur de biduo,vel triduo:ſed totum conſiliũ eſt:vt dicitur in.d.c.vlt.xxiij.di.

Nullum. Nec ſine.ver.præſumat,de honeſtate loquiꝛ, quia nuptiæ extra dotalia documenta, & ex ſolo affectu valent,& rata ſunt vt in auth.qui.mo.na.eſſi. legitimi.§.illud quoq;.coll.vj.his omnibus.

Secunda pars.v.q.cauſæ.xxx.

SEd quæritur. Hîc incipit ſcda pars.v.quæſtionis cauſæ trigeſimæ,in qua quæritur vt in hoc.§.continetur ſecundum Io.de ſict.

SVMMARIVM.

1 *Anuli datio quando inducat matrimonium, & quid denotet.*

Fœminæ. Copulantur.i.colligantur, qualiter hoc fiat neſcio,fortè colligentur ſicut boues,nec hoc ſit vbiq;,ſed tangit conſuetudinem alicuius loci.H.Ioſ. velanꝛ quodam velo dum benedicuntur.Et no. ꝙ cauſa huius velationis non competit viro:vnde in quibuſdam locis non imponıꝛ velum,niſi ſuper caput fœminæ.H.at verò.ver. ordo, permiſcetur,vt hîc &c.vſq; ibi,item poſteà reſume literam, candor quippe &c.& dic,permiſcetur,ſub.ſit ideò vt hoc ſigno.ſ.candidi & purpurei coloris,& continentia &c.candor quippe &c. Item.ver.& ideò,in primis.i.in initio deſponſationis, vel primis,ſub.nuptijs per quod dicunt quidam, quòd in ſecundis nuptijs ſolennitates non exiguntur.Io.pignore.i.ſigno.H.iungãtur.i.iuncta eſſe vinculo matrimonij oſtendentur ſecundũ.H. vnde.ver. ¶ In gloſſ.Hug.dicit,ibi,ſi quis.adde vbi de hoc.Et ibi,alij.adde vt.R.& Ber.Hyſpa.Et in fine.adde de hac materia ſatis no.extra de deſpon.impu.c.vlti.vbi dicit Vinc. &. B. quòd ſi ſubarrhatio,quæ ſit per traditionem anuli,ſit à ſponſo ſponſæ inducit matrimonium,vt ibi ſi ſit à parentibus ſponſi, ipſi ſponſæ inducit ſponſalia. vt.§.e. noſtrates. tamen in ipſa decre.no.dominus Goſſ.quòd hoc diſtinctionem non habet, dicit,ergo quòd ſi ſponſus ante fores eccleſię in die benedictionis ſicut fieri conſueuit donec anulum ſponſæ ſacerdote bene-
1 dicente,& dicente benedic domine has arrhas:† tunc anuli datio inducit matrimonium,& ſic iura loquuntur.xxij.quæſtio. ij.ſi quis vxor.&.c.ſi quis deſponſauerit.de hoc etiam dixi.§. e.noſtrates.& iſtud.c.fœminę.& idem dicit,ſi aliâs ſponſus det anulum ſponſæ ſic dicens ecce deſponſo,vel accipio te in vxorem tunc dicit matrimonium iudicari:non tam anuli datione quàm verborum prolatione. Si verò tempore ſponſaliorum de futuro anulus detur,nõ poteſt aliud ſignificare anuli datio,

quàm ipſe contractus conſenſum. ſ. de futuro, ſicut aliâs arrhæ
datio eſt ſignum futuræ venditionis, non ſactæ: vt dicit Guid.
Nam arrha eſt contractus per ſe. ff. de actio. empt. & vend. l. ex
empto §. is qui vna. ſecundum Gof.

Tertia pars. v. q. cauſæ. xxx.

SVMMARIVM.

1 *Officium mulierum nubere valentium, & de more antiquo in ducenda vxore.*

2 *In matrimonio contrahendo quid requiratur.*

3 *Quædam rerum capita de matrimonio.*

NEc illud. Hic incipit. iij. pars. v. q. cauſę.
1 xxx. † in qua probat magiſter
ꝑ verecundiam debent prętendere mulieres cũ
nubunt. Io. de. otioſum. i. ſiue cauſa factum, fuit
enim myſticum. H. Rebeca Gene. iiij. c. vxor,
vxor dicitur vnctior. Mos enim erat antiquitus, vt nubentes
puellæ ſimul venirẽt ad limẽ mariti, & poſteâ antequam ingre
derentur ornirent lineis vittis, & oleo vngerent, & inde vxores
dictæ. q. vnctiores, quæ ideò vtebantur limina calcare, quia
illic ianuæ & coeant & ſeparentur, ſcdm Iſido. lib. ix. Eth. aliâs.
xc. obnubere. i. tegere, ſiue cooperire iuxta illud obnubitq; caput,
& temperat aſtragalero. H Lau. inde. ver. obnuberunt, &
ſic nuptæ dicunẽ eo qđ vultus ſuos velent & eſt nomen trãſlatum
à nubibus quis tegiẽ coelum: vnde & nuptię dicuntur qđ
ibi primum nubentiũ capita velantur obnubere enim cooperire
eſt tibi contraria eſt innuba hoc eſt innupta, quæ caput adhuc
ſuum nõ velat ſcdm Iſid. lib. ix. Eth. ¶ In. j. gl. nõ poſſum⁹.
2 adde, hîc repete qđ no. xxix. q. j. in ſum. vnde dicas, † ꝙ in matri
monio contrahẽdo, ſpeciale mandatũ requiritur, adhoc extra
de ſpon. impu. c. j. & ij. in ſti. de nup. §. j. quia per generale mãdatum
quærendi mariti, nõ fit matrimonium ar. hîc. ff. de rit. nu.
l. generali. & l. mulieres. extra de cõuer. coniu. ex parte in prin.
ſic etiam no. in ſpe. de procu. §. j. ver. item opponitur ꝙ licet habeat.
Et ibi, cõtrahitur. adde hoc habetur extra de cõuer. cõiu.
ex parte. Et ibi, conſentientes. adde iſta verba in matrimonio
requirunẽ extra de ſpon. tuę. vbi no. Inn. ꝙ ſi cõtrarium diceretur
ſequeretur abſurditas ſ. ꝙ ſi vir, & mulier eundo per viam
ſibi inuicẽ placerent & in corde ſuo deſiderarent, qđ eſſent cõ
iuges, ſequeretur ꝙ inter eos eſſet matrimoniũ, quo nihil eſſet
periculoſius, ſcdm Inn. qđ dic vt dixi. xliij. di. c. j. in additione,
vbi de hoc &c. Et ibi, nõ eſſe matrimoniũ. adde hæc ſententia
confirmaẽ. lib. vj. de proc. procurator. ṡ. lxiij. di. tibi. in gl. ij. &
plenè dixi Huſ. in ſum. de ſpon. §. qualiter contrahaẽ. ver. tertiũ
eſt, ibi videas ꝙ hęc ſentẽtia approbaẽ, & io ſum. Ray. de ſpõ. §.
quid ſi aliquis cõſentit, ibi videre poteris. Et ibi, mutuus cõſenſus.
adde dicas ꝙ qñ mittunẽ literæ per nuntium, qui nihil de
facto ſcit, ſed nudum miniſteriũ portandi literas comiſſum eſt
ei ſi ille, vel illa cui mittunẽ literæ huius nulli notificat conſenſum
ſuũ: credo, ꝙ quantũcunq; cõſentiat non eſt contractũ matrimonium:
ſed tunc erit contractũ cum illũ notificauerit, ſiue
abſenti, qui ei miſit literas ſiue alij, & credo ſufficere in hoc caſu
ꝙ alijs vel alijs notificet. ſcdm Rod. Ad declarationẽ autem
materiæ huius capituli quæraẽ vtrum, ſeu qualiter matrimo-
3 nium poſſit cõtrahi ſine verbis, † & vtrũ ad matrimoniũ ſuffi
ciat conſenſus tacitus, ſine expreſſione verborũ, ſcripſi de ſpõ.
c. tuæ. & vtrũ cõfeſſioni coniugum quoad matrimoniũ, vel cõ
tra matrimonium, abſq; alio ſtari debeat: & cum quo admini
culo dicta confeſſio faciat plenã fidem, de eo qui cog. conſang.
vxo. ſuæ. c. ſuper eo. & vtrobiq; etiam per Henricum.

Quarta pars. v. q. cauſæ. xxx.

SVMMARIVM.

Quænam verba debent accedere matrimonio contracto.

2 *Confeſſioni mulieris qualiter credatur.*

SEd obijcitur. Hîc incipit. iiij. pars
. v. quæſtio, cauſę. xxx.
in qua probat magiſter, quòd matrimonium
clandeſtinum tenet, ſi probari poteſt. nam ſine
vera probatione, nullus debet condemnari &
hoc probat per vnam legem & per quatuor capitula. Ioan. de
ficto. expoſtfactu. ſic ſecunda quæſtione ſexta biduum. vbi de
hoc licet ſit. argumento contra decima ſexta quæſtione tertia.
§. præſcriptionum, ver. quòd ſi priuatus dixiſſet ſupra eodem
ſi quis. In prima gloſſa ibi, quòd ſic, adde, hanc ſententiam etiã
approbant Bernardus Innocentius. extra de ſponſatio. ex parte.
& Gofredum. & dixit in ſumma. de clandeſtina deſpon-
1 ſatione. §. ſed quæritur. † ſed Hugutio videtur aliter dicerę.
ſcilicet quòd poſt matrimonium cõtractum per verba de præ
ſenti, accedant iſta verba de quibus hîc dicitur & idem ſentit.
P. Lombardus. in quarto libro ſententiarum. vigeſima octaua
diſtinctione. iuxta principium. & idem ſentit hîc Laurentius.
dicens quòd iſta lex loquitur cum matrimonium contrahitur
& in ipſo contractu iurat, quòd ipſam habebit in vxorem, ſem
per & ita, iſtud participium habiturum quod eſt in textu non
eſt de cõtractu. quod pri⁹ diciẽ veri⁹ credo, quòd verbũ, habebo,
præſens tẽpus nõ excludit, vt dicit Gof. & hanc ſentẽtiam
tenet. Hoſt. in ſumma de ſpõ. ru. de matrimonio §. qualiter con
trahatur &c. verſi. quid ſi dicat viro &c. & ver. quid ſi dixerit
& ſequenti. quid ſi ita dicat promitto tibi, quòd nunquam ha
bebo aliam in vxorem niſi te, dicunt quidam quòd non eſt ma
trimonium. ff. de acti. emp. & ven. ſi ſterilis §. ſed & ſi nec eſt cõ
tra. ff. de contrahenda emptio. & venditio. qui fundum. quia
ibi non ponitur, vbi ſed eſt ibi noo alij. ſed alij contra de hoc
notatur in Speculato. de ſpõſa. & matrimo. in principio. & ibi
videas. & ibi, ad præſens tẽpus, adde & ſic licet ſit futuri temporis,
tamen trahiẽ à præſenti, & ideo valet extra de ſponſa. ex
parte ꝗ bene, cum hac. l. cõcordat: ar. ff. de ver. ſig. ſi quis ſtipu
latus. ff. ad Tertyllia. filij. Ioan. de fict. & in fine, adde argumen.
contra prędictam ſententiam, quia verbis directis non eſt uſus
ar. oppo. C. de pact. inter emp. & venditor. l. tertia. ſed non eſt
ita, quia verbis æquipollentibus vſus. ff. de re iud. in ſumma. ff
de arbitris. quid tamen. extra de verborum ſignifica. in his. ſecundum
Iuan. de ficto. his ita veruntamen. In prima gloſſa ibi
pro & adde idem ſentit hîc Laurentius & ideo dicebat Ioã. de
2 ficto ꝙ ibi nõ ſtatur ſoli confeſſioni, † ſed ſtatur ei, cui alijs in
dicijs pręced. & ſic habetur ibi plena probatio, cõſtabat enim
ibi ꝙ ipſam à parentibus petierat in vxorem, & quòd de volũ
tate puellę eam rapuit parentibus renuentibus conſentire po
ſtulantis & ideo propter indicia ſtatur confeſſioni mulieris,
alias non ſtaretur. quia plures poſſent in præiudicium mona
ſterij colludere, & monaſterium exire, quod eſſet moleſtum
dicere eſſetq; grau⁹ adimplere ſecũdũ Io. de fi. alij aliter dicũt
vt ſtatum dicã in ea. gl ſnĩam. Io. de. in eo iudicio eſt tutior. &
verior, ab eo non recedo, ad quod facit ratio. infra proxime di
cta per. c. cum deuotis. & ibi in matrimonio ſpirituali, adde in
quo caſu loquitur iſta decretalis. de raptorib⁹, cum cauſam. &
hoc teneas vt ibi. hæc opinio communiter per omneis approbatur
ſed ibi. G. naſo intelligit, quòd dicit de confeſſione mu
lieris facta ante ingreſſum monaſterij Gui. Si autem quęratur
3 † quoquam per hęc verba futuri temporis, iuro tibi, quòd ha
bebo te pro legitima vxore, vel ꝙ nunquã habebo aliã in vxo
rem niſi te matrimoniũ contrahaẽ vide hîc no. ꝑ Io. in glo. j. &
per Gui. ſuper dicta glo. & dic plenius vt ſcripſi de his extra
de ſpon. ſup. ru. in tractatu de matrimonio in. v. q. principali
vbi tractaui. qualiter matrimonium contrahatur.

§. Incerta. enim pro. c. aut pro § vel ꝑ verſu ꝓcedẽtis
allegari. illuminabit. Mat. vj. c. ṡ. ij. q. j. mu
lti tenebrarũ dicuntur tenebrę, ꝙ teneanẽ vmbras nihil autẽ
ſunt tenebrę, niſi priuatio lucis hoc nomen accepit, & tenebrę
tantum nomẽ habẽt, nõ eſſentiam, & iõ deus autor earum dici
non poteſt quicquid enim deum feciſſe dicim⁹ habet ſubſtãtiam
ſpeciẽ & eſſentiã, ſecundum Pa. quãuis ver. iudicium. ij. q. viij.
ciant. xj. q. iij. quanuis ibi dixi Gui.

Nullum

Nullum. Apoſtolorum,ad Ro.xiiij.alienum.i.ab alio
iudicandum.ſtat,remunerādus.ſic.ij.q.j.mul
ti.iuxta finem & ibi dixi,cadit,iudicandus,nec præcipitando.
Prouer.xxix.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Iudiciales qui dicantur proceſſus,item partiales & mixti.*
2 *Caſſato id quod vltimum eſt,non caſſatur id quod præcedit.*
3 *An elapſo termino quis poſſit producere inſtrumenta.*
4 *De tempore interrogationum iudicialium.*
5 *Quædam rerum capita de officio iudicis.*

Iudicantem. Rimari.i.inquirere cómune eſt enim ad
omnem iudicē inquirere veritatem,vt
patet. C de iudic.iudices.& ideò nō ſemper in forma inquiſi-
tionis cōmittitur,qđ per verbum inquiſitionis mandaꝛ i dec.
extra de iudi.exhibita,qđ decepti fuerunt iudices propter ver
1 bum ibi poſitū inquiratis,prout ibi no.Goſ.interrogādi,† no.
ꝙ quidam proceſſus iudicij propriè, & ſingulariter dicunꝛ iu-
diciales.i.ipſorum iudicū tantū,vt & ſunt diffinitiuę ſentētiæ
interlocutiones executiones , extra de app cum cauſam.vel vt
ſunt interrogationes factæ per iudicē ex ſuo motu.ff.de inter.
acti.ſi ſine.vel vbi interponit partes ſuas,partibus etiā tacenti
bus extra de ap.oblatæ.hmōi dicunꝛ proceſſus iudiciales.Alij
ſunt proceſſus partiales.i.partium.i.ipſorū litigatorum,vt cō-
feſſiones eorum,& ipſorū aduocatorū,vel interrogationes ad
inuicem,inter ſe factæ coreſponſiones.ff.de inter.act.ſi ſine.ex
tra de dolo & cont. prout.& litis cōteſtationes, ſi per ſe velint
eas facere ſponte.Alij proceſſus qui ſuerūt in iudicio per par-
tes & per iudices,poſſunt appellari mixti,vtqin hoc.c.& largè
2 iudiciales quia præſente iudice,& approbante.† Item no.qđ ſi
reuocatur,vel caſſatur,vel corrigiꝛ interlocutio iudicis, vel ta
lis interlocutionis proceſſus,nō ideò caſſantur priora, ſeu præ
cedentia interlocutionū.extra de teſti.ſignificauerunt extra de
ap cum ceſſante. Item ſi caſſatur ſententia diffinitiua propter
ordinem iudiciariō omiſſum.vt.ij.q.j.imprimis.caſſaꝛ tam ſen
tentia quā ſequela,ſed non caſſantur pręcedentia benè acta.ex
tra de reſti.ſpo.cum audita.extra de teſta.Ray.ſimiliter,ſi caſ-
ſandus eſt proceſſus iudicialis,ſiue ſententia ex cauſa ſeparari
poteſt licitè,benè actum pro illicito nō debet caſſari. extra de
præb.dilectus.ff.famil.erciſ.quædā.ff.de min.l.etiā.§.j. extra de
eo qui mit.in poſ cum veniſſent.aliâs ſi nō poteſt fieri ſepara
tio,vel in omnibus eſt erratū,totum reuocaꝛ,& caſſatur.ff. fa.
erciſc.l.in hoc iudicio:& vbi caſſatur ſententia, bene caſſatur
ſequela.ſ. executio:ſed præcedentia, & licitè acta non intelli-
guntur reuocata extra de reſti.ſpo.audita . Imò qñq; per eadē
acta,& teſtes,ſententia poteſt ferri in melius.extra de elect. in
cauſis.& de ſent.& re iudic.cū Bertholdus.& qñq; reuocaꝛ to-
tus proceſſus iudicis,& remanet cōfeſſio facta ſub eo.extra de
reſti.ſpo.Piſani.ſcđm Vin.qui ita not.extra de procu.auditis.
præbita.ar.qđ aduocati debent audiri à iudice,donec velint al
legare vtilia.aliâs pōt ei obijci iſtud.c.& illud.xxxv.q. ix. gra-
ue.&.xxviij.di quia ſunt H.ambarū partium;merita cauſarū
3 &c.extra de in integ.reſti. cū ex literis.proponant,† quid ſi da
tus eſt terminus,ad producendū omnia inſtrumēta, quib⁹ par
tes vti intendunt,nunquid poſt terminū audietur volens pro
ducere?hic videtur qđ ſic:nam nō eſt quis cogendus ędere in-
ſtrumentum,niſi qñ eſt vſurus.ff.de ęden.l.j.§.ędenda. Alij con
tra per id qđ legitur.& no.ff.de op.le.mancipiorū C.de inge-
nuis.diffamari.extra de proba.licet.Imo ſi data eſt dilatio par-
tibus ad probandū etiā peremptoriè altera pars poſt hunc ter
minum non poterit producere inſtrumenta,& per ea probare
inſtrumenta,aliâs dictum iudicis deluſoriū eſſet, qđ eſſe nō de
bet.ff.de iudi.ſi prætor,& facit in authen.vt cum de ap.cog.§.
ſed hoc in præſenti.& idem iuris eſt,ſecundum eos ſi datus eſt
terminus ad oſtendendum,& probandū quicquid voluerit ar.
extra de off.dele.ſuper quæſtionum.§.ꝙ verò.extra de app. cū
ſpeciali.Hæc enim duo verba pro eodē poni videnꝛ in authen.
vt hi qui obli.ſe habere phib.res nu.§ vt autem . Item.ff de cō-
pen.l.vltim.ponitur monſtrare pro dicere,ſeu allegare. Econ-
tra videtur.C.de iudi.l.iudices.arg.ff.de ęden.l.j.§.edenda. vbi
de hoc.C.de iudi.authen.iubemus.De hoc no.in Speculo de di
lat.§.reſtat videndum.Ver.quid ſi data dilatio.& ſequen.Sed ſu
per hac materia no.verſus.iudicium ſerum facit diſcernere ve
rum,iudicium proprium cōmittit crimina rerum.adhoc.ff.de
dam.infe.ſi finita § nō autē.in authen.vt defunc.ſeu ſu.defunc,
in prin.& quòd poſt terminū datum ab homine,vti nō poſſit.
facit qđ no.xviij.di.propter.ſed iſta litera multū vrget, & mul
tos audiui doctores in hanc partē declinare·tamen in ſpeculo,
de inſtrumentorū ędítione.§ nunc dicamus.ver.licet autē &c.
dicitur quòd ſæpe optinuit,qđ iudex ſtatim poſt lit.conteſt.&
poſt iuramentum de calūnia præſtitum.Poteſt terminū perē-
ptorium pręfigere ad exhibēdum omnia inſtrumenta, quibus
partes ſunt vſuræ in cauſa.ff.de ęden.l.j.§.ædēda.vbi de hoc.&
ꝙ poſt terminum nō debet audiri,facit quia peremptorius par
tibus præſentibus aſſignatus eſt quædā interlocutoria.ff.de ar
bit.qualem in fi.vnde cum per eam ius partibus acquiriꝛ , non
debet niſi cum cauſæ cognitione,per quandā quaſi reſtitutio-
nem reuocari extra de in inte.reſti.coram.qđ dic vt no.B.Cō.
extra de elec.qđ ſicut.in gl.j.ver.item pone , de hoc etiam dixi.
xiij.q.ij.ſuper gloſ.hîc de vna &c.ibi etiam videas,perueniaꝛ,
no.tamen,ꝙ poſtquam eſt in cauſa concluſum nō poſſunt in-
ſtrumenta produci extra de fi.inſtru.cum dilectus,& habet fie-
ri concloſio hincinde.extra de procu.auditis. & eſt concluſio,
idem qđ renūciatio extra de cau poſ.& propri . paſtoralis.vbi
T.& Goſ.exponunt,aut,pro.a.Nam ſcđm eos in iudicijs nihil
aliud eſt cōcludere,quàm renunciare,& ſic exponitur in auth.
de teſti.§.quia verò,& ad idem videtur concordari Inn. in prę.
dec.paſtoralis.vbi dicitur qđ concluſum propriè diciꝛ,quando
ſic concludiꝛ qđ vlterius,nec de facto,nec de iure quicquā di-
catur. Vel ſi vis tenere prædictū,aut,disiunctiuè,dic qđ eſt re-
nunciatum,qñ partes renunciant ex toto concluſum , quando
partes dicunt nihil amplius nolumus allegare,& ſtatuatur ter-
minus quoad inſtrumenta, ducam⁹ iudicibus & renunciemus
ſcđm Vinc.frequenter.ver.interrogari,vſq; ad prolationē ſen
4 tentiæ.vt extra de fi.d.inſtru.cum Ioannes.in fi.† Et no.qđ iſtæ
interrogationes iudiciales locum habent,vſq; ad ſententiā.ff.
de interr.act. vbicunq;.& ſic iudex propoſitiones indicia,& ar
gumenta veritatem inueſtigabit,vt hîc vt tamen iudex nō ſug
gere,ſed inquirere videatur.ff.de quæſtio.l.j.§.qui quęſtionem
ſcđm Goff.qui ita not.extra de iudi.§.partibus autem. Guido.
¶ In glo.ergo,ibi,interrogationes.adde ex officio ipſius iudi-
cis ad petitionem partis.vt not.extra de proba.in pręſentia. in
glo.ſed nonne in fi.& extra de fi inſtru.cum Io.in glo.ſic patet
in fin.& de teſti.c.per tuas.& ibi hoc idem ſentit Phi.idem etiā
ſentit Goſ.in.d.c.in præſentia.&.c.cum Io.& idem ſentit Ino.
extra de teſti.cum clamor.& melius de accuſ.cum dilecti.in gl.
cum iurans,de hoc etiam no in auth.de teſti § illud.in glo.imò
videtur &c.de hoc etia not.xxxv.q.ix.c.fi.& ibi dicam . Et ibi,
ex parte.adde per iſtam dec.ex parte non probatur id ad quod
probādum inducitur.per Io.nam ibi quęſtio quoad partes de-
terminata erat,vbi dicit,carere debet robore firmitatis &c.ſed
ibi Papa voluit gratiam facere illis , ſic receptis extra iudiciū
ex officio,& ibi inducit rationes,quæ ipſum mouent:quia ta-
lia facienda non ſunt ſine cauſa.arg.ff.de tranſact.cum hi.§ vlt.
extra de conceſ præb.cum noſtris.& extra de accuſ.cū dilecti,
ſcđm Hoſt.& hic videas quod legitur.& no. extra de ord. cog.
c.ij.§.vlt.ex prædictis in re dubia.xxxiij.di.habuiſſe.vbi de hoc
&.xj.quæſtio.iij.graue calixti. iij. quæſtio.ix. c.teſtes. Guido.
5 † Prætereà ſi quæras vtrum caſſata ſententia diffinitiua , vel
interlocutoria,acta priora nihilominus ſalua permaneant. Et
qualiter,& quando poteſt iudex aſſignare terminum ad pro-
ducenda omnia iura. Vide hîc notata per Guidonem Item quę
grauitas , & qui modi in ſententijs promulgandis ſeruari de-
beant,& quam pœnam incurrat iudex malam ſententiam fe-
rens , & quæ ſunt neceſſaria adhoc , vt pœna huiuſmodi in-
curratur,& quæ ſunt illa quæ ſolent peruertere humanum iu-

dicium,quantum ad hoc,dic vt ſcripſi de re iudic.c.j.libr.vj.in expoſitionibus literalibus notabilibus,atq; præambulis.

Sequitur cauſa trigeſima prima.

Quidam vir. Vxorem,hîc intitulaf cauſa.xxxj.in qua magiſter ex præcedente themate tres elicit quæſtiones. ¶ In glo.ibi.frangenda adde vel ſic continua tractauit magiſter.ſ.c proxi.de cognatione ſpirituali vel legali,& de clādeſtinis matrimonijs, in hac incipit tractare de tribus impedimentis.i. de polluta per adulterium, & de ſecundis nuptijs,& de matrimonijs,& de impuberibus vt autē &c. Ioan.de fict.Guid.

Prima quæſtio cauſæ.xxxj.

Adulterio. Hîc intitulatur.j.q.cauſę.xxxj.in qua quæritur an poſſit duci in coniugium , quæ primò polluta eſt per adulterium,& diuiditur iſta quęſtio,in tres partes,in prima parte probat magiſter per ſex canones,quod nullus ducere debet in matrimoniū illam quā polluit per adulterium. Supple gloſſam ſummæ quæſtionis, ibi, machinatus.adde.ī.c.ſi quis viuente.vbi de hoc, & ibi,ſignificaſti.adde &.c.ſuper eo.vbi de hoc.

Illud. Verum ille qui iurauit non cognoſcere concubinā ſuam poſſit cum ea contrahere,& tunc eam cognoſcere,ſcripſi de iureiur.ad noſtram.ij vbi etiam Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Qui non poßint contrahere matrimonium.*
2 *Sola machinatio non diſſoluit matrimonium,ſed conatus & effectus.*
3 *An poßim eius qui machinatur mihi mortem, eo mortuo, vxorem ducere.*

1 Si quis. Viuente,publicè.i.manifeſtè, † non ſolenniter pœnitentes non poſſunt contrahere matrimonium poſteà ſiue prohibeantur cōtrahere,niſi timeatur lapſus incontinentiæ propter iuuenilem ætatem,tunc ei concederet contrahere matrimonium.xxxiij.q.ij.in adoleſcentia. Si ergo in hoc caſu intelligatur,poteſt dici publicè.i.ſolenni.H de hoc etiam dicit in glo.ſe.per Io.de quo ver.niſi.ver.aut, propinquitas.i.cōſanguinitas,vel affinitas legitimè cōtracta H. occaſio. aliâs occaſio criminalis.i.affinitas cōtracta per crimen.B. puta,cognouit matrem,vel ſororē,vel cōſanguineam eius , antequam contraheret cum ea.ſcdm.H.ſed Io.dePſ.actio criminalis veluti ſi concubuiſſet cum ſorore propria,vel cum vxore vxoris propriè,vel aliud ſimile.Et adhoc etiam concord. Roff.qui exponit.i. factum criminale horrendū , videlicet crimen propter quod oportet eum perpetuò à coniugio continere , & ſecundum hoc poteſt ſolui contrarium hîc ſignatum per Ioan. vel dic ſecundum Gof.vt dicitur in gln.ver.q.ſi. ¶ In gloſ.hoc
2 ipſo,ibi,cum effectu.adde ſcripſit Gof. † quòd ſola machinatio,ſiue adulterio non dirimit matrimonium,cum interfectione poſteà contractum.vt no.ſecundum eum extra de eo qui duxit in matrimo.quam pollu.per adulter.c.vltimo.ſed hîc contra caſus expreſſus extra de diuor. c.j.nam ſi ſolus conatus ſiue effectu,aufert beneficium illius coniugij , vt ibi patet contra. decre.extra de ſpon.cap.vltimo.multò fortiùs conatus,& effectus debent dirimere matrimonium tam iniquè contractum. ſecundum Hoſt.qui ita not. in prædict.decre. extra de diuort. Dixit enim Gof. idem puto obtinere in machinatione . quod dicitur in præd.decr.extra de eo qui duxit in matrimonium.c. vltimo.quanuis de ea,ibi nihil exprimatur.exprimitur tamen eodem titu.ſuper.& cap.penultimo.quod enim non mutatur, quare ſtare prohibetur.C.de teſtamentis. ſancimus.ſecundum Goff.qui credit dominum Papam in ipſa decre.vltima.conſideraſſe quod omnia iura iſta,ſcilicet hoc ca.&.ī.eo. proximo. de adulter.loquitur.ſed Hoſtien.contra,& eſt ſecundum eum expreſſum.extra de cōuerſione infidelium laudabilem . Et ibi, non impeditur.adde hæc ſentētia approbatur extra de eo qui duxit in matrimo.c.iij.in glo.ij. Alij dicunt ſufficere conatum ſine effectu,& eſt caſus ſecundum. P.de San.extra de diuortijs. in volumine Gregoriano.c.j.&.ī.in palea ſequenti.ſi qua.Gui.
3 † Verum autem contrahens ſponſalia , vel matrimonium, viuente coniuge alterius eorundem , vel machinantes in mortem ipſius coniugis poſſint poſt mortem cōtrahere,vel in coniuges ſe habere,ſcripſi de eo qui duxit in matrimo. quam pol. per adulter.c.ſi quis vxore. vbi etiam per Henricum in prima & ſecunda quæſtionibus.Item quia de pœna fornicationis hîc agitur, ſi quæratur qualiter & quare fornicatio ſit peccatum, & nunquid habere plures vxores ſit contra ius naturale, dic vt ſcripſi.e.ti.ſuper rub.in.j.&.ij.quæſtionibus.

Si qua mulier. Opponitur extra de diuor.c.j. conciliata,& ita machinata extra de eo qui duxit in matrimonium.c.ſignificaſti.Hoſtien.ducere, ſcilicet poſt mortem vxoris.extra de diuor.c.j.aliàs non tenet qd hîc dicitur:vt.xxxij.quæſtio.ij quicquid.& quæſtio . vij.dominus.&.c.omnes.ſecundum Gof.

Si qua vidua. Mœchata , cum aliquo viuente viro primo.H.& ſic Gratianus introduxit hoc.c.Ber. ¶ In gloſ.ſed nonne,ibi,ſic.adde vt.xxxiij.quæſt.ij. hoc ipſum. Et in fine.adde hæc fuit ſolutio.H.& Lau.adhoc de pœniten.diſtinct.j.menſuram,dic vt ibi notatur, vel dic ſecundum.H.quòd non dicitur quòd plus non pœniteant,ſed quod prius non reconcilientur ad communionem ſacramentorum. Sed Rof.& Ioſ.dicunt quod hoc.c.ex ſeueriori regula intelligēdum eſt,aliâs enim pro ſimplici fornicatione non,vbi triū annorum eſt pœnitentia indicenda:vt Brocar.lib.ix.ex concilio Meſdeñ.c.ſi laicus.Guido.

Secunda pars.j.q. cauſæ.xxxj.

Sed obijcitur. Hîc incipit ſecunda pars primæ quæſtionis cauſæ trigeſimæ primæ. in qua quæritur, vtrum ſit peccatum contrahere ſecundas nuptias:& eſt dicendum quod non,licet litera videatur aliter ſonare,ſed illud eſt exortatio caſtitatis,nō autem reprobatio nuptiarum. Io.de fict.& hoc reſpicit.c. ſ. e. ſi quis. ver.niſi fortè,ſecundum Bar. Brix. Dauid.ij. Regum.xj.capite, poſteà.dixit.ij. Regum. xj.ſed in veteri.ſecunda pars.ſicut.ver. dare. Deutero. vigeſimo quarto.prohibent.Mar.ix. & Matth. decimo nono.quædam.verſic.offerre.Leuiti.ix & Deuter.xj. in ſacrificijs.Exod.vigeſimo.e.ſic Barſabe.verſi.ij. Regum.xj. ad finem.ſignificatione.nam ipſe Dauid fuit præfigurator noui teſtamenti.ī.xxxj.quæſt.prima.qd autem. Sed eſt.iij pars. ¶ In gloſſ.vt de pœnitentia,ibi,potentes.adde,id eſt mortem & diabolum Et ibi,lucis.adde vigeſima ſeptima quæſtione ſexta.epiſcopi. Et ibi.eccleſiam gentilium.adde ſub.quæ de Chriſti plenitudine,tanquam de puteo hauriens,ſeptiformis gratia ſpiritus completur. Barſabe,ita quia quondam vxor Vrię fuerat cum gentilis eccleſia,diabolo cohęrebat,hanc lauari de ſolario ſuo in meridie Dauid vidit quando Chriſtus in ſole ponens tabernaculum ſuum , per lauacrum baptiſmi,gentilis eccleſiæ miſertus fuit,occiſo Barſabe viro Dauid in vxorem accepit,quia Chriſtus detracta poteſtate diaboli,amoris vinculo ſibi eccleſiam copulauit,ſecundum Ioſ. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Conuerſatio aliquando procedit tempus pœnitentiæ.*
2 *An tranſeuntes ad ſecundas nuptias,debeant benedici.*

De his

1 De his. Fides.ſ.fides & deuota cōuerſatio. Hu. abbreuiet. xxxij. q. ij. latorem. lxxxij di. monach⁹. † aliquādo tempus pœnitentiæ procelat conuerſatio. xxvj. q. vij. tempora c. ſacerdos. l. diſt. hi qui. & c. domino ſancto. ſecundum. Hugo. præsbyterum. ſecunda pars. ſecundarum. talium. ſecundum. H. non debere. ſub. manifeſtum eſt. H. ſecundis nuptijs. i. ſecundas nuptias contrahentibus, durantibus primis, ſecundū. H. conuiuium. vt. xxxiij. diſt. c. præsbyteri. conſentiat. vt benedicat. H. ¶ In. j. glo. in fine. adde, quòd de talibus ſecundis nuptijs intelligi debeat, colligitur ex ipſa litera, & ex. c. j. xxxij. q. vij. ſi quis. multis ſecundum. H. Alij. intelligunt de his qui contrahunt ſecundas nuptias cauſa ſaturādæ libidinis, & poteſt dicere quòd cum dicitur frequēter, intelligitur de illis qui ardore libidinis contrahunt, cum verò dicitur nubunt, intelligitur de illis qui primis viuentibus, contrahunt. Bar. brix. Alij dicūt quòd hoc ſtatutum eſt ad terrorem Guid. † Qualiter autem vir, vel mulier tranſiens ad primas ſecūdas, vel vlteriores nuptias debeat, vel non debeat benedici, ſcripſi, de ſecundis nup. c. vir, aut mulier. in prima quæſtione. vbi etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio illius loci Omnis qui dimiſerit.*
2 *Permittuntur quæ non poſſunt prohiberi.*

Hac ratione. Apoſtoli. id eſt Apoſtolus, vel alij præceperunt tacto Pauli ſcripto. qui permiſit. i. partium eſſe oſtendit, & in ſcriptum redegit ſecundū Hug. perceperūt. id eſt permiſit. j. ad Corin. vij. c. & Deutero. xxiiij. c. propter incontinentiam. i. coitum qui fit cum vxore, cauſa incontinētiæ. Hug. præceptum. i permiſſum. j. ad Corin. vij. c. j̄. eo. deus. fornicatio. i. carnis diuiſio. Ber. honeſta. i. impunita. propterea. verſi. benedixit. Matth. xix. c. deus. aliâs Chriſtus in euāgelio. permiſit. Deute. xxiiij. permittere. ſic aliud eſt bibere. & aliud eſt guſtare. de pœni. diſt. ij. § quod verò. in principio. ¶ In. j. glo. ibi, repudijs. adde, vt eo. & hoc quod hic dici-
3 tur melius intelligat. no. † quòd ſunt verba Ioan. Chryſoſtomi exponentis illum locum. Matth. dictum eſt autē quicunq; dimiſerit vxorem ſuam, det ei libellum repudij. Ego autem dico vobis, quia omnis qui vxorem dimiſit. ſ. excepta cauſa fornicationis, faciet eam mœchari. Locū iſtū exponens dicit ibi promiſit Moyſes dari libellum repudij. ne per odiū fundaretur ſanguis, permiſit mala fieri, ne fierent peiora. & tandem ſupponit quòd in hoc. c. dicitur. hac ratione. &c. ſecundū. H. & Ber. Hiſp. & in fine. adde ad hoc. xxxij. q. vij § his ita. ¶ In gloſ. cum ea, in fine. adde, ad hoc. xxxij. q. vij c. j. & c. ij. & extra de diuor. gaudemus. & c. quanto. ¶ In gloſſ. i. permittimus. adde, ad huius dicti declarationem, vide quod no. iij. diſt. c. ſi. in prin. & xxxij. q. ij.
2 ſi quòd in glo. vltima, † & dic ideo autē permittimus, & concedimus, quia prohibere non poſſumus, nec punire. xxiij. q. viij. quicunq; & eſt hic. arg ꝙ quando multi mali puta vſurarij, vel alij ſunt, & nō poſſunt ſine ſcandalo coerceri, permittēdi ſunt. arg. xxiij q. iiij. cum quiſq;. & c. ipſa pietas. iuxta ſi. c. nō poteſt. ſecundum. H & ibi, qui partem. adde ſimile. xxvj. diſt. qui ſine. H ¶ In glo. reſpicit. ibi, Matthęi. adde Matth. xix. c. Guid.

Quomodo. Virginibus fornicationis. primę ad Corinth. vij. c. cōcedit. ſ. apoſtolus. nuptias i. coitum, qui fit cū vxore, vel marito, cauſa incontinentiæ. H. facit. xxxij. q ij c. quicquā. melius ſ. electiuè. H. licet. i. quāuis. alterum. i. ſecundum. & pro. vel, vnum ſolū. & vno tempore. plurimos ſimul. B. tollerabilius. electiuè. proſtitutam. impropriè loquitur. i. nuptam. multis. ſimul. ſi qui. ver. & euangelio. Ioan. iiij Samaritana. hoc exemplum facit. ad propoſitū. Hic. ſi intelligatur quòd hæc potuit illos ſex viros ſimul, ſed cū loqui eſt, cum domino, omnes erant mortui, præter vnum, & nullus eorum fuerat maritus eius legitimus. Sed quilibet de facto, vel fornicarius. Hug. maritorum. i. plures mariti ſimul habent. H. vnus eſt. ſimplex relatio. eſt. i. eſſe debet. H. vna. verſic. Gene. ij. nunquid Adam. extra de big. debitum. plures. ſubaudi dixiſſet Adam. primus. verſicu. Gene. iiij. c. atq;. pro. i. dimiſit, de facto hunc caſum minuit. H. & Lauren, & Bern. vxores. ſ. horam. & ſellam, fratricidium. ver. j. Cayn. bigamiam. i. adulterium. lamthe. quantum. i. ſicut, tantum. i. ita in crimine, hyperbole eſt, vbi dicitur plus & minus intelligitur, non enim ſeptuplum, magis fuit peccatum lameth. quam Cayn ſed. q. d. magnum peccatum eſt bigamia: pro qua. lxxvij. homines puniti fuerūt. cum pro homicidio Chin. non niſi. vij. puniti fuerant. ſecundum Roff. & Ioſ. vnde dic in crimine. i. maioritate criminis, tantum & quantum non vocant quantitatem ſed quandam maioritatem. i. pœna, & in crimine, ſecundum. H quam ſancta. ver. non poſſunt, ad Titum. j. c. & j. ad Thimo. iij. c. & idem ver. ad Thimo. v. c. vnius viri, per hoc inducitur hoc. c. hoc cōmune. ver. ſimul, ver. ſi autem. ver. illi. ſ. bigamiæ, quæ duos habuit viros. ſed non ſimul colligitur dico. i. non datur ei, ratione miniſterij eccleſiaſtici. H. violati corporis. j. ad Corinth. xj. ſanguinis. de pœni. di. ij. ſicut Iudas. quanquam. ver. quidam. q. d. non ego. vnde datur intelligi quòd ipſe hoc non approbat. Hu. ſuper. i. de his. ſ. viduis. In glo. arg. quòd ibi, tunc fortè. arg. extra de ſpon. ad audientiam licet enim non valet vt ago, valet vt valere poteſt. ff. de pactis. ſi vnus. § ſi accepti. ff. de accept. ſi acceptilatum. ſecundum Ioan. de ficto. In glo. ar. quòd minor. ibi excludit adde contra no. xv. di. c. j. in glo. alibi dicitur, &c. Et in fine. adde dic quòd maior numerus non excludit minorem. ff. de in litē iurā. l. antepenulti. & no. xv. di. c. j. in fine. quando negatiue exponuntur verba, vt in hac decretali. licet. Ioan. de ficto. In gloſſa quia lameth. ibi punitos. adde nam pro peccato ipſius lameth ipſæ animæ perierunt in diluuio ſecundum Hug. Et ibi quacūque. adde. i. perfectè, & perfectius, nam quod perfectum eſt, amplius nō pōt perfici. xj. q. iij. quòd prædeceſſor. Et ibi punitur, adde argumento. xxiiij. q. j. non afferamus, Et in fine. adde v i. l. diſtinctione quia. In gloſſa non ideo, ibi virgo. adde idem ſentit hic Laurentius qui exponit eligatur ad conuerſationem, vel miniſterium clericorum. argumento quadrageſima ſecunda diſtinctione. § primo. & loquitur ſecundum tempora apoſtolorum, qui habebant vetulas. ſexagenarias, vt lauarent eis pannos, & capita, & ei ſeruirent. ſecundum Laurentium. Et ibi iuuenculas. adde & facit ſeptuageſima prima diſtinctione. viduæ. & c. ſequenti. Ioannes de ficto. & idem tenet hic Hugutio. Guido. Qualiter ante vir, vel mulier contrahens, vel contrahere promittens cum pluribus, eis obligetur. ſcripſi de ſponſatio. capitulo ad audientiam. in prima quæſtione.

Tertia pars. j. q. cauſę. xxxj.

VErum hoc. Hic incipit tertia pars primæ quæſtionis. cauſæ trigeſimæ primæ in qua probat magiſter quòd non ſit peccatum contrahere ſecundas, & deinceps. Ioannes de fictona. ſed hæc ſolutio non multum approbanda ſed intellige hoc, vt hic dicitur per gloſſam. quæ fuit Hugutio. Laurent. & Io. de fi.

Aperiant. Obtrectatores, ſimile ſexta quæſtione prima ſunt plurimi ibi expoſui potui quaſi dicat non idem verſiculo. In gloſſa brocardi ibi, ne quiſquam: adde dic quòd iſta contraria, ſunt correcta. ſecundum Ioannem de fictona. & Hugutio. vnde dic quòd in iſto. § ſi autem. dormi nutauit Iuſtinianus vir catholicus. ſecundu. H. Gui.

Deus. In vno geneſis ſecundo. & octauo & nono. primæ ad Corinthios ſeptimo. In. j. gl. ibi caſtitas, adde ſi caſt⁹ act⁹. H. in gl. ſi ergo. in ſi. adde ſi no. j̄. ꝑx. cā. q. ij. l prin.

Quod ſi. Dormierit. nubat in dño, non dicit apoſtolus. H. domin⁹. ver. ſeptē virū Mat. xvij. & Io. iiij. non poſſe. i. non reſurgere. H. ſed tantum. ſub. dixit, neq; nubent. ſub. mulieres. ſ. viros. i. non nubent. vel accipient. H. neq; nubenſ ab eis. i. non ducentur. vij. ver. dicere. H. id eſt prohibere. Hu. ver. beatior. eam enim quæ ad ſecundum non venerit thorum, miramur & laudamus, & non procul à virginitate

ponimus in authẽ.de non eli.ſecundo nubẽ.§. optimum itaq;.
Lan.ſic permanſerit.j.ad Corin.vij.c.prouentus habere. extra
de ſpon.requiſiuit.in domini.i.forma iudiciatia. cum ibi ſen-
tentiam dedit cum cauſam delegauerit. ſecundum.H. Guido.

Secunda quæſtio cauſæ.xxxj.

Vod autem. Aliqua. hic intitulatur ſecunda quæſtio cauſæ.xxxj. in qua quæritur an aliqua ſit cogenda nubere.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſigna non conſentientis & iudicia interiora per exteriora cognoſci.*
2 *Cœptum dicitur aliquid,& ſi non ſit legitimè.*
3 *Qui dicit tenetur probare.*

1 **Si verum eſſe.** Renitentem. † Hæc erãt ſigna quòd non conſentiret,& iudici ı volunta-
tis,& eſt arg.ꝙ per exteriora iudicia ſæpe deprẹhenduntur inte
riora.ar.l.di.ſi quis prępoſtera.c.ſi quis diaconus.xxvij.q.j.nec
aliqua.xxij.q.ij.latorem. de conſe. diſt.iij.de pœnitentibus.H.
vt.j.i.in inferiori parte.c.quæ non eſt hic.H.aſſenſu. non ideo
hoc dicit,ꝙ ſine patris & matris,& conſanguineorum cõſenſu
non ſit matrimoniũ firmũ:ſed debet ibi eſſe,vt honeſtus , non
vt neceſſarius,vel efficiens.arg.xxvij.q.ij.ſufficiat.H cœptum
eſt.de facto,non de iure.& eſt.arg.ꝙ aliquid dicitur cœptum,
2 quod non eſt legitimè vel de iure † cœptũ.arg.lxuj.di.ſalonita
næ.ſ.j.q.j.quod quidã.ſecundũ.H.& Lan.ſin autem.ver.j. ſi no
luerint,& nõ cõſenſerint parentes,& filia.H.& ſi ver.amplius.
i.aliud quã ꝙ eam deſponſauerit.H.& nos.verſi.ſcita.i. ſtatuta.
¶ In glo.hoc ideo.ibi,erat:adde.ſubau.quia illam inuitam, &
tentem copulari coegit.H.& ibi,nõ poterat.adde,ſub poterat
reniergo Papa præcipere,vt amplius in hoc facto,non proce-
deret,ſed hunc rigorem &c.vt ſequitur. ¶ In gloſ.ar.ꝙ in fine.
adde de hoc no.xxx.q.ij.c.j ¶ In gl.j ex parte eius.arg. contra
extra de teſti mulieris. quod dic vt not.xiiij.q.ij. in ſumma.in
fine.& ibi,coactionem.adde,Iordanus enim excipiendo,ꝙ coa
3 ctus illam inuitam ei deſponſauerat,fecit ſe actorẽ,† & ideo ei
onus probationis incũbat & ſic eſt.ar.ff.de probati. ei qui,. vt
in glo.ſe ſecundum.H.& in fine.adde,vnde quod dicit iuramẽ
tum,dic.ſ.teſtium. vt legitur & not.xvj.q.iij.dilectio.in gloſ.ſ.
teſtiũ &c.ſed Vin.& Ber.intelligunt.quòd ſacramento ipſius
iordani,vt patet in glo.quæ poniſ extra de homicid. ſignifica-
ſti.j.& incipit ſed qualirer extra.de ſenten.exc. ſi verò. in glo.
ſoli ergo &c.Sed Hug.& Lau.hoc ſentiunt cũ Ioan.Goff. verò
ſentit cum Ber.in.d.c.ſi verò.& reſpõ.&.Tanc.& Phi.in gloſſ.
& etiam in fi.adde,de hoc notatur.xxviij.q.ij.c. nõ tamen hoc
ei dicetur ſuæ conſcientiæ relinquetur , vt not. ſupra proxi.q.
vlti.§.his ita.Guid. Vtrum autem ſeu qualiter præſtet impedi-
mentum, quod de iure non ſortitur effectum , ſcripſi plenè,de
ſpon.c.ad audientiam.in ſecunda quæſtione, & plenius in regu
la non præſtat,de reg.iur.lib.vj.alia autem capitula; ſequentia
videas ibi Guid.

Tua. Palea eſt, hoc.c. habeſ extra de deſpon. impu.c.j. ad quod.ſecunda pars.poteſt.tertia pars.obſeruare.debi
to honeſtatis,non neceſsitatis.arg.xxx.q.ij.c.j.xx.q.j. ſicut qui.
&.c.illud.ſecundum Ioan.de ſic.ab omnibus.quarta pars. Gui.

De neptis. Renitentem.ſ.c.j. & videas quod legitur, & not.lxxiiij.diſt c.j.quorum.ver.domini
Marci.x.j.ad Corin.vij.diſsidij.ſi forte ſine iudicio eccleſiæ ab
eo diſcedat , quod fieri non debet.arg.xxxiij.q.ij.ſeculares. vel
dic.diſsidij.i.odij.ſecundum Hug.cuius.verſicu. redundare.ad
hoc.ſ.j.q.j.quoſcunq;.quòd pari.verſi ¶ In glo.nota regulam.
ibi,de cæterò.adde,vbi de hoc.& eo.ti.præsbyterum.& plenè.
extra de teſti.ſicut.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa matrimoniales,quibus committãtur & an tranſeant in rem iudicatam.*
2 *Confeſsio facta qualiter præiudicet.*

Lotharius. Primum.ſ.coniugium.q.d.quòd ſicut primum coniugium.ſ.quòd ipſe dicit primò
fuiſſe.ſ.cum galdrada.H.ſed quia.verſicu. contra præceptum.
Matth.x.timendi.Lucæ.xij.nihil.ver.manifeſtatione ſua. quia
dixit ſe accepiſſe Tebergam.H.conuictus.per propriam con
feſsionem.Hug.diffamatis.epiſcopis loquitur,vt patet.ſ.in.c.
1 hoc dico.quia de approbata conſuetudine cancellariæ eſt † vt
cauſæ matrimoniales tantum epiſcopis committantur vel ſi
ſint duo delegati,vnus ſit epiſcopus.vel ſi ſint tres,vnus ſit epi-
ſcopus cum illa clauſula, ꝙ ſi vos omnes nõ poteritis intereſſe
tu frater epiſcope,cũ eorũ altero in cauſa procedas.& hæc con
ſuetudo iuuatur iure cõmuni, cum matrimoniũ ſit magnum
ſacramẽtum in eccleſia dei,extra de biga.debitum. & de ſpon.
duo.c.j.& epiſcopus magnas cauſas audire debet.xxv.diſ.per-
lectis.Si aotem inuenies,quòd alius inferior,cognoſcat in cau-
ſa matrimoniali,vt extra de reſti.ſpo.literas.de conſangui.c.j.
illud eſt de conſuetudine , non de iure ſecundum bona . Sed ei
qood primo dicitur,videtur contradicere, extra de in integrũ
reſti.ex literis.in prin.ibi enim commiſſa fuit cauſa per ſedem
apoſtolicá tantũ duobus Archipręsbyteris ſine aliquo epiſco-
po,vt extra de proba.propoſuiſti.ſi verò.ver. præterea.ſecũda
pars.piaculũ.i.crimen fornicationis.innotuit i.notificauit.vn
de.ver.renouetis.i.de nouo eam audiatis , quaſi nunquã fuiſſet
audita.H.¶ In glo.arg.quòd inter.adde,vbi de hoc extra de te
ſti ex tenore,& de præſum.tertio & de conceſ.præben.ex teno
re ibi videas ¶ In gloſ.videtur ergo.ibi,non epiſtolis. adde,dic
quòd neceſſe eſt,quòd ſic conſenſus ex cauſa expreſſa,licet ex-
tra iudicium.C. de non nu.pecu.l.generaliter.vel aliâs ſolenni-
ter,iij.q.ix.c.teſtes.§.ſi debitũ.nec eſt vis facienda vtrũ interue-
niente ſcriptura,necne,in confeſsione facta extra iudiciũ,vt vi
deſ dicere illa lex generaliter in prin.quia in ſi.generaliꝰ loqui-
tur ſecundũ Inno.qui ita no.extra de elect.per inquiſitionem.
& ibi,quã ſit graue.adde,iſta decre·non probat id ad quod pro
bandum inducitur,vt ibi not.Sed contra hoc dictum Ioan.eſt
2 xv.q.v.pręsbyter & extra de iudi.at ſi.† Sed dici poteſt , quòd
confeſsio facta extra iudicium dummodo fiat cum cauſa,præ-
iudicat confitenti,vt extra de elec.per inquiſitionem,quod dic
vt plenè no.Ian.&.B.com.vnde pot dici ſecundũ Lau.& Goſ.
conuictio.ſ.ſi conuincatur. ¶ In gloſ.arg.quòd ter.ibi, emiſit
adde,dicendo ter appello,ſecundum Ber.& Goffre.vt nòt. ex
tra de appel.ſuam.& ſimile.eo.ti. bonę. ſemel tamen appellan-
do,& ſic dicit Goffre.in ſumma.e.ti.§.olim appellabatur, &c.
ibi videas.Quidam tamen dicunt,quòd hæc fuit cauſa matri-
moniale.quæ non tranſit in rem iudicatam,non ſolum bis, ſed
etiam tertio,& quoties voluerit,poterit appellare.de hoc not.
Hoſtien.in ſumma.eo.titu.§.quis quoties poſsit.Sed quod pre-
mittitur verius eſt.Nam cum quis appellat, ſæpius repetendo
verbum appellandi,vnã cenſeo appellationem,& ſic debet in-
telligi iſta litera,prout not.Vinc.in præd.decre.bonę.vbi idem
not.Goffre.& idem not.ipſe Goffre.e.tit.directè.& adde quod
dixi.ij.q.vj.poſt appellationem.& hoc cum eodem tempore,ſi
verò diuerſis temporibus,plures ſunt appellationes , & poteſt
eſſe quòd prima non valeat ex aliquo obſtaculo, & poſterior
valeat,ſecundum Vincen.die quòd ſuper diuerſis articulis ap-
pellauit,vel dic ſecundum Inno.quòd vbi quis eſt bis condem
natus,& bis à ſententia appellauit, nihil adijciens , non poteſt
tertiò appellare,& ita intelligitur.extra de appel.ſua aliás, con
tra res bis iudicatas,quandoq; quis auditur.ff.de minori.l.mi-
nor.§.cum extra de re iudicata.cum cauſa.& in præd. decre.ſuã
vbi ita not.ipſe Vincen.vnde dicebat Goffre.quòd licet tertio
non appelletur , petitur tamen reſtitutio in integrum , contra
res bis iudicatas.vt in præd.l. minor.Item admittitur ſupplica
tio.vt.ij.q.vj.ſi quis quacunq;.& ſic poteſt intelligi præd. decr.
ſecundum Goffre.qui ita not. in prædi.c.ſuã. & in ſumma. de
appel.§.qualiter autem &c. his authoritatibus.quæſtio tertia.
quod autem.Guido.

Tertia quæſtio cauſæ.xxxj.

Vod autem. Poſt parentum Hîc intitulaf tertia quæſtio cauſæ.xxxj.in qua quæritur, an poſt parentũ ſponſionem, iſta quæ ducta eſt poſsit alij nubere. & hoc ex ſubiectis apparebit.

Si qui parentes. Crimen.ſ.diſſentionis, & repudij ſi vero.tertia pars vitio ſeparationis,& diuntij quia noluit cõiungi, licet eorũ conſenſu ſponſalia ſint contracta.conſentientes.iniquitati,& voluptati parentum ipſi filij.polluerint.ſe cõtrahendo cũ alijs.polluerunt.dicit quia peccauit mortaliter, ex quo eorũ conſenſu ſponſalia contracta ſunt,& ſi fuerunt de præſenti, ſeparantur ab alijs & cogentur eſſe ſimul.ſententia.i.pœnitentia.ſeruetur.circa parentes & circa filios.ſecundũ.H.¶ In glo.pro nuptijs.in fine.adde, ſic etiam intelligit.H.Sed Card.intelligebat hoc.c. tantum de filijs.qui ſponſalia conſenſu parentũ contraxerũt, iuramento interpoſito,iurauerunt & intellexit parentes participiũ.i.obedientes parentibus, in ſponſalibus cõtrahendis.fidẽ i iuramentum per fidẽ præſtitũ &c.Tu intelligas vt dicunt Ala. Lau. & Io.vt hîc no.& eſt hic caſus ſecundũ Io.de ſic.Dicitur ꝙ ſi parẽtes fregerint ſponſalia filiorũ,tribus annis non communicẽt. Si tamẽ illis inuitis filij ſe cõiunxerint,nõ puniantur. Secundo dicitur,ꝙ ſi filij fuerint in culpa,ſiue parentes eodẽ modo puniantur.¶ In glo.qa in fine.adde ſub.licet parentes nolint qui iurauerũt.H.¶ In glo.ꝙ ad pœnam.ibi.per alios. adde.ſ.ſponſum & ſponſam. Et in fine.adde ſit, ſi ſoluis creditori meo,incunctanter me liberas.ff.de neg.geſt.ſoluendo. vbi dicitur ſoluendo quiſq; pro alio ipſum liberat.

Sequitur Cauſa.xxxij.

Vidam vir. Cum non haberet vxorẽ. Hic intitulaf cauſa. xxxij. in qua magiſter ex themate octo elicit quęſtiones. Reſponſiones quæſtionũ, prima quęſtio.an meretrix licitè ducatur in vxorem.dicas ꝙ non ſi non deſinat meretricari.ĩ.eo.cauſa.q.j.c.j & vltimo. Secunda quæſtio.an ea quæ in vxorẽ cauſa incontinentię ducitur,ſit coniunx appellanda.dic ꝙ ſic vt.ĩ.eo. cauſa.q.ij.c. ſolet quæri. Tertia quæſtio.cuius arbitriũ aliqua ſequatur, an liberi aui.an originarij patris. dic ꝙ aui tantum &c.vt.ĩ.eo. cauſa.q.iij.c.j. Quarta quæſtio. ſi viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios quærere.dic ꝙ non.vt.ĩ.e.cauſa.q.iiij.c.dicat. Quinta quęſtio. ſi ea quæ vim patitur, pudicitiam amittere cõprobetur. dic vt legitur & not.ĩ.eo.cauſa.q.v.c.ita ne.Sexta quæſtio. ſi adulter adulteram poſsit dimittere.dic vt not.ĩ.eo.cauſa.q.vj.c. nihil. Septima quæſtio.ſi viuẽte dimiſſa,alterã poſsit dimittere. dic. vt no.ĩ.e.cauſa.q.vij.c.oẽs.Octaua quæſtio.ſi infidelẽ ſub pręmiſſa conditione liceat alicui fideliũ in coniugẽ ducere.dic vt no.ĩ.eo.cauſa.q.viij.c.j.ſecundum Io.de ſic.In glo.ſummæ cauſæ quæ incipit oſtenſum, in fine.adde vel dicas ſic, expediuit ſe de impedimentis.ſ.adulterij.violentiæ,& pueritię nunc ſupponit de impedimento ſterilitatis.Io.de ſic.

Prima quæſtio cauſæ.xxxij.

Vod autem. Meretrix.Hic intitulatur prima quęſtio cauſę xxxij.in qua quæritur, vtrũ meretrix ducatur licitè in vxorẽ, quæ diuidiſ in quatuor partes. In prima parte, ꝓbat magiſter per quatuor authoritates ſanctorum patrum quòd nullus debet ducere meretricem in vxorem, antequã pœniteat; quia etiã nullus vxorem adulteram tenere debet, ne dicatur patron⁹ eſſe turpitudinis.

SVMMARIVM.

1 *Quædam de marito rerum capita & ibi quædam ad matrimoniũ ſpectantia.*

2 *Diuerſa capita ad diuerſos titulos pertinentia.*

3 *Nonnulla de infideli & pagano, & Iudæo.*

Sicut crudelis. In prima gloſ.ibi. dimittere.adde, hic videas q.l nn.ſ.xxix.q.ij. cuius rei.in gl.nũquid ergo.& ibi,ad mandatũ eccleſiæ. adde,ad hoc facit qd nõ.xxix.q.ij cuius rei.in gl. nũquid.&.ſ.xxxiij.diſt. ſicuius.& ibi,expellere.adde,videtur notari cõtrarium.xxx.q.j.
1 noſſe.in gl.vlt Guid.† Tu verò cũ quæritur vtrũ ex pręcepto teneatur vir vxorẽ adulterã dimittere, ſcripſi de iureiur. quẽadmodũ. Et vtrũ,& quãdo maritus vxorẽ adulterantẽ reconciliare teneaſ, ſcripſi de conuer.cõiug.c.vlti Et quis poſsit matrimoniũ accuſare, ſcripſi qui ma.accu.poſ.ſuper rubri. Et vtrũ & quando exceptio ſeu crimen adulterij obſtet & præiudicet, petenti reſtitutionẽ coniugio, ſcripſi de diuor.c. ſignificaſti.in prima & ſecũda quæſtionib⁹,& de reſti.ſpo.literas. vbi de hoc in prima diſtinctione Henrici. Et vtrũ vir poſsit vxorẽ adulterantẽ, propria authoritate dimittere, ſcripſi in pręd.c.ſignificaſti.in.v.q.de quibus omnibus in locis prædictis.no. etiã per.H. Itẽ nunquid, ſi maritus cõmittitur adulteriũ, licet vxori monaſteriũ intrare eo inuito. Et vtrũ adulteriũ occultũ, obſtet petẽti coniugis reſtitutionẽ, ſcripſi in.d.c.ſignificaſti.in.iij.&.iiij.q. Et qui ſunt caſus, in quibus adultera nõ põt accuſari à viro, ibi ſcripſi in.vj.q. Et ſi conſtet de non iure petentis hanc vel aliam reſtitutionẽ, an debeat ſibi huiuſmodi reſtitutio denegari, ſcripſi ibi in.vij.q. Itẽ qualiter poſt cõmiſſum adulteriũ põt alter, vel vterq; religionẽ intrare,& qualiter poſt adulteriũ, poſſunt coniuges ſe inuicẽ reconciliare, ſcripſi.eo.ti.c.ex literis.in.ij.& iij.q. Et ſi vir trahat vxorẽ ad aliquod peccatũ, an propter hoc vxor debeat ſeparari à viro,& quæ eſt differentia inter carnalẽ & ſpiritualẽ fornicationẽ, ſcripſi.eo. tit.c. de illa.in.j.&.ij.q. Et qualiter propter infidelitatẽ vnius cõiugũ, alter eum dimittere poſsit,& an recedens, redire teneatur infidelitate ceſſante & an ſpiritualis fornicationis ad carnalẽ, vel econtra, cõpenſatio opponi poſsit,& quot ſunt ſpecies matrimonij, ſcripſi.eo. ti.c.quanto.in.iiij.q. Item vtrũ vir vel mulier conſentiens matrimonialiter ſimul in plures dicẽs omnibus ſimul in vos conſentio omnibus, vel cui eorum obligetur.& quid ſi promittit, vel iurat contrahere cũ pluribus, ſcripſi.eo.tit.c. gaudemus.in
2 ij.&.iij.q.† Item qualiter vir, & vxor ad paria vel imparia iudicantur. Et qualiter, vxor adultera, ab accuſatione, vel denũciatione adulterij poteſt virum repellere, vel econtra. Et quæ exceptiones, contra reſtitutionem vxoris admittantur,& qualis macula tollitur in baptiſmo,& vtrum habere plures vxores, ſit contra legem naturæ,& vtrum, hoc aliquando alicui licitum eſſe potuit,& vtrum habere concubinam, ſit contra legem naturæ,& vtrum, accedere ad concubinam, ſit peccatum mortale,& vtrum, aliquando licitum fuerit habere concubinam.& vtrum inſeparabilitas matrimonij ſit de lege naturæ, & vtrũ vxorẽ dimittere potuerit per diſpenſationem eſſe licitum,& vtrum ſub lege Moyſi fuerit licitũ, vxorẽ dimittere,& vtrum, vxori repudiatæ, liceat alium virum habere,& quę fuerint cauſæ repudij,& vtrum cauſa repudij debeat ſcribi in libello repudij,& qualiter liceat vxorem dimittere propter fornicationem,& vtrum, vir teneaſ ex præcepto vxorẽ fornicantem dimittere,& an hoc poſsit abſq; iudicio eccleſiæ,& an vir & vxor in cauſa diuortij ad paria iudicentur,& vtrum, poſt diuortium, coniuges debeãt remanere impuniti, & vtrum poſt diuortium, vir & vxor poſsint reconciliari. Dic de his omnibus vt ſcripſi in præd.c.gaudemus.in quarta quæſtione, & in
3 omnibus ſequẽ.vſq; ad dicta Colle. † Item, ſi infidelis aliquam baptizauerit, nunquid cum ea, vel eius commatre, contrahere poſsit,& ſi iudæus cõtrahit cum Chriſtiana, nunquid chriſtiana ab eo ſtatim diſcedere poteſt, & nunquid alter coniugum, de adulterio commiſſo ante baptiſmum, valeat accuſari,& quid ſi paganus contraxit cum pluribus,& quid, ſi prima

erat conſanguinea in gradu lege diuina prohibito, & qualiter ſoluitur matrimonium,poſt conuerſionẽ alterius,& nunquid Iudæus poteſt contrahere cum pagana,& quid ſi Iudæus volẽs baptizari nõ inueniat baptizantem,& quid ſi vxor mortua ſit qua viuente,infidelis contraxit cum alia, & quid de illo cũ cõtrahit cum pluribus,& qualiter propter fornicationẽ ſpiritualem ſeparetur matrimonium. Dic de his omnibus vt ſcripſi in præd.c.gaudemus.in dictis Collec.

SVMMARIVM.

1 *Quædam de coniunctione carnali & de exceptione & de præſumptione.*

Dixit dominus. In euangelio Matth. vj.& Lucę.xvj.c.dimiſerit.hic videas, quod no.xxx.q.i. noſſe.in glo.ille tamen &c.ſola.ver.ſeparauit.i.propter fornicationem ſe dignam ſeparatione conſtituit.H. ſcriptura.Salomonis.& quia.ver.accidere.cõſtituitur ergo aliquid propter id quod accidere poterat.ff.de his qui deiec. & effud l. ſi verò.§.prætor.xxviij.diſt.de ſyracuſanæ.& eſt arg. quòd cauſa ceſſante, non ceſſat conſtitutio.xix q.ij.c. viduæ. arg.C. de quæſtio.ſeruos. Lau. calumniam.i. falſum crimen imponeret. & conuinceret.H j.ad Corin.vj.c.¶ In gloſ. hæc videntur.ibi, probatio.adde,de hoc no.extra de pręſum.literas.in gloſſ.uno & Leni.&c.¶ In glo.hoc verbum,in fine.adde,vt.j̃.e.c.proxi.
1 &.c.ſi quis. Guid. † Vtrum autem commixtio carnalis poſsit probari per teſtes, & quale teſtimonium ſufficiat in hoc caſu, ſcripſi de teſti.c.præterea. Et vtrum aliqua exceptio,& quæ exceptio alterum coniugũ à debito carnali, alteri reddendo valeat excuſare,ſcripſi de coniug lepro.c.quoniam. Et quot ſunt ſpecies præſumptionum,ſcripſi de ſpon.c.is qui fidem. Et quot ſunt ſpecies ſuſpicionum,ſcripſi de ver. ſig.c.Ioſeph. in quibus locis vide etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

2 *Qualiter fornicatio coinquinat & cuiuſdã Pauli ſentẽtia explanatio. & an per adulterium amittatur debitum coniugale nu. 2.*

In coniugio. Peccata.alia fornicatione coinquinat.
1 † quo ad virum,quia vir nõ poteſt exigere ex quo publicè fornicatur, vel etiam quo ad fœminã,non debet fœminam exigere à viro adultero impœnitenti: tunc enim adultera eſt i.adulterij particeps,cum iuxta carnis infirmitatem fuerit,vt non ſit licita, donec exegerit pœnitentiam ſecundũ Lau. ſecundũ primã expoſitionem dic,coinquinatur, quoad ipſum,quia interdicitur ei tanquã aliquod immundum & coinquinatũ. Cum enim vir,& vxor ſint vnũ corpus, & altero fornicante,alter intelligit coinquinari. quod nõ contingit in alio peccato.vnde fornicatio quæ commaculat corpus viri,& vxorẽ polluit,quæ eſt vnũ corpus cum eo. vnde apoſtolus qui fornicatur in corpus ſuum peccat,vt.j.ad Corint.vj.xxvj.q.ij. ſed & illud.i.in vxorem.cum qua eſt vnum corpus,id eſt cõtra honorem ſuæ coniugis facit, & eã offendit. ſecundũ.H. licita. id eſt munda.H. adultera.i.immunda ſibi.i.vt iam non ſit iure licitũ,ab eo debitũ exigere,nam vt ait apoſtolus,cũ cętera peccata ſint extra corpus,in fornicatione corpus & anima polluitur.ſecundum.B.brix.ſed vir non debet debitum negare vxori,ſi ipſa petat.ſecundũ.H.¶ In.j.glo.ibi,ius exigendi.& no.ſe-
2 cundò.B.hiſp. † quòd quando quis adulteratur,non perdit debitũ,nec priuatur iure petendi debitum,ſi occultũ eſt,tantum quando eſt notorium, & tunc etiam ſi petenti non eſt licitum debitum reddere,nec etiam exigere, niſi poſt pœnitentiã, vel ſi nõ poſsit continere. Vbi vero cõtrahitur affinitas ſpiritualis ſiue ſit occultum,ſiue manifeſtum,priuatur delinquens iure petendi debitũ,ſed tamẽ ſiue ſit occultũ ſiue manifeſtum, etiam ante pœnitentiam,qui non delinquit, abſq; peccato debitum exigere & petere poteſt,ſi vult. Nec eſt hic neceſſaria pœnitentia. Sicut vbi eſt adulterium,quia ibi peccatum reddit eam illicitam,quod purgatur per pœnitentiam, vbi verò eſt affinitas ſpiritualis,aliàs non eſt ibi pœnitentia neceſſaria, quia affinitas nunquã deletur.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Quædam de vxore.*

Si quis vxorem. In matrimonio.i. in vſu matrimonij.i.ſi ſe immiſcuerit illi ante exactam pœnitentiã,vel ſaltem inceptam.H. duobus annis. j̃.e.ſi quis.dicitur de tribus.adultera.i.in adulterio perſeuerante.H.vocari.ſic.j̃.eu.quod autem.in fine.ſimiliter. ſecũda pars ad imparia extra de diuor.gaudemus. ¶ In.j.gloſſ.ibi,publice. adde,vt quia publicè morantur cum adultero.H. Et ibi,ignorantiæ.adde.ſ.patientiã ſuam palliare nõ poteſt, & poteſt eam dimittere,& non vult ſed ei in adulterio perſeueranti,commiſcetur H.¶ In gl.hæc quæſtio.ibi,ad accuſationem.adde ſuper
5 hoc vide quod no.j̃.publico iudicio.Guido. † Qualiter autem vir,& vxor,ad imparia iudicantur,& vtrum vxori accuſatę de adulterio per maritum,maritus lite pendente debitum reddere teneatur. Et vtrum peccet,& ſibi in accuſatione præiudicet debitum ei reddendo,vel ab ea exigendo,ſcripſi de adul.c.tua. Et qualiter vxor poteſt maritum de adulterio accuſare,ſcripſi de procu.c.tuæ.in quibus locis vide etiam per Henri.

Secunda pars.j.q.cauſæ.xxxij.

SVbauditur. Hic incipit ſecunda pars primæ quæſtionis cauſæ xxxij.in qua probat magiſter,per octo capitula, quod meritorium eſt vno,meretricem poſt pœnitentiam retinere. Ioan.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *An vxori reſtitutio permittatur.*

De benedicto. Patrimonium.intrãſitiuè in Apuliam. quæ eſt patrimonium beati Petri.H migrare.ſub.iubemus.i.mittere.illam. verſi. recipiat.
1 † Sed pone quòd vxor priuat ſe iure ſuo recedendo à viro authoritate propria,& ſine viri ſui culpa,tunc ſecundum Ray. ſi vxor reſtitutionẽ petierit,non eſt audienda,quia tũc non ipſa, ſed maritus potius dicitur ſpoliatus, vt in hoc.c. patet. & hoc ipſe Ray.no.in ſumma,quomodo & quãdo mulier poteſt &c. vltra mediũ. Sed Vin. Ber.& Hoſti.contra quod dic vt not.extra de diuor.c.ſignificaſti.& de adult.intelleximus.vbi. T.approbat hanc ſententiã,& not.extra de reſti.ſpo.literas. Nam ſecũdũ.H.propter fornicationẽ cõmiſſam ab vxore, ſiue propter hoc,expulſa à marito,ſiue ſponte receſſerit, non ei denegauda eſt viri reſtitutio vbi ipſa fuerit publicè fornicata, vel cum adultero publicè morata in quo caſu intelligit.H. iſtud.c. de benedicto.& arg. pro hac opinione. extra de iureiur.c. tua.ij. & ſic etiã no.hic Lau.nullũ.hic non abnegatur niſi participiũ. illaturus.vnde dicas quòd debet pręſtare cautionẽ,quòd ſi cõtingat vxorẽ tale quid cõmittere,nõ inferat ei periculũ corporis.i.mortis.vel debilitationis membrorũ.Dic ergo ſub cautela.quæ ſequitur.ſ.dũtaxat.i.tantummodo.ſub.hac.ſ. non enim remouet aliã coerctionẽ.ſub.hac.inquã.ſ.nullũ participiũ corporis,vel mẽbrorũ,vel vitæ vt ſit in fugitiuis ad eccleſiã.xvij. q.iiij.reũ.&.c.id cõſtituimus.ſi ſe cõmittẽti.i.quãuis iterũ committat adulteriũ,debet tamẽ cautionẽ pręſtare,quòd nullũ periculũ corporis ei inferat: ſed eccleſię iudicio dimittat eã, ſi voluerit.ſecundũ.H.Si verò.ver.¶ In glo.cũ non.ibi,ex tranſmiſſa.adde vbi de hoc & extra de pig.c.vlt.ver.iij.in gl.ij.& extra. vt li.non conte.quoniam.§.in alijs.in glo.ex eo &c.Guido.

Si quis. Hoc.c loquitur in eodẽ caſu, in quo & id.s̃.eo.ſi quis.ſcit.tunc dicitur ſcire quãdo diſsimulare nõ poteſt.habere. cum effectu.i.ei commiſcetur. tres annos.s̃.eo. ſi quis.dixit de duobus.Sed varietas canonum eſt, vt per hoc oſtendatur,quòd pœnitentiæ ſint arbitrariæ.pœnitet.i. pœnitentiam perficiat,vel pœnitere incipiat. abſtineat. quoad exigendum.ſecundum.H.& aliàs.aut.s̃.eo.ſi quis.dic vt ibi notatur.Guid.

Quare

SVMMARIVM.

1 *Quare olim Iudæi lauabantur & propter quid.*
2 *Canones præiudicant legibus.*
3 *Quadam eſſe in crimine adulterij, quæ non ſunt in alijs peccatis.*

Quod autem. Baptiſinate. vt extra, de diuor. gau
demus in fine. hæc crimina. verſi. ſ.
adulteria. raptus, & ſimilia. H. Leuiti. xv. c. ſacrificijs. legalibus
1 mundabantur, † quo ad hoc vt excuſarentur à pœna tẽporali,
quia ſine miſeratione lapidabãtur. H noui teſtamenti. Actu. ij.
c. prohibitum. Leuit. xv. c. mulieris. ij. Reg. vij altaris. faciei, vel
filiolais. prefigurator. ad hoc. xxxj. q. j. § ſed obijcitur. recepit. j.
Reg. xviij. nunc autẽ. ver. ait. lo. xviij. & noli. de pœni. diſt. iij. ſi
apoſtolus. debere cognoſcere. conſiliũ eſt, non enim cõpellitur
eam recipere. ſ. eo. de benedicto. &. j. eo. c. vlti. H. in glo. adulte
ram. ſimile de pœni. di. j. quicunq;. & j. c. proxi ¶ In glo. legali.
adde, dic clarius. i. ſine exteriori ſacrificio, legali ſed &c. Bart.
brix. ¶ In glo. videtur ego. ibi, pœnitentiã. adde dixit Hug. iſta
c. omnia faciunt ad hoc, ꝙ aliquis non poſſit accuſari de crimi
2 ne de quo pœnitentiam egit. † Et not. canones præiudicari le-
gibus, quæ dicũt adulteros debere interfici. nam & ipſa authẽ.
corrigit lex, in qua dicitur ꝙ ſi vir noluit reconciliare adulte-
ram, debet retrudi in monaſterium Vel dicatur, ꝙ loquũtur in
eo caſu, cũ aliquis accuſatur de adulterio ad effuſionẽ ſangui-
nis, ſecundũ. H. de hoc legitur & not. extra de conuer. coniuga.
gaudemus. ibi videas. & ibi, admouere. adde vbi de hoc in gl. ar.
quòd &c. & ibi, ſine pœnitentia adde, vbi de hoc. & ibi gaude-
3 mus. adde in fine. vbi de hoc. † Sed poteſt dici ſecundum Goff.
quòd ſpeciale eſt in crimine adulterij, vt non ex toto tollatur
in baptiſmo. & eſt ratio quia tam virum quã vxorem contama-
culat. ſ. eo. in coniugio. Sed Inno. dicit ꝙ licet per baptiſma tol
latur pœna ſpiritualis, & tollatur peccatum quoad Deum, &
quo ad legem promotionis. tamẽ quoad accuſationes, & pœ-
nas nõ ſpirituales bene ligat poſt baptiſmũ · quia temporalem
pœnã ſubibit, & ſic intelligitur præd. c. ſine. hoc exponitur ſe-
cundũ eũ. ſine pœnitentia. ſ. ſpirituali. & ibi, poſt baptiſmũ. ad
de vt not. ſ. xxvij. q. j ſi quis genti. & ibi, accuſari. adde vt not.
Vinc. in præ. dec. gaudemus. in fi. qđ non põt cõuerſus cõuerſæ
obijcere fornicationem illam, ꝙ cum alio contraxit matrimo-
niũ, quia ipſe hoc fecit, & fuit cauſa xxvij. q. ij. ſi tu. & extra de
frigi. fraternitatis. ſed ſi aliàs fornicata eſt, põt ei obijcere for-
nicationem. deleantur re vera, in baptiſmo omnia, tam crimẽ,
quã infamia, quæ ſunt in delinquẽte. ſed illa exceptio vel accu-
ſatio, quæ per crimen alij quæſita eſt, non deletur. Multi tamẽ
dicũt contra quibus ipſe nõ credit, dicens ꝙ pro ipſo facit iſta
decre. gaudemus. & cum Vin. tenet. T. vt dicit Bar. brix. in ſua
quæſtiõe venerabili. aliquis ex officio ſuo, ibi videas. Gui. Vtrũ
autẽ omnis macula, ſeu quæ macula tollatur in baptiſmo, ſcri-
pſi poſt Henricum de baptiſ. c. gaudemus.

Non erit turpis. Per claues. Matth. xvj. xx. diſti. §.
j. regni. i. eccleſiæ. reuocetur. q. d.
non vt vir cogatur eam reuocare. xxxiij. q. ij. nõ ſatis. licet per-
ſuadetur de conſilio. non reuocetur. ſ. eo. c. iiij. & ſ. c. proxi. ar.
xlix. di § vlti. in fine. Hug.

SVMMARIVM.

1 *In eo cui renunciatur quæ poſſunt conſiderari.*
2 *Qualis ſit renunciatio & propter quid fieri debeat.*
3 *Egreſſus malitiæ eſt ingreſſus virtutis: in quibus veniunt duo conſi-
deranda. & nu. 5.*
4 *Finis generationis, & corruptionis eorundemq; ſubiecta.*
6 *Quales dicuntur eſſe pueri.*
7 *Formæ diuiſio & ibi terminus à quo eſt terminus ad quem qui ſint &
quid motus.*
8 *Infuſionis diuiſio item peccatorum duplex diuiſio.*
9 *In mediocri ſtatu quis poteſt eſſe multipliciter.*

Cum renunciatur. Hic intendit Aug. oſtende-
re, quòd cũ aliquis homo re
cedit à peccato, efficitur virtuoſus, & quomodo etiã hoc fit. cir
ca hoc aũt duo. facit. Primo proponit quod intendit. Secundo
probat illud cũ dicit. egreſſus enim. In prima dicit, quòd cũ ab
aliquo renuntiatur improbitati, vel vitio, ſtatim alicitur vir
1 tus † ad cuius intellectum conſiderandum eſt. ꝙ hoc quod eſt
renuntiatur, duo poteſt ſignificare, vno modo, motum, qui eſt
renũtiari. qui ſimiliter neceſſario fit in tẽpore, quia oĩs motus
in tpe fit, & iſto modo nõ dicit renũtiationem cõpletã, ſed in-
cõpletam: vt quia partim renũtiauit: partim non renuntiauit,
quia ſemp eſt actus, motus incõpletus, cõtinuè tendens ad cõ-
plementũ. Alio modo ſignat terminũ, ad quẽ tẽdit iſte motus,
vt renũtiari cõplete. Qui fit vt nũc temporis, ſiue in inſtãti qđ
indiuiſibile eſt, & intelligo de nunc præſenti, quia verbũ hoc
ſcilicet renuntiatur, præſentis tẽporis eſt, grãmaticè loquẽdo,
renũtiaꝛ, eſt forma cõpleta indiuiſibilis: ex quo indiuiſibilis ſit
tẽporis. Et ſimiliter hoc, quod eſt, aſciſcitur, poteſt duo ſignifi-
care per eundem modum. tunc ſic intelligitur cum renunciaꝛ
improbitati &c. i. ſimul cum hoc ab aliquo renuntiatur. &c. i.
improbitati, in eo inchoat virtus: quia ex hoc ꝙ renũtiat pec-
cato, vel vitio, incipit virt⁹ in eo generari. Sicut ex hoc ꝙ aquę
frigidę incipit remitti, incipit aqua calefieri, & quantũ ꝓcediꝛ
in renuntiatione, tantũ ꝓceditur in acquiſitione virtutis. Si-
cut inquantũ proceditur in remittendo frigidę aquę, tantum
ꝓceditur in acquiſitiõe calidi in ea, ſed ſi renũtiatur, & aſciſci-
tur dicũt terminos motũ, tunc eſt ſenſus ꝙ cum complere eſt,
vt ait Philoſophus, renũtiatũ in pſenti, nũc improbitati, in
eo nõ eſt virt⁹ in homine completa, quia vt dictũ eſt quãtum
proceditur in renuntiatione, tantũdem in acquiſitione virtu-
tis, ergo cũ renuntiatio cõpletur, & acquiſitio virtutis. Si autẽ
renũtiatur, accipitur primo modo, & aſciſcitur ſecũdo, & ecõ
2 uerſò nõ eſſet verũ. Intelligẽdũ † eſt autẽ ꝙ hæc renuntiatio
debet eſſe volũtaria. Sed debet verũ eſſe, qđ dicitꝛ: qa ſi violen-
ter renuntiaret nõ fieret aliquo modo ex hoc virtuoſus, quia
nõ eſt aliqs bonus, vel malus, niſi volens: vt apparet ex. iij. Eti-
corũ. Item oportet ꝙ hæc renuntiatio fiat ꝓpter rectam ratio
nẽ cõtinentẽ, ꝙ nullũ malũ eſt operãdũ, & quod eſt malũ, ideo
hoc nõ operãdũ eſt. ad quã renuntiationẽ ſequiꝛ ſtatim volun-
tas renuntiandi. nã ſi renuntiaretur propter lucrũ · vel maiorẽ
delectationẽ, vel propter aliquid aliud, & nõ quia malũ eſt nõ
fieret ex hoc virtuoſus. Ex his apparet, ꝙ iſtud ꝙ habeꝛ dum in
textu, non habet locũ, in paruis pueris, ne in demẽtibus, ſecũ-
dũ Phi. qa ratione nõ vtũtur. Imo nec hi ſunt boni, vel mali ꝓ
priè, ſed ſunt beſtiales quãtũ in ipſis eſt. Sed ab alijs p bapti-
mum ſunt tales. ſ. boni. & à primis parẽtib⁹ habẽt, ꝙ ſint mali,
quales alij p rationẽ ſecũdũ Theolog. & ſic loquiꝛ hìc author.
Deinde tamẽ dicit, *egreſſurus eſt*. probat qđ propoſitũ eſt, & di
3 ſcit benedictum eſt, qđ tu renũtiaꝛ &c. † quia egreſſus malitiæ
operaꝛ ingreſſum virtutis, hoc eſt egreſſus malitiæ, eſt ingreſ-
ſus virtutis. Iuxta qđ intelligendũ eſt quòd ſicut dictũ eſt de re
nuntiatione, ſic dicendũ eſt de ingreſſu: quia poſſunt mihi di-
cere motus, & p cõſequẽs actus incõpletos. vel poſſunt dicere,
terminos ad quos ſunt illi motus, & p conſequẽs actus cõple-
tos. Si primo modo ſumãt ambo, egreſſus malitię, eſt igreſſus
virtutis: quia quantũ perditur de malitia tantũ acquiritur de
virtute. Similiter ſi ſecũdo modo accipianꝛ ambo, egreſſus ma
litiæ eſt cõpletus. & egreſſus virtutis. Sed ſi egreſſus ſumereꝛ
primo modo, & ingreſſus ſecundo, vel ecõuerſo nõ eſſet verũ
intelligẽdũ: ergo vt dictũ eſt egreſſus malitiæ eſt ingreſſus vir-
tutis: ergo qui egreditur malitiã ingrediꝛ virtutẽ: & hoc erit
propoſitũ, & ſubdit ad probationẽ aſſumpti quoq; pro quia,
eodẽ ſtudio quo crimẽ excluditur, innocentia hæc eſt virtus
copulata acquiritur: hoc eſt iſtud idẽ ſtudium, vel quicquid ſit
aliud per quod excluditur crimen, eſt id penitus per quod ac-
quiriꝛ virtus: ita quòd idẽ eſt penitus corrũpens pctũ & gene
rans virtutẽ ergo egreſſus malitiæ eſt ingreſſus virtutis reali-
ter, licet differant ratione. Hec autem vltima conſequentia. ſ.
idem eſt penitus corrũpens peccatum & generans virtutẽ. er-
go egreſſus vel corruptio malitię eſt ingreſſus virtutis realiter
licet differant ratione, apparet, quia quicũq; habẽt cauſam fa-
cturam penitus eãdem, ſunt eadẽ: quia factum verũ eſſe acqui
rit, & facient naturam. ſi ergo faciens eſt idem, & factum
eſt idem: Intelligendum eſt autem ad euidentiam dictorũ hic,

quòd idē eſt realiter generans virtutē,& corrumpens vitium.
Sed differūt ratione. Primō apparet quia ex hoc quòd aliquid
agens generat virtutem in aliquo, corrumpit vitium nullo ſup
poſito quòd in eo fuerit vitium, quia non poſſunt virtus & vi
tium eiuſdē obiecti ſimul eſſe in eodē. Sicut liberalitas & aua-
ritia vel liberalitas & prodigalitas, quia contraria ſunt.xlj.diſt.
ſæpe. Et hoc dico, quòd vtrūq; contrariorū fit in illo perfectè
& diſtinctè, quia imperfectè & permixtim poſſunt ſimul eſſe in
eodem duo contraria. ſcilicet virtus & vitium. vt poſt appare-
bit: & ideo generans virtutem corrumpit vitiū idem ergo eſt
realiter ſed differt ratione. quia dicitur generans, inquātum in
ducit & inducere intendit virtutem, & eſſe eius in ſubiecto. di
citur corrūpens inquantū intendit amouere eſſe vitij, & indu
cere non eſſe vitij & inducere non eſſe, & inducit. quia genera
tio ſemper terminatur ad eſſe, & corruptio ad non eſſe. Simili
ter corruptio vitij & generatio virtutis ſunt idē realiter in ſub
iecto, ſi proportionaliter accipiantur. nam ſicut egreſſus duo
ſignat. Sic & generatio. quia generatio vno modu dicit motū
ad eſſe, & per conſequēs actum incompletum, alio modo dicit
terminō huius motus, & per conſequens actū completum. qui
eſt eſſe, qui in inſtanti fit. Et eſt ſimpliciter dicendum de corru
ptione, quia pōt dicere motum ad non eſſe, vel terminō huius
motus. ſcilicet non eſſe cōpletum. Vnde ſi ſumantur generatio
& corruptio primo modo idē eſt realiter generatio vnius con
trariorum, & corruptio alterius. Et ſimiliter, ſi ambę ſumātur
ſecundo ſed ſignatio ſumatur primo modo, & corruptio ſecū-
do, vel è conuerſo non ſunt idem. & ſic declaratur primū. quia
eſt ad propoſitum noſtrū. Quia ex hoc quòd in habente vitiū,
corrūpitur vitiū generaliter virt⁹ cuius cōuerſa eſt virtuoſior
ſcilicet ex hoc quòd generatur virtus in vitioſo, corrūpitur vi
tium in eo & quantum acquiritur in eo de virtute tantū pro-
ditur in eodem de vitio, & quando acquiſitio virtutis comple
ta & proditio vitij eſt completa, & econuerſo. quia ipſa forma
quæ eſt virtus eſt non eſſe vitij, & ipſum vitiō eſt non eſſe vir-
tutis & non eſſe vitij in nato habere virtutē eſt eſſe virtutis, &
ideo per ſe loquendo de corruptione vitij eſt generatio virtu
4 tis. † Et etiā quia generatio per ſe, & corruptio per ſe, eſt de cō
trario in contrariū vt per ſe generatio frigidi, eſt ex non frigi
do quod eſt calidū. & ideo corruptio vnius contrariorū per ſe
eſt generatio alterius, quis nunquā per ſe receditur ab vno cō-
trariorū, niſi eundo verſus alterū· nec vaditur ad vnū niſi rece
dendo ab altero. Sed differunt ratione quia dicitur generatio
virtutis per ſe in ſubiecto, & dicitur corruptio, in quantū ac-
quiritur per eam non eſſe vitij igitur egreſſus malitiæ, eſt in-
greſſus virtutis. Super his ergo ſuſtentatur canonico prędictis
aſciſcitur.xv.q.j.nec is.innocētia.i.virtute. Hug. copulatur. ſic
de pœni.di.ij.ſic enim.ver.imo.quia copulantur.ſ.alicui.i.effi-
caciter aliquis innocens eſt bonus. In glo. ſic enim. in gloſſ. iſta
gloſator ſic procedit. primo exponit eam multum breuiter &
extendit. ſecundo objicitur contra canonē in gl. per cōſequens
cū dicit. & argue. In prima parte dicit. bene dictū eſt. qui cū ali
quis renūciat improbitati, incipit eſſe virtuoſus, vel fieri. ſicut
per ianuā peccati intrat dyabolus, ſtatim Chriſtus recedit per
oppoſitum. i. ſicut aliquis deſit eſſe virtuoſus, incipit fieri vitio
ſus. Nam recedere ab eſſe virtuoſo, eſt recipere dyabolū in do
mo ſua. per conſequēs eſt Chriſtum expellere, ſic ergo non ſo-
lum eſt verū quòd cū renunciatur improbitati, ſtatim &c. ſed
econtra cū aliquis deſinit eſſe virtuoſus, incipit fieri in eſſe ma
lus. ita quòd gl. exponit canonē per oppoſitum vel per conuer
ſum. & per conſequēs oſtendit eū aduerſum. Sed debet intelligi
glo. proportionaliter. vt textus diſtinguendo, de intrando dya
boli vel intratione· & de exire, vel de exitu Chriſti. Deinde cū
dicit & argue. objicit contra canonē, & per conſequens contra
gl. & duo facit circa hoc. ſecūdū quòd duabus rationibus obij-
cit ſecūdā ponit cū dicit. bonus enim & malus. In prima dicit
ita. dictū eſt quòd cū aliquis renunciat improbitati, incipit fie
5 ri vel eſſe virtuoſus. † ſed contra hoc, argue quòd remiſſio pec
catorū in aliquo præcedit infuſionē gratiæ naturaliter, vel na
tura. i. intellectu. Sed tamē tempore ſimul ſunt in illo. ſic ergo,

prius deſinit quis eſſe vitioſus quā incipiat eſſe virtuoſus. Cu-
ius oppoſitū dicit canon, & gl. & apparet hæc cōſequentia glo
ſatoris. quia remiſſio peccatorū, eſt deſinentia vitij, & infuſio
gratiæ eſt acquiſitio virtutis, ideo &c. Sed nō concludit, niſi ꝙ
natura prius quis deſinit eſſe vitioſus quā prius quis incipiat
eſſe virtuoſus. Occurrit autē hoc dubiū vtrū verum ſit, quòd
remiſſio peccatorū naturaliter præcedat infuſionē gratiæ, &
ſimiliter deſinitio vel de deſinentia vitij, acquiſitionē virtutis
quod videtur gluſ. aſſerere, ſed dimittatur, quia hoc eſſet lon-
gū deinde cū dicit bonus & malus objicit per aliā rationē con
tra idē. Et circa hoc tria facit, primo ponit rationē iſtam. ſecū
do, remouet quandā dubitationē, cū dicit. item nec poteſt. &
tertiò objicit cōtra dictū quoddā in ratione, & per cōſequens
contra totū, quod eſt argutū contra canonē & cōtra remotio-
nem dubij. Sed objicitur. in prima parte dicit, quòd nullus pōt
ſimul eſſe bon⁹ & malus, ſub. ergo deſinit quis prius eſſe vitio
ſus, quā fiat virtuoſus. Et probatur cōſequentia, quia ſi non prius,
ergo in aliquo tēpore ſimul eſſet bonus & malus, qui ex vitio-
ſo fieret virtuoſus. quod eſt falſum. vt dicit ergo &c. Deinde,
cū dicit. item nec pōt. remouet dubitationē quandā. dubiū eſt
hoc, dictū eſt quòd non pōt quis ſimul eſſe bonus & malus, cre
deret forte aliquis, quòd licet non poſſit aliquis eſſe nec bonus
nec malus, hoc autem remouet dicens, quòd ſicut non poteſt
quis eſſe bonus & malus, ſic non pōt quis eſſe in medio ſtatus.
quòd ſit nec bonus nec malus, quia omnis ꝗ non diligit, odit. i.
omnis qui non eſt bonus, eſt malus. vel facit vt oportet, & ſic
eſt bonus, vel non. & ſic eſt malus, quia omittit quod facere de-
6 bet. † In puero quoad baptizātē: nā ante baptiſmū eſt malus,
propter peccatū primorū parentū, ſed per baptiſmū fit bonus
ſed ſecundū ſententiā philoſophorū pueri, neq; ſunt boni neq;
ſunt mali, nec virtuoſi, nec vitioſi, ad hoc de pœni. di. ij. § quòd
nō reprobi. ver. neq;. Et ſimiliter dementes, & ſimiliter natura
ſecundō deinde cū dicit. ſed objicitur. objicit cōtra ſecundā ra
tionē. & contra remotionē dubij, & ſimiliter vniuerſaliter, cō
tra id qđ argutū eſt ita quòd hoc argumentū eſt pro canone, &
per cōſequēs, ad cōtrariā partē quęſtionis. Sed prima duo ſunt
magis manifeſta & expreſſa, & duo facit. primò, objicit ſecun
do ſoluit. ex cuius ſolutione ſoluitur etiā qđ obijciebatur con-
tra principale. ſecundū facit, quādo dicit. ego dico. In prima di
cit, ſed objicit cōtra hoc dictū. In ſecunda idē. ſ. quòd non pōt
quis ſimul eſſe bonus & malus, & cōtra illud qđ dictō eſt in re
motione dubij, & per cōſequēs, contra totū qđ eſt argutū con-
tra canonē & per cōſequēs pro canone & eius intellectu. Quia
omnis cui dimittitur peccatū habet peccatū, ſed omni pœnitē
ti dimittitur peccatō. ergo omnis pœnitens habet peccatum.
Contra iſtos ratione ſic procedit, quia primo ponit minorē, ſeu
ſecundā propoſitionē ſub modo interrogationis cū dicit, nō-
ne peccatū dimittitur pœnitēti. q. d. imò. Secūdo ponit maio-
rem ſeu primā propoſitionē cū dicit. quòd ſi eſt. i. quòd ſi, pro
quia, eſt. ſ. qđ eſt dictū nūc cū habēti peccatū dimittiſ, hoc eſt,
omnis cui dimittiſ peccatū habet peccatū. Tertio ponit con-
cluſionē cū dicit ergo eſt pœnitēs peccator, hoc eſt ergo om-
nis pœnitēs eſt peccator ſiue habet peccatū. & ex hoc conclu-
dit canon. ſ. quòd ſtatim cum renūciatur improbitati, incipit
virtus acquiri & per conſequēs cōtrariū eius qđ argutū eſt. quia
ſtatim cū peccator pœnitet ipſe incipit acquirere virtutem &
cū perfectè pœnitet perfectè acqrit virtutē: & ita videſ quòd
virtus & vitiū ſint ſimul. ſ. in pœnitēte. quia in quantū pœnitēs
habet virtutē, habet & peccatum vt oſtenſum eſt. ergo ſimul
ſunt virt⁹ & vitiō & bo: eſt expreſſum cōtra id qđ accipiebat:
ſecūda ratio qua cōtra canonē arguebaſ. vel alio tēpore inter
medio ſit quis pœnitēs ſine alterutro. ſ. ſine virtute & vitio. ſ.
dū ipſum pœnitet nō totaliter ſed partialiter peccatorē. & hoc
eſt contra remotionē dubij. apparet ergo quomodo in iſta vl-
tima parte facit illa tria quæ dicebantur. deinde cum dicit. ego
dico ſoluit quod vltimo obiectum eſt ex cuius ſolutione etiam
apparebit ſolutio eius quod arguitur contra principale. ſcili-
cet canonem. Circa hoc ergo ſic procedit. primò ponit ſo-
lutionem vel id ex quo ſoluitur quod arguebatur contra
principale

principale,& contra ſecundam rationem ſecundo declarat ſo
lutionem iſtā per ſimile quoddam,cum dicit.ſicut hoc eſt du-
plex. Tertio,adaptat ſimile ad propoſitum,cum dicit,ſimiliter
vtraq;. Quarto,oſtendit ſolutionem,ad quaſdam alias oratio-
nes,cum dicit.ſimiliter hîc diſtinguendo. In prima dicit ita:ar
gutum eſt contra principale,per id quòd infuſionē gratiæ &c.
& ſimiliter,contra dictum. In ſecunda ratione contra principa
le arguebatur,per id,pœnitenti dimittuntur peccata. Sed dico
omnes quæſtiones, id eſt orationes,vel propoſitiones,quia,vt
ſic proponuntur,non ſunt quæſtiones. ſcilicet iſti infundatur
Gratia.i.iſti dimittuntur peccata·eſſe duplices ei pro quia eſt
7 infuſio compoſita & ſimplex eſt ſimiliter dimiſsio.† Ad cuius
intellectum,conſiderandum eſt,quòd forma quædam eſt ſim-
plex,& quædam eſt mixta ex contrarijs formis: verbi gratia,
albedo,eſt forma ſimplex , nullam habens in ſe mixtionem ex
diuerſis formis,& ſimiliter nigredo,ſed motus,quo aliquis mo
uetur à nigro in album,eſt forma mixta,ſiue compoſita ex al-
bedine,& nigredine.vt dealbatio. qa omne quod mouetur,eſt
partim in termino à quo,& partim in termino ad quem. Dici
tur autem terminus à quo illud,à quo incipit motus:vt in præ
dicto motu eſt nigredo.vel magis propriè nigrum. Dicitur au
tem terminus ad quem,illud,ad quod vadit motus,vt in dicto
motu,eſt albedo,vel magis propriè,album. Quod autem om-
ne, quod mouetur,partim ſit in termino à quo , & partim ſit
in termino ad quem,probat.quòd ſi eſſet ſolum in termino à
quo,vt ſolum in nigro,non mouentur ad album. Sed cum qoie
ſceret in nigro,ex quo,ſolum eſt in nigro,& nullo modo in al-
bo,ſed ꝙ quieſcit in aliquo,nō mouetꝰ ab illo, vel ex illo donec
in illo quieſcit,ſed ſupponitꝰ moueri in nigro, ergo non eſt ſo-
lum in eo , ſed quodammodo in albo,nec eſt totaliter in albo:
quia ſi eſſet non moueretur ad album,quia nihil mouetur,niſi
ad id quod non habet. Sicut ſi aliquis eſt completus in aliquo
loco,donec eſt in aliquo loco,donec eſt in illo , nūquā ad illum
locū mouetur.à nigredine in album partim eſt in nigro,& par
tim eſt in albo & ſimiliter de quolibet alio motu,& ideo quod
mouetur,partim eſt in termino à quo,& partim in termino ad
quem.ergo motus eſt forma mixta ex termino à quo, & termi
no ad quem.& non ſolum motus qui eſt forma incompleta,eſt
forma mixta,ſed etiā plures aliæ formæ,vt quilibet color me-
dius,& rubedo,& citrinitas,& ſic de aliis , quæ ſunt mixtæ ex
8 albo.& nigro·ſed iſti nō ſunt motus,ſed formæ perfectę.† ſed
iſtę formæ mixtę,quæ non ſunt motus,non faciunt ad propo-
ſitum noſtrum nunc:ſed ſolum formæ mixtæ,vel compoſitæ,
quæ ſunt motus. Modo ad propoſitum,infuſio quædā eſt com
poſita,vt ſecūdū quòd infuſio dicit mihi motum in quendam,
vt in propoſito,motum à non gratia,ad gratiam. Alia eſt infu
ſio ſimpliciter,vt ſecundū quòd dicit mihi terminū , & finem
huius motus,qui eſt gratiam infuſam eſſe,prima eſt incomple
ta forma,ſecunda autem eſt completa: ſimiliter dimiſsio pec-
catorum eſt duplex. ſcilicet compoſita.vt ſecundū quòd dicit,
motū aliud eſſe,dimiſſum, aliud ſimplex,& ſic dicit mihi ter-
minum huius motus,& formā completā,vt dimiſſam eſſe. De
inde,cum dicit ſicut hoc declarat ſolutionem puta diſtinctio-
nem poſitam per ſimile,& dicit bene dictū eſt,quòd iſtæ ſunt
duplices. iſti infunditur gratia loquendo,iſti dicuntur peccata.
Sicut hoc eſt duplex,lupus egreditur ſyluā,quia egreditur.po-
teſt mihi dicere,motū quo lupus ingreditur ſyluā , & per con-
ſequens,ſecundum quòd partim eſt in termino,à quo,vt in ſyl
ua vel quodāmodo,vt partim in termino,ad quem eſt iſte mo
tus·vt in loco qui eſt extra ſyluā. Vel poteſt dicere terminum
ad quem eſt iſte motus,vt egreſſum eſſe ſyluam,& eſſe iam ex
tra ſyluam:& primo modo dicit egreſsionem compoſitam in
termino à quo eſt motus & termino ad quem eſt. Et ſecundo
modo dicit egreſsionem ſimplicem quia ſolum terminum ad
quē eſt,vel vadit, & hoc eſt quod ſubdit. Si enim intelligatur
de compoſita egreſsione vtraq; iſtarum eſt vera lupus egredi-
tur ſyluam,lupus ingreditur ſyluā. Secus ſi de ſimplici egreſsio
ne intelligatur,quia ſi de eadē hæc eſt vera,lupus egreditur ſyl
uam,modo aūt hæc lupus ingreditur ſyluam. hæc eſt intentio
gloſatoris. Tamen ſalua reuerentia eius non dicit verum, quia
quātuncunq; accipiatur cōpoſita hæc lupus egreditur ſyluā,
nō eſt vera cū ea,lupus ingreditur ſyluā loquēdo de eodē lupo
& de eadē ſylua,& in eodē tempore:quia egredi ſyluā,vt e ſt cō
poſita egreſsio,eſt lupū moueri à ſylua ad locū qui eſt extra ſyl
uam,eſt moueri è cōtrario.ſ.à loco qui eſt extra ſyluā,ad locū
qui eſt ſylua. Modò impoſsibile eſt ꝙ aliquid idem ſimul,& ſe-
mel moueatꝰ motibus cōtrarijs. Sicut impoſsibile eſt, ꝙ aliquis
vnus homo ſimul.& ſemel vadit ad plateā,& veniat ab eadem
platea numero. Simul enim iret ad aliquid,& recederet ab illo
quod eſt impoſsibile. Impoſibile eſt ergo ꝙ ſi hæc ſit vera lu-
pus egreditur ſyluā,ꝙ ſimul ſit vera cū ea,lupus ingreditur ſyl
uam loquendo de eodē lupo numero,& de eadē ſylua numero
& in eodē tempore,quātūcunq; de egreſsione cōpoſita intelli-
geretꝰ,& ſimiliter de ingreſsione quacūq;. Nō ergo dicit verū,
deinde cū ſimiliter vtraq; adaptat ſimile ad propoſitum. & di
cit ꝙ ſimiliter vtraq; iſtarū eſt vera,iſti infunditur gratia , iſti
remittitur peccatū: quia ſi intelligatur de cōpoſita infuſione,
& de cōpoſita remiſsione ſunt veræ,ſed ſi de ſimplici infuſio-
ne & ſimplici remiſsione ſunt falſę:ſicut erat de illa lupus egre
ditur ſyluā. Ad cuius intellectū eſt cōſiderandū, ꝙ abſolute lo-
quendo vtraq; harū & vtroq; modo,nam poſsibile eſt ꝙ alicui
infundatur gratia,& nō ſit cōpletè infuſa ſed continuè infun-
datur.& ſic eſt vera oratio hîc dicēs.ſ.iſti infundatur gratia,lo
quendo de cōpoſita infuſione. Similiter pōt eſſe vera,intelligē
do de ſimplici infuſione. Quia poſsibile eſt,quòd in hoc nunc
tēporis iſti cōpletè infundatur gratia. Et quòd ſit hæc infuſio
ſolū in hunc,vel in inſtanti,non pōt eſſe compoſita infuſio.ſed
neceſſario eſt ſimplex,qa nullus motus pōt eſſe in inſtanti nūc.
Vtroq; ergo modo pōt eſſe vera,ſic abſolutè loquendo.& ſimi
liter intelligendū eſt de hac,iſti remittūtur peccata. Et ſimili-
ter de hac,lupus ingreditꝰ,vel egreditur ſyluā. Sed hoc nō vadit
ad mentē actoris.qa vno modo dicit iſtas veras,alio modo fal
ſas.tamē ſi iſti infunderetur gratia ſic, quòd partim eſſet ei in-
fuſa,& partim nō:ſic intelligeretꝰ tūc iſta oratio iſti infunditur
gratia,de compoſita infuſione vera eſſet. Sed ſi de ſimplici falſa
eſſet. Similiter intelligendū de iſta,iſti remittuntur peccata,&
ſimiliter de iſta lupus egreditur ſyluā,& ſimiliter de omnibus
ſimilibus. Et ſecundū hūc intellectū vadit mens gloſatoris. In-
telligendū eſt,ꝙ aūt alio modo poſſet quęlibet iſtarū verifica-
ri & falſificari.verbi gratia ſi alicui in iſto inſtanti,cōpletè ali-
cui infunderetur gratia,hæc oratio iſti infunditur gratia,eſſet
vera ſi intelligatur de ſimplici infuſione. Sed ſi compoſita eſſet
falſa.& eodē modo intelligendum de alijs duabus:ſimiliter de
omnibus alijs ſed ad hoc non vadit mens glo. Deinde cū dicit
ſimiliter.hîc extendit ſolutionē iſtam,vel diſtinctionē ad alia,
& dicit quòd ſimiliter diſtinguendū eſt iſtas,hæc res præſcribi-
tur.quia poſſunt intelligi de ſimplici pręſcriptione vel compo
ſita vt dictū eſt de alijs. Sed non cōpletè ex dictis eſt ſolutū ad
obiecta:propter quod ſi placet poſſumus diſcurrere per argu-
menta. Cū enim primò arguebatur cōtra canonē quòd remiſ-
ſio peccatorū præcedit infuſionē gratiæ naturaliter non con-
cludit contra canonē: tamē quia non eſt verum quòd remiſsio
peccatorū præcedit naturaliter infuſionē gratiæ tamē quia da
to quòd verū ſit ponit quòd ſint ſimul tempore.& hoc ſufficit
quoad canonē.quia in eo tēpore vel inſtanti in quo aliquis re-
nunciat improbitati acquirit virtutem ex intentione agentis
prior eſt acquiſitio virtutis quā corruptio vitij. per cōſequēs
natura igitur nō concludit Ad ſecundā rationē quia dicebatur
quòd non poteſt quis ſimul eſſe bonus & malus dico quòd ali-
quem eſſe ſimul bonū & malum poteſt dupliciter intelligi vno
modo quòd ſit bonus & malus completè & quòd bonitas ſit
ſub eſſe diſtincto à malitia & è conuerſo.& iſto modo non po-
teſt quis eſſe ſimul bonus & malus. Alio modo poteſt intelligi
quòd partim ſit bonus & partim malus & indiſtinctè & ſic pōt
aliquis ſimul eſſe bonus & malus·vt iſto modo cū aliquis par-
tim renunciat improbitati partim acquirit de virtute. & quā-
tum renunciat illi tantum acquirit de iſta. Et in illo inſtanti in
quo corruptū eſt vitiū totaliter cōpleta eſt totaliter acquiſitio

virtutis.& ideo nõ oportet quòd prius cõpletè corrũpaſ vitiũ & poſt acquiraſ virtus ſed bene prius eſt incorrupti vitiũ quã acquiſitio virtutis ſit cõpleta.igitur non cõcludit cõtra canonẽ. Ad aliud autem qđ dicebat in remotione dubij, quia videtur eſſe contra ounc dicta dicebatur enim, ꝙ non poteſt quis eſſe in medio ſtatu:hoc autem videtur eſſe contra id,quod nũc dictum eſt.ſ.ꝙ nõ poteſt quis ſimul eſſe bonus & malus incomplete.

9 plete. † Dicendum ꝙ aliquem eſſe in medio ſtatu poteſt multipliciter intelligi,vno modo,quòd ſit partim bonus , & partim malus , & ſic poteſt quis eſſe in medio ſtatu. Alio modo poteſt intelligi ſic,ꝙ nihil habeat de bonitate,nec de malitia:& ſic nõ eſt poſsibile aliquẽ eſt in medio ſtatu , loquendo de apto nato habere virtutem quia vel operatur,vt oportet vel nõ.vel partim ſic,& partim non.Si primo modo eſt bonus ſi ſecundo,eſt malus:ſi tertio,eſt partim bonus,& partim malus:modo intelligit author quòd non poteſt quis eſſe in medio ſtatu.*Secundo* modo,qđ apparet per id per quod iſtud approbat.ſcilicet qoia omnis qui non diligit odit , & ſic non eſt contra poſita. Ratio autem facta in cõtrarium.ſcilicet nonne peccatum dimittitur pœnitenti,probat quòd aliquis poteſt eſſe ſimul bonus & malus incompletè & imperfectè. & permixtim,ſed non completè & ſic intelligebatur canon.vt accipiebantur renunciari,& alicſci,pro motibus,& actibus incompletis.ſic enim. ſcilicet accipiuntur pro actibus completis cum malum , eſt totaliter corruptum,virtus eſt totaliter acquiſita , propter quod nihil eſt tunc de vitio , ſimiliter probat quòd poteſt quis eſſe in medio ſtatu,primo modo,& non ſecundo : & ideo nõ eſt contradictũ in remotione dubij,& dicatur ad formam illius rationis.Cum dicebatur,omnis cui dimittitur peccatum,habet peccatum. dico ꝙ habet ante,quã ei dimittatur:& quando ei dimittitur incompletè,actu incompletè habet,& actu incompletè nõ habet & cum actu completè ei dimittitur,actu completè non habet. Ad aliam propoſitionem.omni pœnitenti dimittitur peccatum,dico quòd cũ eſt in motu qui eſt in pœnitente,& per conſequẽs in actu incompleto pœnitendi,dimittitur ei peccatum completè:& ſic eſt in completo actu pœnitendi,& perfecto:dimittitur ei peccatum completè,& ideo pœnitẽs primo modo pœnitendi habet peccatũ incompletè,& permixtim cum virtute.Sed pœnitens ſecundo modo,pœnitendi nullo modo habet peccatum.ergo vadit ſecundum canonis intellectũ. & non vadit contra veritatem dictam in ſolutione ſecundæ rationis, & in remotione dubij,aſciſcitur.xv.q.j.nec is.ſtudio.i. virtute. H.innocentia.ſic de pœni.di.ij.ſic enim.ver.imo qui.& dic copulatur.ſcilicet alicui.i efficitur aliquis innocens, & bonus.H. ¶ In.j.glo.ibi,de quolibet.adde,& ſub.§.Romanos.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quo pœna non committitur.*

Apud miſericordem.

Dicũt quidam,quòd hoc.c. eſt exemplificandum per illa.c.xxij.q.iiij.quaſi per totum.fallax.xxxvj.q.ij. apud.& dicitur fallax,ꝙ fando decipit fallax id eſt quod agit, vnde quiſq; fallatur,quando mentitur non vult omnes fallere ſicut minus ſecũdum Papi.vnde fallere,eſt fando decipere.abſcondit.i.ad æternam pœnam non imputat.H. ¶ In.j.glo.ibi, non detero.adde,ſub.dum tamen iuſtum impedimẽtum interueniat.arg.ff.qui ſat.cogũ.l.vlti.ad idem.xxiij.q.viij.ſi nulla.de

1 conſe.diſt.j.ſicut.† quia nec pœna committitur in hoc caſu.ff. de recept.arbit.l.vl.& ſic debet intelligi quod ſequitur. Et hoc dicit Io.de ſic.intelligendũ,cum dies appoſitus eſt à iure, ſecus ſi ab homine.& eſt ratio ſecundum eum. quia mitius agitur à iure,quã cum eius miniſtro.ff.de recep arb.celſus.in authen.de iudi.§.oporter.in fi.ſecundum Ioan.de ſic.aliâs ſi ſic ſimpliciter intelligeret vt ſonat gl. Expreſsè contradicit extra de pig.ſignificante,vbi iſta ſententia contraria per Inno. approbatur,nam duo iurant nõ ſoluere,& tali die ſoluere.extra de dolo & contu.cum dilecti.ff.de recep.arb.Celſus & ibi.l.vltima.adde,vſq; ad locum iſtum fuit,gl. Lau.& ibi domini mei.adde , & de hoc no.ff.ſi quis cau.l.& ſi poſt.in glo.ipſo iure.& ibi, calumnioſè. adde ſub nec aliqua ſit captio aduerſarij ſui.ff. de inter.act.de ætate.§.fi.& hoc quãdoq; Sed ſi eſt captio aduerſarij,tũc ante lit.cõteſt.pœnitere poteſt indiſtinctè.ff.de noxa.electio.§.neq;. ff.de rei ven.is qui.ſed poſt lit.conteſt.niſi iuſtus error interuenerit.ff.de interro.acti de ætate.§.penul.&.§. ex cauſa.& ibi,in parte deciſa.adde,vbi de hoc plene per Tanc. quod ſi.iſte.§. reſpicit.§.ſ.eo.ſubauditur.reus.ſic.ſ.eo.c.j.extra de iure iur.quẽadmodum.Guid.

§.Crimen.

Iſta eſt lex.deprehenſam.ſ.per ſententiam vel per euidẽtiam ſine publicatione facti. H.non qui.ver. ¶ In.j.gl.ibi,tenet adulteram.adde.ſ. in officio matrimonij,eam carnaliter cognoſcendo.ſ.e.ſi quis.H. de hoc no.ſ.e.c.j.& in fine.adde.lęno eſt præpoſitus meretricum, ſiue ſeductor,dictus quòd mentes miſerorum blãditur,& lęniendo ſeducit.propter hoc in mulieribus.ſ.quòd vxores poſſunt accuſare maritos de adulterio.ſecundum.H.vel dic, hoc.ſ. quòd propter hoc non dicuntur lęnæ,ſi viros adulteros detinent.B. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Publica iudicia contra quos dentur: & ibi adulterium quid ſit? & quis poßit accuſare de adulterio.*

2 *Lex iulia quos puniat.*

3 *Marito licita eſt accuſatio adulterij,ita vt ſi deſiſtat à lege puniatur.*

1 §.Publico iudicio.

† Quod datur in adulteros Adulterium eſt publicum crimen.& ideo quilibet de populo, dummodo:aliâs non ſit expellendus,ſcilicet ratione infamię,vel criminis,vel alius poteſt accuſare adulteram de adulterio verum eſt quantum ad pœnã legalem,ſed quantum ad ſeparationem thori.ſolus maritus.ſecundum.H.arg.ad hoc.ſ.xxvj.q.ij.ſed & illud,vnde dic. publico iudicio.i.leg.iul.de adul.quod publicum eſt.ff.de publi. iud. l.j accuſationem.i.ad pœnam capitalem. B. quæri.i. conquęri.

2 accuſando.H. lex iulia.de adult † quæ data eſt à diuo. Aug.H. & temeratores aliarum nuptiarum gladio punit,& eos qui nefandam libidinem in maſculis exercẽt,& illis qui virginem vel viduam honeſtè viuentem,ſtuprauerit,pœnam irrogat. ſi honeſti ſunt publicationem dimidiæ partis bonorum ſi humilis. coerctionem corporis,cum relegatione.Io.maſculis.i. maritis. H.iure,i.priuilegio.iij.q.iiij.ſi maritus. ¶ In.j. glo.ibi,æquiparatur.adde,vt.xvj.q.j.placuit.ij.C.de empt.&c. do vobis & in

3 fine.adde,dicit Gof.† quòd hodie ſecũdum legem, maritus accuſat vxorem de adulterio cõſtante matrimonio, nec iure mariti,quia inſcribit,nec agitur ad pœnã capitis. ſed ad intruſionem in monaſterium cum fuſtigatione, & ad dotis amiſsionẽ, & ſi maritus deficiat in accuſatione,tenetur ad talionem. in authen.vt lice.matri & auiæ.§.quia vero.&.§.cauſas.& in authen. vt nulli iudi.§.adulteram igitur.in præd.decre.tuæ. Inno. reſpexit leges antiquas,& cum maritus accuſabat,non iure mariti, ſed poſt.lx.dies,vt quilibet extraneus.Quid ergo hodie erit in foro ſeculari:nũquid ſi deficiat maritus in accuſatione vxoris, punietur pœna talionis?reſpon.ſic , vt dicunt prędictæ auth. Ad id quod poteſt opponi reſponde,vt præcedit in gl. vbi.reſpon.bene &c.dicit autem.prętereà,hodie vir deficiens non ſequitur votum ſuum.quia non tantum intruditur,ſed etiam patitur alias pœnas pecuniarias,de quibus authẽ.loquitur, & ita ipſe Goſ.no.in præd.c.tuæ.de hoc.j.eo.c.in glo.vlt. ibi videas. ¶ In glo.quædam , in fine.adde,& vide quod legitur & not.ſ. iuj.q.iij.c.nullus.ver.maritus ſi ergo.cõcludit Gratianus propoſitum principale.Hug.

Non enim.

Deliras.delirare eſt deſipere,apud ſe non eſſe,loqui aliena.Papi. veritas.i.ſubſtantia.nuptiæ.i.nuptijs coniuncti.ſed alia.ver.ſ.tria bona coniugij.Hug.diſcernũtur.diſcernere eſt in duas partes diuidere, diiudicare.Pap.ſicut.verſic cura.i.intentio.not.quòd ipſa proles non eſt bonum coniugij,ſed cura & intẽtio procreandi filios. ordinatè.i.ordinato more,non promiſcuo.xxvij.q.j.nuptiarũ. Hug.mali.id eſt quia vitatur incontinentia Ioan. de ſic. &.H. de ſacramento tangit,quãuis obſcure.B.Guid.

Tertia pars.j.q.cauſæ.xxxij.

EContra verò. Ambroſius.Hic incipit tertia pars primæ quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua magiſter laudat & præfert virginitatem matrimonio: non tamen per hoc improbantur nuptiæ,& ita intelliguntur capitula ſequentia.Io.de ſic̃t.

Nuptiæ. Subſtraxit,poteſt dici ꝙ opus ſecundę diei,& opus tertij diei,quaſi ſuit vnum opus continuũ,vnde non commendatur niſi in tertia die,quaſi poſt ſuã conſummationem.H.duplicem.i.binariam.nuptiarum ſecundarum.ſecundum H.vnde.ver.nec.Geñ.ij.&.vij.&.xvj.mundus.i.terſus abſq; ſorde.Inn.Papi.quanquàm.ver.ſacramentũ.i.alia ſignificatio.hoc.ſ.quod &c.H.ſeptena.i.imperia. In glo.non ideò.ibi,in fine.adde.i.in eo loco,vbi ſunt angeli.Et in ſi.adde,vt.xxxj.q.j.quòd ſi.verum hic.ſimile.ĩ.xxxj.q.j §.verum quia videbatur reprobare nuptias,non ſolum primas:ſed etiã ſecundas oſtendit quo caſu ſint intelligẽdæ.ſ.de conſilio.B.G.

Quarta pars.j.q.cauſæ.xxxij.

CVm ergo. In meretrice. Hic incipit.iiij. pars primę quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua ſoluit magiſter,& dixit, ꝙ ſi meretrix deſinat meretricari põt dici vxor: aliàs non.Ioſ.ſed obijcitur.ſecũda pars. Raab.Ioſue vj.Iericonañ.i.de Iericonata.H.principi.ſ.Salomoni.dignatus eſt.Eſai.lvj.di.dominus Oleę.ver.j.c.dominum.videas quod dixi.v.diſt.§.naturale.in glo.ſed videtur &c.copulauit.Oſeę.j.ſed aliud tertia pars.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio quid ſit,& de eius ethymologia.*

Non eſt culpandus. Culpare eſt in culpã ducere,increpare Papi. ad pudicitiam.hoc eſt mentis,non enim.ver.ex.quo.ver.fornicariam,

1 † fornicatio dicitur à fornicibus.i.arenatis locis, etiam quibus meretrices proſtituebantur,aut amor à legitimo connubio ſolutus explendæ libidinis conſequendo licentiam.Scripturæ autem ſolent fornicationem vocare omnem illicitam corruptionem:ſicut eſt idololatria, & auaritia ex quibus fit tranſgreſſio legis,propter illicitam concupiſcentiam:ſicut eſt illud perdes omnes,qui fornicantur abſq; ſecundum Papi. ad huius.ĩ.xxviij.q.j.idololatria.Gui.

Quæſtio ſecunda cauſæ.xxxij.

QVod autem. Nõ ſit.Hic intitulatur ſecunda quæſtio cauſæ xxxij.In qua quæritur,an ea quæ in vxorẽ cauſa incontinentię ducif ſit coniunx appellanda. Quę diuiditur in.vij.partes.in prima parte,videtur probare magiſter ſuperficialiter,ꝙ cauſa incontinentiæ ducta non eſt vxor.quia filios procreare, honor eſt mulieris. Io.de.In gl.ſummæ,ibi,redegit,ad de hac materia ſatis not.ĩ. proxima cauſa.q.j.c.Deus.

Sicut non omnes. Secundum præcepta i.ſcdm primam inſtitutionem matrimonij,vel cum aliquod impedimentum interuenit,Hu.In j.gl.ibi,omnis non.adde,vel coniunge negatiuam,non,cũ verbo,poteſt,& tunc bona eſt litera ſecundum Hug.

Secunda pars.ij.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Vno deficiente è tribus bonis an diſſoluatur matrimonium.*

2 *Sacramentum quid ſit.*

HIs ita. Reſpondef.Hic incipit ſecunda pars ſecundę q.cauſę.xxxij.in qua dicitur ꝙ matrimonium bis fuit inſtitutum.ſiue permiſſum primo in paradiſo propter ſobolem tãtum.ſecundo extra paradiſum propter ſobolẽ, & propter infirmitatem vitandam:quia bonum matrimonij tripartitum eſt.ſ.fides,proles,ſacramentum Io.de.in paradiſo.gen.ij.&.viij.c.facti.ver.elimandum.i.coercendum.infirmitas j.ad Corint.vj.prona.xx.q.iij.procliuus.exciperetur.i.excluderetur à fornicatione.B.vnde.ver.Corinthios.j.ad Corint.vij.c.ex hac.ver.vnde.ver.& iterum ver.qui autem.ver.quid eũ.ſecunda pars verba ſunt Augu.introducta à magiſtro.H. tripartitum.xxvij.q.ij.omnes.vbi de hoc extra qui ſi.ſint legi.per

1 venerabilem.ver.præterea.vbi de hoc † ſed nunquid hęc tria bona adeò ſint neceſſaria,ꝙ ſi aliquod iſtorum defuerit non teneat matrimonium? dicas quòd ſi tempore contractus intẽdãt hoc ſeruare,tenet matrimonium,licet poſteà mutauerint. voluntatem:idem dicit Rai.& ſi nihil cogitẽt de his bonis.ſufficit enim ꝙ non apponant conditionem,vel pactum,quòd cõtra faciant.ar.extra de condi.app.c.vltimo.hoc verum eſt in iudicio eccleſiæ,quę non iudicat de cogitatu,vel intentione, nec iudicare põt:ſed in iudicio animę,& in veritate non videtur contrahi matrimonium,niſi ſaltem de tertio bono.ſ.ſacramento cogitent:quia ſi non cogitent,ergo non cõſentiunt in

2 in vitam indiuiduam ducendã. † Eſt enim ſacramentum ipſa inſeparabilis animorum coniunctio,ſine qua non eſſet matrimonium:quáuis ergo non ſit verum matrimonium,erit tamẽ præſumptum:quod vero matrimonio æquiparatur quãtum ad eccleſiam.extra de ſpon.is qui.ſecundum Hoſt.qui ita not.in.d.c.per venerabilẽ.ver.præterea.& hoc etiam no.xxvij.q.j.nuptiarum.in princ.in gl.vnde &c.ibi vide,fides.ĩ.ea.q.j.non enim.In.j gl.ibi dignum.in ſi.adde dic vt not.ĩ.c.proxi.Guid.

Quicquid. Iam in ipſa ſecunda pars præcepit.j.ad Corinth.vij.concedit.ſ.eo modo quo ſequitur.ſ.vt &c.H.neq; iſtud.i.coitus incontinentiæ,vel fortè libidinis ſaturandæ.B.admittatur.i.nuptię nõ ſunt cauſa efficiens immoderatæ exactionis.ignoſcitur.i.pro bono nuptiarum,illud,ad vitam æternam non imputatur. debent. tertia pars prima.i.præcipua,& maxima:quare matrimonium contrahatur.ĩ.e.c.j.xxvij.q.j.nuptiarum.Gui.

Tertia pars.ij.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Spiritus ſanctus datur duobus modis.*

NOn autem datur. Hic incipit tertia pars ſecundæ quæſtionis cauſæ. xxxij. in qua dicitur, quòd virtus ſpiritusſancti non eſt ibi, quando actus coniugalis agitur.vnde ſciendum quòd

1 duobus modis datur † ſpiritus ſanctus,vno modo,ad bene viuendum,& hoc modo non recedit à coniugali actu: quia eſt meritorius.ĩ.xxxiij.q.j.c.j.Alio modo ad virtutes faciendas, & tunc recedit,vt habes de pœ.di.ij.c.iij.iiij.&.v.Io.de ſic̃t.

Connubia. In.j gl.ibi ſine peccato.adde, ſed contra xxvij.q.ij.omne.ſicut ergo.concludit ex eo qđ dicitur.ĩ.c.quicquid & dic talis qui ſit cauſa incontinẽtiæ.H.licitus.non prohibitus.Hu.quæritur.in themate. item. ver.concubinæ.ver,aliàs eſt,c.concubinatum:quia fornicarię cognoſcuntur,& ſic non obſtat.xxxiiij.di.quiſquis.&.c.Chriſtiano.ſecundum.H.Gui.

Quarta pars.ij.q.cauſæ.xxxij.

SIc econtrario. Hic incipit.iiij.pars ſecũdę.q.cauſę.xxxij.in qua quæritur an ſit vxor,quę ducitur ad tempus,vel ſub conditione,vt prolem vitet.& dicitur quod non Io.de ſic̃t.& hoc infert magiſter ex authoritate Auguſtini.

SVMMARIVM.

1 *Impoſsibile multis modis dicitur.*
2 *Matrimonium ſub conditione inhoneſta factum an valeat.*
3 *Habere proprium an ſit contra ſubſtantiam monachatus.*
4 *Conditio quot modis accipiatur, & alia pleraq; de illis.*
5 *De demonſtratione cauſa, & modo.*

Solet quæri. Incontioentiæ.i. propter incontinentiam. & poteſt.ver.connubium.ſic appellatur propter defectum ſolennitatis.xxxiiij.di.ſi quis.&.c. Chriſtiano.ſecundum.ſecundum.H.malo.aliâs modo.cæterû.ver.& enim.ver.animo ipſo.& quia talem animum gerit.H.adulter eſt.i.fornicator.ſpecies ponitur pro genere.xxx.qõ.j.ſi quis.ſed ſæpe qnlibet coitus illicitus dicitur adulterium,vt.j.e.q.iiij.nemo.&.c.meretrices.H Io gl.j.voluit.ibi, impoſsibi-
1 lis,adde extra de condi.appoſi.c.vlti.† & intellige impoſsibilis de iure,vel ſecundum naturam.ff.de condi.inſtit.l.j.&.l.filius.ſecus ſi impoſsibilis ſit propter difficultatem præſtandi, vt ſi mihi domum auream dederis.ff.de ſtatuli.l.hæres.§.j.quia tûc valet matrimonium,vt ibi,idem ſi propter perplexitatem eſt impoſsibilis: quia & tunc vitiat contractum.ff.de condi.inſti.§.Titius.ſed ſecundum Vin.ibi contra naturam,& ſubſtantiã.& ibi,tenet matrimonium.adde:ſed oppono.Nõne quælibet inhoneſta conditio eſt impoſsibilis?certè ſic.ff.de condi.inſti.ſi filius.arg.xxii.q.ij.faciat.ſed impoſsibilis conditio vitiat cõtractum.ff.de verb.oblig.impoſsibilis.ff.de reg.iuris.impoſsibilium.ff.de acti.& ob.non ſolum.inſti.de hæred.inſti.§.impoſ-
2 ſibilis.extra de pact.c.vltimo.† & ſic videtur quòd matrimonium contractum ſub turpi cõditione.i.ſi feceris furtum, vel homicidium,quaſi ſub impoſsibili contractu non valeat: ſed reſpondeo matrimonium ſub quantuncunq; turpi conditione cõtractum valet:dummodo non ſit contra ſubſtantiam, vt de prole vitanda,& de adulteranda,vt extra de condi.appo.c.vltimo Ad obiecta reſpõdeo quòd eſt ſpeciale in matrimonio,vt matrimonium contractum ſob impoſsibili conditione teneat vt eſt in inſtitutionibus legatis,& fideiuſ.in quibus conditio pro non adiecta habetur ſi opponatur ei cui aliquid relinquitur.cœterum ſi ei à quo relinquitur,vel cui iubetur de dando, vel reſtituendo non valet legatum.inſti.de leg.§.vltimo.& no.Azo in ſumma.de condi.inſti.§.& quod dixi ſcdm Gof.qui ita not.in decre.hic alleg.extra de condi.app.c.j.& ibi,inſinuante.adde iſtud membrum non videtur bene approbari per hanc decre.nam ibi loquitur de vouente tantum continentiam, & non de profeſſa aliquam religionem:alioquin malè diceret ꝙ ei domus propria remanſiſſet quod eſſet cõtra ſubſtantiam profeſsionis.extra de ſta.mo.cum ad monaſterium in fi.ſcdm Inn.qui ita no.extra de ſta.mo.c.j.& de frig.& male.fraternitatis.& idem ſentit.H.&.B.qui de hoc no.xxviij.di diaconus.& xij.q.j.non dicatis.&.xix.q.ij.§.nunc autem.&.B.vt not.extra de ſtatu mo.c.ij.& de condi.app.c.vlt.& idem not.ff.de vſu,& ha.per ſeruum.ibi videas.ff.de adop.ſi pater.& idê ſoluit Bar.Brix.in ſua quæſtione.venerabili.aliâs dominicali quæ incipit Quædam ſub ea conditione intrauit monaſteriũ &c.ſed Lau.hic ſentit cum Io.ſ.ꝙ valet conuerſio,nec habebit proprium.arg.ff.de hære.l.inſti.Hæreditas ex die,& ita aliud eſt dicendũ ſecundũ eum in matrimonio ſpirituali,vel dic per ipſum Laurẽ.† quòd habere proprium non eſt contra ſubſtantiam monachatus.hoc enim nullo iure cauetur.& iſtorum ſententiam ſequitur Goff.extra de regu.ſicut nobis.vbi dicit ꝙ per talem cõditionem non excluditur monachatus,vt in hac decre.inſinuãte.xxxiij.q.v.quòd Deo.xxvij.q.j.de viduis.dicit tñ quòd talis conditio eſt abolenda,quæ eſt contra votum.arg.ff.ſi vſuf.pe.l.j.§.j.x.q.j.c.ij.& hoc dicit in prænominato.c.inſinuãte.vbi dicit idem Vinc.& eſt ſimile.j.q.iij.ſi quis obiecerit.de cõ,di.j.ſi quis baſilicã.ff.de ſeruit.ruſti.prædi.l.iij.§.qui ſhabet.ſecundũ Tan.& cum iſtis ſentiunt Ro.& Pin.extra de ſta.mo.c.ij.& idẽ videtur ſentire Inn.extra de condi.app.c.j.hanc vltimam ſententiam teneas ſcdm Gu.na.qui dicit ꝙ dominus Inn.iij per ſuas literas conceſsit cuidam mulieri,quòd poſſet eſſe conuerſa in eccleſiam ſanctę Marię de reuo.Bonoñ.dio.& vteretur rebus ſuis prout vellet.quas literas ego Guido profiteor me vidiſſe, in quibus inter cœtera continetur,ꝙ mulier prędicta retento ſibi vſufructu quorundam bonorum,quæ donabat ipſi eccleſiæ ſanctę Marię incontinenti ſe conuerſam fecit ipſius eccleſię ſanctę Marię,quę eſt canonica regularis,& obedientiã promiſit & in fi.ipſarum literarũ.hoc etiam ponitur tãtum ſicut colligitur ex præmiſsis ſponſio tua,non profeſsio,quam facere ſolent qui ſe ſuaq; Deo dedicant:ſed ſimplex commiſsio videtur. ſed ſi quæras,quæ ſit ratio diuerſitatis eſt ſecus in matrimonio carnali dicit quòd Io.hanc reddebat rationem.hæc dictio.ſ.ꝙ vxor procuret venena ſterilitatis, & cœtera conſimilia,& eſt contra ſubſtantiam matrimonij:quia ad hoc eſt inuentũ matrimonium,vt inde proles naſcatur.nã tria ſunt bona matrimonij.ſ.fides,proles,& ſacramentum.xxxvij.q.ij.omne itaq; ſed hoc ꝙ monachus non habeat proprium non eſt cõtra ſubſtantiam monachatus de ipſius ſubſtantia.ſed eſt de conſtitutione eccleſiæ quod ſic probatur monachus,nihil aliud eſt quã ſolitarius,& triſtis.xvj.q.j placuit.quicquid igitur vltra additum eſt,de iure poſitiuo,eſt impoſitum ſcdm eum.& idem ſentiũt Inn.& Hoſt.extra de ſta.mo.cum ad monaſterium. vnde cum proprium habere non ſit contra ſubſtantiam monachatus,vt.ſ.dictum eſt,& ſecundum Lau.meritò monachatus,& conditio poteſt tenere ſcdm Io.Si enim obijciatur de.d.decre.cum ad monaſterium.reſpondet prout ibi tangit ſua ſententia per Ber.& ab hac ſententia non recedas,quoniã veritatem continet,ſi bene principium aduertatur:licet Ro.bene ſentiat com primis ſ.quòd nõ tenet monachatus.& de hoc plenè no.in libello iuris canonici.rub.de hominibus,qui relig.aſſumũt.§.quid ergo dices &c.Gui.Tu verò cum quæritur quæ conditio inſerta,vel adſcripta in ſponſalijs,vel matrimonijs valeat,& ipſa matrimooia differat,& ſuſpẽdat:dic vt ſcripſi poſt Hẽ-
4 ricum extra de conditio.appo.c.conditiones.† Item quia de materia conditionum hîc tractatur,per gl.& etiam per Guid.quæritur primo,quot modis in iure accipitur cõditio,& quo iure inuentæ ſunt conditiones.& quæ ſit natura conditionis,& quæ ſunt diuiſiones conditiooum.& quibus modis,ſeu verbis concipiatur conditio,& de coniuoctionibus,& natura coniunctionum,& qualiter per illas conditiones inducanſ,& qualiter cum ſaciat conditionem.& quæ eſt differentia inter,ſi,& cum,& de coniunctionibus,niſi,& alioquim,aliâs ſiue,ſeu,&.&.qualiter faciant conditionem.& de aduerbijs,prępoſitionibus,nominib⁹,pronominibus,& relatiuis,& de dictione,verũ,& de participijs,gerundiuis,& ſuppinis qualiter etiam faciãt conditionem,& quis eſt effectus conditionis,& qualiter conditio poteſt pro parte impleri.& qualiter conditio perſonę cohæreat,aut ad ſucceſſorem,vel patrẽ,ſeu dñm tranſeat.& qui ſunt actu,qui nec diem,nec conditionẽ recipiunt,& quos adiectio diei,vel conditionis expreſsio vitiet.dic de iſtis quęſtionibus,vt ſcripſi in tractatu conditionum,quẽ collocaui extra de condi.app.ſuper rub.in prima parte illius tractatus vſq; ad fi.illius primę partis.Itẽ qualiter conditio poteſtatiua, mixta, vel caſualis nõ impleta haberi debeat pro impleta.& quid etiã de modo dicendum ſit quantum ad hoc,& qualiter conditio in ſpiritualibus ſit tenenda,vel frangenda.& qñ conditio, vel adiectio vitioſa,vel inutilis actum cui adijcitur vitiet,vel ſola vitietur.ſcripſi in prin.vſq; ad fi.videlicet per.xv.quæſtiones.Item quid de conditione de natura,vel de iure,aut de facto,ſeu ratione perplexitatis impoſsibili,vel quaſi impoſsibili.& qualiter prædictæ conditiones remittunſ.& qualiter modus impoſsibilis remittatur.& nunquid eodem iure omnes conditiones impoſsibiles remittuntur.& de conditione iuriſiurandi,qualiter in vltimis voluntatibus,contractibus,vel libertatibus remittatur.& qualiter cõditio impoſsibilis,de præſenti, vel de præterito remittatur,& generaliter qualiter in vltimis voluntatibus conditio impoſsibilis vitiatur,& non vitiat,ſcripſi in tertia parte prædicti tractatus de principio vſq; ad fi.Itẽ qualiter cõditio neceſſaria hebetur pro impleta ſcripſi in.iiij.
5 parte dicti tractatus.† Item de demõſtratione cauſa,& modo.

ſcripſi

ſcripſi in.v.vj &.vij.partibus eiuſdem tractatus, & in octaua parte ipſius tractatus, tractaui prolixè vnam quæſtionem ad materiam conditionum huiuſmodi facientem quam hîc cauſa breuitatis omitto. Itẽ ſi ingreſſus monaſterij fiat ſuper hac forma, vt ingreſſus poſſit proprium retinere, hîc tangitur per Io.in gl.vltima.ver.ſimiliter tenet conuerſio, & pleniſsimè per Gui.in.d.gl.in vltima additione.& per Cy. C.de ſacroſanct.eccle.auth.ingreſsi.& ſcripſi in tractatu prædicto parte tertia.q.xvj.& c.ti.videlicet de condi.app.c.vltimo.in prima quæſtione.vbi plenè de hoc.& qualiter inutilis adiectio vitietur, & non vitiat.remittit Henricus ad no.ſua in.c.ſi conditiones.de condi.app.ſed de hoc ſcripſi plenius in tractatu prædicto parte ſecunda.quæſtione.xv.

SVMMARIVM

1 *Meretrix quomodo accipiatur: ibi de fornicatione, & quot modis dicatur.*

Aliquando. Ab initio.per hoc intelligo quòd primum dixit de illis qui ex poſtfacto ſunt facti tales.& dic quòd ab initio ſ.cum contrahunt.H. ſi autẽ.ver.in gl.vident ergo in fine.adde arg.contra.j.c.proximo.vbi
1 de hoc.In gl.j.digna.adde vel dic† meretrix i.fornicaria quantũ in ſe eſt fornicatur cum marito iniuriã faciendo ei, & no.ꝙ fornicator aliquando dicitur ſolo actu, vt cum quis copulatur non ſuæ, quòd credit ſuam.ĩ.e.q.v.propoſito.xxxiiij.q.ij.ſi virgo, & c.ſeq.aliquando dicitur aliquis relatu fornicari cum actu, & voluntate, vel ſola volũtate fornicatur, vel cauſa propriæ prolis necandæ copulatur affectu hoc modo dicitur iſta meretrix.id eſt reatum contrahens ex tali copula mariti ſecundum Io.de fict.

Quinta pars.ij.q.cauſæ.xxxij.

De his qui. Hîc incipit.v.pars ſecundæ quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua quæritur, an homicida ſit, qui percutit mulierem, & facit abortum, & dic, quòd non, niſi eſſet viuificatus fœtus, & hoc probat per tres canones Io.de fict.

Quod verò. Dic quòd pro, quia, & hîc loquitur Aug.ſuper illa verba Exod.quæ habẽt ĩ.c.proximo ſecundum Hug.noluerit. Exod.xxj.depœcauerit. ergo non eſt ibi homicidium.ĩ.e.ſicut tale.argu.contra extra de homicid ſi aliquis.vbi de hoc.ij.q.v.conſuluiſti.in fine.Itẽ. ver.formæ puerperium.ſ.formam, & diſtinctionem membrorum non habens.H.iam i.antequàm informatum ſit, vel.i.ante abortum.Hu.fuerat.ſub.vt dicunt hæretici.H.quæſtio eſt, inter nos, & ipſos hæreticos.ſ.de hoc quod dicunt cum ſemine infundi animam.non eſt præcipitanda.vt ipſi hæretici dicunt, ibi enim eſſet percipitium, ſi in hoc deberemus dare ſentẽtiam, vt ipſi, vel dic quòd deriſiuè loquitur: quod patet: quia ſtatum dat ſententiam ſcdm Hug.ſed ideò.ver.conſenſu.quod fit quouſq; recipiet puerperium diſtinctionem membrorum. Hu.& ibi, & hoc quædam iuuamenta corporis.adde hîc videas quod legitur, & notatur.ĩ.v.di.§ j.& in fine.adde, aliter videtur notari.ĩ.j.q.iij.ſi quis obiecit in gl.excedendo &c. ibi videas Gui. Vtrum autem, ſeu qualiter interficiens fœtum, vel conceptionem eius impediens cẽſeri debeat homicida.ſcripſi poſt Henricum de homicid.§.ſi quis.

SVMMARIVM

1 *Homicidium vox æquiuoca.*
2 *Spiritus quid ſit? & de differentia ſpiritus, & animæ.*

Moſes. Tradidit.Exo.xxj.c.& hoc.c.deberet præmitti.c.præcedenti, ſecundum.H.& Bar.Brix.dot.animam.Deuter.xix.i.vitam.H.pecunia.non ergo omne peccatum mortale puniebatur morte, & hoc mortale peccatum hodie repellit à promotione, licet olim non puniretur morte: nõ enim illa ſola, quæ olim morte puniebatur: ſed omnia illa, & multa alia impediunt à promotione, vt hîc, & raptus, & vltio iniuriatum.xlvj.di.ſeditionarios, & .xxij.q.ij.ſi quis peruentus xxiij.q.iiij.cum in lege.& ſufficit rationem quare Moſes dixerit pecunia mulctaretur.ſ.vt probaret &c. H.& quod tale cri-
1 men promotionem impediat.no.hîc Laur.† Ad horum declarationem not.æquiuocationem homicidij. Eſt enim homicidium actus, & voluntas, eſt etiam homicidium ſubtractionis beneficij, dicitur etiam homicidium, quando conceptus fœtus ne animetur, vel ad lucem veniat maleficijs retardatur, ſicut ille dicitur vitiorum extirpator nõ ſolum: quia vitia iam exiſtentia extirpat: verum etiam qui ſubhorrentia conculcat, & extinguit ſecundum Io.& Roff.ad præmiſſa, dic vt legitur, & notatur extra de homicid.ſi quis obiecerit.in glo.exercendo &c.cum.i.ex.H.cum ſemine, ſcilicet infundatur anima. de anima.ſcilicet patris.ſed ſi.ver.prius.aliàs proprius. Adæ.Gen.ij.c.non poterat.ver.admittere.non naturæ permixtione: ſed intruſione.Lau.domum, ſcilicet corpus, habitatorem, ſcilicet animam: quia ipſi dixerunt authores ita ab anima diſtare ſpiritum. Anima eſt ipſa vita hominis præſtans ſenſum, motũq;
2 corpori.† Spiritus autem animæ eſt quædam vis, ac potentia rationabilis, per quam legem naturæ præſtare videtur cæteris animalibus: ſed ſpiritum, & animam idem eſſe certiſsimè pronuntiat euangeliſta, dicens poteſtatem habeo ponendi animam meam.de hac quoq; ipſa domini anima rurſus euangeliſta protulit ita, & inclinato capite emiſit ſpiritum: ſed anima eſt dicta: quia viuat ſpiritus pro ſpirituali natura, vel pro eo, ꝙ ſpirat in corpore. item anima flatus vitæ eſt animalem hominem faciens. Spiritus autem ille eſt, qui carnales concupiſcentias calcat. Omnis anima, ſpirit' eſt: non tamen omnis ſpiritus anima. Nam & angeli ſpiritus ſunt, ſiue venti, non tamẽ anima ſecundum Papin. Qui etiam dicit, quòd anima eſt ſubſtantia incorporea intellectualis, rationalis, inuiſibilis, immortalis habens ignotam originem, nihil terræ in ſe mixtum. Dicta eſt anima, quaſi à nemos, quod græcè dicitur ventus eo, quòd ſemper ſit in motu proprio, & corporea moueat, vel quaſi ame. i.anoma, quòd græcè recognitio dicitur, vel quaſi ama latinè, id eſt vacua, quod eſt incorporea, vel componitur ex, à, & neme quod græcè tribuo dicitur: eo quòd attribuat vitam corporibus, & anima cum ſit vna eademq; tantum, pro diuerſitate affectionum varia ſumpſit vocabula: quoniam ipſa eſt ſpiritus, vt hîc dicitur quo contemplamur ſenſus, quo ſentimus, quo ſapimus, animus, mens, qua intelligimus, ratio qua diſcernimus voluntas, qua conſentimus, memoria qua recordamur, anima qua vegetamur. hæc omnia vna eademq; eſt anima ſecundum Papin.in ſanguine, videtur quòd debet exponi, id eſt per omnes particulas corporis, vt ait idem Auguſt.in epiſtola ad Hiero.de origine animæ. Vbi dicit quòd anima per omnes particulas corporis, tota adeſt ſimul, nec minor eſt in minoribus, nec in maioribus maior: ſed tamen in alijs intenſius, in alijs remiſsius operatur cum in ſingulis particulis corporis ſit eſſentialiter, vt habetur in libr.ſententiarum.li.j.c.j.in ſanctis verò eccle, &c.exponit Laur. in ſanguine, id eſt in corpore quatuor humorum temperie temperato, & ponitur ſanguis pro corpore: quia apparẽter plus habet de eo in ſe corpus, quàm de alijs humoribus. Aliqui dicunt ꝙ habitat in cerebro vnde læſus in eo inſanit ſecundum Laur. In gl.vt illi, in fine.adde, id eſt ex ſemine, ſimul cum corpore.i. ſimul cum ipſo ſemine corporis anima creatur, & infunditur ante quàm corpus humanum ſit formatum.B. ſicut formatum.lvj.diſt.naſci.homicidium: quia non eſt homo.ſupra ea. quia verò.Guido.

Sexta pars.ij.q.cauſæ.xxxij.

Cum ergo. Qui aliquem. Hîc incipit ſexta pars ſecundæ quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua quæritur vtrum peccet concubinarius dimittendo cõcubinam, & adhærendo vxori, ſiue inhærendo vxorem Hugo.

vel qui dat ei filiam ſuam,& dicitur quòd non. Io.de fict.

Ancillam. Talium.ſ.concubinas habentium, & eas dimittere nolentium:dicunt enim ſe nolle nubere:quia non poſſent eſſe contenti vna.H.nec cerebris. xxxiij.q.iiij.ſicut.nemo.ver.perficitur.ad hoc. xxiij.q.iiij qui ſecundum.iuxta prin In j.gl.ibi,reſpondet.adde.ar.contra.xxix.q ij c.cuius rei.ibi,de hoc.Gui.

Non omnis. Conſtituente.Geñ ij.c.itaq; verſi. ad principiũ.c ſpectat.propter quod ſecunda pars.apoſtolus.ad Gala.iiij.c.harum.ſ.vxoris,& concubinæ,vel ancillæ,& liberę.ſecundum.H.ex geñ.xxxj.c.liberæ. aliâs in eo Iſaac.igitur.ver.loci.occidentalis,vel orientalis,vel eccleſiæ ſecularis,ſiue regularis,vel dic.loci.i.dignitatis,& qd dicit clericus ſub.maxime:quia idem de quolibet laico ſecundum.H ordo dederit.niſi fortè &c.videatur.ſub. maximè ſecũdum Hu.nam idem ſi his ceſſantibus facta ſit vxor.non ita &c.paterno.eoim &c.culpa videtur in ooi à contrario ſenſu, quòd non careat culpa,ſi parentum conſenſus non requiratur dicit H.hoc non eſſe,verum,ſi hoc faciunt ex contemptu,aliâs autem non peccant cum conſilium ſit de requirendo conſenſu paterno,& debet hic ſuppleri maximè, vel fortè loquitur ſecundum leges Guid.

Septima pars.ij.q.cauſę.xxxij.

CVm ergo dicitur. Hîc incipit vij.pars ſecũdæ quęſtionis cauſæ.xxxij.in qua intendit probare magiſter,quòd verecundę debent eſſe mulieres,& magis rogari à viris,quàm rogare.Io.

Honorantur. Parentes.Geñ.xxxiiij.c.non attulit. nam cum fuit interrogata ſine dilatione dixit vadam,& ſic dimiſerunt eam,& nutricem eius, & ſeruum Abrahæ.vnde.ver. Euripidiũ.proprium nomen.ergo. ver.mirati ſunt.i.laudauerunt,& approbauerũt ſecundum.H. tantum.xxxj.q.ij-§ j.in ſi.appetentiæ.i.appetitus,& deſiderij, & luxuriæ,& voluntatis.H.author.communis generis eſt.H. expetita,vt ſic charior habeatur.xxvij.q.ij.inſtitutum.H. verecundiam.i.pudorem,modeſtiam, & not.quòd verecundus non vbi vera timet,pudẽs verò opinionem veram,vel falſam. ſecundum Papin.Numer.xxx.c.In glo.datis.in fine.adde ar.ad hoc.extra qui ma.accu.poſ.ſignificante,vbi de hoc,& not.xxiij.di.his igitur.in gloſſ.j.pro ſacramentis.&.j.q.j.quicquid.In gl.innuit.ibi,patet adde ad idem.xliij.diſt.c.j.vbi de hoc.& in fi.adde dicas hoc eſſe verum debito honeſtatis,& ſic intelligitur extra de ſpon.impu.tua.aliâs ſecus xxxj.q.ij.c j.&.ij.Gui. Qualiter autem pretium,vel pecunia in matrimonijs,vel ſpõſalibus interuenire poſsit.ſcripſi de condi.appo.c.de illis.in ſecunda quęſtione.& quid ſi dicat accipio te,vel contraho tecũ ſi centum dederis,ſcripſi ibi,in prima quæſtione.& vtrũ pro benedictione nubentium,vel pro matrimonio,aut pro baptiſmo,ſeu occaſione collationis ſpiritualium aliquid dari,vel recipi poſsit,ſcripſi de ſimo.cum in eccleſię in tribus quęſtioni.

Mulier. Ad hoc puellari.i.minori.xij. annis. pollicita eſt.polliceri ſponte dicit promittere verò pręſtolanti Pap.ſi autem.ver.ſtatim.i.in eadem die.arg. numeri. xxxj.vbi dicit,& in alterum diem diſtulerit ſententiam. contradixerit.i.reuocauerit votum.ſ.filiæ,vel filij impuberis.idem enim credo de filio,& de filia,licet lex loquatur de ſola filia numeri.xxx.Rodo.ſic.xxij.q.v.pueri.contradixerit. xxij.q.iiij.c. tribus.In j.gl.ibi,alioquin.adde aliâs exempto.& ibi,iuramentum.adde numeri.xxx.vbi agitur de himõi iuramentis, & votis dicit gl.Aug.non ad omnem iurationem pertinet hoc, ſed ad eam vbi quiſq; nouerit alicuius rei abſtinentiam;qua licebat vti per legem:ſed per votum ipſe ſibi efficit non licere,per hoc patet quòd non poteſt reuocari iuramentum niſi ſit tale quod præſtitũm ſit ſuper abſtinentia ſecundum Rodo.& ibi, alij.adde vt Lau.& Io.de fict.Guido.

SVMMARIVM.

1 *An votum virginitatis poßit à patre reuocari.*

Meritò. Hîc.i.in hoc loco.ſ.in authoritate matrimonij de qua habetur.ſ.c.proximo.mulier. quia ibi Moſes dixerat mulier,& mulier ſolet accipi pro corrupta,vt ibi not.videbatur quòd ibi non comprehenderetur votum virginitatis,& ideò congruè ſubdit Augu.quòd ibi compræhenderetur:nam nomine mulieris ſæpe virgo deſignatur ſecun-
1 dum.H.de voto virginitatis.ſ.† vtrum poſsit reuocari à patre,virginis,ſicut & aliud votum,& quidem poteſt.vnde not. quod Moſes loquitur de fœmina conſtituta in ætate impuberi,ergo de virgine:quia in ętate impuberi fœmina non eſt apta carnali officio,& ita authoritate Moſis patet quòd votum virginitatis eſt in poteſtate patris,& hoc non probatur ſolum authoritate Moiſi,ſed etiam apoſtoli.vnde ſubdit ſeruet &c.q. d.in poteſtate patris eſt,vtrum velit eam tradere nuptui, vel non.& ita illa non poteſt facere votum virginitatis patre cõtradicente ſecundum.H.in ſcriptura.numeri.xxx.ſ.xxvij.q.ij. priuſquàm loqui.j.ad Corinth.vij c.ſeruet.ſ.pater econtra.ſ. quod votum virginitatis non ſit in poteſtate patris.H ſed nonne contra quia.c.ſeq.loquitur de his,qui ſunt ſui iuris quoad matrimonium contrahendum,vt quia nubiles ſunt Gui.

Hoc ſanctum. Quòd ſi.ver.ſimul.verſi.ſi quis.ſecunda pars.In.j.gl.ibi,ſic arg.adde de hoc etiam not.xxxvj.q j.c.iij.& not.quòd mater non tenetur dotare filiam.C.de iur.dn.l.mater.niſi in caſu.ſ.quando mater eſſet hęretica,& filia orthodoxa.C.de hęreti.l.cognouimus. & iſtam ſententiam gl.hîc tenet Io.de fict.Gui.

Tertia quæſtio cauſæ.xxxij.

DE tertia verò Quæſtione. Hîc intitulatur tertia quęſtio cauſæ.xxxij.in qua quęritur cuius arbitrium in nubẽdo aliqua ſequi debeat.puta an liberi,aui, an verò patris originarij,id eſt ſeruilis conditionis.

SVMMARIVM.

1 *Seruus qualiter aliâs appellatur,& famulus quid ſit.*

2 *Seruitus quot modis accipiatur,& an ſeruo liberum contrahendi matrimonium inſit.*

Patrem puellæ. Seruum.ſ. in themate magiſter vocauit eum originarium Hug.
1 †& not.quòd propriè famulus dicitur ex propria familia natus,ſiue ortus mancipium ex hoſtibus ſeruus,in bello captus, atq; ſeruatus.dicitur ſeruus ex cõditione ſeruitutis:nam apud antiquos qui à morte in bello ſeruabantur,ſerui vocabantur.
2 †& not.quod ſeruitus duobus modis accipitur.i.pro latria,& dulia grecè hoc eſt,quę Deo,& hominibus competit: & dicitur ſeruitus conditio ſeruiendi,& dicuntur ſeruire dominis tantũ inſeruire verò cuiuſq; præceptis ſecundum Pap electionem:i. volũtatem,& cõſenſum.H.decernimus.ſac vim in verbo:quia ſecundum hoc videtur eſſe præceptum.ſ.de conſenſu parentũ requirendo.ſed dic ſecundum.H quod hoc dicit perſuadendo,vel dic quòd poteſt eſſe præceptum in caſu in quo loquitur hoc.c. vt ſi alterutrius talium debeat requiri voluntas,potius requiratur voluntas aui liberi,quàm patris ſerui.& in fine.adde ad hoc poteſt dici quòd aliquid poteſt in ſe, quod non poteſt in alio quem non habet in poteſtate ſua.ar.ij.q.vij.ſi hæreticus. xvj.q.j.placuit.ſed hoc non obſtat: tene quod ſequitur ſecundum.H.& Laur.quorum fuit iſta gl.vſq; ibi,vel dic &c. In glo. arg.quòd ibi,vxorem.adde hîc ſub.dic,cum ſeruus habet liberum arbitrium contrahendi matrimonium,vt.xxix.q.ij.ſi quis liber.ita liberum habeat in filia maritanda qualiter enim &c. ſecundum.H.Guid.

Quarta quæſtio cauſæ.xxxij.

QVod autem. Ex ancilla.Hîc intitulatur quarta quæſtio cauſæ.xxxij.in qua quæritur vtrum viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios procreare. & hæc quæſtio diuiditur in ſex partes, in prima parte quæritur

queritur vtrum aliquis propter ſterilitatem vxoris poſsit quęrere filios ex ancilla,ſicut fecerunt Abraham,& Iacob.& dicẽdum eſt quòd non:quia omnia in figura contingebant illis.Io.de fi&#x2e.& hoc proſequitur magiſter per duo capitula Abrahę.Geñ.xvj.filios,Iſmaelem,& alios.hoc item.ver.ex ancilla.ſ.Bilam.filios.ſ.Datan,& Neptalim.geñ.xxx.c.legitur.ge.xxx.ancillam zelſan.filios.ſ.Guar,& Aſſer.ex quibus.ver.ſed ſicut.ſecunda pars,quaſi dicat non vocantur,quia ſicut &c.& hoc primum verum eſt,& quod.j.dicit bene dicit:quia non eſt verũ:ſed eſt allegando dictum ſecundum.H.Cethuram.geñ.xxv.c.& quidam dicunt hanc fuiſſe Agar,matrem Iſmaelis,quam mortua Sarra,Abraham duxit vxorem,& habuit ex ea filios H ſic videtur.non tamen ita verum eſt,quandoq; tantum ſic videtur,& eſt nam ſi aliter ita pronunciauit videtur Titium nihil Seio debere:ſi Seius poſteà quid petat committit in pœnam.ff.de recept.arbi.quid tamen.§.j.Laur.& adde ad hoc,qđ dixi.xxiij.q.iij.tam ſacerdotes.ſuper gl.vltima.illud.ver.Augu.ſ.quòd ideò Abraham duxit Cethuram &c.H In gl.matrẽ ſibi,legitimari.adde & videas quod not.ĩ.ea.qõ.ij.non omnis.

Iſtæ. ſ.Tertulianus.vbi.ſ.in quo facto.Hu ſacramentum.i.nulla res ſignificaretur.H.aſtipulator.i.adiutor ſacramentum.Gui.In gl.ſ.Tertulianus.adde quidam dicere voluerunt quòd Tertulianus non fuerat iſte aduerſarius de quo loquitur Aug.cũ.j.c.proximo in fine dicatur aſtipulator &c.

SVMMARIVM.

1 *Quid denotent quatuor actiones,quæ erãt penes quatuor patriarchas.*
2 *Modi generandi ſpiritualiter.*
3 *Vnitas eccleſiæ quotuplex ſit.*

1 **Recurrat.** Diſtincturus.Aug.† quatuor generationes carnales,quę fuerunt in tribus patriarchis,quæ habent ſignare quatuor ſpirituales generationes,quæ ſimiliter fuerunt in eccleſia ante legem,& in lege,& in tempore gratię,quæ in diuerſis temporibus generat bonos,& malos ſeruat hunc ordinem,primò inuitat ad conſiderandum generationes carnales trium patriarcharum,& exponit quid ſignificent,& hoc vſq; ad illud.Iuuenis &c.deinde oſtendit qualiter ancille,& vxores pepererunt bonos,& malos ante legem,ſub lege,& in tempore gratiæ,& facit hoc vſq; ibi,ſed cum tales.
2 exinde oſtẽdit,† quatuor modos ſpirituales generandi ſpiritualiter,& ſic potes ponere caſum ſecundum.H.in iſtis.i.de iſtis,vel in generationibus iſtorum,ancillam.geñ.xxj.c.in.i.dedictũ eſt.exo.iij.c.Iacob.i.omnium Chriſtianorum,ſiue fideliũ.alibi exponitur.ego ſum Deus Abrahã.i.ſperantium.& Deus Iſaac i.credentium.Deus Iacob.i.diluntium.alibi exponitur ad ꝓbandum reſurrectionem.ſic ergo ſum Deus Abraham &c.i.Deus mortuorum:ſed nullorum dicitur quis eſſe Deus:ergo mortui non ex toto perierunt.H.per malos.gene.xxx.c.mali.geñ.xxv.c.bonos.geñ.xxj.c.malos.geñ.xvj.iuuenis.ſecunda pars.bonos.geñ.xxix.&.xxx.quomodo.ver.j.ſicut ex ſemine i.gratia,vel ſacramẽto diuino.H.in Iacob.i.in ſemine Iacob.H.cum fratribus.geñ.xlviij.expulſus eſt geñ.xxj.c.& fratrẽ Iſaac vidit.i.intellexit ludum illorum ſignificare futuram perſecutionem in populo Dei.quæ autem.Tertia pars.ſ.eccleſia antiqua.H.in vnitate.quoad corporalem cohabitationem.i.qui nondum condemnati,vel conuicti ſunt de ſceleribus ſuis corporaliter ſunt in eccleſia:dicitur enim quis eſſe in vnitate eccleſiæ,qui corporaliter adhuc conuerſatur cum bonis in eccleſia,nec adhuc eſt conuictus,vt hîc,item quis dicitur eſſe in vnitate eccleſiæ,quoad participationem ſacramentorum.de conſe.diſt.iiij.quo.&.c.eſt vnitas.Item quis dicitur eſſe in vnitate eccleſiæ,quoad gratiam charitatis.de conſe.di.ij.c.quia paſſus.
3 & di.iiij.nullus aũt.de pœ.di.vj.qui vult.&.j.c.c.† Triplex eſt vnitas eccleſiæ.ſ.vnitas corporalis habitationis,vnitas cõionis ſacramentorum,vnitas gratię,& charitatis.In prima ſunt boni,& mali,in tertia tantum boni.H.ſed cũ.iiij.pars.ſicut Eſau.geñ.xxv.c.cum autem.verſu.annunciant.& ſic per malos malos.Lau.H.item.ver.cum verò.ver.per ſpirituales,& ſic per bonos boni.Lau.itaq;.Quinta pars inſert ex eo quod dixerat ſine ſint permixti &c.q.d.& quia alij ſunt intus,& alij ſunt foris.itaq; &c.H.miſcetur.quoad exteriorem cõmunionem.H.de nullo.ver.In gl hîc adde.i.in hac ſerie.H & in fine.adde hîc require quod not ĩ.ea.q.ij.non omnis in gl.in paradiſo.In j.gl.ibi,beſtiali.adde.i.carnalia ſapientes,vnde animalis homo non percipit ea,quæ ſunt ſpiritusſancti.H.In gl.ſ.cum cathezizantur.adde.ſ.qui baptizari nolunt.H.In gl.j.charitatem.in fi.adde ſub.hominem innouantem.In glo.area.ibi,eccleſia.adde ad hoc.xxiij.q vij.c.j.in fi.Guid.

Secunda pars.iiij.q.cauſæ.xxxij.

HIs ita reſpondetur. Hîc incipit ſecũda pars iiij.quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua excuſatur Abraham:quia præuenit legẽ,& quia erat præceptum,vt quis relinqueret ſemen ſuper terrã.ſicut olim faciebant ſacerdotes.Io.de fict.& dic quòd ſanè loquitur magiſter & bene ſoluit ſecundum Hug.daturum.geñ.xij.c.xv.&.xvij.relictis.geñ.xiiij.duos elegiſſet.geñ.xij.in lege.Exo.xxiiij.c.hinc etiam.ver.conſtabat.Lucæ.j.leuiti.x.in fine.numeri.vj.quia.ver.domui.Eze.xiiij c.ſed euntes.Math.vltimo domini Iudæ.leuiti.xviij.&.xix.in omni gente.actu.x.nec ergo.verſi.In glo.j ignominioſa.adde:nam pudor eſt fœminis &c.ĩ.e.q.ij.c.j.In gl.arg.quòd in fine.adde de hoc notatur.lxj.di.c.Neophitus.Gui.

Dixit ſacra. Geñ.xvj.c.ſed conſidera.ver.adulterium geñ.ij.&.viij.& videbatur.hoc optimè ſoluit:quia non erat expreſſum.Lau.legis ſcriptæ.H.non ante legem.ſcriptã damnatio.not.quòd dicit damnatio,& non peccatum,& dic,rei &c.id eſt legem præuaricans:quia nemo præuaricaret legem antequàm eſſet ſcripta ſecundum.H.conſugium.geñ.ij.c.ſecunda.ver.hæc excuſatio eſt melior.adhuc.verſi.quaſi dicat adhuc aliter poteſt defendi,& eſt eius defenſio.tertia religionis.id eſt religioſos pertinebat,vt redderet debitum naturæ.ſ.vt ſuſciperent filios,& relinquerent prolem,quam natura deduxit ad eſſe.vnde de illo debito dictum eſt in lege maledictus qui non reliquerit &c.vide quòd duæ negationes faciunt vnam affirmatiuam.hanc.raritatem generis humani,& reſtaurationem.H.deniq;.ver.hanc cauſam.i.raritatem generis humani.habuerunt.geñ.xix.priuatam.i.ꝓpriam,& ſingularem.culpam.id eſt inceſtus.In.j.gloſſ.diminuit,ibi,intentionem.adde item arg.quòd malum in parte excuſatur propter publicam vtilitatem.arg.ff.de no.ope.nunci.l.de pupillo.§.ſi quis viros.& in fine.arg.contra.ff.de neg.geſt.ſiue.xxx.q.j.noſſe.Guid.Qualiter autem conſuetudo deroget ſeu præiudicet.ſcripſi de conſuet.c.cum tanto.vbi etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Grauius efficitur peccatum cum retorquetur in alium.*

Nemo ſibi. Adulterium.Hîc ſumitur pro qualibet fornicatione.j.e.q.v.qui viderit.vel dic ſtuprum.i.à coniugato commiſſum.nec viro.ver.in eo dicitur ver.verbum.grati.ſ.ſcare.id eſt cognoſcere Lau.tollerabilior.verſu authoritas.i.ſi culpa vſurpetur,& præſumatur ab aliquo authore patriacharum,qui alias præter vxores cognouerunt,id eſt ſi noluerit quis,peccatum ſuum defendere exemplo,&
1 authoritate patriarcharum minus peccabit.† Nam retorquere ſuum peccatum in alium graue peccatum eſt,ſicut apparet in Adam poteſt etiam referri ad vtrunq; præmiſſorum,ſicut ad hoc ſcilicet vt quis dicatur magis peccare,ſi vult peccatum ſuum defendere legis humanæ authoritate,vel exemplo patriarcharum:vel quia vir eſt caput mulieris,& ita non eſt contrarium quod hîc ſignatur.xij.q j.c.certè.Quidam tamen legunt iſtam literam de occulto peccante,vt hîc patet in gl.ſed qualiter tunc faciat ad propoſitum Ambroſij.Non intelligo iſtam literam ſecundum illos qui eam intelligunt de occultè peccante,ſic exponitur quoniam ſi culpæ vſurpetur authori-

tas, id eſt manifeſtè peccent. quia tunc alij corrumpuntur exẽplo. xxvj. q. ij. ſed & illud. ſed quamuis hęc litera exponatur, vt dicunt non tamen. c. certè eſt contra qui ex toto loquitur in alio caſu ſecundum Hug. dic ergo ſi lateat culpa i. ſi ex infirmitate latenti, vel fiat ignorantia. quid ſi culpæ viurpetur authoritas id eſt quid ſi ſola voluntate ſaturandæ libidinis fiat, & ſic facit ad rem, & ceſſat contrarium ſecundum Lau. nec hoc. verſi. poteſt atem. ſic omnis pollutio illicita fornicatio dicitur, vt ĩ. ea. q. vij. non ſolum. ſic omnis illicita concupiſcentia dicitur fornicatio. ſ̃. xxviij. diſt. idololatria. tamen. verſi. temerantur, geñ. xx. prætenderet, geñ. xx. dicens geñ. xij. c. cuſtodemq;. pro, id eſt &, quòd ſic exponi debeat patet. ij. q. vj. ſtatuendum. in gl. iij. pollui. ſcilicet impunè. xj. q. iij. ſecundum Hug peccare. ſ. cognoſcimus. cœleſtis. i. eccleſiæ. In glo. ſtuprum. ibi, ſecundũ canon. adde ſed contra de pœni. diſt. j. c. ſolicitatores § qui pue ro quæ eſt lex canonizata. In gl. quaſi dicat. ibi, peccare. adde de hoc notatur. ſ̃. lxxxj. diſt. c. clericus. & extra de celebra. miſſ. c. de homine. Guid.

Tertiæ pars. iiij. q. cauſæ. xxxij.

SVMMARIVM.

1 *In re honeſta poteſt quis inſanire.*

ORigo. Hîc incipit tertia pars. iiij. quæſtionis cauſæ. xxxij. in qua probatur, quã ratione debet homo diligere vxorem non tanquàm adulter Io. de fict. deformis. arg. contra. xij. qõ. ij. ſancimus. nihil ſecunda pars. honeſta

1 cauſa, † ita poteſt homo inſanire in re honeſta, vt inhoneſta. vt. xiiij. diſt. quod ait. ſ̃. ea. quæſtione dixit. & ĩ. e. ſic non ſunt. & ſ̃. xlj. diſt. c. j. exempla multa ſuppetunt, vt ecce aliquis cauſa ſocietatis vadit ad ludos turpes, excedit in cibo, & in potu, quod non debet fieri de conſe. di. v. miniſtrorum. c. non oportet. ſoluit etiam ieiunium gratia hoſpitum, vel ieiunat nimis, & immoderatè ſe affligit. de conſe. di. v. non mediocriter. H. amator. id eſt debiti exactor. H. ardentior. quàm debeat amor ad carnale commercium Hug. non affectu. nam debet quis in ipſo amore ſeruare legitimum modum de pœni. di. ij. charitas ver. & quid eſt, & ſecundum Lau. Hieronimus hîc inuehitur contra quendam nomine Honorium qui intantum diligebat vxorem ſuam quòd nec cibum ſumebat niſi ore tractum vxoris de iſto locutus fuit Seneca. ſecundum Ioſ. quod in hoc. c. dicitur referunt quidam ad primam inſtitutionem matrimonij. ſed dic quòd exceſſus amoris hîc notatur ſecundum Lau. non regnet. i. non debet regnare, vel dominari. H. fœdus. i. ſanis eſt fœdum, & eſt exagregatio, vel vſualis locutio. Hu. & Ioannes. certe tertia pars, amatores. minos, vel fornicarios. In gl. i. immoderata. adde vt. ĩ. eo. liberorum. Guid.

Quis ignoret. Quomodo verſi. in coniugio. ad hebrę. xj. c. ſeculorum. j. ad Corinth. x. In gl. ſub coniugali. in fin e. adde. xxiij. q. iiij. c. Nabuchodonoſor. ver. tyrijs. ſecundum Lauren. ſed melior eſt litera altera qđ oſtenditur quòd olim ſub coniugali nunc ſub virginali, & ita altera fuit diſpenſatio, altera iſta ſecundum H. Guid.

Obijciuntur. Geñ xxx. vxores I. ia rachel libere cel pha, Bala ancillæ Lau. ſit. ver. alia eſt excuſatin quaſi dicat. prætereà, & alio modo excuſatur: quia ſic &c. Hu. ſicut. verſi. In prima gl. in fi. adde iſta expoſitio non eſt ſana ſecundum Hug. & Io. de fict. qui dicunt quòd Auguſtinus cautè dixit, quando non dixit: quia ſi hoc diceret viderentur pagani excuſari, quod falſum eſt: quia ille mos non eſt à Deo. vnde cautè dixit quando inſinuat, quòd hoc non faciebat conſuetudo: ſed diuina inſpiratio, & ideò dicunt reprobandam notulam, quæ dicit arg. quòd conſuetudo &c. quæ ſtatim ſequitur. nam in talibus ſecundum Hu. conſuetudo non defendit, arg. ĩ. e. q. vij. flagitia. ſ̃. j. q. iij. ſi quis præbendas. vel dic ſecundum Lauren. quòd excuſat in his, quæ naturæ conſentiunt: ſecus in his, quæ ſunt contra naturam, vt in prædicto. c. flagitia. & contra iſtam expoſitionem, quam ponit Io. ſcilicet quando, pro quia eſt extra de ſimo. non ſatis in ſi & ideò dicebat ſaſus hîc Laur. quòd illud quando non notat cauſam. Gui.

Quarta pars. iiij. q. cauſæ. xxxij.

SVMMARIVM.

1 *An prætextu boni mala ſint agenda.*

SIcut ſatius. Hîc incipit quarta pars quartæ quęſtionis cauſę xxxij. in qua dicitur, quòd ſatius. i. melius eſt vxori mori ſine filijs, quàm eos quærere de dãnato coitu. Io de fict. idololatricis. exo. xxxiiij.

1 ſemen. ſic. lvj. diſt. vndecunq;. † Vtrum autem prætextu boni malum, vel maioris boni, minus bonum ſit faciendum. ſcripſi extra ne cleri. vel mo. in. c. non magno. In prima gl. ibi, idololathitum. adde dic quòd ſic ſecun. ſuni. H. & Rai. dum modo nõ cum veneratione idoli, vel ſcandalo fratrum, vel coram idolathicis. ſicut azima prohibemur comedere coram iudæis. ĩ. xxviij. quæſtione, prima. nullus. & c. omnes. ſecundum. H. & eſt arg. ad hoc. xj. q. iij. quoniam. in fine. vbi hoc not. Laur. cuius fuit iſta gl. ſed. B videtur oſtendere cõtrarium prout no. extra de iudæis. quoniam ſit dic cum Goff. quòd in ſumma infamia neceſſitate cum horrore, & cum execratione poteſt aliquis idolathico veſci ad vitæ tantùm ſuſtentationem: quia neceſſitas legem non habet, vt ſequitur extra de regulis iuris. c. quòd non eſt. & ibi, legem. adde ſub. & neceſſitas contraria eſt volũtati. ff. quod metus cauſa. l. ij. & nullum peccatum niſi voluntarium xv. q. j. illi. In gl. argu. contra in fine. adde ibi, & in ſimilibus impediunt à promotione hoc non prohibet à ſalute. H. G.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat vxorem ſine peccato eijcere.*

2 *Filij illegitimi ſunt ſine patre.*

Dicat. Audi. verſi. ſcriptura. geñ. xxj. c. ad Gala. iiij. eijce. ex hoc videtur quòd Agar non fuit vxor quòd non poſſet eam eijcere ſi eſſet vxor: ſed dic quòd Agar verè

1 fuit vxor Abrahæ † ſecundum quòd non ſolum fuit eiecta ex præcepto Sarræ, ſed etiam ex præcepto domini quod intellexit Abraham cum ei dictum eſt, eijce ancillam &c. vt hic. & hoc dixit Sarra, & dominus ſubiunxit omnia, quæ dixerit tibi Sarra audi vocem eius. gene. j. & ita patet, quòd ex præcepto domini eiecit Agar. vnde non peccauit, licet vxor non fuerit ſecundum dominum. H. card. non hæres. nomen hæredis impoſuit ſenſus erit, ſoluit enim tributum authoris ſecundum Iſido. in li. ix. ethi. ſi ergo. ver. filius eſt. xxxv. q. viij. c. j. & dic filius. ſ. legitimus. ſcriptum. exo. xxxiiij. & deuter. v. Deo. i. eccleſiæ. i. abominantur ab eccleſia, & repelluntur à promotione. I. diſt. præsbyterum. extra de fil. præsby. c. j. & per totum. vel dic abominatio. i. abominabiles. i. diſplicent Deo ſi parentum ſe-

2 quantur vitia. lvj. di. § quod autem. ſecundum. H. Ioſ. † & nota quòd tales filij, ſcilicet legitimi ſecundum legem ſine patre eſſe intelliguntur. inſti. de nupt. § ſi aduerſus. ſecundum Lau. mu liere. ver. In gl. ar. ad pręſumptionem. ibi dominus adde vbi de hoc. & . xj. qõ. j. ſacerdotibus. & ibi libertatem. adde idem not. xxix. q. ij. ſi quis. Gui.

Sic non. Quòd tantum. verſi. ſ. paſcere pauperes. H. iniquitatis. xxiiij. q. v. § ſed hæ. Guid.

Quinta pars. iiij. q. cauſæ. xxxij.

ECce quòd nullo modo. Hîc incipit quinta pars quartę quæſtionis cauſæ. xxxij. in qua quæritur an ſimplex fornicatio ſit prohibita. & dicitur ſimplex fornicatio ad differentiam duplicis, videlicet adulterij, vt eſt illa, quàm committit ſolutus cum ſoluta: ſed duplex dicitur, quam committit coniugatus cum ſoluta, vel coniugata, & in ſimplici fit iniuria Deo, & nõ vxori: ſed in duplici fit iniuria Deo, & vxori, ſeu marito, & ideò illa dicitur ſimplex, & hæc eſt duplex.

Habere

SVMMARIVM.

1 *Habere concubinam vſq; ad tẽpus in veteri teſtamento prohibetur.*

Meretrices. Accedere.cum dicitur non erit mere-
trix,prohibet meretrices eſſe cum verò
dicit non erit fornicator prohibet ad meretrices accedere, &
ideò in hac authoritate deuteronomij prohibetur ſimplex for
nicatio non quælibet:ſed quę fit cum meretrice:ſed ſtatim ſup
ponit quòd omnis ſimplex fornicatio prohibetur in decalogo
1 ſaltem interpretatiuè,† licet in decalogo omnis ſimplex forni-
catio prohibeatur,tamen in veteri teſtamento permittebatur
habere concubinam,vſq; ad tempus quam poſteà cogebatur
ducere in vxorem,vel dare pretium pudicitiæ.ſed hæc promiſ
ſio non repugnat præmiſſæ authoritati:quia ibi non videtur
prohiberi ſimplex fornicatio:ſed illa tantum quæ fit cum me-
retrice.ſed alia ſimplex fornicatio,& non illa permittebatur:
præterea prohibitio,& permiſsio non ſunt contraria ſecundũ
H.prohibeť.Leuit.xviij.deuter.v.exo.xx.in decalogo.deuter.
v.exo.xx.aperte,ſed interpretatiue prohibuit.H.B.intelligi
ſolet.nã mœthia,& adulterium ſynonima ſunt.H.idem.ver.
ver.verba Gratiani.ſcripturas noui,vel veteris teſtamen.H.in
eiſdem.hoc dicit:quia in canonibus,& expoſitionibus inueni-
tur,vt.ĩ.e.q.nemo.H.locutionis.expreſſę.Lau.mœthia.i.adul
terium,ordo non poteſt ignoro &c.an inueniri poſsit vbi ſic
&c.ſed ſub.ver.intelligitur.nõ probat multum efficaciter,qd
intendit qui de facto ſuo argumentatur Hu.permiſit.Leuiti.
xix.exo.xx.à parte.i.nomen partis mœthię,quæ eſt pars.H.ꝓ-
hibitus,dum dicit non mœchaberis H In gl.ar.prohibitum.
adde adde ad hoc.xxiiij.q.j.miramur.vbi de hoc.& in fine.ad-
de de hoc.extra de decimis ex parte.&.xxvij.qõ.ij.ſunt qui.ibi
vide.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio ſimplex eſt prohibita.*

In eo. i propter hoc Ber &.H.finis.c.huius tantũ ad præ
miſſa ſpectare videtur principium autẽ diſtinguit
inter fidelium,& infidelium fornicationes Ru.& Ioſſ.fornica-
tor.fidelis criminis,quàm infidelis.quippe.geñ.ij.&.viij.vel
1 pro ſaltem ſecundum opus.ſecunda pars.† hîc incipit oſten-
dere fornicationem ſimplicem eſſe prohibitam authoritate
apoſtoli,quaſi dicat bene dico ꝙ fornicator peccat: quia &c.
Hu nuncupatur.ad Gala.v.c.quomodo.i.ſicut lege.exo.xxv.
& deuter.v.c.dicentis deuter.vj.&.xxiiij.dicens.in lege veteri
ſecũdum Rai.de hoc dixi.ĩ.xlij.di.§.pudicus.ibi vide.facite lo-
quitur leuiticis,& ſacerdotibus,qoibus commiſſa erat cura po
puli,& dic verecundos,vel,verendos.ſ.vt verecundia,vel timo
re ceſſent ab omni immunditia ergo à ſimplici fornicatiõe,&
ab omni illicito vſu illorum membrorum ſc.Ini.H.loco.ſ.apo
ſtoli ad gala.v.c.extraordinaria.i.extra ordinẽ coniugij.ſ.quæ
fuit cum ea,quæ non eſt coniux,& ita fuerit extra coniugem,
& contra,& extra ordinem iuris ſiue ſint contra naturam,ſiue
non.xxxv.q.iij.extraordinaria.& ſecundum hoc facit hoc.c.
ad propoſitum Gra.ſecundum.H.ſed Ioſ.exponit extraordina
rias,quæ nefandiſsimè committuntur extra ordinem naturæ:
ſed non,hoc non refertur niſi ad opera nuptiarum: nam alia
immunditia nunquàm fieri poteſt coram Deo.H.arg contra
de pœ.di.j.& venit.ver.ego autem.In gl.& ita in fine.adde ſi-
mile.xxiij.q.viij.vt pridem.Gui.

Salomon. Immoderato.iij.reg.xj.productus eſt,dicit
lex nihil eſt furore amoris vehementius,
quàm retinere philoſophię eſt perfectè mouentis,& inſilientẽ
atq; inhærentem concupiſcentiam refrenãtis,vt in auth.qui.
mo.na.effi.legiti.§.quoq;.coll.vj.fabricaret.iij.q.vij.§.vltimo.
templum.ij.paralipo.ij.&.õij.& de cõſe.di.j.c.j.In.j gl.ibi,ſe-
cundum quoſdam.adde hoc dicit:quia an pœnituerit incer-
tum eſt:licet quædam ſcripturæ apocriphę teſtentur ſcdm.H.
&in fine.adde iuxta finem.ver.ſalomon,ibi tamen nõ dicitur,
quòd pœnituit.Gui.

Liberorum. Damnatæ ſunt.ĩ.e.in fi.In.j.gl.ibi,dic
cõtra,adde hic repete quod legitur,&
notatur.ĩ.e.q.ij.quicquid.contra.Guid.

Sexta pars.iiij.q.cauſæ.xxxij.

QVare autem tales. Hîc incipit ſe
xta pars.iiij.
quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua dicitur quòd fi-
lius ſequitur matrem maximè ſi ſit illegitimus.
Io de ſict.

SVMMARIVM.

1 *Qui dicantur filij naturales.*

2 *Filiatio qualiter probetur.*

Liberi Filij.† hîc habes,qui dicuntur filij naturales,ſed
largè omnes appellanť naturales,præter adopti-
uos,& ſpirituales,vt.xx.q.iij.§.j & not.extra qui filij ſunt legi.
per venerabilem.iuxta prin.hi.verò.ver.In.j.gl.ibi vxoris.ad-
de de illis duobus habes hîc.& ibi,adoptiui.adde de iſtis habes
ĩ.xxx.q.iij.c.j.extra de cog leg.c.vnico.& ibi,ſpurij.adde de
iſtis habes.ff.de ſta.homi.l.vulgò.& dicuntur ſpurij,quaſi de
ſpuma riualium nati.In gl.hoc verũ.ibi,ſequitur.adde ad hoc
ff.de ſenato.liberos,&.l.fœminæ.ff.ad munici.l.j.&.l.filij.vſq;
adeò quòd ſi ex Plebeio quis naſcitur prius,& poſt Decurio
fiat pater filius quoad quædam filius decurionis cenſetur,vt
nec fuſtigetur,nec in metallum detur: ſecus ſi pater decurio
prius à ſenatu motus eſt,filius enim poſt conceptus quaſi Ple
beios cenſetur.ff de decur.l.ij.ff.de pœni.l.mortis.§.iſte.C.de
nupt.imperialis.§ his prius autem concepto non ob patris de-
lictum,vt in eiſdem legibus.ĩ.j.q.iiij iam itaq; ff.de io ius vo.
adoptiuum ſecundum Laur.& in fine.adde de hoc plenè not.
extra de ſer.non ordi.c vlti.In gl.ĩ.xxviij.q in fi.adde idem te-
2 nent hîc.H Lau.& Io.de ſict.Guid.† Vtrum autem,ſeu quali-
ter probetur filiatio,ſcripſi qui fi.ſint legit.c.per tuas.in quæ-
ſtione.& in quibus neceſsitas excuſet.ſcripſi de reg.ior.c.quod
non eſt licitum in prima quæſtione.

Quinta queſtio cauſę.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Caſtitas corporis quæ dicatur.*

2 *Quæ ſit ſubſtantia virginitatis.*

3 *Natura per porros purgatur.*

QVuod autem. Pudicitia.Hîc intitu
latur quinta quæſtio
cauſæ.xxxij.in qua quæritur vtrum violenter
proſtituta amittat pudicitiam.& hæc quæſtio
diuiditur in.vij partes.In prima ꝓbatur quòd
caſtitas corporis,& animæ non perditur,vbi animus non con
1 ſentit.† dicitur autem caſtitas corporis incorruptio.continen
tia verò dicitur poſt corruptionem abrenuntiatio.Alij verò
caſtitatem in coniugijs ſpiritualibus,& continentiam in virgi
nibus intelligunt.illa autem eſt vera caſtitas,quæ nec in men-
te polluitur ſecundum Papinia.vide Gui.xxij.diſt.qui Epiſco
pus.in prin non enim.quidam libri non habent,& videtur
eſſe gl.Hug.ponas.l di.præsbyteros.voluntatibus xxiij.q.viij.
occidit extra de ſen.exc.cum voluntate.iudicat.Matth.xv.In
j.gl.ibi,virginitas.adde ad declarationem eorum,quæ dicũtur
2 circa hanc materiam.† primò oportet conſiderare quid ſub-
ſtantialiter faciat virginitatem,& tunc ex illo ſcietur quid cor
rumpat eam.dicit Ambro.v.h.de virginitate quid eſt caſtitas
virginalis,niſi expes contagionis integritas.& & Aug.in li.de
nupt.& concupiſcen.virginitatas eſt in carne corruptibili in-
corruptionis perpetua meditatio ex quibus definitionibus pa
tet quòd virginitas eſt integritas carnis atteſtans incorruptio
nem mentis,non autem dicitur hîc integritas carnis incorru-
ptio à vulnere.ſi enim gladio,vel fuſte in loco pudoris confi-
gitur non plus eſt læſa infirmitas in illo membro,quàm ſi pes,
vel manus lęditur.dicitur autem incorruptio ab actuali,& cõ
pleta delectatione concupiſcentiæ ex voluntate operante,vel
conſentiente,vel non diſcentiente,vel non inquantum poteſt
renitente.dico autem completam delectationem,quæ eſt ope-

ris in tanta voluptate,quanta eſt coitus,& dico concupiſcen-
3 tiæ ad differentiam purgationis naturæ,† ſicut enim natura
purgat ſuperfluum,per alios porros naturales,manifeſtos ,&
occultos:ita etiam purgat per illum locum tam in fœmina,
quàm in viro,& dico ex voluptate : quia quandoq; cogitatur
de coitu,& de membris pudibundis,& alijs facientibus ad cõ
cupiſcentiam cum intentione,& ſtudio concitandi æſtum,&
concupiſcentię delectandi in eo,& talem cogitationem ſequi-
tur corruptio ad diſtilationem fœdi humoris , & perfectam
coitus delectationem corpus corrumpentem.dicitur enim in
violatione virginitatis corpus corrumpi corruptione vitij nõ
paſſionis,& hoc ex laxatione venarũ,& viatum per quas ex-
pletur voluptas coitus In glo.abſoluta in fine.adde de hoc de
pœ.di j.poteſt fieri.In glo.arg.ibi,aureola.adde.i.non habebũt
illum fulgorem in corpore , quem ſpecialiter habebunt ſolæ
virgines.carne ergo intelligitur ad aliud præmium,& hoc eſt
caſtitas,niſi duplicabitur ad coronã.i.duplex corona dabitur,
niſi.ſ.pro ſeruata caſtitate animi,& etiam corporis quoad vo
luptatem,& pro patientia quam habeo in corruptione.vel du
plicabitur.i.non diminuetur.quaſi dicat nõ diminuetur mihi
corona:ſed dabitur pro duplici caſtitate ſeruata,ſcilicet animi
actu,& voluntate,& corporis ſaltem voluptate ſecundum.H.
& in fi.adde ſic etiam not.ĩ.e.c.j.ibi dicam.Gui.

Tolerabilius. i.ſatius . vel.i.& melius , vel ponitur
impropriè.vel.i.appetibilius.vel.i. fa
cilius ſecundum.H.habere.i.ſeruare,liceat.i.ſi poteſt.nõ homi
ni in corpore:ſed Deo in mente.adulterati.ita q̃ fit rea adulte
rij,niſi conſentiat.B.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quæ non poſſunt numerari inter ſacras virgines,& quænam ſint con ſecrandæ.*

a Re vera. In.j.gl.in fi. adde,† dicas quòd ſi qua ſit cor-
rupta.vel ante baptiſmum, vel poſt ſponte,
vel vi,cum peccato,vel ſine peccato nõ poteſt inter ſacras vir
gines conſecrari.xxvj.di.acutius ſecundum Rai . & dicas.vi.i.
coactione etiam abſoluta,nec etiam habebit aureolam,vt hic
no.&.ã.e.§.j.& ad idem no.H.ĩ.e.propoſito,&.c.finge.&.c.il-
lud autem.xv.q.j.ſi quis non natus.ſed Akiſidiorenſis,& can
cellarius pariſienſis dixerunt quòd aureolam habebit ſi mente
non fuerit corrupta,nec refert ſecundum.H.verum in huius
corruptione ſit facta ſeminum cõmixtio,necne:quia ſiue fue-
rit adulta,ſiue impubes,adeò quòd non poſſit ſentire pruri-
tum,nec ſemen emittere,nec eſt virgo,nec inter virgines con
ſecrabitur talis corrupta.dicit tamen.H.quòd aliquorum eſt
opinio,quòd fœmina non ſit corrupta,nec deſinit eſſe virgo,
niſi fiat ſeminum commixtio.quid de illa,quæ vadit ad corru
ptorem,vt corrumpatur,nec tamen ſequitur corruptio?quid
de coniugata,quæ conſentit in carnalem copulam non tamen
fuit cognita à viro,nunquid fraudabitur aureola ? reſpondeo
in primo caſu ſecundum.H.ſi pœniteat de corruptione men-
tis non priuabitur aureola.& ſecundum cancellarium pariſiẽ.
virginitas per pœnitentiam reparatur in illa,quæ ſola men-
te eſt corrupta.In ſecundo caſu dic quòd ſi hmõi coniugata
ante mortem pœniteat de illo conſenſu non fraudabitur il-
la aureola.aliâs illam non habebit ſi deceſſerit cum propoſito
vtendi copula carnali ſi conualeſcat.Quid de illa,quæ ex furo-
re libidinis prouocauit in ſe ſeminis emiſſionẽ,vel digito , vel
alio modo contra naturam corrumpens ſigillum virginita-
tis ſuæ,vel etiam ſupponendo ſe pecori,nunquàm poterit in-
ter virgines coronari,vel conſecrari.reſpon.H.ĩ.e.ille.quia il-
la,quæ eſt corrupta ferro,vel palò poteſt inter virgines conſe
crari,& habere aureolam.dicit tamen ibi,quòd niſi per mem-
brum naturale ad hoc deputatum fiat corruptio carnis non
amittitur virginitas.vnde ſi ſimpliciter intelligendum eſt qđ
dicit dicendum eſt,quòd in prædictis caſibus non amittitur
virginitas quantum ad legem conſecrationis:quia talis quodã
modo poteſt dici virgo.i. virum agens.i.repellens ex quo non
eſt corrupta à viro.ſed quia quibuſdam hoc abſurdum vide-
tur pro quibus facit.ſ.ea.q.iiij.c.meretrices.&.c.ſeq.&.ĩ.ea.q.
vij.nõ ſolum.xxviij.q.j.idololatria.qua pari ratione,& maſcu-
li,& fœminæ ſodomitæ poſſent virgines iudicari.dicunt alij,
q̃ in prædictis caſibus de quibus quæſitum eſt non ſunt hmõi
mulieres inter virgines conſecrandæ , nec reperitur ad vir-
ginitatem,nec ad aureolam per pœnitentiam ex quo ex libi
dine ruperunt in ſe ſigillum virginitatis , aut procurauerunt
in ſe ſeminis emiſſionem:quia cũ dicat Auguſtinus,quòd vir-
ginitas in carne corruptibili perpetua incorruptionis medita
tio videtur quòd per genit.illum incorruptionis priuatur cor
ruptio,tam illa quæ fit ex procurata,& volũtaria ſeminis emiſ
ſione tam in viro,quàm in muliere.Voluntaria,& procurata
dico,quia ſi aliquis,vel ſi qua in ſomnijs patiatur pollutionem
aut dum ludit cum viro,aut turpitudinem aliquam cogitat,
aut dum baſiatur,aut tangitur à viro,vel cum vehementi ten-
tatione carnis ſeſe comprimit,vel conſtringit,& ſic polluitur
non tamen data ad hoc opera,vel ex propoſito hoc non fiat,
nihilominus poterit per pœnitentiam reparari ad virginitatẽ,
& ad aureolam,& inter virgines conſecrari:quamuis poſt hu-
ius non voluntariam pollutionem placuerit ei fuiſſe pollutam
prima tamen opinio benignior,& fragilitati noſtri corporis
magis commoda eſt,& ſententiæ Hug.conſona,& ideò potius
fortè eſt tenenda ſecundum quoſdam.quod tamen dicit.H.q̃
non amittitur virginitas,niſi fiat corruptio per membrum ad
hoc naturaliter deputatum intelligi poteſt de mulieribus cor-
ruptis per coactionem abſolutam non de illis,quæ ex libidi-
ne dant operam.de illa autem quæ virgo eſt carne:ſed tamen
habet propoſitum carnalis copulæ.credo quòd manente illo
propoſito non debet inter virgines conſecrari:ſed mutato ꝓ-
poſito poteſt per pœnitentiam,& ad aureolam,& ad idoneita
tem conſecrationis reparari.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Pudicitia quando ſit virtus.*

Ita. i.cur ne,prout,ſic.xxvij.q.j.de viduis.in fine.ſub.nulla.
in fine metuitur,quaſi dicit non debet metui.B.virtus
1 † verum eſt de pudicitia animi:ſed pudicitia corporis virtus
non eſt,cum ſine ea virtus poſſit haberi.ſ.xxvij.q.j.nuptiarũ.
H.nullus.ver.pudicitiam ſ.animi.H.Gui.

Propoſito. Sanctitatem i.gloriam æternam.an.e vr.
vel,pro,&,ea.ſ.animi.H.idem.ver . pro-
pinquo.i.auunculo.ægra.id eſt triſtis,peremit.in hoc peccauit
xxiij.q.v.ſi non licet.H . adulterium.i.reatum adulterij.H.In
gl.no.quòd ibi,cenſetur.adde de hoc not.extra de priuile.c.pe.
In gl.hoc tamen ibi,mente.adde ſub tantum.& in fine , adde
ad idem.xv.q.j.ſi quis non iratus.&.ĩ.e.ille.In glo.videtur er-
go.ibi,voluntas.adde ar.ad hoc.xv.q.j.merito.In gl.imò.ibi,le
gis.adde vnde expone qđ dicit adulterium.i.reatum adulterij.
& ibi,vnius.adde ſic.ſ.e.q.ij.aliqñ.& in fi.adde ad idem.xxvij.
q.ij.ſi infidelis.Guido.

Non eſt. habens.ſ.caſtitas ordo ſi non conſentiat,aliàs
conſentiens peccatis eorum.ſ.hoſtium.ijdem
conſcientiam retinentis.Guid.

Non niſi. Peccatur . mortaliter.xv.q.j.§.ex voluntate.
H.Gui.

De pudicitia. Qñ.i.quia.In gl.quid ſi.in fi.adde qđ
domini talis eſt,& incipit. Vir man-
dauit vxori &c.ibi ſoluit q̃ non põt a viro dimitti,vel de adul
terio accuſari,licet deliquerit:quia marito non obediuit.ff.de
adul.vim paſſam.& idem tenet hic Io.per.d.l.vim paſſam.prę
tereà nullum crimen contrahit:qui prohibere nõ potuit.ff.de
re.iur.nullum.item non ſemper imputatur aliquid vbi culpa
pręcedit.extra de conceſſ.præ.quoniam fieri.Gui.

Finge ſi quis in. Matt.xv . reputatur.ĩ.eodem il-
le.xv . quæſt.j.c . vltimo . Guid .
Corpus palea eſt.ſicut,nemo.Gui.

Ad dominum. Ingemiſcentibus.i.commiſcendo
preces fundentibus.H.aderit,per
auxilium.i.auxiliabitur.H.adeſſe. Eze.xviij.c.nec commiſit.ſ.
non apperit,vel dic nõ commiſit.ſ.volendo.B.nec promiſit.i.
non proceſſit ex libidine patientis:quia in nulla fuit facientis.
ſic.ã.

ſic. ſ. xxij. q. iiij. inter § non poteſt. Guid.

Magis timeamus. i. timere debemus, voluntas, quæ nulla eſt in hoc. H. § ſicut voluntate. xv. q. j. non eſt. & q. vj. c. j. in fine. dicat. Matt. vj. peccat. i. voluntas ſæpe eſt peccatum, quâuis nullum opus exterius ſequatur. H. tranſgredi. i. violare cum velit. In. j. gl. in fine. adde ad hoc ar. C. de ſicca. l. j. & xv. q. j. c. illa. & c. neq;. In gl. directa, ibi, indirecta. adde ad hoc. xv. q. j. meritò. In gl. ſenio. in fine. adde, vt. xx. q. j. illud. & q. uj. c. præſens. Guid.

Secunda pars. v. q. cauſæ. xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Quod Deus non poſsit facere, non fuiſſe quod præter ijt.*
2 *Duobus dominis non poſſumus ſeruire.*
3 *An quod per quaſcunq; res naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.*

SI Paulus. Hîc incipit ſecunda pars. v. q. cauſæ. xxxij. in qua dicit, quòd nullus debet ſuperbire de caſtitate: quia cito perditur, & de difficili reparat, vel nunquã lo. de ficto. vas electionis. xliuj. di. c. diſpenſatio. & pro. i. reprimit. ij. ad Corinth. xij. c. inueniatur. actu. xx. c. legi. actu. xx. c. j. rationi, quæ eſt lex mentis: quia eam ligat, & inducit ad bonum. H. exclamat. ad Ro. vij. c. de corpore. i. de dominio carnis, in qua eſt. i. cauſa peccati, ex quo eſt mors. H. caue. ſecunda pars. dicat. Eſa. hij. & lix. ſuſcitet vnde amos. v. nõ adijciat, vt reſurgat virgo. Iſrael. ruinam. ar. contra de pœ. diſt. ij. §
1 ſi. ver. vnde alle. & quod ibi dixi, † ſed magni theologi dicunt hoc dictum Hier. eſſe verum, ideò quia non poteſt Deus facere non fuiſſe quod præterijt: ſed de hoc miror: quia nullum eſt præteritum apud Deum, licet ſecus ſit apud homines, vnde cũ idem ſit de omnibus præteritis quare potius diceretur de hoc vnde poterit dici ſecundum. H. ꝙ Iero. hyperbolicè loquitur in commendatione virginitatis. & huic literæ videtur Aug. cõtradicere. ſ. xxiiij. q. vltima corripiantur. iuxta finem. non valet. ſ. laureola, quæ eſt priuilegium virginitatis. Ioſ. timeamus. iij. pars. prophetiam. Eſa. lvij. c. virgines. Math. vj. & xxv. c. obſerua. i. attende. viderit. Mat. vj. Eſai. lv. excluduntur. Mat. xxv. non ſaluantur. xxxiij. q. v. hoc ſolum. membra. i. ſeipſos. templum. i. corpus ſuum. ſ. e. q. iiij. in eo, illico. i. conſequẽter, prophetiam. Eſai. xlvij. c. in terra Medorum, & Perſarum, vel in terra. i. in paupertate. H. Caldeorum. non mutatur. ignominia i. malitia. H. & hîc. ver. imò in pſal. Eructauit. varietate, virtutum, & bonorum operum, ponãtur, in futuro ſeculo. ad aquas i. inter hæreticos. poſito. i. depoſito vaſe. ſ. cordis. rectius. verſi. trinitatis. i. poſtquàm trinitas eſt ibi hoſpitata per baptiſmum vel per pœnitentiam. In. j. gl. ibi, plenior. adde. ſ. gratia prædicandi. xxiij. q. iiij. c. quis non. de conſe. diſt. iiij cum tantum. In gl. ar. quòd in fine. adde, & xliij. di. diſpenſatio. In gl. ideò dicit in fine. adde: nam hac ratione infirmatur. ſ. e. q. ij. Moſes. In gl. verba ſunt. ibi, deſcendes, adde, ſcilicet à terra Babiloniç in terram Medorum, & Perſonarum. & ibi, non erit. adde ſic etiam proſequere, literam exponendo, & dic accipe. i. acciperes. molæ. i. moles, quaſi dicat ad tantam paupertatem deuenies, quòd hoc facies. diſcoperiri. i. diſcooperies. velamen tuum. i. membra tua, quæ nunc habes velata, & ornata diſcooperies, vt humilior ſis ad laborandum, vel quia non habebis vnde tegas ea. denuda. i. denudabis. tranſi, id eſt tranſibis. & eſt arg. quòd verbum præſentis temporis &c, vt ſequitur in glo. & ibi, futuri, adde ſic. C. de his qui notantur infa. l. ſi poſsidonium. & ibi, pręſentis. adde de hoc legitur, & notatur. de conſe. di. ij. in Chriſto patre in prin. & ibi, & cilicio. adde quaſi dicat vtere talibus vt indulgentiam conſequaris: quia talis qualis nunc es, ſcilicet in peccato perſeuerans non poteſt mereri, vel intrare regnum Dei, vel obtinere virtutes, & hoc eſt qđ ſequitur nõ eſt thronus, ſcilicet virtutum quo quis dignus eſt regnare in regno Dei. In glo. Caldei. adde, & dic caldeorum, ſcilicet Demonũ,
2 quaſi dicat † ſimul non poteſt quis eſſe filius Diaboli, & filius Dei. nec ſimul habere virtutes, & vitia. ſ. ea. q. j. cum renuntiatur, & loquitur per ſimilitudinem quia Caldei &c. In j. glo. dignitas. in fine. adde quia ſub. iugaberis. Dario. H. In glo. hæc ſunt verba. in fine. adde quaſi dicat hoc ideò patieris: quia tẽplum ſpiritusſancti, & corpus tuum in lupanar fornicationis conuertiſti B. i. poſtquàm fuiſti thalamus, & templum Dei, & quod ſequitur poſt oſcula, id eſt poſt cõiunctionem virtutum quibus oſculum dediſti, & iũcta fuiſti fratueli tuo, id eſt Chriſto, quaſi dicat poſtquàm fide, & dilectione fuiſti coniuncta
3 Chriſto. Guid. † Vtrum autem omnis res per qualcunq; cauſas naſcitur diſſoluatur. ſcripſi de reg. iur. c. omnis res. in. v. qõ.

Tertia pars. v. q. cauſæ. xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Quatuor dicuntur eſſe oculi.*

NEc ſolo tactu. Hîc incipit. iij. pars quintæ quæſtionis, cauſæ. xxxij. in qua probat magiſter per duo capitula, quòd ex ſola voluntate fugit caſtitas lo. de fict. & iſtud. c. eſt de regula beati Auguſt.
1 oculos, quatuor dicuntur eſſe oculi, † primus cordis, ſecundus ſenſualitatis. tertius rationis. quartus diuinæ contemplationis. primus oculus & ante peccatum, & poſt fuit apertus ſecundus ante Adæ peccatum fuit clauſus, poſt peccatũ verò fuit apertus commodo. tertius fuit ex parte apertus, & ex parte clauſus poſt peccatum ante verò omnino apertus. quartus ante peccatum ex toto apertus poſt verò ex toto clauſus. & nota quòd oculi dicuntur ſecundum Papi. quia habent occultum lumen i. ſecretum, vel intus poſitum, & adde quod dixi. xciij. di. diaconi. In gl. j. hi inter omnes ſenſus ſunt viciniores animæ. in oculis enim omne mentis iudicium eſt vnde animæ perturbatio, vel hilaritas in oculis apparet. dicuntur etiam oculi fores animæ, oculi in facie concauis foraminibus incluſi ſunt à quo foramine factus nominatus eſt ſecundum Pap. impudicos. dicit Augu. vel eſt quo ſentimus ex corpore niſi ianua quinq; partita, aut videndo, aut audiendo, aut odorando, aut guſtando, aut tangendo. qui ergo abſtinet ab illicito viſu abſtinet ſe ab illicito auditu, ab illicito odoratu, ab illicito guſtu, ab illicito tactu ſecundum Augu. tacente lingua ſic animus ad bonum deditus Deo iudice coronatur. de pœ. di. j. nunquid cayn. Lau. Gui.

Qui viderit. Matth. vj. ſ. e. ſicut quia ſecunda pars oſtendit quare dicit mulierem, & non vxorem aliquam, & quare dixerit, & viderit, & non tetigerit, & quare mœchatus, & non adulteratus quare dixerit mulierẽ ſed non ſine cauſa quia &c. mœchus dicitur: quia mœchia nõ niſi adulterium intelligi ſolet. ſ. e. q. iij. meretrices. coniux. nominatim. H. veritas. i. Chriſtus. adulterium. i. fornicatio. diſtinguitur per contemptum. in gl. hoc verum eſt in ſi. adde quod dicitur. ĩ. e. in gl. ſi. In gl. non videtur. ibi, ſi cui. adde vbi de hoc videas. & ibi gradum altiorem. adde ad hoc. xl. di. homo Chriſtianus. Guido.

Quarta pars. v. q. cauſæ. xxxij.

QVamuis autem. Hîc incipit. iiij. pars. v. qõ. xxxij. cauſæ in qua dicitur ꝙ ſi fœmina inuita perdidit virginitatem non tamen debet ſe adæquare incontaminatis virginibus. Io. de fict.

Illa autem. Incontaminatis, mentis, & corporis Lauren. ex voluntate. xv. q. j. illa. ſ. eo. ſicut. C. ad leg. cor. de ſic. l. j. minus. i. non ſic dicit minùs malus, qui malus non eſt. de conſe. diſt. iiij. quomodo. & minus tribuere, qui nihil. ff. de tribut. id. com ergo. abiectis. q. d. maximè. & in iſtis. Lau ei. ſ. fidei coniugali. Guid.

Non mœchaberis. Deuter. v. Exodi. xv. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Vxorem fornicationis cauſa dimitti poſſe.*

1 **Puto.** Reluctari. N.negare.commixtus,not. quòd in hoc caſu iſte dicitur adulter;& expreſſum.argu.† quòd maritus poteſt dimittere vxorem ſuam cauſa fornicationis, quamuis iſte dederit fornicandi occaſionem.argu.xxvij.qõ ij. Agathoſa.c.ſi quis coniugatus.& hoc eſt contra Io.qui not. contrarium ſecundum. H.de hoc not.xxvij.q.ij.ſi tu.& extra de diuor.ſignificaſti ibi videre poteris:nam ibi,hæc opinio approbatur per Vin.Goff.Inn.& Ber.In gl.j̃.e.ibi, authoritate. adde qua dicitur quòd nemo excepta cauſa fornicationis &c. s̃.ea.q.j.dixit Guid.

Quinta pars.v.q.cauſæ.xxxij.

CVm ergo nihil. Hic incipit quinta pars.v.quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua dicitur quòd poſtquàm complacuit quis eo viuente alter ſuperinduci non poteſt Io de fict.quæreret.Matt.xix.huic apoſtolus.ver.ad Corinth.j.vij.c.vnde ver.j.exequare.vel qua cauſa in examerôn.j.in li.de ſex diebus nam ex.j.ſex.meros,id eſt dies.Papinia.

SVMMARIVM.

1 *Quod ſemel placuit,amplius diſplicere non poſſe.*

Horrendus. In membris fortè,incultus,in veſtibus,& loquela neſcit.relictus. immutetur. i.per immutationem prioris alius adhibeatur.H.alterius ſubtracti.puta per ſubtractionem ſocij, & eſt vulgariter dictum H.muta. ironia eſt.H.ſuperduc.ironia eſt.cognita cauſa.ironia eſt,& recitat factum quod ſæpe contingit ſecundum Hu. qui dicit quòd per totum loquitur ironicè.pudoris.i.fidei coniugalis,vel caſtitatis exequeris, vel vituperando, vel te alteri
1 ſupponendo.Gui.† Qualiter autem quod ſemel placuit,amplius diſplicere poſsit de quo tangitur hîc in glo.dic vt ſcripſi pleniſsimè de reg.iur.c.quod ſemel.&.c.mutare.li.vj.& in remiſsionibus ibi per me oatis.

SVMMARIVM.

1 *Cauſſa qua quis non compellitur intrare monaſterium, & qua non diſſoluitur matrimonium.*

Si vxorem. Membris.ſed etiam ſponſus de præſenti ſequitur,† non propter hoc compellitur intrare monaſterium:ſed nec ob hoc diſſoluitur matrimoniũ, imò remanet,vt ei in alijs ſeruiat:nam præter carnalem copulam ad multa ſibi tenentur inuicem coniuges.s̃.xxvij.q.j.nuptiarum.xxxiij.q.ij.quod Deo.ſecundum.H.qui ita not.xxvij. q.ij.cum ergo.pro ſocietate.i.pro ſociali,& cõiugali fide.G.

Præcepit. Mar.x.Matth.xix.quicquid.ver.In.j.gl. ibi iudicium.adde arg.ad hoc.j̃.c.proxi.xxj.di. inferior.s̃.e.q.j.ſi quis vxorem.&.q.iij.meretrices ſecundum H.& facit ad hoc quòd legitur,& no.xxxj.di.ſi laicus, ibi vide extra de conſti.tranſlato.Guid.

Apud nos. In.j.gl.ibi,ſeruitutes.adde de hoc etiam no.xxviij.q.ij.ſi infidelis.In gl.arg.quòd in fi.adde vt.s̃.c.proximo.vbi de hoc Guid.

Sexta pars.v.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Qui priuentur dignitate.*
2 *Quæ fiunt ab excommunicatis an valeant.*

PRæceptum. Hic incipit.vj.pars.v.q. xxxij.cauſæ.in qua ponitur qui vxore dimiſſa adhęſit concubinę.Io.domini.Mar.x.Matth.xix.itaq;.ver.ſeparabunt.i. erunt cauſa ſuæ ſeparationis,& excõicationis. ſimile.s.j.q.j.ſi quis inquit iiij.q.v.quiſquis.xj.q.iij.de illis.H. teſtimonium.i.famam,vel.i.inter alios generoſos,& nobiles. vbi poteſt ferre teſtimonium.H.bri.primam expoſitionẽ ponit Lau.vj.q.j.qui crimen iugulo intranſitiuè.i.deſidio.i.ſeparationem,vbi eſt quaſi quædam iogulatio.i.diuiſio,& ſeparatio capitis à membro.i.mariti ab vxore,quę eſt membrum viri,vt.xxvij.q.j.nupciarum.i.quia ſeparauerunt vxores ſuas à ſe ſine iudicio eccleſię.H.In gl ar.ꝙ ibi,feudo.adde iſtud ar.colligitur:qoia ſic exponitur litera à palatinę dignitatis officio,id
1 eſt† priuabuntur dignitate officij.i adminiſtratione officij,ſi quod habent officium in palatio,ſiue curia principis. vnde ſi comes fuerit palatinuus ex quo excommunicatus eſt dignitatis ſuæ non fungeretur officio ſcdm. H.nam famoſis, & notatis &c.C.de digni.neq; etiam famoſis ſcdm Lau.extra de conceſſ.præbẽ.inter.& ibi,ad quod adde de hoc.vij q.j.ſi quis preſ
2 byter † & ibi,non valet.adde dic ꝙ in ſpiritualibus non valet quod ſit ab excommunicatis exceptis his,quæ facta ſunt tantum quæ in illis valent,vt patet extra de reſcrip.capitulũ.extra de præben.pro illorum.qd dic vt no.Inn.extra de dolo,& contu.veritatis.de cõſue.cum dilectus.imò etiam tenet confirmatio de excommunicato facta ſcdm quoſdam vt not.Inn.extra de conceſſ.prębend.poſt electionem.& de hoc plenè no.B.cõ. extra de elect.quòd ſicut.dic quòd facta ab excõmunicato tolerato non retractantur.extra de do.inter dilectos.ſic etiã not. Inn.extra de elect.c.nihil eſt.& adde quod dixi.iij.q.iiij.nullus. &.ix.q.j.c.vltimo.& in fi.adde de hoc ſatis diſputat ipſe Bert. Brix.in quæſtione ſua venerabili.quæ incipit. Item quæritur vtrum ibi,vide Gui.Vtrum autem,ſeu qualiter geſta per excõmunicatum publicum,vel occultum de iure valeât,dic vt ſcripſi de do.& contu.c.veritatis.vbi de hoc per Henricum,& de re iudi.c.ad probandum.vbi de hoc per Io.cald.in additione. & de ſen.exc.c.ſi verè.&.c.decernimus.li.vj.& in.c.cõſulti.de procur.& in locis alijs ad quæ remiſi in iuribus proximè alleg.

Septima pars.v.q.cauſæ.xxxij.

QVicquid. Hîc incipit,ſeptima pars.v.q. cauſæ.xxxij.in qua quæritur, quare dimittunt viri vxores propter adulteriũ & non econtra.& reſpondetur quòd ideò:quia mulieres probare non poſſunt Io.de. vtriuſq;. s̃.e.q j.ſi quis.j.in fine.non.iſtud non extinguit vtrunq;.ſ.participium,& verbum.i.cur non cõmunicent, nec cõmunicent, cum eis in commixtione carnali,vt in cohabitatione,& huiuſmodi ſecundum.H.Guid.

SVMMARIVM.

1 *De pœna adulterij.*
2 *Qualiter eccleſia iudicare poteſt de occultis.*

Chriſtiana. Pari ratione.exo.xx.deuter.v c.ſed viros ver.non habent.ſ.quoad eccleſiam:ſecus quoad Deum. xxxij.di.erubeſcant.ij.q.iiij.conſuluiſti.&.vj.q. j.ſi omnia.ad hoc.ij.q.j.nomen viri.ver.& ideò.ver.non facilè. quia non niſi ſuſpicione violenta.de hoc no.s̃.e.q.j.dixit.cum ver.id eſt quamuis.j.In glo.ar.adulteros.ibi,iudicandos. adde
1 hoc intellige cum ad diuortium agitur, vel ad pœnitentiam: nam ad pœnam pecuniariam eligendam poteſt agi coram ſeculari iudice ſimol,& ad pœnam ſanguinis ſecundum Hug.ad hoc.xxiij.q.v.rex debet.&.j̃.c.proxi.q.ij.interfectores.in prin. & adde quod dicam.j̃.e.quid in omnibus.vbi de hoc.in gl.hîc
2 manifeſtè.in fi.adde,j.in publico iodicio.Gui.† Vtrum autem ſeu qualiter eccleſia iudicare poſsit de occultis, ſcripſi de ſimo.c.ſicut tuis.in ſecunda quæſtione. & qualiter hæreticus occultus eſt excommunicatus,& qualiter contra exceptionẽ de dolo datur replicatio doli.ſcripſi de exceptionibus.c.dilecti vbi etiam per Henricum.

Sexta quæſtio cauſæ.xxxij.

ECce quòd iſta. Hîc intitulatur ſexta quæſtio cauſæ xxxij.in qua quæritur vtrum adulter adulterã poſsit dimittere.coram domino.Io. viij.c.quicunq;.iij.q.vij.c.qui ſine euangelio.Luc.vj. feſtucam

ſtucam.ideſt minus peccatum.& hoc idem dicitur.iij.q.vij.§.hoc idem.In gl.ſummæ.ibi,denunciare.adde hoc idem not.ij.q.j.ſi peccauerit.vbi ſcripſi de hoc,& in.c.nouit.de iudi. & in c.in omni.de teſti.& in.c.Romana.de cenſi.li.vj.& ibi,tolerauit.adde ſub.niſi ex nouo adulterio,vt dicitur.j.eo.c.vltimo.in gl.vltima.& in fine.adde de hoc not.extra de adulte.intelleximus.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid maritus occultè poteſt accuſare mulierem.*
2 *An pœnitentia acta repellatur maritus ab accuſatione adulterij.*
3 *An commiſſo adulterio alter coniugum poſſit intrare monaſterium.*
4 *Caſus in quo dos repeti poteſt.*

Nihil iniquius. Fornicari,pone quòd vir adulterat^9 eſt occultè,& manifeſtè 1 † nũquid poteſt vir eam accuſare,& per ſententiam dimittere ſine peccato.credo quòd non:quia non deficit vxori ius excipiendi:ſed probatio ar.in hac quæſtione per totum. Si tamen vir egiſſet pœnitentiam,& vxor monita nollet agere pœnitentiã ſed perſeueraret in adulterio credo quòd ſine peccato poſſet eam accuſare,& eam dimittere per ſententiam.ſ.ea.q.j.c.ij.iij.
2 &.iiij.† Sed nunquid vxor adultera poſt pœnitentiam poteſt repellere virum ab accuſatione,vel è conuerſo vir vxorem videtur quòd ſic ar.l.di.ferrum.credo tamen contrarium quia pœnitentia non tollit cauſam accuſandi,vel excipiendi,vel replicandi in foro iudiciali,ſiue contentioſo,vt.xxv.di.primum xxiiij.q.ij.admonere.vj.q6.j.qui crimen.extra de teſti.c.teſtimonium ſecundum Ray.de diuor.propter fornicationem.in quo.ad Roma.ij c.iudicas.i.condemnas:quia propter.verſi.q ſimili.ver.in.j.gl in fi.adde.j.cum illorum exceſſu.In gl.ſed qualiter.ibi,dicit,adde ad hoc,& bene Lau.& ibi,admiſſa.adde ad no.hic Lauren.& in fine.adde idem de replicatione patet:quia replicare poteſt extra de diuor.ſignificaſti ſed contra.ff.de doli except.apud.§.Marcellus.ſed iſtud eſt intelligendum de eodem facto:quia ex eodem facto non poteſt vnus contra alium replicare,licet.R.ſecus dicat.vel dic iſtud obtinere cum principaliter dolus excipitur:ſecus ſi ſecundario.extra de diuort.ſignificaſti hec ſolutio colligitur arg.ff.de pact.ſi vnus.§.illud.Laur.de hac materia not.extra de except.dilecti.ibi videas.& plenè not.Inno.extra de adulterijs.intelleximus,ibi videas,& notatur de accuſa.ſuper his.in glo.ad excipiendum.iuxta prin.ver.ar.contra.In gl.i.minus.ibi,ſcindamus.adde ad idem ff.de ſuperfi.l.j.§.quòd ait.& ibi,reconciliauit.adde quod poteſt ſ.e.q.j.quòd autem.&.c.ſeq.C.de adulte.antiſ.ſed hodie.extra de du.poſt diuort.reſti.plerunq;ibi videas:nam ibi not.quòd poſt reconciliationem ex noua fornicatione maritus poteſt eam repellere,& idem ſentit Io.de anco.prout not.in ſua ſumma.de diuor §.ſexto.& ibi,accuſare.adde dicas quòd in matrimonio impropriè dicitur accuſatio:quia non fit inſcriptio in qua accuſator obliget ſe ad talionem:ſed dicitur denunciatio,ſcilicet canonica ſecundum iſtud euangelij ſi peccauerit in te &c.Mat.xviij.quæ quãdoq; fit propter peccatum in quo quis perſeuerat,fit autem denunciatio,quandoq; in ſcriptis,quandoq; ſine ſcriptis ſed melius,& tutius eſt,vt in ſcriptis fiat,ad hoc eſt ar.extra de reſti.ſpo.literas.extra qui ma.accu.poſſ.à nobis.huiuſmodi accuſationis,ſeu denunciationis forma talis eſt.ego talis dico,vel denuncio vobis domine Epiſcope quòd &c.ſecundum Rai.& ibi,iam ipſa.adde ad hoc.ſ.e.q.j.ſi quis.&.c.quòd autem.&.c.ſeq.ſ.j.q.vij.ſi quis omnem.& ibi,dico adde & malè ſecundum.H.& Lau.qui tenent ſententiam ſupradictam.Et in fine,adde pro hac parte facit.C.de
3 pact.poſtquàm.C.de condi.inter.l.vlti.Guid.† Vtrum autem adulterio commiſſo,alter,vel vterq; coniugum poſſit religionem intrare,aut alter alterum relinquere ſcripſi de diuor.c.ex literis.in ſecunda,& tertia quæſtionibus.& vtrum vxor adultera poſt pœnitentiam poſſit repellere virum,vel econtra ab accuſatione,ſeu denunciatione adulterij.ſcripſi de diuort.c.
4 gaudemus.in ſexta quæſtione.† & vtrum ſententia diuortij,quoad ſeparationem thori propter fornicationem mulieris lata inter coniuges ſi poſteà probata conſanguinitate pronunciertur non fuiſſe matrimonium inter eos,& ſeparentur omninò poſſit tunc mulier,ac ſi adulterium non commiſiſſet dotem repetere.ſcripſi de dona.inter virum,& vxo.c.plerunq;.

Si ducturi. Seruate,vt ad alios non accedatis.non enim totum negat quod ſequitur quaſi dicat nõ eſt verum quòd illa poſſit continere,& tu non poſſis ſecundũ H.In.j.gl.ibi &c.adde extra de conſti.cum omnis.& extra de præben.pro illorum.Gui.

Non mœcaberis. Exo.xx.c.deuter.v.caſtitas cõiugalis.xxxj.q.j.Deus.Iſte etiam concubitus coniugalis caſtitas dicitur.xxxj.diſt.nicena.H.virtus.ſ.e.q.v.de pudicitia.H.domum.i.familiam H.Gui.

Septima quæſtio cauſæ.xxxij.

NVnc autem Quæritur.Hic intitulatur ſeptima quæſtio cauſæ.xxxij.in qua quæritur vtrum vir,vxore viuente dimiſſa aliam vxorem poſſit accipere.& diuiditur iſta quæſtio in ſeptem partes.In prima parte,probat magiſter.ix.authoritatibus,quòd ſi aliquis dimittat vxorem cauſa fornicationis manebit illa viuente in caſtitate,vel reconciliabitur illi Io.de fict.In glo.ſummæ.in fine.adde de hoc not.ſ.xxviij.q.j.in prin.

Interueniente. Confœderatio id eſt matrimoniũ quoad inuicem confœderati ſunt cum illis.ſecunda pars.In.j.gl.ibi,partes.adde.ff.de verborum ſigni.l.inter diuortium.Gui.

Licitæ Fornicationis.hîc vide,quod not.xxvij.queſt.ij.Agathoſa.in gl.ante iudicium &c.in gl.publicè &c.& quod ibi dixi.prioris,ſcilicet matrimonij,ſicut.ver.coniugij.j.e.q.c.vltimo.carebit.ver.reus.ver.In glo.hic habes ibi amittuntur.adde ſub.ſed ad omnia reſtituãtur,quaſi iure poſtliminij.arg.xvj.q iij prima.cum enim in eo,qui in ſeruitutem per captiuitatem reductus eſt,ita ſit.xxxiiij.q.ij.c.ij.ergo & in hoc caſu idem erit.quia ſeruitutem morti comparamus.dicit regula iuris cum enim dominus reſtituit eum credendum eſt pleniſſimè reſtituiſſe argumen.C.de ſenten.paſ.l.prima,&.ij.q.iij.§.quòd ſi autem.vt ſic potius dicantur.ita ceſſaſſe,quàm extincta eſſe.ar.ff.de ſolu.qui res.§.aream.& hæc eſt veritas ſecundum Io.& ibi,monaſterij.adde alij contra vt notatur.xxvij.q ij.deſponſatas.&.c.ſequenti.& in fine.adde quæſtio dominicalis eſt,& incipit eſtò quòd aliquis ſit reſuſcitat^9 &c.vbi ponit ſententiam Gau.&.H.dicit tamen q.T.dicebat q iſte videtur reſtitutus,quoad omnia,& ita reſtitutionis beneficio omnia recuperabit.ſi autem diuino miraculo non reſurrexiſſet:ſed iuuentus fuit viuus prima,vel ſecunda die in monumẽto ſimiliter omnia bona ſua recuperat cum præſumatur eum fuiſſe viuum.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quo vir non tenetur reconciliari vxori.*
2 *Delictum ſuperueniens rei iudicatæ præiudicat.*

Apoſtolus. Dicit.j.ad Corint vij.poteſt.ij.pars.reſpicit.ad id quod diſceſsit Hu.dominus.Mar.x.Matth.xix.poſterius.j.ad Corinth.vij.formam.& quę ſit illa ſimul forma ſtatim ſubijcit.ſ.vt ſi &c.hîc eſt argu.quòd de ſimilibus eſt idem iudicium.ij.q.j.multi.H.dñs.iij.pars.dimitti.mar.x.Math.xix.idem.iiij.pars.voluit eſſe.Mat.xj.In gl.etiam inuito.ibi,eccleſiæ.adde videas quod no.xxvij.q.ij.Agathoſa.in gl.ante iudicium &c.& ibi recipere.adde hanc ſententiam dicebat.G.naſo veram niſi maritus ſtatum mutaſſet quo caſu non poteſt eum mulier repetere quãuis fornicetur ar.ad hoc.ff.de mino.ſi ex cauſa.§.Papinianus.& quia nouus homo videtur.ff.de adim.leg.ſi ſeruus legatus.§.vltimo.in fi.co.quòd eſt in factis,fortè,vel monachus,& ad hoc facit quod notat extra de conuer.coniugali.c.veniens.in fine.& quod legitur,& notatur.xxvj.diſtinct.c.primo.vbi videas.& ibi,ex literis.addevbi de hoc,& iſta ſententia approbatur per Laurentium
1 B.& Hoſtien & ibi,tua adde vbi de hoc.† ſed ibi notat Goff.

quòd in hoc caſu vir non compelleretur reconciliare ſibi vxorem ar.extra de conuer.coniug.c.vltimo.&.c.veniens.& extra de diuor.de illa.vbi idem ſentit Inno.vt ſtatim dicam,& idem ſentit ipſe Goff.extra de conuer.coniug.veniens.& ibi de adulterio.adde ad hoc.xv.q.iij.ex eo.ff.de teſti.ex eo.& ibi,admittitur.ad hoc.xv.q.iij.§.j.& ibi,mulieri.adde hanc ſententiam tenet Inn.tanquàm veriorem.extra de diuor.c.de illo.vbi dicit,quòd licet de rigore poſt iudicis abſolutionem non debeat cogi redire,licet etiam quod bene diffinitum eſt non debeat retractari,vt.vj.q.iiij.quod bene ſemel tamen iudex ex officio ſuo adulterantem poſt ſententiam coget reſilire,aliàs rediret adulterum,vt extra de iureiur . tua.& de diuort.ex literis. ſed certè illa iura hunc articulum non probant , cum ibi non 2 fuerit lata ſententia,quod apparet & dicam j.ea.gl.† ſed Lau. & Phi.dicunt in prædicta decret.ex literis.quòd delictum ſit perueniens rei iudicatæ præiudicat,& hoc fit propter periculum animæ,& iudicis officium,aliàs non vt.j.dicam & ibi retractaretur.adde ſub.cum nulla ſit facta iniuria mulieri:quia vir per ſententiam eccleſiæ liberatus eſt,à mutua ſeruitute,vt j.ea.q.quemadmodum.ſecundum Lau.& Phi.& ibi , in quæſtionibus,adde incipit quæſtio coniugata quædam &c. & eſt quæſtio dominicalis.& in fine adde hoc eſt indiſtinctè falſum: quia ibi non fuit lata ſententia:ſed ſimplex fuit conſilium , & hoc denotat ibi litera.priuatim.& ibi exponunt Inno.& Hoſt. quaſi dicat non,ſed mandando,ſed conſulendo,& ibi idem ſentit.Goff.ſ.q non fuit lata ſententia diuortij:ſi enim lata fuiſſet quare in priuato indicta fuiſſet continentia , imò publicè , & ſolenniter indicenda fuiſſet.xxxv.q vj ab iſto.ſed facta fuit cõgregatio ad tempus,donec Epiſcopus inueſtigaret,an ex colluſio hoc fiebat,& an ad ſuggeſtionem alicuius mulier ſic conſiteretur ſecundum Goff.& Hoſt.qui ibidem idem ſentit.In gl. ar.q.ibi,quæſiuiſti.adde iſta decre.hodie eſt remota:ſed dicere debet inquiſitionem,quæ compoſita fuit per Greg.ix.ex eo quod dicebatur in iſta decre.quęſiuiſti Gui.Verũ autem clauſula generalis in inſtrumento poſita referatur ad omnia in eodem inſtrumento contenta,ſcripſi de app.c.ſecundò requiris. vbi etiam per Henricum.

Placuit. Euangelica.Matth.xix. apoſtolicam.j.ad Corinth.vij.c.ſ.c.proximo.q ſi.ver.Gui.

Dominus accœpit. Matt.xix.c.& mar.x.In.j. gl.ibi corpus.adde de hoc notatur.di.deinde.in gl.videtur.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Ob peccatum ſodomiticum non poſſe dimitti à thoro.*

2 *Fornicationis nomine quid compræhendatur.*

Omnes. Amputantes vbi dixit q vxor non diſcedit à viro.diffiniuit.j.ad Corinth.vij.raptoris violentia.ſi poſt conſenſit,vel vult eſſe cum eo xxxiij q.j.non ſatis.inſidias.ſ.quòd circumuenta,& decepta ſit ab eis.H.damna. ſ.quę paſſa eſſet ipſa,vel ſui parentes,niſi hoc feciſſet.H.in euãgelio.Matth.xix.& Mart.x.facit.quantum in ſe eſt:quia dat ei occaſionem mœchandi.arg.xxvij.q.ij.ſi tu.apoſtoli.j.ad Corint.vij.dominus.Io.vij.c.In gl.videtur,ibi,ſodomiticum . adde hanc ſententiam dicunt.H.& Lau.eſſe veram,& hoc propter rationem hic poſitam per capitulũ adulterij.ad hoc etiã allegat Lau.ar.ſ.e.q.iiij.In eo ergo quod dicit litera.derelictus ſecundum eos compræhendit illa duo quæ præmiſit.ſ.adulter ſodomita . non enim propter alia poteſt dimitti , ſecundum hoc ergo dic derelictus.de iure,non de facto.ſed Inno.no.extra 1 de adult.c.j.quòd propter † vitium ſodomiticum non poteſt dimitti à thoro,nec propter aliud crimen niſi vellet vxorem ad aliud trahere.xxviij.q.j.idololatria , & ſic ſecundum eum intelligitur iſtud.c.omnes.ſecundum hanc ſententiam dic,derelictus.de facto,non de iure.pro hac ſententia.ſ.quòd non poteſt dimitti facit optimè ſ.e.q.v.ſi vxorem . &.c.præceptum, &.ſ.e.q.c.proximo.ibi ſolam &c.nam pœnæ potius ſunt reſtringendę,quàm laxandæ.de pœ.di.j.§ pœnæ.primam ſententiam ſecundum.H.& Lau.credo veriorem.Et nomine forni-2 cationis † dominus compræhendit omnem illicitum coitum, vt ſequitur in gl.& probatur.j.e.non ſolum.verſi.omnis.&c. ſub . vel è conuerſo.ſ.quòd maritus poſsit dimittere vxorem, propter illud vitium:nam vir,& vxor nõ ad imparia iudicant ſ.e.q.j.c.iiij. in fine.&.q.v.præcepit.& hanc ſententiam indiſtinctè tenet frater Rai.in ſua ſumma.rubr.de numero teſtiũ tam in matrimonijs,quàm in alijs.§.item credo quòd extenditur &c.& hoc credit per iſtud.c.oẽs accuſationes &.j.e.c.adulterij.ſed alij contra vt.ſ.proximè dixi.& ibi,&c.c.ſe.adde &.j. eo.non ſolum.& ibi,aliquid iſtorum.adde ſi vis ſaluare ſententiam.H.& Lau.referas hoc dictum ad duos caſus.ſ.proxi prædictos compræhenſos in ver.item quid.ſi autem placet ſentẽtiam Inn.quam prædixi hoc referas ad omnes caſus ſuprapoſitos in iſta gl.& ſic compræhendetur vitium ſodomiticum:ſed ipſe.H.finaliter tenet quod hic dicit glo quę fuit ipſius.H.ſed huic dicto videtur contrarium quod not.ſ.c.proximo.in glo. j.& ibi,propoſito adde ibi eſt fictio canonis.H.& in fine.adde &.vj.q.v.ſi omnia.In gl.ad hoc,ibi,retulit .adde hæc eſt vera ſententia ſecundum Io.de fict.In gl.virginitatem.in fi.adde ad hoc.xxviij.di.de his.In gl.j.ibi,trium.propter ſectionem adde iſti & præcedentes non videntur mereri continendo , & hoc per id quod legem & not.de pœ.diſt.ij.ſi enim.verſic.liberi.& ibi,præferuntur.adde.xxxiij.q.v.qui ſitit.& ibi,caſtrauerunt. adde.xxxiij.q.v.qui ſitit.& ad hoc.ſ.e.q.v.c.ſicut.in ſi.Goi.

Fidelis. Ducit.i.ducere vult H.ſi autem.verſi.communionem.j.ad Corinth.x.ſ.euchariſtiæ.H.exierit. ad literam.H ſed ſi maritus mortuus eſt,quamuis alter viuat danda eſt ei communio ſecundum Lau.& hoc ſatis innuit hęc litera dare.l.di.pœnitẽtes.In gl.hæc pœna,ibi,viuat.adde hęc fuit ſententia.H.ſed Io.dicit non prius accipiat.ſ.manendo cũ ſecundo.ſed hic intellectus non placet & dic,vt dicit gl.Guid.

Si quis. Multis.multæ ſunt duæ.ar.inſti.de iure perſo-§.vltimo.Laur.In.j.gl.ibi,tempore. adde ſic etiam intelligunt.H.& Lau.aliter non faceret ad propoſitum magiſtri,ſic etiam intelligitur illud.c.xxxj.q.j.de his.vbi ponuntur verba quæ hic ſubduntur.& ideò credo quòd hoc capitulum & iſtud intelliguntur in eodem caſu.ſecũdum.H.In gl.j.abbreuiet.adde,.l.ſi fideliter pœnitentiam agant,& bene conuerſentur,vel dilatando,ſi aliàs faciant,ſouent contrarium,vt in iuribus hic allegatis.&.xxvj.q.vij.ſacerdos.quod enim ſubtrahitur regulariter ſtatutis debet ſuppleri pro aliud,vt.lxxvij.diſt. monachus ſecundum Hug.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Minus eſt peccare in vno,quam in pluribus.*

Quemadmodum. Eſt enim ver.in.j.gl.in fine adde ſub.quæ non excuſat. xxviij.diſt.quia.ff.de iuris,& facti igno.l.nec ſupina.extra de cle.exc.mi.c.ij.In gl.nam quòd in ſi.adde de hoc no.vj.diſt.in 1 ſumma.in gl.quia iam in fine.adde † dic ſi placet cum Lauré.q minor eſt qui peccat in vno ſolo.ſ.in matrimonio , quàm qui peccat in duobus,& in matrimonio,& in debito : quia negat debitum vxori quod ei debetur:ſed primus non tenetur ei,ad debitum reddendum ante primum coitum cum ſecunda:ſed poſt primum tenetur ar.extra de diuor.ſignificaſti.vel ideò minus peccat.quia ſibi licere credit arg.xxxj.q.j.§.hęc vltima authoritas.eſt hic ar.ſecundum.H.quòd ſi quis dimiſit vxorem, ſ.cauſa fornicationis iudicio eccleſiæ,& poſteà adulteretur nõ cogitur recipere dimiſſam.de hoc plenè not.ſ.c . apoſtolus.& ibi etiam dixi Guido.

Secunda pars.vij:q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM

1 *Membrum vnum non debet alterius officio fungi.*

2 *Inceſtus cum quibus committatur,& an vincat adulterium.*

Sunt enim. In fornicatione . Hic incipit ſecunda pars vij.q.cauſæ.xxxij.in qua dicitur,quòd maius peccatũ in fornicatione,eſt ſodomiticum.Io.de fict.c.grauius.ver.vel vxoratus.ver.ſed hos.ver.adulterij.for

rij fornicationem ſimplicem. xxxvj.q.j.§.cum ergo.vbi decla-
1 ratur,hoc in textu.ad hoc.i.ad officium tale. †& indecorum
eſt,vt vnum membrum fungatur officio alterius.lxxxix.diſt.
ſingula.H.vſus.ver.ſed iſte.ver.tantum valet.ver.iſtud eſt pro
batio eius,quòd hic principaliter intendit aſsignare.ſ.quòd il-
lud quod fit contra naturam ſuperat omnem aliud adulteriũ,
vel fornicationem,& reſpicit ad id quod dixerat: ſed horum
&c.& tunc dic in rebus.i.membris conceſsis ad vtendum &c.
ſecundum.H.In.j.gl.in fine.adde,vnde quod dicit fortè de ma
2 tre eſt idem de qualibet conſanguinea.† quia cum qualibet cõ
mittitur inceſtus,Alij dicunt quòd quilibet inceſtus nõ vin
cit adulterium:quia non niſi perſonarum,quę hîc enumeran-
tur:vnde genera reſpexit,non ſingula generum. ſed malè di-
cunt ſecundum Lau.& eſt ratio,quæ dicitur in gl.In gl.arg cõ
tra in fine.adde ſed ipſe.H.exponit,venalia.i.ad modum venia
lis peccati purgabile.& hoc propter tria bona matrimonij,li-
cet ibi quandoq; ſit peccatum mortale:& ita ſoluitur illud cõ
trarium hîc alleg.origo.ſecundum.H.& hanc ſententiam vi-
detur tenere Lau.qui dicit quòd non ita veniale hoc dicitur:
quia omnino ſine mortali culpa intelligatur:ſed quòd ad in-
ſtar venialium valeat,ſatisfactione purgari.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Mos antiquus de coitu,& concupiſcentia.*
2 *Quare quædam membra dicantur pudenda.*

Offerebat. Pudorem.Geñ.xix.coire.ad declarationẽ
1 †eorum,quæ dicuntur hîc de coitu nota
quòd in primis parentibus erant naturales motus concupiſcẽ
tiæ:ſed repreſsi,& clauſi,vt in pueris vſq; ad pubertatem, &
tanquàm riuuli per peccatum ſunt aperti,& cognouerunt eos
& ſicut inobedientes fuerunt ſuo ſuperiori ſic & membra cœ
perunt moueri contra ſuum ſuperius.i.rationem,& primum
motum concupiſcentiæ contrariam rationem ſenſerunt in ge
2 nitalibus,& ſua membra † contra ſe moueri videntes erubue
runt.vnde & illa pudenda dicta ſunt.cætera quidem membra
ad homines ſtant,aut mouentur pudenda: non quia hoc eſt
propagationis,& inobedientiæ membrorum,quaſi dicat ino-
bedientiæ priorum parentum ſcriptum eſt in porta,& cogno
uerunt ſe nudos,& diſcooperire pudenda erubuerunt videri
pudenda &c.vt hæc habentur in hyſtoria Geñ.c.iij. dic quia
mulier &c.adde quod dixi.xxxv.di.ab exordio.In.j.gl.in fi.ad-
de quod no.ĵ.de conſe.di.iii.c.perlatum.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Flagitium quid ſit,& de differentia facinoris,& flagitij.*

Flagitia. Notandum eſt quòd facinus dicitur à facio,
1 †& differt à flagitio.Quicquid enim agit in-
domita cupiditas,ad corrumpendum animum, & corpus ſuũ
flagitium eſt:ſed quicquid agit vt noceat alteri,facinus eſt: &
hæc ſunt duo genera peccatorum omnium: ſed flagitia ſunt
priora,quæ cum corrumpunt animum ad facinora proſilitur.
ſunt enim flagitia in dictis,vel cogitationibus:ſed facinora in
factis,& illa dicuntur flagitia à flagitando facere quod ſibi no
cet,vel à flagitando corruptelam libidinis: ſed hæc dicuntur
facinora à facto commiſſo:quia facit quod alteri nocet.& no.
quòd facinus quandoq; ſumitur in bona ſignificatione.ſ.pro
facto,quod ferè ſemper diſcernitur ex adiuncto,vt pulchrum
facinus,præclarum facinus ſecundum.H.in deriuatio.c.facio.
punienda ſunt.de pœni.di.j.qui puero.extra de exceſ.prælato.
qui clerici.ſodomitarũ Geñ.xix.Oſeę.xj.In gl.j.ordine. adde
ſ.libidinis.ſ.in membris non conceſsis.B.& in fi. adde de hoc
not.ſ.e.q.iij.nemo.in prin.Gui.Qualiter aũt ſtatuta canonũ
ab omnibus ſint ſeruanda,ſcripſi in.c.j.de conſti.& qualiter in
delictis excuſet conſuetudo.ſcripſi in.c.ſanè. de tempo. ordi.

Vſus. Apoſtolus,ad Romanos primo.arguebat ad roma-
nos primo.

Tertia pars.vij.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

*Adulterium quid dicatur,& ibi vnum alio maius dicitur pluri-
bus modis,*
2 *Propter quid peccata ſint improbanda,& peſſima iudicantur.*

NOn ſolùm. Hîc incipit tertia pars.vij.
quæſtionis cauſę.xxxij. in
qua Iſidorus deteſtatur crimen adulterij.lo. de
lect.delectatur.ita.ſ.q. non procedat in actum
vnde ſequitur alium teneat.i.compeſcat,ne p-
ſiliat ad actum exteriorem.q.d.ſi actu turpia non exerceat.ſe-
cundum Hu.& iſte talis dicitur ponderoſus,& hoc eſt qđ vult
gl.hîc poſita.fornicatio.ſecũda pars,Idolorum.i.peccatũ quo
ſeruitur Diabolo.& hæc fornicatio ſpiritualis eſt: ſed eſt, &
alia ſpiritualis fornicatio,vnde ſubditur eſt autem &c.ſecun-
dum.H.ſpiritualis:quia in ſolo ſpiritu conſiſtit talis fornica-
tio.H.ait.Mat.vj.c.omnis.ver.ſiue conſiſtit in animo, ſiue p-
cedat ad actum.pollutio.carnalis fornicationis.H.fornicatio.
1 †ſic omne quod non habet poteſtatem cõiugij adulterium di
citur.ſ.e.q.iuj.nemo.inter cœtera.tertia pars,maximum ſce-
lus.pluribꝰ modis vnum dicitur maius alio.primo eſſentia,vt
ſimonia,vel hæreſis.ſ.e.q.vij placet.de conſe.di.ij.prima.hor
rore.vt homicidium.l.di.miror.xxxij.q.ij.admonere.cõicatę
vt fornicatio,vel adulterium.l.di.quia tua.H.fœditate,vt pec
catum contra naturam.ſ.e.adulterij.cum.c.ſe.item in pręſum
2 ptione.ſ.j.q.j.eos.† & not.quòd via peccatorum eſt peſsima
propter ſeptem.via luxurioſi:quia eſt vicina inhoneſtati, vt
hîc.vnde dicit Aug ſicut ſuperbia in cœlo facit Diabolum,ſic
luxuria in terra de homine facit porcum.Item via guloſi,quæ
eſt polluta contagijs.xxxv.di.c.eccleſiæ.&.c.vj.die.de conſe.di.
v.non mediocriter.Item via auari quę laqueis eſt perplexa.xl-
vij.di.ſicut hi. Item via accidioſi,quia plena eſt otioſitate de
cõſe.di.v.nunquàm.&.xj.q.iij.c.cum apud.Item via mundi:q̃a
eſt circumcœpta anguſtijs.vj.q.j.ex merito.c.deteriores. Item
via ſuperbi:quia vicina eſt pręcipitijs.de conſe.di.iij.in prin &
c.charitas Dei.xxvj.q.ij.ſed illud.quædam.ſ.mulieres.In glo.ſ.
ſuperbia.ibi,accidia.adde accidia eſt quoddam tædium boni,
prout notat Hoſt.in ſumma.de pec.§.de quibus peccatis, &.§.
actuale.ver.accidia.vbi ſatis not.de iſtis vitijs hic enumeratis,
de hoc plenè dixi.xxv.di.§.aliâs.

SVMMARIVM.

1 *Adulterio nullum maius peccatum,& duo mortis genera,*
2 *Effectus adulterij quis ſit.*

Quid in omnibus. Secũdum Exo. xx.quę.ſ.lo
cum primum. primum.ſ.
in prima tabula ſimplex relatio eſt hîc.In.j.gloſſ.ibi,adulterio.
adde vnde dic q̃ hîc eſt hyperbolica locutio ſcđm.B. &H.&
ibi,morte.adde ad hoc.xxiij.q.v.§.hinc apparet iuxta princ.&
vide quod dixi.ea.q.rex debet.dici Lau.reproba.cum Ber.oẽs
1 alias lecturas,† & dic nullum peccatũ maius adulterio quoad
pœnam:nam ſicut hęreſis punitur morte,vt.xxiij.q.v.ſi audie
ris,ſic & adulteriũ ſecundum vetus teſtamentum,& hîc dicit
gl.probatur ergo hîc q̃ grauiſsimum crimẽ ſit:quia nullũ gra-
uiori pœna punitur,& ſic non eſt contra.d.c.xxiij.q.j.non affe
ramus,& expone hîc literam ſic ſcđm locum.obtinet in pœ-
nis.i.obtinet locum illum in pœnis ſecundæ tabulę.i.in ſcđa
tabula quã illi hęretici obtinent.primum.i.prima tabula:quia
eodem genere pœnę puniuntur.ſ.morte,& exaudi de morte
corporali,vel exaudi de morte ſpirituali.ſ.animę,& eodẽ mo-
do lege literam,& hęc lectura videtur melior, cum canones
magis tractent de ſpirituali.ſed Bar.dixit ſcđm.ſ.in digeſto.&
C.quia poſci.de crimine læſæ maieſt.ſtatim tractatur de pœ-
na adulterij:vel dic quòd hęreſis obtinet primum locum.i.pri
mam,& præcipuam partem hominis.i.animam adulterium
autem ſecundam,id eſt corpus.Lao.ſed dictum Bar.nullius eſt
momenti cum ſcđm.H.clemens cuius ſuit hoc.c. præceſſerit
Iuſtinianum.niſi fortè quis dicat,& hunc ordinem fuiſſe in li-
bris paganorũ.Ad declarationẽ pręmiſſorum.ſ.qđ dicit Greg.
ix.li.moralium partes(inquit)trucidabit flãma ſupplicij,quos
in igne luxuriæ par ſuccedit flamma peccati.& in fi.adde hoc
c.fuit in prima compilatione,& incipit non grandis,vbi in fi-
2 ne ita dicebat,† qui adulter eſt propter cordis inopiam,perdet

animam ſuam.ſed ibi,exponebat Ala.quia morietur in anima vnde intellige ſanè quod dicit glo.quæ communiter habetur falſa,quę allegat primum,& ſecundum.c.oam debet dicere.c. iij.ſed illud eſt remotum,vt.ſ̄.dictum eſt Gui.

Quartapars.vij.q.cauſæ.xxxij.

HIs authoritatibus. Hîc īcipit.iiij. pars.vij.quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua ponit duo.c.quæ de archa loquuntur:& ideò non ſunt contraria in ri Io.de fictona.infirmitatis.Hug. intelligit de infirmitate vxorum,quæ bene ſanæ erant,& poterant reddere debitum:quia ſi non eſſent ſanę poſſent contrahere cum alijs illis viuentibus.Ad hoc autem inducit.c.ſequens . B . vel de his.ver.ad Corinth.vij.c.Gui.

Vxor. Verba ſunt apoſtoli,vſq; ibi,ideò quòd ſi . verſic. ideò.ſecunda pars verba monachi falſatoris.aliam dicont quidam huic derogatum,vel loquitur,ſeu intelligitur de archa ſecundum Io.de fict.vel dic quod poteſt ducere adul tera præmortua,& ſic nullum contra.ſ̄.e.apoſtolus.

Quòd. Pro &.H.propoſuiſti.i.interrogaſti.Gui.

Infirmitate. Arctationis.coniugalis de facto,& quo adopi.H.hoc.nam caſtitas virtus eſt.ſ̄. e.q.vj.c.vlti.& vide quod not.ſ̄.e.q.v.in principio.In gloſ.hoc angelicis ibi,de ſpon.ſ.de præſenti:ſed hoc non poteſt ſtare: quia niſi ſponſa tranſeat ad religionem,non poteſt ſponſus ea viua contrahere ſecundum.H.hoc approbatur.xx.di.c.j.in gl. ecce hîc &c.& hoc tenet.H.& in fine.adde hîc vide quod notatur.ſ̄.e.q.v.c.puto,in gl.j.Guido.

Quinta pars.vij.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Quo modo ſit vtendum conſtitutione.*

SEd illud Ambroſij. Hîc incipit quinta pars.vij.quæſtionis cauſæ.xxxij.in qua laborat magiſter pro ſolutione capituli , & dicit ꝙ inceſtuoſi tãtum poſt mortem vxoris poſſunt contrahere,& hoc probat per ſex capitula,quæ ad ius commune reſtringenda ſunt Io.de fict.Ambroſij.ſ̄.e.c.vxor.io ſi.Gregorij.ſ̄.c.proximo.euangelicæ.Matth.x.apoſtolicæ.j.ad Corinth.vij.quidem.ver.ſuperducitur.hoc penitus falſum eſt.H. hîc.ver.j.in hac ſolutione.H.contendat.ſ.obijciendo.ſed quia, ver.ſed illud.ver.ſ.vt duobus coniugibus alter.ſ.inceſtuoſus nunquàm contrahat etiam poſt mortem alterius : ſed alter.ſ. immunis poſsit ſi ſuperuixerit contrahere.H.cuiuſdam concilij.

1 †dicit Lan.conſtitutione omnino vtendum nõ eſt,ſine authore.ff.ad leg.Corn.de falſis.l.vlt.ar.de conſe.di.iiij.ſanctum, niſi ſi approbata per Papam,vt hîc,præſumendum tñ eſt ꝙ cõpilator non eam poneret niſi authorem inueniret:ſed hîc non curauit ponere,& ſic de illo extra de frigi.& male.c.j.Laur.In gl.hîc alludit,ibi,abolita.adde iſta ſunt verba Lan.quia ita loquit:quia.d.decre.nõ fuit poſita etiam in antiqua cõpilatione.

Quædam. Dormiuerit.ſcienter cuius crimen eſt publicũ,& notorium.Lau.copulent . niſi ſit iuueois.xxvij.q.ij.qui dormierit.&.xxxv.q.ij.ſi quis.cũ Lau.il li.ver.ſic & illud.iſtud.c.plus importat quã.d.c.qđ ponitur in fi.c.d.quia:& hîc debet diſtingui,& vlterius nõ copulari in cõiugio,& exaudi ꝙ nunquã debent copulari etiam alijs . Aliam ponit ſolutionem Gra.j.e.§.quanuis.Lau.ſed.H.dicit quòd ſic continuandum,vt ſupra Gui.

Si quis viduam. Pręcipimus ſi tñ contraxit tenet matrimonoió,vt not.Gof.Phi . & B.extra de pœ.c.ij.& notatur.xxvij.q.j.hi qui.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Cui vxor non debet debitum reddere.*

2 *An ſponſalia,per affinitatem diſſoluantur.*

1 Qui dormierit. In gl.quia ipſe:ſed habetur.† ad. de tali inceſtuoſo,& adultero, vxor non debet debitum reddere.imò põt ſe authoritate dñi denegare.xxxij.q.j.dixit niſi & ipſa à tali primo debitum exigat:quia poſteà videtur facta reconciliatio tacitè:vnde de cætero non habet quid obijcere poſsit vt extra de adul.ſi vir.extra de coniug.ſeruo.propoſuit.&.c.vlt.& extra de eo qui duxit in ma veniens.& quod dicit Io.hîc in gl.debet intelligi qñ continere poteſt aliâs de licentia eccleſiæ poterit exigere , vt putat Hoſt.ſicut contraheret,cum maius ſit contrahere,quã exigere.ar.extra de deci.ex parte.talis verò,de licentia eccleſiæ contrahit,vt peius cuitetur,vt no.extra de eo qui cog.cõſan.vxo. ſuę.c.ij.& ſic poteſt intelligi quod leg.& no.extra e.c.tuę.§.vlt. ar.e.c.ex literis.in fi.ſi autem continere poteſt tunc delere põt ſaltem qñ exigitur,& ſi nõ qñ reddit aliter vix poſsit talis ſeruare talem pœnitẽtiam de qua habetur extra de eo qui cog.cõſan.vxo.ſuę.nec eſſet pœnitentia quę ad impoſsibile obligaret extra de reg.iur.impoſsibiliũ.vel dic ꝙ ſi non poteſt dolere in ipſo aſſenſu doleat ſaltem ante actum,vel poſt,non de ſolutione debiti:quia facit qđ debet:ſed de peccato qđ cõmiſit , & qđ ipſum indignum tali copula reddit de pœ.di.iij.c.pœnitentia eſt tenere &c.ſcdm Hoſt.qui ita no.io.d.c.tranſmiſſæ . Guid.

a †Vtrum aũt per affinitatem contractã ſponſalia diſſoluantur & vtrũ cognoſcens conſanguineam ſponſæ ſuę per hoc impediatur reddere debitum coniugale remittit Henricus ad not. ſua de iure pa.e.conſultationibus.& extra de eo qui cog.cõſan. vxo.ſuæ.c.trãſmiſſę.vbi de hoc.ſcripſi in.j.&.ij.quęſtionibus.

Hi verò qui. Cauſa relatioois ponitur iſte nominatiuus qui,& eſt ſimilis illis,& ſermonẽ quẽ audiſtis nõ eſt meus,& vrbem quam ſtatuo noſtra eſt.H. nec eũ.ſ.maritũ,oec illam.ſ.adulterã:ſed alij exponũt eũ.ſ.adulrũ.illã.ſ.adulterã:ſed prior expoſitio verior eſt.Bart.vixeriot. aliâs viuunt.ſi aũt.ver.adultera.ver.omnibus.ver . cõcubuiſti. & in fi.adde.ſ.ꝙ poſt mortẽ mariti poſsit contrahere medicus Io.& dic ꝙ ſi vir perſuaſit non põt ei obijcere:quia obſtat exceptio,mulier tñ malefecit ſcdm Bar.Brix.qđ dic vt plenè diſputauit io ſua quæſtione dominicali,quæ incipit cum quidam grauiter ægrotaret,vbi ita ſoluit.Gui.

Si quis. *Si mulier*.ver.quãuis.primo determinat ſi . illius c.ſ̄.e.ſi quis viduam.ſcđo determinat iſtud.c.qđ propoſuiſti.& vtrũ malè ſcdm.H.& bene.illud vero.ver.Gui.

Sexta pars.vij.q.cauſæ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Cui prohibitæ ſunt nuptiæ,& de cauſa matrimonij , aut nuptiarum*

2 *An caſtratione ſuperueniente ſoluatur matrimonium.*

HI qui. Matrimonium.& aliâs incipit illi q. & hîc incipit ſexta pars.vij.q.cauſæ xxxij.in qua dicitur ꝙ furioſi nou poſſunt cõtrahere:ſed ante furorẽ contraxerũt tenet matrimonium Io.& redit ad propoſitum principale.ſ.ad oſtendendũ ꝙ altero viuente non poteſt alter contrahere.H.& hîc incipit.vij.pars huius quæſtionis Io.In.j.glo. in fi.adde,qđ legitur,& no.ſ̄.j.q.vij.ſi quis omnẽ.in prin.In gl. de iſtis.ibi,bene poſſunt.adde poteſt dici ſecundum Vinc.

1 † ꝙ qui vtroq; caret teſticulo non poteſt.quia cum omne matrimonium cauſa prolis,& cauſa vitandæ fornicationis contrahitur,& in tali ſecto cauſa vtraq; deficiat ergo nullum eſt matrimonium cum eo.Prætereà ſi quis in contrahendo hanc cõditionem ponat,quòd filij non naſcautue nihil agitur,vt.xxxij.qõ.ij.aliquando .ergo vbi tale impedimentum naturaliter nullum erit coniugium:prætereà ſicut hîc dicitur non poteſt in carnali copula conſentire ſecundum Io.de fict . & ibi , nuptiarum.adde vbi de hoc in princ.io glo.vnde in ſenſibus . &c. & ibi,melius.adde & verè melius ſecundum Hug.qui dicit generaliter dico,quòd nec ſpado,uec caſtratus poteſt contrahere;quia neuter eſt nec eſſe poteſt potens commiſceri . xxvij.q. ſecunda . non dubium.& trigeſima tertia quæſtione prima.c. j.&.ij.ſecundũ.H.Prædicta lex ſi ſeruus loquitur tantũ in eo

qui vno

qui vno caret teſticulo,& ideò ſecundum Vinc. qui vtroq; caret teſticulo contrahere non poteſt:quia cum omne matrimonium contrahatur cauſa prolis,& cauſa vitandę fornicationis,& in tali ſecto vtraq; cauſa deficiat,ergo nullū erit matrimonium cum eo ſcdm Io.de fict.& hoc ibi no.Goff.in ſumma.de fri.& male.§.de caſtratis.ibi videas. Et ibi,matrimoniū. adde dicit. H.in hoc caſu,quòd ſecurius eſt dicere per coitum caſtrati contrahi affinitatem,quamuis ſit inhabilis ad generandum,licet fortè non fit ibi commixtio ſeminum: nam in primo coitu,ſæpe non fit commixtio ſeminum: quia fortè tunc mulier non ſpermatizat,& tamen ibi contrahitur affinitas ſecundum.H.ſed contra hoc facit,quod ipſe not.xxxv.q̃.iij.extraordinaria.& ibi dicam.Item contra iſtud dictum Io. de fict.not.Rai.dicit enim firmiter tenendum eſt,quòd illi qui habent ſecta virilia non ſunt apti ad reddendum debitum matrimonij,& ideò contrahere non poſſunt,ſic nec pueri. extra de frigid.quod ſeditur.& ſi contraxerunt nullum eſt matrimonium,vnde ſunt diuidendi ſecundum Rai.qui ita not.in ſumma.rubri.de impoſſibilitate coeundi §.vidimus. & adde
2 quod dixi.xxvij.q.ij.omne.† & in fine.adde ſed ecce ſponſus de præſenti caſtratur non ſoluitur coniugium,niſi inter monaſterium,eſtne ergo compellendus,vt intret,vt ſic ſponſa poſſet contrahere.dicit.H.quòd non ad quid ergo detinebat eam innuptam?reſpondet ipſe.H.vt ſeruiat ei in alijs:nam præter mutuam ſeruitutem carnalis commixtionis,ad multa tenentur ſibi inuicem coniugati.xxvij.q̃.j.nuptiarum bonum. vt xxxiij.q.v.quòd Deo patri.& hoc ipſe.H.no.xxvij.quæſt.ij.§. cum ergo.Guido.

Neq; furioſus. Vtrum autem,ſeu qualiter factum legitime debeat retractari, vel vitari,ſi deueniat ad caſum à quo incipere non potuit.remittit Henricus ad notata ſua de iure patro.c.conſultationibus.ſed de hoc ſcripſi plenius de regulis iuris.c.factum legitimè.lib.vj. & qualiter furioſus,vel ebrius poſſit matrimonium contrahere,ſcripſi de ſpon.c.dilectus.in duabus quęſtionibus.

Septima pars.vij.q.cauſæ.xxxij.

VT igitur. Ex præmiſſis.Hic redit ad propoſitum principale,ſcilicet ad oſtendendum quòd altero viuente,non poteſt alter contrahere. &.H.incipit.vij pars.ſeptimę quęſtionis.xxxij.cauſæ.Io.de fict.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij vinculum duplex eſſe.*

1 Tantum valet. Vinculum. Ad huius intelligentiam ſciendum,† quòd eſt duplex matrimonij vinculum, alterum reddendi debitum, alterum non transferendi ad alia vota ſua fornicatione intercedente ſoluitur primum,non niſi morte interueniente ſecundum.Solutio autem primi vinculi quandoq; conſulitur,quãdoq; permittitur,quandoq; prohibetur,quandoq; præcipitur,conſulitur etiam,ſcilicet cum ex communi conſenſu continentiam vouent permittitur autem fornicariam etiam ceſſantem, & pœnitentem quis relinquit vxorem prohibetur,quando caſtè viuentem,& debitum exigentem non vult tenere,nec debitū reddere pręcipitur,quando eam quę fornicaria eſt,& in crimine perſeuerat maritus non vult relinquere.Io.cū.i.quãuis.H. colligitur.i.contrahitur.H.procreandi cauſa ſub. ceſſante.H. idem ij pars.ꝙ ſi.ver.ipſo.ver.hic eſt principium.ver.vel ſi nō eſt.Hic autem poteſt pendere ex ſuperiori, & tunc incipit.j. ibi planè.H.& ſi habes.hic autem.nō debet eſſe poſt verbum planè,ſed ſi non eſt hic tūc debet ibi eſſe autem antiquos.geñ. xvj.In gl.de facto.adde ſimile.iij.q.vj.hoc quippe.ver.nam cū.

Vſquequo. H.& Lau.non ponūt hic principiū.c.ſed ponunt totum continuū cum pręcedenti.ſed Bar.Bri ponit initium in libris antiquis nō eſt.c.per ſe. ſed cōtinuatur literę pręce.& melius,vt potius electiuè. Lau. ſicut.ver.manet.ver.amittit.s̃.e.q.licet.In,j.gl.j.q.j.in fi. addę ad hoc.xxiij.q.iiij.quid faciet.Guid.

Octaua quæſtio cauſæ.xxxij.

CVm itaq;. Hic intitulatur octaua quęſtio cauſę.xxxij.in qua quæritur,vtrum infidelis poſſit infidelem accipere vt ad Chriſtianam religionem habeat tranſire.

SVMMARIVM.

1 *Mutatione ſtatus quædam quæ erant licita,fiunt illicita.*
2 *Votum poteſt tranſgredi neceſſitatis cauſa.*

Non ſolum. Faciunt,alia litera habet, ꝙ facit non quidam,& hęc eſt melior litera quoad ſequentia,& hęc litera legitur ſic,ꝙ.ſ.mœchari facit.non quidam.q.d.non pauci.ſed omnis ille mœchatur &c.H.ſed additio eſt quaſi dicat non ſolum ille qui dimittit nullo modo deberet ve &c.ſed etiam quiſquis &c.H.ꝙ enim.ver.non licebit.
1 ar.† ꝙ mutatione ſtatus,quædam quę primò erant licita fiunt illicita.ar.xxxj.di.lex.lxxxviij.di.fornicari.xij.q.j.nolo.H. nouerit.arg.ꝙ votum non ſit faciendum niſi de licitis,in illicitis enī nō tenet.xxij.q.iiij.in malis.&.c.definitio.xxxiij.q.v.vna. H.ſicuti exemplificat de tribus,vel poſt.ſub.ſicuti eſt.H.caſtitas.ſ.vouenda.H.ſeu.ſub.ſicuti eſt coniugis cōtinentia coniugibus fidelibus,caſtis,vouentibus,ex conſenſu.ſ.cōmuni,aliâs non licet.H.ꝙ continentiam.H.ergo.ver.In gl.ex hoc videtur
2 ibi,ſi potero.adde † no.hic.H.quòd ſi aliquis fecit votum de carnibus non ędēdis,& infirmatur ita quòd dicitur à medicis quòd eſt in periculo niſi veſcatur carnibus,& quòd aliter non poteſt euadere de pręcepto maioris poteſt carnes comedere: quia caſus eſt neceſſitatis & in huius voto tacita ineſt conditio.ſ.niſi neceſſitas vrgeret,vel præceptum maioris adeſſet.& ad hoc facit expreſſè quod no.Rai.in ſumma.de voto.§.ſequitur videre.Guido.

Sequitur cauſa.xxxiij.

QVidam vir. Maleficus.Hic intitulatur cauſa.xxxiij in qua magiſter ex præcedente themate elicit.v.quęſtiones qua recepta. quod fieri debuit cum non fuiſſet perpetuum,vt legitur,& not.extra de frigi.& male.c.fraternitatis.in gl.argumentum eſt &c.in fi.&.j̃.e.cauſa.q.j c.vltimo. ¶ Reſponſiones quęſtionum. Prima quęſtio, an propter impoſſibilitatem coeundi à viro ſuo aliqua ſit ſeparanda.dic quòd ſic ſi eſt perpetua,vt.d.c.fraternitatis.Secūda quęſtio,vtrum poſt ſeparationem ei nubere valeat cū quo primo fornicata eſt.dic quòd ſic ſi aliud non impedit,vt.j̃.ea. cauſa.q.ij.c.j.Tertia quęſtio,ſi ſola confeſſione cordis crimen poſſit deleri.dic quòd ſic ſi confiteri non poteſt,vt.j̃.de pœ.c. dixi.Quarta quęſtio,ſi tempore orationis,quis valeat reddere debitum coniugi.dic quòd ſic,vt.j̃.cauſa.q.iiij.c.vltimo.Quinta quęſtio an vir,ſine conſenſu vxoris continentiā vouere poſſit,vel minis,vel terroribus licētiam vouendi ab ea valeat extorquere.dic quòd non,vt.j̃.e.cauſa.q.v.c.j.Io.de fict.

Quæſtio prima cauſę.xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Vterq; coniugum reddere debitum debent*
2 *In debito tempus quo maritus abſuit,an computetur.*
3 *De potentia coeundi quædam quæſtiones.*

QVod autem. Propter impoſſibilitatē.Hic intitulatur prima quęſtio.xxxiij.cauſæ in qua quęritur an propter impoſſibilitatem coeundi ſit aliqua à viro ſuo ſeparanda.& diuiditur iſta quæſtio in tres partes.In prima probatur quòd frigiditas ſeparat matrimonium.Io.de fict.authoritate euangelica.Matth.x.apoſtolica.j. ad Corin.vij.in euangelio.Marc.x.c.exponit.xxviij.q.j.idololatria.H.idem apoſtolus.ver.j.ad Corin.vij.non legi.ſub.ſemper.vt ſit ſenſus non ſemper eſt alligata legi &c.aliâs non dicit verum: † quia vterq; tenetur reddere debitum alteri, niſi 1

iuſta cauſa prohibente,ſecundum.H.Item.verſi.matrimonio
iuncti.j.ad Corinth.vij.c.euangelica.ver.vnde datur.allegan-
do dicit his ita ſecunda pars.reſpondetur.non valet hæc ſolu-
tio quam ponit Gra.ſecundum illam opinionem reprobatam
de initiato,& conſummato matrimonio.H.de hac opinione
habeſ.xxvij.q.ij.§.apparet,&.c.ſeq.&.c.quapropter.&.§.iuxta
officio carnali commixtione.Io.j.glo.ibi,in maleficiato.adde
2 idem not.extra de frig.& male.c.vltimo.in fi.† ſed quid ſi vir
vadit ad ſanctum Petrum,& ſtat per tempus,nunquid illud tē
pus computabitur in illo termino?dicit Guido.na.quòd non
ar.extra de conceſſi.præbendæ.c.quia diuerſitatem.ſed adhuc
ſimul cohabitabunt per tantum tempus.ſimile.ij.q.vj.anterio
rum.§.id hoc.extra de eo qui mit.in poſſ.cum ſit in prædicta
decreta.literæ.cum ex iuſta cauſa fuerit abſens.extra de offic.
3 dele.conſultationibus Gui.† Remiſsiones autem hic neceſſa-
rias dedi extra de frigid.ſuper rubrica.§.Hoſt.autem.&.§.ſeq.
ſed & vltra illa ſi quæratur generaliter,quando allegatur im-
potentia coeundi ex parte vtriuſq;,vel alterius coniugum,
vel alterius tantum,quantum tempus habere debeant ad dan-
dum operam carnali copulæ,ſeu ad experientiam copulæ con
iugalis.ſcripſi extra de frigid.c.accepiſti.in quarta quæſtio-
ne.& adde,quæ ibi ſcripſi io tribus præcedentibus,& in dua-
bus ſequentibus quæſtionibus.& quę ſit impotentia coeundi
& quot ſunt ſpecies impotentiæ coeundi,& quæ impotentia
coeundi impedit matrimonium contrahendum,vel dirimit
iam contractum.& qualiter impedimento ceſſante matrimo
nium eſt redintegrandum.dic vt ſcripſi de frigi.c.fraternita-
tis.in quinta quæſtione,& in tribus quæſtionibus ſeq.& iſtæ
remiſsiones poſſunt reperi in.j.c.huius quæſtionis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium & ſi ſeparetur non tamen ob id dicitur diſſolui.*
2 *Cauſſa qua mulieres frigidæ non pariunt.*
3 *Caſus in quo manus obſtetricis intra valuam ponitur.*

Requiſiſti. Retinaculum.id eſt vinculum matrimo-
ni,quod alterum retinet.ſuggerente.ſug-
gerere eſt ſubminiſtrare,inſinuare,ſubijcere,ſuggeſtio,inſi-
nuatio,intimatio,ſuggeſtio diabolica,immiſsio,tentatio,ſe-
cundum Papi.fomite.fomes eſt incendium,radix,origo,fir-
mitas,fomentum,& nutrimentum,medicamentum,adiuto-
rium ſecundum Papi.exoſa.exoſus eſt qui aliquid odit,odio-
ſus verò qui oditur Pap.molitur.moliri eſt conari,diſponere,
parare,& aliquid cum mora agere Papi.quòd ſi.ſecunda pars
quid ſi.tertia pars.& ibi,præceptum eſt,ibi,æquiuocè.adde
ad hoc.ff.quando dies legati cedit.l.j.§.vltimo.In gloſ.naturali.
ibi,quidam.adde,ſcilicet cardinalis.& ibi,perpetuum.adde
pro ſententia Cardinalis.facit textus.ſ.proxi.vbi dicit retina
culum.ſed tu dic retinaculum de facto,vel quia retinet eos nō
1 perpetuò:ſed donec ſeparentur per eccleſiam ſcdm Laurē.† &
in hoc caſu ſi matrimonium ſeparatur,non dicitur matrimo-
niū diſſolui ꝓpriè:ſed potius ipſum declarari ab initio fuiſſe
nullum,vt in auth.de nupt.§.ſi verò.coll.iiij.ſecundum Hu.&
2 ibi,non mutetur.adde † no.tamē quòd frigiditas mulieris nō
inducit impedimentum ad matrimonium:ſed arctatio,&
aliæ inſtrumenti ineptię:ſed ex parte viri frigiditatis lectio,
& perpetuum maleficium ex parte vtriuſq; furor.ſecundum
Goff.qui ita no extra de frigi.& male conſultationi.& not.ꝙ
quædam ita non ſunt,quòd non poſſunt fieri mulieres hæ ſa-
nę non ſunt.ff.de ædili edic.quare.§.mulierem.ſecundum Lau.
& Vin.& ibi,dicunt adde ſecundum Cardi.& ibi,perpetuum.
adde ar.ad hoc extra de frigi.& male fraternitatis.vbi ſatis de
hoc io gl.ar.eſt hic &c.ibi videas.In glo.quaſi dicat.ibi,ſciret,
adde ad hoc.C.de ſpon.l.vltima §.fi.& adde quod no.ĩ.c.pro-
3 ximo.In gl.hoc intellige.ibi,per obſtetrices.† adde tu dic quòd
in hoc caſu.vij.manus adhibetur;quamuis mulier probauerit
per aſpectum corporis extra de fri.& male.c.vlti.& eſt ratio
quia oculus obſtetricum ſæpè fallitur.xxvij.q.j.nec aliqua ſe-
cundum Goff.qui ita no.in prædicta decre.vltima.dicens ꝙ
hoc eſt contra Io.qui dicit quòd iſta purgatio ſeptimæ manus
locum non habet cum mulier virgo eſt:quia tunc ſufficiat in-
ſpectio corporis ſecundum Goff.& iſtam ſententiam Gof.ibi
ſequitur Hoſt.quamuis.B.& Hoſt.aliud ibidem innuere viden
tur.In glo.vltima in fine.& in fine addit hic Lau.quòd in hoc
caſu ſufficerent duo,ſi ſeptem non poſſunt haberi,imò & eis
ſolis crederet,ſi fama eſſet.ar.xxxv.q.vj.ſi duo.ſecundū Laur.
& not.ſecundum Tan.quòd illud ſacramentum de quo hic lo-
quitur,& extra.e.ti.laudabilem.in fi.tantum locum habet,qñ
frigiditatis hominis allegatur.vnde nō præſtatur in caſu arcta
tionis tale ſacramentum parentum extra.e.ti.fraternitatis.ver
ſic.vnde &c.ſed &.ibi dicit Hoſti.quòd ſibi videtur,quòd in
omni caſu in quo euidenter non conſtat de illa impotentia ſit
ſolennitas adhibenda:ſed hoc iure aliquo non probauit Inno.
tamen nota in prędicta decreta.laudabilem.quòd cum ſæpe
oculus fallatur.xxvij.q.j.nec aliqua ſemper neceſſaria eſt.vij.
manus ex.e.ti.c.vltimo.in archa.tamen ſecus dicit in prędicto
c.fraternitatis.quia eſt probatio infallibilis.In gl.& quòd in fi.
adde ibi operam carni dantes.Gui.

Secunda pars.j.q.cauſæ.xxxiij.

HOc autem. Hîc incipit ſecunda pars primæ quæſtionis cauſæ trigeſimę tertiæ ſecundum Ioannem de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Cum agitur de carnali copula an ſit vni credendum.*

Si quis accepit. In veritate,id eſt iuramento de
veritate ſuper hoc à viro præſti-
to,vt extra de ſpon.impub.continebatur.in fine.quod de viro
probatur propter fauorem animæ,vt ibi not.T.& Goff,eod.
titu.atteſtationes.in fi.In.j.gl.ibi,ſeparationem.adde ſub.ſed
tamen eum habeat vt fratrem,& in hoc caſu videtur loqui
extra de frigid.& male.conſultationibus.dicit,licet incredibi-
le &c.operatur enim ſcientia,quòd eum habeat in fratrem,
ſed ſecus ſi ignoranter contraxiſſet potens autem ſi cum alia
contrahat,ſemper tenet matrimonium,quamuis in primo ca-
ſo eam,vt ſororem tenere cogatur,& alere ſecundum Inn.qui
ita ibidem intellexit.ſed hanc ſententiam non tenebat Vinc.
dicens,quòd non eſt ibi matrimonium,& non compellitur qs
remanere in ſocietate,quam non vult.ff.pro ſocio.ſi vnus.§.vl
timo.ſecus fortè in maleficiato ſi ſcienter contraxiſſet ſecun-
dum eum qui ita not.extra de frigid.& male.c.vltimo.& in fi.
1 adde de hoc not.ſ.c.proximo.Gui.† Verum autem ſuper veri
tate carnalis copulæ vnius teſtimonio ſit credendum.ſcripſi
de deſpon.impu.c.continebatur,in prima quæſtio.& verum
matrimonio ſeparato propter aliquod impedimentum,& im
pedimento ceſſante,vel ſublato,iterum debeat matrimonium
redintegrari.ſcripſi in prædicto.c.fraternitatis.de frig.

Tertia pars.j.q.cauſæ.xxxiij.

ECce quòd. Impoſsibilitas.H.incipit tertia pars primæ quæſtionis cauſæ.xxxiij.

Si per ſortiarias. De occulto.de
pœni.diſt.iiij.ſi
ex bono munimina,id eſt officia,vel ſuffragia.ſanant.Geñ.
xx.quòd ſi.verſic.ſed poſtquàm.ver.In glo.hic potius.ibi,non
tenet.adde idem ſentit Inno,extra de frig.& male.c.vlti.& illa
decret.ſecundum eum loquitur in naturaliter frigido.ſed &
Vinc.G.B.& Hoſtien.tenent quòd iſtud.c.tenet.& hoc verū
eſt vbi eſt perpetuum impedimentum quod non ceſſat intra
biennium,vel triennium per exorciſmos,& orationes,vt hic
& in

& in præd.decre.& ita intellexit Vinc. & Tanc. vnde dicebat Goſ.dicas aliquod maleficiũ fortè perpetuũ, vt deleri non poſſit.puta datum ad ędendũ,vel bibendũ,vel mortuus eſt maleficus,vel proditũ eſt maleficiũ vel ſorte maleficus neſcit delere, & in his caſibus poteſt habere locum iſtud.c. ſi per ſortiarias, ſecundũ Goſ.qui ita no.extra.de frigi. fraternitatis. vbi etiam de hoc per Ber.ſed hoc .ſ. quod dicitur in fine.c. præcedentis. præmiſſo.c.s̃.eo.requiſiſti.Guido.

Secunda quæſtio Cauſæ.xxxiij.

QVod autem ei. Hic intitulatur ſecũda quæſtio cauſæ xxxiij.in qua quærit̃,an poſt ſeparationẽ vinculi matrimonij,mulier ſeparata, ei poſsit nubere cum quo prius fuerat fornicata. Sed aduerte quia iſta quæſtio iã ſoluta erat.s̃.xxxj.q.relatũ.Et ideo iſta quęſtione dimiſſa,ſtatim in locũ eius proponit magiſter hic in ſequenti.§.ſed quæritur.aliam quæſtionẽ incidentẽ,in qua quæritur.an vir,qui ſine eccleſiaſtico iudicio,nulla cauſa diſsidij rationabiliter probata,ab vxore diſceſsiſſet,eſſet cogendus redire ad ipſam.Et diuiditur tractatus huius quęſtionis incidentis in.x.partes. in prima parte probat magiſter per tria capitula, ꝙ ſi quis vxorem dimittit ſine iudicio eccleſiæ , cogẽdus eſt ad illam redire.eius.ſimile.vj.q.j.ecce in quibus.dño dic,vt.xxxj.q.ij.§.j.in fine.¶ In.j.glo.ibi,à viro.adde,ſubau. nec petit reſtitui.quod dic vt no.s̃.de adul.c.intelleximus.&.c.ſignificaſti.& c.literas.alleg.

SVMMARIVM.

1 *Agens poſſeſſorio an deinde agere poßit petitorio.*
2 *Exceptio adulterij qualiter obſtet reſtitutioni coniugis.*

1 Seculares. Dimittantur.† quid ſi mulier egit poſſeſſorio,& ſuccubuit in cauſa,nunquid agere poteſt petitorio? dicit Ray.ꝙ poteſt,ſed ſi egit petitorio , non pŏt poſtea agere poſſeſſorio,ſi ſuccubuit.Si vero incœpit agere,non tamen peregit,& nondũ eſt renuntiatum teſtibus , nec plenè liquet de cauſa poſ.dimittere iudiciũ petitoriũ, & etiam inchoare iudiciũ poſſet.extra de cauſa poſ.paſtoral.& lex dicit quòd non videtur renunciare poſſeſsioni , qui rem vendicare cœpit,& pŏt iudicium poſſeſſorium intẽtare dimiſſo iudicio rei vend.ff.de aequi.poſ.naturaliter.§.nihil cõmune.ſecundum Ray.qui ita no.in ſumma.quo modo & quãdo mulier pŏt &c. §.ꝙ ſi mulier &c.Sed arg. cõtra quia poſſeſsio in hoc caſu ſine proprietate vera vel præſumpta,haberi non pŏt.vt legitur & not.extra de reſti.ſpo.c.ex tranſmiſſa. ſententiam Ray.videtur Hoſti.reprobaſſe.vt patet ex eo qd not.in ſumma rub. qui ma. accu.poſ.§.j.ver.eſt aũt &c.& de cauſa poſ. & propriè.ſub.§.his igitur.ad illicitam.ſ.ſtupra.aliena.ſ. coniugia.i. alienas vxores.
2 Pro eo alia cauſa aſsignatur.j̃.eo.§.in hoc.Guid.† Tu verò,cũ quæritur qualiter reſtitutioni coniugis obſtat exceptio adulterij, dic vt ſcripſi extra de diuor.c. ſignificaſti.in.j.ij.&.uij.q. Et adde etiam quæ ſcripſi ibi ibi in tribus quæſtionibus ſequẽtibus & etiam in tertia quæſtione.

Ad quod. Lex diuina.Mat.x.c.¶ In.j.glo.ibi, deſerere.adde.viij.q.iiij.nonne.Et in fin. adde.vt ij.q.j.nemo.s̃.xxx.q.v.c.nullũ. in rub.ibi, reſtituatur. adde qd dicit in rub.non continetur in litera.c.ſed dicit ꝙ antequã reſpõdeat accuſata,res ſuas diſponere permittit̃,ſecũdũ Io. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Hyſtoria mulieris à ſuo viro accuſatæ.*

1 Hyſtoria. De caſtitate.ſ. violata. vel dic obſeruata.ſ. volebat † caſtè viuere & debitũ viro negare vnde à viro accuſabatur.H.vnde dicit in fine. ꝙ hæc litera loquitur ironicè.q.d.adeo caſta erat vxor eius, ꝙ nunquã niſi de caſtitate eã accuſare poterat.ſi tamen caſtitas accuſabilis eſſet. Sed Ber.brix.intelligit,ꝙ vxor erat à viro ſpoliata, & ab eodẽ de adulterio accuſabatur,præcipitur ꝙ ante reſtituatur quàm reſpondeat obiectis. Alij aliter dicũt,vt dicit in glo.rem familiarẽ.ad hoc qd conſonet propoſito magiſtri,& rubricæ faciat vim in hoc,quod dicit.rem familiarẽ.nã in domo mariti, quaſdam res habebat paraphernales quibus ſpoliata erat à marito,præcipitur ergo vt res familiaris reſtituatur ei,in domo ipſius mariti,& maritus reſtituatur ei vt ipſa cohabitet, & cõmiſcetur ei.ſic & ante ſecundũ.B.& hunc intellectum videtur tenere Lau.qui exponit rem familiarem.i.res paraphernales ſed debitum reddendum,reſtituenda eſt,niſi in caſu conſanguinitatis.extra de reſti.ſpo.litera non tamen indiſtinctè. vt ibi,ſecundũ Lau.vel ſorte Gratia.intendit argumentari ex hoc.c.q. à minori.q.d.ſi res familiaris.quod minus eſt,reſtituatur,multo fortius & maritus,quod maius eſt ei reſtituẽdus eſt,imo ipſe Euſebius videtur ad hoc induxiſſe dictũ Imperatoris, ſecundum.H.tunc demũ.q.d.non ante H.hæc.ſcilicet reſtitutionem fieri.Lau.omnes.leges de hoc loquentes.ſimile.ff.de vſuſtu.accreſ.l.j.Lau.publicę.Romanę.B.Si autem.ſecunda pars.¶ In.j.glo.ibi,induciæ.adde.ſ.præparatorię.ſecundũ Io. de fic.qui hîc approbat iſtam caſus poſitionẽ,& quidam alij, vt dicitur in gl. ſequẽti.& in fine ibi, nulli datur dilatio.adde,de hoc not.iij.q.iij.§.ſpatium.Et in fine adde,de hoc no.iij.q.ij. in ſumma. in fi. Guido.

Secunda pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum de libero exhibendo pro vxore parentibus competit.*
2 *Quare ſit iuſta appellatio aut non iuſta.*

SIue de coniugij. Hic incipit ſecũda pars ſecundæ quęſtionis,cauſę.xxxiij.in qua probat magiſter quòd ſi fœmina in iudicio cõtendat cũ aliquo, reddenda eſt ſue libertati.Io.de fic.ſociata. vide
1 tur ergo per hoc.c.† quòd interdictũ de libero.exhi. locũ habeat,ſiue cõpetat parentibus,pro vxore contra maritum. Sed tamen lex dicit contra.ff.de li.ho.exhi.l.j.§.vlt.Sed quod hîc dicitur,locũ habet,cũ fortè non vult vir eam pro vxore tenere, vt hîc innuitur ſecundũ Lau.itaq;,ver.¶ In glo.ar.quòd iudex in fine.adde in iſta decre.no.Inn. quòd iuſta eſt appellatio eo
2 † ipſo,quòd locus non tutus aſsignatur,& ſi nõ petat locum ſecurũ,ſed debet iudex eam ſibi offerre.dicit etiã idẽ Inno.quòd quãdo appellatur,qa locus nõ eſt tutus , ſufficit dicere appello quia locus,quẽ mihi aſsignauiſtis non eſt mihi tutus,nec oportet eum exprimere quare non eſt tutus vt in pręd.dec.ex parte.Et ita ipſe no.extra.de no.ope.noui,nuncia.c.pe.in glo. vlt. aliâs penul.Sed hoc aliquibus non placet.vnde dicebat Goffr. quòd grauamen,qd opponitur non contingat perſonã iudicis habet proponi,& probari coram eodem à quo appellatur : vt ſi dicatur locum iudicij non eſſe tutum , ſed periculoſum propter inimicitias,vt in præd decre.ex parte . extra de ſpon.cum locum.& hîc cũ ſimilibus vel aliqua difficultas accedendi ad locum.& hoc ipſe Goſ.no.extra de appel.interpoſita,hos ſequitur ſententiã Goſ.dicit enim quòd antequã fiat appellatio, debet iudex requiri,vt locum aſsignet congruũ , & ſecutũ. quod ſi facere denegat , tunc deinde poterit appellari, & hoc dicit, de ſtilo curiæ comprobari,vt ipſe Hoſti.not.in præd. decre.ex parte.Si audacia concedatur,non recedo à ſano dicto. Goffre. debet proponi,& probari niſi eſſet notorium tunc ſecus. arg. extra vt li.non conteſt.c.ij.& per id quod ibi no.Et adde quod dixi.iij.q.ix.c.hortamur.& bene facit ad hanc materiam decr. Alex.iij.de ſen.excõ.cæterum.ver.& hoc ipſum. ibi vide Gui. Tu verò,cum quæritur vtrum ſi alicui parti locus non tutus per iudicem aſsignetur,ex hoc ſolo poterit illa pars appellare, dic vt ſcripſi,extra de appella.c.ex parte. vbi de hoc etiam per Henricum.

Tertia pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

IN hoc capitulo. Videtur.Hic incipit tertia pars
ſecundæ quæſtionis.cauſæ.xxxiij.in qua quæri
tur qualiter puniuntur vxoricidæ. Ioan. de fic.
per iudicem xvj.q.vj.placuit.C. de iudæis nul-
lus.ſ.xxiij.q.v.lex æterna.&.c.non fuſtra.etiam quòd.j̃.ſecun-
da pars.homicidij id eſt mortis.¶ In.j.gloſ.in fine. adde,vel dic
vbi dicit aut ab illicita,&c.ſecundum.H.& Bar.brix.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quo matrimonium diſſoluitur.*

Interfectores. Sine iudicio.i.ſine authoritate iudi
1 cis.H.cõiugium denegatur.† pone
quòd vxoricida contraxit cũ aliqua ignara illius reatus, nun-
quid iſtud matrimonium ſeparabitur petente muliere? Credit
Roſ.bene quòd ſic,aliâs non,cum non ſit puniẽda mulier quæ
non delinquit,& quæ illius delicti non fuit particeps. extra de
eo qui cog.cõſan.vxo.ſuæ.diſcretionem &.c.Iordanem.ſed ad
petitionẽ viri non,quia iam allegaret ſuam turpitudinẽ quod
eſſe non debet.extra de dona.inter vi.&vxo. vnde mulier con
cipiet ſic libellum coram vobis. &c. petit. B. mulier à viro ſuo
ſeparari,qui primã ſuam vxorem interfecit,& debet ſine con-
iugio remanere,& ſic concipiatur libellus,volunt iura prædi-
cta.& eſt.op.dec ad hoc de eo qui.du.in ma.c.j. ſecundũ Roff.
bene alij dicunt contra arg.ſ.eo.quicunq;.& no.j̃.eo.admone
re.in glo.ſi tamen.& melius.j̃.eo.§.de pœnitentibus.& extra de
pœni.c.ij vbi Phi.Goſ.&.B.notant.quod licet tale crimẽ im-
pediat matrimonium contrahendum,non tamen dirimit iam
contractũ.Sed Ber.hiſp. contra. & hoc per hanc literam. cum
dicit penitus coniugium denegetur.Sed Hug. ſentit cum alijs.
ſ.ꝙ non dirimit iam contractum. ¶ In gl.j̃.e. in fine.adde,ſub.
vbi iſta indulgentia Leonis,de qua hîc dicitur ſecundũ Hugo.
¶ In gl videtur ibi,exigunt.adde,vbi de hoc.Et ibi.ſi quis. om
nem.adde,ad idem.lvj.di.c.cenomanẽſem.H.Et ibi,eſt vis.ad-
de arg.ad hoc xxxv.q.iij.de inceſtis.ſecundũ vnam expoſitio-
nem.ibi de hoc.in hoc.c.ſ.proxi.ſed eccleſiaſtica.verſi.gladio.
Matth.x.mactare.prædicando vel excõmunicando. manduca-
re.i.vnitates eccleſiæ incorporare.hęc hyſtoria recitatur,& po
nitur.ij.q.vij.Petrus poteſtatem.in euangelio.Matt.x.c.Gui.

SVMMARIVM.

2 *An lex cedat canoni.*

3 *Qui manus in clericum mijcit an ſit excommunicatus,*

Inter hæc. ſ.ſancta.verſu.conſtringitur.ſcilicet talibus
quæ permittuntur vxores interficere. arg.
xxiij.q.viij.bis à quibus.vel non adſtringiſ.ſ.vbi eccleſia ſtatuit
1 contrarium,† lex enim cedit canoni,ſi in canone contrarium
reperiatur.x.di.lege.aliâs.ſecus.arg.extra de no.ope.nuntia.c.j.
Vnde tibi caueas,nec dicas canonẽ legi obuiare, ſi concordare
poſsis,quia promptum eſt iura cõcordare.C.de inoffi.do l.vna.
nam tenetur eccleſia exequi.quòd in lege humana continetur.
xxv.q.j.ideo.vnde expone.hîç legibus.ſ.talibus vt prædixi. Io.
2 de fic.Guid.† Verum autẽ inijciens manũ in clericum, quẽ in-
uenit,cũ muliere turpiter agentem ſit excõmunicatus, ſcripſi
de ſenten,excô.ſi verò alicuius.in iiij.q.

Quicunq;. Duxerit. intelligũt quidam hoc.verbum
cũ determinatione eius quod habetur.ſ.
ſ.eo.interfectores.ibi,exceptis &c.ſed aliud innuit hæc litera.
quicunq;.& hoc.no.j̃.eo.admonere.in gloſ. ſi tamen &c.quod
ſi.verſi.conſentiat ad agendam pœnitentiam.H.eadem lex.ſe-
cunda pars.¶ In gl.ar.quòd.ibi,ad pœnitentiam.adde, ad hoc.
xxxv.q.viij.inceſtuoſi.ſ.eod.q.c.j.ſ.xxiij.q.iij.itaq;. & in fine.
adde,& arg.xvij.diſt.nec licuit.Guido.Vtrum autem quis poſ
ſit compelli ad ſatisfaciendum,vel agendum pœnitentiam de
quolibet crimine ſeu peccato,ſcripſi de ſponſa.c.ad audiẽtiam
in ſecunda quæſtione.

SVMMRIVM.

1 *Seculum malum quare dicitur.*

2 *Infamia orta ex crimine publico an tollatur.*

3 *Quando votum ſit obſeruandum.*

4 *An ſuper id in quo diſpenſatum eſt,quis poßit accuſari:*

5 *Quædam de coniugibus matrimonio,& monitione.*

Admonere. Filius.vis eſt in verbo.filius enim dici-
tur quaſi dilectus,à philos qd eſt amor.
ſecundum.H.ſine cauſa.ſub.maximè.j.c.j.atrocius.i.atrociter.
H.iniquitatem.accuſando,ſic Hug.inducere ſecunda pars,hic
oſtendit quæ ſit illa iniquitas,quã addebat.H. quoniã.q.d. be-
ne dico.ꝙ addas iniquitatem in hoc.c.quoniã &c.H. nec euan
gelium.Ioan.viij.prius.tertia pars legis. Deutero.xix.eam. ad
hoc.xxxij.q j. de benedicto. peccatoris iij.q.iij. hi qui. & Eze.
xviij.&.xxxviij.idcirco.quarta pars.ſeculũ quod. quòd eſt oc-
1 caſio mali.Simile. xxj diſt.quãuis,† vel dicitur ſeculũ malum,
quia in eo mala fuerit.ſicut & illud redimentes, quoniam dies
mali ſunt.H.publicam.i.ſolennem.H.ſanè.vt tam panis,quã
aqua ſit ſibi ſaporoſior.H.ſi merueris.id eſt ſi dignè egeris pœ
nitẽtiam.H.ſunt & alia.ver.ſi autẽ.ver.nec alieni.quinta pars.
¶ In glo.ſimile.ſ.ibi,vxori adde,de vxore prius habita credit
H.hoc eſſe verum.ſed de poſtea ducta non videtur eſſe verum
ſecundũ.H.&.M.& ibi corpus.adde,vt.xl. diſt. ſicut. ¶ In glo.
noneſt in fine.adde,ad hoc.xxxij.q.ij.quicquid.¶ In glo.argui
quòd ibi,quòd autẽ,in fin.adde vbi de hoc.xxvj.q.v. quicunq;.
& ibi,de his criminibus.adde,vbi de hoc.&.ij.q.iiij. habet hoc
&.c.mẽnam. & extra de elec.cum dilecti.in glo.penul.dicebat
2 Mel.quòd hoc crimen fuit publicum. † & ideo infamã ortam
ex eo,non fuiſſe deletam per pœnitẽtiam, vnde poſtea poteſt
accuſari,& acta penitentia.Sed arg.contra.xxvj.q.v quicunq;.
j.reſpon.vbi de hoc & xlix.diſt §.j iuxta finẽ.vbi de hoc videas.
& not.extra de tempo.ordi.quęſitum.in gl.ibi,& quandocũq;.
adde iſta fuit ſententia Ber.hiſp.nõ.H.Et ibi,& ante.adde hoc
dicit vt no.ſententiam Goſ.ruſ. quia & iſtam ſententiam no-
luerũt habere,in cura & diſciplina,vſq; ad peractam pœniten-
tiam ſeptennem.& hoc probatur.j̃.eo.§.ex pręmiſsis. probato
enim,vt hîc dicũt,adulterio,ſtatim poteſt eam dimittere quo
ad debitum,& quo ad habitationem : ſed quo ad curã & diſci-
plinam,non poteſt eam dimittere, vſq, poſt pœnitentiam pe-
ractam.Sed.H.ſentit.cum Io.& Lau.dicens quòd hîc argumen
tatur Stephanus à minori ſic,poſt.vij.annos.poteras eã dimit-
tere,pœnitenti peracta.per approbatã cauſam.id eſt per adul-
terium probatum,in conſpectu eccleſię.dimittere,dico etiam
peracta pœnitentia non ſolùm ante, quod maius videtur .ſ. ꝙ
poſſet eam dimittere poſtea cum eſſet iam purgata.i. pœnitẽ-
tiam,nec diceretur adultera,multo ergo magis poteſt eam di-
mittere,ante etiam quoad omnia:nam poſt latam ſententiam
diuortij ab eccleſia, poteſt eã dimittere quoad omnia. Et iſte
eſt verus intellectus huius literæ.& ſub.etiam vt dictum eſt ſe
3 cundũ.H.¶ In glo.ex hoc loco.ibi,votum. adde, intellige.† cu
ius voti obſeruatio poſſet præbere materiam vagãdi, vel ſcan
dalizandi fratres,vel minuendi debitum obſequium.Si autem
vouerit dicere vnum pſalterium, vel aliquã aliam orationem
dicere vbi nil mali poteſt contingere ſeruandũ eſt votum . Eſt
enim ſibi licitum plus mereri ſecundũ Inn.qui ita not.in dicta
dec.ſcripturæ. quæ hîc allegatur. & ibi,tenetur. adde ,hæc fuit
ſententia Lau.dicentis,quòd licet intret monaſterium, aget ta
men pœnitẽtiam,nec deperit ei,nam dicit dominus, quicquid
ſupererogaueris reddam tibi.ſecundum Lau. qui tenet. quòd
talem cõmutationem,intrando monaſterium non poteſt face
re niſi authoritate ſuperioris.quod dictum intelligo verum, ſe
cundũ iſtud quod.ſ.proxi.dixi.De hoc ſatis no.in pręd.c. ſcri-
pturæ.& Ray.no.in ſumma rubrica de votis.§.circa votum pe
regrinationis &c. In glo.per ſynceram.ibi.inebriat.adde, ſub.
pręter vnum Sed nunquid licet ei bibere lac,vel amigdalinam
aquam,aut vuas commedere.dicit Hugu. credo quòd ſit.quia
talia

talia non inebriant. ¶ In gloſ.ſed nunquid.ibi,quòd non.adde, Hug.contra dicens,q hic accipit carnem ſtrictè,ſecundũ vulgarem vſum,non ob.quod ſequitur in panę &c. quia hoc non aget omni die,ſed tamẽ certis diebus,& hoc eſt quod ſequitur. ſecundum.H. Et ibi,aqua adde,ad quam literam declarandum videas quod legitur & not.extra de pœnis licet.& ibi,ferus dic vt.xj.q.iij.de illis &.xxij q.v.c.j.in fine.in glo.de conſe. diſt.iij. ieiunia.& ibi,de lardo.adde lardum dicitur,eo quòd in domo poſitum conſeruatur,nam antiqui domos lares dicebant ſecũdum Papi. ¶ In glo.ſi tamen.ibi,matrimonium. adde idem no. hic.H.de hoc no.xxvij.q.j.hi q.extra de pœn.c.ij. ibi videas.& dixi.ſ.eo interfectores.ibi quære.Et ibi,alij.adde,hoc idẽ etiã eſt in matre,vt patet.xxxv.q.iij §.hac authoritate.C. de impu. & alijs ſub.l.vlti.in fine. & ibi ſuæ.adde vt. xxxv.q.x.c.j. extra
4 de biga.debitum.Guid. Tu verò † cum quæritur vtrum criminoſus de crimine,de quo eſt cum eo diſpenſatũ, valeat accuſari.Henricus remittit ad notata ſua,de tempo.ordi.c.vlti.,& de accuſ.c.de his.& vtrobiq; de hoc ſcripſi. Et quis poteſt vouere & quis non.& vtrum teſtes nunc,vel aliàs coniuncti ſuper criminibus,in modũ exceptionis ſibi obiectis, vt à teſtimonio repellanf,poſsint,& debeant ſuã innocentiã oſtendere & proba-
5 re,ſcripſi de excep.deniq;.vbi etiã per.H. † itẽ quę, & quot impediunt matrimonia cõtrahenda, & dirimunt iam contracta, ſcripſi de frigi.& male.c.literę in.iiij.q.& vtrum vxor adultera poſt pœnitentiã poſsit repellere virum ab accuſatione, vel denunciatione adulterij,vel ecõtra,ſcripſi de diuor.c.gaudemus. in.vj.q.& qualiter,dum agitur de crimine,neceſſaria eſt præcedens monitio,ſcripſi de ſymo.c.licet hely.in.ij.q.

Si quod. Legem.Matth.xix.& j.ad Corin.vj. ¶ In glo. ſic igitur ibi,maius.adde, ſic.xxij.q.j. cõſidera. & ibi,quid contra.adde ſ.ad textũ.& ibi,ſed ibi. adde.ſ. in.d.c. quid & in fine.adde,quod dic.vt plenè not.iij.di.c.vlt. in prin. Guido.

Quarta pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

IN præmiſsis. Hic incipit quarta pars ſecũdæ quæſtionis cauſæ.xxxiij. in qua dicitur quod continef in.c.ſeſo.de ſic.& ſunt iſtę authoritates.ſ.iiij.c. proxi. præce.ſed poſt.ſub.etiã.ſecundum.H.permittere.ſ.c.admonere.ver.prius.dimittere intelligit.H. quoad omnia,ex quo data eſt ſententia diuortij ab eccleſia,nec eſt tenenda illa notula Roff. & Ioſ.& quòd ante finitam pœnitentiam, nõ debet quis dimittere vxorem,quoad curam & diſciplinam ſecundũ.H ſin autẽ.verſi.clericis.ſecũda pars.vode.i.ad probandum hoc,quod hic in fine.§.dicitur.Guid.

Placuit. Peccauerunt.adulterando,ſecundum Hug. peccãdi.xxxij.q.j de benedicto.H.ita. verſ.ſeruitia. ver.i.ſeruientes.H.cum vxoribus.ver. ¶ In glo.nam ſi.ibi, iniũgere.adde ſuper hoc videas,quod no.xxx.q.j.omnes.in gl. item no. &c.& quod ibi dixi. Et ibi,quòd non.adde,ſed.H. cõtra & ibi alij.adde,vt Ber hiſp. ¶ In gloſſ.& eſt hic. ibi,dilecti. adde, adulterij.l.nã propter alia crimina,non ſeparantur.xj.q.j.quoniam.ſecundum.H.& hoc eſt quod ſequitur tam ipſam,&c.& ibi,vitare.adde idem ſentit hic Laurẽ.cuius fuit iſta glo.de hoc no.xxvij.q.j.de filia.Guido.

Quinta pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

NVnc autem. Hic incipit quinta pars ſecundę quæſtionis,cauſę trigeſimetertiæ,in qua dicitur quod hic.& in ſequen. c.continetur. Ioan.de ſic.

SVMMARIVM.

1 *Officium pœnitentiæ quod ſit.*

Hoc ipſum. Poſt ſeptem.hic videas quod no. de pœniten.diſt.iij.ſunt plures.in glo.ſed nunquid in ſententia aliàs modicum valeret.xxxvij. diſt. relatum. xxxj.q.j.c.quòd ſi.Hugo.non legitur. Nume.xxij.c.& habetur l.diſt.§.è contra.&.ij.q.vij.§.de his.maria.ver.extra collegimus. quoad officium. vel communionem ſacramentorũ.quandoq;
1 Hug.vel pro.i H recipiat.hoc eſt verum quandoq;. † Nam & pœnitentia & ſi acquirat gratiam,non tamen ſemper reſtituitur in poteſtatem priſtinam.de pœni.diſt.vj.qui vult.ſecundũ Hug.in fine.ſecunda pars.potior.xx.diſt.in prin.in j.gloſſ. permittit.adde.l.diſt.domino Hug ¶ In glo.ſed cõtra.ibi, amplectenda.adde,de hoc no.xxj.q.ij.in principio.ibi vide. ¶ In glo. licet in fine.adde,&.c.ſi quis monachus.hoc autem de maria.ſ. vt.ſ.c.proxi. B.Dauid.ij.Reg.xj.&.xij.vſurpatũ. in bona parte ſumitur,ſic.xxxvj.diſt.§.ecce.verſic.hoc idem.ff. de vſucapi. l.ij.ſic præſumere.ſumitur in bona ſignificatione .ſ v. diſtinc. ad eius.xvj.q.j.monachi.Sic abuti, ſumitur in bona ſignificatione.C.de iure doti. vbi. maiorum criminum.i. criminalium peccatorum.H.contra naturam.xxxij.q vij.adulterij. Guido.

Sexta pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

DE pœnitentibus. Hic incipit. vj. pars ſecũdę quæſtionis cauſæ.xxxiij.in qua quæritur vtrum ſolenniter pœnitentes poſſint contrahere. & dic quòd non debent, niſi eſſent iuuenes, ſi tamen contrahant tenet Ioan.de ſic. ¶ In j.gloſ.ibi, alij. adde,vt Ber, hiſp.Et ibi,ſeparantur.adde ad hoc facit expreſſè,quod legitur & not.extra de deſpon.impu.ad diſſoluendum.in fine.

De his. ſui.j.Pet.c.ij.concubitus, inſultatio eſt vt forte quidam eorum contraxerũt matrimoniũ, vnde dicit,& noua coniugia.alij fornicabãtur,vnde dicit inhibitos. concubitus,&c.H.abſolutionem.ſ.pœnitentię.i.poſt pœnitentiam publicam,vel ſolennem,quæ ſoluit à pœna, & à culpa.H. Hug·pœnitendi.ſ.ſolenniter. B.exemplũ.vt hoc verbum melius cõcipias, noſſe debes,exemplũ eſt alicuius facti, vel dicti præteriti propoſitio cũ certi authoris nomine, vt ecce omnes pro ſuperna patria lachrymare debemus,ſicut fecit apoſtolus, qui tot eſt verbera paſſus. ¶ item exemplum eſt,quòd particulare propoſitum, particulare quoddam contendit oſtendere, hoc modo: oportet à Tulio conſule vocari Cathilinã cum à Scipione Gracch⁹ fuerit interfect⁹.Sed a dilectiõe ducit exordiũ,licet ab eodẽ diſsideat cum illa à pluribus hoc autẽ ab vna parte contendat ſecundum Papi obſcenis.i.immundis, turpibus ſecundum Papi.quibus.verſi.fragilitate.& ideo,eſt ibi ſubueniendum.xxxiij.diſt.fraternitatis communionis.l.diſt. pœnitentes xxiij.q.vlti his.nam formã.ſecunda pars.deuixerunt. i.turpiter vixerunt.ff.de calun.l.j.&.l.generaliter. ¶ In gl.hoc c.ibi,creditorum.adde,ſimile.ſ §.proxi.in gloſſ.j. ¶ In glo. ſed nunquid ibi,alij.adde, vt. B hiſp.& in fine. hic adde quod not. l.diſt.ſi quis poſt.ſed quia.iſte.§.reſpicit.§.præce.vel.c. proxi.ſe. H forte gratianus voluit interpretari.c.præce.quòd coniugiũ eſt contractum, poſt pœnitentiam ſolennem debet ſeparari, & in hac opinione fuit Ioſ.& hoc forte propter.§.iſtum.ſed.H. contra.niſi ſit aliud impedimẽtum.timore.timor accidens eſt. itaq;.ſicut Homerus ait in Achille, fuit aliquando timor, ſed timiditas nunquã timiditas eſt vitium animi,vitium ſempiternum.quod eſt etiam ſi timor non ſit,timor ſanguinem gelat ſecundum Pap.de hoc plene inuenies per.H.videri.c.fornicatio. & ibi videas.retinere.ĩ.eo.c.proxi.contrahere.ĩ. eo. in adoleſcentia.Guido.

Audiuimus. In quo verſic.calle.callis iter pecorum in ſyluis, viæ certæ pecorum veſtigijs. vnde à calo pede vel à calcando dicuntur. ſecundum Papi. dicẽte.Matth.iiij.c.orthodoxorum orthodoxon.grecè, rectè glorioſus.id eſt qui rectè viuit & credit.orthodoxus eſt rectè credẽs,& vt credit viuens,ortho.enim grecè rectè dicitur latinè.

doxa.gloria.i.vir rectæ gloriæ.quo nomine non poteſt vocari qui aliter viuit quã credit,orthodoxus,rectè catholicus homo dicitur fide rectus,& vita probabile,qui grecè,vir rectè glorię dicitur ſecundum Papi.caligine.caligo.vmbra.nebula de ſpiſſitudine aeris facta quod maximè aeris calore gignantur.inde caligare.i.obſcurare.& caliginoſus.Papi.Guid.

In adoleſcentia. In pręd.glo.ibi.criminum.adde poſitorum.ſ.eo. de pœnitentibus.¶ In glo.j.coniungendus.adde,& ſic ponatur tempus,pro tempore,ſic.xxiij.q.j.vt.¶ In glo.finis.in fine.adde, & hoc etiã dicit.H & Ioan.de ſic.Guido.

Septima pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

SVMMARIVM.

2 *Pœnitentiam agens an pro defenſione iuſtitiæ arma ſuſcipere poßit.*

LAtorem. Hîc incipit.vij. pars ſecundæ quæſtiõis cauſæ.xxxiij in qua dicitur qualiter punitur matricida. Ioan.de ſic. Et hîc videas quod not.ſ.j q.j.cito.in gl.& quis & per Guido.xxx.q.iiij.quod autem.in glo. vbi hoc.melius completo.verſi.audientes.xij.q ij. de viro.&.ſ.eo. de his.&.vj.diſt.c.j.iuxta finem.& dic ſecundum Hug.audientes.i.laicos.& dictio tantum.non excludit aliud, niſi hoc ſcilicet vt communicet vnde ſubditur,ſed nondum &c. ſecundum Hug.completis.verſi.gratia.id eſt gratioſa communio,quia in eius acceptione gratia confertur.oblationes.ſ. voluntarias.H. in his.verſi.feſtiuis diebus.de conſe.diſtin.ij.c.vij.q.j.ſi quis in clero.H deducatur.ſub.aliâs poteſt ire Lau.& Hug.arma.verſi. ieiunet.verſi.ſinautem.verſi.¶ In glo.j.niſi,in fine.adde,ſecundum hoc,quod hîc dicit.aliorum improprietas eſt.xxvj.diſtin. deinde.lxxvij.diſtin.quicunq;. vel potius tenetur propriè.ſ. vt poſt triennium præmiſſum ſit in pœnitentia , vſq; ad.viij. annum & ſic erit pœnitentia.x.annorum. de pœni. diſt.v. ſi quis verò.ſecundum Hugo.& ibi,acceſſo.ibi,maiore.adde, ad hoc. xxiij.q.j.miramur.vbi de hoc. ¶ In gloſ. amittit,in fine.adde,
5 poteſt dici,quòd hoc.c.non prohibet.† quòd vaſallus nõ teneatur adeſſe domino in iuſto bello.poteſt enim penitus aliâs pœnitens arma ſumere pro defenſione iuſtitiæ.de pœni. diſtin.v. fallax.iuſtitia autem hoc,& alijs modis defenditur.arg.ff. de re lig.& ſump.fu.minimè.xxiij.diſt.omni.&.c.ſi nulla. Ioã. de ſic. ¶ In glo.poteſt.ibi impoſuit.adde ſic.l.diſtin accedens. vbi de hoc.&.xxvj.q.vij.tempora.ibi videas.ſed Hugo. not.hîc,quòd hoc nõ credit eſſe verum,niſi in neceſſitate vel niſi expreſſum ſit iniungẽda pœnitentia,nec hîc ex iſto.c.latorem. colligitur. nam hîc,Papa non iniungit pœnitentiam,ſed docet quam pœnitentiam Epiſcopus debet iniungere,vel ſi iniungit Papa hîc cum ſpecialiter præcipit relaxationem fieri ab epiſcopo,ſi viderit expedire.ſecundum.H.& ita ſecundum.H. & ita ſecundum hoc ex cauſa Epiſcopus de tali pœnitentia iniuncta à ſuperiore poterit diminuere,ſed arg.cõtra.xj.q.iij.c.ij.in fine. ibi dixi de hoc,ibi videas.Guid.

Octaua pars.ij.q.cauſæ,xxxiij.

SI quis cum duabus. Hîc incipit viij. pars,ſecundæ quæſtionis cauſæ. xxxiij. in qua probat magiſter,quòd omnes inceſtuoſi , & homicidæ ſi contrahunt,tenet Ioan.de ſic.ſcriptura.Leui. xx.c.Guido.

Similiter. Secunda pars.chaos. gręci dicunt materiam cœli,& terræ cõfuſam.ſecundũ Papi. chaos eſt confuſio rerum.chaos.tertia pars aliâs latinis.¶ In.j. gloſſ. ibi.quorundam.adde vt Ber.hiſpan⁹.Guid.

Si quis. i.hoc ipſo ſeparatur à ſacramentis,vt pro quolibet mortali peccato. de conſe.di.ij.ſi non ſunt & accipitur impropriè vt.iij.q.iiij.Egeltrudam. ſecundum Io.de ſi.ſimiliter ſecunda pars.legitimam.ver.Gui.

Nona pars.ij.q.cauſæ.xxxiij.

QVos enim deus. Hîc incipit nona pars ſecundę quęſtionis cauſæ.xxxiij.Io.de ſict.& ſic continuatur iſtæ.§.cum fine.§.pręcedentis.q.d.non dimittat,quia nec dimittere debet . quos enim deus coniunxit homo non ſeparet.ſecundum Hug.In.j gloſſa.in fine.adde ſubaudi quòd non eſt verum.vt patet.xxxij. q.prima. dixit Guido.

SVMMARIVM.

5 *An poßit Papa legibus ſuper matrimonium ſoluere.*

Quos deus. Mar.x. Math.xix.pœna mortis.Hu.reatus,mortis.H.maleficium,pro quo infligitur mors,& eſt conculcatio quia iſta tria ſunt vnum,&idem ſignificant,& ſonant.ſ.H.verum.hoc malè intellexit Gratian⁹ præ.c.& malè interpręt atur.quia contra euangelium,cum dicit,propter deportationem ſolui vinculum matrimonij,& alterum coniugum,poſſe alterum dimittere,cum alter eſt deportatus , vel relegatus,vel in carcerem detentus.ſecundum hoc videtur videtur colligi ex verbis.c. prædicto. &.xxxiij.q. ij.ſi quis neceſſitate.ſed contra trigeſima ſecunda.q.vij. licite. H.de hoc etiam.no.ſ.§.quos deus.Guido. Vtrum autem Papa
1 poſsit ſuper matrimonio† diſpenſare ſtatus ſeu ordinare, ſeu conſuetudinem introductam approbare.dic vt ſcripſi extra de ſpon.duo.c.tua dudum.in primis ſex quæſtionibus,& in ſuppletione primæ gloſſæ.verſu hîc quæritur quoad matrimonium contrahendum.

Decima pars.ij.q.cauſę.xxxiij.

ANtiqui. Hîc incipit decima pars ſecundæ quæſtionis.cauſæ trigeſ.tertiæ in qua Gratia.redit ad pœnitentes.Ioannes de ſictona.Papę interiectio admirantis vide Papa.i.admirãtis admirabilis ꝙ nos.ver.canonicè ſ.ſcdm rigorẽ canonũ.H.indultũ.à leone deditus quia non peccauit.H.eorum pœnitẽs ſuperſtiti.i.pœnitẽti.ſi autẽ ver.ꝙ in vtroque ver.non repetit.ſed aliud dicit ꝙ.ſ.nam contradicit de eo quod ſupra dictum eſt in principio.c.hic de eo quod dictum eſt ab eo loco.ſ.vt ſi is &c.Hugur.in his adoleſcentibus. Lau.abſolutionis.i.pœnitentiæ.Hug.In glo.ſi intelligas.ibi cõtrahendo adde tunc exponitur coniugatus.i.coniungendus.de hoc no.ſ.c.in adoleſcentia.in glo.arg.quòd ibi non fieret.arg. ad hoc xvj.q.vij.quicunque.vbi dixi de hoc.In gloſſa.ſ.pœnitentiam.ibi abſolutionem.adde.vt.ſ.j.q.vij.ſi quis omnem.& in fine.adde ſub.nec id fecit propter quod debeat recipere ſtalem pœnitentiam Guido.

Tertia quęſtio cauſæ.xxxiij.continens tractatum de pœ.& remi.

HIs breuiter Decurſis Hîc intitulatur tertia quęſtio.cauſę.xxxiij in qua quærit an ſine operis ſatisfactiõe,& oris confeſsione pecatum per cordis contritionem dimittat cuius quæſtionis occaſione magiſter Gra.tractatũ de pœni.& remi.hîc interſeruit.

Tractatus de pœni.& remiſ.

SVMMARIVM.

1 *Quædam refert de ſeipſo.*

Iſte

Iſte tractatus. De pœni.& remiſsio. in.vij.diſtinctiões eſt
diuiſus,vt autem ad hæc pertractãda magiſter
competentiùs accedat,propter diſgreſsionem,
quam fecit à propoſito,breui vtitur tranſitu di
cens.his breuiter diſcurſis &c.ſ.que interſeruimus,& tractaui-
mus extra finem negotij primæ quæſtionis & ſecundæ, propo
ſitæ in themate prætermittendo,ſic ſecundam quęſtionẽ aliàs
incidenter interſeruit quibus appoſita materia videtur aliquã
tulum eſſe diſgreſſus. s.eod.q.ij.§.j.quibus pertractatis redit ad
propoſitum.ſ.ad tertiam quæſtionem pertractandam,qua quę
rit,an ſola contritione ſine operis ſatisfactione,& oris confeſ-
ſione dimittatur peccatum. Et nota quòd magiſter procedit
hoc ordine,quia primo allegat magiſter pro iſta parte quæſtio
nis.ſ.q per ſolam cordis contritionem, peccatum dimittatur,
ſine confeſsione oris,& ſatiſfactione operis & ad hoc proban-
dum allegat,vnum ex quo hoc videtur ſequi.ſ. quòd voluntas
reputatur pro facto & hoc probat vſq; ad.§.econtra. Et ab illo
loco probat contrariũ,vſq; ad.§.pœnę. ponit vnã ſolutionem
poſtea ponit aliam ſolutionem in.§.cogitatio. poſtmodum ſo-
lutionem impugnat & ſic valde diſſolute & prolixè allegat ali
quando pro altera.& aliquando reſpondet authoritatibus, &
aliquando ſoluit contrarietates:tandem verò,cui parti ſit ma-
gis adhærendum,non determinat magiſter,ſed relinquit arbi-
trio lectoris. Ad declarationem autem totius huius tractatus,
de pœniten.& remiſ.ſciendum eſt,quòd ego nuper ad declara
tionem iſtius tractatus de pœniten.& remiſ.& alterius tracta-
a tũs,qui infra ſequitur † de conſecratione.& ſpecialiter inquan
tum ibi,de ſacramento euchariſtiæ agitur & aliorum quæ le-
guntur & no.de materia ſacramentorum, in diuerſis partibus
huius voluminis:ego aggreſſus fui nouũ opus .ſ. ſummam de
ſacramentis,quam diſtinxi per.xij.libros & in.vij. libro dictæ
ſummę inſerui tractatum de pœnitentia,vbi reperies materiã
iſtius tractatus multo plenius, & clarius quàm hîc per grat.in
vij.diſtinctionibus pertractatam. Et eſt ſciẽdum quòd in dicto
li vij.prædictum tractatum de pœnitentia,diſtinxi in xxv.par
tes principales.In prima enim parte agitur de pœnitẽtia in ge
nere.In ſecunda de effectu pœnitẽtiæ.In tertia de ſatiſfactione
io genere.In quarta de eleemoſina.In quinta de ieiunio. In.vj.
de oratione.In.vij.de partibus pœnitentiæ.In.viij.de remiſsio
ne venialium peccatorum.In.ix.de circunſtantijs peccati.In.x.
de impedimentis veræ pœnitẽtiæ.In.xj.parte de iuſtificatione
imperij. In.xij.de contritione. In.xiij. de confeſsione. In.xiiij.
de clauibus.In.xv.de excõmunicatione. In.xvj. de habentibus
claues.In. xvij.de correctione fraterna In.xviij.de pœnitentia
extremi vitę exitus.In.xix.de pœna temporali debita,pro pec
cato ad culpam iam remiſſo.In.xx.de iodulgentijs prælatorũ,
& qui,& quibus eas cõcedere poſsint,& etiam quibus proſint.
In.xxj.de purgatorio, de quo diſputatur in lib ſenten.In xxij.
de confeſsione generali.In.xxiij.de ſigillo cõfeſsionis.In.xxiiij.
de reditu peccatorum.Er in.xxv.parte de ſacramento,& re ſa-
cramenti io pœnitentia In quibus conſiſtit materia quarti li-
bri ſententiarum,à.xiiij.diſtinctione.incluſiuè,vſq; ad.xxiij.di
ſtinctionem eiuſdem libri excluſiuè.Ideo autem Hîc in princi.
volui dare prædictas remiſsiones, vt quandocũq; lector in pro
greſſu huius tractatus de pœnitentijs, deueniet ad aliquem de
paſsibus antedictis,recurrat ad remiſsiones ſupradictas.

Prima diſtĩctio trac.de pœ. & re.

SVMMARIVM.

1 *Hæc materia vbi plenius tractatur.*
2 *Quædam rerum capita pœnitentiæ.*
3 *An contritione peccatum deleatur & alia quædam de ipſa quæſtiones.*
4 *Multa capita de Epiſcoporum authoritate, & ſacerdotibus, monachis.*

Diſtinctio Iſta prima diſtinguitur in no-
uem partes,quarũ prima,ſub-
diuiditur,in vij.partes. In prima illatum ſeptẽ
probat, q in ſola cordis contritione dimittun
tur peccata,& hoc ſecundum Io.de fict.probat
per quinq; capitula.vſq; ad.l.ſeq. ſi quis non dicam rapere. vbi
1 incipit ſecunda pars huius primæ partis.† Verum quoniam,
vt ſcripſi in principio huius operis materiæ plenius diſcutiun-
tur,& tractantur in decretalibus.Sexto & clementinis, quã in
iſto volumine ideo vt lector facilius habeat, & intelligat ea,
quæ in iſto tractatu inferius tacta,& non deciſa reperiet:decre
ui in principio huius tractatus,ſecundũ diſtinctionem partiũ
principaliũ tractatus,huiuſmodi dare remiſsiones oportunas,
ad ea quæ ſcripſi de materia huius tractatus io decretalibus
ſexti & clementinis.Et primo,de pœnitẽtia in genere.Secundo
de prima parte pœnitentiæ,quæ dicitur cordis contritio.Ter
tio, de ſecunda parte pœnitentiæ,quæ dicitur oris confeſsio.
Quarto,de tertia parte pœnitentiæ,quę dicitur operis ſatiſfa
ctio.Quinto,de effectu confeſsionis,qui dicitur peccati remiſ-
a ſio.† Et ſexto,de miniſterio ſacerdotis,quod dicitur peccato-
rum,ſeu peccaminis abſolutio.Septimo, de vno modo ſatiſfa-
ctionis.ſ.de indulgentiarum conceſsione. Octauo,de alio mo-
do.ſ.de ſuffragijs eccleſiæ.Nono,de quæſtoribus, & abuſibus
quæſtorum,qui indulgentijs abuti conſueuerunt. Decimo,de
quæſtionibus acceſſorijs ad iſtum tractatum.

De pœnitentia in genere *Rubrica.*

Et primo, Quid eſt pœnitentia. & quæ ſunt actiones
pœnitentiæ,& quot & quibus dictis,eſt ad
pœnitentiam properandum.& quæ impediunt pœnitentiam.
& quæ inducunt hominem ad pœnitẽtiam faciendam. & quis
eſt effectus veræ pœnitẽtiæ.& quæ valent ad hoc.ne quis poſt
veram pœnitentiam & ſalutẽ ſpiritualem conſequutam patia
tur reciduum,ſcripſi extra de pœni.& remiſ. ſuper rubrica.§.
Hoſti.autẽ per remiſsiones.Item nunquid pœnitẽtia, eſt ſacra
mentum,ſcripſi ſuper dicta rubrica.fo iiij.colũ.iiij.§.nunc cir-
ca ſacramentum pœnitentiæ. & nũquid pœnitentia eſt virtus,
ſcripſi in præd.fo.iij.colũ.iij.§. ſed nunquid eſt virtus. & vtrũ
ſacramentum pœnitentiæ ſit neceſſarium, ſcripſi ibi folio.v.
colũ j.§.conſequenter quæritur. Item quæ ſint partes pœniten
tiæ & an poſsimus deo ſatiſfacere per pœnitentiam,ſcripſi ibi
ſo.vj.colũ iij.§.item quæritur an per pœnitentiam. Itẽ vtrum
pœnitentia iterari poſsit, ſcripſi ibi, folio.vj.§ item quæritur.
& nunquid poteſt agi pœnitentia, de vno peccato alio rema-
nente eodem ſo.col.iiij §.item quęritur.& nunquid bona ope-
ra in mortali peccato facta,per ſequentem pœnitentiam repu
tentur ad vitam,ſcripſi ibi ſo.viij.colũ j.§.vij.quæritur. Item,
vtrum pœnitentiæ ſint arbitrariæ,ſcripſi extra de pœni.& re.
c.ſignificauit.in.j.q.Item,in modum ſummæ quid ſit pœniten-
tia,quot ſunt ſpecies pœnitentiæ, pro quo peccato eſt ſolẽnis
pœnitentia iniungenda,& vtrum pœnitẽtia debeat iterari,&
quare ſolennis pœnitentia nõ reiteratur.& quæ eſt cauſa qua-
re imponitur publica pœnitentia vel ſolennis,quęlibet inſcaſu
ſuo.& qualiter per indulgentias prælatorum in totum, vel in
parte remitti poſsint,& qualiter & in quo valeant pœnitentie
ſeu alia opera bona facta in peccato,& extra charitatem,ſcri-
pſi.e ti.c.quæſitum in prioris lex.& in.viij.& ix.quæſtionibus.
& qualiter pœnitentia dicitur ſecunda tabula,poſt naufragiũ,
ſcripſi.e.tit.c.omnis vtriuſq;.in dictis Collec.in ti.ſuper verbo
iudicio. Item,nunquid poteſt quis compelli ad pœnitentiam,
& ſi quis pluries cognouerit mulierem,an pro ſingulis vicibus
ſibi pœnitentia imponitur,ſcripſi.eo.tit.c.ne pro dilatione.in
dictis Collec.verſi.ſed nunquid poteſt quis compelli & verſi.
ſequen.Item,qualiter pœnitentia datur,& non negatur etiam
vltimo ſupplicio deputato,ſicut nec abſolutio excommunica-
tionis.Et qualiter dicitur ſacramentum eccleſiæ,ſcripſi in cle.
j.eo.tit.in primis.iiij.&.vj.&.vij. notabilibus. & in prima op-
poſitione.Et qualiter tali damnato nõ denegatur corpus Chri·

ſti, ſed propter hoc non liberatur à pœna, ſcripſi ibi in. viij. & ix. notabilibus. Item, dic de pœnitentia vt ſcripſi poſt theologos. j. proximè poſt gloſæ expeditionem. §. ad declarationem huius gloſæ. in prima parte illius additionis, quæ loquitur de pœnitentia. & c. ſi cui facultas. poſt gloſſ. in magna additione poſt beatum Thomam.

De contritione *Rubrica.*

3 Et primo, † Vtrum per ſolam cordis contritionem peccatum deleatur, ſcripſi extra de pœni. & re. ſuper rubrica in dictis Coll. folio. iij colũ. ij. in princi. in §. vtrum ſola cordis contritione. & folio. v colũ. j. §. cõſequenter. & §. quid dicendum. Et qualiter contritio eſt pars ſacramenti pœnitentię. Et an gratia, in peccatore præcedat vel ſequatur contritionem, ſcripſi ibi filio. v. col. iiij. §. item quęritur. & nunquid beati conterantur, ſiue pœniteant, & quid etiam de damnatis, & quid de illis qui in purgatorio patiuntur, ſcripſi vbi. ſ. fo. v. colũ. j. §. ſed nunquid beati. & duobus ſequentibus. Item, nunquid contritio, maxima eſſe debet, ſcripſi vbi. ſ. in dictis Collec. folio. vj. col. iij. §. ſed illud quæritur nunquid cõtrictio. Item, de contritione, late poſt theologos. j. poſt expeditionẽ gloſæ proximæ ſequentem. §. ad declarationem huius gloſæ. in in. x. q. & iiij. ſequentibus & j. eo. in quacunq; in magna additione in primus. xviij. quæſtionibus.

De confeßione *Rubrica.*

4 Et primo, † Qui debeant confiteri. Et de quibus peccatis ſit confeſsio facienda, & qualis debet eſſe confeſsio. & cui, & quando confitenduo eſt, & qualiter ſacerdos debeat ſe habere ad confitentem, & quę interrogationes per ſacerdotem, confeſsionem audientem poſſunt, vel debent fieri. & in quibus tenetur confitens confeſſori, vel econtra. & vtrum peccata ſemel confeſſata, ſit neceſſe iterum confiteri, ſcripſi extra de pœni. & remiſ. ſuper rubrica. § Hoſti. autem per remiſsiones. Itẽ, nunquid poteſt peccator, de vno peccato confiteri alio remanente, & nunquid valet ficta cõfeſsio, facta ſine charitate, etiam ſi integra ſit maximè ſi fictionem, vel propoſitum non abſtinendi non confiteatur, ſcripſi vbi ſupra in dictis Collec. fo. vij. colũ. iiij. §. item quæritur vſq; ad. §. xij. quæritur. & quando, & vbi, & per quem, & per quæ verba confeſsio fuit inſtituta, & vtrum ſit neceſſaria, & cui, quando & qualiter ſit facienda, ſcripſi vbi. ſ. ſuper rubrica in fin. §. quem autem circa iſtam rubricam. per remiſsiones. Item qualiter ſemel confeſſus, neceſſe habet in caſu iterum cõfiteri, ſcripſi de pœni. & remiſ. c. ſignificauit. in dictis. Collec. Item, de confeſsione, in modum ſummæ, vtrum & quãdo peccator peccata ſua confiteri teneatur, & cui confitendũ, & quæ peccata ſunt confitenda, & quoties quis confiteri teneatur, & vtrum quis teneatur in confeſsione circunſtantias peccatorum exprimere, & ad quarum expreſsionem teneatur, & quæ ſunt in confeſsione neceſſaria, ex parte confeſſoris, vel confitentis, & quot qualitates ſeu proprietates debet habere cõfeſsio. Et vtrum quis teneatur ſemel in anno confiteri proprio ſacerdoti, vel an ſacerdoti alieno ſufficiat confiteri, & quis dicatur proprius ſacerdos, & quem ordinem debet ſeruare proprius ſacerdos, in confeſsione audienda, & vtrũ confeſſus fratri, iuxta cle. dudũ de ſepul. teneatur cõfiteri proprio ſacerdoti, & vtrum quis teneatur ſtatim, habita oportunitate, peccata mortalia confiteri. Et vtrum quis teneatur cõfeſsionẽ ſuam iterare, ſcripſi. eo. tit. c. omnis vtriuſq;. in primis. xij. q. Et ſi quis velit confiteri alieno ſacerdoti ſufficiat petere licentiam à proprio ſacerdote, licet non obtineat. Et an Epiſcopus eam dare poſsit, & vtrum & quãdo ſacerdos poſsit ſecretam confeſsionem reuelare, & quomodo probabitur contra ſacerdotem, ꝙ reuelauerit & quę eſt pœna confeſsionẽ, ſeu ſecretum aliud quodlibet reuelantis, & qualiter de licentia proprij ſacerdotis, alienus ſacerdos poteſt abſoluere, ſcripſi in. d. c. omnis. in. xvij. q. & in duabus ſeq. Itẽ vtrũ, non adulti tenentur confiteri & vtrum quis teneatur confiteri peccata, quæ non fecit & nunquid peccat ſacerdos in generali confeſsione quã facit peccata exprimens quę non fecit, ſcripſi in pręd. c. omnis in dictis Collec. in prin vſq; poſt finem ſecundæ colũ. ver. tamen not. & qualiter intelligi debet quòd confeſsio debet eſſe ſecreta. & vtrum ſi aliqui ad confeſsionem vocentur, vel ſtudioſè ad mittantur, vtrum cenſeatur confeſsio ſacramẽtalis. & vtrum tempus Paſchæ, ſit de neceſsitate, quo ad cõfeſsionem vel communicationem. & vtrum quis poſsit ſine peccato, per annum differre ſuam confeſsionem. & quid, ſi quis confitetur aliqua alteri. & nunquid, habet quis confiteri circunſtantias peccati, de neceſsitate præcepti, ſcripſi ibi in dictis. Collec. prope finẽ. col. ſecundæ ſuper verbo. ſolus. vſq; ad. §. ſed nũquid eſt verũ, quaſi per. iiij colũ. cum dimidia. Et quis eſt ille proprius ſacerdos, de quo loquatur. d. c. omnis. & vtrum Papa habeat etiã de neceſsitate confiteri. & vtrum Archiepiſcopus poſsit cõpellere Epiſcopũ, vt ſibi confiteatur vel ad reddendum ſibi rationẽ de ſuo confeſſore. & quã poteſtatem habet cõfeſſor, ab Epiſcopo electus, ſuper epiſcopũ. & vtrũ officialis, & vicarius epiſcopi poſſint confeſsiones audire. & nunquid, in caſibus Epiſcopo reſeruatis, poteſt vicarius epiſcopi confeſsiones audire. & nunquid, vnus monachus, confeſsionẽ alterius audire poſsit. & quibus, curati eccleſiarũ & alij qui immediatè ſubſunt epiſcopo confiteri debent. & in quibus caſibus, quis poſsit ſacerdoti extraneo confiteri. & nunquid eſt neceſſe, ꝙ alienus ſacerdos, ex iure ſpeciali confeſsionẽ audiens, curã habeat animarũ. & quis poſsit dare licentiã, confeſsionẽ audiẽdi. & ſi epiſcopus ſolis hanc poteſtatem dare poſsit, qualiter erũt excuſati rectores ſimplices eccleſiarum parochialium, qui vocant præsbyteros alienos, in auxilium curiæ. & vtrum valere poſsit conſuetudo, ꝙ abſq; licentia epiſcopi, quis poſsit audire confeſsionẽ parochiani alieni. & qualiter poſſunt excuſari ſacerdotes, quorum vnus alteri confitetur. & vtrum eoipſo, quòd curatus inſtituitur, curiæ exercitum ſibi detur. & nunquid habens, ab epiſcopo licentiã eligendi confeſſorem, poteſt eligere vnum curatum, ſcripſi ibi folio. ij. colũ. iiij. verſi. quis ergo eſt proprius ſacerdos. vſq; ad ſequens folium. colũ. iij. ver. ſed nunquid caſus permiſsi. Itẽ, nunquid ratiõe delicti cõmiſsi in parochia aliena poſsit delinquẽs abſolui à ſacerdote illius parochiæ. & quibus vagabundi ſcholares, vel incolæ annales debeant confiteri. & nunquid religioſis priuilegiatis poſsit quis ſine licentia confiteri. & nunquid, confeſſus fratribus huiuſmodi priuilegiatis, iterũ teneatur cõfiteri proprio ſacerdoti ſemel in anno. & nũquid tales poſſunt præſentari prælatos inferioribus epiſcopis, habentibus ſub ſe parochias. & nunquid prælati, extra territoriũ ſuum, huiuſmodi licentias poſsint dare. & quid ſi fratres epiſcopo præſentandi non poſſunt eius habere præſentiam. & quid ſi fratres habẽt diuerſos conuentus in eadem diœceſi. & quid ſi Epiſcopus fratrem præſentatũ, ſine cauſa recuſat admittere, ſcripſi in præd. verſi. ſed nunquid caſus permiſsi. vſq; ad verſum. ſed nunquid Epiſcopi poſſunt ſibi reſeruare. Itẽ nunquid Epiſcopi poſſunt ſibi reſeruare caſus non reſeruatos ante. cle. dudum. de ſepul. & nunquid poteſtas fratrum, qui fuerit Epiſcopo præſentati, per mortẽ Epiſcopi expirauit. & nunquid illi fratres exemptores abſoluere poſſunt. & nunquid per alios poſſunt abſoluere. & nunquid dicuntur curam habere. & nunquid Epiſcopus fratribus admiſsis, ne confeſsiones audiant inhibere poſsit. & nunquid extra territorium poteſt proprius ſacerdos cõfeſsionem audire. & nunquid dum cogitatio delicti perprius commiſsi, cauſat delectationem, & venit ad conſenſum ſit neceſſe de circunſtantijs huiuſmodi confiteri, & ſpecialiter de peccato prius commiſſo. & nunquid credi debeat confitenti, & nunquid excommunicato poſsit quis confiteri. & nũquid laico poſsit quis in caſu neceſsitatis cõfiteri. & nunquid pro confeſsione eſt aliquid recipiendum. & quid ſi ſacerdos iniungat miſſas & pro illis pecunias recipiat. & nunquid ſimplex ſacerdos poteſt imponere pœnitentiam eundi per mũdum cum baculo, & nunquid ſacerdos poteſt audire confeſsionem ſuæ concubinæ & pœnitentiam ſibi dare. & nunquid poteſt, quis compelli ſemel in

anno

anno recipere corpus Chriſti,ſcripſi in præd.ver.ſed nunquid Epiſcopi poſſunt ſibi reſeruare caſus.vſq; ad illa verba lineata. licentiam obtineat,quaſi per quatuor colũnas. Item quid ſi in caſu huius capituli.verſi.ſi quis autem.ibi,licentiam &c. obtineat.ſacerdos non velit licentiam dare.& nunquid licentiam, de qua loquitur.c.omnis. in verſu.ſi quis autem alieno. poteſt dare Epiſcopus,vel vicarius ipſius curati. & nũquid ingrediẽs monaſterium , habet confiteri de peccatis ante commiſsis. Et ſi quis confeſſus fuerit Epiſcopo,ſimplex ſacerdos,poenitentiã iniunctã per Epiſcopũ.poſsit innuere.& nunquid laicus confeſsionem,in neceſsitate ſibi factam reuelare poſsit.& nũquid ſacerdos de voluntate confitentis , confeſsionem ſuam reuelare poſsit.& nunquid ſoli confiteri,ſit à iure diuino inſtitutum. & quid ſi præsbyter adducitur in teſtem cõtra delatum, de crimine,per delatum ſibi confeſſato,qualiter debeat reſpondere. & quid de confeſſo Epiſcopo.& quid ſi quis dicat ſacerdoti factum ſuum in ſecreto dicens,hoc vobis dico in confeſsione.& quid ſi Epiſcopus tulit excommunicationẽ,in ſcientes tale facinus,niſi reuelauerit. Quid tunc de ſacerdote, qui hoc ſcit,in confeſsione.& quid ſi confiteatur quis,quòd vult talem interficere,quid faciet ſacerdos.& quid ſi quis confitetur quòd incidit in hæreſim,ſcripſi vbi.ſ̃.ſuper dicto verbo. licentiam. vſq; ad verbum.iudicio.quaſi per quatuor colũnas. & vltra. Item, qualiter intelligitur,quòd Epiſcopi,& ſuperiores & exempti, ſibi poſſunt eligere cõfeſſores. & an de grauibus & publicis ſit intelligendum.& nunquid Epiſcopus poſsit diuerſos ſibi eligere confeſſores,ſcripſi.e.ti.c.ne pro dilatione.in prima & ſecunda queſtionibus.Item,qui ſunt caſus Epiſcopo ſpecialiter reſeruati,ſcripſi per remiſsiones.co.ti.c.ſi Epiſcopus.li.vj.in.q.Item de confeſsione latè ſcripſi.j̃.prima diſtinctione.c.in quacunq; in magna additione,in ſecunda parte illius additionis,quę incipit,in-§-conſequenter.quæ durat per.xxj.quæſtiones. & latiùs. j̃.eod.diſtinctione.in §-ex his.in magna additione,quæ incipit ad declarationem autem huius-§ in prima quæſtione illius additionis.& in.xx.q.ibi ſequentibus.

De ſatisfactione *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Quædam rerum capita de poenis iniungẽda: & remiſsiones multarum quæſtionum.*

1 Et primò, † Quæ poena ſit pro peccatis ſingulis iniungenda, & quibus & qualiter, & à quibus, & inquantum ſit male ablatorum reſtitutio facienda , ſcripſi extra de poeni.& remiſ.ſuper rubrica-§-Hoſt.autem.per remiſsiones.Item,nunquid flagella & tribulationes quas peccatores patiuntur,poſſunt eſſe ſatisfactio pro peccatis , ſcripſi vbi ſupra in dictis Collec.ſolio.vj.col.de.iiij-§-viij.vtrum flagella Item, de eleemoſyna quæ eſt modus quidã ſatisfactionis , videlicet, quis poſsit & debeat facere eleemoſynã & cui poſsit & debeat fieri,& de quibus rebus debeat fieri.& quomodo & qualiter,& quando debeat fieri eleemoſyna,eſt ſub pręcepto,ſcripſi.co.ti. c.cum ex eo.in.ij.q & in.iiij quæſtionibus ibi ſequen. Sed plenius ſcripſi de hoc.in.c.de hoc de ſy.no.in tractatu de eleemoſyna.& in remiſsionibus,ibi per me datis Item vtrum tempore quo quis agit poenitentiam de occulto crimine , debeat ab exercitio officij abſtinere.& nunquid poteſt quis compelli ad poenitentiam,ſiue ſatisfactionem,ſcripſi.eo.tit.c.ne pro dilatione in dictis.Collec.circa prin.Item vtrum vltimum ſupplicium ſit ſufficiens ſatisfactio.& vtrum damnatus ad vltimum ſupplicium poſsit diſponere de bonis ſuis. & nunquid contra talem poſsit fieri executio infra.x.dies. ſcripſi in cle.j.eo.tit. in prima quæſtione.Item vtrum ad officium Epiſcopi pertineat incerta & male ablata diſtribuere,aut de illis eleemoſynam facere,ſcripſi in prædi.clemen.ij.eo.tit.in dictis Lapi. ſuper verbo de facto concedant.verſi.& vt not.Hoſtien. & vtrum poſsit diſpenſari cum peccatore quòd poenitentiam non agat , ibi ſcripſi in verbo.dimittat. & qualiter eleemoſyna viui prodeſt defuncto,ſcripſi in præd.clemen.ij.in dictis Lapp.ſuper verbo. extrahatur. & quã ſatisfactionem inducunt poenæ purgatorij in præd.clemẽ.ij in dictis Geſſelini. Item,adde hîc alium tractatum de materia ſatisfactionis,quem proſequutus fui.j̃.diſ. c.ſatisfactio.in magna additione.in prima quæſtione principali.& in.xl.alijs quęſtionibus principalibus.ibi ſequen.& in quã pluribus quæſtionibus acceſſorijs,vbi etiam reperies per me inſertos alios quinq; tractatus ſpeciales:videlicet de eleemoſyna,ieiunio,oratione,indulgentijs,& ſuffragijs viuorum factis pro defunctis pro eo,quòd quædam partes ſatisfactionis reputantur.

De peccati remiſsione *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *An fictè poenitenti, & ei qui eſt in peccato mortali, proſint bona opera.*

2 *Multæ quæſtiones quibus oſtenditur à quibus fiunt remiſsiones peccatorum.*

1 Et primò, † An peccata ſemel dimiſſa iterum redeãt, & an ad peccati remiſsionem proſint opera de genere bonorum fictè poenitenti , vel in mortali peccato exiſtenti,ſcripſi extra de poeni. & remiſ. ſuper rubrica-§-Hoſti. autem per remiſsiones.& quæ medicinę ſint neceſſe in curatione peccati,ſcripſi.eo.tit.c.omnis.in dictis Collec.folio.v.colũ. iij:ſuper verbo. periti medici. 2 † Item,nunquid Epiſcopus,vel ſacerdos poteſt remittere peccatum,ſcripſi.eo.titu.c.noſtro.in dictis.Collec.verſu.ſed nũquid epiſcopus.& quòd ſolius Papæ eſt ablata &c.remittere,ſcripſi.eo.titu.in clemen.ij.in.xiij.notabili. & idem ſecundum quendam de remiſsione poenæ pro peccato debitæ,vt ſcripſi in prædi. clemen.ij.in.xiiij. notabili. & qualiter ſolius Dei eſt,ſecundum quędam poenam purgatorij remittere vt ibi ſcripſi.in.xv.notabili.& qualiter Papa non relinquit offenſam Dei,ſed ſolus Deus,ſcripſi in præd. clemẽ. ij in.iiij.concluſione eiuſdem domini. & ad quem ſpectant facere relaxationem,ſeu remiſsionem vel commutationem poenitentiæ,ſcripſi in præd clemen.ij.eo.tit. in dictis Lapp. ſuper verbo.relaxare.& quid operatur vniuerſalis vel particularis remiſsio poenæ per Papam vel Epiſcopum facta,ſcripſi in præd. cle.ij.in dictis Lapp.ſuper verbo remiſsionem plenam.

De abſolutione *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Quid præcedere debeat,abſolutio an poena iniunctio.*

1 Et primò, † Vtrum ſacerdos debet primò abſoluere, & poſtea poenitentiam iniungere , an verò econtra,ſcripſi extra de poeni.& remiſ. ſuper rubrica in dictis Collec.ſolio.iiij.col.iij-§-ſed nunquid primò debet abſoluere. Item vtrum valeat ſacerdotalis abſolutio nulla,vel modica impoſita poenitentia,ſcripſi vbi.ſ̃.in dictis.Collec. folio.viij.col. iiij.in fine-§-conſequenter quæritur.Itẽ,qui ſunt caſus quorum abſolutio Epiſcopo reſeruatur,& quid de caſu homicidij, ſcripſi.eo.tit.c.Deus.qui in quæſtione.& qualiter curati , & ſuperioris eſt confeſsiones audire & abſoluere,ſcripſi.eo.tit.c.ij. in cle.in.xij.notabili.

De indulgentiarum elargitione *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Pro indulgentia optinenda,quæ detur compenſatio: & ibi multa de indulgentijs.*

1 Et primò, † Quæ compenſatio debet dari,vel quibus pro indulgentia obtinenda. & quid ſonant iſta verba:remitto tibi vnum annum,de poenitentia tibi iniũcta,& de quo operantur huiuſmodi indulgentię,ſeu remiſsio-

nes generales.& vtrum verba tantùm operantur quantum ſonant.& vnde habetur quòd Papa & prælati tales indulgentias dare poſsint. Et quæ ſiot neceſſaria ad hoc vt quis effectum indulgentiæ conſequatur.& vtrum indulgentiæ prælatorum valeát illis,qui ſunt in purgatorio, qui iam iudicem in terra non habent.& qui poſſunt dare tales indulgentias,dic vt ſcripſi extra de pœni.& remiſsioni.c.quod autem.in primis ſex quæſtionibus.& vtrum Epiſcopus diœceſis poſsit concedere,quòd indulgentiæ conceſſæ per alios Epiſcopos extraneos in ſua diœceſi valeát,ſcripſi ibi in nona quæſtione.& vnde prouenit hæc poteſtas.etiam ibi ſcripſi in dictis Collec. Item vtrum indulgentiæ ab vno vel pluribus Epiſcopis,in eccleſiarum dedicationibus vel alijs quibuſcunq; caſibus conceſſæ valeát ſi ſtatutum exceſſerint concilij generalis,ſcripſi.eo.tit.c.cum ex eo. in.vij. quæſtione. & quis ſuccedat Papæ mortuo quoad iſtas indulgentias concedendas,& aliâs in iuriſditione,ac poteſtate, ſcripſi ibi in octaua quæſtione.Item,vnde habent Papa, & prælati poteſtatem indulgentias concedendi. & nunquid ſimplex ſacerdos poſsit indulgentias concedere.& nunquid indulgentiæ poſſunt aliquid remittere de pœna ſatisfactoria. & nunquid indulgentiæ tantùm valent quãtùm verba ſonant.& nunquid ſimplex ſacerdos,poteſt has indulgentias dare. & nunquid indulgentiæ valeant exiſtenti in peccato mortali.& nunq̃d poſsint proficere illi,qui eas facit.& nunquid indulgentiæ valent exiſtentibus in purgatorio.& ſi Epiſcopus dat certam indulgentiam omnibus dãtibus id pontem & vnus dat denarium alter ſolidum,nunquid æqualiter lucrantur.& quid ſi data fuerit indulgentia,vltra formam huius capituli,nunquid valet, ſcripſi in præd.c.cum ex eo.in dictis Collec.folio.iiij.colõ.iiij.in princip.verſicu.certã materiam indulgentiarum.vſq; ad finem illorum dictorum,& totius capituli, quaſi per octo colũnas.& ad quos ſpectat dare indulgentias,& de ſeptem quæ requiruntur vt iſte indulgentiæ valeant,ſcripſi in clemen.j. eod. titu. ſuper verbo.de facto concedant Item nunquid Epiſcopus,qui concedit indulgentiam, eam lucrari poſsit.& vtrum electus confirmatus poteſt dare indulgẽtias.& ſi Epiſcopus dedit indulgentiam conferentibus ad pontem,& vnus eadem die pluries confert,nunquid pluries lucratur indulgentiam. & quid ſi Epiſcopus conferat indulgentiam conferenti ad ponté,nunquid vniuerſitas conferens ad pontem lucrabitur indulgẽtiam. & quid ſi indulgentia habeat quòd lucretur eam, quicunq; dederit de bonis proprijs,ſcripſi.eo.titu.c.noſtro.in dictis Collec.de principio vſq; ad finem.Item,qui poſſunt indulgentias concedere, ſcripſi.eo.tit.c.Romana.lib.vj.in ſecunda quæſtione.& ſi Epiſcopus concedit indulgentiam,vltra ſummam taxatam,in concilio cum ex.eo.tit.nunquid ſaltem valet, quoad quantitatem Epiſcopo permiſſam.& quod modis accipitur, iſtud verbum indulgentia.& qui poſſunt indulgẽtias concedere, & nunquid concedens eius eſt particeps,ſcripſi.eo.titu.c. indulgentiæ. lib. vj.in ſecunda tertia & quarta quæſtionibus. & quid ſi metropolitanus,& diœceſanus in dedicatione eccleſiæ conueniant, & vterq; eorum dat annum indulgentiæ nunquid quilibet ſubditorum reportabit duos annos. & nunquid prædicta decre.indulgentiæ.in foro pœnitentiali locum habet, ſcripſi ibi in.v. &.vj.quæſtionibus & nunquid quoties quis lucratur indulgentiam,quoties facit illud propter quod data eſt. & nunquid curatus ſuo pœnitentiali.& abbas ſuis monachis indulgentias dare poſſunt. & nunquid concedens lucretur. & ſi monachus det,nunquid lucratur indulgentiam. & quid ſi archepiſcopus, & Epiſcopus concurrant &c. vt ſupra. & nunquid Papa ſubmittens ſe &c.poſsit ſibi ipſi,de pœnitentia remittere.& qualiter indulgentia conceſſa vltra modum factà, in modo valet, ſcripſi ibi in dictis Guil.de pótel iuio.& qualiter ſolum eſt epiſcoporum & ſuperiorum indulgentias concedere,ſcripſi in clementi.ij.eo.titu.in.ix.notabili.& qualiter ſolius Papæ eſt, plenas indulgentias concedere,ſcripſi ibi,in.xvj.&.xviij notabilibus. Prętereà,de materia indulgentiarum tractatum poſui ſpecialem.j.diſt.iij.c.ſatisfactio.infra tractatum de ſatisfactione, ſub rubricella,de indulgentijs.in.xxxvj.quæſtione principali, cum quatuor quæſtionibus principalibus,& multis quæſtionibus acceſſorijs.

De ſuffragijs eccleſiæ. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Suffragiorum effectus, & ibi multa de ſuffragijs.*

1 Et primò. † Quibus mortuis,eccleſiæ ſuffragia proſint extra de pœniten.& remiſsio.ſuper rubrica.§.Hoſtien.autem per remiſsiones.Item de ſuffragijs viuorum,quæ fiunt pro defunctis,poſui tractatum ſpecialem.infra diſtinctione tertia capitulo ſatisfactio infra tractatum de ſatisfatione ſub rubricella,de ſuffragijs factis per viuos,pro mortuis.quæſtione quadrageſima prima principali, cum ſuis acceſſorijs quæſtionibus.

De quæſtoribus & abuſibus quæſtorum. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Multæ remiſsiones de quæſtoribus.*

1 Et primò. † qualiter quæſtores recipi non debent niſi differãt literas Papæ vel ordinarij.& qualiter non debent admitti ad prædicandum,ſed ſolum ad exponendum contenta.in literis ſuis.ſcripſi extra de pœnitentia & remiſsione capitulo cum ex eo.in primo dicto Collectarij.de quo plenius legitur in clementina abuſionibus,eodem titulo. vt ibi ſcripſi in quinto notabili.Item qualiter archiepiſcopus vel eius officialis,non poteſt dare quæſtoribus fabricæ ſuę poteſtatem,citandi ſubditos ſuffraganeorum & cętera ſcripſi eodem titulo capitulo romana libro ſexto in principio. & qualiter certa pœna; non eſt impoſita quæſtoribus.ſcripſi in clementina ſecunda eodem titulo in vigeſimo ſecũdo notabili & qualiter ſoli epiſcopi poſſunt punire quęſtores.ſcripſi ibi in vigeſimo tertio & vigeſimo quarto notabilibus & qualiter literę Apoſtolicę conceſſę quęſtoribus,ſunt exhibendę epiſcopis.& qualiter metropolitanus poteſt punire impedientes quęſtores ſuos in diœceſibus ſuorum ſuffraganeorũ.& qualiter prædicta clementina habet locum,in omnibus quęſtoribus ſcripſi in prędicta clementina ſecunda in tribus primis concluſionibus cuiuſdam domini.

De quæſtionibus acceſſorijs ad tractatum *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Poſteritas an ſit infecta peccatis primorum parentum & ibi multa de peccato.*
2 *De culpa peccati & eiuſdem pœna.*
3 *De muliere concipiente & adulterio quædam quæſtiones.*
4 *De peccato quæſtiones.*
5 *De pace & medico & de die iudicij & iuriſditione Papæ & Cardinalium, & de pueris & Christo. & de multis alijs quæſtoribus.*
6 *De clauibus & eccleſia & numero.8.*
7 *Multa rerum capita,de diſpenſatione.*
9 *De multis iuris pontificij articulis.*

1 Et primò. † Vtrum ex peccato primorum parentum infecta fuerit,inficique debuerit,poſteritas eorundem & quando peccatum originale contrahatur & vtrum beata virgo,mater dei concepta fuerit abſque illo.de quo ſcripſi pleniſsimè in.c.conquęſtus.de ferijs & quę fuit cauſa ſeu neceſsitas noſtrę redemptionis,ſcripſi extra de p.e.& re. ſuper ru.in dictis Col.col.1.§.vñ hîc primũ.vſque ad §.nunquid ergo neceſſaria.Item nunquid neceſſaria fuerunt ſacramenta & quando fuerunt inſtituta.& nunquid omnes illi qui tépore legis

legis non circuncidebantur damnabantur.& nunquid illa ſan
cta lex naturę& ea,quę data fuerit tempore legis,conferebant
gratiam & nunquid tempore veteris teſtamēti oportebat p ſe
ſicut in adultis,aut p aliū,ſicut in paruulis fidē ꝓfiteri & nun-
quid ſacramēta nouę legis in prin.fuerint neceſſaria & nunqd
ſacramenta veteris legis in rebus & verbis conſiſtebant. &
nūquid ſacramēta nouę.l.ſunt cā gratię,& à quo fluxerunt. &
quando inſtituta fuerūt ſacramēta nouę legis.& ſpecialiter de
ſacramento pœnitentiæ,& quot ſunt ſacramenta nouæ legis,
& quare data ſunt ſacramenta,& quomodo æquiparentur,in-
terdictis poſſeſſorijs,& nunquid conſecratio altaris eſt ſacra-
mentum,ſcripſi in præd.§. nunquid ergo neceſſaria,vſq; ad.§.
nunc,circa ſacramentum pœnitētiæ,per duas chartas,& vltra.
Item vtrum bona opera in mortali peccato facta per ſequen-
tem pœnitentiam ad vitam reputentur, & nunquid bona fa-
cta in mortali peccato faciunt ad mitigationem pœnæ infer-
nalis,quam peccator meruit pro peccatis commiſſis,vel com-
mittendis,ſcripſi vbi.ſ.in dictis collect. folio. viij.col. ij.§. xij.
2 quęritur.& folio.ix.col.j.§.ſed nunquid bona facta.† Item quę
& qualis dicitur peccati culpa,& per quem & qualiter remitti
valeat,& quæ & qualis dicatur peccati pœna & qualiter remit
tatur,ſcripſi in cle.j.de priuile.in.viij.quæſtione,& qualiter in
gantur illa verba,à pœna, & à culpa,in illa indulgentia quæ à
pœna,& culpa appoſita vulgariter nuncupatur,& qualiter cul
pa & pœna remitti,ſeu tolli poſſint, ſcripſi in præd.clemen.j.
de priuileg.in.xvij.quæſtione.Item ſi beneficiatus,vel in ſacris
exiſtens excommunicatus,aut in mortali peccato conſtitutus
dicat horas ſuas canonicas, ad quas tenetur ſit ab horis huiuſ-
modi liberatus: & vtrum bona opera facta in charitate morti
ficētur poſteà per peccatum,vel facta in peccato, viuificentur
poſteà poſt peccatum,vel facta in peccato,viuificentur poſteà
per pœnitentiam,& qualiter perſonis in diuinis aduerſantur
3 peccata.† Et vtrum ſeu qualiter propter peccata poſſint alicui
eccleſiaſtica ſacramenta denegari,dic vt ſcripſi eo.titu.c.quod
quidem in quinq; quæſtionibus.Item quid facere debeat mu-
lier quæ de adulterio ſuſcœpit filium, vel quæ ſuppoſuit alie-
num partum,& ita legitimos hæredes hęreditate priuauit pro
pter ſpurium,vel ſuppoſitum partum,qui creditur filius & hæ
res & non eſt,ſcripſi eo.titu.c.officij in quæſtione, & in dictis
Henrici,& Ioannis Calder.Item quæ ſacramenta ſunt neceſſa
ria & quæ voluntaria, & quæ ſacramenta ſunt permiſſa tem-
pore interdicti lati ab homine, vel à iure & nunquid quando
interdicti volunt ſatisfacere abſoluendi ſint relaxariq; debeat
interdictum: & vtrum priuilegia conceſſa monaſterijs, dē ad-
mittendis familiaribus ad diuina tempore interdicti extenda-
tur ad familiares aſſumptos,poſt datam priuilegij, ſcripſi eod.
titu.c quod in te.in quatuor quæſtionibus. & vtrum ſacerdos
teneatur dare corpus Chriſti,ei,quem ſcit eſſe in peccato mor
tali, & vtrum aliquo caſu hoſtia non conſecrata debeat dari
pro conſecrata, & vtrum debeat dari conſecrata ſuſpecto de
crimine,ſcripſi eod.titu.c.omnis vtriuſq; in.xiij. quæſtione,&
4 in duabus ſequentibus.† Item quare peccatum debet dici mor
tale,ſcripſi eo.titu.cap.omnis.in dictis collect. propre finem.
verſu,tamen nota quòd nullus. Et nunquid eſt verum, quòd
peccatum veniale,fiat mortale dum placet, & nunquid Iudas
magis peccauit Deum prodendo,quàm ſe ſuſpēdendo, ſcripſi
ibi columna ſeptima.verſic.ſed nunquid eſt verum cum.verſi.
ſequent.& nunquid poteſt quis compelli, ſemel in anno,reci-
pere corpus Chriſti,ſcripſi in prædicto capit.omnis in dictis
collect.folio quinto colum.iij. verſic. ſed nunquid poteſt quis
compelli.Et quid de religioſis qui ſacramenta miniſtrant,ſine
licentiam parrochialium ſacerdotum,& nunquid ſufficeret li
centia epiſcopi,vel vicarij abſente rectore,ſcripſi vbi. ſ. verſi.
quid ergo religioſi.& nunquid Papa ſacramentorum neceſſita
tem impedire,vel tollere poſſit,ſcripſi vbi.ſ.fol. ſexto colum.
5 prima.verſic.quòd verò Papa.† Item quæ mala inducunt pec-
catum in homine,& quare non habemus pacem in mundo,&
valeat conſuetudo,quòd medicus veniens ad infirmum, cum
de ſalute animæ non debeat aduiſare, & quid ſi medicus non
ſeruauit formam huius cap.& recœpit ſalarium,nunquid te-
netur ad reſtitutionem ſalarij, & ſi medicus paciſcatur de cer-
to ſalario pro cura hominis, nunquid eſt ſimonia, & quid ſi
medicus ſcit infirmum auarum nihilque volentem dare,nun-
quid propter hoc debet dimittere curam eius,& nunquid me-
dicus qui curat ſine ſalario,videtur donare ſalarium,ſcripſi de
his omnibus.eod.titu.cap.cum infirmitas in dictis Collectarij.
Item nunquid poſt diem iudicij homines erunt veſtiti, ſcripſi
eod.titu.cap.cum ex eo.in prima quæſtione.& quis Papa mor
tuo in iuriſditione,ac poteſtate ſuccedat,ibi, ſcripſi in octaua
quæſtione.& an Cardinales poſt ſubſtractionem factam bene
dicto ſucceſſerint io iuriſditione,& poteſtate eidem benedicto
ſcripſi ibi,poſt octauam quæſtionem. verſicu.ex quo infertur.
Et nunquid Eua reſurget, & ſtabit ante tribunal, & nunquid
pueri decedentes cū originali punientur igne materiali,& nun
quid Chriſtus homo apparebit in iudicio in forma glorioſa,&
nunquid ille ignis conflagrationis erit eiuſdem ſpeciei cū iſto:
& nunquid cœlū in aduentu extremi iudicij mutabitur.& nun
quid anima extracta à corpore,prius purgabitur,quàm iudicio
Dei pręſentetur:in quo loco eſt infernus,& in quo loco eſt pa
radiſus.Qualiter poteſt durare ignis infernalis abſq; ſuppoſita
materia,& quomodo poſſunt corpora ibi igni continuo appli
cata durare,& qualiter ignis cū ſit corporalis animas & dęmo
nes torquere poteſt,& vtrū ignis inferni & porgatorij ſit cor-
poralis,& nūquid pœna purgatorij eſt maior omni pœna præ
ſenti,& vbi eſt ignis purgatorij,ſcripſi.e.tit.c.cum ex eo.in di-
ctis Collect.circa prin.ver.ſed nunquid Eua,vſq; ad verſi.nun
6 quid eccleſia habet claues,quaſi per tres columnas.† Item num
quid eccleſia habet claues, & quid eſt clauis, & nunquid ſunt
plures claues,& vtrum ſacerdos imperitus habeat claues ſol-
uatq; & liget,& quando dicitur errare ſacerdos,& an tunc liga
re dicatur,& nunquid propria authoritate poteſt ſacerdos vti
claue,& nūquid poteſtas clauium ſe extendit ad remiſſionem
culpæ,& nunquid ſacerdotes veteris teſtamenti habebant cla
ues,& vtrum ſacerdos ligare poſſit,& nunquid malus ſacerdos
habet claues,& quid ſit clauis iuriſditionis,& qualiter & in qui
bus differūt claues iuriſditionis,& ordinis,ſcripſi de his omni-
bus in prædict.verſic.nunquid eccleſia habet claues, vſque ad
verſi.ſed circa materiam indulgentiarum,quaſi per.ix. colum.
Et nunquid vſus iſtius clauis poſſit præſcribi, ſcripſi ibi, poſt
prædicta quaſi per duas columnas.in verſicu. ſed nunquid vſus.
7 † Item ad materiam diſpenſationum, quæ poteſt reputari ne-
ceſſaria ad iſtum tractatum, ſecundum Collect.deſcendendo,
nunquid epiſcopus faciendo actum, in quo poteſt diſpenſare
diſpenſat, de quo plenè ſcripſi in cap. fraternitati. de ſciſmat.
Et qualiter malè diſpenſans puniatur,& an extraneus epiſco-
pus mihi poſſit conferre beneficium,in quo diſpenſatio requi
ratur, & quis priuabit illum, qui tenet incompatibilia, in di-
uerſis diœceſibus, & nunquid Epiſcopus poteſt diſpenſare
cum illegitimo, in pluribus beneficijs ſimplicibus, & quo iu-
re petitur diſpenſatio, & nunquid capitulum ſede vacante di-
ſpenſet, & nunquid vigore diſpenſationis de pluribus curatis,
ſimul obtinendis potero ſimul obtinere curatum, & non cura
tum,& nunquid epiſcopus diſpenſatiuè, poteſt reſtituere de-
gradatum,& ſi epiſcopus contulit coniugato ſimplex benefi-
cium,nunquid ſucceſſor poterit reuocare, & nūquid per mor
tem Papæ expirat gratia de eligendo confeſſorem, & quid ſi
diſpenſetur cum illegitimo,ꝙ poſſit eſſe epiſcopus,nūquid per
hoc poterit eſſe Archiepiſcopus,& videretur quòd non: cum
diſpenſatio ſit ſtricti iuris, & per conſequens non debet exten-
di ad caſum omiſſum per.l.quicquid adſtringendæ.ff.de verb.
oblig.nam nec lex extendenda eſt vltra caſum ſuum. l. ſi verò
§.de viro.ff.ſol.mat.imò caſus omiſſus remanet in diſpoſitio-
ne iuris communis.l.cōmodiſſimè. ff.de lib.& poſthu. & nun-
quid ille,qui tenetur beneficium dimittere,poſſ t ll d àxterum
permutare,& ſi Papa prouideat de monaſterio,non profeſſo,
non obſt.ꝙ profeſſus non ſit,nunquid per hoc videtur diſpen-
ſaſſe,& quid ſi minor,non expreſſè profeſſus petit,his non ob-
ſtantibus prouideri, & Papa dicit,fiat, nunquid videtur ſuper

his diſpenſaſſe & nunquid Papa poteſt diſpenſare, ſine cauſa. ſcripſi eodem titulo.c.ne pro dilatione,in dictis Collectarij. columna prima.verſiculo pro euidentia ſecundæ partis.vſque,
8 ad finem illorum dictorum quaſi per ſex columnas. † Item quis teneatur ad reparationes fabricæ ſuæ eccleſiæ ſcripſi.eodem ti.li.vj.in prima quæſtione,& in dictis Gulielmi.de pontcluio & qualiter eccleſia habet claues,ſcripſi in clemen.ij.eo.titu.io xviij.notabili.& de materia clauium vide omnino,quæ ſcripſi in prædicta ſumma de ſacramentis.libro.vij.in.xiiij.&.xvj.
9 partibus eiuſdem libri vbi de hoc ad ſaturitatem. ¶ † Item de pœnitentia in genere,& de effectu pœnitentiæ,vide pleniſſimè,in prima,& ſecunda partibus dicti libri.vij.dictæ ſummæ. & de ſatisfatione in genere,& de eleemoſina ieiunio,& oratione,& de partibus pœnitentiæ, vide pleniſsimè in iiij v.vj.& ſeptem partibus dicti libri:& de remiſsione venialium,& de circunſtantijs peccatorum.& de impedimentis veræ pœnitentiæ,& de iuſtificatione impij,vide pleniſsime.in octaua nona decima &.xj.partibus dicti libri & de confeſsione , & contritione in.xij.&.xiij.partibus libri eiuſdem.vbi etiam pleniſsime.& de correctione fraterna,& de pœnitentia extremi vitæ exitus in xvij.& decima octaua partibus eiuſdem libri & de indulgentijs prælatorum,& de purgatorio,& de confeſsione generali & de ſigillo confeſsionis,& de reditu peccatorum,& de ſacramento,& re ſacramenti.dic pleniſsime.vt in.xx.,xxj.xxij. xxiij.xxiiij.&.xxv.partibus dicti libri.& de excommunicatione ſcripſi etiam pleniſsime in decima quinta parte eiuſdem libri.Et expone in textu diſcurſis ſcilicet quæ incidenter inſerimus ſuu nus.ſcilicet dimittendo ſecundam quæſtionem,quę principaliter fuerat propoſita, in themate, huius cauſæ,tanquam ſolutam.& ſupponendo incidentem aliam quę determinata eſt ſupra eadem quæſtione ſecunda.His expeditis ſupple ad gloſſ.ſummę quę incipit per diuerſos modos,ſecundum diuerſos libros.nam in quibuſdam libris incipit, aliquantulum. & in alijs libris incipit,quia ſornauerat in alijs verò incipit, quia fecerat.& primo ibi contrahatur adde vt trigeſima ſecunda diſtinctione.erubeſcant.& capitulo ſeriatim. & ibi ſacramentum.adde notatur quare confeſsio ſine pœnitentia dicatur ſacramentum.ſunt enim ibi tria notanda ſcilicet confeſsio contritio,& mundatio,confeſsio eſt ſignum tantum contritionis,contritio eſt res,& ſignum mundationis mundatio eſt, res ſigni tantum . ſ. contritionis ſecundum Ray.& ibi à pœnitendo adde vnde pœnitere eſt pœnam tenere.j.e.diſtinct, iij.c.pœnitentia eſt.quędam dolentis vindicta.& ibi excommunicatorum adde & extra eodem ti.ſignificauit.& ibi conſiderat.adde & extra de homicid.ſicut dignum.in principio.Et ibi habet.adde hoc declaratur in gl.ſe dic vt ibi.& ibi pręcedit adde vñ Petrus dño eũ reſpiciẽte &c.vt.j.e.§.hoc idẽ ver.leproſus.& ibi cauſę adde.i.cõtritionis.& ibi peccata adde & no.ꝙ in peccato mortali,tria addunt.vt no.j.e.perfecta pœnitẽtia. & pœnitentia quãdoq; in pluribus de cauſis imponit.vt no.j, e.ſicut primi iuxta fi.& iſta opinio quę habet ꝙ contritio dimittit peccatum eſt celebrior: verumtamen non intelligas,ꝙ contritio dimittit peccatum,propriè loquendo.ſed ipſe deus, in contritione Thobię tertio in tempore tribulationis id eſt tribulati cordis.i.contriti peccata dimittẽtis.ſ.his qui inuocãt te.ad idem.j.eodem verbum.de conſe.diſt.iiij.nemo.ſecũdum Raymon.& adde qđ dicam.j.e.in accuſatione.& quòd iſta ſit vera opinio,patet per reſuſcitationem Lazari & decem leproſorum,de quibus habetur infra eodem.§.hoc idem probantur ſecundum Raymondum.ſed videtur Goffr.ſequi,quod hîc dicit Ioannes prout notatur in ſumma de pœni.& re.§.tria ſunt neceſſaria & cætera ibi videas. & ibi tertij , adde ſcilicet per manducator.& ibi conditionale.adde ſcilicet ſi ſatisfecerit de peccato.& ibi conditionem.adde infra tertia diſtinctione.ſane cauendum in fine.& ibi amitti.adde dicas,quòd ſic dum ſumus in via.j.e.di.dum ſanctam.Io.de.& ibi poſsit. adde dicas ꝙ ſic,niſi eſſet ſolennis infra eodem,quamuis.Io.de.&.c.reperiuntur.& ibi redeant.adde dicas.quòd non.infra eodem diuina,xxiij.quęſtio.quarta.ſi illic.Ioan.de.& ibi accipienda,adde dic ꝙ diſcretè.j.e.diſt.c.j.ſcdm Io.de.nam merè, & purè debet quis confiteri.j.e.di.iij.quã pœnitet.& di.v.conſideret , ita qđ falſum non immiſceatur. Et ibi,cõfiteri. adde dic ꝙ meliori ſacerdoti,qui inueniri poteſt.j.e di.c j.Io. de. Tu dic ꝙ proprio ſacerdoti ſi eſt diſcretus,ſed ſi nõ eſt alij de eius licentia.e.di.placuit extra de pœn. omnis.Et ibi,fructuoſa.adde dic ꝙ ſic.j.e. di.c.vlti &.xxvj.q.vj.c.pe.& fi.Io.de ſic. Et in fi.adde argu. ad hoc.xxxij.quæſtio.j.nuptiæ.vel quia ſeptiformis gratia datur contra ſeptem vitia principalia,vel quia ſeptem in pœnitentia attenduntur.Guido.

SVMMARIVM.

3 *Quare contritione dimittere peccatum dicatur.*

Sunt enim. Confeſſione.ſ.exteriori facta ſacerdoti. H.ſacerdotali.i.ſine ſatisfactiõe ſcdm iudicium,& præceptũ eccleſiæ iniuncta.H. ¶ In.j.glo.ibi,neceſſaria eſſe.& adde hic videas,qđ dicam.j.e.porrò,aliâs incipit fa-
1 cilius. Et ibi,hoc facere.adde vel dicit,† ꝙ ideò dicitur peccatum dimitti per ſolam cordis contritionẽ: quia cordis contritio eſt cauſa pręcipua propter quã peccatum dimittit,& naturaliter & cauſaliter ſemper nõ nunquã etiã tempore præcedit oris cõfeſſionẽ,& operis ſatisfactionẽ. hæc opinio ſatis eſt vulgaris & ſuperficialis,nec tãgit medullam veritatis,ſcdm.H. Et ibi,impeditur.adde arg.extra de ſen.excom.cum à nobis.ij.Et ibi,ſi verò.adde totum eſt de ſententia.H.Et ibi,oris cõfeſſio. adde de qua etiã no.j.di.v.in ſum.ibi omnino videas.Et ibi,intelliguntur.adde.ſ.ſcdm Hu. Et ibi,læſit.adde arg. extra de ſent.excom.cum deſideres.in fin. Et ibi,cautiores.adde huc uſq; fuit de verbis,& de ſententia Hug.Guid.

Petrus. Fleuit,ſed quomodo ſcis ꝙ fleuit qđ non vidiſti: dic ꝙ ideò dicit ſcire,quia hoc eſt indubitatũ , & ideò de hoc certitudinẽ & ſcientiã habet:ſic aliâs dicit Aug.ꝙ ſpes ex certa expectatio futuræ beatitudinis,nã de futura beatitudine non poteſt eſſe certitudo ſciẽtiæ,ſed credulitas tantũ ſcdm Inn qđ dic vt no.extra de iureiur.ex literis.& de iur. calun.cum cauſa,lego.Luc.xxij.lachrymæ,interiores. H.Guido.

SVMMARIVM.

1 *In confeßione quæ requirantur.*

5 **Dixi confitebor.** Nota ꝙ † in confeſſione,ſeptẽ videntur requiri,quæ ex iſto dicto prophetę videntur poſſe notari:primò enim confeſſio debet eſſe deliberata,vñ,dixi.i.firmiter propoſui,& deliberaui.Item debet eſſe integra,vñ dicit,cõfitebor.i.ſimul nõ diuiſim.Itẽ debet eſſe aperta,vñ dicit ſatebor.i.apertè manifeſtabo. Item debet eſſe amara,ſiue accuſatoria,vñ dicit,aduerſum, ea enĩ quæ nobis ſunt aduerſa,nobis cõſueuerõt eſſe amara. Itẽ debet eſſe propria,vñ dicit,me,non cõtra alios.Itẽ debet eſſe verecunda, vñ dicit,iniuſtitiã,cõ enim homo naturaliter ordinet ad Deũ, quia ad eius imaginẽ factus eſt,facere iniuſtitiã eſt facere cõtra naturam ſuã,qđ cuilibet debet eſſe verecundũ.Itẽ debet eſſe voluntaria,vñ dicit,meã,non coacta,quia non placẽt Deo coacta ſeruitia,vt dixit Aug.idẽ dicũt theologi,vel dic vt plenè dicã: j.e.di.v.c.in prin ſed plenè etiã ſcripſit Ray. in ſum.ſua.e.ti.§. ſequitur quæ ſunt neceſſaria &c vbi dicit ꝙ ad veram cõfeſſionem,quatuor ſunt neceſſaria.ſ quòd ſit amara,feſtina,integra, & frequens,quæ proſequere,vt ibi dicit Guido.

Magna. In gl.remiſſio,ibi,iuſtificatio.adde.i.dei gratia, quę humilitat quẽlibet ad contritionẽ. Et ibi, gratia.adde ſicut præcedit cauſa cauſalis.Et in fin.adde de hoc etiã no.xxij.q.j.cũ renunciat Et ibi,vbi deeſt,ibi.operãdi. adde.j.e.§.his authoritatibus ver.item votũ extra de ſen.ex.à nobis.ij. ¶ In glo.hoc tantũ,ibi,in bonis adde arg.xlv.di.duæ Et ibi,in via.adde in malis.vbi ſola volũtas non punit ſine effectu interiori.i.in bonis,vbi ſola voluntas remuneratur,ſine opere exteriori. P.Guido. Tu verò,cum quęritur vtrum ſola volũtas debeat pro facto reputari,dic vt ſcripſi latiſſimè in. c.primo. de eo qui mit. in poſ.in primis ſex quęſtionibus. Et adde etiã quæ ſcripſi in.c.nuper.de bigã.& etiam de hoc tangam.j.l.proxi.

Secunda pars.j.partis principalis.j.diſtinct.tractatus de pœn.

SVMMARIVM.

1 *Quæ puniantur, & quando quis puniatur.*
2 *Pœna criminalis ob quid imponatur.*

SI quis non dicam. Rapere, hîc incipit . ij . pars.
huius primæ partis principalis.j.diſt.de pœnit.
in qua facit Gra.prout hîc dicit in gl. per hanc,
ſcdm Io.de fic.& eſt lex iſta ſituata.C. de epiſ.&
cle.& alibi incorporata, videlicet.j. xxxvj.q.ij. & hoc dicit 10
effectu,ſcdm Ia.de Raue.q quis cogitat ſed nõ cõſummat deli-
ctum: quia nõ potuit punitur in atrociſſimo crimine,pro deli
1 cto cõſummato.† Vel ſic ſcdm alios in atrociſſimis delictis pu
nitur delictum attentatũ,etiam ſi non ſit effectus cõſequutus,
attentare,hîc habes q punitur ſola tentatio ſic.xxxvj.q.ij.ſi qs
alibi punitur ſolus conatus.xiiij.q.iiij.quoniam, aliter ſola vo-
luntas.xxvij.q.j.nuptiarũ alibi ſola expectatio ſola ſpes.xiiij.q.
iij.ſi fœneraueris alibi ſola cogitatio.vj.q.j.ſi quis cum alibi ſo
la intentio.j.e ſi quis cum telo alibi ſola aggreſſio.j. e. ſi quis
necandi alibi ſolus auſus j.e.ſi quis pulſauerit alibi ſolicitatio.
j.e.ſolicitatores.matrimonij , de facto,quoniã ſacræ virgines
nõ poſſunt nubere.xxvij.q.j per totũ,capitali,hoc ſcdm leges.
xxvj.q.j.ſi quis rapuerit,ſed ſcdm canones talis excõicatur ſi eſt
laicus· ſi eſt clericus deponitur.xxvij.q.j.ſi quis epiſcopus.&.c.
hi ergo.H Guid.Tu verò ſcire debes, q iſta lex eſt multũ bene
lecta in.C.per Pet. Cy.Ia.de But.Bar.Io.Fabri.& vltimo ma-
gis latè,per Bal.de Peruſio.Ex quorũ dictis potes vnam breuẽ
diſtinctionem elicere:quã Baldus recolegit principaliter,ex di
ctis Bartoli in.l qui ea mente.ff.de furt. Quia aut, ego delictũ
perpetrare non cogitaui,nec egi & regulariter non punior fal-
lit in filio,qñ pater eſt reus læſæ Iuliæ maieſtatis.vt. C. ad leg.
Iul.ma.l.quiſquis,quia iuris præſumptione præſumitur filius,
imitator delicti paterni : aut cogitaui & ad actum proceſſi , &
non cõſummaui tunc aut,quia nolui & non punior.vt.l.qui fal
ſam,ſcdm Ia.quòd verum eſt in delictis in quibus nullus offen
ditur:niſi res publica ſed qñ ex tali delicto cœpit aliquis offen
di,licet principale intentum non puniaſ, punitur tamen acceſ
ſoriũ ſeu præambulũ,vt in eo qui fregit hoſtia cauſa cõmittẽ-
di adulterium:nam licet pœniteat puniſ de fractura hoſtiorũ
vt hîc per Cyn.ratio,quia cum principale delictũ non ſit con-
ſummatum,iſtud præambulum nõ poteſt cum eo cõfundi , &
ſic non ob.ff.de fur.l.verum.& qd not.C.de accuſ.l. qui de cri-
mine.ſi autem non perfeci quia non potui tunc in leuioribus
delictis excuſor.vt.l.j.io ſi.ff.qd quiſq; iuris.ſcdm Iac.Butr.vel
ibi non eſt propriè delictum,ſcdm Ia.de Are.aut in grauiorib⁹
delictis tunc aut deuentũ eſt ad actum verbi & non punior tã-
quam pro conſummato ſed extraordinariè, vel minori pœna,
vt in.l.j.ff.de extraord.cri.aut proceſſi ad actum facti ,tunc ſi
quidem ad proximũ & immediatũ punior tanquã pro delicto
conſummato.vt.l.ij.qui cum telo·ſi verò ad remotũ minus pu
nior quam ſi cõſummaſſem & hoc ſi agitur criminaliter ſcdm
Iac.But.& aliâs,adde hæc ſunt vera quando agitur ratione do
li·ſed ratione culpæ leuis vel leuiſſimę nõ poteſt criminaliter
agi.vt.l.qui ædes de incen.rui.nau.C.qui accu.non poſ.l. data.
2 & arg.ff.de abig.l.j in fine.† Vnde pœna criminalis nunquam
imponitur alicui , niſi pro dolo & lata culpa ſecundum Cyn.
quod eſt not.dignum.Bar.tamen alibi repræhendit eum.per.l.
reſpiciendum.§.delinquunt.de pœniten. Dictum Cyn. poteſt
intelligi in pœnis grauibus dictum Barto.in pœnis leuibus fa
cit quod not.ff.de regul.iur.l.ad ea. Nunquid ergo ſyndici,qui
debent denunciare maleficia excuſantur,ſi nõ ſunt in dolo ,vel
lata culpa?Reſpondeo non,imò requiritur in eis exacta diligẽ-
tia , ratione ſuſcepti officij,ſeu mandati vt ſi æquiparamus
procuratori tenetur de leuiſſima , ſi tutori,vel curatori tene-
tur de leui.vt.C. de neg.geſt.l.tutori.& hoc dico,quòd in pœ-
nis legalibus.Sed in pœnis conuentionalibus,dic quòd aut cõ-
uentio eſt relata ad ius,aut ad merum factum,aut eſt dubium:
primò caſu ex nudo facto non committitur pœna. vt.l.ea qui
dem ſi manci.ita fu.ali.ſecundò caſu per merum factum com-
mittitur.vt.C.de tranſactio.l.vbi pactum.tertiò caſu , aut fa-
ctum de facto lædit ſtipulatorem & committitur pœna , aut
non lædit & non committitur.vt.l.ſtipulatio iſta habere lice-
re.de verbo.obligatio.ſecundum Iaco.Butrig.hîc & alibi Bal
dus.Sed finaliter dic plenius,vt ſcripſi in. c. j. de eo qui mit. in
poſ. Sciendum autem quod licet leges ſequentes bene legan-
tur in locis ſuis: tamen quia hîc ſolum argumentatiuè inducũ
tur,non videtur mihi tantum inſiſtendum in illis, ſed ſi placet
domini legum videantur in dictis legibus: quia ne iſta lectura
ſit longa,vltra modum ex propoſito hæc omitto.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmus quare introductus eſt: & de pœna eorum,qui ad togatorum ordinem accedunt.*
2 *Tutor tenetur ſubtutorem ſuum malè adminiſtrantem accuſare.*

Nemo. Togatorum,id eſt aduocatorum qui dicebãtur
togati ad modum togæ, id eſt cuiuſdam veſtis,
qua vtebantur Hug.& Lau.miniſterijs,id eſt ſacramentis,id eſt
1 niſi fuerit imbutus ſacramento baptiſmi,† quod fuit conſtitu
tum in verecundiam illotum,ſcilicet qui non ſunt baptizati,
vt ſic faciliùs,& citiùs ad baptiſmum redirent,vel hoc fuit ſta
tutum ideò quòd ſub tali occaſione,iniuriam facerent chriſtia
nis quare cum publica officia interdicta ſint iudæis. vt.xvij.q.
iiij.cõſtituit.liiij diſtinct.nulla.ſecundum.H & extra de iudæ.
cum ſit.&.c.ex ſpeciali Non credit.H quòd prohibitio iſta ha
beat locum,niſi in cauſis quę tractantur ſub iudicibus chriſtia
nis inter chriſtianos. pœnam,hanc autem pœnam iudex eccle
ſiaſticus imponere poteſt,vt legitur & not.iij.quæſt. iiij.hi qui.
¶ In gloſſ.ſimile eſt in fine.adde ſub.& infamis poſtulare non
debet.iij.quæſtio v ꝟ tria ¶ In gloſſ.id eſt officialis.adde puta
notarius quis pa[illegible] eſt per machinationem, & fraudem talem
cogitatum poſtulare,& ipſius ſcribit allegationes & reſponſio
nes ſecũdum alleg.Pap Et ibi,reſiſtere. adde nam officialis per
tinaciter debet reſiſtere iudici,quando vult aliquod illicitum
2 committere:† ſicut tutor tenetur accuſare contutorem ſuum,
vt ſuſpectum cum videt eum malè adminiſtrantem , aliâs im-
putatur ei.ff.de adminiſtra.tut.l.ęmilius.&.l.tres tutores & fa
cit adhoc optimè.C.vt nemo præd.&.C.de metat.& epid.lib.
xij.l.deuotum.j.reſpon.lib xij.alioquin officiali imputatur,&
velut conſentiens puniendus eſt.C de epiſc.& cler.ſi quanquã.
in fi.ſecundum alle.Pap.Et in fi.adde à contrario. Guid.in dua
bus autem.l.ſequent.non ſunt glo.

Si quis cum telo. Necandi,etiam ſi nõ ſequatur
effectus homicidij. H: homi-
nem,ſub. volens,& ſciens.H.cuius dolo,qui in lege Cornel.de
ſicc.reputatur pro facto.ff.ad leg.Cor.de ſicc.in. l.j. H.cõmiſ-
ſum.i.homicidium erit perpetratum.H.Guido.

Si quis. Hæc lex eſt.C ad legem Cornel.de ſicc. l. ſi quis,
piaculũ,id eſt crimen ſanguinis effuſione piãdũ.
vel quod pietatem promouet.H.aggreſſus,etiam ſi non neca-
uit.ſ.l.prox.& ſic voluntas,ad actum proceſſit,ſupplicio,id eſt
morte.H.Guido.

Si fortè. Hæc lex eſt etiam C.ad legem Cornel.de ſicc.
ſi fortè,inueniatur,aliquo iudicio, ſine actu ex
teriori,ſed non ſufficit ad plenam probationem. H. vel fortè.
ver,quæſtione.i.tormẽto.Eſt autem quæſtio veritatis per tor
menta inquiſitio Bar in rub.ff.de quæſtionibus & ibi Hypol.
Marcil.quæ,ſcilicet familia,de iniurijs.iij.ſed eſt quæſtionis.§.
penultimo.Guido.

Si quis attentauit. Adulando,promittendo,vel
alio modo.H.ſed & ſi.ij. pars

attentari.iij.pars.hoc habetur.ff.de iniur.l.attentari.non ſolũ.iiij.pars.hoc habetur.ff.de iniur.l.non ſolum.curauit.i.procurauit,præcepit mala.i.maxilla.H. pugno,idem ſi de alia re.H.apud Labeonẽ.§.j.ff.de iniur.vbi habetur id qd̃ ſequiẽ.G.

Si quis pulſatus. i.percuſſus, leuatæ ad percutiendum.H.vapulaturus.i.verberandus.¶ Io.j.glo.ibi,nuper.adde & arg.contra.ſ̃.xvij.quæſt.iij.ſicut qui.ibi dixi.Guido.

Tertia pars.j.partis.j.diſt. de pœ.

Contra eodem libro. Hic incipit tertia pars.j partis.j.diſtinctionis.de pœn. in qua probat magiſter,per leges ciuiles, qd voluntas ſine effectu oon punitur.Io de ſic.

Cogitationis. ſ.ſuis terminis contentæ,& ſic colligitur contra.ſ̃.e.ſi quis,criminibus.l.j.¶ In.j.glo.ibi,excommunicationem.adde adhoc etiam.not.ſ̃.xxiiij.quæſtio.j.in ſum.& in glo.ibi ſequenti. Et ibi,lex.adde,ſcilicet Dei.Pe.Guido.

Solicitatores. i.illi qui alienas vxores ſolicitant, vt ſecum coeant.H.matrimoniorũ alienorum interpellatores.i.illi qui interpellant alienas vxores,vt ſibi ſaltem de facto matrimonialiter copulentur.H.Guid.

§.Qui puero. Hic incipit.§ præcedentis leg.ſtuprũ videas qd̃ legitur.& no.xxxij.q.iiij.nemo.in prin.in glo.ij.abducto.i.remoto,vel abſente.P corrupto,per pretium,comite.i.ſocio,mulierem,viduam,interpellauerit,de ſtupro,quo pro vt.H perſuaderat,qui pretium accepit,deportatur,iudex eccleſiaſtic⁹,bene poteſt in exilium mittere,vt legitur.& no.iij.queſtio.iiij.hi qui epiſcopos corrupti.ver.¶ In glo.& ita non,ibi,affectus.adde argu.adhoc.vij.q.j.§.cum autem.ver.ſic bonus.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quis pro parte fur manifeſtus, & pro parte nec manifeſtus.*

Vulgaris. Deprehenſus,in itinere cum furto ſi inquam
1 ita fuerit,† tunc totius rei fur erit pro parte manifeſtus,& pro parte non manifeſtus.Et no.ꝙ vnam,& eandem rem vocat hic totam maſſam aceruũ,vel ſegetis,vel armarij & illius rei totius eſt fur manifeſtus reſpectu partis.ſ. quam abſtulerit,& cũ qua deprehenſus eſt:& fur non manifeſtus reſpectu alterius partis.ſ.quam contrectauerat & dimiſit & hoc prouenit,ex ſentẽtia Trebatij & Ophilij dicentiũ totam rem tangi cum eius pars tangitur,nec illorũ ſentẽtia hic improbaẽ.H.eiuſdẽ.ſ. armarij.Hug.manifeſtus, quoad primam cõtrectationem,ſed &.ver.& contrectat,animo ſurandi,& nec.ver. reſpectu illius quoniam ſecuit,& diuiſit. ¶ In.j.glo.in fi.adde qd̃ dicit,vt de hoc legitur.& no.de conſe.di.iiij.propriè iuxta fin: ¶ In glo.animo,ibi,vt.e.l.adde.ſ.vulgaris.ff.de furt. In glo.ſed quo modo,ibi,contraria.adde hæc eſt falſa litera,nec eam ponit Lau.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicitur facta ordinatio per executorem.*

2 *Caſus in quo prodeſt priuilegium à Papa conceſſum, ne extrahatur extra ſuam diœceſim.*

Hæc autem. In ſuperiori parte huius.l. dictũ fuit,ꝗ magiſtratũ poteſtatẽ non habebit ſi aliqd noui iuris ſtatuit ipſo q̃q; aduerſario poſtulãte eodẽ iure vti debet.Diciẽ ergo hic &c.& ſunt hæc verba prętoris. cõtra illum qui prœeſt iuriſditioni ſtatuẽdę,in aliũ ius iniquũ,verba,
1 ſub.ſ.H.effectũ.ar † ꝙ tunc demũ diciẽ facta ordinatio,ꝑ executorẽ qñ facta eſt cũ effectu,arg. de cleri.nõ reſi.c.relatũ,nec eſt officio ſuo functus,quouſq; ſit ordinata eccleſia,cũ effectu,ꝙ verũ eſt,ſcdm Inn.vt no.extra de offi.dele.ſuper eo.de hoc etiã ipſe no.e.ti.in literis.& de re iud.c.j.ibi videas, decretum, aliâs ędictum.ſ.prętoris.H.ceſſat,cõtra illũ.Lau.profectã,de facto & de voluntate.H.¶ In.j.glo.ibi,authenticæ.adde de hoc dixi.ix.di.quis neſciat. Et ibi,Papę.adde ſub.quæ cões ſunt,ſecundũ quoſdã & ante pñtationẽ,& ideò iudices poſſunt cõpellere exhibere illas literas cũ vtriuſq; partis interſit. ff.ad exhibẽ.l.iij.§.j.&.ij.ſed dic,vt no.Inn.extra de off.dele.prudentiã, in gl.literæ.in prin.& melius extra de reſt.ſpo.ex cõqueſtione.ibi vide-
2 as.Et ibi,prudentiã.adde circa hoc quęro,† ſic actor habet priuilegium ne extra ſuã diœceſim trahi poſſit per literas apoſtolicas iſte traxit aliũ extra ſuã diœceſim,qui reus vult tueri ſuo priuilegio,qd̃ habet actor ꝙ nõ poſſit extra diœceſim trahi,quæriẽ vtrũ ſit audiẽdus:& poteſt dici ꝙ ſic,ſi ad actoris inſtantiã priuilegiũ datum ſit,aliâs ſi motu principis datũ eſſet, ſec⁹ eſſet,vt hoc totũ põt colligi apertè ſcdm.P.de.in eo qd legiẽ.& no.in hac dec.prudentiã.¶ In glo.ar.cum,ibi,accipienda.ad de extra de cle.non reſiden.c.relatum.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Vbi eſt eadem ratio valet argumentum à ſimili.*

1 Pœnæ. Exaſperãdæ, dicas † ꝙ vbi eſt eadem ratio & penitus omnimoda ſimilitudo,licet dicamus tũc cõſtitutionem locũ habere,non tñ tunc dicimus propriè eã extẽdere:quia in omni tali caſu etiã ſi non exprimatur,idem tñ ſtatutum intelligiẽ,& ideò quaſi in eo caſu in quo idem eſſet ſtatutum ita vtimur ſiue ſit pœnale ius,vel non pœnale & ita intelligitur.ff.ad leg. Iul.de adult.ſi poſtulauerit.§.ratio.ff.de ędẽ.l.quædam.§.nummularios. tunc autem pœnę dicunẽ extendi,qñ ad caſum non omnino ſimilem extenduẽ,qd eſt prohibitum,& ſic intelligitur hic.& ff.de pœn.l.interprætatione.& l.reſpiciendum.&.ff.de decur.l.generaliter.atq;.ver.ab hinc,ſunt verba Gratiani.Lau.proprium,ſcilicet ſpeciale. H. virginum.ſ̃.e.ſi quis nõ dicam,aduocatis.ſ̃.e.nemo.de crimine.ſ̃.e.quiſquis.ſiccarijs.ſ̃.e.ſi quis non dicam,fidei, hoc reſpicit.ſ̃. e.c. nemo.principali,hoc reſpicit.ſ̃.e.quiſquis,ſiccariorum,hoc reſpicit:ſ̃.e.ſi quis iniuriarum.ver.in præd.gl.ibi,ſpecialibus.adde, ſcilicet exceptis à lege vel canone qui etiam in litera nominantur in iure verò certa pœna oon ſtatuitur ſed pro varietate iniuriæ poteſt aliquis multipliciter fieri reus:varietas ergo criminum varietatem inducit pœnarum,adhoc inducit legẽ ſequentem.Guido.De quo ſcripſi plenius in regula in pœnis de reg.iur.lib.vj.& in remiſſionibus ibi per me datis.

Quarta pars.j.partis.diſ.j.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *De conſilio quando quis tenetur, & ibi ætatis effectus.*

2 *Differentia inter furem nocturnum & diurnum.*

3 *De præſumptione erga portantem gladium nocturno tempore*

Aut facta. Hic incipit quarta pars primæ partis primæ diſtinctionis de pœnitent.in qua dicitur quòd quatuor modis puoitur peccatum,ſecundum Io.de fict. aut dicta.ver.aut ſcripta.ver.aut falſa inſtrumenta,famoſi,de his habetur quinta queſtione prima.aut,conſilia,in
3 fraodem data,† & quando non aliâs erat facturus,aliâs non tenetur quis de tali conſilio quod dic,vt ſatis not. extra de ſent.excom.nuper.§.in ſecunda. quoſq;, id eſt aliquos, monuiſſe,id eſt ad aliquod malefactũ impuliſſe,ſiue receptaculũ,vel aliud auxilium ad malum eis dediſſe.H.& Lau.ſcœleris,ad quod ſuadent,vel auxilium ꝑbent.H.ſed hæc ſecũda pars,cauſa.ver.puniuntur.verſi.perſona.ver.in huius.verſi.conſideratione,ætas enim ad eruditionem multum facit,haberi differentiam pœnæ.ſ̃.xxvj.quæſtio.vij.hoc ſit.ad idem.j.queſtio vij.c.tanta de conſe.diſt.iiij.eos quos.ſecundum.H.locus ver.ſacrilegium de hoc plenè not.ſ̃.xvij.quæſtio.iiij.ſacrilegium. & habetur. e.q. quiſquis. & hoc ſit intellige, locus facit &c. id eſt, ex loco

diſcernitur

diſcernitur, an ſit furtum ſimplex. ſ. ita ꝙ non ſit ſacrilegium, aut ſit furtum aut ſacrilegiũ ſcdm H. tempus. ver. emanſorẽ, à furtiuo, & tempus diſcernit effractorẽ diurnum à nocturno,
2 & nocturnũ à diurno. † Similiter diſcernit furem diurnum à nocturno, & per nocturnũ à diurno ſcdm. H. ſurtiuo, furtiuus eſt qui latenter moraſ io aliquo loco, extra caſtra. B. qualitate. ver. furta, qñq; hęc nomine intelligiſ omnis illicita vſurpatio rei alienę. iiij. q. v. pœnale. H. violẽtia, de varietate hui⁹ ſupponit authoritatẽ. H. euẽtus. ver. i. ſactũ qd ſit, vel ſequiſ inde. H.
3 à dementiſsimo. i. clemẽtiſsimo, † ſi clemẽtiſſimus. i. miſericordiſſimus, & pijſſimus portat gladiũ etiam de nocte, nõ præſumitur ꝙ faciat cauſa mali, & ideò no imputaſ niſi ſequatur factum & ipſo facto præſumiſ ꝙ fecerit cauſa mali, & ipſo facto præſumitur quòd fecerit caſu & nõ ex propoſito, & ideò in tali facto ſpectatur euentus. i. illud qd ſit, vel ſequitur inde & nõ voluntas: quia præſumitur in cõtrarium. ſ. ꝙ nõ voluntate ſed caſu ſit factum, vnde minus punitur. Idem poteſt dici ſi fiat à dementiſſimo, ſed in alijs perſonis eſt cõtraria pręſumptio: vñ ſi quis alius cum telo ambulauerit cauſa necandi hominẽ punitur quaſi occiderit & eſt hoc, quoniam in alijs perſonis, lex, corde ſic non minus puniat, hîc enim vtpote in maleficio non ſpectatur euentus. ſed voluntas & ideô quia euentus ſpectatur in factis à dementiſſimo, vel clemẽtiſſimo exilio voluntario &c. vt exponit glo. H ¶ In glo. velut cum quis. i conſcientia receptis. In glo. aliter, ibi, qui contra pacem. adde vbi de hoc. & extra de iureiur. cum quidam. In glo. ſ. xv. q adde quæ lex poniſ. ff. de iniur. ¶ In glo. ff. ad leg. Iul. ibi, contra. adde vt non tenet. vt no. ſ. xvij. q. iiij. quiſquis. ſed qd ſequitur, hîc approbat. H. ſ. quòd ſubauditur tantũ. Et ibi, tantum. adde. q. d. vtraq; competit. P. ¶ In glo. diſtinguitur in ſi. adde & quod dicit diurnũ, & nocturnum referſ ad vtrunq;. ſ. effractorem, & furem. P. ¶ In glo. rixa in fi. adde & verbis. ff. vi bo. rap. ait Hug. In gl. hęc pœna in fi. adde inſti. de obli. quæ ex delic. naſ § pœna. In glo. expilatæ hæreditatis. adde. ij. lex eſt, aliâs ſi expilatæ hæreditatis. Et in fine. adde tamen hoc grauius punitur, quàm aliud furtum ſecundum Hug. In glo. ff. de abige. in fine. adde. iiij. quæſtio. iiij. abacti. Guido.

Quinta pars. j. partis. j. diſ. de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Non minus peccandi voluntas à lege punitur quàm factum.*

COgitatio. Hîc incipit. v. pars. j. partis. j. diſt. de pœn. in qua dicíſ ꝙ diſtinguiſ inter maleficia, & vtrũ habuerint iudiciũ, vel nõ. Io. de ſi. diſcernuntur. ver. deſiderãt. habẽt, in lus. ſ. quã iure habẽt effectũ. H. vñ. i. ad oſtẽdendum ꝙ in his animi iudicium requiritur. H. In. j. gl. ibi, vel ſic. adde hoc vult dicere quaſi prædicta cõtrarietas, ita poteſt ſolui vt dixi, vel ſic ſolui poteſt cogitatio &c. ſecũdum. H. ¶ In glo. quoad, ibi, aliâs ſecus. adde quoad promotionẽ. In gl. q. d. ibi, quoniam animus. adde hîc ſub. ſ. e aut facta in fi. dictũ
2 eſt, † ꝙ lex non minus punit eum, qui occidere volunt, quàm qui illum occidit & hoc eſt, ideò vt dicit hîc magiſter: quia in maleficijs magis attenditur animus quàm effectus, vt etiã hîc dicit glo. ſecundum. P. ¶ In glo. hîc reſpicit in fine. adde ſub. poſitum. ſ. in. l. prædict. in fine. In gloſſ. j. perſeuerantur. adde, ſcilicet ex animi iudicio. i. ex propoſito & deliberatione proueniens. H. Guido.

Diuortium. Hîc videas, quod not. xxij. quæſtio. vij. c. verum, id eſt gratum & legitimum. H. ordo, quod ſit animo conſtituendi perpetuam diſceſſionem, id eſt ſeparationem, itaq; &c. totum eſt, de. l. tamen ab hinc regula iuris eſt. ff. de reg. iur. l. quicquid. H. iudicium, animi, id eſt firmum propoſitum & deliberationem animi habuiſſe. Hug. ¶ In glo. argumen. non, ibi, qui, id eſt apud. adde &. j. quæſt. j. conſtat. Guido. ¶ In gloſſ. argumen. non in fine. adde dic quòd id quod eſt factum nequit non fieri. ff. de capti. l. in bello. § factæ. Qualiter autem non videtur fuiſſe, quod nun durauit, ſcripſi de verborum ſignificatione cap. nam & ego. in tribus primis quæſtionibus.

Sexta pars. j. partis. j. diſt. de pœ.

SI quis ex conſilio. Hîc incipit ſexta pars primæ partis, primæ diſtinctionis. de pœnitent. in qua probat magiſter per. ix. authoritates, quòd etiã in malis voluntas, & conſilia pro opere reputantur. Ioan. de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter fuerit Chriſtus traditus.*
2 *Arma Iudæorum in occidendo Chriſto.*
3 *Hyſtoria de adultera.*

Periculoſe. Quòd eſt in periculo animarum ſuarum & illorum qui eis credũt, manibus, id eſt in ipſo actu exteriori occidendi. H. nam iudæi. verſic. interfecerunt, ſed quia permiſeruot principibus qoòd chriſtum interfecerent, cum poſſent eum iuuare & deliberare, ideò imputatur eis. xxiij. q. iij. c. vlt. ſcriptum eſt, in euangelio. Io. c. xviij. interfecerunt. i. interfici perſuaſerunt, vel poſtulauerunt. H. euangeliſta, ſcilicet Marcus. xij. &. xv. c. alius, ſcilicet Ioannes. xix. c. hominem. i. Chriſtum. H. ille, populus iudaicus. H. interfecit, lin-
5 gua non enim loquitur de iuda, ſed de Iudæis. † Iudas oon tradidit eum Pilato ſed iudæis, iudæi Pilato. H. dicente, in euangelio. Io. xix. c. qui, ſcilicet iudaicus populus, tibi, Pilato: vnde, id eſt ad oſtendendum quòd iudæi eum interfecerunt. H. pſalmiſta. j. c. noli filij, verba ſunt Chriſti. i. iudæi humanitatem meã & non deitatem attendente, & pendet conſtructio in tertium vet. parauerunt laqueum pedibus meis, ſed interſerit qualiter conturbauerunt & conculcauerunt eum, dicens dentes eorum id eſt corroſiones eorum fuerunt arma, quantum ad conſilia,
2 & ſagittæ, quantũ ad verba, † non excuſant ergo ſe iudæi: quia & ſi manus inermes, os tamen armatũ erat: vel arma. i. iacula quibus iaculis & ſagittis ante paſſionẽ eum ferebant, dicentes clam eum fuiſſe filiũ fabri & dæmonia habere & turbas ſeducere, & his ſimilibus pro armis vſi ſunt. H. ſubijciant. ver. ¶ In hoc dicebant, ibi, malefactoribus. adde. xxiij. q. v. § hinc apparet & tamẽ pro talibus eccleſia intercedit: qd dic vt legitur. & no. xiiij. q. vj. c. j. & hi qui. xxiij. q. v. reos. ¶ In glo. parauerunt, ibi, laqueum. adde laqueũ. i. latenter, pedibus meis, pedes dñi ſunt; interpretationes malorum & promiſſiones fideliũ, in quibus quaſi pedibus incedebat, cũ malos increpabat & bonis pręmia
3 promittebat quibus dolos parauerunt iudæi, † vt de adultera, quã adduxerũt ante eum, volentes eũ quaſi neceſſaria complexione circumuenire, vt vel contrarium legi teneret, ſi diceret dimittendam, quàm lex præcipiebat dilapidare, vel deriſerunt eum quaſi mendacem ſi eam morti adiudicaret, qui manſuetudinem prædicabat. Ita dicit gloſſ. ſuper iſto verſic. ¶ In gloſſ. dum clamarent, ibi, etiam. adde ſuper iſto verſic. pſalmi. ponit glo. ſic voces enim ille, ſcilicet crucifige, & huius citeram fecerunt &c. vt ſequitur: vnde hic, hæc litera eſt corrupta, & debet eſſe hæ, ſcilicet voces citeram fecerunt &c. ¶ In gloſ. irregulares, ibi, dico. adde, ſed Lau. contra, & verius videtur, per id quod notatur, & legitur in cap. ſicut dignum. de homicidio voluntario, vel caſuali. & cap. ſi aliquis. & facit contra. Ioã. xv. q. j. c. ſi quis. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Aliqua capita de genere homicidiorum.*

Homicidiorum. Petrus.j.Pe.lij.&c.iiij.c.parilē.
in hoc eſt parilis,quia quilibet
iſtorum Deũ amittit,& incurrit pœnam æternã. P. detracto-
res.vj.q.j.deteriores.&.c.ſumma.H.odit. Io.iij.c.detrahit, hæc
eſt ſumma iniquitas.vj.q.j.ſumma.ibi dixi,authoritates,ibi vi
deas ¶ In gloſſ.detractores,ibi,dæmonia deijcere.adde vt.xxj.
5 di.§.j.Et ibi,in euangelio.adde.Mat.xxv.c.† Quot ſunt autem
ſpecies homicidiorum,& quibus pœnis puniantur,& quis ſu-
per eis valeat diſpenſare,ſcripſi de homici.ſicut dignum.in.xij.
quæſtione.& in duabus ſequentibus.

Omnis iniquitas. i.iniqua actio. H. oppreſſio.i.
omnis iniqua oppreſſio , & eſt
figura endyadis.P.iuſtitia ſ.contra proximũ.H.ſanguis i.iudi-
catur eſſe effuſio ſanguinis.i.homicidium ſecundum.H.volun
tate.i.actu voluntario,ſecundum.H.

Noli. Putare,occidis,quantum in te eſt.de conſe.diſt.iiij.
quæris filijs.§.e.periculoſé.in fi.

Homicidium. Lege Moſaica.Deut.v.c.dominus.
Mat.v.c.In glo.poſt primum in fi.
adde de hoc dicit Apoſtolus ad Ro.vij.c.ago qd volo.Gui.

Si cui. Facultas,quia deeſt oportunitas loci,vel temporis.
H.planè ſit.i.cõtingit aliàs planum ſit.i. verum ſit.
H.cupere,ita quod veniat ad conſenſum.ĩ.e. di.ij.ſicut tribus
& no.j.q.j.Petrus. ¶ In.j.gl ibi,qui viderit.adde vbi de hoc vi
deas,item ſi vt authoritas.Gene.xxij.c.teſtatur,infert ex præ-
miſſis,voluntas renunciatur &c.nõ opus.ĩ.e.§.his authoritati
bus.ver.ſimiliter,ibi,item voluntas &c.In.j. glo.ibi,diligenti-
bus.adde.i.prædeſtinatis.¶ In glo.ĩ.c.ibi,virtus.adde cõtritio
virtus,ſiue gratia eſt virtus mentis.ſ.humilitas,qua homo hu
miliatur,& conterif,& proſternatur,& ſic diſponif,vt velit ſe
pro peccato puniri,& ſatisfacere pro illo,& hic virtus & opus
eſt ſolius Dei, & hanc nemo meretur,ſed à Deo inſpiratur, &
per ipſam peccata dimittun-tur.P.Guido.

SVMMARIVM.

5 *Confeßio quando ſit legitima.*

Porrò. Habent,Deus enim in die iudicij iudex erit,& te-
ſtis.ix.q.iij.c.aliorũ.ſed & conſcientia tunc erit te
ſtis.xj.q.iij.cuſtodi.H.permãſerint perſeuerãter,Lau.φ ſi.ver.
pœnam,interiorē in cordis cõtritione & dolore & amaritudi
ne,vel pœnam,exteriorē.H.exerceant,animo & voto.i.velint
ſibi imponi & ſic veniant ad ſacerdotē & expoſcant ſibi impo
ni,ſi ioquam hoc fiat temporalibus &c.H.pœnis,quas authori
tate eccleſiæ hic ad tempus perſoluunf.H.facilius,quia mitius
agitur cũ ſponte confitentibus.l.di.præsbyteri.H.prodũt.i.pu
blicè in iudicio,vel extra,prodũt.i.publicè cõfitentur eccleſię
cum inde accipiunt pœnitentiã:hoc fit cum crimen eſt occul-
tum,vel ſi eſt occultum & facit hoc ex charitate,& cõpunctio
ne pleniorem & faciliorē conſequitur remiſſionē.ĩ.e.quē pœ-
5 nitet.H.† Et not.φ cõfeſſio eſt legitima cõram ſacerdote.ſ.ha
bente vſum clauium,quoad illum,qui ei confitetur peccatorũ
declaratio & dicif confeſſio quaſi ſimul vel ex toto vel vndiq;
faſſio:nam ille confitetur qui totum fatetur tenetur pœnitēs
ſua peccata neceſſariò confiteri.Et breuiter hæc tria contritio
confeſſio & ſatisfactio ſunt in præcepto, cõtritio præcipitur.
vt Ioſuelis.ij.ſcindite corda veſtra.ĩ.c.§.proxi . confeſſio inte-
rius enim effunde ſicut aquam cor tuum.i.peccata quæ latent
in corde,item pſalmiſta,effundite coram illo corda veſtra:Iac.
vlt.c.confitemini alterutrum peccata veſtra.Satisfactio. Ma.
iij.& Luc.iij.facite dignos fructus pœnitētię.Item omnia hęc
præcipiuntur,à domino cum dicif.Mat.iiij.pœnitentiam agi-
te &c.Nomen enim pœnitentiæ complectif hæc tria,videtur
ergo φ non eſt ſalus ſine confeſſione,qd verum eſt vbi quis po
teſt habere cui confiteatur,aliàs ſecus ſcdm Ray.occulti ſunt.
i.in occulto.H.excommunicationis. i. ſeparationis à corpore,
& ſanguine Chriſti,vel. i. ſeparationis ab officio , & ſi clerici
ſunt.H.non animo.i. in perpetuum recipiant. i. rei fiant digni
ſicut per priora bona fuerunt,non quia illa recipiant quæ per
ſequentia mala diluerant:Lau ¶ In glo.quaſi ſine.in fin.adhoc
facit quod dicit Aug.peccatum tuum te iudicem habeat , non
patronum. ¶ In glo.qd ſit,ibi,inducit.adde.xj.q.iij.§.euidenter
& malè intelligitur ſecundum Hug.

Septima pars.j.partis.j.di.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Confeßionis deſcriptio.*

HOc idem. Hic incipit.vij.pars.j.partis.
j. diſtinctionis.de pœnit . in
qua magiſter probare intendit,φ non in confeſ
ſione ſed in cordis contritione dimittuntur pec-
1 cata.† Eſt enim confeſſio ſignum pœnitentiæ
tantum & hoc probat,per.x.authoritates ſanctorum. Ioã.de f.
probatur.ſ.φ in ſola cordis contritione dimittatur peccatum,
prophetica.Eze.xxxiij.non enim,verba Gratiani,hinc etiam.
ij.pars.idem propheta Ezechiel.xxviij.c.&.ij.Reg.iiij.c.& Ma
lach.iij.c.Guid.Et adde de materia contritionis ea, quæ ſcripſi
pleniſſimè,in ſumma de pœniten.& remiſ.vij.lib.de pœniten.
parte duodecima.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio iſtorum verborum ſcindite.*
2 *Quædam de parte toto & gratis.*
3 *Ad perfectam pœnitentiam quæ requirantur.*
4 *Gratiam qualiter non habeamus.*
5 *Interpretatio illius ſententiæ à parte totum intelligitur.*
9 *Quædam quæſtiones,& quædam de ſeipſo.*

In quacunq; hora. Veſtiméta.i.tantum ſciſſu-
ra veſtium eſt pars exterio-
ris ſatisfactionis,& tñ per eam.ſ.per ſciſſorã veſtium,hic gene
raliter exterior ſatiſfactio intelligitur a propheta,& eſt ſenſus
1 ſcinde cor.i.† per cordis contritionem ſeparate,& remouete à
vobis corda veſtra ſ.à vobis,& nõ à Deo facta. ſ. corda praua,
& diſtorta,vel ita,ſcindite cor.ve.Deo.i. per cõtritionem cor-
dis,aperite Deo,quę latet in cordib' veſtris,& nõ veſti. veſtra
tantũ.q.d.nõ valet ſciſſio veſtimentorũ.i.oris cõfeſſio,& ope-
ris ſatisfactio,ſine cõtritiõe cordis illa etiam põt valere, ſcdm
Hyſp.Poteſt & aliter intelligi,vt loquaf de oris cõfeſſione , &
operis ſatisfactione,& tunc ſcindite.i.aperite & oſtẽdite vica-
rio Dei qd habetis in cordib' veſtris, & nõ veſtimenta veſtra
tantũ.q.d.nolite tantũ oſtendere opera ſatisfactionis , quia ſa-
tisfactio exterior nõ valet ſine oris cõfeſſione,& cordis cõtri-
tione.H Tu ad clariorē doctrinam huius materiæ dicas,ſcindi
te cor.ve.&c.dat dñs intelligere in verbis iſtis, φ debem' habe
re cõtritionē cordis,ſiue pœnitentiã intrinſecus,quæ per cor-
dis ſciſſionē intelligif,non tãtũ operis exterioris ſatisfactionē,
ſiue pœnitentiã exterius quę in ſciſſiõe veſtiũ intelligif notãs,
a vel intelligēs à parte totũ.† Pręterea ad intelligentiã prędicto
rum,& gloſſarũ ea exponētiũ tria ſunt vidẽda.Primò quid pars,
quid totũ hic accipiaf.Secundò gratia huius qd ſit termin' in-
finitus.Tertiò huius etiã gratia,quę ſit virtus negationis infi-
nitatis.Propter primũ ſciẽdum,φ pars & totũ nõ propriè, ſed
largè hic accipiunf,vt dicaf pars,omne ad qd aliquid conſequi
tur totum verò qd ſequitur:ad aliud vt homo eſt pars anima-
lis,quia ad hominē ſequif animal,nam ſi homo eſt animal eſt,
animalis verò eſt totũ,quia ſequitur ad hominē, & ſimiliter in
nominib' alijs.Propter ſcdm ſciendũ,φ terminus infinitus,eſt
terminus cui adijcitur negatio,& fit vnũ per comparationē,vt
cum dico non homo nõ lapis nõ currit,& ſimilia.Propter ter-
tium ſciendũ,φ hic eſt virtus negationis,φ addita termino ſu-
periori,& qd eſt,ſicut totũ facit ipſum inferiorē,& tanquã par
tem addita inferiori,facit ipſum ſuperiorem , & tanquam to-
tum,& hoc dat intelligere glo.Propter primam regulam,non
ſcindere corda, eſt pars ſiue inferius , quod idem eſt , adhoc
quod dico ſcindere veſtimenta veſtra , quia ſi in pœnitentia
non ſcindetis corda,hoc eſt nõ habetis pœnitentiam interius,
conſequens eſt quòd ſcindatis veſtimẽta , id eſt quòd habeatis
pœni

pœnitentiam extrinſecus.ergo ſi non ſcindere corda,eſt pars,
abſcindere veſtimẽta,pone negationem illam,quam ponis ad
corda,pone ad veſtimenta,& tunc ſcindere veſtimenta, quod
erat totũ,efficiť pars virtute negotiatiõis,& ſcĩdere corda,eſt
totũ ergo qa dñs,p ꝓphetã ponit negationem ad veſtimenta,
dat intelligere,quòd illud ſit pars,& ſcindere corda,eſt totum
& quia totum prout hîc accipitur,eſt illud quod conſequẽter
ad aliud,conſequẽs eſt ꝙ ſcindere corda ſequatur,ad nõ ſcinde
re veſtimẽta in parte ergo,dat intelligere totũ,ꝙ dũ negat ſci
ſsionem veſtium dat intelligere ſciſsionem cordium,planius
autem dixiſſet,à toto partem,quia de toto pœnitentia dat in-
telligere,ſolam contritionem. Item redeundo ad alias expoſi
tiones literales,expone,oſtendens verba Gratiani.ſed prophe
ta cõtritiõe,videas qđ dicã.ĩ.e.ꝓpheta ſciſsione.ſ.cordia pars
eſt.ſ.oris cõfeſsio Hugutio exterioris.ĩ.e.di quẽ pœnitet,quã
ſ.oris cõfeſsionẽ,vel.i.exteriorẽ ſatiſfactionẽ ſcdm.H.noiauit
& bene,qa ſicut ſcindere veſtimẽta,inutile eſt, niſi ſciſsio fiat
p diſtinctionẽ,& proportionẽ eius,quod debet veſtiri ſatiſfa-
cere exterius,ideſt confiteri exterius non prodeſt, niſi præce-
dat ſciſsio cordis.ſ.contritio, ſecundum cuius motum,& mo
dum ſequitur oris confeſsio,& operis ſatiſfactio, quæ hîc ſciſ
ſura veſtium appellatur,P.à parte.dic quòd eſt totum,& eſt
2 pars,quia per contrictionem ſaluatur, tamen eſt pars,† quia
ad perfectam pœnitentiam tria ſunt neceſſaria.ĩ.e.perfecta.
ſicut eſt ſimile,quia homo eſt animal,& apponitur rationale,
mortale,& ſic eſt homo.& eſt alias pars,ſimile.xiiij.q.v.pœna
ſe.ſcdm Io.de.hinc etiam.tertia pars. prophetam.Ezechie.j.c.
Malach.iij.c.Eſaię.xlv.zachariæ.c.j. conuertat, iofundendo
gratiã & nota,ꝙ p hęc verba,nulla ſit ꝓmiſsio,vel obligatio,
licet ſit bonitatis.vel largitatis dei,tantũ declaratio.P.conuer
ſio ver.vndique.i.ab omni malo,ſ.mortali.Hu.fructum.i.re-
miſsionem peccati habet,ſeu optinet:remiſsionem enim pec
cati nullus mereri poteſt.quia gratis datur,& ſequitur,quis ſit
ille fructus,quia Deus ab ira &cætera Hugutio.conuerſus.vi
geſima ſecũda quæſtione quarta incommutabilis,hinc etiam.
quarta pars.leproſi Lucę quinto capit.præcepit.Lucę.decimo
octauo capitulo.ex quo verſiculo hinc etiam.verſi.pars de mo
numẽtn.per hoc intelligitur,cor peccatoris,in quo iacet uior
tuus.H.prodijt Ioã.xj c.laoide.ideſt onere peccati.Ioan.ſ.quo
cor peccatoris clauditur,vt deus non intret.Hug. reuixit per
cordis contritionem, prodijt per oris confeſsionem. H hinc
eſt ſexta pars emendantur. Lucę.v.c leproſum,per gratiæ ĩnfu
ſionem.H.tangendo.Math.viij.c.Marci.j.& vltimo.& lucę.v.
ſacrificium id eſt ſatiſfactionem.ex.l.j.ſecundum legem Hug.
ſcilicet Leuiti.xiiij.c.leproſus. ver . negationes Lucę.xxij.c.re
ſpiciente.reſpicere dei,eſt miſereri.vñ in pſalmo reſpice in me
& ſequiť expoſitiue,&.pro.i.miſerere mei.P.amaras.tales eſſe
debẽt,cũ ſint medicina,cõtra morbũ ſpiritualẽ,ſicut medicina
q̃ dať cõtra morbũ tẽporalẽ,amara eſt ad literã.P. lachrymis
ſ.c.j.leproſus.ver.ſacrificium:ver.ſed antequã ver.huic modi
ci.vij.pars reſuſcitare in anima.H.p.prophetã Eza.xxxviij.&
in pſalmo.dñe de⁹ ſalutis.H.medici eccleſiaſtici xviij.c. ſuſcita
bũ hoïes in aĩa,à morte peccati & reſuſcitati aliq p illos cõfite
bunť tibi,nõ poſſunt quidã iã viuẽtes.i.iã intus illuminantes,
ſuo miniſterio curare.ſed ſuſcitare mortuos,in anima,hoc eiũ •
ſolius dei eſt.ſcdm.Hug.de conſe.di.iiij.nemo.vnde ipſe dicit,
nemo pôt venire ad meipſum niſi pater me⁹ traxerit ipſũ.H.
item à mortuo.viij.pars.i.permanente in peccatis authoritas.
iij eccl.xviij.& Eſa.xxxvij.c.vnde.verſicu.octauę, ætatis ideſt
reſurgentium:tunc enim fiet iudicium,quod ab omnibus ti-
metur,vel octauæ diei,quæ dicitur dies iudicij, vel aduentus
domini ad iudicium, quia vtrunque. ſcilicet dies iudicij,vel
aduentus domini,ad iudicium erit,poſt finitum ſeptennium
huius vitæ Hugut.ne in furore.i.in futuro iudicio Hugutio.
arguas.i.damnes.Hug.me.q.d.hic ſeca me,hîc me iure.Hugut
ſana.ne ibi opus ſit.P.ſig.ver.null⁹ bene & verè argumentatur
Hug.item ix.pars,hinc eſt §.ſcdm Lau.& Io.ſed nõ ſcdm Hug.
vſque a.§.alij econtra.B.dũ cõfiteť.i.ꝓponit cõfiteri.item mor
tuus.xj.q.iij.quomodo,& confitetur.ſub.quod eſt impoſsibile
ſed ſicut.ver.reſuſcitaretur.ſ.prius &c.& deſtruit conſequens,
ſcilicet quòd poſt reſuſcitationem non poteſt mori,& confite
ri.ſ.ſicut ante reſuſcitationem mortuus non poterat confiteri,
quia à mortuo perit confeſſio.P.mortuus,per primum pecca-
tum,mortuus,per ſcdm peccatum, reſuſcitatorem.i. domini.
H.reſuſcitatus,aliàs eſt.c.& durat vſq; ibi,ſi autem reſuſcitat⁹.
Actu.xxj.c.cũ enim,verba ſunt Gratiani.ver.imò ſunt verba.
Aug.ſcdm.P.animę,quia cõfert ei vitam.ſ.gratiæ.i.confert ei
4 gratiam,qua viuit.ſ.vita gratiæ,† quam vitã gratię non habet
anima,niſi ſit cõiuncta Deo per fidẽ,& quã cito ſeparať à deo
amittit illam vitã,& ſic moritur,ſcdm.H nõ poteſt, ſic.j.q.iij.
ſi quis obijcerit.præſente,per gratiã.H.inhabitat per gratiam
fidei,& charitatis.H.ſi autem.ver.belial.i.diabolũ,qui vult tã
tum mala.ĩ.e.di.ij.ſi enim,lucis,iud.xix c.tenebras.i.tenebro-
ſas.H iuſtitiæ.i.iuſtorum.H.iniquitatis. i. iniquorũ templo.i.
cum his qui ſunt templũ Dei,idolis.i.malis. Item vt.x. pars. ait
Chriſtus,in euangelio Io.c.iij.agit.i.operatur.H.qui autẽ.ver.
filius,per imitationem.H.vnde.ver.dominus ait,in euangelio.
Io.c.viij.item.ver.eſtis,ſub.vt dicitis.H.item.ver.eſtis, non na
tura,ſed imitatione.H.ſic.xxij.q.ij.§.vlt.& ibi dixi, nemo.ver.
ipſe.ſ.Chriſtus. Mat.viij.c. Luc.vj.c.duobus,contraria exigen-
tibus,diuinis.xxvj.di.acutius. Item.xj. pars.ſua.ſ.j.c.iij.natus.i.
renatus.H.ergo.ver. ¶ In glo.oris confeſſio,ibi,ſatiſfationem
adde ſub.ſed totum eſt exterior ſatiſfatio,ſcdm.H. Alij dicunt
quòd ad huius authoritatis intelligẽtiam,& expoſitionis , quã
fecit gratia,& obſcuritatis hoc habetur in glo.iſta oris confeſ-
5 ſio &c.† Not.ꝙ hæc determinatio,apertè totum intelligens,
poteſt determinare vno modo hoc verbum nominauit , vt ſit
ſenſus exteriorẽ ſatiſfactionem ſciſſuram veſtium.i.oris con-
feſſionem nominauit,apertè totum intelligens , quia ipſa oris
confeſſio pars eſt ſatiſfationis exterioris,& hæc expoſitio ma
gis eſt euidens,& magis ad propoſitum.i.adhoc,quod intendit
probare,in ſola contritione,ſiue exteriori ſatiſfatioe peccata
dimitti,& hæc expoſitio habetur in prima glo. Alio modo,&
magis extraneè poteſt hæc determinatio apertè totum intelli
gens determinare,hoc verbũ dimitti,vt ſit ſenſus, ait prophe-
ta,ſcindite corda veſtra &c.oſtendens in ſola contritione, ſiue
oris confeſſione peccata dimitti,& hoc dicit apertè totum in-
telligens.i.per ipſam cõtritionem, ſiue cordis ſciſſionem intel
ligẽs totum. Et poteſt hoc dupliciter intelligi, primo vt ſit ſen
ſus,à partè totum intelligens.i.per ſciſſionem cordiũ,ſeu con-
tritionẽ quę contritio eſt pars pœnitentiæ intelligens, totum
illud.i.quicquid neceſſariũ eſt concurrere ad peccati remiſſio-
nem,& iſte ſenſus verus eſt intentione prophetæ, licet non tã
gatur in glo. Secundo modo,vt ſit ſenſus apertè &c.i.per id qđ
eſt ſcindere corda,intelligitur ſcindere veſtimenta.i.confeſſio
nem oris:& hanc expoſitionem,licet non ita ſit ad propoſitũ,
videtur proſequi ipſe.G.Sed ſecundum hoc oportet dicere,qđ
hæc duo ſe habent vt totum, & pars ratio totius magis videť
conuenire ipſi contritioni,ſiue ſciſſioni cordis:non quidem ra
tio totius vniuerſalis & partis ſubiectiuè:quia vnum non reci
pit prædicationem alterius niſi per accidens . Non enim dici-
mus quòd confeſſio ſit contritio,licet accidat quod confitens
ſit contritus , nec ratio etiam totius integralis,quia vnum nõ
intrat directè conſtitutionem alterius:ſicut paries,tectum &
fundamentum intrant conſtitutionem domus ,ſed poteſt dici
ratio totius potentialis,ſiue virtualis,quia contritio ſi vera ſit
virtualiter continet confeſſionem , & ſatiſfactionem ad mi-
nus, quantum ad propoſitum confitendi , & ſatiſfaciendi. Et
dicitur etiam totum , in quaotum ad plures ſe extendit , &
pars , in quantum ad pauciores : & hoc etiam modo poteſt
dici ſuperius, vel inferius : ſicut ſi precioſitatem in lapidę,di-
ceremus partem albedinis , quia albedo ad plura ſe extendit,
& quia ad plura ſe extendit ſcindere corda , quàm ſcindere
veſtes , magis conuenit contritioni ratio totius , & ideò di-
cit in gl.in ſi.quòd planius dixiſſet à toto partem. Poteſt autẽ
dici contritio, ſiue ſciſſio cordis habere rationem partis,non
ſimpliciter:ſed in quantũ cõtingit terminũ, qui eſt ſcindere ve
ſtimenta infinitari per adiunctã negationẽ , quæ ſit negatio in

genere, quia tunc eſt paucioribus, & ideò quantum adhoc, eſt inferius, & ideò dicit glo. quòd non ſcindere corda eſt inferius adhoc quod non eſt ſcindere veſtiměta per oris confeſſionem, & dicitur inferius quia in paucioribus in genere enim pœnitě tium pauciores ſunt non ſcindentes per contritionem corda quàm non ſcindentes veſtimenta per oris cõfeſſionem. Ex his patet quod illa clauſula qua dicitur apertè totum intelligens, tripliciter poteſt exponi. Primò vt per confeſſionem eius ſiue ſciſſionem veſtium, quaſi per partem intelligat ſatisfactio exterior. Secundò vt per cõtritionem ſiue ſciſſionem cordis qua ſi per partem intelligatur totum quòd neceſſe eſt concurrere ad peccati dimiſſionem. Tertiò vt per ſciſſionem cordis, ſeu contritionem quaſi per partem, non tamen per partem ſimpliciter ſed ſecundum quod terminus infinitatur, vt dicatur non ſcindere veſtimenta: quia tunc in paucioribus intelligatur ipſa confeſſio, & quia hoc modo impropriè ſumitur nomini partis dicit glo. in fine. quòd aliàs probabilius dixiſſet à toto partem, alij dicunt à parte totum intelligens ſatis plana eſt, & ſufficit pro textu intelligendo. Secunda verò expoſitio, vel dic ſuperius infinitatum &c nihil videtur mihi textum conuenire verum quidem eſt, quòd ſuperius infinitatuo efficitur pars inferioris infinitatis, prout exemplificat de homine, & animali nam animal eſt in plus, quàm homo & de pluribus prædicatur: & eſt in minus, quàm non homo. De omnibus enim de quibus prædicatur non animal prædicatur non homo, vtpote ligno, lapidæ, & hmői quæ ſicut ſunt non animal, ita ſunt etiam non homo: non homo verò prædicatur de pluribus de quibus non prædicatur non animal, vtpote de equo, vel aſino; & alijs brutis de quibus non animal nullatenus prædicatur. Sicut etiam patet, vnde aliàs infinitatum ſic dicendo non aliàs efficitur inferius, & etiam in minus, quàm homo ſic dicendo, non homo, & ideò verum eſt quod dicit glo. ſuperius infinitatum &c. ante enim infinitationem animalis eſt in plus, & quaſi totum vniuerſale reſpectu hominis, & homo pars eius ſubiectiua: facta verò infinitatione mutatur habitudo, non homo enim eſt in plus, & totum vniuerſale reſpectu non animalis, & non animal pars eius ſubiectiua, vt ex prædictis patet. Sed hoc quid ad textum, ſcindere enim corda & ſcindere veſtimenta, non ſe habět ſicut inferius & ſuperius: ſed ſunt diſperata. & poſito quòd ſic (prout aliqui dicunt) pro eo quòd plus eſt ſcindere corda, quã veſtimenta, adhuc non concordat: quoniam ſi habitudo debe ret conmutari negotio infinitas debet apponi vtriq;, ſcilicet tam ſuperiori quàm inferiori. In textu autem, non apponitur negotio niſi vni tantum, ſcilicet ſciſſioni veſtium, & prætereà illud quod eſt in plus, efficitur per infinitationem pars inferioris: infinitati debet eſſe in plus, non quãtum ad efficaciam, ſed quantum ad prædicationem: ſicut patet in exemplo addito. in glo. Scindere autem corda quamuis ſit in plus, ſcilicet maioris efficaciæ, quàm ſcindere veſtimenta, non tamen eſt in plus ſecundum prædicationem, ſed potius è conuerſo: ſed confeſſio oris, quam ſignificat ſciſſura veſtium pluribus conuenit quàm verò cõtractio cordis per ſciſſuram cordis deſignata, nõ enim omnes qui ore confitentur, veraciter cordibus conteruntur: vnde illa expoſitio vndiq; claudicat, vt videtur. Et in fin. huius glo. aduertetur, quia propoſueram circa materiam contritionis & confeſſionis hîc recitare dicta theologorum: & circa cõtritionem formare. xviij. quæſtiones, & circa confeſſionem aliâs. xxj. quæſtiones. verum quia ego poſteà erigi ſummam de ſacramentis continětem. xij. libros & in prædicta ſomma. lib. vij. tractaui pleniſſimè dictas materias, videlicet de contritione in. xij. parte dicti libri. vij. & de confeſſione etiam pleniſſimè in. xiij. parte libri eiuſdem, ibi omnia prædictorum theologorum dicta plenè reperies, & etiam reperies in prima parte. de pœniten. in genere, & in ſecunda de effectu pœnitentiæ, & in tertia de ſatisfactione. & in quarta de eleemoſina. & in quinta de ieiunio. & in ſexta de oratione & in ſeptima de partibus pœnitentiæ. & in octaua de remiſſione venialium. & in nona de circunſtantijs peccati. & in decima de impedimentis veræ pœnitentiæ. & in vndecima de iuſtificatione impij. & in. xiij. de clauibus. & in. xv. de excommunicatione. & in. xvj. de habětibus claues. & in. xvij. de correctione fraterna. & in. xviij. de pœnitentia extremi vitæ exitus. & in. xix. de pœna temporali debita pro peccato, quoad culpam iam remiſſo. & in. xx. de indulgentijs peccatorum. & in. xxj. de purgatorio. & in. xxij. de confeſſione generali. & in. xxiij. de ſigillo confeſſionis. & in. xxiiij. de reditu peccatorum. & in. xxv. de eo quod eſt ſacramentum, & de eo ꝙ eſt res ſacraměti in pœnitentia. & in. xxvj. parte de dictis Gulielmi de monte Land. quantũ adhoc, vbi omnino videas, quia ibi dicta theologorũ, quoad omnia. d. reperies. ¶ In glo. ſed nunquid, ibi, tale eſt. adde. i. talis eſt modus loquědi. & in fi. adde. i. Petro. vt. l. di. c. fidelior. ¶ In glo. argu. contra, ibi, qui iubente. adde ibi loquitur de venia pœnæ. vnde ibi dicitur tardius reti ad veni, verum eſt remiſſione pœnæ nõ culpæ. In glo. ſ. deeſſe, ibi. Luc. adde. xv. & xxij. c. Et in fi. adde. ſ. lepra peccati, infectos ſecundum Hug. ¶ In gloſſ. j. peccator, ibi, depreſſus. adde ſub. qui eſt iam in ſepulchro quaſi iam fœtens, vt Lazarus. ¶ In glo. ſ̃. xciij. diſt. in fine. adde. ſ. quando concurrunt circunſtantiæ. i. quando habet locum, & tempus pœnæ. ¶ In glo. j. ſacerdotes, ibi, præſtant. adde non ſunt medici animarum, ſed eas à peccatis non mundant: ſed ad eorum mundationem ſuum officium exercent, ſicut & in veteri teſtamento ſacerdos leproſum non mundabat. xj. quæſt. iij. quomodo. Hu. ¶ In glo. qui enim, ibi, cum nihil. adde. j. di. ij. §. fi. In glo. quia talis, ibi, edixit adde de hoc not. extra de offi. deleg. prudentiam. in glo. & in cauſa &c. ¶ In glo. in epiſtola, ibi, ad Corinth. adde c. vj. In glo. in euangelio. Io. adde. c. viij. Guid.

Omnis. In morte, quantum ad ſe, quia mortuus eſt peccato: ſi ergo. ver. viuit, per gratiam, eſt enim, ſcilicet dilectio, non ergo. ver. ſit itaque ver. reſponſio tacitæ quæſtionis. Diceret aliquis, ſi ante confeſſionem oris peccatum dimittitur, & ita oris confeſſio non eſt neceſſaria ad dimiſſionẽ peccati, quare ergo ſit reſponſio, ad oſtenſionem pœnitentiæ interioris: dolor enim interior cordis alterius, eſt occultus alteri, niſi notificetur ei per verba vel per alia indicia. vt. j. eo. c. in actione. H. & ſicut. verſic. Abrahæ. Gene. decimo ſeptimo cap. iuſtitiæ. iam habitæ Hug. iuſtificationis, faciědæ, quia iam erat iuſtificatus per fidem. H. Guido.

Secunda pars principalis. j. diſt.

SVMMARIVM.

1 *Quando ſit neceſſaria oris confeſſio.*

Alij è contra. Teſtantur, hic incipit ſecũda pars principalis, in qua probat magiſter, quòd ſi poteſt quis confiteatur quod ſi non vult non ſaluatur, quod eſt verum: Et diuiditur hæc ſecunda pars, in ſex partes, in quarum prima hoc probat, per ſex authoritates, ſecundum Io. de fi. neminem, ſcilicet adultum. extra de delict. pue. c. j. & no. de conſe. diſtinct. iiij. paruuli, per prophetam. Eſa. xliij. c. ſecun
5 dum transla. ſeptuaginta. H. ¶ In. j. glo. ibi, confeſſione. † adde dic quòd ſi concurrant neceſſariæ circunſtantiæ eſt oris confeſſio, & peccaret mortaliter, qui confiteri contemneret, cum illud Iacob. v. confitemini alterutrum peccata veſtra ſicut præceptum eſt, adhoc quod legitur. & no. ſ̃. e §. hoc idem. ver. hinc etiam, vt dominus cum verò oris confeſſionem contemptus non excludit, ſed & neceſſitatis articulus tunc ſufficit contritio. de conſe. diſtinct. iiij. baptiſmi vicem. Pet. Et adde quod dicam. j. diſtinct. iij. perfecta. ¶ In glo. j. ſ̃. ea. in fine. adde vt. j. dicam. diſtinct. ij. cano. Apoſtolus. & diſt. iij. ca. adhuc inſtat, nam non dixit confitens, ſed ſatisfacias, per prophetam Eſa. vt. Eſa. xliij. ſecundum literam. lxx. H. & do. Hu. Card.

Non poteſt. In gl. j. ibi, ſine cõfeſſione. adde de cõfeſſione dicit Ioã. Chriſ. confeſſio eſt ſalus animarum reſtauratrix virtutũ, diſſipatrix vitiorum, expurgatrix

gatrix dæmonum, quid plura? obſtruit os inferni, portas aperit paradiſi. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quædam eſt confeſſio laudis, & quædam cordis.*

Non poteſt. In prima glo. ibi, operis. adde de iſta habetur in pſal. confitemini dño quoniã
1 bonus. † Item eſt confeſſio laudis in prædicatione de qua dici-
tur in pſal. confitebor tibi in nationibus domine, & Tho. iiij.
dicitur ego autem in terra captiuitatis meę confitebor illi qui
oſtendit maieſtatem ſuam in gentẽ peccatricem. De prædicta
confeſſione oris dicitur Ioſue. vij. ꝙ Ioſuæ dixit ad Acor, qui
furatus fuerat de anathemate hierico regulã aureliani fili, da
regulam domino Deo Iſrael, & cõfitere atq; indica mihi quid
feceris ne abſcondas. Et in ipſa authoritate etiã tangitur de cõ
feſſione cordis contritione, ibi, da gloriam dño Deo Iſraël, &
confitere. Item eſt confeſſio cordis in oratione, & gratiarum
actione, de qua in pſal. pręoccupem⁹. faciẽ eius in confeſſione,
& alibi confitebor tibi dñe in toto corde meo. Pe. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quis dicatur non velle confiteri.*

2 *Pœnitentiæ vna ſignificatio, & illius vnus effectus.*

Ecce nunc tempus. Confeſſio, interior. H. licet Gra. inducat pro confeſſione exteriori. P. à morte. i. peccato, qd̃ mors animę. H. aperit paradiſum. i. conſtituit hominẽ dignum paradiſo. H vnde,
ver. ſcriptura. Eſa. xviij. c. dictu. ĩ. e. c. dictu, vbi exponiť, his ver
bis. ver. iuſtificari. i. non eſt dignus iuſtitia, qua homo fit iuſtus.
1 H. non vult confiteri. interiori confeſſione, † & qd̃ dicit non
vult cõfiteri. i. qui nõ habet propoſitũ & voluntatem cõfitendi
ore, ſi tempus habuerit, locũ, & poſsibilitatem qd̃ exigiť adhoc
vt peccata dimittantur, cũ pœnitentia, virtute, vel pœnitẽtia
interiori, & ita intelligať authoritas hæc, de cõfeſsione interio
ri poteſt intelligi, & de exteriori, ſit illa cõfeſsio oris, liberet. i.
liberatos oſtendit quæ fit cũ pœnitentia interiori præcedente
2 H. ill. ver. pœnitẽtia. ij. pars. vera † eſt, hic pœnitentia accipiť
pro paſſione, ſiue pœna. H. amaritudo, pœnitentia, ſeu contri
tio eſt via pacis per quã reformať pax inter ſeruum, & dñm, &
in viam pacis illius amaritudo mentis eſt neceſſaria vnde Eze.
ecce in pace amaritudo amariſsima. Eſa. xxxviij. amara, quia de
lectatus ſum, in cogitatione illicita amarior quia cõſenſi, ama-
riſsima, quia opus illicitũ perpetraui Ray. & adde qd dicã. ĩ. c.
proxi. de pœnitẽtia dicit Io. Chriſo. ô homo times pœnitentiã
ſine qua non eſt viuere, neq; Deo placere, quid tardas reccurre
ad arborẽ vitę, & manduca fructũ ei⁹, & maneas in æternũ, pœ
nitentia eſt. ver. nõ cõmittere. i. propoſitũ non cõmittendi ha-
bere. Ac. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Dolor contritionis qualis debet eſſe.*

2 *An mortale poſsit dimitti ſine veniali peccato.*

Perfecta. Pœnitentia, hic pœnitentia accipiť pro virtute. H. omnia, quæ peccatori pœnitenti expedit ferre. H. idem habeť. ĩ. di. iij. perfecta, in corde ver. cõtritio,
cõtritio eſt dolor, pro peccatis aſſumptus cũ propoſito cõfitẽ
di, & ſatisfaciẽdi, hic pręcipiť à dño per prophetã Ioſue. ij. vbi
1 dicitur ſcindite corda veſtra &c. ĩ. e. § hoc idẽ in prin. † iſte do
lor debet eſſe triplex, vt ait Gre. ſ. acer, acrior, acerrimus, acer
quia offendimus Deũ, & creatorẽ noſtrum, acrior quia offen-
dimus patrẽ noſtrũ, cœleſtẽ qui nos paſcit multipliciter, acerri
mus quia redẽptorem noſtrũ, qui nos liberauit proprio ſangui
ne à vinculis peccatorũ, crudelitate dæmonũ, & acerbitate ge-
hennę. Ray. & adde qd̃ dixi. ĩ. e. c. prox. ĩ. e. in actione ibi omni
no videas. & e. di. iij. perfecta, ibi perfectè dicã de hoc, hoc eſt,
vbi dicunt quidã ꝙ hęc ſunt verba Gratiani, vel pœnitẽtia, hic
videas ꝙ dicã. ĩ. e. agite. in pri. ¶ In gl. no. ꝙ, ibi, nõ credo. adde
2 idem Lau. & etiã. P. Et in fi. † adde dicas ꝙ mortale poteſt di-
mitti ſine veniali, quia mortalia ſe habent ad venialia: ſicut ha
bitus ad diſpoſitionem, ſublato autem habitu, poteſt remanere
diſpoſitio. ſed veniale nõ poteſt remitti, ſine mortali: quia mor
tale opponiť charitati veniale feruori charitatis, ſublato verò
priori tolliť poſterius nõ ẽ conuerſo ideò non põt reſtituť fer-
uor charitatis ſiue charitatis reſtitutione poteſt tñ fieri ẽ con-
uerſo, ſcdm Tho. &. P. Illud tñ no. ꝙ vnum peccatũ veniale po
teſt remitti ſine alio, quia nõ habent connexionẽ adinuicem ex
parte auerſionis, ſicut mortalia quia in eis nulla eſt auerſio à
Deo, nec etiam ex parte conuerſionis, ſcdm Tho. Guid.

Non poteſt. Domini cœleſtis. ſ. fidei vel charitatis. H. In gl. videtur, ibi, approbare. adde. ſ. hæc authoritas ſecundum Lau. Guido.

Nullus. Pœnæ. i. peccati. pro quo ei debeť pœna ęterna quæ eſt grauior omni alia pœna, ſcdm. H. veniã quantũ ad eccleſiã, ita. ver. largitas. i. remiſsio peccati ex largitate miſericordiæ. P. ¶ In glo. videť, ibi, noli peccare. adde. ĩ. e. di. iij. ſi apoſtolus. Et ibi, de interiori. adde idẽ Lau. Pe. & H. vnde dic pœnam. i. interiorem. ſ. cordis amaritudinem, & dolorẽ & compunctionem. ſine qua. ſ. pœna interiori, peccatum non dimittitur, ſecundum. H Guido.

Neminem. Tranſire. arg. xxiij. quæſtio. iiij. ſi is. in fi. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Exhortatio ad animã peccatricem.*

1 **Agite.** Attende † peccatrix anima, ꝙ non ſolũ Deus ſed tota cœleſtia curia, cũ ipſo Deo tam piè, quã dul
citer te hortanť ad pœnitentiã dicentes reuertere reuertere. ſi-
namitis reuertere, reuertere. canti. vj. Not. ꝙ dicunt quater re
uertere propter quatuor genera peccatorũ, dicunt ergo à ſina
mitis. i. ô anima captiua, quã. ſ. diabolus propter delitias huius
mundi captiuã trahit ad inferos, reuertere à peccato prauę co-
gitationis, reuertere à peccato locutionis, reuertere à peccato
operationis, reuertere à peccato prauę cõſuetudinis. Itẽ reuer
tere per cordis cõtritionẽ, reuertere per oris confeſsionẽ, reuer
tere per operis ſatisfactionẽ, reuertere per bonæ vitæ cõtinua-
tionem, quoniã qui perſeuerauerit vſq; in finẽ, hic ſaluus erit.
Mat. x. vt intueamur te. i. vt ſic poſſumus in te videre imaginẽ,
& ſimilitudinẽ Dei, quã feruẽti deſiderio optam⁹, ſcdm Ray.
& adde qd̃ dicã. ĩ. e. di. iij perfecta, occultè. i. in corde ſiue iudi-
cio eccleſiæ. H apud Deũ. i. in cõſpectu Dei. ſ. in corde, vbi ipſe
videt. H. fruſtramus. q. ſine cauſa dixit euangeliũ quæ &c. euan
gelium. Mat. iij. Iob. dicit. xxxj. e. ideoq;, quia noluiſti confiteri.
Lau. dolor. i. pœnitẽtia quæ eſt dolor & amaritudo animę pro
peccatis cõmiſſis. H. humilitas. i. pœnitẽtia quæ eſt humilitas
animi. H. nõ intellexi, eſſe prohibitũ. Lau. vel hoc dictũ ſecun-
dum. H. itẽ Hiero. Orig. ſcdm Lau. & Hiero. ſuper Exo. xcviij.
c. ¶ In glo. apoſiopiſis. adde quaſi ſic, vel ſi cõtingat mihi ſi eru
bui confiteri. vel hoc & hoc mihi faciat Deus ſcdm. H. & Lau.
¶ In gl. tres enim in fi. adde & fuit hęc viſio Eze. prophetę qui
vidit viros ſaluandos. ſ. Abrahã per quẽ ſignificanť continẽtes,
Danielem per quem virgines, Iob per quem coniugati. P. item
Hiero. debet dicere Origenes ſecundũ. H. ſecundum La. ponit
Hiero. ſuper Exod. xviij. c. Guido.

Secunda pars. ij. partis. j. diſtin.

ET venit inquit. Hic incipit. ij. pars. ij. partis. j. di. tractatus de pœn. in qua probať ꝙ qui ſtatim confiteť cecidiſſe non videť, quia ſemper eſt in cõſpectu Dei, & hoc probat per ſex capitula: ſcdm Io. de
fic. inquit, Moiſes, in conſpectu, quia ad honorem Dei fecerunt
ſcdm. H. omnia. ver. fugiunt, quantũ in eis eſt, deniq;. ver. ſcri-
ptum eſt. Gene. iij. c. à conſpectu. i. cognitione. H. ſed & Caim.
ver. condẽnatus. ver. Ge. iiij. c. exijt. ſ. Caim, inquit. ſ. ſcriptura.
Gen. iiij. à facie Dei. i. à cognitione. i. dilectione Dei, eis enim,
quos nõ diligimus faciẽ abſurdimus. P. naim, qd̃ interpretatur
cõmotio, ſeu inſtabilis: vñ Hiero. intrem. ſ. peccatum peccauit

Hieruſalē,& ideò inſtabilis facta eſt.P.exijt.ver.ego autē.ver. Hiero.P.locū.Exo.H.cōuerti de facili,purgare,ſub.neſcit.i.cōtennit.H ¶ In glo.ſenſus,ibi,reuertitur.adde.ſ.e.diuortiū. In glo.regum in fi.adde.i.hoc arg.exponiť & in alio ſenſu accipiť, à facie Dei.i.à cognitione,dilectio Dei, eis enim quos diligimus faciem abſcondimus.Pet.

SVMMARIVM.

1 *Status iſtius canonis & ibi de effectu pœnitentiæ.*
2 *Epitheta quædam luxuriæ non conuenientia.*

1 **Sed & continuo.** Probat Aug.exemplo iudaici populi, † qđ ſi peccator vult pœnitere,& peccatū corrigere Deꝰ qui pro peccato fuerat iratus reuocat iram,& indulgentiā præſtat,& adhoc inducit authoritatē Oſeę prophetę cōtra Ieruſalē.Sed certè in hoc.c. nō bene colligiť vtrū de interiori,vel exteriori ſatiſfactiōe loquatur hîc,licet gratia.inducat ad probandū,ꝙ per oris cōfeſſionē & operis ſatiſfactionē dimittatur peccatū,licet hoc non dicať ſcdm. P.dixerat,in Oſeę.c.xj. Adame,verba ſunt Chriſti cōtra populum iudaicū. H.ſeboim.i. deſtruā te,ſicut illas duas ciuitates deſtruxi,inquit.ſ.dn̄s in Oſea,& dic cōuerſum.ſ.à ſeueritate iudicis ad miſericordiā pij patris,ſcdm.H.Et hoc dixit dominus poſtquā iudæi conuerſi fuerāt ad pœnitentiā,cor meū. i.voluntas.H furoris.i.ſcdm ꝙ minabar.q.iratus.H. nōne.ver. indignatio.xlv.di.vera,abſolutionis,à pœna quæ videbať imminere,ſiue æterna,ſiue tēporalis.P.¶ In.j.gl.in fi.adde,† qa aqua
2 luxuriæ nō eſt notabilis,quia illaqueat nō eſt potabilis,quia nō recreat de qua dicit Hiero.libido trāſacta ſemper relinquit plenitudinē,nunquā ſatiatur & extincta ſemper reattenditur ferrum natat,quia ibi cōſtans,& firmus vincit & ſuperat pluuia iungitur,quia leuis & fragilis ſuperať & vincitur: ibi ſunt poma exterius pulcherrima, quia forma mulieris aparens & ſophiſtica,ſed interius ſunt plena cinere,& fauilla, qa peccato & immūditia:quam immunditiā,& turpitudinē interius dominantē,ſi oculis corporalibus viderēꝰ,nunquā eius laqueis caperemur:vn̄ Seneca vti nā videndo mulierē,aut linceos oculos haberemus,aut nullos:ſed ſi oculis corporalibus huiꝰ laqueos nō videmus,ſimus ornati pœnis virtutū quæ nos ſupra huiuſmodi laqueos faciant euolare,& ſic videbimus eos oculis interioribus,& nō capiemur ex eis iuxta illud Salo. in prouer.c. j. fruſtra iacitur rete ante oculos pēnatorū. P. ¶ In gl. ff.de cōtrahen.emp,ibi,ad quæſtionē.adde iſta quæſtio pillei eſt,ibi ſoluta .& eſt hoc etiam diſputatū,per Barto. Brix.in ſua quæſtiōe dominicali,quæ incipit,duo cōmunem domum &c.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſerpentis vocabulo denotetur,& de officio antichriſti.*
2 *Hyſtoria de diabolo,& de eius cautela.*
3 *Excuſatio in peccatis fit quatuor modis.*
4 *Quare per mortem Chriſti,non fuerit ſublatum peccatum originale.*

1 **Serpens.** Vt hoc melius intelligas,ſcias † ꝙ ſerpens tortuoſē incedit,& denotat diabolū qui doloſitate,& deceptione venit ad hominē.vt ipſum decipiat, & in baratrū inferni,eum pręcipitet,terrā comedit,quia vitia & peccata,& terrena appetit: & inſidiať calcando mulieres.i. fini eccleſiæ,qui in fine ſeculi veniet antichriſtus,qui immittet multas tribulationes,& anguſtias in eccleſia. Inſidiať etiā fini hoīs, qualiter ipſum decipiat,in fine vitæ ſuę,& ipſa eccleſia,vel fidelis anima cōterit caput eius.i.initiū ſuggeſtionū diaboli.i primum motū tētationū eijciť homo de paradiſo,cū per peccatū à Deo recedat,ſcdm Hiero. Vel dic clarius quantū,ad primam materiam,lucifer de paradiſo erectus ſemꝑ inuidet homini,qđ eſſet in paradiſo corporū,ſciens ſi faceret eū trāſgredi,ꝙ & ille eijceretur,timens verò depręhēdi à viro,mulierem minùs prouidam & ceream in vitium flecti aggreſſus eſt . Et hoc eſt per ſerpentem,quia tunc ſerpens erectus erat,vt homo,qui in maledictione proſtratus eſt , & adhuc vt tradunt, pharcos erectus incedit , eligit enim quidam ſerpentis genus , vt ait Beda virgineum habens vultum,quia ſimilia ſimilibus applaudunt Eccleſiaſt.vigeſimo tertio.& mouit ad loquendū linguam eius tamen neſcientis ſicut per fanaticos,& euerguminos loquitur
2 † neſciētes,& ait cur prępepit vobis Deus, vt nō comederetis de ligno paradiſi,ſed nō de omni quærit:vt ex reſpōſione inueniat occaſionem dicendi,ad quod venerat , & ſic factum eſt. cum enim quaſi dubitando dixit mulier ,ne fortè moriamur, quia dubitans,ad quamlibet partem de facili flectitur,ſecurus de impetratione ait,nequaquam moriemini.imò deus nolens vos ſibi aſsimilari in ſcientia & ſciens,quòd cum comederetis de ligno hoc eritis ſicut dij,ſcientes bonum , & malum, quaſi mundus prohibuit & elata mulier volens deo ſimulari,acquieuit,vidit quia mulier prius,quòd lignum eſſet pulchrum viſu id eſt mundum & ex odore,vel tactu notans,quòd ad veſcendum ſuaue eſſet comedit,vt hæc omnia habentur in hyſtoria. gen.c.ſerpens erat,&.c.ſe.decepit me verba ſunt Euæ excuſan
3 tis ſe,quæ habentur gene.iij. † & not.quòd excuſatio in peccatis fit.iiij.modis,quos beatus Ber.compręhendit,dicens multis modis fiunt excuſationes in peccatis,aut eū dicit nō feci, vel ſi ſeci bene feci,vel ſi malè.non multùm malè,vel ſi multū malè,non mala intentione.ſi autem de illo,ſicut de Adam,vel Eua cum vincitur aliena ſuaſione excuſare ſe nititur,contra quos dicit Hier.tolle excuſationem,quia nullus peccat inuitus P.venialis.verſiculo profeſsio ideſt confeſsio interior & exterior vel ſaltem interior quam Adam & Eua feciſſe non eſt dubium.ĵ.ea.diſt.ſicut primi.H.medicabilis.i.ſalutiſera in.i.pro peccato hîc videas quod no.ĵ.e.ſi peccatum.in glo.hoc peccatum in delicto.i.pro denique ver.Caim.Caim interpretatur poſſeſsio,vnde ethimologiam eius exprimens,pater eius ait Caim.i.poſſedi hominem per dominum.item & lamentatio, de eo qđ pro interfecto Abel interfectꝰ ſit.& pœnā ſui ſceleris dederit ſcdm Iſid.crimē negare geñ.iiij.c.iudicatꝰ.ſub.ſ. Hug. vt ipſe.H.in peccato.i.in hac vita remiſsus ideſt in exilium miſſus nō tā ſubaudi.reus maiori crimine crimē parricidij.i.fratricidij.dicitur maius inſpecto genere delicti,nā homicidiū gñe delicti inſpecto.dicitur eſſe maius crimen quàm ſacrilegium: ſed inſpecta perſona,cui ſpecialiter fit iniuria, ſacrilegiū dicať eſſe maius crimen,vel poteſt ita cōſtrui non tam reus crimine parricidij,quā crimē ſacrilegij maiori,quā crimē parricidij. vt ĵ.iij.di.iudas.illud & eū &c.ſcdm.H.parricidij.i.fricidij.illud eū &c.ſ.crimen fratricidij,accuſatori vt in die iudicij accuſetur.H.cum eo ſub.& conuictus, & cōdemnatꝰ.H.flagelletur. i.pœnis ꝑpetuis tradatur.H.flagellari ad correctionē.H. nam paſcor.verſiculo hîc mutatur materia,& incidenter hîc ponitur.ille euangelicus id eſt Chriſtus quinquaſigema diſtinctio. quia lapſam.multis,& varijs erroribus vexiſſe. Lucæ decimo quinto capitulo non obieciſſe, quia noluit pœnitere,& cum hominibus flagellari,& Salomon.verſiculo ait eccleſiaſtici capitulo ſeptimo iuſtus.id eſt rigidus ſecunda queſtione ſeptima ſ.his ita temperare.xlv.di.diſciplina.moderatio miſericordiæ & lenitatis.H.quemadmodum.i.quomodo non compaſsioni debet enim ſacerdos diſtractus compati pœnitēti,& onus pœnitentiæ ſecum portare,& modis quibus poteſt conſolari,& adiuuare.ĵ.eo.di.vj.qui vult.H.ficturum.q.d.nullus. In glo.ſed quomodo.ibi ligatur adde dic quòd in veritate fuit mortale, ſed dicitur venialis,ex facilitate veniæ poſt confeſsionem quo &c.vt ſequitur.P.& adde quod dixi.xxv.diſt.ſ.criminis in glo. ad huius intelligentiam &c.ibi videas.& ibi feci.adde vt ſupra viij.diſtinctione conſuetudo. In gloſſa cum ei in fin.adde.quia influxit ei pœnam temporalem,vt ſic euitaret æternam. Sed
4 quare venia pręſtita Euę,& Adæ de peccato remanſerit originale,in poſteris ex quo damnantur æternaliter, ſaltem pœna damni,licet non pœna ſenſus,cum omnes naſcantur filij iræ, vt dicit apoſtolus.item cum Chriſtus,per paſsionem ſuam ſatisfecerit,ꝑ peccato primorū parentū,& plenè ex quo originale deriuať ad poſteros,quare nō fuit ſublatū origīale,ꝑ mortē Chriſti ad primū dic,ꝙ ex peccato primorū parētū,fuit corrupta caro,& illam carnis corruptionem tranſmiſerunt,ad poſteros,& cotidie tranſmittunt patres in filios,vt.ſ.j.q.iiij.iam itaque.xxiij.q.iij.ſ.his ita.ver.vnde pro peccato,vnde cum ori

ginale naſcatur, & contrahatur ex coniunctione animæ, ad car
nem corruptã, cum illa corruptio ſublata nõ fuerit, nec origi-
nale. ad aliud dic. ꝙ cũ Adam, & Eua peccauerunt tranſgrediẽ
do præceptũ domini, omnes erramos io ipſis originaliter, ſiue
ſententialiter, & ideò quodam mdo ões peccauim⁹, ipſis peccã
tibus, ſed in Chriſto, cũ ſatisfecerit pro pctõ primorũ parentũ
nõ eramus, & ideò p ipſius ſatisfactionẽ, illud pctm̃ ſublatõ nõ
fuit. P lo gl. j. ſiue certamine in fi. vel poti⁹ quia nõ pœnituit in
hac vita dicit̃ eſſe dimiſſio ſine præſcriptione pœnæ, qa pœna
qua hîc paſſus eſt, nõ erat finiẽda, ſed æternę cõiungenda & ita
illa quam paſſus eſt hîc nõ fuit tpalis, & io hoc tpe finiẽda, ſed
æterna. j̃. e. di. iij. § hæc authoritas ſcdm. H. Præterea circa gl.
quæ incipit cũ ei in fi. adde q̃ ſcripſi extra de pœ. ſuper rub. in
dictis coll. ver. vô hîc primũ, vſq; ad ver. nũqd ergo neceſſaria.

Libenter. Ignoſco, pctm. H. indulgeo, debitã pœnã. H. ſatisfactũ, veteris teſta. H. per miſericordiã.
i. p opera miſericordię, vel dic miſericordiã virtutẽ, redimit̃. i.
liberat̃ à peccatis. j̃. e. di. medicina. H. vel redimit̃ à pœnis. H.
nõ veni. Lu. c. v. in euãgelio. i. tpe gratię. H. lex i. vindicta legis.
B. per me. i. p Chriſtũ authorẽ. H. grã. i. remiſſio peccatorũ. de
cõſe. di. j. c. j. H. lo gl. j. cõmẽdabilis i fi. adde dic clarius, ꝙ hoc ꝙ
dicit lr̃a, ideò eſt, qa ex ſacrificio ſiue ex alijs opibus legis, nõ iu
ſtificabitur, ſed iuſtus exiſtens ex eis cõmendabilis redditur. P.

Multiplex. Pœnitentiæ, interioris, medicinã, hoc tm̃ in adultis, ſpes, quę p peccatũ erat amiſſa
Hu. regenerationis, baptizãtis, dona. xxx. q. j. c. j. violaſſent, pec
cãdo. H. ordinatis, p miniſtros eccl̃ię, & eius ſacramentũ. H. in
dulgentia. i. remiſſionẽ peccatorũ. H. mediator. verſi. Ieſus. j. ad
Thi. ij. ꝑpoſitis. i. prçlatis. H. tradidit. Io. vlt. Mat. xvj. purgatos
quoad pœnã. H. ſacramẽtorũ, corporis, & ſanguinis Chriſti, &
aliorũ ſi erant remoti authoritate pœnitentiã imponẽtis. H. ſi
autẽ. ij. pars. indulgẽtiæ. i. remiſſionis peccatorũ, in vita pſti.
H. remedia. i. pœnitẽtię. H. manẽs. ſ. abſolutiõẽ ſcdm qd loquit̃
de excõicatis, vel pœnitentiã, ſcdm ꝙ loquit̃ de peccatoribus
manifeſtis, his aũt. iij. pars. aliàs. c. neceſſitatis. i. infirmitatis. H.
periculi. ſ. mortis. H. nec recõciliatio, per impoſitionẽ manus
præsbyteri. H. venię, dãdę. i. remiſſionis peccatorũ. H. ita ergo.
ver. integri, & nõ alienati ad diẽ. extra de ſen. excõ. à nobis. ij. ꝙ
ſi. ver. ſignificare. i. per aliqua indicia demonſtrare, vel petere.
H. fideliũ, dicit. H. ꝙ in hoc caſu credit̃ vni ſoli teſti ſine iuramẽ
to, qoia inde alteri nõ fit præiudiciũ. ar. de cõſe. di. iiij. cũ itaq;.
ſcdm. H. dic vt. e. di. placuit plenè not. beneficiũ. ſ. corpus dñi,
vel. i. ea q̃ ſolent fieri pœnitẽtibus, in morte. ſ. in officio ſepul-
turę, & alijs. xxvj. q. vj. qui recedũt. & c. ſi aliqs. H. ſeruatas. ver.
diſcedẽdo, à fide, in hęreſim vel ſciſma. H. In. j. gl. ibi, ſimplex.
adde vt Io. c. j. H. In gl. nota ꝙ ipſemet in fi. adde aliàs nõ eſt. c.
per ſe, ſed eſt ſub. c. præal. porrò. In gl. ſi contemnat̃ in fi. adde &
xxiij. q. iiij. obtineri. & de cõſe. di. iiij. qũo. j̃. e. di. vj. q vult. Lau.
¶ In glo. ſcriptũ eſt io fi. adde vel medicamina. H. & eſt verbõ
beati Ambroſij, in originali ſuper Luc. c. j. ſenſus autẽ huius
authoritatis eſt, ꝙ ſpiritus ſanctus nõ retardat̃ in ope ſuo, ſed
ſubito operat̃, molimen enim dicit̃ à molior. ris. ſic dicitur iſte
molitur. i. laborat capere caſtrũ, qui ſic laborat nõ ſubito ope-
ratur, ſed ab opere ſuo retardat̃, & hoc dixit ipſe Ambr. de bea
ta Maria quę exſurgens abijt in montana, & cũ feſtinatione in
ciuitate iudæ, inqd enim quo enim iam Deo plena, niſi ad ſu-
periora cũ feſtinatione cõſcenderet, neſcit & c. ¶ In glo. maxi-
mè. adde j. lem tenent hîc Lao. & P. In glo. extra de hæreti. in fi.
& c. ſaluberrimum. Guido.

Tertia pars. ij. partis principalis primæ diſtinctio. de pœniten.

NEmo poteſt. Benè, hîc Icipit. iij. pars ſecundæ partis princi-
palis. j. di. in qua probat magiſter ꝙ ſolus Deus
dimittit peccata, ſed ſacerdos eſt miniſter de oĩ
peccato. Io. de fic. ſperauerit, à Deo. H. ſed nega-
uit. ver. Deus autem. ver. donauit. j̃. di. iij. ille rex. ver. peccatũ,
ibi videas, in glo. cum dixit in fi. adde. l. di. ponderet. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Negatio ſequitur diſtributionem, & ibi qui non poſſint excommunicare.*

2 *In pœnitentia quid ſignificent illa verba (abſoluo te.)*

Verbum Dei. j. q. j. vt euidenter. de conſe. diſt. iiij.
nemo. exercet, quoad eccleſiã triun
phantẽ. vt no. xxiiij. q. j. quodcunq;, dñs. ver. par, de hoc. xxj. di.
inferior, ligandi. lo. vlt. Mat. xvj. c. certũ eſt. ver. vtrunq; nõ ha
s bet. i. neutrũ habet. H. † quia negatio ſequit̃ diſtributionẽ, ſa-
cerdotibus, ab eccleſia tolleratis, ſiue bonis, ſiue malis. H. ſacer
dotes. i. catholicos, ſed excõicatos hæreticos: vñ abſoluere, vel
excõicare non poſſunt. xxiiij. q. j. audiuimus. H. & iſti non ſunt
Dei, ſicut membrũ abſciſum à corpore, non eſt pars corporis.
xj. q. iij. nihil ſic. ¶ In. j. gl. ibi, remiſſionis. adde vt. j. q. j. interro
go. Et ibi, remiſſiooẽ. adde vt. d. c. vt euidenter. ¶ In gl. i. mini-
ſter in fi. vnde ſacerdos dicit̃ miniſter remiſſionis. vt. xv. q. j. nec
a is, ſeu executor, vel interpręs. xxxiij. q. v. c. vlt. † Quid ergo eſt
dictu in pœnitẽtia abſoluo te: reſpondeo ſcdm Inn. & Hoſt. i.
denuntio te abſolutũ, qd non eſſet niſi abſolutiooẽ peteret, ſvt
ipſi no. extra de pœ. & re. omnis. vel abſoluo te à pœna æter-
na in temporali tñ mutata, adhoc. j̃. e. ſi peccatũ. & c. ſicut pri
mi. & c. j̃. e. di. vij. c. vlt. & hoc ipſi no. extra. e. ti. ſignificauit. Su-
per hoc videas qd no. Hoſt. in ſuo. e. ti. ſub rub de remiſ. § j. &
adde qd dixi. xxiij. q. v. remittunt̃ ad hanc materiã facit. xxiiij.
q. j § ſi autẽ. ¶ In gl. xxiij. q. v. ibi, orationẽ. adde ſub. exhibet ſa
cerdos. ¶ In gl. illa. ſ. ibi, ſi diligis me paſce. adde & illa cũ dicit,
quorũ remiſeritis peccata remiſſa erunt, & quorũ retinueritis
retenta ſunt. P. xj. q. iij. vel ſic. ¶ In glo. vlt. ibi, habes tamẽ qua
tuor exceptiones, ad huius declarationem videas, quod no. xxj.
diſtinct. inferior. in glo. prima.

Quarta pars. ij. partis principalis primæ diſtinctio. de pœnit.

SVMMARIVM.

s *Infirmitas grauis ſobriam reddit animam.*

POteſt fieri. Hîc incipit. iiij. pars. ij. partis principalis. j. diſt. in qua
quærit̃, quid fiet de illis qui Deũ corde cõfiten-
tur, & orè negant in pœna: & dicit̃ qd non per-
ditur meritũ. lo. de fi. ſub, ſi pœniteat. q. d. quod
poſtea pœnitenti venia nõ negatur, qd probat magiſter quadã
ſimilitudine, nunquã. i. non homines qui non ſunt adeò miſeri
cordes, nec omnia ab eis remunerãda remunerant̃. H. dolo, ad-
uerſarij, vel alterius. H. aliquos proiecit, olim ante caſum, dici-
tis. ij. pars. ô Chriſte, & hoc idem probat per exemplũ, vbi. lo.
xiij. iſti, hęretici. Lau. tecõ, ô tu Chriſte, claues, ligandi, & ſoluẽ
di. H. regni cœleſtis. i. eccleſiæ. H. noo ſuſcipiunt, in ſe, nec in ec
cleſia Dei. H. dimittere. ſ. prælati miniſterio clauium. P. non ha
bent. xciij. di. qui cathedrã, ęgritudo. iij. pars, repellit, caſum. H.
1 vnde Eccleſia. xxxj. † infirmitas grauis ſobriam reddit animã,
luxuria. i. delectatio. Lau. adolet. i. nutrit. H. qd nocet. ver. vt ie
iunium, in pœnitentia abſtinentia ciborũ, & veſtimentorum
ſcdm. H. ſpiritũ. i. animã, & ſic colligit̃, qd venia datur pœnitã-
ti, ſcdm. H. ſicut ſemel. iiij. pars. immolatus. j. Pe. ij. c. donant̃. i.
remittunt̃. dic vt. j̃. di. iij. ille rex, ergo. v. pars. prædicatiõe, vbi
dixit. ſ. agite pœnitentiã, appropinquabit enim regnũ cœlorũ:
& ibi venite ad me omnes, qui laboratis & c. ſcdm. H. & credo
quòd Ambro. in ſuperiori parte ſui operis, fecit mentionẽ de
reſurrectione Lazari, & de his, quæ dixit Chriſtus Mat. j. inde
hîc ioſert mandatũ inſinuatũ, & manifeſtatũ patri, mãdatũ. i.
manifeſtatũ, & inſinuatũ H. Eze. xviij. & c. xxiij. c. ¶ In gl. & ita
peccat, ibi, nolite. adde de hoc. e. q. non ſolùm aliàs incipit timẽ
do. Et in fi. adde dic vt. l. di. c. præsbyteros. In glo. non tamẽ, ibi,

ardeam.adde vt.j.q.j.vide quantū.Et ibi,pœnitet.adde vel dic ꝙ valet quoad pœnæ alleuiamētū,& hoc no.ī.e.in.G.q. d.&c. Et in fi.adde &.ī.e.di.§.illud.c.pium. H.¶ In glo.j.di.in fi.adde. ſ.Ambro.In glo.j.de conſe.in fin. adde.viij.q.j.in ſcripturis.In gloſſ.H.conuertit,ibi,conuertimur.adde aliàs confitemur. Et ibi,ſummus.adde ſpiritualiter,per fidem.P.Guido.

Quinta pars.ij.partis principalis primæ diſtinctio. de pœnit.

SVMMARIVM.

1 *De poteſtate ſacerdotis.*
2 *Triplex difficultas in homine poſt remiſſionem, & ibi de Lazaro.*
3 *Per Lazarum quid denotetur.*

QVuantuslibet. Hic incipit. v. pars. ij.partis principalis. j.diſt.in qua dicitur ꝙ quantūcunq; ſit peccatū magnum tamen delet à gratia Dei.Io.de fi.mortui,in peccatis,fœtor.i.peccator quē fœtorem dominus deteſtat j.q.j.c.odit.H.ſic.Ioan.xj.c.ſurgit,per cordis
1 contritionē. H.ſolui,per miniſtros.H.†nam & ſi aliquis apud Deum ſit ſolutus,nō tñ in facie eccleſiæ ſolutus habet, niſi per iudicium ſacerdotis & ſic debet intelligi hæc litera ſcdm Ray. qd dic vt no.in ſum.e.ti.§ item quæritur quid remittat &c. de hoc.xxiiij.q.j.quodcunq;,vincula.i.pœnæ peccatorū,vel.i.pœna æterna ſcdm.H.tollitur.verſic.vt clarè videat.H. velamen.
2 †Notandum ꝙ Lazarus ſuſcitatus,triplici vinculo ligatus prodijt nimis,quia triplex difficultas remanet, in homine poſt remiſſionē peccati· nam facies ligata difficultatē ſignat, in bene cogitando ligamen pedū ſignificat difficultatē in nolendo bonum,ligamen manuū in bene operando de his.Mat.xxij. ligatis manibus & pedibus proijcite eū in tenebras &c.ī. xxxv. di. eccleſiæ:ſed ab his vinculis abſoluitur qñq;, per ſatisfactionē iniunctam: ab hoc triplici vinculo ſoluit,etiā in ſtatum priſtinum reſtituitur & tunc nō debet reſpici , & in eo ꝗd fuit: quia &c.l.di.ſerrum. ad hūc ſtatū petebat ſe reſtitui Sanſon,Iudic. xvj.c.dicens dñe Deus meus memento mei, & redde mihi nūc fortitudinem meā priſtinam ſcdm.P.facie.i. corde,veritatē.i. veram gratiā,dimiſſum eſt,ſic.ī.e.quāobrem.l.di.ſerrum:nam deleta iniquitate &c.vt.ī.e.di.ij.firmum in fi.in tanta.ver.miraculo,de reſuſcitatione Lazari.H.impij.i. iudæi. i. principes, & ſacerdotes,& alij qui non credebant.H.cōgregabant.Io.xij. c.nonne.ver.nos hæretici.H.hæredes.i.imitatores.j.q.j. ſcito, mortuos,in peccatis.H.reminiſcere,per cordis contritionem, per pœnitentię acceptionē.H.ꝙ.i.quantū.H.vultis iterū,quia negatis eos reſuſcitatos.H.beneficia,reſuſcitationis.H.liber-
3 tatis ¶ In glo.tangit de Lazaro in fi.†notandū eſt qd Lazarus fœtidus ſignificat quēlibet peccatorē,ſe & alios exēplo ſuo corrumpentē quæ in Bethania quæ interpretat domus obediētiæ & quæ ſignificat eccleſiā,ſuſcitatur à Chriſto fractio alabaſtri ſignificat fractionē corporis Chriſti in cruce per paſſionē cuiꝰ odor totā domum.i.vniuerſalem eccleſiā implens,mortuos viuificat quia ſama paſſionis eius per totum orbē diffuſa, peccatores credentes iuſtificat.P.¶ In gl.j.virtutes in fi.adde.ī.e.di. perfecta.In glo.confitet in fi. adde qd dic vt no.ī.e. non pōt.j.

HIs. Poteſtatis,negat.ſ.Chriſtus.H Matt.xij.&. xvj. qui.ſ. hæretici,ſeparant,quantū in eis eſt,dicunt enim ꝙ eccleſia talem poteſtatē non habet.H.cōpræhendere. ſ.Chriſtus H vniuerſos.i.in ſingulis & vniuerſis hæreticis & ſciſmaticis. H.quid mirū.ver.noſtra.Eccleſ.xiiij.recuſatis,eo qd in errore perſiſtitis,arbitror.ij.pars.potuiſſet.Mat.xxvj.&.xxvij.i prin. egiſſet.i.ſe velle agere oſtēdiſſet.H.qoi agit.iij.pars.lachrymis, interioribus.H.emendationibus,ſatisſactionis exterioris.¶ In glo.j.magnum in fi adde.ī.di.v.c.fi.extra de reg.iur.c. defleat. ¶ In glo.non ergo,ibi,ab hæretico. adde adhoc quod legitur. & not.ī.ea.diſtinctio.vj.cap.j.verſic.ideoq;.ſed contra.no.xc. diſtinct.c.ad hoc.¶ In glo.ſed ipſe,ibi,diuiſos.adde ſub.& ideò cum diuiſis perijt.j.e.diſt.vj.qui vult,ſcdm Lau.Hu.Guid.

Sexta pars.ij.partis principalis primæ diſtinctio.de pœniten.

NOnnulli. Hic incipit. vj. pars. ij. partis principalis.j.diſt.de pœ.in qua reprehendit eos qui paruas pœnitentias poſtulant,à ſacerdote propter faſtidiū benefaciendi. Io.de fi.poſcunt,à ſacerdotibus.H.pœnitentiā. ſ.exteriorem ſatisfactionē ſibi imponi.H.cōionem,corporis, & ſanguinis Chriſti.H.hi non tamen.ver.præceptum,in euangelio.Mat.vij.c.tribuenda,ſic.xxiiij.q.ij.legatur.xxvj.q.vij.c.j. & ibi dixi. ¶ In glo.j.peccato in fine.adde.xliij.diſtinctione.in mandatis.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Facilius eſſe quod habemus ſeruare, quàm amiſſum recuperare.*
2 *Quandiu quis eſt in peccato mortali, euchariſtia debet carere.*
3 *De Moſe hyſtoria & illius explicatio.*

Sunt qui. Abſtineant,ſua authoritate. H. à ſacramētis cœleſtibus.i.à corpore , & ſanguine Chriſti. H.ſeniores.ver.pœnam,talem.i.abſtinere à corpore,& ſanguine Chriſti.H.præſcribunt.i.imponūt,ordo, quos cōoeniebat dolore ob pœnam,talem.ſ.H.qui cœleſti gratia fundaretur,& dic gratia ſunt in mortali peccato,adhoc enim tenētur ſed repræhenduntur,quia credebant hoc ſufficere,& ita non petebāt pœnitentiam.H.fraudauerunt,& Paulo &c.facilius.ver.innocentiam,baptiſmalē,egerit,in hac vita,acquirendæ , ponit ea, quæ veram impediunt pœnitentiam & ea quæ ſunt agenda in pœnitentia vera,quæ quia difficiliora ſunt in vera agenda pœnitentia;ideò dicit quia facilius iuuenis &c.facilius eſt enim in
1 corruptum ſeruare,quā corruptum reſtaurare:† & facilius eſt virginitatem conſeruare,quā amiſſam recuperare.xxxij.q.v.ſi Paulus.H.renunciandum,hic pœnit ea,quæ debet agere verè pœnitens.H.ſeculo.i.amore ſeculi,ille renuntiat ſeculo, qui ei Deum præponit,& ita licitè vtitur mundanis,vt mente tēdat ad ęterna.H.ſequeſtrandū,ab amplexu vxoris,& ab alijs etiam neceſſarijs.H.orationibus.i.cauſa orandi.H.in tali.ſ.mundano abnegent.i.deficiant à ſeipſo,in actet,in ſe vetuſtatem aliàs nouitatem,non conſequetur.de conſe.di iiij. c.qui.H. abnegent. Mat.x.c.nemo.ij.pars.authoritatē conficiendo,ſacramentorū, corporis,& ſanguinis Chriſti , ſcriptum eſt in Gene. peccaſti, mortaliter.Io.v.&.vij.c.dicimus.ver.& eo tempore,ſub. ſaltē de feruescat.i.à feruore ſuo incipiat tepeſcere.H.& in peccati. ver.vſurpatores,ſacramenti corporis,& ſanguinis Chriſti.q.d. ex reuerentia debet abſtinere,non ex vſurpatione accipere.H.
2 nam ſi.ver.Moſi,per Moſen probat,†ꝙ à ſacramento corporis,& ſanguinis Chriſti,eſt abſtinendum donec quis eſt in mortali peccato conſtitutus.H.proptius.Exod iij.& Act.vij.c.corporalibus.i.corporis,quibus ligamur,& tenemur in peccatis. H.nihil eſt.iij.pars.ad corporea.i.ad amorem,& appetitū corporeorum & terrenorū.H.intentione,qua.ſ.ſolebat intendere ad ſpiritualia,& cœleſtia ad quæ contemplanda, & appetenda homo conditus eſt à Deo.H. ¶ In.j.glo.ibi,remediom.adde.i. medicinam peccati,ſcdm.H.In glo.aliàs deſueſcat,in ſi.adde videas,qd no.xxxij.q.ij.ancillam.in fi.¶ In glo.ſ.quare,ibi,in mōte.adde vt melius intelligas,qd hic in textu dicitur,ſcias ꝙ tan
3 git illud qd in Exo.legitur.ſ.†ꝙ cum Moſes paſcendo oues veniſſet ad montem Synay,vidit quendam rubrum ardere, & nō comburi,& dixit ibo,& videbo viſionem iſtam quare nō comburatur rubus,& tunc dominus eum cernens accedentem vocauit eum de rubo,& dixit ne aperies huc,ſolue calciamenta de pedibꝰ tuis,locus enim in quo ſtas terra ſancta eſt,ſecūdum Hu.Et ibi,iudaicus. adde & hoc propter ſpinas vitiorum,ignis eſt in

eſt in rubo,lex data ipſi popolo iodaico: ſed ignis rubum non combuxit,quia lex data propter peccata non conſumit ſcdm P.Et ibi,vel eccleſia.adde & tũc dic rubum.i. eccleſia quæ licet proſequutionem patiatur,non tamen deficit vel conſumitur ſecundum Pe.Et adde quod dixi.xxiij.quæſt.j.arrepta. in additione,dicit beatus.

SVMMARIVM.

1 *Effectus vnus mortis Chriſti.*

Miror. Scriptom ſit,in Apoca.ij.c.qđ vtiq;. ver.ſcriptũ eſt,in Tho.iiij.c.ab illa morte.i. à peccato origi-
1 nali.H ſanguis.i.mors Chriſti,† per quã originale peccatũ eſt extinctum quoad illam pœnam debitam per originale peccatum:quia ſancti ante aduentũ Chriſti prohibebantur intrare paradiſum qđ per mortẽ Chriſti illa pœna ex toto eſt deleta: nam via paradiſi eſt aperta,vel ſanguis Chriſti.i. baptiſmus cõſecratus in fide mortis Chriſti,extinxit. ſ. quoad reatum noo quoad actum,& exiſtentiam de conſe.di.iiij.noo ex quo & expone,&,pro.i.poteſt etiam congrue intelligi tam de originali, quàm de actuali peccato iam per baptiſmum vel per gratiã dimiſſo à quo nos nihil liberat:quia non eſt oec redire poteſt,ſecundum.H. liberauit.xxiij. diſtinctio. qui epiſcopus extra de cœleb.miſſa.cum Marthę.Goido.

SVMMARIVM.

1 *Amicus noſter quis ſit.*

Importuna. i.rogans pro filius.H.mulier:ſ. Cananea Matth.xv.c.ĩ.di.vj.c.j.ver.is ſed ad fratre vbi dicitur ꝙ Apoſtoli oumme optulerunt. Alij dicunt de Samaritana de qua habeť Io.iiij.tandeio.i.poſt multã importunitatem & repræhenſionẽ.H.& claoſo,hoſtio.Luc.xj amico. i.Deo.H.amicus.i.bomo.H.& amicus noſter qui de via venit
1 ad oos.† Eſt amicus noſter qui de via diaboli poſtquã deuiauerat venit ad oos.i.ad ſuperiorũ meditationem recurrit & cœleſti cibo ſatiari deſiderat,& tunc quia ex nobis non habemus quid ante eum famelicũ ponamus debemus ire ad amicũ noſtrum.i.ad Deum,& petere ab eo tres panes.i. intelligentiam trinitatis qua velut cibo ſpirituali,animus ooſter reficiatur:& licet nobis petentibus videatur dicere iam hoſtiũ eſt claoſum. i.intelligentia ſcripturarũ iam clauſa eſt,quia non eſt qui aperiat:quia ſæpe patitur eccleſia penuriam & famem verbi Dei, quia propter peccatum populorũ,qñq; claudit Deus ora prædicatorũ.viij.q.j.audacter.Si tamen inſtiterimus per inſtaoriã obtinebimus & dabit nobis tres panes.i.intelligenriam trinitatis vel ioſpirationem vel præmiſſum prædicatorem, ſcdm.H. & verè Chriſtus amicus noſter dicitur qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis.vt.xxiij.quæſt.quarta.qui nos Deus.verſi. publicam.Luc xviij.Niniue.verſi.fletibus, Niniuitaruo.Hucur ſunt.verſic.longuo,id eſt tam remoto à materia mea,paruum,id eſt humilem peccatorem ſatisfacere volentem, diues, ſcientia vel dignitate vel diuitijs ſecularibus vel bona conuerſatione.H.morbidam.Matth.xviij.c. Chriſtus.verſic. paradiſum,cœleſtem vel paradiſum vocat ſinum Abrahę,in inferno io quo quieuerunt boni,vſque ad mortem Chriſti ad quem locum deſcendit anima latronis,cum anima Chriſti in die ſuæ mortis.Pet.aliquando,id eſt quacunq; hora vitæ huius Hugo. ſeram,id eſt infructuoſam,Chriſtum.verſic. prodigum ,id eſt populum gentilem.xxxvij.diſtinctione.§.hinc etiam Hug.amplectitur.Luc.xv nonaginta,id eſt nonaginta nouem ordinibus angelorum Hug.derelictis,quando ſeipſum exinaniuit, ſecundum.H ouicula.i.centeſima.i.homo:remanſerat, Deus cẽtum oues,id eſt perfectum numerum habuit cum angelorum, homioum naturã creauit,ſiue ſubſtantiã-ſed vna perijt quãdo homo paſcua vitæ peccando reliquit,ſcdm. H. P. remanſerat, perdita & proiecta io terra.H. paſtoris. i. Chriſti, aduehitur, ad aulam cœleſtem.H.Mat.xviij.vbi verò,ver.intelligens.i.cognoſcens & confitens,vulnus.i.peccatum. H. tradit, ſponte & humiliter medico.i.ſacerdoti.H.lenitatis , id eſt miſericordiæ. l.diſt.ponderet.in fine.

Tertia pars principa.j. di.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *In ſpiritum ſanctum quis dicatur peccare.*

Qvod autem. Hic incipit.iij.pars principalis.j.diſt.de pœn. in qua probat magiſter ꝙ omoia peccata dñs dimittit pœnitenti:qui autem moritur impœni-
1 tens ille peccat io ſpiritũ † ſanctũ cui nũquam dimittitur.Io.de ſic.& hic contra veritatem ſuperius aſſeruit. Ambro.ſ.quòd omni pœnitẽti venia præſtatur hic arguit Gratianus,& quaſdam authoritates obijcit vt eas ſoluat.H.

SVMMARIVM.

1 *De multiplici ſignificatione iſtius vocis quis.*

1 Si ſacerdos. j.Reg.ij.peccauerit.l.di.alienom.† quis, no.ꝙ hæc dictio,quis,in ſcriptura accipitur moltipliciter.ſ. ioterrogando vt hic.&.ĩ.§.proxi. & iud.c. j.quis aſcẽdet ante nos contra Cananeũ & erit dux belli? Item dubitando Io. quis eis vt reſponſum demus bis qui nos miſerunt Item admirando.Eſa.lxiij.quis eſt iſte qui venit de edon. Item ponitur ambiguè, vt ibi quis ſcit &c.vt.ĩ.e.§.deniq;. ver. Niniuite,laodando & veritatem oſtendendo.Mat.xxiiij. quis putas eſt fidelis ſeruus &c.deſpiciendo ad Rom. xiiij.tu qui es qui alienum ſeruum iudicas.&.ij.q.j.multi in ſi.Difficultatem notãdo Eſa.liij.c.generationem eius quis enarrabit. & Ioſuel. ij.quis ſcit ſi cõuertatur,& ignnſcat Deus ſingularitatem Iob. xiij.quis poteſt facere mundum &c.excellentiam in pſal. quis Deus magnus ſicut Deus ooſter:ſed huiuſmodi euãgelij Mat. xxiiij c.hinc etiam.ver.ſimul.impotẽtia vel amicitia vel eſſentia Deitatis,ſimiliter.verſi.accipiendum eſt. ſ. illud verbum.j. Reg.ij.c.io te.ſ diſcretus,& bonus ſacerdos:ſed qui vult iſta interrogatio,& talis reſponſio nonne omnes rogant pro Papa tã clerici quam laici.xl.di ſi Papa.ſed dico quòd oon remouet,oiſi orationem quæ ſit tamen pœnitentia ſolenniter imponitur, ſed talis pœnitentia non deber imponi clericis: quia poſteà nõ poſſent reſtitui propter ſcandalum & eſt ſenſus,ſi ſacerdos qui eſt vnctus peccat quis orabit pro eo.i.debebit orare pro eo imponendo manum ſolẽniter ſicut laico.q. d.nullus, quia poſteà non poſſet ad officium reparari,& hic ſenſus colligitor ex.c.l. di.alienum.& ſic hæc interrogatio exigit inferri negatiuẽ, & eodem modo intellige authoritatem.Io.ſi vis ita ſimpliciter ſicut Io.ſupplet vt ſic ſenſus eſt peccatum ad mortẽ.i.peccatum mortale,in ſacerdote aliquo,quis orabit pro eo. q.d.nullus , vt dictũ eſt.H.nam quo.ver.Io.diceret.Io.v.c.Moſen.Exo. xxxij. impetraſſe.xlv.di.diſciplina.Hiere.ij.& Macha.c.vltim.poteſt etiam aliter,hęc eſt vera ſolutio,ſcdm Hug.Io.j.Io.v.c.ad mortem.i.in quo quis perſeuerauerit ad mortem vſq;. H. ego aõt. Aug.ſ.ad mortem incluſiuè.H.admittendam,peccatom in ſpiritum ſaoctum dicitur irremiſſibile,quia non habet congruẽtiam remiſſionis,cum opponat ſe & obuiet gratiæ & influentiæ ſpiritus ſancti.P.in euangelio.Mat.xij.c.Mar.iij.c. ſiue autem.ij.pars.verba Gratia.H.vſq; ad mortem.i.vſq; poſt mortem.H.vt origo deſperatione,vt videas.ĩ.e.di. iij. ſcœlerator, duobus,erga proximum odio fraternæ cogitationis, & impugnatione agnitę veritatis.xj.q.iij.nolite timere,duobus,erga ſe ipſum o finalis pœnitentia,& pœnitere pœnituiſſe. xxv.q.j.ſunt quidam.& adde qđ de hoc no.l.di.ij.ſciendum.Guido.

Quarta pars princip.j. di.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Per lepram quid denotetur.*
2 *Pœna impiorum quæ ſit.*
3 *Confeſſionis deſcriptio & ibi quædam de ſeipſo.*
4 *Quis grauius peccauerit angelus, an homo.*

EX his. Itaq;,hîc incipit quarta pars princi
palis.j.diſt.de pœni.in qua magiſter
probat per.xxxvj.authoritates,φ ſi quis non cõ
fitetur non ſaluatur ſed perit· ſufficit autẽ con-
feſſio quæ fit,primò Deo deinde ſacerdoti qui
loco Dei iudicat.Io.de fic.nam ſi.ver.dicamus.ꝟ.e.§.alij.c.j.ij.
&.iij.ſi nemo.ver.ſi confeſſio.ver.ver.ſi illa ver.quæ fit.vt.ꝟ.e.
ecce nunc.ſi ille.ver.ſi nemo.ſoluerit.ꝟ.e.nullus.ſi ſolus.ver.li-
gandi.ꝟ.e.verbum,à Deo.Mat xvj.c.& Io.vlt.c.ſi nullus.verſi.
deniq;,non eſt hîc.§.ſcdm.H.ſcdm quem totũ eſt cõtinuũ vſq;
ad.§.ex his.G.peccato.ver.requiſiſti.i. interrogaſti , quare talẽ
culpam cõmiſſent,requiſiſtis.Gen.iij.c.confitẽdo,interiori cõ-
feſſione,aliâs eſt allegatio Gratia.H.de culpa requiſitus. Ezec.
xviij.c.& Apo.xij.c.& ĩ.di.ij.principium.Caim.ver. Gen.iiij.
c.primæ.i.peccato primorũ hominũ,vel.i.odio fraterno , quia
primo cœpit eum odiſſe,& poſteà in inuidia & odio interfecit
eum,vnde dicitur ei non ignorat ſed increpat de fratricidio.
H.confiteri noluit,nec exterius,nec interius.H. conatus eſt.ꝟ.
e.di.ſerpens,dicens.Gen.iiij.c.dum ait Gene. iiij.vt veniam.i.
magnitudo peccati mei,excedit quantitatẽ bonitatis,& miſe-
ricordiæ Dei.q.d.non poteſt mihi Deus dimittere tantũ pec-
catum.H.vagus.i. inſtabilis.H.à facie.i.à viſione vel dilectio-
ne.H.confiteri,Deo corde & ſacerdoti,ore.H diſſimulãt.i.no-
lunt.H.reges.ver.ignorantia ducti,propter dictum Abrahæ,
credentes Sarram eſſe ſororẽ Abrahæ,& non vxorẽ.H. delin-
querant,auferendo ei vxorem,quã ſororem credebant.H.ſana
ri meruerunt.i.ſanitatem optinuerunt.H.vt.xxxij.q.iiij.nemo
morum,aliâs malorũ.eccleſ.ꝟ.e.multiplex,Moſi.ver. præcepit
1 in Leuit.xiiij.† lepra.i.quodlibet mortale peccatũ. in cute dici
tur eſſe lepra cum peccatum apparet exteriori opere in carne
dicitur eſſe,cum peccatũ eſt in conſcientia ſeu in anima in ca-
pillis,ſeu in capite dicitur eſſe cum diuinitate ſeu in Chriſto,
capite vel in cogitatione peccatur.In veſte dicitur eſſe cũ vir-
tutibus,quæ veſtes ſunt animæ , peccatur, puta quia de aliqua
virtute quis ſuperbit·in domo dicitur eſſe cum peccatũ eſt in
cõſcientia vel in eccleſia vel multis alijs modis poteſt hoc aſſi-
gnari,ſcdm diuerſitatẽ diuerſorum peccatorũ,vt ſuper leuiter
cõtinetur & dicitur ſeparata.ſ.domus,vel veſtis vel cutis.i.ho-
mo,ſcdm.H.Saul.ver.j.reg.xvj.c.vexaretur,quia odiebat Da-
uid,pſalterium.i.inſtrumentũ.H.ſpiritualis gratiæ.i.charitatis
vel eccleſiaſticæ vnitatis,quã qui non præcipit dignè pœnite-
re non poteſt,vel ſalutẽ conſequi ĩ.e.di.vj.qui vult.H.&,pro.i.
Dauid.ver.ij.Reg.xj.c.adulterium,cõmiſiſſet, cum Barſabeę.
H.homicidium,Vriæ,propheta.ſ.Nathan,confitetur. ij. Reg.
xij.confeſſus eſt.ij.Reg.xxj.c.innocentis.ſ.nabutę. Io.audiret,
per Helyam,pœnitentiã,interiorem & exteriorẽ.H.ait, ibidẽ
in diebus eius,à diebus filij,Niuite.ver. Ioſu.iij. Mat.xij.c. cum
2 audirent,per Ionam.xl.dies†.ſ.reſtant.H.ſubuertetur,bona ſub
uerſione:vnde prouer.xij.c.dicitur verte impios & nõ erũt.ſ.im-
pij,& ita certa fuit prophetia,vel fuit cõditionalis,vel cõmina
toria & eſt ſic,ſubuertetur.i.deſtruetur & peribit niſi pœnitẽtiã
egerit.H.quis ſcit,ambiguus dicitur,vt cum homines ſunt dubij
de ſalute,fortiter agant pœnitentiã. H. conuertantur,ab ira, ad
miſericordiã.H.euadere meruerunt, pro illo tẽpore per pœni
tentiam interiorẽ,& ita verũ concludit.H.Nabuchodonoſor.
ver.hanc hyſtoriã habes.ĩ.e.quãobrem. H. Daniel.ij.&.iiij.c.
ꝑdicauit.xxiij.q.iiij.Nabuchodonoſor,deniq;.ver. culpã,aliâs,
plebs.Deut xxix.c captiuitati,Babilonicę H.tradita.Exo.xij.
c.& Iud.vij.Daniel.xiij.c.ſanctorũ.Mat.j.c.vel Exo.xxxij.c.in
euangelio.ij pars.Mat.iij.c.confiteri,ſaltim interius, & ſi aſſit
facultas poſteà exterius,aliâs nouam vitam non inchoat,de cõ
ſec.diſtinct.iiij.c.omnes qui,Chriſtus,quoq;.ver.legitur. Mat.
xj.& Luc.vij.&.viij.in fi.Io.xj.c.alios,à lepra.Luc.xvij.c. &.v.
alios illuminaſſe.Matth.ix.&.xv.c.aliorum membra Ioan.v.c.
& Luc.v.& Matth.ix.amicorum.Luc.vij.Lucan.verſic.Lucæ.
iiij cap.pro ſocru,facultatem Hug. ſanitatem corporis. Hug.
leproſus.ver clamauit.Luc.v.c.& Mat.viij.c.cœcus.verſi.cla-
maret.Marc.x.iuxta fi.Luc.xviij.in fi.raboni.i.magiſter.Ioan.
tres quoq;.ver.Marc.v.Luc.vij.Ioan.xj.quartum.ver.audiuit.
Math.viij.c.quibus.ver.propria oris allegatio eſt,vel poteſt in
telligi de illis,qui proponunt non confiteri eccleſiæ licet adſit
facultas.H.pœnitens.ver.Dauid.ij.regum.xj.tacui peccata,in
ueterauerũt.i.defecerũt,debilitata ſunt oĩa oſſa virtutes,qbus
anima ſuſtẽtatur,vt oſſibus corpꝰ.H.hinc Chriſtꝰ.ver.vrgeat.i.
non conſtringat me finaliter. Pe.ſi cecideris,non confitendo,
os.ſ.confitendo claudet.ſ.dominus.os ſuum contemnit.ſ pœni
tere.H.mortuo.ſ.in peccatis.H.non eſt viuens virtutibus.H.
perit.i.inutilis,quoad ſalutem hinc idem.ver.poteſtas eius.ſ.in
atrium miſericordiæ,cõfeſſione.i.à confeſſione peccatorũ.inci
pite ad miſericordiã dei intrare,& loquitur de cõfeſſione inte
3 teriori.H.† Confeſſio enim eſt porta.i.initium intrandi ad mi
ſericordiam dei.P.hinc etiam ver.pœnitentiam.ꝟ.e.agite.Ma
thęi.iij.Act.ij.c.appropinquabit.ſ.pœnitentibꝰ hoc ꝑ fidẽ,ſpẽ
& charitatem in futuro dabitur, interim etiam ver.in actuũ.
iiij.c.Ad declarationem huius.§.propoſuerã hîc formare.xxj.
quæſtiones.ſed aduertens ad ſummam de ſacramẽtis quã no-
uiter ędidi,finaliter deliberãdo,cõcludi ſolũ remittere ad ꝑdi-
ctã ſummam,ſ.libro.vij.in.xiij.parte dicti li.vij. vbi prædicti
omnia,latè per theologos tractata reperies,& ideo omnes re-
miſſiones,alibi poſitas aliter ſonantes,ſecundum hoc corrige
re habes.In gl.ya irremediabile.ibi ad malum adde vt extra de
ſum.tri c.j.ver.diabolus & hîc repete,qd ibi no.& ibi ſicut ille
4 adde ſi homo.& ibi potuit.adde.ſ.diabolus.† & in fine.adde,
poſſunt etiam aſſignari aliæ duæ cauſæ.ſ.quòd homo de fragi
li materia,ſicut de limo terræ fuit formatus,& ideo non fuit
tantum vitium,nec tam deteſtabile, cum peccauit,quantum
fuit cum peccauit angelus,qui creatus erat minor,talis indefi
ciens,& in optimis naturalibus,& ideo potius dominꝰ voluit
redimere hominem quã angelũ.alia cauſa eſt,quę aſſignatur.
ĩ.di.ij.principiũ.ſ.quia maior & dignior fuit ille,quàm homo
& quàm alia creatura,& vt ibi dicitur incomparabiliter ma-
ior & dignior fuit & ideo incomparabiliter eius peccatũ ma-
ius fuit quàm hominis peccatum vnde dicitur peior quolibet
homine.xxiij.q.iiij.qui peccat.ſecundum Pe.In gl.pharao.ad
de geñ.xij.c.& ibi,& Abimeleth.adde,geñ.xx.pro iſto legitur
oraſſe & non pro Pharaone,& ſic quod dicitur pluraliter,in-
tellige ſingulariter & dic meruerunt.i.optinuerunt ſanitate ma
P.Et ibi aliquæ ibi ſanie adde alias.ſ.ſed ita ponit Hug Et ibi
ſacerdotis.adde de hoc legitur & notatur xj q.iij.c.quomo-
do.Et ibi raſum adde alias nudum.Et ibi in fine adde&.l.di.§.
econtra.In glo.non remiſſionis adde de conſe.diſt.iiij.non re-
generabantur.Et ibi in noſtro adde.ſ.baptiſmo.In gloſſa ideſt
filiam.adde hanc Chriſtus ſuſcitauit in domo ideſt in cogita-
tione ſecundum Hugutionem infra eoden.§.extra.Et ibi ar
chiſinagogi,adde ideſt principis ſynagogę.Et ibi filium viduę
adde hunc ſuſcitauit monumento,in opere ſecundum Hugu-
tionẽ.In gloſſa vnde hoc,ibi intelligi adde quòd de illo debeat
intelligi.hîc.no.H.Et ibi mortuos adde ſcilicet in peccatis.H.
Et in fine adde tu autem vade & anuncia verbum dei:& cre-
dendum eſt,quòd alij erant,qui ſepelirent.& in hoc docuit do
minus minora bona,pro maioribus eſſe prætermittenda, ma-
ius enim eſt animas mortuorum ſuſcitare,quàm corpus mor
tuum,ſub terra abſcondere.P.In gloſſa iactando in fine.adde
dixit,enim,in abundantia mea non mouebor,in eternum, &
poſtea dixit auertiſti faciem tuam à me &c.P. In gl.vitiorum
in fine.adde vt.xvij.di.nec licuit extra de iudicijs cum non ab
homine ex his facile,imò nullo modo.ſecundum Hugutio.vn
de leo verſiculo primo ad idem probandum Guido.& de ma-
teria confeſſionis,dic plenius,vt ſcripſi in ſumma de ſacramẽ
tis libro ſexto parte decima tertia.

Sufficiat. Quoad remiſſionem peccati deo offertur,ꝑ
contritionem ſacerdoti, quoad oſtendendũ
eſſe dimiſſum.ꝟ.e.ver.nec hîc excludit,ſecundum.H.operis ſa
tiſfactionem ſi adſit facultas Gui.

Pœnitentia. Ideſt exterior ſatisfactio. H. ſtudioſiꝰ
.i.ſœpius vulnerata delictis perueniat.i.
perueniſſe oſtendatur ſecundum Hugu.qui dicit quòd pœni
tentia dicitur eſſe ſacramentum ſcilicet exterius quia ſignum
eſt in-

eſt interioris pœnitentiæ. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Vis eleemoſinæ quæ ſit.*
2 *Quibus modis caro maceratur. & ibi de oratione.*

Non ſufficit. Ad ſalutem. H. commutare. i. ab iniqs
actibus ceſſando bona opera exercere.
recedere. i. abſtinere. H. dolorem, interiorem. H. gemitũ, inte-
riorem. H. cordis contritionẽ, aliâs ſacrificium. i. per cor cõtri-
tum qđ quaſi ſacrificium Deo placet, cooperãtibus, quoad cla
riorem pœnæ temporalis abſolutionẽ, eleemoſinis, dicit Th.
1 † ꝙ eleemoſina habet vim ſatisfactiõis cõpletius quam oratio
& oratio quã ieiunium, & ideò dicitur. i. ad Thimo. iiij. corpo
ralis exercitatio ad modicũ eſt vtilis & propter hoc eleemoſi-
na magis indicaẽ: vt vtilis medicina peccati quã alia, ſicut Luc.
xj. date eleemoſinã & omnia munda ſunt vobis. xij. q. j. quia in
fine. xvj. q. j. decimas à populo. in fin. & iiij. Daniel. peccata tua
eleemoſinis redime. ĩ. e. quãobrem in prin. & Tho. c. iiij. eleemo
ſina ab omni peccato liberat. i. ad Thimo. iiij. pietas ad omnia
valet, adhoc. lxxxvj. di. non ſatis eſt. & adde ꝙ dicam. ĩ. quãob-
rem iuxta prin. Nota tamen, ꝙ illa eleemoſina non eſt ſatisfa-
ctoria pro peccatis ad quam quis teneẽ aliâs ſed eſt præambu-
lum ad ipſam illę verò eleemoſinę ad quas aliâs quis non tene
tur poſſunt eſſe ſatisfactoriæ cũ ſint opera bona & pœnalia ꝙ
exigebaẽ ad opus ſatisfactoriũ, ſcđm. T. ❡ Et adde qđ dicam. ĩ. e.
2 di. iij. qui vult, ibi vide, ieiunijs. † Not. ꝙ carnis maceratio con
ſiſtit in quatuor. ſ. oratiõibus, vigilijs, ieiunijs, & flagellis, de pri
mo Apoſtolus ad Thi. c. vlt. ſiue intermiſſione orate. i. non in-
termiſſis horis canonicis, de quib' pſal. ſepties in die &c. extra
de celeb. miſ. c. j. aliâs ſine intermiſ. ora. ſ. ſemper iuſtè, & vitę,
& æterna deſiderare, homo iuſtus nunquã deſinit orare, niſi de
ſinat iuſtus eſſe ſemper orat, qui ſemper bene agit. Item Ang.
ipſum deſideriũ boni oratio eſt & ſi continuũ eſt deſideriũ, cõ
tinua eſt ſemper oratio: eſt autẽ oratio pius effectus mentis in
Deum tendens plerũq; ne pigritetur in vocẽ prorumpens vel
ſic oratio eſt cõgeries vocum ad aliquid impetrandũ in Deum
tendentiũ. Item non debent pati in oratione tẽporalia ſaltim
principaliter, ſed æterna ſpiritualia & ad ſalutẽ pertinẽtia: vñ
dominus. Mat. vj. primũ quærite regnũ Dei, concluſit añt iſta
quæ petẽda ſunt ipſe dñs & magiſter in ſeptẽ petitionibus, cũ
nos docuit orare dicens pater noſter &c. vt Mat. vj. Item alibi
inſtruxit ad tria quæ petenda ſunt præcipuè. ſ. fidẽ ſpem & cha
ritatem. Luc. xj. ſcđm Ray. & adde ꝙ dixi. xcv. di. ecce, in verbo
orate. & ĩ. e. tres ſunt, in verbo tendimus dicentes. Guido. Tu
verò de eleemoſina dic vt ſcripſi in. c. de hoc de ſimo. & de ora
tione, dic prout ſcripſi in de. ſi dñm, de reli. & ve. ſanctorum, &
in remiſſionibus per me vtrobiq; datis.

Nouit. Aliud veniam poſtulantẽ, propter hæc verba in-
ducitur hoc. c. ꝙ loquitur de venia pœnæ tempo
ralis, vel ad veniam peccatorũ exigitur à pœnitente, vt habeat
propoſitum eccleſiæ confitendi, & ſcđm præceptum ſatisface-
re. H. dicente Apoſtolo. j. ad Corinth. vij. c.

SVMMARIVM.

1 *Non ſufficit bonum facere niſi à malo abſtineatur, & è contra.*

Qui ſanctus. i. bonus, comedit. i. vult digne recipe-
re corpus Chriſti. H. attingitur, ad pu
gnandum cõtra diabolũ, baltheo. i. caſtitate quaſi, zona, ſicut
enim zona ſtringit veſtes, vt nõ defluant, ſic caſtitas reſtringit
hominem ne defluãt in luxuriã, vel in carnales cõcupiſcentias.
H. cũ Apoſtolis. Luc. xij. c. lumbi. i. motus carnaliũ deſiderio-
rum, coercite. i. refrenate cinctorio caſtitatis. H. pręcincti, vi
de qđ dixi. ij. q. vij. ſicut, manibus noſtris. i. operatione noſtra. i.
opera noſtra ſint ardẽtia in charitate, & alijs lucentia per exẽ-
plum, hæc enim duo facit lucerna. ſ. ardet in ſe, & alijs lumen
1 præſtat. † Et no. ꝙ prædicta duo ideò cõiungit, quia non placet
Deo vnum ſine altero. ſ. cum quis, vel bona agit nondũ refre-
nata luxuria vel caſte viuit nõ exercẽs ſe per bona opera H. qui
autem. ver. pœnitentiæ. i. qđ eſt aptũ pœnitentibus, vel pro, &
ſecundũ. H. de qua. i. eccleſia de vnitate cuius eccleſiæ. q. d. per
charitatem & pœnitentiã redeat ad vnitatẽ eccleſiæ, à qua pec
cando diſceſſerat ſcđm. H. in ſacco. i. in groſſo & aſpero veſti-
veſtimento, cõpenſet. xlvij. di. omnes. in Amos. ij. & iij. c. ❡ In
gl. ex hoc videtur, ibi, facilius. adde non eſt cõmuniter. c. per ſe
ſed continetẽ ſub. c. ſunt qui. quod. ſ. proxi. allegatur. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia tollatur obligationẽ, & dupliciter peccari.*

Si agamus. Pœnitebit. i. nõ faciet ꝙ facturus credebaẽ
ſententiæ. i. cõminationis. H. rurſus. verſ.
1 verba Gra. promittit, verba. Io pœnitentiã, † quæro hic an pœ
nitentia tollit totũ reatum. i. obligationẽ ad pœnam, adhuc di
cunt Tho. & P. ꝙ ſicut qui hominẽ ita, & qui Deum offendit
peccat dupliciter, quia contra ęqualitatẽ amicitiæ, inquantum
debitum effectũ impedit, & contra æqualitatẽ iuſtitiæ, inquã-
tum vel rem vel honorẽ vel obſequium ſubtrahit: opotet ergo
vtrunq; reſtituere, & quia reſtituta amicitia non ſtatim reſti-
tuitur res ablata, ideò poſt remiſſionẽ culpę remanet reat' pœ
næ ſatisfactorię, ſcđm eos, ꝙ ſi. ver. pœnitebit. i. nõ faciet quod
ſpopondit, cuius rei. ver. Samaria. Oſeę. c. pe. & vlt. Act. viij. &
hic prouincia ponitur pro ciuitate. ſ. pro Niniue. P. quorum. ſ.
habitatorũ, alij. ſ. Niniuitæ. Io. iij. Amos. c. vlt. Oſeæ vlt. perdi-
derunt, vt filij Iſraël qui eo qđ non egerunt pœnitentiã in de-
ſerto mortui ſunt. Nume. xiiij. & alij de illis poſteã terrã pro-
miſſionis iam diu optentã propter peccata de quibus noluę-
runt pœnitere prodiderunt, ſcđm. H. & Amos. ij. & iij. c. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio in quibus conſiſtat.*

Quamobrem. Verba. Daniel. iiij. c. peccata, id eſt
pœnas peccatorũ. H. eleemoſinis.
1 † not. ꝙ ſatisfactio conſiſtit in tribus. ſ. in oratione, ieiunio, &
eleemoſinis, vt iſte ternarius cõtra illum ternariũ nefarium dia
boli opponaẽ de quo habetur. j. Io. ij. omne qđ in mũdo eſt, aut
eſt cõcupiſcentia carnis &c. oratio contra ſuperbiã, ieiuniũ con
tra carnis concupiſcentiã, & eleemoſina cõtra auaritiã. Aliter
etiam poteſt dici. ſ. ꝙ ſatisfactio conſiſtit in duobus. ſ. in largi-
tione eleemoſinæ, & carnis maceratione. Eleemoſina autẽ du-
plex eſt, vt dicã. ĩ. e. di. iij. qui vult, ſcđm Ray. & adde qđ dixi.
ſ. e. non ſufficit in ſi. Et no. ꝙ ad has tres partes principales ſa-
tisfactorias. ſ. orationẽ, ieiunia, & eleemoſinã reducunẽ omnes
aliæ: ſicut vigiliæ, peregrinationes, diſciplinæ & omnia opera
carnẽ affligentia, reducunẽ ad ieiuniũ, omnia verò opera miſe
ricordiæ reducunẽ ad eleemoſinam omnia verò ſpiritualia, ad
orationẽ: per eleemoſinã enim fit ſatisfactio de bonis exterio-
ris ſubſtãtiæ, per ieiuniũ de bonis corporis, per orationẽ de bo
nis animæ: per hæc tria etiã bene ordinatur homo ad Dñũ, per
orationem ad proximũ per eleemoſinã, ad ſeipſum, per ieiuniũ
ſcđm. P. & hic vide, qđ dicã. ĩ. e. di. iij. ſatisfactio, iniquitates. i.
pœnæ iniquitatũ tuarum, miſericordijs. i. operibus miſericor-
diæ erga pauperes. H. ſi, pro quia, ſi prædixit. ij. pars. verba Hie
ro. qđ facile. reſpon. Ezech. xxxvij. Eſaias, dixit, Eſa. xxxvj. xxx-
vij. & xxxviij. c. & Niniuitarũ. ver. Eze. Eſa. xxxvij. & Niniue.
Ioſuę. iij. c. rurſus. ver. agenti. Hiere. xviij. in. i. contra, loquiẽ. i.
loqui videẽ. H. imitata eſt, in malũ. H. imitatũ eſt, in bonũ. H.
ĩ. e. quantũlibet. xxxij. q. j. qđ autẽ, dicam'. ver. & aliter. i. aliud
exemplum ponamus, de eodẽ. ſ. ꝙ Dei ſentẽtia imitaẽ ſcđm. H.
Daniel. vij. Daniel. iij. c. forſitan. ver. verba Daniel. Io. cum bea
tus. verſic. verba. Hiero. audacter. i. præciſe & ſine conditione
Hug. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quanto tempore ſtetimus in peccato, tanto in pœnitentia ſtandum eſt.*

Vide benignum. Verba ſunt Hiero. in libr. iud.
c. ij. ſeueritate, ſeueritas fuit,
quia tradidit eos in manu oppreſſorum miſericordis, quia nõ
tradidit eos in perpetuũ, ſed ad tempus. ſ. octo an. ſcđm. H. hoc
dicere vult, filij Iſraël ſeruierũt octo annis regi Meſopotamię,

& poſteà liberati ſunt ab Octoniele, in quo facto, ſignificatur,
1 ꝙ quanto tempore quis ſteterit in peccatus, tanto tépore debet eſſe in pœnitentia, modũ.i.quantitaté.H. pœnę.curationis.H. inquit.ad Rom.vj.& Iud ca).Curſaſaton.ij.Iud.iij. diſce. ver. in confeſſione, propter hoc verbum inducit hoc.c.ſed cógrue intelligitur in interiori cóſeſſione.H.temperet.i.auferat, & remoueat: ſed dicit temperet, quia aliquã pœnam temporalé infligit, ſed æternam ex toto remouet.ĵ.e.ſi peccatũ.H.ſed & illud verſi.curſaſaton.i.diabolo, ſaluatoré.i.per quem Deus ſaluat.ſ.hominé vel angelum, ſcdm.H.¶ In glo.qui humiliatio in fin.adde.c.iij.In glo.ſaltem, ibi, non plus.adde.xlvij.di. omnes. ¶ In glo.othonielem, ibi, minoré.adde in quo fuit ſpiritus dñi & iudicauit Iſrael, de quo habetur quidé.iij.c. Et ibi, A manſepher.adde.i.literarum. Et ibi, tempus.adde hîc dicitur, ꝙ illud illud tempus diuina prouidétia per miniſteriũ othonielis, qui fuit index populi, diſpenſatũ eſt ad vtilitaté illius gétis, & ideò dicit hîc mihi, vt ſit conſtructio acquiſitiua. Et ibi, Dei: adde ita etiam ponunt Hug.& Lau.Guid.

Eccleſia. Chriſti ad Ephe.v.ſubiectus, ar.ij.q.vij.§.qui ergo, &.c.ſe.poſſibile.ver.prius rugo, ante aduentum Chriſti.H.Oſeę.iiij.reſtituta eſt. Luc.v.c.medicum.i. ſacerdotem, non habent.ſ.ad recuperandã ſanitatem, ſed ad retinendam.H.medico.Luc.v.curet.ſ.medicus.i.Chriſtus.H.de eccleſia.i.de vnitate eccleſiæ.Guido.

Super. Tribus, ſupple, imò quatuor Amos.c.j.iuxta, ſecũda pars verba Hitro.primum.ver.ſcdm.ver.quartum.ver.non agere.i.habere propoſitum non agendi.

Secunda. Confiteri, intelligitur interiori confeſſione. H.imitati.ver.errauimus.ver.& gemitus, interiores congruè tamen intelligitur, & de exterioribus ſcdm Hug.¶ In.j.glo.ibi, pœnitentia.adde hoc duabus rationibus, prima eſt ratione inſtitutionis, baptiſmus enim principaliter fuit inſtitutus ad delendũ peccatum origioale, quia pręcedit in vnoquoq; pœnitentia verò ad delenda actualia poſt baptiſmum, & ideò eſt ſimiliter baptiſmus, prima tabula & pœnitentia dicitur ſecunda, ſcdm Pe.

Quia. Clemens eſt, Ezec.xxxiij.prona.ad Rom.x.c.quia non vult.iij.q.iiij.xi qui.Ezech.xxxiij.&.xxiij.& xviij.viuat, adhoc etiam facit, qđ dicit Ambr. in omelia ſuper Lucam, vbi ait etiã immemor iniurię memor clementiæ, nũc docendo, nunc liberando, nunc ſanando plebis corda demulcet, pœnitentia, cordis.H.ſuper Malach.dicit.H.ꝙ ſunt verba Hiere.ſuper Oſeã.xij.c.

Ne forſitam. Peccati, olim commiſſi H. memores, de iudęis hoc dicitur ad literam myſticè de omnibus peccatorib⁹, ſcdm.H.reuertatur.Oſe. xj.c.vos faciam.Oſeę.xij.vt qđ.verba Hiere.in eccleſia.ĩ.e.qui ſanctus. ¶ In glo.in fi.adde per exitum, de Aegipto ſignificatus, baptiſmus, ſiue baptiſmi redemptio, per iſtam liberationem effectũ pœnitentiæ.H.Guido.

Prædixerat. Oſeæ.xij.& Hiere.iiij.c.inducit ad probandum, qđ licet alicui venia promittat, illa tamen debet cum inſtantia implorari: ne propter deſideria promiſſa venia retractet.H.populus, Iſrael, ædificaret.i.reædificaret, quia iam fuerat ædificata, quæ res.ver.i. promiſſio. Danielis.ix.c.deniq; ver.10 Gen.c vj.vnde etiam.ver.ad oſtendendum, qđ Deus mittat ſententiã, ſi pœnitentia nõ agitur.Hugu. Hiere.xiiij.c.non exaudiam, quia ille non vult pœnitere.H. & adde & videas qđ dixi.xlix.di.in prin.in addit.ſciendum eſt, ad Samuelem.ver.j.Reg.xvj.c.&.xxvj.q.v.nec mirum.iuxta mediũ, luges, orando pro eo.H.in cinere.ver.ſacro.talia ſigna ſunt pœnitentiæ.H poſtulabat.Daniel.¶ In glo.vbi dicitur, ibi, indignatio.adde.ĩ.e.ſi contiouo. In gl.ar.ꝙ in fi.adde de hoc no. extra de elect.cum in veteri in gl.& ideò.

SVMMARIVM.

1 *Quædam quæſtiones de peccato confeſſione & eleemoſina.*

Medicina. Id eſt, largitio eleemoſinæ, quæ eſt medicina contra pœnas.H. peccatum. i. pœnam peccatorum tuorum.H.eleemoſina, dicitur ab eli, qđ eſt Deus & mois ꝙ eſt aqua quaſi aqua Dei.i.gratia ſpiritualis, ſecundũ
1 Hug.inquid.Corinth.iiij.&.ix.c.Guido.† Vtrum autem quis teneatur peccata mortalia ſtatim.i.habita oportunitate confiteri. Et vtrum, teneatur quis cóſeſſionem factam iterare, ſcripſi extra.e.ti c.omnes.in.xj.&.xij.quæſtionibus, & quis & cui, & de quibus, & quomodo, & qualiter debeat facere eleemoſinam, & quando hoc ſit, vel non ſit ſub præcepto, ſcripſi extra eod.titu.c.cum ex eo, in ſecunda quæſtione, & in quatuor quęſtionibus, ibi ſequentibus.

SVMMARIVM.

1 *Medicinæ deſcriptio & naturam nimio triſtari.*

1 Medicamentum. Medicinę, † medicina eſt ſcientia curationum, quæ corporis, vel tuetur vel reſtaurat ſalutem: cuius materia verſatur in morbo & vulneribus, ad hanc pertinet non ſolum ea, quæ ars eorum exhibet qui medici nominãtur, ſed etiam cibus & pot⁹ regnum, & omnis mutatio, nomen auté medicinæ, à modo.i. temperamento tractum eſt, vt no.ſatis, ſed paulatim adhibeatur: nam in multo contriſtatur natura, mediocri autem gaudet, ſecundum Papi.medicamentum.i.medicinalis confectio. Hug. ſcriptura.Lucę.xj.ca.ad Titum.j.c.munda ſunt, ad Rom.xiiij. cap.Guido.

Deus. Promiſit, Eze. xviij.&.xxx.alias.xxxiij.c.conceſſit Matt. xvj.c.exaggerauerit.i.ampliauerit, exigeret. i.accumulet & augmentet.H.

Fleat. Mente, in corde, vel dic Chriſtus. i. eccleſia, mente, exterius ſcdm.H.& per hoc intelligat, de mente exterius.H.beati.Mat v.c.gaudebitis, vero gaudio, amat.ver. ĩ.e.§.deniq;.ver.quantũ, deniq;.ver.in euangelio.Luc.vij.c.filiũ, eius viduæ.ĵ.e.quam pœnitet.in fi.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Aetymologia Adam & ſedes animæ vbi ſit.*

Adam. Vide qđ dixi.xxiiij.q.j.loquitur, & no.ꝙ domin⁹ dixit ad Adam, vbi es, in hoc oſtendit ſe domin⁹ ignorare peccatorem & ſua pręcepta tranſgredientes, ſecundũ
1 Hiero.† & Adam ſonat rubes.ſ.rubea terra, quia ſcdm Ioſeph. de rubea terra conſperſa factus eſt, talis enim (vt ait) virgo erat quia nondum corrupta opere hominũ, nec ſanguine infecta, vel rubea.i.animata, quia ſedes animæ in ſanguine eſt. xxxij. q. ij.Moſes.in fi.vel rubea, ſcdm ꝙ futura erat.i.ſanguinea.i.peccatrix ſanguinis enim nomine ſæpe peccatũ deſignatur, vt ibi veſtimentũ conſertum ſanguine.Oſeę iiij.& ſanguis ſanguiné tetigit, hoc habetur in hyſtoria.Heñ.c.& impoſuit Adam &c. poſt culpam.Geñ.iij.ſtatim.ſ.poſtquã veſtitus fuit tunica pellicea, vel ſtatim.i.eadem die.H.dicunt quidam, ꝙ ſeptem horis fuit in paradiſo, ſcdm.H.eiecit.Leuit iij.ſtatim.ver.pellicea.i. de pellibus mortuorum animalium, vt ſignũ ſuæ mortalitatis ſecum ferret, & habitum plenitudinis, ſcdm.H.Guid.

Quinta pars.j.diſt.de pœnit.

SVMAMRIVM.

1 *Qualiter orandum eſt & de eius officio.*
2 *Venialia poſſunt damnare.*

TRes autem. Actiones, hîc incipit quinta pars principalis.j.di.de pœn.in qua declarat magiſter quæ ſunt genera peccatorum. Ioan de fi.actiones.i.genera, vel ſpecies ſcdm.H.altera verò pœnitẽtia eſt.ſ.ora
1 tio, † quia importune, & inſtanter orandum eſt, & tunc penetrat oratio.vt.ĩ.e.di.c.importuna. Et not.quòd dirigitur oratio ad Deũ, & appropinquat, penetrat, intrat, flagrat, impetrat, dirigitur ad Deũ per ſpiritualé feruorem, & intentioné. vnde in pſal.

in pſalmo, dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu
tuo &c.& alibi quæ eſt iſta quæ oſtendit per deſertum &c. Ap
propinquat deo per pœnitentiam & temporaliũ elongationẽ
vnde io pſalmo, ecce clam fugi,& manſi in ſolitudine &c. vij.
q.j.§ cũ aũt. Penetrat per humilitatẽ. Eccle.xxxv.oratio humi-
liantis ſe penetrabit nubes intrat corã deo, vnde in pſalmus in-
tret poſtulatio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo, gemitus
cõpeditorum,& hoc fit per fidutiã. Iaco.j poſtulat in fide nihil
hęſitãs flagrat bono odore per deuotionẽ corã deo, per quod ſi
gnificatur deuota oratio quæ redolet ſicut incenſum corã do-
mino & in pſalmo dirigatur oratio mea &c. Impetrat per per-
ſeuerantiã, vt.ĩ.c.importuna.& Lucę.xj. Nota ꝙ oratio debet
eſſe incenſa recta & efficax quod no.in illo verſ. pſalmi. ad do-
minũ cum tribularer &c. per hoc quod dixit clamaui notatur
anxia & intenſa, per hoc quod dicit ad dominũ, notatur ꝙ re-
cta per hoc quod dicit & exaudiuit me, notatur ꝙ efficax, &
adde quod dixi. xlix.diſt. ecce.& .vj.q.j.imitare.ĩ.eo.nõ ſufficit
in verbo ieiunijs. dimitte.& quo ad reatum,& quo ad pœnam.
H. Matth.vj. debita.i.peccata. H.ea.mortalia & venialia. Hug.
parua. quia venialia,& parua dicuntur reſpectu mortalium. P.
ſubrept.i.latenter ſubintrant. opprimunt. verũ eſt, ſi ipſa venia
a contemnantur grande peccatum. in li. etiam ſententiarũ,† dici
tur quòd venialia multiplicata ita poſſunt obruere ſicut vnũ
mortale. Sed hoc dictũ intelligitur per occaſionem nõ per cau-
ſam. quia aſſuetudo venialium facit cadere in mortale, ſicut aſ
ſuetudo iurandi in periurium. Et no. quòd in numero actus ve
nialis non poteſt fieri mortale: ſed idẽ in ſpecie poteſt,& ſic in-
telligitur verbum. Aug. qui dicit ꝙ nihil adeo veniale eſt quòd
non poſſit fieri mortale. placet. vt. xxv. di.§ criminis. hoc enim
relatiuum quod facit ibi relationem ſimplicẽ. ſ. eiuſdem io ſpe-
cie & non perſonalem ſ. eiuſdem in numero. P. quid enim. ver.
grandi fructu. per quẽ intelligitur mortale peccatum. H. vanis.
cordis. in ſentinam. eſt locus concauus nauis, vel profunditas,
vel locus fœtidus, ad quem concurrunt ſordes nauis. propter
hoc. ver. in quibus. ſ. orationibus dimitte. ĩ. eod. diſt. iij. de coti-
dianis. ¶ In glo. illa multa. ibi. dum placet. adde, vt. xxv. diſtin.§.
nunc autem. ver. criminis. vbi de hoc. Guido. Et adde quod le-
gitur & no. xxv. di. nunc autem. ver. criminis.

Sexta pars principa. j. diſt. de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Peccati, & iniquitatis differentia.*

SI peccatum. Hîc incipit. vj. pars prin
cipalis primæ diſtinctio.
de pœnit. in qua dicitur quòd licet peccata, per
confeſſionem & contritionem tollantur rema-
net tamen pœna in hac vita, vel in purgatorio
tollanda, niſi eſſet ibi ſumma cõtritio, de conſe. di. iij. c. baptiſ
mi vicem. Io. de ſic.& no. quòd iſtud. c. inducitur. ad probandũ
ſecundam actionem pœnitentiæ, de qua eſt facta mentio. ĩ. c.
proxi. Pe. Dauid. ij. Reg. xiij. tranſtulit. ij. Reg. xij. tanta tollera
uit. quia fuit fugatus de regno. ij. Reg. xij. xvj. xvij. xviij. xix. c.
Sed proculdubio. ver. pœnitens. i. ſufficienter. H. punit. iudicio
ſacerdotis. nequaquã. ver. tranſtulit. à te. ſic & nos. verſ. ſalutis.
vnda. i. ſacramento baptiſmi. à culpa. i. ab originali peccato. ab-
ſoluũtur quoad reatum pœnæ æternæ. H. reſecat. i. punit tem
poraliter. H. laxat. i. dimittit.& delet quoad reatum. H. prouide
re. i. punire. H. ¶ In. j. glo. ibi peccatum. adde. ſ. adulterij & ho-
micidij, hæc hyſtoria recitari conſueuit. l. di.§ econtra. P. ¶ In
glo. peccatum. ibi. facere. adde, vel dic, vt. xv. q. j.§. ſed & hoc in
1 fine.& io fine, adde† poteſt dici, quòd peccatum ad prolationẽ
corporis refert iniquitas verò, ad mentis acerbitatem præcedit
iniquitas, ſequitur peccatum ſed grauior eſt iniquitas, tanquã
materia peccator dicitur qui per actione fœdatur. Omnis pec-
cator immundus. non omnis immundus peccator, peccator à
pellice. i. à meretrice vocatur. q. pellicator, quod nomẽ antiqui-
tus flagitiorum fuit, poſt verò trãſiuit in appellatione omniũ
iniquorum. item peccatum quod admittitur piaculum, quòd
admiſſum expiatur, peccati, ſicut iniquitatis tres ſunt ſpecies,
verbi, opis, conſuetudinis, ſecundum Papin.& adde quod not.
ĩ. ea. diſt. ij. ſi enim. verſi. Petrus.& quod legitur & no. ĩ. ea. di.
iij. ille rex. In gloſſa id eſt propter in fine. adde de conſecra. diſt.
iij. non ex quo. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Differentia inter facinus: & flagitium.*
2 *An idem actus & bonus & malus eſſe poſſit.*
3 *Voluntas & actus, an ſint duo peccata.*
4 *Peccata mortalia, & venialia quæ dicantur?*
5 *De gradibus & quantitate peccati.*
6 *An perſonæ magnitudo peccatum augeat.*
7 *Multæ de ſpeciebus peccati quæſtiones.*
8 *Multæ quæſtiones de ſeditione.*
9 *Exemplum elegãs de ſeditione.*
10 *Cauſa ſibi contrarium effectum non parit,*
11 *Papa quæ crimina punire poſſit.*
12 *Vt quis dicatur ſeditioſus, quæ requirantur.*
13 *Verba legum cum effectu debent intelligi.*
14 *Verba reſtringuntur potius in pœnarum materia quàm extendantur:*

Sicut. primi poſtea. i. poſt perpetratum delictum Hugu.
ſanguine. i. per fidẽ paſſionis Chriſti. Hu. mater vel
iudicio aliàs ſupplicio caro. i. peccatrix vel in qua eſt cã pecca
ti. H. mortẽ. ſ. corporis de ꝓpagine. i. de originali peccato. Hu.
qd p cauſam eſt traductũ & propagatũ à primis parẽtib⁹. P. ta
le. ver. regnorũ. ij. xj.& . xij. propheta Nathã miſſus. ij. regũ. xij.
1 cõfeſſiõi. interiori. H. flagitiũ† quoad adulteriũ. facin⁹. quoad
homicidiũ. H. humiliareſ. ij. regũ. xv. xvj. xvij.& . xviij. humilia
reſ. i. affligereſ. quare ver. commoatus. ei mala ſubſecutũ. ver.
humilitate. i. afflictione. H. exercetur. ſi patientiam haberet,&
ſic etiam. ver. exercendũ. i. propter exercendum exercitium,&
experimentum iuſtitiæ. Hu. In gloſſa eo modo in fine. adde
tunc enim erat homo potens non mori, ſed potius reſurrectio
nem non poteris mori. P. videas quod legitur & no. de conſe.
di. iij. placuit. In gloſſa Hîc reſpondet io fine. adde & infra di-
ſtinctione ſexta capitulo primo verſiculo ideoque & ſecunda
quæſtione prima. votum. ibi dixi videas In gloſſa argumento.
quòd in fine. adde & trigeſima prima diſtinctione. ſi laicus. vbi
de hoc Guido. Ad declarationem gloſſæ proximæ præcedenti
& etiam huius canonis,& eorum quæ ſcripſi in. cap. proximè
præcedente, de iudicijs,& conditionibus peccatorum, aliqua
2 ſecundum theologos videamus.† Primò ergo quæritur vtrũ
vnus,& idem actus poſſit eſſe bonus & malus. reſpondeo ſe-
cundum Petrũ, in ſcrip. ſuper ſecũdo ſnlarum. di. xl. dicendũ ꝙ
non. ſi enim accipiatur vnus actus, prout eſt in genere morali,
vel morum ſiue ſit actus interior, ſiue exterior. impoſſibile eſt
quòd ſit bonus,& malus bonitate & malitia morali, quæ ſunt
differentiæ oppoſitæ, poteſt tamen contingere, quòd actus ali
quis exterior, vnus vnitate naturæ ſit bonus,& malus, ſecun-
dum diuerſas ſui partes vna ambulatio cootinua ad eccleſiam
mutata, ſi intentione, quia tunc efficitur multiplex in genere
morum. idem dicit Thomas in ſumma in prima parte ſecun-
3 dæ quæſtione vigeſima articulo ſexto.† Præterea vtrum volũ
tas,& actus exterior, ſint vnum peccatum vel duo. reſpondeo
ſecundum Petrum in ſcrip. diſtinctione quadrageſima ſecun-
da dicendum quòd de peccato voluntatis interioris & operis
exterioris contingit loqui dupliciter. vno modo prout ſunt
coniuncta & coordinata, vt cauſa & effectus,& ſic ſunt vnum
peccatum formaliter, licet plura materialiter, quia vna eſt ra-
tio deordinandi, licet plura deordinata alio modo prout ſepa
rata, ſecundum tempus,& ſic ſunt diuerſa peccata, quia diuer-
ſæ aduerſiones,& conuerſiones, vnde ſunt plures rationes de-
ordinãdo,& plura deordinantur. vt. d. libro ſecũdo ſentẽtiarũ.
4 † Secundò quæritur quæ dicuntur peccata mortalia,& quæ
venialia & primo quæ dicuntur mortalia. reſpõdeo ſcdm Ray
§. xxij. ſi autem quæras circa hoc nominare põt in primis mor

taſlia peccata, omnes tranſgreſsiones decalogi. Item quædã enumerantur ab apoſtolo Ro.j.ſ.idololatria, vitiũ contra naturã, iniquitas malitiæ, fornicatio, auaritia, nequitia, inuidia, homicidiũ, contentio cõtumelia, ſuperbia, elatio, malorũ inuentio, inobedientia, inſipientia incõpoſitio, quibus adiungit illos, qui ſunt ſine affectione, abſq; fœdere, & ſine miſericordia de omnibus iſtis ſubiũgit apoſtolus, ꝙ qui talia agũt digni ſunt morte. Item epiſtola ad Gala.v.ait manifeſta autẽ ſunt opera carnis, quæ ſunt fornicatio, immũditia, impudicitia, luxuria, auaritia, quod eſt idolorum ſeruitus, veneficia, inimicitię, cõtentiones, emulationes, iræ, rixæ, diſſentiones, ſectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietas, commeſſationes, & his ſimilia, quæ prædico vobis, vt prædixi: quoniam qui talia agunt regnum Dei non conſequuntur. Multa enim enumerat Aug. mortalia. diſt. xxv. §. criminis. vbi dicit, quòd mortalia ſunt hæc, ſacrilegium, homicidium, adulterium, fornicatio, falſum teſtimonium, rapina, furtum, ſuperbia, inuidia, & ſi longo tempore tenetur iracundia, & ebrietas ſi aſsidua ſit eorum numero computatur quicunq; aliquod de iſtis peccatis in ſe dominari permiſerit niſi dignè pœnituerit æterno igne cruciabitur, hæc omnia. Aug. Sed iſta quæſtionibus ſequentibus in ſpeciali cum agetur de quolibet vitio, plenius declarabitur. Prætereà, quæ dicuntur peccata venialia. reſpondeo ſecundum Aug. diſt. xxv. §. aliàs qui ſic ait, quę autem ſunt minuta peccata, licet omnibus nota ſint tamen quia longum eſt, vt omnia replicentur opus eſt, vt ex his, vel aliqua nominemus. Quoties aliquis in cibo, vel potu plus accipit, quàm neceſſe eſt ad peccata minuta nouerit pertinere. Et quoties, plus loquitur quàm oportet plus tacet, quã expedit. Quotiens pauperem importune petentem exaſperat, quotiens cũ ſit corpore ſanus, alijs ieiunantibus prandere voluit aut ſomno deditus, tardius ad eccleſiam ſurgit, quoties excepto filiorum deſiderio, vxorem ſuam cognouerit, quotiens in carcere poſitos tardius requiſierit, infirmos tardius viſitauerit. Si diſcordiam, ad cõcordiam reuocare neglexerit. Si plus aut proximum, aut vxorem, aut filium, aut ſeruum exaſperauit quã oportet. Si amplius fuerit blanditus, quàm oportet. Si cuicunq; maiori perſonæ ex voluntate, aut ex neceſsitate adulari voluerit. Sed pauperibus eſurientibus nimium delicioſa, vel ſumptuoſa conuiuia præparauerit. Si ſe cum fuit in eccleſia, aut extra eccleſiam fabulis otioſis de quibus in die iudicij ratio reddenda eſt, occupauerit. Si cum iocantes incautè iurauimus, & cum hoc per aliquam neceſsitatem non implere potuimus, vtiq; peieremus, & cum omni facilitate vel temeritate maledicimus hæc omnia Aug. tamen inferius plura de his in quæſtionibus ſpecialibus, perfectius elucidabuntur. † Tertiò quæritur, qualiter ſunt attendendi gradus, ſiue quantitas in peccatis. Reſpondeo ſecundum Ray. §. xlvij. de ſecundo. ſ. de gradibus. & ſecundum Hoſt. §. v. de quibus peccatis. ſub §. actuale. ſed peccatum habet dicũtur eſſe gradus in peccatis, dicitur vno modo circa idem peccatum quod dicitur grauius vel leuius ſecundum plures vel pauciores vel debiliores circunſtantias: & intelligas idem peccatum, quando ex circunſtantia non mutat nomen peccati. ſ. fornicatio cum coniugata dicitur adulterium, alio modo inter diuerſa peccata circa idem vtputa ſi clericus vel laicus eandem mulierem cognoſcat, grauius enim in vno quàm in alio iudicatur extra de vita & ho. cle. vt clericorum mores. Sed & idem peccatum in eandem perſonam in cõſenſu malum eſt, in facto peius in conſuetudine peſsimum æſtimatur: vnde Aug. ſic dicit tribus gradibus ad peccatum peruenitur. ſ. ſuggeſtione. delectatione conſenſu, ita ipſius peccati ſunt tres differentiæ & in corde & in facto & in cõſuetudine, tanquã tres mortes. ſ. in domo extra portam & in ſepulchro. de pœni. di. ij. ſicut. & ad idem in. c. inter hoc. Sciendum eſt, quòd aliud eſt quod animus de tentatione carnis patitur, & aliud pro quo conſenſus & deſiderium delectatur, & ita nequaquã mẽtem cogitatio immunda inquinat cum pulſat ſed cum hanc ſibi per delectationem ſubiugat. Item ſecundum Grego. peccatum tribus modis committitur, nam aut ignorantia aut infirmitate aut ſtudio perpetratur & grauius quid infirmitate, quàm ignorantia. Sed vltimo grauius ſtudio quã infirmitate peccatur. de pœni. diſtin. ij. ſciendum quippe. Sed videtur huic contradicere Ambroſius, dicit grauiter peccãt, qui ſibi promittit impunitatem, grauius qui contemnit grauiſsimè qui ignorat. Sed dic quòd illud dicitur ad terrorẽ vel expone grauiſsimè. i. periculoſiſsimè quia ſpecialis pœnitentia non agitur de peccato quod ignorat. Vnde Ioan. Chryſoſtomus. nullum inuenitur delictorum tale remedium ſicut eſt continuata memoria, de pœni. diſtinc. iij. Iudas. & hoc intelligas cum recordatur ad contritionẽ, & ad delectationem. Item diuerſa verò peccata habet peccatum, ſecundum gradus ſuos, primo inter peccata eiuſdem generis ſicut adulterium & inceſtus, ſecundo inter peccata diuerſorum generũ. Item peccata eiuſdem generis, dicitur vnum peccatum maius altero. Vnde Aug. adulterij malum fecit fornicationem, vincitur verò ab inceſtu, peius eſt enim cum matre quàm cum vxore concubere aliena, ſed omnium horum peſſimum eſt, quod contra naturam fit, vt ſi vbi membro mulieris, non ad hoc conceſſo vti voluerit, vſus enim naturalis ſed vltra modum. Gloſ. tamen citra dei contemptum & mandatorum eius, aliàs eſſet mortale, prolabitur in vxore quidem veniale eſt, in meretrice dãnabile: iſte autem qui eſt contra naturam inexecrabiliter fit in meretrice, ſed execrabili' in vxore. xxxij. q. vij. adulterij. ſed inter diuerſorũ generum peccata, dicitur vnum alio grauius: ſicut homicidium grauius eſt, quàm adulteriũ ſecundũ Aug. xxxiij q. iij. ſi quod verius, ſimiliter ſacrilegium quã fractio voti. xvij. q. iiij. ſicut qui. Gloſ. dicit hic quòd alia litera habet, hic in Ray. quæ verior eſt, ſimiliter ſacrilegiũ, & fractio voti grauiora ſunt, quàm adulteriũ. Item de hoc. xxvij. q. j. nuptiarum vbi dicitur quòd lapſus à caſtitate ſuperiore, quę mouetur deo adulterio peior eſt, alia etiam peccata inueniri poſſunt, maiora adulterio: nec obſt. dictum clemẽtis. xxxij. q. vij. quid in omnibus peccatis grauius adulterio eſt &c. quia illud quod non infert negationem ſed charitatem. q. d. de facili non inuenitur,
6 vel expone grauius, id eſt cõmunius. † Quartò quæritur, vtrũ magnitudo perſonę peccantis peccatum aggrauet? Reſpõdeo ſecundum Tho. in ſumma. in prima parte ſecundæ queſtionis. lxxiij. articulo. x. dicẽndum quòd peccatũ quod fit ex ſurreptione perueniẽs ex infirmitate humanæ naturæ & tale peccatum minus imputatur ei, qui eſt maior virtute, eo quòd minus negligit huiuſmodi peccata reprimere quæ tamen omnino ſubterfugere infirmitas humana non poteſt: alia autẽ peccata, quę ex deliberatione procedunt tanto magis alicui imputantur, quanto maior eſt, & hoc põt eſſe propter quatuor primo quidem quia facilius reſiſtere poſſunt peccato maiores, puta qui excedunt in ſcientia & virtute. Vnde dominus Matth. xxv j. dicit quòd ſeruus ſciens voluntatem domini ſui, & nõ faciens plagis vapulabit multis. Secundo propter magnitudinem quia omne bonum, quo quis magnificatur beneficium Dei eſt, cui homo ingratus fit peccando, & quantum ad hoc qualibet maioritas etiam in temporalibus bonis peccatum aggrauat, ſecũdum illud Sap. vj. potentes. potenter tormenta patiuntur. Tertio propter ſpecialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem perſonæ: ſicut ſi princeps iuſtitiam violet quæ ponitur iuſtitiæ cuſtos & ſi ſacerdos fornicetur qui caſtitatẽ vouit, & alios ad hoc hortari debet. Quarto propter exemplũ ſiue ſcãdalũ: qa vt Greg. dicit in paſtorali in exemplũ culpa vehemẽter extendit quãdo pro reuerẽtia ordinis peccator honorat ad plotiõ etiã notitiã perueniũt peccata magnorũ, & magis ea homines ferũt indignè ſecũdũ fratrẽ Io. in ſum. cõf. li. iij. arti. xxxiij. q. C. xcix. v. q. ibi ſeq. † Vbi reperies in ſpecie motas, atq; proſequutas quã plurimas quæſtiones, de diuerſis ſpeciebus peccatorũ. Et primo de infidelitate, ſecũdo de blaſphemia, tertio de cæcitate, & hebetitudine mẽtis, quarto de ſeparatione, quinto de præſumptione, ſexto de inimicorũ odio vel amore & offenſæ remiſsione, & charitate dilectione & odio, ſeptimo de accidia, octauo de inuidia, nono de diſcordia contẽtiõe, & rixa ac ſeditione. x. de ſtultitia, & negligẽtia. xj. de carnis prudentia. xij. de aſtutia, & de ſolicitudine tẽporaliũ. xiij. de iniuſtitia, ac mala, vel bona interpretatione dubiorum. xiiij. de acceptione perſo-

ne perſonarum,& maximè propinquorum.xv.de contumelia. xvj. de ſuſurratione. xvij. de deriſione.xviij. de maledictone. xix.de hominum.vel demonũ, aut irrationabiliũ creaturarum adiuratione,& de pietatis operum,propter religionem omiſſione.xx. de ingratitudine.xxj. de hypocriſi & ſimulatiõe.xxij. de iactantia.& de ironia.xxiij.de adulatione & hominis laudatione,ac voluntate placendi homini.xxiiij de timore,& timiditate.xxv. de præſumptione.xxvj. de ambitione , & de inani gloria,& appetitu ipſius.xxvij de puſillanimitate,& mollicie, & de nota pertinace.xxviij. de delectatione , & eius conſenſu, & de oſculu tactibus & amplexibus.xxix. de ira xxx. de ſuperbia,humilitati contraria. xxxj. de curioſitate,& de ludis, & de choreis & de cytharis, & de veſtibus,& ornatibus ac cultibus earundem & de fuſcationibus & figmentis mulierum.xxxij de Epiſcopis proprias eccleſias delinquentibus & de curris & occupationibus ipſorum Epiſcoporum : quas quæſtiones volui hîc ſignare ad memoriam ſtudentium , vt de his ſcient & poſ-
8 ſint recurrere ad locum prædictum. ¶ Quintò quçritur ſpecialiter de ſeditione de qua ſupra mẽtionem feci. pro eo quòd de ea fit hodie magna quæſtio Auenione. Et primo , nunquid ſeditio ſit ſpeciale peccatum,ab alijs diſtinctũ. Et videtur quòd nõ,quia vt Iſidorus in etymologiarum dicit ſeditioſus eſt, qui diſſentionem animorum facit,& diſcordias gignit ſed ex hoc, quòd aliquis aliquod peccatum procurat non peccat aliquo peccati genere niſi illo quo procurat,ergo videtur qoòd ſeditio noo ſit ſpeciale peccatum à diſcordia diſtinctum. Præterea ſeditio,diuiſionem quandam importat.ſed nomen etiam ſciſmatis ſumitur à ſciſſura,vt ſupra dictum eſt ergo peccatum ſeditionis,non videtur eſſe diſtinctum à peccato ſciſmatis. Prætereà omne ſpeciale peccatum,ab alijs diſtinctũ vel eſt vitium capitale,vel ex aliquo vitio caſuali oritur:ſed ſeditio neq, cõputatur inter vitia capitalia neq; inter vitia quæ ex capitalibus oriuntur,vt patet in.xxxj.moral. vbi vtraq; vitia numerantur,ergo ſeditio non eſt ſpeciale peccatũ ab alijs diſtinctum ſed contra eſt quòd.ij.ad Corin.xij.ſeditiones.ab alijs peccatis diſtinguntur. Reſpondeo dicẽdum quòd ſeditio eſt , quoddam peccatum ſpeciale quod quãtum ad aliquid conuenit,cum bello & rixa,quantũ autem ad aliquid differt ab eis:conuenit quidem cum eis,in hoc quod importat quandam cõtradictionem differt autem ab eis in duobus , primo quidem quia bellum & rixa important mutuam impugnationem in actu. Sed ſeditio poteſt dici,ſiue fiat huiuſmodi impugnatio in actu ſiue ſit præparatio ad talem impugnationem vnde glo.ij. ad Corint.xij. dicit quòd ſeditiones ſunt tumultus ad pugnam,cũ ſcilicet aliqui ſe præparant,& intentant pugnare. Secundo differũt,quia bellum proprie eſt contra extraneos & hoſtes, quaſi multitudinis ad multitudinem Rixa autem eſt vnus ad vnum,vel paucorum ad paucos. Seditio autem propriè eſt inter partes vnius multitudinis,inter ſe diſſentientes puta cum vna pars ciuitatis excitatur in tumultum contra aliam , & ideo ſeditio quia habet ſpeciale bonum,cui opponũtur.ſ.vnitatem,& pacem multitudinis de ſpeciale eſt peccatum. Ad primũ ergo dicendum, quòd ſeditioſus dicitur,qui ſeditionem excitat , & quia ſeditio quandam diſcordiam importat,ideo ſeditioſus eſt, qui diſcordiam facit non quancunq;. ſed inter partes alicuius multitudinis,peccatum autem ſeditionis oon ſolum eſt in eo, qui diſcordiam ſeminat,ſed etiam in eis qui inordinate abinuicẽ diſſentiunt. Ad ſecundum dicendum quòd ſeditio differt à ſciſmate, in duobus primo quid,quia ſciſma opponitur ſpirituali vnitati multitudinis ſ.vnitati eccleſiaſticæ. Seditio autem opponitur temporali vel ſeculari multitudinis vnitati , puta ciuitatis vel regni. Secundo quia ſciſma non importat aliquam, præparationem ad pugnam corporalem,ſed ſolam importat diſſenſionem ſpiritualem,ſeditio autem importat præparationem, ad pugnam corporalem. Ad tertium dicendum quòd ſeditio, ſicut & ſciſma ſub diſcordia continetur: vtrunq; enim eſt diſcordia,quædam non vnius ad vnum,ſed partium multitudinis ad inuicem ſecundũ beatum Tho. in ſecunda ſecundę quæſtione.xlij.articulo primo. Secundo circa hoc quæritur vtrum ſeditio ſemper ſit peccatum mortale,videtur quòd nõ , ſeditio enim importat tumultum ad pugnam vt patet per glo.ſ.inductam.ſed pugna non ſemper eſt peccatum mortale , ſed quandoq; eſt iuſta & licita vt.ſ.habitum eſt.ergo multo magis ſeditio poteſt eſſe abſq; peccato mortali. Prætereà ſeditio eſt diſcordia quædam vt dictũ eſt,ſed diſcordia poteſt eſſe ſine peccato mortali,& quãdoq; etiam ſine omni peccato , ergo etiam ſeditio. Prætereà laudantur,qui multitudinem à poteſtate tyrannica liberant. Sed hoc de facili non poteſt fieri ſine aliqua diſſentione multitudinis , dum vna pars multitudinis nititur retinere tyrannum.alia verò nititur eum abijcere,ergo ſeditio poteſt fieri ſine peccato. Sed contra eſt quod apoſtolus .ij. ad Corin xij.prohibet ſeditiones inter alia quę ſunt peccata mortalia,ergo ſeditio eſt peccatum mortale. Reſpondeo dicendum quòd ſicut dictum eſt ſeditio opponitur vnitati multitudinis, id eſt populi ciuitatis vel regni. Dicit autem Auguſti.xxj.de ciuitate dei.quòd Papa determinauit ſapientes, non omnẽ cœtum multitudinis,ſed cœtum iuris conſenſu,& vtilitatis commune ſociatũ. Vnde matrimonium eſt vnitas , cui opponitur ſeditio eſſe vnitatem iuris & communis vtilitatis , matrimoniom eſt ergo quòd ſeditio opponitur & iuſtitiæ & communi booo,& ideo ex ſuo genere eſt peccatum mortale,& tanto grauius quanto bonum commune quod impugnatur per ſeditionem maius eſt,quàm bonum priuatum , quod impugnat per rixam. Peccatum autem ſeditionis primo quidẽ & principaliter pertinet ad eos,qui ſeditionem procurant,qui grauiſſime peccant. Secundo autem ad eos,qui eos conſequuntur perturbantes bonum commune: illi verò qui bonum cõmune defendunt,eis reſiſtentes non ſunt dicendi ſeditioſi , ſicut nec illi qui ſe defendunt,dicũtur rixoſi vt ſupra dictum eſt. Ad primũ ergo dicendũ quòd pugna quę eſt licita ſit pro communi vtilitate ſicut.ſ.dictum eſt,ſed ſeditio fit contra commune bonum multitudinis,vnde ſemper eſt peccatum mortale. Ad ſecũdum dicendũ quòd diſcordia ab eo quod non eſt manifeſtè bonum poteſt eſſe ſioe peccato,ſed diſcordia ab eo quod eſt manifeſtè bonum non poteſt eſſe ſine peccato,& talis diſcordia eſt ſeditio quę opponitur vtilitati multitudinis,quę eſt manifeſtè bonum. Ad tertium dicendũ quòd regnum tyrannicum non eſt iuſtum,quia non ordinatur ad bonum commune: ſed ad bonũ priuatum regentis,vt patet per philoſophum in tertio politicæ,& in.viij Ethic.& ideo perturbatio huiuſmodi regiminis, non habet rationem ſeditionis,niſi fortè quando ſicut inordinate perturbatur tyranni regnũ,quòd multitudo ſubiecta maius detrimentum patitur,ex perturbatione contrahẽti , quàm ex tyranni regimine: magis autem tyrannus ſeditioſus eſt , qui in populo ſibi ſubiecto diſcordias & ſeditiões mittit, vt tutius dominari poſſit,hoc enim tyrannicum eſt,cum ſit ordinatum ad bonum proprium præſidentis,cum multitudinis nocutoriũ ſecundum Thomã. Sextò quæritur quæ ſit pœna iſtius criminis,& vtrum ſeditioſus ſit pœna capitali morte videlicet naturali quæ dicitur vltimum ſupplicium puniendus. Et videtur ꝙ ſic per ea quæ notauit Azo in ſumma. C.de ſeditioſis. vbi dicit ſic,ſeditionem facere eſt,quaſi ſacrilegium cõmittere vnde crimen læſæ maieſta.quod eſt proximum ſacrilegio committitur ſi fiat ſeditio Romæ.vt.C ad leg.iu.ma.l.j.Si autem fiat in alijs locis patitur quis capitalem pœnam.ſ.mortẽ.vt.C. de ſeditio. l.j.&.ij.ſecũdũ Azo.vbi.ſ. Item pro hoc facit.l.j.C. de ſeditio. vbi dicitur.ꝙ ſi quis contra euidentiſſimã iuſſionem ſuſcipere plebẽ,& aduerſus publicã diſciplinã defendere fortaſſe tentauerit mulctã grauiſſimã ſuſtinebit. Et exponit gl. grauiſſimã.ſ.mortẽ.ff.de pœn.l.vlti . Prætereà pro hoc facit quod notat Hoſti.de teſti.cogẽ.c.vlt.ſuper verbo.coniuratione. in ver. ſed & ſi quis dicens,ꝙ ſi quis cõtra aliquẽ tumultũ fecerit,vel ſeditioſis voces emiſerit capitalis eſt pœna.C. de his q ad eccleſiã confugiunt.l.denunciamus.C.de ſeditio.l.j.ff.de pœn.l.aut facta.j.reſpõ.&.l.ſi quis aliquid.§.authores ſeditionis C.de epi. & cle.l.conuenticula.ff.de iniur.l. prætor ait.ff.ad.l.iul. ma.l.j.ff. de vi publica.&.l.q cœtu.in quibus inuenies,ꝙ nec turbã , nec cõuentũ debet aliquis congregare qa omnia talia ſunt ꝓhibita

niſi probentur cõceſſa, vt. ff. de collegijs illici. l. iij. ſecũdũ Hoſt. vbi. ſ. Ruſus, pro hoc videtur eſſe textus § de his qui ad eccle. confu. l. denunciamus. in fi. in ver. ſciant ſane oẽs. vbi dicit tex. ſciant ſanè omnes, quòd ſi quis contra huius edicti normã, aut agere aliquid, aut ſeditionem mouere tẽtauerit, vltimo ſupplicio ſubiacebit. In contrarium videtur, quia textus. ff. de pœn. l. ſi quis aliquid § authores ſeditionis. ſic dicit, quòd authores ſeditionis & tumultu populos concitantes, pro qualitate dignitatis, aut in furcam tolluntur aut beſtijs obijciuntur, aut in inſulam deportantur: nam cum textus alternatiuè deſignet iſtas pœnas quas dicit pro qualitate dignitatis æſtimandas, non dicam pro ſimplici ſeditione maiorem pœnã, ſed minorem potius infligendam, niſi immanitas ſeditionis, aut perſonę conditio aliud inducat. arg. ff. de pœn. l. in ſeruorum. Præterea pro hoc facit textus. ff. de pœn. l. capitalium § ſolent. quidam vbi dicit textus ſic. Solent quidam, vulgo ſe iuuenes appellant in quibuſdam ciuitatibus turbulentibus acclamationibus, plurimarum ſe accommodare, qui ſe amplius nihil amiſerint, nec ante ſint à præſide admoniti fuſtibus cæſi dimittuntur aut ſpectaculis eis interdicitur: quòd ſi ita correcti in eiſdẽ deprę̃hendantur exilio puniendi ſunt nonnunquã capite plectendi. l. cum ſæpius ſeditioſo, & turbulenter ſe geſſerint. Et aliquotiés appræhenſi tractati clementius, in eadem temeritate propoſiti perſeuerauerint. per quẽ textum ſatis apparet manifeſtè, quòd ſimplex ſeditio de per ſe conſiderata pœnam capitalem non requirit, & pro hoc facit. ff. ad leg. corne. de ſicca. l. iij. § alio. Et facit, quia in pœnis nõ eſt dura ſeu amara ſed potius benigna interpretatio facienda. j. eo. diſt. pœnę &. ff. de pœni. l. ſi prę̃ſes. & l. interpretatione. & extra de reg. iur. c. in pœnis. & per cõſequẽs non maior, ſed minor pœna, in dubio eſt recipienda per prædicta iura. Et facit qa hodie pœnæ ſunt arbitrariæ. vt. ff. de pœn. l. hodie. Cum ergo textus diuerſas pœnas enumerent, & aliter non determinent arbitrio iudicis hoc relinquunt. arg. de offi. delega. de cauſis. qui debet in dubio arbitrari de minori pœna per prædicta iura. Et pro hoc per prædictum modum faciunt ea quæ ſcripſi poſt Guido. xlvj. diſt c. ſeditionarios. circa prin. & de immu. eccle. c. decet. lib. vj. in tertia quæſtione. in quibus locis nullo modo videre omittas. Quid dicendum? certe tota hæc materia videtur mihi eſſe arbitraria, & iuxta diuerſitatẽ ſeditionum cauſarum & perſonarũ aliter, & aliter diſtinguenda, vt poteſt ex inſpectionibus prædictorum iurium ſatis liqui de apparere. Circa hoc tamen taliter, vt videtur potes diſtinguere, quia aut quæritur de ſeditione facta contra principem, aut contra ſuũ, vel ſuæ reipublicæ, aut ſuorũ magiſtratuũ, ſeu officialium maiorũ ſtatum, & tunc dici poteſt, quòd etiam ſola machinatio ſeditionis cõmittendæ inducit crimen læſæ maieſtatis capitaliter, vltimo ſupplicio puniendum. vt. ff. ad leg. iul. maieſt. l. j. ibi. quove cœtus conuentus ve, fiat homines ve, ad ſeditionem conuocentur. & in verſibus ibi ſequentibus. & eo. tit. C. l. quiſquis. Et ſic poteſt intelligi. l. denuntiamus. C. de his qui ad eccle. cõfir. & l. j. C. de ſeditio. Aut loquimur de alia ſeditione. & tũc aut illa alia ſeditio ſtetit in criminis ſimpliciũ acclamationum, nec tendebat cõtra commune bonum ciuitatis, vel loci ſeu ad illius communis, & publici boni notabilem immutationem. & tunc pœna nõ eſt capitalis niſi propter malam aſſuetudinem, ſed potius eſt arbitraria cenſenda, & ſic intelligo. l. capitalium § ſolent quidam. ff. de pœn. Aut talis ſeditio tendit contra commune bonum, & ad notabilem illius reimmutationẽ. Et tũc aut ſtetit talis ſeditio in ſolis ſecretis tractatibus abſq; opere ſubſecuto, ad extra pro eo videlicet, vel quia tales pœnituit hoc delictum vel quia non plenè, nec deliberatè concluſerunt illud attentare, vt alias & tunc ſatis putarem quòd tales non eſſent vltimo ſupplicio plectendi, & quòd ſatis ſufficeret relegatio ciuitatis niſi ex conditionibus tractatuum, aut perſonarum aliud diceretur, & ſic intelligi poteſt. l. ſi quis aliquid § authores ſeditionũ. ff. de pœ. Aut tales ſeditionarij, ad extra proceſſerunt, & attentarũt, quantum in eis fuit populum tumultuantem, congregando ſed non præualuerunt minus, quę cito diſcooperti, & impediti fuerunt, & tunc puto tales vltimo ſupplicio puniendos. arg. ſ. eo. diſtin. l. ſi quis non dicam rapere. & l. ſi quis cum telo. Et ſic poſſunt intelligi. l. denuntiamus. C. de his qui ad eccle. confu. & C. de ſeditioſis. l. j. & quæ ſcripſi. ſ. poſt Azo. & Hoſtiẽ. Et pro hac diſtinctione bene faciunt ea quæ ſcripſi circa illud generale brocardum. Videlicet vtrum conatus opere non completo, tantũ puniatur, quantum ſi opus completum fuiſſet. quod dic vt ſcripſi pleniſsimè. in. c. j. de eo qui mit. in poſſeſ. in primis ſex quæſtionibus & ali-
9 quid etiam de hoc tetigi extra de biga. c. nuper. † Sequitò quę ritur, pone ſuppoſita ſubſtractione obedientiæ facta domino Benedicto Papæ. xiij. qui tẽpore ſubſtractiõis huiuſmodi erat dominus ciuitatis Auenionen. in ſpiritualibus, & temporalibus. Aliqui de ciuibus Auenionen. vt poſſent dictũ dominum Benedictum reducere ad dominium & obedientiam ciuitatis Auenionen. tractarunt contra dominos cardinales, qui tunc dominabantur ciuitati & ciues Auenionen. de commotione populi, & ſeditione ciuitatis cum comminationib' conſuetis & ordinarunt inter ſe, quòd haberent certum numerum pugnatorum in certa ciuitatis platea congregatum, & quòd facerent publicè proclamari viuat Papa Benedictus, & libertas ciuitatis, & moriatur gabella. Et inter ſe condixerunt, quòd cardinales caperentur, & ligati ad Papam Benedictum infra palatium ducerentur, & quòd omnes ſibi reſiſtentes interficerentur. Et ſpecialiter quòd duo cardinales videlicet Ambianen. & de giffono, & duo ciues, videlicet dominus Antonius de Pannicerijs legũ doctor & Gailhardus chapucij incontinenti morti traderentur. Et cum voluerunt ad actum de facto procedere, diſcooperti fuerunt per vnum ciuem, cui per vnum ex ipſis tractatus extitit reuelatus. & diſcooperto tractatu capti fuerunt aliqui ex ipſis, & inter cæteros captus fuit dominus Franciſcus de Cario, legum doctor, & acceſſor dictę ciuitatis Auenionen. author principalis iſtius tractatus qui & ſpecialiter dictus Franciſcus præmiſſa vt dicit confeſsi ſunt, & de illis, aliâs conuicti fuerunt. Et vltra confeſsi ſunt & coniuncti vt dicitur quòd ꝓpter pecunias ex parte dicti domini Benedicti, vel ſuorum eis datas vel dandas talia præſumpſerant attentare: nunc vero in dubium vertitur, qua pœna prædicti ſeditionarij, ſint plectendi Et vtrum ſint & præſertim dictus Frãciſcus, vltimo mortis ſupplicio puniendi. attento præſertim, quòd dictus dominus Benedictus dicit vt mihi refertur, ꝙ ipſe prędicta fieri non mandauit: nec etiam facta rata ſeu gratia habuit, neq; habet & pro vtraq; parte faciunt ea quæ ſcripſi. ſ. in duabus quæſtionibus proxi. præcedẽ. Primo tamen ad partem negatiuam videlicet quòd nõ ſint vltimo ſupplicio puniendi, videtur poſſe argui. Et primo, quia ſpeciale eſt, in crimine læſæ maieſtatis, videlicet quòd conatus & machinatio puniantur licet effectus non fuerit ſubſequutus. vt. C. ad leg. iul. maie. l. quiſquis. igitur in contrarium eſt ius commune. ff. ad municipa. l. j. in fi. arg. ff. ad leg. corne. de ſicca. l. qui falſam. cum ſi. Modo hîc, non fuit ſequutus effectus vt ſupponitur, nec fuit hîc commiſſum crimen læſæ maieſtatis: quia non fuit commiſſum cõtra Papam, qui princeps erat, nec contra ſtatum Papæ, vel ſuæ reipublicæ aut ſuorum magiſtratuum vel officialium ſeu cardinalium ſibi adhę̃rentium ſed potius pro Papa, & adherentibus ſuis, & contra Cardinales & ciues Auenionen. Papę benedicto & ſuis adherentibus aduerſantes, & ſic nun poteſt dici crimen læſæ maieſtatis, quia nec verè, nec interpretatiuè hîc cenſetur principis læſa maieſtas: ſed potius taliter qualiter coadiuta. arg. eo-
10 rum quæ leguntur & not. ff. ad legem iuliam maieſt. l. j. † Cauſa enim non ſolet parere effectum ſibi contrarium. ff. de condi. indebi. l. qui hominem § fina. Secundo, hoc probo ſic, nam magna delicta nõ committuntur ſine magno dolo, & ideo in magnis delictis lata culpa dolo non æquiparantur. vt. ff. ad legem Corneliã de ſicc. l. in lege cornelia. voluntas enim ibi principaliter conſideratur. in. l. diuus. eo. titu. Vt in propoſito videtur, quòd hic dolus non fuerit nec mala voluntas tam graue peccatum committendi. Ad cuius probationem duo videntur principaliter pręmittenda. Primũ eſt quòd ſi conſtaret quòd Papa hæc fieri mãdaſſet tales à dolo & à peccato, & à crimine excuſati viderentur

ti viderentur, quia cū Papa ſit princeps, imò ſupra omnes prin
cipes à Deo cuius ipſe eſt vicarius cōſtitutus. de maio. & obe.
c. ſolitę. & qui fi. ſunt legit. c. per venerabilem. cū his, quæ vtro-
biq; ſcripſi, ipſe poteſt de iure bellū indicere, præſertim ex iu-
ſta cauſa arg. eorū quæ legūtur & not. ff. de cap. l. hoſtes. & quæ
ſcripſi in. c. olim. de reſti ſpoliat. & in. c. licet ex ſuſcepto. de fo.
compe. & in. c. quod ſuper his. de voto, & vo. redemp. Modò ſi
Papa hoc mādaſſet per hoc cardinalibus, & ciuibus prædictis
bellum indixiſſet, & fuiſſet iuſta cauſa bellum indicendi: quia
cardinales, & ciues prædicti à dominio quod ipſe habebat in
eos, & à poſſeſsione huiuſmodi domini de facto ipſum ſpolia-
uerant, & tenebantur eum reſtituere, & eum non volebant re-
ſtituere: nec apparebat ſuperior, qui prædicto domino bene-
dicto vellet & poſſet iuſtitiam miniſtrare. arg. eorum quæ le-
guntur & no. ff. de iuſti. & iur. l. ex hoc iure. & eorū quæ ſcripſi
de iniur. c. vno. li. vj. in tractatu repręſaliarum. parte. xj. in pri-
ma & ſecunda quæſtionibus. Hoc autem certum eſt, quòd ſub-
diti ad mandatum domini ſui, ad bellum per eum indictum, ex
cauſa iuſta accedentes etiam in caſu dubio à dolo, & crimine
excuſantur: qa in dubio ſubditus debet ſuperiori obedire, nec
ex hoc culpari poteſt. vt patet ex his quæ legun. & not. xxiij. q.
j. quid culpatur. & xj q. iij. qui iuſtus. in fine ſecundę gloſæ. Nec
tunc tales tractatus eſſent culpandi, quia in iuſto bello etiā inſi
dijs pugnare licet. vt. xxiij. q. ij c. dominus deus noſter. Secun-
dò pręmitto, quòd præſumi debet de iure, quòd prædicti cre-
debāt, credereq; debebāt, quòd dominus Benedictus hoc man-
daſſet. Et primò quia nō eſt veriſimile, quòd prædicti ſuas per-
ſonas tantis periculis, pro domino benedicto exponere voluiſ
ſent niſi credidiſſent dominum Benedictum hoc velle: & quia
informatio habet prout intelligo quòd gētes & familiares do-
mini Benedicti, hæc apud prædictos fieri procurabāt quod nō
præſumitur eos voluiſſe procurare, contra voluntatem domi
nī Benedicti. Item quia etiam habet informatio, vt intelligo ꝙ
tres literas à domino Benedicto, ſuper hoc habuerūt, & quòd
pecuniæ pro parte domini Benedicti illis propter hoc oblatæ
& promiſſę fuerūt, per quæ ſi vera eſſent ſatis appareret de vo
luntate & mādato ſaltē tacito domini Benedicti. Cum igitur
in partem meliorem, dubia ſint interprętanda. ff. pro ſocio. l.
merito. ff. de don. inter vi. & vxo. l. Quintus. & quod legitur &
no. extra de re iud. c. eſtote. & quod ſcripſi extra de ele. non reſi.
c. non liceat. Debemus in dubio interprætari quòd prædicti,
qui potuerūt prædicta ex bona cauſa facere, & ex mala illa non
ex mala cauſa fecerint, ſed ex bona. Ex quibus infertur quòd
prædicti non peccauerunt, & per conſequens pœnā ſubſtinere
non debent. C. de pœnis. l. ſancimus. C. ad legem Iul. de adult. l.
Gracchus. xxiij. q. iiij. qui peccat. de conſti. c. ij de reg. iuris. ſine
culpa. lib. vj. Item probo, quòd non peccauerunt, quia iuris exe
quutio non habet iniuriam neq; pœnam. ff. de iniur. l. iniuria-
rum. in prin. & extra de elec. c. eccleſia veſtra. & præd. c. qui pec
cat. Vt in propoſito ſuppoſito, quòd ſubſtractio fuerit male fa
cta, prout multi tenent, iſti capti debuerunt de iure credere &
exiſtimare, quòd ꝑdicti cardinales, & ciues in ciuitate Auenio-
nen dominantes, vt videtur erant notorij Papæ ſpoliatores, &
domini ſui notorij occupatores, in eius territorio notoriè de-
linquentes: igitur per prædictos, tanquam Papæ officiarios, ſi
hoc de mandato Papæ faciebant, de prædictis maleficijs noto-
rijs poterant coerceri & puniri. ff. de officio. pręſid. l. congruit.
C. vbi de cri. agi opor. authen. qua in prouincia. cum ſimilibus.
11 † Papa enim notoria crimina, ſine proceſſu iudiciario punire
poteſt, extra de appel. c. cum ſit Romana in fi. arg. eorum quæ
ſcripſi. in cle. paſtoralis. de re iudi. & eo. ti. c. ad apoſtolice. li. vj.
Præterea hoc confirmo, quia quilibet pōt imo tenetur iuuare
proximum ſuum in neceſsitatis articulo conſtitutū vt extra de
ſen. excō. c. quantę. & eo. ti. c. dilecto. lib. vj. & ff. de appel. l. non
tantū. cū ſimilibus. igitur fortius, & dominū ſuū: igitur licuit
iſtis dominum ſuū, quem incarceratum videbant, à carceribus
liberare, & per conſequens non peccauerunt, maximè ſi crede-
bant ſubſtractionē malè factā, & bene dictū male incarceratū,
prout credere de iure debebāt prima facie, vt videt. Nec obſtat
ſubſtractio facta Papę, quia plures fortè ſunt, qui credunt eam
malè factam, quam qui credunt eam bene factam Igitur ſi cre
diderunt eam eſſe male factam, hoc eis ad peccatum, vel ad cri
12 men imputari non debet. † Tertio principaliter probo, ꝙ præ
dicti nō debent ꝓpter talē ſeditionē pati mortē, qa vt aliquis
dicatur ſeditioſus, & tanquam ſeditioſus puniendus duo prin-
cipaliter requiruntur. Primum eſt, ex parte voluntatis, & cau
ſæ ꝙ ſeditio ſit mala, & propter malam cauſam facta, nam ſi
fieret pro exequutione iuſti belli, ſeu iuſtæ pugnæ, quod bel
lum: ſeu quæ pugna non poteſt abſque ſeditione committi,
tunc non eſſet peccatum, ſicut nec bellum iuſtum ſeu pugna
iuſta, vt ſcripſi poſt Tho. ī. in quinta quęſtione § quinto. circa
hoc quæritur in prin. & in corpore quęſtionis & in ver. ad pri
mum ergo dicendum. Secundum eſt ꝙ factum exterioris com
motionis interueniat ita quòd tractat⁹ ſecreti, abſq; exteriori
commotione ſeditionem non faciunt nec tractantes ſeditio-
ſos conſtituunt, & ideo dicit glo. ij. ad Corint. xij. ꝙ ſeditiones
ſunt tumultus ad pugnam & hoc patet. C. de ſeditioſis. l. j. vbi
ſic dicit textus. ſi quis contra euidentiſsimam iuſsionem ſuſci-
pere plebem & aduerſus publicam diſciplinam defendere for-
taſſe tentauit verbum enim ſuſcipere plebem, & verbum de-
fendere important de natura ſua factum ad extra attentatum
Item facit. l. ij. e. ti. ibi tumultuoſis clamorib⁹ cuiuſquam inter
pellatio &c. & ibi petulantia verba iactātur & ibi: cuiuſmodi
voces emiſerint mouerintque tumultus. & ibi ſeditionum
ac tumultus authoribus. nam omnia prædicta verba, in exte-
rius factum ſonant. Item pro hoc facit. l. denunciamus § de his
qui ad eccle. confu. ibi: nemo conclamationibus vtatur, nemo
moueat tumultum aut impetum committat vel conuēticulā
collecta multitudine &c. omnia enī prædicta verba etiam ſo-
nant factum ad extra attentatum Item facit. l. capitalium § ſo
lent quidam. ff. de pœn. ibi: turbulentibus ſe acclamationibus
popularium accommodare. quæ etiam in exterius factū ſonāt
Item facit. l. ſi quis aliquid § authores. ff. de pœnis. in principio
ibi cum dicit authores ſeditionis & tumultus populo concita
13 to quæ indubitanter etiam factum notant. † Præterea ratio iu
ris hoc ſonat quia verba legum debeant intelligi cum effectu.
ff. quod quiſque iuris. l. prima. in fine. & extra de clericis non
reſi. relatum. Modò niſi ex tractatibus factum ſequatur nullus
14 inde habetur effectus. † Quid plura? nonquid exaggerentur
pœnę debent in eis extendi verba, & recedi in illis à propria
ſignificatione verborum? abſit, quia imò reſtringi debent ver-
ba, vt pœnæ non exaggerent, de lectione capitulo ſtatutum.
libro vj. & regula in pœnis. de re. iuris. eod. libro. cum his quæ
vtrobique latè ſcripſi. Modò nullus vnquam dubitaret, qui in
aliud ſit tractare de ſeditione fienda, & aliud ſeditionem facere
quia plerunque fatui multa deliberant & tractant ſe facturos,
quæ poſteà non faciunt nec ad effectum deducunt, nec mirum
quia nomen ſeditionis non ſonat in conſilium ſed in factum.
ſeditio enim dicitur quaſi ſeorſumitio, vt ſcripſi poſt Guid. in
c. ſeditionarios. & in. c. decet. alleg. Modò ad propoſitum appli
cando poteſt primo dici vt videt ꝙ hic nō fuit ꝓceſſum ad fa
ctū, ſed ſolū ad tractat⁹ & cōſimilia habita ſup ſeditiōe fiēda, li
cet forſan tractata & deliberata iuramētis firmauerint & pe
cunias, vel promiſsiones propter hoc receperint, vt factū ſup
ponit, & ſic infert ex ꝓmiſsis, ꝙ hic nulla proprie interuenit ſe
ditio. nec illi ſeditionarij, ſeu ſeditioſi propriè dici poſſunt, &
ꝙ ꝑ cōſequēs pœna quæ ſcdm leges eſt imponēda ſeditioſis, in
illis non vendicat ſibi locum licet de malis eorum tractatibus
& coniurationibus, ac pecuniarum, & promiſsionum corru-
ptionibus aliæ pœnę ſaltem arbitrariæ eis imponēdę ſint. Pręc
tereà ſi contrarium diceret aut hoc diceret, pro eo ſolo, ꝙ tra-
ctauerant procurare. quòd dominus Benedictus reduceret ad
dominium, & obedientiam ciuitatis ſublato violento ac tiran
nico regimine, quod tunc erat, & certè ſuppoſito, quòd crede
rent, prout eſt veriſsimile eos crediſſe, videt ſubſtractionem
obedientię, & ſpoliatiōem domini benedicti fuiſſe malè factas
& regimine, quod tunc currebat eſſe violentum atque tiranni
cum, & ſuppoſito quòd hoc facerent de mandato domini Be

nedicti, tunc factum illud ex his excuſationem magnam habe-
bat, & à Deo prædicta culpam attenuabant. arg. eoum quæ le-
gun. & not. de re. iur. c. quod quis mandato. lib. vj. quòd oon de
bet hoc tam graue flagitium reputari, quòd propter hoc infli-
gi debeat tanta poena, laudantur enim ſecũdum beatum Tho-
mã, qui multitudinem à poteſtate tyrannica liberant, vt ſcri-
pſi poſt eum. ſ. eo. c. in. v. q. §. ſecundo quæro. circa hoc. ver. præ
terea laudantur & verſu. ad tertium dicendũ. Aut hoc dicere-
tur, pro eo q ſorte vt dicitur prædicti in ſuis tractatibus deli-
berate concluſerunt duos Cardinales, & duos ciues benedicto
fortius adhærentes, & quoſcũq; alios in ſeditione prædicta euſ
dem reſiſtentes interficerent. Et hic dico, quòd ex tali delibera
tione, abſq; alio opere ſubſequuto, non debet eis infligi poena
mortis. nam iſta eſt doctrina clara dominorum legum, & cano
num. & præſertim Petri, & Cini, in. l. ſi quis non dicam rape-
re. C. de epiſco. & cle. & hæretici in. c. j. de eo qui mit. io poſ. vi-
delicet. quòd quando quis cogitat, & deliberat delictum com-
mittere, ſed illud delictum de facto non perpetrat, nec aliqoid
de facto ad extra attenuat, propter voluntatem & deliberatio
nem huiuſmodi poena, illi delicto debita ſibi noo infligitur. Et
idem ſi attentauit ad actum exteriorẽ procedendo, ſi ille actus
à facto principali ſit remotus licet aliàs extraordinariè de his
puniri habeat, ſecundum Pet. de bellaperti. Cyn. & Iaco. de bu
triga. in præd. l. traoſigere. & Henricum. in præd. c. j. de eo qui
mitti in poſ. vt ibi ſcripſi in ſecunda & tertia quæſtionibus, li-
cet ſecus eſſet, ſi ad actum principalem delicti peruenerit, vel
ad actum alium illi actui principali propinquum, de facto pro
ceſsiſſet: ſed impeditus per alium conſummare minimè po-
tuiſſet, & ſic poſſunt intelligi. l. ſi quis non dicam rapere. & l. is
qui. cum telo. ſ. eo. di. vt in dicta. l. ſi quis noo dicam rapere. ſ.
eo. diſt. tetigi poſt Bald. in diſtinctione. licet aliqui intelligant
illas. l. de minori poena capitali. quæ eſt relegationis. arg. ff. de
poeni. l. ſi præſes. & l. de interpretatione. vt notatur per Chi.
in præd. l. ſi quis oon dicam rapere. Secũdò videtur poſſe dici,
quòd ſuppoſito, quòd fuiſſet ſeditio, tamen ſeditio huiuſmodi
mala non fuit, dummodo de morte vel læſione, aut alio damno
hominis, tunc inferendo ibi, aliter non ageretur, ſed ſolùm de
reductione domini benedicti, ad domioium & obediẽtiam ci-
uitatis, ſuppoſito quòd ſubtractio fuerit male facta, & maxi-
me ſi hoc faciebant de mandato domini benedicti: nam iſte fi-
nis non eſt malus, nec iuri contrarius volunt enim iura, quòd
reſtituantur ſpoliati. ſ. iij. q. j. per totum. & extra de reſti ſpol.
in antiquis ſexto, & clementinis per totum: & quòd ſubditi ve
niant ad obedientiam dominorum, quando malè ab eius obe-
dientia receſſerunt. xvij. diſtin. §. hunc etiam. Et quòd tollatur
dominium Tyrannicum, atq; violentum, & reducatur ciui-
tas, ad dominium ſuum naturale, per iura prædicta & quia res
de facili redit ad naturam ſuam. ff. de pac. l. item ſi vnus. §. quod
in ſpecie. In contrarium poſſunt induci multa, quę poſſunt col
ligi ex præcedentibus, & qa etiam cardioales, & ciues negant
multa, quæ. ſ. præſopponuntur in facto, & etiã aliqua, quæ alle
gantur io iure, & quo ad ſubſtractionẽ ponunt contrariũ fun-
damentũ: quia dicũt ſubſtractionẽ fuiſſe factã legitimè, & di-
cunt dictũ Franciſcũ de cario fuiſſe patentẽ proditorem, quia
ab ipſis, & à villa tenebat officiũ acceſſoris & eis, & villę præſti
terat iuramentũ fidelitatis. Dicũt q etiã noo io Papa, ſed in ip
ſis ſubſtractione caoſante eccleſiã Romanam, & ſedem apoſto
licã repreſentari: ex quibus inferunt ex prædictis tractatibus,
crimen læſæ maieſtatis cõmiſſum fuiſſe, & ciuitatẽ Auinionẽ.
vrbi Romanæ quo ad hoc, comparandã eſſe, & per prædictos
captos in multis de facto attentatũ fuiſſe, illoſq; non poenituiſ
ſe, nec propter poenitentiã deſtitiſſe. ſed quia per alios fuerunt
detecti, atq; impediti, dicitiſſe etiam, q res minus eſt pernicioſa
exẽplo, & q ideo quòd poena hoc caſu eſt exagerẽda. Sed quia
ſacerdos ſum, & per conſequens ad me non pertioet accuſare,
ſed potius innocentiã defendere & iuuare, & nũc in cauſa iſta.
contra dictos delatos, de ſanguine agitur: ideo pro ordinis mei
vitando periculo à contrariorũ argumentorum proſequutio-
ne deſiſto, & rogo, quòd prædicta omnia tanquã argumenta-
tiuè dicta, & nõ aliàs pronunc habebantur. Tu cogitabis. Sciẽ-
dum tamen quòd poſt iſta ſententia fuit lata per iudices curiæ
temporalis Auenionen. per quã declaratum fuit ipſum Franci
ſcum in crimen læſæ maieſtatis incidiſſe, & decapitandũ eſſe,
corpuſq; ſuum, io quatuor partes diſmembrãdum fore, prout
factum fuit & ex eadem cauſa decapitatus fuit quidam procu
rator vocatus magiſter Auguſtin⁹, per curiã mareſcalli, & duo
clerici ex eadem cauſa per curiam auditoris tamen ad carceres
perpetuos coodemnati, pro eo videlicet, quòd procurator &
clerici prædicti dicebantur fuiſſe participes in tractatu, & ad-
huc agitur, quòd fiat exequutio ſimilis contra alios.

Sequitur ſeptima pars principalis, primæ diſtinctionis de poeni.

SVMMARIVM.

1 *Contritio quid ſit, & quo modo accipiatur & eius effectus.*
2 *Quid potius optandum, velle eſſe in paradiſo, an inferno.*

IN actione. Poenitentiæ: Hic incipit
vij. pars hui⁹ primæ diſtin
ctionis de poenitentijs, in qoa dicitur quòd vbi
poenitentia non ſtatuitur à canone, relinquitur
arbitrio boni viri: qa Deus inſpicit magis men
ſuram laboris & cordis, quã temporis lo. de fic. ſeparetur. i. de-
1 bet ſeparari. H. † Quæritur ibi, cor contritũ. quid dicatur con
tritio, & quis ſit contritionis effectus. dic quòd contritio dici-
tur quaſi ſimul vel ex toto tritio, quod & actiuè & paſsiuè in-
telligendũ eſt: paſsiue quia totum cor ad literã quaſi teritur, &
ſcinditor pre nimia anguſtia dolore, ira & indignatione, quæ
concepit contra iſta peccata vnde dominus per prophetã Ioſue.
ij. Scindite corda veſtra &c. ſ. e. di. §. hoc autẽ. Item pſalmus, ſa-
crificiũ deo ſpiritus con. ſ. l. di. c. põderet. iuxta finẽ. punge. igi-
tur. i. percute cor tuũ. etiã ſi neceſſe fuerit ſpinis, clauis, & lan-
cea, & alijs, quibus iſte chriſtus fuit te punctus in cruce. Matt.
xxvij. & Io. xix. Actiuè qa iſta tanquã fortiſsima machina con-
terit congeriẽ peccatorũ, qui quaſi quidam murus ſeparabunt
nos à Deo. Eſa. lix. iniquitates noſtræ diuiſerunt inter vos, &
Deũ. Item hic cõterit laqueos, & cathenas diaboli. Pſalmus la-
queus contritus eſt, & nos liberati ſumus. Itẽ deſtruit carcerem
infernalẽ, quẽ demones pauerũt, in inferno animæ peccatrici,
& vires demoniõ eneruat. vnde in Pſalmo iudic. xvj. poſtquã
creuerũt capilli eius viribus reſtitutis, concuſsit duas colũnas,
& corruit domus, ita quòd ipſe cum philiſteis mortuus eſt. Sic
peccator recuperauerit capillos. i. dona ſpiritusſanti. per cõtri
tionem ſibi vires reſtituũtur, ita quòd duas peſsimas colũnas. i.
concupiſcentiã carois. & ſuperbiam vitæ concutit veterẽ ho-
minem interficit in ſe domũ infernalem diruit, demonũ vires
eneruat, iſta conterit brachia peccatoris & maligni. i. diaboli.
Itẽ iſta reparat muros Hieruſalẽ, quos deſtruxerat Nabucho.
Danie. iiij. reg. vlt. Hiere. lij. & Pſalmus. benigne fac domine in
bona vo. t. ſyon &c. i. io contritione à te ſolo gratis data, vel dã
da ſyon. i. animæ. vt ſic ædificentur per eã muri Hieruſalẽ, ſecũ
dum Ray. & etiã ſecundũ Hoſti. qui de hoc plene no. & tractat
in ſumma de poeni. §. quibus. & quot dietis. ſub. §. & quis ſit effe-
2 ctus contritionis. & adde quod dixi. ſ. eo. perfecta. † Secundò
quæritur, vtrũ cõtritus debeat magis velle eſſe in inferno, quã
peccare. dicit Anſelmus, in libro de ſimilitudinibus. quòd ali-
quis magis debet eligere eſſe in inferno ſine culpa, quã in para
diſo cũ culpa: qa innocens, in ioferno nõ ſentiret poenã pecca-
tor in paradiſo nõ gauderet dei gloria. dic ſecundũ Tho. quòd
contritus tenetur io generali, magis velle pati quacunq; poenã
quã peccare, & hoc ideo: quia contritio nõ poteſt eſſe ſine cha
ritate, per qoam omnia peccata dimittuntur. Ex charitate au
tem plus homo diligit Deum, quã ſeipſum: peccare autem eſt
contra Deum facere, puniri autem eſt pati aliquid contra ſe-
ipſum. vnde charitas hoc requirit, vt quãlibet poenam homo
contritus pręeligat culpæ, ſed in ſpeciali deſcẽdere, ad hanc poe
nam,

nam, vel illã non tenetur, imo ſtulte faceret, ſi quis ſeipſum, vel aliũ ſolicitaret ſoper huius particularibus pœnis, quia terribilia in particulari cõſiderata, plus terrent, & ideo deſcendere ad cõſideratioñe huius particulariũ pœnarũ eſſet inducere oẽs in tentationẽ, & perbere occaſionẽ peccandi his cõcordat Albertus. verũ. ver. ab altario. i. à corpore, & ſanguine Chriſti. H. In gl. j̃. de conſe. in fi. adde, ad idẽ. xxvj. q. vj. ſi preſbyter. in fine. & j̃. eo. menſuram. In glo. ſ̃. eo. diſt. in fi. adde, dic vt not. ſ̃. eo. diſ. qui ſanctus. in glo. j.

SVMMARIVM.

a Cui poßimus confiteri.

Iudicet. Seipſum homo. ſ. recognoſcendo, & peccatum ſuum, & damnando ſe, & de hoc dicit Auguſt. iij. lib. de verbis domini. nihil eſt quod tam homo cogitare debeat, quã quòd oculos intra ſeipſum cõuertat, ſe diſtat ſe diſcutiat ſe inſpiciat ſe quærat ſe inueniat. In glo. qui vult in fine. adde, vbi de hoc notatur.
s † & no. quòd quis liberè poteſt cõfiteri fratri, ad audiẽdas cõfeſsiones deputato, & ab eo etiam poteſt abſolui, ſed nihilominus tenetur cõfiteri proprio ſacerdoti, ſemel in anno, ſecundũ formã cõſtitutionis, omnis extra de pœniten. & remiſ. Et intelligo, ꝙ tenetur confiteri eadem peccata numero proprio ſacerdoti quæ prius fuit confeſſus fratri, & hoc importat illa dictio poſita ibidẽ nihilominus. Et facit ad hoc optimè quòd quis debet vitã ſuam deo præſentare per ſacerdotem. vt. j̃. eo. quem pœnitet. in prin. qui ſacerdos eſt, præcator pro delictis peccantium. j̃. eo. c. penul. & nullus põt ſupplicare, pro delicto, quod neſcit. j̃. eo. §. econtra ea quæ &c. in prin. & nullus præfiget tempore pœnitẽtiæ, niſi prius peccata manifeſta fuerũt, vt. j̃. e. §. circa finẽ. nam prælatus debet agnoſcere vultum peccatoris ſui. arg. op. extra de ſen. excõ. perpendimus. in fi. nam ignorantia non excuſat. extra de tempo. ord. vel non eſt compos. & pro hac ſententia facit, quod not. Ray. in ſum. eo. ti. §. debet quilibet. vbi dicit poſito, ꝙ alicui data eſt poteſtas ab eo audiendi confeſſionẽ, dando ei curã animarum, in parochia aliqua non põt propter hoc iudicare parochianos alterius, ꝙ nõ debet mittere falcẽ in meſſem alienã. ix. q. ij. per totũ. tenetur ergo pœnitens cõfiteri proprio ſacerdoti. j̃. e. di. vj. placuit. & in præd. dec. omnis & eſt ratio ſecũdũ eũ, qa ipſe vt prælatus ſuus tenetur reddere rationẽ de anima eius, & tradere ſibi euchariſtiã & alia ſacramẽta, in quorũ collatione vertitur periculũ: niſi faciat poſſe ſuũ, vt ſciat coi debet & ideo dicitur per Salomonẽ. prouer. xxvij. diligenter agnoſce vultũ pecoris tui. ſecũdũ Ray. & de eodẽ. xij. c. nouit iuſtus animas ſuorum iumentorũ, ad hoc facit quod conſuluit. ver. itẽ cõſulo. ꝙ in omni &c. ſ̃. eo §. de hac materia etiã ſatis no. Hoſt. in præd. c. omnis vtriuſq;. in verbo proprio ſacerdoti. & c. e. ti. c. vlti. ibi poteris videre. Guido. Sed dic de hoc melius, vt ſcripſi in præd. c. omnis. in. x. q. & adde etiam quæ ibi ſcripſi in. viij. & ix. & x. q.

Menſuram, In glo. quid ſi nirq; arbitratus eſt. adde, iſta gl. eſt notabilis. & menti tenenda, & adde quod no. ij. q. iij. nundũ. in fine. & quod ibi no. per Guido. & ibi. & diſpenſandi animo faciat. adde, ſi diſpenſandi poteſtatem habeat. ar. de iure pat. c. quod autẽ. Verũ aũt, ex iteratione peccati, ſequatur iteratio pœnæ, ita ꝙ quoties quis deliquerit, totiens puniatur, ſcripſi extra de pœni. c. j. in prima. q.

Octaua pars. j. diſtin. de pœniten.

SVMMRIVM.

1 Quando & qualiter Petro fuerit dimiſſum peccatum.
2 Quare ad confeßionem, & ad ſatisfactionem teneamur.

HIs authoritatibus. Hic incipit octaua pars primæ diſtinctionis de pœniten. quæ diuiditur in tres partes, primò enim recapitulat canones, in prima parte poſitos, & ipſorũ canonum poſitis principijs, dicit qualiter ſunt intelligendi, ſecundũ Ioã. de fic,

Et ſcias quòd vnus debet eſſe. §. vſq; ad. §. econtra hanc tamen authoritatem, non dico tibi de nouo inducit vt eam ſoluat, qa videbatur facere pro altera parte ad quam ſolutionem inducit authoritatem Chriſoſtomi. Guido. Præmiſſe. à prin. diſtinctionis. vſq; ad. §. alij. ecõtra. P. negationem. ver. trina confeſsio. vj. q. j. imitare. deleuit. i. purgauit vel deleuit. i. deletum oſtendit,
1 aliâs non dicit verum, ꝙ longe ante illam cõfeſsionem, † illud peccatum fuit ei dimiſſum. ſ. cũ dominus eum reſpexit & cordis contritionem enim ſpirauit: vnde ſtatim exiuit foras & fleuit amare. Hug. P. dilectionis. Ioan. vlti. non ergo. ver. iſta. aliâs certa. i. determinata ab eccleſia. P. impendebatur. poſt peccatũ ſuæ negationis ſed hoc fuit, quia mortuo Chriſto, ipſi & alij apoſtoli defecerunt in fide Chriſti, & de eo dubitãtes peccauerunt mortaliter. H. imitatur. ver Eſa. lv. c. horũ. nam in his continentur omnia quæ neceſſaria ſunt pœnitenti. ſ. cordis contritio, poſteà oris confeſsio & operis ſatisfactio, ſi adſit facultas. H. non ergo. verſic. pœnitentiæ. exterioris. H. beatum. q. d. qui perfectus eſt ſecundum. H. huic ſeculo. renuntiando proprijs. mortificat. quantum in ſe eſt. item. ver. chriſoſtomi. ſ̃. eo. diſt. in prin. c. ij. lauat. pendet constructio vſq; ibi, non itaq;, ſecundũ. H. perdas. hæc authoritas loquitur de eo qui in iudicio animæ cõfitetur qa non tenetur crimen occultũ publicè confiteri prout not. extra de teſti. cũ cauſam. l. diſt. ex pœnitentibus. P. accuſes. Quid ſit accuſare & quid prodere habetur. ij. q. vij. §. de his. verũ iudicẽ. i. Deũ. miſericordiã. i. plenã remiſsionẽ illorũ peccatorũ. quoad pœnas tẽporales, à quibus citius, & plenius abſolueris, & ſic peccata iam dimiſſa in memoriam habueris. H. ſi habueris. ver. non itaq;. ver. huc vſq;. ſuſpenditur conſtructio, nec bene dicit in princ. H. occulta. i. occultè impoſita. nec eſt neceſſe, quo ad ſalutẽ, ſecundũ. H. cõfiteamur. ſacerdoti. nõ remouet quin poſsit fieri perfectius ſi fieret, ſed dicit nõ eſſe neceſſe, quo ad ſalutẽ. Not. tamẽ ꝙ Inn. ſcripſit, ꝙ ſi poſt pœnitentiã quis relabatur in peccatũ, debet de nouo omnia confiteri: quia quãto ſibi fuerit maior gratia facta in dimiſsione peccati tanto magis ingratus eſt, cũ relabitur in peccatũ. j̃. e. diſ. iiij. in prin. & per totũ hoc ipſe no. extra de pœni. omnis. in glo. ij. H. huic. ver. recorderis. de eis conterendo, & ea cõfitendo ſacerdoti. H. frequenter. ſub. poſteà. H. pronunties. corde non voce. H. P. delebit. quoad pœnas temporales. i. citiorem abſolutionẽ ab eis optinebit. H. & tunc miſericordiæ domini, miræ efficiũtur in nobis, ſecundũ Greg. tunc miſericordiæ domini efficiuntur miræ in nobis, cũ noſtræ miſeriæ ad memoriã reducuntur. P. ſi autem. nunc in via iſta. H. obliuiſcaris. vt inde non confitearis, nec ea confitearis. H tractorum. ſ. in die iudicij. H. publicabuntur. in conſpectu bonorũ & malorum dicebat ij. Reg. xij. feciſti. ſ. adulteriũ. & homicidiũ. H. cũctis. i. in conſpectu omnis iſrael, & in conſpectu ſol. H. ſimiliter. ver. itẽ. ver. ꝓphetæ. ſ̃. e. di. in prin. c. dixi. ita. ver. magna pietas. ſ̃. e. di. in princ. c. magna remiſsibilia. malè exponit. & qa authoritate hoc erãt, ſecũdum H. itẽ. ver. votũ. ſ̃. eo. di. c. magna in fine. deeſt. bene ſoluit. H. P. nam volũtas præcedẽs, ad actũ exteriorem imperfectum, nõ reputatur prin facto. extra li. vj. de elec. perpetuæ. de hoc ſatis no. ff. de fur. qui ea mente. & c. ſ̃. e. magna. quod dic vt plenè dixi. ſ̃. xvij. q. j. §. ſi ergo. ver. not. enim. ver. volũtas ſ̃. e. di. §. itẽ ſicut. intelligitur. bene dicit. P. Item. ver. illud. ſ̃. eo. §. hoc idem. in principio vertitur. i. ab omni peccato. j. di. vij. §. fi. Sed Gratianus hîc aliquantulum variat, vt authoritas non videatur facere, ad id quod fuit ſuperius allegatũ. H. prius. xlvij. diſ. omnes. ita. verſi. conuertimini. ſ̃. eo. diſt §. hoc idem. in prin. Item. verſi. ſcindite. ſ̃. eo. diſt. hoc idem. in prin. Item cuncta. verſi. ad hunc. verſi. de viuentibus ſ̃. eo. §. hoc idem. ver. item vt Chriſtus pœna. i. pœnalitas, cui homo ſubiacet ex peccato originali. Pet. non ergo. verſi. ¶ In glo. non videntur, ibi, item adde, aliâs ſimile ſecũdũ Lao. licet Hug. in ſua glo. ponit idem &c. ¶ In glo. nunc primo in fine. adde. j̃. e. §. eccleſia. ¶ In gl. i. tuũ in fine. adde, ſecus cum crimen eſt publicũ, & manifeſtũ, licet perſona ſit incerta. v. q. j. c. ij. & illud. vt puniatur infamans, & alter ab infamia peccati purgetur, vt ibi notat Hugo. ¶ In gloſſ. id eſt peccatum. adde qualiter ſcilicet in peccatum ambulaueris, aliâs peccatum non

eſt via, ſed initium. ¶ In gloſſ. ſacerdoti. ibi, confeſſus eſt. adde, in memoria dico habeas, quoad flendum non quoad delectandum. In gloſſ. ſ. diſtinc. in fi. adde, ibi. loquitur de memoria. ad delectãdum, quæ memoria eſt improbabilis. xv. q. j. mulier hîc loquitur de memoria ad flendum, & hæc eſt laudabilis, de hac etiam habetur. j. diſtin. iij. Iudas. ſecundũ. P. & Hug. In glo. ſ. ij. q. j. in fi. adde. j. eo. § hoc ergo. H. ¶ In gloſ. in caſibus. ibi, pdem.
a adde. ſ. peccatum. & ibi, confitetur. † adde, & de illo ſatisfecit, & non de alio. tunc dicunt ferè omnes ſimul teneri, & ad confeſſionem & ſatisfactionem: quia confeſsio & ſatisfactio non fuerunt in charitate, cum ipſe remaneret in alio peccato, ergo impoſsibile fuit ſibi peccatum dimitti, ergo ſi non eſt dimiſſum, debet peccatum iterum confiteri, & ſatisfacere vt. c. aliâs. ſ. plures. & hanc ſententiam veram credit Ray. vt no in ſum. eo. tit. vbi approbat totam iſtam glo. In glo. ſ. diſt. ibi videas. adde, in fine. ſed iſtud. c. facit pro non. contra, & ibi de hoc dixi. ſ. eo. in glo. ſ. di. lxxxj. &c. ſolue prædicta contraria, vt ibi dicitur. In gl. mathan. in fine. adde in perſona domini. H. In glo. arg. lxj. diſt. in fine. adde. xxxj. q. j. ꝙ ſi cor. xxiiij. q. j. quodcunq; ſecundũ. H. & ff. de iur. & fac. ignu. regula. In glo. ſ. c. di. in fine. adde, & no. ꝙ omnes authoritates, quas hîc repetit Gratianus. poſitę ſunt. ſ. ab illo § hoc idem. vſq; ad § alij contra. In glo. pœnæ. in fine. adde item. H & Pet. In glo. quanrũ in fi. adde, aliâs non dicit verum ſecundũ. Hug. Guid. Item, in glo. eſt hîc. arg. ibi, non eſt imponenda. adde, iſta glo. videtur ponere opinionem quorũdam, qui dicunt quòd per ingreſſum religionis, peccata dimittũtur ſed glo. hoc non probat licet bene probatione egeret, alias autem ſuppletiones videas in Guido.

Secunda pars octauę partis principalis primæ diſtin. de pœniten.

SVMMARIVM.

s Tenemur neceſſariò confiteri.
a Salus non datur ſine confeßione.

Contra authoritas. Hîc incipit ſecũda pars octauæ partis principalis, primæ diſtinctionis de pœnitẽ.
s † Confitemini. dicas quòd pœnitẽs tenetur peccata ſua neceſſariò confiteri, ſi adeſt facultas confitendi. Et breuiter hæc contritio cõfeſsio & ſatiſfactiu ſunt in præcepto. Contritio præcipitur in Ioſnele. ij. c. ſcindite cor. ve. ſ. eo. di. § hoc idem. confeſsio interius effunde, ſicut aquam cor tuum. Item Pſalmus, effundite coram illo corda veſtra. & Iac. confitemini, &c. vt hîc dicit. ſatisfactio per Io. Matth. iij. Luc. iij. facite dignos fructus pœnitentiæ. Item hæc omnia nobis pręcipiũtur à domino, vnde dicit nobis agite pœ
a nitentiam &c. Matth. iij. ergo † videtur. quòd nõ eſt ſalus ſine confeſsione quod eſt verum, vbi aliquis poteſt habere cui confiteatur, aliâs ſecundum Ray & adde, & videas quod dicam. j. eo. diſt. iij. perfecta pœnitentia. eſt enim. verſic. interior. verſi. auguſt. ait vt. ſ. eo. c. tres. Guid. Omnis qui. hîc eſt. c. ſecundum H. totum eſt continuũ. vſq; ad § proxi. item. ver. actibus enim. vltra medium. vnuſquiſq;. Actu xix. quòd verè. ver. exteriori. quòd non ſit imponẽda pœna ad Roma. xj. c. gratia. hoc eſt. c. ſecundum Hug. ſed non ſecundum. H. In glo. faciliter. xxv. diſ. ibi, benedicit. adde. j. eo. diſt. c. vlti. verſi. ſed tamen. & in fine. addé, dicit Hug. quòd non eſt curandum de his quę gl. hîc diſtinguit. ſed videas quod not. j. eo. diſt. v. in ſumma. ver. quæcunq; ergo verſi. illud autem. Auguſt. ver. nullus enim. verſi. bene ſoluit. H. eſt enim. verſi. dolor. cordis. hîc deſcribitur pœnitentiæ paſsio, de qua intelligas, ꝙ ſi homo punit ſe ſufficienter Deus ceſſat, alioquin Deus punit cum illo. ſ. e. ſi peccatum. quòd. H. de hac. ver tu domine. cognoſco eatenus ignoſcet Deus, quantũ is cognoſcit. P. ſicut Deus. ver. dat. remittendo H. veritatem. puniendo. H. item. verſi. iuſtificatus. Lucæ. xviij. In. j. gloſ. in fine. adde, vnde dicit. H. non eſt verum quod dicit, quecunq; ſed aliqua. In glo. j. eo. di. iij. in fine. adde, hoc vult dicere, quòd hîc pœnitentia dicitur pœna ſeu paſsio, ſicut dicitur in præd. c. pœnitentia ſecundum Hug. hæc ergo ſecreta quæ fit ab homine in ſeipſo. P. ea verò. ver. peccata nanq;. ver. Nabuchodonoſor. Danie. iiij. redimi. ſ. eo. c. quãobrem. muniarum. Ioſue iij. Matth. xij. expiata. ſ. e. § denıq;. ver. minutè. præmiſſus. ver.

Tertia pars octauæ partis primæ diſtinctionis de pœniten.

SVMMARIVM.

s A ſecretu Chriſti, qui fuerint & ibi Chriſti epitheta.

Contra ea quæ. Hic incipit tertia pars octauæ partis principalis primæ diſtinctionis Ioan. de fic. ſiue contritione. ver. porrò. ver. aduerſum allegando dicit. H. Item quomodo. verſi item. ver. permiſſum. Matth. xvj. excommunicationis. i. ſeparationis. non ſunt. ver. filiam. archiſinagogi. ſ. Iayry turbis eiectis. iſti miſerant ei, quia dixerat puella dormit, ſecundũ Hugo. reſuſcitauit. Lucæ. viij. & tangit. quod legitur in euãgelio Matth. xj. ſ. quòd quidã princeps ſynagogę Iayrus venit ad Ieſum & adorauit eũ dicens filia mea modo defuncta eſt. i. morti proxima. vt Mar. v. c. & Luc. viij. c. dicunt veni pone manum tuam ſuper eam & viuet, veniẽs autem Ieſus in domu Iayri, induxit ſecum Petrum &c.
s vt hîc dicitur. H. Petro. H. teſtes. ſ. † Petrus, Iacobus, & Ioãnes erant quaſi ſecreta ipſius Chriſti. Hug. exiſtimantur. aliud myſticũ poteſt intelligi, & hîc aſsignari: quia hîc inſtruimur moraliter qualiter anima mortua per peccatum, viuificetur per Chriſtum, qui eſt via rectificans obſeruanter, via illuminans ignorantes, via viuificans morientes per patrẽ ergo & matrem poteſt intelligi proprię fragilitatis conſideratio. vnde in Iob. xvij. c. dicitur putredini dixi pater meus es tu, mater mea & ſoror mea. verſi. per Petrum. qui interpretatur agnoſcens, ſignificatur peccati recognitio, per dolorem in corde, & per confeſſionem in ore. per Iacobum qui interpretatur luctator, ſignificatur peccati deteſtatio. debet enim anima luctari contra ſe, & ad hoc, vt peccatum abijciat. per Ioannẽ qui interpretatur in quo eſt gratia, ſignificatur peccati remiſsio quę fit per Chriſtũ & ſequitur ex tribus præcedẽtibus: & iſti tres gradus bene tanguntur in euangelio. Luc. xv. c. de filio prodigo, cum dicitur in ſe reuerſus, ecce proprię fragilitatis conſideratio, & cum dicit quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus. ego autem hîc fame pereo, ecce peccati recognitio, ſurgam & ibo ad patrem meum &c. ecce luctatio, & poſtea ſequitur tunc pater oſculatus eſt eum, & dixit ſeruis afferte mihi ſtolã primam, & date annulum in manu eius, & calciamenta in pedibus eius, ecce peccati remiſsio, & gratię reſtitutio. P. & hîc adde quod legitur & quod dixi. xxxvij. diſt. § hîc. & ix. q. iij. aliorum. in glo. not. quòd &c. Item ver. in leuitico. licet Gratianus ponat literam leuitici, quoad mentem non tamen quoad verba, ſecundum Hugo. redimere. à ſacerdote H. non ipſo. conſentiente, & vouente. Lau. in quo. ver. domũ conſcientiæ. i. conſcientia quæ eſt domus hominis: quia ſi bona eſt in ea homo quieſcit, tanquam in bona domo, in mala vexatur. H P. conuerſationis. i. conuerſationem ad modum agri fructiferam. H P. ficlo. i. pondere ſiue pœnitentia. ſ. j. q. j. iudices. vnde. ver. non ait. Matth. iij. habent. ſ. pœnitentem, qui grauia commiſit. H. iubileo. i. in anno quinquageſimo & ideo dicitur iubile, anno remiſsionis, quia eo anno debita remittebantur ſecũdum. H. hebræi remittebantur. ſecundum. H hebræi remittebantur liberi, & omnia reuertebantur ad priſtinum ſtatum, & de hoc plenè dixi. vj. di. in princip. ibi, videas, in addit. de qua habetur &c. elycius moſayſę legis expoſitor. eundem locum. Leuitici. xxv. & vltimo. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Superbia quæ dicatur, & eius quædam epitheta.*
2 *Quare ſit vitanda ſuperbia.*
3 *Quot ſunt ſpecies arrogantiæ.*

Cum ergo. Ex præmiſsis.hic non bene concludit.G.
in ver.item taciturnitas peccati, vbi ex
1 fonte ſuperbiæ.prouerb.xj.† & hic ſuperbia dicitur fons,alibi
dicitur radix omnis peccati initium eccleſiaſt.x.c.initium pec
cati ſuperbia eſt,& ſecundum hoc non ponit aliquem actum
ſpecialẽ,imò generaliter ſuperbia eſt,nulli velle ſubiacere: ſed
ſecundum ꝙ accipitur ſpecialiter circa actum ſpecialem tunc
poteſt dici ſuperbia actualis appetitus actualis excellentiæ in
dignitatibus.in danielis.xxiij.c.iiij.& dicit dañ.c.forſitam. &
iſta peſtis ſuperbiæ maxime eſt vitanda,quę eſt delictum ma-
ximum in pſal.Et emũdabor à delicto maximo.gl.j.ſuperbia.
& dicitur delictum maximũ propter tria,primo quia in qua-
dam ſui ſpecie ipſa eſt maximum peccatum, ſicut apparet in
peccato luciferi.item quia fuit naturarum maximarum.ſ.na-
turæ angelicæ: & humanæ in ſua bona diſpoſitione ſecundum
quòd fuit primitus inſtituta.item quia apparet maximũ.vnde
Dyabolus tentans de ſuperbia dixit gene.iij eritis ſicut Dij.
2 † item & vitanda eſt:quia periculoſiſſima cum etiam ex bonis
operibus oriatur.i.ex peruerſa volũtate circa bona opera,vn-
de Auguſti.ſuperbia bonis operibus inſidiatur,vt pereant.&
Grego.dixit valde cauẽdum eſt illud vitium quod naſcitur ex
victoria vitiorum.& adde quod dicam.j̃.ea.diſt.ij.§.quòd ve-
rò reprobi,& quod dixi.xxv.diſt.§.aliàs ea demum,& quod.j̃.
3 proxi.dicam.† ſpecies enim ſuperbiæ.ad huius dicti declara-
tionem dicas,quòd ſuperbia eſt ſupergrediens mentis elatio
de eo quod non eſt. De ſuperbia autem naſcitur arrogantia:
nam niſi præceſſerit occulta elatio mentis non ſequitur aper-
ta iactantia laudis.Superbia autem dicta eſt: quia ſuper vult,
quàm eſt ſuperbus peruerſæ celſitudinis appetitor,qui præcel
lere vult alios.Superbia verò ſicut eſt origo omnium criminũ
ita eſt ruina omnium virtutum.hæc enim aut in exordio men
tem pro peccato proſternit,aut nouiſsimè de virtutibus deij-
cit:vnde omnium peccatorum maxima:quia tam per virtu-
tes,quàm per vitia humanam mentem exterminat ſuperbiæ.
i.arrogantię quatuor ſunt ſpecies,ſcilicet cum bonum à ſeipſo
habere ſe quis exiſtimat,aut de ſuper ſibi datum credit:ſed pro
ſuis meritis hoc accepiſſe putat:aut cum iactat ſe habere quod
non habet.ſuperbire eſt præcepta maioris inobediendo tranſ-
cendere.rectè ergo omnis peccans ſuperbus vocatur,eo quòd
faciendo vetita contemni habet Dei præcepta: rectè ergo o-
mnis peccati initium eſt ſuperbia:quia niſi præceſſerit manda
torum Dei inobedientia tranſgreſsionis non ſequeretur culpa
ſecundum Papi.primorum parentum.Gene iij.leuigare.xliij.
diſt.c.j.& dicitur leuigare,polluere,linire,dealbare, leuem fa-
cere ſecundum Pap.Cayn.geñ.iiij.j̃.diſt.iij.Iudas.Gui.In glo.
ad euidentiam.ibi,in veteri teſtamento.adde vt legitur,& no-
tatur,quòd annus iubileus ſignificat plenam remiſsionem,quę
fit in eccleſia.& ſacerdos computans tempora vſq; ad annum
iubileum ſignificat ſacerdotem,qui tempora pœnitentiæ præ
figit,& diffinit quibus peractis ſequitur quædam remiſsio.P.
In glo.hinc colligitur.ibi,minorem.adde aliàs omnem ſecun
dum Hug.ſed Laut.habet talem literam minorem. In glo.hęc
argumentatio.in fine.adde de hoc glo.vult dicere verum eſt,
quòd in contritione cordis ante oris cõfeſsionem peccatum
dimittitur,debet tamen pœnitens habere voluntatem confi-
tendi eccleſiæ ſi tempus,& facultas affuerit alioquin non eſt
verè pœnitens,& non dimittitur ei peccatum.ſi verò dimiſſo
peccato in cordis contritione, & habita voluntate eccleſiæ
confitendi poſteà mutet voluntatem,& nolit peccatum confi-
teri iam eſt reus non peccati iam dimiſsi:ſed peccati qd com-
mittit nolendo,& contemnendo confiteri, quod eſt aliud à
peccato iam dimiſſo.Hu.Gui.

Quem pœnitet. Præcepit. Lu.xvij.c.ora.i.peccata ore,ad os.Hug.& hoc ſatis manifeſtè apparet ꝙ eſt præceptum confiteri ſacerdoti, ſic.ſ. ea.di.§.hoc idem.ver.hinc etiam leproſi,vbi de hoc,& facit expreſſè.xxij.q.j.c.vltimo.vbi dixi.&.ſ.c.§.è contra authoritates in gl.dicas ꝙ tenetur pœnitens &c. Moſe.leuiti.ix.in occultos ſ.tantum,vt nulli reuelaret peccatum Hu.per confeſsionem. diſplicendo in illa cõfeſsione,in operatione.placendo,nuntio. i.ſacerdoti. H.doleat.i.pœnitens cõſideret.ſacerdos dignus,vt non puniatur ęternaliter.H.gratiam.pœnę temporalis ſcdm H.poſſunt perficere contra pœnitẽtem.H.parcere.i.de pœna relaxare.H.remittunt.iuſtè claue non errante,& dic.ſ.de pœna ſecundum.H.remittit.i.illam remiſsionem approbat ſcdm H.Deus.Matth.xvj.Io.xx.Lazarum.Io.xj.de monumento.i.in corde,vbi primo iacebat mortuus.H.ſoluendi à vinculis peccatorum.H dixit Mat.xvj.quodcunq;.i.quęcunq; ſolueritis, à pœnis iuſtè.H.ſuper terram.extra de ſen.exc.à nobis.exercéris.hanc literam ſanè intellige:nam hic loquitur de illis,qui errant in fide,qui non credunt aliquos peccatores,qui ſunt, vel errant in iure diuino:quia credunt aliquod peccatum modicũ ꝙ eſt magnum in his non ſufficit pœnitentia iniuncta in alijs ſacerdos debet dicere,vt habetur.ſ.e.di.libenter. Illud enim, quod moderatè donat ſacerdos illud ſemper dñs ratum habet nec eſt contra.j̃.ea.diſt.v.ſalſas.quia ibi loquitur de illis, qui non reſtituunt aliena,nec eſt contra ea.diſt.fratres:quia ibi loquitur de illis,qui agunt de vno pœnitentiam nõ de alio ſcdm Inn qui ita oo.extra de pœ.omnis in gl.ij.in fine.quare ſecunda pars ab hoc loco vſq; ibi:nam in reſurrectione &c.habetur j̃.e.di.vj.c.j.negligens.inquirendo cui debeat confiteri competit.lucæ.vj tanta.iij.pars.dum irent.lucæ.xvij.c.reſpicere. xv. q.vj.c.j.in fi.omnimodo.quidam iungunt iſtud omnino cũ verbo confiteatur,quod ſequitur in proxima linea,& tunc exponitur omnino confiteantur.i.omnia ſua peccata, & ſic etiam ponit.H.meliori.quantum eſt ad peritiam ligandi,& ſoluendi extra de pœ.& re omnis.credo tamen ſufficere ſi ſit bonus, ne bonitas vnius alteri afferat præiudicium quod eſſe non debet.iij.q.ix c.vltimo.P.ſed peccatum quarta pars.muneris.i.cõfeſsionis.filiæ principis.lucæ.viij.Mat.xj.erat ſepulta, vt Lazarus.P.delata.vt filius viduæ in notitiam.ſ.proxi.§ ver.filiá. quomodo.quia multis aſtantibus,& rogantibus.P.ſuſcitauit. Io.xj.viduę luc.vij. Martha.Io.xj.Maria.luc.vij.c.non propriũ tantum.In gl.& ita no.in fi.adde de hoc not.lxxxviij.diſt. Epiſ gubernationem.ibi videas.In glo.ſ.hircum.adde, & ſignificat animam pœnitentẽ.j̃.e.di.iij.inter hoc hircum.In gl.j.per hoc in fi adde ſub.vt ſic citius purgetur peccatum à pœnis debitis. P In gl.ſic.ſ.e.ibi,ad vitam.adde vel dic.i.eius pœnitentia, & erubeſcentia confert,& impetrat vitam:quia propriè mortale non poteſt fieri veniale inquantum tale.P. In gl.nihil enim. adde hoc eſt verbum Senecæ.& in fi.adde & hic labor ſit per cordis contritionem.H.Io gl.arg.pro.ibi,talia adde de quibus legitur,& notatur.extra de pœ.quod autem.in gloſſ.j.eccleſia. adde j.in hac vita exiſtente:nam defectum abſoluere,vel ligare poteſt:niſi in caſu.xxiiij.q.ij.de communione.&.c.legatur. &.c.nec quiſquàm.Hug. In gl.ſi enim.ibi non eſt.adde.ſ.diſcretus ſacerdos.& ibi,adeat.adde dic vt dixi.ſ.eo iudicet. In glo. Deus,ibi,ſententiam.adde vt in prædicto.c.Deus. In gl.ſ.di. l.in fine. adde & hoc dicit propter orationes quibus pœnitens adiuuatur hac ipſa di ſt.multiplex.&.xxiij.q.iiij. obtineri. & in.d.c.l.di.ſi quis Diaconus.P.Gui.

Nona pars principalis primæ diſtinctionis de pœniten.

QVamuis. Hic incipit nona pars principalis primæ diſtinctionis de pœnitent.erubeſcere non veretur.i.publicè cõfiteri peccata.H.tunc.i.poſteà peccatorum.ſed quis ſupplicabit pro delicto quod neſcit,vt.ſ.e.diſt.§.econtra.ea quæ &c.in prin.ad idem. ſ.eo.c.quem pœ-

nitet. in prin. & in prædicto §. e contra. iuxta finem verſic. quis enim &c. In glo. hæc negatio in fine. adde quaſi dicat imò multorum talia ſunt, quòd ea timent publicare. P.

Decima pars principalis primæ diſtinctionis. de pœniten.

Quibus authoritatibus. Hic incipit. x. pars principalis primę diſti. de pœ. Io. de.

Quidam Deo. Hoc. e. non dicit hoc ad quod Gratianus induxit ſecundum Hu. confiteri. facit Dañ. vj. fere. hoc dicit propter Græcos. H. peccata. venalia. P. aduerſum me. ſ. in partem duriorem, & potius contra me, quàm pro me propter periculũ animę. in dubijs: quia bonarum mentiũ eſt ibi agnoſcere culpam vbi &c. vt. ſ. j. ad eius, vel aduerſum me prius tacentem: quia quod prius tacueram modo pronuntio. P. apoſtoli. j. Iaco. vlt. ſequendã eſt ex præcepto ſecundum bedã, vt. xxv. di. § criminis ad hoc. ſ. e. quem pœnitet. in prin. ci. licet Gratianus aliter dicere videatur. ſ. e. di. § è contra aothoritas. ſed ibi allegãdo dicit confeſsio. ver. iuſtorum eſt. prouerb. xij. purgat. i. delet. H. purgentur. i. debeant purgari per ſatisfactionem. In gl. qui non habent in fine. adde ad hoc. j. e. di. iij. de cotidianis. In gl. i. ſola in fi. adde verum eſt qñ non poteſt haberi copia ſacerdotis, vel alterius. ſi ſacerdos deeſt tunc ſufficit ſola contritio, vt. ſ. e. in accuſatione. & c. quem pœnitet. & c. iudicet. & c. quamuis. & in pluribus alijs authoritatibus. & authoritates contrariæ intelligendæ ſunt ita q dicamus ſufficere occulta peccata confiteri ſoli Deo per ſacerdotem tñ, vel intelligẽdæ ſunt de occultis iam confeſsis. ſacerdoti. quia illa ſoli Deo confiteri debemus, non voce: ſed corde. P. In gl ſcilicet ſacerdotũ. in fine. adde. j. diſt. iij. adhuc. Guido.

Sequitur. ij. diſtinct. tract. de pœ.

Quia verò. De pœnitentia. Hic intitulatur ſecunda diſtinctio tractatus de pœniten. quæ diuiditur in ſex partes. in prima parte probat magiſter ſuperficialiter, q pœnitentia ſemel habita non inquinatur, & q charitas ſemel habita non amittitur: ſed de perfecta intelligitur. Io. de fict. Io. alij. verſi. & ſi. quãuis. ſacerdotis. i. Chriſti. Io. viij. vade. j. di ij. c. apoſtulus. & diſt. iij. c. adhuc. inſtant. ſ. I. diſt. ponderet in fi. ibi, & hoc dixit mulieri in adulterio deprehenſæ. H. de qua habetur. j. e. di. vj. c. j. ver. ſacerdos. iij. q. vij. qui ſine peccato. & c. poſtulatus. item. ver. ecce. Io. v. factus es. hoc dixit illi, qui diu iacuerat infirmus iuxta pbaticam piſcinã. H.

SVMMARIVM.

1 *Species ſuperbiæ inuidia, & ſuperbia quomodo accipi poßit.*

2 *Nomen vitij quid denotet.*

1 **Si quis ſemel.** Inuidiæ † ſpecies eſt ſuperbia, & arrogantię, & idem de conreptione ſecundum. H. & verum eſt q ſuperbia accipitur largè &c. & eſt contẽtio ſcdm Aug. impugnatio veritatis agnitæ, cum fiducia clamoris. P. vitio, vel alio quocũq;. Io. cauſam. i. vitium. oportet. ver. exercitia. ver. ita. ij. ver. arrogantiæ. aliàs. i. affectus iſte pœnitens, & eſt participium. P. ſed in. ver. ſimul. ver. i. ſimiliter per contraria. H. In gl. non ideò. in fi. adde no. † q nomen
2 vitij aliqñ notat ipſum vitium, aliqñ motum ex eo prouenientem vt ſuperbiam. qñq; dicitur ipſum vitium, & qñq; actus ſuperbiendi, ſi dubitas quid ſit vitium breuiter reſpoo. vitiũ eſt habitus mentis malę conſtitutę, ſed à quo eſt ab homine: quia eius origo eſt ab homine, & laxo vocabulo dicitur opus hominis: quia cum homo primo mouetur ad opus eius vitij ſtatim innaſcitur in eo ipſum vitium Hog.

Item ſine. Hic magiſter accedit ad propoſitam quæſtionem, & per multas authoritates oſtendit quòd charitas amitti non poteſt, & q ſi quandoq; charitas videatur amitti illa non fuit vera charitas. Hug.

Charitas. Quæ deſeri poteſt. i. quam contingit deſeri. Hu. epiſtolam. Io. j. c. iiij. Gui.

Radicata eſt. i. perfecta. P. In j gl contingit. ibi, vel coniunctum. adde. q. d. non poteſt eſſe vt ſimul ſit ipſa radicata, & aliquid mali accidat ſecundum. H.

SVMMARIVM.

1 *Dies mortis melior eſt quàm natiuitatis, & mors quid ſit, & de eius ethymologia.*

1 **Valida.** Vt mors. † no. q melior eſt dies mortiſ, quàm natiuitatis: quia moritur homo ad quieſcendum. apoca. xiiij. Beati mortui, qui in domino moriuntur. ſed naſcitur ad laborandum, aliàs ad laborem. item mors eſt euaſio, vel vitatio carceris. pſal. educ de carcere animam meam, alia litera habet de cuſto. Item mors eſt diſruptio vinculorum. pſal. dirupiſti vincula &c. Item mors eſt depoſitio oneris. i. P. j. velòx eſt depoſitio tabernaculi mei. i corporis quod eſt onus aggrauans ſapien. ix. corpus quod corrũpitur aggrauat animam. Item eſt infirmitatum ablatio ad Ro. viij. omnis creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis. Item eſt reuerſio de exilio ad patriam canti. vj. reuertere, reuertere Sunamitis, & videas qđ dixi. ſ. e di. j. agite in prin. Item eſt introitus ad gloriam. Matt. xxv. intra in gaudiũ domini tui. Ec. ij. Itẽ no. q memoria mortis valet ad multa, primò ad terrenorum contẽptum Hiero. facilè contẽnit omnia, qui ſe ſemper cogitat moriturum. Scdò ad deſideria carnis refrenandum. Greg. nihil tam valet ad domandum carnis deſideria, quã conſiderare qualis futura mors eſt tua. Tertio ad omnia peccata vitanda. eccle. vij. memorare nouiſsima, & in æternum non peccabis. & no. q mors eſt priuatio vitæ. ſicut autem tenebræ dicũtur, ita mors nihil eſt, ſed priuatio hoc nomẽ accepit, & dicta eſt mors quaſi amara, vel à morſu primi hominis, qui vetitæ arboris pomum mordens mortem incurrit ſecũdum Pap virtuti. ver. verba Greg. exponentis prædicta verba. virtuti. i. morti, quæ virtus non tñ eſt. Eſt enim mors naturalis impotentia, vel naturalis impotentię effectus. dilectio, perſeuerans, & finalis. In. j. gl. in fine. adde qiij. c. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quorundam peccatorum epytheta.*

2 *Dilectionis etymologia.*

3 *Deum qui diligant.*

4 *Charitatis propria.*

5 *Quædam capita de charitate.*

Charitas eſt Extranea de charitate dicit Greg. mẽ-
1 tem, † quam inhabitat charitas, ſuperbia inflat, inuidia non deuaſtat, auaritia non excecat, ira non infeſtat, accidia non vexat, luxuria non inquinat. vitio. i. mutabilitati in vitium. mutabilitatis à via recta. H. affectionum. i. virtutum, vel bonarum voluntatum potẽtiſsima: quia omnes virtutes reformat. P. ſumma. i. perfectio actionum. i. operum bonorum: quia ea facit meritoria gloriæ. P. vita: quia eſt mater pugnantium. cum vitijs. palma. i. premium in futuro. anima. aliàs vita. H. peccare mortaliter. Io. H. operoſa. i. effectiua. Io. vel dic, quòd in nulla eſt otioſa. H. viuit. aliàs viret. Itẽ verbum gratia. P. charitas. vera. quia neminem fallit. H. perfecta. i. perfectum faciens. H. P. excellentiorem. alijs donis, viam eundi ad Deum charitate præcedente. H. Item ſecunda pars hoc verbum, & ſequens ſunt verba gratia. P. corde. i. intellectu, vt nihil niſi Deus, vel propter Deum diligatur. H. conſcientia. i. ſpe. H. non ficta. i. non ſimulata, vel. i. non fictili. ſ. fragili: ſed cõtra aduerſa forti. H bonis omnibus ſpiritualibus Hug. cum di-
2 lectione. † dilectio dicitur quòd duos in ſe liget: nam dilectio à duobus incipit quod eſt amor Dei, & proximi in bonis tantum ſolet incipi ſecundum Pap. vnde diligere, amare, duos ligare, corde. i. intellectu, vt nihil contra eius præceptum in intellectu, vel intentione Lucæ. xxij. circa finem. ex tota anima. Matth. xxj. voluntatem, vt nihil contra eius voluntatem velis H. occupare. hoc verbum in bonã partem accipitur hic, & c. vij. q. j factus. & de conſe. di. v. c. nunquã. iuxta princ. extra de procura. non iniuſtè. in auth. col. j. de hæret. & fal. in princ. qñq; in malam

malam partem ſumitur, vt extra de elect. generali. Greg. x. lib. vj. ſ. pro vſurpare, vt. e. ti. vt præterire. & propriè mobilia dicuntur occupari, vel capi: immobilia verò inuadi. ſæpè tamen vnum ponitur pro reliquo vt. xlvij. di. ſicut hi. in fine. inſtit. vi bo. rap. § non ſolum. &. C. de rei ven. l. domum. xij. q. ij. quicũq;. C. de acti. empt. & vend. l. ij. C. vnde vi. l. ſi quis in tãtam. extra de reſti. ſpo. ſæpè. ſaſtidium. repete concipe. Io. cenſuit. Lucæ. x.
5 & Matth. vij. plus. ſ. iuſto. Io. non diligunt. † ſi quæras qui dicuntur diligere Deum. reſpon. ipſe Io. dicit. xiiij. qui audit, ſiue habet mandata mea, & ſeruat ea, ipſe eſt qui me diligit, & ipſe diligit diligentes ſe. prouerb. viij. item eos cuſtodit in pſal. cuſtodit dominus omnes diligentes ſe, & hoc ideò: quia in eis manet. j Io. iiij. Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo &c. Aequum enim eſt, vt ipſe hoſpitium ſuum cuſtodiat Item eiſdem debita relaxat. Lucæ. vij. dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. item ſe ipſis manifeſtat. Io. xiiij. c. qui diligit me diligetur à patre meo & ego diligam eum, & manifeſto ei me ipſum ſecundum. P. Item tertia pars. ſaluti. i. ſanitati. H. conſulamus. in victu, & veſtitu. H. item quarta pars. ſperãda beneficia: quia iſte eſt amor concupiſcentiæ, quando diligimus alium propter bonum noſtrum: ſed cum propter ſuum bonum, tunc eſt bonum charitatis. H. Item not. ver. item proinde. ver. quapropter. ver. illi verò. verſic. ambientes, id eſt concupiſcentes, & hæc eſt perfecta charitas. de qua dicit Apoſtolus, & quam habebat dicens ad
4 Philip. id eſt cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. † Charitas enim ſicut dicit Augu. naſcitur, nutritur, roboratur, & perficitur, & tunc clamat cupio diſſolui, &c. & tunc eſt perfecta. & not. quòd naſcitur in appetitu, ſcilicet cum aliquis appetit voluntatem Dei fieri ſuper omnia nutritur in cogitatione cum ſcilicet in hoc cogitat, & in hoc perficit: roboratur in operatione, & non auertendo ſe ab hoc propter aliqua mala, quæ ſibi aduenient: poſtmodum perficitur, & tunc quia propter defectus naturales, & impedimenta corporalia non poteſt plenè hoc velle in vita iſta cupit diſſolui, & eſſe cum Chriſto, vt ibi plenè, & perfectè poſſit hoc velle, ſcilicet quòd voluntas Dei ſuper omnia fiat ſecundum. P. In gl. caſus. ibi, item Beda. adde ſubau. licet non ita continetur in libro ſuo, & tunc quòd ſępè interponitur eſt verbum Gratiani ſecundum Hug. In gl. id eſt ex charitate. ibi, recta voluntas. adde, id eſt bonus motus, qui dicitur voluntas, & charitas eſt cauſa, & facit vt voluntas ſit bona, id eſt vitæ æternæ meritoria, vnde. ỹ. dicitur cauſa meritorum bonorum ſecundom Hug. In gloſ. prima ibi, ad Corin. adde. xij. In gl. tunc enim. ibi, angi. adde id eſt affligi. & in fine. adde, & ſeneca non eſt beneficium, quod vertitur in quæſtum.
6 P. Guido. † Et aduerte: quia hîc habes notabiliter in textu, & in gl. quid eſt charitas, & in quibus conſiſtit, & qualiter operaſ.

SVMMARIVM.

1 *Manſuetudo commendatur, cuius referuntur quædam priuilegia.*

Quærendum. Manſerit. Ioã. primo magni, ſcilicet niſi per hoc aliquid ſignificaretur, non ergo dicitur propter ipſum quaſi ſit magnum. ſed ad differentiam ſanctorum à quibus ſæpè recedit, vel ex toto, vel ad aliqua. H. ſemper. ab hora conceptionis. H. in ſanctis. ver. partim. i. ad aliqua manet. ver. inſiſtant. quoad præſentem iuſtitiã.
1 Io. manſuetudinem. † valde bonum eſt manſuetudinem conſequi de qua ſex beneficia, vel priuilegia notantur in ſcriptura. Primum eſt: quia placet Deo eccle. j. ſapientia, & diſciplina timor domini, & complacet illi fides, & manſuetudo. item quia manſuetus à Deo in curam ſuſcipitur in pſal. ſuſcipiens manſuetos dominus. Item quia manſuetis dat gratiam prouer. iij. manſuetudo præparat ad intelligentiam verbi Dei eccle. v. eſto manſuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas, & cũ ſapientia proferas reſponſum. & in pſal. docebit mites vias ſuas. de conſecrat. di. ij. nos aũt. & repete quod ibi dixi. Itẽ impetrat per orationem iudic. ix. humilium, & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio. item in fi. habebit æternam hæreditatem. Mat. v. beati mites, quoniam ipſi hæreditabunt terram. P. recedit autem. ver. manet. ver. vt mirubiliter. i. mirabili quodam modo excedente humanam fragilitatem, hoc ideò dicit: quia Angelicum eſt in carne viuere. & opera carnis non facere de conſe. di. ij. iteratur. P. item apoſtolus. ij. ad Corinth. xiij. c. Guido.

Charitas. Nunquam excedit. i. in hac vita eſt, & in futuro erit, & dicitur hoc ad differẽtiam fidei, ſpei, & prophetiæ, & huius quæ in alia vita non erunt, & ita excident, id eſt non erunt, & ceſſabunt quod de charitate non continget, & ſic non contradicit, quòd charitas nõ poſſit amitti, vel dic charitas finalis, & quæ eſt effectus prædeſtinationis nonquàm excidit: quia nec hîc, nec in futuro. H. epiſtolam. Io. j. c. ij. Guido.

Vnctio. Spiritus ſanctus. i. à ſpiritu ſancto, & eſt gratia, qua anima foueatur, & iungitur, & recreatur. H. charitas eſt. i. vocatur. Io. non poteſt. i. non contingit, & loquitur de finali charitate, quæ eſt effectus prædeſtinationis. H. ſuper Ezechi. c. j. In gl. id eſt laboris. in fine. adde de iſto ſole tribulationis, dixit ſpõſa ſancta anna cantico. j. nigra ſum: ſed formoſa: quia decolorauit me ſol. & dic ſol. i. tribulationis feruor qui bonus eſt ad augmentum in pſal. da nobis auxilium de tribulatione, & decolorauit me. i. exterius, & ſic nigra ſum exterius: ſed formoſa interius. P. & adde quod dixi de hac materia vij. q. j. aduerſitas. &. c. ſuggeſtum. ibi videas. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Ad delicta non eſſe redeundum, & qui habeant feram naturam.*

Pennata. Prædicatores. iſti per pennata animalia deſignantur: quia penna cõtemplationis, & virtutum ad cœleſtia ſubleuantur. xxiij. q. iiij. cum in lege. H. nemo. ver. Luc. xj. manum. ver. compunctionis. i. interioris doloris ꝓ peccatis electis. i. prædeſtinatis. H. contingit. ſ. finaliter. H. per
1 prophetam. Ezechi. j. c. vnde. ver. j. ad oſtendendum, † quòd ad mala delicta non debet quis redire. H. & Paulus in Epiſtola ad Philip. iij. c. verò. pro ſed oblitus. ſub. i. in ea. ſ. æterna cœleſtia ſequor. i. tendo. H. in anteriora. ver. Io glo. & ita, ibi, naturam. adde ſine dubio feram naturam habent quantum ad mundanos homines, qui ipſos feroces reputant, & inſanos iuxta verbum damnatorum. Sap. v. nos miſeri, & inſenſati vitam illorum reputabamus inſaniam. P.

Non reuertebantur. Verba Ezechielis. c. j. & x. & quia electi. verſ. nõ redeant. finaliter ſaltem vſq; in finem. Matt. xxiiij. & ſicut. ver. dicitur in prouer. iiij. ſapien. v. perſectum. diem. i. vitam æternam. H. in eorum. ver. in ea luce. ſ. æterna. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Virtutes aliquando quomodo accipiantur, & fides quid ſit.*

1 Poteſt. Mobilitas. Ezechi. j. c. virtutes. † i. potentias impropriè appellat virtutes quædam dona, quæ quãq; alijs ſunt. ſ. prophetiam, ſacundiam bene docendi exhibitionem miraculorum, & huiuſmodi. H. in fide, fides eſt, qua fideliter credimus id quod nequaquàm videre valemus: nam nõ poſſumus quod videmus. propriè autem, & ſecundum ſonum fides dicta eſt, ſi omninò fiat quod dictum eſt, vel promiſſum, vel placitum inter vtroſq; quaſi inter Deum, & hominem ſecundum Pap. de hac materia. xxij. q. j. monet te, ibi ſpes. Spes eſt futurorum bonorum expectatio, quæ exprimit humilitatis affectum, & ſedulæ ſeruitutis obſequium. dicam ꝙ ſi quaſi ſpes progrediendi ad Deum. Spes eſt cupidorum, nemo enim ſperat quod non cupit ſcdm Papi. Caſtitas. videas quod dixi. xxxij. q. v. in princ. iuſtitia videas, quod dixi. ſ. j. q. j. c. nunquã. facundia. facundus dicitur qui facilè fari poteſt. P. miſericordia aľs facundia in prophetiæ. ver. in his verò. Gui.

Ficta. id eſt non finalis. Io. vlti. vel id eſt fictilis. fragilis. H. in aduerſitate. cum tunc potius eſſet compatiendum, & miſerendum. Hu. Guid.

Secunda pars.ij.di.tract.de pœ.

EX præmiſsis itaq; Hîc incipit ſecunda pars.ij. diſtiuctionis tractatus de pœ. in qua magiſter vult probare quòd charitas ſemel habita nunquàm excidit:ſed quoad gratiam referatur, & non quoad naturam.i.ꝙ non poteſt peccare habendo gratiam Io.de fict.vnde dic,ꝙ concludit non ſecundum veritatẽ: ſed ſecundum ſuam allegationem ſecundum Hug.

Quia radix. Cupiditas.xlvij.di.c.bonorum. &.j.ad Corinth.vj.c.ſed Grego.ſuper Iob.xxxix.c.dicit.ꝙ ſuperbia eſt radix totius mali.

SVMMARIVM.

1 *Quare fidem aut charitatem reprobi non habeant.*
2 *Charitas quomodo dicatur aſcendiſſe,& deſcendiſſe.*
3 *De credendi ſpeciebus.*

Charitas Eſt aqua in euãgelio Io.iiij.quo qualiter hęc omnia quæ Auguſt.dicit vſq; ad §.ſint intel
1 ligenda dicit Gra.ĩ.e.§.† quod autem reprobi non enim fides, vel charitas:ideò dicitur haberi à reprobis:quia ipſam nunquã habent ſed quia non habent eam perſeuerantem.i.finalem. H. ſalientem.i.ſalire facientem de hoc dicitur de conſe. diſt.ij.in calice,ſic redundat aqua in calice,& ſalit in vitam æternam.& dicitur charitas aqua:quia ad modum aquæ lauat, & delet peccata. P.deſcendi.i.humanam naturam aſſumpſi dicitur enim deſcendiſſe ratione diuinæ naturę relatæ ad humanam: quia
2 humiliauit ſe aſſumendo carnem.† Aſcendere autem ei conuenit ratione humanæ naturæ ſecundum quam dicitur aſcendens Chriſtus in altum &c.tñ Io.iij.dicitur nemo aſcendit in cœlum,niſi qui deſcendit de cœlo filius hominis,qui eſt in cœlo ſecundum humanam naturam non deſcendit de cœlo ergo videtur,ꝙ nec humana natura,nec corpus eius in cœlum aſcẽderit. Item ſancti aſcenderunt in cœlum,qui nunquàm deſcenderunt. ad primum reſpondit Auguſt.ꝙ non obſtat:quia corpus eſt tanquã veſtimentum vnde ſi aliquis deſcẽdit nudus de monte,& aſcendit veſtitus poteſt dici nemo aſcendit niſi qui deſcendit ſic eſt in propoſito deſcendit ergo ratione naturę diuinæ aſcẽdit ratione humanę naturæ,ratione vtriuſq; eſt in cœlo.& idem dicitur aſcendere, & deſcendere propter eandẽ hypoſtaſim propter idem ſuppoſitum in quo viuunt illæ duæ naturæ. Ad aliud dicendum eſt,ꝙ illud aſcendere ibi accipitur propria virtute non aliunde data,& ſic ſolus Chriſtus potuit aſcendere,non alius ſpiritus. P.manducauerit. Matt.xj.qui ergo.ver.iudicium.Io.v.legitur.poteſtatem dedit ei iudicium facere:quia filius hominis eſt. Nota hîc ꝙ iudicium authoritatis habebit tota trinitas:ſed judicium miniſterij habebit filius ſedens,& apparens in iudicio,ſecundum humanam naturam, & iſtud iudicium dedit pater filio,vt omnes honorificent filium,ſicut honorificant patrem,vt ibidem dicitur Io.v.quia enim perſona filij propter incarnationem videbatur deſcendiſſe,voluit pater ideò,quòd in eadem humanitate in qua apparebat humilis iudicarem,vt nemo ipſum incarnatum contemneret:ſed ſicut patrem timeret cuius ſcientia infallibilis,& iuſtitia immobilis perſeuerat,& iudicium factum ſecundũ humanitatem faceret authenticum per diuinitatem. Item in iudicio erit examinatio,& approbatio,& ſentẽtię latio,ſiue definitio. Primus actus.ſ.examinationis pertinet ad omnes, quĩ vnũquenq; examinabit ſua conſcientia.xj.q.iij.cuſtodi. ix qõ. iij.aliorum,& hîc adde quod ibi dixi de hac materia. Secundus pertinet ad perfectos de quibus Matth.xix.dicitur in fi.ſedebitis ſuper thronos iudicantes &c.i.approbantes tanquàm aſſeſſores examinationẽ factam. Tertius actus.ſ.definitionis erit ſolius filij·quia ipſe ſenẽtiam promulgabit,pater ergo dedit filio omne iudiciũ.ſ.definitionis,non examinationis,vel approbationis P.dedit pater. Io.v. In gl in.j.in fi.adde:ſed videt̃ falſum qđ dicit textus:quia aut intelligebat dñs de ſiti corporali, aut de ſpirituali. Si de corporali falſum eſt:quia qui habẽt gratiam bene ſitiunt corporaliter. Si de ſpirituali adhuc falſum videtur quod dicitur eccle.xxiiij.qui edunt me,adhuc eſuriunt, & qui bibunt me adhuc ſitiẽt.dic ꝙ de ſiti ſpirituali loquitur. ſed notandum ꝙ eſt quædam ſitis non habita,vt habeat̃ quædam habita,vt amplius habeatur quædã eſt perfectè habita,vt continetur,prima eſt ſitis concupiſcentiæ.quã habemus,cum concupiſcimus gratiam nobis dari. Sc̃da eſt ſitis gratię in via, quam.ſ.gratiam optamus augeri, iſta ſitis non eſt rei non habitæ:quia vt dicit Augu.qui habet donũ æternum gratię,donum æternum amando habet,licet non perfectè. Tertia eſt ſitis glorię,ſiue ſitis in gloria in patria.ſ.de ſecunda ſiti loquitur quia habens aquam gratię finaliter non ſitiet in æternum,quę aqua in via habetur imperfectè:ſed in patria perfectè. P. In gl. omnia,ibi,quidam.adde vt.H.& Bart.brixi.in gl ĩ.xxiiij.diſt. in fine.adde ſub ſed hoc ideò dicit:quia ſine iſta non poteſt ha
3 beri.xxiij.q.j.niſi.P.† In gl.credo Deo.in fi.adde hoc ideò eſt: quia credere Deo eſt credere verum eſſe,quod dicit Deus:ſed credere Deum,eſt credere Deum eſſe quod etiam credũt Dęmones:ſed credere in Deum eſt amando credere in ipſum.P.

Tertia pars.ij.diſt.tract.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Nulla virtus maius,aut minus recipit.*

HAec quæ de charitate. Hîc incipit tertia pars ſecundæ diſtinctionis tractatus de pœniten. in qua probat magiſter ꝙ ea quę dicta ſunt de charitate intelliguntur.de perfecta: quia gradus ſunt in ea.ſicut in alijs virtutibus:quia eſt ibi incipiens,perficiens,& perfecta.& intelligitur quantum ad remiſſionem,& intentionem cum ſit ſimplex,& continua dũ enim ſumus in via poſſumus habere charitatem ad tempus,& perdere illam.& hoc probat per.xxvij.authoritates ſanctorũ patrum,& per multas rationes ſub diuerſis §.contentas. Io.de fic. repente.ſic.ĩ.e.§.j.gradus.i.ſpirituales aſcenſus, quanto enim quis plus profecerit tanto plus aſcẽdit.P.&.H.In gl.omnes.in
1 fi.† adde quicquid dicatur hîc in gl.iſta verum eſt,ꝙ nec charitas,nec alia virtus poteſt recipere etiam in intenſionem quantum ad eſſentiam,& hoc probat de charitate gratia exempliꝗ charitas eſt dilectio,quia ita diligimus Deum,quòd volumus eius voluntatem fieri ſuper omnia illud enim quod volumus,& diligimus ſuper omnia nobis charum eſt,& ideò huius dilectio rectè charitas appellatur aſſenſus ergo eſt ille qui notatur per hoc quod dico ſuper omnia,aut eſt finitus,aut infinitus,finitus non quia ſic intelligere poſſumus ꝙ tantum poſſet multiplicari dilectio creaturarũ ꝙ adæquaret̃ dilectioni quia Deum diligimus ſuper omnia:ſed tunc non poſſemus intelligere,ꝙ eſſet charitas:quia tunc non eſſet dilectio:qua optaremus fieri voluntatem Dei ſuper omnia: ergo de neceſsitate oportet dicere,ꝙ ille aſcenſus ſit infinitus:ſed infinito,nihil poteſt addi,ergo intenſionem recipere non poteſt in comparatione ad obiectũ ſuum qđ eſt Deus,& hoc eſt reſpicere ipſam eſſentiam.hoc etiã oſtendi poteſt in virtute qualibet:quia virtus eſt in medio conſtituta.vt.ĩ.dictum eſt in glo.ſed medium eſt qđ diſtat æqualiter ab extremis:ſi ergo virtus augmentaret̃ iam plus accederet ad extremum ſuperius.ſi diminueret̃ plus accederet ad extremum inferius.& in vtroq; iſtorum caſuum non eſſet virtus,cum non eſſet in medio,& ideò conſiderãdo virtutem ſecũdum eſſentiam,nec diminuitur,nec augetur in comparatione verò ad ſubiectum in quo eſt poteſt intendi, & remitti.quia per frequentiam operationum charitas poteſt radicari in ſubiecto.& ſic difficile ſeparabili,& per ampliorem frequentiam adhuc difficilius ſeparabilis.item in charitate eſt feruor.ſ.quũ habens charitatem cogitat de bonitate Dei,& vanitate mundi.& ſecundum ꝙ hoc magis cogitat,magis appetit voluntatem Dei fieri ſuper omnia:feruor ergo iſte ſiue charitas ſecundum iſtum feruorem intenditur,& diminuitur,& ſecundum hoc maior erit charitas in patria,quàm in hac vita: iuxta illud prophe.viuit dñs cuius in Syon.i.in eccleſia militãte,& canimus in Ieruſalem.i.in eccleſia triumphante.P.Guid.

Ad Chriſti

SVMMARIVM.

1 *Ad Chriſti cognitionem qualiter eatur.*

Dum ſanctam. Suſcipit.trahendo eam ad ſe,& faciẽdo eam proficere,& dic in gradibus.i.in ſpiritualibus eius aſcentionibus.H. eius.ſ.eccleſiæ. H.dignoſcitur.dñs.H.innoteſcit per opera.ſ.alterius virtutis, vt per hoc plus apoſtolus glorificetur.P.de his. ſecunda pars beatus Iob.xxxj.c.ſingulos gradus.i.per ſingula incremẽta virtutum.vel dic ſecundũ.H.i.per ſingulos meos ſpirituales aſcẽſus laudando dominum.H.omnipotentem.ver.verba Grego. reddit.aliâs in penuria malè dicetur.xvj.q.j.reuertemini.in fi. ſi quidem.ver.ambulabunt,paſſibus fidei ambulando,ſiue ꝓficiendo.H.nec mirum.ver.gradibus.i.profectibus.H.augetur in comparatione ad ſubiectum,& ad feruorem vbi poteſt eſſe intentio,vt dixi.ſ̃.e.§.proximo.P.aliud perfectio.i.in eccleſia, alij ſunt infirmi,alij perfecti,alij prouecti.P.ſi enim.ver.minimè dixiſſent.Matth.xxv.c.augere.id eſt fac vt in ea proficiamus donec veniamus ad eius perfectionem.H.vel.i.radica in nobis per frequentiam operationum.P.quidam.verſic.filium dęmoniacum.reſpondit Mar.ix.credo,minus quàm oportet. penſate.verſi.incredulus.id eſt non perfectè credens. hoc nimium.ver.gradus,id eſt ſpirituales aſcenſus in virtutibus.H. deſcribit,dicẽs Mar.iiij.c.ſic eſt,verba ſunt euangelij vſq; ibi, ſemen homo &c.H regnum,id eſt eccleſia,ſemen,ſemẽ eſt bona intentio,terra eſt cor hominis,dormire eſt quieſcere: dies, & nox ſunt proſpera,& aduerſa ſecundum.H.ille,id eſt ſeminator:quia illud non eſt in hominis arbitrio,ſeu voluntate,ſiue poteſtate extra de deci.cum non ſit.mittit ne rurſus fragilitate humana corruat.P.ſemen.verſi.nocte verò.verſic. germinat in bonis operibus.H.concepta in corde hominis.H.ducitur paulatim Hug.& vltro.ver.præueniente: quia gratiam nemo meretur.xxiij q.iiij.Nabuchodonoſor.ſed hoc.ver. herbam.ver.ad ſpicam.ver.plenum verò.ver.ſed cum.ver.j.poſtquàm.H.omnipotens.verſic.ſententiam,ſcilicet mortis.H.de qua dicebat apoſtolus ad Phili.j.cupio diſſolui,& eſſe cũ Chriſto.vij.q.j c.vlti.P horrea.i.ad cœleſte in Hieruſalem in qua tanquàm in pleno horreo,quilibet ibi perductus ſatiabitur. iuxta illud pſal.ex adipe frumenti ſatiet te,& alibi ſatiabor, cum apparuerit gloria tua ſecundum.P.herba & enim.verſic. timebat.Matth.xxvj.erat enim.ver.iam in ſpica.ver.videbat. Matth.vlti.ſed ad plenum.verſi.deſpiceret:quia non ſunt timendi occiſores corporis.xj.q.iij.nolite.xxxj.q.ij.Lotharius. liberè.fiducialiter,& gaudenter iuxta illud Act.v.in fine.ibãt apoſtoli gaudentes à conſpectu concilij,quoniam digni ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati.P.prædicaret. Actuũ.xij. miſſus.verſicu.vir ergo.tertia pars hæc coniunctio illatiua nõ eſt de litera Ezech.ſed interponitur à Grego.vt continuet dicenda dictis,ſic.ſ.quia multos oſtendimus gradus eſſe in virtutibus ergo ad propoſitum reuertamur ſecundum.H.venit. Ezeche.xl.dominus,ſcilicet vir.H.ad ſe portam. H. aſcendit.
1 verba Ezech.gradus eius,ſcilicet portæ,† gradus huius portæ ſunt merita virtutum,ſiue in cognitione Chriſti,ſiue in ſciẽtia diuini eloquij,ſiue in ipſa fide,quam de illo accepimus quibuſdam gradibus ad altiora incrementa peruenimus: nemo enim repente fit ſummus.H.vt.ſ̃.§.prædicto ar.ad idem extra de in integrum reſtitu.cum ex literis,vbi de hoc: quia nobis. verba Greg.virtutum.ver.infimis.intendens ad cœleſtia.Hu. hinc etiam,ſcilicet ad probandum quòd gradus ſunt in charitate,& ꝙ charitas poteſt augeri ad quod inducit authoritatẽ Augu.P.In glo.tanto in fine.adde.j.quia per ſuam miſericordiam facit eam creſcere ſecundum Hug.In glo.in euangelio. adde Mar.iiij in gl.ſi herba peccauit.adde.xj.q.iij.non ſolum. l.di.quia.&.c.fidelior.In gl.ibi,vtranq;.adde.i.ſacram ſcripturam,& fidem.Guido.

Qui vult. Quando enim.verſicu.fecerunt.etiam ſolo animo ſufficeret facere.ſ̃ e.diſt j.c.nũquid.&.j̃.eodem.c.proximo.argumen.vij.q.j.§.cum autem. verſic. hinc idem in euangelio Io.xv.ter negauit. Matth. xxvj.dicebat.Matth.xxvj.

SVMMARIVM.

1 *Timoris ſeruilis vnus effectus,& timoris tres ſpecies.*

1 **Sicut Seta.** Charitatem,& ſic not. hîc quòd timor † ſeruilis,licet non ſit cum charitate, tamen valet ad introducẽdam charitatem,& eſt ratio:quia claudit hoſtium,& cuſtodit ne peccatum quod nondum intrauit, intret ad animam:ſed non expellit illud,quod iam intrauit,& eſt vtilis ipſe timor,& eſt à ſpiritu ſancto ſed non eſt cum ſpiritu ſancto,vnde non dicitur propriè donum ſpiritusſancti,ſecundum.P.In.j.glo.ibi,de ſeruili adde de iſto timore dicit Gregorius quòd timor ſeruilis eſt in quo viuit peccandi voluntas & ſequeretur opus ſi ſperaretur impunitas.& in fine.adde vt hoc melius intelligas not. quòd eſt timor ſeruilis qui reſpicit pœnam,& timor initialis,qui amiſſionem præmij filialis,qui offenſam primus ad ſeruum pertinet,ſecundus ad mercenarium,tertius ad filium,quilibet autem timor ex amore procedit ſeruus timet pœnam:quia diligit ſe,Mercenarius timet offenſam patris.quia diligit patrem, ſcilicet Deum propter ſe principaliter:timet enim ſeparari à patre,& ſemper vult eſſe cum eo non habens principaliter oculum ad fugiendam aduerſitatem,& ad conſequendam proſperitatem, licet ſecundario ad vitandum pœnam,& conſequendum pręmium hoc facit ſecundum.P.& no.ꝙ timorem ſeruilem ſequitur initialis timor.ſ.qñ dominus vult iuſtificare peccatorem, & iſte timor expellit peccatum etiam quod iam intrauit de quo dicitur in eccleſia timor domini expellit peccatum,& iſte timor eſt donum ſpiritusſancti ſecundum.P.Gui.

Fortè. Nata eſt in habitu. Hu.mitti.per bona opera Hu. ¶ Charitas.in.j.gl.ibi authoritas. adde aliâs Aug.

Si ſermo Meus inuenerit.ſub,vel inciderit. H.ipſam nutrire,per exercitia virtutum.H.aduocare. i.in nobis exhortari Hu.nutrite,& affectum ſuſcitate,& attendite illam ſcintillam.H.expoſitio iſta magis placet quàm id quod hîc dicit gl.P.digniſſimam culpam confirmantem vt patet in latrone de conſe.diſt.iiij.baptiſmi vicem,& deſiccantẽ ſanguinem Hæmorrhoidis.j̃.di.iij.inter hoc hircum.ver.qui ego vult mundari.cupiditatum.i.vitiorum,& peccatorum.H. ex contrario nemo repente fit ſummus.ſ̃.eo.§.hoc quæ. In gl. vnde.ibi,turpiſſimus.adde.i.plenus vitijs.& ibi, rediuncula. adde,id eſt ornamenta.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quo ordine à Diabolo decipiantur homines.*

Sicut tribus Gradibus.aliâs modis ſuggeſtioce per Diabolum,delectatione, per carnem.
1 conſenſione,per Spiritum.† & not.ordinem ſecundum quem Diabolus decipit miſeram animam,& corrumpit.primo alloquitur eam per ſuggeſtionem,ſicut adulter primo alloquitur eam quam intendit corrumpere,& blanditur ei,ſicut ſiſichem dominam blanditijs deliniuit,vt legitur geñ.xxiiij. & tangitur de hoc.j̃.e.di.v.c.j.iuxta fi.Secundo eam amplexatur qđ eſt cũ Diabolus rationes inducit ad ſuggerendum quod bonum eſt, ſic,vel ſic facere.prouer.vij.irretiuit eum multis ſermonibus, ecce amplexus.Tertium eſt oſculo,quod nihil aliud eſt,quàm delectatio.cum enim anima delectatur in peccato tunc eam oſculatur Diabolus,& iſtud eſt oſculum fraudulentũ,de quo dicitur prouer.xxviij.meliora ſunt vulnera amici quàm &c.v. q.v.non omnes.&.c.non ſemper.Quartum eſt cõmixtio quod nihil eſt aliud quã conſenſio in peccatum,& tũc corrumpitur anima,& inquinatur.Sapiẽ.iiij.fœlix,ſterilis, & coinquinata. Quintum eſt conceptio quòd eſt propoſitum, & deliberatio cõmittendi peccatum Oſeę.ix.gloria eorum ab vtero,& partu.& à conceptu.Sextum eſt parturitio quod eſt conatus, & productio exterio ad perpetrandum peccatum pſal.ecce parturit iniuſtitiam,& Eſa.xxxvij.venerunt filij,vſq; ad partum,& non erat vis pariendi quod aliquando contingit dño reſiſtente.Septimum eſt partus.i.operis expletio.Octauum eſt lactatio partus cum duobus vberibus,quorũ vnum eſt ſpecies pœnitendi,aliud eſt comparatio aliorum, qui ſimilia faciunt de iſtis vberibus dicit Hieronimus in treñ.Lamiæ mund.iuerunt

mammas,lactauerunt catulos ſuos eccle.xxxiij.peccator homo vitabit correctionem,& ſecundum voluntatem ſuam inueniet comparationem.Nonum eſt roboratio in peccatum, per aſſuefactionem.ablectatio verò in peccati defenſione. Vltimum eſt deportatio,& deductio,quæ eſt per iactãtiam Eſa. iij.peccatum ſuum ſicut Sodoma prædicauerunt mortes . non includit primum motum,qui ſemper veniale peccatum eſt, nec delectationem,quæ ſi diu perſeuerat,& eſt ad mortalem actum,& eſt mortale peccatum aliâs eſt veniale:ſed comprehẽdit conſenſum,& opus exterius,& conſuetudinem illius operis,quę ſunt mortalia tria peccata.H.in domo.vt filia archiſynagogi.Lucæ.viij.Mar.v.extra portam,vt in filio viduæ,mole terrena,vt in lazaro.puteus.i.fœtens.ſ.lazarus.euangelium. Matth.j.c.Guid.

Sciendum. Ignorantia.i.negligẽtia infirmitate.i.carnis fragilitate.ſtudio.i.ex certa ſcientia.

Inter hoc. De tentatione,ſcilicet cum tẽtatur,& moleſtatur,& in primo motu moleſtatur animus.H.P.delectationibus.i.peccatis . pulſatur.ſ.animus.ſ.mouetur ad malum.remittitur.i.reprimitur talis motus.per delectationem,tunc inquinat per peccatum mortale.hinc & enim ver.aliâs inqoit prędicator egregius.tentatio id eſt peccati delectatio Io.ſic.xlix.diſt.c.j.verſi.ingenij verò.humana quippe. ver.corruptibilis,nec tunc deſperet homo tanquam credens ſe derelictum à Deo.quia vt dicit beatus.B quantuncũq; ſęuiat tentatio non putes te eſſe derelictum à Deo:quia ſcriptũ eſt cum ipſo ſum in tribulatione:nec tunc aliquo modo nocet talis concupiſcentia ex quo homo non conſentit:ſed potius cõtradicit.vnde Augu.ſi concupiſcentia,quæ pręter legem voluntatis mouetur in corpore dormientis peccatum non eſt: quantum magis non conſentientis:ſed omnino contradicentis.P.pondere.ad Rom.vij.iam verò.ver.dęmoniaca eſt.i.mortalis.H.humana tentatio.i.venialis.Gui.

Supertribus. vt.ſ.e.di.ſuper tribus.non eſt mirum hoc itaq;.Gui.

Quicunq;. Diſcreti ſunt , ſeparati per prædeſtinationem.& præſcientiam.H.exhorbitent per mortale peccatum correcti ab hominibus.In.j gl.in fine.adde cum ſecundum apoſtolũ omnes naſcuntur filij iræ . de conſe. di.iiij.firmiſsimè.P.in gl.apparente.in fi.adde.xxiij.q.iiij.ſicut nou eſt.Hug.

Firmum. Immobile.hoc verbum non eſt de apoſtolo fundamentũ dico habens hoc ſignaculũ &c. ſcdm.H.ſignaculum.hoc.ij.ad Timo.ij.horum fides.ver.verba. Augu.In.j.gl.ibi,prædeſtinatum adde aliâs imponeref neceſsitas prædeſtinandi Deo,qđ eſt falſum:qa omnia quæcũq; voluit fecit Deus in cœlo,& in terra vt in pſal.dicitur.& in fi. adde.ſ.ij.q.ij c.nullus.Guid.

Talibus, ſ.prædeſtinatis diligentibus . ad Ro.viij.c . in bonum.i.vt habeant verum bonum.P.exorbitant peccando mortaliter ad Gala.v.In gl.ſ.occaſionaliter . in fi.adde.nam ſicut dicit Greg.oculos quos culpa claudit pœna aperit.P.Gui.

Circuncíſio. Fides ſuſcepta in baptiſmo per dilectionẽ ad Gala.v.& hoc.ſub . fuit.H. currebatis per opera fidei perficiendo.H.& pro.i.ex dilectione.quę actum informat.P.ad Hebrę.vj.c.In.j.gl.in fi.adde ſed in apoſtolo ſuper iſto verbo dicit.G.æquatur pręputio circũciſio his enim qui in Chriſto volũt viuere virtutes appetendę ſunt,& vitia fugienda,media verò quę inter virtutes , & vitia ſunt,nec fugienda ſunt,nec appetenda,vt eſt circũciſio,& pręputium quæ nihil valent in Chriſto.P.

Non eſt tam iniuſtus. Fecerunt communia viij.q.ij. dilectiſsimi.

Ecce triplex. Scdm qđ dicit.Hu.debet hic eſſe.§.& durat vſq; ad.c.quõ.& hic icipit tractare de eo qđ dictum eſt.ſ.eo.§.ex præmiſsis.ſ.φ in charitate mortale peccatum nõ poteſt eſſe:ſed definit eſſe charitas in eo & tunc vitium dñatur adde etiam & probat Adã habuiſſe charitatem ſcdm.P.multa bona.ſ.Romanos.vj.c.& hic eſt ver.ſecundum.H Galatas.iij.c.ſanctificationem.i.innocentiã . item de qualibet.quidã hoc totum ponũt ſub.d.§ Romanos.ſed ab iſto loco vſq; ad.c.quõ videtur eſſe.§.Gratiani.ſcdm.H . quod verum credit. Bar.brix.ſicut per verba.ĩ.poſita apparebit.ꝓbat ergo Gra.per magnam circunlocutionẽ φ Adam charitatem habuit,quã amiſit,incipit tolle ab adulto , vel diſcreto.i. fac,vel pone vt eam amittat.H.oẽs qui.i.Io.iij.nõ diligit.i.qui non habet in ſe charitatem cum ſit adultus,& diſcretus.H . in euangelio. Matth.vij.luc.xvj.In gl.ar.contra in fi . adde ibi loquitur qñ non ſunt cõtrarij ſecus ſi cõtrarij eſſent vt hic Gui.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenta vnde fluxerint.*

Adam verò. Aliâs nõ eſt hic.§.ſcdm. H.& Bar.brix. In gl.dicens hoc in fi.adde vt extra de

1 biga.c.debitum.† in illo eni figuratum fuit φ ſicut fœmina de latere viri dormientis formata eſt.ſic eccleſia ex ſacramẽtis, quæ ex latere Chriſti dormientis in cruce profluxerunt.ſ.ſanguine,& aqua quibus redimuntur à pœnis quoad ſanguinẽ,& abluuntur à culpis,quoad aquam vt extra de cele.miſ.in quadam. in fi.& de hoc dicit Aug.dormit Adam,& de latere eius formatur Eua,dormit Chriſtus in cruce,& de latere eius fluxerunt ſacramenta.P.In glo.video in fi.adde idem per omnia.P.

Quomodo. Renouari.i.de vetuſtate peccati reduci ad illam nouitatẽ in qua fuit primus homo.H.iuſtitiam.i.virtutem.H.ex qua.i.ex aqua.hominem ad Coloc.iij perdidit.Geñ.iij.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Temperantia deſcriptio:& charitatem dupliciter accipi poſſe.*

Princeps. i.Diabolus qui eſt caput , & ductor omniũ vitiorũ,vel dicitur princeps &c.quia ab eo fuit initium,& prima origo omnis peccati , imaginem Dei. geñ.ij. Adam.ver.temperantia,hæc eſt virtus in qua moderan

1 tur naturales affectiones . † vnde ſic deſcribitur temperantia eſt dñium,vel domum rationis contra libidinẽ,& motus alios importunos.P.vel dic φ temperantia eſt virtus,qua libido cõcupiſcentiaq; rerum reſtenaẽ,& eſt temperãtia rationis in libidine atq; alios non rectos impetus animi firma,& moderata donatio eius partes continentia ſunt.Item eſt temperãtia animi virtus tẽperatio nõ vniuſcuiuſq; rei temperamẽtum ſcdm Pap.charitate,loquitur de charitate virtute,non de charitate i.naturali dilectione.quia illa non fuerant ſpoliati:ſed in ipſa vulnerati.P.H.Gui.vtrum autem & qñ vnus pro alio puniaẽ, ſcripſi de pœ.c.in quibuſdam.in.vj.q.& in.vj.quæſtio.ibi ſeq.

Primus homo. Examerôn,ſic dicitur examerôn.i. liber,vel opus ſex dierum,ab exa. qđ eſt ſex,& meron,qđ eſt dies,quaſi liber,ſeu opus ſex dierũ.

SVMMARIVM.

1 *Dei quadam epithete.*

Illa. Effigies.i.virtutum,qua ſolus Deus in homine operaẽ.

1 H.paternæ.dic vt leg.& no.ſ.e.di.j.Deus † qui ſimilis ſubſtantiæ propriè dicitur filius ſplendor gloriæ,& imago,ſeu figura paternæ ſubſtantiæ ad Hebræ.j.ſex hic.verba iſta deſignantur virtutes quibus homo Deum patrem,& filium imitatur.imago enim eſt cuius generatio per imitationẽ fit ſcdm.P. &.H.imaginem.i.imitationem.ſ.virtutum.H.fuit Adam.Ge. ij.vbi.j.poſtquàm lapſus eſt.Ge.iij.

Similem. Similitudo autẽ dicitur quoad gratuita : ſed imago quoad naturalia:vnde io geñ.j.dicẽ, fecit Deus hominem ad imaginem,& poſtmodum ad ſimilitudinem ſuam,& tunc eſt homo proximus Deo cum ei eſt ſimilis ſecundum.P.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Inter ſapientem , & prudentem differentia,& ſapientiæ , & iuſtitiæ ethymologia.*

Sapiens. Prudentiæ dicit Papias ſapiens dici ſolet,qui in

1 tellectũ † verborũ rimatur,prudens verò,qui ea quæ ſenſibus corporis accipiuntur,alij dicunt ſapiẽtiam in diuinis,prudentiam autem,vel ſcientiam in humanis negotijs poni.

poni. Sapiens dictus eſt à ſapore: quia ſicut guſtus ſumptus eſt ad diſtinctionem ſaporis ciborum, ſic ſapiens ad rerum innocentiam, quæ ſuot ſui: quia immutabilem ſubſtantiam ſortiuntur cōprehenſio veritatis, vel ſapientia eſt cognitio rerum, vel intellectus earum. & adde qd dixi. xlj. di. qd dicit. in princ. iuſtitia. iuſtitia cū ſit virtus non poteſt cū ſcelerato habere cōmercium, vt extra de ver. ſigni. forus. in fine. ibi etiam dicitur, ꝙ dicitur iuſtitia quaſi iuris ſtatus. vel dic ſcdm Aug. ꝙ iuſtitia eſt rectitudo voluntatis. & adde qd dixi. xxiij q. ij. c. j. in fi. iudiciū. verba iſta ſumpta ſunt de Iob. xxxix c. vbi ſic dicitur iuſtitia inductus ſum, & veſtiuit me ſicut veſtimento, & diademate in Deo meo, vt probet ꝙ vir ſapiens nunquàm eſt inanis, & hoc: amictus eſt prudentia inductus eſt iuſtitia, & veſtitus in iudicio. Dicitur enim actio inanis in ſcriptura, per quā non acquiritur finis æternus. vnde. j. ad Corin. xv. ſi Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt prædicatio veſtra, & fides veſtra ad hoc. ī. e. di. iij. inaniū. ſapiens eſt cum ſemper acquirit finem ſuum per tria quæ ſunt neceſſaria ad operationem per quam acquiritur finis. requiritur enim cognitio, quàm oportet eſſe amictam prudētia requiritur poſt cognitionem electio quam oportet eſſe veſtitam. iudicio eſt autem cognitio ſapientis amicta prudentia, quando ex omni parte eſt circuncißio agendorū. vnde Gre. omni. vij ſuper Ezeche. ſanctorum mentes vndiq; ſe circunſpicientes inuigilant, atq; in omni tempore ſuo pauoris, & ſolicitudinis occultum circunducunt: hoc enim eſſe amictum prudentia: quia circundatum circunſpectione per quam excluditur à ſapiente omnis ignorantia. electio autem ſapientis circūdata, & inducta iuſtitia, per quam inductionem perfectè excludetur à voluntate malitiæ: quia in omni ſuo motu eſt intentio bona, & voluntas. vnde Eſa. lxj. induit me veſtimentis ſalutis, & indumento iuſtitiæ circundedit me. gl. j. virtutibus, quæ habent eſſe in voluntate: operis autem executio oportet ꝙ ſit veſtita iudicio ꝙ eſt effectus prudētiæ, & iuſtitiæ, vt ponatur in operis executione qd dictauit prudentia, & ad quod ſequitur inclinabat iuſtitia, per quod veſtimētum iudicij remouetur in operando omnis infirmitas, de quo veſtimēto dicit Gre. xviij. moral. veſtimento vtiq; cum veſtimur ex omni parte circundamur, ille ergo ſic veſtimēto veſtitur qui ſe vndiq; bono opere protegit, & nullam partem actionis ſuæ peccato nudam reliquit: non ergo aliud per amictum, aliud per indumentum, & aliud per veſtimentum intelligitur, niſi mentem humanam circundatam prudentiæ varietate, rectitudine iuſtitiæ, & robore bonæ actionis, quæ dicuntur eſſe interna velamina, per quæ occultatur originalis peccati concupiſcentia ab oculis Dei, hęc ſunt. ſ. virtutes. nudus à virtutibus inuentus. geñ. iij. Guid.

Vt cognouerunt. Nudi erant. geñ. iij. de Moſe. exo. ij. & iij. & act. vij. ad Hebrę. xj. c. negauit, ad hebrę. xj. Pharaonis. exo. ij. & iij. c. iocunditate carnali. H. temporalis. i. tranſitorij. palatij in apoſtolo habetur peccati, peccatum enim putauit eſſe ſe lætari in aula Regis, dum fratres ſui affligerenť. H. dum fratri. ver. ſ. hebręo. exo. ij. Aegiptium, interfectum à ſe. xxiij. q. iij. non inſerenda. vetitus, & tūc dic deſperabiliter. H regis. ſ. pharaonis qui quęrebat occidere ipſum eo quòd interfecerat Aegiptium, vt in litera præmittitur ſecundum. H. Aegiptum. exo. vij. vſq; ad xiiij. dum diuino. ver. contempſit. educens filios Iſraël. P. ſignorum. i. miraculorum. H. eduxit. exo. xij. c. vſq; ad. xiiij. omnia. ver. quo autem. ver. loquebantur. viij. q. j. c. Moſes. & dic loquebatur. i. per ſubiectam creaturam. H. cum amico. exo. xxxiij. c. j. an non. ver. an nō dominum. ver. in ſeceſſum proijceretur. i. per poſteriora. an non. ver. ſpiritu. i. ſcientia, & gratia. præpoſuit. deuter. j. numeri. xj. qui tñ. ver. ad aquas: quia electi etiam deſperauerunt de potentia Dei, quaſi contradicentes promittent. Hug. exo. c. xviij. numeri. xx. excrepuit. i. extra rationem, quaſi malè, & cōtra rationem crepuit, & ita cum alijs egiſſent fiducialiter turbati Moſes, & Aaron populo murmurante. hîc diffidenter egerunt quod domino manifeſtante cognitum eſt non enim ex opere ipſorum aliquo, vel verbo hoc perpendi potuiſſet: niſi fortè: quia modo quaſi dubitans dixit nunquid poterimus &c. quaſi inde ſenſus affirmationis elici poterat: quaſi dicat poterimus ſcdm. H dictum ſi. numeri. xx. deuter. j. non exaudiſtis. i. quia non crediſtis voci meæ quam dedi. numeri. xiij. act. vij. an non. tertia pars. datus eſt. exo. iiij. c. conſenſum adhibuit. exo. xxxij. an non. ver. pontificatu. Leuiti. xxij. & xxiij. numeri. xvij. & xviij. an non. ver. oppoſuit. hæc hyſtoria habetur. j. q. j. c. ſi quis inquit. H. Leuiti. ix. numeri. xvj. prouocauit. deute. j. numeri. xx. nunquid. iiij. pars. vnctionis. primæ per Samuelem. H. directus eſt. j. regum. xvj. dominus ait. xiij. cor meum. i. ſcdm beneplacitum meum. xxiij. q. j. noli. & j. q. vij. ſi quis omnem. H. quomodo. ver. quærenti Saūli. j. re. xiiij. pepercit. j. reg. xxiiij. quo. ver. qui mortem. ij. re. j. inimici. ſ. Saūlis tā grauiſsimè: quia nuncium mortis eius interfecit: & haberi conſueuit hæc hyſtoria. ī. j. q. j. c. dñs declarauit quo. verſic. de ciſterna. ij. reg. xxiij. liberauit. i. Paralipo. iij. quo. ver. Micol. j. reg. xviij. & xix. archam. ij. reg. vj. & j. Paralipo. v. ait. ij. parali. v. vilior. i. humilior. ſi charitatem. ver. ſi reddidi mihi. ſub. ſ. mala. H. probationis. H. decidam. à ſublimitate virtutū. H. ab inimicis. ſ. ſuperatus, & vnct⁹. H. merito. ſ. abſolutione, & eius cōplicibus. H. inanis factus. ſ. à virtutib⁹ qui ſe vindicat à Diabolo ſuperatur ſecundum. H. vel dic inanis. i. à fructu manſuetudinis, quæ in Dauid abundauit ſecundum. H. rogabat dñm. iuſtitiam meā, quæ eſt in bonis faciendis. innocētiam, quæ eſt in non faciendis malis, quæ iuſtitia, & innocentia ſunt ſuper me. i. ſunt mihi à Deo, & non à me, vel ſunt ſuper me: quia vltra quàm dignus ſum habere, habeo Hug. & ita iam ſunt ſupra merita mea. P. iudica me. i. redde mihi innocētiæ meæ meritum non enim iudicari timet, qui ſe iudicari rogat: quoniam innocentiam meam ingreſſus ſum, quaſi dicat ideò iudicium non timeo: quia innocenter dixi, & hoc dicere non eſt elationis: ſed non ingrata confeſsio. H. deliquerit. ij. reg. xj. & xij. homicidium. ij. reg. xij. adulterium. ij. reg. xj. cuius pœnitentia. ver. adulterij, & homicidij. H. deniq;. ver. à propheta. ſ. Natam. audire me. ij. reg. xij. In. j. glo. in fi. adde, vel dic ꝙ non opponit Gra. ad id quod dictum eſt. ī an prin. di. in illo ✝ item ſine charitate, vbi dicitur ꝙ non habet charitatem, qui poſteà peccaturus eſt criminaliter. & oſtendit eſſe falſum exemplo Adæ, & Moſi, & Aaron, & Dauid qui habuerunt charitatē ſicut in litera probatur tantū poſteà amiſſa charitate peccauerunt mortaliter, & ita ponitur iſte caſus quamuis videatur valde prolixus. ſecundum Bar. brix.

Fugerat. Sanctus Dauid. j. regum. xx. & xxj. adhærebat per charitatem, cui ſiue. verba ſunt Grat. H. & P. dinumerationem. ij. reg. xxiiij. & j. paralip. ix. iudicauit. j. Paralipo. c. v. In. j. gl. ibi populum. adde hîc ſub. & non dubitatur grauius fuiſſe commiſſum qd &c. vt in gl. dicitur. item ſecundum. epiſtolæ Io. j. & c. iij. in fi. epiſtola. j. Io. v. verum hoc. ſcda pars faueat. quia in nullo fauet ei. H. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Duo contraria in vno eſſe non poſſe: quare cauendum ab idololatria.*
2 *Antichriſtus quis appelletur.*
3 *Nullum eſſe ſine peccato.*
4 *Quare poſt baptiſmum non ſit redeundum ad peccatum.*
5 *Qui non ſunt fideles miniſtri.*

Si enim inquit. ſ. Io. j. Io. iij. & hoc. c. diuiditur in tres partes. in prima probatur per
1 intentionem literæ, quòd non intellexi Io. Apoſtolus ✝ niſi cōiunctum in habendo charitatem ſimul, & ſemel peccare non poteſt: quia Chriſtus, & Diabolus ſimul in vno corde eſſe non poſſunt, & hoc probat per Dauid redde &c. item ſcienti bonū & non facienti &c. quia ſicut corpus ſine ſpiritu, ita fides ſine operibus in hoc conuincit aduerſarium: quia non ambulat ſicut Chriſtus ſecundum Io. præcepit. ſ. Io. filioli. j. Io. v. in fi. ſi à ſimulachris. i. ab idolis. id eſt à cultura idolorum, quaſi dicat cauete vobis ab idololatris, vel ab hæreticis. i. à doctrina hęreticorum qui ſpeciem ſanctitatis ſibi aſſumunt; qui prauis dogmatib⁹ gloriam Dei incorruptibilis, in ſimilitudine incorruptibilium rerū immutant per mortale, vel veniale. H. & in eadem. ver. epiſtola. j. Io. j. ſeducimus, decipimus, & trahimus

ad maiora peccata. H. veritas non eſt. Deus enim ab elatis ſe
ſubtrahit H. P. ſi confiteamur primo Deo, poſteà ſacerdoti.
H. fidelis eſt. i. verax dando, quod promiſit, ipſe enim promiſit
humilibus gratiam. H. remittat in hac vita. H. peccata. ſ. mino
ra. H. ab omni iniquitate i. vitio mortali. P. facinus, quod eſt
nefas dicere. xxiij. qō. iiij. quid ergo. P. & verbum. quod dicit
quãto maior es, humilia te in omnibus. H. eccl. iij. H. exiſtimo.
ver. verba Hieronimi. ille. ver. ſ. Io. amicus meus. ironicè, quaſi
dicat inimicus veritatis H. contrarias ſibi. ſ. omnis, qui natus
eſt ex Deo non peccat: ſed & ſi dixerimus, quòd peccatum nõ
habemus &c. H loco. ſ. j. Io. c. filioli. quaſi diceret quibus debeo
prouidere, & vos mihi obedire. H. aduocatus iuſtus ſacerdos
ĩ. e. di. vj. c j. & bene dicit aduocatum in ſingulari numero nõ
in plurali: quia vni ſacerdoti debemus confiteri. ĩ. e. diſt. vj. c. j.
Laur. pro noſtris. ſ. fidelibus, ſe, ſic. ĩ. e. c. ver. quid dicit. noſce. i.
dilige. veritas, id eſt Chriſtus. H. ille. ſ. qui pro inimicis roga-
uit P. ambulauit. in via iuſtitiæ. H. ambulare pro modulo ſuo
de virtute in virtutem proficiendo. H. P. imò qui. ver. perſeue-
rant. finaliter. H. peccare non poſſunt, id eſt non contingit eos
peccare finaliter. H. lucis ĩ. ea. diſt § hoc idem iuxta finem. Be
lial. ij. ad Corinth. vj. Belial interpretatur apoſtata, & ipſe pri
mus apoſtauit P. iuſtitia. vt. xxxij. q. j. cum renunciatur vbi de
hoc ad idem j. diſt. iij. ille rex. & diſt. v. conſideret. Antichriſtus
2 appellatur qui contra Chriſtum venturus eſt, non quo quidã
ſimplices intelligunt antichriſtum ideò dictũ: quia ante Chri-
ſtum venturus ſit. i. poſt eum veniet Chriſtus nõ ſic: ſed anti-
chriſtus græcè dicitur ꝙ eſt contrarius Chriſto latiòe anti eñ
gręcè in latinum contra ſignificat Chriſtũ enim ſe mentietur
dum venerit, & contra eum dimicabit, & aduerſabitur ſacra-
mentis Chriſti, vt veritatis eius euangelium ſoluat: nam in tẽ
plũ Hieroſolimis reparare, & omnis veteris legis cęremonias
reſtaurare tentabit ſed ille antichriſtus eſt qui negat Deum eſ
ſe Chriſtum contrarius enim Chriſto eſt, omnis, omnis enim
qui exemit ab eccleſia, & de vnitate fidei pręſcinduntur, & ipſi
ſunt antichriſti ſecundum Iſido. illico. ſic. xxxij q. ij. cum renũ-
ciatur, & xv. q j nec is. vnde etiam. ver. redde mihi. l. diſt. cum
exaudiero, & c. ponderet. ſalutaris. j. Chriſti per cuius fidẽ ſal-
uamur, vel. i. gratiam prophandi, vel generaliter gratiam ſcdm
H qui ita exponit. l. diſt. ponderet. & c. cum exaudiero. qui di-
cit. ver. paulatim. interſerit verba Io vt ea exponat. H. & ſuper
j Io. j. ego ſum. ver. ecce. expoſitio. H. nunquid. Io. xiiij. ĩ. viij.
diſt. ſi conſuetudinem. xj. q. iij. abijt. ſcienti bonum, hæc eſt epi
ſtola Ia. H. iiij. c. ſine ſpiritu. i. anima. H. operibus. exterioribus.
H. Ia. ij. mortua eſt. i. inutilis non valens ad vitam ęternam, nõ
viuificans. H. nec grande. ver. vnum Deum. cui in his quæ etiã
videntur eſſe mala obediendum eſt, vt in concor. hîc alle. per
Io. credant. Ia. ij. qui dicit. verba ſunt Io. H. eligat. verba Hiero.
3 H. † Hic incipit ſecunda pars in qua probat per. vj. authorita
tes quòd nullus eſt ſine peccato, nec infans vnius diei Ioan. de
fict. & hoc probat. j. per Ia ij per Dauid. tertio per Iob. quarto
per Io. quinto per Petrum. ſexto per Paulum. Io. de. & eſt con-
ſtructio ſuſpenſiua vſq; ibi, verũtamen &c. aduerſarius Ioui-
nianus ſi manet. verſi. ſi autem. verſi. ſimilitudinem. per omnia
H peccatum non fecit hoc dixit Petrus in ſua epiſtola. j. c. ij.
in ore eius quaſi dicat, nec etiam verbo peccauit Hug. maledi-
cere, quaſi ſeductor, & dęmoniacus Hug tanquàm agnus. hoc
etiam ſumptum eſt de Eſa. liij. actu. viij. c. princeps. i. maior, &
caput, & ductor mundanorum ſ. qui Deo præponunt munda-
na. H P. in eo nihil. Io. xviij. ſe. i. illum. ſ. Chriſtum. H. nos au-
tem. ver. epiſtolã. Ia iij. c. dicentis in multis offendimus omnis.
H. infans, & ſi. ad Ephe. ij. quis enim. ver. hoc habetur in prouer.
Salo. xx. c. caſtum. i. ſine peccato. H. à peccatis, ſaltem venali-
bus. H. rei. i peccatis obnoxij. H. pręuaricationis Adę. i. Adæ
præceptum dñi præuaricantis. H. geñ. ij. c. vnde. verſic. ecce ait
hoc habetur ĩ. e. q. iiij. vir cum propriis iniquitatibus. i. peccatis
in commixtione, & generatione commiſsis. Petrus, & beatus.
hic incipit ſecunda pars. c. ſcdm Bar. brix. ſed ſcdm Io. de. eſt
totum continuum cum dicto proximo prędicto, & eſt autho-
ritas quæ inducitur ad id quod ſ. dicitur ſcdm Io. de ſi. & ſunt
verba Iob. vſq; ibi, verumtamen &c. non tamen ſecundum no
ſtram tranſlationem, vt. ĩ. dicit. H. Iob dixit. ix. c loquetur im-
pia. i. mentior. H. manibus, id eſt ſi dixero me eſſe purificatum
ad modum niuis, & eſſe lotum ab omni peccato, & omnia ope
ra mea eſſe bona. H. ſorde peccati. H. extractum. i. iniquitatum
verumtamen. ver. poſt peccata. baptiſmi. ſ. poſt baptiſmum cõ
miſſa per ipſum temperat. Io. in Epiſtola. j c j. & ſi quis. verſi.
aduocatum. i. apud patrem nobis patrocinia præſtantem: ſed
non eſt aduocatus niſi eum vocantibus diſpliceant, ergo tibi
peccata clama, & ipſe audiet, & liberabit. H. propitiatio. i. pro-
pitius interceſſor hoc ad credentes ver. verba Hieronimi Deũ
pollicetur. Io. ij Petrus apoſtolus. ver. dictum Io. xij. lotus eſt.
ex hoc Petrus intelligitur baptiſatus de conſe. di. iiij. quando,
&. c. ſi eos. H. & dicit lotus. i. purgatus à mortalibus peccatis P.
lauet, niſi ſordęs venialium. tu es Petrus Matth. xvj. ab ancilla
l. di. conſiderandum negat. Io. xix. Simon. Luc. xxij. Satanas. Io:
xiiij. rogaui. xxj. di. § j. iuxta fi. ſi verò. ver. iam dimiſſa. Matth.
vj. cathecumenos. ſ. tantum. H fidelibus Chriſtianis, ſacramen
to fidei. ſ. in baptiſmo imbutus. Paulus. ver. in prima epiſtola
ad Corinth. j. c. caſtigat. i. reprimit Hug. corpus ſuum. i. illici-
tos motus corporis. H. ſeruitutem. ſ. rationis. H. redigit. actuũ
xx. illud cum alio tendat ſeruituti ſubijcitur corpus, dum non
ſuam. ſed ſpiritus perficit voluntatẽ. H. reprobus, id eſt à Deo
reprobatus. H. ad hebræ. vj. c prolapſi. ſub. poſt hoc rurſus. q.
4 d. eos dico ſi baptiſentur rurſus &c. oſtentui. i. irriſioni. † hîc
oſtenditur duplex ratio: quare non debent poſt baptiſmum
in peccatum cadere: non enim poſſunt vltra rebaptiſari in re-
miſsionem peccatorum, & inſuper contemnunt, & oſtẽtui ha
bent filium Dei ſecundum. H. ſi autem. ver. Nouatianus, ab hę
reſi arce. H. & ait hebræ. vj. confidimus, quaſi dicat non incre-
paui, & terrui. H meliora, quàm combuſtionem. H. viciniora.
quàm ſint ſpinæ, & tribuli reſpicit ad ſuperiora vbi de iſtis mẽ
tionem fecerat. H. operis. præteriti boni. H. dilectionis præte-
ritæ. H. qui. i. quia miniſtratis. olim. H. & re vera. ver. verba. Ie-
re. Libêri. Hic incipit tertia pars. c. in qua probat per quatuor
authoritates, quod dictum eſt. ſ. in particula. d. ſcdm Io. de. co
rona eſt, ſimiliter nec peccatum: quia neceſsitas non habet le-
gem. de conſe. di. j. ſicut. H. volẽtis, hominis ipſum velle. H. ad
Ro. ix. carentis ipſum carere. i. operari. H. miſerentis. i. non eſt
ex libero arbitrio hominis bonum volentis, vel operãtis ipſa
bona voluntas. vel operatio: ſed ex miſericordia Dei non eſt
ab homine: ſed à Deo, qui per gratiã appoſitam facit nos velle
occurrere, non quia ſine voluntate noſtra nihil boni agit, niſi
diuinitus adiuuetur. H. P. ſemina. i. opera. H. incentiua. i fuerit
incendio, & ſuggeſtioni Diaboli. H. fundamentum. i. fidẽ. H.
ſupponit. j. ad Corint. viij. aurum. contemplando Deum. H. j.
ad Corinth. iij. argentum. diligendo proximum. H. lapides pre
tioſos. bona opera faciendo, quaſi dicat ſimus tales, vt tantum
cogitemus, quæ Dei ſunt ſiue in contẽplatione Dei, ſiue in di-
lectione Dei, & proximi, ſiue in operibus bonis. H. P. ſecura. in
hac enim vita non eſt ſecuritas perſeuerantiæ. xxxij. q. v. ſi Pau
lus. ſedet. q. d. cum mora. H. leo. i. Diabolus. interficiat mente,
vel corpore. q. d. ad hoc ſedet vt ex innocenti faciat nocentem
ꝙ ſi non poterit corpore occidat. H. & vaſa ver. hoc inuenitur
in libro IESV filij Sirath. c. xij. vaſa dicta ſunt à vadando, ꝙ
in eis vehebatur eſca, quorum genera multa ſunt. figuli. i. Dei.
figuli cõpoſitores luti vocantur à ſugiendo, & plaſmãdo dicti.
fornax. Fornax eſt ab igne nominata, fos enim ignis eſt ſcdm
Pap. dic fornax. i. tribulationum, hoc eſt qd ſequitur. tentatio.
ſimile. xxiij. q. iiij. hæc autem vita tribulationis ad hoc facit,
quod dicit Auguſt. ſi exceptus es à paſsione flagellorum, exce-
ptus es à numero filiorum, & videas quod dixi. vij. q. j. aduerſi-
tas in alio loco eiuſdem libri Ieſu filij Sirath. c. ij. ad. i. contra tẽ
tationem. ſ. diaboli, vt non vacilles, non ſuccumbes quãcito ve
nerit tentatio. rurſus. ver. Iaco. ait. j. c. factores. opere. H. nõ au
ditores tñ iuſti ſunt; ſed legis factores ſecundum. H. in ſpecu-
lo. corporali, hîc repete quantum. quantũ ad huius verbi decla
rationem, quod dixi. xxxvj. di. § ecce. in fi. oblitus eſt. quia non
rem: ſed vmbram ſolam vidit ſicut ille qui habet ſolam verbo-
rum vmbram

rum vmbram,non rem.H.i.corpus operis.P.fruſtra.ver. monuit Ia.v.inquit Iac.ij.c.concluſit.i.concludi permiſit verbum eſt apoſtoli in epiſtola ad Ro.xj.in fi.H.omnibus.i.hominibus de omni genere hominum non quòd nullum damnaturus ſit qđ quidam falſò opinati ſunt:nam plures ſunt vocati pauci verò electi. Matth.xxij.ſub delicto.ſub.ita tamen.H.Petrus.ver. in ſecunda epiſtola ſua.ij.c.doctoribus.ſub.inquit Petrus turbinibus.i.impetus,& inſtinctu demonium.P.caligo tenebrarum i.pœnæ infernalis.H.vanitatis.i.vanitatem loquentes.i. dicentes ſe eſſe iuſtos cum ſit vanum,vel loquentes ſuperba vanitatis.i.ſuperba,& vana in eodem ſenſu legitur ſuperbam vanitatem ſcdm.H.conuerſi ſunt.iterato.apoſtolicus.i.Petri.H. plus audiunt.illi qui libenter audiunt qđ volunt nō ſunt fideles miniſtri domini.† vnde Augu.ille fidelis tuus eſt, qui non quærit à te audire quod voluerit ſed qui quæritur facere qđ à te audierit Io.ver.ecce Epheſi.apo.ij. &.iij.ſcio.i.eligo, & approbo.H.laborem.ſ.habitum in prædicatione,& huius.H.patientiam.in aduerſis.H.propter nomen.q.non pro huius mundi mala laude.P.habeo,huc uſq; locutus eſt bonis de eccleſia illa nunc loquitur malis de eadem eccleſia:nam per Epiſcopum intelligitur illa eccleſia in qua erāt mixti boni,& mali,& ideò nunc loquitur his nunc illis Hug.aduerſus te.i.malos qui vitæ ſunt.H.charitatem.i.dilectionem Dei,& proximi primā,quā olim habuiſti. H.prouocat.apoca.iij.c.ad opera.bona.H.paucos habere.bonos reſpectu malorum qui erant ibi.H.veſtimēta ſua.i.veſtem innocentiæ quam ſumpſerunt in baptiſmo,vel virtutes ſecundum.H.cum eo.i.ad exemplum,& ſimilitudinē eius in albis.i.in innocentia,& cæteris virtutibus ſecundū poſſe ſuum quod patet per hoc ꝙ digni ſunt vt cum eo ambulent q.d.tales ſunt qui dignè ſequi poſſunt eum.H.P.memēto hoc ſcribit angelo Ephe.H.& ecce.ſub.cui ſcribit,& hoc angelo ſumine.H.& ſcio.ſub.cui ſcribit,& hoc angelo pergami H.vbi.ſ. in peccatis,& in mente habere.ſub.memento cui ſcribitur,& hîc ſardis.H.& reliqua.ſ.quæ ſunt in apoc.iij.vtiq; dicit. ſibi reſpondet.H.pauliſper.Hîc incipit quarta pars in qua probat per ſeptem authoritates illud idem quod dictum eſt.ſ.in duobus articulis.d.Io.de.faciunt dicere.ſ.ipſi falſi doctores, Io.ad Ioānem.Matth.xj.ignoret.hoc habetur.xxxij.q.iiij.quis ignoret,ibi exponitur.H.legi.ſ.naturali,vel conſuetudinariæ:nam tunc lex data non erat,vt.xxxij.q.iiij.dixit conſuetudo enim accipitur pro lege cum deficit lex.ſ.j.di.conſuetudo.P.tempori ſuo.ad hebræ.xj.ſeculorum.ad Corinth.x.Dauid.hic incipit tertia pars.c.ſecundum Bar.brix.cor domini.j.q.vij.ſi quis omnem.acto.xiij.furti &c.ſub.& in domino ſperans.q.d.non in me.non infirmabor.i.non titubabo inter peccatores.proba me domine,& tenta me.i.tentationibus me proba,& probatū me oſtende.vre igne ſancti ſpiritus renes meos.i.delectationes meas,& cor meum.i.affectiones meas.P.tētatus.ij.regum.xij. c.Salomon.ver.reuelatum j.reg.iij.à Dei amore.iij.reg.xj.& ij.eiſdem vlti.Manaſſem.verſi.impiiſſimum.ideò ſic dicitur: quia Eſaiam ſecare fecit ſexta linea per medium dierū refert. ij.paralipo.xxxiij.aliàs.xiiij.c.Ioſias.verſ.ij.paralipo.xxxiiij aſs xv.vir.ſanctus à principio.H.confoditur.ij.paralipo.xj. Iſuac ver.j.eiſdem.iij.ſuperfluum eſt.vbi tñ ſit manifeſtum Hug. & terram.ſub.ideò propter offenſam terram &c.H.non intrauerunt numeri.xx.& deute.j.&.xxxiij.c.cum beatus.verſic.Iob. iiij.c.ſi contra.ver.ſi in ſeruos ſuos.i.ſeruis ſuis nō credit.i.incredulitatem reſpexit ſatis eſt credendum hanc literam eſſe falſam,& ſi auferatur non credit, plana eſt poſteà ſecundum H angelos ſuos.i.apoſtaticos.H.quòd verſic.cecidit. Lucæ.x. mittebat,niſi peccaſſet erat nuntius Dei Laur. in paradiſo.ſ. in empireo cœlo,H.lapides.i.inter angelos.ix.ordinibus diſtinctos:ſed.xij.dicit propter.xij. lapides pretioſos.vel.xij. dixit propter perfectionem quæ erat in eo,& duodenarius numerus perfectus eſt,& ſanctus propter.xij.apoſtolos.propter.xij. filios iſraël,vel eſt in litera ix.H.lapides.apo.xxj. vulneratus.i. deliberatus Hug.deſcendit.i.detruſus eſt.H.in euangelio Luc. x.c.& loquitur ſequens authoritas de cauſis quomodo à principio cedit in aerem iſtum ſecundum.H.ſi altiſſima.ver. cecidit peccando.H.in cœlo.id eſt in angelis.H.in terra, id eſt in hominibus.virtus,id eſt potentia,& efficacia.H.in lūbis eius. ſub.eſt Iob.xl.obumbratur,id eſt ſub vmbra.& ſpecie boni latent,& non cognoſcuntur quales ſunt intus.H.dormit, id eſt quieſcit ſecurus.H.traoſimus,hic incipit quinta pars in qua concludit, & dicit quòd omnis creatura eſt ſub vitio non quòd peccaſſet:ſed quòd nulla eſt quæ peccare non poſſit Io. de fict.ſecundam partitionem,primam enim partitionem iam tractauerat in ſuperiori parte operis ſui.Hug.negat Iouinianus.H.Guido.In gloſſ.ſimiliter.in fine.adde,&.c.aliud.vbi de hoc.In gloſſ.dicendo.in fine.adde quaſi dicat ne malam ſecuritatem aſſumatis dicendo vos eſſe ſine peccato Hugo. In gl. hîc appetit in fine.adde vel dic quòd poteſt intelligi de prædeſtinatis coniunctis.H.In glo.exemplo. in fine.adde vel dic via per quam itur Hug.in glo.in præmiſſo. in fine. adde vel dic veritas per quam itur H.vel dic,via.imitantibus me. veritas, diligentibus me,vita vſq; in finem perſeuerantibus, in me ſecundum Hug.In glo.in primo.in fine.adde vel dic vita in qua viuitur,& regnatur.H.In gloſſ.cum credere, ibi, bonum operari.adde videtur contrarium notari.xxiij.diſtin.qui Epiſcopus. in gloſſ.prima creationem.& ibi ad Corinth.adde.j xij.c.In gloſſ.fide in fine.adde quòd fides eorum eſt informis.In gloſſ. ſupple in fine.adde. G.ſiue hoc ſubauditur non habet locum ſi hoc eſt in textu.In gloſſ.j.hoſtiam,ibi pro peccato adde,vt planius dicatur expone quod dicit textus Deus pater fecit ſe,id eſt Chriſtum peccatum &c.vt hic dicit gloſſ. In gloſſ.in ſecunda.ibi,ad Corinth.adde.v.c.In gloſſ.vt enim in fine.adde,& ideò lingua noſtra circuncidenda eſt:quia dicit Salomon in prouerb.xviij.c. in manibus linguæ vita, & mors vnde eſt circuncidenda per cultellum diſcretionis propter quod dicit beatus.B.ſi in manibus linguæ eſſet tantum vita,& tunc eſſet circūciſio facienda.ſi tantū mors opus eſſet abſciſione, non circunciſione.P.In gloſ j.diuerſis in fine. adde dic quòd Diabolus non intendebat hoc poſtulare: ſed vt eos cribraret ſicut paleam,ſcilicet vt malitia ſi qua eſſet remaneret in eis,& bonum per varias tribulationes recederet: hoc enim intendebat Diabolus, licet contrarium acciderit cum domino pro ipſo rogauerit,vt hîc dicitur. P.In gloſſ.ſcilicet Deus. ibi in finem.adde ſcilicet bonum Io.de fict.In glo.j.allicuit.adde poteſt dici vt dixi ſupra eadem diſtinct.j.ſi peccatum.ibi videas.In gloſſ.alia,ibi,in libro regum.adde.iij.c iiij. In glo.ſ.viij.quæſtio.in fine.adde,& ſub.prauum quid reperit aduerſus habitantes &c.ſecundum Hugo.In gl.per ipſum adde quòd facit eos videri bonos cum ſint mali.H.Gui.

☞ SVMMARIVM.

ſ *Perſeuerantia virtutis adiumentum & quatenus accipiatur.*

Apoſtolus. Diligere,ex charitate Hug.mox addidit ad Roma.viij.his qui. quaſi dicat non recedentibus:ſed perſeuerantibus omnia &c.Hugo.in eodem. verſicu.verbum Gratia.pluries inſertum in hoc.c. & iſte.reprobus.H.accepiſſe fidem.H.amiſiſſe,ſcilicet fidem.H.inquit. ille reprobus.vita.id eſt conuerſatione.H.adhuc.ver. non accipi,ſcilicet fide.H.in eodem.verſi.verbum Gratiani.in bono ſ.in fide,& charitate Hug.permanſerunt.finaliter.H.propter. verſi.vtiitatem,aliâs humilitatem,id eſt profunditatem cadere &c. verba grati. inſerta vſq; ibi.ſ.qui perſeuerauerit &c. Matth.xxiiij.item.ver.verba Gratiani.In.j.glo.ibi is qui.adde quaſi diceret non recedentibus:† ſed perſeuerantibus omnia cooperantur in bonum,ſcilicet his qui ſunt vocati.ſ.qui prædicatores,vel per orationes.ſ.inſpiratione ſancti.i.ad ſanctitatem,& hoc non propter meritum ſuum:ſed ſecundum propoſitum Dei.i.ſecundum prędeſtinationem Dei quaſi dicat:quia ſunt vocati non eſt aliunde quàm ex Dei prædeſtinatione, & ex Dei prędeſtinatione eſt:quia omnia cooperantur in bonū non ex meritis eorum.H.In glo.j.propter ſecretum.ibi, Dei. adde.ſ.quare Deus dat perſeuerantiam quibuſdam in bono,& quibuſdam non,hoc enim ignoratur.ſ.di.iiij.§.verum hoc.c.ſi ex bono.ſecundum Hug.Guid.

Mirandum. Solutionem huius quæſtionis potes ſumere quod habetur.j.iiij.di.ſi ex bono ibi ô altitudo diuitiarum &c.P.perſeuerantiam.finale01 euangelium.Matth.xxiiij.Gui.

Multi. Bene.i.ex charitate.H,incipiont.ſ.operari. H.in malo.i.peccato mortali.H.non autem hîc argumentatur Grat.ex præmiſſa authorirate Grego.H.

Quarta pars ſecundę diſtinctionis tractatus de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Reprobi an habeant charitatem.*

ILlud autem Gregorij. Hîc incipit quarta pars ſecundę diſtinctionis tractatus de pœniten.in qua magiſter incipit loqui de hypocritis,qui aurũ vidẽtur populo:ſed coram Deo ſunt ſtercus,& hoc
1 probat Gra.per ſequens.c.Io.de ſict.reprobis,† vnde non poteſt oſtendi,ꝙ reprobi aliquando aliquam non habẽt charitatem cum illa authoritas tantum intelligatur de hypocritis qd ex verbis ipſius Gregorij innuitur.H.P.per damnatum.alia litera habet per damnum illud quod replet.ſ.triſtitia : ſed hæc habet per damnatum illum quem replet hominem &c.ſic legitur replet.ſ.malitia ille Leuiatham.H.Gui.

Quinta pars.ij.diſt.de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Quales fuerint creati angeli.*
2 *Qualiter & vnde peccatum ſequutum.*
3 *Superbia quædam ſignificationes.*

QVod verò. Reprobi.Hîc incipit quinta pars ſecundæ diſtinctionis tractatus de pœniten.in qua dicitur quòd Diabolus habuit charitatem ſecundum Io.de Deo.& Io.In gl.in charitate.adde.ſ.informata, vel in veritate gratuitorum in qua creatus eſt ſicut omnes an-
1 geli ſecundum Hug.† & in fine.adde dicunt quidam quòd omnes angeli boni,& mali creati ſunt boni,& in charitate.& in beatitudine.& ab initio ſuæ creationis Diabolus fuit bonus & habuit charitatem à qua poſteà peccando elapſus eſt , hæc ſententia ſaoorabilior,& verior eſt.in hac ſententia fuit Gratianus,& in hoc ſequitur eum Hug. Alij dicunt quòd omnes Angeli creati fuerunt boni,tamen ſine charitate,& diſtingũt fuerunt creati boni,id eſt ſine vitio,& innocentes.Item creafuerunt iuſti,& innocentes,vel boni bonitate naturalium , nõ bonitate gratuitorum non boni vel iuſti.i.exercitium virtutum habentes:ſed iſtorum. Quidam dicunt ꝙ mali angeli nunquã habuerunt charitatem:ſed ita in ſtatu innocentiæ fuerũt vſq; ad lapſum. Alij iſtorum dicunt,& veriſimilius ꝙ ſtatim fuerunt ex naturalibus moti ſunt,vt vellent habere charitatẽ,
2 & ſic eſt eis collata ſecundum.H.de hoc.j.e.gl.vltima.† In gl. ſed vnde fuit.in fi.adde & poteſt dici quòd ex deordinatione appetitus tendentis in diuinam aſsimilationem vltra terminũ ſuæ naturę à Deo ſibi ſtatutum,& ex tali deordinatiõe ſecuta fuit aduerſio à Deo & ſic peccatum.& ad hoc facit gl.ſuper illud pſal. Deus quis ſimilis erit tibi vbi dicitur ꝙ qui per ſe volt eſſe Deo,vt diabolus qui noluit eſſe ſub eo, & homo qui vt ſeruus noluit tenere præcepta:ſed voluit vt in illo ſuperdominãte eſſet quaſi Deus.& ſi quæris ad quod genus peccati reducitur illa deordinatio poteſt dici quòd ad peccatum
3 ſuperbiæ.† ſed ſciendum eſt quòd ſuperbia tripliciter accipitur vno modo,prout ſumitur habitualiter , ſcilicet quædam humilitas,aliâs intelligibilitas ex naturæ flexibilitate,vel ex fomitis corruptione ad ſuperbiendum,& ſic dicitur ſuperbia initium omnis mali eccleſia,x.alio modo dicitur ſuperbia ſecundum quòd aliquis actualiter ſe offert extra præcepti limites, vt præcipienti non ſubijciatur,& ſic non eſt ſpeciale mandatum.ſed quædam generalis conditio omne peccatum continens ex parte aduerſionis.tertio modo dicitur ſuperbia inordinatus appetitus propriæ excellentiæ,& præcipuè in dignitate,& honore,ſic eſt ſpeciale peccatum vnum de ſeptem capitalibus peccatis,& ſic primum peccatum angeli ſuperbia fuit, quod patet tam ex deſiderato:quia eminentiam dignitatis appetijt,quàm ex eo quòd monit eum : quia ex conſideratione propriæ dignitatis,pulchritudiois in peccatum ruit.P.& adde quod dixi.ſ.ea.di.j.§.econtra.in fine.& quod dicam.j.c.proximo.iuxta finem.In gl.ſ.xvj.q.j.ibi in cœlo. adde ad idem.j. c.proximo.ver.habuit ergo.ibi,de hoc.& ibi nunquam habuit adde ſed contra in eo quod legitur,& notatur . xxvij.qõ.ij.§.ex his omnibus de hoc etiam notatur.xxiij.diſt. qui Epiſcopus. Guido aliâs Archidiaconus,ſeu Cardinalis.

SVMMARIVM.

1 *Qualis fuerit Diabolus.*
2 *De his quæ angelis ſunt collata.*
3 *Imaginũ ſpecies,& ibi de quibuſdam generibus lapidum.*
4 *Quorundam animalium propria.*

1 **Principium.** Eminentiorem.† excelſus fuit Diabolus per naturalium prærogatiuam , vt j.dicam.dicitur etiam exaltari per victoriam quam qñq; habet contra homines.vnde in pſal.exaltaſti dexteram deprimẽtium eum.Quam victoriam timens Dauid dicebat illumina oculos meos ne vnquàm obdormiam in morte nequando dicat inimicus meus præualui aduerſus eum.item dicitur exaltari per ſuperbiã,vnde dictum eſt ei Eze.eleuatum eſt cor meũ in decore tuo cũ ipſe dixit Eſa.xiiij.aſcendam in cœlum,& ponam thronum meum ad aquilonem,& ero ſimilis altiſsimo.P. propheta.Eze.xxxj.cedris.Cedrus in terra Aphrica,atq; Aſſyria naſcitur,& eſt cedrus arbor alta cuius lignum eſt iocundi odoris,& diu durãs,nec à tinea vnquàm exterminatur.Cedri ſignificant excellentioris potentię viros in malo ſcdm Papi. gręci vocant cedros,& habent ſolia,quæ ad ſimilitudinem cupreſſi frondent in templis ideò ponitur propter durabilitatẽ huius ligni radix dicitur cedria ex qua libri prælunciniæ tineas patiuntur,nec tamen conſeneſcunt ad ſimilitudinem cupreſſi abietes. abies eſt nomen arboris ſic dicta ab eundo ſic ꝙ præ cæteris arboribus abeat.i.longe erat,in ſublime tẽdat,quæ ſecundũ Iſido.expers eſt terreni humoris,humilis eſt,& leuis,& dicit Pap.ꝙ hanc quidam vocant gallicam,& hoc propter cãdorem . platani.Platanus à latitudine foliorum dicta , vel ꝙ ipſa arbor patula ſit:nam platos gręce planum vocãt cuius formã,& nomen expreſsit quis dicẽs quaſi platanus dilatata ſum &declinatur hîc platanus platani ſcdm Pap.H.virtutũ.i.angelorũ.H.procerę.ſciendum eſt ꝙ proceres,vt ait Pap.ſunt principes ciuitatum.q.pręcedentes eo ꝙ ante omnes honore pręcedant.celſitudinis.i.ſublimitatis , & hoc ſimilitudinariè dicit agmina,agmen,nis dicitur ab ago,agis:quia vbi agmen eſt ibi actio frequenter,& ſcdm Iſido.dicitur ab agendo.i.eundo.ſ.ꝙ in longitudinem dicunt ineſſe ſicut cũ exit à portis ciuitatis, vbi colligitur agmen,& cũ exit agit ſcdm poll.excelſa . in gra-
2 tuitis,& in naturalibus.† Nota ꝙ quædam ſunt collata angelis cõiter in ipſa creatione:ſed differenter,quędam cõiter,& pariter illa.ſ.collata cõiter,& differenter ſunt tria.ſ.naturę.ſeu eſſentiæ ſubtilitas intelligentiæ proſperitatis liberi arbitrij humilitas:non tñ omnes in his pares fuerũt non alij alijs in eſſentia ſunt ſubtiliores,alij alijs intelligentia ſunt pſpicaciores,alij alijs in libertate arbitrij ſunt habiliores , & hęc ſunt illa , quæ cõiter in creatione ſunt collata angelis:ſed differunt illa verò, quę angelis ſunt collata cõiter pariter,ſeu ęqualiter ſunt illa,ꝙ ſpirit⁹ indiſſolubiles,quòd immortales,quòd indiuiſibiles:hęc enim oĩa & ſimilia omnes cõiter habent,& ęqualiter,i.nõ impariter gratuita,vt ſunt virtutes,& quędam alia dicta omnes cõiter(vt credimus)habuerunt:ſed differẽter in caſu mali angeli illa amiſerunt H.P.nec ęquata in gratuitis,vel naturalib⁹ illis,nec in illis,quæ ſunt illis collata communiter : ſed differenter Hug.frondibus.dicitur Ezechie.xxxj.c,decorauit eum. quia minus pulchra comparata pulchrioribus reddunt , id eſt faciunt ea videri pulchriora,quàm ſint.Hugo . P . iſta arbor.

ſ.lucifer

ſ.lucifer.H.in paradiſo.i.in cœlo empireo.ſ.loco iocundo, & delectabili.H frondes eum ornantes.H.habuit,lucifer. venia damnatus.vnde,& ſerpens non fuit requiſitus in paradiſo de culpa:quia per confeſsionem non reuocabitur ad vitam.ſ.ea. diſt.j.§.ex his itaq;.H.huic ei.verſi.prophetam Ezechielem.H. xxviij.c.ſignaculum. dicitur ſignaculum quòd alicui rei ad hoc imprimitur,vt lateat quouſq; reſeretur ſecundum Papi. ſimilitudinis.ſimilitudo eſt ſecundum aliquam ſpeciem viſam imago expreſſa,picta,vel formata ſecundum Papi.& Poll. ſapientia ſ.ea.ſapientia.decore.decor decoris media producta, in græco dicitur venuſtas,& turpitudo:vnde decoro decoras, decorare.ſ.pulchrum facere media correpta in græco idem eſt quòd orandum,decoro decoras idem eſt quòd honorare, & vtrunq; dicitur à decet ſecundum Pollu.decus decoris neutrũ ad pleraq; pertinet ſecundum Papi.multa enim.verſi.imagi-
3 naliter.id eſt imagine.H.† & no.ꝙ triplex eſt imago,ſiue ſimilitudo,quod dic vt not.ſ.ea.diſtin.j.§.huiuſcemodi.in glo. ſed etiam quelibet Dei datus.geñ.j.c.quomodo.j.in quantum.eo. i.in tantum.hinc eſt.ver.idem propheta.l.Ezechiel.xxviij.Sardinis.hîc lapis habet ſpeciem terrę rubeæ.topatius,hîc omniũ lapidum colorem in ſe habet.ſ.iaſpis,hîc viridis eſt coloris.criſolitus hîc quaſi aurum fulget,& videtur ex ſe emittere quaſdam ardentes ſcintillas.onix,onicium quæ ſuper ſe habuit in ſomnum viderint omnia interpretabit, hîc lapis multiplicat lites,& commouet vndiq; rixas,dicitur & pueris nimias angere ſaliuas:ſed ſi tibi ſit ſardius præſens non nocet onix.becillus habet colorem viridem,& pallentem.ſaphirus hîc habet colorem æreum.carbunculus.hîc lapis ſuperat ardentes gemmas: nam velut ignitos radios iacit.Smaragdus adhuc ſunt alia nomina lapidum pretioſorum, quæ ſunt.xij. quæ ponuntur in Apo.xxj c.& qualiter à ſancto Remigio exponuntur de ipſorum lapidum ſignificatione.die vt plenè inuenies in Papi.in litera.l.in diſtinctione lapides prætioſi,& ſeq.& hîc lapis, ſcilicet ſmaragdus tantæ eſt viriditatis,vt omnem ſuperat herbarum virorem,aerem circumfuſum,vel imagines aſpicientium virides reddit nouem.ver. Apo. xxj.enumera.xij.lapides prætioſos.quantę.i.quot.H.de cuius.ver.H.iungit. Ezechiel. xxviij.Hug.aurum.ver.quam vene.i.cum charitate.H.vinculati.i.ligati.H.auro.i.cum aureis vinculis,ſiue ligaminibus.Hu. interfuſum aurum.i.vincula aurea immiſſa.H.capax charitatis. actum not.& habilitatem.i.capiens charitatem ,& habilis ad capiendum.H.repelli voluiſſet ſecundum.H.ſeſe penetrabilẽ. ac modum perſiſtentiũ.ſ.ꝙ ſtetiſſet,& perſeueraſſet ſicut erat creatus in charitate , quemadmodum boni perſeuerauerunt. penetrabile,hîc deſignat potius actum , quàm aptitudinem: quia etiam ſecundum eos,qui dicunt Diabolum nũquàm habuiſſe charitatem,ipſe fuit penetrabilis auro charitatis.i.aptus penetrari,ſicut & boni Angeli ex quo erat capax rationis , ſicut & illi imò pluſquàm illi.Eſt ergo ſenſus penetrabilem.i. perſeuerantem in charitate qua erat penetrans.prætereà verò fuiſſe penetrabilem auro dicitur charitatis:quia non perſeuerauit,ſicut non dicitur verſum,quod non durat verſum . ſociatus in confirmatione.H.non ſunt repleta.i non diu perſtiterunt repleta H.ligantur auro.i.aureis vinculis.H.perforatus. in habilitate,& aptitudine:quia factus eſt capax rationis , & charitatis Hug. ligari contempſit perſeueranter.i.diu ſtare, ſic ligatus.H.ſic ſimiliter in veſtimento Regis.H.ſolueretur. id eſt ſolui valeant malis Angelis cadentibus ſecundum Hug. huius principatus.verſi.idem propheta.Ezeche.xxxviij.cerub quippe.verſi.ſcientia.etiam virtute.H.conditionis,id eſt charitatis,& aliarum gratiarum quas in creatione accepit.H.obumbraſſe,id eſt obſcuraſſe ſicut ſol ſua charitate aliarũ ſtellarum quòd ergo.verſi.ſpecioſua.Ezechiel.xxxj.quòd illic.Ezechie.xxxvij.hîc,ſcilicet Iob.xl c.ſi ſuperbiat.illud vitium valde periculoſum eſt, & valde timendum eſt vitium. quod naſcitur de vitio vitiorum,& Auguſti.ve cui auriga eſt ſuperbia neceſſe eſt enim,vt in pręceps eat.& adde quod circa hoc dixi.ſ.in§.proximo.in additio.& poteſt dici &c.proſternitur Apoca.xxj. Lucæ.x.In glo.interpretatur in fine.adde vel po-

teſt dici,aliâs per effectum:quia homines quos peccare facit, non homines:ſed animalia dici poſſint eo quòd in ipſis ratio ſuccumbit,& ſenſualitas dominatur:vnde non rectè poſſunt dici homines:ſed vel porci,vel muli,vel iumenta , vel vulpes
4 ſecundum diuerſa genera pecorum.† vnde Io.Chryſoſtomus dicit cum recalcitres,vt aſinus ferias,vt equus. luxurieris, & luxurieris,vt mulus.gaſtrimargiam patiaris,vt vrſus,carnem tuam impingues,vt vitulus,rapias,vt lupus , iraſcaris vt ſerpens,in ira frendes,vt leo,pugnas,vt ſcorpio,venenum efundas,vt aſpis.proximum lædas,vt vipera.qualiter te hominem iudicabo cum nullum caracterem hominis in te reperio. & in pſal.dicitur nolite fieri ſicut equus,& mulus quibus non eſt intellectus. deplorans beatus.B dicit heu de grege.ſacta eſt egregia creatura,& ita miſerabilis eſt facta vt iumenta loquerentur ſi poſſent,& dicerent ecce Adam factus eſt ſicut vnus ex nobis.P.In gl j.præcipuum in fine.adde,& ſecundum hoc in illa diſtinct.operum,quæ memorantur in princip.gene.non deſignatur ſucceſsio temporis:ſed ordo naturę tantum de hoc legitur,& notatur.xxxv.diſtinct.ſexto die.In glo.argu. quòd ibi,charitatem.adde de hoc legitur,& notatur.ſ.§.proximo. &.xxvij.q.vij.§.ex his omnibus ibi videas.

Sexta pars ſecundæ diſtinctionis tractatus de pœ.

SVMMARIVM.

1 *An bona opera ritè facta peccato ſuperueniente extinguantur.*

CHaritas. Hic incipit ſexta pars ſecundæ diſtinctionis.de pœnitẽ.in qua magiſter concludit,& probat multis modis, ꝙ illa charitas,quæ deſeritur dicitur fragilis:quia non durauit , tamen vera fuit,aliâs nullo mo-
5 du poſſet dici charitas ſi nulla fuiſſet.† verum autem bona facta in charitate per peccatum mortale ſequens mortificentur , aut in mortali peccato facta per ſequentem pœnitentiam reuiuiſcant. & ad quid proſint bona facta in peccato mortali.ſcripſi de pœnitentia,& remiſ.c.quod quidem. in ſecunda,& tertia quæſtionibus.charitas procedit. hoc ideò dicit quoniam ſine fide charitas non eſt in aliquo in hac vita.H. apoſtolum.j.ad Corint.xiij.omnipotẽs.de omnipotentia Dei dicit Auguſt.in Enchiridio , non ob aliud veraciter vocatur omnipotens Deus niſi quia quicquid vult poteſt,nec voluntate cuiuſpiam creaturæ voluntatis omnipotentis impeditur effectus.

Tertia diſtinctio tracta.de pœ.

HAec de charitate. Hîc intitulatur tertia diſtinctio tractatus de pœniten.quę diuiditur in xij.partes.in prima parte probat magiſter per xviij.authoritates , ꝙ qui ſemel pœnitentiam ageret non peccaret: ſed intelligitur de perfecta per locum à deſtructione.Io.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Partes pœnitentiæ,& pœnitere quid ſit.*

Pœnitentia. Hîc quæritur vtrum ſacramentum pœnitentię habeat partes.dicit.P.ꝙ in alijs eſt aliqua materia exterior,vt in bapeiſmo aqua,in ſacramẽto verò conſiſtit ex partibus quarum vna mouet alterã.& ideò in actibus humanis eſt gradus incipiẽs animus perfectio vſq; ad
2 magis perfectum.† ſunt aũt tres partes.ſ.contritio,oris confeſſio,& ſatisfactio operis,& ſunt hę tres quaſi partes integrales ſcdm eſſe pœnitẽtię perfectũ,licet eñi in contritione dimittaſ peccatũ,oportet tñ confeſsionẽ,& ſatisfactionẽ eſſe in ꝓpoſito.cõcordat Tho.pręterita plãgere.ĩ.e.irriſor.non cõmittere.

ad hoc concord. Greg. dicens pœnitere autem eſt acta peccata flere, & flenda iterum non committere. Dicunt Tho. P. quòd hæ definitiones non ſunt datæ per eſſentiam. ſed per effectus: definitur autem per duplicem actum, qui eſt reſpectu peccati præteriti, ſcilicet preterita mala plangere, alterum reſpectu futuri. ſ. plangenda iterum non committere, primus eſt in re, ſecundus in re, vel in propoſito. i. prout proponit talia decæterò non committere. accipitur autem hîc fletus communiter pro interiori, ſiue pro exteriori fletu. dicit etiam Tho. quòd hę definitiones completiſsimæ ſunt, & ad has reducuntur aliæ definitiones vt Auguſt. & cæterorum. Gui. Tu verò cum quæritur, quę ſunt partes pœnitentiæ, dic vt ſcripſi extra de pœnit. c. quæſitum. in ſecunda quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Satisfacere quid ſit, & cauſæ peccatorum intrinſecæ quæ ſint.*
2 *Partes ſatisfactionis, & pœnitentiæ tres.*
3 *Quædam de oratione, ieiunio, eleemoſina, & vſu clauium.*

Satisfactio. Peccatorum cauſas excidere. dicit Anſelmus in li. cur Deus homo. † Satisfacere eſt Deo honorem debitum reddere hoc exponit. P. diſt. xv. dicens quòd iuſtitia non tantum tendit ad hoc, vt præcedentem inæqualitatem auferat puniendo culpam præteritam: ſed vt in futurum æqualitatem cuſtodiat. ſ. cauendo culpam futurã. vnde ſecundum Philo. pœnæ quędam medicinę ſunt, vnde ſatisfactio quæ eſt actus iuſtitię pœnam infœlicis eſt medicina curãs peccata preterita recompenſando, & preſeruando, à futuris cauendo, & ideò peractum primum definitur ab Anſelmo. ſ. honorem debitum Deo reddere, debitum quidem non ratione beneficij accepti: ſed commiſsi peccati peractum. Secundo definitur hîc ab Augu. quia per cauſarum iſtarum abſciſionem fit præſeruatio à futura infirmitate. vocat autem hîc Aug. cauſas intrinſecas peccatorum, radices proximas. ſ. libidinem ex actu malo, vel conſuetudine relicta, & peccati reliquias ſ. difficultatem ad bonum, & huius ſuggeſtiones verò vocat hic opportu-
2 nitates extrinſecas, vt tempus, & locus, & hmôi. † & not. quòd partes ſatisfactionis principales ſunt tres, vt dixi. ſ. ea. diſtin. j. quamobrem. iuxta principium ibi videas Guido. Verum quia pœnitentiæ ſunt tres partes principales, quarum prima dicitur cordis contritio de qua ſatis ſcripſi. ſ. j. di. in prin. in prima magna additione in articulo de contritione per remiſsiones, & etiam ibi, poſt theologos in. §. ad declarationem huius gloſ. in. x. q. & in. iiij. ſequentibus. & c. e. diſt. c. in quacunq; in magna additione in primis. xviij. queſtionibus. ſecunda verò dicitur oris cõfeſsio, de qua ſatis ſcripſi. ſ. di. j. in prin. in prima magna additione in articulo de confeſsione per remiſsiones, & in. d. c. in quacunq; in ſecunda parte magnæ additionis, quę incipit in. §. conſequenter, & durat per. xxj. quæſtiones, & latius. e. diſt. §. ex his in magna addit. quæ incipit ad declarationem autem huius. §. in prima. q. illius additionis, & in. xv. q. ſequentibus. Tertia eſt operis ſatisfactio de qua etiam tetigi per remiſsiones. ſ. dij. in prin. in prima additione magna in articulo de ſatisfactio-
3 ne. † Præterea ſciendum quòd circa materiam huius capituli propoſueram de ſatisfactione operis, & de eleemoſina, ieiunio & oratione, quę ſunt partes ſatisfactionis, & de poteſtate clauium, & de indulgentijs prelatorum, & de ſoffragijs factis per viuos pro mortuis, quæ vim habent cuiuſdã ſatisfactionis hîc tractare quàmplurimas principales quæſtiones, cum ſuis acceſſorijs ad quas iam remiſeram in diuerſis locis: ſed quia de nouo ſummam edidi de ſacramentis in qua prædicta quaſi omnia ad plenum tractaui: ideò pro abbreuiatione huius operis finaliter deliberaui ſolum remittere ad prædictam ſummam, vnde plenè videas de ſatisfactione in prædicta ſumma. li. vij. parte tertia. & de eleemoſina, ieiunio, & oratione in quarta, quinta, & ſexta partibus dicti. vij. libri. & de poteſtate clauium in. xiij. xv. & xvj. partibus eiuſdem libri, & de indulgentijs prælatorũ in. xx. parte libri eiuſdem. & de prædictis ſuffragijs vide extra ſummam prædictam in ſumma confeſſorum. li. iij. tit. xxxiij. ſub rubricella de ſuffragijs mortuorum in diuerſis quæſtionibus. & forſan adhuc de hoc dicam in prædicta ſumma de ſacramentis: quia nondum completa eſt.

SVMMARIVM.

1 *Duplex effectus ſatisfactionis, & quoſdam articulos pœnitentiæ explicat.*

Pœnitentia. ij. In gl. ar. expreſſum. ibi, cenſetur. adde ad hoc. C. de impube & alijs ſubſtit. l. fi. & inſti. de inutil. ſtipu. §. is qui. & in fi. adde ad horum
2 declarationem dicas ſecundum. P. † quòd duplex eſt effectus ſatisfactionis vnus ſolutio debiti peccatorum præcedentiũ. Altera exciſio cauſarum peccatorum ſequentium quoad hunc effectum ſecundum nõ poteſt vnus ſatisfacere pro altero: quia per ieiunium vnius, caro alterius nõ domatur. quoad primum effectum eſt diſtinguendum: quia ſi alius impotens eſt per ſe ſatisfacere, tũc alius qui eſt in charitate poteſt pro eo ſatisfacere, ſimiliter cõfiteri. Si aũt eſt potens tunc oportet quòd ipſemet, & apud Deũ ſatisfaciat pro ſe ipſo poteſt tamen iuuari per alterũ. ſed Tho. dicit quòd etiam ſi potens nihilominus poteſt pro eo ſatisfacere: ſed non eſt promittendum, vt aliquis pro alio ſatisfaciat: niſi defectus aliquis appareat in pœnitẽte, vel corporali per quem ſit impotens ad ſuſtinendum, vel ſpirituali per quem non ſit promptus ad portandam pœnam Guid. Hîc autem videre habes tractatum de pœnitentia, quem collocaui. ſ. di. j. in prin. in ſecunda magna additione quæ incipit ad declarationem huius gloſſę, ad quem tractatum addere potes, quid in hoc ſacramento pœnitentiæ dicatur res, & quid ſacramentum, & de inſtitutione iſtius ſacramenti, prout ſcripſit beatus Tho. ſuper. iiij. di. xxij. in tribus articulis principalibus, & quæ ſcripſit idem Tho. de partibus integralibus pœnitentiæ. & vtrum ſeu quæ pœnitentia debeat fieri de peccatis commiſsis ante baptiſmũ de quibus vide per Tho. ſuper. iiij. di. xvj. in primo, & ſecundo articulis & qualiter, & ex quibus cauſis peccata venialia remittantur quæ proſequere, vt ſcripſi in. d. diſt. xvj. q. ij. in primo, & ſecundo articulis. & de circunſtantijs peccatorum qualiter peccatum conſtituũt, & aggrauãt, de quibus ſcripſit Tho. ſuper. iiij. diſt. xvj. in. j. q. in primo, & ſecundo articulis.

Si apoſtolus. Plorat. ad Ro. vj de terra ſanctæ promiſsionis illius. ſ. beati qui lugẽt. Mat. v. c. & c. P. dicit dñs. Io. viij. c. l. di. ponderet. j. e. §. hac authoritate. peccare. j. e. di. adhuc in pœnitentia, quæ præceſsit ex fide. i. ex charitate non ſemper cum fuit memor peccati Pe. In. ſ. gl. in fi. adde ſub. quæ licet ſint dimiſſa in baptiſmo quoad æternam pœnam, & quoad reatum remanent tñ quoad pœnalitates, quas in vita iſta patimur propter originale peccatum. *In gl. ſi dimiſſa.* ibi, ſtabilis. adde in ſuo officio gaudere priuilegio, quo gaudet qui eſt habili. Gui.

Pœnitentiam. Pœnitentiã. ſecunda pars: nam qui. tertia pars. Gui.

Sunt qui. Dicunt paſtoris. ij. P. ij. carnis. ij. P. ij. virtus. i. effectus pœnitentiæ: ſed ſi quis. ſub. hoc eſt verum ſi quis &c. pœnitentia verò. ſecunda pars. Gui.

Productor. Ne parua. & ita contemneretur neceſſariæ ad vitam, non retinet: quia iam dimiſſa eſt per baptiſmum, vel cordis contritionem: ſed tranquilla. ſ. iuſtum iudicium tranquillæ. adeò conſtitutum. conſtitutio, quid ſit Dei indignatio habetur. ſ. e. di. ſed continuo. in fi. In. j. gl. ibi debet pœnitentia. adde ad idem. xlvij. di. c. omnes. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Gaudium eorum qui pœnitentiam agunt, & quare gaudere in tribulationibus debeamus.*
2 *Contritionis deſcriptio, & quid durum, & quid frangi dicatur.*
3 *Inter contritionem, & attritionem differentia.*
4 *Dilectionis triplex teſtimonium, & quot modis anima Chriſto deſponſetur.*

Perfecta Pœnitentia oĩa libenter. i. oẽs tribulationes,
5 quæ hic conueniũt † de tribulatione enim debet gaudere pœnitens Et ſunt. iiij. cauſę propter quas gaudendũ in tribulationibus. j. eſt ſignum paternę dilectionis. Apo. iij.

ego quos

ego quos amo arguo, & caſtigo prouerbi.iij.quem diligit dominus corripit, & quaſi pater in filio complacet, ad idem Hebræ.xij.Secunda eſt ſui cum Deo aſſociatio dum tribulatur propter iuſtitiam, vnde in pſal.cum ipſo ſum in tribulatione. Tertia eſt ipſius animæ confirmatio, & conſeruatio.quia ſicut piſcis in aqua cuſtoditur, & extra moritur, ſic anima in tribulatione nutritur, & cuſtoditur:vnde filij iſraël habebant aquas per quas intelliguntur tribulationes huius mundi quaſi murũ vt exo.xiiij.c.legitur.ſed extra moritur.vnde Gre.ideò cor Salomonis funditus ſapientiam deſeruit:quia ipſum nullius tribulationis diſciplina exterius cuſtodiuit, & Lucæ.xxj.dicitur in patiẽtia veſtra poſsidebitis animas veſtras.Quarta eſt ipſius animę eleuatio à terrenis in cuius figura legitur in geñ. vij.c. quia multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuanerunt archam in ſublimi.& Auguſti.dicit non poteſt oportunus quis auelli ab hoc ſeculo, quàm ſi his voluptaribus nugatorija, & peruicioſis, labores, doloresq; miſceantur. & Greg.mala quæ hic præmunt, ad Deum nos ire compellũt. & de hoc dicit Iacobus.j.c.omne gaudium exiſtimate fratres mei cum in varias tentationes incideritis.& ibi dicit gl.bedæ notabilis, ne indignemini ſi mali in mundo florent.ſi vos patimini:quia non eſt Chriſtianæ dignitatis in temporalibus exaltari:ſed potius deprimi, mali nihil habeat in cœlo, nos nihil in mundo:ſed ſæpè illius boni ad qd tenditis quicquid in via contingat gaudere debetis.& hoc in gl.valet ad.c.j.e.di.quid ergo turbamur. P.& adde quod dixi
a de hoc.vij.q.j.aduerſitas.Guid.† contritio quæ ſic à magiſtris definitur. Contritio eſt dolor voluntariè aſſumptus pro peccatis cum propoſito confitendi, & ſatisfaciendi, vt dixi.s.e.di. j.perfecta. Ad cuius intelligentiam nota ꝙ ſicut in materialibus durum dicitur quod non cedit tactui, hoc autem frangi dicitur quod per aliquod fortius in partes magnas diuiditur, Conteri verò, qñ totaliter in partes minimas redigitur, & adnihilatur, ita cor hominis durum dicitur quando diuinæ inſpirationi quaſi manui ſe tangenti non cedit:ſed obuiat.ſ.dum in affectu peccandi moratur.frangi verò dicitur quando à ꝓpoſito reſpicere incipit, quãuis nondum totaliter cõuertatur. conteri verò qñ affectus peccati ſecũdum omnem ſui partem in eo totaliter deſtruitur.& hoc fit qñ voluntas perfectè ab effectu peccati reſilit:vnde talis reſilitio contritio dicitur, ſeu appellatur, & quia talis reſilitio dolor quidam eſt, ideò per dolorem tanquàm per genus eſſentialiter definitur. additur voluntariè pro peccatis aſſumptus tanquàm differentia, & hæc conueniunt contritioni, prout eſt actus virtutis:ſed vt eſt para ſacramenti, ſic oportet quòd addatur aliquid in comparatione ad alias partes:& ideò additur cum propoſito confitendi,
8 & ſatisfaciendi ſecundum. T.& P.† ſed quæ eſt differentia inter contritionem, & attritionem dicit Tho.attritio ducit acceſſum ad perfectam contritionem. vnde etiam corporalibus dicuntur attrita quæ aliquomodo ſunt comminuta:ſed contritio dicitur, qñ omnes partes ſimul tritæ ſunt per diuiſiones ad minima: & ideò ſignificat attritio in ſpiritualibus quandam diſplicentiam de peccatis commiſsis:ſed non perfectam.Contritio autem perfectam diſplicentiam in ore confeſsio. ſi poteſt haberi ſacultas neceſſaria eſt oris confeſsio, quæ non debet contemni.j.e.diſt.iiij.baptiſini vicem, & c.non dubito.s. ea.di.j.agite pœnitentiam.& ratio poteſt eſſe, ꝙ ſicut omnes creaturæ oſtendunt, & confitentur defectus ſuos naturales homini eo modo quo poſſunt, vt dicit gl.ſuper illo verſu confeſſio, & magnificentia opus eius, ita homo debet oſtendere defectus ſuos voluntariè, & confiteri verbo vocali in quo habundat, & etiam homini confiteri debet, & ideò enim, ꝙ verbum diuinum ita humiliatum eſt in hoc nos obligauit, quòd humiliemus verbum noſtrum loquendo contra nos nõ ſolum Deo: ſed homini quod fit in confeſsione facta homini.Hodie enim peccamus contra Deum & hominẽ, & ideò cõfiteri debemus non tantum Deo:ſed homini loco ipſius Dei:vnde credit. P. ꝙ ſi facultas adeſt illud lac, eſt præceptum neceſsitatis.ſ.alterutrum peccata veſtra:ſed cum facultas non ſuppetit, tunc ſufficit cordis contritio at.xlv.di.duæ.extra de eo qui mitt.in poſ.

cum ſicut.& hoc verum eſt quoad culpam delendam non pœnam.& quod dicitur, quòd poteſt eſſe tanta cordis contritio, ꝙ ſufficit etiam ad pœnam delendam.cum erubeſcentia partem habeat remiſsionis vt.s.e.di.j.quem pœnitet, hoc non eſt ratione contritionis.ſed pœnalitatis ſcdm.P.de ſal.qui ita no. s.ea.di.j.in prin.& videas quod dixi.s.e.di.j.§.econtra authoritas, humilitas ad animam peccatricem ait dñs per oſeæ.ij.ſpõſabo te mihi in fide, & ſponſabo te mihi in iudicio, & in iuſtitia, & in miſericordia, & in miſerationibus, & ſpõſabo te mihi
4 in ſempiternum.† nota ꝙ ter dicit ſponſabo ad notandum triplicis dilectionis triplex teſtimonium.ſ.cordis, oris, operis.vnde ter quęſitum eſt à beato Petro an diligeret dñm vt Io. vlti. s.vj.q.j.imitare.item dicit ter ſponſabo:quia tripliciter ſponſatur anima peccatrix Chriſto.ſ.per contritionem, per confeſſionem, per ſatisfactionem ſecundum Rai.&:adde qd dixi.s e. di.j.agite in prin.pœnitentia:quia enim tribus modis Deum offendimus.ſ.delectatione, cogitationis impudentia locutionis.& ſuperbia operis:vt contraria contrarija curentur tribus modis oppoſitis debemus ſatiſfacere.& de his tribus habetur. s.e.di.j.ſuper tribus.& iſti ſunt tres mortui quos legitur dominum reſuſcitaſſe.s.e.di.j.§.deniq;.ver.tres quoq;.hoc etiam eſt illud triduum de quo ait Moſes exo.v. Deus Hebræorum vocauit nos, vt eamus viam trium dierum &c. in hoc triduo quæſiuit virgo Maria filium ſuum, & eum inuenit Lu.ij.ſcdm Rai.Gui.ſed de hoc dic vt ſcripſi plenius.s.j.di.circa princ.in prima magna additione, quæ incipit ad declarationem huius gl.ſub articulo de cõtritione, videlicet in prima.q.principali, & in.iiij.q.ibi ſequentibus.& e.di.c.in quacunq;.in magna additione in primis.xviij.quæſtionibus.& in remiſsionibus quas dedi.s.in prin.di.in prima magna additione, ſub articulo de contritione.

Ille dignè Agit.ita quòd valet ad ſalutem non committat.i.nõ cõmittendi propoſitũ habeat.

Pœnitens. Mutatę.in melius, vitam i.conuerſationẽ, reconciliamini. per cordis contritionem, & dignam ſatisfactionem, quem ligaueris. In xx.Matth.xvij. pœnitentiam exteriorem.In.j.glo.in fine.adde aliâs eſt ſub.c. porrò.Guid.

Irriſor Quòd pœnitet.i.de quo pœnitentiam agit.canis.ij.Pe.ij.prouerb.xxvj.c.ad peccatum. ſub.rediens. accipere.i.fundere.Eſa.j.c.de peccato, volũtate, vel actu.lauamini.j.e.c.lauamini.lauatur.ſ.ſacramentis, vel alio opere pœnitentiæ.mundus interitus, ſoliloquiorum.ſoliloquium eſt ſolius ſpiritusſancti eloquium:quia ibi Dauid ſolius ſpiritusſancti eloquio vſus eſt.P.

Inanis. Quoad vitam æternam, vel.i.culpa, quę ſequitur pœnitentiam, & cũcta bona præcedentia opera reddit, inania.i.vacua fructu vitæ æternę ſcdm Hug.nihil ꝓſunt ad vitam æternam perſiſte.i.perſeuera in confeſsione, cor de pœnitentia interiori.In gl.s.xxiij aliâs.xciij.ibi contrarietatem.adde, vel dic quòd aduerbium poſitum in.d.c.in fi.. ſ.aſsiduæ ſoluit contrarium hic dicit frequenter.P.

Qui admiſſa. Veniam contempſit, & ſic contẽptu aggrauatum primum peccatum.P.

Lauamini. Eſa.j.c.s.eo.irriſor, poſt lauachrum.verſi. pœnitentiæ, mundus eſſe.i.perſiſtere. cõmittunt opere, vel voluntate.

Baptiſantur. Fletibus interioribus à peccato.eccle. xxiiij.ſed poſt.ver.In.j.glo.in fi.adde.j. eccle.xxiiij.in fi.In gl.j.à contactu adde.i.immunditia contracta ex contactu mortui.

Secunda pars.iij.di.tract.de pœ.

Sed verba. Diſſinitionis.Hic incipit ſecunda pars tertię diſtinctionis tractatus de pœniten.in qua magiſter ſoluit, & bene dicens quòd authoritates prædictæ ita ſunt intelligendæ, vt tempore confeſ.

ſionis non habeat propoſitum peccandi Io.de ſic.definitionis pœnitentiæ.aut ignorat.quaſi dicat non verè pœnitet.P.

Sane. Nefanda id eſt mortalia perpetranda.i. perpetrari poſſe quadam ſecuritate eleemoſinarum Pe.de peccatis præteritis videas,quod legitur,& notatur.cxvij.diſt.c.j.verſ.ipſa verò in gl.ſic intellige &c.vt ea.ſ.mala.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Quæ circa eleemoſinam ſint conſideranda.*
2 *Quotuplex eſt eleemoſina,& de hominis officio.*
3 *Quis ſeipſum poßit cognoſcere.*

1 Qui vult. j.ad Corinth.xv.ordinatè.no.†quòd circa hæc tria ſunt conſideranda,ſcilicet iuſtum, ordo,& intentio.iuſtum,vt de iuſto fiat non de illicitè acquiſitis.j.q.j.non eſt putanda,vbi de hoc,& ibi plenè dixi, ordo vt primo ſibi deinde proximo, vt hîc ſequitur, & in euangelio. Matth.vij.& Lucæ.vj.hypocrita,eijce primo trabem de oculo tuo,& tunc proficies,vt educas feſtucam in oculo fratris tui.& Salomon miſerere animæ tuæ &c.vt hîc ſequitur intentio recta,vt fiat propter Deum.non ad vanam gloriam,vt ſicut ait Greg.vnde cœlum mereri poterat inde minimũ tranſitorij ſermonis quæratur ſecundum Rai.†Quæratur in verbo eleemoſinam quotuplex eſt eleemoſina.dicas quòd eleemoſina eſt triplex.prima conſiſtit in cordis contritione quando aliquis ſeipſum offert Deo iuxta illud miſerere animæ tuæ &c.vt ſequitur de hac cantatur in eccleſia.ſicut aqua extinguit ignem,ita eleemoſina extinguit peccatum vnde eccleſiaſti.iij. ignem ardentem extinguit aqua,& eleemoſina reſiſtit peccatis,Secunda conſiſtit in compaſsione proximi,qua compatimur alienis aduerſitatibus tanquàm noſtris de hac Iob. xxxj. mecum creuit miſeratio,& ab vtero matris meæ egreſſa eſt mecum.Tertiò conſiſtit in largitione manuali,& aduocatione,ſcilicet quam debent præſtare aduocati in cauſa miſerabilium perſonarum cura corporali,& ſpirituali, & habetur in quocunq; conſilio,& ſubſidio impenditur proximo de hac dicitur in euangelio Lucæ.xj.date eleemoſinam,& omnia munda ſunt vobis.i.date eleemoſinam ſuperflua quæ habetis, & ſic ex alijs retentis nullam immunditiam cõtrahetis,ita ſolet exponi de eleemoſina corporali.& Ambro.paſce famelicum &c. lxxxvj.diſt.c.paſce.Prima eleemoſina maior eſt alijs: nam illa offert ſe quis Deo,tanquàm holocauſtum,id eſt totum incenſum:ſed in alijs duobus offert ſe tanquàm ſacrificium i.hoſtiã particularem ſecundum Rai.de hac etiam legitur.xlv.diſt.tris &.c.ſequen.& vide quod dixi.ſ.eadem.q.j.c.non ſufficit.in fine.&.c.quamobrem.dictum eſt.Eccle.c.xxx.Guid.In gl.vt habeat in fine.adde debet enim homo peccator primo conſiderare quid eſt in natura.quia animal rationale mortale,vt ſicut dicit beatus Bert.mortale temperet rationale ne fortè in ſuperbiam eleuetur,& rationale mortale confortet ne in deſperationem labatur.item quid ſit in perſona.item qualis in conditione de hoc dicit beatus Ber.ad Eugenium Papam à te inchoet tua conſideratio ne fruſtra ad alios extendaris te neglecto noueris,licet omnia miniſteria lata terræ alta cœli,profunda maris,ſi te neſcieris ſimilis eris viro ædificanti ſine fundamento

3 ruinam faciens non ſtructuram.P.In glo.†in libro in fine.adde dicas quòd is qui ſibi diſricet ille eſt qui ſe cognoſcit,& videt ſuos defectus.vnde Auguſt.ait in perſona domini ô homo ſi te videres,tibi diſpliceres,& mihi placeres:ſed quia te non vides, tibi places, & mihi diſplices: ſed venient dies in quibus mihi,& tibi diſplicebis,mihi:quia damnaberis tibi: quia ardebis.P.

SVMMARIVM.

1 *Venalia peccata quo modo tollantur,& ieiunij effectus.*

De quotidianis. Pater noſter.Matth.vj.c.quotidiana peccata non qñ quis eſt in mortali peccato conſtitutus,vt not.ſ.ea diſt.j.c. perfecta: dimitte.Matth.vj.In.j.gl.ibi,immortalia.adde,ſcilicet aſſiduitas facienda venialia eſt mortale.P.In glo.quia.non in fine.adde,& not.quòd pater accipitur pluribus modis, vt dixi.xxij. q.ij.§.ſi.In glo.nota,quòd in fine,adde,vt de conſecra.diſtin.ij.

1 cum omne.&.c.qui manducat.&.c.ſeq.&.c.omnia.†Item delentur iſta venialia,& minima per confeſsionem factam ſacerdoti.item proximo.ſ.ea.diſtin.j.quem pœnitet.&.c.vltimo. & j.ea.diſt.vj.c.j item per baptiſmum.ſ.ea.diſt.j.tres. item per ieiunia ad hoc.j.ea.q.vj.c.j.verſi.laboret.lxxxij.diſt. præsbyter:nam ieiunium viui liberat animam mortui.xiij. q. ij.animæ.Item per per eleemoſinarum largitionem.ſ.eo.ſanè.&.ſ. ead.diſt.j.c.medicina.&.c.ſequen. &.c.quamobrem.item per orationem dominicalem,ſcilicet pater noſter.ſ.ea.diſt.j.c.tres ſunt actionem.Item per deuotam pectoris tunſionem in eccleſia,vt ibi.Item per generalem confeſsionem in eccleſia, vt ibi. Item per generalem cõfeſsionem in eccleſia facta,ſcilicet confiteor Deo.Item per benedictionem Epiſcopalem.ſ.j.q.j.dictum cum concor.per extremam vnctionem,vt.xcv.diſtin.§. oleo.extra de ſacra vnctione.c.j.§.j.item per cordis contritionem.ſ.ea.di.j.c.vltimo.&.j.ea.diſtinct.vij.c.vltimo.item per benedictionem quam dat ſacerdos poſt miſſam de qua habetur de conſe.diſt.j.cum ad celebrandas.ad hoc op.ar.xcv. diſt. ecce ego.&.j.q.j.c.dictum.nam ad quid benediceret ſacerdos populum,vt ibi dicitur niſi aliquid ipſa benedictio operaretur ad hoc not.Hoſt.extra de pœ.& remiſ.c.omnis.in prin. & in ſumma.eo.ti.§.de quibus peccatis.In glo.C.de nupt in fine. adde:nam ſuperiores debent eſſe miſericordes ſubditis ſi veniã volunt digni videri,vt hîc dicitur.Sciendum eſt autem,ꝙ circa materiam remiſsionis peccatorum venialium, & cauſæ remiſsionis eiuſdem propoſueram hîc formare plures quæſtiones cum acceſſorijs earundem.ſed finaliter ſufficit mihi ꝓ nunc remittere ad ea quæ ſcripſi in ſumma de ſacramentis per me nouiter ędita. in.vij.parte.viij.vbi de hoc plenè reperies.

Tertia pars.iij.diſt.tract.de pœ.

NIhil prodeſt. Hîc incipit.iij.pars tertię diſtinctionis de pœnitentia in qua dicitur,ꝙ oẽs authoritates,quæ dicunt,quòd prima pœnitentia non eſt reiteranda de ſolenni ſunt intelligenda Io.de.alle.ſ.e.ille.pœnitentes.ſ.eo.pœnitentes irriſor.ſ.e.irriſor.Eſa.c.j.lauamini.ſ.e.di.qui.qui admiſſa.inanis.ſ.e.diſt.inanis.illud.ver. reperiuntur.ſ.e.c.ij.Guido.

Quamuis. Humile.i.quæ cum humilitate debet agi. H ſemel in eccleſia ſcdm conſuetudinem aliquarum eccleſiarum.H.Deo,vel Papæ dicere facit.Iob.ix.

Quarta pars.iij.diſt.tract.de pœ.

HAc authoritate. Hîc incipit quarta pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœ.in qua dicitur ꝙ in pœnitentia ſunt gradus,ſicut in charitate &c. Io.ſatisfactio quoq;.ver.j.illa authoritas, quæ ponitur.ſ.e.ſi apoſtolus Io.viij.definitione.ſ.pœnitentię illud aõt.ver.tradidit.ſ.ea.di.ij.ſi enim.ſcdm.ver.iuxta ſcdm.verſi. illud aũt.G.venię.i.quia ingratus fuit dño qui ſibi fecit veniã peccatorum redeundo ad peccata.P.eiſdem peccatis, ſi quæ. ver.ſicut enim,ver.In gl.mulier.in fine.adde ſub.non ſignificatiuè.i.verba iſta ſuperius poſita.

Quinta pars.iij.diſt.tract.de pœ.

QVod autem. Per pœnitentiam. Hîc incipit quinta pars.iij. diſtinctionis tractatus de pœnitentijs. in qua probat magiſter per.iiij.authoritates,ꝙ per veram pœnitentiam dimittuntur peccata.Io.de.

Septies

Septies. Cadit.prouerb.xxiij.&.xviij c. Lucæ.xvij. ſi cadit.ver.ſed iuſte.verſi.non amittit.i. dicitur non amittere.reſurgit.lvj.di.nunquàm.xxxij.q j.quod autem. in fine.& non ver.donantur.Matth.xviij.&.ĩ.e.ille.ver.peccatum.plus donatur.lucæ.xvij.c.In gl.j.affligitur.ibi,tribulationum.adde dic hoc non eſt intentio literæ,nec propter hoc inducitur:ſed ſecundum quòd cadit in peccatum,vt ſequitur in alia gl.ſecundum.P.dauid adulterij.ij.reg.xj.homicidij.ſecundi regum.xij.

SVMMARIVM.

1 *Hiſtoria de Dauide,& Berſabe.*
2 *Iuſtificare quid ſignificet? & impius quid ſignificet.*

Totam pœnitentiam. Ingreſſus eſt ad huius intelligentiã ſcias
1 † q Berſabe mulier erat aliena vxor cuius mulieris pulchritudine ſanctus Dauid rex,& propheta captus eſt cum iam in pace erat,& ſtans in ſolario eam nitidam ex oppoſito,& bene lotam videret vocauit eam ad ſe,& introiuit ad eam,& ſanctificata eſt mulier ab immunditia ſua.i.concepit,vidẽs ergo Dauid q non poſſet celari adulterium eius,virum eius Vriam ab exercitu vocauit,vt ille ad eam intraret,& ſic adulterium lateret.Cum autem ille ad eam intrare nollet ſcripſit per eum ad Ioab principem militiæ ſuæ,qui præerat exercitui,vt in qua parte grauius bellum incumberet ipſe Vrias poneretur,& ſic periret,quod & factum eſt,& ille occiſus eſt,& ſic ſanctus Dauid homicidium ex adulterio addidit:poſteà verò Natam propheta miſſus eſt ad eum à domino,vt eum redargueret,de tãto commiſſo.Dauid.l.di.§.è contra. propheta.ij.regum.xij. miſerere.vox prophetæ poſt perpetratum adulterium,& homicidium cum veniret Natham ad eum,& graui pœnitentia duceretur,ſic orantis,Domine Deus miſerere mei.i.adhibe mihi piam affectionem tuam non paruam:ſed ſcdm tuam magnam miſericordiam.i.mihi adhibe magnam miſericordiam, & piam affectionem tuam:quia ipſa vera eſt magna qui confitetur magnam miſericordiã magnam rogat miſericordiam.q.d.graue valde eſt,q ab eo:ſed ad omnipotentem confugio, de meo lætali vulnere deſperarem,niſi tantum medicum reperirem.laua me.q.d.abluis illos,qui ignoranter peccant: ſed amplius laua me ab hac iniquitate mea, & cæteros qui ſcienter peccant,vel laua me amplius.i.non ſolum ab actuali iniquitate mea:ſed etiam ab hoc peccato,& alijs peccatis meis plus dicit,quàm prius.Poſſunt enim quidam lauari,& tñ non perfectè mundari,& ideò tu ignoſcas:quia ego cognoſco,hoc eſt qd dicit,quoniam iniquitatem meam ego agnoſco,vt à te ignoſcatur,& poteſt ſic ſimpliciter continuari,verè debes me mundare,& lauare quoniam ego quantum valeo idoneũ me reddo,quoniam iniquitatem meam ego cognoſco,vt à te agnoſcatur.& ita agnoſco quòd peccatum meum non poſt dorſum meum eſt obliuiſcendum:ſed ſemper eſt coram, & in conſpectu meo ad puniendum me.tibi ſoli peccaui.q.d quia iniquitatem meam ego agnoſco,& peccatum meum contra me eſt. ergo domine miſerere,dele,laua,& munda:quòd ideò te rogo quia ego cum ſim rex,tibi ſoli peccaui.peccaui inquàm tibi, & malum.ſ.adulterium,& homicidium,quòd alios celare potui,coram te feci.i.latere non potui,ergo miſerere,dele,& laua me,& ideò miſere,vt iuſtificeris &c. vel dic ab iniquitate homicidij.H.peccato adulterij.ego agnoſco,non nego,nõ diſſimulo,non erubeſco confiteri.H.coram.aliâs contra.tibi ſoli i.à te ſolo puniendus.H.& malum, homicidij,& adulterij, vt iuſtificeris.loquitur contra illos,qui dicebant q propter peccata Dauid Deum non implere permiſſionem ſcam:nã promiſerat de ſtirpe Dauid naſciturum.q.d.ideò mũda me ne macula mea impediat veritatẽ tuę promiſſionis.iuſtificeris.i.
2 † verax reperiaris.H.in ſermonibus tuis.qui ſunt de promiſſione Chriſti quã mihi feciſti,& vincas.i.conuincas,& oſtendas illos mũdatos iudicans ab eis non facere,quod promiſiſti ſcdm H.concluſit.ad Roma.xj.ad Galath.iij.proficit.dicendum in pœnitentia.docebo.confirma me inquàm:quia ego confirmatus non ero ingratus:nam docebo verbo,& exemplo iniquos quoſlibet & per me,& per ſucceſſores meos.vias tuas.i.opera tua,& ſic non ſolum iniquos docebo:ſed etiam impubes,id eſt idolatras:quia proponam me exemplum eis.ne deſperent, & & ſic impij.i.ille aliæ tutes ad te conuertentur,confeſſio peccatorum vera,& ſic pulchritudo.i fidei illuſtratio quia enim cõfeſſus eſt,factus eſt pulcher.i.iuſtus,& illuminatus.P.corã eo. i.beneplacito eius.P.de pſal.corruptę ſunt.i.reuocatę ſunt, & putruerunt.i.fœtidę factę ſunt.caro enim quæ eſt putrida fœtet.& no.q cicatrix dicitur qñ vulnus eſt ſanatum nos ſuſcepimus vulnera,Adam peccante quę fuerunt ſanata,& factę cicatrices Chriſto in cruce patiente,quę cicatrices rurſus fuerunt corruptę,& apertę qñ relapſi ſumus in peccatum,vnde dicit cicatrices meæ ſunt corruptę,& ideò putruerũt.In gl.quoad culpam,ibi,pœnam.adde.ſ.temporalem ĩ.e.di.j.ſi peccatum. In gl.quoad ſufficientiam.in fi.adde vel dic omnibus.ſ.iudęis, & gentibus non q nullum damnaturus ſit in falſo quidam opinantur ſcdm.H & Lau.in gl.liber in fine.adde,& dicitur ab hypo qd eſt re,& logos q eſt ſermo quaſi ſermonis relatio.i.reſponſio.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quando eſt confitendum, & peccatorem eſſe furem nu.3.*
2 *Iniquitas ad quæ refertur,& de tribus eius differentijs.*

1 **Ille rex.** Præmatura.i.valde matura.confeſſione:† nam qñ poſſibilitas adeſt ſtatim debet quis cõfiteri. ſicut in reſtitutione dicimus ar.extra de ſimo.matthęus. in fi. xiiij.q.vj.ſi res in prin.& in fi.nam quilibet debet eſſe in tali ſtatu in quo pœnitentiam agat,& peccatum ſibi remittatur.vn. eccle.v.c.ne tardas conuerti ad Deum,& ne differas de die,in diem ar.ad hoc extra de ſimo.cum in eccleſiæ.extra de conſue. c.vlti.nam peccator eſt fur,quia animam ſuã furatur Deo,& fur ſemper eſt in mora,& ideò cum detinet alienum ſemper auget peccatũ.ff.de condi.fur.in re furtiua.Alij dicunt,vt no. ĩ.di.vj.in ſumma.iuxta finem.& ibi etiam dicam.i.reddidit.i. confeſſus fuit.deniq;.ver.vt Natham.diceret.ij.reg.xij.ſancti qui.ſecunda pars.geſtiunt.i.concupiunt,& pro.i.in centina.ad bene operandum.cumulaſſe.i.augmentaſſe.non ſoluitur.i.nõ videtur ſolui:ſed quaſi continuus ex quo fortiore reſurguñt,& obtinent,& iſti dicuntur peccare dno.ĩ e.di.j.c.&vount.inoffenſa.i.integra,non diminuta.certamina.i.pręmia certaminis. pleriq;.currentes in agone.agonem.i.certamen.cenſeri.i.dãnari.lo.ſ.cecidiſſe quem peccauit.ver.cõditionis.i.fragilitatis eſt. cõis,quia communiter,& generaliter omnes labuntur:ſed ſpiritualis:quia nõ omnibus:ſed quibuſdam datur reſurgere per confeſſionẽ,naturę eſt.ſ.humanę.i.fragilitatis.i. conſuetudinis.peccatum,tertia pars.ſimiliter.ver.licet.q.d.dixit.q iniquitas eſt habitudo mentis iniuſtę,& ſic peccatum,ſeu vitiũ. ſed Io.videtur dicere q ſit peccatum Io.in Epiſtola.jĩ.e.c.iij opus
2 eſt iniquitatis.† iniquitas ad mentis acerbitatem referſ,peccatum verò ad prolapſionem corporis,præcedit enim iniquitas ſequitur peccatum:ſed grauior eſt iniquitas tanquàm mala.itẽ peccatum quod admittit piaculum,q admiſſum expiatur.Iniquitatis tres ſunt differentię ſuggeſtionis,delectationis,cõſuetudinis totidem etiam ſunt peccata verbi,operis,conſuetudinis,iniquus dicitur eo quòd non ſit æquus:ſed prauis operibus maculatus,quamuis Chriſtianus ſecũdum Papi.peccatum eſt. iiij.pars.radix.i.origo,ſeu principium iniquitatẽ.i.vitium animi.In.j.gl ibi,qualitas.adde aliâs vitium.In glo.arg.quòd non ibi,primũ.adde extra de pur.cano.c.vlti.In gl.minuitur. in fi. adde qd no.ĩ.e.di.c.j.ſi peccatum.in prin.Gu.In gl.i.per bona opera.in fi.adde licet enim peccatum ſit damnatũ,& deletum non tamen videtur eſſe tectum,imò nudum,& apertum quouſq; congrua ſit ſatisfactio facta,vt ergo Deus donat peccatum,& homo delet interius per cordis contritionem,& tegit exterius per confeſſionem,& operis ſatisfactionem.P.In glo.j.ex iniquitate.in fine.adde hîc videtur Ambroſius expo-
3 nere quare Io.dicit quòd peccatum eſt iniquitas.Guido † vtrũ autem peccator teneatur confiteri ſua peccata ſtatim quòd habet oportunitatem de quo.ſ.tetigi. ſcripſi pleniùs extra de pœniten.& re.c.omnis.in.xj.q.

Illud verò Obtulit.ſecundo reſpon.c.vltimo.quid fecit quaſi dicat non peccauit. facto.i.dicto ſacrificio.dignus.i.vt ſacrificaret.H.necmirum.ver.peccati ſui.quod contraxerat pro muneratione populi ſui. H.offerendo.xlv.diſt.diſciplina pecata diluerit.exo.xxxiij.c.texit.ſcilicet Dauid,ſi quis.aliâs ſed remittuntur.id eſt mitigentur io baptiſmo.iniquitates,id eſt peccata originalia. H. tegantur. per pœnitentiam,& bona opera,vt non videantur, adeò, id eſt,vt oon puniantur peccata actualia,ne,aliâs vt non à domino.ſub.dicens.ſi dicit.verſi.coram.aliâs contra remiſſum eſt, quoad reatum,& pœnam æternam,omne peccatum:quia de omnibus contritus fuit propheta.ſecundi regum.xij.c.imputatum eſt.ad mortem æternam.deniq;.ver.non fuit in eo Hu. improbitatis.ęſtus id eſt improbus æſtus,& impetuoſus.H.miniſterij,id eſt occultæ ſignificationis.lauachrum.ſcilicet pœnitentiæ.H.dilexit.multum.Lucæ.vij.

Sexta pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten.

ECce cuius. Pœnitentia. Hîc incipit ſexta pars tertiæ diſtinct. tractatus de pœniten.in qua intendit magiſter probare,quòd etiam iuſti quandoq; cadunt,& reſurgunt,& probat hoc per quatuor capitula lo.de fict.hoc.ſ.c.proximo.per prophetam.Natham.ij.regum. xij.proſtrata.ſecundi regum.c.ſi.Achab.ver.impetrauit.verſi. iij.regum.xxj.c.in fine.Gui.

Achab Impijſſimus.iij.regum. xxj.c.vineam.xxiij.qō. viij.conuenior.ver.nabute. & cum propoſito eſt Iezabel,vxore ſua,hoc dixit.iij.regum.xxj.ante muros.iiij. regum.ix.c.Iſraël,ſcilicet de qua erat ipſa Iezabel, quòd cum. ver.in cilicio. & ita humiliatus Iacob fuit Achel de hac humilitate,& alia dixi xxij.q.ij.cum humilitatis,ibi videas.Heliam iij.regum.xxj.&.xxij.c.vnum ſcœlus.id eſt ſimili iudicio.iij. regum.ix.c.Gui.

Talis. Non potuerit,ſcilicet morte,vel alio iuſto impedimento impeditus,& eſt.arg.quòd ſi quis non poteſt explere pœnitentiam ſibi iniunctam ab eccleſia in hac vita,& ob hoc: quia non expleuit illam in alia vita nullā patietur pœnam.P.quantuncunq;. ratione temporis non meriti: nam non poteſt eſſe minima,ſi cum charitate fiat, & ſimiliter expone quod ſequitur ex igne.P.hoc enim.ver.Eſaias.xxj. & xxv.percuſſi eum.per Aſsirios,per Caldeos,per Romanos.H. quaſi dicat tu occidiſti dominum tuum,ſcilicet Ioram filium meum.ſicut Cayn interfecit dominum ſuum Helam, & eadem pœna puniendus es.Sanam per pœnitentiam,& conſolatus reddendo gratiam ſpirituſſancti quis paracletus,id eſt conſolator dicitur euidentius.ver.Rex Achab.prædam,& niueā nabutæ,quam immoderatè cupiebat.P.ad Helyam. prophetam.iij.regum.xxj.c.In gloſſ.poteſt ergo,ibi, authoritas. adde ſcilicet Dauid.In glo.ſed quomodo.ibi,eum,adde ſcilicet nabutæ.Guido.

Sicut Achab. à propheta.tertio regū.xxj.Achab. iij.reg.xxj.c.in quibus.ver.in reprobo,id eſt præſtito ad mortem,tunc tantùm bono per charitatem,& præſentem iuſtitiam.P.diſplicebat.quoad futura mala id eſt futurus erat diſpliciturus,vel qui diſplicebat, id eſt qui præſciebatur eſſe futurus malus,& ideò tunc diſpliciturus.P. Niniuitæ.in euangelio:Mat.xij & Luc.xj.c.Ioſue.iij.c.ſed qua licet ſecunda pars,aliâs qualis libri regum.iij.reg.xxj.&.xxxij. c.de quo.ver.arbitrio,id eſt amore,& deſiderio.conuertit. ad malum eius Achab.de Niniuitis.ver.

Sicut. Ait.quia poſt longo Hu.fuiſſe.ſub. paternarum. Naum ij.&.iij.c.in principio.ſubdit Hieroni.& id qnod loquitur,& prologus Hieronimi ſuper Naum. & hîc videas Guid.

Naum prophetā. Verba Hieronimi qui de eadem ciuitate prophetauerat, de qua Ionas,ſcilicet de Niniue.H.ante aduentum, ſcilicet in Iudæam ad captiuandum populum Dei,Regis,ſcilicet Salmanazal tranſtulerat,antequàm Niniue ſubuerteretur.H.in fine. Naum.iij.c.lectionis.i.prophetæ.Io.ſcilicet Naum.H.implicuerunt,poſteà qua de cauſa:quia ſta mali Niniuitę futuri erāt propheta Naum zelans.Naum.ij.&.iij.c.in principio. In glo. ergo conſtrue.in fine.adde ſub.& hoc ideò dicit quia licet Niniuitę egiſſent pœnitentiam de peccato propter quod Ionas, aliâs Naum annuntiauit eis ſubuerſionem,tamē poſtmodum peccauerunt,propter quod captiuati fuerunt à Medis.P:

Septima pars tertiæ diſtinctionis.tractatus de pœniten.

ITem quod Frequenter. Hîc incipit ſeptima pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten.in qua probatur,quòd non tantum ſæpè:ſed & frequenter peccans,& pœnitens habet veniam Io. de fict.

Adhuc inſtant Perfidi hęretici ſapiunt,id eſt inquirūt peccata,id eſt pœnas peccatorum.gratia.remiſsionis.errant.ver.ſentiunt.ver. ſecunda ratio hæreticorum,dixerit.Io.v.c.ſ.e.di ſi apoſtolus.quòd autem ver.debiles ad literam,vel debiles ſpiritualibus,fortes in terrenis de quibus legitur.xlvij.diſt.omnes.P.In diuerſis,ſcilicet ſanatis in diuerſis temporibus Hieronimus enim.verſi.ne deſperet,ſcilicet de venia.ſępè peccator,id ſæpè peccans.non deſcribitur,id eſt non legitur.videmus.verſic.febricitantes in corpore,quomodo enim.ver.ab ipſo Deo,redempta ſanguine Chriſti,ſe vocat Lucæ.v.c.oportunum,id eſt vtilem.memor. ver.promiſit.per prophetam.alij.ver.promiſsionibus. declarat Matth.x.& Lucæ.xij.c.confeſſus.obijciēdo corde,ore,opere.ſaluus erit ad Ro.x.bonis ſpiritualibus.vmbra mortis.i. in vitioſa vita,quæ eſt imago futuræ mortis,vel.i.ipſis peccatis quibus homo obumbrat,& ducitur ad mortem. P. hunc magiſter.ver.per Epiſtolas,ſcilicet primam.ter in literis,id eſt per tres epiſtolas,primam non habemus quorum Io. vltimo. ſcimus autem.ver.in ſeptuageſies ſ.e.ſepties.iſti.hæretici iactare audent.Io.iij.prouerb.xx.in multis verba Iac.iij.quapropter.ver.nunquàm.i.aliqun tempore,aliqua mēte.& facit hæc litera in argu.ad id quod dixi.l.diſt.§.poteſt etiam aliter. &.c. quamuis.in fine.ibi videas.ad idem.ſ.diſtinct.j.multiplex.verſic.mediator.&.xxvj.q.vj.cognouimos in fine.inquiris.tu hæretice qui negas pœnitentibus indulgentiam.apoſtolus ſenſerit.j.ad Corinth.iiij.c.lauaſſet.Io.xiij.c.in hoc facto.intelligitur ablutio venialium.offenſio,ſaltem in venialibus dimitte. Matth.vj.c.miſericors peccata dimittendo.In glo.in ſecunda, ibi ad Corinth.adde.vij.c.Guido.

In tantum. Super tales qui pœniteant ſolem ſuum.i. gratiam cōpunctionis ſecundum.B.vitæ ac ſalutis.i.ſalutiferæ;vitæ.H,patientiæ,aliâs pœnitentiæ.ſi vixero.quoad Deum.H.melius.i.ſanctius,qui operit. Iac.ij.c.In gl.vbi eſt in fi.adde idem Laur.In gl.j.ſolennis infi.ade alâs ſuſcepta,& habita.

Octaua pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten.

SIue autem. Aliquis.Hîc incipit octaua pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten. in qua oſtenditur, quæ ſit vera pœnitentia,& quæ ſit falſa, & q ſemperværè pœnitenti datur indulgentia: ſed falſa nunquàm

falſa nunquã datur & hoc probat per.vij.capitula.Io.de fic.au-
thoritati aduerſatur. Matth.xviij.c.& Ezech.xxiij.c. quæ autẽ.
ver.¶ In glo.legitur.ibi.Leuitico.adde.ix.&.x.c.

SVMMARIVM.

1 *Quæ debent interuenire, in imponenda pœnitentia.*
2 *De officio ſacerdotis, in imponenda pœnitentia.*

Inter hæc. Vult ſecunda pars.exuuias.i. indumenta.er
roris.i.peccatoris.diſcedat de hac vita,& flã
ma.i.ardor,& incendiũ,quoniam inſtigatur ad malum. depa-
ſcit.i.corrodit,& excruciat.H.exurit. & ad veram pœnitentiã
illam aſcendere,non ſinit.H.prçponderant.i.magis diliguntur
& appetuntur,vel.i.magis alliciunt, & attrahunt ad ſe, quam
illa,& ſic magis ponderant.ſeueris.i.vtilibus. triſtibus. talia in
vera pœnitentia conueniunt,nam pœnitens etiam à licitis ab-
ſtinet...propera.i. præſentia tempora
lia.aliâs præparata.iudicat.i.delibera capiat, aliâs eſt tantũ in-
cipiat.præcipitat.& ideo bonus non ſequitur effectus,vnde di
citur. iniquitatem. odio habui.ſ̃.xxvj.q.vlti.affectũ.quę aliâs
quia prçmitur.aliâs reprimitur.ſera.propter illa ſerò ventura.
tardior.quia tantum illa inoita percipitur fructus illorum,ſed
ſpes futurorũ habetur in hac vita.P.imprudentia. ad mala fa-
cienda.ſanctis ſanctorum.i. in ecclesia. ſacerdotes. tertia pars,
Aaron.ſ.prælatus.vaſę.i.corde.fœtido.fœtore vitiorum.oleũ.
1 pietatis.vinum.diſcretionis,† & per hæc duo deſignatur pœni
tentia,quia hæ duo debent interuenire,in ea imponenda.xlv.
di.c.diſciplina.P.peccatũ.ſ.vicus.q.d.aliâs hoc vocat ignis.ver.
aſſumit.i.conſumit,flagellat & cruciat.abinde.ſ. conſumpſit.ſ.
corporaliter.ſed iſtos ſpiritualiter.P.qui ergo.quarta pars.mũ
dam.à peccatis.remoueat.de corde ſuo.illi.igitur.ſ.ſpiritus ſan-
cti.ſiccauit.i.ceſſare fecit hæmorrhoides.i.patientis fluxũ hæ-
morrhoidorum. Ambroſius in ſermone quodã dicit,hanc fuiſ
ſe martham per ſanguinem.Luc.viij. Matth.ix.ſiccauit.i. dele-
uit latronis. Matth.xxij.Luc.xxiij.conſumens.vitia,& peccata
& hoc habetur ad Hebr.xij.in fine.peccaui. Matth.xxvij.c. iu-
ſtum.ecce iudas habuit reſpectum ad iuſtitiam Dei, nõ ad eius
miſericordiam,ad quam ſi reſpectum habuiſſet,non deſperaſ-
ſet vnde ipſum non tantum damnauit ſcelus quantum deſpera
tio. Vnde Aug.in origi.ſuper Io.dicit breue verbum peccaui,ô
tres ſillabæ quæ aperiunt cœlum,& portas paradiſi,aude dice-
re peccaui,non te terreat pudor hominis,non timor demonis
non deſperatio de enormi peccato. Iudam enim non tantum
ſcelus,quod commiſit,quantũ deſperatio de venia dãnauit.
ignem alienum.i.ſuperbiam & indignationem & deſperationẽ
non pura mente.cum ea ignem alienum haberet. non auferũt
i.non ſuis precibus non debent.poſſunt epulari.i. eius peccata
comedere.ſacerdos.i.Chriſtus. ait. Ioã.iiij.c. vt peccatores.q.
d.conuerſio peccatorum,& pœnitentia eſt meus cibus in deſi-
derium,& delectationẽ,quia in talibus ego delector, ſicut ho-
2 mo in optimo cibo.P. ¶ in gloſſ.i. vitium in fine† adde multi
enim propter fragilitatẽ naturæ terrentur à pœnitentia : quia
timent ne ferre poſſent aſperitatem pœnitentiæ,tales hortan
di ſunt,& in ipſo onere pœnitentiæ adiuuandi.de pœni.diſ.vj.
qui vult.& hoc multum peccant ſacerdotes,quia non conſide
ratis viribus peccatoris nimis grauem imponunt pœnitẽtiam,
quod facere non debent.xxvj.q.vij alligant.Pe.In glo.quia pu
dor.ibi,ea adde.ſ.huius pœnitentia.¶ In gloſſ.i. intendere.ibi,
aut nulla.adde,& eſt ratio,quia dũ videt & cogitat tarde ea ve
nire retrahitur ab effectu pœnitentię,ad hoc bene facit cõcor.
hîc allegata omnes ſecundum.P.

Inter hæc yrcum. Alterius doctrinæ.i. per quẽ
deſignatur extranea doctrina
hæreticorũ,quia.ſ.cauſa quare Moyſes fuit iratus & quare,re-
darguit filios Aaron quibus.ſ.ſacerdotibus. in eccleſia. vt ibi,
pœnitentiam fieri ſaci, aut quia extra eccleſiam non eſt locus
ſacrificij.j.q.j.extra conſtituit. Matth.xvj.oblata eſt. in ara cru
cis.obtulit.ad Roma.vj.ad Heb.ix.ſacrificiũ corporis Chriſti
in ꝓpitiationem.i.in remiſsionem.&ad hoc de conſe.diſt.iiij.
quomodo.addit.Moyſes.Leuit.x.peccauerat. Nadab & Abiud
apponendo ignem alienum.oblatio.i.hoſtia oblata.oblata eſt.
i.cunſumpta eſt.cum ipſis irritat.i.prouocat ad vindictam. di-
ſciplinę.ſ.dator.Pe effugiet.Sapiẽ.j.c.fictum.ſ.hominem. ¶ In
j.glo.ibi,illud.ſ.adde,ſub ſignificat Guido.

Iudas. Pœnituit. Matth.xxvij.ſed malè.quia in peccatore
habuit ignem alienũ.ſ̃.eo.inter hoc hyrcum. pœni
tuit.Gene xxvj.&.xviij.c magis.correctiuũ eſt. Laur. interuẽ.
aliâs inferne.i.obſcurè,vel tenebroſè. imprudentia.i. ſtultitia.
audiuit ver.fratres mei Gene.iiij.c.nonne. verſi.dixit Gene.iij.
quoniam nudus.ſ̃.eo.di.ij.vt cognouerunt. magnum eſt.verſi.
¶ In.j.glo.in fine.adde.ſ.Hug.intelligit de Eſau. quòd non pœ
nituit rectè de odio concepto contra fratrẽ,& tunc dic. lachry
mæ.ſ.quas fudit,cũ audiuit à patre,quòd Iacob frater ſuus ſibi
fraudulenter ſubripuit benedictionem,& ſecundum hoc poni
tur.iſto.ſ.vterq;.P.¶ In gl.arg.ex ſequentibus.adde vbi de hoc.
¶ In glo.ſ̃.di.j.ibi,ſolue.adde.ſ.in prædictis.verſi.item illud.&
huic etiã. Vt in fine.adde,ſub.& in quo caſu loquitur prædictũ
c.videlicet,quòd loquitur in mala memoria peccatorũ.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Officium eorum qui ſunt eccleſia & Babilonia quid importet,*
2 *Auari homines,per quæ denotantur, & Cantica Letitiæ ſunt ſuſpen-*
denda tempore aduerſitatis.
4 *Paruuli qui dicantur.*
3 *...*
5 *...*

In ſalicibus. Salices dicũtur,ꝙ cito ſaliant, & creſcãt
ſecundũ Papi.† Et ad huius declaratio-
nem nota quòd omnes qui ſumus filij eccleſiæ noſſe debemus
vnde ciues ſumus,vnde peregrinamur, quandiu hîc ſumus pe-
regrinationis noſtræ cauſam eſſe peccatũ, reuerſionis aut mi-
nus remiſsionẽ peccatorũ,& iuſtificationẽ gratiæ Dei.duas ci
uitates permixtas ſibi interim corpore & ſeparatas corde cur-
rere per iſta volumina ſeculorũ,vſq; in finẽ mundi.Altera quę
vocatur Babilonia,quæ interprętatur confuſio, cuius gaudiũ
eſt pax temporalis,altera dicta Hieruſalem,quæ interprętatur
viſio pacis,cuius finis eſt pax æterna. Hieruſalẽ ſub Babilonia
captiuã teneri non totam,ſed attinet ad homines prædeſtina-
tos ad gloriã Dei,per adoptiuã cohæredes aũt Chriſti futu-
ros:qa de ipſa captiuitate redemit eos ſuo præcioſo ſanguine,
debemus etiã Hieruſalẽ ciues noſſe, nunc incipere exire prius
corde per cõfuſionẽ iniquitatũ & charitatem iuſtitiæ, deinde
in fine ſeculi,& tunc corpore ſeparandos hanc miſeriã quã pa-
timur dũ ſub Babilonia captiui tenemur.Exponit nobis pſal-
miſta in ſalicibus,in medio eius ciues Hieruſalẽ habẽt organa
ſua.i.ſacram ſcripturã,& diuina præcepta,meditationem quã-
dam futuri ſeculi.Sed agunt in medio Babiloniæ organa ſua,
in medio eius ſuſpendunt,ſalices ſunt infructuoſæ arbores in
crapidibus riparũ,& irriguis locis plantatæ habentes ramos lu
2 xurioſos latè extenſos,† vbi intelligũtur homines auari,in bo
no opere ſteriles,in quibus ſuſpenduntur organa domini:quia
tales non debent amoueri,ne margaritæ ſpergantur ante por-
cos,vnde propheta linguã tuã adhærere faciã à palato tuo, qa
dominus exaſperãs eſt.Ezechi.iij.c.xliij.di.ſit rector.quòd.ver.
canticum domini.vobis qui eſtis in terra aliena à nobis oufo-
rię,& impugnatiuè quærẽtibus canticum domini, quod tamẽ
eſt cauendũ ciuibus Hieruſalẽ iuxta illud nolite ſanctũ dare ca
nibus.xj.q.iij.c.nolite.&.eo.tit.quando.ſ̃.eo di.j. nonnullę.or
gana veſtra.Hic nota, quòd ſuſpendenda ſunt cantica lætitiæ
propter quatuor cauſas.ſ.tempore aduerſitatis Eccle.xxij. mu
ſica in luctu importuna narratio.Item in miſeriæ huius mun-
di recognitione. Iob.xxx.verſa eſt in luctum cithara mea,& or
ganum meũ in vocem flentiũ.Item coram eis,qui volunt hoc,
in ludum ſuum conuertere. Prouer.xxv. acetum in vitro,qui,
cantat carmina corde peruerſo.Item apud illos qui volunt de-
ridere. Matthę.vij.nolite dare ſanctum canibus.ad idem. xliij.
diſtin.in mandantis.P Si enim.ver.cultoris.i.animę.nõ poteſt.
ſ.terra illa.melius.ver.ſane.ver.intenta. inquantum poteſt.vr-
gent.ſ.dyabolus. non cedat.ſ. ſuggeſtioni dyaboli. præſidium.
virtutum.ad fundamentum.iiij.Reg.c.vlti.Hiere.lij c.Babilo
3 nis.† Not. quòd Babilon ſignificat.iiij.ſ. mundum Eſayæ.xxj.

Babilon dilecta mea poſita eſt mihi miraculum. Itẽ populum gentium in pſalmo, memor ero raab, & Babilonis. Item collationẽ malorum. Apo. xviij. cecidit Babilon magna & facta eſt habitatio demoniorũ. Item confuſionem de peccatis Micheæ. iiij. veniens vſq; ad Babilonem, ibi liberaberis hic autẽ accipitur pro confuſione. P. miſera. q. d. ſic dicens. & dictis euacuandam Hieruſalẽ eſſe hic. Sen ò filia Babilonis. i. tu quiſq; qui ea diligentia, & ea cuſtodia, & ea ſolicitudine teneris ſub Babilonia, quaſi filia tenetur ſub matræ. tenebit. deprimendo. in ſe ne ad effectum perueniant, & dic allidet. i. valde lædet. & ex toto

4 conteret. paruulos. † Not. hic quòd in ſcriptura paruuli dicuntur ſex modis. primo motus, vt hic & Oſeæ. xiiij. dicitur paruuli eorũ elidentur. Item paruuli ætate. Matth. ſinite paruulos venire ad me. Item parui ſenſu. j. ad Corinth. xiiij. nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitia paruuli eſtote. Item paruuli affectu. j. ad Corint. xiij. cũ eſſem paruulus, loquebar vt paruulus &c. Item paruuli humilitate. Matth. xxj. abſcondiſti hoc à ſapientibus, & prudẽtibus, & reuelaſti ea paruulis. Item paruuli fidei nouitate. j. ad Corin. xiij tanquam paruulis in Chriſto, lac potũ dedi vobis, & non eſcã. P. paruulos ſuos. i. prauas cogitationes ſuas illicitos motus. j. ad Pet. vel ad Chriſtũ ſuper Matt. xxvij. c. ¶ In glo. ſ. ſui. ibi, intelligiſti. adde, idem no. xxxij. q. ij. ancillã. in fine. ibi videas. ¶ In gloſ. vſquequo. ibi, fundamentum. adde quod eſt fides Guid.

Nihil. Scœlus corrigere. Matthæi. xxvij. ſed quãdoq;. ver. ſi autem. ver. hoc eſt verſi. de eo. ſ. Iuda. 10 pſalmus. Deus laudem hæc oratio, de Iuda dicatur ſecundum Guido.

SVMMARIVM.

1 *An mors Chriſti mortem Iudæ præceſſerit.*

Scelerator. Non reuocauit. i. non reduxerit ad memoriam Dei miſericordiam, quæ ſuperexaltat iudicium, ſed tantum eius iuſtitiam. Vnde non dixit peccaui tradens ſanguinem miſericordem, ſed dixit ſanguinem iuſtũ. P. traxit. Matth. xxvij. & Actu. j. c. criminis. i. mortis Chriſti. quã procurando crimen peſſimũ commiſiſti. informis i. terribilis. læti. i. mortis. ſtipendium, legitur in hyſtoria ſcholaſti. Rub. de ſuſpendendo iudicio. quòd dicit Hiero. ſuper ſpeciale. viij. q. quia magis offendit Iudas Deum, quãdo ſe ſuſpendit, quã in hoc quòd deum prodidit. Et adde quod dixi in glo. ſ. c. inter hoc hyrcum. in glo ecce quòd videas &c. qui Iudas proiectis argenteis in templo, abiens laqueo ſe ſuſpẽdit & crepuit medius. effuſis viſceribus. Actu. j. & in hoc eſt quodã modo delatum ori, quo oſculatus eſt dominum, ne per os effunderẽtur: rupto enim laqueo putatur poſt cecidiſſe, & crepuiſſe. Vtrum ea die ſuſpenderit an diſtulerit dubium eſt. Sed quòd ante reſurrectionem domini, ſuper pſalmis habetur. Quidam tamen dixerũt quòd audita reſurrectione, quã non ſperabat ſe ſuſpendit quod non eſt authenticum. ¶ Io. j. gloſ. ibi, leoni. adde, dicit Hug. quid horum ſit verius dubitatur. Sed ſatis veriſimile videtur ꝙ poſtquã pœnitentia ductus retulit argẽteos, ſtatim ex impatientia doloris, & deſperatione ſalutis ſe ſuſpendit ſecun

5 dum. H Et in fine. adde, iſtæ duæ ſolutiones faciunt ad hoc † ꝙ mors Chriſti præceſſerit mortem Iudæ, cum tamen litera iſta videtur facere in contrarium, ſed ad hoc quòd Iudas non expectauit mortẽ Chriſti, ſed prius deceſſit, & ideo eis reiectis quãtum ad præſens propoſitũ, ita intellige literã iſtã. expectaſſes. i. perfectũ miniſteriũ. ſ. Chriſtũ paſſum eſſe pro redemptione humani generis, & hoc eſt quod ſequitur, & diſtuliſſet mortẽ, donec ſanguis Chriſti effunderetur pro peccatorib⁹. i. effuſus fuiſſe manifeſtaretur per ſigna, quæ apparuerunt eo mortuo, poſt eius reſurrectionem, ſi pœnitens iſſes ad populos, non te ſuſpendiſſes, ſed qa diuiſus, ad diuiſos iuiſti. i. ad phariſeos ideo periſti. j. diſt. vj. c. j. Per.

Nona pars. iij. diſt. trac. de pœnit.

SVMMARIVM.

1 *Qui de vno confitetur, an poßit veniam conſequi.*

HIs authoritatibus. Hic incipit. ix. pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten. in qua quæritur, ſi aliquis remanet in aliquo dicatur veræ pœnitere, ſi de alijs pœniteat, ſecundũ mandatum ſacerdotis. Et eſt dicendum quòd nõ, ſed valet ei poſtquã ab illo peccato receſſerit, tamen magiſter allegat pro, & cõtra.

1 Ioan de nau. ſ. c. ſed quæ. ver. iudicabitur. † Cõcludit magiſter, pro alia parte ad hanc. ſ. quòd qui confitetur de vno peccato, licet de alijs non cõfiteatur, poteſt de illo veniam obtinere. Et ad iſtam concluſionem probandam inducit. c. ſequens. concluſio tamen falſa eſt, quia vt hoc. ſ. dicitur per. G. tunc enim incipit eſſe vtilis pœnitentia de vno peccato, cum cœpit de alijs pœnitere. P.

Plurimorum. Verba Amos iiij. quæ inducit Grego. ſuper Ezechie. cũ verba. Grego. ciuitas. i. anima.

SVMMARIVM.

1 *Species conſolationis, & eius epitheta.*

5 Prima conſolatio. † Nota quod triplex eſt conſolatio temporalis. Lucę. vj. væ vobis diuitibus qui habetis hic cõſolationem veſtram, hæc eſt damnoſa, quia impedit conſolationem ſpiritualem. B. delicata eſt diuina conſolatio quæ non datur admittentibus alienam. Item varia propter durationis paruitatem. Ezechie. x. vanæ conſolabantur. Item oneroſa propter faſtidij generationẽ, vnde Aug. bonum tẽporale dilectum vileſcit, cũ aduenit. Iob. xvj. conſolatores oneroſi omnes vos eſtis. Item eſt conſolatio ſpiritualis, de qua Eſaye. xlix. cõſolatus eſt dominus populum ſuum, hæc debetur humilibus ij. ad Corint. vij. qui conſolatur humiles conſolatus eſt nos. Item lugentib⁹. Eſa. lvij. reddidi conſolationes ipſi, & lugentibus eius. & lxj. vt conſolaretur omnes lugentes in Syon. Item Deũ timentibus, vnde de ſimeone. Luc. ij. Simeon iuſtus & timoratus expectans conſolationem iſrael vel cœleſtis. Eſa. lxvj. Hieruſalem. aliâs iſrael cõſolabimini, hæc cõſolatio appetẽta, propter quod mouet ad hanc Eſa. xl. Conſolamini, conſolamini popule meus &c. Item pleniſſima. Eſay. vlti. vt repleamini ab vberibus eius conſolationis. Item pretioſiſſima. Eſa. lxiiij. oculus. non vidit Deus, abſq; te. qui. præ. ex. Item longiſſima. Eſa. xxxv. c. lætitia ſempiterna ſuper capita eorum. miſerere deus. ſi quis pœnitet, & ad Deum reuertitur. Secunda. ſ. cõſolatio eſt per punitionem. i. per flagella, & inter flagella. vbi. i. in qua punitione releuat, hæc exponit Gra. j. c. ſ. illud Ambr. ibi vide. Item exponitur. xxiij. q. v. quid ergo. Item ſi fieri poteſt. ſecũda pars. ſed quòd ei. hic allegat Gra. pro alia parte. eſt ij. ſ. eo. di inter. H. Smaragdi. ſ. eo. ille pœnitentiam. H. Iſidori. ſ. eo. c. irriſor. H. Greg. ſ. eo. di. pœnitentiam. Hugo. Auguſti. ſ. eo. pœnitentes. H. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Cor durum, quid ſignificet, & eius quædam epitheta.*

2 *Excommunicati plures vni poſſunt abſolutionem committere.*

Sunt plures. Non animaduertes. ver. vnicũ. Matth. ix. Mar. vij perficere. i. ſanare. & liberare à peccato. expulit. Lucæ. viij. legionem. verſi. quia continet ſex milia ſexcenta, & ſexaginta ſex. eijciens. Lucę. viij. & Mar. v. laudandus. ver. eiecto demonio. Mar. vij. Matth. ix. locutus eſt. Matth. xij. mutus. Ioã. xij ſatiauit. in corpore. ſabbato. Matth. xij. in anima. ſeu miniſterio corporis. P. poſt purificationẽ baptiſmi. P. Sed ſatis ſecunda pars durus eſt. ſicut dicit Ber. ad Eu

5 geni. Papam. † Cor durum eſt, quod nec compunctione ſcinditur nec pietate mollitur, nec precibus mouetur minus non cedit induratum ad flagella ingratum ad beneficia, ad conſilia infidele. ad iudicia ſeuerum & crudelem, & inuerecundũ ad turpia. improuidum. ad pericula, inhumanum ad humana, præteritorum obliuiſcens præſentia non curans, futura non prauidens,

dens,& vt totum in breui cōcludam, ipſum eſt quòd nec Deū
timet,nec hominē veretur.dolorem peccati.de hoc dicit Aug.
plangis mortuum.ſ.mortem naturæ,magis plange viuum ſci-
licet vita naturæ. Mortuum tamen mortem peccati, an ſunt
viſcera Chriſtianæ miſeratiōis,vt plangas corp⁹,à quo receſsit
a Deus.P.¶ In glo.ſic nec liberat in fi.adde,† dic quòd omnes ex
communicatores poſſunt vni committere abſolutionem,& il-
le poteſt omnes abſolutiones in vnā reducere.ſic & plures obli
gationes,vna tolluntur acceptilatione.ff.de acceptilationibus.
pluribus.ſecundum Goſ.qui ita no.in ſum.de ſenten.excō §.itē
quæritur ibi,vide,&.iij.q.iiij. Egeltrudam. Vel dic quantum
ad ſecundum effectum excōmunicationis,hoc poteſt fieri,non
poteſt autem quantum ad primum ſecundū P. ¶ In gl.& vin.
adde,ſub.& per hoc nos docuit.¶ In gloſſ.ſed nunquid,in fine.
adde,ad hoc.xxvj.q.vij.tempora.ſ.eo.di.j. menſuram. ¶ In gl.
tu autem in fine.adde,ſub.quare non conſequitur venia ab ip-
ſo.P. nam nemo poteſt eſſe filius Dei,& dyaboli.ī.eo. diſt.j.§.
hoc idem.in fi.ver.item & chriſtus ait.

Decima pars.iij.diſt.trac. de pœ.

SVMMARIVM.

a *De induratione cordis,quo.ſ.induret corda.*

AVthoritas illa. Hîc incipit .x. pars
tertiæ diſtinctionis,
tractatua de pœniten. in qua magiſter intendit
probare,per Naum prophetam, & per apoſto-
lum & per Hieroni. & per Aug. quòd ſi aliquis
in hac vita ſufficienter punitus fuerit,nō punitur in alia, dum
tamen inter flagella conteratur,alioquin non, ſed incipit hîc
pœna,& ad infinitum protendit ſecundū Ioan. de ficto. Sodo-
mitas.Gene.xix.c. dicit Hiero. qualiter dixerit habetur.xxiij.
q.v.quid ergo.ſecundum.H.& Pet.ad hebræos.iiij.c.illud Hie-
roni.xxiij.q v.quid ergo.non reſpuit.ī.eo.diſt.c.talis eſt.Sicut
pharao.Exod. xiiij.&.xv.&.xxiij.q.iiij.Nabuchodonoſor. du-
a rior.not. † quòd dominus dicitur indurare ſicut cor Pharao-
nis,vt hîc.& Exo.viij.&.ix.ſ.permittendo naturæ,ſeu gratiam
non in apponendo per quam cor emollitur,iuxta illud factum
eſt cor meum,tanquā cæra liqueſcens,homo etiā indurare cor
conſentiendo peccato vnde illud in Pſalmo , nolite obdurare
corda veſtra.Item dyabolus mittendo ſeu ſuggendo, pro præ-
ſentibus ſupplicijs.æterna.ſupplitia.connectunt.i. vniunt ini-
tium.q.d.illorum pœna,qui inter flagella non pœnitent,nun-
quam terminabitur,quia puniūtur in hac vita,æternaliter pu-
niantur in alia,non tamen punientur bis,quia hæc, & illa non
ſunt duæ pœnæ,ſed vna quæ hîc incipit,& in æternum conti-
nuabitur ſecundum.P.Deute.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Vtilitas operum,quæ fiunt in peccato mortali.*
2 *De his quæ reuiuiſcunt,tres opiniones.*

Ignis. Ardebit.i. continuabitur à pœna præſenti vſq; ad
æternam.Hug.hoc cōtra.ſ.quod dicitur in cantico
illo.Sicut Anthiocus.Matth.ij.c.quod autem.ver.hîc reſpon-
det,illi.§.ī.eo.Item opponitur de Hieroni. eundem.ſ. Naū j.c.
&.xxvj.q.v.quid ergo.quis Iſraelitis.Leuitic.xiiij. qui lingua.
Numeri.xxvij.&.xv.c. Quærat hîc aliquis.ſ. cum dicitur quoſ
dam puniri temporaliter ne in æternū puniātur.quod dicitur.
Naum.j.c. non punietur.ſ.poſtea.& optandum eſt. ſub. ſi non
punietur.ad quod.ver.non præueniri.i.præiudicium ei non fie
ri.iudicis. qui reum decollari præcepit & decreuit depræhen-
ſum in adulterio.P.nec illi.ſ. Deo. auferri.ſ. tali ſententia iudi-
cis temporalis. Et magnum.ſ.quòd in hac vita nō eſt ſufficien
ter punitum,diuturnis.i.æternis.ſi quis.ver.¶ In glo.hîc aper-
te.ibi,recipere.adde quia temporalis pœna ſuccedit in locum
æternæ,quaſi in compenſationem. Pet. Illud autem Gregorij.

ī.eo.placuit.& Amos.iij. deteſtationem.& deſertionem. dete-
ſtari.i.ab eius actu ceſſare.P.conſequatur.durante crimine.cri-
minis.verſi.diuinæ gratiæ.non gratum facientis,ſed præparan
tis ad hoc.P.delectatione.i.actu peccati. accumulaſſet.j.q.iiij.§.
item peccato achor.ſi dicta pluuia complutus non eſſet. Pet.ſi
verò.ver.euāgelicæ.Matth.xviij.propter odium.i. propter im
miſericordiam,qua quis proximo non miſeretur.Item ſi.verſi.
arbiter i.adultus.Item illud.ſecunda pars ī.eo.c.j.ea fide.ſ.vir-
tute de qua.Iac.ij.mortua eſt.i.inefficax ad ſalutem. apoſtolus
ait ad Roma.xiiij.c.xxviij.q.j.in prin.&.§ ex his.cum non.aliâs
ſiue non.intelligit.ſ.eo.diſt.ij.ſi enim. apoſtolus.j. ad Corint.
iiij.c.ī.eo.adhuc inſtant.in fine.releuat.q.d.quando aliquis fla-
gellatur pro peccato.cuius non eſt conſcius,ſi patiēter fert pœ
nam,& humiliter amplectitur,cogitans ſe forte peccatum ha
bere quod non intelligit,& pro illo puniri à deo, illa pœna ſa-
tisfaceret,& releuat grauatum.i.patientiam & humilitatem,
quam habet in illa pœna , dimittuntur ei omnia peccata.Pet.
Quod autem.tertia pars,hîc reſpondet illi.§.ſ.eo.§. item oppo
nitur.fructus.dico fructus impeditus peccato &c.Pet. fictio,il
la.ad hoc.de conſe.diſt iiij.tunc valere.P.¶ In.j.glo in fine.ad-
de,&.ī.diſt.j.c.partes ſunt. ¶ In glo.hinc patet in fi.adde.ſ.eo.
§.hinc quæritur.¶ In glo.ecce planè.ibi,temporale. adde.ī.eo.
cauendum.xxij.q ij ſi quælibet.Et ibi,ad illuſtrandum. adde.ſ.
cor illius ad bonum.ī.eo.diſt.v.falſas.in fi. Et ibi ſubeundam.
adde,vt.ī.eo.diſt.ſi quis.Et ibi,ſatiſfactio.adde,ad idem not.ī.
eo.diſt.§.vltimo in glo.j.& ibi,membrum.adde.ſ.de bonis cum
1 charitate,ſed poſtea mortificatis per peccatum P.Et ibi, † ſe-
cundum membrū.adde.ſ.quòd bona opera facta , cū quis non
eſt in charitate imo facit mala eodem tempore proſunt, nō ad
vitam æternam,ſed ad temporale cōmodum,vel ad minus ſup
plicium ſubeundum pet.Et ibi,tertium membrū.adde.ſ.de bo
nis factis in charitate,& poſtea per peccatū mortificatis,ſi ho-
mo nunquā ad charitatem redeat.P.Et ibi.§.finis:adde,aliâs ve
rum. Et ibi,ad charitatem.adde,intellige quòd reuiuiſcūt,non
quātū ad eſſentiam,ſed quantum ad retributionem vitæ æter
2 næ.† Alij dicunt,quòd nunquā reuiuiſcunt,nec quātum ad eſ-
ſentiam,nec quantū ad retributionem vitæ æternæ , ſicut nec
mala,quantum ad pœnam æternam. Alij dicunt quòd reuiui-
ſcunt,& quo ad eſſentiam,& quātum ad retributionem. Idem
dicunt de malis dimiſsis.ſ.quòd reuiuiſcunt,quo ad culpam ſe
quentem,& quantum ad eſſentiam,& quantum ad pœnā æter
nam.De iſtis tribus opi ,dicit Hug. primā amplectimur ſecun
dam non vituperamus, tertiam deteſtamur Petr.

SVMMARIVM.

1 *Opera extra charitatem,charitate ſuperueniente reuiuiſcunt.*
2 *Mortificata bona an remuneret Deus.*

Pium eſt credere. Cum gratia.i charitas ſequēs
peccata.aliâs mala, ſed cōmiſ
ſa.prima bona præeuntia diligit.ad præmiū vitę æternæ.Gui.
1 Et hæc faciunt,† ad hoc quòd bona facta extra charitatem,&
in peccato ,per charitatem ſuperuemētem reuiuiſcunt, de quo
& de caſu cōuerſo.ſ.qualiter bona opera,facta in charitate,per
peccatum ſuperueniens moriātur. Et ad quid proſint bona ſa-
cta in peccato mortali.Dic vt ſcripſi extra de pœni.& remiſ.c.
quod quidam.in ſecunda & tertia quęſtionibus.&.ī.eo diſt.c.
ſatisfactio.in ſecunda quæſtione principali.§.ſed nunquid ſatiſ
factio.& duobus §.ſequen.& in vj. quæſtione principali.§. ſed
nunquid vnus homo.verſ.item.de alio quod tetigi.& duobus.
2 verſi.ſequentibus.¶ In gl.† Poſt illud in fine.adde.i. in illo,qui
poſt illud bonum peccauit,& poſtea redit ad gratiam, qui dili
gitur ad remiſsionem æternā. Et ſic intellige illud quod ſequi-
tur in textu.ex hoc.ſ.quòd remuneret Deus,bona mortificata
per peccatum,ex quo redit ad gratiam Pet.

Si quando. Multa opera ideſt ante multa peccata quę
mortificauerunt illa bona quæ prius com
miſſa fuerant iuſta.i.aliqua iuſta & in charitate Pet ſed Ray.

dicit, quòd iſtud c. ſatis poteſt intelligi planè de operib⁹ factis,
in peccato mortali, quorum Deus non obliuiſcatur, quia remu
nerat ea, vt no. ſ. eo §. illud in fine Sed pręd. c. pium. intelligitur
de operibus ſactis in charitate, quæ etiam mortificata poſteà
per peccatum, dum vera agitur pœnitentia, reuiuiſcunt Ray.
multa mala poſtea commiſſa obliuiſcatur, ita vt non remune
ret. paucorum. in charitate factorum, ante opera peccatorū. P.

Vndecima pars tertiæ diſtinctionis tractatus de pœniten.

QVanquam. Memoria. Hic incipit. xj. pars tertiæ diſtinctionis,
tractatus de pœniten. in qua probatur per tres
authoritates, quòd nullum bonum irremunera
tum, & nullum malū impunitum, ſecūdum Io.

SVMMARIVM.

1 *Officium hominis quod ſit.*

Cauendum. Non accipiamus. ideo ſi in temporali-
bus proficimus, tunc magis cauere, &
1 nobis prouidere debem⁹. † Vnde Seneca in lib. de quatuor vir
tutibus, tūc tibi ſalutaria conſilia aduoca, cum tibi alludit pro
ſperitas huius mundi, ſic te quaſi in lubrico retinebis, nec tibi
dabit portus liberos, ſed circunſpicies quò eundum ſit, vel quo
uſque. Similiter quando proficimus, in bonis ſpiritualibus, ca-
uere debemus: vnde Hieronimus nunquā tuta eſt humana fra
gilitas, & quanto in virtutibus creſcimus, tanto amplius time-
re debemus, ne de ſublimiori corruamus, quia quāto gradus al
tior, tanto caſus grauior Pet. receperunt. Lucæ. xvj. c. ſuam. q.
d. non Dei, ſed ſuam quam ipſi appetierunt. ſ. vanam gloriam,
quam habent de illis temporalibus, cum affluant, quę cum glo
ria ſoli Deo attribuenda eſt, tamen ipſe non velit eam dare al
teri. Vnde ipſe dixit per Eſayam gloriam meam alteri non da-
bo. P. præſenti. tantum recepiſti. q. pro mercede, illud habuiſti.

SVMMARIVM.

1 *In diuitijs quid periculoſum.*

Quid ergo. Turbetur. hic repete quod dixi. ſ. eod.
diſt. perfecta pœnitentia. retributio ple
na. non ſubruamur. i. à bono, quod incepimus, nō cadamus, vel
bonum propoſitum dimittamus, quia in tutiori ſtatu eſt, pau-
1 per quā diues. Vnde Aug. in epiſtola, ad damaſum, † dicit peri
culoſa eſt in diuitijs ſuauitas, periculoſa ſublimitas, timor per
petuus, labor infructuoſus, initium ſine prouidentia finis cum
pœnitentia. P. Et Grego. dicit quòd continuus ſucceſſus tem-
poralium, æternę reprobationis eſt iudicium. mala. dicit Aug.
ſi exceptus eſt, à paſsione flagellorum, exceptus es à numero fi-
liorum. Pet. Eſt & alia. verſi. ratio. ſ. quare non debemus turba-
ri de hoc quando verſi. ¶ In glo. negantes in fine. adde quod ta
men negandum non eſt, extra de ſumma trini. c. j. poteſt etiam
ecce tertia ſolutio. illorum. c. ſ. eo. pium. & c. ſi quando. ſ. vt re
ferantur illa bona, de quibus fit mentio in pręd. c ad minorem
pœnam, in alia vita, & ad hoc adducit. c. ſequens. P.

Si quis. Culpanda. quia à deo ſunt, licet non valeant ad
ſalutem, ſeu charitatem, & facta citra vnitatem
eccleſiæ. j. q. j. teneamus. Pet. ait apoſtolus. j. ad Corinth. xiij. c.

Duodecima pars tertiæ diſtīctionis tractatus de pœniten.

SVMMARIVM.

1 *Quare peccatum aliquando non remittatur.*

POenitentia ergo. Hic incipit. xij. pars tertię diſt.
tractatus de pœniten. in qua ſoluit & ben, ſecū-
dum Ioan. de fict. In. j. gl. ibi pro illo peccato ad-
de de hoc etiam legitur, & notatur. ſ. eo §. illud.
autem iuxta fi. ibi videas & quod dicit iſta gloſſa de verbo, ad
verbum approbat. Pe. vſque in fine. & idem Hu. & Laurenti⁹.
quorum fuit iſta glo. & in fine adde ad hoc facit quod dicitur
de baptiſmi de conſecratio. diſtinct. iiij. tunc valere deberet fe
1 rè omnis illū † qui de vno peccato fuit cōfeſſus, & ſatisfecit &
non de alio teneri de confeſsin. & ſatiſfa. quia & confeſsio, &
ſatisfactio non fuerunt factę in charitate cū remaneret in alio
peccato ergo impoſsibile fuit peccatum dimitti ei ergo ſi non
eſt dimiſſum, debet confiteri & ſatiſfacere nam ſecundū Aug.
ſcio dominū inimicū oſ criminoſo. ſ. ea. di. ſunt plures quo mo
do ergo qui crimen reſeruat, recipiet de alio veniam. & hanc
opinionem credit Raymondus eſſe veram. ſed Rodoffredus
dicit quod dictum eſt de confeſsione eſſe veram, ſi de nouo ſa
cerdoti confiteatur aliâs non de ſatisfactione credit, quòd te-
neatur ad pœnitentiam ſuſcipiendam Guid.

Sequitur diſt. iiij. tract. de pœ.

QVia verò. Multorū hic intitulaf quar-
ta diſtinctio tractatus de pœ
nitentia. quæ diuiditur in ſeptem partes in qua
rum prima probat magiſter, per octo authori-
tates, quòd peccata redemit Ioannes de fiſtona
huius quæſtionis ſecunda pars contra negantibus. xxiij. q. iiij.
ſi illic. In prima gloſſa ibi pœnitentiæ adde. j. eadem diſtinct.
iij. ſi apoſtolus. ſecundum Goſ. & ibi & hoc credo adde idem
credit hic & Goffre. quod autem prophetæ Dauid in pſalmo
deus laudem meam & hoc dictum de Iuda. ſecunda eſt verſic.
euangelij Math. xviij. de conſe. di. iiij. quomodo circa finē.

Si iudas. Adoptionem id eſt gratiam qua erat adopta-
tus elegit. Math. xxvij. iniquitas ſcilicet ab ipſo
commiſſa imitando eos. P.

Tradidit. Verba euangelij Math. xviij. c. conſideran-
dum veſiculo dicit Math. eodem capitulo.
ex dictis hic incipit. c. ſecundum Hugutio. In gloſſa peccatum
ibi ſuperbilem adde. i. apertum & promptum ad ſuperbiam.
Petr. & in fine adde contra hoc etiam notatur decima quinta
quæſtione prima in ſumma.

Conſtat. in nos. i. contra exigitur. i. damnabitur pro
hoc ſicut damnaretur ſi non fuiſſet dimiſſum
H In j. glo. ibi patatus etiam adde. xvj q j decimæ.

Dixit dominus. Dimitte Math vj c. vel pro ſal-
tem reuocabo te. i. peccatum ti-
bi dimiſſum vel reuocabo te. ſ. ad pœnā æternam à qua remo-
tus eras replicabo tibi. i. reuocabo te ad punitionem tuā. P.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia quæ præſtat Deus homini.*

Qui diuini. Beneficij imn diuinorum beneficiorū,
1 † notantur enim. ix. beneficia quæ deus
facit homini in pſal. lauda anima mea dominū vnū eſt q̄ cuſto
dit veritatē in ſeculū vñ ibi dicif q cuſtodit veritatē in ſeculū
& illud magna eſt cōſolatio peccatorū vñ ipſe p Ezech ꝓphe
tā. xviij. c. ſi auertit ſe iuſtus à iuſtitia ſua &c. vt j. c. ſi auerte-
rit itē vindicat eo ab iniuria illata ſibi vñ ibi ſequif facit iudi-
ciū iniuriā patiētib⁹ & ideo nō debem⁹ vindicare iniurias no-
ſtras, cū ipſe dicat mihi vindictā & ego retribuā itē paſsis eos
defect⁹ vñ ibi dicif dat eſcā eſurietib⁹ itē ſoluit cōpeditorū vin
cula vñ ibi dicif dns ſoluit cōpeditos. itē illuminat ignorātias
vñ ibi dicif dñs illuminat cæcos. itē erigit eorū ruinas, vñ ibi
dicif dñs erigit eliſos itē diligit eorū iuſtitias, vñ ibi dicif, dñs
diligit iuſtos itē cuſtodit i mūdo ibi extranei ſūt vñ ibi dr̄ dñs
cuſtodit aduenas itē ſuſcipit eos in curā, q ſine curatore in mū
do ſunt. vñ ibi dicitur pupillum & viduam ſuſcipiet Per. Gui.

Reuertor

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Cum diabolus redit ad hominem, ſeptem adducit ſpiritus.*

Reuertor. Matt.xij.c.in domũ.i. in corde. timendus. ver. opprimat.i. ne poſt dimiſsionem culpæ incidamus, peccatum mortale: quia ita damnabimus, pro illa, ſicut ſi illa culpa non fuiſſet. Petr⁹. ¶ In.j.gloſſa.in fine.adde
1 Lucæ.xj.& dicitur ibi, † quòd tunc cum Sathan reuertitur, adducit ſeptem ſpiritus nequiores ſe, & ingreſsi habitant ibi, & ſiunt nouiſsima hominis illius peiora prioribus, & ſunt illi ſpiritus reiterationis, omiſsionis, dilationis, deſperationis elongationis blaſphemiæ contemptus in fi.P. ¶ In gl.xxvij.q. in fine. adde.ij.in fine.

Quæcunq;. In prima glo.in fi.adde, & ita conſtituet nos dig nos pœna æterna, ſicut eſſemus digni ſi omnia vitia eſſent in nobis.Per.

Peccatum. Trahitur.per cauſam.propter hoc mouiũtur.i.pœnalitates patiuntur.vj.diſtinc. ad eius.in fi.Per.

Secũda pars.iiij.di.trac.de pœni.

EOrum vero. Hic incipit ſecũda pars quartę diſtinctionũ, tractatus de pœniten.in qua probatur ſuperficialiter, quòd peccata redeunt, & ſecundum præſentem iuſtitiam tantum dimittuntur, non tamen ſunt vere nomina diſcipulorum qui ſucceſſerunt. Ioan de fi.t. ſententiam.ſ.quòd peccata redeant, ſic nomina.ver. retro abierunt.Ioan.vj.in libro vitæ.Ioan.vj.ſic à latere. latus Dei, dicitur corona iuſtorum, qui iudicabunt, cum domino, vnde vulgariter dicitur quis mittere alios de latere ſuo.i.de illis, qui cũ eo ſecretum habent conſilium.P.dominus ait. Exo.xxxij.

§.Si quis. Vt ſecũdum.verba gratia. & eſt.j.ad Corin. j.c.ptoni.

§.Sed non. Verba apoſtoli.communia omnibus.ver. verba Aug.non virtus.i.remiſsio peccatorum, quæ non ſemper confertur in baptiſmo, impediente malitia ſuſcipientis, de conſe.diſt.iiij.oſtenditur.P.

Tertia pars.iiij.diſt.trac.de pœni.

VErum hoc. De fictæ.hîc incipit tertia pars quartę diſtinctionis. tractatus de pœniten in qua probat magiſter, quòd de fictè pœnitentibus intelligitur, quod dictum eſt, videlicet quòd peccata eis nõ dimittuntur, quia de alijs non poteſt intelligi, quãuis ſint poſtea caſuri.

✠ SVMMARIVM. ✠

2 *De dei notione, & per quæ fiat.*

Si ex bono. Sic conſtrue, ſi deficientes bona voluntate moriuntur.i.ſubtrahuntur, de hac vita.ex bono, in malum.ſ.mutari, & dic ex bono.ſ. ſecũdum præſentem iuſtitiam.P.deficientes.i deficiendo recedentes. vnnius taret. Sapi.iiij.c.exclamamus.ad Roma.xj.c.iudicia.i.depoſitiones.viæ eius.i. impletiones diſpoſitionis eius voluerit.q.d. hic donat quibus voluerit, aut ſcriptura mentitur, quod nefas eſt dicere, vt.xxiij.q.v.quid ergo.immatura.i.non matura.ait.Sap. iiij.non eſt iniquitas Deute j.c.& Leui.xix.c dicta eſt.Iob.vij. c.io bono.ſub.ſ perſeuerantiam, vſq; in finem.iam poſui.Sapi. iiij.Nec nos.ſecunda pars.non dat.i. ſuberaliter. promiſsionis.i. promiſſę æternę beatitudinis.P.impietate moritur.j.Ioan ij. c.dicit.Iob.xj.Deo prędeſtinatore ait.Io.xvij.diſperſos.per diuerſa vitia.in vnum.i.in vnitate fidei. factum.i. euãgelizatum prædicatum.P.erãt.prædeſtinatione.in memoria.i. præſentia Dei.& ſunt.verſi.filij Dei.i.prædeſtinatione.ait.i.Ioan.ij.c. nõ ait.verba Aug.non ſunt q d.non dicit, quòd primo erant, & modo nõ ſunt, cum immutati ſunt de bono, in malum.P. in nobis.i.inter nos.per præſentem iuſtitiam. Ioan.v. loquitur.j.Io. c.ij.in profeſsione.i.per opera iuſtitiæ, quæ faciebant, & erant in ſocietate filiorum Dei, & re vera faciebant ea quæ filij Dei faciunt, & ipſi & alij profitebantur, quòd erant filij Dei.Simulauerũt.propter hoc inducitur.c.ne.ſ. enim ait.i.Io.ij.c. & pro i.prædeſtinati ſunt.ad Roma.viij.c.propoſitum.i.prædeſtinationem Dei.vt electi eſſent.cum ſint pauci reſpectu vocatorũ. Quia multi ſunt vocati, pauci verò electi.Matth.xx. filius promiſsionis.i.qui prædeſtinatus eſt, ad vitam æternã.iſti. de quibus ait. Ioã.ex nobis &c.paucitate. de hac dicit beatus Grego. non mireris, ſi in tanta multitudine vocatorum, ſit tam pauca quantitas electorũ: quia in cumulatione paleæ, & furfuris parua eſt quantitas, ſi mille purioris Non ergo.iij.pars.ordo ergo filijs ſuis, non prædeſtinatis &c. non accepiſſent. à deo.ſecundum apoſtolicam j.ad Corint.iiij.& Actu.j.c. ad patrem. Ioã. xviij.c.nouit vt omne.i. omnis homo. non pereat. finaliter.hi ergo verſ.qui ordinati.i. prædeſtinati.immutatus. intellige vt habetur.ſ.eo.diſt.ij.firmũ.& rurſus ver.ordo, & rurſus. quoſcunq; eorum.quos duximus inimicos eius. Dei. vel paruulos. &c.eius.i.Dei.ſic regeneraturus eſt &c.hoc fiat.ſ. quòd regenerarentur non pereant.finaliter.deniq;.verſi ſaluator. Matthæi. xxiiij.c.verbo meo.i præcepto.euangelium loquitur.Ioã.vj.c. euangelica.Ioan.vj c.in ſynagoga.i.paucis in capharnaum.ſ. in longitudinem.hic ſermo.de conſe.diſt.ij.prima.ſemetipſum.q. d.non ex relatione alicuius.hic nos.verba Chriſti.erat prius.ſecundum diuinitatem viuificat.ij. ad Corin.iiij. ſunt quidã hic tangitur cauſa, quare diſcipuli murmurauerunt ſ.quia fidẽ non habebant ſecundũ.P.credunt.ſub.& hoc ipſe non dixit de coniectura, ſed ex certa ſcientia, ſciebant enim &c.P. ſciebat.Io.ij. & Eccle.xvij.eſſet traditurus aliâs eſſent credituri. dixi vobis. Ioan.vj c. ex hoc .i. poſt hoc.i. occaſione huius increpationis, abierunt retro.non tantum corde, ſed etiam in corpore, & hoc eſt quod ſequitur.& iam.&c nunquid.verſi.euangelio.Io. viij. quòd ait.Io.viij.verbo meo.i.præcepto. verè.ſ ſecundum prædeſtinationem.vel verè.i in veritate vſq; in fi. perſeuerãtes.P. verè fuerunt quantum ad perſeuerantiam. vocabantur.ſ. filij dei.appellamus.verſi.in eo.ſ.iuſtitia & charitate P. non ſunt.ſ. filij dei prædeſtinatione, & ſic ex verbo iſto habetur, quòd appellantur filij dei, ſecundum præſentem iuſtitiã, qui tamen nõ ſunt filij dei, ſecundum prædeſtinationem de qua notione di-
2 cit apoſtolus.ij.ad Thimo.ij.nouit Deus q ſunt eius. † Eſt iterum notio Dei, per approbationem, vnde Exo.xxiij. dicit dominus de Moyſe, noui te ex nomine. Item eſt notio per gratiæ infuſionem & cuſtodiam, de qua Io x.& cognoſco oues meas. Item notio per glorificationem, ſeu retributionẽ, contra quam dixit fatuis virginibus Matth.xxv.neſciu vos.P. ¶ In gl. vnde Ouidius, in fi.adde.ſ. di.proxi.in caſum. ¶ In glo.ſecundũ præſcientiam.adde.i.prædeſtinatis, nam ſecundum iuſtitiam præſenten bene erant in numero illorum.P. ¶ In gluſ.quæret.ibi, Iacobi.adde.j.c.& ibi, de ſurſum.adde.j.q.ij.quam pio. Guido.

Quarta pars.iiij.di.trac.de pœni.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Liber vitæ æternæ quis ſit, & item liber conſcientiæ.*
2 *Inter prædeſtinationem, & præſcientiam differentia.*

FInis ergo. Hîc incipit quarta pars quartæ diſtinctionis tractatus de pœniten.in qua oſtendit magiſter, quid ſit ſcribi, vel deleri in, ſeu de libro vitæ, ſecũdum præſentem iuſtitiam, vel præſcientiam, de prædeſtinatis, vel de præſcitis, ſecundũ Io.de fic.in lib. vitæ. dicit Hug.
1 de ſancto Victore, † quòd liber vitæ æternę, eſt cuius origo eſt ęterna, & ſuperadmirabilis eſſentia, inueſtigabilis ſcriptura, indelebilis, & verba numeralia, & omnia ſunt vnũ verbo. In prin

cipio erat verbum, ſecundū Autho. quòd idem.H. dicit liber conſciētiæ eſt liber ſignatus in die iudicij aperiendus vnicuiq; conſeruans gloriam, vel cōfuſionem pro qualitate depoſiti.P.
1 ſecūdū.ver.præordinari.i.prædeſtinari.† Prædeſtinatio enim tantum in bono eſt, ſeu accipitur.i.tātum eſt de bonis ſaluandis. Sed præſcientia cōmuniter de bonis & malis, & eſt prædeſtinatio ſecundū Aug. gratiæ præparatio, qua ab æterno Deus homini Chriſto, & cunctis, quos præſciuit cōformes fieri imaginis filij ſui, bona ſine meritis præparauit, & intelligas bona.i. gratiam in vitam æternā, quia illa ex labore, & meritis acquiritur. xxiij.q.iiij.obtineri. & licet dicatur præparatio gratiæ, nō tamen plus confert circa futura, quā memoria hominum, circa præterita. P.ad Ephe.c.j. ¶ In glo.id eſt, ſine determinatione in fine adde.ſ.ſecundum præſentem iuſtitiam, & ſecundū præſcientiam. Pet.

Benedictus. Spirituali.i.habita &c. in cœleſtibus.i. in cœlo. in Chriſto Ieſu.i. Chriſto operante. immaculati.à crimine. prædeſtinauit.i. ſola gratia præelegit. ¶ In.j glo. in fine. adde, & ideo ponitur præteritum pro futuro, quia futura ſont certa apud Deū, ſicut præterita apud nos. P. In glo. quod ipſum in fine. adde.i. antequā eſſemus. ¶ In glo.i.non meritis. in fi. adde, ſub. & hoc tangit apoſtolus, in litera quæ non ponitur hîc, vbi dicit ſecundū propoſitum &c. vt in glo. ſeq. ſimiliter in euangelio. Io.vj. &.xj.c. habet.i.habebit. iudicatus eſt.i.iudicari præſtitus. Ioā.nouit. porrò.duplicem. ver. in euangelio. Io.xiiij.c.dicens.ver.oppoſitionē.i.ſecundū iuſtitiam.ver.hinc etiam.i.ad probandū hunc duplicem modū. B. eiuſdem loci. Io.xiiij.c. ¶ In gl.no.hîc.arg.in fine.adde. adde ſine dubio. ibi ex negatione ſequitur negatione, non affirmatio, quia ibi dicitur, ꝙ ex quo beata Maria, quā Ioſeph deſponſauit, & in ſuam duxerat coniugē, negatur fuiſſe, multo minus illa quæ ſimpliciter ſponſa erat, coniunx eſt appellanda. P.

SVMMARIVM.

1 *De latitatione ſententia Auguſtini.*
2 *Argumenti deſcriptio, & ſcire quid ſit.*

In domo. Patris, manſiones.i.diuerſa præmia meritorum.i.ſecundum diuerſas aduerſitates præ-
1 miorum, variæ dignitates. P. latet.† de hac ſubſtractione, & latitatione, dicit Aug ſic dominus Ieſus, & parat locū eat, ne videatur latitet vt credatur tunc enim locum parat, ſi ex fide iuuat credatur, ſi deſideretur vt deſideratus habeatur deſideriū dilectionis eſt, cum ſit præparatio in abſentia P. diuiſare. ideo notabiliter dicit conſilium firmiter credimus &c. & non dicit ſcimus quia fides eſt probans, & non probatum, cum ſit argumentum non apparentium, vt dicitur in deſcriptione fidei, vt
2 no. extra de ſum.tri.ſuper rub. & argumētum† eſt ratio rei dubiæ faciens fidem. extra de verb.ſig.forus Scire autē ſecundum philoſophū, eſt rerum cauſas cognoſcere, & hoc modo fides ſciri nō poteſt: licet aliâs dicamur ſcire, quod ab alijs audiuimus. xxij.q.v.hoc videtur. & aliter dicitur ſcio.i.vehemēter opinor ff.vti poſſi.ſi duo ꝗ nunc videor. nam & ratio noſtræ fidei probari non poteſt. & vbi ratio deficit fides ſuppletur de conſe.di. ij.reuera. Ex has. Abacuh.iij. & Roma.j c.māſionem. de quibus dicit Hiero. patæ ſunt in cœlo diuerſæ manſiones, datis virtutibus, quas non perſonæ accipiunt, ſed opera. P. ¶ In glo. in memoria, in fine. adde, dicit Greg. vocare dei, eſt amando, & diligendo reſpicere. ¶ In gloſſ. manſiones. ibi, deſideratur. adde, vt xxvij.q ij. inſtitutum. & Grego. deſideria dilectione creſcunt.

Secundum iuſtitiam. Supra expoſuit magiſter, quid ſit deleri ſecundum præſcientiam, nunc verò dicit quid ſit deleri ſecundū iuſtitiā, & hoc eſt facere ea, quibus aliquis æternā damnationem meretur, ad quod inducit authori. prophetæ, quæ magis facit ad probandum & oſtendendum deletionem, ſecundū præſentem iuſtitiam. P. hinc propheta. ver. de li. liber iſte eſt notitia dei, qua prædeſtinauit ad vitam omnes ſaluandos, nec intelligas, quòd Deus ſcribat in hoc libro aliquem, quem poſteà deleat. Sed dicuntur aliqui, inde deleri.ſ.ſecundum ſpem illorū qui credunt ſe ibi ſcriptos, ſecundum Hug. P.

Sic itaq;. Hîc reuertitur Gratia. ad materiā diſtinctionis, & reſpicit quod dicit.ꝟ.eo.ꝗ eorum. præparatur.i.prouidetur. paranda.i. danda in tempore. q iuſtificetur. hîc in præſenti. ſecundō iuſtitiam ſecunda pars. vna. verſi. altera. verſi. harum ver. iuſtificatio.i. aperitio gratiæ in præſenti. P. glorificatio.i. collatio gratiæ in futuro. prima. ver. vnde dicitur ab apoſtolo in eadem autho. H. cuius verſi. ſupponit. in eadem epiſtola. ſtatim poſt illam authoritatē. H. in qua.ſ. gratia. ſecunda ver. & effectus. ver. hæ duæ. verſi. natura præcedat. & tempore. H. iuxta hāc. ver. diſtinc.ſ. de prima prædeſtinatione, & eius effectu. & de ſecunda & eius effectu. H. & P. Ioan. j. Ioā ij. exierunt. quantum ad primā prædeſtinationem, in qua erant nobiſcum, non erat quantū ad ſecundam prædeſtinationem. manſiſſent. finaliter. eius effectus.ſ. æternæ beatitudinis. Hugo. non miratur.i. non erant mituri, quia non erant prædeſtinati ſicut nos ſumus: nam nec ipſe Ioan. habebat adhuc effectum ſecūdæ præordinationis, vel licet Ioan. illum effectum non haberet re habebat cum certitudine ſpei, & fidei, ſed illi non, & ideo congruenter dicitur non inerant nobiſcum. quia effectum ſecūdæ præordinationis iam habemos certa ſpe, vel forte charitatem ſiue finalem iuſtitiam, cum qua homo decedit, notat effectum ſecundæ præordinationis, quia ducit ad id, quòd ad illa præordinatio prædeſtinauit hominē, & eſt planū. H. non receſſiſſent i. inciperent quandoq;. H. in euangelio. Matth. xxiiij.c. ¶ In.j. glo. ibi, quòd adde.i. quæ remiſſio. ¶ In gl. quia poſſet. ibi, nam manſiſſent. adde.i. quantum ad effectum ſecundæ præordinationis, quā non habeant, imò cœpiſſent, vt ſubiungit. Pet. ¶ In glo.i. præſentis. ibi, iuſtificationis. adde.ſ. iuſtitiæ, & charitatis in præſenti vita. H. ¶ In gl. ſi fuiſſet, in fine. adde antecedens eſt ſi ſufficienter ex nobis conſequens, aliâs conueniens eſt. manſiſſent &c.

SVMMARIVM.

1 *Originale quare dicatur.*
2 *Legans argentum quid cenſeatur legare.*
3 *Adoptio in quibus fit, & conſiſtat.*
4 *Peccatorum remiſſio ſecundum quid fiat: & iuſtificationis effectus.*

Hanc ſocietatem. In euangelio. Io.x.c. ait. xvij.c. iræ.i. digni pœna æterna. Hug. apoſtolus ad Ephe.c.ij. nos, genus humanum. naturali vitio, & inſeparabili.ſ. originali peccato. P. quod dic, vt not. extra de ſum.tri.c.j. in glo. nunquid eſt econtra filij iræ.i. digni pœna
1 ad Thi.c.j. ex illa.ſ. origi. peccato. † Dicitur autem originale peccatum, quia ex vitioſa noſtræ originis conditione trahitur ſeruituti de conſe.diſt.iiij. firmiſſime. authoritas.ꝟ.eo. ſi ex bono. Ezechie.xviij.c. ſi aduerterit.ꝟ.eo. ſi auerterit. quòd autem. ver. in eadem authoritate.ꝟ.eo. ſi ex bono. in profectione.i. nomine eccleſiæ. in euangelio. j c. & apoſtolus. v. ad Roma.c.viij. expectat.i. quaſi in actu expectandi eſt. aſſiduè. enim geminatio aſſiduitatis nō eſt. P. huic etiā. ver. verba apoſtoli. ad Roma. viij. hęc ergo. verſi. Ioā. ait. viij.c. beatitudinis.i. merito fidei, & præſentis iuſtitiæ, vnde ſperant æternam beatitudinem. P. dominus ait. Ezechie. xviij.c. hi ergo.i. damnati. præſtiti ad mortem, qui primæ præordinationis, non ſecundæ ſunt participes. P. qui ergo. ver. fatentur dimiſſa, dico ſecundum iuſtitiam &c. P. ad ſupplicium. contra.ꝟ.eo. qui recedit. ¶ In glo. arg. ff. in fin.
2 adde, vbi dicitur, † quòd ſi quis legauerit veſtem ſuam, vel argentum, de illo argento, vel veſte intelligitur, qui erant tempore teſtamenti: quia ſemper præſens tempus intelligitur, ſi aliud comprehenſum non ſit, ſic & iſti poſſunt dici tūc iuſti, cum ad præſens ſint iuſti. P. ¶ In glo. j. ſecundum. ibi, triphariæ. adde.i.
3 tria membra. ¶ In glo. perfectam in fine. † adde, adoptio enim quæ hîc fit, eſt tantum in anima, & non in corpore, & ſic expectet homo adhuc adoptionem corporis.ſ. vt ipſum corpus liberetur à mortalitate, ex corruptione, & ſic illa immortalitas, & corruptio erit adoptatio corporis, & præterea tunc plenè, & perfectè contemplabimur Deum, ſed modò tantum, vt in

ſpeculo

ſpeculo,& enigmate. Vnde Aug.tunc perfectè vocabimur gratia maiori refecti,& ideo pleni, & ſciemus perfectè,quòd ipſe Deus eſt,ibi vocabimus,videbimus,& amabimus. ¶ In gloſ.ſ. homo,in fine.adde,ſub.quantum ad hoc,quia ſubiacet corruptioni,& neceſſitati moriendi,ſicut & aliæ creaturæ. ¶ In glo.
4 ea tamen in fine.adde quod ibi dicit peccata† quæ dimittũtur ſecundum iuſtitiam dimitti,ſecundum pręſcientiā verum eſt, vt ibi exponitur præſentis iuſtificationis,quę non ducit hominem ad id,ad quod prædeſtinatus eſt,& ita non propriè ſumit effectum præſcientiæ ſiue prædeſtinationis, & ſecundum hoc verum eſt,quia illa peccata non ſunt dimiſſa ſecundũ præſciētiam.i.per charitatem,quæ eſſet effectus præſciētiæ,quæ.ſ. duceret hominem ad id,ad quod prædeſtinatus eſt. Si autem dicatur,non ſunt dimiſſa,ſecundũ præſcientiam præſentis iuſtificationis.i.ſecundũ præſentem iuſtificationem ſeu charitatem, quæ licet non ducet hominem iuſtum & bonum non dicit verum,imò ſecundum talem pręſcientiam dimiſſa ſunt,& illis.ſ. damnandis,& iſti.ſ.ſaluandis.P.

Quinta pars.iiij.di.trac. de pœn.

QVi autem. Dicunt quòd peccata. Hîc incipit quinta pars quartæ diſtinctionis tractatus de pœniten. in qua probat magiſter, quòd peccata non redeunt quod eſt verum,ſecundum Io.de fic.

SVMMARIVM.

1 *Originalis peccati origo.*

Quid eſt quod. Dicitur per moyſem Exo.xx.c. peccatum.ver.trahimus. per cau
1 ſam:† nam eius cauſam trahimus à patribus noſtris, quia ab illis habemus carnem corruptam,ex cuius corruptione naſcitur peccatum originale in nobis.i.in filio.& ideo dicitur filius trahere,ſiue contrahere illud peccatum à patribus culpam.i. peccatum originale,cuius cauſam trahimus à parentibus, & ideo dicitur eſſe culpa.P.ſumus.quantum ad carnem, quam ab ipſis habemus,ex cuius corruptione naſcitur originale peccatũ in nobis,vt.ſ̃.proxi.dixi.polluunt per cauſam.& rurſus. verſi. liberantur.quo ad reatũ culpæ originalis peccati à parentibus per cauſam contracti,finis.

Qui recedat. Per mortale peccatum nec in originali.verſi.authoritates.ſecunda pars.aſſertores.illis qui dicunt quòd peccata commiſſa non redeunt. ad vomitum.i.ad conſimilem actum, vel aliud mortale peccatum. ¶ In j.glo.in fine.adde,& illud verum eſt, ſecundum opinionem illorum,qui dicunt dimiſſa peccata redire,non quoad eſſentiam,ſed quoad reatum & pœnam.

Sexta pars.iiij.diſt.trac. de pœni.

VErum illa. Sententia.Ioan.de fic. ponit hic.§.& dicit quòd hic incipit ſexta pars huius quartæ diſtinc.tractatus de pœniten.in quarta probat magiſter,per ſex authoritates quòd peccata redeunt & hoc probat ſuperficialiter,nam authoritates bene intellectæ non faciunt pro eo,ſecundum Ioan.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *De qualitate cognitionis Dei.*

Si refugientes. Coinquinationē mundi.i.coinquinationes animæ.& corporis, quas
1 mundus immittit H.Saluatoris.bene dicit.† nam non tantum debemus eum Deum & dominum cognoſcere,ſed etiam ſaluatorem per incarnationē eius & mortē: Vnde Aug. dicit in lib. de anima & ſpiritu,propter hoc Deus factus eſt homo vt totũ in ſe hominem beatificaret vt ſiue ingrederetur intus per intellectum,ſiue egrederetur foris per ſenſum,in ipſa paſcua inueniret & paſcua intus,in diuinitate creatoris paſcua foris in carne ſaluatoris.P.his rurſus.ſ.coinquinationibus,ſimplex eſt relatio.H.& dic.rurſus.ſ.ante baptiſmũ.vel ante pœnitentiam.H. ſeparabuntur.ab inquinationibus.deteriora. quia magis offendunt Deum,quā ante baptiſmum,vel ante pœnitētiam.& maiores pœnas patiũtur,quia ſunt mendaces promiſſionis factę in baptiſmo,vel pœnitentia.H.melius enim.quia propter mala,quæ ſic agunt, ſunt præuaricatores promiſſionis. H ſic.xij. q.j.c.ſcimus.extra de apoſta.quidam.in fin. mandato.Luc.x.ix. paulus.ſecunda pars ad Heb.vj.c.

Intermittentes. In glo.ita quòd Chriſtus, in fine. adde,vt.x.q j.placuit.

§Dicens. ſ.Paulus iſte.§. reſpicit finem.c. præcedentis. ſecundum Hugo. aliâs ſecundum.B. irrita.i. mortua.admixta.hic videas quod not.ſ̃.di.proxima.§. illud autem.in glo.ecce planè.vnde Aug.ver.apoſtolus.verſu ad Heb. vj.xj.& xij.

SVMMARIVM.

1 *Peccata ſemel dimiſſa an redeant.*

§Porrò. Per Ezechie.prophetam.c.xviij. promiſit.in.c. c.ſi impius. aliâs.c. omnium. iniquitatũ. ex eo, quod dicit.omniũ iniquitatum.poteſt argui. ergo idem eſt, ac
1 ſi nunquā eas commiſiſſet,† peccata ergo dimiſſa non redeunt ita dic ſi alleget ad hoc,quòd peccata dimiſſa non redeant. Sed ſi intelligas quòd alleget ad hoc, quòd redeant,tunc dic in iuſtitia ſua,quam operatus eſt,ante pœnitentiā,vel poſt, & ſic poteſt argui, ergo quęcũq; bona ſint in eo mortificata per culpā, reuiuiſcunt per gratiā ergo à ſimili vult dicere Gratia.quęcũq; mala ſunt mortificata per gratiam,reuiuiſcunt poſtea per culpam poſtea iteratam.P.in iuſtitia.i.pręmio bonorum operum quæ facit in iuſtitia & charitate,ſi poſtea peccauerit dũmodo egerit pœnitentiā.P.filijs quoq;.adhuc allegat Gratia. & intendit probare,ꝙ dimiſſa redeāt,& hoc probat exemplo filiorum Iſrael,quibus dominus improperar peccata patrib⁹ ſuis dimiſſa,& dicitur illa in eis reuixiſſe, ideo gladio corruēt principes eorum.P.captiuandis.in ægyptiac.ſeruitutem per Oſeā.vij c. ſupplicante.xlv.di.diſciplinā.habetur hyſtoria.dimiſſum.Exo. xxxij.dicens.ſub.& redarguit filios Iſrael, quia ſequebantur patres in malitia.

Ve eis. Corde.& ſi,in ore.vlulabat.vocat vlulatum canticum idololatriæ,quia amiſſo rationabili ſenſu, lupis,& canibus ſimiles erunt.P.doloſus.ſub.qui reflectitur cōtra dominũ Io.de fic in gladio.materiali,vel ſpirituali.H.Lau. principes.eorum quia ipſi alios deceperunt, & ideo primi ruerũt. ¶ In gl.ab hoſtibus.in fin.adde.i.in captiuitatē ducenſ.P.

Septima pars.iiij. di. trac. de pœ.

ANtiqua peccata. Hic incipit. vij. pars.iiij.diſt tractatus de pœni.in qua magiſter ſoluit quæſtionem quādoq; contra Io.de fic. diuinus. Oſeę.vj. &.vij. Sed per eundem. ſecũda pars.prophetam. ſ.Oſeā.& hic allegat,quòd peccata dimiſſa non redeant & hoc inducit.c.ſequens.P.

Ne forte. Omnem.ſ.non tantum pręſentes, ſed etiam pręteritas,& antiquas. P.nunc.ſ.tēpore pręſenti.j̃.c.proxi.circundederunt.multitudinem notat. P. adinuentiones.i.peccata ſuę,id eſt,proprię & nō patrum.coram facie.q.d.non ſunt venti in faciem meam.Pet.

Currui. Ita ne.i.non clarè vides.xxiiij.q.iiij.Deus.

Hæretici. Vetera peccata.ſuorũ patrũ..celere.H.reſpicit illud verbũ Oſe.corā facie mea factę ſunt

Diuina clementia. Qualiter aũt de crimine alicuius pluries quęri poſſit. Scripſi de accu.c.de his.iiij.q.& in remiſſionib⁹ ibi.p me datis.

SVMMARIVM.

1 *Peccata qualiter reuiuiſcant, & redeant.*
2 *Bona mortificata qualiter reuiuiſcant.*
3 *Quæ veniunt vt originale, qualiter veniunt.*

§. Sed his authoritatibus. Bona hoc dicit propter illa .c.
ꝭ.e.di.ſi auerterit hoc nobis.c.de percuſſo. quę inducit pro ſoa
1 ſententia † quę.ſ. quòd peccata dimiſſa redeant. Sed quia obſcu
ra videatur, qualiter ad illã poſſent adaptari, oſtendit qualiter,
vt dicit. P. ad pręmiũ ſub. ſicut videtur ibi, dici. Sed ſic intelligi
tur, nõ proficient ad pręmiũ.ſ. quia facta ſunt, ſed quia per pę
nitẽtiam reuiuiſcunt, ergo à ſimili vult dicere Gra. j. quòd pec-
cata per gratiã dimiſſa, reuiuiſcũt per culpam. P. tale eſt. ver. j.
ſic debet intelligi, de illis qui imitantur patres, in malo. P. ſic
etiam. ver illis nanq;. ver. peccata actualia.ſ. quia nõ ſequuntur
patres in actualibus, & ideo nõ reuiuiſcuot in eis. Sicut igitur.
ſecunda pars. vnde propheta. verſi. punieruot. ordo conuerſus,
quia prius corrumpuntur.ſ. cum producũtur ad actum, poſt-
modum putreſcunt, cum alijs dant exemplum peccandi, ſicut
vulnera corporalia prius corrumpantur, deinde fœtorẽ emit
tunt. P. hinc etiam. ver. commiſerant. ij Reg. xj ¶ In gloſ. ecce
qualiter in ſi. adde, & concludit ad ſoum principale propoſitũ.
2 Sed non concludit. † Verũ quia licet bona mortificata per cul-
pam reuiuiſcunt per gratiam, non tamen conſequenter debet
concludi, ergo & mala dimiſſa per gratiam reuiuiſcũt per cul-
pam, cum & io his, & in alijs oiultis aliud ſit, aliud ſit in malo.
P. ¶ In glo. arg. quod ibi, fuerit. adde, vt iſtum finem melius in
3 telligas dicas, † quòd illa quę non veniũt ſicut originale, quod
aliunde venit & quæ ſpecialiter & notabiliter aliquando fiunt
&c vt hic dicit glo. peccatũ. dic ergo peccatũ originale, reuiui
ſcere. i. vigere ſiue viuere, non quòd ipſum fiat peccatum mor-
tale ſicut erat ante, quod eſt impoſſibile, ſed quia hominẽ im-
pellit ad talia, quæ ſi faciat, ita erit dignus morte æterna, ſicut
erat ante baptiſmũ, ſed nõ pro illo, imò pro illis quæ fecit eius
impulſum, & ſic quantò magis obeditur ei poſt baptiſmũ tan-
tò magis dicitur reuiuiſcere, & quaſi victorem ſumere cũm ba
ptiſmum debilitatum ſit. de conſe. di. iiij. non ex quo. de hoc di
cam fuſiſſimè ſi res ſe obtulerit. P.

Sequitur. v. diſtin. tract. de pœni.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio decretalis omnis. & de prohibitione, ne vltra aliquid fiat.*

IN pœnitentia. Autem. Hic intitu-
latur quinta, diſtin-
ctio tractatus de pœniten. quæ diuiditur in qua
tuor partes. Et quid dicat prima pars habes in
glo. ſummę, ſecundũ Io. de ſicto. ¶ In gl ſummę
in prin. adde, iſta glo. quæ ponit modos pœnitentiæ eſt notabi
lis, & menti tenẽda. & ibi, dicunt quidam. adde vt Ambroſios
per hoc facit quod no. ꝭ. ea. diſt. in prin. in glo. quia mentionẽ,
in prin. & ibi, vbi es. adde. Gene. iiij. ꝭ. ea. diſt. § deniq;. in prin.
c. ſerpens. & ibi, frater tuus. adde, Gene. iiij. ꝭ. eo. diſt. § deniq;. in
prin. c ſerpens. & ibi, confiteri. adde, Ioſue. vij. & ibi, lapidatus
eſt. adde, vt. ꝭ. j. q iiij § item peccatu ciuiõ. & ibi, dicẽte. adde.ſ.
in epiſtola ſua. c. ſi & ibi, authoritate. adde, ſed contra. Matth.
iij. vbi dicit pœnitentiam agite, ad idem. ꝭ. di j. agite § econtra.
ea ver. itẽ quomodo. & § ex his. aliàs deniq;, io ſi. verſi. hinc etiã
beatus. & ibi, apud nos. adde videas, quod not. de hoc. ꝭ. eo. di.
§ j. in glo. alij enim. & ibi, græcos enim. adde, ad hoc. ꝭ. diſt. j. c.
ſi. & ibi, conſilij adde ſic videtur intelligere Gratia. ꝭ. eo. diſt. j.
§ econtra authoritas Sed beda intelligit, quòd eſt præceptum
vt patet. ꝭ xxv. diſtin § criminis. cui ſecundum. H. magis eſt cre
deodum, quàm Gratiano, & videas quod dixi. ꝭ. eo. di. iij. c. per
fecta pœnitẽtia. & ibi, per momentum. adde.ſ. debet pati apud

ſe manere peccati conſcientiam. ad hoc facit, quod dicit Hug.
de ſancto Victore. ſi neceſſitas non eſt quæ prætendatur, con-
temptus non excuſatur ſed dic, quòd notat neceſſitatem, non
tamen ineuitabilem, ſed neceſſitatem commoditatem, vel dic
quòd loquitur de illis qui de hac vita, ſine ſacramentis deceſſe
runt, qui non excuſantur ſi tunc poſſunt ſacramenta recipere.
& ibi deputatum. adde ſub. extra de pœnitẽ. omnis vtriuſque.
1 in principio. vbi de hoc per Innocentium † ſed quidam dicunt
vt frater Bonauentura quòd ipſa decretali non dat licentiam
differendi, ſed probibet negligentiam, & dilationem, ſicut ec-
cleſia prohibet ne quis vltra annum in excommunicatiõe per-
maneat extra de hæ. excommunicam⁹ § ſi verò dns. ver. & ſic
ſatisfacere nõ tñ dat licentiam remanendi, vſq; ad horam illã.
ſimiliter ſi imperator det alicui perſonæ infami priuilegium,
vt non agatur contra eum ſicut contra infamen, non propter
hoc liberat eum ab infamia, ſed ſed ſolum à pœna. ſ. vt contra
ipſum non agatur. ſed decr. prædicta omnis non liberat ab of-
fenſa, ſed ne eccleſia neget alicui ingreſſũ eccłię vel etiã ſepul
turam ſicut facit poſt. nam ipſa decre. non eſt pro negligentia
ſed contra negligentes eſt inducta ſicut dicitur in præceptio-
ne extra de præſcrip. vigilanti § j. & adde quod dixi. ꝭ. e. di. iij.
ille rex. iuxta princi. alij vt dominus Hug. credunt communius
ſecundum Pe. quòd cum ſit præceptum affirmatiuum nõ obli
gat niſi pro loco, & tempore verbi gratia tenemur honorare
parentes, ſed non ſemper, ſed quando locus & tempus eſt. i.
quando illi potius indigent tuoc tenemur. eccleſia verò in hoc
præcepto potuit tempus determinare, cum ſit præceptum di-
ſciplinę, non naturæ, vnde regulariter nõ tenet homo cõfiteri
niſi ſemel in anno. ſ. in paſcha, qñ etiã neceſſe habet cõmunicare
hanc opinionem etiam dicit Tho. eſſe probabiliorem. ſed hic
quæro an papa poſſit cum aliquo diſpenſare, vt oon confitea
tur homini? dicit Th. ꝙ non quia papa ſacramẽtorũ neceſſita
tem nec imponere, nec tollere poteſt nnua.ſ. ſacramenta inſti
tuendo, quia ſacramenta ſunt ex inſtitutione diuina, ſed diſ-
penſare poſſet ex tempore. ſ. vt differret vltra annum. Et ibi
ex diurnitate. adde hoc verum eſt, ſi non eſſet contritus, ſed in
contritione culpa dimittatur, licet poſtea ex contemptu liga-
tur, ſi non confitetur infra deputatum tempus confeſſionis,
& pœnitentię ſi haberet locum, & tempus ſecundum Pet. qui
omnia ſupradicta ſequitur de hoc plenè diſputat frater Bona
uẽtura ſupér. iiij. ſenteñ. ibi videas.

SVMMARIVM.

1 *Quædam de conditione, & qualitate pœnitentiæ.*
2 *Quæ peccatum augeant.*
3 *In vitijs eſt cõmercio, & de effectu minus peccati, & duplici pœna.*
4 *Virtus & vitium ſimul eſſe non poſſunt.*
5 *Conſcientia rei in quibus conſiſtat.*
6 *Fructus pœnitentiæ.*
7 *Differentia circunſtantiarum.*

Conſideret. io tempore ad huius notificationẽ eſt
1 ſciendum † quòd pœnitentia debet eſ-
ſe diſcreta i. ſeparata non in genere. argumento. extra appellat
tionibus ſignificantibus. ff. de iniurijs. prætor edixit. ff. de rei
vendi. ſi in rem. vel ne nimis ſe affligat. de conſe. diſtin ctione
quinta. noo mediocriſer, debet eſſe frequens, vt pluries confi-
teatur. vt. ꝭ. eadem. diſtinctione prima quem pœnitet, ar. C. de
emenda. Iuſti. C. circa medium. vel vt toties pœoiteat, quo
ties peccat ꝭ. ea. diſtinct. prima multiplex debet eſſe humilis,
in cinere, & ſacco. ꝭ. e. diſtinct. j. prædixerat. c. tres. ꝭ. e. di. iij. ſic
achab. C. de his qui ſe. defe l. prima. li. x. debet eſſe integra, quã
tum ad circunſtantias. vt in hoc. c. & xxiij. q. vij. occidit. ff. de
accuſatio. libellorum quæ ponitur. ij. q. octaua debet eſſe recta
i. ſine vitio. vt. ꝭ. ea. diſtinctio. iij. in ſalicibus & c. inter hoc hyr
cum. de conſe. di. ij. ſi credis. ff. de conditio. & demon. quanuis.
debet eſſe accuſans. quia miſericordia illum excuſat, qui miſe
rabiliter ſe accuſat. ſupra ea. diſtinct. iij. illud vero ad idẽ extra
de renũcia. niſi. debet eſſe verecũda, quia verecũdia magna eſt
pœna

pœna,& habet partem remiſſionis.ſ.e.di.j. quem pœnitet,&
commendatur à lege.ff.de ali.iud.inter.§.vlt.Debet eſſe volens
quia cum propter præſentem pudorem pœnitet,& rem & me
ritum perdit xxiij.q.vj.§.vltimo. ſ.ead.diſt.j.quis aliquando.
Debet eſſe non coacta.xv.quæſtio.j.merito.Debet eſſe genera
lis vt omnia confiteatur delicta.ſ.ead.diſt.iij.inter hoc . extra
de pœnit.& remiſ.omnis.ff.de condi.& demon.quamuis. De-
bet eſſe amara,Petrus etiam amaras lachrymas fudit.ſ.e.di.j.§.
hoc idem,& cũ lachrymis & amaritudine debet eſſe.vt.ſ.e.di.
j.§.his aothoritatibus Debet eſſe prouida,vt quærat ſacerdotẽ
ſcientem ligare & ſoluere.vt.ſ.ea.q.j.quẽ pœnitet & extra de
pœni.omnes debet eſſe propria,non per nunciũ.vt.d.c. quem
pœnitet.Debet eſſe vera,nam falſa non debet dicere.xxij.q.ij.
cum humilitatis. Debet eſſe dolens, imò non ſemper doluiſſe
doleat.vt. ſ.ead.diſt.iij.ſi Apoſtolus. Debet eſſe indiuidualis,
non debet vnum vni & aliud alteri confiteri.vt in hoc. c. De-
bet habere quãtum,quia qui diu peccauit diu pœniteat.vt.ſ.
e.di.j.c.inde.Debet habere quale.ſ.vtrum commiſerit adulte-
rium,vel inceſtus.xxxij.q.vij.adulteri..&.c. quid in omnibus
ff.de pœnis.aut facta . Debet locus exprimi,vt in hoc.c. Item
perſona quod enim eſt laico fornicatio eſt ſacerdoti adulteriũ.
xxxij.quæſtio.v.qui viderit.ij.q.iij.præcipue. C. de epiſco .&
cler.præsbyteri.Item ſcientia.iij.q.ix.iudicas. ff. de noxa. l.ij.
ſcientia enim facit dominum teneri, ſi ignorat tenetur pro no
xa.Item ſexus magis namq; vir,quàm mulier peccat: viri oẽq;
debent regere mulieres.vt.xxxij.quæſtio.vj.indignantur.Item
ætas,quia pubes qui doli non eſt capax non facit iniuriam. xv.
q.j.merito.ff.de minor.auxilium.Item conditio, quia excuſan
tur ſerui parendo dominis.lxxxvj.di.quid prodeſt , ſed non in
atrocibus.ff.de noxa.l.ij.Item tempus. vt. ſ. ead.diſtinct.j.aut
facta . Item numerus,quia debet dicere quoties peccauit.vj.
q.j.imitare.Item modus,vt in hoc.c. &.xxxv. q.iij.extraordina
ria.Item ordo.xxij.q.v.qui viderit,vel ordo peccati,quia de mi
noribus ad maiora proceditur.ſ.ead.diſt.ij.§.hic quę.Item cuẽ
tus cauſa.ſ.e.diſt.j.aut facta. Item conditio praua.vt in hoc.c.
ff quod me.cauſa.l.metum.l.diſt.præsbyteros.In perſeuerãtia,
2 † hoc peccatũ augmentat.xxiiij.q.j.c.ſciſma,ibi dixi, oportet.
ver.ſcdm modum.i.quantitatem.H.ſi in loco.ij. pars. ſacrato,
tunc magis punitur.ſ.e.di j.aut facta,excellẽtiam fidei.i excel-
lentius & diligentius ſeruare fidem.xxij. q.v. de forma.H.ſim.
ver.conſideret.iij.pars.ſunt qui.verſi.non vincuntur,quia non
expectant conflictum.H.offerunt,ſicut ſunt illi, qui prouocãt
primos motus,vel manibus,vel vtendo calidis, & incentiuis li
bidinis.P.confitenda,ſacerdoti,ſi tamen ille taceat diſcretus ſa
cerdos de his omnibus caute inquirat.H.in cognoſcendo. ver.
ætatis,ſi. extra de homic.ſicut dignum.ſ.e.diſt.j aut facta,ſen
tiat.i.intelligat & cognoſcat. H.modum.i.quantitatem.H. do
lendum.iiij.pars.priuauit,peccatum cõmittendo.H. non pro-
meruit.i.non eſt operatus.H.gloriam.i.præmium,vt glorifice
tur.P.cuius,ſcilicet peccatoris.H.defleat.ver.offendent . Iaco.
3 ij.nlim,ex illa litera videtur,† quòd connexio ſit in vitijs.ſicut
in virtutibus,quia omnes ſimul informantur,quod falſum eſt:
Sunt enim quædam vitia contraria alijs ſicut prodigalitas , &
auaritia,dic quod peccatum deformat animã & obligat ipſam
ad pœnam,ſcdm quod deformat eam auſert ei bonum gratui
tum,& inclinat ad malum. Quantum ad primum eſt cõnexio
in vitijs ſiue peccatis quod quodlibet peccatũ mortale auſert
bonum gratuitũ ab anima,quantũ ad ſcdm,eſt cõnexio in qui
buſdam vitijs ſine peccatis non in omnibus,ſicut videas quod
ebrietas inclinat ad luxuriam.xxxv.di.in prin.xliiij.di. in prin.
Secundum autẽ,quod peccatũ obligat ad pœnam , cum ſit pœna
damni,& pœna ſenſus quantũ ad primam pœnam eſt cõnexio
in vitijs,quia omni peccato mortali debetur carentia viſionis
Dei,quantũ ad ſecundam,non eſt cõnexio in vitijs: imò maio
ri peccato debetur maior pœna conſenſus & ſimiliter plurib'
quàm vni,vel paucioribus.P.reus.i. ingratus.H. acceptior an-
tequam peccet.H.plus peccauit.Gene.j.& ij. ſ. ſi tanto bono,
non abundaſſet. H.etiam alio.ver.offendens. Iacob.ij. omnis
virtus,id eſt efficacia vel effectus. H. ab vno vitio ,id eſt pro-

4 pter vnum vitium. † Virtus enim & vitium cum ſint contra-
ria non ſe compatiuntur: ſed ingreſſus vnius alterius operatur
egreſſum.xxxij.quæſtione prima.cum renuntiatur.ſ.ead.diſt.
ſecunda quæſtio.ij inquid.ſ.prima quæſtione prima.multę.P.
minorauit,id eſt deſtruxit, vel quoad opera exteriora , ſcilicet
minorem amorem habuit in operibus charitatis exercendis.
H.P.ineſt,id eſt videtur ineſſe propter opera exteriora,ſimilia
prioribus quæ adhuc exercet:nam caſtitatem virtutem omni
no amiſit,cum auaritiam incurrit & ab eius operib' refriguit,
ſed non omnino ceſſauit.H.P.tueretur, id eſt facit eius opera
exteriora:Si dicatur quod ſequatur de caſtitate virtute , tunc
planum eſt.H.vbi,id eſt quando.H.procedere,id eſt continge-
re Hug.in alijs,ſcilicet virtutibus.Hug.minuuntur,in operib'
exterioribus.H.intentione.i.intus in corde.i.cordis amore.H.
deterioratur.ſ.cum minori amore fiũt illa opera exteriora. P.
virtus,amiſſa cuicunq; crimini.i.pro quocunq; crimine, deflẽ
da,quæ eſt amiſſa,animaduertere.v.pars.fornicator,id eſt pec
cator generaliter accipitur. H. ereptam prius. H. aliâs corru-
ptam,dediſſet.i.feciſſet proximo.H.non adhibuit,faciẽdo bo-
num & abſtinendo à malo.Hug.veritatis.Lucæ.xvj.& Matth.
vij.non poteſtis.ſ.ead.diſt.ij.§.Romanos.aliâs incipit de quo-
libet quæ fecit in charitate antequam peccaſſet. H.excommu-
nicatione,ſunt duę partes.i.ex participatione ſcdm. H . perdi-
derit.i.ſibi inutilia , quoad vitam æternam reddiderit.Hug.
optulit,ante peccatum.H.in omnibus. vj. pars.ſeculari , id eſt
ſecularem vitam.H.non ſunt adminiſtrata. i.non poſſunt ad-
miniſtrari loquitur de ſolenniter pœnitente,vel eſt conſilium
vbi hoc iniungatur à ſacerdote,pro enormitate criminis. Pet.
Hug.ponatur.ſeptima pars.quæcunq; faceret, imò plura,quia
maius damnum eſt in amiſſione vnius animæ, quàm innume-
rabilium corporum.xxiij.quæſtione tertia,ſi habes. gaudio,ſi
ne dubio,ſi bene pœnitet,& bene operatur gaudebit. Quia vt
5 dicit Iſidorus beata vita,ſemper habet gaudium,† conſcientia
autem rei in pœna ſemper eſt,quia reus nunquã ſecurus eſt,de
bet enim omnia pati cum gaudio vt æterna mereaſ prouiſito-
rijs,aliâs ſtultus eſſet: Vnde Greg.tanto vnus quiſq; minus ſa-
piens eſt conuincitur,quãto minus patiens inuenitur,quia per
id qd tranſit ęterna mercari non nouit.P. Præterea illi q bene
pœnitent magis poſteà diligunſ & exaltantur à Deo vt patet
in beato Petro. Mat.xxvj.& Paulo Actu.ix.& latrone.vt Luc.
xiiij.c.arbitri,ex qua libertate luxuriant & peccant: vnde dicit
glo.ſuper illum ver.audiant verba mea quoniã po.ſicut craſſi.
T.erupta ſuper terra,ſicut craſſa terra præ abundantia germi
nat ſpinas,ita Adam prædiuitijs liberi arbitrij,quaſi luxurians
terra,lignũ vetitum vſurpauit. P.offert,de poſſeſsione.H. re-
ſpexit.Gen.iiij.c.dixit.iij.quæſt.vij. in grauibus,ad munera, vt
doceat,& oſtendat mentem prius offerendam,quàm pecuniã,
mentem,prius oblatam.Hug. remunerauit,id eſt approbauit,
& recepit,& remuneranda iudicauit.Hug.vel dic dono , ſcili-
cet ſuæ placentiæ,& approbationis.q.d.placuit Deo Abel , &
pro ipſo placuit oblatio eius , & fuit à Deo approbata. P. qua
mente xxiiij. quæſtio.j. odi, minutis,duo minuta erant , duo
ærei numuli valentes quartam partem ſicli ,id eſt obolos lui.
Hug de his etiam habetur.vigeſima quarta quæſtione. j .odi,
omnibus,poſſint. Mar.xij .Cautus ſit.octaua pars. per fruſtra,
id eſt per particulares confeſsiones,particulatim diuiſas,paue-
at.nona pars.in ignem,ſcilicet æternum:ſi ergo in tali ſepara-
tione illud cogitauerat,impœnitens non remanebit, digni fru
ctus,id eſt quales pœnitentes facere debent,elaqueantes,id eſt
extra laqueum peccati ponentes,coeant.decima pars,à ſpecta-
culis,quia iſtud eſt de vana lætitia ſeculi,de qua dicit Auguſt.
lætitia ſeculi eſt,luxuriari,ebrietate ingurgitari , in ſpectaculis
ſeculi vagari , turpitudine facere,per quod tangit vitium con-
tra naturam nihil mali pati.Pet. non loquitur,ſubaudi illum.
Hug.quem,ſcilicet diabolum,iudicat,id eſt damnat.i. damna-
bilem ſe facit.H.nõ habentem.i.diabolum,laudat.i.debet lau-
dare.H.amat.ſ animus,fructus.i.bona opera,id eſt ſi non tales
6 quales pœnitentes facere debent, ſecundum.H. † dignus enim
fructus pœnitentiæ eſt , vt qui multum peccauit , multum

pœniteat. ſ. e. diſt. j. agite. xlviij. di. c. omnes. & loquitur hîc de illo qui poſt peractam pœnitentiã viuit, qui poteſt mitiorẽ vitam ducere, quàm ante pœnitentiã ageret, hoc dixit Io. baptiſma, facite dignos fructus pœnitẽtiæ: ſuper quo dicit Greg. hîc cuiuſlibet cõſcientia iouenitur, vt tãtò minora acquirat lucra per pœnitentiã quantò maiora tulit damna, per culpã. P. virtutum. i. opera ex virtutibus prouenientia conſtituẽtia hominẽ. dignum vita æterna, oon ſufficiunt, ad tam cito finiendã pœnitentiam temporalem, quã patiunt pro peccatis ſuis de quibus agunt pœnitentiã, grauiores. ſ. aſperiores fructus patietur pœnitens, eccleſia, qoam offenderat, mortuis. i. agentibus pœnitẽtiam pro peccatis, vitam. i. citiorem abſolutionẽ pœnæ temporalis. vt in. c. hîc allega. io fin. ¶ In glo. ideò, ibi, confiteri. adde,

7 †not. ꝙ circumſtãtiæ adhęrent propriè ipſi peccato quædam perſonæ ipſius peccantis, quædã oec peccato, nec perſonę ipſi peccantis ſed extrinſecus conſiderant peccato adhærent, deteſtatio, vt in Sodomitico horribilitas in homicidio, ſcdm Ray. ſed certe illa circũſtantia. ſ. deteſtatio & illa. ſ. horribilitas ſunt tales circunſtantia, quæ ponunt ipſum actum coitum & hominis percuſſionem in genere peccati, & ideò oon propriè ſunt circunſtantiæ, ſcdm Rodo. qualitas, vt in peccato occulto, vel manifeſto, quantitas vt in paruo & mediocri, vel enormi & ſimiles perſonæ vt dignitas & libertas ætas ſexus & ſimiles. Nec peccato nec perſonæ vt locus & tempus & ſimiles. ſ. tales circũſtantias debet omnis confiteri, ſcdm Ray. Et io fin. adde ſub. de eo quod aliàs eſſet furtum. ¶ In glo. an. ſ. ibi, pulchra. adde de hoc not. xiiij. q. vlt. c. ſi. In glo. ibi, reſiſtentia. adde. i. ſi multum reſiſtit antequam vinceretur, vel parum poſt Guido. Circa qd ſciendum quòd propoſueram hic tractare materiam de circũſtantijs peccatorum, ſed finaliter pronunc ſufficit mihi remittere ad ſummam de ſacramẽtis nouiter per meęditam. lib. vij. parte. ix. vbi prædicta poſt theologos plenè tractata reperies. ¶ In glo. ſ. mortali in fi. adde de hoc legitur. & no. extra de re. iur. defleat. ¶ In glo. filia Iacob, ibi, Gen. adde. xxiiij. c. Et io fi. adde mortaliter iſte eſt diabolus, qui videns miſeram animam vagantem extra caſtra. i. extra propriã conſcientiam & cõfidetionem fragilitatis ſuæ in delitijs mundi ipſam rapit & corrũpit eam per peccatum mortale eam ſibi copulat, & incorporat & hoc occaſione mulierũ illius regionis, per quas deſignantur delitiæ huius mundi bonum eſt habitare, & quieſcere in propria conſcientia: vnde Seneca initium bonæ vitæ & mentis bene conſtitutę, vt aliquis ſciat habitare ſecum. P. & adde qd dixi. ſ. e. diſt. ij. ſicut tribus. ¶ In glo. vnde Ouid. ibi, vnita. adde. i. plicata, & eſt caſus accuſatioi. & Nume. pluralis, & adiectiuatur illi dictioni, quæ ſequitur, era. i. ramoi.

Secunda pars. v. diſt. tract. de pœ.

QValitas. Hic incipit. ij. pars. v. diſtinctioois tractatus de pœ. in qua prohibetur ſolenniter pœnitentes eſſe mercatores. Io. de Deo, turpis, vt de vſura & meretricio & lenocinio, pœnitenti, ſolenniter vel publicè, de quo loquuntur iſta. c. pe.

Contrarium. Apoſtolus dicat. ij. ad Thimo. ij. cap. implicat. i. implicare debet, negotijs, quæ ſine peccato exerceri non poſſunt, noo eſt. i. præſumitur non eſſe, noluerit, poſt ſolennem & publicam pœnitentiam.

Si qui. Oſtenderunt, per pœnitentiam publicam, vel ſolennem, ad proprium. i. ad priſtina officia vetita. H. abirent. i. ex ambitione redirent. H. audientes. i. laicos. H. ab omoibus. ver. ad quos, hoc ſpectat proſpicere. P. ſtatutum, ſcilicet triennium. P. cœperint, ſcilicet exiſtendo in eccleſia, qui verò. ver. differentem. i communem & vilem, ſtatuta tempora, ſcilicet. x. aonorum, ſæpe enim propter negligentiam tempus pœnitentiæ procellatur. xxvj. quæſtio. vij. ſacerdos. l. diſtinc. de his. P. ¶ In glo. ſ. xxvij. quæſtio. in fine. adde octogeſima ſecunda diſtinctione præsbyter. In glo. extra eccleſiam, ibi, eccleſia.

adde de hoc. de conſec. diſt. iiij. eos. P.

De his. Profeſſionis, ecce quod pœnitentes ſolenniter, vel publicè fiunt quaſi religioſę perſonæ, & quaſi ex voto, ad religionem videntur teneri, & ideò ſecularia negotia eis interdicuntur, & in pœnitentia & poſt pœnitentiam ꝙ ſine peccato exerceri non poſſunt. ĩ. e. negotionem. l. di. pœnitentes. vel quòd ſi. ver. Guido.

Tertia pars quintæ diſtinctionis tractatus de pœnitentia.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia falſa quæ dicatur.*

FAlſa pœnitententia. Hic incipit tertia pars quintæ diſtinctionis tractatus de pœnitentia, in qua probat magiſter, quod eſt pœnitentia falſa quę non imponitur ſecundum canones. Io. de fict. ideoq;. ij. pars. venit. i. venire voluerit, deponat, videas quod legitur. & not. ſ. e. q. ij. de his. nec tamen. oj. pars.

5 ¶ In. j. glo. in ſine. adde †item dicitur pœnitentia falſa cum de vno peccato pœnitentia agitur, & oon de alio, vt. ĩ. e. fratres. Item eſt falſa, cum ignis alienus in corde retinetur. ſ. e. diſt. ij. ioter hoc. Item eſt falſa cum non agitur pure, ſed ſimulate quæ potius Deum irritat, quàm placet. ſ. ea. diſt. iij. inter hoc. Item eſt falſa pœnitentia, quæ plangit præterita, & plangenda committere non deſiſtit ſ. ead. diſtin. iij. ille pœnitentiam. & cap. irriſor.

Negotium. Conuerſionem, ad domioum per publicam, vel ſolennem pœnitentiam, ſunt enim. ver. quæ ergo. ver. non recurrat voluntate, vel actu. Gui.

Quarta pars quintæ diſtinctionis tractatus de pœnitentia.

SVMMARIVM.

1 *Effectus falſæ pœnitentiæ, & de officio ſacerdotis.*
2 *Quis fruſtra implorat auxilium legis.*

FRatres noſtros. Hic incipit quarta pars quiotæ diſtinctionis tractatus de pœnit. in qua oſtendit magiſter qualiter intelligitur illud dictum Iacobi Apoſtoli, qui peccat in vno factus eſt omnium reus. Ioan. dei. admonemus, non tamen minus eſt peccatum, aliàs præceptum, quia ſępe monemus quę iubenda ſunt. vt. ĩ.

5 xxviij. q. j. ſicut enim. P. in infernum, †ergo per falſam pœnitentiam anima laici decipitur, & in infernum demergit, ergo falſa pœnitentia non debet iniungi laico, ergo ſacerdos oon debet pœnitentiam alicui volenti ſatisfacere de vno peccato, & non de alio. Sed Gra. videtur dicere contrarium. ĩ. e. di. uj. §. vl. Item contra extra de pœ. & remiſ. quòd quidam. dic quod tali nõ eſt pœnitentia deneganda, quia & ſi non valet ei ad vitam æternam eſt tamen quædam aſſuefactio ad bonum. arg. xxiij. q. vj. iam verò. Item valet ad ea, quæ notantur in prædict. cap. quod quidam. ſed ſi ſacerdos diceret ei, quod per talem pœnitẽtiam dimittitur ei peccatum, vel more imponentium pœnitẽtiam cum abſoluitur ab ipſo peccato decipit eũ tunc & trahit eum in iofernum, quia p temporalẽ pœoitentiã ille non ſaluabitur & hoc prohibet hoc qd loquitur in hoc caſu. P. falſam. ſecunda pars. ſcriptum eſt. Iac. ij. qui totam legem. i. vtranq; veteris, & ooui teſtamenti, in vno. ſ. peccato mortali, omniũ. i. peccatorũ

maneat

maneat finaliter falſa eſt tertis pars.negotiali.lxxxviij.diſtinc. eijciens vel curiali.liij.diſtinctione aut ſi.verſiculo in de.xc. diſtin.neque aut ſi.verſiculo.ſatisfaciat.x.diſti.placuit.aut ſi verſiculo non indulget.xe.diſtinctione ſi quis contriſtatus,contra iuſtitiam.ſ.e.di.falſas.Item vtrum in tenui articulo fidei, vel ex leui argumento poſsit de hæreſi quis conuinci ſcripſi extra
5 de hær.e.j.in tertia quæſtione† & qualiter fruſtra legis implorat auxilium,qui committit in legem ſcripſi de vſuris.c.quia fruſtra.in quinta quæſtione.

Sexta diſtinctio tract.de pœ.

QVi autem. Fieri debeat confeſsio. hic intitulatur.vj.diſtinctio tractatus de pœni.quę diuiditur in tres partes,& j.parte dicit cui qs debeat cõfiteri.& eſt ſciẽdũ p meliori ſacerdoti,quẽ qs habere poterit Io. de fi.ſup quo vide qd ſcripſi extra de pœn.c.omnis.in.ij.q.vbi tractaui,cui ſit confitendum,ſed de hoc vide plenius p Hoſti. in ſumma.e.ti.§.cui confitendum ſit cum.xx.§.ſeq.& adde etiã quæ ſcripſi de hoc.ſ.di.j.c.in quacunque in magna additione ſub articulo de confeſsione in nona quæſtione.& in quatuor quæſtionibus ibi ſequentibus.

SVMMARIVM.

2 *Bonitas morum parum valet ad optinendam gratiam & de officio ſacerdotis.*
2 *Quod peccatum condemnet.*
3 *Priuilegia ſingulorum non faciunt legem.*
4 *Venialia quæ dicantur.*

Qui vult. Confiteri meliori ponitur hic cõparatiuũ pro ſuo poſitiuo & eſt ſenſus confiteaſ cui meliori põt ideſt bono ad quẽ inueniendũ laboret in quantũ
2 poteſt† nec eſt hoc intelligendum de bonitate morum,& virtute:quia illa nihil vel parum operatur in danda gratia.ſed de bonitate & de idoneitate ſciendi ſoluere,& ligare debet ergo ſacerdos bonus,& idoneus ſcire ligare,& ſoluere,& diſcernere inter lepram,& lepram licet enim ſit malus,tamen ſi tolleratur ab eccleſia non eſt vitandus in officio ſuo,niſi fortè iaceret in notorio crimine fornicationis,vel ſimoniæ vt xxxij.diſtinctione.§.verum. ſecundum Hugutio.laboret tertia pars, tractat de modo pœnitendi in eccleſia.i.in vnitate eccleſiæ vi deas quod legitur & nota.ſ.e.di.j.eccleſia ſuccurrat ſub.ei.H. niſi.ſ.recognoſcere peccatum,& illud confiteri.Hug.mortui in peccatis.H.eleemoſinæ manuales.H.eccleſiæ de conſe.di.j. c.pe.ſuccurrant i.proſint ad hoc,vt citius recognoſcat peccata ſua,& compungatur proſunt etiam poſt mortem.xiij.q.ij. animæ &.c.tempus.Hugutio.mortem ſuã ideſt mortale peccatum quod ducit ad mortem ęternam.P.ideoque.ver.per aliquam.i.excommunicationem ob aliquam cauſam vel culpam H.diuiſos.i.ſeparatos ad phariſęos.i.diuiſos,& alludit etymologiæ vocabuli phares enim interpretaſ diuiſio.P.niſi pro ſed & ſic ponitur.ſ.e.ſicut primum vbi de hoc & dixi.ij q.prima. notum dixerunt enim Mathęi.xxvij.tu videris quaſi dicat tu vidiſti,quid feceris,vt ſit præteritum ſubiunctiui,vel tu videbis,cum ſenties in pœna te peccaſſe,& ſic eſt futurum ſubiunctiui.quidam ſub vna dictione legunt,quid ad nos tu videris. quid ſcilicet pertinet ad nos forte Satanas,qui poſſedit iudam poſtquam fecit quod voluit,receſsit ab eo,& ideo potuit Iudas dolere,quod fecerat vt ex dolore iterum intraret in eum Satanas.vt faceret eum ſibi inijcere manus dicit Hieronimus ſuper pſalmis capitulo octauo.quia magis offendit Iudas deũ, quando ſe ſuſpendit,quam in hoc quòd deum prodidit.hoc totum ſic ponitur in hyſtorijs ſcholaſticis rubrica de ſuſpendio Iudæ.& adde quod dixi.ſ.e.di.iij.inter in gloſſ. ecce videas,& c.ſceelerator.in glo.legitur &c.orauerant,Lucę quarto.Cananeam.Mathęi.xv.ſ.ea.di.j.importuna, effundentem. Marci. xvij.Lucæ vigeſimo ſecundo capitulo impetrauerant Lucæ. xxij.& Io.duodecimo.&.xxij.plorantem.Lucæ.vj.acquiſierat. Lucę.vij.c.petiuit.Mat.xxvij.ſacerdos.quarta pars,offertur.i. debet offerri.i.ſi ſit locus & tempus,ſtatuitur. i. manifeſtatur,
2 omnis langor.i.† omne peccatum qđ facit animam infirmantem languore,condemnat.i. aliquid faciat,pro quo dignus eſt condemnari,vel inſtruit,& docet qualiter debeat condemnari Hug.offerre.ſ.peccatum.H.qui ſine.Io.viij c.iij.q.vij.qui ſine, liberauit,cũ dicit vade,& noli amplius peccare.Hu.proijceret extra de accu.c.j in quo.ſ.ꝙ omnes fuerint excluſi ab accuſatione,& iudicio,reos.ſ.peccati mortalis,vnde erãt rei.i.digni pœna ęterna:ſed ſi quæretur,nonne poterant habere venialia &c. Pe.in hoc.ſ.ꝙ ſuum crimen non timent, & alios iudicant.H. qui dñm.ſ.qui mulierem deprehenſam, in adulterio accuſabãt coram Ieſu.H.obſeruabant.Io.xviij.c. dicitur.ver. ſperabant, capere.Io.xviij.quiſq;.ſ.iudæorum,iurauit ſ.cum ceſſauerunt ab accuſatione,& deſiſterunt à lapidatione mulieris, ſua peccata conſiderantes de hoc habetur.iij.q.vij. qui ſine,in hoc. ſ. qđ iudicantes iudicat.ꝙ illi non fecerũt. H.caueat.ver.ſpiritualis. i.eccleſiaſticus qui ſpiritum ſoluit,& ligat.xj.q.iij.abſit. P.diligens.ver.cognito.ver.quibus.ver.onus portare, compatiendo. orando pro eo & etiam ieiunando.H.adhoc.l.di.ponderet inclinare enim ſe debet condeſcendendo per compaſsionẽ & miſericordiã:vnde Gre.qui vult alium releuare neceſſe eſt,vt inclinetur,varietate,peccati.H.perſeuerentiam, in pœnitentia, &. in bonis operibus.H.caueant.v.pars.ne corruat, per mortale peccatum.H.perdat,vel per depoſitionem,vel per ſuſpenſionẽ ab officio & beneficio.H.reſtitutus.Mat.xxvj.Io.c.vlti.omni-
3 bus,concedatur,† & quia priuilegia ſingulorũ non poſſunt facere legem cõmunem.xxvj.q.ij.nõ exemplo. Hac authoritate Petri,& aliorum.H.concedit,per in integ.reſtit.H.imperat.i. imperare videtur,quia vtitur verbo præceptiuo, ſed tenetur permiſſiue.l.di.domino.H.P.concedit l.di.quicunq;.e. ſi quis diaconus.H.ſi tempus.iſte circumſtantiæ diligenter ſunt conſiderandæ & inueſtigandæ,aliàs ſæpe erratur xxix.diſt.ſciendũ. &.c.regulę.ergo diſtingue tempora & concordabis ſcripturã. ij.q.j.ſi peccauerit.Pet.cum enim.ver.ſi verò.ver itaque.verſi. ¶ In glo.etiam in fin.adde ibi,no.contrarium.ſed ibi idem no. ſ.ead.diſt.j.c.his poteſtatis. ¶ In glo.peccauit ergo,in fin.adde huic glo.per omnia ſequitur.P. In gloſſ.xij.q.ij.ibi,non credo.
4 adde argu.ſ.ead.diſt.tertio ſunt plures.† Et in fi. adde venialia ergo videbantur in lege quæ ſine morte vel mutilatione dimittebantur mortalia quæ mortem vel mutilationem exigebant, hic ergo dicuntur venialia quæ reuera mortalia ſunt,ſed ceremoniæ ſufficiunt ad pœnam legis euitandam, ſed quoad Deũ non remittuntur,quia multi euitant pœnam legis, & tamen à Deo puniebantur argu.ſ.quarta di.deniq;. xxxj. q.j.hac ratione.Pe ¶ In glo.ſacerdotes in fine.adde ſub.lapidaſſent adulteram,niſi ceſſaſſent ab accuſatione & exiuiſſent propter crimina quorum ſibi erant conſcij.P. ¶ In glo.argu.quod ignarus in fine.adde ad idem.xx.diſt.in princ.verſic.ſed aliud,vbi de hoc. ¶ In glo.ſ.xxxviij.in fine.adde ad idem.xxx.q.v.c.iudicantem. ¶ In gl.argumen.quòd ſpecialiter,ibi. commiſerit.adde quod de ſingulis circumſtantijs ſit quærendum à peccatore eſt argu. in predicto capit iudicantem.& xxviij.quæſt.quarta. occidit, credo quòd ſtandum eſt in genere, nec eſt ad ſingularis deſcendendum.P.& adde quod dixi.ſ.ead.diſt.v.c.conſideret.in additione.not.quod.Guid.vbi ego etiam in magna additione, quę incipit,Thomas ſuper quarto.tractaui vtrum quis teneatur, de circumſtantijs huiuſmodi.

Secunda pars ſextę diſtinctionis tractatus de pœnitentia.

CAueat. Sacerdos, hic incipit ſecunda pars ſextæ diſtinctionis,tractatus de pœnitent. Ioan.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quo poteſt reuelari confeßio.*
2 *Vera confeßio quænam ſit, & de officio ſacerdotu, & epiſcopi.*

Sacerdos. Scripſit Ray.in ſum.de pœnit.ꝙ præsbyter parochialis non poteſt audire confeſſiones,niſi ei ab epõ data fuerit poteſtas,qđ G.nõ placet qđ dic,vt ipſe Goſ.not.in ſum.e ti.§.debet quis.verſi.quintus eſt &c ſed pro Ray.facit.xvj.q.j.cunctis. vbi de hoc ibi videas. Confiten
1 tur,† quid ſi cõfiteatur ꝙ velit aliquem occidere vel maleficiũ cõmittere petens conſilium & dicẽs qđ non poteſt tentationi reſiſtere: dicunt quidã ꝙ hoc poterit ſacerdos reuelare his qui poſſunt prodeſſe,& non obeſſe ar.xxij.q.v.hoc videſ. &.q.iij. ſi aliquid.&.c.non ſolũ.&.c.ſe.ij.q j.ſi peccauerit. Alij dicunt qđ omnino valere debet extra de or.ſi ſacerdos.& de exceſ.prę la.dilect⁹.& de pœ.& re.omnis §.caueat. In hoc dicit Hoſt.nos concedimus,ꝙ quicquid poterit bono modo circa hoc facere, vt peccatũ impediatur ſine expreſſione perſonæ,& ſine proditione cõfitentis hoc faciat.vt in præd.cocor. proditionẽ enim cõfitentis quantũcunq; malũ exinde poſſit ſequi eidẽ omnino negamus,vt in vltimis concod.poſſet tamen dici in præd.caſu
2 contrariũ,† nec enim eſt vera cõfeſſio vbi non confiteref peccatum cõmiſſum,ſed committendũ de quo nec pœnitentia dari poſſet qđ quilibet impedire tenef,vt notari cõſueuit. extra de iureiuran.quẽadmodum § ſi.extra de ſen.ex.ſi vere.&.c.quã tæ. ff.de pact.ſi vnus.§.pacta ſcdm Hoſt.qui ita not.in.d. decr. omnis.§.caueat,de hac materia not.ibi.Inn.in glo.vlt.ibi vide, primam ſententiã tenet Rodo.qui dicit,confiteſ peccata.i.iam cõmiſſa non intelligas de cõmittendis, quia ſi quis confiteref ſacerdoti ꝙ vult hominem interficere vel aliquid aliud nequiter operari non teneſ ſacerdos omnino celare,ſed tali perſonę debet reuelare,cui poſſit prodeſſe & nõ obeſſe.xxij.q.v.,hoc videtur ſcdm Rodo.recitat.ij.q.vij.ſacerdos.confeſſus eſt,pone ꝙ aliquis confiteſ ſe incidiſſe in hæreſim,ſed non vult abſtinere vel vult ipſe abſtinere,non tñ vult alios hæreticos, vel corũ fautores notificare,quid faciet ipſe ſacerdos,dic ſi placet Ray. quòd poſſit reuelare talibus cui poſſint prodeſſe, & nõ obeſſe. xxij.q.v.hoc videtur. Præterea pręciſe videtur, ꝙ non ſit ſacerdos aſtrictus propter tria iura pœnitentiæ,tñ quia ille nõ agit pœnitentiam,tum quia non ſeruat fidem cum ſit hæreticus & infidelis,& ideò tali non eſt fides ſeruanda.xxiij.q j.noli. & idẽ in ſimilibus ſcdm Ray. Alij dicunt qđ ſacerdos debet adire epiſcopum & dicere vigila ſuper gregem quia lupus eſt in grege, & hoc eſt tutius,ſcdm Hoſt.qui ita no.in ſum.de pœniten §.in quo tenetur.ver.quid ſi aliquis confitetur &c.nam ſi.ver.fecerit. Quid ſi ſubditus percipit,quòd epiſcopus ſuus certus eſt de peccato ſuo,& venit ad ipſum epiſcopum peccata ſua cõfitens vt ipſius correctionẽ elidat.reſpon.cautus ſit epiſcopus, & reſpondeat hoc peccatũ nõ recipio in pœnitẽtia, nec iſtud cũ de ipſis ſis publicè diffamatus,nõ tñ debet abſolutionẽ denegare, qa ipſa non obſtãte poterit cõtra ipſum inquiſitionẽ facere,& eundem punire,dummodo non diſpẽſet. ſi autẽ hæc omnino occulta eſſent,hæc omnino in pœnitentiã accipere debet eſto quod ipſe ſciret.vj.q.j.ij.ſi tantum.&.c.placuit ſcdm Hoſt. qui ita no.extra de pœ.& re.omnis §.caueat in verbo aliquatenus, in fine,deponatuſ,quæritur quomodo probiſ ſacerdoti,ꝙ crimen ſit ei dictũ in cõfeſſione reuelauit. Ad hoc reſpõdet Vin. qđ ſacerdos hoc confeſſus eſt corã pluribus,licet extra ius arg. extra de accu.ſi conſtiterit.extra de exceſ.præla. quoniã ſit. & hoc potes probare ſi ponas caſum vbi confeſſus fui epiſcopo meo peccatum occultũ & impetraui ab eo corã aliquib⁹ diſpẽſationem in ſecreto,vt inde poſteà accuſari non poſſem extra de fil.præsby.ex tua.ſi epiſcopus reuelauit poſſum ei probare, per illos qui præſentes fuerũt extra de proba. quoniam.& hoc ipſe Vin.probat.& nõt. extra de pœniten.& remiſſio.omnes. ¶ In.j glo.ibi,in ſecreto epiſcopo.adde.H.credit quòd in articulo,vbi conſulit epiſcopum de modo pœnitentiæ in ſecreto poſſit dicere illud peccatum,etiam nominata perſona & ſi habita cõfeſſione ille nolet deſiſtere ab illo peccato, credit quod dicere poſſit illud peccatum in ſecreto, talibus perſonis quæ poſſunt prodeſſe & non obeſſe,vt patri,matri,vxori,epiſcopo & ſimilibus arg.xxij.q.v.c.hoc videtur. ſed contra illud quod dicit Ioannes,dicunt quidam & verius ſcdm Pet. quia in iſta litera dicit ne alicui recitet ergo nulli cum negotio præcedat ſignum vniuerſale ſiue terminum infinitum. Præterea hoc peccatum ſcit vt Deus extra de offi.ord.ſi ſacerdos.& pro iſta ſententia bene facit extra de re.iur.c.omnis res,& hoc etiam not. extra de exceſ.præla.dilectus. Vnde ſcdm Rodo. ſacerdos iudici quærenti per iuramentum poteſt reſpõdere,nihil ſcio omnino ſubintelligendo nihil ſcio,ſcilicet vt homo, & etiam nihil ſcio per confeſſionem ſubintelligendo vel nihil ſcio tibi reuelãdum,ſicut dicitur. Mat xiij.de die illa & hora nemo ſcit,neq; angeli in cœlo,neq; filius & ſubintelligitur quòd fili⁹ nihil ſcit ad reuelandum nobis. ¶ In glo.j.in fine.adde iſta glo.notabilis eſt,& eam menti tene,& de materia huius gloſſæ, ſcripſi ſatis in.c.omnis vtriuſq;. de pœniten.& remiſſ. ¶ In glo.& ita,ibi, reſtitutione.adde dic plenius & clarius clericus vel ſacerdos depoſitus ſine ſpe reſtitutionis publicam,vel ſolẽnem poteſt agere pœnitentiam vt hîc.lxxxj.diſt.ſi quis epiſcopus.xxviij. diſt. præsbyter.ſed cum habetur ſpes de reſtitutione,neq; publicè, neq; ſolenniter pœnitebit.vt in.c.hic alleg.illud & ea.di.confirmandum.lxxxij.di.præsbyter.ſcdm.P.

Tertia pars.vj.di.tract.de pœ.

QVod autem. Dicitur, hîc incipit.iij. pars.vj.diſt.trac.de pœ. Io.de Deo,dicitur.§.e.di.j.c.in canonibus,inuenitur.ix.q.ij.null⁹.vj.q.iij.c j.&.ij. extra de pœ. & re.qđ quidam.ſed aliud.ij pars.ſoluit & bene Hug.fauore, alieni ſacerdotis H.odio,proprij ſacerdotis. Hu. aliud.ver.authoritate. Augu.§.e.qui vult.cæcus.ſ.cæcitate luminis ſcientiæ.xlix.di.c.vlt.xxxviij.di.quæ ipſi,ambo,ergo ſi aliquis eſt bonus & diſcretus ſciens ſoluere & ligare & diſcernere inter lepram,& lepram & exercere officium eccleſiaſticarum clauiũ & ſit talia recte exercere,quamuis aliàs ſit ſecus peccans.i.peccator tamen dicitur bonus & videns quo adhoc, & ideò non debet vitari in his quæ ſpectant ad officium ſacerdotis,nec eius malitia nocet ſubditis ſibi commiſſis dummodo noluit eius malitia imitari.§.j.q j.multi.&.c.non nocet.&.c.dictum eſt,ſcdm.H.cadant.Luc.vj. Mat.xv.

SVMMARIVM.

1 *De poteſtate & authoritate ſacerdotis.*
2 *Caſus in quo poteſt audire ſacerdos miſſam alterius parochiani.*
3 *An de omni crimine poßit ſacerdos pœnitentiam ponere.*

Placuit. Sacerdoti,nũ quid extra territorium parochiæ
1 commiſſę,† poteſt proprius ſacerdos audire cõfeſſiones,non,videtur.ff.de iuriſd.omnium iud.l.vltima. argu. ſed illud locum habet, in his quæ ſunt contentioſę iuriſditionis.portò cum pœnitẽtia ſit de iuriſditione voluntaria, quilibet curatus ſacerdos poterit vbique parochianum proprium expedire.ff de offic.procon.l.ij. & ideò de loco nihil exprimit concilium generale extra de pœnit. & re.c. omnis. ſecundum Hoſtien.qui ita not.in ſumma de pœniten.& remiſ.§.cui confitendum ſit,iuxta prin.ver.ſed nunquid &c.& potes hîc repetere quod not.xvj.quæſt.j.c.j.&.c. cunctis.ſed contra videtur extrauag.domini Bonif.viij.ſuper cathedram.ver.extra ciuitates.qui ergo.ver ¶ In glo.id eſt cuius parrochianus, in fi.adde
2 fallit hæc regula † in quinque caſibus in quibus poteſt, cui data eſt poteſtas imponendi pœnitentias, in aliqua parochia ab epiſcopo audire confeſſionem alterius parochiani,videlicet cum ille extraneus peccauit in ſua parochia. Item ſi mutauit ibi domicilium & aliò tranſtulit. Item ſi eſt vagabundus. Item ſi petijt & obtinuit licẽtiam à ſacerdote ſuo,quẽ videbat imperitum

imperitum & inſufficientẽ volens ire ad alium diſcretum, vel quia arripiebat longũ iter petebat licentiã, vt in itinere poſſet confiteri. Item in articulo neceſſitatis probant hæc.vj.q.iij.placuit extra de deci. ad Apoſtolicæ.ff.de iudi.hæres abſens.xviij.diſt.ſi quis in hoc.& c.placuit. Et cõſulo q in omni caſo in quo quis poteſt audire parrochianum alterius confitentẽ, dicat ei q cum potuerit confiteatur prælato ſuo, coi ante ſi poteſt vel ſaltem poſteà debet ſeipſum manifeſtare, vt in hoc.c.placuit.

3 † Sed nunquid parrochialis ſacerdos vel alius cui epiſcopus dedit poteſtatem audiendi confeſſiones poterit imponere pœnitentiam de omni crimine ſubditis, aut etiam ad epiſcopũ aliquos remittere dic qđ ſic, niſi in certis caſibus, primo qñ eſt ſolennis pœnitentia imponenda, quę tantũ debet imponi ab epiſcopo, vel de eius mandato à ſacerdote.l.di.pœnitentes.&.c.in capite. Secundò in excõmunicatis quos poteſt aliquãdo abſoluere, aliqñ non.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente. Tertiò vbicunq; inuenit irregularitatẽ contractã quia propter illam debet illũ remittere ad epiſcopũ vt ipſe vel cũ ipſo diſpẽſet ſi poteſt vel cũ literis ſuis mittet eum ad Papam. Quartò de incẽdiarijs.xxiij.q.viij.ſi quis membrorũ.&.c.peſſimam. Quintò ſi ſit conſuetudo in aliquo epiſcopatu, q aliquorũ certa crimina ad epiſcopũ referentur: ſicut optinet conſuetudo in pleriſq; eccleſijs de homicidijs, ſacrilegijs, ſalſarijs, violatorib⁹ eneruatis & alijs enormibus: horum etiã aliqui mittunt ab epiſcopis ad ſedem Apoſtolicam propter enormitatẽ criminum, & ad terrorem ſecđm Ray. qui ita ſcripſit in ſum.de pœ.§.de quib⁹ eum duobus §.ſe. ¶ In glo ergo, ibi, ad alium. adde iſta fuit ſententia. Lau. quam ſequitur. Lau. prout no. extra de pœ.& re.omnes.ibi, tñ Inno. dicit quod propter ſolam indiſcretionem ſacordotis nõ dimittet ſubditus eius quin ei cõfiteatur. dic (ſi placet) cum. H. quod ſi ſacerdos eſt ignorans in ſoluendo & in ligando & in diſcernẽdo qualitatem & quantitatẽ & varietatem peccatorũ pro tali ignorantia licitè vitatur ſacerdos in accipiendo pœnitentiam ab eo, nec peccat qui eum vitat, nec ſacerdos qui dat pœnitentiam illi qui propter hoc vitat ſacerdotem, ſed in alijs ſacramẽtis non fit pręterquã in baptiſmate in quo propter ignorantiã licite etiã vitatur ſacerdos, ſicut in pœnitentia & cum certa eſt eius ignorantia credẽrẽ q honeſtius eſſet petere licentiã vel ab illo ſacerdote extra de pœ.& re.omnis.ſi enim eo requiſito acciapiat pœnitentiã ab alio ſacerdote qualiter proprius ſacerdos cõmunicabit eũ cum forte ſciat peccata eius, & nõ ſciat pœnitentiam? ſi tñ ſacerdos ignorãs requiſitus, nollet dare licẽtiam tunc authoritate huius canonis liberè vadat & accipiat pœnitẽtiam à perito, ſecđm. H. Alij aliter dicũt. vt no in.d.c.omnes. Et ibi, cõceditur. adde de hoc. C.de theſau.l.j.lib.x. Et ibi, natu ordinatus. adde ſub. videtur quod ſic, nam &c.

Sequitur.vij.diſ.tractatus de pœ.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia finalis an valeat ad vitam æternam conſequendam.*

TEmpus verò. Pœnitentię, hîc intitulatur.vij.diſtinctio tractatus pœnitentiarũ dictum eſt autẽ.ſ.de pœn. & de modo pœnitendi. ſed quoniã aliqui nõ accipiunt pœnitentiã, niſi in morte ideò poſſet qs dubitare an ſit vtilis talis pœnitentia, & propter hoc ſubijcit

1 hîc, in hac.vij.& vlti.diſtinctione de ho. † Tractatur enim hîc de pœnitentia finali, quæ in fine vitæ quæritur.i. accipitur, ſed an valeat ad æternam vitam conſequendã vel non, & quidem ſi fiat non ex charitate ſed tantum metu diuini iudicij nõ valet ad vitam æternam conſequendã. Et licet Augu. & Cyprianus, de hoc videantur dubitare, non tamen de hoc dubitant, ſed de alio timent, videlicet ne forte propter multa pericula, nõ vere pœniteat, de quo omnino hîc videas in glo.ſummę. Diuiditur autem hæc diſtinctio in duas partes, in prima parte dicitur qđ ſtatim dictum eſt. P. ¶ In glo.ſummæ, ibi, filios. adde dicit Hieronimus ſi ex collo tuo tibi nepos paruulus pendeat ſi in limite pater tuus iaceat ſenex ſi vbera quibus melius te lactauit dilatauit miſera mater tibi oſtendat fixis oculis ad crucem euola, per calcatum perge patrem, per calcatam perge matrem gladium tenet hoſtu & tu cogitabis de lachrymis matris. Et ibi, euangelij. adde, imò domini per prophetam Ezechielem trigeſimo tertio.

Nemo. Deſperandus eſt, id eſt de nemine deſperandum eſt. Guido.

Secunda pars.vij.di.tract.de pœ.

QVanquam. Ex differentibus. Hic incipit ſecunda pars. vij. diſti. tractatus de pœnit. in qua dicitur, quòd ſi quis vult verè pœnitere hoc ſanẽtaciat. P. differentibus.ſ. vſq; ad articulum mortis quaſi diceret, licet Aug. videatur obuiare.d.c.in.c.ſeq P.

Si quis. Ab hoc loco vſq; ad §. hoc autem, vnum facit.c. Ber. non pręſumimus.ſ. aſſerere, quia, pro, quod, pœnitentiam.i. cõmunionem eccleſiæ ſunctionem viaticũ, & huiuſmodi vel ſi dicas, pœnitentiam, propriè expone, dare, id eſt notificare.xvj.q.vij.c.j. P. damnabitur.q.d. non potuiſti, tũc magis meruit, quando ſponte peccare deſtitit, quia ſpontanea voluntas remuneratur vberius.xv.q.j.non eſt.

Qui egerit. A ligamento, ſcilicet pœnitentiæ. P.

Si quis ad horam. ſ. in hora mortis, ad vltimũ.i. pœnitens. in fi. ſed vnde. ver. illud ſcio.ſ. de quo do ſecuritatem.

Idcirco. Sepelit, tunc enim fides ſioc pœnitentia non præſumitur voluntaria, ſed ex neceſsitate.l. di. c.j.& ideò ex hoc cõmodum conſequi non debet arg. viij. q j. ſciendum. P. cogitauit, talis non fuit Seneca qui dixit ante ſeneẽtutem cogitaui vt bene viuerẽ in ſenectute vt bene moriar nam bonum eſt viro ſi portauerit dominũ ab adoleſentia ſua, vt dicitur in Threñ.c.iij.

Nullus. Expectet omni crimine. Luc.xxiij & de conſec. diſtinctio.iiij.c.baptiſmi vicem, authoritatem, id eſt occaſionem, confeſſus eſt, ad hoc de conſe.diſt. iiij.baptiſmi vicem. pœnitentia. ver. purgatorium. de conſec.diſt.quarta cap.ſine pœnitẽtia, bonis, ſpiritualibus, ſcilicet fide, ſpe, & charitate, & alijs virtutibus. P. multiplex bonum, id eſt glorificationem corporis, & animæ. P. beatitudinem, id eſt vita ęterna, illi. ver. vt vitam, id eſt gratiam quæ ducit ad vitam. de conſec. diſtinct.iiij.gratia.ſcriptum eſt. j. ad Corinth.xiij. aliàs.viij. & ſ.j.quæſtio.j.c.vide, ſolo timore, ſed in charitatem quæ talem expellit timorem, viuit, id eſt iuſtificatur, prædicta.ſ.ead.diſt. v.c.j. Quanuis, ſecunda pars, verba Gratiani vſq; ibi dixit &c. poteſt dici, quòd hic non ſit §. & ſunt omnia verba Augu. continue vſq; in fine & loquitur Auguſt. de ſe in tertia perſona, ſimile.ſ.xxiij.quæſtione quarta quando Hog. quicunque Ezechiel. trigeſimo tertio cap. dixit. verſicu. verba Auguſt. illicitè dilexerit. trigeſima ſecunda quæſtione tertia. origo, & mundus, id eſt amor mundanarum rerum, adhoc.xlvij.diſtinctione omnes.& capit. ſicut Hug. placet, ſcilicet ipſi Deo, vel quibus placet, ſcilicet vt iouentur à Deo, qui, ſcilicet ſaciunt quod in ſe eſt. P. magnum eſt, Deus, ſub. ſi quis tunc eſt, inſpirat, ſcilicet veram pœnitentiam, ſi quis. verſi. nequiter, id eſt iniuſte, quanta, admiratiue loquitur. P. ſtudeat. verſi. vita.i. eorum pœnitẽtia confert, impetrat vitam ſtatim ex quo per pœnitentiam ſunt diuiſa. Pet. non ſtatim, ſcilicet recepta medicina, omnino moritur, id eſt anima & corpore, ſemper peccaret. ita præſumitur licet forte non eſſet verum. P. operatur, per mortem, ſecundum Hug. Ratio huius præſumptionis ſumitur ex.c.ſemel malus de regul.iur.lib.vj. quia qui pœnitere non vult, ſemper præſumitur pœnitere nolle. Sed finis peccandi ſit Dei miſericordia, vt dicit iſte tex. apert. in fine.

Quarta quæſtio cauſæ.xxxiij.

QVod autẽ orationis. Hîc intitulaẽ iiij. quæſtio cauſæ.xxxiij.in qua quæritur vtrum tẽpore orationis quis valeat reddere debitũ coniugi:in qua magiſter finito tractatu pœnitẽtiarum redit ad tractatũ cauſarum. Et diuidiẽ iſta quæſtio in tres partes.in prima parte probat magiſter ſuperficialiter ꝙ tẽpore feſtiui, vel ieiunij nullus debet vxorem ſuam cognoſcere, quod eſt conſilium Ioan.de ficto.& adde omnino hîc notata. in gloſſa ſummæ.Guido.

Secunda pars.iiij.cauſæ. xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Viri ethymologia & ignis ſpecies.*
a *Pœna qua afficitur excommunicatus.*

VIr cum propria. Hîc īcipit.ij. pars. iiij.q.cauſę.xxxiij. in qua probatur qñ eſt peccatũ cognoſcere vxorem,& quando non. Io.de fi.vir,† ad huius verbi notitiam, nota ꝙ vir dictus eſt,quia in eo vis maior eſt,quã in fœmina,qđ.ſ.datum eſt illi, ne.ſ.repugnantibus fœminis libido cõpelleret virum in aliam fœminã,vel in alium ſexum prorũpere. Item no.ꝙ vir.iiij. modis intelligitur. vt dixi de pœ.di.ij.c.dum ſanctã in verbo,vir,vbi videas,paululum.i.vſq; ad veſperã.vj.di.teſtamentũ.ſed quantũ poſteã debeat abſtinere à corpore Chiſti,videẽ haberi de conſe.di.ij.oĩs homo,hoc tñ totum conſiliũ eſt. H.licita.i.non prohibita.xlv. di.qui ſyncera:H. voluptas,quæ eſt in coitu. H. carnis copulã. i.vt in ipſam copula carnis ſit cauſa prolis &c . Si quis.ij. pars, relinquendus,ſic.iiij.di.deniq;,& hîc repete qđ ibi dixi,prohiberi.i.diſſuaderi,igne poſitus . Nota ꝙ ignis eſt multiplex,eſt ignis voluptatis vt hîc,charitatis,vt ibi,vt vre igne ſancti ſpiritus &c.aduerſitatis vt ibi trãſiuimus per ignẽ, & aquam &c. tentationis,vt ibi non tangit illos ſol neq; vllus ęſtus,probationis,quo cõbuſtus eſt Iob,de quo dicitẽ vre renes meos &c.pœnitentiæ.xxvij.quæſt.j.impudicas purgationis gehennalis, qđ eſt ſuppliciũ cõſcientiæ vt ibi,ignis inuenet &c. cum verò.iij: pars,voluptas,extendere libidinis. Lau.tunc autem.iiij.pars. ¶ In glo.videtur,ibi,quidã.adde vbi de hoc. Et ibi,quiſquis ſa-
a cerdos.adde vbi de hoc. Et ibi,de illis conſtat.† adde iſtã ſentẽtiam videtur tenere Rayn.dicit enim ꝙ excõmunicati maiori excõmunicatione vel interdicti vel ſuſpẽſi ab ingreſſu eccleſiæ nullo tempore debent intrare eccleſiã,quandiu ſunt in ſententia arg.hîc.xxj.di.cleros.in fi.ſi verò eſt excõmunicatus minori excõmunicatione tantũ tutius facit,ſi nõ intrauerit antequã ſit abſolutus:ſi tamen intrauerit cauſa orandi,cum nihil dicitẽ præſertim vbi nõ eſt eccleſia conſecrata nõ videtur peccare,qa non eſt remotus niſi à ſacramentis:imò fortè poteſt intrare ad horas dum tñ nõ ad miſſam:ſed primum ſecurius eſt, ſcđm eũ qui hoc not.in ſum.de ſen.excom §.item quæritẽ vtrum excommunicatus,& idem videẽ tenere Gof.qui dicit, ꝙ excõmunicatus minori excommunicatione,poteſt audire diuina præmiſſa eo quòd eſt excluſus tantũmodo à ſacramentis,& hoc ipſe no. in ſum.ſua.eo.ti § quæritur de excõmunicato. Alijs videtur & fortè non male,quòd & miſſæ poterit intereſſe, dum tamẽ ibi non communicet,quia minor excommunicatio non ſeparat, niſi à participatione ſacramentorũ,quæ in ſola participatione conſiſtunt extra de cle.excom.mi.ſi celebrat. Hug.tamen videtur notare.xj.q.iij ſi inimicus . Quod etiã ab introitu eccleſiæ ſeparat,quod non credo ſatis tamen credo quòd hmõi excommunicatus pacem nõ debet recipere cum alijs poſt agnus Dei, quia oſculum illud ſuccedit illi loco communionis euchariſtię ſecundum Rodo. Et ibi,qui ſtudet.adde vbi de hoc. Et in fine. adde quod ergo hîc dicitur eſt conſilium propter reuerentiam ſancti loci,& propter corporalem inquinationẽ.& illud.c.nullus loquitur de remotione quæ fit per excommunicationẽ, & illud.c.qui ſanctus intelligitur de eccleſia.i de vnitate eccleſiæ de qua quis recedit pro quolibet mortali peccato , ad quã quis redit per veram pœnitentiam. H Io.def. ¶ In glo.arg.pro, ibi, ſeruandam.adde arg.adhoc extra de frigi. cõſultationi,vbi de hoc. ¶ In glo & ita,ibi,ſine peccato.adde adhoc.ſ̃ . xxvij.q.ij. omnes. qui aliâs omne quod. Et ibi &c.adde.i.etiam ſi ſanctus ſit qui coeat.xxvij.q.ij.omne.xxxij. q. ij. connubia , ſecundum Hu. Et ibi,nerui.adde quod no.ſ̃.xxxij.q.ij. quicquid. ¶ In gl. j.voluptatibus,ibi,fomite.adde.ſ.originalis peccati.

Tertia pars.iiij.q.cauſæ.xxxiij.

HInc etiam in diebus. Hîc incipit tertia pars quartæ quæſtionis cauſæ.xxxiij.in qua ponit magiſter tempora in quibus nuptiæ nõ ſunt celebrandæ. Io.de ¶ In.j.gloſſ.ibi,tua. adde vbi plenè de hoc no.& in libellis ro. Bene.rubr.quando ma.contra interdict.&c.ibi etiam videre poteris.

Non oportet. Nuptias , id eſt nuptialia conuiuia. H.natalitia hominum quidã ſolent celebrare natales ſuos.i.anniuerſarium ſuæ natiuitatis,& tunc facere ſolennia conuiuia,& ea hîc vocat natalitia,ſecũdum.H. & hoc eſt quod tangit glo.hîc poſita,in fine.ſic.j̃. c. proximo. ſed. c.j̃.e.nec vxorem apertè exprimit,quid in iſtis.c.intelligitur nomine nuptiarum,vel natalitiorum prout Hug.etiam notat ibi.

Non licet. Pro commemoratione. i. faciendo commemorationes. H.ſed nec. ij. pars , natalitia.ſ̃.c.proximo. In.j.glo.ibi,non celebrent. adde,ſcilicet natales martyrum.Guido.

Quarta pars.iiij. q. cauſæ. xxxiij.

HAec autem. Seruãda,hîc incipit.iij. pars.iiij q.cauſæ. xxxiij. in qua dicitur quòd vir ſine conſenſu vxoris vel è contra,non poteſt vacare orationi. Io.de ficto. ſub.ſi per hoc indiceretur continẽtia,vel impediretur redditio debiti coniugalis.

Apoſtolus. j.ad Corinth.vij.hoc.cap.interpretatur omnia.c.ſuperiora. H ¶ In glo . priuatæ, ibi,voto.adde vel expone.vt not.xxxj diſt. c. quoniam.in glo. ſed nunquid in fine ¶ In glo.ſed quid,ibi,tu contractum.adde niſi tunc non poſſet exire eccleſiam,ſecundũ Lau.de hoc etiam not.ſ̃.xxxj.diſt.quoniam.Guido.

Quinta quæſtio cauſæ.xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Ex quo non conſentimus inuitè facimus, & ibi inuitus quis dicatur.*
a *An ob cognitionem violentam, ſponſa poſſit intrare monaſterium.*

QVod autem. Sine conſenſu, hîc intitulatur quinta quæſtio cauſæ trigeſimæ tertiæ,in qua quæritur vtrum vir ſine conſenſu vxoris poſſit vouere, vel minis , aut terroribus licentiam vouendi ab vxore extorquere:quæ diuidiẽ in quinq; partes , & in prima parte probat magiſter per.iiij.authoritates ꝙ vir ſine licẽtia vxoris, vel è cõtra non põt continere,imò meretur reddendo debitũ: Io.def.In.j.gl.ibi,tacito.adde intelligit Roffre.Beneuẽtanus, quòd

1 quòd vxor cognita ſemper intelligitur inuita,† ex quo expreſ
ſè non conſentit ar.adhoc.ĩ.e.vna.ſic & aliâs contra cõſtitutio
nem procuratoris,vbi inuitus accipitur,non ſolũ qui cõtradi-
cit,verũ etiam his qui conſenſiſſe non probaṫ.ff.de procur.fi-
lius.§.inuitus.Item in conſtitutione ſeruitutis.ff.de ſeruitu.vr-
ba.præd.l.iij.Item in actione furti,vel accuſatione vbi dicitur
furtum eſt cõtractatio fraudulofa inuito dño.ff.de furt.l.j.Et
accipimus dñm inuitum non ſolum dominũ qui vetat rem ſuá
contrectari:ſed illum qui non cõſentit.ff.de ſur.qui vas.§.neca
re.de ignorantia non curo exẽpla ponere,quia illa ſemper præ
ſumitur.ff.de admi.tu.hoc autẽ.ff.de proba.verius.ſi ergo,de
expreſſo cõſenſu intelligimus non ſufficit ſola præſentia,vel li
centia ſine expreſſo conſenſu,ſcdm Tanc.qui ita not.in libello
iuris canonici.rub.de conuer.coniug.§.nunc videam⁹.ſed Lau.
hîc ſentit cum Io.& idem ſentit.H.qui dicit ꝙ tutius eſt cõſen
ſum expreſſum requirere,ſed ſi per incuriã non fuerit requiſi-
tus,credit ſufficere tacitũ conſenſum & tunc tenebitur ille con
tinere vel ad tempus vel in perpetuũ,prout eius conſenſu alter
emiſit [illegible] j.e.c.qui vxorẽ.ſcdm.H.& de
hoc not.xxviij.di.quia ſunt.in fi.ibi videas.Et ibi,cognita.adde
2 dicit Bar.Bri.† ꝙ ſi vxor inuita cognoſcitur à viro,quanuis ſit
ſponſa de præſenti,ad huc poteſt mulier intrare monaſterium
non ob.tali violentia,cum vir delinquens nõ debet eſſe melio-
ris conditionis quã non delinquens.ff.de reg.iu.non fraudaṫ.§.
nemo.& hoc dicit in ſua quæſtione,quæ incipit quidã per ver
ba de præſenti.ſed Io.de.dicebat ꝙ hoc verum in ſponſa de ſu
turo,ſecus ſponſa de præſenti,& poſt talem cognitionem vio-
lentam ingreſſa eſt monaſteriũ reddenda eſt marito qui ſuo iu
re vſus eſt arg.extra de elect.cum eccleſia in fin.nam ex quo co-
gnoſcitur præſumitur conſentire.extra qui ma.accu.poſ.c.in-
ſuper.ſed contra quia perinde eſt ac ſi fuiſſet cognita.xxxij.q.v.
§.j.cum.iiij.c.ibi ſequen.ſed illa intelligas quoad ſaluationem
animæ,ſcdm Hoſt.qui ita ſentit in ſum.extra de conuer.con-
iug.§.vl.ver.quid ſi rogo &c.& idem ſentit,ibi.Io.de anco.§.ſed
quid ſi virgo &c.Guido.

Si dicat. Vtrum autem,& quando actus matrimonialis
ſit peccatum mortale,vel veniale.& vtrum ſeu
qualiter poſſit eſſe actus meritorius,ſcripſi de ſen.excom.c.in-
quiſitioni.in.x.&.xj.quæſtionibus.

SVMMARIVM.

1 *Qualis ſit ſexus fœmininus.*
2 *Quare mulier non compellitur intrare monaſterium,& reddere debi*
tum in cuius ſit poteſtate.
3 *Subſtantiam voti eſſe obligatoriam.*

Notificaſti. morte.i.vſq; ad mortem. H. extorciſſe.
quomodo hoc fuit,nam huic videṫ repu
gnare qđ.ĩ.ſequiṫ,ibi examinatus &c.vbi innuit ꝙ ad mortem
1 infirmabiṫ,& dicitur.ĩ.prin.c.† Ad hoc reſpõdet. H. ꝙ ſexus
fœmineus eſt fragilis,& cito mouetur minis & terroribus,cõ.
cilio,nõ fuit inhoneſtum.xxvij.q.ij.agathoſa.H.cubile.i.ad cõ
ſortium cohabitando,& fortè iacendo in vna camera cum ea,
ſed non cognoſcendo eam:vnde ſequitur eius inquiſitio an de
beat eam cognoſcere. H. ſi ita.ij.pars.non videtur,reſpondet
inquiſitioni non directo,ſed per quandam conſequentiam,fa-
ctum,poteſt dici quòd mentis alienatæ feruore paſſionis erat,
quando hoc fecit,vnde ſequitur examinatus &c.& ita poterit
exigere & reddere,& ſecundum hoc reuocatur non tantũ pro
pter vxorem ſed etiam propter paſſionis examinationẽ:nam
& ſine vxore,in tali caſu poſſet quis reuocari arg.xvij.q.ij.Gõ-
ſaldus,ſed ſi non fuiſſet paſſio debuit reddere,ſed non exigere
extra de conuer.coniug.quidam ſcdm.H.examinatus,aliâs exi
nanitus,feſtinatione,hîc feſtinatio reprobatur de pœni.di.iij.
inter hoc,ſcdm Lau.ad idem.xxiij.di communis filius vbi dixi
ibi videas. ¶ In glo.arg ꝙ in fi.adde hîc videas qđ not.xxxviij.
diſt.quæ ipſis.¶ In glo.ar.à contrario,ibi,intrauit,adde de hoc
ĩ.e.mulier.&.c.quòd Deo.&.c.qui vxorem,vbi de hoc.xxvij.
q.ij.agathoſa,& iſtis canonib⁹ ſtat.H.Et ibi,nulla eſt.adde ſub.
nec alicui præiudicat.arg.xxxj.q.ij.Lotharius.nam voluntas
debet eſſe voluntaria non coacta.xv.q.vj.c.j.& ibi in princi.
dicitur.adde nam prout patet ibi licentiam habuit ab vxore.
ſed dic ſecundum.Hu.quòd eſt fictio canonis,quòd hic in fin.
dicit textus nam quia per violentiam ab vxore licentiam ex-
torſit,fingit canon illam non dediſſe licentiam.& ideo dicit
litera nulla licentia.In gloſſa ſed nunquid ibi ſic adde de hoc
no.etiam.xxvij.q.j.nuptiarum.iuxta finem.in glo.ſic habes.&
ibi poteſt adde de hoc etiam no.xxvij.q.ij.agathoſa.in glo.ſed
3 nunquid ibi videas.& ibi placet† adde ſed quare in iſta decre.
non compellitur mulier intrare monaſterium cum profeſſio
nem fecerit,vt ibi patet in textu.reſpondeo quia profeſſio nõ
tenuit,facta non conſentiente marito,niſi in eo quod erat in
profitente.vt extra eodem titulo quidam.nam debitum redde
re non erat in eius poteſtate,ſed in poteſtate mariti,qui pote-
rat exigere & non exigere vnde illi profeſſioni non inerat con
tinencia quæ ſubſtãtiale bonum religionis eſt extra de ſta.mo.
cum ad monaſterium in fi.fuit ergo ſimplex votũ poti⁹ quàm
ſolenne cum ſolennitas profeſſionis nulla fuerit,vt dictum eſt
& quamuis ſimplex votum adimplere debeat que ſic vouit.ſi
tamen contraueniatur,& contrahitur,valet contractum,ex-
tra qui vel vo.rurſus.&.xxvij.di.c.j.&.ij.ſecundum Goffr.qui
ita notatur.in iſta decretali.placet.& ibi conſuluit.adde,hanc
decr.intelligo.cum relig.ingrediens.profeſſionem fecit aliâs
non dirimeret matrimonium cõtractum extra qui cle.vel vo.
rurſus,&.c.conſuluit.item intelligo cum conſenſu habuit vxo
ris etſi non ſufficeret conſenſus eius,vt pote iuuenculæ,& ſu-
ſpectæ.vt.e.ti.ex parte cæterum ſi conſenſus eius,nullo modo
fuiſſet habitus,non compelletur vir,ad obſeruantiam religio
nis.vt.e.ti.placet.ſecundum Goffre.& idem ſentit ibi.T.Phil.
Ber.& Hoſti.ſed vbi vir habuit conſenſum vxoris qui nõ ſuffi
cit,vt quia eſt iuuenis,& ſuſpecta.vt.e.titu.vxorat⁹.&.c.cum
ſis votum viri nihilominus in ſe validum eſt,& ideo ceſſan-
te ſuſpicione vxoris,per mortem ipſius,quę ſolam efficaciam
voti impediebat,compellitur vir redire ad monaſterium.vt
in prædi.decre.ex parte.& eſt ratio quia ſubſtantia voti eſt
obligatoria,& ſi eius effectus impediatur ex cauſa,extra vo-
tum conſiderata,in aliquo caſu votum non obligat vſquequa
que,ſecundum Goff.qui de hoc no.in prę.dec.ex parte.& ibi
in monaſterio adde & ita per patientiam ſequentis temporis,
videtur ratificare quod prius egit.arg.extra qui cleri.vel vouẽ
tes inſinuante.Ioan.de fict.arg.ff.ad macedo.l.ſi filio.C.de pa.
po.l.j.C.ſi maior.fact.l.fin.& hoc notat Innocẽ.in prædicta de
cretali.conſuluit.& in fine.adde argumento contra extra de
conuer coniu.placet.ibi de hoc.Sed Io.de ficto.dicit hoc certũ
eſt,quòd ſi conſtaret,quòd ſine licentia vxoris intrauit,exire
potuit,cum nullus fuerit ingreſſus.arg hic.ſi ante hoc dubiũ
fuerit authoritas iudicis requirenda eſt,licet ſit argumento cõ
tra extra de diuortijs.porrò.ſed ibi alia cauſa ſiue ratio pactũ
reformat ſecundum Ioannem de fict.

SVMMARIVM.

1 *Mulier qualiter ex ingreſſu religionis eijcitur.*

Mulier. coniugium.ideſt ad vſum carnis,& hæc reuo-
cata poterit reddere,ſed non exigere ſecundum
Hug.In,j.glo.ibi reuocare adde ad hoc quod no.vij.q.j.ſi qui.
In gloſſa ſed pone ibi quidã adde.ſ.Ber.Hiſp.& ibi Bar.adde,
& melius.& ibi alij.adde vt Ber.Hiſpa.& ibi dico adde & be-
a ne ſecundum,H.cuius fuit hæc ſententia.& in fine adde† qui
dam dicũt & forte bene ꝙ mulier,quæ nõ vouit qñ vir ingreſ
ſus eſt monaſterium viro inuito non poteſt ingredi religionẽ,
& ingreſſam poteſt educere.ar.ĩ.c.proxi.quia non tenuit in-
greſſus eius vt extra de conuer.coniug.quidam.ſecus autem ſi
ingreſſu viri vouiſſet.quia tũc ingreſſus eius tenet & ſic loquiṫ
tur.c.xxvij.q.ij.agathoſa.ſecundum Inno.quod dic vt ipſe no.
in præ.dec.quidam.ſed Ray.dicit diſtinguendi cum Vincent.
quia aut eſt eiectus de monaſterio & recõciliatus vxori,aut nõ
in primo caſu,non poteſt vxor intrare religionem.ĩ.c.proxi.
in ſecundo poteſt illo inuito intrare.ĩ.e.qui vxorem.xxvij.q.
ij.agathoſa.& hoc ipſe Ray.no.in ſumma.de votis.§.item alter
coniugum.verſi.item circa id &c.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non petendo quando locum habeat, & ſcandalum vitandum eſſe.*

2 *An ſit compenſatio fornicationum permiſſa.*

3 *Quas res mulier non præſt dare.*

Quod Deo. Pari.i.cōmuni,ſi.xvviij.diſt.c.de his in ſi.10 finem,voti emiſſi, concellit. ỹ. e. 1 vna:† ſed nunquid in hoc caſu haberet locū pactuio de non pe tendo,nō vt plenè no.extra de reſti.ſpo.literas in gl.aliàs ſi &c. non quia.ver.temperabitis.i.ceſſabitis,eſt quidam.ver.puta.i. cognita,ſcandalum,qd vitandū eſt,præſertim in viro: vñ etiā cauſa vitandi ſcandali,præcipitur vxori viro obedire præcipiē ti cum peccato.ỹ.e.manifeſtū.H.cui.ver. ꝙ ſi.ver. & Suſanna, quę fuit coniugata,& induebaſ ſicut coniugata.H.de iſta habe tur.Dañ.iij.¶ In glo.ar.q.i.iu ſi addē vbi plenè de hoc videas. & no.xxiij.q.j.c.ooli.¶ In gl.ſed quid,ibi,ꝙ non.adde iſta ſen tentia approbatur per Io.Phi Gof.Ber. & quaſi cōmuniter ex tra de conuer.coniug.veniens.oam dando liceotiā intrādi mo naſteriū,amiſit omne ius,qd prius habuit in iugrediēte , ſcdm 2 eos:† ſed quid ſi vir intret religiooē,ſine licentia vxoris deinde vxor fornicatur.Item fornicaſ vir io monaſterio,nunquid fiet cōpenſatio fornicationū vt ſic vir efficaciter repetaſ. Ad hoc reſpondet Gof.ſe putare exceptionē viri tolli per replicationē vxoris,ſed non exceptionē monaſterij qd propter fornicatio. nem vxoris cœpit habere plenū ius in perſona mariti,nec ha bere deſijt ex delicto mariti.xvj.q.vj.ſi epiſcopū: nec ſeruitus amiſſa renaſcitur mulieri.de coole.di.iiij.quærs.ff.de ſolu. ſti chum.ſ.ateam.ſecus enim ſi ambo eſſent io ſeculo, tunc enim fieret hincinde cōpenſatio.xxxij.q.xj.nihil extra de adulr.intel leximus,ſcdm Io.Gof.& Phi.vnde dic,ꝙ licet ipſe maritus poſ ſit amittere ius ſuū,ſi competens propter ſuū delictum mona ſterium,tamen ob hoc nō amittit,vt dictum eſt, ſcdm eos qui hoc totum ootauerunt in præd.decr.veniens,& ibi de hoc per Hoſt.Et ibi,reſtituetur. adde hæc ſententia approbaſ.xxx.q.j. noſſe io glo.vlt.io ſi. ¶ In glo.arg.contra io fine.adde.ij.vbi de hoc,aliàs eſt hic ar.contra.extra qui ma.accu.poſ.cōſuluit. ſed illa decr.hodie eſt remota. ¶ In gl.ab initio,ibi,ſuſcipienda.ad de de hoc etiam nota.xxxij.q.vij.hi qui in ſi.xxvij.q.j. ouptia tum.in prin.¶ In glo.ex hoc videtur, ibi,viri. adde hoc quidā 3 dicunt & coocedunt arg.huius.c.ſed.H.dicit,† quòd de rebus viri,vel de cōmunibus non poteſt:ſed de proprijs poteſt. non ob.qd dicit.H.quoniā Aug.hic loquiſ de rebus dotalibus,quæ transferuntur in diſpoſitionē,& dominiū mariti,& de iſtis nō poteſt mulier donare,neq; eleemoſinas dare,ſcdm H. Alij ali ter dicuot,ſed ſi de hoc vis plenius videre,videas qd no.Ray.in ſum.de nego.ſecul ſ.item quid de vxore.& in ſum.Huſt.de pce, & reſ quibus.& qualiter.ver.quid de vxore &c.vbi dicūt iſtā literam.c.intelligendā quādo mulieri conſcīētia dictat qd viro diſplicebat& ſcādalizabit,ſi vxor faciat eleemoſinā,nec ipſam cōſcientiam poteſt vxorē dimittere nec deponere.hoc etiā di cunt eſſe verum,vbi vxor viderit pauperē indigere ad mortē: nam tunc intrepidè dare debet,ſcdm eos aliàs peccare,pro di cto priorū,facit textus cum dicat nihil ſine arbitrio eius face re &c. Et ibi,maritum.adde de hoc no.extra de re iud.c. prox. Et ibi paraphernalibus.adde. i. proprijs præter dotem ſic di ctis à para quod eſt iuxta , & pherna quod eſt dos quaſi iuxta dotem. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quando aliquis coniugum debeat continere & iuſiurandum quando poſſit remitti.*

2 *An adulterium marito ſit imputandum & de genere delictorum.*

Si quæratur. Verum ſeu qualiter fidem frangenti, ſi des frangi poſſit,dic vt ſcripſi de iureiu 1 ran.c.peruenit.† Et vtrum ſeu qualiter, vel quando alter con iugum ordinatus,vel religionem iogreſſus teneatur.& debeat etiam poſt mortem alterius cōtinere,ſcripſi de conuer. côiug. c.placet.& vtrum iurantes ſibi inuicem aliqoid facere vel non facere poſſint ſibi inuicem remittere iuramentum , ſcripſi de ſpon.c.prætereà.i.& ſi vir det vxori occaſionem adulterandi, 2 † vtrum adulteriū ſibi debeat imputari, ſcripſi de eo,qui.cog. conſan.vxo.ſuæ.c.diſcretionē,& vtrum adulterio commiſſo, alter , vel vterq; coniugum poſſit religione intrare.aut alter alterum reconciliare,ſcripſi de diuor.c.ex literis.& vtrum de licti ad delictum fiat compenſatio,& vtrum paria delicta mu tua cōpenſatione tollantur,in quibus locus habes de his omni bus per Henricum.

Secundum. Suæ.ſ.exigendo.H.crederet.i.credendo. H.quiſquis.ver.j.pars,imputaret.i.repu taret quia remuneraret eum quaſi continentiā ſeruaſſet.ỹ.e.ſi di cat facere enim volenti,& non potenti nihil deperit argu.ỹ.e. proximo.in fine.arg.adhoc.vij.quæſt.j.ſ.cum autem. ver. hunc idem,vbi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Legatum rei alienæ qualiter valeat.*

Vna ſola. i.præcipua H.animi,quia puſillanimis eſt.H infirmitati,quia ... xx.c colen ſu.xxx.q.j c.ooſſe de hoc nn.ỹ.in ſum.ppere.i.nimis feſtinē.ſ. antequam conſenſus alterius optineatur.H.temeritas.i.quod dampromiſſum eſt temerariō.H.neq;.Exo.xx.c.Deut.v.c.abs nuni,nam ex alieno animo pendet.Lau.¶ In glo.ſimile.ỹ.in ſi. adde de hoc no.ỹ.e.c.ij.in glo.fina. ¶ Io gl.hoc verum eſt in ſi. adde ſed.T.Vin.& Ber.aliter videntur intelligere, vt in not.in glo.cum quis.ſed Gof.not.ibi,ꝙ illa decr.non admittit, dic ta men illius glo.tu dic qd illa decr.non bene probat hoc dictum quia loquitur in legato facto in rebus eccle. quæ non poſſunt, ſine certa forma alienari,quod dic vt ibi notat Innoc. Guido. 1 † Verum autem ſeu qualiter legatum rei alienæ valeat, ſcripſi de teſta.c.filius.vbi de hoc etiam per Henricum.

Secunda pars.v.q.cauſæ.xxxiij.

Tunc ſaluabitur. Hic icipit.ij. pars v.q.cauſæ. xxxiij. in qua probat magiſter qd debemus eſſe virgines mente,& corpore ſi poſſumus, aliàs mente, ſine qua nullus ſaluabitur.Io.de ſiꝯ. vtrum au tem alicui magis expediat non nubere quam nubere,ſcripſi de ſpon.c.non ſolum.maoſuri, quantum io ipſa eſt. H. acquirat, quatoum in ſe eſt,&,pro.i.H.

Hoc ſolum. Virginitas, carnis non ſaluat. xxxij.q. v.ſi Paulus,virginitate.i.mentis integri tate,& no.qualiter mutat ſignificationem huius vocabuli,vir ginitas quod ſequitur inculcatio eſt.H.

Qui ſitit. Sitis nihil eſt,ſed vbi potus deeſt denomina tur ſitis,ſicut tenebræ vbi non eſt lux,ſecūdū Papi.bibat.i.contineat,non dicit.ver. amat,ad hoc. xxvuj.q.j. iam nunc ver multa, Apoſtoli.j.ad Corinth.vij.c.ait.Io.vij.c. verum,pro,ſed alios.ver.natura.i.naturalis fragilitas, alios, vt ſpadones,caſtrauerunt.Mat.xix.¶ In j.glo.ibi,euangelij.adde Mat.xix.& Io.vij. Apocalipſim.xxj.&.xxiij.c.¶ In glo.ỹ.prox. ibi,corporalem.adde.ỹ.virginitatem.In glo.ſic.ỹ.ſi enim.adde ver.ita ſanè.ibi,ipſum quoq;,licitum &c.vbi de hoc.

Finis. Authoritatis.ỹ.c.ſeq.&.ỹ.e.c.qui ſimul,aliàs q ſic ibi,ſed caſtrari.H.neceſſitate , quia neceſſarium eſt homioi habere virginitatem mentis,quia ſine ea nemo ſaluari poteſt cum ſit virtus.H.de effectu.ſub allo.H.ix.i.in rei verita te.In glo.ſ.tunc io ſi.adde ibi abſq; virginitate.H.

Tertia pars.v.q.cauſæ.xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid qui patitur videatur conſentire.*

2 *Quid ſufficit vxorem feciſſe,vt vir intret religionem.*

3 *Vt valeat ingreſſus monaſterij quid requiratur.*

Qui vxorem

QVi vxorem. Hic incipit. iij. pars.v.q. cauſę.xxxiij.Io.de ſic.per
miſerit.† ſed nonquid patientia ſequentis tem-
poris,videtur vir ratificaſſe ingreſſum vxoris,
arg ꝙ ſic.ſ.ā.j.q.j.conſtat.extra qui cle.vel vo.in
ſinuante.extra de ſpon.ad id qđ eſt verum,ſcdm Io. & ideò ſe-
cundum eū,Papa diſtinguit extra de conuer. coniu. accedens.
in fi.i parte deciſa,an illa mulier fuerit ſenex,vel iuuenis, aliàs
non videretur varia diſtinctio cū ibi talis ſententia nulla fue-
rit ſiue fuerit ſenex,ſiue iuuenis.ſ.e.notificaſti.ſed ſi eſſet iuue
nis tunc non ratificatur ingreſſus per patientiā ſequentem cū
a nec expreſſam poteſt dare licentiā,niſi intret religionem:† ſed
in vetula ſufficit, ꝙ voueat continentiā, ad hoc vt vir eius poſ
ſit intrare religionem extra de conuer.coniu.cum ſit ſcdm.H.
qui ita no.io.d.decr.accedens.Alij aliter dicunt de hoc dixi.ſ.
e.q.in ſum.ibi videas, conuertatur,dicunt quidā hoc.c. loqui
3 de conſilio.vt not.xxvij.q.ij.agathoſa.† Sed Inn. dicit ſic eſſe
dicēdum ꝙ ad hoc vt valeat ingreſſus oportet alterum de duo
bus interuenire,vel quod intret religionem,vel qđ voueat cō-
tinentiam & ſi continentiā vouerit ſufficit adhoc vt nō poſſit
eam reuocare maritus,tñ ſi eſt iuuenis & ſuſpectus nō ſufficit:
quod ſolūmodo vouit,ſed etiam cogetur monaſteriū intrare,
& ſic intelligit ipſe Inn.hoc.c.& extra de conuer. coniug.cum
ſit.&.c.vxoratus.non tamē cogetur fieri monachus, nec viue-
re monachaliter hoc excepto ꝙ compeſcef à vagatiōe & cuſto
dietur ne luxuriari poſſit,& ita not.ipſe Inno.extra de conuer.
coniug.c.j. ¶ In gl.j.ibi,vouete.adde & votum ſolennizare ar.
ſ.xxxij.di.ſeriatum vbi de hoc.Et ibi,licentia. adde idem no.ſ.
e.in ſum.ibi dixi.Et ibi,alij adde ſub.cum quibus ſentit Lau.
prout no. Vin.&.B.extra de conuer.coniug.ex parte abbatis.
ſed iſti ſcdm Inn.minus bene dicunt.prout ipſe no. extra.e.ti.
c.j.ſed ego ſentio cum iſtis.arg.xxxviij.di.placuit.

Quarta pars.v.q.cauſæ.xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Maritus quale votum poßit vouere.*
2 *Quæ vota frangi poſſunt.*

MAnifeſtum. Eſt,hic incipit. iiij. pars: v.q.cauſæ.xxxiij.in qua
probat magiſter ꝙ vir eſt ſuperior mulieres,ſe-
cundum Io. de ſic. legem.Geñ.iij.nō dixit.ſ.lex,
nouerat.Numeri.xxx.promiſſa. ſ. continentia.
obtinuit.i.negat,iuſſum.i.preceptum vel licentiā.H.¶ In glo.
mulier ergo,ibi,ſic &.adde ad idem facit hoc.c.manifeſtū.&.j.
1 e.hæc imago.&.c.noluit.† Sed.H.intelligit idem vbi per tale
votum fieret præiudiciū vxori in debito ſibi reddendo, qđ ſa-
tis videtur probabile arg.xxxij.q.j.ſi quis.ſcdm Ray. præiudi-
caretur enim vxori & voto mariti ſi velit ex voto vxori ſub-
trahere neceſſaria & dare pauperibus,vel ſe affligere ieiunio ꝙ
non poſſit reddere debitū . Et ibi,abſtinentia votū.adde & ſic
no.ꝙ vir poteſt emittere votum abſtinētię ſine vxoris licētia,
qđ inde committitur quã ſpecialiter prohibetur de vxore,vnde
videtur eſſe permiſſum de viro.xxv.diſt.qualis cum ſi.Item eo
ipſo ꝙ nō inuenitur prohibitum intelligit permiſſum.ar. xxx.
q.iij.c.illud ſed nec omnia vota abſtinentiæ poteſt vir remitte
re ſine conſenſu vxoris,vt dixi proxi.ſcdm.H.& videas qđ no.
Hoſt.in ſum. de voto § quis vouere. verſi.vxor etiam. & quod
j.prox.dicam. Et ibi,ſcandalum viro.adde ſed licet vxor ſcan
2 dalizetur,† non tamen tenetur vir frangere vota, niſi ſint ta-
lia quæ faciant præiudicium vxori in debito reddendo,vel in
exiēdo,vel etiam in alio iure hæc autem imparitas in votis ab-
ſtinentiæ ſic,vt oſtendatur quanta ſit ſubiectio mulieris ad vi-
rum,ſcdm. H.Et ibi,in camiſia.adde de hoc no.in glo.præd.Et
ibi,Hu.& Ber.adde pro ſententia Hug.& adhoc facit quod di
xi.ſ.ea.quęſt.ij.admonere.in glo.ex hoc loco &c.Ex præmiſſis
ſi autem.ver.ſeruitutem,reddēdi debitum, quia.ſecunda pars.
non valeat,ſi generet ſcandalum marito.H.debet,niſi in depo
ſito exigendo,& reddendo in hoc caſu pares ſunt.H.

Eſt ordo. Quia nulla,alia litera habet quia in illa hæc
iuſtitia eſt,vt in minor maiori ſeruiat,& hęc
litera plana eſt Hug. ¶ In prima glo.ibi,capitis.adde vt.j.e.c.
mulier.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Creatura quid ſignificet,& de illarum differentia & quid homo cō-
mune habeat cum cæteris animalibus.*
2 *Mos antiquus velaminis & quare mulieres debeant velare caput.*
3 *Cauſſæ quibus vir dicitur gloria Dei,non autem fœmina.*
4 *Homo ad Dei ſimilitudinem creatus.*
5 *Signum probationis,an ſponſa ante matrimonium fuerit corrupta.*

Hæc imago. i.ſimilitudo.H.in homine, dicit Greg:
1 † ꝙ omnis creatura in homine ſignifi-
catur homo.Sunt nāq; lapides ſed nec viuunt nec ſentiunt ſed
herbę & arbuſta quidē ſed non ſentiunt,viuunt quidē non per
animam ſed per viriditatem.Quia Apoſtolus dicit inſipiēs tu
quod ſeminas non viuificatur,niſi prius moriatur viuit ergo,
qđ moritur vt viuificatur,lapides itaq; ſunt, ſed non viuunt.
Arbuſta quidem ſunt viuunt,ſed nō ſentiunt. Bruta verò ani-
malia ſunt viuunt ſentiunt,ſed nō diſcernunt . Angeli cōi ſunt
viuunt ſentiunt,& diſcernūt.Omnis autē creaturæ aliquid ha
bet homo.habet nāq; cōmune eſſe cum lapidibus viuere cum
animalibus,intelligere cū angelis,ſic.igitur cōmune habet ho-
mo,cum omni creatura,ſcdm Grego.vt,pro quia.H.vnus,ſic.
Ge.ij.dominus,aliàs homo dicit.H.ꝙ hæc litera,dominus,nō
debet hic eſſe,ſed ſi eſt dic,dñs.i.autor & principium,ſcdm.H.
cæteri,ſicut Deus eſt vnus à quo ſunt cætera omnia.H.impsū,
ſuper omnes creaturas,imagines.Geñ.j.ſcriptura.Ge.j.Sap.ij.
Col.iij.hinc etiam.ver.ait.j.ad Corint.xl.velare,cum orat.i.ſi-
gnum ſubiectionis habere quare nō ſit liber,ad Deum. i. quaſi
non ſubſit ad Deum.i.quaſi non ſubſit nullo medio ,velamen,
2 † hîc intelligitur quoddā quo vtebantur antiqui,& eſt quaſi ſi
mile velamini mulierū,hîc præcepit Apoſtolus fœminas vti,
viros nō vti in eccleſia,in oratione in prædicatiōe, fœmina ſic
debet velare caput ſuum ratio redditur. j. Item quia ſubiecta
eſt vxor viro . Item quia per eā priuatio humani generis facta
eſt.Item propter reuerētiam epiſcopalē.j.c.mulieri,ſcdm Hu.
3 † glorię.i.glorioſum opus,nō eſt gloria:tribus de cauſis dicitur
vir gloria Dei,& non fœmina.Prima cauſa quia potentior, &
glorioſior apparuit Deus in creatiōe viri. quā fœminæ,nā pre
cipuè per hominem manifeſtata eſt gloria Dei,cum eū fecerit
per ſe & de limo terræ contra naturā : ſed fœmina facta eſt de
homine.Secunda cauſa quia homo factus eſt à Deo,nullo me-
diante qđ nō eſt de fœmina. Tertia quia Deū glorificat princi
paliter.i.nullo medio ſed fœmina mediāte viro,quia vir ipſam
fœminam docet,inſtruit ad gloriam Dei,ſcdm.H.ſatis.ij.pars
lex eſſe.Geñ.iij.teſtimoniū.i.accuſationē,conſtiterit, per aſpe
ctum linteaminis.H.caſtigatur.i.per ciuitatem verberat. Lau.
in alijs.verſic.iuſſit.ſ.lex,vel moſes, vel dic, ꝙ ſunt duæ partes.
¶ In gl.in hoc dicitur,ibi,intellectū.adde hoc dicam de fœmi-
4 na,quā de viro,ſcdm.H.Et in fi.adde vel dic,† ꝙ factus eſt ho-
mo ad imaginem Dei,quantū ad animam: ſed imago Dei, eſt
eſſentia eius & ratione,quia ſpiritus eſt & rationalis vt Deus,
ſimilitudo in virtutibus,quia bona iuſta ſapiens cum imagine
pertranſit homo,quia illam habet etiam peccans, ſimilitudine
verò ſæpe priuatur maſculum,& fœminā creauit eos hoc,quā
tum ad corpus,tamen dicitur creare propter animam eos au-
tem pluraliter dicitur,ne androgeos, & hermofroditos factos
putaremus,andros interpretatur vir geos. vel geneos mulier,
& cum,ſcdm corpus factus eſt homo quodammodo ad imagi
nem Dei,cum os homini ſublime dedit vt Deum & celeſtia vi
deat,& imitetur:vnde cum quæſitum fuiſſet à quodam philo-
ſopho,ad quid factus eſſet. Reſpondit vt cœlum,& cœli nu-

anima contemplaret, vt hæc leguntur in hyſtoria Geñ. ij. deinde ſubditur &c. ¶ In gloſ. j. ſimilitudine in fin. adde qđ dic. vt not. de pœ. di. j. § ſed huiuſcemodi. ¶ In glo. non tamen, ibi, cõſuetudine adde ſcdm hanc ſentẽtiã ſatis ſoluitur dubium quorundam ſacerdotum. ſ. cũ Apoſtol⁹ videatur indiſtincte loqui de omnibus fœminis, nunquid puellæ nudo capite ſtãtes in eccleſia peccent. Adhoc dicit. H. fortè conſilium eſt qđ dicit apoſtolus vel loquitur tantũ de vxoratis, vel ſcdm qđ conſuetudo iam præualuit, vt hîc dicit glo. & adde quod dicam. j. e. mulier in verbo in eccleſia. Et in fine. adde vt. j. e. c. mulier. ¶ In gloſſ. per aſpectum, ibi, ſanguinolenti. adde † nam quãdoq; vir accuſabat vxorem, vxorem fuiſſe ante fornicatam ſignum probationis erat, quia ſi linteum ſanguinolentũ oſtenderetur iudicibus ciuitatis virgo erat: ſi tamen non erat ſanguinolentũ erat corrupta, ſed ſatis vilis erat hæc probatio, nam ſi fœmina & ſi millesſes ſit corrupta, bene ſcit contra hoc remedia quærere, aliâs inuenire ſed propter defectum probationũ admiſſa eſt, ſecundum Hug. ¶ In gloſſ. i. accuſatione. adde loſ. tangit ſententiam qui dicit quòd teſtis hîc ponitur pro accuſatore, & ſecundum hoc dic teſtimonio falſo. i. accuſatione calũnioſa. Et ibi, nihilo minus. adde. i. extra de cri. fal. ſecundum. H. c. j. & Lau. & Deu. xix. c. continetur, expreſſè quòd teſtis debet pati pœnam talionis, dicitur enim ibi quod ſi depręhendet falſum teſtem reddetur ei quod cogitauerat facere proximo ſuo. ſ. animam pro anima; oculum pro oculo dentem, pro dente pedem pro pede. Et in fi. adde. xxiij. q. v. rex debet, ibi, vide.

Cum caput. j. ad Corinth. xj. eiuſdem. i. conſimilis, ſed nõ tanti quia magis peccat vir. H. verbum. ad Thimo. ij. c. prima ſententia, quia primo dicta eſt à Deo, ſed poſteà ab Apuſtolo repetita: nã & Apoſtolus poſteà idem præcepit. H. infamatur. j. ad Si ij. legem. Geñ. iiij. ¶ In j. glo. in fi. adde item ꝙ eadem eſt conditio ad ſuperiorem, quæ eſt ſuperiorum ad inferiora. argumen. iurium. ſ. ead. gloſſ. allegatorum, ſecundum. Hug.

SVMMARIVM.

1 *An vir poßit liberare vxorem ab obligatione, & quis poßit reuocare votum.*

Nouit lex. Nume. xxx. vouere. ſ. nubere, animam ſuã, qđ fieret ſi præter licentiam viri voueret, qđ abſq; eius licentia vouendũ non eſt. H. vt non. ver. fœminę. H. non eſt de textu ſed eſt glo. H. ita. ver. & hoc. ver. aliâs omnino. H. dicit lex. H. neq;. ver. præcepit. Nume. xxx. ¶ In. j. glo. in fine. adde ſed ſi conſenſu abbatis hoc fecit eius pręcepto tenetur reuocare, ſicut diximus in vxore. vt. ſ. c. manifeſtum. & in hoc caſu non credit. H. virum peccare, quia vtitur iure ſuo niſi hoc faciat in contemptũ ſeruitij Dei, & eſt quaſi mirabile, qa ſi prius mulier erat obligata alteri homini, vir nõ poteſt illam ab illa obligatione liberare, quare & qualiter ergo liberat eam
1 ab illa obligatiõe qua tenetur Deo? † Adhuc dicit. H. ꝙ ſpecialiter exprimitur hoc à Deo ſiue à lege & non illud & ſcdm veritatem mulier non abſoluitur ab obligatione quæ tenet Deo ſed non tenetur exequi & adimplere promiſſum viuente viro, ſed mortuo eo tenebitur & intrepide dicas ꝙ authoritate viri vxor reuocat ſine peccato votum abſtinentiæ, & idẽ dicas de abbate & monacho, quia propria authoritate nec monachus nec vxor, imò nullus poteſt reuocare votũ licitum, ſcdm. H. & hîc adde & videas plenè, qđ plenè dixit Bar. Bri. in ſua quęſtione dominicali, quę incipit quidã fecit votum eundi &c. vbi ſoluit, ꝙ iſtud arg. hic poſitũ per gl. eſt verum. Item etiã credit de illo qui poſt votũ contraxit matrimoniũ niſi vellet ire in ſubſidium terræ ſanctæ extra de voto ex multa circa fi. idem tenet in quæſtionibus iſtis.

Mulierem. Dare. i. fideiubere. H. In gl. obligaſ. adde notandũ eſt, ꝙ vbi vult tutelã filij renunciat ſecundis nuptijs ſimplici verbo & non iuramẽto & velleiano & omni legis auxilio, vt ſi fortè ratione tutelę ſe obligauerit pro pupillo non iuuetur velleiano, aliâs non contrahitur cũ illa, & ideò dabitur exceptio cõtrahentibus contra illã, ſi vellet opponere vellei. nam & aliâs datur actio ex contractu publicæ perſonæ. ff. rem pu. ſal. ſo. l. ij. & iij. C. de lit. conteſt. authen. libellum. C. de epi. & cle. authen. generaliter. ſecundum Vinc. & Goff. qui ita no. extra de app. ex parte.

Adam. Deceptus. Gene. iij. c. labatur, ipſa mulier. H. ad Corinth. xj. cap.

Mulier. Hîc aſſignantur quatuor cauſę quibus fœmina debet velare caput ſuum. H. de hoc. ſ. dixi in. c. hęc imago, quia, prima ratio, ſed vt. ver. ij. ratio, & quia. ver. iij. ratio, priuaricatio humani generis. H. inchoata. Geñ. iiij. c. in eccleſia, beatus Linus ex præcepto beati Petri cõſtituit, vt mulier in eccleſia non niſi velato capite introiret vt in chronica reperitur & legitur in legenda ipſius Lini. & adde qđ legiſ. & not. ſ. e. hæc imago vbi dixi, Papa. ver. iiij. ratio, vicarius & legatus. xxj. di. in nouo. Guido. Tu verò, cum quæritur vtrum & quando mulier ad teſtimonium admittatur, dic vt ſcripſi de teſti. c. quoniã. vbi de hoc etiam per Henric. & de bonis & malis conditionibus ac priuilegijs fauoribus & pręiudicijs mulierũ. dic vt ſcripſi in. c. cum dilecti. extra de arbit.

Quinta pars. v. q. cauſæ. xxxiij.

ET illud. Hîc incipit quinta pars quintæ quæſtionis cauſæ trigeſimæ tertiæ. in qua oſtendit magiſter, cauſam quare fuit vnum principium, primus homo. ad Rom. & lo. x.

Sequitur cauſa trigeſima. iiij.

QVidam vir. In captiuitate, hîc intitulatur cauſa. xxxiiij. in qua ex prælibato themate duæ eliciuntur quæſtiones. Reſponſiones quæſtionum, prima quæſtio an ſit iſta rea adulterij, quæ viuente viro alteri nupſit, dic ꝙ non debuit alij nubere, niſi fuerit certa de morte mariti. extra de ſecun. nup. c. dominus, ſecunda quæſtio, an redeunte primo ſit cogenda recedere à ſecundo, & redire ad primum, dic ꝙ ſic. vt. j. e. cauſa. q. ij. c. j. & . ij.

Prima & ſecunda quæſtiones cauſæ trigeſimę quartę.

VTraq; quæſtio. Sciendum ꝙ hîc tractantur permixtim ambæ quęſtiones. j. videlicet & ſecunda. Et diuidit tractat⁹ harum duarũ quęſtionũ, in ſex partes, in prima parte probat magiſter ꝑ duos canones, ꝙ vxor non debet contrahere quouſq; ſit certa de morte mariti. ¶ In glo. ſummæ, ibi, nubere. adde hîc videas qđ legitur. & not. extra vt lit. conteſt. c. quoniam § ſi verò. ver. ſi autẽ. in glo. per famam. & de ſpon. c. in præſentia. Et in fin. adde hoc tenet hîc Io. de fict. & de hoc etiam not. j. c. j. in glo. & ita, vbi videas, in glo. j. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Semel malus, an præſumatur ſemper malus.*
2 *An liberi nati ex ſecunda, priore mortua, ignorante marito, ſint legitimi?*

Cum per bellicam. Clade clades dicitur ꝙ cædendo lædat, vel clam clades, morbus, tabes, calamitas, periculum, ſecundum Papmiadum. diuiſa quoad habitationem, & vſum carnis. Hugutio diſtinctè hîc iunge dictionem, quæ ſequitur & in aliorum coniugum

iugium.&c.& iſta quæ interponuntur demonſtrat de quibus quæſitum fuit merito referatur ad ſecundum.derident eum la tente:quia in ſecundo membro nulla erat dubitatio.Hugutio ſed quia verſiculo ſcriptum.gen.ſecſido.præceptum.Marci.x. Math.xix intulit.i.fieri coegit.Hugu.intulit.ſ.deus,ver prior copula,ſiue matrimonium.aliâs eſt in litera tenuit.& tunc pla na eſt litera.ſecundum H.nec tamen.ver.tranſire ratione præ ſcriptionis,vel vſucapionis.H.reformentur.ad huios declara tionem vide quod legitur,& no.ſ.xvj.q.iij.prima q ſi ver. au gmētat.de minori in maiorē.H.neceſsitatis,corporalis.i.incō tinentiæ.vel paupertate.vnde.ſ.dixit ſolicitudine cogēte.H. intulit.i.fieri coegit.ſin autem ſecunda pars,excuſabili.ſ.primo propter iuſtam ignorantiam contaminationem poſt ſenten-tiam certam.q.d.poſt ſententiam elegerunt,inde contaminati vnde prius per ignorantiam excuſabantur.ſic.ſ.j.quæ.prima. c.conſtat.H.In gloſſa & ita ibi quidam,adde vt.Hug.in gloſſ. arg.ex conſequentia.ibi:hi qui.adde arg.de pœ.diſt.iij c.Iudas
1 vbi de hoc,&.xliij.di.in multis.Gui.Vtrum† autem ſemel ta lis,ſemper præſumatur eſſe talis ſcripſi poſt Henricum in cap. maiores.de baptiſmo.Itē qualiter altero cōiugū abſente,ſeu in remotis agente,alius tenetur eum expectare,& per quan-,
2 tum tempus.ſcripſi de ſpon.c in præſentia† & ſi vir ſciens ſe habere vxorem,cōtrahat cum alia prima mortua eo ignoran te.vtrum teneatur remanere cū ſcda.& vtrū liberi nati ex ea, legitimi ſint cēſendi,ſcripſi de eo,qui duxit in ma.quā pol.per adulte.c.propoſitū in quęſtione & maximē in § Henric⁹ autē.

SVMMARIVM.

1 *Quando & inter quos impedimentum ſit prohibitum.*
2 *Quando quis admittitur ad petitionem pronunciationis legitimorum.*
3 *Quando ply cenſentur legitimi.*

Cum in captiuitate. Contraxiſſe aliâs commiſiſſe, diffidente aliâs diffiniente,qua de re,ver.In glo.prima ibi diſtinctio adde de
1 hoc no.xv.quæſtione ſeptima.in ſumma.& in fine.adde† hoc intelligas eſſe,vbi contrahentes ſciunt,vel ignorant impedimentum cognationis,vel alicuius proximitatis,eo quòd prædicta conſtitutio cum inhibitio dicit,in gradu prohibito aſs ſi contrahentes,vel alter ſciret impedimentum alterios.ſ. ſeruitutis,tunc matrimonium eſſet,& filij legitimi extra de coniugat.ſeruo.propoſuit vel ſi ignoraret alter alterius conditionem,& matrimonium eſſet contractum ſine denunciatione, adhuc puto filios naſci legitimos.ar.ad hoc.ff.ſolu.ma.ſi cum dotem.§.vltimo.quia prædicta conſtitutio loquitur in impedimento graduum prohibitorum, tunc in odijs contrahentium ſtatuitur,vt in filijs puniantur,vel ſcientia parentum, vel affectata ignorantia,ſecundum Goff.qui ita approbando ſententiam.Io.ſentit in præ.c ex tenore,&hoc etiam tenet ibi
2 Vin.&.Io.† & no.quòd non ſemper nec indifferenter quis admittendus eſt,vt petat ſe pronunciari legitimum nec aduerſarius,vt petat pronunciari aliquem illegitimum.ſed tunc rectè iſta petuntur cum agitur de bonis,vel dignitatibus eccleſiaſticis,& quæſtio illegitimitatis incidit extra de ordine cognitionū. tuam. extra qui filij ſunt legitimi cauſam,quę.&.c.lator.ſecundum Innocentium,qui ita notatur in prædicto.c.cauſam-quē.vbi dicit q iſta etiam recte petunſ,ſi aliqua iuſta eā ſubſit. In glo ſed qualiter ibi per teſtes adde dicit hic Hugutio.quòd hic non erat opus teſtibus, cum nullus,vel diffidenter illam eſſe vxorem licet à quibuſdam credetur eſſe mortua.& ibi ſi duo.adde nam ibi eſt fama ,cum iuramento coniunctorum: tunc eſt efficax ad reſcindendum matrimonium,vt in hoc capitulo ſi duo.& ſic etiam ſentit Goffredus extra de conſanguinitate.ſuper eo.Et ibi quidam.adde vt Laurentius. Et ibi nec fama.adde ſalua reuerentia dicentis.decretalis hic infra allegata.non dicit de ſama,ſed de timore, quia minus eſt quàm fama.vt dicam in prædicto capitulo ſi duobus.ibi videas Guid.
3 † Vtrum autem,& quando proles cenſetur legitima , vel non legitima.ſcripſi qui ſi.ſunt legitimi.c.ex tenore.& qui matrimonium accuſare poſsint ſcripſi extra qui ma.accu.poſ.ſuper rubrica & vtrobique per Henricum.

Secunda pars primæ &ſecundæ quæſtionis cauſæ.xxxiiij.

SVMMARIVM.

1 *Iſtorum verborum(nec peccare facias)interpratatio.*

Non ſatis. Hic incipit.ij.pars.j.&.ij.quæſtionum cauſæ.xxxiiij.in qua magiſter ponit qualiter puniaſ mulier quæ ad primum virū venire recuſat.Io.de fict.& continuatur iſtud.c.ad.c.omnes.xxxij.q.vij.dicere.i. ſignificare.B.H.alio viro,hæc verba materialiter ponuntur & totum ponitur pro vno nominatiuo vſq; ibi legat &c.q.d.non potui intelligere quid hæc verba ſignificarent intelligebat quidem ſed hoc dicit docēdo,vt dicit.G.& qđ intellexerūt patet, quia reſpōdet ei ſcdm Lau.legat.ver.libros.Deu.xxij.legibus. xxvij.q.ij.§ itē in Leuitico.ergo.ver.q ſi.ver. Apoſtolum.j. ad Corin.x.c.In alio.ij.ad Corint.vj c.rem.ij pars.reſponſio.ij.q: authoritate.Deu.xxiiij.c..in prin. in manu eius & vide qđ dixi.ſ.xxxv.di.c.ij. in prin.adultera , propter hoc inducif hoc.c.
1 ad quæſtionē.H. peccare,† hoc potes intelligere ad literā , nec peccare facias terrā promiſſionis quā &c.i noli peccatis eā polluere.i.alios qui ibi ſunt ad peccandū noli irritari per exemplū & hunc intellectū hic tangit Glo.&.H.vel aliter moraliter,ô fidelis quilibet ne peccare facias terrā.i.carnem quā poſſidendā & domandā &c.Hanc expoſitionē habes de pœni.di.iij. in ſalicibus.nō enim effundas iumentū tuum ad vitiū.xxxv.di. ſexto die ſcdm Lau.& hęc litera eſt adhuc Deuteronomij,& non videtur pendere ex ſuperiori ſed per ſe eſt quædā prohibitio ſecundum.H.& ſcdm iſtam vltimā expoſitionem poteſt ſpectare ad literam præcedentē.q.d.ex quo dediſti libellum repudij vxori &ipſa inquinata eſt cū alio noli eam recipere,quia te cū ea cōmiſcendo pollueres,ſcdm.H.¶ In glo.arg.q,ibi,aliquam. adde de hoc not.xviij q.ij diffinimus.Et ibi ,cum ancillis.adde ex iſta.l.&.e.ti.qui contra no.tantūdem ſenſum,quid ſciam ab initio,ſiue poſteà ſciam,ſi patiar: ſed hoc videtur contra.ff.de his qui no.infa.quid ergo.ſcdm Ac.Et ibi,de nouo.adde nā votum eſt recens ignotum mirabile,ſcdm Papi.Et in fin.adde qđ legitur.& not.xij.di.c.ij.¶ In glo.vt cogant,ibi,recipere.adde vt.ſ.de adulter.caſtitati.

Tertia pars primæ & ſecundæ quæſtionis.cauſę.xxxiiij.

Si autem. Hic incipit.iij.pars.j.&.ij.q.cauſę.xxxiij.in qua quæritur,qualiter fiat de fœmina , quæ non vult ſequi virū de prouincia in prouinciam tranſeuntem , & dicitur q manebit innupta.Io de ſi.&;hoc proponit magiſter allegando,vt introducat ſequens.c.

Si quis neceſsitate. Idem ſi ſine neceſſitate dicit Ber . propter maleficiū perpetratur,& ita laqueum timebat,quem ſibi parauerat Lao. ¶ In.j.gloſſ.ibi,eum ſequi.adde iſtam ſententiam tenent Ala. Vin.Tanc.Goſ.& Ber.prout ibi no.in.d.c. peruenit.vbi idem no.Inn.Et in ſi.adde de hoc no.ſ.xxxij.q.v.ſi vxorem.

Quarta pars prima & ſecunda. quæſtionis cauſæ.xxxiiij.

Quod autem. De coniugatis , hic incipit.iiij.pars. j. &. ij. quæſtionis cauſæ. xxxiiij.in qua probat q non tenetur mulier viro alieno inſcia copulata.Io.deſ.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis tutus ſit.*
2 *Præſumptio tendit in bonam partem niſi probetur contrarium.*
3 *Forma iuriſiurandi calumniæ.*

1 Si virgo. Ignorat, hîc videas qđ not. ſ.j.q.j. principatus in fi. ¶ In.j.gl.ibi, reſtituere. adde dicit. H. † ꝙ ex quo completa eſt præſcriptio cum bona fide continua tutus eſt quis & iure diuino & iure humano, nec tenetur reddere, quia poſſidet iure, ergo iuſtè. xiiij.q.iiij. quid dicam. nec dicitur poſſidere alienum ſed ſuum: vnde caute dicit textus poſſidere &c. vt dicit ergo non loquitur hîc, niſi de ſcientia ante completam præſcriptionē, & potius hîc innuitur ꝙ poſt completam præſcriptionē non tenetur reddere, ſcdm. H. Et ibi, in fi. adde de hoc no. extra de conceſ. præb. c.ij. & per Inn. extra de iur. pa. cura. io glo. vlt. vbi hoc dictum. c. Io. & Lau. approbant. ¶ In
2 glo. certum eſt, ibi, bona fides. adde † hoc ſemper præſumitur niſi probetur contrariū C. de euictio. non ex co. cum lex dicat præſumi ignorantiā, niſi probetur ſcientia extra de proba. verius. ſcdm Vin. Io. Ioſ. & H. qui ita no. extra de præſcrip. ſi diligenti. vbi Inn. dicit hoc eſſe verum, niſi in caſibus. C. de rei vē. ſi fundum. C. de agricol. quēadmodum. ff. pro emp. qui fundū. §. qui ſciens. & l. ſi quis. ſed ipſe Inno. dicit alibi, ꝙ licet quilibet præſumatur bonus niſi contrariō probetur, nō tñ ſic eſt in bona fide: vnde adhoc vt præſumaſ bona oportet vt habeat adiūctum, vt dixi ſcdm eum. ſ.j.q.j. nullus epiſcopus grauamen. vñ ſcdm eum ſi alius quā capitulum maioris eccleſiæ ſit in poſſeſſione eligendi & petit cōfirmari ſuam electionē ſuccumbat in petitione ſua, quia non præſumitur bona fides eſſe in hac poſſeſſione. Et hoc ideò quia contra ius cōmune eſt adhoc. ſ. lxiij. di. §. cum ergo. extra de elect. c.j. de cauſa poſ cum eram. xvj. q. vij. congregato. & idem videtur in ſimilibus, ſcdm eum, & hoc ipſe not. extra de in integ. reſti. c.ij. in gl. per monachos. in fine. tamen Hoſt. videtur ſentire contrariū, dicens non requiro qđ probetur bona fides, ſed ſufficit probatio actus pacifici, vbi in poſſeſſorio tantū agitur. Et ibi, ita ſeruandum. adde ſub. & ſic
3 non degerat † Sed certè hæc non eſt forma iuramenti. calū. vt patet. C. de iur. calum. l.ij §.j. & dic ꝙ licet inter ſe putari bona vti diſtantia, non tamen deierat arg. ĩ. hîc alleg. ſi quis liber. ſecundum Io. def Gui. Tu verò in verſu, ſicut in iure prædiorum &c. ſi quæritur vtrum ſciens rem eſſe alienā poſſit eam præſcribere, vel iam præſcriptā licitè retinere, ſcripſi de re. iur. c. poſſeſſor. lib. vj. & de præſcrip. c. ſi diligenti. vbi de hoc etiā per Hen. Item qualiter vxor teneatur ſequi virum, ſcripſi de ſpon. c. de illis. vbi etiam per Henricum.

Quinta pars primæ & ſecundæ quæſtionis cauſæ. xxxiiij.

Sicut etiam. Ignorantia, hîc incipit. v. pars primę & ſecundæ quęſtionis cauſæ trigeſimæ quartę. in qua quæritur ſi aliquis polluit aliquam, quā credit ſuam vxorem, vtrum peccet, & dicendum eſt quòd non. Ioan. de ficto.

In lectum. Scœlus. i. factum quod eſt de genere ſcelerum. Guid. Vtrum autem, ſeu qualiter præferatur opinio veritati, ſcripſi de biga. c. nuper. vbi etiam per Henricum. & vtrum ſeu qualiter in delictis aliquis vltra propoſitum teneatur, ſcripſi de ſen. excom. c. cum voluntate. in ſecunda quæſtione. & ex quibus cauſis pœnæ attenuētur, ſcripſi eod. titu. c. vltimo in ſecunda quæſtione. & vtrum & quando poſsit venire contra factum ſuum, ſcripſi de regul. iur. c. quod ſemel. & capit. mutare. de clericis coniugatis. capitu. diuerſis. de filijs presbyterorum. c. veniens. & de elect. c. noſti. vbi etiam per Henricum.

Sexta pars primæ & ſecundę quæſtionis cauſæ. xxxiiij.

De ſimpliciter verò. Hîc incipit ſexta pars. j. & ij. quæſtionis cauſæ. xxxiiij. in qua dicitur ꝙ inceſtuoſi voluntarij non contrahunt, neſcientes autem poſt pœnitentiam, ſeptem annorum contrahunt. Ioan. de ficto.

Sequitur cauſa trigeſima quinta.

Qvidam vir. Mortua vxore ſua. hîc intitulatur cauſa. xxxv. i qua magiſter ex prælibato themate. x. elicit quæſtiones. Reſponſiones quæſtionum, prima quæſtio eſt, ſi liceat aliquam ex propria cognatione ducere in vxorem, dic qđ non vſq; ad quartum gradum. extra de conſan. non debet. Secunda quæſtio, ſi aliqua de conſanguinitate vxoris poſſit in coniugē duci, dic qđ non vſq; ad dictū quartum gradum. vt. d. c. non debet. Tertia quæſtio eſt, vſq; ad quē gradum quiſq; debeat abſtinere ſiue à proprijs ſiue ab vxoris ſuæ conſanguineis. Solue vt. ĩ. e. cauſa. q. iij. c. j. & per totum. & in. d. c. non debet. Quarta quęſtio eſt, quare vſq; ad. vij. gradum conſanguinitatis cōputatur, ita quidem nec vltra progreditur nec infra, dic vt legitur & no. ĩ. e. cauſa q. iiij. c. vnico. Quinta quæſtio, quomodo gradus conſanguinitatis computandi ſunt, dic. ĩ. e. cauſa. q. v. c. ad ſedem. Sexta quæſtio, qui iureiurando propinquitate firmare debeant, dic quod conſanguinei ſi ſuperſunt. vt. ĩ. e. cauſa. q. vj. c. de gradibꝰ. Septima quæſtio, an illi qui de inceſtuoſis nati ſunt filij reputentur, dic qđ non. vt. ĩ. e. cauſa. q. vij. c. j. Octaua quæſtio, quid ſi ignoranter de conſanguinitate, vel de affinitate aliqua mulier ducta eſt ex diſpenſatione ſuo viro adhærere poſſit, dic qđ ſic. vt. ĩ. e. cauſa. q. viij. c. de gradibus. Nona quæſtio, ſi contingit eccleſiā decipi & cauſa cōſanguinitatis aliquam à viro ſuo ſeparare quę poſt quadriennium nuptijs, hincinde celebratis depræhenditur nō fuiſſe cōſanguinea prioris, an ſecunda coniugia ſint reſcindenda, & priora ſint redintegrāda, dic quod ſic vt. ĩ. e. cauſa. q. ix. c. veniam. Decima quęſtio, ſi relicta alicuius de propria cognatione ad ſecūdas nuptias tranſierit, an proles ex ea ſuſcepta poſſit contingere ad conſortium alicuius de cognatione prioris viri, hæc quæſtio, hodie non tenet, quod dic vt legitur. & not. in præd. c. non debet. extra de conſang. & affi.

Quæſtio prima cauſæ. xxxv.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi non tenentur inſtitutis canonicis.*

Qvod autem. Conſanguinitas, hîc intitulatur prima quæſtio cauſæ. xxxv. in qua quęritur vtrum liceat aliquā ex propria cognatione ducere in vxorem, dixit. Geñ. xj. Iſaac. ver. fratres. ſ. Azam, duxit. Ge. xj. Iſaac. ver. accepit. Geñ. xxiiij. c. Iacob. ver. ſociauit. Geñ. xxix. in lege. Geñ. vj. Exo. xxiij. Item. ver. præcepit. Deu. xxv. c. porrò. ver. Guid. ¶ In.j. glo. ibi, alij. adde vt Mar. & B. In gl. hoc fuit in fi. adde quia per eos ibant ad eos alienos. vt. xxviij. q. in prin. ¶ Io glo. aliâs non, ibi, propoſuiſti. adde ad idē extra de conceſ. prę. quia cunctis. ver. nec obſtaret qđ ſanè intellige, vt ibi ſequitur. B. ꝙ autem in fi. Et in fi. adde iſta fuit gl. Lau. ſed dic planiꝰ peruenit cum effectu. ſ. itaq; recepta fuerit ab eis: non enim ſuffi
1 cit ad eorum notitiā perueniſſe, † vnde iudæi non tenentur ex nonicis inſtitutis, quia ea non receperunt, licet ad eos peruene

rit co

rit eorum notitia,ſcdm.H de hac materia ſatis dixi.ij.q.j.mul-
ti.circa finem.ibi videas.Guido.

His ita. Reſpoodetur,hucuſq; allegauit modo reſpōdet
& ſoluit hic tantū de cauſa natiuitatis,in ſequēti
verò.§.exequitur de alijs,cum enim.ver.formaretur. Geñ.ij.c.
per Moſen.Leuiti.xviij.c.non reuelabis.i.non diſcooperies pu
denda eius,oec intrabis.H.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Neceßitudo quid ſit.*
2 *Cauſſa affinitatis,& eius deſcriptio.*
3 *Qualiter dicantur coniugia inter filios fratris & ſororis.*

Cum igitur. Hic Aug.oſtendit quare ab initio copu
la cōſanguineorū fuerit permiſſa.ſ.cau-
ſa neceſsitatis,& quare tempore gratię ſit prohibita.ſ.cauſa di
latādæ charitatis,ex puluere.Geñ.ij.c.eius,ſub.fratre, antiqu°,
tempore.H.religione,prohibente.i. eccleſiaſtica cōſtitutione,
habita.ver.proſequitur,de cauſa prohibitionis.ſ.propter dila-
tandū amorem.H.illis.ſ.poſterū qui prohibuerunt talē copu-
1 lam.H.charitatis.i.amoris dilatandi,neceſsitatē,†intranſitiuè
dicitur neceſsitudo,& eſt vinculū diuerſarum perſonarū ex cō
ſanguinitate , vel affinitate vel ſpirituali ꝓximitate prouenies
quo inuicē colligatæ ſe diligant,vel eſt ipſa cōſanguinitas affi-
nitas ſocietas generitas & cōſimul proximitas:nam quodlibet
tale dicitur vinculū.H.nec vous,pater vel filius, in vno patre,
vel filio,neceſsitudioes.i.vincula amicitiæ.ſ.vt idē eſſet filius.
& Geñ.vlt.idem eſſet pater,& ſocer.H.optinerēt.i. colligarēt,
pater,hic colligitur,ꝙ ſi quis cognoſcit ſororē ſuam,pater eius
eſt ei pater,& ſocer neceſsitudo enim nomen eſt cōmune,& co
pulat relationes nō perſonas,& ita hinc habeṫ qd in cōſangui
nitate contrahiṫ affinitas.H.vtrūq;.ſ.pater,& ſocer.H.exhor-
rere.i.abhorrere,vt ea nō vtatur.H.charitatis.i.dilectionis ex-
tendendę.H.¶ In glo.hic eſt arg.ibi,fornicatio.adde,ad horū
2 declarationē ſciendum eſt,†quòd nunquā ſine coitu contrahi
tur affinitas:vnde inter ſponſam,& cōſanguineos ſponſi nulla
eſt affinitas,antequā coitus intercedat ex eo enī,qd vir & vxor
efficiūtur vna caro,conſanguinei vnius efficiuntur affines al-
terius,& è cōuerſo.ex coitu prouenit ergo affinitas, & ſine coi
tu nunquā arg.j.e.q.iij.nullum.c.ſanè.&.c.ſi vir.&.c.extraordi
naria.&.j.e.q.v.c.porrò.xxvij.q.ij.lex diuinæ.ex coitu dictum
eſt indefinitè,quia affinitas cōtrahitur non ſolū per coitū con-
iugalem & licitū,ſed etiā per coitū fornicariū, & illicitū omni
no arg.j.e.q.iij.de inceſtis.c.oec eam.c.extraord.Ex his enim.
c.apertè colligitur,qd inter fornicariā & conſanguineos forni
catoris affioitas eſt:quia vt his.c.dicitur,non eſt inter tales ma
trimonium,& quare vbi propter affinitatem,nec dicat aliquis
hoc fieri nō propter affinitatē,quia ibi nulla eſt ſed propter pu
blicam honeſtatē: quia ipſa.c.dicunt inceſtū eſſe cū talibus,&
non cōmittiṫ niſi cū affinibus & cōſanguineis vel monialibus:
ergo cum hmōi fornicariæ nō ſunt moniales,nec cōſanguineę
ſunt affines qd verū eſt,ſcdm.H.qui ita no.j.e.q.iij.in ſum. &
hæc opinio.H.corroboraṫ ex eo qd legitur,& not. extra de eo
qui cog.conſan.vxo.ſuæ.diſcretionē in ſi.ver. ſed nec affinitas.
& hanc ſententiā tenent ibi.T.Vin.Ber.Inn.& Hoſt. Alijqui
tenent hoc dictū qd taogit glo.dicunt ꝙ abſurdū eſt qd affini
tas qd eſt legitimū vinculum oriaṫ ex coitu dānato,& ideò di-
cunt qd ex hmōi coitu non oriaṫ affinitas,ſed aliud qd tantuo
dem valet.ſ.publicę honeſ.iuſtitia & hoc etiā innuit.c.ti. tuæ.
in prin.nā affinitas eſt quędā proximitas ex nuptijs prouenieś.
ff.de gradi.nū facile.§.affines &.§.ſciendū.& hoc poteſt proba-
biliter dici,ſc.lin Goſ.Sed cū præal.decr.tuæ.in fi.hoc qd.ſ. di
xi,ſcdm.H.& ſequaces eius aſſerat manifeſtè, verior videṫ illa
ſententia ſed peccato & errore iuris cōſideratis,non mereṫ affi
nitas appellari,& ideò ex tali affinitate,non poteſt deferri hæ-
reditas vel tutela:etiam ſic intellige.d.l.nō facile.§.affines.&.§.
ſciendū.ſcdm Hoſt.¶ In glo.ſcdm leges.in ſi.adde caueas cano
3 niſta ſimplex ab eo qd hic legiṫ.†& not.cum dicat textus, fra-
terna coniugia ſi dicatur coniugia inter filios fratrum & ſoro-
rum,planè hoc intelligiṫ de Romanis legibus, & quæ permit-
tunt matrimonium.ſ.inter filios fratrum,& ſororum,& ſic lo
quuntur hæc iura.alleg.per glo.ſi dicatur fraterna coniugia.i.
inter fratres,& ſorores non dicitur hoc de Romanis legibus,
quia hoc ibi non inueñitur , ſed fortè apud gentiles tales leges
inueniuntur quæ matrimonium permittunt inter fratres , &
ſorores , & ſic etiam intelligit hic Hug. & Lau. hoc etiam de-
monſtrat.G.ſe.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Iudæus de tribu alterius non debet vxorem ducere.*
2 *Heſdræ hyſtoria.*

§.Hac itaq; Proiectus.Geñ.xv.prouocauerat.Geñ.
vj.de familia fideliū,hoc ideò ſic expo-
nit,vt legitur in numeris.ſpecialis prohibitio fuit poſteà facta
1 †inter iudæos,ne vnus duceret vxorē de tribu alterius ſed tā-
tum de propria tribu , oe eſſet cōfuſio tribuum & hæreditatis
diuiſæ in.xij tribus:vnde talis lex promulgata eſt à dño p Mo
ſen,ꝙ omnes viri ducerent vxores de tribu & cognatione ſua.
vt hęreditas permaneat in familijs , nec commiſceanṫ tribus,
ſed permaneāt vt à dño ordinatæ ſunt.H.hinc etiā.ver.audiēt.
Ge.xxviij.Exo.xxxiij.hinc etiam.ver.ſeparari iuſſit.i. heſdrę.
x.& dic,ſeparari,de facto, cum nullū ibi eſſet matrimoniū eò
qd contra domini prohibitionē cōtraxerant , & diſpar cultus
2 impediebat.†Potuit ergo heſdras talia matrimonia ſeparare,
ideò qd nulla erant niſi ſolo facto,& ſic non ob.fidele cōſilium
Apoſtoli,qd videtur cōtradicere quoniam loquiṫ Apoſtolus
de illis qui dum erant infideles cōtraxerunt matrimonium , &
poſteà alter eorū eſt conuerſus,& adhuc eſt matrimoniū inter
illos,ſcdm.H.eſt & alia.iij.pars.elegit.Mat.ix.trāſlata eſt.Act.
xiij.in peccatis,o iudęi,matre.i.ſynagogam,in huius.ver.ſacra
mentum.i.ſignificationē H.quia.ver.reſpondet illi cauſæ qua
pula talis fuit pręcepta olim.H.de qualibet,non tamē infideli
ſed de fideli fuit prohibitū non in veteri teſtamēto,ita ergo lo
quitur quaſi ſuperficialiter.H.Illud.iij pars.ſed cum.ver. hæc
eſt,prima reſponſio.H.ſeruanda.j.ad Corinth.x.c.quanquam.
ver.ſecunda reſponſio,& verior.q.d.ſic reſpondi, quanquā, &
aliter poſſet reſpōderi.ſ.quia ſicut & eſt.H. Apoſtolus.j.ad Co
rinth.vij.diligenti.xj.eccleſiarū.H. In glo.ignem,ibi,vr.adde.i.
de igne,lingua eum caldea dicitur vr,ſcdm.H.¶ In gl filij,ibi,
Seth.adde qui ſucceſſit loco Abel.In glo.ſ.Oſeæ.adde.iiij.c. Et
in fi.adde.j.c.¶ In glo.hic reſpondet.adde & duplicem ſubijcit
reſponſionem.H.Guido.

Secunda & tertia quæſtiones cauſæ trigeſimæ quintæ.

Quia ergo. Hîc intitulantur ſecunda & tertia
quęſtiões cauſæ.xxxv.& quę quę-
rantur in illis,ſcripſi.ſ.in prin.cauſæ.

SVMMARIVM.

1 *Quæ dicatur affinitas,& conſanguinitas,& quædam de affinitate ca
pita.*

1 De affinitate. †Quæ diciṫ affinitas , & quæ dicitur
conſanguinitas,& qualiter per vnā ad
aliam deuenitur,& è contra exponitur.j.e.cauſa.q.viij.hęc ſa-
lubriter.&.q.vlt.fraternitatis. To verò cum quæritur quid eſt
affinitas,qualiter genus affinitatis cognoſcitur,& qui ſunt gra
dus affinitatis,ſcripſi de cōſan.& affi.ſuper rub. in ſecunda ter
tia & quarta quæſtionibus.Item qualiter formetur arbor affi-
nitatis,& de quibuſdam quæſtionib° particularibus,adhoc per
tinentibus.& qualiter cognoſcuntur genera & gradus affinita
tis cum quæſtionibus particularibus adhoc pertinentibus . &
vtrum affinitas inter aſcendentes , & deſcendentes protenda-
tur vltra quartum gradum,& vtrum prohibitio coniugalis ra
tione conſanguinitatis , vel affinitatis facta ſit diuina an verò

humana, ſcripſi.e.ti.de cõſan.c.vir q à ſtipite.in.viij.q.& in tribus quæſtionibus, ibi ſequen. H.

SVMMARIVM.

1 *Finis & deſcriptio conſanguinitatis.*
2 *Qualiter filij ob peccatum patris fiant infames.*
3 *Inceſtuoſi an ſint infames, & quædam rerum capita de conſanguinitate*

1 **Coniunctiones.** Cõſanguineorum, † ſi vis ſcire quid eſt conſanguinitas, dicas ꝙ conſanguinitas eſt vinculum diuerſarum perſonarum ab eodẽ ſtipite deſcendentium carnali propagatione contractũ diuerſarum perſonarũ dictum eſt, quia cõſanguinitas, non niſi inter perſonas eſſe poteſt ab eodem ſtipite dictũ eſt, vt remoueãtur affines inter quos quamuis ſit vinculũ, tñ non eſt conſanguinitas, quia nõ ab eodem ſtipite deſcendunt: vnde ſi obijcias eos ab eodem ſtipite deſcendiſſe: quia ab Adam, vel Noé dicimus ſtipitem appellari eũ in cuius lumbis fuerunt, nec ſeptimũ gradum olim & hodie quantũ exceſſerit carnali propagatione dicimus contractũ, vt remoueatur vinculum ſpirituale qđ eſt inter compatres eorũ ne filios vt etiam remoueatur vinculõ adoptionis quo ſimilis iuris artificium ligat naturales filios, & adoptiuos, ſcđm Io.&.H. Si quęras an conſanguinitas vnum ſit vel plura, ſcias qđ quidam dixerunt ꝙ eſt vnum, & eſt in pluribus. Alij verò dixerunt quòd eſt plura quorum vnum eſt in iſto, & aliud in alio, & ſic de cœteris, ego autẽ credo ꝙ conſanguinitas ſit vnum, & illud ſit tantũ in vno, & alia eſt cõſanguinitas quę eſt in me, & alia quæ eſt in te, & ſic de alijs. Duæ enim conſanguinitates ſiue relationes ſunt in me, & in te, quib⁹ dicimur cõſanguinei, dicta enim vt conſanguinei: dicitur autem conſanguinitas à con. & ſanguine.i. de eodẽ ſanguine nati, ſcđm Hug. prohibeatur, à nobis. H. leges, & quia leges prohibentur. ergo videamus qualiter, & primo videam⁹ de legibus diuinis, ſcđm

2 Hu. eijciunt, mirũ eſt, † quo modo propter peccatũ patris, filij ſunt infames vel maledicti: nam iniquitates patris filij portare nõ debent. ſ.j.q.iij.crimen.e.iudæi. Vñ dic non ſolò eijciunt, ſed filios ſed etiã maledictos appellant.ſ. ipſos patres, & ſic redde ſingula ſingulis per totum.e.ſcđm Ray. vel dic ꝙ filij dicunſ maledicti, quia puniunſ ar.xxiiij.q.iij.cũ ſancti viri. non enim ſuccedunt parentibus.ĵ.e.q.vij. quid eſt vel reſpexit idioma,

3 ſcđm Lau. leges. ver. infames, non † credo ꝙ inceſtuoſi ſunt infames ipſo iure, ſed per ſententiã, ſcđm. H.& Lau.ar.ĵ.iij.q.iiij. conſanguineorũ, de hoc etiã dicam.ĵ.e.de inceſtis, eos autem. ij.pars. de hoc dicã.ĵ.e.de inceſt. Gui. Tu verò ſi quæraſ quid eſt conſanguinitas, & an conſanguinitas ſit vna vel plures, hic videas per Gui.& de primo.ſ. quid ſit cõſanguinitas, & quæ ſit linea, & quid ſit gradus cõſanguinitatis, dic vt ſcripſi extra de conſan.& affi. ſuper rub.in.j.q. Et qualiter cõputentur gradus conſanguinitatis, & vtrũ inter aſcendentes, & deſcẽdentes prohibitio copulæ cõiugalis extendaſ vltra quartũ gradũ, & qualiter formetur arbor cõſanguinitatis, quoad aſcendentes, & deſcendentes, ſeu collaterales & per quam regulã poteſt melius cognoſci diſtantia graduũ in æquali linea, vel etiã in linea inæquali. ſcripſi.e.ti.c. vir qui à ſtipite in primis.vij. quæſtionib⁹.

De propinquis. Affinitatem, affinitas eſt propinquitas perſonarũ ex coitu proueniens omni cõſanguinitate carens, ſcđm.H.& Lau. qui de hoc plenè dixit.ſ.e.q.iij.prin.& not.inſti.de nup.§.affinitatis. & ex eo qđ hîc dicit hoc c. ſatis habeſ affinis viro, quare permittiſ matrimonio vti, adhoc idẽ reſpondet, & bene nõ eſt affinis, ſed cauſa affinitatis, & hoc ſatis probat iſta litera.

Qui propinquam. i. conſanguineã, ſeparanſ.i. iudicio eccleſiæ aliâs vxores ſ. niſi ignorãter cõtraxerunt, vel niſi cum eis diſpenſeſ rõne iuuenilis caloris.ĵ.ea q.vj.ſi duo.xxxiij.q. ij. interfectores.c.in adoleſcentia Hug. ſed Hoſt. dicit quòd quilibet inceſtus impedit matrimonium de iure ſecundum Laurentium de hoc nota.xxxiij.q.ij.§.de pœnitentibus.extra de pœniten.& remiſſionibus.c.ij ibi videas.

Si quis. accipiat, vide quod notatur.xxiij.quæ. ſecunda. quis Guido.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium qualiter impediatur.*
2 *Quando poſſimus venire contra factum noſtrum & quædam rerum capita de matrimonio.*

Si homo. celauit.l.diſtin.ex pœnitentibus.ſecundum Hugution. tenebantur enim ipſi reuelare, & ita à peccato ꝓhibere.ij.q.j.ſi peccauerit ſi tamẽ ſemper ignoraret non peccaret.ſ.proximè.q.ij.ſi virgo.ſed hic ideo dicitur quia verum eſt, ꝙ aliquando ſciret, & nihilominus cum ea re-

1 manebit. ſecundum Ber. † & dicit Lau. ꝙ eſt credendum iſti. ſi iuret, & ſint aliæ præſumptiones. & ita impedit matrimoniũ, ad vocem vnius. extra de ſponſa. præterea.ij, vbi no. Goſ. ꝙ tenue.ar. impedit contrahendum, vehemens autem ſuſpicio dirimit iam cõtractum.xxxij.q.iiij.dixit ſed dec.extra de eo qui cog.cõſan.vxo.ſuę. de eo loquitur de matrimonio iam contracto.& no. ꝙ Lau.& G. notãt in p.dec.ꝑterea. ꝙ iſti ſic dicẽti debet credere frater.& hoc ar. huius.c. quia tenetur reuelare conſanguineo, vt hîc dicit. ſed ibi. T. Vin.& Bern. no. contrarium. ſed prius dictum verius eſt propter periculum animarũ & ſpãle, vt ibi no. Inn.& idẽ tenet hîc. H. dicit cũ ꝙ ſi reuelaſſet frater tenebaſ ei credere donec pfectè ſciret veritatẽ, & hoc propter periculũ, quod vertitur in hoc caſu, & hoc rectè teneas nubat ex eo colligitur, ꝙ eam non cognouit, poſtquam fuit cognita à fratre tunc enim propter inceſtum ꝑpetuo ꝓhibereſ à coniugio, ſicut & ipſa mulier. H. mulie. ver. ſciens de vtroq;. Lau. maneat. niſi rõne iuuenilis ætatis diſpenſetur. cum ea.ĵ.e. q.vj.ſi duo. ſed vir. qui eam acceperat, non poteſt eam retinere quia nõ eſt matrimonium, ibi cum ante eſſet ſibi affinis in primo genere.& gradu affinitatis. H. de his non ignorante, quidã libri habent qui, ignoranter, ſiue non, quidã verò habẽt cũ nõ. ſ. qui non ignoranter ſi non eſt in litera, non reſpicit ad illud c. qui propinquam. q.d. hoc verũ eſt in ſcienter coniunctis. ſed reliqua.c. quæ videntur loqui cõtrariũ, vt duo.d.c. intelliguſ, de ignoranter coniunctis, & tunc ſequitur.ĵ. in in litera idem. & non bene. ſed verior litera habet non quia ſuperior.§ loquitur de ignoranter coniunctis, & de hoc allegaunt.c.& hoc eſt de his verò. qui non ignoranter &c. cæterę à præmiſsis duob⁹ c. vt ſunt ſequenti.c.& tunc congrue ſequitur vnde nã ſequen

2 tia.c. de ſcienter coniunctis loquuntur. Guid. † Vtrum autem & quando aliquis poſsit venire contra factum ſuum, ſcripſi de electione.c. noſti.& vtrum fornicarius, videns cõſanguineum ſuum contrahere matrimonium cum illa, quam cognouit, teneatur illud ipſi conſanguineo reuelare. & vtrum ſibi alter credere teneatur. & vtrum per aſſertionem huiuſmodi matrimonium contrahendum debeat impediri. ſcripſi de ſpõ. præterea. ij. in tribus. q.& vtrũ perſona turpis, ad impediendũ matrimonium admittatur, ſcripſi de ſponſ.c. cum in tua. in quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Quando affinitas impediat matrimonium.*

Nullum præterea. Repetit q l dixerat vt addat & confirmet. H. Io. vnitatẽ. hęc eſt reditio cãę, ſed hæc cã nõ eſſet ſufficiẽs, qa licet nõ eſſet effecti vna caro, dũ tñ diſpẽſatio itervenieſſet. nõ tñ aliquis illorũ poſſet cõtrahere cũ alio, de cõſãguinitate alteri⁹. xxvij.q.ij. ꝗ deſpõſatã.c. ſi qs vxorẽ, &.c. ſi qs deſpõſauit. extra de ſpõ. ſponſam. ſed tò tũc nõ impediat affinitas, ſed publica honeſtas. vt in.ꝑ.c. ſi qs vxorem. eſt ergo efficiẽs cã, quoad hóc, vt ibi affinitas itervenias & impediat. Io.j.gl. in fi. adde, ꝙ mixti agit, hoc. c. de cõſan.& de primo genere affinitatis.& his idem dicitur ſecundum. H. qui dicit, quia ex hoc.c. aperte colligitur, quòd affinitas prima, & conſanguinitas æquis paſsibus ambulant: vnde talis affinitas, habet prohibitionem vſq; ad illũ gradum, vſq; quã habet cõſanguinitas. ar. hîc.&.ſ.e.c.j.&.c. de propinquis.ĵ.e. æqualiter extra de cõſan.& ẽffi.c.j. Et ibi Hugo. dicit

adde

adde arg.contra.ĩ.e.q.j.c.j.vbi de hoc in glo.hîc eſt arg.ibi ple
nè dixi,& ibi videas pro dicto.H.facit dictum Apoſtoli dicẽtis
qui adhæret meretrici vnum corpus efficiẽ cum ea.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Fratres qui dicantur, & de eorum differentia.*
2 *Quorum infamia non remoueatur per pœnitentiam.*
3 *Qualiter noua conſtitutio trahatur ad præterita.*

De incœſtis. Coniunctionibus,ſciẽter factis.H.niſi
cum,ſed nec tunc debeut contrahere,
ſed cum eis diſpenſatur incœpta pœnitẽtia.vel peracta,ſi iuue
nes ſint,vel timeatur lapſus cõtinentię.H.incœſtos.ij.pars ſciẽ
ter aliâs incœſtuuſos.vt.ĩ.e.cauſam.in fi.deputandos, ſub.ſta-
tuimus.H.hoc enim.ver.cenſemus, etiã alij ſunt qui hic nõ ex-
primuntur,ſed hoc dicit gratia exempli.H.ſi quis. ver. ſi quis.
1 ver.germani.† fratres dicunẽ,qui ſunt de eodem patre quaſi ex
eodem fructu,germani qui ſunt ex eadẽ matre quaſi ex eadem
matre quaſi ex eadem genitrice manentes , & fratres germani
ſunt ex eodẽ patre,& ex eadem matre. H. & adde qd dixi.xj. q.
iij.ad menſam.de his ſatis dicit Iſido.lib.ix.etymolog.c.agnati
ibi videas,ſi quis.ver.auunculi,auunculus eſt matris frater, cu
ius nomen formã diminutiui habere videtur ꝙ ab auo venire
monſtrat,ſcdm Iſidorũ,ant patrui.ver. patruus , frater patris,
quaſi pater alius,ſcdm Iſido.ꝙ ita.ſ.incœſtuoſum adulterium,
prohibemus,ſub ita.i.tam fortiter, vt ea.ſ.ſtatuta. H. ſanè.iij.
pars.¶ In glo.j.vt remaneant . adde vel dic,nihil veniæ,quoad
cõmunionem vel infamiã.ſ.vt recipiam' eos in communionẽ
vel cum ſint infames poteſt loqui de excõicatis, ſcdm Hu.qui
aliâs non credit,ꝙ tales ſint infames, niſi ſint inde cõdemnati,
2 † 3cſi ſint condemnati eorum infamia non remoueẽ per pœ-
nitentiam.ij.q.iij.§.hunc autẽ,& hanc ſentẽtiam tenet Lau.pro
ut no.ĩ.e.q.c.ij.vbi etiã dixit,ꝙ tales fiunt infames ipſo iure in
famia canonũ.vj.q.j.infames.vel dic,nihil veniæ.i.remiſſionis
dum fuerint in peccato,quia impœnitẽtibus peccata nõ dimit
tuntur.xxiiij.q.ij.legatur.¶ In glo.conſobrini,ibi.filij.adde ſic
etiam dicit Iſidorus.lib.ix.ethi.c.agnati.¶ In glo.j.patrui, ibi,
priuigna,priuigna eſt quę ex alio patre nata eſt,& priuigna di
ci putatur quaſi priuigena quaſi prius genita,intricus eſt q vxo
rem ab alio viro filiũ,aut filiam habentẽ ducit,& dicitur intri
tus,quaſi noui tritus,ꝙ à matre ſuperducitur nouus,ſcdm Iſi-
do . Et ibi, nuptijs. adde dic clarius priuignæ ſuæ.ſ.patrui vel
auunculi genitę,tn poſt nuptias patrui,vel auunculi cũ matre
eius,à qua prohibetur propter publicam honeſtatẽ,ſed à geni-
ta ante non prohibeẽ,ſcdm.H. ¶ In glo.de hac,ibi,qndã.adde
vt.B.Hyſp.Et ibi,nullum.adde vbi de hoc.¶ In glo.ĩ.di.in fin.
addę ſub.grauius eſt vendicatũ.xxiiij.q.j.non afferamus . ¶ In
glo.j.antiquos,ibi,pro opinione.B adde ſi habes pro opinio-
ne.H.falſe eſt litera,vt patet in eo qd ipſe not.in.c.hic allegatn
to interfectores,ſed debet eſſe Bat.Bri. ¶ In glo.ante incœſtũ
3 in fi.adde vt.xxxiij.q.ij.in adoleſcentia.Guid. † Qualiter autẽ
conſtitutio nouiter ædita trahitur ad præterita,vel præceden-
tia,ſcripſi de conſti.c.vlt.vbi per Henr.& in data.vj.libri.& in
remiſſionibus vtrobiq; per me datis.

De his. luſsit.j.ad Corint.vj. In.j.glo.ibi, expellebantur.
adde huic.c.videtur contra.ĩ.de conſe.di.j.epiſco
pus nullum.ſed dic vt ibi no.&.ĩ.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Species extraordinariæ pollutionis, & effectus.*
2 *Vnitas carnis per quem coitum fiat*
3 *Maritus an ante cognitionem vxoris, poſſit intrare monaſterium.*
4 *An tentatio impediat iuſtitiam publicæ honeſtatis.*

Extraordinaria. In glo.j.ibi,naturalia.i.circa mẽ
brũ,adhoc à natura conceſſum.
1 H.Et ibi,palpitabat.† adde dicas ꝙ extraordinaria pollutio di
citur triplex,prima contra ordinẽ naturę,vt cum brutis , alia
contra iuris ordinẽ,vt qualibet muliere præter vxorẽ,alia præ
ter ordinẽ naturæ,& de hac agitur hîc,cum.ſ.fœminã polluit,
tantũ circa naturalia:eſt ergo caſus quandã polluit contra na-
turalia,tamen non fregit clauſtrũ pudoris,nec intrauit,quęriẽ
an cõſanguineus poſſit eam ducere? Reſpondeẽ ꝙ ſic,ſi hoc cõ-
ſtitit.ſ.qd non intrauit,& ſi non interuenit maritalis affectus,
ſcdm Lau.Quidam dicũt quòd hîc dicitur extraor.q. extra or
dinem naturę facta.vt.xxxij.q.ij.adulterij.vel poteſt dicere ex
traord.pollutio i.illicita.xxxij.q.iiij.in eo.Et ibi, impediret.ad
de quidam aſſerunt,hoc eſſe verũ, ſine nota dubitationis alicu
ius ſuſpicio.arg.à contrario huius literæ,quæ dicit,in naturali
bus:nam ſi in non naturalibus fieret.i.io membro adhoc à na-
tura conceſſo demonſtrat hæc litera, ſcdm eos qđ impediret.
¶ In glo.talis.adde.ſ.quæ fit vltra vuluam.Lau.Et ibi,illius.ad
de & ſic nota hîc,quod extraordinaria pollutio , nõ cõſummat
matrimonium,cognatus tamen ſponſi ad ſponſam inducit pu
blicæ honeſtatis iuſtitiam,extra de ſpon.iuuenis.tamen cõſum
mat matrimonium.extra.e.ti.c.vlt.ideò autẽ hæc pollutio ex
traordinaria non inducit publicę honeſtatis iuſtitiã:quia eſt ex
tra maritalem affectũ facta, & ita loquitur hic in præd.dec. ex
tra de ſpon.c.iuuenis.&.c.vlt.interuenit conatus maritali affe
ctu,& ideò inducit ibi publicæ honeſtatis iuſtitiã,ſcdm Gof. q
ita no.in.d.c.vlt. Et ibi,ad cõſummationẽ.adde.ſ. quia nõ ſper
matizat,ibi,vel ſi ſpermatizat,non tamen ipſa in hoc caſu di-
2 cit.H. † & Lau.vnitatem carnis non fieri per talẽ coitum , nec
ſanguinis cõmixtionem,nec impediri ob hoc cõſanguineos ab
eius copula,ſi de facto conſtare poſſet, & hanc ſentẽtiam clarè
ſequitur Inno.extra de eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ, fraternita
ti,vbi dicit ꝙ adhoc vt cõtrahatur affinitas, neceſſe eſt ſangui
nis vtriuſq; fieri cõmixtionẽ ar.ĩ. e.q.v. fraternitatis.vñ ſcdm
eum licet mulier ſemen emittat ſi vir non emittit, non contra
hitur affinitas,& facit adhoc.xxvij.q.ij.c.lex diuinæ.ver. oſcu-
lum.& not. ipſe Inn.extra de ſpon.impu.atteſtationes ꝙ etiam
ſi mulier fuiſſet corrupta,& non vir non tamen eſſet matrimo
nium conſummatum in præd.autẽ.decr.fraternitati . ſecunda
ſponſalia ſeparantur nõ propter affinitatẽ,ſed propter publi-
cæ honeſtatis iuſtitiã,& iſtam ſentẽtiam vltimam. Inn. in hoc
caſu ſequitur Vinc.extra de deſpon.c.vlt.vbi dicit,ꝙ ſi aliquis
ſolutus aliquam ſolutã defloraret.i. aperiret eius ſeras , & non
procederet ad ſeminis effuſionem,& poſſet hoc conſtare,con-
3 ſanguineus defloratoris non impediẽ cõtrahere cum illa. † Idẽ
dicit ſi marit' defflorauit vxorẽ,& ante cognitionẽ velit intra
re religionem vel monaſteriũ,tamen poſſet eccleſia opponere
ſe propter præſumptionẽ,nec definit ius ſed probatio.ff.de ſta.
ho.idem erit.ſcdm Vin.& adhoc facit op.qd not.H.xxxj.q.iij.
c.j.vbi dicit,ꝙ ſi ſponſus,& ſponſa non ſunt effecti vna caro,
quamuis ſponſus corrumpit: ſiue cognouerit ſponſam, non fit
ei præiudicium ob hoc quin ab ea diſcedere poſſit,ſicut & ſi co
gnita non fuiſſet,vbi etiam dixit ꝙ ſæpe metus & voluntas fa
ciunt,vt mulier commixtione carnali ſemen non emittat , &
tunc non efficitur vna caro cum maſculo.ar.xxxij.q.v.reuera.
c.dominũ.c.non poteſt.c.magis.ſed cum hîc dubiũ ſit ſemper
præſumetur ꝙ ſint facti vna caro,ſcdm eũ.& vide qd dixi.xvj.
di.oaſci.xxxij.q.vij.hi qui matrimonium . Et ibi, commixtio.
adde ſub.quæ videtur requirenda adhoc, vt non naſcaẽ impe-
dimentum.vt.xxvij.q.ij.lex diuinæ palea eſt,ibi videas Guido.
4 † Tu verò,cum quæritur vtrum per ſolam tentationẽ, vel ex-
traordinariam pollutionem oriatur impedimentũ iuſtitiæ pu
blicæ honeſtatis,vel affinitas impediens,& dirimens,ſcripſi de
eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ.c.fraternitati in quæſtione.

Aequaliter. Intelligitur negatiue,ſecundum.H.

Sanè. Conſanguinitas, id eſt affinitas Hu.proprio , id eſt
certa cognitione viri ſeruanda ab vxore , vt nulli de
illa conſanguinitate iungatur Hug.parentela, id eſt conſangui
nitate Hug. de labe nuptiarum,id eſt carnalis commixtionis.
xxvij .quæſtione ſecunda.genuit : nam ea interueniente con-
trahitur affinitas,ſcilicet conſanguineorum viri ad fœminam
& è conuerſo.H.ordo,in carne vna ſicut ſcriptum eſt &c.Gen.
ij.ideoq; &c.

SVMMARIVM.

1 *Progenies à quo incipiat, & de eius etymologia.*

Progeniem. Vtrunq; ſexum comprǽhendit ſic.iiij. Reg.xiij.xiiij.&.xv.c. ſic etiam nomine liberorũ deſcendentes per vtrãq; lineam deſignauit.ff. de ver.
1 ſig.liberorum.† Et no. ꝙ progenies, à pronepte incipit vocari, quaſi porrò poſt geniti, procongenitores antiqui quaſi porrò generantes, aui, vel proaui, ſcdm Pap. qđ ſi.ver.Guid. Tu verò cum quæritur vſq; ad quẽ gradum extendaſ hodie prohibitio copulæ coniogalis. dic vt ſcripſi de conſan.non debet.

SVMMARIVM.

1 *An laicus licitè poßit habere concubinam.*

1 **De conſanguinitate.** Concubina, videſ † qđ laicus licitè poſſit habere concubinã, ſi oon habet vxorem, & dico ꝙ poteſt ſi eſt vxor. xxxiiij.di.chriſtiano.&.c.is qui.aliâs oon licet.xxxij.q.iiij.c. nemo.narrat ergo id de quo quæſitũ fuerat, vel præſertim habẽs vtranq; eſt repellẽdus à communione H.& quicquid in ea quę non ſit &c.xxxij.q.iiij.nemo.Lau.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Secundæ nuptiæ non benedicuntur.*

Sacerdòs. Sub.ducat vxorem, & ſcdm.H.hoc eſt conſi
1 lium, & intelligitur de primis nuptijs: † nam ſecundæ nuptiæ non benedicunſ.xxxj q.j.de his.& extra de ſecund.nup.c.j.&.iij.& ſi ſacerdos benedicat ſecundas nuptias, grauiter peccat, vt ſatis colligitur in.d. c.j. nam ſi nõ peccaſſet ibi grauiter in tali benedictione, non video quare tanta pœna imponitur ſibi, nam vt ibi patet, ſcdm Hoſt. licet ille capellanus ſuſpenditur, citra tñ ſedem Apoſtolicã non abſoluiſ. ar. extra de ſen.ex nuper.& eſt ſi quãcunq;.adhoc extra de præb.graue. Qui autem.ver.permiſſis, ſed obijcitur.ij.pars.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione fratris ſororem contineri, & Gregorium fuiſſe poſt Iuſtinianum.*

Quædam. Hoc.c.habetur.ĩ.e.q.v.ad ſedem.in ſi.ver.
1 quædã.fratris, † nomine fratris, ſiue ei° appellatione ſoror contineſ.ff de pac.tres fratres.ff.ad ſena.cõſul. treb.Llucius titi°.§.mæuia &.l.vlt.ff.de leg.iij.lucius §.quęſitũ, expimento, canon.lvj.di.ſi gens. Lau.ſuccreſcere, cum in.l.tale matrimonium eſſet permiſſum.& in.l.Moſaica non eſſet prohibitum, nec etiã in canone: quia Gre.non pręceſſit Iuſtinianũ qđ patet, quia Greg.eius authoritatẽ inducit.xj.q.j.de perſona quare dicit ꝙ ſoboles eius ex tali coniugio nõ poteſt ſuccreſcere, adhoc dicit.H.qđ ante erat inhibitũ, à multis in canonibus, qui Iuſtinianũ præceſſerunt, non à Fabiano.& Iulio.vt.ſ.e. de propinquis c.nullũ.& no.ꝙ dicit nõ poſſe ſuccreſcere, qđ intellige inter chriſtianos, nam inter gentiles tale matrimoniũ non eſſet prohibitũ, nec in veteri teſtamẽto prohibet, neceſſe eſt.i. vtile.l.di.dño.Lau.quinta, iſta litera eſt corrupta ſcriptorũ vitio, nam debet dicere in tertia, vel quarta.vt patet.ĩ.ea.q. v.ad ſedem, ſcdm Iof.ſed ratio multum.ĩ.e.q.v.§.ecce.

§. Quod ſcripſi. Teſtis.lxvj.di.c.ij.in ſi.ſimile.xxxiij q.ij.ſanè, profertur. ver. itẽ, Romanorum, & hoc dicit quia põt eſſe ꝙ in ipſa promiſſione, hoc fuerat publicè proteſtatus, ſcdm.H.qui ait.j.ad Corin.iij. infirma, vna dictio eſt.i.fragili oon robuſta.H.exueretur.i. diſſiparetur, & deſtrueretur.H.

Contradicimus. Vbi.ver.ſeparantur, argumẽto qđ non valet matrimoniũ, ſi cõtra, &c.vt legitur.& no.ſ.xxvij.q.j c.vt lex. de hoc dicam.ĩ.e. q.vj.videſ palea eſt, dic vt ibi, hac authoritate, ſed gradus. ver. prohibentur, aliâs probentur, item illud.ij.pars.ſimiliter.ver. ſed illud.iij.pars.hinc idem.ver.paſchalis.ver. Guid. Vtrũ autẽ matrimonium contra interdictũ eccleſiæ celebratum, de iure valeat, ſcripſi extra de matrimonio contra.inter eccl.cele.c.de muliere.vbi de hoc etiam per Henricum.

Quarta quæſtio cauſæ.xxxv.

MOdò quæritur. Quare, hîc intitulitur.iiij.quęſtio cauſæ.xxxv. in qua quæritur quare vſq; ad ſeptimum gradum, conſanguinitas computatur.

Quinta quæſtio cauſæ.xxxv.

DE gradibus verò. Cõſanguĩtatis, hîc eſt. v.q.cau.xxxv.i qua quęriſ qũo gradus cõſang.cõputenſ.

Ad ſedem. Reſcripſerit.ſ.e. cauſa. q.iiij.quædam lex, modũ.ſ.e.cauſa.q.iij.§.ſed idem eccleſiæ.

Porrò. Diuinam, ſententiam.Gẽ.ij.c.propioqui, conſanguinei, qui verò, ver.

Parentelæ. Gregorij.ſ.c.proximo.

SVMMARIVM.

1 *Vbi æquiuocatio, ibi improprietas, & cognatio quomodo accipiatur.*

Quod autem. Hoc. c. eiſdem verbis inuenitur in Iſid.lib.ix.Eth.c.vlt.iuxta medium, æquiuocationis i.cuiuſdam tranſecutionis, & improprietatis,
1 † non enim eſt ibi propriè æquiuocatio, tũc enim eſſet ibi proprietas.H.& eſt arg.ſcdm Lau.per æquiuocationẽ, qñq; ſolui debere, cognati, ſcdm vulgare quorũdam locorum. H.cognatiõis i.ſanguinitatis, & ſic ſtrictè accipitur hîc cognatio, leuir, quaſi leuis vir, quia non tantũ diligitur ab vxore mariti, quantùm ipſe maritus, nec ipſe tantũ diligit quantùm maritus. Hu. Dicit Lau.dicitur leuir.q.leuis vir & ſiniſtra, quia ſe ſemper habent odio, & hanc expoſitionẽ videtur habuiſſe à Pap. ꝙ dicit ꝙ leuir eſt frater viri, dictus quaſi à leua viri, vel leuis vir.i. ſiniſter, glos.& declinatur glos.ris.ſcdm Pap.ſpeciale.in prin.c.dicitur ꝙ dicunſ cognati, ſed illud nõ eſt ſpeciale nomen, ſed cõmuniter de omnibus talibus poteſt dici, idẽ in quibuſdã locis, licet fortè alicubi, magis attribuatur iſtis quam alijs.H.

Sexta quæſtio cauſæ.xxxv.

NVnc quæritur. Quibus accuſantibus, hîc intitulaſ vj. quæſtio cauſæ.xxxv.io qua quæritur qui iureiurando propinquitatẽ firmare debeant, ſeu quib° accuſantibus vel teſtificantibus conſanguineorum coniunctio dirimenda ſit, quæ quæſtio diuiditur in ſeptẽ partes, in prima parte probat magiſter per tria capitula, ꝙ conſanguinei debent cõputare parentelã, ad cõiungẽdũ, vel ſeparandum matrimoniũ, & ſi defuerunt de parentela vicini antiquiores. Io.de ſi. Et in gl.ſummæ ibi, ſeparabit.adde qđ no.per Io.& Guido.ij.q.j.ſi peccauerit.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialis cauſſa inter quas numeretur.*
2 *In matrimonio vnus eſt idem teſtis, & accuſator.*
3 *Quæſtio de matrimonio quando cenſeantur eſſe mota.*
4 *Qualiter parentes in matrimonio teſtes admittantur.*

Conſanguineos. In ſynodo, epali, vel prouinciali, ſcdm antiqua tẽpora, cũ cauſę, tales in cõcilijs epõrũ tractabanſ.ĩ.e.q.multorũ.§ ſi. & tota ſynodus, vel cõſiliũ eſt loco vnius iudicis, & iuris, gratia exẽpli hoc dicitur, quia idem eſt de tota progenie, ſed ex ordine loquendi

quendi innuit, quòd inter cõſanguineos propinquiores debet
proponi. Sed ſi pater eſt infamis, vel ſeruus vel malę opinionis
tunc recipi non debet eius teſtimoniũ in matrimonio filij, vel
filiæ, ſecundũ. H. Si autem ſecunda pars. ¶ In gloſ. improprie.
1 ibi, nec ciuilis. adde, † dic, q̃ quæſtio ſiue cauſa matrimonia-
lis nõ eſt propriè criminalis, vel ciuilis, ſed proprie eſt eccleſia
ſtica ſpiritualis, vnde ibi non iuratur de calumnia. Eſt tamen
quæſtio ciuilis, vel quaſi ciuilis, quia ibi non agitur criminali-
ter, & eſt quaſi criminalis q̃a quandoq; habet crimen inceſtus
ſibi annexũ: quia vbi cõiuges probantur cõſanguinei, per cõſe
quens probantur inceſtuoſi, vbi ignorantia excuſentur & ideo
forte dicitur quis in tali cauſa accuſare vt hîc. &. ĩ. c. proxi. ſed
multũ impropriè, quia ibi nõ agitur criminaliter, nec directo
probetur, ibi crimen, ſecundum. H. & hoc eſt, quod tangit gl.
Sic impropriè ſumitur in rubrica extra q accu. poſ. vbi de hac
materia ſatis no. Goſ in ſumma. in prin. ¶ In gloſ. hoc referas.
ibi, quidam. adde vt. H. cuius fuit, hęc ſententia, & hoc ipſe no.
ſ. eo. in ſumma. in fine, de hoc no. ĩ. eo. notificamus. in glo. j. ac
cuſatoribus ſententiam. H. multi tenent. arg. ĩ. eo. q. ſi duo. &
hanc tangit Vin. extra vt li. nõ conteſt. c. j. & eam tenet, prout
no. extra de teſti. quoties vbi. nota, quòd hoc eſt ſpeciale in ma
trimonio, & ad hoc inducit. ĩ. eo. notificamus. c. de parentela.
2 c. Epiſcopus. hanc ſentẽtiam etiam tenet Hoſti. qui dicit, quòd
in matrimonio vnus, & idem inuenitur accuſator & teſtis, vt
in præd. c. de parentela. & c. epiſcopus & hoc ipſe Hoſti. no. ex
tra qui. ma. accu. poſſunt. videtur iuxta finem, ibi not. xviij. ſpe
cialia in matrimonio, quorum aliqua ſpecialia no. in prin. c. ex
tra vt lit. non conteſt. c. j. & plene. not. Vincen. extra de teſti. li-
cet ex quadam ibi videas. Sed arg. quod dicit gl. ſic ſumitur ex
litera. c. nam ex eo. quod dicit. cõſanguinitatem computet. in-
nuit quòd alius eſſe debet accuſator, & alius teſtis in hac cau-
ſa, nam accuſatoris eſt accuſare, ſed teſtium computare, & hoc
eſt quod vult dicere glo. iſta in principio cum dicit hoc refera
3 tur ad teſtem &c. ¶ In gl. ante motam quæſtionem. adde † ſed
quando dicitur mota quæſtio, dicit Vinc. ex quo matrimonij
mentio eſt, extra de offi. lega. conſultationibus. ar. xxij. q. v. hoc
videtur. Vel dic, quòd mota intelligitur poſt litẽ conteſtatam,
aliter non ſufficit vt moueatur. hoc enim ſpeciale eſt in quęre
la inofficioſi teſtamẽti. ff. de inoffi. teſta quemadmodum, aliâs
non videtur mota. ff. rem rat. habe. amplius non. ſecundũ Vin.
& Tanc. ad hoc quod legitur & not extra de verb. ſig. ex parte
ij. vbi not. Goſ. quòd ante litem conteſtatam non dicitur quis
agere, ſed agere velle. ff. rem ratã habe. quo enim &. l. amplius.
¶ Præterea non dicitur lis mota effectiue, niſi cum eſt contex-
tata, quãuis per ſolam citationem ante cõteſt. fiat interruptio
præſcriptionis. C. de præſcrip. xxx. vel xl. anno. cum notiſsimi.
& perpetuatio iuriſditionis, extra de offi. deleg. gratum. & c.
licet. ſecundum Goſ. & Hoſti. Sed contra hoc dictum glo. vide
tur contra. ĩ. eo. epiſcopus. Sed dic cum. T. & Vincẽ. quòd hoc
intelligatur de lite mota in iudicio. Sed quæ poteſt eſſe ratio
quare non admittit poſt motam litem. Ad hoc reſpõdent præ
dicti. T. & Vincẽ. quia per vrbem fama vadit, & aliquis poteſt
audire à tali, qui in fraudem dicit. ſed ſecus ſi audiret, in alijs
partibus. Vel aliter, hoc fit propter fraudem. Quidam enim fa
ciebant ſibi recitari à propinquioribus, vt poſtea ipſi iurarent
ſe audiuiſſe ab eis, vt not. H. ĩ. eod. de parentela de hoc not. H.
ĩ. eo. epiſcopus. vbi de hoc pro dicto gloſ. facit decre. extra de
teſti. licet ex quadam. vbi etiam not. Hoſtiẽ. quòd ſi teſtis poſt
motam litẽ didicerit, eſt à teſtimonio repellẽdus. vt ibi Guid.
4 † Qualiter autem parentes, vel conſanguinei in matrimoniali
vel alia cauſa, pro vel contra admittantur in teſtes, ſcripſi qui.
ma. accu. poſ. c. videtur. & de accu. c. cum oporteat. Et qui poſ.
matrimonium accuſare, ſcripſi qui ma. accu. poſ. ſuper rubri-
ca. Et vtrum, qui infra tempus à iudice ſtatutũ. matrimonium
non accuſat, vel denunciat, ab accuſatione matrimonij repel-
latur, ſcripſi qui. ma. accuſare poſſunt. cum in tua. in quibus lo
cis, de omnibus etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium à quibus prohibeatur.*
2 *Qualiter eccleſia matrimonium etiam contra ſuam prohibitionem fa-
ctum approbare debeat.*
3 *Cauſæ ob quas ſecunda debet redire, ad priorem,*

Videtur. Hoc. c. fuit olim extra de matrimonio cõtra
ctũ contra interdictum. ideſt contra prohibi
tionem, diuinæ. ideſt canonis decima diſtin. vides. G. humanè.
C. de legi. non dubium. T. prohibitione re intente ad huius de
1 clarationem dicas cum Alano. &. Tã. quòd † prohibetur ma-
trimoniũ q̃nque à iudice, q̃nque à iure, cũ ꝓhibiť à iure, cõtra
hi non debet, contractum tñ tenet, niſi adijciatur in ipſo iure,
quòd contractum tenere non debet tunc enim contractum ip
ſo iure nõ tenet, & talis eſt illa prohibitio. ſ. e. q. iij. contradici
mus, & alia iura circa affinitatem, & conſanguinitatem loquẽ
tia. cũ verò per iudicẽ prohibetur, cõtrahi nõ debet cõtractũ
tñ tenet ſemp. ſi aliud nõ impediat quã prohibitio, niſi q̃cquã
ſpeciale dicere volueris contra prohibitionem ſummi ponti-
ficis, qui eſt canonis verumtamen, vt ſi accipiam ab eccleſia, in
continenti debeat contractum matrimoniũ appobari vel non
2 † & ſic diſtinguiť, aut prohibet eccleſia adiecta cã, aut ſine cau
ſę adiectione. ſi ſine cauſa adiecta, debet eccleſia poſt tale inter
dictum, contractum matrimonium aprobare incontinenti, ac
ſi authoritate eius eſſet contractum. ar. xvij. q. ij. nos nouimus.
ſi cauſa adiecta, aut illa habet cauſam perpetuam prohibitio-
nis, vel perpetuam prohibitione, aut non. ſi non perpetuam,
tunc vt prius debet eccleſia iam contractum ſtatim aprobare.
extra de ſpon. duo. tria. hoc proſequere vt ibi no. & adde, quod
legitur & not. extra de ma. contrac cõtra. inter. & c. ij. non eſt
vt. xxvij. q. j. vt lex. vbi de hoc. &. ſ. ea. q. tertia. contradicimus.
& . xxxiij. quæſtione quarta. non oportet vbi de hoc quod dic.
vt no. extra de ſpon. duo. c. tua &. x. di. vides, ibi etiam dixi, de-
ſponſauit, pe verba de præſenti. Pet. Tho. non vilipendatur,
argu. à ſimili, aliquid eſſe faciendum pro vilitate vitanda, argu
mento. lxxx. diſt. Epi. fides. xxij. q. j. c. mouet. ſeruetur. extra de
pact. c. j. c. ij. & . iij. educetur. vj. q. prima. de hoc. & . ſ. eadem. q.
tertia. cõtradicimus. ĩ. xxxiij. q. quarta. nõ oportet. c. ij. vbi de
hoc quod dic, vt notať. extra de ſpon. duo. & . x diſtin. vides ibi
etiam dixi, deſponſauit, per verba de præſenti. ſicut. T. qui cri-
men. xxxiij. q. v. tunc ſaluabitur occaſionem. ar. aliquid eſſe fa-
ciendum pro malo exemplo vitando. xcvj. di. bene quidem. in
3 fine. ff. de pœnitentia. ſi quis aliquid. ꝗ qui abortionis † Et no.
quòd Papa multas hîc ponit cauſas, propter quas, dimiſſa ſecũ
da debet redire ad priorem quæ cauſæ, quæ ſuperfluæ ſunt,
ſed illa eſt potiſsima. quam non poluit quia nondum erat ma-
trimonium cum prima, propter ſponſalia ꝑcedentia & car. co.
ſub. ſe. ſcdm. T. ad hoc extra de ſpõ. de illis. extra de cõdi appoſ.
de illis, peccandi. aliâs peierandi. quòd autem. ſecũda pars, hoc
qđ ſequitur ponitur pro Gratiano. extra qui ma acc. poſ. videť
quod proſequere. vt ibi no. quod autem hîc præmittiť, ibi eſt
remotum, in dirimendo. & . c. ver. ſimiliter. ver. quod vero. ver.
Gui. Tu verò, cum quæritur, quando valeat matrimonium cõ
tra interdictum eccleſiæ celebratũ dic vt ſcripſi extra de mat.
contract. contra interdic. ecc. cęle. c. de muliere.

Notificamus. Fortè dicũt qdã, iſtud fortè ñ puniť
dubitatiuè ſed aſſertiuè, ſic. xxxiij. q.
ij. c. admonere cũ ſuis ſi. In gl. ar. qđ ibi, qđ ñ adde idẽ dicit La.
& ibi accuſatorib⁹. in fi. adde nõ eſt falſũ. ſcdm id qđ no. iiij. q.
c. j. in gl. ibi ſed no. ſ. e. in ſumma. idẽ quod hîc diciť Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quæ occulta ſunt, puniri non poſſint.*
2 *Qualiter confeſſio coniugum matrimonium ſeparet.*
3 *Quarundam vocum deſcriptiones.*

Si duo. Si verò. ver. relinquẽdi ſimile. xxiij. di. habuiſſe.
1 extra de voto. poſtulaſti. † vbi de hoc, nã cũ occul
tũ ſit puniri nõ poſſunt qđ eſt ergo qđ dicit le à luminib⁹. infa
mes. ſed dic qđ ibi no. quæ duæ gl. tuerãt Lau. ſed. H dicit ſe-
gregatos. i. ſegregandos infames, i. infamãdos. ſi ſe. ſecũda pars.
In gloſſa ideſt confeſſio. adde hîc videas quod no. xxxiiij. q. ij.
c. ij. in gloſſa ij. & in ſumma Goffredi de clandeſtina deſpo-

ſed quæritur,& quod not.Inno.extra de præſum. tertio loco. Et ibi,ſeptima manu.adde,ſalua reuerentia dicentis. H.non di
2 cit hoc.† Sed dixit ſic,dico quòd coniugium non ſeparat matrimonium,niſi adſit publica fama. Sed ipſi coniuges confiterentur ſeſe conſanguineos,vel affines,vel fama publica,confirmat fidem præſtito iuraméto,ab ipſis cum ſeptima manu propinquiori ſeparabitur matrimonium,vt ſic in frigiditate,vt in c.hic alle.requiſiſti. Aliter eorum confeſsio non ſeparat,ſecundum.H.qui dicit. quòd ſi iſti non poſſunt habere iuramentamentales,& eſt fama publica,& ipſi iurantes debent ſeparari, & in hoc caſu fit idem in frigiditate,& poteſt dici,quòd ſpeciale eſt in hoc caſu,quòd eis creditur,& licet dicant per ſe,ſecundum Hug.& ibi,allegantur adde,ſub.vt in præd.decret.ſuper eo.nam ibi turpitudinem ſuam allegabant, nec conſentiebat fama publica eorum confeſsioni, ſed tantum rumor viciniæ. Ad hoc enim,vt confeſsio præiudicet matrimonio, plura interuenire oportet,quæ per ſe faciãt plenam probationem, vel quaſi,extra de teſti.præterea.extra de præſump.tertio. Vel dic quòd verbum poſitum in ipſa decre.ſuper eo.ibi, tantum tollit contrarium,vel hic loquitur,de coniungendis. decr. de coniunctis. Et quælibet iſtarum ſolutionum per ſe ſufficit, ſecundum.G.Hug.& Phili. Vnde dicebat Guſ.in præd. decre. ſuper eo quòd aliud eſt,quã dicatur in ipſa decre.ſi adiungatur confeſsioni fama publica,vt in hoc.c.ſi duo.nec concedit quòd obſtet turpitudo agenti,propter periculum animæ. Simile extra de de teſti.præterea.& de re iudic.lator.ſed quia rumor incertus non inducebat aliquam coniecturam, ideo non ſeparatur matrimonium propter defectum probationis, ſecũdum Goſ. quod dictum eſt.quòd non obſt.turpitudo, in hoc caſu. Item tenent. T.Inno.& Hoſt.extra de proba.tertio.& ibi, quam fama.adde rumor eſt, quando aliqua pars viciniæ vnum dicit, fama eſt,quando tota ciuitas dicit ſiue clamat,ſecundũ Hoſti. Vel dic clarius rumor eſt particularis aſſertio, ex incerto authore,& ſola ſuſpicione proueniẽs.vt in præd.decre. ſuper eo. & rumor minus probat,quàm fama:nam fama eſt communis viciniæ acclamatio. Rumor verò eſt, cum pauci aliquid ſciũt, non tñ publice debent,vt ſatis probat, extra de regula.veniẽs prope prin.& no.in Spec.lib.iij.de notorijs criminibus.§.nunc de rumore.& ibi,ſufficit.adde aliâs ſecũdum quoſdam ſola fama,per ſe non ſufficeret, per id quod legitur & not.ij.q.iij.ſæpe. Sed videtur quòd fama per ſe probet.ff. de flumi.l.ij.§.perenne.H.ff. de teſti.l.iij.§.verba.aliâs veluti &c.ff. de in litem iuran.vulgo.ff de adm.tut.l.vulgo.ff.de fundo inſtruc.l. cum delanionis.§.aſinam.ff.de vſucapio.non ſolum.§.j.ff.de hæredi. inſti.partus meus.ff.quis ord.in bo. po. ſerue.l.ij.C. de repud. & anthen.ibi poſita.arg.contra C de offi.recto.prouin.l.illuſtriſſimos Sed ibi fama non eſt vera,& ideo contrarium ibi probari poterat.ſed in præd l.non poterat cõtrarium probari,quod fama probat. Vnde dicendum eſt, ſecundum.M. de fa.famam probare,& ei ſtari donec probetur contrarium. Super eo autem quod dicit in.l.præd.ff.de teſti.& prædicta ſæpe,ibi,veluti conſentiens fama &c. diſtingue ſuper quo fama conſentiat, nam ſi peto à te hæreditatẽ, B.tu verò excipis illum viuere ſola fama probatur,quòd mortuus ſit,aufert tibi exceptionem. ſecus ſi dico te mihi rem vẽdidiſſe,vel hominem occidiſſe, vel hmõi: nõ enim ſufficit mihi probare famam. Et eſt ratio nam primom.ſ.mors. B.neceſſario contingit, in authen. colla j.de hæredib.& fal.c.§.in omnibus in fi.de pœni.diſt.vij.c.ſi.ſecundum verò forte non,& ideo cum alij probet vt in præd.l. Vel dic q in caſibus fama cõſentiens cum aſſertione partis probat ſed non ſemper hoc innuit illud,aliâs poſitum in præd.l.& dic aliâs.i.quãdoq;. Caſus autem iſti ſunt in.§.qui aſinã.C. de teſt. l.j.inſti.e.ti.§.teſtes.ff.ne de ſta.deff. ſi iuris & ſecundũ hoc põt intelligi quod no.in præd.§.verbi. Quòd verò ibi not. q fama inducit ſemiplenam probationem,intellige in ciuilibus. Secus enim in criminalibus.ij.q.viij ſciant & not.extra de teſti.c. veniens.hoc totum ita ſcribitur in Spec.rubrica.de noto. cri.§.famæ.ibi videre poteris.Guido. Tu verò,cum quæritur vtrum, ſeu qualiter fama probet,dic vt ſcripſi de proba.cum cauſam. vbi de hoc per Hẽricum,& hîc etiam per Guid. Et qualiter teſtimonium de auditu ſolo,vel de auditu cum fama faciat ple-
3 num fidem.† Et quid eſt fama,quid notoriũ, quid manifeſtũ, quid rumor,quid occultum.ſcripſi plenius de coha.cle.c. vna. & de hoc per Henricum in.c.veſtra.eo.tit. Et vtrũ confeſsioni coniugium confitentium,pro matrimonio, vel contra matrimonium, abſq; alio adminiculo ſit credendum & cum quoadminiculo dicta confeſsio faciat plenam fidem.ſcripſi de eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ.c.ſuper eo.vbi etiam per Henricum.

Secunda pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

ECce quibus. Hîc incipit ſecũda pars ſextę quæſtionis cauſæ xxxv.accuſatus.dicit Ioan.notãdum eſſe, quòd in hoc caſu ordo iudiciarius,per omnes articulus non ſeruatur.idem eſt cum accuſatur,& teſtis,quod ex eo videri poteſt quòd accuſatoris,& teſtis idẽ eſt iuramentum,ſecundum Ioſ.de hoc not.ſ.eo.q.c.j.quòd dicit. Ioſ.de iuramentu tullitur,& iſta rubrica & ſeq.ſed.H.aliter intelligit,vt dicam.j.proxi.Guido.

Iſtud. Aliâs.illud,& tangit, quod fit cotidie ſicut primus iurat,ſic iurant alij. Vnde patet, quòd præcedens iuramentum eſt teſtis.teſtes autem ſimul ſolent recipi, non autem teſtis & accuſator, & ſunt iſta verba illius qui recipit, & diſponit iuramentum.H. Sed Ioſ. aliter intellexit, vt dixi.ſ.c. proxi.in rubrica.quòd tu iurabis.ſ.

Tertia pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

HOc iuramentum. Hic incipit tertia pars ſextæ quæſtionis cauſæ.xxxv.

Epiſcopus. Olim nouerat.Goſ.de teſti. cogen.præterea q hodie iſti teſtes eliguntur,in concilio prouinciæ,extra de accuſa. ſicut olim.totam.aliâs rectam.& pro.j.H.iſtud.ſecũda pars.ex quo primus iurauit,ſic iurabunt ſequẽtes, & ex hoc collige,q magiſter præcidit cauſam illud.ſ.e.q.j.c.pręce.ſecundũ Laur. aut iſti.s credidiſti. Ber.Hyſpa. ¶ In gl.arg.q in fine.adde hinc contrario ſtandũ eſt,& quod præmittitur, factũ eſt:nã Epiſcopus non eſt accuſator,& iudex in hoc caſu. Sed vnus iuratorũ accuſat, & alius introducit alios teſtes,iurati enim iſti delatores,ſeu accuſatores ſunt,& teſtes,& vnus põt accuſare, & alij teſtes eſſe vel omnes poſſunt deferre, & p alios teſtes probare ſecũdũ.H. ¶ In gl.ar. quòd in cauſam,in fine.adde,de hoc etiã no.ſ.e.c.j.in fine. ¶ In gl.imo.ibi,indirecte.adde.i.quo ad pœnitentiam imponendam,ſecundum.H.Guido.

Quarta pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

AB hoc iuramento. Hic incipit quarta pars ſextæ.q.cauſæ.xxxv. Io.de ſic.miniſtro.ſ.q continetur.ſ.c. proxi. Epiſcopus.H. ſumptũ eſt.i. formã traxit.deriuato.i.variato, porrò. ſecũda pars. ¶ in.j.gl.in fine.adde.ſ.e.qd habet ex ordine. Ro.H.Gui.

De parentela. Nos cõfluere.qa teſtes diſcordabãt. aliorũ fratrũ.i.aliorũ iudicũ delegatorũ.& primo.ver.diſcordaſſe.hic inde,qđ no.extra de teſti.veniens.ij.in gl.hæc litera &c.cœterũ.ver.quæ etiã.ver. ¶ In gl. ponamus.ibi,q nõ.adde iſta fuit ſentẽtia. Lau.pro quo tacit expreſſe,extra de teſti.c.licet.& qđ nu.in gl.pręd. Et hanc ſententiã tenent hic.H.Goſ.& Inno.in pręd.c.& idẽ tenet Ioã.de ſic. ¶ Io glo.ſufficit.ibi,per hoc adde,ſic etiã no.ſ.e.§.ecce. in gl.j. in fin.Guid. Tu verò,cũ quæritur,vtrũ ad probandã cõſanguinitatem

nitatē ſufficiat, q quidā teſtes deponant, & probēt de vno tantum latere & alij de alio tantum latere, dic vt ſcripſi de teſti.c. licet ex quadam. vbi de hoc etiam per Henricum.

Quinta pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

QVi verò. Separantur. Hic incipit quinta pars ſextæ quæſtionis cauſæ.xxxv. Tu per te eā videas. de ſe patet: ideo nulla examinatione opus eſt.

Sexta pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

OCcaſione verò. Hic incipit ſexta pars ſextæ quæſtionis cauſæ.xxxv.

Multorum. In gl. hæc olim. in fine. adde, de hoc legitur & not. xxxiij.q.ij.ſeculares.

Septima pars.vj.q.cauſæ.xxxv.

REcepturus. Hic incipit ſeptima pars vj.quæſtionis cauſæ.xxxv.

Quod autem. Dominus, in euangelio Ioan.viij.c. dicente. Deute xvij.&.xix.c. alibi dicit.iiij.q.iij. iuriſiurandi. vj.q.ij.§.j. ¶ In gloſ. vbi in tantum. adde, quòd dicit q licet in iuribus. ĩ. proxi. allegatis credatur vni, non tamen ad ſententiandum, quod dic vt legitur & not. xxxiij.q.ij. admonere. ver. inducere. Guido.

Septima quæſtio cauſæ.xxxv.

QVod autem quæritur. Hic intitulatur ſeptima quæſtio cauſæ.xxxv. in qua quæritur, an illi qui de inceſtuoſis nati ſunt filij reputentur. ¶ In glo. ſummæ in fi. adde, de hoc etiā, not. xxxvij.q.j.c.ij.

SVMMARIVM.

1 *Filij legitimati an poßint promoueri per Eccleſiæ diſpenſationem.*

Quid eſt. Quærit Auguſtinus, ſub interrogatione, an filij conſanguineorum poſſunt eſſe legitimi ſubijcit ſolutionem ſub interrogatiōe, dic ergo. quid eſt illud. i. qualiter debet intelligi illud verbum, legis moſaycæ quod ſequitur. ſ. quicunq. &c. H. quicunq; Leuit.xx.c. dormierit ſcienter. an hæc. verſi. ſoluit. lege moſayca. Hug. ex eis, ſcilicet ſcienter coniunctus. Hugo. dic vt extra de clandeſtinis deſpon. cum inhibitio. iure. ſ. diuino, vel humano. niſi per diſpenſationem efficientur legitimi.
1 † Sed nunquid tales facti legitimi, per diſpenſationem eccleſiæ poterunt promoueri, credit Hugo. quòd ſic. Si verò naturales filij, efficiantur legitimi per principem, non credit ipſe Hug. ob hoc tales poſſe iure communi promoueri, cum non ſint facti legitimi, niſi quo ad ſucceſſionem, & publicos actus laycales. arg. ad hoc x. diſtin.c.j. vbi de hoc etiam ibi dixi. dixit etiam Hug. idem ſi quis eſt legitimatus, tantum per matrimonium ſequēs. Et idem, cum eo tenebat Bernar. & hoc per.c. extra de elec. cum in cunctis. vbi dicit ſic, de legitimo matrimonio natus. nam ex vi illius literę, dicebat tempus natiuitatis, debere inſpici. Non obſt. ſecundum eum extra, qui filij ſint legitimi: tanta: nam quod ibi dicit ſcilicet quòd legitimi reputantur, verum eſt, quo ad ſucceſſionem, non quoad promotionem, vt ſupra dictum eſt. ſed. B. contra. vt no in pręd. decre. tanta. extra de electio. innotuit. & ſatis dixi. lvj. diſti. Oſius. ibi videas. ſuccedant. xxiij.q.v. dicat.

Octaua queſtio cauſę.xxxv.

DE his verò. Qui ignoranter. Hic intitulatur octaua quæſtio cauſę xxxv. in qua quæritur ſi ignoranter de conſanguinitate, vel affinitate aliqui mulier ducta eſt, vtrum tunc ex diſpenſatione viro ſuo, adhęrere poſſit. ¶ In.j. gloſſ. in fine. fuit tamen in antiqua compilatione. Innocen. tertij. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Noualia quæ dicantur. & nouum feudum.*
2 *Nati ex illicito coitu diſpenſationem inducant.*
3 *An epiſcopus, qui habet maculam, & vitium in corpore, diſpenſet.*

De gradibus. Fama vel teſtibus, non tamen ſententia. Lauren. & Hug. non ſeparantur. i. de cauſa ſeparationis eorum non cognoſcatur, vel ſententia ſeparationis eorum non proferatur. & ſic ſuſtineas donec &c. ſecundum Hug. & hoc eſt quod tangitur in glo. ſeq. vſq; ad § ſed obijcin &c. indulgentiam. i. diſpenſationem, & pietatem Hug. non ſecundum imperium. i. iuris rigorem. Hug. qui verò. verſi. de cætero. verſi. & qui fecerint. verſi hi verò. verſi. ¶ In glo. a. titulum in fi. adde & habes hic,
1 † arg. quòd non dicūtur noualia, quæ annum excedunt. Similiter nec nouum feudū, vnde ſi quis Epiſcopus iurat, quòd non infeudabit, niſi nouum feudum. ſ. quòd nouiter reuertitur ad eccleſiam, non licebat ei, poſt annum illud infeudare: quia iam nō eſt nouum feudum, ſimiliter vbi inuenitur aliquis, de decimis, de nouo venientibus intelligitur. ĩ. annō. xij.q.ij. cognouimus. Simile. ff. de publi. & vec. l. vlt. § quoties. ſecundum. H. & hoc eſt etiam quod caute dicit Guido.
2 † Tu verò cum quæritur vtrum ſuſceptio prolis, ex illicito coitu habita, vnà cum lapſu temporis diſpēſationem inducat, ſcripſi de eo qui dux. in ma. quam pol. per adulte.c. cum haberet. in prima quæſtione. Et verū naturales legitimati, per matrimonium ſequens ſint legitimi quo ad ordines, ſcripſi extra qui fil. ſunt legitimi.c. tanta. in ſecunda quæſtione. Et vſq; ad quod tempus poteſt queri de aliquo an ſit legitimus, ſcripſi qui fil. ſunt legiti.c. peruenit. in quæſtione. Et quis poſsit legitimare. Et quorum, & qualiter & inquantum, ſcripſi qui fi. ſunt legitimi.c. per venerabilem. in prima queſtione. Occaſione primæ remiſsionis, in qua feci de diſpenſatione mentionē,
3 † quæritur vtrum cum clerico, aliâs bene idoneo habente maculam in oculo, impedientem totaliter vſum viſus illius oculi, ſed nō alterius, magnam tamen deformitatem, non inducentem nec ſcandalum generantem ad canticum, præbendam eccleſiæ collegiatę curam animarum, non habentes, & ſacrum ordinē non requirentes, Epiſcopus abſq; ſpeciali Papæ licentia, vel mandato valeat diſpenſare. Et videtur quòd nō, quia Epiſcopus cum corpore vitiatis non diſpenſat vt. l. diſt.c. non confidat, vt not. per Innoc. de corpore vitia.c.j.&.c. ſignificauit. Romana enim eccleſia ſeruat, quòd ſolus Papa diſpenſat cum corpore vitiatis. vt not. Inno. in.c. de re iudi. lib. vj. & patet ex his quæ ſcripſi de corpore vitia.c. ſignificauit, in ſecunda quæſtione, quia prohibiti ſunt corpore vitiati, nedum per iura poſitiua ſuperius allegata. &. lv. diſtinctione.c. ſi euangelica. & .c. lator. ſed etiā per ius diuinum, vt patet Leuiti. xx.c. & xlix. diſtin.c. fina. Et facit, quia vt talis promoueatur maxima diſpenſatione opus eſt, de corpore vitiat. c. cum de tua. Maxima autem Papæ reſeruantur de appel.c. vt debitus. in fine. licet enim oculus modicum membrum ſit in quantitate maximū tamen eſt in effectu, atq; dignitate. Et ideo maxima eget diſpenſatione. vt præd.c. cum de tua. Ego tamen Auenionē. Epiſcopus cōſultis pluribus notabilibus viris, cōtrarium concluſi, atq; obſeruaui in caſu propoſitę quæſtionis. Pro quo ſciendum, quòd H. ſt in ſum ma de corpo. vitia. § quid ſit impotētia, circa finē, dicit ſic ſi tū aliquis habeat maculā in oculo, pōt cū eo diſpēſari habita diſtinctiōe

inter maculam vt præd.c.cum de tua.videlicet vtrum macula magnã deformitatem,ſeu magnum ſcandalum generet, & tũc nõ poſsit cum eo diſpenſari,ſubaudi niſi per Papam. An verò magnam deformitatem,vel magnum ſcandalum non generet & tunc poſsit cum eo diſpenſari, puta etiam per Epiſcopum, quia vbi reperitur diſpenſari poſſe,& non reperitur hoc Papæ ſpecialiter reſeruari,tũc Epiſcopi diſpenſare poſſunt, vt patet ex his quæ ſcripſi poſt Hoſti. Archi. Nouellam.& alios de tẽp.. ordi.dilectus.de iudi.c.at ſi clerici & de elec.c.licet canon. lib vj.& faciunt no.per Guid.lv.diſt.ſi euangelica.vbi ipſe recitat prædicta,not.Hoſtiẽ.in præd.§.quid ſit impotentia.in ſumma, de corpo.vitia. Et ſimili modo faciunt.not.per Hug. in.c. non confidat.l.diſt & no.glo.lv.diſt.circa finem ſummę.& no. Ber. in.c.thomas.de corpo.vitia & quod ſcripſit Ioan.and.in præd. c.cum de tua.alleg. in prin.videlicet in caſu breui , ſeu ſummatio dicens habens in oculo maculam,quæ non inducit deformitatem magnam,etiam ad epiſcopatum poterit promouere. Itẽ pro hoc facit,quod ſcripſit.Guido.xlix.diſt.c.j.in verſ.albuginem.de vitio huius maculæ,ſic dicens,hoc vitium non repellit niſi nimiam inducat deformitatem,quod conſiderare eſt,in arbitrio prælati,vt extra de corpore vitia.c.cũ de tua. Præterea, ſecundo hîc pondero aliud fundamentum,videlicet quòd iſte nõ amiſit oculum,ſed ſolum viſum vnius oculi & ex alio bene videt,& quòd iſtud non contingit ſibi,per culpã ſuam,ſed per infirmitatem,pro quo bene faciunt iudicio meo,quæ ſcripſi in præd.c. Thomas.de corpore vitia.in.v.quæſtionibus.& pręſertim in tertia quæſtione,quia potẽs eſt nihilominus ad officiendum,nec defectus venit ex culpa ſua,nec eſt deformitas ſaltem magna,nec eſt ſcandalum,& ita bene facit pro hoc.c.Thomas. alle.& quod ibi ſcripſi,in præd iij.q. Tertio pondero aliud fundamentum,videlicet quòd beneficium de quo agitur,non habet curam animarum,nec requirit ſacerdotiũ imo nec requirit aliquem ordinem ſacramentum,nam ſi quis bene conſideret reperiet quòd omnes textus de hac prohibitione loquẽtes, referunt ad promotiones ſacrorum ordinum , & præſertim ſacerdotij,& raro loquuntur de promotione ad beneficia,vel ad dignitates licet dicant doc.& bene,quòd prohibiti ad ordines ſacros aſcendere,cenſentur prohibiti promoueri etiẽ ad beneficia,vel dignitates quibus tales ordines ſunt annexi,& ſic procedit quod ſcripſi in.d.c.Thomas. in ſecunda principali.q.ver. ſecundo caſu principali.ſed nullo iure reperio bene declaratũ, quòd tales,maximè in caſu ꝓpoſitæ quæſtionis cenſeãtur prohibiti promoueri ad beneficia ſine cura, q nec ſacerdotiũ , nec aliquem ſacrum ordinem annexũ habent , nec requirunt. Et ſi de rigore iuris aliud diceretur,ſaltem negari non deberet Epiſcopis eſſe conceſſa poteſtas circa hoc diſpenſandi. Et maximè quia Hoſt.in.d.c.Thomas. vt ſcripſi ibi in prædicta quæſtione ſecunda.ver. verũtamen dicit.Hoſt.dicit,quòd ex cauſa cum tali,vt promoueri poſſet ad præbẽdam perſonatum eccleſiã, vel abbatiam,per Epiſcopũ diſpenſari poſſet,& faciunt etiã bene pro hoc ea,quæ leguntur & no.ſ.de æta.& quali.c. tuã. & quæ no.per Gul in Speculo.titulo de legato.§.nunc de Epiſcoporũ. ver.xlviij.vbi omnino videas. Ad cõtraria reſpõdeſ,& primo, cum dicitur quòd Epiſcopi cũ corpore vitiatis nõ diſpenſant, poteſt dici quòd illud eſt verum regulariter. Sed fallit hoc propter ea quæ prædicta ſunt,vel dic,& melius quòd illud intelligitur quando eſt tale vitium corporis,quod reddit illũ impotentem,ad illud quod incumbit officium exercendũ,vel etiam hoc ceſſante,quando illud vitium magnam deformitatem, & ſcandalũ ex conſequenti inducit,& aliâs ſecus, prout planè probatur in.c.thomas.de corpo.vitia.alle. At in propoſito iſta ceſſant,vt patet ex dictis.Item non ob.c.cum de tua.in fine,ibi.in quo tibi ex maxima diſpenſatione,curauimus prouidere. quia illud verbum,in quo refertur ad totum negotium cõfirmationis per Papã cõmiſſum , & loquitur de ꝓmoto ad Epiſcopatũ cum quo ſolus Papa diſpenſat.& ideo voluit ibi Io.and.dicere quòd ſi macula non eſt ſcandaloſa,debet ibi electio cõfirmari.

§.De his. Quidam dicunt hîc eſſe principium capituli & quidam non.Hug.ſecũdas. hîc loquitur de contrahendo,& ita non repetit idem Lauren.Quidam intelligunt hoc.c.de primo genere affinitatis ex diſpenſatione,ſed ſecundum hoc,idem repetit quod dixerat.ſ.in.c.præd. hoc nos.

Hæc ſalubriter. Scriptũ eſt . Leui.xviij.ſane. ver. in eadem.

Inceſtuoſi. xxiij.q.v.inceſtuoſi.& ſi. ſecunda pars.ait. Matt.c.viij ſed ſi.ver maneat.poſt admonitionem.hac authoritate.ſ.ca.hæc ſalubriter.H.Guido.

Nona quæſtio cauſæ.xxxv.

1 *Qualiter ſententia poßit retractari , & qualiter tranſeat in rem iudicatam.*

VNde quæritur. Hîc intitulatur.ix. quęſtio cauſę.xxxv. in qua quæritur,ſi contigerit eccleſiam decipi, & cauſa cõſanguinitatis à viro ſuo ſeparari,quę poſt quadriennium nuptijs hincinde celebratis conſanguinea prioris viri depręhenditur nõ fuiſſe, an tunc ſecũda coiugia ſint reſcindenda & priora redintegrãda, quę quęſtio diuiditur in duas partes.In prima parte probat magiſter, per duos canones, quòd ſententia hoc caſu retractari nõ poteſt Ioan.de fict.& dic.depręhenſa.ſ.per alios teſtes.extra de teſti.c. ſicut.quia ſola cõfeſsio coniũctorũ ad hoc non ſufficeret, vt extra de re iudi.c.conſanguinei.ſicut nec ad ſeparationem matrimonij.extra de eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ.ſuper eo.Supple gl. ſummę.ibi,facultatem.adde,vel intellige vt not.j.eod.§.is ita. & ibi.vertitur.adde iſta fuit ſententia Ber. Iſido. & ibi, per in integrum reſtitutionem.adde,hanc ſentẽtiam quidam tenent pro veriori,maximè ſi contractum ſit ſecundũ matrimonium. Sic enim authoritate iudicis ſolutũ eſt,ita & authoritate eiuſdem debet reformari.ar.extra de reg.iur.c.nihil.& dec.hîc alle. ex literis.ad hoc præbet efficax argumentũ ſecundũ Ioã.de fic. de hoc dixi.ij.q.vj.in ſumma.& ibi , retractat ſententia. adde, de hoc etiam no.Hoſt.in ſumma de re iudi.§.quot ſint eius ſpecies.ver.quid ergo &c.& ibi,per falſa inſtrumẽta.adde hoc verum eſt,ſi iudex ſequutus eſt tenorẽ falſi inſtrumẽti,ita iudicauit.C.ſi ex falſo inſtrumẽto.l.j.&.P.hoc etiam exaudi.ſi in primo iudicio de falſo non fuit quæſitũ,aliâs ſecus.C.de fi.inſtru. l.vlti.in fi.arg.ff.de excep.rei iud.duobus. ſecundũ Ioan. de fic. & ibi,requiſiuit,adde,melius.eo.ti.cum ex literis. & ibi, ab excommunicato.adde.ſ.publicè & ita loquitur decr.hic.j. alle.ad probandum licet aliter videatur probari , & notari.iij.q.vij.§. verum in glo.ecce quãtum &c.ibi dixi,& ibi videas.& ibi,ſcriptum.adde,cum diſtinc.ff de re iudi.cum prolatis.& in fine,adde de hoc no.extra de proba.licet.& de cri.fal.c.j.&.C. ſenten. reſ.non poſ.l.j 1 † Qualiter autem iudex vel arbiter poſsit ſententiam ſuã retractare,ſcripſi de offi.dele. ex literis. vbi etiam per Henri.Item qualiter ſententia in cauſa matrimoniali tranſeat,vel non tranſeat in rem iudicatam , ſeu qualiter valeat retractari.Dic vt ſcripſi de re iudi.c.lator.in q.&.c. cõſanguinei. in oppoſitione,& in tertia quæſtione , vbi loquitur de ſentẽtia cenſuræ,& plenius in.c.ex literis.de reſti.in inte.in prima oppoſitione. Et de ſentẽtia lata,per falſos teſtes,vel falſa inſtrumenta,vtrum,& vſq; ad quod tempus valeat retractari,dic vt ſcripſi extra de proba.c.licet in ſecunda & tertia oppoſitionibus.

Omnibus. Rationabiliter.ſecus,ſi per teſtes falſos vel inſtrumenta , per modos alios , poſitos in ſum. ¶ In prima gloſſ.ibi,reſcripto. adde,ſubaudi. niſi ex certa ſcientia princeps daret reſcriptum,dicendo non ob.tali ſententia arg.C.de teſta.authen.hoc inter liberos.ff.de leg.iij.ſi quis. in prin.Ioan.de ficto.

SVMMARIVM.

1 *Abradere in inſtrumento quædam an ſit licitum.*

2 *Quando quis dicatur ratum habere, & de errore retractando.*

3 *In inquiſitione qualiter procedi poßit, & an impetrari poßit, vt ex integro iudicetur.*

Loci reum. Secunda pars. Eccleſiaſti. v. proinde. ver. quia ergo. his itaq;, corrige. in cauſa ſpirituali, vbi vertitur periculum animæ. H. ſiue. verſic. committuntur. in cauſa ſpirituali, vel in alijs quæ prælati faciunt, aliàs non ſententialiter. H. porrò. verſi. iubeat. Matth. x. ſicut. verſi. poſt triennium. idem eſt ſi ante vel poſt. per millénium. xxxiij. q. v. quod deo. ſed gratia exempli poſuit hoc, ſecũdum. H. ſic tñ
1 verſi. ¶ In. j. glo. ibi, errorem. adde † ſic abbas Ioachim correxit ſuam ſcripturam, & propria manu ſubſcripſit, extra de ſum. trinita. damnamus. Sic notarius corrigit ſuum ſuum inſtrumentum, interlineando ſua manu, & conſueuit dicere, in fine inſtrumenti, tale verbum abraſi, vel interlineaui propria manu, & licet enim hoc facere. per. l. ff. de his quæ teſta. delentur. l. cancellauerat. ſic actor corrigit ſuam actionem ſiue petitionem ante litem conteſtatam. C. de ęden. l. ędita actio. Sed tamen licet ea deſiſtere, in totum à veteri actione. vt. ff. quomodo & quando iud. authen. qui ſemel. & ſatis not. de hoc extra de libelli obla. Epiſcopi. Sic correxit teſtator ſuum teſtamentum. ff. qui teſta. face poſſunt habetur quia licet pœnitere. ff. de interrog. actio. de ætate. Sic licet pœnitere accuſatori antequã ſe inſcribat ad pœnam talionis, extra de accu. licet. ij. q. iij. ſi quẽ. ſic licet pœnitere ante publicationem ſcrutinij extra de elec. publicato, ſic hæretico licet pœnitere, & reuerti ad fidem. xxiij. q. v. dicat. ſic licet pœnitere liberto, qui fecit vocari patronum ſuum, in ius ſine venia, & poſt libellum oblatum contra dominum. ff. de in ius voc. quãuis. & no. xij. q. ij. ſine. Et ibi, olim. adde vbi de hoc,
a † Sed nunquid errorem aduocati, videretur quòd non, per id quod legitur & not. extra de appel. cum cauſam. vbi etiã Inno. & Hoſti. dicunt quòd eadem die debent reuocari, quia ſi vltra vnam diem tacet dominus ſiue procurator, tunc videntur ratum habere. Ibi tamen dicit Goffred. quòd aduocati confeſsio erronea poteſt reuocari, non ſolum ea die, vt ibi dicit, vſq; ad triduum. C. de erro. aduo. l. iij. Sed imò vſq; ad ſentẽtiam. C. de ior. & fac igno. l. error facti. Si enim proprium errorem licet reuocare multo fortius alienum, ſecundum Goffr. Alij dicunt quòd tãtum vſq; ad triduum. per. l. præd. C. de erro. aduo. l. iij. dicentes quòd aliud eſt, in errore aduocati, quã litigatoris: nam interdum plus nocet mihi pactio aliena, quàm propria. C. de pac. pactum quod. & l. ſi. Sed tu dic, quòd ibi pactum vocatur, & non ſtatuitur ius, de hoc etiam no. extra de diuor. ex literis. & ibi, incontinenti. adde. i. antequã loquatur partibus, ſecundũ Vincen. Goffre. Phi. & Ber. vel alicui perſonæ, ſecundum Inn. Sed Hoſtien. dicit. hoc arbitrio iudicis relinquendum, qui qualitatem perſonarum attẽdet, & vtrum teſtes tractatum habuerint cum partibus, vel non, & ſecundum hoc, vel alias circunſtantias correptionem dicti ipſius teſtis reprobet, vel admittat arg. ad hoc. extra de teſti. præterea. ſecundum Hoſtien. de hoc verbo incontinenti, legitur & not. extra de appel. an ſit. extra de mu. pe. c. j. & adde quod not. extra de loca. potuit. in gloſſ. & ita patet &c. & quod dixi. iij. q. j. ſuper glo. prima. & ibi, ſiue ſit. adde, de hoc no. extra de re iudi. cum Bertoldus. in gl. ſed qualiter. & ibi, à delegato. adde, idem ſentit hîc lo. de ſic. & hoc per decre. hîc. alle. qualiter. ſed Lau. dicit hic, quòd delegatus nunquam poteſt C. quomodo & quando iudex ſi vt proponis, & idem ſentit Bern. ff. de re iudi. cũ quęrebatur. Non obſtat iſta decre. qualiter. quia ibi nondum tulerant ſententiã, ſed errauerunt in proceſſu illi generales legati, ad inquirendũ, vtrum mutare potuiſſent, ſi errauiſſent, vt ibi no & quòd nondũ ibi erat lata ſententia, patet ex textu illius decre. ſecundum Innocen.
3 † Vel poteſt dici, quòd eſt ſpeciale in cauſa inquiſitionis, quod poteſt procedi, lite non conteſtata, extra vt lit. non conteſt. c. quoniam. arg. extra de offi. ordi. grauе, vel ibi, nõ reuocauerũt iure ſuo, ſed de mãdato Papę, quod tamẽ prius dixi, verius credo & hanc ſententiã. Lau. ſequitur Gof. in ſum. de re iudi. § diffinitiuam. ibi etiam dicit quòd ſi iudex delegatus ſemel pronũtiauit definitiuè, & eius ſententia nulla ſit, impetrabit à ſuperiore ex integro iudicari. C. de ſen. & inter. l. j. & per alium iudicem. C. quomodo & quando iudi. l. ſi vt proponis. Et ibi de fructibus. adde idem de expenſis non faciendis eſt, quòd poſt ſententiam, tota illa die iudex officium exercere poteſt condemnato in expẽſis, vt in. l. hîc alleg. Paulus. ſecundũ Inno. qui de hoc plenè no. extra de dolo. & contu. finem. in glo. vlt. iuxta finem. & idẽ ſentit Goff. extra de reſcri. ex parte. & ar. extra de appel. cum appellationib⁹. in. vj In gloſſ. oot. rem. in ſi. vel dic vt no. ſ. e. in ſumma. ſecundum Guidonem.

Quod autem. quę illicite. hîc incipit ſecunda pars nonæ quæſtionis. cauſæ. xxx. in qua magiſter probat quòd retractatur ſententia, & hoc probat, per quinque capitula. Io. de ſicto. dixerat. quòd ea quæ à quolibet licite committuntur &c., quia hoc non probauerat per c. ideo vult illud probare. per. c. ſequens.

Quod quis. à prædeceſſoribus. ſic. ff. de rebus eorũ qui ſub tutela. quamuis. & xxiiij. q. ij ſane profertur in prin. proprium officij, vel æternæ damnationis. H. damnabit. ſic in authen vt fratrum filij in prin. io auth. de nup. vltra prin. & extra de accu. qualiter. xxij. q. iiij. incommotabilis. nec enim. ver. deliquerit. ideſt delinquentem nõ correxerit, negligendo malefacta ab aliquo. H. inueniet. P. experiẽtiã pœnæ ꝙ vt ver. omnes. nos cõmẽdat. i. adlubere. in. j. glo. ibi ſententiandu. adde etiam in cauſa ſpirituali ſed. h. qui dicit melius eſt, vt dicamus, quòd nec hoc. c. nec ſequens loquitur de ſententia definitiua, in ſpirituali cauſa, vel alia. ſed loquitur de alijs commiſsis, non in ſententia ſecundum. h. vt dicit gloſſa. & ibi certè ego. adde vbi de hoc. Io gloſſ. ibi pœnitentes, adde vbi de hoc. in gl. no. ar. ibi. c. illud. adde vbi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Omißio literæ non inducit falſi ſuſpicionem.*
a *Diuerſæ quædam quæſtiones.*

Apoſtolicæ. ſententia ideſt reſcriptum, vel priuilegium. hu. nam non loquitur hoc. c. de ſententia diffinitiua, ſecundum Laurentium. & hoc patet ex fine huius c. vbi no. ſecundum Hug. In. j. gloſſa in fine. adde ſed contra dicit expreſſe. extra de fi. inſtru. ex parte. ſed dic, quòd
1 ex illa decre. probatur. † quòd omiſsio literæ, non inducit falſi ſuſpicionem ad id. ff. de manumiſ. teſta. qui habebat, niſi ſubſtractio literæ alium ſenſum inducat, quàm induceret integra dictio. vt extra eo. ti. inter dilectos. ſecundum Goff. ad idem cõcordat Vin. dicens, quòd non intelligit, quod dicitur in prædicta decr. ex parte. indifferenter eſſe verum ſed vbi per literam omiſſam non mutatur ſenſus, vt tunc remaneat dictio quaſi integra. ſecus ſi non intelligeretur plenè ſenſus, vel poſſet multipliciter intelligi quòd poſſent multæ dictiones adaptari. argumento prædictę decr. inter. ſecundum Vincẽtium. vnde magis attendimus ſenſum quam ſcripturam. xxxviij. diſtinctione ſedulo. de conſecratione diſtinctione quarta ſi non, ſanctificatur & capitulo retulerunt. ff. de teſtamentis. hæredes. ff. de officio præſidis. illicitas § veritas. ſecundum Goffre. qui ita not. in præ. decre. ex parte. vbi etiam no. Inno. quòd idem quod ibi dicitur de litera, idem poſſet dici ſi dictio eſſet minus, vel oratio dummodo bene compręhendatur intellectus Papæ, nã ꝑ bullã ſatis colligitur ſuſpicio: & oculus officialium ſæpè fallitur ſecundum Inno. ſicut aſs ocul⁹ obſtreticum. xxvij. q. j. nec aliqua
a extra de probat. cauſam. Guid. Vtrum autẽ † & quando confeſsio aduocati præiudicet clientulo, & vſque ad quod tempus poteſt clientulus errorem aduocati ſui reuocare. ſcripſi extra de appel. c. cũ cauſam. vbi de hoc etiam per henricum. & vtrũ obmiſsio literæ dictionis, vel orationis inducat vitium falſitatis. de quo. ſ. tetigi poſt Guido. & propter quod vitium ſeu ꝓpter quem defectum reſcriptum, ſeu alia ſcriptura debeat reprobari ſcripſi poſt henricum. extra de reſc. c. ad audientiam.

Veniam. ad ſalutem. ideſt ad veritatis notitiam quia per falſos teſtes fuerat depoſitus. Hugut eautum ideſt multum. hugut. omittentibus. ideſt ſupplicantibus & obnixè rogantibus. hugutio. tantiſque. ideſt quia pro noſtra verſiculo. Euſtochium. ſecunda pars ¶ Io gloſſa. argumento. quòd ibi electio adde argumento contra. x. q. j. placuit.

Et ibi, reuocat. adde, ad hoc C. de accu. l. iiij C. quo modo & quã iudex, ſi vt proponis ij. ¶ In gl. arg. opti. ibi, criminis. adde. at. contra. ſ. xxxiij. q. iiij cum in iſta. vbi de hoc. ¶ In gl. arg. quòd ibi, de miſericordia. adde. i. ſecundum miſericordiam. rigore. i. ſecundum iuris rigorem. & ibi. ſana. adde, vbi de hoc. Guido. Verum autem opiniones doctorum ſint ſonẽdæ, ſcripſi de decimis. c. decimam. vbi de hoc etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *An ſententia Papæ poßit retractari.*

Sententiam. Hoc etiam ponitur, extra de in inte reſtitu. cum ex literis. & dicit Hug. quòd hoc. c. bene poteſt intelligi, de ſententia diffinitiua ſed melius loquitur, in eodem caſu, in quo & illud. ſ. eo. apoſtolicæ. l. de reſcripto, vel ordinatione ſiue diſpenſatione ſedis apoſtolicæ ſecundum Hug. commutari. xij. q. j. certè Laor. ſurreptum. extra de re iudi. cum olim & de in integ. reſti. cum ex literis. Et not. quòd ſubripere eſt furari expilare, ſecundum Papi. ætatũ. xxvj. q. vj. hoc ſit. c. tempora. l. di pœnitentes. H. Et videas quod legitur & not. extra de tranſac. c. fi. in fin. quam. ver. quædam ad Galat. v. c. ad Roma. xv. legitur. ad Gala. v. continuum. verſicu. quando. i. non debet hoc facere, ſine cauſa. Hug. delegerit. i. diligenter mutare voluerit ¶ In glo. vt circumciſionem in fine. ad
1 de vt. xxviij. q. j. ſic eum Greg. Guid. † Qualiter autem ſententia Papæ iniuſtè lata, per modum reſtitutionis valeat retractari: hîc videas io Guido & in his quæ ſcripſi de in integ. reſti. c. cum ex literis. in expoſitione literę ſuper verbo ſententiam, & in expoſitione præcedẽti, atq; ſequenti. Et ſcias, quòd in ſequẽti capitulo. Gregorius. palea eſt.

SVMMARIVM.

1 *Quando teſtes poßint iteratò produci, & quod obſcurè dicitur, pro non ducto habetur.*

Graue. Splendeſcit. hîc conſueuit elici argumentum, teſtes in cauſa appellationis poſſe induci, etiam ſuper veteribus articulis. C. de appel. eos. quod admittit Accur. ſed Lau contra. quod dic, vt extra de teſti. fraternitatis. hoc ergo exaudi ſecundum Lau. cum dicitur ſententiatũ eſſe, contra dicta teſtium, vel tenorem inſtrumentorum. grauius. quã aliâs vel ante. H. fructus. i. actus fruendi. i. præmio æterno dignus. Hug. recẽſeri. i. retractari exerceri. ad memoriam reuocari per exercitium, hoc enim ſummum eſt bonum in rebus humanis. xij. q. ij. cum deuotiſsimam. Hug. ¶ In gloſ. arg. quòd ibi, dixerũt. adde, ad hoc extra de teſti. cum clamor. vbi de hoc. Sed ibi B in caſu ipſius decre. ponit hoc eſſe verum, cum iudex ex officio inquirit, ſecus credit, in ord. iudicio. & ibi videtur innuere.
1 Inno. † Sed tu dic, quòd teſtes in hoc caſu poſſunt iteratò produci, ſcilicet cum dubiè, vel confusè dicunt, vt ibi, vel obſcurè extra de teſti. cogẽ. præterea. ſ. eo. q. vj. de parẽtel. i. ff de queſti. repeti. quod enim obſcurè dicitur, pro non dicto habetur. ff. de interro. actio. de ætate § nihil intereſt. Item obſcurè ſcriptum, habetur pro non ſcripto. ff. de noo ſcrip. l. ij. ſecundum Goffre. & etiam poſt concluſionem, iudex interrogare poterit, teſtes ſi opus fuerit extra de fid. inſtru. cum Ioan. ſecũdum Vincen. Ibi etiam dicit Hoſti. quòd ſibi magis placet. quòd teſtes ſua dicta valeant declarare, de hoc etiam ſatis no. in ſumma de teſti. § ſuper quibus verſi. ſed nunquid tenetur. cum verſi. ſeq. & not. B. extra de proba. io præſenti. i in gl. ſed nonne. & de teſti per tuas ibi videas. Et quod not. ac. in authen. eo. titu. § illud. aliâs incipit § quia verò. in glo. imo videtur &c. & ibi, iudicantem. adde vbi de hoc & ibi dixi. ¶ In glo. i. pernicioſum, in fine. adde, dic clarius pernicies. i. pernicioſa ſententia. quaſi dicat ſi bene iudicatur bonitas, magis apparebit ſi male malitia in ſententia cõmiſſa punietur. Vel poteſt dici pernicies. i. malicioſa rei, vt ſit ſenſus, ſi iuſtè eſt condemnatus eius malitia, tunc magis patebit, & magis condemnabitur ſecundum Hug. Guido.

Decima quæſtio cauſæ. xxxv.

De ea autem Quæ ad ſecundas. Hîc intitulatur decima quęſtio cauſæ. xxxv. in qua quæritur ſi relicta alicuius, de propria cognatione ad ſecũdas nuptias tranſierit, an proles ex ea ſuſcepta poſsit cõtingere ad conſortium alicuius, de cognatione prioris viri.

SVMMARIVM.

1 *Sagax qui dicitur, & eius etymologia, & quid ſagacitas, & extraneus quis dicatur.*
2 *Interpretatio ſententiæ, relinques patrem & matrem.*

1 Fraternitatis. Sagacitatem. † Sagax dicitur, acutus peritus aſtutus, præſcius futurorum, prouidus, velox, à ſagio, gis, ſagacitas aſtutia, velocitas, ſecũdũ Papi. ſi mulier. i. quæſtio. extraneo. i. non conſanguineo, nec affini. Si eo defuncto. ver. ſecũda queſtio. cognatio. i. affinitas. vel ſi ab altero. ver. tertia quæſtio. cognationis. i. affinitatis. vel ſi ſuſceptę. ver. iiij. q. eſt enim. ſecunda pars, hîc reſpondet primæ quæſtioni, & omitte verba iſta, vſq; ibi, antequã Deus, & legas illud, vſq; ad ver. porrò. vbi reſumes verba iſta. eſt enim &c. H. do. Eſa. xxxix. veritas. Marc. xiij. Mat. xxiiij. c. verba. i. ſententiæ verborũ eorum. non tranſibũt, quoniam impleantur. H. vnde exponit Lau. non tranſibũt. quod ſequitur. i. nõ erunt ſine effectu. antequã. ver. in carne, apparet. i. carnem aſſumeret. H. Adã Gene. ij. c. quãobrem. l. quia de latere viri eſt, vel ob hanc rem demonſtrando vxorem dixit. i. propter hanc mulierem, relin-
2 quit humo &c. † & hoc fit cotidie à iuris, hoc eſt propter hoc. ſ. coniugium relinquet homo patrem & matrem: quia vel relinquet cohabitare, vel ſpiritualiter, q̃a maior eſt zelus, in vxorem, quàm amor filiorũ in parentes, non dico parẽtum in filijs. humor enim qui deſcendit de trunco in ramos, ſed nõ redit, & non dicit propter hoc, relinquet parentes ſuos, hoc enim habetur in hyſtoria. Gene. c. impoſito nomine, relinquet ſępe per patrem. propter vxorẽ ſuam. adherebit. tanquã portiuncula ſuę. P. in carne vna. ſ. ſpurgigandi, non ex ſanguine vno, ſed ex ſanguine paruuli. caro. vel dic eſſent duo. in carne vna. i. viuãt ambo, in vno opere carnali, vel licet ſint duo, perſonaliter erũt in coniugio vna caro, in alijs duo, quia neutra habet poteſtatem ſuæ carnis, extra de conuer. coniug. quidã in fine, ſecundum. P. in hyſtorijs. deinde. ver. de terra. i. de virgine. in terram. Io xiij. c. interrogatus. Matt. xix. ſed vna. ver. hîc argumentatur. H. pertinere. per conſanguinitatẽ. pertineat. per affinitatem. porrò. tertia pars. nec alia. quarta pars, reſpõſio tertię quęſtionis. Lau. ſed neq;. quinta pars, reſponſio quartæ. affinitatis. i. conſanguinitatis. ſ. e. q. iij. c. j. quia ſicut illa proles non põt copulari conſanguineis prioris viri, ita nec affinibus illius, in primo genere eadẽ enim eſt prohibitio in conſanguineis meis, & in affinibus primi generis, & hoc habetur ex hoc loco, ſi nomẽ affinitis proprie teneatur. H verbũ dñi. hoc vult dicere, q̃a ita prohibetur iungi inter ſe, ꝓpter iuſtitiã publicæ honeſtatis, quaſi ibi eſſet affinitas. H. propheta Eſaye. xxxix. mandauit. verbo ſuo H. ſtatuit ea i. ſuperiora mentionem fecerat de ſole, & luna, & ſtellis & quibuſdam alijs, & ideo ſubdit. ſtatuit. i. firmauit. ea. ſ. ſuperiora. poſuit. eis, & dic. pręceptũ. i. legem. & cõditione. ſ. vt laudant eum. H. nõ præteribit. quin fiet illud. nã poſt. verſi. verbũ quo dixit, & fecit. H. dixit. Ioã. xvij. pro his. ſ. apoſtolis. in me. identitate ſubſtantiæ ita ipſi. per fidem, & charitatem, ſint vnum in nobis. H. Si quis. ver. in defuncto. i. propter defunctũ, quaſi qui prior eſt defunctus. H. propinquitatem. id eſt affinitatem. extinguere. dicendo conſanguineos defuncti, nõ eſſe affines ſuperſtiti. H. ſub altero. cõmge. confice. ver. i. cõmiſce. hæ ſimilitudines inducuntur ad probandum, quòd affinitas in ſuperſtite non deletur, quamuis non multum facere videãtur ad propoſitum. Iof. intercapedinem. i. diſtantiam. aui. ſ. paterni & materni generis. H. hanc. ſ. talem. ſ. quòd non poſsit fieri ſeparatio in talibus aſsignaueris. i. aſsignare volueris. Guido. Ad de-

claratione

clarationē autem materiæ huius quæſtionis, vide lecta, & nn t. & quæ ſcripſi extra de conſan. & affi.c.non debet.

Sequitur cauſa.xxxvj.

FIliam cuiuſdam. Hic intitulatur cauſa. xxxvj. in qua magiſter ex præcedenti themate duas elicit quæſtiones. ¶ In.j.glo.ibi.matrimonium.adde, ſubaudi & qui raptum committere dicūtur, & qua pœna puniantur raptores oſtenditur. Et qualiter ad quæſtiones reſpondeatur patebit. j̄.in proceſſu quæſtionum ipſarum, quæ breues ſunt.

Prima quæſtio cauſæ.xxxvj.

QVod autem. Ille. Hic intitulatur quæſtio prima cauſę.xxxvj.ī qua quæritur vtrū in caſu thematis huius cauſæ, ille raptum commiſerit.

Raptus. Dic, quòd raptus habet tres ſignificatiōes, vno modo, dicit eleuationem ad Deū, vnde ſuper il lud.j.Corin.vij.ſcio huius hominem raptum &c. dicit gloſ.i. contra naturam eleuatum. Secundo violentam rerum expoliationem, ſiue deprædationem. Tertio mulierum violētam conſtuprationem ſiue corruptionē, & ſæpe deſcendit à rapio pis. rapui rapere raptum, à corrumpendo, quaſi raptus. Ioſ. & eſt corrumpere, frangere, deuirginare, vitiari, inficere morbo, vel malis moribus polluere, ſecundum Pap. ¶ In glo. & ita ibi, per compoſitum. adde, dicas quòd in ſignificatione quæ fit hîc, per Iſidorum, cauſam reſpexit. nam ideo rapit quis vt corrumpat vnde illud à non notat originem, ſed cauſam ſicut, & illud per cauſam dictum eſt, dies eſt ſol lucens ſuper terram. Ioan. de fic. Guido.

De raptoribus. Qualiter aūt aliquis, propter obligationem teneatur ſeruire, aut in carcere, vel oſtagio remanere. Scripſi extra de iure iur.c. ex reſcripto.in.j.&.ij.quæſtionibus.

Lex illa. In prima glo.ibi, non poſsidetur. adde quod notatur.xxvij.q.j.ſi cuſtos.in gloſ. ſimile.&.xxix. q.ij.cuius.in glo.vlti. Et ibi, interceſſerint.adde ad hoc quod legitur & not.xxvij.q.ij.coniuges illi videas. Cum ergo ſed non. ſecunda pars. fornicatio.ver. adulterium ver. inceſtus. ver. raptus.ver.in vxorem.ſub.maximè.ver. parentibus. nō propriè dicitur raptus, ſi puella conſentit, ſed dicitur raptus quoad patrem, quia patri fit iniuria. Sed hoc dicit magiſter, vt alleget ſequens.c.H.ſed ſi. ¶ In.j.gl. in fin.adde, &. xxviij.q.j. idololatria. In glo.idem.ibi, poſt annum.adde, ad idem.ff.de iniur. nō ſolū. §.j.Sed hîc videas quod legitur & not.xv.q.j.illud. ¶ In glo.antiquo in fine.adde dic clarius quod dicit textus, optinet ſecundum.l.C.eo.ti.l.vna.ſed ſecūdum canones punitur, vt habetur j̄.eo.q.ij.c.ij.&.iij.&.c.nullus.Guido.

SVMMARIVM.

a Exemplum in quo Canon præiudicat legi.

De raptoribus. Violentiam. quia non conſentit raptori. parentibus. dicunt quidam, quòd hæc gloſa nō debet hîc eſſe quia finis.c impugnat, vbi innuitur quòd hîc non haberet patrem, poteſt tamen dici parentibus.i.conſanguineis. Gratianus tamen in ſequenti.§ videtur innuere. quòd puella in vtroq; caſu haberet patrem, ſed in prima parte facta eſt violentia patri, & puellæ, in ſecūda patri tantum Hug. & raptor. verſicu. ſeruiendum mulieri. ver. redimenda.ſ.à muliere. & dabit quod dicitur. j̄.eo.q.ij.deniq;.H.babeat videtur quòd tantum ad pœnam ſit obligatus, ſed habet ex beneficio canonū, quòd poteſt hāc pœnam commutare ſic.ff. de re iudi.miles.§.j.ſecundum Ioan.de fic. Si non.verſ. ¶ In prima glo.ibi.liberatur. adde & hoc propter fauorem & priuilegium eccleſiæ, non autem liberatur à pecuniarijs, debet enim componere iniquè commiſit.xvij.q.iiij.reum.&.c.id conſtituimus. &
a lxxxvij.diſtin.eos qui.† & hîc canon præiudicat legi, quæ dicit raptorem non gaudere priuilegio eccleſiæ. Et eſt arg expreſſum, quòd cum fugiētes ad eccleſiam liberantur ab omni pœna corporali, quæ à iudice erat inferenda, & eſt contra opinionem multorum & contra leges quibus hęc ora clauduntur. H. ¶ In gloſſ.ſi inops.ibi, creditori.adde, ad hoc extra de pigno.c. ij. ¶ In glo.videtur.in fine.adde.ſ.in.§.ſeq. ¶ In glo.pœna.ibi, excuſat.adde.arg ad hoc.ff.de rei vendica. quòd infans. ff. ad legē cornelia.de ficta.infans. Et ibi.dotare.adde, ad idem not.xxxij. q.ij.c.vlti.Sed ſecus ſi indignum eligat ſibi.arg. ff. de bonorum poſſeſsionibus contra tab.non tantum.§.ſi emancipatur. Ioan. de fic. Ex hoc aliquando. verſicu. puellæ. verſi.hîc autem. verſic. aliud. verſi.ſed rapina ſecunda pars. aliquando. ver. res ipſa. ver. alij. ver. hîc ergo. verſi. Guido.

Secunda quæſtio cauſæ.xxxvj.

SVMMARIVM.

1 Pœna raptorum.

NVnc quæritur. Hic intitulatur ſecunda quæſtio cauſę xxxvj. in qua quæritur, an rapta raptori nubere poſsit, ſaltem patre aſſenſum præſtante. Et diuiditur hæc quæſtio in duas partes. In prima parte probat magiſter, quòd raptor non poteſt contrahere cum rapta. Ioan.de ficto. prohibetur. hoc non dicitur in ſequenti capitulo, niſi tantum in illo.c.de puellis.&.c.vlt. ita.c.ſequentia nō
1 faciunt, ad propoſitum. Gratia. † quia in eis raptores condemnantur & pręcipiuntur excommunicari nec etiam eis expreſsè prohibetur copula raptoris & raptę. Sed quia de tali rapina videtur eis coniugi, & propter hoc magiſter fortè allegat.c.ſeq. ſed expreſsè non probant, quod intendit. H. Guido.

Nos puellas. Nulli deſponſatas. Hug. mulieres corruptas. ſ̃.xxix.q.j.§.j.ff. de contrahen. emp. alioquin. ſecus in meretrice. ff.de fur. verum. ſi vero. ¶ In prima glo.ibi, ſequens. adde.ſ. illud de puellis.&.c.ſi quis virginem.&.c.nullus.H.Guido.

Raptores. Illos. verſic. vehementius. quia grauius delinquunt. xiij.q.iij.ſicut quis. quos. verſicu. ¶ In prima glo.ibi, illius. adde.ſ. monialis. & ibi, inducitur. adde, ſubaudi. vnde pro velle, non habetur. Si quis pœna hîc ſecū dum legis. ſed ſecundum canon, dic vt.xxvij.q.j.ſi quis Epiſcopus.c.hi ergo qui. ſecundum Hug. Et ibi, conatus. adde vt.vj.q. j.ſi quis cum. de puellis quibus. verſi. quibus. verſi.

Si quis. In prima glo.in fine.adde, ſolue per id quod not. ſ̃.eo.q.j.c.ij. Guido.

Nullus. Beneficio. puta ſi nuptię petantur reſcripto, vel facto, vt rex.ſ. vel alia poteſtas, cogat aliquā inuitam nubere alicui in hoc multum peccat rex Apuliæ. ſecundum Hugo. quòd ſi. verſic. Guido.

Secunda pars ſecundę quæſtionis cauſæ.xxxvj.

HIs authoritatibus. Hic incipit ſecunda pars ſecundæ quæſtionis cauſæ. xxxvj. in qua probat magiſter contrarium eius quod ſupra probauerat, & verius videlicet quòd raptor cum rapta poteſt contrahere. Ioā.de ficto, euidenter dicit Hug. quòd hoc non eſt verum, de hoc dixi. ſ̃.eo.q.§.j.ſed raptor. ſecunda pars perſonarum.i.dicta de aliquibus perſonis, deſignant vitia, non

naturam ſimile. xxiij. quæſtio.iiij. duo iſta ſecundum Hugo. Guido.

Apud. Apud.præpoſitio deſcribitur , quia veteres pro apud ad ſæpe vſi ſunt duab⁹ literis ſubtractis.prohibetur,cæterum.ſecunda pars.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Apologia quid ſit, & eius ethimologia.*

Tria legitima. i.in lege moſayca cõceſſa . Exo.xxij. c.primum.ver.tertiũ.ver.ſed primũ
1 ver.in apologia.† apologia eſt accuſatio,vel reſpõſio,dicta ſic ab apo,quod eſt re & logos,qđ eſt ſermo , quaſi relatio ſermonis.i.reſpõſio. Vnde dicitur clerici,quòd alios accuſant,iuſtam accipiant apologiam. Et eſt poſita apologia in defenſione, vel negatione ſola nam in ea ſolent quidam accuſantibus reſpondere. Vnde apologeticus.ca.cum.i.excuſatorius , vel reſponſorius ¶ In glo.in alia.adde,vel dic in prædictis.ſ.partibus vel capitulis mei operis,vbi de talibus tractatur.H. Et ibi , de cauſa. adde,hoc reſpicit quod dicit textus reliqua quæ &c.¶ In glo.i. debuit.ibi,viri.adde ar.extra de iureiu. Quintauallis.ff. de leg. j.ſi ſic legatum.ff.de ope.liber.ſi libertus.& ibi,in fine.adde,ad idem.ff.de iure do.quæro.ff.de admi.tuto.cum plures. Guido.

Deniq;. Quinquaginta.quia patri fecit iniuriã , & hoc erit pretium violatæ pudicitiæ.H.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutioni ante , quàm publicata ſit , non alligamur.*
2 *An raptor cum rapta aliquo caſu contrahere poſſit.*

Si autem. Omnibus.ſic.lxxxij.diſt.propoſuiſti.ver.ſed ea.&.xxxv.q.j.in prin.ver.porrò.ſed arg. cõtra.eo c.q.iij cõtradicimus.fuerunt.futuri temporis eſt , ſicut
1 & illud verbum.ſ.duxerunt.† Et eſt arg.quòd nullus alligatur conſtitutione,antequã ad ipſum perueniat. Si ergo nouiter, aliquid eſt conſtitutum à Papa quod nondum ſit promulgatũ cum non conſtituit trangreſſorem,qui contra facere videtur. xxxj.di.ante.lxxxij.diſt.propoſuiſti.xxxij.q.iiij.dixit.H. arg.ad idem extra de conſti.c.ij.vbi de hoc.& de conceſsi. præl . quia cunctis.ver.nec obſtaret.de hoc dixi.xix.diſt.§.j.ibi vide, eorũ. aliàs.earum raptę.ver.pacta.verſi.exegerat. nam iuuenilis ætas ſæpè inducit diſpenſationem.xxxiij.q.ij. in adoleſcentia.xxxv. q.vj.ſi duo.H.nõ in his.ſecunda pars.cõſtituimus de hoc quia propter enormitatẽ criminis,non debent illa vel cum alia contrahere.vtimur.xxxiij.q.ij in adoleſcentia.tollerabilius.i. melius.H.quòd ſi. tertia pars.grauiorem.i. grauem.H. offenſam. adulterij vel fornicationis.H. ¶ In gl. nouiter.ibi,non poteſt. adde H.contradicens.quòd inter ſe poſsint cõtrahere,& idem Ioan.de fic.¶ In glo.arg.quòd ibi.c.vlt.adde vbi de hoc.hac authoritate nõ permittitur.dicit.H.quòd male interprętatur .c. præd.& à vero recedit intellectu ipſius. Sed hoc ideo forte fecit,vt induceret.c.j.ſequens.vel hoc ideo ne videatur ignora-
2 re opinionem illorum,† qui dicunt quòd in nullo caſu, raptor poteſt contrahere cum rapta,etiam peracta pœnitentia, quod falſum eſt,prout not.ſ.eo.q.in ſumma.remanebit.hoc eſt falſum,quia non ſemper talis remanet ſecundum quòd hic dicitur grandul.intellexit.c.præmiſſum.& male.Hug. ¶ In prima glo.in fine.ſubaudi,& ideo male dicit Gratia.j.c. dum fruſtra &c.cum tantũ raptor publicè ſubijci debeat pœnitentiæ, cum rapta non conſentit,ſecundum Ioan.de fic.& H.Guido.

Placuit. Seducunt.i.decipiunt , dic vt dixi.vj.q.j c. ſunt plurimi in fine. Hæc authoritas. legis. Exod.c. xxij.Guido.Hic autem canon hoc habet in ſumma. Non licet raptori ducere raptam vxorem,etiamſi conſenſerit.hoc tamẽ reſtringitur hoc textu.§.hæc authoritas. Nuptias quoq; nõ,niſi conſenſu contrahi.h.d. Quid tamen de hac ſpecie iura ciuilia ſanxerint,& qua pœna raptores etiã ſuarũ ſponſarum puniendi ſint,docet textus.l.vnica.C.de raptoribus.

Sequitur tractatus de conſecratione eccle.& celeb.miſſarum.

DE eccleſiarum Conſecratiõe. Hic intitulatur,& incipit tractatus de cõſecratione eccleſiarum,& de celebratione miſſarum, qui diuiditur in quinque diſtinctiones.

Diſtinctio prima de cõſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Celebratio quo loco fieri debeat.*
2 *Sacramentorum ſpecies, & de effectu baptiſmi.*
3 *Variarum rerum varia quæſtiones.*

QValiter autem. Hęc facta ſunt. Hic intitulaſ prima diſtinctio de conſecratione &c.quæ in.xxvij. partes principales diuidiſ , in prima parte probat. Gratia.quòd nos nõ debemus celebrare , niſi in locis veſtibus vaſis & aris ab Epiſcopis ſacratis. Ioan. de ficto. Expone textũ à principio tractatus,inantea.io ſacratis.innuit
1 conſecrationẽ in ſacratis locis faciendam. † Sed nõ videtur,vt locus deo dedicatus,iterum ſit conſecrandus.j.eo.di. eccleſijs. Sed dic,quòd ante conſecrationem ſacratus locus dicitur,ſicut & deuotus.j.eo.præcepta.vel quod dicitur ſacratis locis. referas ad proximũ non ad primũ,vt ſic ordo reliquum omnibus quibus &c. De conſecratione eccle.& de miſſarum celebrationibus.dico faciendis,non alibi , quã in ſacrata &c.ſecundũ.H. & Lau.Nam ante conſecrationem nõ eſt locus ſacratus,& hæc expoſitio non eſt neceſſaria ſecũdum illos,qui dicunt quòd illa verba de eccle.conſe.non ſunt de originali,ſecundũ.P.abſq; j.eo.ſicut. Sed nec tunc niſi tabula conſecrata.j.e.cõcedimus. pręcepta.ordo.præcepta enim.pro qa legimus &c.vſq; ibi qualiter &c.& poſtea reſumas.moyſen tabernaculum.&c.& dic tabernaculũ.q.militare habitaculũ quod dic vt dixi.ſ.xvj.q.vij. & hoc in prin.domino præcipiente.Exo.xxxix.c.& ſacraſſe.nã ſacerdos fuit.xxij.di.c.ij.ipſe enim Aaron in ſummũ ſacerdotẽ & filios eius in minores ſacerdotes inſtituit.xxj.di §.j. cũ mẽſa. Leuit.viij.c.& numeri.vij. Exod.xxxj.nõ iubente.numeri.vij. c.pluiſſe.Leuit.viij.c.&dic.i.pluendo.conſecraſſe.nouimus. ſacrando.hæc facta.i.præmiſſa de tabernaculi conſtructione , & vnctione eius,& vtenſiliũ ipſius.non alij. ordo. non alij quàm ipſi &c.delibuti.i.liniti cõſecrati.& leuitę. & hodie etiam ſubdiaconi.vt.xviij.di.non liceat.ipſa ſacra tractabant &c.inſtitutionib⁹.j.in leuitico per moyſen.Leuiti.vj.&.viij.&.Exo.xxxj. c.in lege.i.in Leuitico. lo.& in Exo.& Numeri. qualiter.verſi. ergo.hîc ergo non eſt illatiuũ , ſed ponitur per ſed. vel ergo.i.à ſimil.Laur. ædificare.Parali.v.c.&.vj.c.ſanguinẽ. quia Vriam dolo interfici fecit,& ppter peccatũ quod cõmiſit , & ſuperia numerando populum multi mortui ſunt quorũ omniũ ſanguinem videtur fudiſſe ſ.j q.iiij.§.item peccato.verſi. dicendum. &.q.vij.ſi quis omnẽ.ſed & multos alios , licet iuſtè interfecit. effuderat.iij.Reg.viij.&.xvj.c. prohibitus. à domino per Natham.Sed factum Vriæ & numerationis populi nondũ cõtingerat:ſed in conſpectu dei,futura erant quaſi præterita.ſecundum.H.Salomon.verſi.repete qualiter.P.eius Dauid.profecit nam filius tenetur implere votum patris.ff.de policit.l.ij.Reg. j.Parali.ix.x.&.xij.c.Salomon.Paralipo.iiij.c.feſtiuitatem.ſ.dedicationis.dimiſit.ij.Paralipo.iiij.iudæi.ver. ſupplicationibus. i.ad ſupplicãdum domino,iuxta illud domus mea, domus orationis vocabitur &c.xxxv.q.ij.& hoc diximus in pſalmus in eccleſijs benedicãte domine,dicatis.ij.Paralipo.c.iiij.multo magis.nos Chriſtiani.veritas.i.Chriſt⁹.patefactũ eſt.Io iiij. in carne declarata.ornare.j.e.vaſa.ar.contra.xxx.aliàs.xij.q.ij. aurũ. &.c.gloria.& dic.ornare.vtenſilibus,& pendet cõſtructio vſq; ibi,

ibi,debemus ſecundum Hn.in ſumma.ſic.j̃.e.ſicut prohibita.
j̃.e.ſicut.in fine.& ſequitur hic in fine.ſi autem.ver.gradus. id
eſt ordinis.H ſacrificia.i.corpus,& ſanguis Chriſti.offerri.i.cō
ſecrari.quod autem.ver.in domibus.ſic.j̃.e.ſicut.in fine. cele-
brari.in ſermone ſancti Leonis Papæ,qui incipit fratres præſ
byteri,& ſacerdotes domini &c.inter alia continetur,ſic nul-
lus extra eccleſiam per domos,nec in locis non cōſecratis miſ-
ſam cantet ſine licentia noſtra &c.hodie etiam indultum eſt
Epiſcopis,vt altare poſsint habere viaticum,& in eo celebra-
re,ac ſacere celebrari vbicunq; abſq; interdicti tranſgreſsione
vt extra lib.vj.de priuileg.quoniam Epiſcopi.Guid.Supple gl.
ſummæ poſitam in prin.ſuper verbo.de eccleſiarum conſecra
tione &c.cum gl.ſequentibus,vſq; ad.c.omnes.In gl.ergo pri
2 ma ibi ad ſalutē.adde † vt melius hoc intelligas, notādum eſt
quòd ſacramentorum quædam ſunt ſalutaria,quædam vene-
ratoria,quædam miniſtratoria,quædam præparatoria. Salu-
taria ſunt illa,quæ ad ſalutem ſunt neceſſaria, vt baptiſmus,
euchariſtia,confirmatio,pœnitentia,extrema vnctio. Venera
toria ſunt feſtiuitates,quæ per certa anni tempora in alicuius
ſacræ rei memoriam venerabiliter celebrantur. Miniſtratoria
ſunt officia omnia eccleſiaſtica nocturna,ſiue diurna,& dicun
tur miniſtratoria:quia per ea miniſtratur,& exhibetur latria
Deo,& quia per ea reliqua ſacramenta eccleſiaſtica conficiun
tur,miniſtrantur,& celebrannur. Præparatoria ſunt, quæ o-
mnibus ſacramentis præſatis celebrandis præparantur, &
ſunt vt eccleſiæ altaria,eccleſiaſtica varia ornamenta,& gene-
raliter omnia eccleſiaſtica ornamenta vtenſilia,& eorum con
ſecratio,ſecundum.H.& ibi,conſecratione.adde non videtur
bene ponere primò de conſecratione:quia cum baptiſmus ſit
ianua omnium ſacramentorum,ideò primo de eo debuit tra-
ctare:ſed dic ſecundum.H quia eccleſia ſacramentorum cæte
rorum locus eſt non enim ritè,niſi in eccleſia,& præſertim cō-
ſecrata conficiuntur,vel conferuntur, vel fiunt,vel celebran-
tur ſacramenta ideò prius de eccleſiarum conſecratione.q.de
priori naturaliter ſacramento agit naturaliter procedit,& be
ne.& ibi,periculoſum eſt.adde dicas tamen quòd loco paragra
phi ponuntur quædam notulæ magiſtrales,quibus oſtenditur
ad quid ſequens ſeu ſequentia c.inducuntur.vnde hîc præmit-
titur talis notula,quòd eccleſiæ debeant conſecrari exemplo
noui,& veteris teſtamenti oſtendit vno.c.P.H.In gl.inſtituē-
do,ibi,ſacerdotes.adde.ſ.xvj.de genere eliazar,& octo de ge-
nere thamar.H.& ibi imponeret.adde de hoc.ſ̃.xxxj.diſt.te-
nere.In glo.ſed mirum ibi,à miniſterio adde ſub.quia cui ꝓ-
hibetur minus,& maius argu.ff.de ſer.expor.cui pacto.xliij.
diſt.nulli.& ibi,non eſt verum adde de hoc nota.l.diſt.de his.
& ibi,præſentia adde de hac materia no.j.q.vij.ſi quis omnem.
in glo.ſynodus eſt &c.& ibi effundendi.adde arg.ad hoc extra
de homicid de cætero cum ſimilibus. & ibi hominum. adde
iſtorum ſanguinem fudiſſe videtur.ſ̃.j.qō.iiij.§ item peccato.
ver.item dicendum.In glo.j gentiles, ibi infidelium. adde de
hoc not.xx.diſt.de quibus dic,vt ibi,In glo.quòd hîc in fine.
adde aliâs miſſas ibi celebrare nulla neceſsitate licet. ſed alia
officia ibi fieri poſſunt,licet non ſit locus ſacratus, nec altare
viatici ſit ibi conſecratum ſecundum.H.Guido.Item caue, ꝙ
hîc perlegas Pet.de ſalinis:quia licet aliqua de dictis ſuis ſu-
pra fuerint breuiter recitata.tamen clarius loquitur:quia ma-
gis prolixè explanat iuxta illud obſcurus fio, dum breuis eſſe
3 volo † Ad declarationem autem primæ partis huius tracta-
tus.ſi quæratur in quibus caſibus eſt eccleſia conſecranda,dic
vt ſcripſi extra de conſe.eccle.vel al.ſuper rubrica.in quæſtio-
ne. Item ſi vis ſcire in ſumma,primo qñ eccleſia eſt conſecran
da,ſecundo à quo,tertio qualiter, quarto cuius authoritate.
quinto an ſit conſecratio reiteranda, ſexto qñ ſit reiteranda.
ſeptimo qualiter eccleſia ſit reconcilianda.vide per Hoſtien.in
ſumma.de conſe.eccle.vel alta.§ j.& in ſex.§ ſequentibus.Item
de altari viatico,qualiter poteſt moueri,& portari,& quid ſit
ſigillum altaris quod moueri non debet,& vbi ſigillum huiuſ-
modi debet poni,& qualiter dum aliquid additur ad altare cō
ſecratum ſit altare propter hoc iterum conſecrandum.& quę
poni debent.j̃.altare conſecratum,ſeu infra foramen ipſius al-
ris.& vtrum ſit de neceſsitate,quòd ibidem reliquiæ includan
tur.& vtrum deficiētibus alijs reliquijs,ibi includi debeat cor
pus Chriſti,& qualiter eccleſiæ conſecratio iterari non debet
& nunquid in domo priuata poteſt eccleſia conſtrui,& de qua
materia debet altare fieri.dic de his,vt ſcripſi extra de conſecr.
eccle.vel altar.c.j.in nouem quæſtionibus.Item qualiter in ec-
cleſia non conſecrata,vel in domo poteſt præsbyter celebra-
re ſuper altare viaticum.ſcripſi de conſe.eccle.vel alta.c.quod
in dubijs.in ſecunda quæſtione.& vtrum ſeu qualiter pro re-
conciliatione eccleſię debetur procuratio.& in quibus caſibus
eccleſia,ſeu altare debet conſecrari,ſeu reconciliari.ſcripſi.eo.
titu.c.propoſuiſti.in prima,& ſecunda quæſtionibus.& vtrū,
ſi ſanctus in eccleſia occidatur ſit eccleſia reconcilianda.ſcripſi
ibi in tertia quæſtione.& qualiter in eadē eccleſia poſſunt plu
ra altaria conſecrari.ſcripſi ibi in.c.cum ſis.in quæſtione.& qd
ſi de altari viatico remouetur lapis à ligno, nunquid per hoc
eſt execratum,ſcripſi ibi in.c.lineis.in quęſtione.& quid ſi mu
lier prægnans ſepulta ſit in eccleſia nunquid debet ibi partus
forſam viuificatus,& non baptiſatus abſq; matris inciſione re-
manere.ſcripſi ibi in.c.conſuluiſti in quæſtione.& quid ſi Epi
ſcopus conſecrat,vel ſundat eccleſiam non aſsignata dote,nū-
quid tenetur eam dotare.ſcripſi ibi in.c.cum ſicut.in quęſtio-
ne.& qualiter eccleſia polluta,vel cemiterium pollutum per
inferiorem Epiſcopo poteſt reconciliari.ſcripſi ibi in.c.quia.in
quęſtione.& qñ eccleſia,vel cimiterium ſanguinis,vel ſeminis
effuſione polluta,vel polutum reconciliatione indigeat, vel
non indigeat.ſcripſi ibi in.c.ſi eccleſia.in quęſtione.& in dictis
Collec.Item vtrum emiſsio ſeminis facta in eccleſia,vel cemi
terio inter coniuges polutionem inducat.ſcripſi eo.tit.c.ſi ec-
cleſiam.li.vj.in.j.q.& qualiter,& à quo,& cuius authoritate,&
qñ ſeu quibus diebus.& qualiter eccleſiæ,vel cimiteria debeāt
conſecrari,vel reconciliari.& de quali ſanguinis effuſione hoc
intelligatur.& quid de baſilica,& quæ eſt differentia inter ec-
cleſiam,& baſilicam in quātum ad hoc.& quid ſi polutio ſit oc-
culta.& quid ſi vir ſanè mentis in eccleſia ſe occidat.& quid ſi
vulneratus in eccleſia ſanguinem colligit ne in terra cadat. &
quid ſi eccleſia,& cimiterium ſint contigua,nunquid vno po-
luto aliud cenſetur polutum.& nunquid ex ſepultura excōica
ti eccleſia ſit poluta.dic de his omnibus, vt ſcripſi in.d.c.ſi ec-
cleſiam.in.iij.q.& in.xiiij.quæſtionibus ſeq.ſi vis autem vide-
re quid circa iſtam materiam theologi ſentiant, vide fratrem
Io.in ſumma confeſſorum libro tertio titulo xxiiij.ſub rubri-
ca,aliâs rubricella de conſecratione eccleſiæ,vel altaris.q.xlvij.
& xv.quæſtionibus ibi ſequentibus.

Secunda pars.j.di.de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Modus conſecrandi.*

OMnes baſilicæ. Hic incipit ſecun-
da pars primę di-
ſtinctionis de conſe.in qua dicitur quòd cū miſ
ſæ celebratione debent eccleſiæ dedicari Io.de
fict.& notatur ꝙ hoc.c.ponitur.Bro.lib.iij.&
ibi incipit,vt eccleſiæ &c.& ibi non eſt,quod hîc præmittitur
huic dic communi eccleſiæ:ſed ibi tantum eſt,ſic vt deſtructę
eccleſiæ,vbi aut plures ſunt quàm &c.vt.j̃.ſequitur vſq; in fi.
& ſecundum hoc non erit.ver.ibi niſi autem &c.nec eſt ibi au
tem:ſed aut,& tunc eſt litera plana.item ſcias quòd iſtud prin
cipium huius.c.vſq; ibi,& eccleſiæ ſunt ibi.c.per ſe.& ibi eſt ti
tulus ex decretis euariſti Papæ.c.iiij.baſilicæ. quare dicantur
baſilicæ dixi.xlij.diſt.non oportet,miſſa,miſſa grecè,latinè in-
terpretatur interpellatio pro plebe.i.interceſsio pro populo.
eccleſiæ.olim.H.deſtructæ.ex toto:ſed nunc reparatæ.H.vbi
ver.reſtaurari.i.redintegrari in proprium locum deduci ſcdm
Papi.Epiſcopi.quia omnes baſilicæ &c.xvj.q.vij.omnes.pro-
uidus.procurat,præmeditatur rimatur ante uidet ſcdm Papi.

In gl j. in fine. adde de hac materia no. lxxv. diſt. c. j. vbi videas.
1 In glo. ſ. xvj. q. in fin. adde poteſt dici modus. i. † vt ad modum redigendum, & ſuperfluè ſi opus fuerit deſtruatur, ſicut & altaria. ſ. ea. diſt. c. eccleſia, vel altaria etiam ſi fuerint in charta te: ſed. H. dicit quòd non debet Epiſcopus deſtruere: quia ſic ſie ret contra iſtam literam. c. quia non inueniref ſic modus qualiter conſiſtere debeant ſecundum Lau. & hoc viſus eſt ſentire Io. de fi&. & hoc ex vi illius verbi conſiſtere. arg. opti. xcvj. di. c. vltimo. dic ergo quòd debeant ſic dimitti quouſq; prouideretur eis niſi locus ſit ex toto ſolitarius, & deſertus, & nulla ſit ſpes quòd deceterò inhabitetur Hug. de hoc etiam dixi. x. qõ. iij. vnio. in glo. quid ſi &c. Guid.

Tertia pars primæ di. de conſe.

DE locorum. Hic incipit tertia pars. j. diſt. de conſecrat. in qua probat magiſter per. v. capitula, quòd eccleſia ſine licentia Papę conſecrari non debet quod hodie non tenet Io. de fi&. In glo. argu. contra, xij. q. v. bonæ rei. adde ibi loquitur de fundatione hic loquitur de conſecratione & ibi, eccleſia. adde, & ſic intelligunt Hugo. Laur. & Io. de fi&. vel intellige de præcepto generali, ſic. lxxv. diſt. c. vltimo. cum ſimilibus.

SVMMARIVM.

1 *Præcipere quid ſignificet, & præcepti ethimologia, & eius effectus.*
2 *Locus deuotus quare dicatur.*

Præcepta Sunt quæ aut quid faciendum ſit, aut non faciendum docent pręcipere eſt imperare,
2 † præoccupare, iubere, & componitur præceptum ex præ, & capio, miſſio enim ante facta eſt ſecundum Pap. vel dic planius præceptum dicitur à pręcipio, pręcipis, quod eſt prę alijs capere: quia pręcepta prę alijs capienda ſunt ad faciendum eo quod homo tenetur ea perficere: vnde componitur, vt prædixi, vel pręceptum dicitur pręcedentis, ſiue pręcellentis ceptũ id eſt captum quia à ſolo pręcedente, ſcilicet pręcellente capitur à ſubdito ſecundum Polli. ad hoc. xxxij. qõ. j. integritas. & xxxiij. q. v. ſi dicat. & not. quòd præceptum dicitur à pręcipio, pis, & obligat ſemper, & ad ſemper vt colligitur. xxxij. q. iij. non licet. quia dic vt dixi de pœnit. diſt. v. in prin. an addi. extra de pæ. &c conſentiunt. in hoc, quòd eccleſia non debet conſecrari ſine ſpeciali licentia Papę, ſicut nec ædificari. H. eſſe. contineri in c. antiquis. H. non poſſe. i. debere. taliter. ſ. ſine licentia Papæ. H. quorum, ſcilicet nomina. conſecrabis. quia nondum erat conſecrata. Lau. firmata. i. facta conſecratione conuentũ clericorum, & laicorum. Guid. In gloſſ. id eſt frequentationis. adde ſic. xxiiij. diſt. c. præsbyteri. xvj. q. vij. ingentius. In glo. nõ dicit, ibi, notatis. adde. ſ. c eccleſia, & de hoc. ſ. de conſecra. eccle. c. propoſuiſti & in fine. adde ſub. quod olim fieri non poterat ſine licentia Papæ. ſ. c. eccleſia. ſicut nec hodie, ſine licentia Epiſcopi. ſ. c. nemo. & xviij. q. ij. quidam. Gul. In gl. id eſt Deo.
2 in fi. † adde vel dicit deuotum locum propter deuotionem habitatorum, quæ dicitur ſanctificare locum, vt. lx. diſt. c. multi. & not quòd ſecundũ. H. locus ſit Deo deputatus ex quo crux, ab Epiſcopo ibi imponitur, & per eum locus deſignatur. Gui.

Baſilicas. Non petitis. à ſede apoſtolica, nec. verſi. cum enim. verſi. nitamur. & bene. C. de legi. l. digna. ac fine. i. & cum. H. diſpendio. i. præiudicio concedamus, aliàs temerè. i. ſine cauſa, vel iniuſtè ſine ratione. H. his omnibus, ſcilicet Epiſcopis, & cæteris inferioribus ordinibus. refutare. xxiiij. q. j. rogamus. concordet. xij. di. c. j. viij. diſt. quæ contra. ſ. e. di. iij. celebritatem. poſuit. Matth. xvj. c. In glo. quaſi diceat in fi. adde, ſcilicet quando ipſi canones in ſtatu ſuo permaneant, & obtineant cum illa ceſſante ponatur ad idem. ſ. c. proximo. vnde hoc vult dicere quòd ius commune non abrogatur diſpenſatione prima queſtione prima maximum. nona. q. prima. ordinationes. Guid.

SVMMARIVM.

1 *Furtiuum quid dicatur.*

Certum. Dedicatum. i. fabricatum. ſ. c. præcepta. furtiuis. dicunt quidam quòd hoc dicit quoad ſe
1 qui authoritatem debuit præſtare, & nihil ſciuit: † ſed tu not. hic dici furtiuum, non ſolum quod ſit occultè: ſed etiam quod ſit ſpreta eius authoritate, qui eam imperari debet: nam & concubitus illicitus, licet palam fiat dicitur furtiuus. xxviij. diſt. de his, ſic. lxiiij. diſt. extra ſic, & vſurpatio dicitur furtiua. xciij. di. illud. ſimile. xciij. diſt. c. ij. ſed quia. ver. ſuorum. ſ. parentu. condidiſſe. i. ſepeliſſe. frater. ſub. ideò ordo legitimè, noueris miniſteria pręſtantia pro ſolennitate humanitatis, intuitur. i. pietatis. funeribus, & ſepulchris. i. mortuis ſepultis. H. quòd priora ſtatuta non maculet incompręhenſis. i. nominatis, pætitorio. i. petitione, vt de &c. In gl. & ita. ibi, locum. adde dicas quòd licet in aliquo loco ſit ſepultus aliquis ſine pontifice non propter hoc locus ſacer efficitur ſcdm Cañ. licet ſecus ſit ſcdm leges, & ſcdm Inn. qui ita no. extra de ſepul. c. pe. de hoc. xiij. q. ij. in eccleſiaſtico. In glo. ſi locus. ibi, celebrentur, adde ſub. contra illud quod habetur. ſ. e. c. j. &. ſ. c. ſiut. In glo. id eſt non ibi, Epiſcopo. adde aliàs Epiſcopo circa decreta quæ &c. In gl. argumẽ. quod. ibi, poſſunt. adde. xiij. q. ij. non æſtimemus. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Collectio quid ſignificet, & eccleſia quæ dicatur.*
2 *Quid non poßit conſtitui ſine ſuperioru authoritate.?*

1 Eccleſia. Collectio, † & ita continet paleas cum granis. ſ. ea. diſt. iiij. eſt vnitas. quandoq; dicitur eccleſia ſanctorum collectio. xxvij. q. j. nuptiarum. xxxij. q. iij. recurrat in fine. & not. quòd eccleſia dicitur conuocatio: quia veram continet eccleſiam, id eſt populum cõuocatum de quibus dicit apoſtolus ad Roma. quos vocauit, hos & iuſtificauit. & eſt figura quæ dicitur methonimia. ſ. cum ponitur continẽs pro contento, vel è contra apud Iudęos olim dicebaſ, & adhuc dicitur ſynagoga. i. congregatio: quia virga legis quæ erat dura, & aſpera populus ille venit, grex ex irrationabilibus pecorib⁹ congregabatur: ſed in catholicis dicitur eccleſia. i. congregatio: quia amore ſpirituſſancti populus iſte ad vnam fidem ad Dei iudicia ad Chriſti conuiuium conuocatur, vt audiat pœnas, & præmia futuri ſeculi, & percipiat corpus Chriſti, quę ecleſia dicatur catholica dixi. j. q. j. extra catholicam. & no. quòd hic loquitur cõtra ſciſmaticos, vel hæreticos, vel eos qui in gente aliqua ad fidem de nouo conuerſa eccleſias conſtituebant, ſine licentia Papæ inſtituetur, & vt ſic parochia, & col-
2 ligitur hic quòd corpus ſiue collegium ſine ſuperioris authoritate non poteſt conſtitui. ff. de col. illi. l. iij. C. de mono. l. vnica. ff. quod cuiuſq; vniuer. l. j. B. hiſpa. quãdo. i. quia, aliàs quin, & exponitur ſecundum. H. i. j. quando quid. iuxta. argumento. à maiori, dignior eſt enim eccleſia ex viuis lapidibus conſtructa, quàm mortuis. xij. q. ij aurum. Gui.

Quarta pars. j. diſt. de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Domus conſtructa an poßit conſecrari, vt eccleſia fiat.*
2 *Locus religioſus factus an poßit ſine authoritate mutari.*
3 *An Epiſcopus teneatur dotare templum,*

NEmo eccleſiam. Hic incipit. iiij. pars primæ diſtinctionis de conſecratione. in qua magiſter probat per duos canones, quòd nullus debet eccleſiam fundare ſine licentia Epiſcopi Io. de fic.
1 & dic fundat. i. fundare incipiat, ſiue ædificare, ædificet. † quid ſi quis aliquam domum ædificat in hoc propoſito nunquid poteſt in eccleſiam conſecrari, ſic argumento. ſ. e. vnicuiq;. ſicut Boniſa. templum idolorum dedicauit omnibus ſanctis, & tũc Epiſcopus, vel alius loco ipſius debet venire, & ibi crucem ponere, & locum Deo deputare, aliàs nulli licet eccleſiam facere. xxx:

re.xxx.diſt.ſi quis.extra ſecundum Hu.& Lauen.debet autem fundari eccleſia verſus ortum ſolis æquinoctialem non contra ſolſtitium æſtiuale,vel hiemale: ideò quia eccleſia quę militat in terris temperare ſe debet æquanimiter in proſperis, & aduerſis.xxiij.di.eccleſiaſtica ſecundum H.& Laur.veniat.& ſic not.quòd oratorij domum,ſine conſcientia diocœſis Epiſcopi,nemini licitum eſt conſtruere ad idem.xvj.qō.j.quicunq;. xviij.q.ij.quidam.j.reſpon.& legitur,& not.extra de priuileg. cum olim.ij.verſi.inſuper.vbi autem dubium eſt,an interuenerit authoritas Epiſcopi,vel ne,& locus ſit in ea forma eccleſiæ,quòd ibidem per ſacerdotes,& alios clericos publicè celebretur,prima facie præſumendum puto,quòd ipſa authoritas ſine licentia interuenerit,& omnia legitimè concurrerant,vt ſic debeat eccleſia iudicari,ſeu oratorium legitimè ędificatum arg.xxvij.diſt.quod interrogaſti.xx.qō.j.quem progenitores. xxvij.q.j.vidua quædam.extra de regula.vidua.extra de præſbytero bapti.c.vltimo.in fine.& adde quod not.Hoſt.in ſumma.de reli.domi.§.j.ver.videtur.& ver.dicitur autem.& de re-
2 le.§.j.ver.quid de ruſticis.† & ſi locus eſſet factus religioſus authoritate Epiſcopi ad diſſolutionem Epiſcopi ipſius pertinet, nec ipſius ſtatus ſine authoritate ipſius poteſt immutari extra de relig.do.de Xenodochijs,ſic etiam not.Inn.extra de donat. inter dilectos.deſignet.xxx.paſſus in circuitu,vel.xl.vt.s̄.xvij. q.iiij.ſicut antiquitus,& ante.ver.definiat.i definitiuè tradat, vel ad tradendum per publicum inſtrumentum ſe obliget ſolenniter.Hic enim intelligitur eſſe dos eccleſiæ, quæ Chriſto deſponſatur,& ſicut in carnali deſponſatione debet dos aſſignari,cum primo ille locus Deo deputetur,aliter eccleſia non debet fieri,nec aliter Epiſcopus debet eam conſecrare.j.qō.ij. placuit.xvj.q.vij.c.piæ mentis.c.ſi plures.H.& oneroſa.verſic. & poſteà.ver.In glo.j.ſacerdotium,ibi duo clerici.dic.i.rector & miniſter ad hoc.extra de vi.& hone.cleri.c.iij.ſic etiam loquitur decret.alleg.hic propoſuit.In glo.per ſe,ibi,alium. adde ſubau.ad hoc officium delegatum,hoc bene poteſt fieri per internuntium,ſicut videmus fieri in alijs.xxv.diſtinct. perlectis.ver.ipſe vice eius miſſarum &c.xxxv.q.vj.Epiſcopus.verſicu.aut eius miſſo &c.de conſuetudine,ita fit ſæpè ſecundum Hugo.& hanc ſententiam tenet etiam hîc Lauren. cuius fuit iſta gloſſ.& Ioan.de fict.In glo.quàm complere, ibi dicit.Baz. vbiq; adde ſub.& bene quod dic,vt not.extra eo.titu.cum ſicut.& ibi teneri.adde de hoc nota.s̄.j.qō.ſecunda.c.j ibi vide. & ibi in Epiſcopum.adde ſubau.dummodo ſine læſione ſua, & ſuæ eccleſiæ hoc facere poſsit,vt quia habet proprium,aliâs ſecus.cum delictum &c.xvj.q.vj.ſi Epiſcopum.extra de excep.
3 cum venerabilis.ſecundum Ioan.de fict.Guido.† Item quando Epiſcopus fundat, vel conſtruit eccleſiam non aſsignata dote,vtrum teneatur eam dotare. ſcripſi poſt Henricum de conſecratione eccleſiæ,vel altaris.c.cum ſicut.& vtrum impetrans ſe recipi in eccleſia,vel monaſterio teneatur probare habundantiam eccleſiæ,vel monaſterij,ſcripſi de præſumpt. dudum.in prima quæſtione.

Si quis. Baſilicam.Hic oſtendit qua de cauſa eccleſia eſt ædificanda,ſecundum Hug.oblatione, vel alio reditu eccleſiæ quantulamcunq; percipiat portionem.in cauſa ſua,olim.decima quæſtione prima.c.nouerint.Hug.conditione illicita,ſcilicet,nam hîc non remouetur,niſi illicitum tributum,id eſt illicitum pactum.

Quinta pars primæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Locus religioſus,& ſacer in quo conueniant.*
2 *Qualiter miſſa poßit cantari in loco non ſacro.*
3 *Miſſam audiens in templo non conſecrato, relicto ſacrato, vtrum peccet*

SIcut non alij. Hic incipit.v.pars primæ diſtinct.de conſecratione. in qua probat magiſter quod prius probauerat in prima parte, ſcilicet quòd nullus debet celebrare,niſi in ſacratis locis,niſi tẽpore neceſsitatis in quo poteſt celebrare ſub ara,vel tentorio non autem in domo Io.de fict.ſacrati.lxix.diſtinct. quoniam.
1 s̄.j.q.j.dictum.conſecratis locis.† locus religioſus,& ſacer habent ſe tanquàm genus,& ſpecies,tranſit enim in nomine ſpeciali,& dicitur ſacer qui remanet in generali,& dicitur religioſus ſicut adoptio tranſit in nomine ſpeciali.& dicitur arrogatio,& remanet in generali,& dicitur adoptio.ff.de adoptionibus.l.j.§.vltimo.ergo locus ſacer dicitur, & eſt religioſus: ſed non conuertitur:ideò in rubrica extra de relig.domi. dixit de relig.& non dixit de ſacris,vt ſub genere ſpecies comprehendere poſsit ſecundum Hoſtien.qui ita ibi ſcripſit in ſumma.§. j.taberna,tabernacula propriè dicuntur militum,vnde etiam contubernales dicuntur.ff.de verbo.ſignifica.tabernæ.&.l.ſequenti.Lauren.aut pro,id eſt ſacrificia, id eſt corpus Chriſti. offerre,id eſt conſecrare,ſanctius eſt.ſimile.xxxij.qō.iiij.ſicut Hugo.non habet,id eſt ceſſat lex vbi neceſsitas venit ſic exponitur.ff.de officio proconſulis.l.j.in gl.licet.& eſt ratio huius regulæ:quia neceſsitas eſt contraria voluntati. ff.quod metus cauſa.l.prima.& nullum peccatum,niſi voluntarium. xv.qō. j.§.ſed & hoc.&.c.illa ſecundum Goffre.ſic.j̃.ea.diſtinctio. iij. peruenit in fine.j̃.ea.di.v.diſcipulos.extra de furtis.ſi quis ſcriptum.deuter.xij.exo.vlti.in domibus.ſecunda pars videtur cõtradicere.j̃.c.j.& præmiſſæ. parti huius.c.ibi enim dictum eſt,
2 † quòd in neceſsitate non ſunt prohibita offerri in domibus. ſed hoc intelligitur cum in neceſsitate non habetur tabula cõſecrata,id eſt altare primum conſecratum quo caſu nulla neceſsitate cogente,debet miſſa cantari in domo non conſecrata vel in alio loco non conſecrato, vel aduerſatur quantum ad proximum.c.ſcilicet quod dictum eſt in omni loco, quaſi dicat quamuis dixerim in omni loco quem elegerit non tamen in domibus &c.niſi ſit locus religioſus,& ſubau.prædicta exceptio,ſcilicet niſi ſit neceſsitas quæ hoc fieri compellat ſecundum.H.nullatenus,licet vt.s̄.eo.c.j.&.j̃.eo.vnicuiq;.In.j.glo. ſed ſi.ibi,ſub diuo adde ſubau.dummodo ſit ibi,altare viaticũ conſecratum aliâs nulla neceſsitate licet ſecundùm.H.In glo. C.de ſenten.in fine.adde,& eſt argumentum,quòd ſi duæ ſunt
3 eccleſiæ,vna † quatum eſt conſecrata,pecco audiendo diuina in non conſecrata omittendo conſecratam.In glo.neceſsitas, ibi excuſat adde ita quòd eſt inculpabile iudicandum.xxx.q.j. ad limina.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Caſus quo miſſa poßit cantari in loco prophano.*

Miſſarum. Permiſerit.puta in domo non conſecrata
1 religioſa tamen,† de licentia enim Epiſcopi poteſt miſſa cantari in loco non conſecrato dum tamen haberetur altare viaticum conſecratum,aliâs etiam nec licentia Epiſcopi debet fieri.H.vnde dicit Lauren.permiſerit.dum tamen &c.ff.de arbitris.ſi cũ dies.§.ſi arbiter.ſed hic innuit ſecũdum Inno.quòd non licet celebrari niſi in locis conſecratis ſed hic ſecundum eum locus ſacer appellatur altare viaticum conſecratum ab Epiſcopo,& hoc ipſe Inno.not.extra de conſecratione eccleſiæ.ad ſi ſine audacia concedatur iſte eſt extortus intellectus,vt patet.s̄.eo.c.proximo.&.j̃.eo hic ergo, &.c. nullus præsbyter.&.c.concedimus. vnde non recedo à dicto Hug.& ad hoc facit opti.quod no.in prædicto.c.concedimus. in gloſſa prima.& adde quod dixi ſupra eodem titulo primo. in fine.vbi vide Guid.

Eccleſia. Hoc.c.etiam habetur xvj.quæſtione prima. c.eccleſia.vbi de hoc.

Hic ergo Locus eſt agnoſcere in qbus locis vult Deus ſibi ſacrificium,& officia eccleſiaſtica agi.i. celebrari,quoniam in &c.& hic eſt congruus ſenſus huius literę ſcdm.H iuſſerit.i.permiſerit ita tamen ꝙ habeatur tabula conſecrata ſcdm.H.regulariter.i.canonicè.H.tenente.i.poſsi-

in ſecunda quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Ob quid dentur Epiſcopis eccleſiaſtica beneficia.*
2 *De diuo Thoma hyſtoria.*
3 *Quare fit reconciliatio, & quædam de conſecratione quæſtiones.*

Eccleſijs. Conſecratio, ſed reconciliatio debet adhibe
ri ab Epiſcopo. extra de conſecra. eccle. vel
altaris. c. aqua. quo caſu Epiſcopus non habebit ſumptus cum
hoc cautum non ſit iure, nam ideò ſunt ei redditus eccleſiaſtici
1 deputati &c. de vi, & honeſta. cleri. ab omni. † Item ideò ha-
bent beneficia eccleſiaſtica. vt ſubeant onera in authen. de mã.
princi. & ita ſentit Vin. extra de offic. ordi. conquærente. &
adde quod dixi. x. q. iij. cauendum. ſanguinis humani, & violẽ-
ti etiam ſancti effuſione de hoc dicit vt. ſ. c proximo. in gloſſ.
ſequen H. effuſione. i. ſanguine effuſo propter homicidium, &
idem eſt intelligere, & ſi ſanguis eſt effuſus per rixam, vel con
tentionem quamuis homicidium non ſit ſequutum: ſed quidẽ
ſi quis ibi interficiatur, ſine ſanguinis effuſione dicit. H. quòd
eccleſia reconciliabitur, propter horrorem facti criminoſi ar.
ad hoc. ſ. c. proximo. ibi ſi homicidio. quid ſi quis extra percuſ
ſus intra eccleſiam fugiat, & ibi multum ſanguinis effundat, &
moriatur dicit Hug. non obeſt: quia non fuit factum homici-
dium in eccleſia. quid ſi quis intra eccleſiam vulneretur: ſed
extra eccleſiam moriatur dicit Hug. oberit: quia in eccleſia vi
detur factum homicidium, & idem ſentit Lauren. ſ. c. proxi-
mo. dicens quòd hæc quæſtio ſoluitur. ff. ad legem Aquil. huic
ſcripturæ. §. j. vbi enim, vel quando vulnerat quis tunc interfi-
cit ſecundum Lauren. quid ſi quis ſuper tectum eccleſiæ occi-
datur. dicit Hugo. non videtur obeſſe: quia extra eccleſiam vi
detur homicidium factum. quid ſi quis in eccleſia caſu moria-
tur per ſe dicit. H. non videtur obeſſe: quia non eſt ibi homici
dium. quid ſi lapide, vel ligno cadente quis in eccleſia occida-
tur dicit. H. non obeſſe: quia non eſt proprium factum homici
dium: ſed quid ſi ſanctus vir in ſua eccleſia occidatur, ſicut &
2 ſanctus † Thomas olim Archiepiſcop⁹ Cantuarien. fuit in ec
cleſia ſua occiſus, dicit Hugo. ſ. c. proximo videtur quòd eccle
ſia pro quolibet homicidio ſit reconcilianda. ſi enim ratione
delicti eſt eccleſia reconcilianda, vbi iniquus occidatur mul-
tò magis vbi iuſtus: crimnoſius eſt enim occidere virum ſan-
ctum, quàm iniquum. xxiij q. v. ſi non licet. locus verò vbi ap-
paret veſtigium ſanguinis ſancti non eſt abluendus: ſed clau-
dendus, & cuſtodiendus. Alij dicunt quòd eccleſia non eſt re-
concilianda in hoc caſu: quia ſanguinis ſancti effuſio eccleſiam
non polluit: ſed ſanctificat quod verum eſt de ipſo ſanguine:
ſed eius effuſione, & actione eccleſia polluitur, & eget reconci-
liatione ſecundum Hugo. vnde dicit Auguſt. quòd in hoc caſu
eccleſia polluta eſt. & pro hac conſecrata. ver. B. li. iiij. ſanguia
ibi videas. argu. contra in eo quod legitur, & notatur quòd ſi
contingat eccleſiam pollui cemiterium ſi contiguum ſit idem
intelligitur eſſe pollutum: ſed non ſic in caſu conuerſo vt extra
libro. vj. de conſecratione eccleſiæ, vel altaris. ſi eccleſiam. ibi
videas. pollutæ: quia intelligunt hoc tantum quando famoſum
3 eſt, & fortè non male ſecundum id quod dixi. ſ. c. proxi. † fit
enim reconciliatio vt loca ſacra habeantur in maiori reueren
tia, & vt peccatores de peccatis ſuis confundantur, & corrigã-
tur, quæ cauſa ex quo neſcitur locum non habet, niſi quoad il-
los, qui peccauerunt: quia eccleſia nõ iudicat de occultis extra
de ſimo. ſicut. in fine. & c. tua. in fine. ſed ſi veritatem conſidere-
mus, quæ ſancta ſunt per talem pollutionem coinquinari non
poſſunt. xv. q. vlt. c. vlti. extra de coha. cleri. noſtra. ſecundum
Hoſti. qui dicit ſecundum hoc intelligendum quod ipſe no. in
ſumma. de conſecra. eccle. §. & an ſit. ver. & hoc quod. & de pœ,
& re. §. in quo tenetur. verſi. quòd ſi quis tibi. & hoc ipſe Hoſt.
not. extra de conſecra. eccle. c. ſi. qui hoc clarius aſſeruit extra
de adult. ſignificaſti. & hanc ſententiam tenet is, qui gloſſauit
ſummam Rai. rubrica de ſacramen. ite. vel non. §. poſt prędicta
in gl. magna in ſi. fuit etiam ſententia Din. & P. de qui de hoc
no. extra de conſecra. eccle. c. vltimo. ſuperius. ſubaudi, & pro-
pter alias quas canones excipiunt ſecundum Hugo. In glo. pro
maiori. in fine adde ita & altare, & ideò non eſt contra. B. Lau.
vt not. ſ. c. proximo. In glo. per coitum. in fine. adde idem ſen
tit hic Lauren. ſed Io. de contra cum litera indiſtinctè dicat,
cuiuſcunq; ſed malè dicitur ſecundum H quia non eſt ibi for-
nicatio, vel adulterium. ſ. c. proximo. Guid. In quibus autem
caſibus eccleſia, vel altare conſecrari, vel reconciliari debeat. &
qualiter Epiſcopus reconcilians debeat procurari & vtrum
ſi ſanctus in eccleſia occidatur reconciliatione opus ſit. ſcripſi
de conſecra. eccle. vel alta. propoſuiſti in tribus quæſtionibus.
& ſpecialiter quando eccleſia, vel cemiterium ſeminis, vel ſan
guinis effuſione ſit polluta, vel pollutum reconciliatione indi
geat, vel non indigeat. ſcripſi eo. ti. c. ſi eccleſia. in quæſtione.
& quid ſi de altari viatico remouetur lapis è ligno nũquid per
hoc eſt exſecratum, & execrandum. ſcripſi eod. titu. c. lineis. in
quæſtione. Item vtrum Epiſcopus conſecrans, vel fundans ec-
cleſiam ſine dote ipſam dotare teneatur. ſcripſi eo. titu. c. cum
ſicut. in quæſtione. & qualiter ſacrum, ſeu religioſum trahat
ad ſe non ſacrum, ſeu non religioſum. ſcripſi eo. tit. c. quod in
dubijs. in quęſtione. Item qualiter eccleſia, vel cemiterium pol
lutum per inferiorem Epiſcopo poſsit reconciliari. ſcripſi eo.
titu. c aqua. in quæſtionę. & quid ſi quis in eccleſia interficia-
tur ſine ſanguinis effuſione. hic videas per Guid. & in his, quæ
ſcripſi in prædicto. c. ſi eccleſia. in quæſtione.

Agapitus. Sacrilegijs. hoc dicit propter illum ſacrile-
gium, & in odium eius. ſ. j. q. iiij. eccleſia.
H. ſabulis i. orationibus. H. aliud, ſcilicet conſecrando in for-
ma eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Duæ quæſtiones de conſecratione eccleſiarum.*
2 *An eccleſia poſsit reconſecrari?*

De fabrica. Reſtauranda eſt ſub an & ſi. ver. hæc eſt
1 † ſecunda quæſtio: nam huic apoſtolico
factæ fuerunt duæ quæſtiones, prima fuit an eccleſia conſe-
crata quondam denuo debeat conſecrari ſi fabrica eius diru-
pta fuerit. & iterum reparata. Iſta ſecunda quæſtio fuit an ec-
cleſia conſecrata ſi de altari reliquiæ oblatæ fuerint, & iterum
debeat conſecrari. primæ quæſtioni reſpondeo, quòd non de-
bet iterum eccleſia conſecrari: ſed cantari debet ibi miſſa, &
erit illa loco conſecrationis. & huic ſecundæ reſponſions di-
cens quod reliquiæ debent ibi poni, & eccleſia i. altare vnde fue-
rant oblatæ de nouo conſecrari ſecundum. H. & . B. brix. po-
nit ergo primo quæſtiones, & poſteà ſubijcit ſolutiones loco
i. altari. Hug. nihil. vet.. reſponſio primæ quæſtionis ſecundum
H. iactetur, quaſi dicat. nihil nocet eccleſiæ ſi aqua exorcizata
nõ ſpergitur per eam bonum eſt tñ, & honeſtum, vt talis aqua
ibi ſpargatur. ſ. e. ſi motum. H. Laur. ara. i. reliquę ſanctorũ per
quas certum eſt ſpiritum ſanctum eſſe cuſtodem baſilicarum,
& habitatorem non ponitur. i. de nouo non collocantur in al-
tari, quod ſi fieret oporteret ſaltem altare conſecrari, vel ara non
ponitur. i. altare non de nouo erigitur: quia non fuit motum,
quod ſi fuiſſet reconſecraretur ara, & altare dicitur Dei cœli, ara
falſorum Deorũ, & infernalium, vel altare quaſi alta res, vel al
ta ara quãdoq; indifferenter ponitur: ſed propriè altare in quo
ſacerdos incenſum adolebat, ara. i. plana, vel ab ardore dicitur:
quia in ea ſacrificia ardebant. H. celebritatem. i. celebrationem
H. tenetur. aliâs tantum. i. ſine aſperſione aquæ. H. totius. ſcili-
cet quoad eccleſiam, & altare ſecundum. H. ſi verò. ver. In glo.
dimiſſa in fine. adde ſubau. vel altaria deſtructa de vtroq; enĩ
intelligi poteſt. In gl. j. obtinere. in ſi. adde. s. reconciliationis. In
gl hoc intelligitur. ibi ſeparari. adde ſicut ſucceſsiue particula-
2 tim deſtruebantur ſecundum. H. qui quærit hîc. † quid ſi eccle
ſiæ conſecratę in longitudine, vel latitudine, vel altitudine ad-
ditur reſpondeo non reconſecrabitur: quia ſacrum trahit ad
ſe, non ad ſacrum extra de conſecra. eccle. vel alta. c. iij. ſed aqua
exorcizata aſpergatur ſecundum Hug. & ibi, ſecundum eum.
adde alij contra vt not. ſ. ea eccleſia. & ibi comparatur. adde
hæc ſolutio non videtur bona per id quod habetur. ff. quibus
mod. vſusfr. amit. qd tamen. §. in viuarijs. & ideò dic vt dicitur
ſequitur ſecundum Io. de fict. & ibi eccleſiam. adde hîc videas,

quod not.vij.q.j ſicut vir.in glo.ergo eccleſia.In glo.j.aſperſio
nis.add de iſta glo.decita eſt ſed ita ponit Laur.ſanctificationis.
i.conſecrationis ſolennit item,& totius eccleſiæ.B.ſecundum
H dicit altaris tantum,alij dicunt in gloſſ.ſequitur ſecundum
Lauren.Guido.

Octaua pars.j.diſt.de conſecra.

NVllus. Hic incipit.viij.pars primæ diſt.de
conſecratione in qua probat magi-
ſter quid iuris ſit de oratorijs,in quibus mortui
ſepeliuntur.& probat per.xj capitula quòd nul
lus debet per ſe ponere altare,nec celebrare in
oratorio,ſine Epiſcopi licentia.Io.de ſic.& hactenus egit de
conſecratione eccleſiarum.ſed quia eccleſia non poteſt eſſe ſi-
ne altari:ideò ſubijcit tractatum de altaribus.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter debet conſecrari altare.*
2 *Sacra,aut prophana ſi deſtruantur amittunt priuilegia.*

Placuit. Ab Epiſcopis.nota quòd ſicut altare non de-
bet conſecrari niſi ab Epiſcopo, ſic nec debet
execrari,nec deſtitui,niſi ab Epiſcopo,vel ab alio eius manda-
to ſecundum Hug.& hîc adde quod not.xvj.q.vij.& hoc in gl.
atq.quòd &c.fieri,ſine ſcandalo.H.namq; ſi autem,ver.oomi-
nò.verſi.probabiliter,id eſt ſolenniter.Laur.ver.In.j.glo.in ſi-
ne.adde dicit.H.ex hoc.c.habetur.quòd altare non debet con-
1 ſecrari,ſine reliquijs.† ſi autem aliter actum fuerit,altare con-
ſecratum erit ſcdm ipſum:ſed hoc non debet fieri ſi aliter po-
teſt eſſe:ſed credit quòd reliquiæ non ſunt de ſubſtantia con-
ſecrationis eccleſiæ,vel altaris,& ideò non minus conſecrabi-
tur eccleſia,vel altare,ſi illę non habentur.Quidam loco reli-
quiarum ponunt corpus domini quod laudatur,& debet fieri
etiam ſi habeantur reliquiæ.ſed ſine hoc conſecraretur eccle-
ſia,& altare ſecundum.H.qui ita not.ſ.e.de fabrica.in fine.ſed
contra hoc videtur notari.ſ.e.eccleſias.In glo.niſi eſſent.ibi,
&c.ibi videas quod dictum eſt de corpore Chriſti.Commu-
niter tenēt Doc.antiqui quòd hoc innuit liber pontificalis ſe-
cundum Hoſtien.qui dicit quòd conſuluit dominum Inno.ſu
per hoc qui habito conſilio peritorum reſpondit ei contrariū
& hoc notatum fuit in exo.xxvj c.&.xxxvij.c.vbi præceptū
fuit quòd de lignis ſechim,quæ ſunt imputribilia ædificare-
tur archa domini.& Salomon fecit altare aureum,& hoc ipſe
Hoſtien.no.in ſumma.de conſecra.eccle.§.& qualiter.verſi.di-
cunt etiam &c.& hoc etiam not.j.e.altaria.quòd bona fuerit
reſponſio eſt ar.j.e.diſt.ij.iij.illo.&.c.non iſte.&.c.panis,& ca-
lix,vbi patet quòd corpus Chriſti eſt cibus animæ.Item quia
non debet ſeruari niſi ad opus infirmi,vt patet in eo quod legi
tur,& not j.e.di.ij.tribus gradibus,& non debet poni ad aliū
vſum quàm inſtitututum fuerit non debet comedi.j.diſt.ij.ac
cipite.cum ſimilibus.vbi dicit accipite,& comedite.non di-
xit accipite,& ſeruate,ſiue recondite ad idem.j.ea diſt.ij.com
perimus.extra de cele.miſſ.ex parte.ſed legitur,quòd Leo Pa-
pa dedit partem corporalem,& euchariſtiam in dedicatione
eccleſiæ pro reliquijs.In glo.argu.originem.ibi ſpectandum.
2 adde de hoc plene not.extra de elect.dum.i.Guid.† vtrum au-
tem ſi eccleſiæ,vel ciuitates,aut alia loca ſacra,vel prophana
deſtruantur,vel ad alia loca transferantur amittant ſua priui-
legia.ſcripſi de no.ope.nun.c.cum ex iniuncto.in prima quæ-
ſtione,& in duabus ſequentibus.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter conſecratio fieri debeat.*
2 *Fœmina prægnans mortua,an poſſit in loco ſacro ſepeliri.*

Eccleſiam. Paganus,vel alius infidelis ſepultus, nec
inde adhuc eſt extractus.neq;.verſic.ſed.
1 ver.mandauit.quòd in hoc.c.& ſequenti.ſic intellige † cum ec
cleſia debet conſecrari, prius pauimentum eſt mundandum,
& ſi ſint ibi corpora infidelium euellantur ſecundum Hug.&
patet hîc quòd corpus excommunicati mortui execrat eccle-
ſiam,vel cemiterium ad idem.j.eo.c.proximo.& extra de con
ſecra.eccle.vel altaris conſuluiſti.Moltò fortius igitur execra-
tur.vbi ipſa conſecratio tranſit,& perficitur per os,& manus
excommunicati arg ff.qui teſta.facere poſſ.domitius quod ve
rum eſt ſecundum Hoſti.qui de hoc plene not.in prædicta de-
cretali conſuluiſti.& ibi videas:nam ibi dicit quòd in hoc caſu
eccleſia eget reconciliatione.In.j.gloſſ.ibi,quidam.adde vt.B.
2 hiſpa.&.H.qui not.hîc quòd ſi talis fœmina moriatur etiam
partu viuo licitè portatur in eccleſiam,& licitè ſepelitur in ce
miterio de hac materia plene not.Hoſt.in ſumma.e.tit.§.& an
ſit.verſi.quid ſi mulier prægnans &c.vide ibi no.Goff.in ſum-
ma.in fine.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Tabula lapidea,an poſſit conſecrari.*
2 *An ſine veſtimentis poſſit miſſa celebrari.*

Concedimus. Vt hoc,vt non ſuper fluat non de-
bet hîc eſſe,vel poteſt legi pręficit,
& erit exemplificatiuum,& coniungitur cum verbo à Nor-
manis &c.ſecundum.H à Normanis.lv.diſt.lator.vij.q.j.ſciſci
1 taris † tabula lapidea quæ conſecrari non debet niſi habeat ca-
ſulam,de capſula autem illa cui compaginatur tabula illa non
refert vtrum ſit lignea,vel lapidea,vel de materia alia ſolida.
altare autem lapideum ſignificat Chriſtum iuxta illud petra
autem erat Chriſtus.j.ea.diſt.ij.re vera.vnde denudatio alta-
rium die paſſionis dominicæ ſignificat quòd diſcipuli eo reli-
cto omnes fugerunt Ro.do.permixtius.hoc verbum ſuper-
2 fluit in itinere.ver.cætera.† ſed nunquid ſine veſtibus officio
miſſæ deputatis poteſt confici corpus Chriſti.Credo quòd ſi
fiat verum erit ſacramentum,licet grauiſſimè peccet qui hoc
fecerit ſcienter ſecundum.H.Rodo.pertinentia.vt hoc melius
intelligas ſcire debes,quòd in concilio remen.c.iiij.ſtatutum
fuit,vt null⁹ pręsbyter abſq; amictu,alba,& ſtola,& fanone,&
manipulo,& caſula nullaten⁹ pręſumat miſſam celebrare,nec
vnquàm præsbyter his indutus extra eccleſiā exeat: quia hoc
lex diuina prohibet,vt Ber.li.ij.c.vt nullus præsbyter.In gloſ.
ad quid.ibi,tecta.adde vel dic quòd capella pro eccleſia dicta
cta eſt quaſi capiens laos.i.populum,vel laudem,vel quaſi cam
pana:quia paucos capiat ſecūdum Pap.de hoc etiam dixi.xvj.
q.j.plures.Guido.

Altaria.j. In glo.j.ibi,in exodo.adde.xxvj &.xxvij.c.&
ibi,de auro.adde.ij.paralipo.iiij.c.& ibi, fit.
adde hoc verum eſt:nam eſt de appreſſe.& ibi,petra.adde j.e.
diſt.ij.re vera.& in fine.adde geñ.c.xiiij.& hæc antiphona,ſci-
licet erexit Iacob &c.cantatur in conſecratione altaris.In glo.
ſ.xij.in fine.adde,&.j.diſt.proxima.inſtitutio per hęc iura p-
batur quòd quandoq; ſubditi deuiant à conſuetudine eccleſię
metropolitanæ in diuinis officijs,tunc Archiepiſcopus eſt or-
dinarius iudex etiam ſubditorum ſuorum ſuffraganeorū, qđ
dicit Hoſt.intelligendum quando non habent certam conſue
tudinem,vel habent turbatam:nam tunc recurrendum eſt ad
conſuetudinem metropolitanæ eccleſiæ extra de cenſi.ſuper
eo.extra de ſpon.duo.per tuas.alioquin non ſunt vnius eccle-
ſiæ conſuetudines aliorum contraria conſuetudine ſubuerten
dæ.xij.diſt.illud.in fine.& hoc not ipſe Hoſti.in ſumma.de of-
fi.ordi.§.quòd pertinet.ſub.§.ſunt autem.ver.officium varium
&c.Guido.

Vnicuiq;. In gl.j.ibi non licet.adde.i.non poteſt.inſti.
de re diui.§.ſi quis.verò.In gl.ibi, neceſſita-
te.adde.ſ.e.c.i.iuxta finem.&.c.ſicut.& ibi Epiſcopi, adde ad
hoc.ſ.ea.diſt.miſſarum.& de hoc habetur.ſ.e.concedimus.in
gl.id eſt oratorijs.Guid.qualiter autem fugiens ad eccleſiam
debeat eius immunitate gaudere.ſcripſi plenè de immu.eccle.
c.eccleſiæ.in.j.q.& in.xviij.quæſtionibus ibi ſeq.

Si quis. Ordine.i.de conſenſu Epiſcopi,vt.j.ſequitur.&
not.ſ.e.vnicuiq; paſcha.ver.cæteris.hoc quā-
tum ad ciues.j.di.ij.nulli.B.hiſp.ver.clerici.verum.lus, vel in
alijs,niſi

alijs niſi de licentia Epiſcopi. argu.xvj.q.j.quicunq;.&.qõ.v.ſi quis Epiſcoporum.Bern.biſpa.Gui.

Nona pars.j.diſt.de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Quibus ex cauſis templa de loco ad locum mutari poßint.*

TRibus ex cauſis. Hic incipit nona pars primæ diſtinctionis de conſecra.in qua loquitur magiſter de tranſlatione reliquiarum, & eccleſiarũ lo.de fict.& ſic cootinuatur nam.ſ.proxi.c. dictum eſt propter difficultatem ad parochiam accedendi ora torium poſſe fieri extra parochiam:ſed quia quandoq; hac,vel ſimili cauſa,ſeu neceſsitate eccleſiæ tranſmutantur de loco ad locum ideò cauſas ſubijcit ex quibus licet eccleſias traoſmutare.vnde ſecundum Hug.notula habetur hîc,† quibus ex cau-
1 ſis eccleſiæ de loco ad locum poſſunt mutari vnico.c.oſtendit de hac notula hîc ponit etiam Laur.loca ſanctorum.i.eccleſiæ nominibus ſanctorum intitulatæ.prima.ver.perſequutorum. vij.q.j.temporis,& expone perſequutio. i. inſeſtatio eorum, per quos eſt neceſſe illam eccleſiam relinquere.H.ſecunda.ver. difficultas:quia difficile eſt,ibi eſſe ſecundum Hug.tertia.ver. malorum.de quorum conuerſione,& pœnitentia deſperatur. vij.q.j.ibi.H.Guid.

SVMMARIVM.

2 *Qui reliquias ſurripuerit an ſit ſacrilegus.*

Corpora. Quia.ſ.c.proximo dictum eſt quòd eccleſiæ trãſferri poſſunt ne crederet aliquis poſſe transferre eas aothoritate propria,ideò ſubiungit iſtud.c.in quo oſtendit quòd eccleſia non poteſt transferri ſine conſenſu Papæ,vel Epiſcopi:ſed verum eſt quòd ooo loquitur expreſſè de tranſlatione eccleſiæ:ſed reliquiarum per quam intelligitur,quòd conſequens tranſlato eccleſiæ,vode hîc conſueuit eſſe talis notula cuius authoritate eccleſiæ debeant transferri, oſtendit in hoc.c.ſecundum.H & P. de San.ſynodi.i.clericorũ maioris eccleſiæ,qui alij dicuntur concilium, vt.xij.q.ij. placuit.P.& H.In glo.id eſt,Papæ adde.ſi verò dicatur.principis i.regis,vel imperatoris localiter intelligitur, ſcilicet vbi non poſſet hoc eſſe ſine ſcandalo,ſi fieret ſine concilio principis,& ſpecialiter de eccleſijs quarum eſt patronus ſecundum Hugo.
2 † quid dicemus de eo,qui furatur reliquias ad hoc dicit Laur. dicerem enim committere ſacrilegium niſi cum ſint apud ſarracenos,videtur autem quòd non committat furtum io re ſacra.C.de furtis.ſi nondum:nam ſacrilegium committitur, & non furtum.ff.ad legem Iul.pecul.diuus.ff.de pœ.aut facta.§. locus.ſed iure canoni.credo eum furtum committere: quia vnum noo excludit aliud.xxiij.q.iiij.quid ergo.& adde, & videas quod dixi.xvij.q.ioj.quiſquis.Gui.

Decima pars.j.diſt.de conſecra.

LIgna. Hîc incipit.x.pars primæ diſt.de cõſecra.io qua probat magiſter per ſex c.q̃ ligna vetuſta eccleſię,& alia veſtimenta eccleſiæ,& ornamenta non debent redire ad humanos vſus.lo.de fict.dedicare. maximè idem enim videtur ſi non fuerit dedicata argu.ſ.c. proxi.Ber.hiſpa.& idem not.Laureu.vel ligni.ver.in laicorũ. ver.debeat hoc propter reuerentiam eccleſiæ ipſa enim ligna non ſunt ſacrata In glo.noo tamen in fine.adde id eſt colecidis de hoc legitur,& nota.xiij.q.j.§.ad hoc.ver.conſtitutis &c.

SVMMARIVM.

1 *Palæ quæ dicantur,& eius ethymologia.*
2 *Quæ non debent verti in vſus proprios.*

1 Altaris pala. † Palæ dicuntur veſtimenta altaris,ſcilicet ſyndones & corporale quæ quia ſunt quadrangulæ,ideò dicuntur paleæ à quodam muliebri pallio quadragulato:quia pala dicitur,ita dicit.H.P.cathedra. in qua ſedet ſacerdos indutus veſtibus ſacerdotalibus.velum.pannus eſt qui pendet ſuper altare,vel cortinam.H P.& quod dicit hîc,de cathedra,& de candelabro,& velo,intellige quæ cohærent ipſi altari:nam illa religioſa ſunt ſicut pali vineę ſi ab ea ſeparentur,& reponantur,vt iterum vineę ex eis reparentur, pars vineę intelliguntur.ff.de acti.empt.l. fundi.in fine. ſecus ſi pali aptentur,vt in vinea ponantur. vt in eadem lege idem, qđ dicit de iſtis,idẽ intelligas de omnibus alijs.ſ.lapidibus, vel cementis:nam vbi eſt eadem ratio debet idem ius eſſe.ff.ad legem Aquil l.illud. Laur.incendio.ad modum chriſmatis veteris.ĩ.di.uj.literis.† hic eñ noo debet tranſire in proprios vſus clericorum,vel Laicorum,& hoc verũ eſt de his,quæ fiunt ſpeciali benedictione conſecrata ſiue in talibus vſibus deputata, cum effectu.i.ita quod habetur in vſu altaris,aliâs licet hęc intentio eſt oblatum.ſ.q̃ eſſet io vſu altaris hoc licitè aſſumitur in communes vſus,& propriorum clericorum,& laicorum,& talia licitè venduntur etiam laicis,& donantur ſicut fit cotidie de candelis,& alijs oblationibus,peccat tamen ſacerdos: quia videtur fraudare votum offerentis ſi ad hoc,vel illud officiũ obtulerit illud:ſed quoad Deum nihil nocet ei cui datur ſecundum Hug.Guido.

SVMMARIVM.

1 *An poßit omitti veſtis,& quid denotent veſtes.*
2 *An poſt diem iudicij ſint veſtiti homines.*

1 Nemo. Per ignorantiam in.j.gl.in fi.† adde de Epiſcopis,& ſacerdotibus planum eſt,quòd induũtur ſacris veſtibus ſui ordinis.In alijs clericis credo quòd poſſet fieri,licet aliquando omittantur propter paupertatem: ſed in Epiſcopis,& de ſacerdotibus non eſt omittendum:nam veſtes ſacerdotales ſignificant virtutes,& ipſorum bonorum opera. xliij.di.c.j.cum quibus præ ceteris ſunt repręſentandi dño qđ ergo in hoc.c.dicitur.intelligitur de laicis, vt qui vim eis vti non poſſunt,nec mortui vtantur.argu.xxiij.q.ij.ſanè.Laici tamen mortui alia veſte induẽdi ſunt.ſ.de cilicijs in ſignum pœnitentiæ.ſ.vt tali veſte repręſentant inſignia pœnitentiæ, ci-
2 nis enim,& cilicium ſunt arma pœnitentiæ.† ſed ſi quæras,an homines poſt diem iudicij ſint veſtiti,videtur ex quo mortui veſtiuntur,& quia ſemper angeli appareot veſtiti,& Chriſtus in transfiguratione veſtitus apparuit ecõtra videtur quòd debeant eſſe nudi: quia in eadẽ forma erimus in qua fuit Adam ante peccatum,& etiam in meliori:ſed ante peccatum nudus fuit ergo poſt diem iudicij nudi erunt homioes quod credo verum eſſe:quia tunc nulla deformitas erit in corporibus beatorum quam oporteat tegi,& hæc,quæ fiunt mortuis fiuot in figuram,omnes enim debent ſepeliri aliqua veſte induti, ad oſtendendum,quòd indumento virtutum,& bonorum operum veſtiti ſunt repræſentandi domino.P.& Hug.vtrum homines poſt diem iudicij eruot veſtiti,de quo tetigi.ſ.ſcripſi de pœni.& remiſ.cum ex eo.in prima.q.

In ſancta. Sacra vaſa,id eſt calix,& patena contractentur.miniſtrando.H.ne.ver.pereant.id eſt pẽnatur,& flagellantur.H.iuſti.Ioſue. vij.numeri.xvj.ſ.vij.qõ.j. deniq;.In glo.j.pœnam.ibi æternaliter.adde de hoc ſatis nota. ſ.j.q.iiij.io ſumma.& in fine.adde ſed contra.xj.q.iij.illud.vbi dicitur quòd Deus nulli inuito ingerit pœnam:ſed expone,vt ibi dicitur.Guido.

Vndecima pars primæ diſtinctionis de conſecratione.

VAſa quibus. Hic incipit.xj. pars primæ diſtinctionis.de conſecratione in qua dicitur quibus calicibus, & corporalibus celebrare debemus.lo.de ficto.& oſtendit hoc per tria capitula:nam ſupra de va

ſis,& vtenſilibus reuerenter vtendis generaliter docuit nunc autem pertractat quod dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Quæ denotentur per calicem,& corporalia.*

1 Conſulto. In glo.ideo.in fine.† adde dicas quòd corporale ſignificat eccleſiam,& illud ſupponitur calici:quia Chriſti compaſsinnem eccleſia non deſinit mutari,corporale enim multo labore candidatur, & eccleſia multo labore Chriſto conformatur. Item corporale ſignificat ſyndonem in qua corpus Chriſti fuit inuolutum,vt innuitur.ĩ.de lino autem ideò fit corporale:quia ſicut linum multis tonſionibus ad cãdorem deducitur,ita eccleſia per illud ſignificata,quæ per Chriſti corpus intelligitur multis paſsionibus,& preſſuris ad candorem vitæ æternę perducitur,& ideò etiam corpus Chriſti per illud ſimiliter ſignificatum per multas tribulationes venit in gloriam ſecundum.P.H.Gui.

Duodecima pars primæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter miſſa venerit in vſum,& à quibus aucta fuerit.*

IAcobus. Hìc incipit.xij.pars primæ diſtinctionis de conſecratione.& in hac parte ponit magiſter à quibus miſſa fuit compoſita,& ſic continua de altari erigendo,& conſecrando,& de vaſu eius præſertim in quibus euchariſtia conficitur multa hucuſq; magiſter diſſeruit:verum quia altare ad aliud non erigitur niſi vt ibi miſſarum ſolennia celebrantur,nec etiam euchariſtia eſt conficienda,niſi in celebratione miſſarum,ideò hìc magiſter per.vij.ca-
1 pitula ſobiungit de miſsis.† & qualiter miſſæ à ieiunijs ſunt cantandæ,& quoties io die debeat celebrari ſecundum. H. & Pe.In glo.id eſt ordinem.ibi,miſſæ adde,ſcilicet quantum ad ſecretam quam Iacobus inſtituit,& baſilius quædam addidit. qui longe poſt eum fuit ſcilicet in tempore Iuliani apoſtatæ. Ber.hiſpa.& ibi,alij alia adde ad huius dicti declarationẽ nota diligenter quòd miſſa olim non cum tanto apparatu,nec cum tanta ſolennitate cantabatur.primo enim ab apoſtolis dicebãtur illa verba tantum in celebratione miſſæ quæ dominus dixit hoc eſt corpus meum.ſed poſteà apoſtoli addiderunt orationem dominicam,& hæc conſuetudo apoſtolorum adhuc repræſentatur ſingulis annis in ſancto die veneris. eo excepto quòd eo die non conſecratur poſteà tertio iidem apoſtoli, vel eorum ſucceſſores inſtituerunt,vt epiſtola,& euangelium legentur ante ſacrificium. primo enim epiſtola legebatur, & poſteà euangelium.tertio dominicà oratio quando dicebantur verba domini,& tunc officium miſſæ inchoabatur à lectore qui mos in ſabbato ſancto pentecoſtes adhuc retinetur.& poſteà ſancti patres,& apoſtoli viri illas ſolennitates quas nũc habet miſſa addiderunt,vt Alex.Gelaſius,Gregorius,Leo,Cęleſtinus.Damaſius &c.canonem miſſæ,dicit Gregorius eſſe cõpoſitum à quodam ſcholaſtico,apoſtolici tamen multa addiderunt. Alexander enim dominicæ paſsionis commemorationem ibi fieri iuſsit. Gregorius primus addidit dieſq; noſtros &c.vſq; per Chriſtum magnus Leo addidit ſemel ſacrificium immaculatam hoſtiam.Cęleſtinus addidit introitum miſſæ,& ſic diuerſi diuerſa diuerſis temporibus addiderunt ſecundum Hugo.& oot.quòd octauum concilium Aphricanum cui beatus Auguſtinus interfuit iſta conſtituit nullæ preces,vel orationes,vel miſſæ,vel præfationes, vel commendationes, vel manus impoſitiones dicantur,niſi in concilio fuerunt approbatæ ſecundum Inno.iij.& in fine adde & extra de celebratio. miſ.c.cum Marthę.Gui.

Decimatertia pars primæ diſtinctionis.de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quo ſacerdos non debet aſſumere hoſtiam,& an effectus euchariſtiæ conſiſtat in conſecratione.*

2 *Quædam de conſecratione quæſtiones.*

NOcte ſancta. Hìc incipit.xiij.pars.j.diſt.de conſecra.in qua ponit quare tres miſſę in natali domini decantantur Io.de fict. Vtrum autem,& in quibus caſibus poteſt ſacerdos vna die plures miſſas lici-
1 tè celebrare.† Item oonquid ſacerdos videns vinum verſum in ſanguinem viſibilem,vel hoſtiam in carnem non debet iſta ſumere:ſed debet ea pro reliquijs reſeruare.ſcripſi extra de cebra.miſſ.ſuper rubrica circa princ.in ver.ſcias autem.& nunquid ſacramentum euchariſtiæ conſiſtat in conſecratione.ſcri-
2 pſi ibi,in prima quæſtione.† Item quis eſt miniſter iſtius ſacramenti:& an quilibet homo,& ſpecialiter an Diaconus poſsit conficere iſtud ſacramentum.& nũquid præsbyter hæreticus, aut excommunicatus,vel degradatus illud conficiat, & quæ fuit cauſa,vel neceſsitas eius inſtitutionis.& quando fuit inſtitutum,& nunquid hoc ſacramentum ſit vnum, vel plura, & quare ſub ſpeciebus panis,& vini inſtitutum ſit.ſcripſi ibi videlicet ſub rubrica de celebratione in ſecunda quæſtione, & in octo quęſtionibus ibi ſeq.alias autem remiſsiones quamplurimas ibi videas in.§.materiam autem.& duobus.§.ſeq.vſq; ad capitulum prębyter.In.j.gl.ibi ante diem.adde ſcilicet circa medium noctis,quo tempore Chriſtus natus eſt ſecundum H.& ibi,in die.adde dicas ꝙ communiter loquendo de miſſa dici in die,& non in nocte ꝙ hoc ſacramentum ad tempus gratiæ pertinet quod per diem ſignatur ſecundum illud ad roma. xiij.c.nox,quæ præceſsit,dies autem appropinquabit ſecundum Tho.

Decimaquarta pars primæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Quando miſſa ſit celebranda.*

SAcramenta. Hìc incipit.xiiij.pars.j.diſtinctionis de conſe-
1 cratione.Io.de fict.† qua autem die, vel hora miſſa ſit celebrãda,dic vt ſcripſi de celebratio. miſſ.c.prębyter.in.vij.q.& quid eſt melius audire miſſam boni,vel mali præsbyteri. & nunquid ſacerdoti expedit cotidie celebrare,& nunquid plures eandem hoſtiam poſsint celebrare.& quid ſi vno prębytero in eccleſia celebrãte,alter prębyter non indutus ibi exiſtens dicat ante eum ſupra hoſtiam verba conſecratoria animo conſecrandi à quo tũc cenſebitur hoſtia conſecrata.& nunquid præsbiter peccat qui omnino à celebratione abſtinet.dic de his omnibus, vt ſcripſi de celebra.miſſa.conſuluiſti in ſex quæſtionibus.Item vtrum eccleſia aliqua die remanere debeat ſine miſſa ſcripſi.e.ti.c.concilium.in tertia quæſtione.In gl.ĩ.vij.q.in fine. adde dici poteſt quòd iſtud verbum excepto ponitur incluſiuè, & eſt ſenſus excepto.i.accepto,& computato inter alios dies quaſi nullo die excepto,& eſt ſi.xxiij.q.v.non eſt noſtrum.xij.q.ij.Ebrõ ſecundum.H.& ſic non corrigitur.Gui.

Decimaquinta pars primæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *An præueniendo horam peccatur.*

2 *Vſq; ad quam horam ſit ieiunandum.*

Quando debeat celebrari miſſa,& aliæ multæ quæſtiones.

Solent.

SOlent. Hic incipit.xv.pats huius primæ diſtinctionis de conſecra.lo.de ſic. ieiunare.dignn.i.ieiunandn mereri.ſignum.pa-
ne.qui ver.ieiunare.i.dignè,& recto,
1 † quia in prçueniendo horam edendi peccatur.ĩ.ea.diſt. v.quinq; niſi propter peccatum cannn fingit eſſe quod non eſt.ij.q ij.omnes.H.vnde licet quis hanc horam anticipet non propter hoc ſtangit ieiuoium licet peccet,& ſic debet intelligi hoc.c.& prædictũ.c.quioq; ſecundum Innn.qui ita no.extra de obſerua.ieiu.in prin.verſi.item credimus.ſed Hoſti.hanc literam intelligit ſicut ſonat,vt not.in ſumma eo.titu.§.ij.verſi. ſed oec pro quo ſacit litera præcedens nullatenus:nam ſecundum Papi.nullatenus idem eſt quòd nullo modo ratione nulla concurrendum.verſi.ad miſſam:nam quadrageſimarum diebus fideles ab eccleſijs deeſſe non debent.ĩ.diſt.iij.ne quis. vbi etiam dicitur,ꝙ laici hoc tempore exemplum, & pręceptum ſacerdotum cuſtodire debent,& ſic videtur ibi eſſe ar.pro ſententia Hnſtien.de qua.ſ.proximè dixi. ſic etiam allegat illud
2 c.pro ſe.ſi verò.ver.hora.† nondum quòd in ieiunijs aliorum temporum non cogitur aliquis ieiunare,niſi vſq; ad nonam: quia tunc non cantatur miſſa in nona,vel ſi cantatur non dicuntur veſperę.& ideò niſi miſſa impediat nō cogatut aliquis ieiunare vltram nonam:ſed in tempore quadrageſimæ maioris ſtatutum eſt,vt poſt miſſam nonalẽ ſtatim cantãtur veſperę,& vt ieiunemus vſq; dum veſpertinum officium cantetur, vt hic dicitor.ſed quare hoc ſic ſtatuitur ratin eſt. ieiunium quadrageſimæ maioris celebramus ad imitationem Chriſti,& quia.D.Chriſt⁹ ieiunauit.xl.diebus,&.xl.noctibus nihil comedens debemus,& oos totn illo Chriſti tempore ieiunare,nulla die,vel hora comedentes ſicut ipſe non comedit quod non poſſumus propter defectum naturæ ſaltem tota die ieiunando vnlumus ipſom imitari,& quia inſtaote, & vrgente famis neceſsitate nnn poſſumus ex pectare vt finiatur dies expectamus,vt ſaltem diornales horæ finiantur.i.quę in die celebrandæ ſunt,vltima quarum eſt nfficium veſpertinum completorium enim quod ſequitur licet deputetur huic diei,quaſi complens ipſum non tamen decantatur in hac die.ſed poſt finem eius in principio ſequentis diei:quia ſecundum computationem canonicam à veſpertinn tempore incipit ſequens dies argu.lxxv.di quod à patribus,& ideò ſtatutum eſt quòd in quadrageſima veſperę poſt miſſam nonalem ſtatim celebrentur, ſine interuallo,& ſic apparet quare in quadrageſima debet qs ieiunare quouſq, veſpertinum officium celebretur, & quare poſt miſſam nonalem ſtatim decantatur ſecundum. P. &.H. In.j.gl.ibi,debitores.adde ad hoc.ff.de verbo.oblig. cum qui. §.quoties.&.l.qui hoc.ff.de re iudi.ſi inter eos. & in fine.adde &.ff.ad legem.ij.ſi ita.§.pegaſus.ff.de vſuris.l.iij.§.cũ pollidius.
3 Gui.† qua die autem,& qua hora miſſa debeat celebrari. ſcripſi de celebra.miſſ.c.præsbyter.in.viij.quęſtione. & oonquid conſecratio panis,& vini ſit vnicum ſacramentum.& nũquid non bibens vinum valeat celebrare.& ounquid ſacerdos totum panem,qui eſt io foro,vel totum vinum quod eſt in celario valeat conſecrare.& nunquid poſsit boc ſacramentum cõfici io pao: ordeaceo,vel fermẽtato.& qoid de aceto,vel agreſta,aut de aqua artificiali,vel roſeacea.& vtrum & quando celebrans vinum perfuſionis debet accipere.ſcripſi eo.ti.c.ex parte.in prima quæſtione,& in quæſtionibus ſequentibus. Item quæ eſt ratio quare verba canonis dicuntur ſecretè,& ſubmiſſa vnce.& quid ſi in hoſtia admiſceatur aliud granum,vel fortè piper,aut muſtum,vel agreſta,ſeu acetum,vel nectar.ſcripſi de celebratio.miſſ.c.cum Marthæ.in primus duabus quæſtionibus.Item qualiter intelligitur quòd vinum,& aqua trãſubſtantiantur io ſanguinem,aut panis in corpus.& qualiter ibi, natura cedit miraculo.dic vt ſcripſi in prædicto.c.cum Marthę.io tertia quæſtione.& in ſex quęſtionibus ibi ſequentibus. Item quæ eſt forma huius ſacramenti, videlicet conſecrationis corporis,& ſanguinis domini noſtri Ieſu Chriſti. & nunquid illa verba,accipite,& manducate,& illa noui, & æterni teſtamenti.& illa quotieſcunq; &c.ſint de ſubſtantia formæ iſtius ſacramenti,& qui ſunt effectus iſtius ſacramenti & nunquid tranſſubſtantiatio panis io corpus,& vini in ſanguinem fiat ſucceſsiuè,aut potius in inſtanti.& quid in verbis conſecratorijs demonſtret illud pronomem demonſtratiuum hoc. ſcripſi in prædicto.c.cum Marthæ.in decima quæſtione,& in duabus quęſtionibus ibi,ſequentibus.Item an corpus Chriſti in diuerſis locis poſsit ſimul conſecrari,& eſſe. & nunquid Chriſtus in cœna dedit diſcipulis ſois verum corpus ſuum paſſibile.& quid fieret ſi aliquid de fruſtro carnis appareret, & nunquid corpus Chriſti corporaliter,& tale quale fuit in cruce à fidelibus manducatur.ſcripſi in prędicto.c.cum Marthæ. in decimaquarta quæſtione,& in duabus quæſtionibus ſequẽtibus. Item vtrum ſacerdos ſibijpſi corpus dominicum valeat miniſtrare.& an religioſus de licentia proprij ſacerdotis, illud poſsit parochianis,vel ipſi ſacerdoti miniſtrare.& vtrum Angelus illud poſsit conficere, & ounquid ſufficit licentia Epiſcopi abſq; licentia proprij ſacerdotis. & qoid ſi apparet ſub ſpeciebus carnis,vel ſanguinis.& nunquid beatus oculus, vel Angelus,aut Diabolus poteſt videre corpus domini ſub ſacramento.& nunquid conſecratur,ſeu conficitur ſola caro ſine oſsibus.& quid de anima,& quid de deitate.ſcripſi in prædicto.c.cum Marthę.in decimaſeptima quæſtione.Item quid eſt melius audire miſſam boni, vel mali pręsbyteri, & nunquid ſacerdoti expedit cotidie celebrare.dic de his,& alijs quę ſcripſi.ſ.e.in.c.ſacramenta.circa prin.

Decimaſexta pas primæ diſtinctionis de conſecratione.

IN ieiunijs. Hic incipit decima ſexta pars primæ diſtinctionis de conſecratione in qua tractat quando miſſæ ſint cantandæ,ſeu celebrandę.lo.de ſict.de quo ſ.remiſi ad notata in ea de celebra.miſſ.c.pręſbyter.in octaua.quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *De religioſis fœminis quædam refert.*
2 *Miſſa pro defunctis die dominico poteſt celebrari.*

Et hoc attendendum. Fiunt. loquitur de ſolennibus miſsis,& in feſtiuis diebus ſic.ſ.e.octe.H.abſtrahatur.non dicit quòd populus à talibus miſsis excludatur:ſed ſecundum.H. ſi non poſſunt cantari, niſi in conſpectu populi potius dimittantur quia audita tali miſſa populus recederet,& nō expectaret miſſam ſolennem populus.hoc nomine non comprẽhendũtur moniales,vt habetur ex integro.c. vbi ita ſic loquitur poſt finem
1 iſtius.c.exceptis.† de hoc ſacratis fœminis quibus mos eſt ad publicum nō egredi:ſed clauſtris monaſterij contineri ad boc extra lib.vj & de ſtatu regularium.periculoſo. ſed ſacerdotes. verſi.in circuitu vrbis,id eſt in villis. vel burgis ſecundum.H. hic ſatis colligitur ex integro.c.quòd eſt Broc.lib.ij.c. & hic debet eſſe,&.ĩ.nam in integro ita ſequitur:quia peſsimus vſus eſt apud quoſdam in dominicis diebus,ſiue in quilibet feſtiuitatibus mox miſſam celebrare quam quis,& ſi pro defunctis ſit cum audierit accedat,& per totã diem à primo mane ebrietati,& commeſſationi potius,quàm Deo ſeruiat admonẽdus eſt populus,vt ante publicum peractumq; officium ad cibum non accedat:ſed omnes ad publicam ſanctam matrem eccleſiam miſſarum ſolennia,& prędicationem audituri conueniãt
2 &c.vt ſequitur.† & ita habes ex hoc dicto quòd die dominica poteſt cantari miſſa pro defunctis.ad idem.ĩ.eo.aurum.quod multi negant eò quòd dies reſurrectionis eſt,vt ibi dicam. In.j. gloſſ.ibi, priuatæ, adde, ſcilicet votiuæ quaſi non publicę: ſed quæ celebrantur ſine vocatione populi, ſine pulſatione

ſignorum.ſicut eſt miſſa pro peccatis, vel ſanctæ Mariæ, vel apoſtolorum,& huiuſmodi ſecundum.H.In glo.not.ibi.maiori eccleſia.ad hoc facit quod not.xxxviij.di.quando in gl.in letanijs &c.in fine.Guido.

Xvij.pars.j.diſt.de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *An miſſa ſit cotidie celebranda,& audienda.*

2 *Duæ miſſæ poſſunt celebrari pro defunctis.*

SVfficit. Sacerdoti.Hic incipit.xvij.pars primæ diſtinctionis de conſecr.
1 io qua tractatur quod in rubro ponitur.† celebrare dicunt quidam,quòd dicere miſſam cotidie non eſt præceptum,nec etiam audire cotidie:quia uou eſt poſsibile ſemper peccat tamen ſacerdos qui nunquàm vult celebrare cum tamen poſſet: quia in vacuum gratiam dei recipit:quia verſi.redemit.ad Roma.vj.non.verſi. quid autem.ver.pro defunctis.quædam eccleſiæ hoc reſtringunt ad caſum quãdo funus præſens eſt:ſed cum hęc litera nõ diſtinguat io hac parte,nec ego diſtinguo vtrum fiat hoc pro corpore præſenti an pro anniuerſario,an pro deuotione dum tamen non ſit corrupta intentio,nec contra conſuetudinem loci approbatam,vel conſtitutionem ſynodalem fiat.Rodo.vnde hodie ſtatutum eſt,quod etiam tempore interdicti generalis ſingulis diebus in eccleſijs,& monaſterijs miſſæ celebran-
2 tur,vt extra li.vj.de ſen.ex alma.§.adijcimus.† ſed noiioe duas pro defunctis poſſet quis ex iuſta cauſa celebrare.arg.quòd hic j.e.viſum. vbi oſtenditur,quòd in omni miſſa pro defunctis oratur alteram.quòd licitum eſt.j.diſt.proxi.relatum.qui verò.ſecunda pars.plures.i.duas.j.di.proxi.relatum. damnarioeni:nam ſimoniam committunt ad cuius declarationem ſvide quod not.j.q.j.iudices.in glo.ad ſumptus.Gui.

Xviij.pars.j.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Partes miſſæ,& quot ſunt præfationes approbatæ de virgine Maria.*

DE hymnis. Hìc incipit.xviij. pars primæ diſt.de conſecra.in qua probat magiſter quòd hymni ſunt authentici,& debent decantari Io.de ficto. & continuatur ſic,dictum eſt.s.de miſſarum celebratione:ſed quia quandoq; hymni cantantur in:ideò ſumpta occaſione in-
1 terſerit de hymnis:† quas autem partes habet miſſa, & etiam de præfatione,hìc videas per Guido.vnde ſi quęras quot ſunt præfationes miſſarum per eccleſiam approbatæ.& vtrum feſtum cooceptionis beatæ Mariæ debeat ſolenniter celebrari. die vt ſcripſi eo.tit.c.concilium.io prima,& ſecunda quæſtionibus.Matth.xxvj.c.& Paulus.ver.ad Epheſios.iiij.c. in pſalmis.qui ad bonam operationem cõmonent eſt enim pſalmus bona operatio.P.& H.canticis,quæ ad exultationem de gaudio æterno commonent,vnde ſubdit ſpiritualibus:quia ſpiritualia ſunt quæ docent,& ideò ſpiritualiter intelligenda eſt enim exultatio mentis habitandæ æternis, & in vocem prorumpens.ſic ergo dicitur canticum,vbi agitur de tali exultatione.P.& quia ſecunda pars ſanctorum canonum noui, & veteris teſtamenti,& etiam canonum apoſtolorum,& conciliorũ, authentica.B,hiſp apoſtolica ita.i.apoſtolorum.xj.diſt.eccleſiaſticorum.H.pſalmorum.niſi officio mortuorum.H.honor dicitur.dicitur quòd iſte ver.ſiue hymnus fuit compoſitus à nicena ſynodo.ſed poſteà inſtituit Hieronim⁹ authoritate Papæ Damaſij,vt diceretur ſicut nunc dicitur Gloria patri,& filio,& ſpirituiſancto.ſecundum.H.cecinerunt.Luc ij.doctores i.doctor.ſ.Hilarius pictauen.Epiſcopus.H.componuntur.ver. commendationes.i.preces quibus viui, vel mortui commendantur Deo.imponens ſuper ordinandos,vel pœnitentes reconciliandos,vacant.i.ſuperfluunt. admonet.ver.thimoteum ij.c.obſecro.his verbis apoſtolus tradidit omni eccſiæ formã qualiter debeant miſſarum ſolennia celebrare,vt apertè diſtiguit quatuor partes miſſæ,& dic primum omnium.i.ante omnia inſeriæ miſſæ cuius prima pars eſt vſq; ad offertorium. obſecrationes orationes.hìc eſt ſecunda pars miſſæ, & extenditur vſq; ad finem dominicæ orationis.poſtulationes.hæc eſt tertia pars miſſæ,& extenditur vſq; ad communionem,& dicitur miſſa poſtulationis,gratiarum actiones. hæc eſt quarta pars miſſæ,& protenditur,vſq; ad finem,& dicitur miſſa gratiarum actionis.& not.quòd obſecrationes,quæ dicuntur io miſſa vſq; ad offertorium quę exinde dicuntur vſq; ad cõionem dicuntur poſtulationes,quę poſteà dicuntur vſq; in fine. ſunt gratiarum actiooes.vel dic q obſecrationes ſunt admirationes pro malis vitandis,vel remouendis orationes ſuot pro virtutibus,& bonis ſpiritualibus,vel bonis temporalibus habendis poſtulationes fiunt pro cœleſti gloria habenda gratiarum actiones ſunt de perceptis bonis,vel vitandis malis ſecundum.H.Item not.quòd ſecunda pars miſſæ quatuor habet diſtinctiones,prima dicitur ſecreta.ſecunda dicitur præfatio.tertia canon.quarta dicitur dominica oratio cum ſua præfatione ſ.præceptis ſalutaribus &c.& protenditur pars iſta vſq; ad.ſed libera nos à malo exinde ſequitur tertia pars,& dicitur miſſa poſtulationis,vſq; ad communionem,vt.s.dictum eſt ſecundum.H.qui de hoc ſatis not.s.e.Iacob.ſicut.ver.In glo.j.benedictione,ibi,edent.adde hymnum ponit qui dicitur poſt miſſam.In glo.ſupple.in fine.adde.i.debet reſpui ſecundum eos. H.Alij dicunt quòd iſtæ dictiones ille hymnus ponuntur pro accuſatio,aliás carent verbo.In gl.ibi,præces.in fine.adde, & ibi requiem æternam dona eis &c.ſecundum Laur.qui ita dicit.j.di.ij.vtrum.Guid.

Hi duo. Alleluia.i.laudate.inuiſibilẽ.i.Deum, vel laus inuiſibilis.i.Dei ſecundum.H.alleluia idem eſt quòd laudate,vel laus eia eſt nomen Dei inuiſibilis.i.ſignificat inuiſibilem io excelſis.Luc.ij.Babilonem.de pœ.di.iij.in ſalicibus.ſuper flumina.i.temporalia quæ tranſeunt.ſedemus.humilitati:ſed non erecti per ſuperbiam non iacẽtes per ruinam i.fleuimus non pro damnis temporalibus:ſed pro.Syon.ſyõ.q.d.non pro alia flemus,niſi pro ſyon.i.cœleſti Hieruſalẽ.H.decet.quaſi dicat illos decet laudare Deum,qui vel mente,vel re ſunt in ſyon.i.in cœleſti Ieruſalem non enim eſt laus io ore peccatoris.quòd nouẽ.ſecũda pars hebdomadis.ſ.à ſeptuageſima, vſq; ad paſcha.nouem ordines quorum nomina habes de pœ. diſt.ij.c.principium.corruens. Ezechie.xviij.angelicũ.apo.xx. reparationem.hæc eſt pręcipua cauſa quare Deus hominem fecit.formauit.geñ.ij.alleluia.i. in laudem nouam. reddidit. Matthæ.vltimo.ro.vj.In.j.gl.io fine.adde ſub.nec habere poſſumus cum ſecundum.H.non fuerunt,niſi.ix.In gl.homines.in fine.adde dicit Iſidorus io h.officiorum beatorum angelorum numerus,qui poſt ruinam angelorum malorum diminutus eſt ex numero electorum hominum ſupplebitur,qui numerus ſoli.Deo eſt cognitus vt Bro.li.xx.c.angelorum nomen. Guid.

Xix.pars.j.diſt.de conſecrat.

NVllus Epiſcopus. Hic icipit.xix.pars primę diſtinctionis de conſecra.Io.de ficto. pręsbyter hactenus quo ordine qua ve celebritate miſſa ſit cantanda.perdocuit.nunc autem qua deuotione ſit dicenda,& andienda.xiij.e.ſecũdum.H.& Lau.ſi autem baculo.i.virga epiſcopali.H.aut ver.prohibet.j.ad Corin. xj.&.xiij.c.& ſi ver.priuetur.niſi ceſſet,vel in pœnam ſuſpendatur à cõione ſacramentorum,& fratrum.xviij.diſt.ſi Eps.c. propter eccleſiaſticas.x.q.iij.c.vnius.H.cum vero.ij.pars data, id eſt incœpta.ſi quis.verſi.ſuſpenſus pro arbitrio ſuſpendendis Hugo.In.j.gloſſ.ibi,vt gladius.adde reſpicit prædicto.c.diſciplina iuxta finem,& hæc etiam fuit ſententia Hugo. prout hic ſatis not.Guid.

Vt illud. Palea eſt,& ponitur.vij.q.j.illud.

Xx.pars.j.diſt.de conſecrat.

EPiſcopus. Hic incipit.xx.pars primę diſtinctionis de conſecratio.in qua magiſter probat quòd ſacerdos ſolus non debet officia celebrare. Io.de ſic.regione.i.latere.H.lęua.ſ.ſiniſtra.cuſtodientes enim. hoc in primitiua eccleſia fuit inſtitutum propter hęreticos,infideles prædicatoribus inſidiantes,conſenſum præbentes communicando,& oſculum pacis dando,& recipiendo.j.di.proxi.c.pace igitur.c.peracta.omnes.ſ.ſupradicti:ſed hoc in paucis locis hodie ſeruatur. B hiſpa.Gui.

Iubemus. Poſsit aliquando non tamen ſemper.xj.q.ō.iij.ſi ſunt. iuxta apoſtolum. ad Timo.iij.c.& ad Ro&.xij.c.ij.ad Corinth.viij.c.ab his.i.ab illis, qui ſunt extra eccleſiam alibi exponitur,ſcilicet laicis.viij.q.j.licet in omni loco.i.in domo,& in camera. Ber.hiſp.In gl.ſ.xj.q.in fi.adde ſub.tantum,& non imitari in bono.

SVMMARIVM.

1 *An ſolus poßit celebrare miſſam?*
2 *An ſolus ſacerdos poßit infirmum vngere.*

Hoc quoq;. Dominus vobiſcum. Ruth ij.in gl.quæ adeò.ibi quidam vt.H & ibi, alij adde vt Ber.& Cant.& ibi.cantare poteſt.adde iſta fuit ſententia Lau.quam multi tenent arg.extra de verb.ſigni.quæ ſunt ſecundum Hug hic contrarium innuit.vt.j.dicam proxi.cuius
1 ſententia ſequitur Hoſt.in ſumma.de celebra.miſſ.§.j.ver† nec ſolus poteſt &c.pro quorum ſententia optimè facit extra de filijs præsbyterorum.propoſuit.in fine.vbi not.Innocē. quòd cum muliere poſſet in neceſsitate celebrare ſolus.argu.xxvij.q.j.Diaconiſſam.ſed arg.contra quia mulier non debet accedere ad altare.xxiij diſt.ſacratas.& in fine.adde ſubau.habens reſpectum ad eccleſiam in qua plures ſunt ſiue multi.quia eſt collatio fidelium,vt.ſ.ea.eccleſia.ſecundum Io.de fict ſed Hug.dicit quòd iſta verba ſunt eadem enim ratione ſolus præsbyter poſſet cantare miſſam ſecundum Hug.& ratio huius.c improbat hoc dictum Io.ſecundum Ber.hiſp.In glo.hoc dominus.ibi,ſuos.adde quid in bonum quoq; ſignificationem ſaluatoris expreſsit qui Ruth.Moabitidam duxit vxorem.& not.quòd.vij.vicibus populus ſalutatur in miſſa quatinus excluſis ſeptem vitijs capitalibus ſuſcipiat gratiam ſeptiformem ſecūdum Inn.iij.Guido
2 † Item vtrum ſacerdos ſolus poſsit infirmum inungere.ſcripſi de verbo.ſignificatione.c.quæſiuit.in prima quæſtione.

Xxj.pars.j.diſt.de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quæ promulgatur qui non audiant totam miſſam.*

OMnes fideles. Hic incipit.xxj.pars primæ diſt.de conſecra.in qua probat magiſter quòd totam miſſam populus audire debet
1 † qui autem ex contemptu recuſauerit excommunicabitur,& hoc probat per quinq; Canoñ.Io.de fict. & ſcripturas.i.epiſtolas qui.ſæpius ſumitur ex dictis apoſtolorum.qui autem.verſi.nō perſeuerant.i.ex conſuetudine,vel ſuperſtitione percipiunt tēporibus deputatis extra de pœ.omnis.inquietudines.ecce ponit cauſam conſtitutionis qua ceſſante ceſſabat pariter quòd vrgebat,& ita non excōicabuntur,vel hoc olim obtinuit Lau.de clarius commonentes,inquietudines eccleſię.ſ.per ſcandalum,vel ſtrepitum,vel tumultum,vel contentionem, vel aliō modo ſimili.& not.quòd non remouet quin ex cauſa neceſsitatis,vel honeſtatis,ſeu etiam ex cauſa minus iuſta, vel honeſta poſsit quandoq; ante finem miſſæ diſcedere ſine hac pœna, dummodo alij qui ſunt in eccleſia non ſcandalizantur ſecundum Hug.communionē priuari,id eſt excommunicari.ſi.v.q.iiij.in loco ſi admonitus ceſſare non vult ſecundum.H.ſacerdote.verſi.Guidò.

Xxij.pars.j.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ ethymologia.*

EPiſcopus nullum. Hic ſcipit.xxij pars primæ diſtioct.de conſecra.Io.de fict.cathecuminarū.hoc exponitur.xxxv.q iij.de his,qui hoc durat
1 vſq; ad offertorium,† & dicitur miſſa.i.nuncia hinc & enim eccleſia dicitur miſſa:quia preces noſtras ferat,& mittit ad Deum.ſed miſſa propriè dicitur in tempore ſacrificij quando cathecumini foras mittuntur,qñ leuita clamat,ſi quis remanſerit cathecuminus exeat foras,& inde miſſa:quia ſacramentis altaris intereſſe non poſſunt:quia nondum regenerati noſcuntur ſecundum Hugo in deriuationibus.c.nitto.& idem Pap.In.j glo.ibi.c.cum excōmunicato.adde item contra xxiiij.q.iij.clericus.xxv.diſt perlectis.in prin.j.q.j.non licet.& ibi,abrogatum. adde ad hoc.ſ.j.q.j.non liceat clericis.vbi de hoc.idem no.xxv.di.c.j.Guid.

Xxiij.pars.j.di.de conſccrat.

SVMMARIVM.

1 *Euangelij ſignificationes.*
2 *Standum eſſe dum ſecreta miſſa celebrantur.*

APoſtolica. Hic incipit pars.xxiij.primę diſtinctionis de conſe.Io.de
1 fict.euangelia.† i verba euāgeliſtarum geſta domini deſcribentium, aliâs largo modo dicitur euangelium,prędicatio,& doctrina bona. vnde Apoſtolus dicit ſecundum euangelium in eccleſia leguntur ſ.in edicto,ſiue pulpito,vel alio loco,& eminenti tanquā vbiq; & ab omnibus audiendum,& q ita fieri debet ſumptum eſt ab eo quod dixit IESVS quod in aure audiſtis prædicate ſuper tecta,& coram omnibus,primò fit ſignum crucis ſuper li. poſt in fronte,& pectore quaſi in vtroq; ſuperluminari, hoc ita ſcribitur in hyſtoria euangeliorum.c.xj.autem &c.venera-
2 biliter.i.reuerenter.H.cum,non elati ſuperbi ſtantes.† ſtare etiam debemus dum ſecreta miſſæ dicuntur,vnde in ipſa orat ſacerdos pro aſtantibus:ſed de alia dicimus an ſtare debemus iure non cauetur,& ideò deuotioni orantis,an ſtet, an ſedeat committitur,niſi aliud de conſuetudine habetur, quæ in hac eſt inuiolabiliter obſeruanda. B.hiſpa.Gui.

Xxiiij.pars.j.di.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes quæ feſtiuis diebus fiunt an ſint de iure debitæ, vt peti poßint.*

OMnis Chriſtianus. Hic incipit xxiiij. pars primæ di.de conſecra.Io.de.dicit.xxiij.c.denter.xvj.c.eccleſiaſti.xxv.c.& in collec.ver.ad ipſam.ver.numeri.ver.In.j.gl.ibi,ſed credo.adde,& bene ſcdm Lau cuius fuit iſta gl.tota,& idem ſentit.H.qui dicit,
1 q non credit,† quòd oblationes,quæ voluntariè,vel ex deuotione fiūt in feſtiuis diebus ſint debitę,vel poſsint de iure peti.& idem ſentit frater Rai.qd hic dicitur in gl.q hoc omnis intelligitur de omni oblatione interiori,vel bonorū operum,vel de cōcilio.& ſcdm H.quod dictum eſt in veteri teſtamēto,nō apparebit in conſpectu meo vacuus cerimoniale fuit,& tunc temporis ad literam ita fuit inſtitutum,& pręceptum:ſed non

modo ad literam ſecundum Rai.noo obſtat prædictũ.c.ſtatuimus.& xxxij.diſt.præter hoc.quomã intelligitur de alijs oblationibus,ſcilicet quoniam facta eſt donatio eccleſiæ inter viuos,vel Deo,vel eſt Deo,& eccleſiæ facta donatio cauſa mortis,quæ duæ ſpecies oblationum neceſſariè ſunt ſoluendæ,vt colligitur.xij.q.ij.nulli.&.c.qui abſtulerit.xiij.q ij.qui oblationes.& duobus.c.ſeq.ibidem.credit tamen idem Rai.quòd ſi de conſuetudine ſolent parochiani in feſtiuitatibus certis offerre poſſunt cogi ad tenendam piam conſuetudinem: ſed ab Epiſcopo cuius officium in talibus eſt implorandum.argu.de ſimo.ad apoſtolicam.ſed pone,quòd Epiſcopus celebrat in eccleſia cathedrali,vel alia eccleſia parochiali,cuius erunt oblationes,quæ ad manus eius veniunt dic quòd ſuę:quia ſibi offeruntur,& à proprio parochiano ſecundum Hoſt.quod dic vt plenè no.in ſumma.de parochia.§.in quibus.ſub.§.hîc tamen.verſi.quid ſi Epiſcopus &c.& ibi,inſident.adde hoc ſanè intellige.& dic vt plenè not.Hoſt.in ſumma.de parochi.§.in quibus ver.in tertia verò quę &c.vbi ſatis no.de materia huius gloſſ.& quo modo hoc.c.intelligi debet.ſ.de ſolennibus feſtiuitatibus locorum.Gui.& tene menti qualiter parochiani poſſunt de iure compelli ad oblationes.& qualiter oblationes venientes ad manus Epiſcopi celebrantis debent eum pertinere,de quibus ſcriſi.ſ.poſt Guid.

Xxv.pars.j.di.de conſecrat.

QVando autem. Hîc incipit.xxv.pars.j.diſtinctionis de conſecra.Io.de fict.corde debemus:quia tunc faciemus cum Deum toto corde dilexerimus de pœ.diſt.ij.charitas.ver.item ergo ſi charitatem.Lau.cogitatio.ver.quam id non contrarium.H.cogitet.mẽs diuiſa nulla ratione impetrat,& hoc etiam ne Diabolus ingrediatur portas noſtras.xvj.q.ij.viſis.ver.non oportet.Lau.ideò.ver.ante orationem.ſ.canonis.parat.ſ.ad orationem H.claudatur.ver.

Xxvj.pars.j.di.de conſecrat.

INuenimus. Hîc incipit.xxvj.pars primæ diſtinct.de conſecra.in qua dicitur quæ præfationes in eccleſia ſunt cantandæ.catholico,id eſt numero in quo per ordinem continentur præfationes in albis.i.in diebus paſchalibus à paſcha,vſq; ad aſcenſionem aliam.verſic.tertiam.ver.quartam.ver.quintam.ver.ſextam.ver.ſeptimam.ver,octauam.ver.nonam.ver.In.j.glo.in fine.adde,& hoc ideò quia in.c.prædicto facta erat mentio de præfatione cui ſemper premittitur ſurſum corda.In gl.addita eſt in fine.adde aliæ ab his decem nullæ præfationes ſunt iudicandæ,vnde in quarto cõcilio Aphricano ita ſtatuitur,vt nullæ preces,vel orationes.vel præfationes dicantur niſi in concilio fuerint approbatæ Bro.cardi.li.iij.placuit.ſecundum Hugo.Item quæ præfationes in eccleſia ſunt cantandæ.ſcripſi de cele.miſſ.c.conciliũ.in prima quæſtione.

Xxvij.pars.j.diſt.de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ mortuorum quales ſint,& an oratio pro defunctis debeat dici in miſſa viuorum.*

2 *De duobus ſacerdotibus qui die ſancti veneris ferunt corpus Chriſti ad altare.*

3 *Quare agnus Dei in miſſa die veneris ſancta non dicatur.*

VIſum. Præterea.Hîc incipit pars.xxvij.primæ diſtinctionis de conſecrat.Io de ficto.in qua tractat magiſter de miſſis agendis pro mortuis.In.j.gl.in fine.adde dic clarius.ſ.iij.c.& hoc dictum eſt peculiares non eſſe can-
1 tandas † in publico:ſed miſſæ pro defunctis ſunt peculiares,ne igitur putaretur quòd in miſſa publica non eſſet defunctorũ facienda memoria oſtendit in oĩbus miſsis etiã ſolennibus.orationem eſſe pro mortuis faciendam,vel reſpicit ad illud.c.ſ.eo.ſufficiat.in quo innuitur quòd alia eſt miſſa viuorum,alia defunctorum.vnde fortè videntur quòd oratio pro defunctis non debet fieri in miſſa viuorum,& ideò oſtendit quòd poteſt & debet fieri in qualibet miſſa.vnde hîc eſt talis notula,vt hîc ponit Io.de fict.ſecundum Hugo.In gloſſ.j.in ſecreta.adde,ſcilicet in ſecundo memento,ibi pro fidelibus defunctis orat eccleſia,& illa ſacramenta eis proſunt,vbi notare poſſumus nomina quæ volumus:ſed non in die dominico,vt dicunt quidam·quia creduntur animæ,tunc ob reſurrectionem dominicam requiem habere:ſed hoc non videtur verum ſecundum id quod dixi.ſ.e.& hoc in glo.non dicit congrue ibi interſeritur memoria defunctorum,finita eſt enim memoria mortis Chriſti,& ſequitur mors noſtra,Chriſtus precesſit,& nos eius veſtigia ſequimur ergo loco competenti eccleſia hoc facit.H.&.P.In gloſſ.ſexta feria,ibi,cum vino.adde vt hoc melius intelligas notare habes quòd die iſta,ſcilicet ſexta feria ante pa-
2 ſcha.† i.die veneris ſancta duo præsbyteri corpus conſecratum ad altare deferunt,& hi repræſentant Ioſeph,& Nichodemum,qui tulerunt corpus Chriſti ad ſepeliendum,& tunc ſacerdos incipit oremus pręceptis &c.non quidem leuatis manibus ſicut in alijs diebus conſueuit:ſed depoſitis: quia crucifixo domino apoſtolorum dicta,& facta tres canonis articuli,ſcilicet præfatio dominicæ orationis,& dominica oratio,& emboliſmus ſuper depoſito corpore proferuntur.quia tribus diebus ſepultus Chriſtus occultatur dum ventum fuerit vſq; ad,per omnia ſecula ſeculorum more ſolito ſacerdos hoſtiam frangit de qua fractione habetur.j.de conſe.diſt.ij.triforme.qua fracta non dicit pax domini ſit ſemper vobiſcum.quia hoſtiam circunſtantes non ſequuntur.ſimiliter tertiam partem mittens in calicem non dicit hoc ſacro &c.ex tractu hoſtiæ vinum non conſecratum extra de cele.miſſ.cum Marthæ:quia quæ ſit iuſta.ver.præterea ſanctificatur.i.extractum ſacræ rei
3 reuerendum efficitur.† Agnus Dei tacetur:quia non videtur inuocandus eſſe qui cernitur in agone deficere.ſumpto corpore Chriſti pſalmi veſpertini ſub ſenario numero voce dimiſſa dicantur,& ſub vna collecta,ſcilicet reſpice hanc familiam tuã &c.veſpere,& totum officium conſumatur:quia quicquid in hac vita nobis contingat ad orationis ſuffragium tota deuotione recurrere debemus ſecundum.H.qui ita not.in.c.hîc.j.proxi.alle.ſabbato.& quòd iſta die.ſ.paraſceue vinum ponatur in calice,& ei admiſceatur euchariſtia,& propter hoc non conſecratur vinum:ſed ſanctificatur.i.reuerendum efficitur.not.etiam ipſe.H.j.diſt.ij.tribus.& eſt ratio quare non conſecratur:quiá panis,& calix non aliter niſi certa conſecratione ſit myſticus.j.di.ij.panis,& calix.c.non omnis.Guid.

Sequitur diſt.ij.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *De ſacrificio altaris,& in quem modum tractet.*

2 *Ex pane confecto,ex aqua roſacea,an poßit confici corpus Chriſti.*

IN ſacramentorum. Hîc intitulatur ſecunda diſtinctintio de conſe.&c.in qua tractat Gratianus principaliter de ſacramento altaris,quę diuiditur in.xxviij.partes principales,& in prima parte probat magiſter per.vij.capitula quòd ex pane tritici conficitur corpus Chriſti,& quòd ex vino vitis cum aqua conficitur ſanguis Chriſti Io.de fict.primo igitur oſtendit quę in ſacramento,ſiue ſacrificio huiuſmodi apponantur vſq; ad c.nihil.& exinde tractat de reuerẽtia euchariſtię debita vſq; ad c.ſacrificium.& exinde de his tribus,quę in ſacrificio cõtinent.Supp.gl.in gl.j ibi permixtũ.adde vt.j.c.in calice.& quare ita.

fiat ibi

fiat,ibi dicam,non enim deberet ante minijſtri tamen ſi prius
erat vinum lymphatum,licet poſteà aqua non addatur,& offe
ratur reuera conficitur.ſed quis hoc facit grauiter peccat argu.
j.ea.ſcriptura.ſecundum.P.ſed Tho.videtur contradicere, vt
ibi dicam in additio.ſi quid &c.legitur.lo.xix.In.j.gl.ibi ſacra-
mentorum.adde ,vt.xxxij.diſt.§.verum . &.§.ad hoc.c.præter.
extra de præſ.non bapti.veniens.& ibi,dignus adde vt.j.eod.
1 nihil.vbi de hoc.&.xcv.diſt.ecce.& ibi dixi.& ibi,ſubdit,† ad-
de hîc ſubaudi,& de hoc ſacramento tractat in hunc modum.
Primo agit de forma ſacrificandi.Secundo de reuerentia ſuſci
piendi,& conſeruandi,& tractandi hoc ſacramentum.Tertio
de triplici continentia,de forma ſacrificandi agit ab hinc vſq;
ad.c.j.eo.c.nihil.exinde agit de reuerentia ſuſcipiendi , conſe-
crandi,& conſeruandi,& tractandi ferè vſq; ad illud.c.j.e.ſa-
crificium.deinde ferè vſq; ad finem agit de triplici continen-
tia eiuſdem ſacramenti ſecundum Hugo.& ibi de confuſione.
2 adde,id eſt tranſſubſtantiatione,& ibi,panis,adde,† quid ſi fie
ret panis de aqua roſacea,vtrum in tali pane poſsit confici.di-
cit.P.dicunt quidam quòd ſic:quia aqua in pane non remanet
Alij verò dicunt quòd non quia partes principales panis : qui
eſt materia huius ſacramenti,ſunt aqua naturalis,& farina . &
hanc opinionem dicit Tho . eſſe probabiliorem , vinum , &
aqua:ſed quid ſi apponatur aqua,quando vinum eſt in dolio
nunquid ſufficeret.dicit Tho.quòd non quia hoc non ſignifi-
caret aliquid:ſed oportet vt imminente oblatione apponan-
tur ad ſacrificium perficiendum de hoc legitur , & notatur.j.
eo.c.ſecundo. Alij contra,vt ſupra dixi:ſed quid fit in illis ter-
ris,in quibus nullum vinum haberi poteſt nunquid conficie-
tur corpus ſine ſanguine:dicit Albertus,quòd de hoc conſul-
tatio ad curiam haberi debeat,quid ſit augendum : cum pro-
pter intolerabile damnum animarum quod incurritur ex de-
fectu ſacramenti.dicunt alij magiſtri cum talibus eſſe diſpen-
ſandum,vt corpus Chriſti ſine calice haberent , & conficerét
ſacramentum:quia corpus non eſt ſine ſanguine , & anima,&
deitate ad hoc.j.c.proximo.& quid ſit.verſic.calix enim.&.c.
omnia.quamuis ibi non ſit ſanguis ex virtute conſecrationis,
& ſacramenti de hoc not.j.e.quia corpus.in gloſſ.j.verbis &c.
in fine.& not.j.eo.comperimus.ibi videas.& ibi,aqua de hoc
legitur,& notatur.j.c.ij.& ibi ſacramentum.adde:quia ſignat
verum corpus Chriſti,& ſignat vnitatem eccleſiæ in præde-
ſtinatis.j.e.diſt.hoc eſt ſacramentum illud,quod eſt ſacramen-
tum tantum eſt ſpecies panis,& ſpecies vini , ſpeciesq; aquæ,
quæ videtur facta conuerſione aliud quod eſt tantum res ſacra
menti eſt eccleſiæ vnitas,id eſt fidelium,tertium quod eſt ſa-
cramentum illarum duarum rerum,ſcilicet corporis Chriſti,
& vnitatis eccleſiæ,& eſt res ſpeciei panis,& vini.& aquæ in-
ter ſpecies ſecundum Hug.& ibi ſacramenti.adde res ſacramē
ti eſt corpus Chriſti quod poſt conſecrationem ſub ſpecie pa
nis,& vini latet,& ſignat ſeipſum , & humana ſpecie intelle-
ctum,& ſignat eccleſiam in qua dicitur corpus Chriſti ſpiri-
tuale.j.ea.diſtinct.hoc eſt quod dicimus.in.c.dupliciter.& ibi,
relatum adde nihil probat de contrario,& ibi,humores.adde
hoc nota.j.eo.non oportet.& ibi ,& vini , adde contra iſtam
opinionem facit:quia qui verum panem,& verum vinum re-
cipit.poſteà celebrare non debet,quod dic vt legitur,& nota-
tur.extra de celebratione miſſ.ex parte.& ita non poterit ſe-
cundam miſſam celebrare,qui vnam celebrauit quod falſum
eſt,vt ſupra diſt.proxi.c.ſufficit &.j.e.relatum.ſed circa hoc vi
deas quod legitur,& notatur.j.e.ſpecies.&.c.panis eſt in alta-
ri.c.quia corpus.ver.quinta.In glo.hæc ratio non eſt ſufficiens
adde ſub.ſed eſt adminiculās.H.Lauren.In gloſſ.j.vtriuſq;,ibi,
ſeparatim.adde iſta fuit ſententia Hugo.& iſta quæ proximè
ſequitur vnde clarius,& planius diceret,& fuit vera aqua &c.
j.ea.glo.ibi de petra adde.j.eo.in calice.& aduerte quia in pre
cedentibus reperies quid ſi de vino prius lymphato,& quid ſi
de pane confecto de aqua roſacea inficiatur ſacramentum,&
quid ſi apponatur aqua,quando vinum eſt in dolio , & quid
fiet in partibus in quibus nullum vinum reperitur : ſed de his
dic vt ſcripſi de celebratione miſſarum . c . cum Marthæ . in
xviij.quæſtione.Hic etiam ſignare potes omnes remiſsiones,
quas dedi.j.eo.c.nihil.

SVMMARIVM.

1 *Ex ſolo vino oblato corpus confici,& non ex ſola aqua poteſt.*
2 *In corporis Chriſti confectione non reſpicitur quid fuerit:ſed quid ſit.*

Sicut in ſacrificando. Calicem,id eſt , cor-
pus,& ſanguinem . in
calice ſolum poteſt.dic,id eſt non debet ſecundum Hug.ſic.j.
eo.cum omne.verſi.nam quòd.ſi quæris ſi ſolum vinum offer
1 tur,† ſit ſanguis,vt hîc dicitur:ſed ſi ſola aqua non conficere-
tur:quæ eſt ratio diuerſitatis dic ſecundum Hug.quia vinum
vel eſſentialiter,vel naturaliter,vel originaliter nunquàm eſt
ſine aqua,vnde vinum dicitur aqua putrefacta in vite:præter-
eà præualet ſanguis aquatico humori in humano corpore,qui
ſanguis per vinum deſignatur,& ſic præualet vinum aquæ , &
dic ſanguis Chriſti,id eſt effuſio ſanguinis Chriſti incipit , id
eſt oſtenditur eſſe ſine Chriſto,dic vt in Chriſto,& verſic.vel
ſine ſecundum.P.commiſcetur in altari,in calice Hug.non eſt
aqua,& ſic ſanguis domini non debet confici ex aqua ſola , &
vino ſolo quomodo &c.In de fict.In prima gloſſ.ibi,ſanguis.
adde,id eſt ſanguis Chriſti effuſio incipit,id eſt oſtenditur eſ-
ſe ſine Chriſto,id eſt ſine vtilitate,aliàs vnitate corporis Chri
ſti,quod eſt eccleſia ſecundum Ioā.de fict.& Hugo . & ibi,non
prodeſt.adde quaſi dicat oſtenditur nobis nō profuiſſe ex quo
remouetur à vino adiunctio aquæ quæ plebem ſignificat. j.e.
cum omne.verſicu.nam quod.& vinum quod ſignificat ſan-
guinem per quem facta eſt noſtra redemptio ſecundum Petr.
j.eod.in calice.& ibi,vini,ſcilicet effuſus. j.eod.cum omnem.
& ibi ad Corinth.adde.j.ad Corinth.xij.& in fine adde dic vt
dixi.ſ.eo.in ſumma.In glo.ſpirituale,ibi,carnem . adde Lucæ
vltimo.c.& ibi coniunctionis.adde per fidem , & charitatem.
In glo.not.ibi,quidam.adde vt. B.hiſpa.& ibi poteſt.adde ar-
gumen.ad hoc extra de celebratione miſſarum.c.vltimo . vbi
hanc ſententiam dicit Hoſtien.eſſe tenendam , alij contra , vt
ibi not.& ibi dicunt adde,ſcilicet prædictus. B.&.M.& ibi,ex
vino.adde idem tenet.P.ſed.H.contra.& ibi ſanguis . adde te-
net.P.contra,ſcilicet quòd conſecrabitur,& idem dicit de vi-
2 no acerbarum vuarum,& de malo vino turbato.& ibi,† de fru
mento,adde ſi frumentum ſit natum de lolio bene conficitur:
quia non reſpicitur quid fuit:ſed quid ſit argu.lvj.diſtin . vn-
decunq;.ſecundum.P.& ibi,non tranſſubſtantiabitur &c . idē
tenet.P.& ibi,Baz.contra & bene ſecundum omnes theolo-
gos.& in fine.adde idem dicit Hugo.quia ſicut aqua quæ ad-
miſcetur vino populus qui per aquam ſignificatur.vt.j.eo.cū
omnem per Chriſtum intelligatur ſiue iuuatur redemptus,&
ei per fidem copulatus ſit,ſic farina fermentata , vnde debet
fieri panis in Corpus Chriſti conſecrandus debet aqua aſpergi
vt hoc ipſo iuuatur populus per aquam ſignificatus corpori
Chriſti eſſe incorporatus,& vnitus ſecundum.P.de hoc dici-
tur.j.eo.c.in gloſſ.vltima.Guido.& hîc ſignare poſſes remiſ-
ſiones quas dabo infra eodem.c.nihil.& vide notata.infra eo-
dem.cum omnes.

Scriptura. Lucæ.xxij.ad Roma xv.primo ad Corint.
xj.c.Matth.xxvj.&.xiiij.& pro.i.H.feciſſe.
i.ipſe enim hoc fecit.j.eo in ſacramento.ſed inde.verſicu.exē-
plo.Matth.xxvj.c.docuit.cum hoc dixit facite &c . ſimplicita-
ti.not.hic,quòd parcitur ſimplicitati extra de reſcript . ſuper
literis.venia,ſcilicet pœnę.nobis.verſi.non poteſt.i.non debet
agnoſci.ſubau.ita facilè.H.admoniti.exemplo inſtructi magi-
ſterio.In glo.inde in fine.adde argumento.xij.diſt.illa.in prin.
In gloſſ.argumen.quòd,ibi,excuſat,ſcilicet partim:ſed non ex
toto.& ibi,ſi quis dedicat.adde vbi de hoc.In gloſſ.ſed nonne.
ibi Chriſto.adde aliâs exemplo ſecundum Hugo.& in fine.ad-
de argu.ſ.xcvj.diſtinct.in ſcripturis.In glo.ar.poſt in fine.adde
xij.q.ij.indignè.

SVMMARIVM.

1 *Panis,vinum,& aqua quæ ſunt coram Deo.*

Non oportet Offerri ad ſacrificandum in typo.i. ſignra,& in ſignificatione,id eſt in figura eorum,quę circa ipſum facta ſunt in cruce.H.de corpore.propter hoc offertur panis.H.ſanguis.propter hoc offertur vinum.H.fluxit.Io.xix.aqua.id eſt propter hoc aqua offertur.
1 tria,ſcilicet panis,vinum,& aqua.H.ſuauitatis.i.odor ſuauis Deo,& eſt hoc tractum à veteri teſtamento,aliâs lege:quia olim legalis hoſtia dicebatur ſuauis odor Deo multò magis hæc hoſtia redolet,& placet Deo.H.idem ex con.car.iij. In.j. glo.ibi,in aqoam.adde,id eſt aquaticum humorem.H.In glo. ad eſt in murum in fine.adde videas quod de hac materia nota. j̃.e.comperimus.In gloſſ.hic de ſpeciebus.&.c.quid eſt Chriſtum.In gl.j.quoniam multi.vniuerſaliter male habeat.Guid.

In ſacramento. Tradidit diſcipulis,vel.ſ.offerendum.H aqua.vide quod dixi.ſ̃.in ſumma.ſacrificijs conficiendis.H.aliâs in primitijs,& tunc eſt ſenſus quòd nullarum frugum primitiæ offeruntur ſuper altare ad benedicendum,niſi ſit vua,vel frumentum. Mechiades Papa multas ſpecies excipit,ſcilicet fabam,nouas vuas,ſpicas,oleum,& incenſum,vt Bro.li.ij.c.hæ ſpecies.Io. de fict.In glo.j.pane,ibi,tranſſubſtantiatur.adde iſta fuit ſententia Hugo.& eſt ratio:quia mutauit naturam,& deſinit eſſe frumentum.& ibi tantum adde de hoc nota.ſ̃.eo.c.ij.in gloſſ.not.diuerſitates &c.in fine.& in fine adde ſub.hic autem aliquid remanet quod conuerti poſſit.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Pars euchariſtiæ qualiter in calice immutetur.*
2 *Panis intinctio quid ſignificet.*

Cum omne. Intinctam.† ſed nonne pars euchariſtiæ in calicem mittitur,& vino intingitur,vt.j̃.ea.diſtin.c.triforme.reſpondeo ſic fit de illa,quæ à præsbytero ſumitur hîc verò de ea quæ populo datur.complemento,id eſt communio integra,& perfecta.H.& in hoc errabant:quia aliter integrè ſumi corpus Chriſti non credebant,ſed ſub vtraq; forma totum ſumitur.j̃.e.di.ſinguli,& ſeparatim debet ſumi ſpecies panis,& ſpecies vini,vt probatur.j̃.eo.c.exemplo domini. B.hiſpa.quoſdam.verſi expreſſum. ſecundum quoſdam in litera debet eſſe non expreſſum.in alios.ver. quòd verſic.euangelicę.ver.Matth.xxvj.c.apoſtolicæ.j.ad Corinth.xij.fonte.id eſt exemplo ipſius vnde accepit &c. cum enim.verſi. veritatis.Lucæ.c.xxij.legimus,aliâs cognoſcimus. Lucæ.e.titu.veritate.mar.xiiij.c.vinum aqua mixtum.ſ̃.e.in ſacramento.illud.ver.populis.ſub. ceſſet teſtimonium.Mart. xiiij.Matth.xxvj.receperunt,& quòd ſanctorum patrum decreto &c.ij.qõ.iiij.c.conſuluiſti commendauit.Mart.xiiij tan-
2 tum,dic,vt legitur,& notatur.j.q.j.c.Chriſtus.bucella.† intinctio panis ſignificat fictionem Iudæ,qui fictus amicus venit ad cœnam,qui enim intinguntur non mundantur:ſed inficiuntur,deturpantur in ſignum ergo,hoius ne aliquis fictus,& ſordidatus accedat ad euchariſtiam prohibetur intincta dari,& etiam pro hæreſi tollenda,quæ dixit Chriſtum eſſe totum, ſub illis duabus ſpeciebus,ſimul ita quòd ſub neutra illarum tantum:nam ſi quis ſumeret corpus Chriſti per ſe,dicebant eum non ſumere ſanguinem,nec è contrario ſecundum. P.ſic j̃.e.& ſancta.oſtenderet.Matth.xxvj.non quia.verſi.intelligi. apo.xvij.adimatur,id eſt adimatus eſſe oſtenditur,copulatur. copulata eſſe per fidem,& charitatem oſtenditur Hug.miſceatur.i.miſceri debeot,non poſſit.i.debet:quia neutrum eſt offerendum,ſine altero Hugo.botrus.i.vinum expreſſum de botro.ſolus.i.ſine aqua ſecundum.P.ſalutis,id eſt redemptionis factæ per Chriſtum.H.aqua.i.cum mixtione aquæ in calice vinum ſolum.ſ̃.en.c.ij.ibi videas manauit de his,quæ debent offerri in ſacrificio.& ideò.ver.de cætero.ver.In glo.j.degrandinatum,ibi licet,adde de hoc vult dicere quòd ante conſecrationem bene licet exprimere,& ſic conſecrare.In gl.ad omnia ibi,ad vltimum.adde,ſed contra not.iij.quæſtio.v. conſtituimus.ibi videas.& ibi ſed nunquid.ibi alij adde vt Lauren. In glo.broçar.adde libr.v.In glo.nam legitur,ibi multi.adde ſic extra eodem tit.cum marthę.& ibi teſtamentum adde ad idẽ xxxiij.q.iiij vir cum propria.In gloſſ.j.nobis in fine adde ſub. & quod dicit ibi ſine Chriſto hîc dicit ſine nobis,quod idem eſt Hug.In gloſſ.hoc videtur,ibi quarto adde alij dicunt quòd ad hoc eſt reprobatio tertij erroris reprobatio autem quarti eſt.j̃.verſicu.& ideò & hoc ſequitur in gloſſ.ſequenti. ſed hoc vult dicere hæc gloſſ.quòd in hac litera ergo,quando botrus &c.videtur repetere de quarto errore,ſcilicet de lotione panni intincti,in hunc modum:quia ſicut qui botrum offerret &c.&.j̃.ſequitur in gloſſ.ſecundum Hug.& ibi,admittit. adde.id eſt recipit.

Secunda pars ſecundæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Euchariſtia ſacramentum cæteris maius eſt,& de differentia inter alia.*

NIhil In ſacrificijs. Hîc incipit ſecunda pars ſecundæ diſtinctionis de conſecratione
1 &c.in qua dicitur qualiter nulla oblatio corpori,& ſanguini Chriſti comparari valet:† quia iſtud eſt maius ſacramentum cęteris maioriq; reuerentia habendum,tractandum,conſeruandum,& conferendum,alia ſacramenta non prohibentur conferri,vel recipi ab indignis,ſicut hoc.hinc eſt quòd euchariſtia prohibetur ſumi de manu hæretici:ſed non ſacramentum baptiſmi ſecundum.H.quod dic,vt legitur,& notatur.xxiiij.q.j.§.ſed illud.ibi videas potior.i.maior reuerentia digna,vnde ſtatim ſequitur in quibus ei reuerentia debet exhiberi ſecundum Hug.quæ puta.ver.hic oſtendit,quod prædixi,& puta ver.& ſicut.verſi.In glo.de ſuſcipiendi.adde ſubaudi de forma ſacrificandi,& quæ in ſacrificijs offerri debeant dictum eſt de ſuſcipiendi &c. In glo.præter.ibi,in ſacrificijs.i.inter ſacrificia eccleſiæ,charitas autem inter ſacrificia non computatur,vt hîc dicit glo. & ideò bene dicit in ſacrificijs nihil &c.vel ſi de corpore Chriſti quod eſt eccleſia,intelligatur idem eſt corpus quod charitas,& ideò non eſt maius.In gl.j.nullum in fine.adde de hoc.xcv. di. ecce,&.j.qõ.j.multi.Guido.& adde remiſſiones quas dedi.ſ̃.j. diſtinct.c.ſolent.&.c.nocte ſancta. & ſacramenta. &.c.nullus Epiſcopus.

Tertia pars.ij.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Quibus præbeatur conſenſus,& quare ante aſſumptionem Chriſti detur pax.*

PAcem. Hîc incipit tertia pars ſecundæ diſtinctionis de conſecratione,in qua reprehenduntur,qui primo dabant pacem quàm ſumerent corpus Chriſti.confecta.i.conſecrata,vel ſibi,verſic.cum poſt.ver.neceſſario. cauſa miniſterij,per quam.ver.ecce miniſterium quod ſuppo. i.quia per eam.H.in miniſterijs.i.officijs ſacramentorum celebrandis,aliâs in miniſterijs.ſ.conficiendis.H.præbuiſſe conſen
1 ſum,† oratione deuotione,intentione,voluntate Hug. pacis. nota quòd ante receptionem euchariſtiæ in calicem datur pax,ideò quia Chriſtus reſurgens pacem populo dedit,cuius reſurrectio per immiſſionem ſignatur per appoſitionem enim ſanguinis ad corpus,vel è conuerſo ſignificatur redditus animæ Chriſti ad corpus,& ſic eſt reſurrectio & eſt triplex ratio quare datur pax,vna eſt:quia fideles poſſunt Chriſti mortem, & reſurrectionem domini ſui pacem,& concordiam angelorum ſe promeruiſſe gratulantur,cuius ſignum eſt oſculum. Item quia cum ſint filij Dei patris,& eccleſię Dei matris.duodecima quęſtione ſecunda,qui abſtulit.fratres ſint in Chriſto, & ideò

& ideò ſunt reficiendi vno pane,& ditandi communi hęredi-
tate quod notatur ſimiliter per oſculum . Item quia in oſculo
caro carni,& ſpiritus ſpiritui coniungitur,vt nos qui propagi
ne de Adam deſcendentes coniungimur,& charitatis vincu-
lo connectantur. Qui ergo conuertuntur ſe odientes,inde pro
ditoris oſculum imitantur,deinde poſt oſculum ſumit præſ-
byter euchariſtiam,quaſi dicat qui in vnitate pacis non eſt,nõ
accedat non eſt dignus ſumere euchariſtiam.primò datur ho-
mini,ſiue viro:quia caput eſt mulieris,vt.xxxiij.q.v.cum ca-
put.vir nõ datur fœminæ,ne ſi caro viri,& fœminæ proprius
acceſſerint ad libidinem accendantur ſecundum.H.&.P.con-
cludentis.i.terminantis ea,quę poſt finem eorum ſtatim ſunt
conferenda.H.In glo.non tamen in fine.adde.ij.q . vij.placuit.
xvj.c.j.c.placuit.Gui.

Peracta. Hoc.c.ſumptum eſt de illo.ſ.e.di.j . Epiſcopus
Deo.H.& Inff.vnde.ſ.in ti.debet eſſe anacle-
tus,& non calixtus,& ſic etiam ponit Ioſ.&.H.conſecratione
dominici corporis,& ſanguinis.In glo.ibi cuiuſlibet adde imò
obtinet extra de pœni.omnis.Guid.

Quarta pars.ij.diſt.de conſecr.

RElatum. Hic incipit quarta pars ſecun-
dæ di.de conſecratione.in qua
dicitur ꝙ quoties quis celebrat toties ſumat eu
chariſtiam.Io.de fict.gratiã.i.gratioſam,& ſan-
ctam cõmunionem.H.plurima.i.plura . H . ſed
ſi.i.quamuis.Ioſ.&.H.apoſtolus dicit.j.ad Corinth.ix.hoſtias
ab eis immolatas.altaris.i.Chriſti.q.d.illi qui dignè ſumũt cor
pus,& ſanguinem Chriſti per fidem,& dilectionem ei vniun-
tur,& hoc ſonat litera qui participes ſunt altaris,edent.i.de-
bent edere,hoſtias ſacramenti non accepti.quicunq;.ver.præ-
beat.i.faciat. In.j.gl.ibi,quia plura.adde.ſ.ſacrificia,quàm duo
offerri &c.& ibi,non licet.adde.ſ.ca.diſt.j.ſufficiat.niſi in no-
cte domini.ſ.ea.di.c.nocte.

SVMMARIVM.

1 *An euchariſtia ſit ſacramentum,& an plura ſint euchariſtia ſacra
menta.*
2 *Officium ſacerdotis in dicenda miſſa.*

a Comperimus. Sacramenta.† hic quæro an eucha
riſtia ſit ſacramentum.dic ſecun-
dum P.quòd eſt ſacramentum.j.q.j.multi.ver.ſunt autem.ſ.
e in ſacramento.&.j.e.in illo,cum ſimilibus.& modo commu
ni cum alijs ſacramentis.ſ.ſignificando,& cauſando ſanctitatẽ
& modo ſpirituali,ſcilicet continẽdo totius ſanctitatis autho
rem,propter quod excellentiſſimum eſt omnium aliorum ſa-
cramentorum.xcv.di.ecce.j.q.j.c.multi.ſ.e.nihil.ſed videtur,
quòd plura ſunt ſacramenta,vt hîc,&.j.e.qui manducat iuxta
finem.&.c.panis.in princ.vbi de hoc.ſ.e.cum omne.in princ.
&.j.ea.diſt.verum.in fine.ſed dic ſecundum.P . &.T.quòd eſt
vnum ſacramentum vnitate perfectionis:quia ad eius integri-
tatem plura requiruntur,ſicut domus dicitur vna:ſed non eſt
vnum vnitate indiuiſibilitatis:ſed continuitatis : vnde quod
dicitur perficient in nobis quęſumus domine ſacramenta tua,
quod contineant , & huius , vt.j.eod.c.ſpecies.intelligitur illa
pluralitas naturaliter,& ſecundum hoc intellige quod hîc di-
citur per Ioan & Lau.in glo.hîc de ſpeciebus &c.ab integris.
id eſt vt aut ambo accipiant,aut abſtineant à celebratione miſ
ſæ,vt neutrum conficiant.In gloſſ.j.integre,ibi,ſumitur.adde
de hoc.j.eo.ſinguli.&.c.ſequen.& ibi,deficiente,adde quod di
cit hîc,& in textu videtur obuiare ei,quod fit à ciſterſienſibus
& quibuſdam alijs,qui poſt ſumptionẽ corporis,& ſanguinis
Chriſti,aliquid dimittunt de ſanguine in calice , vt ſuppona-
tur vnum pluribus,vt poſteà communicantes inde poſſint ali
quid ſumere , hoc etiam videtur infringere extra de celebra.
miſſ.ex parte:ſed not.Innocen.ibi,quòd hoc non eſt illicitum,
nec reprobat talem conſuetudinem:quia non eſſet decens tan
tum ſanguinem conficere,nec fortè inueniretur calix,qui poſ-
ſet tenere ſecundum eum,& ſecundum hoc dic integre.i.am
bo,ſcilicet corpus,& ſanguinem Chriſti,quòd iſti non facie-
a bant,vt dicit textus.c.† Item not.quòd ſemper ſacerdos vino
profundere debet manus,poſtquàm totum acceperit euchari-
ſtiæ ſacramentum,niſi cum eadem die aliam miſſam debuerit
celebrare , vt in prædicto.c.ex parte:nam tunc impediretur
ne poſſet celebrare.vij.q.j.nihil.& hoc ideò ſecundum Ioan.de
fict.quia ſubſtantia puri vini non miſcetur cũ ſanguine Chri
ſti,& ſic ſoluit extra de conſecra eccle.c.quod in dubijs. & de
celebra.miſ.cum marthę.§.quæſiuiſti.vbi habetur quòd ſi vi-
num mittatur in ſanguinẽ Chriſti,non miſcetur cum ſangui-
ne.& eſt cauſa ſecundum eundem Ioan.de fict.quia ſubſtantia
primi vini mutata eſt in ſanguinẽ Chriſti,& ideò cum non
inueniat ſibi ſimile,non mutatur etiam,quia ſubſtantiam mu
tat accidens,vt in puero per incrementa temporum,& acce-
dens mutat ſubſtantiam in benedictione ſecundum Ioan . de
fict.ſi de vtroq; iſtorum dictorum vis clarius,& latius videre.
dic vt not.Hoſtien.in prædicto.§.quæſiuiſti.& in fine.adde dic
ad huius declarationem,quòd in ſacramento eſt ratio ſigni,
& ratio cauſæ ſignificatiua pertinet ad ſapientiam:ſed cauſali-
tas ad gratiam:quia ergo gratia communiter omnibus neceſ-
ſaria eſt:ſed non eſt ſic ſapientia efficacia non eſt æqualis ſub
vtraq; ſpecie:ſed non ſignificantia:ideò omnibus tradidit ſub
altera ſpecie in qua poteſt tradi cum reuerentia , & cautela
maiori à maioribus verò tantum,id eſt præsbyteris,& mini-
ſtris ſumitur ſub vtraq; ſpecie,& licet græci bene faciant ſu-
mendo ſub vtraq; ſpecie,tamen latini melius faciunt ratione
prædicta ſecundum.P. In gloſſ.hoc de ſpeciebus,ibi,ſacramen
ta adde intellige,vt dixi in textu . & ibi ſedes animæ adde , vt
xxxij.q ij. Moſes.& ibi per vnionem.adde.i.concomitantiam.
& in fine.hîc adde quod not.de hoc.j.eo.quid eſt Chriſtum,
in glo.prima.&.ſ.e.non oportet.in glo.prima.in vnum,& ſpe
cialiter in fine,quam quidam malè habent.In gloſſ.ſic & pu-
pillus.in fine.adde ad idem.C.de iur . deli.quidam.ſed argum.
contra . ff.de minoribus.l.etiam.§.primo.Guidn.ſed circa præ
dicta vide quæ ſcripſi.ſ.de celebra miſſ.ſuper rubrica , & præ-
ſertim in prima quæſtione.

Quinta pars.ij.diſt.de conſecr.

SVMMARIVM.

1 *Quod vni eſt ſalutiferum,alteri eſt mortiferum,*
2 *Zacheus quid denotet,& qualiter interprætetur,& ſyrum quid ſi-
gnificet.*

COtidie. Hic incipit quinta pars ſecundæ
diſt.de conſecra.&c.in qua pro-
bat per nouem capitula,quòd olim antiqui pa-
tres ſæpius communicabant ſecundum diuer-
ſos ſtatus eccleſiæ Io.de fict . Communionem.
quod quidam faciunt.xij.diſt.illa.nec laudo,quia fortè bonus
eſt qui accipit , vel non laudo:quia poteſt hoc facere mala in-
tentione,nec vitupero.quia poteſt hoc facere bona , & pura
intentione,& hoc dicit Auguſtinus ignorans &c.vt hîc dicit
gloſſ.ſecundum.H.omnibus.verſi.peccandi mortaliter.H.pu-
1 rificari.† & ita quod vni eſt ſalutiferum,alij eſt mortiferum.
argu.ff.ad legem Aquil.ſi cuius.§.ſed ſi quis.Lau.& ideò.verſi.
peccato.venialiter.H.mordeatur.xxv.diſt.c.vltimo.ſatisfaciat
Deo lachrimis,ſaltem interioribus dico & bene , vt patet in
eo quod legitur,& not.vj.diſt.c.j.&.j.e.ſi non ſint.&.c.panem
de altari.mortalia peccata.xxv.di.§.aliàs de quibus ibi dixi,idẽ.
2 ſcda pars neq;.ver.† Zacheus.interprętatur iuſtus,vel iuſtifica
tus,aut iuſtificandus.Syrum.nomen eſt,& ſignificat humanũ
genus ſecundum Pap.Centurio.Luc.vij.c.alter.ſ.Zacheus qui
aſcendit arborem ſiconorum,vt videret Ieſum tranſeuntem,
dixit ei Ieſus Zache feſtinãs,deſcende,hodie oportet me in do
mo tua manere.ſuſcepit dominum.Luc.xix . alter.ſ.Centurio
qui cum rogaret Ieſum,vt ſanaret filium ſuum,& Ieſus dice-
ret ſe venturum , reſpondit domine , non ſum dignus , vt

intres ſub tectum meum,dic tantum verbo,& ſanabitur filius meus,vt Lucę.vij.dixerit,per internuntios.H,non ſum dignus i.non iudico me dignum:ſed indignum,licet enim fide prædi tus eſſet nondum tamen erat ſacramentis imbutus ſecundum H.ad hoc.ver.ſcdm.quòd de accipiendo corpore Chriſti coti-die,vel non quiſq; faciat ſecundum quod credit pie eſſe facien dum. B.&.P.voluntatem.exo.xvj.c.&.j̃.e.re vera.& in li.Sap. xvj.c.In gl hoc dicit.ibi non poterat.adde.xxxij.diſt.c. erube-ſcant.xxvij.q.j.nec aliqua.xxiiij.q.iij.Deus.In glo.j.ſecundum Rai.adde vnde apoſtolus probet ſeipſum &c.j̃.e.diſt.qui cele brare in fine.H.In glo.id eſt fuerunt.ibi,effectum. adde.i.quia ad vnum,& eundem effectum tendunt.Gui.

Sexta pars ſecundę di.de conſe.

SVMMARIVM.

1 *Cur hoſtia diuidatur in tres partes.*

Triforme. Hic incipit ſexta pars ſcdæ diſtinct.de conſecrat.&c.in qua dicitur quòd tres partes fiunt de corpore Chriſti,& tres habent ſignificationes pars obla

1 tæ.dicit beatus Auguſt.† cur corpus Chriſti diuiditur in tres partes,ita q; duę ſiccæ remanent tertia ponitur in ſanguine,in tribus partibus trinitas continetur,vna pars de ſiccis ſumitur ad laudem Dei pro animabus honorum, ſicut ſunt animæ ſanctorũ,altera pro illis,quæ in púrgatione ſunt. tertia pro viuentibus in ſanguine.i.in peccatis. & quod dicit pars oblatę &c.& quod dicit pars triformæ &c.hoc referas ad ipſas ſpecies:omne enim verbum ad ſenſum hominis pertinẽs vel aliquam corruptionem innuens non ad corpus Chriſti,qđ impoſsibile eſt frangi:ſed ad ſpecies referas Lau.& hic videas quod legitur,& no.j̃.e.dum frangitur.in calice miſſa i.in die paraſceues.i.ſexta feria ante paſcha, de hoc dixi.ſ̃.diſt.j.c.pe. ibi videas,pars.verſi.corpus in ſepulchro.i.corpus Chriſti in ſtatu in quo erat in triduo quo erat in ſepulchro,vel fideles in ſepulchro iacentes,qui,ſcilicet nõdum reſurrexerãt Ber.hiſp. In.j gl.ibi corpus.adde de hoc no.ſ̃.eo.comperimus.& in fine. adde vel dic corpus Chriſti.i.fideles qui iam reſurrexerunt ſecundum Laur.In gl.j.deſignat in fine.addę ſubaudi quę dicitur ſpirituale corpus Chriſti.j̃.e.quia paſſus.

Septima pars.ij.di.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Indigni quare dicantur.*
2 *Corpus Chriſti an deſcendat in ſtomachum.*

Tribus generibus. Hic incipit vij.pars ſecundæ diſt.de conſecra.in qua dicitur, q; ſacramenta dominica tractantur à tribus ordinibus Io.de fict.commiſſa tractanda Laur. diuinorũ. ſ.ſanctorum.miniſtro.i.ſubdiacono clericorum.i.clericali.i. quale decet habere clericos,idem.ſecunda pars,tanta.i.tot holocauſta.i.hoſtię.offerunt.i.conſecrantur,quanta.i.quot. q; ſi. ver.clericorum.i.clericali,conſumantur.i.omnia ex toto ſumantur.H.qui autem.tertia pars.non ſtatim.poſt acceptá eucharíſtiam.H.communes.hoc eſt propter reuerentiam ſacramẽti,& vt caueatur quòd ſi contingat pro varietate perſonarum pœna imponitur.j̃.c.ſi quis per ebrietatem conſilium tamen eſt,non præceptum.H.portioni.i.ſpeciei quæ eſt ſacramentum ſacræ rei,ſic ergo.ver.mane.ergo mane poteſt cantari miſſa.ſ̃.ea.diſt.j nocte dominica portio.i.dominici ſacramẽti ſecreta.i.ſingulari ſanctificatione.i.Immunditia,& reuerentia æterna.i.propter rem æternam quam continent precipimus.iiij.pars laico.i.incognito ad menſam dominicam accedẽti,& hęc lectura ſequentibus conſonat ad menſam dominicam

1 ſ.ponatur,vt communionem accipiat † indignus.i.incognitus, qui hoc ipſo dicuntur indigni,quòd incogniti ſunt,licet ſit ar. contra extra de ſcruti.non ex parte.& de præſumpt.dudum.& hoc ideò:quia verſatur periculum animæ,& quia alienę iuriſditionis ſunt alle.lxxj.di.extraneo.Io.de fict.mulieribus.de hoc ponit exemplum potius quàm de alijs:quia pauci ſiue hoc crimen inueniuntur.l.di.quia te.hinc &.ver.Dauid Abimelech. iſti fuerunt excuſati, vt no.x.q.j.hanc interrogatur.j.reg.xxj. c.paries.de hoc habetur.xxv.q.j.§.habens ita.In glo.ſed nec ibi recreatur.adde de hoc not.j̃.e.in illo,ibi videas.& ibi dici poteſt.adde hæc fuit ſententia.H.vt ibi plenẽnt.& in fine.adde quod no.j̃.c.ſpecies.&.c.non iſte.ibi videas:ſed.P. dicit quòd Ioannes hic errauit.ſed arg.pro.Io.j̃.e.quid ſit.In glo.j.oculus meatus.adde hic ſub.aqualitulus venter,vnde Perſius pinguis &c.& in fine.adde hoc habetur in Perſio,& ſic ſecundum hoc venter debet aqualitulus,& ſic dicitur quaſi aquarum locus, ſeu loculus:quia eſt receptaculum omnium humorum,& hoc etiam ponit.H.in deriuationibus.c.aper.iuxta finem.Guido.

2 † Verum autem corpus Chriſti deſcẽdat in ſtomachum,ſcripſi de Iudæ.c.& ſi iudæos.in quæſtione.

Octaua pars.ij.diſt.de conſecr.

Qui ſcœlerate. Hic incipit.viij pars ſecundę diſtinctionis de conſecra.j.qua probat magiſter q; cum magna veneratione debemus ſumere corpus Chriſti,& hoc probat per tria capitula Io.de fict.ad emundationem.ſ̃.e.cotidie.& habetur hoc.j̃.e.diſt.iiij. qui in maternis,dicente propheta. Hiere.xj.c.dilectus meus.i.ſacerdos,vel populus Chriſtianus in domo mea.i.in eccleſia.carnes ſanctæ.i.cotidiana,& digna ſumptio earum. H. & apoſtolus. ver.inquit.j.ad Corinth.xj.c.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Interpatratio verborum ſacramenti quæ in miſſa dicuntur.*
2 *De conuerſione hoſtiæ.*

Timorem domini. ſ.ſeruilem:nam de timore iuſto,& caſto non poteſt intelligi de vtroq; timore habes.xxiij.q.vj.c.vltimo.Laur. & dic timorem.ſ.vt indignè ſumamus dicens.j.ad Corinth.xj.c. iudicium.i.ex eo quod ſic ſumitur dãnationem meretur: quia peccat mortaliter,ſibi,non tibi.j.q.j per Eſaiam.xxiij.q.iiij.forte.fidem.ij.pars.ſ.vt credamus ſic eſſe domini.Lucæ.xxij.c.cor

1 pus cura,ad probationem verborũ iſtorum,† hoc eſt corpus meum,hic eſt calix meus,ſacerdos conficiat credibile iudicatur, quòd & Chriſtus eadem verba dicendo confecit porrò quidam dixerunt quòd Chriſtus confecit,cum benedixit literam conſtruentes hoc ordine accepit panem benedixit.ſubaudiendum eſt dicens hoc eſt corpus meum,& tunc fregit,& dedit, & ait accipite, & comedite, & iterauit, hoc eſt corpus meum,prius ergo protulit illa verba, vt eis vim conficiendi tribueret,deinde protulit eadem,vt apoſtolos formam conficiendi doceret. Alij verò dixerunt quòd ſacramentum confecit,& formam inſtituit poſt benedictionem cum dicit,hoc eſt corpus meum intelligens illam benedictionem fuiſſe, vel ad verbum quod ſuper panem expreſsit quibus illud videtur obſiſtere q; prius fregit quando dixit hoc eſt corpus meum. nec etiam eſt credibile,quòd prius dederit,quàm confecerit. ſanè dici poteſt quòd Chriſtus diuina virtute confecit, & poſteà formam expreſsit ſub qua poſteri benedicerent,ipſe nãq; per ſe virtute propria benedixit nos autem ex illa virtute quam indidit verbis ſecundum Inno.iij.pro multis.i.prædeſtinatis. datur,id eſt offeratur,& immolatur quod dic vt legitur,& notatur.j̃.e.ſemel imolatus, commemorationem.i.in memoriam meæ paſsionis,& mortis ad idem.ſ̃.e.ſcriptum.aliàs ſcriptura. & apoſtolus. tertia pars.humiliauit.ad Philipeñ.ij.c.ad effectum.i.

ctum.i.ad effectuoſam dilectionẽ. ipſius, filij dei. tradidit quo ad ſufficientiam. Lau.de hoc not.ĩ.eod.ſemel.ij.affectum.ſ. vt ſic ſe humiliet ſicut humiliauit,ſe chriſtus.percipit.i.vult percipere. ¶ In glo.ſolet quęri.ibi,tranſſubſtantiatio.adde de hoc membro videas quod legitur & not.ſ.eo.cum omne. in gl. ſed nunquid.&.c.comperimus. ¶ In gloſſ.hoc de ſpeciebus in fi.& ibi.ponitur.adde idem dicit.H.& Io.de fic. Sed theologi dicũt quòd errauerunt. Io.&.H. nam ſacerdos,in perſona chriſti cũ iotendit dicere,hoc eſt corpus meum , aliâs non eſſet vera cõ-
2 memoratio eius, quod dominus fecit,† & dicunt , quòd hæc verba ſignatiue ponũtur & intelliguntur quòd hęc oratio totalis,ita quòd nulla pars per ſe ex inſtitutione domini,& ſacerdotis prolatione habet virtutem cõuerſiuã panis & corporis Chriſti,ita quòd ſimul eſt prolatio conuerſio demõſtratio ſecundum Pet. Et ibi,fecit.adde vt.ſ.eo.ſcriptura. & ibi, tranſſubſtantiatio.adde vt.ĩ.eo.accipite.& in fine. adde vt.ĩ.eo. di. iij.ſabbato. Guid.& adde quæ ſcripſi de celę.miſſa. cum Marthę.in.x.q.

Et dixit dominus. Numeri.xvj.c.hæc hiſtoria recitari cõſueuit.ſ.q.j.ſi qs inquit. in fine,& tangit hoc idem.vij.q.j. deniq;. in animabus. i.cõtra animas ſuas.P.ſanctificata.i.ſancta. & reuerẽda per pœnã,quia de cæterò indigni,non audebunt eam tangere. ſed notandũ.ij pars.pœna.i.per pœnam.per eas.i.per pœnas eorum. quo prout.H.timerent.ſ.talia committere,ſic.ij.q.vij qua propter cum ſi.circumpoſitionem.ver.dicens.Numeri.xvj.à talibus.ſubaudi tantum.P.attendi.i.attenditur.præcipue.quo animo quid fiat.xxiij.q v.ſi quid.quandoq;.antequã fiat ,vt hîc & xxij.q.v ecce.quãdoq; attẽditur , quid domino offeratur.xlix. di.c.vlti.& not.hoc.c.bene pertinet ad propoſitum , quia hic oſtenditur quòd reuerentia ſacramẽto debeſ. ¶ In.j.gl. in fine. adde myſtice autem dicitur ignis alienus ira,inuidia, & hmõi de pœni.diſt.iij.inter hoc. ¶ In glo.ſ.xxiij.q.ibi,feciſti.adde de hoc etiam habetur.xxiij.q.ij.ſane profertur in glo. non loquitur hîc.& ibi dicitur. adde ſcilicet in contrario allegato.xiiij. q.v.ſcriptum.& iij.q.vij.in grauibus. & in fine. adde ad hoc. xxiiij.q.j.odi. ¶ In gloſſ.arg.quòd ibi,præceptum. adde vbi de hoc.& io fi.adde de hoc not.extra de ſciſma.c.j.in glo.quia dũ. & de elec.nihil in glo.in duobus &c.

Nona pars.ij.diſ. de conſecratio.

SI per negligentiam. Hic incipit ix.pars ſecũdæ diſtin.de cõſecra.in qua ponit magiſter, pœnitẽtiam corpus chriſti vomentibus,& illis qui negligentiam permittunt ſtillare de ſanguine. Ioan.de fic.t labatur.ſanguis.ſi verò.verſicu.igne conſumeretur.illud quod fuit abraſum.xl. diebus talis pœnitentia erit in hoc caſu,& in ſequẽti.vt tot diebus ieiunet,vel tot diebus abſtineat à cõmunione ſacramentorum.H.ſi per.ver.calix.i. aliquid quod erat in calice de ſanguine,& ponitur cõtinens , pro contento.ſi ſuper.verſic.vij.diebus.hanc literam.ſ. ſeptem diebus ponit.H. & ſecundum eum ſimul pœnitentia imponitur in alio caſu.xxj.q.iiij.nullus eorum.ſi viq; ver. ¶ In.j.gl.in fin. adde de hoc etiam not.ſ.eo.comperimus. ¶ In gloſ.i. in tabulam.ibi.maneant.adde de hoc eſt dictum.ſ.eo.in ſumma. & in fine.adde,in omnibus his cedit natura miraculo,& virtus operatur,extra de cele.miſſæ.cum marthę. ¶ In glo.i.ſi quis turpe. adde vt puta muſca,vel arena,vel aranea.Ioan.de fic.

Si quis. Per ebrietatẽ euomuerit. Hîc videas quod, not. ſ.eo.tribus,in glo.ſed nec.&.ĩ.eod. non iſte ibi, omnino videas.clerici verſi.Epiſcopi.verſi.ſed in verſi. ¶ In.j. glo.ibi,panis.adde idem ſentit.H. & idem volunt iſti dicere, quòd corpus chriſti non intrat ventrem quod falſum eſt, cum ſpecies intrent,& quandiu ſpecies manent,chriſtus integer latet ſub eis,& hoc probatur in hoc.c.& iſtud.c.quod allegatur. non iſte,non obſt.quia pro tanto dicitur,quòd iſte non eſt panis,qui vadit in corpus,quis intrat corpus,ſicut cibus materialis vt nutriat ipſum intrat tamẽ,& eſt ibi ſub ſpecie ſacramentali,& ſic poteſt euomi,vt hîc dicitur,ſecundum.P. Et in fine. adde de hoc.ſ.eo.tribus.Guid Sed de hoc,vtrũ corpus chriſti intret ventrem.ſcripſi de iudæ.c.& ſi iudæos.in quæſtione.

Decima pars.ij.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Infirmo corpus CHRISTI debere deferri.*
2 *An puero debeat dari hoſtia.*

PEruenit. Hic incipit.x.pars.ij diſtinctionis,de conſecra.Ioã.de fic. prohibetur.tempore miſſæ,extra de vita & hone. cleri.c.j.Lauren.ſacrarium.ĩ.c.j.&.xxiij.diſt.ſacratas c.non liceat.ſanctorũ.i. ſacramenta ſanctiora,alijs ſacramentis.H.ſ.eo.nihil.& hoc erat peſſimum,vt ſequitur,nam cui interdicitur minus,& maius plus.ff.de ſena. qui indign⁹.ff de pœnis.l.moris.Lau.igitur.verſ.ſemetipſum.
1 & ſic.† no.quòd ſacerdos debet per ſeipſum corpus chriſti deferre ad infirmum vt hîc patet,ſic & referre , vt de vtroq; patet,ex de celebr.miſſa.ſane.ibi,ferat & referat manifeſtè. vbi no.Hoſ.ꝙ præsbyter debet ire minut⁹ euchariſtijs,ne vacuus reuertaſ,& ne homines reuertendo,decipiantur adorãdo creaturam,& non creatorem,quòd ſi propter multitudinem infirmorum totum expendit,in reuertendo ceſſet ſonitus campanellæ conſuetus vel extinguaſ lumẽ. De quo habetur in præd. decre.ſane.vel aliud ſignum fiat,de quo parochiani certificentur,ne inaniter,ſeu idololatrę inclinentur,ſecundum Io. ¶ In glo.vel per diaconum.ibi,neceſſe eſt.adde vt quia infirmatur,
2 tunc enim per puerũ †.ſi magna neceſsitas ingrueret,communicare poterit infirmũ,vt Bro.lib.xviij.c.in hiſtorum.Ioſ.H. & Laurẽ.nam neceſsitate cogente,bene poteſt etiam à layco puero,dum tamen catholico,aliâs non.xxiiij.q.j.cœpit.Lauren.& in fine,adde &.c.diacones.

Vndecima pars.ij. di. de conſec.

SAcerdotum. Hic incipit.xj. pars.ij. diſtinctionis,de conſecra.Ioan. de fic.& ſic continues.ſ. dictum eſt, quòd laici prohibentur intrare ſacrarium , ſed ne per hoc videretur , quòd laici nullo tempore poſſent intrare,ideo oſtendit,quo tempore non debent intrare.honores.in ſedendo & alijs.ac laicorum.aliâs loco laicorum.diſcrete.i.diuiſim. & ſingulariter,quãobrem. ver. celebrari.aliâs exerceri.Guido.

Duodecima pars.ij.di. de conſe.

INſtitutio. Hic incipit. xij.pars ſecũdæ diſt.de conſecra.Ioan.de fic. & ſic continua.ſ.c.proxi.facta eſt mentio,de celebra.miſſarum , ideo dicit quòd habundanter dimiſſa,non aliter celebranda,quàm in eccleſia metropoli.interſerit. ¶ In.j.glo.ibi,eccleſia.adde de hoc.ſ. eo. diſt.i.altaria.ĩ.diſt.xij.de his

Decimatertia pars.ij. di. de cõſe.

SVMMARIVM.

5 *Glorificata corpora quando non videntur & ſacramentum quid ſit, eiuſdem ethymologia.*

SAcrificium. Hic incipit xiij. pars ſecundæ diſtin. de conſecra. in qua dicitur, quòd in corpore chriſti ſunt tria. ſ. ſpecies, veritas, & figura, vt extra de cele. miſſ. cum Marthæ. Ioan. de fic. Vnde dic, quòd modo incipit tractare Gratianus de triplici cõtinentia iſtius
1 ſacramenti. H. & B. inuiſibile. † quia corpora glorificata non videntur ab hominibus, niſi per miraculum. B. item. verſicu. alibi. ſ. in libro de doctrina Chriſtiana. forma. addit magiſter ſententiarum explanando ita, vt eius ſimilitudinem gerat, & cum exiſtat, vel dic ſecundum Aug. ſacramentum eſt illud, in quo ſub tegmẽto rerum inuiſibilium, diuina virtus ſecretius operatur ſalutem. Vel dic, ſecundũ Hug. de ſancto Victore, in libro de ſacramentis. Sacramentum eſt materiale elementum, extrinſecus oculis ſuppoſitũ, ex inſtitutione ſignificans, ex ſimilitudine repræſentans, ex ſanctificatione aliquã inuiſibilem gratiam cõferens. Ad intellectum horum, nota quòd ſicut ornamentum dicitur ab ornando actiuè, & non paſsiuè, ita ſacramentum à ſacrando actiuè, & non paſsiuè. Hoc autem poteſt fieri tripliciter, aut ſanctitatem efficiendo tantum, aut ſanctitatem tantum ſignificando, vt ſimul efficiendo & ſignificãdo. Sicut medicina dicitur tantũ, de ſan o efficiendo tantum vrina tantũ iudicando excercitatio iudicando, & efficiẽdo, vt ſudor. vel alius mod⁹ quicunq; excercitationis, primo modo, ſacramentum dicitur ſacrum ſignatum vt paſsio Chriſti, & huiuſmodi. Secũdo modo ſignum ſacræ rei. Tertio modo, ſignum, & cauſa rerum ſacrarum. Primo modo, ratio ſacramenti cõuenit rebus ſignatis ſacris tam veteris, quã nouæ legis. Secundo modo ſignis veteris legis. Tertio modo ſignis nouæ legis. Primo modo accipitur ſacramentum large. Secundo modo minus large. Tertio modo ſtrictè & propriè. De ratione verò ſacramenti ſtrictè & propriè accepti tria ſunt, quæ tangit expreſsè. Hug. de ſancto Victore. Primũ eſt enim, ſimilitudo naturalis ex qua habet aptitudinem ſignificandi. Secundum eſt actualis inſtitutio vel expreſſa, vel occulta ex qua habet ordinationem determinatam reſpectu ſignati. Tertium eſt, ſpecialis ſignificatio, ex qua habet virtutem efficiendi illud ſignatum. ¶ In glo. 1. ſignũ in fine. adde ſcilicet corpus Chriſti. Guido.

Signum. In glo. j. ex forma. ibi, ſolet hic quæri. adde iſta glo. vſq; in fine ponit. H. in c. ſignum. ſed Ioã. de fic. ponit eam. j. eo. quia corpus in prin. in verbo neceſſariũ. Lauren. verò ponit eam, in. c. inſtituto. Sed nõ bene competit ibi, ſed melius in prædic. quia corpus. Guid.

SVMMARIVM.

1 *De qualitate ſumendi hoſtiam.*
2 *De permutatione ſubſtantiæ panis & vini.*

Species. Quo ad panẽ. Ioan. ſimilitudo. i forma, quoad vinum. ſacramẽta. i. corpus & ſanguis tuus. Et vide quod legitur & not. & quod dixi. ſ. eo. cõperimus. conti-
1 nent. i. † ſignant, vel faciant nos permanere in vnitate eccleſiæ vt ſub. ſic ſpecie. i. ſub ſpecie panis & vini ſumus. P. & H. capiamus. qua ſidicat ſicut ſacramentaliter ſumus corpus, & ſanguinem Chriſti, realiter & ſpecialiter ſumus. Sumus enim corpus Chriſti mentaliter, & hoc tam à bonis, quã à malis, ſpecialiter etiã ſumitur, & realiter à bonis, quod dic vt legitur & not. j. e. quid eſt. & c. ſeq. ſecundũ. P. poſtulat. ver. exponit dupliciter vltimã partẽ præmiſſæ orationis. H. geritur. i. ſumitur reuera. in cœlo capiatur. i. comprehendat à nobis, ſecũdũ Ioã. xiiij. c. quãuis. ver. ſecũda expoſitio orationis, ſecundũ quã veritatẽ rerũ intelligitur efficientia corporis Chriſti. H. exponãt. i. exponendo dicunt hoc loco. i. illa oratione. remiſſionem. ſ. e. cũ omne.
2 ¶ In j. gl. ibi. vinum. adde † cõmunior opinio eſt, quòd ſubſtãtia panis & vini deſinit eſſe cũ accidentia permutant ſubiectũ & econuerſo, extra de cel. miſ. cũ Marthæ. Sed omnino nõ deſinunt eſſe, non enim eſt credendũ quòd propter tranſſubſtãtiationẽ omnino amittat eſſe Sed vbi ſit ſubſtantia panis & vini neſcitur, ſecundũ. P. Et in fine. adde huic opinioni concordat, Inno. iij. extra de cel. miſ. c. cum Marthæ & hæc opinio præfertur extra de ſumma trini. c. j. ſecundum. P.

Decimaquarta pars ſecundæ diſtinctio. de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter anima Chriſti verbo eſt vnita.*
2 *An aliter poßit fieri conſecratio.*

QVia corpus. Hic incipit pars. xiiij. ſecundæ diſtinctionis, de pœniten. in qua quæritur, quare Deus nobis dedit corpus & ſanguinẽ ſuũ & dicitur, ꝙ ideo vt in nobis eſſet naturaliter per memoriã, & apud patrẽ intercederet pro nobis, ideo tradidit corpus ſuũ, ad perpetuã rei memoriã. Ioã. de fic. ſyderibus. in empireũ cœlũ ſuper choros angelorũ. H. die dies dicitur à dian, quod eſt clarũ, eò ꝙ clarus ſit, vel ſecũdũ Iſidorũ dicitur à dijs, quorũ nomina Romani ſacrauerũt quibuſdã ſyderibus vt tolleretur. verſi. vt quia. ver. ſalute. i. cotidiana remiſsiõe. gratia. ſ. remiſsionis peccatorum, per illã nobis collata, & cotidie conferenda, ſecundũ H. veræ. ij. pars. vnica. ſ. ſingularis. incorporalis. H. non ſpecie. i. viſione exteriori. affectu. i. fide, mente, & intellectu. confirmat authoritas. Ioã. vj. c. caro mea. ſub ſpecie panis latens. H. cibus. animæ. j. eo. non eſt. & c. Chriſtus. H. recedat. ver. infidelitatis.
1 † anima Chriſti vnita eſt verbo Dei, ſiue deitati, p plenitudinem donorũ ſpiritusſancti. Sed ipſa caro vnita eſt verbo Dei. Sed per quod donũ, per hoc donũ ꝙ non potuit teneri in mortem. Talis enim gratia data fuit corpori Chriſti, vt non poſſit in morte detineri, & putreſcere, & ſubiacere corruptioni, & per talẽ gratiã fuit verbo, ſiue diuinitati naturæ, vel forte anima mediãte per eandẽ plenitudinẽ donorũ, per quã & anima. Lau. veritatis. Matth. xxvj. c. inuiſibilis. nunc nobis quãuis viſibilis eſſet, cũ primo hoc fecit, vel inuiſibilis ſub ſpecie panis, & vini. ſacerdos. i. Chriſtus. creturas. ſ. panẽ, & vinũ. cõuertit. hoc põt intelligi de prima conuerſione quã fecit in curia, & etiã de conuerſione quã cotidie facit vbicũq; fit, ipſe facit, licet ſacerdos ſit miniſter proferendo verba Chriſti quibus fit. j. eo. verũ ſecundũ. H dicens. Mat. xxvj. c. ergo. ver. ſubſtiterũt. Gene. j. excelſa cœlorũ. intranſitiue. ſ. excelſi cœli. profunda fluctuum. ſ. profundi fluctus. vaſta terrarũ. i. terræ vaſtæ, vel latæ, vt. xxiiij. q. j. quoniã. vbi. i. poſtquã. virtus. diuinitatis. ſeruit. i. ſequitur. quamea. tertia pars. cũ Chriſti ſubſtãtia. i. in corpus & ſanguinẽ eius. H. mortalia. i. trãſitoria. ſ. panis, & vinũ. H. interroga. i. ſume exẽplũ, de te ipſo. initiatus. i. imbutus conſecratus. myſterijs. i. ſacramentis, adoptiuus. i. per gratiam adoptatus alter. i. alteratus homo. prius fili⁹ diaboli. Chriſtus. i. Chriſti gratia. H. formatus eſt, per gratiã cũ de impio factus eſt pius. ſicut. pendet. i. vſq; ibi, & cũ. H. vilitate. i. peccato. dignitatẽ. ex eo quod factus eſt filius Dei, filij enim conſequũtur honorem ex dignitate paterna. infecta. vitijs, & peccatis, vel. i. inficiẽtia. credita. q. d. ſicut hoc non vides, & hoc firmiter credis, & intelligis, ita fide reſpice, credẽdo ibi eſſe, & latere ſub ſpecie panis & vini, P. interioris. hominis, non remouet ſacramẽtalẽ ſumptionem ſed ſpiritualẽ præfert, qa hoc non valet ſine illa, licet illa valet ſine iſta. j. eo. vt quid. ¶ In glo. i. feſtinabat. ibi, paſsionẽ. adde, vel dic. currebat. i. operabatur iuxta illud. ad Roma. currere. i. operari. & non eſt currentis, ſed Dei miſerentis, vel currebat. i. currere debeat. i. ad memoriam reduci, ſecundum Lauren. & Hug. & ibi, illud. adde. ſ. Dauid. ¶ In glo. corpus. ibi, ſacramentum, adde vnitatis eccleſiæ ſecundum Hug. Et in fine. adde extra de cel. miſ. cum Marthæ. ¶ In glo. ſupple, in fine. adde, cum dixit hoc facite in meam commemorationem, ſecũdum Hug. ¶ In glo. quia in fine. adde, hæc enim, quæ per ſingulos fit, non eſt alia, ſed eadem. j. eo. diſt. in Chriſto ſemel. H. ¶ In glo. 1. corpus in fine. adde, vel dic. i. oblatio Chriſti, in cruce, pro redemptione

ptione noſtra, ſecundum Hug. & P. ¶ In gloſ. i. verbis. ibi, duę ſunt. adde ſub. & quælibet forma per ſe propriam habet virtutem & completam ſignificationem, & propriam materiam determinatam. Vnde & propriam operationē per ſe, vnde quælibet forma per ſe complet ſuam operationem, nec ſe mutuò expectāt, nihilominus tamen ſub vtraq; ſpecie eſt totus Chriſtus: quia ſemper corpus cum ſanguine, & hoc ex generali concomitantia. Sed non vi ſacramenti, ſecundum Albert. & P. & hoc eſt. quod ſequitur in glo. † Sed quæro vtrum per ſolas formas, ſine alijs verbis quæ dicuntur in canone poſsit fieri conſecratio, dicit. P. quòd ſit. j. eod. panis. Sed qui faceret grauiter peccaret, mutādo formam eccleſiæ, ſine inſtitutione, & idem dicit Thomas. & ibi, in ſanguinem. adde hîc videas quod legitur & not. ſ. eo. cū omne. in gl. ſed nunquid. & ſ. eo. timorem. & ibi, per commixtionem. adde. i. concomitantiam. & in fine. adde quod not. j. diſt. iiij. ſi non ſanctificatur. ¶ In gloſ. ex hoc c. in fine. & j. eo. ante benedictionem. ¶ In glo. quia. ibi, fueratamus. adde vt. j. diſtin. iiij. firmiſsime. ¶ In glo. i. optimus. ibi, dignus. ad hoc. viij. diſtin. conſuetudo. Guido.

SVMMARIVM.

Per manducationem quid figuretur.

Quia paſſus.

Ad Roma. vj. Matth. xxvj. & xxvij. c. dominus. idem in cōmemoratione ſuæ paſsionis commendauit. i. cōſecrauit, & inſtituit in poſterum conſecrandū. H. in iſto. ſ. ſub ſpecie panis & vini. corpus. realiter. quòd etiam. ver. ſumus. per fidem charitatē. per miſericordiam. i. remiſsionem peccatorum. ipſius. ſ. Chriſti. accipimus. s. in ſacramento. ſumus. i. corpus Chriſti ſpirituale. non ſuiſtis. alij creati. i. nati ſecundū carnē. ad aream. ſ. ſpiritualem. dominicam. j. eccleſiam. annunciantitū euangeliū. i. prędicatorū. triturati. i. à malis ſeparati. cathecumini. i. in fide inſtructi. ſeruabimini. vt portaremini ad aquam. moli. i. affligi. exorciſmis. i. adiurationibus. conſperſi. i. baptizati. quod accepiſtis. in ſacramento † q. d. per id quod accepiſtis in ſacramento figuraſ ideo quòd facti eſtis, in qua ſimilitudine fideles dicanſ corpus Chriſti ſpirituale inſinuat, dicens quomodo ergo &c. eſtote vos qui figurati eſtis per illum panem, & corpus Chriſti. diligentes. inuicem. hæretici. ſecunda pars. ſacramentum. euchariſtiæ. accipiunt. j. eo. qui manducat. in fine. iudicet. aliâs præcipit. vnitatem. quia eſt ſacramentum vnitatis eccleſiæ. vinuū. i. potabile. vnū vel calix. aliâs potabilis. vnitatis. i. quòd ſignificat nos debere eſſe inuicem iunctos vinculo pacis & dilectionis, ſi illud digne ſumimus, dicitur etiā corpus Chriſti ſacramentum vnitatis, non tantū inter nos, ſed etiā ad Chriſtū, quod per illud digne ſumptū efficit quis vnū cum Chriſto, etiam natura. j. eodi. in chriſto pater. H. pro ſe. i. ad ſui vtilitatem. contra ſe. i. ad ſui damnationē. ſ. eo. quid ſit. nulli. tertia pars. eſſe. i. fieri. commedat. ſacramentaliter. corpus. i. eccleſiæ. non priuatur. ita q ſi moritur volens baptizari, contritio eſt ei vice baptiſmi. j. eo. baptiſmi vicem. hæc. ſ. vnitas.

SVMMARIVM.

Qualiter ſumatur Chriſtus, & pro quibus fiant orationes Eccleſiæ.

Cum frangitur.

In prima glo. ibi, ſonitum. adde, † ſed nūquid ſumimus in eadem forma in qua fuit paſſus? nō. Sed tamen ſumitur corpus quod habet eandē formā, quia vbicunq; ſumitur, habet eandem formam. Sed apparenter in vno loco eſt in illa forma, ſecundum B. H. & Lau. Et not. quòd eccleſia tantū pro ſuis orat, vel laudat Deum, quando dicit ſanctus. ſanctus ſanctus. q. d. ſanctus, pro his qui regnant in cœlo, ſanctus, pro his qui patiuntur in purgatorio, ſanctus pro his qui peregrinātur in mundo, & propter hanc eandē rationem hoſtia ſacrata diuiditur in tres partes in altari, ſecundū Hoſtiē. qui ſentit ita in ſumma, de pœni. & re. § quibus mortuis. verſi. tertio. & repete, quod dixi. ſ. eod. triforme.

Xv. pars. ij. diſt. de cōſecratione.

SVMMARIVM.

Qualiter quis fiat de vnitate eccleſiæ, & nomine cibi potū contineri.

IN quibus.

Id eſt, in quantitatis, & hîc incipit. xv. pars ſecundæ diſtinctionis de conſecra. in qua probatur quòd in ſacramento altaris eſt corpus chriſti, cui angeli aſsiſtunt, & hoc probatur per quatuor canon. Ioan. de fic. deſidiæ. ſic. ſ. xxx. q. j. dictum. vbi expone. torpore idem eſt torpor, quòd frigor, pigritia, ſtupor tam animi quàm corporis, ſecūdū Pap. hîc expone torpore. i. defectu. dicerent. quia non credebant dicentibus, vel dicebant ſe non audiuiſſe. doceatur. i. doceri quæratur. virtutē. i. effectum corporis chriſti. caro noſtra. hæc fuit maxima gratia, de qua dicit apoſtolus ad Titum, apparuit gratia dei ſaluatoris noſtri. ſ. cū omnibus natus fuit. viij. q. j. c. in ſcripturis, & dic caro noſtra. i. habens carnem noſtram. i. ſimilem noſtræ, ſecundum. H. & P. idem. ſecunda pars. cibus. † refectionis. i. eiuſdem efficaciæ eſt cibus corporis, & cibus ſanguinis, quo ad remiſsionem peccatorum, & quia ſicut, per dignam participationem corporis, efficitur quis de vnitate eccleſiæ, & dignus vita æterna, ita & per dignam participationem ſanguinis, & hunc intellectum innuit ſtatim ibi, id eſt corpus &c. H. Ioan. de fic. vim in verbo, nam quod hîc appellat cibum in genere. j. dicet. & nominabit potum, ex quo colligitur, quòd ſub nomine cibi, & potus continetur. idem eſt. iiij. pars. dictum eſt. Io. vj. c. alijs. i. virtutibus, quibus ſunt pennati. partus. Matth. ij. c. & j. c. reuera. ¶ In gl. i. ſicut. ibi, carnem illius adde vel. i. cuius argumentis vtuntur. ſ. claris & apertis, ad probandum miniſterium corporis, & ſanguinis eius vtamur exemplis illarum rerum quas ipſe in ſe exhibuit, vnde ſubdit exponendo incarnationis quoq; &c.

Panis & calix.

Non qualibet. Humana. Lau. myſticus. i. conſecratus, vel ſacramētalis. i. pro ſalute noſtra offertur panis. ante cōſecrationem, quāuis videatur panis & vini ſpecies, quæ iam non ſunt, ſed fuerunt. H. religionis. i. religioſę tractandum & ſumendū. H. benedicimus in menſa. ¶ In gl. i. non in fine. adde. ſ. ſit myſticus, & conſecratione euangelica conſecratur. B. In glo. i. quòd. ibi, nobis. adde id eſt, pro ſalute noſtra. ¶ In gloſ. i. ibi, refectio animæ. adde. j. eo. non iſte. In glo. i. non in ſi. adde vt. ſ. c. didicimus. vel aliter. i. non ideo ſit panis, & calix myſticus. quòd ſi. i. quia ipſum benedicimus quacunq; benedictione. Sed quia tali benedictione benedicimus, quę à Deo eſt inſtituta.

Ante benedictionem.

Species. ſ. panis, & vinū retinent enim vocabula priora. ſ. eo. ſpecies. ſignificatur i. eſt. j. eo. panis. in. i. ſub. eſt. latet, manducauerit ſpiritualiter. ¶ In. j. gl. in fine. adde videas quod not. ſ. eo. quia corpus. in glo. i. verbis. ¶ In glo. venialium. adde. j. eod. iteratur. Et ibi, mortalium. adde, ſubaudi tamen pœnituerit aliâs grauaretur potius, quàm iuuaretur. ſ. eo. cotidie &. c. qui ſcelerate.

SVMMARIVM.

Qualiter Chriſtus in ſacramento comprahendatur.

Nos autem.

Res. quia caro glorificata ab homine non videtur, † niſi miraculoſe, vel quia in ſacramento, non comprahenditur viſu, ſed fide, & hæc pluralis locutio locum habet propter ſpecierum pluralitatem. & non aliter ſanguinē. impropriè dicit, vnde expone. i. in carnem & ſanguinem tranſiſſe, vt not. ſ. eo. quia corpus. Io. de fic. benedictis. i. conſecratio benedicta. efficit vel quod. i. quam carnem & quem ſanguinem. benedictio cōſecrauit. i. panem. & vinum in chriſti corpus, & ſanguinem ſacramentum conuertit. ¶ In prima glo. in fine. adde. j. eo. reuera. c. omnia quæcunq;. & c. in calice.

Xvj.pars.ij. diſtinc. de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter corpus Chriſti ſit in hoſtia.*
2 *Forma criminoſos degradandi.*

EGo berengarius. Hic incipit xvj. pars ſecundæ diſtinctionis de conſecra. in qua probat magiſter per.ix.capitula. quòd in ſacraměto altaris non ſolum eſt ſacramentum, ſed verum corpus, & verus ſanguis tamen ſub ſpeciebus panis & vini. adopertum eſt tamen idem corpus. quod eſt de virgine natum. Ioan. de fic. anathematizo.i.abhominor.& maledico, ſecundũ Pap. hæreſim. repete quod dixi.ſ̃.xxiiij.q.iij.hæreticus.in prin. ſacramentum.ſ.corporis chriſti,& ſanguinis.i.ſpecies illæ ſignificãt corpus & ſanguinem chriſti tantum, ſecundũ Ber. ſenſualiter.i. eſ-
1 ſentialiter in veritate rei.H. ſacramento.i.† ſolum ſacramentum, aliâs non eſſet hæreſis hîc, ſed contra.ĩ.e.diſt. qui manducat. Solutio aliud eſt putare, ibi eſſe ſacramentum ſine virtute corporis & ſanguinis domini, & ideo dicitur in ſolo ſacramento tractari, ꝙ hîc improbatur aliud credere corp⁹ domini Ieſu chriſti, quod eſt ibi non ſecundum ſe, ſed in ſacramento contenti,& diuidi quod ibi affirmatur, ſecundũ.H.& Lau. ſacramentum.ſ.corporis & ſanguinis chriſti.H. verum corpus. & integrum.H.eſſe.i.continere.H. ſenſualiter.ſ.cum omnibus ſenſibus ſuis, vel dic ſenſualiter.i.vt ſenſu corporeo percipiatꝰ frãgendo terendo tractando. Lau. arceri.contra.ĩ.e.vtrũ.in prin. vbi de hoc. quòd ſi.ver.veritati. ſubiaceam ecce pœnæ ſe ſubiecit, ſi confecerit.ſ̃.j.q.vij.quoties.H.lecto. verſic.j. ſcripto. hanc ſecunda pars.aduerſo. ſcilicet deo diuerſo. à fide. ¶ In.j. gloſſ.ibi.ex abundanti.adde arg.ad hoc C.de teſta.teſtamenta ſed arg.cõtra.ff.vt le.no.l.hæc ſtipulatio.§.diuus. & ibi omniũ reus.adde de pœni.diſtinc.v.c.vltimo extra de reg.iur.defleat. ¶ In gl.niſi, ibi.habuerit.adde dicas quòd ipſe berengarius ad maiorem expreſſionem ſuæ credulitatis talia dixit, ſicut expreſſe prædicauit contraria, nam contraria contrarijs curantur de pœni.di.ij.c.j.vt ergo manifeſtæ hæreſi contradicat, ideo verbis tam expreſſis vtitur, ſecundum.H.& Lauren. ¶ In gloſſ.i. eiuſdem ſubſtãtiæ.adde.homon.in greco idem eſt quòd idem, vel vnum ouſia.i.ſubſtantia, inde dicitur trinitas homouſia i.vnius ſubſtantiæ. ¶ In glo.ergo in fine.adde ſic.xv.q.v.de cri-
2 mine.arg.de pœni.diſt.j.agite.ſ.j.q vij.didici Guid.† ¶ Quæ autem, ſit forma degradandi condamnatos de hęreſi,& reconciliãdi pœnitẽtes. Et verũ pœna carceris circa hęreticos pœnitẽtes ſoleat mitigari, aut mutari. Scripſi de hæreti c.excommunicamus.ij in tribus primis quæſtionibus. Et verum propter peccata, poſſunt alicui ſacramenta eccleſiaſtica denegari. Scripſi de pœni.& re.c.quod quidem.in.v.q.

Fortè dicas. Similitudinem.i.ſpeciem.primo. ſecunda pars.j.ante omnia genera vel ſpecies panis in ſuum corpus. vbi.i.poſtquam recedebant. Ioan. vj.c. petrus. dixit pro ſe,& alijs remanẽtibus.cruoris.i.cruce carnis, &, ſanguinis redemptionis. ideſt: per quam redempti ſumus. ſcilicet. vera caro,& ſanguis chriſti, per fidem. maneret.i. exiſteret, ſub illa ſpecie.i.per fidem crederetur ibi eſſe, quòd non videtur,& ita fides inde ſequeretur. præmiũ. corporis chriſti, ſecundum.H. virtutem.i, remiſſionem peccatorum.ſ̃.eo. ſpecies H.inquit. Ioan.vj.c.& ibi.reuera. adde.ſ̃.eo. quia corpus. ¶ In glo.ſ.durus.ibi, panis.adde iſte duæ cauſæ aſsignantur hîc &.ĩ.eo.quid ſit.& in hoc.c panis. Et ibi, quid ſit in fine.adde, cauſa eſt,& aſsignatur.ĩ.eo.c.vtrunq;.

SVMMARIVM.

1 *Scandalum quid ſit, & eius ethymologia.*
2 *An chriſtus ſit locale, & de materia ſcandali.*

Prima quidem. manducant ſaltem ſpiritualiter. ĩ.e.inquit vel.ſ.dignus fuerit mãducare, non intelligentes.ſpiritualiter audire, aliâs manducare durus eſt, de pœn.diſt.iiij.ſi ex bono.verſi.denique inquit.Io. vj.c.viuificat.ideſt prodeſt ad ſalutem. Lau.caro.i.carnalis intellectus. Lau.intellexiſtis, verba An.& ſic.i.quãuis.intelligant carnaliter ſpiritus & vita ſunt.ſ.ipſa in ſe.i.ſpiritualiter intelligenda ſunt & viuificantur, vel dic ſpiritus,& vita ſunt ſpiritualiter intelligenti.H. non hoc.ver.qooniam.i.in qua ſpecie, commendaui.in præ.verbis de eſu carnis meæ,& de potu ſanguinis mei,& inſtituendum inſinuaui.H. ſpiritualiter ſcilicet vt vera caro chriſti ſumatur in ſacramento. Hugutio. ſed verſic. aliâs & reſpondetur.ſ.male.in.i.deſciens.ver. Ieſus ait. Ioan.vj.
1 c.ſcandalizat† ſcandalum grecè, latine ſonat offenſio, ruina, vel rixa, qui ſcandalizauerit. ideſt offendere vel ruere fecerit phariſei ſcandaliſati.ſunt ideſt rixati ſunt. ſcandalom dicitur, cum ſubito inter aliquos ſcandit ideſt oritur diſſenſio, vel pugna. vnde ſcandalizare, ſubito commouere, occaſionem ruinæ dare, ſecundum Papiam. de hoc etiam ſatis dixi.xlv. diſtinctione.licet.ibi vide.ſi.ideſt cum aſcendentem in cœlum totum,& integrum, prius.ideſt ante incarnationem. quid eſt. verba Auguſtini interrumpentis.verba Chriſti hinc ſoluit.id eſt per illam authoritatem.ſi ergo.verſiculo.pro ſaltem.donat ideſt æternaliter.vt ibi donec ponam inimicos tuos & cætera. finiatur. Math.c.vltimo.veritas, ideſt vêrum corpus, quod eſt Chriſtus.in formam panis,& vini.eſt nobiſcum ſcilicet in altari.quolibet vbi conſecratur.ſcdm Laur. In.j.gl.ibi ſerf. adde &:c.cum liqueat vbi de hoc. Et in fine.adde quia contra illud quod eſt principium, nec ad maius ſupra eodem nihil. In gloſſa ideſt ſpirituale. in fine.adde ideſt dignum vita conſtituerunt. Hugutio. In gloſſa verba Chriſti, ibi, quid eſt hoc.adde & ſub.eſt hic apoſiopeſis.ideſt defectus locutionis. ſecundũ Lau In gloſſa Chriſtum verum in fine.adde vnde ipſe dicit cœlum & terram ego impleo.& alibi dicitur, ſi aſcendero in cœlum,
2 & cætera Lauren.† & ex iſtis verbis Aug.videtur quòd Chriſtus, ſiue eius corpus ſit locale, vel ſit in loco, vel facit loci diſtantiam, vel ſic in loco, loci diffinitione, de hoc ſatis notat hîc Hugutio. De materia autem ſcandali ſatis ſcripſi de iureiurando.c.qui ſcandalizauerit in ſeptem quæſtionibus,& in remiſſionibus ibi in ſecunda quæſtione per me datis.

Non hoc. Corpus.hæc ſunt verba Auguſtini exponentis illud verbum euangelij, ſpiritus eſt qui viuificat, caro autem non prodeſt quicquam.& loquitur Auguſtinus in perſona domini quaſi ipſe Chriſtus exponat dicens non hoc corpus & cætera. Hugutio. manducat Matthęi. vigeſimo ſexto & vigeſimo ſeptimo. viſibilis ideſt ſub forma panis. quæ ipſum non eſt Laurentius. ſubditur in euangelio. ſi ideſt quamuis. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Manducationis quædam ſpecies.*

1 Quid eſt. Manducare. ſic infra eodem qui manducat. ſolum† dupliciter quidem manducatur ſcilicet in ſacramento, quòd boni, & mali faciunt & per fidem cooperantem per dilectionem, quòd bonorum eſt, duntaxat Hugutio.& notatur quòd in ſacramento duæ ſunt res, Chriſti corpus,& vnitas eccleſiæ, ſecundum quæ notant hîc duo modi manducandi, ſpiritualis,& ſacramentalis Laurentius. in ſacramentis ideſt in ſpecie viſibili. panis & vini. ait apoſtolus. primæ ad Corinthios vndecimo.c.ſed quomodo.verſiculo dicit Ioannis ſexto.c.magnum tormentum. Ioannis ſexto.c.dicit. Ioannis ſexto.c.magnum tormentum. Ioannis ſexto capit. In prima ibi.vt Bernar.dicunt. adde & melius etiam ſecundum theologos, quia & ſi non ſit ibi diuinitas per tranſſubſtantiationem, eſt per concomitantiam.ibi vt notatur, ſupra eodem comperimus. In gloſſa ideſt corpus in fine.adde vel diuinitatem. Guido.

Homo

SVMMARIVM.

1 *Homo quid habeat ab anima, & quid à corpore.*

Hoc eſt quod. Contẽdimus.i.firmiter aſſerimus. electorum.i.elemẽtorum. Lauren.
1 & pro i. oatutam.† ſicut enim homo ſenſualitatem à corpore habet, & rationem ab anima, ſic Chriſtus voitis in ſe duabus naturis & verus eſt Deus, & verus eſt homo, extra de hæreti. cum Chriſtus. Item ſecũda pars. palpabile. & impalpabile, dic viſibile eſt angelis, & alijs incorruptibilibus. Sed noo nobis, à quibus nihil palpari poteſt, niſi quod corrũpi neceſſe eſt Laur. gratia.i.ſeptẽ donis ſpiritusſancti. quæ Eſayas enumerat. Eſa. xj. & dic. omnium virtutum. ſ. quas decuit eum habere. ſ. ſpiritus patientiæ & intellectus, & conſilij, & fortitudinis ſcientiæ & pietatis, ſpiritus timoris domini, & fidem eum, & ſpem noo habuit. Laurẽ. Item tertia pars viſibile. ſ. tunc. palpabile. ſ. tunc paſsio. quia eam repræſentat. ſ. eo. cum hoſtia. ſignificati. miniſterio. q.d. non. qa reuera hoc fit illa. Sed quia hoc ſignat illam. P. ¶ In. j. glo. ibi, in quarta. adde banc quartam partem non video. ¶ In glo. ad eſt fides. ibi, in fide. adde quòd baptiſmus dicatur fides, quia eſt ſacramentum fidei habetur. ſ. xlv. diſtinc. de Iudæis. & xlvij. diſt. c. j. Guido.

Dupliciter. Intelligitur. quia non dicit duplex eſt caro, ſed dupliciter intelligitur, vt illa ſpiritualis, & diuina dicatur, dum eſt in ſacramento ſcilicet ſpiritualiter, & diuinitus intellecta crucifixio verò intelligatur in in manifeſtatione ſuorum membrorum, & diſtinctione quãtum ad nos. Vnde dic quòd vna & eadem caro Chriſti, ſiue corpus dupliciter iotelligitur, ſcilicet in ea forma, io qua eſt crucifixa, & ſecundum quòd latet operta ſub ſpecie panis, & vini, ſecundum Laur. qui dicit quòd hîc eſt melior intellectus, & ioelius concordat literæ, ſecundum Hug. ait. Ioã. vj. c. cibus animæ. ſi dignæ ſumatur Hug. manducaueritis ſcilicet, ſi contempſeritis manducare. vel caro. verſi. effuſus eſt. Matth. xxvj. & xxvij. & j. eo. quid ſit & c. omnia. Guid.

Xvij. pars. ij. q. di. de conſecratio.

SEmel Chriſtus. Hîc incipit. xvij. pars ſecundę diſt. de de conſecra. & c. in quæ probatur, quòd Chriſtus ſemel mortuus amplius mori non poteſt, & quòd veritas carnis eius, & ſanguinis ſemper eſt in ſacramento altaris, & hoc probat per tria capitula Ioan. de fictona mortuus eſt. Matt. xxvj. & xxvij. c. reſurgẽs. ad Roma. vj. c. & j. eo. quid ſit. apoſtoli. ad Roma. vj. c.

SVMMARIVM.

1 *Quare quotidie miſſa celebratur.*

1 **Semel immolatus.** Cotidie† quæro quare cotidie miſſę celebrantur in eccleſia, dicit Tho. quòd ſecundum Iooc. iij. quinq; de cauſis, primo quia ſemper debet eſſe parata medicioa contra cotidiana peccata. Secundo, vt lignum vitæ ſemper ſit in medio paradiſi. Tertio, vt nobis Chriſtus cotidie vniatur ſacramentaliter & nos ei ſpiritualiter. Quarto vt ſit apud nos magis memoria paſsionis. Quinto vt verò agno loco typici cotidie vtamur ad veſperam, quem iudæi ad veſperam conuertendi eſuriant, ſecuodum illud pſalmi conuertentur ad veſperam & c. iudicauit. ſ. ab æterno diſpoſuit. præſciuit. i. ab æterno prænouit. H. vocauit. exteriori vocatione per prędicationem, vel ſaltem interiori, per inſpirationem. ¶ In gl. Chriſtus in fine. adde. viij. q. j. in ſcripturis. Guid.

In chriſto. Semel. potens. i. efficax. offerimus. eandem hoſtiam. recordationem. j. eo. corpus. & c. iteratur. mortis. q.d. ſic. exemplum. i. ſimilitudo. & repręſentatio. i. ad memoriã reduci illud ſacrificium. ſ. vnũ hoc eſt vnius Chriſti, & vnius paſsionis repreſentatiuum. alioquin. i. ſi niſi eſſet vnum ſacrificium. ſacimus. offerendo cotidie. commemoratione. ſ. eo. quia morte. ait. Loc. xxij. c. meam commemorationem. i. meæ paſsionis ¶ In glo. i. vnius in fine. adde. i. de vno nam tot ſunt fides, quot homines fideles, ſecũdum. H. ¶ In gl. dicant quidam. adde, vt Petrus, & dixi. ſ. lxxv. diſtin. quòd dic. Guido. ſequatur. xviij. pars ſecundæ diſtin.

Xviij. pars. ij. diſt. de conſecratio.

LIquido. Hic iocipit. xviij pars, ſecundę diſtinctionis, de conſecra. in qua dicitur, quòd ideo dominus in vltimo ſuum corpus oobis commendauit, vt melius memoriæ. cõmendaretur. Ioan. de ſic. acceperunt. Matth. xxvj. exerceri. ſi quis autem contrafecerit punitur, vt habetur Broc. li. v. c. qui accepit. ideo. i. propter honorem, & reuerẽtiã. accipiendum. aliâs adimplendum. redarguit. j. ad Corint. xj. c. oamq;. verſi. non redit. hîc ratio, quare poſt cœnã corpus ſuũ dedit. Sed quare, poſt omnia. ſ. vltimo loco. H. quo. prout. vehementius i. fortius. vltimum. i. vltimo loco. & ideo. ver. ait apoſtolos. j. ad Corin. xj. c. conuenitis. ſicut Chriſtus cõuenit, cum diſcipulis ſuis H. expectante. & ieiunij Deo omnes cõueniant. H eſurit. ſub. nec poteſt expectando ieiunare. manducet. alios cibos, nec poſt communicet. nõ ad iudicium. i. corpus Chriſti recipiatis, quod eſſet tunc iudicium damnationis. ſubiũgitur. j. ad Corin. xj. cętera. quæ pertioeot ad ordinem celebrandi. venero. perſonaliter ad vos. vbi. i. in quo verbo. cũ conuenitis & c. datur ab ipſo apoſtolo pręſente. multum. i. nimiò. ordinatum eſſe. ſ. quòd corpus ſumatur à ieiunis, horarum. i. regionum. ¶ In glo. non omnes. ibi, lectio. adde aliâs ioſtructio. Et ibi proprie. adde & c. ſeq. in prin vbi de hoc. ¶ In gloſſ. nunquid. ibi, non debeat adde, vt vij. q. j. nihil. Et ibi, noo conſecraſſet. adde aliâs conſecraſſet, & in fine. adde de hoc. j. eo. accipite.

Xix. pars. ij. diſt. de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *An eadem hoſtia poßit à duobus conſecrari.*
2 *Quare plures adſiſtãt Papæ cum miſſam celebrat.*
3 *Humor humani corporis principalior quis ſit.*
4 *De conuerſione, quæ ſit in ſacrificio hoſtiæ.*

PAnis eſt. In altari. hîc incipit. xix. pars ſecundæ diſtinctionis de conſecra. in qua probatur, ex quibus verbis conficiatur corpus Chriſti, & qualiter manducetur. Io. de ſict. De quo plenè ſcripſi, in. c. cum marthę. de cele. miſſa. in. x. & xiij. quæſtionibus. & de hoc etiam oot. ſ. eo. quia totus. Verba. in quibus conficiuntur ſacramenta. H. de pane. de hoc. not. ſ. eo. qa corpus. ¶ In gl. benedicit. eſſe. i. trãſire. cooſecratione. ſ. eo. quia corpus. c. ante. c. nos. j. eo. non om
1 nes. & reſpondet quæſtioni factæ. † Sed hic quæro vtrum plures ſimul poſsint eandem hoſtiã cõſecrare. Ad hoc dicit Tho. quòd ſecundum morem quarundem. eccleſiarũ plures ſacerdotes Epiſcopo cõcelebrant quãdo ordinantur, vt extra de cele. ꝙ ſicut. repręſumẽdõ iudi. ꝙ quãdo dominus hoc ſacrameotũ inſtituit, & poteſtatẽ conſecrandi dedit diſcipulis eius cũ cœnauit. i. ſicut Epiſcop' ſimul, cũ ordinatis pręsbyteris celebrat & tuoc ſicot dicit Iono. iij. omnes celebrantes debent intentionẽ referre ad illud inſtans, in quo Epiſcopus verba proferebat omoes habeot vnã intentionẽ conſecrandi, & ibi eſt tantum vna conſecratio. Sed Alber. dicit ſic, ſine præiudicio ſententię melioris dicẽdum videtur, ꝙ plures ſacerdotes ſimul, nec debent, nec poſſunt ſimul vnã conficere hoſtiam: quia pro certo
2 ſecundum Augu. iniuria fit ſacramẽto, † & quòd aliter plures ſacerdotes aſsiſtũt Papæ, hoc fit propter obſequiũ, non ꝑpter

conſecrationem quæ à pluribus fieri debeat. Et ſi obijcitur, ꝙ
illi aſsiſtentes faciunt ſigna, & dicunt verba. Dicendum eſt ſe-
cundum eũ, quòd hoc non debet fieri, quia iniuria fieret ſacra
mẽto. Et ſi obijcitur de ſacerdotibus, de nouo ordinãtis, quòd
illi aſsiſtant & concelebrant Epiſcopo, dicendum eſt, quòd illa
verba non pronunciant: ſed aſsiſtunt propter reuerentiam ſa-
cramenti, & propter doctrinam, & ideo ſigna faciunt ad mu-
tationem Epiſcopi, vt addiſcant ſignare, & ſic in exercitio of-
ficij, quod ſuſceperunt, & adde quod dicam de ſimili materia
j̃. e. diſtin. iiij. proprie, in verbo conſecrauit. Sed videtur quòd
prima ſententia ſit melior, ſecundũ Inno. vt ſatis not in præd.
decre. ꝙ ſicut ibi videas. eſt. i. conſtat, vel conficitur. H. & lege
interrogatiue, & quod ſequitur eſt reſponſio. non ſuis. hic vi-
deas quod no. s̃. eo. tit. morem. ſermo æquiuocat in hoc nomi
ne ſermo, dic. i. ſermo qui eſt. Chriſtus hic. i. fili⁹ Dei, ſace dos
inuiſibilis. s̃. eo. quia corpus, & quia per verba à Chriſto prola
ta conficit. s̃. eo. panis, & calix. terra. Gene. j. c. ſint. i. remaneant
quantum ad ſpeciem mutat. s̃. e. forte. ſanguis. iſtam literam &
vbicunq; inuenitur, quòd vinum & aqua conuertũtur in ſan-
5 guine, intellige † appellatione ſanguinis comprænendi omnes
humores humani corporis: nam ipſe ſanguis eſt humor princi
palior in corpore humano, & ideo nomine ſuo quandoq; com
prehenduntur omnes humores, non autem ſic de alijs humo-
ribus humani corporis. Item alij humores, nunquã per ſe cen-
ſentur, & inde eſt quòd in ſacramento altaris aqua. per ſe non
conſecratur, ſed primũ admiſcetur vino, & inde eſt, quòd non
eſt niſi vnica cõſecratio ſanguinis & aquæ facta tantũ, ſub no
mine ſanguinis, cũ dixit dominus hic eſt ſanguis meus &c. vbi
ſub nomine ſanguinis &c. intelligitur quilibet humor huma-
ni corporis, ergo ſicut ad prolationem iſtorum verborum, hic
eſt ſanguis meus, vinum conuertitur in ſanguinem, ſic ad pro
lationem eorundem, aqua conuertitur in alios humores, ſecun
dum. H. & Pet. & ſic intellige. j̃. eo. c. in fine ibi. vniuerſa con-
uerte. Sed forte. ſecunda pars. ſed habet. reſponſio. aſſumpſiſti:
in baptiſmo. j̃. eo. vtrũq;. ver. nihil rationabilius. Lau. ſanguis.
de latere Chriſti fuſi. s̃. eo. dum frangitur. prętium. i. effectum
vel. ſ. præmium. & tunc dic redemptionis. i. fidei. didiciſti. ter-
tia pars. vis ſcire ſub. quo conſecratur. i. ad verba Chriſti pro-
lata à ſacerdote, ſacramenta incipit corpus Chriſti eſſe ſub ſpe
cie panis. verba. quibus conficitur, ſae. i. facere digneris, verba
canonis. inquit. ſacerdos. rationabilem. j̃. eo. vtrum. illa verba,
euangeliſtæ. Matth. xxvj. bibite. Matth. xxvj. inquit. ſ. euange-
liſta. antequã. verba Ambroſij. conſecratur. corpus Chriſti. pa
nis eſt. verus. dicentem. chriſtum, vel ſacerdotẽ. accipite. Matt.
xxv. efficitur. i. incipit eſſe ſub ſpecie vini. redemit. j̃. eo. in ca-
4 lice. vniuerſa conuertere. † nota, quòd nũc dicit vniuerſa con
uerti, ſicut s̃. vinum & aquam, ibi vinum cum aqua in calice,
&c. Sed dic, quòd panis conuertitur in corpus Chriſti, & vinũ
in ſanguinem, aqua in alios humores à ſanguine. vbi autem in
uenitur quòd vinum & aqua conuertuntur in ſanguinem,
tunc appellatione ſanguinis comprehenduntur humores hu-
mani corporis, ſecundum. H. & Lauren. & s̃. dixi deinde. quar
ta pars accipiamus. Ioan. vj. c. ¶ In glo pluraliter. ibi, ſacramen
tum. adde, de hoc dixi. s̃. eo, comperimus, ibi videas. ¶ In glo.
j. panis, in fine. adde de hoc habetur. j̃. eod. quis manducat. ¶ In
glo. hic eſt in fine. adde quod notatur. s̃. eod. quia corpus ¶ In
glo. antequã. ibi, deſierunt. adde quantum ad ſubſtãtiam. ¶ In
glo. i. tantum. adde, vel dic vt. s̃. eo. dum frangitur. ¶ In gloſ. i.
ſpeciem ibi, repreſentationem. adde. ſ. ſacramentum, quod ha-
bet ſimilitudinẽ cum morte Chriſti, quia eam repreſentat. i.
corpus conſecratũ, in memoriã dominicæ paſsionis. & in fin.
adde. s̃. eo. cum hoſtia. Gui. De hoc autem, an plures ſimul poſ
ſint eandem hoſtiam conſecrare, ſcripſi de cele. miſſa. c. conſu-
luiſti. in tertia quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Quandiu duret ſacramentum.*
2 *Vtrum corpus Chriſti deſcendat in ſtomachum.*

Non iſte. Panis. myſticus, ſub cuius ſpecie iã latet cor-
pus Chriſti eſt ſub. ſicut ille panis, &c. vitæ
æternæ. i. conferens vitam æternã ſi digne accipiatur. ſubſtan-
tiam. ad hoc. s̃. eo. panis, & calix, &. j̃. eo. in illo. cotidianus eſt.
quoniã cotidie petimus nobis dari in oratione dominica, vel
i. cotidie, vt neceſſarius. Lau. ¶ In. j. glo. ibi, non corporis. adde
vt. j̃. eo in illo. vbi de hoc. Et ibi, corpus. adde, de hoc not. s̃. e.
di. tribus. in gl. ſed nec ſpecies, ibi videas. & c. ſi quis. per ebrie-
tatem, ibi videas. Et ibi, neſcio. adde dicit. H. hoc Deus nouit.
1 † Sed credit quòd tandiu ſit ſacramentum, & tandiu corpus
chriſti ſit in ſumẽte, donec ſpecies ſit in more, & ſapor eius nõ
ſentitur, quòd ſit ex quo trãſglutitur ſtatim deſinit eſſe chriſti
ſacramentũ & corpus chriſti deſinit eſſe in ſumente ſecũdum
H. Sed Hug de ſancto Victore dicit, quòd quãdiu manent illę
ſpecies, ſub ille Chriſtus eſt integer. Vnde ſi intrant ventrem,
ſub illis manet, quãdiu ſint ibi, ſicut ſub ipſa ſpecie eſt impiſci-
de, & verum eſt, ſecundum. Pe. quòd non vadit, in corpus vt il
lud nutriat, ſicut cæteri cibi, intrat tamen & eſt ibi ſub ſpecie
ſacramentali quandiu illa durat, ſecundũ. P. & H. etiam tenẽt
theologi, de hac materia legitur & no. s̃. eo. tribus. & c. ſi quis.
per ebrietatem, ibi etiam dixi, & ibi videas. ¶ In gloſ. ſi ſis. ibi,
2 cõſtituto. adde extra de pœni. & re. omnes. Guid. † Vtrum au-
tem corpus chriſti deſcendat in ſtomachum, ſcripſi de Iudę, &
ſi iudæos, in quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Qualiter Chriſtus ſit, & dicatur panis.*

3 Chriſtus. Panis eſt. i. non tãtum † chriſtus eſt panis ſpi-
ritualiter, ſecundum quod eſt Deus, ſed etiã
caro eius panis vitæ digne ſumentibus nam erat panis angelo
rum ante carnem aſſumeret, & eſt adhuc ſecundum Lau. man
ducat digne. viuit. i. dign⁹ eſt viuere, dixit Io. vj. caro mea. ſub.
aſſumpta. determinat, ſic dicendo quomodo &c. verbũ. i. ſecũ
dum diuinitatem verbi, ſecundum quã eſt panis angelorũ, &
erat antequã carnem aſſumeret. ſecundum carnẽ. i. ſecundũ ꝙ
eſt homo. peccato. i. ꝓpter peccatũ hominis. mortua. i. digna
morte æterna. incorporata. i. de corpore eccleſię facta. vinum.
vnũ cũ chriſto fideles eſſe. i. in eccleſia cuius caput eſt chriſtus
& fideles mẽbra. cũ illa. ſ. carne munda. de ſpiritu eius. i. chriſti
viuit de virtutibus ſibi à ſpiritu ſancto datus. vinũ. ſ. cũ illa car-
ne, vel vnũ corpus cũ chriſto. Ber. Vel dic. q. diceret ſicut mẽ-
bra alicuius corporis vegetanť eius ſpiritu, ſic omnes qui ſunt
mẽbra chriſti vegetantur de ſpiritu Dei. nõ viuit. quia mem-
brum abſciſſum de corpore ſpiritus non ſequitur. xxiij. q. vij.
c. quẽadmodum. ¶ In j. glo. in fine. adde. q. d. per hoc eſt factus
noſter panis & ſuſtentatio, & vita noſtra, quia aſſumpſit car-
nem. ¶ In glo. per participationẽ in fine. adde vel dic clarius. i.
effecta de vnitate eccleſiæ per fidem. i. charitatem, quæ ſignat
corp⁹ chriſti, ꝑ dignã participationẽ corporis ſui ſecũdũ Lau.

Qui manducat. Digne aliàs ſecus. s̃. eo. quid ſit.
chriſtum. ſic no. s̃. eo. quid ſit. vi
uere. j̃. eod qui manducat. qui. ſecunda pars. ſpiritualiter. quia
fide, & intellectu comprehenditur. non viſu. s̃. e. quia corpus,
manducatur. tertia pars. viuit. j̃. eo. Imitat. noſcũt. ſ. noſce de-
bent. ipſa gratia. i. corpus chriſti. collationũ. gratię. per partes.
i. ſub partibus ſpecierum. in corde. i. fide quæ eſt in corde. H. in
virginem. hoc totũ habetur. j̃. eo. qui manducat. &. j̃. eo. imi-
tar. iſta. ſ. panis & vinũ. ſacramenta. ſ. corporis & ſanguinis, ne
plurale pro ſingulari. s̃. eod. comperimus. aliud. ſ. ſpecies panis
& vini. aliud. quia corpus & ſanguis. qui accipit. quarta pars. te
ſtimoniũ. s̃. eo. quia paſſus. ¶ In gloſſ. nec mirum. ibi, ſurrexit.
adde, ſub. quia maius fuit, & ita iſtud quia non eſt cauſale, ſed
probatio à maiori. Vel dic, ꝙ eſt cauſale, qa ſemel eſt mortuus
& reſurrexit ad immortalitatẽ, ergo ampli⁹ &c. vt ſequitur in
glo. ſecundũ Io. de ſic. Et ibi, nõ poteſt. adde, de hoc. s̃. e. ſemel.
&. j̃. eo. quid ſit. In glo. s̃. eo. diſt. in fine. adde, dic quòd corpus
glorificatũ non poteſt diuidi, vel lædi. Sed ſpecies panis & vini
ſic, & hoc eſt quod dicit glo. ſequens. In glo. i. ſacramentum, in
fine. adde. xj. q. iij. ſecundũ. In gl. ſi credis. adde. i. per fidem, quia
credere debes ipſum ſemper integrum manere, & non per par
tes diuidi In glo. i. ſpecies in fine. adde. i. vini. ¶ In gloſ. s̃. j. q. in
fi. adde, vbi dicitur, quòd iſtud ſacramentum dicitur miniſte-
rium.

rium.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Effectus manducationis euchariſtiæ.*

Credere. Credere ſecuodum Aug.eſt cum aſſenſu co-
gitare.manducare.ſpiritualiter. panem & vi
num.i.chriſtum.ſaginatur.gratia Dei,& virtutibus , & donis
ſpiritusſancti,impugnatur.H.manducat.in ſacramento,& di-
gne vel ſpiritualiter intellige.q.d.qui manet io vnitate eccle-
ſiæ,quam caro mea,& ſaoguis ſignificat.habet.i.dignus eſt ha
1 bere.vitam æternam.Ioã.vj.participationem.† filij.i. vnitatis
eccleſiæ,per carnem & ſanguinẽ ſignificatæ,vnde ſubdit quòd
eſt.&c.i.quod fit.cum nos,per fidem & charitatẽ vnimur cor
pori chriſti,quod eſt eccleſia.mali faciunt.s.eo.quid ſit. ſpiri-
tus participationem.i.ſpiritualis vnitatis eccleſiæ manendo in
ea per fidem & charitatem.vegetetur.ſpiritus.ſ.vegetat mem-
bra chriſti.i.fideles ſicut,& hominis anima vegetat eius mem
bra.j.eo.diſt.iiij quæris.illic.i.in altari.q.d. per ſacramentum
altaris recipit donum vitæ.cauſam ſuam.ſ.merita ſua.¶ In gl.
i.in ſacramẽtali ibi,ſanctificationem.adde,hoc tantum eſt bo
norum.j.eo.diſt.iiij.quomodo.¶ In gloſſ. vtrum.ibi,ſuſcipe.
adde vt.s.eo.qui ſcelerate.Et ibi,ipſius.adde.arg.xj.q.iij.cuſto
di.j.eo.di.panem.

Corpus. Acceptum.i.illud,io quo fructus panis , & vi-
num ſunt conuerſi.prece myſtica.i.vim occul
tam habente in miniſterium,& operationẽ.H. ſacramentum.
s.tantę rei ſignum.H.hęc omnia.i.conuerſionem.& ſacrificiũ,
quod fit p corporis miniſteriũ corporaliter ſe mouẽtis, Deus
operetur.Io.j.¶ In glo.ſi digne.adde,aliâs ſecus.j.eo.& ſancta.
In glo.vnde.ibi ante ſe.adde,vt.q.chriſtum pręſentem in cru-
ce videat.s.eo.diſt.ſemel chriſtus,ſecundũ.H. ¶ In gloſ. quia.
ibi,oportuoitates.adde ſub. licet Deus ſit omnium creator,&
autor extra de ſum.trini.c.j.Et in fine.adde,&.s.xxxvj. diſtin.
ſexto die.H.¶ In gl.i.per manus.ibi,chriſti. adde cum ſit tam
dignum ſacramentum,& res ſacramenti.¶ Io gloſ.ſed qua.ibi
trinitatis.adde,vt.xxviij.q.j.ſic enim.Guid.

Non omnis. Panis.i.non ex omni pane.fit. tranſit,
vt no.s.eo.quia corpus.¶ In glo. inſti
tutam.adde,ſub.ſecretam,& myſticam.s.eo.panis.& calix.Et
io fine.adde. Mar.xiiij.Guido.

Hoc eſt ſacramentum, Pietatis.i.ſanctę re
ligionis , & diuinæ
culturę,vel quia hoc Deus,ex pietate conſtituit.B.charitatis.
i.vnitę per charitatem.s.eo.quia paſſus.accedat.i.aſſumat ſpi
ritualiter.incorporet.per fidem & charitatem, & ita ſpiritua-
liter non ſacramẽtaliter tantum,ſocietatẽ.i.ſocialem.& ami-
cabilem vnitatem corporis,quod eſt eccleſia , & pacem.xxiij.
q.iiij.ipſa pietas.io prio.Guid.

Xx.pars ſecundæ diſt.de conſec.

SVMMARIVM.

1 *Falli dupliciter quis dicitur.*

PAnem de altari. Hîc incipit. xx.
pars ſecundæ di.
de conſecra.in qua dicitur , quòd ſpiritualiter
manducare corpus chriſti eſt portare innocen
tiam ad altare,& hoc probat per quinq; capitu
la.Io.de ſic.manducare aliâs eſt hîc eſt,& tunc vacat verbũ de-
betis.& ſi.i quâuis.vel ſaltem.H.dimitte.vt dimittatis oratio
dominica ante perceptionem euchariſtiæ cantatur alta voce.
1 Io.de ſic.&.H.¶ In gl.xj.q.iij.io fine.† adde,dic clarius falli du
pliciter dicitur.i.in falſam op.induci,quod in Deũ non cadit,
vt hîc,&.xxiij.q.iij.Deus.Secũdo modo dicitur falli.i.in frau
dem pati,ſecundũ quod dicitur deus fraudari, vel nomen eius
falli,vt in contrarijs.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Euchariſtia tradita fuit Iudæ , cumalijs & quare.*
2 *Angelus quid ſignificet,& tentationẽ virtutis ex:rcẽdæ cauſa eſſe.*

Et ſancta. Apoſtolus.prima ad Corint.xj.c.iudiciũ.i.
cum eo quod eſt ſibi ad iudiciũ.i. cũ morta
li peccato,non enim corpus chriſti,ſed temeritas ſibi obeſt,ſe
cũ dum.H.ſibi.ſub.non tibi.xxiij.q.iiij. forte.H. mala eſt.i.ſit.
1 male.i.cũ peccato mortali.bucella. † noo fuit euchariſtia ſed
ſimplex panis intuitus.s.eo.cũ omnẽ euchariſtiam enim cum
alijs diſcipulis iam tradiderat.Iudæ.xxiij.q.iiij.tu bonus.H.ad
idem.s.j.q.j.chriſtus vbi de hoc,ibi ſatis dixi ſic.j.e.ſicut.â do
mino.Matth.xxvj.& Io.xiij.ſalutẽ i.rem ſalutarem.i. euchari-
ſtiã.j.q.j.chriſtus.quã ideo ei dedit,vt pręſignificaret eã dandã
2 occultis.peccatoribus B.hiſp.& mala.ver.aogelus ſatanæ † .i.
angelus malignus miſſus â Deo,& â ſatana,ſed ad aliud domi-
nus aũt ad conſeruationẽ humilitatis ne extolleretur io ſuper
biam,miſit illũ diabolus vt ad defectum traheret. Vel aliquod
peccatũ impelleret quis fuerit ille angelus in apoſtolo dicitur
ſ.ſtimulus carnis eius.ſ.ſtimulus carnis eius.ſ.ſtimulus pũgens
carnẽ eius.Et dicunt quidã,ꝙ iſte ſtimulus fuit quidã dolor ca
pitis,quo vehementer traditur agitatus apoſtolus.Alijſdicunt
ꝙ fuit tentatio per libidinẽ,quæ tentatio ſi ei non cõſentitur
eſt materia exercendæ virtutis.H.per malũ.i.afflictionẽ.Lau.
bene.i.patienter.malũ.i.afflictio.¶ In glo.i.ſanctorũ in fi.adde
vt.s eo.cotidie.&.c.qui ſcelerate.¶ Io glo.i.digna.ibi,aduerſo
rum.adde ſecundũ hoc hîc appellat.mala.aduerſitates afflictio
nũ,vt de Nabuchodonoſor legitur vt.xxiij.q.iiij. Nabuchodo
noſor,vnde ſequitur per malũ.i.per aduerſitatẽ, & afflictionẽ.
¶ In glo.i.cũ in fine.adde vt.vij.q.j. cum percuſsio.c. aduerſi-
tas.Guido.

SVMMARIVM.

1 *De duobus malis minus eſt eligendum.*
2 *Quædam quæſtiones de euchariſtia.*

Non prohibeat. Diſpenſator.i.ſacerdos. qui po
pulo chriſti corpus diſpẽſat,&
res eccleſiaſticas.j.q.j.ſacerdotes.menſam.i.corpus, & ſangui-
nem chriſti.moueat in ſecreto.ij.q.j.ſi peccauerit. ¶ In gl. ibi,
iudex.adde,de hoc no.xv.q.v.pręsbyter.in prin. Et in ſi. adde,
forte ꝙ ibi dicit cũ ſcandalo tollit cõtrarium , vel ſolue per id
quod legitur & no.extra de ſymo.ex tuæ,in gloſſ.ij.ibi videas.
1 ¶ In glo.non tenetur io fine.adde,† dic ꝙ cũ minus ſit malum
reddi ſuſpectũ de crimine,quã cõmittere crimã , & de duobus
malis cum alterũ vrget,& minus ſit eligendũ.vt.xiij.diſt. duo
mala,cũ diſcretus ſacerdos non neget euchariſtiam criminoſo
quatenus minus malũ incurrat,vt maius euitet .i. vt reddatur
ſuſpectus,ne manducet indigne,ſane cum nemo debeat vnum
mortale cõmittere,ne proximus aliud mortale cõmittat eligẽ
dum eſt potius ſacerdoti non prodeſt peccatorem quã vt ille
non peccet,ſed ille potius debet eligere vt abſtioendo redda-
tur ſuſpectus,quã cõmunicando manducet indignè. ſecũdum
Inno.iij. In glo.i.diuites.ibi,peccatores.adde,ſub. qui in terre-
nis ſunt pingues.i.fortes,in cœleſtib⁹ debiles.xlvij.di. omnes.
Et in fine.adde,ar.xxxij.di.nullus.vj.q.j.ſi omoia.ij.q.j.de ma-
nifeſta.Secus ſi ſunt manifeſti.j.c.pro dilectione. & dicitur in
2 gl.j.Guid. † Vtrum autem ſacerdos poſsit dare corpus chriſti
illi quem ſcit eſſe in peccato mortali,& vtrũ aliquo caſu poſ-
ſit dari hoſtia noo cõſecrata,pro conſecrata & vtrũ hoſtia cõ
ſecrata debeat dari ſuſpecto de crimioe,ſcripſi de pœni. & re-
miſ.c.omnis.in.xiij.q.& duabus quæſtionibus ſequentibus.

Sicut iudas. Bucella.s.eod.& ſancta. tradidit. Marc.
xxvj.c.malum.corpus chriſti.nihil acci-
pit imo tale quid recipit ratione cuius damnationem meretur
quia male accipit.erat.ſacramẽtaliter,nota hîc quòd male ſit,
cum ſit,& quòd male accipitur,tamen accipitur,ſic.j.q.j.quòd
quidam.de conſe.diſt.iiij.nullus autem.&.c.ſeq.&.j.c.vtrum.
ff.de iudi.iuxta.Sed arg.contra.ff.ad velleia.l.tutor.Ioã.de ſic.
dicebat apoſtolus.j.ad Corin.xj.c.Guido.

Vigeſimaprima pars ſecundæ diſtinctionis de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Qui plura à Chriſto acceperant ipſum offenderunt.*
2 *Hyſtoria de ſerpente, & virga.*
3 *Qualiter ſacerdotes dicantur corpus chriſti conficere.*

RE vera. Hic incipit. xxj. pars ſecundæ di. de côſec. in qua probatur, quòd ſit poſsibile de pane conficere corpus Chriſti. Ioan. de ſic. manna. Exo. xvj. c. patribus. Deute. viij. c. paſcebantur. Exod. c. xvj. dictum. eſt, in pſalmo. angelorum. i. miniſterio angelorum. formatũ. panem angelorum, dicit manna, quia gerebat figuram illius quem deſiderant angeli proſpicere, qui eſt eorum vita, vel quia eorum miniſterio filijs Iſraël preparabatur in aere. Laur. manducauerunt. Deute. j. & ij. c. deſcendit. i. naturam humanam ſua inferiorem ſibi viuunt. P. manducauerunt. ſpiritualiter digne, non morietur. i. dignus erit non mori. conſidera. verſi. angelorum, panis. i. manna. corpus. i. panis vitę. i. vitam conferens. de cœlo vel dicitur de cœlo, quia eſt miſſum ei à domino. non poterit. finaliter. ille. verſic. aqua. tangitur hyſtoria, vt. xxiij. q. iij. cum ſuperna. fluxit. Exod. xviij. c. ſanguinis. Matth. xxvij. c. ſanguis. ſcilicet Chriſti per quem ſumus redempti. ĩ. eo. in calice. bibentis. ſpiritualiter. conſequenti. i. ſatisfacienti voluntati eorum. petra. ĩ. eo. in calice. in prin. nam. i. quia. illi. ſ. plures, nam ipſi

1 Iudæi † quãuis multa recepiſſent à deo, tamen Deum offenderunt, & ideo dicit non in pluribus &c. q. d. illi plures non placent deo, ſecundũ Pe. proſtrati. i. mortui. H. hoc autem. verſic. in figura noſtri. i. propter correctionẽ, & informationem noſtram. quam vmbra. i. res quam ſignum. forte. ſecunda pars. ſ. eo. forte. dicis. quia ſuppoſuerat, quòd corpus chriſti eſt illud, quod manducatur in ſacramẽto, propter hoc illud probat hic.

2 quãtis. i. multis. vtimur. † i. vti poſſumus. virgam. ver. tenebat. Exo. vij. c. profecit. de pręcepto domini ſerpens verus nõ phantaſticus, vnde natura Dei mutata. xxvj. q. v. nec mirum. & ĩ. ſtatim ſequitur reuertitur. virga quæ remanſit, ſubſtantialia enĩ fuerũt mutata, ſerpẽs verò nõ fuit virga nec verba ſerpẽs. Sed de virga fact⁹ eſt ſerpẽs. currebãt. ver. Exo. xvij. & xviij. c. fluuijs. Exo. vij. & xv. prophetæ. i. Muyſi. Exo. viij. remeauit. Exo. viij. c. circũcluſus. ver. Exo. ix. xj. xij. & xiij. c. leuauit Moſes. Exod. xiiij. c. iordanis. verſi. Ioſue. iij. & iiij. c. conuerſus. alludit verbis. pſalmiſtæ. nam ſequitur veritatem hyſtoriæ. & eſt ſenſus, pro eo fuit ac ſi iordanis retrorſum reuerſus, &c. quia populus ita ſicco pede trãſiuit. ſciebat. ver. populus. Exo. xvij. c. natura. i. naturaliter. Ioan. marath. ver. amariſsimus. Exo. xv. c. miſit. Exo. xv. gratia. i. benedictio. Ioan. ſub. Elyſeo. verſic. iiij. Reg. ij. c. lignũ crucis. i. ſignum crucis. i. per fidem mortis eius, & per ſacramentum fidei. Lau. maiorem. i. potentiorem. gratiam. ſ. diuinam. quòd ſi. verſi. ſermo Elyæ. iiij. Reg. j. c. deponeret. i. deponi faceret. ver. totius. ver. legiſti. Gene. c. j. ſed cuius. verſi. aliâs, quid. & tũc hæc litera legitur interrogatiue, & quid innuit ſequens. glo. &c. Hug. ponit aliâs gloſ. ſequens non concordat textui. vtimur. idem habetur. ſ. e. in quibus. incarnationis. Eſayę. ix. ex maria. Lucæ. ij. c. ex virgine. ſ. eod. in quibus. Matth. ij. clamat. Marc. xiiij. c. & eis debemus credere. ſ. eo. panis in fine. idem dicit. Ioan. vj. Mar. xiiij. tu dicis. cum finito canone. Sacerdos alta voce dicit, Per omnia ſecula ſeculorum, reſpondetur amen. i. verum eſt, quod dictum eſt in canone, & fideliter tenendum & credendum. P. loquitur. q. d. ex quo tu reſpondes amen, ad verba conſecrationis, ac ſi diceres firmiter credo, quod dictũ eſt, verſu ſimiliter, & corde credere debes, nec dubitare de veritate corporis Chriſti. ¶ In gloſ. amen in fine, adde manna dicitur à manu, quod eſt bonum, nam Iudæi admiratiues, dixerunt manu Hug. i. quid eſt hoc. i. quàm bonum, & quàm dulce. ¶ In glo. quia ſtaturiebat. adde ſubaudi vermibus. ¶ In glo. quia non dabit. adde verbum Dauid. ¶ In gloſſ. apoſtolus ait. ibi ad Corinthios. adde decimo. c. In glo. i. aqua. in fine. adde myſticè petra. ideſt Chriſtus ſequebatur, quia vbi humanum deficiebat ſuffragium, adhæret diuinum. In gloſſ. ad fonteni zaoti. adde proprium nomen eſt. In gloſſa quando in fin. adde de hoc habetur hyſtoria. xxiij. q. iiij. quòd chriſtus.

3 In gloſſa. ideſt corpus, in fine. adde † ergo nec chriſtus corpus iſtud confecit in cœna, nec ſacerdos illud cotidie conficit, ſi verbum teneatur proprie, non ergo ea ratione dicitur corpus chriſti confici, tali prece, quòd ipſum in vtero virginis formatum deinceps formetur. ſed quia ſubſtantia panis & vini. quæ non fuerat corpus chriſti, vel ſanguis, ad verba chriſti prolata fit corpus chriſti, & ſanguis, & ideo ſacerdotes dicuntur conficere corpus, & ſanguinem chriſti quia eorum myſterio ſubſtantia panis transſubſtantiatur in corpus chriſti, & ſubſtantia vini, in ſanguinem. & ſi dicatur, quòd de ſpecie panis fit corpus chriſti, ſiue ſacramentum efficitur, quòd quandoque intelligitur ideſt ad prædicta verba ſubſtantia panis, ſacramentum efficitur Guido.

Vigeſima ſecunda pars ſecundæ diſtinctionis de conſecr.

SVMMARIVM.

1 *Memoria paſsionis Chriſti ad quid proſit.*

ITeratur. Hic incipit xxij. pars. ij. diſtinctionis de conſecra. in qua probatur, ꝙ iteratꝰ hoſtia in altari cotidie in commemorationẽ. qa cotidie peccam⁹ ſaltẽ venialiter, vt ei⁹ memoriã habeamus, & ꝑ hoc ſalui ſumus, vtpote quia ad preces ſacerdotũ aperitur. cœlũ & cœleſtia iunguntur imo & hoc probat per. xj capitula. Io. de. oblatio huius ſacramenti, ſ. corporis chriſti Hug. ſic. ĩ. e. prox. ver. iteratur. mortis. romanos. vj. paſsionem. i. per fidem vnius ſuę paſsionis, & mortis. H. ſaluauerit. quoad ſe ad ſufficientiã, licet ſolis prædeſtinatis hoc proſit, quoad effectum. vt. ſ, eo. ſemel. mors ei ad romanos. vj. c. &. ĩ. e. quid ſit. ſ. ea. diſtinctio ſemel. qui profecto. ver. primo. ver. cotidie ſ. e. di. ſi quocunque. viuere non poteſt de pœnit. diſt. iij. de cotidianis donata. i. remiſſa peccati originalis. ĩ. e. di. iiij. per baptiſmum. c. non ex quo H. manent, non reatu, ſed pœnæ ergo per cauſam, quia cauſa eius in carne eſt, propitiatur ideſt remittendo, labimur infra eodẽ.

1 quid ſit. verſi. item & paſsio chriſti † nota quod memoria paſſionis chriſti, prodeſt nobis ad multa obſcurat enim gaudia. mundi. vnde dicit Lucæ. xxiij. dicitur ſol obſcuratus eſt. ſ. in paſsione, quod verum fuit ad literam, & moraliter ſignat, ꝙ obſcurat in nobis proſperitatem huius ſeculi, quam paruipendimus cum de paſsione cogitamus. item motus factus eſt magnus, per quod ſignificatur, quòd corda noſtra timent, & tremunt cũ dominus illa reſpicit, & cogitat de paſsione eius. vnde in pſalmo qui reſpicit terram, & facit eam tremere. &c. itẽ duritiam cordis emollit Mathęi. xxvij. petræ ſciſſæ ſunt. item à peccato ſuſcitat Mathęi. xxvij. monumenta aperta ſunt, & multa corpora ſanctorum, qui dormierant ſurrexerunt item à morſibus demonum ſanat, quod ſignificatũ fuit numeri. xxj. vbi dominus dixit Moſi Fac ſerpentem æneum & erige eum, in palo & quicunque conſpexit eum viuet. item labores pœnitẽtiæ dulcorat, qd ſignificatũ fuit exo. xv. vbi dicit ꝙ oſtẽdit Moyſes lignũ, qd cum miſiſſet dñs. in aquas marath dulcorati ſunt. itẽ liberat à morte æterna, qd ſignificatũ fuit. Ioſue. vj. c. vbi dicitꝰ, ꝙ Raab meretrix, ꝑ filũ coccineũ, qd rubeũ eſt, ſignificat, paſsionem chriſti feneſtra cor noſtrum deſignat in miniſterio. romano. texto. c. ſacramento: & quare dicatur miniſterium habes. ĩ. e. q. j. multi. oramus Matthęi. vj. c. veritas. j. Io. j. item ver. ob commemorationem iſta eſt ſecunda cã inſtitutionis huius ſacramenti, ſ. j. q. j. multi. Hugutio. ait. Lucæ. xxij. & Matthęi. vj.

Matt.vj.anunciabitis. i.ad memoriam reuocabitis,vel·i.repræſentabitis,ſub.quod eſt faciendum donec &c. veniat,ad iudicium,non itaq;.ver.moritur.Io.vj.nuncianda.i.in ſacramento repræſentanda,dignatus eſt.ad Rom.vj.cum,ideſt quanuis.H. eſſemus,prius.Hug.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos qualiter aliâs appelletur,& qualiter angeli orantibus comites adſtent.*
2 *Quid ſumamus in euchariſtia.*

Vtrum. i. an ſub figura tantũ.i.vt ſit ibi ſacramentũ ſub ſpecie ipſa,& nõ res.ſ. corpus & ſanguis Chriſti,veritate.i.ita q̃ non tantum ſit ibi figura.i. ſpecies panis & vini:ſed etiam verum corpus & verus ſanguis Chriſti,fiat,ſub. quare,ait.Io.vj.c.cibus,ſpiritualis quia animę fulſit ſubſtantiã s̃.e.non iſte.erat.ſ.hoc quod dicit panis quem &c.panis.Io.vij. c.caro mea eſt,ſub.aſſumpta,conſecratione.i.potentia & virtute,de virgine.Mat.ij.c.ex ſubſtantia.i.per tranſſubſtantiationem,idem corpus.j̃.e.quid ſit.ver.talia,figura eſt.i.ſacramentum,ſentitur.i.ſpecies,iteratur.ſecunda pars,cotidie.s̃.c.prox. Chriſtus paſſus.ad Rom.vj.peccamus.ad Roma.v. c.intra catholicam.tertia pars hoc vſq; ibi : vnde & ſacerdos &c. habetur.j.q.j.intra catholicam.& eſt arg.extra eccleſiam non conficit hoc ſacramentum.ad idem.j̃.c.proxi.vbi de hoc.ſed expone quia dicit intra catholicam.i.in forma eccleſiæ,vel in vnitate eccleſiæ,& ſic etiam exponit.H.&.P.proprio dicto,facit.lxviij.diſt.eccleſijs.in fi.&.s̃.e.di.j.eccleſijs. in fin. ſed intellige vt ibi dixi,pertinent,ſub.tantum,baptizat.j.ad Corinth. iij.c.& dic.i.habet poteſtatem baptizandi interius ipſe eſt,ſub.& non ſacerdos,efficit.i.tranſſubſtantiabatur,iube.i.fac. Lau. angeli,
1 ad literam per miniſterium ſacerdotii, † qui angelus appellatur.xj.q.j.ſacerdotibus. Et piè credendum eſt & ſacris authoritatibus approbatur,quia angeli Dei comites exiſtunt orantibus,iuxta illud propheticum in conſpectu angelorum pſalam tibi,& angelus ad Thobiam quãdo orabas cum lachrymis,ego obtuli orationem domino , & hoc facit expreſſe hæc litera.& xiij.q.ij.ſatẽdum.vbi dixi de hac materia. Santè quilibet homo habet angelum ad cuſtodiam:vnde dominus loquens in euãgelio de paruulis ait,angeli eorum ſemper vident faciem patris. Illos igitur habemus in oratione participes quos habemus in glorificatione conſortes,ſcdm Ion.iij. in conſpectu. i. in beneplacito,vt quid. ver. in lucem,aliâs illuc.i.in cœlum,fiant,ideſt habent effectum conferendo nobis gratiam per ipſum qui eſt ſacerdos in æternum,hanc.quarta pars.oblationem,ſub.digneris facere,benedictam. s̃.e.panis eſt, per quam. i. per cuius dignam ſumptionem,ex quo ſacramẽtum eſt,benedicimur.i.benedictione æterna digni conſtituamur,ratam,propter effectũ deſtinationis quaſi confirmatioe per quam confirmamur poſt iudicium vt peccare non poſſumus:ſicut confirmati ſunt angeli vt peccare non poſſunt Lau.per quam.i.cuius digna aſſumptione viſceribus.i.in corpore ſpirituali, cenſeamur. q.confirmatio per quã.ſ.confirmemur & roboremur in bono,rõnabilem.i.in noſtra fide acceptabilẽ & in noſtra deuotione,q nobis aliâs quibus nos,nihil.v.pars,rationabilius,ſub.quam,mortis, eius.i.eorum quæ facta ſunt in morte Chriſti quæ enim fiunt circa ſuſceptionẽ baptiſmi repræſentant ea quæ fiunt in morte:ſepultura reſurrectione Chriſti facta ſunt.j̃.di.iiij.propriè. &.c.poſtquã.&.c.de trina.P.Similitudine.i.carnem & ſangui-
2 nem:ſub ſimilitudine.i.ſub ſpecie panis & vini.† Dicit Lau.ſi paganus quæreret à me quid ſumis cum corpus & ſanguinem domini ſuſcipis nonne teneor reſpondere humanum corpus & ſanguinem ſuſcipio,quare ergo dicit Aug.q̃ taliter non ſumitur, quia ridiculum fieret à paganis . Ad hoc ipſe reſpondet, aliud eſt quando ſic ſumitur & ſub ſpecie panis & vini , aliud quando aperte ſub humana ſpecie ſumeretur:vt videretur caro humana & ſanguis humanus . Et ſi quærat hæreticus quid ſumo ,ſumendo ſanguinem Chriſti,non reſpondebo ei ſumo ſanguinem & hoc propter horrorem,nec dicam ſumo vinum quia mentirer: ſed dicam ſumo ſanguinem Chriſti ſub ſpecie vini,ſcdm Lau.ridiculum,arg. q̃ ſæpe aliquid prætermittim° ne ab infidelibus vel alijs derideri poſſumus.xj.q.iij.rurſus. ſecundum Hug.cruorem.s̃.e.panis eſt,nequiuerunt.s̃.e.prima. dominus dixerat.Ioan.vj.durus eſt. Ioan vj. credendum.ſexta pars.in verbis.i.ad prolationem verborum Chriſti , horum.ſ. hoc eſt corpus meum &c.procreantur.i.trãſſubſtantiantur reliqua à prædictis verbis Chriſti,laudes.i.ad honorem ſacramẽti.H.hoc.i.in verbis domini.Lau.creatur , id eſt tranſſubſtantiabatur,panis in illud.H.¶ In glo.id eſt tranſſubſtantiari, ibi, conficitur.adde vt.s̃.e.panis.Et ibi,intellige.adde iſte fortè eſt melior intellectus.¶ In glo.poſtulat,ibi,facere.adde,id eſt cœleſti benedictione replete , id eſt gratiam trãſſubſtantiandi illi infundere.¶ In glo.collige in fine.adde argumento.lxj. diſtinc. ſtatuimus.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Angelorum officium:angelus magni conſilij quis ſit.*
2 *Euchariſtia an poſſit confici ab hæretico,*
3 *Corpus Chriſti qualiter conficiatur à ſacerdote, & quis poſſit illud conficere .*
4 *Quædam quæſtiones de hoc ſacramento.*

Quid ſit ſanguis. Agni,id eſt Chriſti audiendo. ſ.aur.ſ.ore.ſ.ſacramẽtaliter,ore cordis.i.fide cordis credendo tangit illud quod fiebat in veteri teſtamẽto,quia de ſanguine agni paſchalis liniebatur vterunq; poſtis,& ſuperluminare ſicut præcepit,dominus Moſi,vt legitur in Exo.ſcdm.H per miſteriũ.i.ſacramento ſurgens à mortuis.ad Roma.vj.c.myſterio.i.ſacramento, huic ergo. ſecunda pars.ſacrificium,id eſt immolatio vel oblatio corporis chriſti, mutatur,id eſt repræſentat.Lau.quis enim.tertia pars.potuit, id eſt debet,in ipſa,ſub.contingit.Lau.hora,non debet hîc eſſe vt Hug vocem.i.dum à ſacerdote proferuntur verba in quorũ virtute fit tranſſubſtantiatio. H.myſterio,conficiẽdo, angelorum,adhoc etiam facit quod dicit Aug,recole nomen aduerte veritatem.Miſſa enim dicitur eò quòd miſſus cœleſtis ad conſecrandũ corpus viuificũ Chriſti, adueniat quæ authoritas ſic exponenda eſt,recole nomen.i.interpretationẽ nominis.aduerte veritatem.i.intellige per ipſam interpretationẽ quid ſit ibi verum , vel tenendum:miſſa enim dicitur illa hoſtia vel ob-
1 latio eo qđ miſſus cœleſtis,† id eſt angelus quilibet, adueniat, præſentialiter ad conſecrandũ viuificum Chriſti corpus ad exercendum miniſterium per qđ ſubſtantia panis & vini trãſſubſtantiatur in corpus & ſanguinẽ Chriſti,vel miſſus cœleſtis.i. angelus magni conſilij.ſ.Chriſtus,adueniat ad conſecrandũ viuificum corpus Chriſti.i.ſua potentia panem & vinũ in cor-
2 pus & ſanguinem ſuum tranſſubſtantiet.† Et ex præmiſſa authoritate & ex his quæ hîc dicuntur in textu colligũt quidam, q̃ hæreticus non conficit·nam cũ huic ſacramento angeli ſemper aſſiſtunt ad miniſterio hæreticorũ angeli nõ aſſiſtunt,ergo non conficit.ſed hoc eſt falſum,ſcdm.H.de hoc.j̃.dicam ſuper glo.hinc collige,dic vt ibi,item.verſi.momento.ſub.hoc quod eſt panis conſecrandum corpus Chriſti. i. tranſſubſtantiandũ, in illud,miſterio angelorum rapitur in cœlum.i.velociter trãſit in corpus Chriſti.q.d. hoc quod eſt panis tranſit in corpus Chriſti quod eſt in cœlo,& ſic ſociatur corpori Chriſti tranſeundo in illud,vel dic,conſociãdum,id eſt communicandum, ſumendum,corpori Chriſti.i.à corpore Chriſti q̃ eſt eccleſia, ſcdm.P.videt,oculo fidei,in Chriſto.i.cum Chriſto,calia. iiij, pars.i.id qđ in calice cõtinetur.Lau.aliud in eſſentia , tradidit. Mat.xxvj.c.diuinitas.Ioan.xiiij.vna,aliâs vita.Ioan . xiiij. implet,ſua gratia donis ſpiritualibus,calices,id eſt ſanguinem,ſuperſit.Matth.ij.Eſay.nono.virginis.Matth.xxvj.c j̃.cap. proximo.&. s̃.e.dupliciter.in fine.s̃. eod.proximo. iuxta princip. quod,id eſt verbum : vnde , id eſt quia non eſt niſi vnum corpus Chriſti vbicunque ſit, & à quocunque ſumatur, & per partes diuidi non poteſt , plus , de ſpeciebus panis & vini, percipiat, ſcilicet de ipſa ſpecie viſibili,quòd,id eſt quia,prouidens,

aliâs prodens.i.manifeſtans,mori non poteſt.ad Rom.vj.c.cõſequamur.ſ.e.cum omne,pauendum.i.reuerendum , miniſterium.i.ſacramentũ ipſum enim ſignat.ſ.e.di.hoc eſt ſacramentum,cum.i.quanuis,in vſu carnẽ,ſunt & cauſæ aliæ quare corpus Chriſti ſumitur,ſub alia ſpecie.ſ.ne ſit alicui horror cruoris,& contra ius naturale eſt hominem in ſua ſpecie comedere & ne infideles nos irrideant.ſ.e.vtrum.¶ In glo.oris in fi.adde bene ſubditur quando &c.H.In glo.hinc collige,ibi,non poſſe adde arg.contra.xv.q.vlt.c.vlt. in fine Et in fine.adde & plane etiam hoc legitur.j.q.j.ſi quis inquit.ver. conſtat. &. c. ſeq.ſed contra e.q.c.per Eſa.&.c.conſtat.&.j.e.di.iiij.non in nobis.& lxxxix.diſt.c.adhoc.&.xxiij.q iiij.quid faciet.de hoc no.in.d.c. ſi quis.&.e.q.quòd perfectionem.&.ix.q.j.in ſum.in fin.& dixi in d.c ad hoc.Sententiam hîc poſitam ponit ſic.Lau.quã.Ioſ. etiam indiſtinctè tenebat in.d.c.ſciſma,pro quo videtur facere
3 authoritas Aug.vt dixi in verbo angelorũ.† Sed theologi hoc reprobant dummodo ſeruetur forma eccleſiæ,& adde qđ dixi. ſ.e c.proxi.quæ ſcientia theologorum, ſi innuatur quando ſacerdos cõficit quæro ſi conficit,aut quia bonus, aut quia ſacerdos quia bonus non, quia de bonitate nunquam conſtat nobis igitur nunquã conſtaret ꝙ conficeret,ergo conficit quia ſacerdos propter hæreſim non deſinit eſſe ſacerdos : quia vt dicit Aug.de hæreticis loquens ſicut in eis manſit baptiſmus , ſic & ordinatio integra ergo poteſt conficere.Item ad ſacramentum iſtud non plus exigitur ex parte miniſtri,quàm ordo intentio & actio debita.ſ. verborum prolatio , iſta omnia poteſt facere hæreticus,ergo poteſt conficere corpus qđ concedo , ſcdm.P. Sed conficit malus ad damnationem ſuã,& ad vtilitatem deuo
4 tè audientium, vt ſatis colligitur.xv.q.vlt.c.vlt.Guido.† Item ſi quæratur vtrum quilibet homo vel ſaltẽ diaconus,aut preſbyter hæreticus,vel excõmunicatus degradatus, vel depoſitus poſſit iſtud ſacramentum conficere.Et nunquid hoc poſſit angelus,ſcripſi de cele.miſ.ſuper rubr.in.ij.q. & in quatuor quæſtionibus ibi ſeq.Et quæ fuit cauſa ſuę inſtitutionis,& quando fuit inſtitutum,& vtrum vnum ſit ſacramentum,vel plura,& quare ſub cibo & potu fuit iſtud ſacramentũ inſtitutũ, ſcripſi ibi in.vij.q.& in tribus ſequẽ.Et nunquid in iſta conſecratione conſiſtat huiuſmodi ſacramẽtum,ſcripſi ibi,in.j.q.Et nunquid ſint plura ſacramenta,vel vnum ſolum,ſcripſi eod.tit.c. ex parte.in quæſtione.

SVMMARIVM.

5 *Trium perſonarum,quod ſit opus.*

Omnia quæcunque. Voluit facere, vel fieri, fecit.Geñ.j.credenda,ſ. latere,vel eſſe ſub illis ſpeciebus,inquit. Io.vj.c.pro mundi vita aſſumpta,in vtero virginis,plane.i.veritate,de Maria. Mat. ij.c.ſ.e.c.proximo.in cruce.Mat.vj.c.reparatur.i.digni vita ęterna ſumus.H.in miniſterio.i.ſacramento.H.manu.i.operatione
5 ſiue opere,†quod quidam opus eſt trium perſonarum,quia inſeparabiliter operantur.j.diſt.proxima.c.vltimo. ſed quia fuit ſummæ benignitatis,ideò attribuitur ſpiritui ſancto.panis.ſecunda pars,angelorum ſecundum diuinitatem.i. Deus qui eſt angelorum refectio,quibus.i.caro,& cibus hominum in ſacramento factus eſt,ſecundum humanitatem,& ſecundum diuinitatem,ait.Io.vj.c. deſcendit.i.naturam humanam inferiorem. in eam ſuſcepit,da,ſub.ſacramento,vita i.aſſumpta,ex his.tertia pars.iſte & ille.i.caro Chriſti,& verbum Dei non in duas, ſed in vnam perſonam ſunt vnita,vel ponas iſte.i.corpus quod eſt ſub ſpecie aliena & illud quod pependit in cruce. vt.ſ.e.dupliciter,& pro,id eſt vna caro,id eſt vnus homo, reſurrexit.ad Roma.ſexto.viuos,id eſt bonos,id eſt vita dignos,mortuos,id eſt in peccatis.

Qui manducat. Surrexit , hoc habetur.ſ.eadem diſtinctione.qui manducat.&.c. inuitat,ipſa gratia,dic vt not.ſ.e.qui manducat,integer,in tãtum,vt quidam dicũt quòd ſanguis qui in cruce fluxit, de eius latere,& caro quæ in circuncifione abſciſſa eſt de eius carne nuſquam eſt hodie , niſi in eius corpore,venit.Eſa.nono. ſic.ſ. e.qui manducat.

SVMMARIVM.

5 *An ſit ſumendus calix, ſi appareat ſanguis.*

De hac. Id eſt ſub ſpecie panis,ſub qua eſt in ſacramẽto, commemoratione,ſcilicet paſſionis , & mortis eius.ſ.e.quia paſſus,fit.i.tranſſubſtantiatur, obtulit, in forma humana,ſecundum ſe.i.ſecũdum ſuã formam, vel ſpeciem vel in eo ſtatu in quo apparebat cum inter nos conuerſabatur viſione corporali,quaſi non ſecundum manifeſtationem ſui corporis,& diſtinctionem membrorum ſuorum.vt.ſ.ea. diſt.c.j.
1 &.c.non hoc corpus.† Et eſt arg.quòd ſi Deus facit , vt appareat ſanguis in calice, vel humana caro in altari non eſt ſumendum.Lau.& hoc probatur extra de deci.c.vltimo. quæ decret. eſt hodie remota,diligenter ergo in aliquo mundo vaſe conſeruetur & pro reliquijs habeatur,vel in baptiſterium cum aqua infundatur ita quod nullum veſtigium de eo appareat , vel in ſecreto loco comburatur , & eius cinis in baptiſterium vel ad alium locum ad quem nullus accedat inferatur. ſ. ead diſt. j.c. altaris palla,ſecundum Hug.Guido . De hoc autem, videlicet quid ſi Deus faciat quod ſanguis appareat in calice vel caro in altari,nunquid ſub iſtis ſpeciebus ſumi debẽt. Dic vt ibi ſcripſi de celeb.miſ.cum Marthæ.in.xv.quæſtione.ver.ſed quid,ſi ſub fruſtro,& quis eſt effectus huius ſacramenti, videlicet an operetur remiſſionem peccatorum quoad culpam , & quoad pœnam & augeat virtutes,& proſit bonis & etiam beatis , ſcripſi præd.c.cum Marthę.in.xj.q.

SVMMARIVM.

5 *Vbi ſpecies ſunt ibi Chriſtus,& loci proprietatem eſſe multiplicem.*

Vbi pars eſt. Manna. Exod.xvj.c.dicitur in Exodo. miſterio.i.ſacramento. ¶ In.j. glo. ibi, quidam.adde vt Lau.&.B. & dicunt hoc audacter eſſe tenendum. Vt ibi,ſecundum hoc.adde reſpicit textum qui dicit vbi eſt pars, ibi eſt totum & immutat hîc Ioan. Glo.Lau.qui dixit hoc quod dixit,vbi &c.videtur falſum,nam ſecundum hoc videtur &c,vt ſequitur &c.Et ibi,dicunt.adde.ſ.Lau.& ſequaces. Et ibi,falſa eſt.adde ſub.& hoc eſt quod hîc dicit in fine.nõ eſt
5 quantitas &c.Et in fine.adde dicit Hug.de ſancto Victore,†in loco quo eſt ſpecies eſt Chriſtus localiter,non tamen commẽſurando ſe partibus illius loci,ſed eſt in loco ſicut in continẽte non ſicut in commenſurante: nam loci multiplex eſt proprietas.ſ.continentiæ quantum ad iſtam partem eſt ibi:item commenſurante quantum ad iſtam non eſt. Vnde dicas quòd verũ eſt ſine dubio quod Chriſtus eſt in ſacramento altaris ſicut locatum in loco, & ideò licet illa ſpecies ſit valde parua non eſt dicendum qđ vbi ſit manulis,ibi ſit pes: quia non commẽſurat ſe illi ſpeciei non excedit illam ſpeciẽ quoad aliquam partem, vt manus eius ſit extra vel pes: ſed eſt totum in ſpecie ſicut ſignatum in ſigno & ſicut in ſacramento & hîc eſt vnus modus excũdi,ſcdm.P. ¶ In glo.non tamen, ibi, omnia.adde.vt.ſ.e.c. reuera.In glo.quã gomor. adde vt.j.di.iiij nec quenquã. Gui. vbi dicam ſi res obtulerit.

SVMMARIVM.

5 *Qualiter viuamus per charitatem.*

Neceſſarie. Sanctificamur , id eſt à peccatis mundamur , vel,id eſt boni conſtituimur, quia participes &c . Hug . Vnde dic , participes corporis , & pretioſi &c . vtpote vere percipientes, carnem, non communem, vel vt non communem,id eſt quæ &c.vt hîc dicit Glo . ſecundum Lau.verbo,id eſt filio Dei,dignitatis. i. ſcdm charitatem quæ quidam facit nos dignos vniri verbo.Hu.viuificatricem, carnem.Hu.propriam,id eſt,ei vnitam,per vnionem perſonę ¶ In gl.

¶ In glo.j.non in fine.adde.ĩ.e.fortè.c.panis. In glo.j. quæ, ibi
nec.adde hic textum reſpicit quem ordinat, vt melius intelli-
gatur. ¶ In glo.j.diuinitati in fine.adde iſte finis aliqualiter eſt
1 obſcurus: vnde † dic nec viri ſanctificati.i.nec ſumus percipien
tes eo modo tantum, quia vnimur per dignitatem charitatis
innocentiæ & iuſtitiæ, ipſi verò Chriſto cuius humanitas eſt
ſanctificata ſicut quidam hæretici tradiderunt, & ſecundum
hoc ſic conſtrue, nec percipientes, tantùm ſecundum dignita-
tis vnitatem, carnem viri ſancti.ſ.Chriſti, vel dicebant illi hæ-
retici quod ille homo cuius carnem ſumimus fuit vni-
tus verbo per gratiam & non per vnionem perſonæ, ſecũdum
dignitatis vnitatem vel charitatem quæ hominem conſtituit
dignum vita æterna, & vnit verbo & hoc dicebant hæretici,
ſecundum Lau.Guid.

Inquit. Apoſtolus.j.ad Corint.xj.ſpiritualem.i. manna, manducauerunt. Exod.xvj.aliud, quia aqua à petra, aliud nos, quia Chriſti ſanguinem.

Vigeſima tertia pars ſecundæ diſtinctionis de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Qualis fuerit Hylarius, & qualiter Chriſtus ſit in nobis.*
2 *Pater qualiter ſit in Chriſto.*
3 *Qualiter carnem aſſumpſerit Chriſtus.*
4 *De vnitate inter nos, & Chriſtum, & è contra & quare appelletur perfectum ſacramentum.*
5 *Inter ſenſum humanum, & iſtius ſeculi differentia & qui ſint hæretici & de eorum ſecta.*
6 *Sine quo doctrina Chriſti veritas non poteſt intelligi, & in quo conueniant nobiſcum Arriani.*
7 *Quædam propria Chriſto, & qualiter Chriſtus ſit in nobis, & filius in patre.*
8 *Triplex ſacræ euchariſtiæ effectus.*
9 *Ordines in omnibus ſeruandi, & de differentia inter gradum, & ordinem.*
10 *Diuina natura qualiter prædicatur de Chriſto, & de ſpeciebus vnitatis.*
11 *Quomodo Chriſtus ſit mediator, & quibus fuerit exemplum.*
12 *Inter patrem & filium quæ ſit vnitas.*
13 *Qualiter vnitas ſit in nobis & Chriſto.*
14 *Similitudo ad quæ reducatur & duplicem eſſe vnitatem naturæ.*
15 *Qualiter nos viuamus & de vnitate Arrianorum opinio.*
16 *Obſequium in quibus intelligatur eſſe & religio quid ſit & eius ethymologia.*
17 *Loci ſacræ ſcripturæ interpratatio, & vnum ſint in nobis & eſtote perfecti ſicut & pater perfectus eſt.*

IN Chriſto pater. Hic incipit. xx
iij.pars.ij.di.de
conſec.in qua extirpatur error hæreticorum di-
centium filium per eſſentiam non eſſe vnum
cum patre ſed collectiue, nec nos eſſe vnum cũ
Chriſto niſi ſola voluntate. Io.de Deo. Et vt melius intelligas
pone ſic caſum, ſcdm Lau.quidam hæretici dicebant tres ſub-
ſtantias eſſe in trinitate, nec filius erat vnus cum patre vnitate
eſſentiæ, ſed vnione voluntatis, quia.ſ.non vult patri contraria
& fomentũ ſui erroris ſumebant ex verbis ipſius Chriſti oran
tis pro Apoſtolis dicentis non pro his rogo tantum ſed pro his
qui in me credituri ſunt per verba eorum: & ſicut tu pater in
me, & ego in te, & ita ipſi in nobis vnum ſint, vt mundus cre-
dat, quia tu me miſiſti: orabat ergo Chriſtus, vt ſicut ipſe erat
in patre ita & nos in eo. Sed conſtanter hæretici dicebant,
quòd nos non poſſumus vnum eſſe cum patre, niſi volunta-
1 tis vnione. † Reprobat ergo Hylarius iſtorum errorem du-
pliciter, primo per interemptionem iſtius non poſſumus eſſe
vnum cum Chriſto patre, niſi vnione voluntatis, ſecundo ex
ipſis verbis domini gradatum.ſ. loquentis primo de patre
Secundo de ſe, tertio de nobis, quòd illa interim poſſunt, pa-
tet.nam duob⁹ modis, nos ſumus vnum cum Chriſto, vno mo
do, quia ipſe aſſumpſit carnem noſtram, & ita naturaliter vn⁹
eſt effectus nobiſcũ, & nos cum eo, & ita per actum ſuum. alio
modo, puta cum eius verum corpus ſumimus in ſacramento,
nam ipſe dicit, qui edit carnem meam & cætera in me manet,
& ego in eo, & ita per actum noſtrum vnum efficimur cum
eo, patet ergo quòd cum nos vnum ſumus cum filio naturali-
ter & ipſe vnum eſt cum patre per naturam diuinitatis, mani
feſtum eſt quòd vnum ſumus cum patre, per filium mediatorẽ
item fide vnione voluntatis, illud intelligeret dicere. non feciſ
ſet gradus in locutione. nam vnione voluntatis nos & Chri-
ſtus vnum ſumus eodem modo cum patre. ſed ideo fecit gra-
dus, vt notaret, quòd aliter eſt ipſe in patre, per naturam diui
nitatis, & aliter nos in eo p naturam corporalem, quam accce
pit in vtero virginis. errorem ergo quem extirpat, collige in fi
ne ibi hoc autem idcirco, quid autem ſentiat, & ſentire debea
mus circa medium, ibi vaſi voluntatis tantum & cætera. &
hoc.c.Hilarij ſumptum de.viij.lib. de trin. introducitur à Gra
tiano pricipaliter, ppter ea, quæ dicunt de ſacramẽto corporis
& ſanguinis Chriſti. ſcilicet de veritate ſacramenti de authori
tate, de vtilitate, & efficacia ſacramenti, & bene cohęret.c.pce
denti, in quo videtur Augu. ponere quandã identitatẽ mannę
ad corpus & aquę fluentis de petra ad ſanguinem, ne putaret
forſam ineſſe ſacramento vel nõ ſumi verũ corp⁹, & ſanguinis
chriſti Hilarius autem intendit, per hoc vlterius deſtruere opi
nionem arrianorum dicentium tres in trinitate ſubſtãtias, &
inter patrẽ, & filiũ non eſſe vnitatẽ, niſi volũtatis. vnione ipſe
enĩ fuit acerrimus diſputator cõtra hæreticos & maximè con
tra arrianos, quorum perfidia ſuo tempore pręualebat, & ferè
corruinperat totam eccleſiam, & dicit Hieronimus. in libro.
duodecimo lectoribus. Hylarius epiſcopus, Romanorum luci
fer, eccleſiaſticaque lucerna, & prætioſus lapis, ad quam mor-
talia vix attingunt pulchro ſermone, aureoque ore vniuerſa
loquitur. ¶ Expone literam. in chriſto patri ideſt exiſtentia pa
tris in chriſto, & chriſtus in nobis eſt cauſa effectiua noſtrę vni
tatis ad patrem & chriſtum. ſi enim tantum pater eſſet in chri
ſto, & non chriſtus in nobis. non ex hoc eſſemus vnum in pa-
tre, vel chriſto, & iterum ſi tantum chriſtus eſſet in nobis, &
non pater in chriſto eſſemus quidem vnum in chriſto, nõ aũt
in chriſto, & patre, vt notetur terminus vnitatis.j. Ioannis.ij.
filium & patrem habet, vel in his ideſt per hoc vt notet cauſa
vnitatis, vel in his i.in fide & charitate, quę eſt ad deũ, vt no
2 tetur modus vnitatis prima tamen expoſitio vera eſt. † & no
tandum, ꝙ pater eſt in chriſto eſſentialiter, & iſte mod⁹ reſpi-
cit perſonam chriſti, in quantũ eſt de⁹, & ipſa diuina eſſentia,
& ſic põt dici etiã in ſe chriſt⁹ originaliter, & hic modus reſpi-
cit pſonã chriſti, in quãtũ eſt fili⁹, efficialiter. & hic mod⁹ reſpi
cit pſonã chriſti, in quãtũ eſt mediator.ij.corint.v.de⁹ erat in
chriſto nõdũ recõcilians ſibi dicit etiã Hylari⁹ ix.de trini.credẽ
d⁹ eſt pater in filio, & fili⁹ in patre, p naturę vnitatẽ, p virtutis
poteſtatẽ, p honoris æqualitatẽ, p natiuitatis gñationẽ. no. ẽt
ꝙ chriſt⁹ eſt ĩ nobis p ſuę veritatis pceptionẽ per fidẽ. ad Eph.
iij. habitare chriſtũ, p fidẽ ĩ cordib⁹ nr̃is vbi fides tua de chr̃o
chr̃⁹ eſt ĩ corde tuo, ſuæ gratię ĩ habitatiõe vł participatiõe. vt
in paruulis nõdũ cognoſcẽtib⁹ deũ. ſcdm Au.q dicit in li.de p̃
ſciẽtia dei ad dardanũ, ꝙ quorũdã nõdũ cognoſcẽtiũ deũ, deus
eſt habitator, & quorũdã cognoſcẽtiũ nõ eſt: beatiſſimi aũt ſũt
quib⁹ hoc ẽ deũ habere & noſſe ſuę ſanctitatis imitatiõe.j.Io.
iij. qui ſeruat mandata ei⁹, in eo ille manet, & ipſe in eo ſuæ car
nis cõicatione & de hoc modo ſpãliter dicit hic &. Ioannis.vj.
qui manducat meã carnẽ, in me manet, & ego in eo ſi vere pri
mo probat ſuam intentionem ex natura rerum, & hic impro
bat opinionem hæreticam arrianorum ponentium tantum
veritatem voluntatis, & non naturæ eſſe inter patrem, & chri
ſtum, & improbat per vnitatem, noſtri, ad chriſtum, quæ non
eſt voluntatis. Sed etiam naturæ, quod patet ex vera noſtræ
carnis aſſumptione: & ex vera carnis eius à nobis ſacramen-

tali ſumptione, & ideò dicit ſi verè, non phantaſticé, vel imaginariè tantum carnem corporis noſtri. Matthæi ſecun-

3 do. † Et notat, quod dicit carnem ad excludendum oſſa. Quia vt dicit Damaſius totus totum aſſumpſit me, & eſt ſenſus carnem corporis, id eſt carnem corpoream, id eſt veram nõ phantaſticam, vel. i. carnem humanam & noſtri generis, vel vt ſit conſtructio intranſitiua, ac ſi diceret carnem quæ eſt ipſum corpus, & intelligitur humana natura & ratione veritatis & ratione infirmitatis & ratione cuiuſdam idoneitatis ad eſum. Et verè homo ille Chriſtus eſt, ex hoc ergo conſtat quomodo aſſumpſit quia in vnitate perſonæ ita, quod vna perſona Deus & homo talis enim fuit hæc aſſumptio, vt dicit Auguſt. quia Deus fecit hominem & homo Deum. & hîc eſt argum. quòd homo non eſt aſſumptus, niſi ſumatur homo pro humana natura quia ſic ille homo non eſſet Chriſtus. Quia vt dicit Boetius, aſſumens non eſt aſſumptum, hæretici autem aliqui ponebant vnam naturam in Chriſtõ & vnam perſonam, vt Eurices aliqui duas naturas & duas perſonas, vt neſtoriûs de quibus Boetius in libr. de duabus naturis. aliqui vnam perſonam & duo ſuppoſita, vt qui dicunt Chriſtum aſſumpſiſſe hominem: nos autem vnam perſonam vnum ſuppoſitũ vnam rem naturæ vnum eſſe. ſed duas naturas, vt dicit Hylarius libr. ix. de trinitate naturæ vtriuſque naturæ eadẽ res eſt. Noſq; vero ſub miniſterio, id eſt in ſacramento altaris, & dicitur miniſterium quaſi valde ſecretum, & quia multam continens doctrinam, miniſterium enim ſumitur in græco, ab eo quod eſt claudere vel docere miſ. enim græcè: vnde miſticum dicitur claudo & diſco & doceo interpretaſ, vt dicit tranſlator ſuper Dioniſium, carnem corporis ſui ſumimus & dicit magis carnem quàm dicat corpus: quia caro magis dicit vt rem eſibilem, & vt cibum quàm corpus. Io. vj. caro mea vere eſt cibus. &, pro. i. H. per hoc, id eſt per hanc ſumptionem. Vnum erimus cum Chriſto, quia vt dicit Leo, Papa, nihil aliud dicit participatio corporis & ſanguinis Chriſti, niſi vt in eo quod ſumimus trãſeamus: vnde hoc ſacramentum eſt cauſa noſtræ cuiuſdam, non tantũ viuificationis ſed etiam deificationis. Sed quare dicit erimus & non dicit ſumus, reſpondeo quia hæc vnitas non perficitur in præſenti, ſed quando occurremus in virum perfectũ. Ephe. iiij Item quia non perficitur in nobis, ſiue nobis dependet enim à noſtrę voluntatis arbitrio, & hoc propter indignè ſumentes qui potiùs ſibi iudicium manducant, ſecundum. G. ſumitur pro præſenti, vt ſic ſenſus erimus. i. ſumus ſed nõ opor-

4 tet hoc dicere. † Quomodo. i. qua audacia, voluntatis vnitas, & non vnitas ſubſtantiæ vel naturę aſſeritur ab hæreticis. ſ. arrianis quorum author fuit arrianus de quibus. xxiiij. q. iij. quidã. ver. arriani & eſt ſenſus quomodo aſſeritur inter Chriſtum & patrem tantũ vnitas voluntatis & non naturæ cum inter nos ſupple & Chriſtum ſit vnitas non tantũ voluntatis ſed etiam naturæ: & ideò ſequitur, per ſacramentũ. i. per veritatem, aliâs vim vel inſtitutionem ſacramenti: quia ſacramentum habet ſecundum Hugo. de ſancto Victore, vt ex inſtitutione ſignificet & ex ſimilitudine repræſentet & ex ſanctificatione inuiſibilem gratiam præſtet. Naturalis proprietas, id eſt vera & naturalis caro Chriſti quam ſibi appropriauit aſſumendo in vnitate ſuæ perſonæ & ita aſſumendo, vt nunquam dimiſerit etiã in morte. Perfectum ſacrementum ſit vnitatis, ſcilicet capitis & membrorum, ſcilicet noſtri & Chriſti ẽ. e. quia paſſus, vel, id eſt perfectum ſignum, & dicit perfectum quia non eſt tantum ſacramentum ſed etiam ſacramentum & res ad differentiam ſpeciei exterioris quæ eſt tantum ſacramentũ. Item quia non tantum ſignum ſed etiam ſignum & cauſa ad differentiã ſacramentorum veteris legis quæ non ſunt cauſa gratiæ licet ſigna. Item quia non tantum cauſa vnitatis in voluntate, ſed etiam in natura. Item quia non tantum vnitatis per quam ſumus in Chriſto, ſed etiam per quam ipſe eſt in nobis, quia in hoc eſt perfecta vnitas. Non eſt humano, hîc intendit declarare veritatem tenendam & catholicam, & quaſi fundamentum rationis ſuę de naturali, ſcilicet vnitate noſtri ad Chriſtum, Chriſti ad nos, & quia res profundiſſima eſt, oſtendit primo quomodo declarandum eſt, quia non ſenſu humano, & ſecundum modum philoſophorum qui non recipiunt ſcripturas, ne nec moleſtando & falſè intelligendo verba ſcripturæ, ſecundũ modum hæreticorum qui peruertunt verba ſcripturæ: ſed ſecundum quod Chriſtus docuit qui ſolus hoc plenè nouit, ſecũdo ponit ipſam declarationem, ibi, ipſe enim ait. de primo dicit, non eſt humano aut ſeculi ſenſu de his rebus loquẽdum, vt faciunt philoſophi & carnales qui ſcripturas non recipiunt & qui in exeuntibus. i. in rebus materialibus ſunt firmati, vt dicit Dyoniſius in libro de miniſtr. theologia. j. c. nihil ſuperexiſten-

5 tia eſſe opinantes. † Sed quæ differentiam eſt inter ſenſum humanum & huius ſeculi, de quo. j. Corinth nos autem non ſenſum huius mundi habemus: reſpondeo ſecundũ Auguſtinum de doctrina chriſtiana, quædam doctrina eſt de his quæ homines inſtituunt vt de ciuilibus & de ſtatutis purè hominum, & hoc poteſt dici ſpectare ad ſenſum humanum. Quædam eſt de his quæ hominem auertunt & hoc aut in ſeipſis aut in rebus mundanis & hoc ad ſenſum huius ſeculi iuxta tres modos philoſophię, ſcilicet naturalem mathematicum, & diuinum. Præterea noſtra ſcientia habet quòd ſit per actum humanæ rationis, & ex hoc dicitur ſenſus huius ſeculi hoc autem dixit contra philoſophos qui non recipiunt verba ſcripturæ, de quibus dicit Dyoniſius de diui. nominibus j. c. ſi quis eſt qui totaliter exiſtit eloquijs longè eſt à noſtra philoſophia conſequenter repellit hæreticos qui peruertendo verba ſcripturæ extorquent falſum intellectum ex ipſis. Auguſt. ſuper Gene. ad Luc. neque enim non omnes hæretici ſcripturas catholicas legunt, nec ob hoc aliud ſunt hæretici, niſi quòd ea non rectè intelligentes ſuas falſas opiniones contra earum veritatem pertinaciter aſſiſtunt & aſſerunt & hoc eſt quod dicit, neq; per violẽtiam, ſub. quam quidam faciunt quod non eſt faciendum. vt. xxxvij. diſt. relatum. Io. def. neque, ordo, peruerſitas alienę atq; impię intelligentiæ, nequ; extorquenda ſanitati dictorum cœleſtiom per violentiam atq; imprudentem prædicationem, & dio, neque, pro non, per violentiam, quantum ad hæreticos verba ſcripturæ violentes & ex eis falſum intellectum extorquentes, & in hoc videntur ſibi prudentes. Et quod dixit Chriſtus, hoc eſt corpus meum. i. ſignat, & habetur in fin. Eſa. j. de trinitate optimus lectorum eſt qui dictorum intelligentiam ex dictis expectet potius, quàm imponat neque cogat id videri dictis contineri, quòd ante lectionem præſumpſerit intelligendum, atque imprudentem prædicationem, hoc dicit in quantum ipſos errores non tantum concipiunt violando verba ſcripturæ, ſed etiam alijs prædicant vel dicit per violentiam quantum ad eos qui ex verbis ſcripturæ conantur falſum intellectum elicere. Imprudentem. i. incircumſpectam & improuidam: quia cauſas dicendi non conſiderant & volunt eſſe legis diuinæ doctores ignorantes aut quę loquuntur, aut de quibus affirmant. j. ad Thimo. j. doctorum cœleſtium ſanitati &c. Senſus eſt non eſt ex verbis ſcripturæ quę ſunt cœleſtia & quæ ſunt ſana in ſe eliciendus peruerſus intellectus per quandam extorſionem. i. prauam & violentam interpretationem, verbi gratia, ſicut ex eo quod dictum eſt non occides, dogmatizare etiam in maleficos vindictam nullam exercendam, & ex eo quod dictum eſt non iurare omnino eſſe iuramẽtum eſſe prohibitum, & ſic de alijs & verba ſcripturæ dicuntur cœleſtia, quĩa cœlitus datæ ſunt nobis, & quia continent res diuinas & cœleſtias, & quia ducũt ad cœlum, id eſt quia verba vitæ æternæ ſunt. Ioann. tertio. Et dicuntur ſana per continentiam, quia non eſt in eis prauum quid. prouerb. octauo. & per efficaciam, quia inducunt animæ ſanitatem. Sap. decimo ſexto. Sermo tuus, qui ſanat omnia, & per exigentiam quia ſanè debent intelligi & pie legi, & intelligentia peruerſa in ſcripturis dicitur, alienæ, id eſt quantum eſt contra mentem ſcripturæ, & dicitur impia in quantum eſt contra ſynceritatem & veritatem fidei, & praua intelligentia non niſi abuſiue dicitur intelligi. Et dicitur in libro de ſpiritu, & anima, quia intellectus eſt rerum vere exiſtentium, perceptio intelligentia de rerum principijs pura certãque cognitio. Auguſtinus de libero arbitrio intelligere quid eſt niſi

eſt niſi ipſa luce mentis illuſtrius,& perfectiuſque viuere. De
naturali enim hic tangit modum procedendi & declarandi qui
habendus eſt,quia ex authoritate diuina,& ex his,quæ ab ipſa
6 didicerimus † ſicut ſol non poteſt videri niſi per lumen ſolis,
ita veritas de Deo,vel de Chriſto non,niſi per Chriſti doctri-
nam.Hylarius.x.de trinita. vt ſol ita videndus eſt,vt poſsit vi
deri tactuſque excipiendus quantus admittitur.Et ita ratio cę
leſtis in tantum intelligenda eſt,inquantum ſe permittit intel-
ligi,ne ſic contenti indulgentiæ moderationem non ſumus ad
mittamus indulta,& cauendus eſt hinc inde aſpectus phantaſti
cus,quod eſt quantum ad illos,qui infidelitate obtinebantur,
qui non lumen vident ſolis niſi in phantaſmate,ſicut apud dor
mientes,vel inſanientes eccleſiæ. xxxiiij. quæſtio. j. phantaſias
cor tuum patitur niſi ab altiſsimo miſſa fuerit viſitatio. Dicit
Auguſti. de vera religione, ſi vnus eſt ſol, falſus eſt,quàm co-
gitans fingo,ſeruo,temerarius,quantum ad illos qui curioſita
te conantur ad id quod non poſſunt Prouerbi.xxv.perſcruta-
tor maieſtatis opprimitur à gloria.Tertio obliquus,quantum
ad illos qui carnalitate afficiuntur,&.q.defiguntur tantum in
vmbra,vt qui in ſermonibus diuinis ponunt, & ſenſus carnali-
tati ſeruientes,Eſay.j.vinum tuum mixtum eſt,cum aqua ſtul
te contra rationem impie, contra fidem ſiue contra ſcripturã.
Aug.iiij.de trinitate,contra rationem,nemo ſobrius , contra
ſcripturam,nemo Chriſtianus contra eccleſiam nemo pacifi-
cus ſenſerit ipſe enim ver.ait Io.vj.c.& hic inducit diuinum te
ſtimonium,& aſtruendum propoſitum. Et primo ad aſtruen-
dam vnam partem ſui propoſiti,primo ꝙ ipſe verè ſit in nobis
per veritatem carnis ſuæ,ſecundo ad aliam,id eſt,quòd nos ve
re in ipſo per ſacramentum cum vnitate carnis,ibi: quod autẽ
quantum ad primum dicit ipſo,qui ſed eſt veritas,verbum,ſa-
pientia,& virtus,caro mea,intelligitur aſſumpta ex homini-
bus,vere eſt eſca,exhibita in ſacramento,& vocatur naturę ve
ritas,ſacramenti veritas refectionis Hylarius veritas ex virtu-
te naturæ eſt,& niſi vere reficeret non eſſet vere eſca , & ideo
ſequitur qui edit &c.& ego in eo.ſ.per vnitatem naturæ & ſic
facit ad propoſitum Hylarij ſecundum cuius propoſitum non
intelligitur niſi de ꝓpria carne, & ſanguine Chriſti , per quæ
nos & ipſe ſumus vniti ſecundum Hu.de veritate . ver. carnis.
quin vere ſit eſca non eſt relictus,ambigendi,id eſt,dubitandi,
locus.i.rationabilis cauſa.quaſi dicat.per verba prę.tollitur o-
mnis cauſa rationabilis dubitationis de veritate carnis,& ſan-
guinis,vnde hoc dicit ad commendationem prædicti teſtimo
nij.non enim.i.poſt verba prædicta,& ipſius domini profeſsio
ne,quia ſcilicet hoc fidei,dicit.i.proteſtatus eſt fide noſtra,quia
ita credimus.Et poteſt intelligi ita credimus,nos fideles,vel ita
credimus,nos etiam,& nos arriani conueniebant enim arria-
ni nobiſcum in fide huius ſacramenti,& habebant ordines ec-
cleſiaſticos ſicut nos. Vnde dicit Aug.de vera religione , ꝙ ha-
bent eadem ſacramenta nobiſcum,non tãtum nomine,ſed ſu-
perſtitione.Et eſt ar.ꝙ ſi hæreticus habet ordinem conſecrat,
licet ad perniciem vere caro,& vere ſanguis eſt hoc cõtra Ma-
nichæos,qui dixerunt non veram ſed phantaſticam,& hæc ac-
cepta quantum ad carnem hauſta,quantum ad ſanguinem vel
accepta doctrinaliter à Chriſto ſacramentum inſtituẽte.j.Co-
rin.xj.tradidi vobis,quod & accepi H.hauſta . ſacramentaliter
de altari,& de manu ſacerdotum efficiunt , vt & nos in Chri-
ſto & Chriſtus in nobis,ſic explanatio eius qui dixit,qui edidit
&c.& ſunt cauſa noſtræ mutuæ veritatis ſpiritualis,& Chriſti
quia facit vt ſimus corpus eius myſticum,quę eſt etiam vnitas
naturalis,quia per veram & naturalem carnem aſſumptam,&
communicatam eſt ergo.ver.in nobis etiam naturali vnitate,
poſtquam poſuit verba autoritatis,& commendationẽ, & ſen
ſum concludit propoſitum,quòd Chriſtus eſt in nobis per car
nem aſſumptã,& manducatã,qui dixit qui manducat &c . ſed
non econuerſo oſtendit,per prædicta nos eſſe in eo. Reſpõdeo
nõ ita eſt hæc euidẽs,ex eo quod dictũ eſt qui edit &c . quia ci-
bus eſus efficitur in eo ꝙ alebatur,magis quã ecõuerſo . & ideo
ſpecialiter intendit declarare,cũ quo ſubdit,quod autẽ in eo.i.
in Chriſto,vnũ.ſ.cũ Chriſto,aut mẽbra eius & corpus eius in

nobis etiã naturali vnitate,per carnẽ à ſe ſumptã in vtero vir-
ginis.H.per ſacramẽtũ cõmunicatæ carnis.i. per carnem eius
& ſanguinẽ in ſacramento ſumptã. H.vel.i. per naturã carnis
7 ſacramentaliter,à verbis ſumptæ,ipſe teſtatur dicens.† Io.vij.
c.vos autẽ videbitis me,ꝙ nõ mundũ, & loquatur de tempore
poſt reſurrectionẽ,& etiã poſt aſcenſionẽ ſuam,quia ego viuo
cõmunicatione vitæ paternæ,quę eſt vita æterna, & eſt vita ſi
ne defectione , nõ ſicut vita brutalis beſtiarum,ſine obumbra-
tione,non ſicut vita rationalis hominũ, quæ vita obũbratur,
per continuum & corpus ſine refectione,nõ ſicut vita intelle-
ctualis angelorũ,quia angelus nõ eſt ipſa ſuauitas, & nos iuua
tis participatione vitæ meæ,per carnem meam exiſtentem in
vobis ſacramentaliter,nobis prius exiſtentibus, in via natura
liter propter carnem à me ſumptam ,& ideo ſequitur, quoniã
ego in patre meo,per vnitatem ſubſtantiæ & ex hoc viuent eſ
ſentialiter,& vos in me per aſſumptionẽ carnis meæ in virgi-
nem.H.ſicut membra in capite,& ex hoc viuẽtes ſpiritualiter
& hoc quia ego io vobis,cõmunicatione carnis meæ per ſacra
mentum,quæ communicatio eſt cauſa exiſtentiæ in eo,& vni-
tatis ad eum vnde iſta vnitas noſtri ad eum initiatur,in carnis
aſſumptione ex virgine.Et ideo dicit Hylarius de trinitate, ꝙ
naſcitur aſſumptione noſtræ.i.propter nobilitatem noſtram,
& vnionem ad ipſum,proficit in carnis ſuæ, & ſanguinis ſui ſa
cramentali communicatione conſummatur autem in noſtri,
in Chriſtum domini viuentem tranſitione, aut modo vię,aut
modo patriæ iſte eſt effectus principalis , & huius ſacramenti
8 vltimus . † Et poteſt notari triplex effectus huius ſacramen-
ti ex authoritate præd. quæ eſt cauſa noſtræ illuminationis in
cognoſcendo,& ideò dicit videbitis.j.Reg.xiiij.de Ionata,qui
guſtauit paululum mellem,in ſummitate virgæ , & illuminati
ſunt oculi eius.noſtræ viuificationis indolgendo, & ideo dicit
vos viuetis,deificationis noſtræ in corrigendo,& in tranſeun-
do in ipſum,& ideo dicit vos in me, & ego in vobis , & dic in
vobis per carnis meæ perceptionem in ſacramento,& ita per-
fectæ naturę vnitas efficitur,inter nos,& Chriſtũ per ſacramẽ
tum euchariſtiæ.H.ſi voluptatis,ſecunda pars hic probat , ex
ordine,& expreſsione verborum,quia ſi vellet intelligi in ver-
bis ſcilicet prædictis tantum,voluntatis vnitatẽ nõ ita expreſ
ſiſſet,nec tali ordine,ſed ſufficiebat dicere verbi gratia ego &
pater & vos vnum ſumus. Et hanc verborum expoſitionẽ or-
dinat primo ad falſitatem deſtruendam,vel improbandam. Se
cundo ad veritatem adſtruendam expoſuit.Io.xiiij. vbi vt cur
gradum dicendo,ego in patre &c.& ordinem dicendo ordo o-
nim & diſtinctio,ſiue expreſsio verborum , prius ego in patre
&c.vltimum facit,& in dictis & in ſcriptis & theologicis , &
canonicis,& ſimilibus,& de hoc in glo.& mar.vel dicite diſci-
pulis ſuis,& Petro,& multa huiuſmodi reperies in ſcripturis,
& vt dicit Hiero.ex verbis inordinate prolatis incurritur hæ-
9 reſis.† Et vt dicit Aug.xix.de ciuitate dei,ordo eſt pariũ diſper
ſum rerũ,ſua cuiq; loca tribuẽs diſpoſitio.Itẽ in bb. de ordine.
ordo eſt per quẽ agantur cuncta,quæ Deus conſtituit: in eodẽ
ordo eſt,ꝙ ſi miſericordia peruenimus ad vitam , qui Deus eſt
Si verò nõ tenuimus,nõ perueniemus ad ipſum: Vnde ordo eſt
ſeruandus,& in dicendo,& in ſcribendo & in viuẽdo & in ſtu-
dendo,& in iudicando.Et eſt differẽtia inter gradum & ordi-
nem,quia gradus dicit rationẽ ſuperioritatis & non ordo de ſe
vnde in diuinis perſonis eſt ordo,ſed nõ eſt gradus,quia vna p-
ſona non eſt maior,nec ſuperior alia Exo.xx.non aſcendes ad
altare p gradus,in trinitate nõ facies ſicut Arrianus, qui dicit
maiorem patrẽ filio,& minorem filiũ minimum ſpiritum ſan
ctum.Inter ſhas autẽ vnitates Chriſti.ſ.ad patrem & mater ad
Chriſtũ eſt gradus & eſt ordo,qa vna eſt prior & pfectior,quã
ſit alia. Vñ no.ꝙ in diuinis pſonis,ſiue inter patrẽ & filium,eſt
duplex vnitas,ſcilicet, vnitas naturæ & vnitas voluntatis , &
noſtra vnitas ad Chriſtum imitatur vtrunq;,ſed multum defe
ctione:quia noſtri ad Chriſtum,non eſt vnitas naturæ ſingu-
laris , ſicut filij ad patrem. Item non eſt tanta vnitas volun-
tatis, quia vt dicit Hylarius natura eadem , non poteſt
velle diuerſa : operatio enim terrenorum , ad Deum nulla

eſt vt dicit Hylarius, quia maior eſt vnitas hincinde Chriſti ad
Deum vel ad diuinã naturam, quã ad nos vel etiam ad huma-
10 nam naturam, † & ideò diuina natura prædicatur de Chriſto
& in cõcreto & in abſtracto, quia dicimus quod ipſe eſt diuina
eſſentia vel natura vel etiam ipſa deitas. Natura autem huma
na non ſic prædicaẽ de Chriſto ſic nec de alijs hominibus. No
tandum eſt autem qd. B. V. ad Eugenium ponit nouem vnita
tes dicens eſt vnitas collectiua & multi lapides faciunt vnum
aceruum: eſt conſtitutiua vt multa membra eſt vnum corpus,
& multi parietes vnum tectum: eſt coniugatiua vt cum iam
duo ſed vna caro, eſt natura vt qua anima & caro naſcitur vnº
homo: eſt etiam poteſtatiua qua homo virtutis non inſtabilis,
non diſſimilis ſed vnus ſibimet ſemper nititur inueniri: eſt cõ
ſantanea cum per charitatem multorum hominum, eſt vnum
cor & vna anima: eſt notiua cum anima votis omnibus adhæ-
hens Deo vnus ſpiritus eſt, & dignatiua qua limus noſter, cum
verbo Dei in vnam eſt aſſumptus perſonam inter omnia quæ
vnum dicuntur arcem tenet vnitas trinitatis qua ſunt tres per
ſonæ vna ſubſtantia, ſecundo loco illa præceſſit qua è cõuerſo
tres ſubſtantiæ, vna in Chriſto perſona, niſi vt hic ordinat præ
dictam verborum expreſſiónem ad veritatem adſtruẽdam de
vnitate. ſ. naturali Chriſti ad patrem, & noſtri ad Chriſtum, &
quod dicit poteſt ſumi aduerſatiue & eſt ſenſus, non vult do-
minus in prædictis verbis ſignificare tantum vnitatem volun-
tatis ſed potius vt ille crederetur eſſe in patre &c. Vel poteſt
ſumi exceptiuè & eſt ſenſus, non tamen exponit hunc gradum
& ordinem ad ſignificãdum vnitatem tantum voluntatis, nec
exponit propter aliud, niſi vt ille &c. & ille. i. filius eſt in patre
non ſicut in vaſe, vt quidam hæretici dixerunt. xxiiij. q. vltima
quidam, neq; ſicut ſucculus in arborem, quia non per inſiſtan-
tiam capationis ſubſtantiæ natura & generaliter, vt dicit Hy-
larius: nam ſicut aliud in alio, vel ſicut corpus in corpore, quia
tunc pater non eſſet in filio nec ſicut effectus in cauſa, quia ſic
non eſſet vnum: & ſi aliquãdo dicatur filius in patre, vt radius
in ſole vel vt ſplendor in igne vel vt pullatio vel hmõi dicitur,
tamen hoc propter quandam ſimilitudinem impropriam, &
ſub. obſcuram, filius enim vt dicit Hylarius non eſt portio nõ
defectio non diminutio non deriuatio non protenſio non paſ
ſio: ſed viuentis naturæ ex viuente, natiuitas eſt Deus ex Deo
nos contra. i. conuerſo, vel. i. alio modo vnitatis, quia hîc vnitas
valde inferior & imperfectior eſt, licet ſit vna vnitas, & ſuo
modo perfecta. Nam vt dicit Ber. ad Eugenium quæcũq; alia
dici vna poſſunt ſummæ illius vnitatis imitatione, non compa
ratione vna appellari natura ſobriam quæ probat cõſideratio,
& quod dicit per corporalem &c. explanatio eſt eius quod di-
cit, vos in me & ego in vobis, ac ſi conſtat hîc quomodo ex præ
dictis verbis domini oſtenditur non tantum vna vnitas, ſcili-
cet noſtri ad vnum ſed perfectum, quia eſt non tantũ ad Chri
ſtum ſed etiam ad Deum, & non tantum ad filium ſed etiã ad
patrem & hoc per Chriſtum mediatorem, & ideò dicit, ac ſic
perfecta per mediatorem vnitas doceretur, hęc litera habetur
in originali. i. vocent perfectum, quia non tantũ ad Chriſtum
ſed ad Deum, & non tantum ad filium ſed ad patrem, quia fi-
11 lius eſt vnũ cum patre. j. Io. ij. filium & patrem habes, † & Chri
ſtus eſt mediator. Primò per cõſortium & in quantũ habet cõ-
munionẽ veritatis vtriuſq; naturæ diuinæ. ſ. & humanæ, quia
res eſt vtriuſq; naturæ, ſcdm Hylarium & in quantũ etiam, qd
homo participat proprietates vtriuſq; naturæ, quia iuſtus &
mortalis & quia habens beatitudinẽ permanentem & mortali
tatem tranſeuntem ſecundò per adiutorium in quantum in ſe
ſuſcepit & expleuit ſacramenta per quæ ſumus reconciliati,
& per quæ habemus acceſſum ad Deum: tertiò per exemplum
quia vt dicit Aug. de trinitate, vt eſſet mediator non tantum
per adiutorium, ſed etiam per exemplum. & dicit Aug. in eo-
dem, quòd ipſe exemplum ſurſum vidẽtibus dominis, exemplũ
deorſum mirantibus hominem, exemplum ſanis ad permanen
dum, exemplum infirmis ad conualeſcendum, exemplum mari
turis ad non timendum, exemplum mortuis ad reſurgendum,
in omnibus primatum tenens. Perfecta. i. ex vtroque parte, id
eſt ex vtriuſque partis actu, id eſt corpus eius natum de virgi-
ne in qua carnem noſtram aſſumpſit. Dupliciter dicitur Chri
ſtus mediator, vno modo inter Deum & hominẽ, nam aſſum-
pſit humanam naturam & retinuit diuinam, alio modo quia
ſuit interceſſor. Lau. Vel dic vt dixi ſupra. xcvj. diſt. cum ad ve
rum doceretur eſſe inter vos & patrem. H. in ſeipſo permanen
tibus, propter naturæ noſtræ vnionem ad ipſum ipſe manet
in patre propter ſubſtantiæ vnitatem, quia ita aſſumpſit hu-
manitatem ita quod non amiſit diuinitatem. Et vt dicit Leo
Papa humilis factus eſt in noſtris manſit ſublimis in ſuis, & ita
ad vnitatem naturalem & perfectam proficiſcemur, id eſt con
ueniemur cum patre & filio ſecundum Hug. Vnde dic iſte pro
fectus eſt in hoc quod eſt vnum effici, non tantum cum Chri-
ſto ſed etiam cum patre quod non eſſet, niſi eſſet eſſentialis
vnitas patris & Chriſti, & ideò ſequitur, cum qui in eo, id eſt
in patre, naturaliter, propter eſſentiæ vnitatem ſecundum na
tiuitatem, ineſt propter diuerſitatem perſonę, vel. i. ſecundum
diuinitatem quæ eſt natiuitas ipſi, vel. i. exigente natiuitàte,
quia natiuitas, id eſt generatio exigit, vt id quod naſcitur, ſit
eiuſdem naturæ aut generalis aut ſpecialis, vt in creaturis de
quibus dicit philoſophus quòd quæ generantur ſunt homoge
nea, vel homoydea, id eſt vnius generis vel vnius ſpeciei, aut
vnius naturæ ſingularis cum patre: & ita eſt in propoſito quia
filius eſt in patre vnius naturæ ſingularis cum patre, & ideò di
cimus eum non tantum homogeneum, vel homoydeum, ſed
etiam homouſyon: & hoc nomen arriani impugnabant & ca-
tholici receperunt in Nicena ſynodo. Hylarius in libro de ſy-
nod. vt probari poſſit homouſyon, non improbemus homou-
ſyon, id eſt ſimul eſſentiæ, & nos quoque &c. poteſt ſic con-
ſtrui cum ipſo eodem filio, ſcilicet qui eſt in eo &c. id eſt qui eſt
eo ſubſtantialiter ipſo, ſcilicet filio. Hug. In nobis, naturaliter
permanente propter ſuæ carnis in ſacramento communicatio
nem, nos quoque in eo, in filio, & ſic etiam in patre naturaliter
ineſſemus, ſcilicet carnis aſſumptæ à filio patri conſubſtantiali
& ratione cuidam. ſ. q. deificationis, & tranſitionis in Deum,
& in hoc declarat quomodo per ipſum mediatorem ad vnita-
tem perficimus, & ſic perfecta vnitas, permanẽte, id eſt per car
12 nem eius à nobis in ſacramento altaris perceptam. H. † Quod
autem in nobis. uj. pars, hîc probat per ipſam efficaciam ſacra
mentorum non eſſe inter patrem & filium vnitatem tantũ vo
luntatis ſed etiam naturæ. Et primò probat ipſam efficaciam,
quæ eſt vniri Deo & manendo in eo & viuendo per eum, &
hoc naturaliter. Secundo concludit ex hoc veritatem catholi-
cam tenendam quæ eſt de vnitate naturali filij ad patrem, vſq;
ibi ſi ergo. Tertio ex hoc repellit prauitatem hæreticam, vſq;
ibi, hoc autem idcirco, de primo dicit, quod autem in nobis na
turaliter, hic vnitas ſit noſtri, ſcilicet ad Chriſtum, ipſe teſtatus
eſt dicens. Ioan. vj. qui edit &c. ex hoc declaratur, quod dixit
naturaliter in me manet &c. ex hoc declaratur, quod dixit
13 de vnitate, ſed non videtur propter hoc, † quòd ipſa vnitas
naturaliter, ſic in nobis. Reſpondeo naturaliter dicitur eſſe a-
liquid, quod ex principio naturali: & ſic non naturaliter, quia
hanc vnitatem non facit ſed gratia, & virtus diuina. Alio mo
do quòd ex his, quæ realiter, & ſubſtantialiter ſunt in nobis, &
ſic naturaliter: quia per participationem veri, & naturalis cor
poris ſui, non enim, quaſi dicat, verè qui edit, in eo manet, &
non aliter, non enim in eo, id eſt, in Chriſto erit homo, & per
vitæ diuinæ participationem, niſi in quo homine, ipſe Chri-
ſtus fuerit, per carnis ſuæ in miniſterio communicationem, &
intellectus, niſi in quo fuerit, aut per veritatem ſacramenti,
pro loco, & tempore, aut per fidem ſacramenti, quia Io. vj. niſi
manducaueritis carnem, &c. eius tamen in ſe, ipſe filius aſſum-
ptam habens carnem incarnationis ſuæ miniſterio, quia ſuam,
id eſt, Chriſti carnem aſſumpſerat in ſacramento, vnde ſum-
ptio ſacramentalis, per quam Chriſtus in nobis eſt, præſuppo-
nit naturæ verę aſſumptionem ex virgine, per quam nos facti
ſumus, in ipſo ſicut miſit me. i. incarnari inſtituit, vel. i. me ho-
minem fecit, H. Io. vj. viuens pater ex ſe, & per ſe, ſic ſupple, &
ego filius viuo, inquantum Deus propter patrem, quia vna

eſt vita

eſt vita patris,& filij,licet hoc habeat filius à patre,& pater à nullo,vel loquitur filius inquantum homo.per patrem, ſecundum quòd ſum homo.Hu.qui.ſub. ita viuo propter patrem, cuius natura mihi vnita eſt deitati,& ideo qui manducat meã carnem,quia ille vnitur mihi viuit per me. & ita oſtenditur, vnde habeat hoc ſacramentum virtutem viuificandi , quia ex vnione ad Chriſtum viuentem,vel ad carnem, vnitatem deitati patris viuentis exiſtenti in perſona filij. quo per patrem.
14 ;& cætera.† ſimilitudo eſt ad veritatem,non ad æqualitatem. viuet.i.dignus eſt vita æterna participatione meæ carnis.Hu. manentem. ſcilicet Chriſtum per carnem ſumptam in ſacramento ea conditione.id eſt eo modo,vel eo tenore.& non eſt omni modo identitas,vel ſimilitudo vt dictum eſt,vel.i.naturali æquitate.Nam ſimplex relatio eſt alia,eſt enim naturalis vnitas,qua ſum° vnũ in Chriſto,& alia qua Chriſt°,eſt vnũ cũ patre.ſecundũ.Hu viuimus.cũ enim conſors ſit dñs Ieſus diuinitatis,& humanitatis,ſi dignè accipis chriſtũ chriſti,ſine eius carnem.diuinæ ſubſtantiæ in illo modo participas alimento. ĵ.c.ſicut Lau.& H adepti.i.in ſacramẽto participãtes naturaliter.i.naturali vnitate.H.ſpiritũ ſanctũ.i.ſcd̃m naturã diuinitatis,ſcd̃m quã eſt vnũ cũ patre.Io.vj.caro non prodeſt quicquã
15 ſpiritus eſt qui viuificat† & eſt bonum.ar.quòd nos viuim° p naturam carnis,non niſi exiſtentis in nobis p ſacramẽtũ,q̇ cũ caro non viuificat niſi per ſpiritum,multo amplı° cũ ille viuat per patrem,ſequitur quòd natura patris exiſtat in eo.itẽ quarta pars.hoc autem idcirco.id eſt ſuperiora dixi propter arrianos hæreticos,confundendos,qui ponunt inter patrem,& filium tantum vnitatem voluntatis,& volunt probare per exẽplũ noſtræ vnitatis,ad ipſum,ac ſi nõ eſſet noſtra ad ipſum ali
16 qua vnitas naturalis.qd falſũ eſt † obſequiu tũ volũtate religiõis,obſequiũ poteſt intelligi in factis,vt ſunt bona opera religio in votis;& ideo dicit volũtate religionis,vel obſequium ad ſeruitia.maximè in operibus pietatis,religio ad ſacrificia,& ad ea quæ circa cultum dei.quia dicit Au.de tri.dei religio eſt diuinitatem, vel ſi expreſſius dicendum diuinitatis debit° cultus.exo.xij.hæc eſt religio phaſe,& bene dicit inuitis . loquendo de religione.quia religio dicta eſt à religando, quia vnit nos,& quaſi ligat nos cum deo. Auguſtinus de vera religio. ei vni religantes animas noſtras,vnde religio dicta creditur, cum omni ſuperſtitione careamus,ſecundũ Tulliũ dicit à relegendo,recolligendo,& retractando omnia,quæ ad cultum dei pertinent.vnde Tullius.in li.de republica,quod totos dies precabantur,vt ſibi ſui liberi ſuperſtites eſſent, ſuperſtitioſi ſunt appellati quæ autem omnia,quæ ad cultum deorũ ptinent re tractarent,& tanquam relegerent hi ſunt dicti religioſi . voluntate.q.d. Arriani dicũt,& Papia. nos tantum vnii filio,& eo mediante patri per voluntatis vnitatem cum corporaliter ei vniamur,per hoc quod nobis verè eum incorporamus & inſeparabiliter quando digni inuenimur:& digni perſeueramus Lau.per honorem.i.dignitatẽ,quam nobis contulit carnem:& naturam noſtram:ſibi aſſumendo & inſeparabiliter viuendo. criſoſtomus ſuper Ioannem carnem noſtrã circũ induit:ſemp eam habiturus:& throno dignam fecit:eam regali,vt adoraretur ab omni ſuperiori militia:angelis:& archangelis thronis: & dñationibus:quis ſermo:quæ mens:tũ honorem:qui ingenuus factus eſt noſtrum repræſentare poterit ,nullus nunquã. ſcd̃m glo.honorem.i.honorabile ſacramẽtum,Ambroſi° quid chriſto nobilius:qui in conuiuio eccleſiæ & miniſtrat:& miniſtrat iſti° conuiuæ cõmuẽtis : ad neceſſe de lateri pmanẽtem. in nobis carnaliter carnis.ſ.ſua communicatione in ſacramẽto vel carnaliter.i.per carnem eius in ſacramento ſumptam·nos in eo exiſtentes propter honorem . ſcilicet prædictum exhibitum.nobis corporaliter inſeparabiliter vnitũ.ſi digne perſeueremus : quia caro aſſumpta nunquam potuit à deitate ſeparari. Chriſoſtomus ſuper Ioannẽ.conſidera mecum horribilitatem miniſterij:ſemper habitat hoc tabernaculum aſſumptæ ſcilicet carnis.Ioannis quinto habitauit enim in nobis id eſt in noſtra natura.Guido.¶ Supple gloſſas.¶ In prima gloſſa ibi patet vnũ adde Abbas Ioachim de quo habetur extra de ſum.trini c.ij.deceptus fuit , in eo qd̃ dicitur pater & filius & ſpiritus ſanctus vnũ ſunt non intelligebat ipſe de vnitate naturæ ſ.quod eſſent vna ſubſtantia ſiue natura,ſed vnũ ſimilitudinariè & impropriè Et hoc probat ſatis ſubtili ratione,quia legitur Chriſtũ dixiſſe in euangelio volo pater vt ipſi. ſ. fideles, vnum ſint in nobis:ſicut nos vnũ ſumus,dicebat ergo Ioachim Chriſtus rogat in euangelio pro fidelibus ꝙ ſint vnum cum patre in ſubſtãtia,ergo & fideles pro quibus Chriſtus orauit ſunt vnum in ſubſtantia qd̃ eſt falſum & nos deberemus credere. Dicebat Ioachim ꝙ Chriſtus optinuerit & petijt. ſ. qd̃ fideles eſſent vnum ſicut & ipſe erat vnũ cum patre,& fideles nõ poſſunt eſſe vnum vnione ſubſtantiæ ,ergo Chriſtus non eſt vnũ in ſubſtantia cum patre, quia fideles nõ poſſunt ſic eſſe vnum: ſed huic obiectioni & errori ſic reſpõdetur in euangelio. volo pater vt ipſi ſint vnum in nobis, cum dicitur hoc nomen vnũ ſupponit pro vnione voluntatis & charitatis , & illud nomen vnum qd̃ ſequitur poſteà in authoritate ſicut & nos vnum ſu-
17 mus ſupponit pro vnione ſubſtantiæ,† ergo rectus intellectus talis eſt,volo pater vt ipſi ſint vnum in nobis vnum dico vnione charitatis, ſicut & nos vnione ſubſtantiæ vnum ſumus : & iſte intellectus probatur per authoritatẽ quæ ponitur prope finem.præd. decr. ibi eſtote perfecti ſicut & pater videt cœleſtis perfectus eſt,quia ſi hoc aduerbiũ,ſicut, intelligit de omnimoda ſimilitudine ꝙ ita homines ſint perfecti ſicut & pater cœleſtis perfectus eſt hoc eſt impoſſibile per ſe intelligit, ergo ſic eſtote perfecti perfectione gratiæ ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt perfectione naturæ,& ꝙ de perfectione gratiæ intelligatur hoc nomen perfecti,qd primo ponitur probat per.l.quæ dicit ꝙ in rebus humanis nihil eſt perfectum C. de ve.iu.enu.l.ij.§ ſed quia.& ſolus Deus opus imperfectionis non nouit.extra de bap.c.maiores.ſcd̃m Goſ. Et ibi,doctor. adde.i. ipſe Hylarius, Et ibi inuoluitur.adde ponit.H.Greg. in deriuatione.c.coſmos.in fi.ꝙ cothurnus genus eſt calciamẽti quo vtebantur tragedi recitaturi in theatro & eſt huius calceamentũ, vt vterq; vtriq; pedi conueniat factus in modum crepidarum & ipſe tragœd° quãq; cothurnus:vnde quia tragœdi magnis & inflatis ;vtuntur verbis,dicitur quandoq; ſuperbus & timidus & altus cothurnus quãdoq; ſuperbia,ſcd̃m.H,vnde hoc.q.vult dicere,ſicut gallica in genere calciamenti qd̃ dicebatur cothurnus extollebantur,ita dicebat Hylarium ſic extolli ſic obſcurè loquẽdo,& dicitur periodus laus obſcura.q. valde obſcuris laudibus inuoluitur,ſecundum Io. de f.Sed Pap. dicebat quòd periodus eſt ambitus vel circuitus aoi clauſtrum.ſed Hug. ponit aliter in deriuatione.c.colen.iuxta finem. & not. qd creperon interpretatur dubium:vnde dictæ ſunt crepidæ, quia dubium eſt quæ crepida cuius pedis ſit,eſt enim vtraq; vtriq; pedi apta prout hîc ponit.H.in deriuatis.à crepo . ¶ In glo.j ſumus,ibi, ad præſens.adde adhoc.ĵ.diſt.prox.peruenit.Et in fine.adde & no.ĵ.e.diſt.iiij.omni tempore.xxxij.q.v.ſi Paulus in Glo. verba ſunt.liiij.diſt.fraternitatem.iuxta finem.¶ In glo. Chriſto. in fine.adde,ſcilicet in vtero virginali. H. In glo.j.à nobis.in fi. adde,ſcilicet in ſacramento altaris,ſecundum Hug. ¶ In glo.ſ. naturaliter in fine.adde dicit Hug. quòd per hanc authoritatẽ probat Hylarius,ſicut.ſ.proxi.ꝙ nos ſumus vnum cum Chriſto non tantũ voluntate,ſed etiam natura.i. naturali vnitate, & extenditur probatio & expoſitio huius authoritatis,vſque ibi quod autem ſcd̃m.H ¶ In glo.gradatum,ibi,operatur.adde quod no.lxiij.di.metropolitano.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Veritas quid importet,& in ſacramento quæ ſit.*
2 *Opinio poteſt eſſe vera,& falſa & eſt multiplex.*
3 *Veritas præfertur vmbra,& figura.& de differentia illorum cum figura & imagine.*

Corpus Chriſti. Figura eſt.ſ.repræſentatio quãtum ad illud, ꝙ in hoc ſacramẽto ſignum,ſiue ſacramentum & non res,vt quantũ ad formã,

e ſiue ſpeciem panis,& vini,veritas,† quantum ad illud,q eſt ibi
ſacramentũ & res extra,de cele miſ.cum Marthę, non tamẽ q
veritas vno modo dicit realem exiſtentiã,quia dicit Augu.qd
verum eſt,qd illud,qd eſt,& ſic eſt ibi corpus Chriſti,ſcdm ve
ritatem & ſimiliter ſanguis:imò eſt ibi totus Chriſtus,quia to
tus in ſingulis portionibus Chriſtus eſt, vt dicit Hieroni.ȝ.e.
di.c.ſinguli.ſub ſpecie tamen panis eſt tantũ caro per conuer-
ſionem,& ſanguis per cõmixtionem,& anima per coniunctio
nem,& deitas per vnionem. Alio modo veritas dicit non tãtũ
exiſtẽtiam ſed etiam cuidã, quia ſcdm Hylariũ,verum eſt etiã
manifeſtũ declaratiuũ ipſum eſſe,& ſic non eſt ibi corpus chri
ſti in veritate,nec tameo in vmbra vel in figura ſed in imagine
i. quodãmodo expreſſiori:quia dicit Ambr loquẽs de corpore
Chriſti vmbra in lege,vt de agno paſchali.Imago in euangelio
vt de corpore chriſti in ſacramento veritas in cœleſtibus vbi
videbitis ſicut eſt ſine aliquo velamine : vnde Dionſius in ec-
cleſiaſt. lar.iij.e.dicit orando ad ipſam euchariſtiã,ô diuiniſſi-
ma & ſancta perfectio circũpoſitis tibi velaminibus enigma-
tum diſcooperata ſplendide oobis demonſtrare,vt dicit S. ho-
liũ vmbra ſunt, nobis ea quæ veteris imaginaria nõ quæ ſunt
noui teſtamenti,veritas autem futurorum exhibitio.Hebr.ix.
vmbram habens lex futurorũ bonorum, non ipſa imaginariæ
&c. Et not.q veritas qoq; in omnibus primatũ tenet,habet prę
rogatiuam,primo reſpectu authoritatis.quia dicit Aug.in ſer
mone de aſſumptione,quia authoritas ſine veritate nihil valet
ſecundo reſpectu conſuetudinis,quia Cyprianus nemo conſue
tudine veritati,& rõni præponat.ȝ.di.viij.fruſtra &.c. verita-
a te.† Tertio reſpectu opinionis,quia opinio poteſt eſſe vera &
falſa & veritas vna eſt & indiuiſibilis,ſcdm Dionſium,opinio
autẽ multiplex.Hiero turpe eſt ſi nugas ſequamur,& fonte ve
ritatis omiſſio opinionũ riuulos conſectemur.ȝ.iiij.di.ſicut in
3 ſacramẽtis.† Quarto ſimilitudinis, quia ſemper extra veritatẽ
eſt ſimilitudo.vt dicit Aug.& ideò veritas pręfertur vmbrę &
figuræ,& etiam imagini,quia hæc dicuntur propter quandam
aſſimilationẽ ſed differunt,quia vmbra dicit repræſentationẽ
obſcuram,& defectiuam,ſiue priuatiuã ſed figura dicit repræ
ſentationem non omnino priuatiuã ſed tantũ imperfectam vt
in lineamentis ante appoſitionem colorũ: ſimilitudo verò ap-
propriato nomine,dicit repræſentationem expreſſam, & quia
ſacramenta noui teſtamenti magis expreſſè repræſentant inui
ſibilem gratiam,quàm veteris teſtamenti: ideò ibi dicitur fuiſ
ſe vmbra,hîc autem imago ſed in cœleſtibus erit veritas,vt di
ctum eſt Guido.

xxiiij.pars.ij.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Spiritualis cibus quis ſit? & aliquando ebrietate ſobrij efficimur.*
2 *Quare aqua vino miſceatur?*

IN calice. Hic incipit.xxiiij.pars.ij. diſt.
de conſec.in qua ratio reddiť,
quare aqua mittitur I vino.Io de.ſed dicis. ver.
obtulit.ad Heb.c.vij.&.ȝ.e.accipite,admixtio,
in calice,bibebant.ver.conſequenti.ȝ.e.reuera.
Exo.xvij.c.j erat.ad Corin.xvij.c.j.ſignificabat,Chriſtum. H.
non imobilis.ſub.erat.H.imderat Chriſtus qui populũ ſeque
batur,miniſterium.i.ſignum,aqua.i.doctrina qua reficitur po
pulus Dei,vel d e.i.ſanguis Chriſti,per aquã quæ de petra flu-
xit,ſignificatus.deth.ver.quid.xix.c.vt redimeret.Io.xix.e.per
fœminam.Gẽ.c.iij.per Chriſtũ.Mat xxvj.c.item.ver.cœleſti
bus.i.ad comedendũ ad cœleſtia ſacramenta.H.paſci,ſpiritua-
1 liter & corporaliter.H.nihil.i.† cibo corporali,& cibo etiã ſpi
rituali.ſ.verbi Dei,& corporis & ſanguinis ſui.H. virga verſ.
xlv.di.diſciplina,creauit.Gẽ.iij paſci.ver. in conſpectu i.in fi
de cordis mei,præclarum eſt.i. d ins claritatẽ vitæ æternæ, &
admiratiuè dicit.q.d.valde præclarum,quia ſic inebriat, vt ſo-
brios reddat,vt ſequitur acceperis.Mat.xxvij.vnde ver.nolite.
Ephe.iiij.in quo.i.ex.xxxv.diſt.luxurioſa res.&.c. vinolentum
palea eſt,iterum.ver.tũe.ver.fiat.Mat.vj.e.& dic. i. impleatur
ab omnibus in terris,ſicut in cœlo.ab angelis,cotidianũ.i.coti
die nobis neceſſarium,dum ſumus in itinere tendentes ad pa-
triam.ȝ.e.ſed quoties.c.non iſte,nobis hodie.i.in hoc mundo.
ar.xj.q.iij.nolite.vel,pro,&,deiectus. Apoc.xx.c.vbi.i.in cœlo,
decepit,deceptis.ij.ſubuenitur,extra de re.permu.c.pe. & non
decipientibus,vt ibi,& ideò oon ſubuenitur diabolo de pœn.
di.ij.c.principiũ.& di. v.c.j.Lau.quare ergo.ver. cum iam non
ſit panis,ait.Mat.vj.c ¶ In.j glo.ibi,credendum eſt. adde hoc
eſt expreſſum.ȝ.e. in ſacramento. ¶ In glo.alia ratio in fine ad
a hoc ſunt quatuor ratiões,† quare aqua miſceatur vino,prima
quia fluet aqua de petra,in ſignum paſſionis Chriſti.ȝ.e.reue-
ra,& hic ſecunda ratio,quia exijt de latere Chriſti.ȝ.ea.di.c.j.
tertia quia Chriſtus hoc fecit ȝ.e.ſcriptura. quarta quia popu
lus per aquam ſignatur & per admixtionẽ aquæ cum vino po-
puli redemptio.ȝ.e.cum omne.ſcdm Hug.¶ In glo.& in textu
in fi.adde.ſ.ſuper omnem creaturam.Lau.

xxv.pars.ij.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Vt quis dicatur adoptiuus,quid requiratur.*

SIcut eſt verus. Hic incipit.xxv.pars.
ij.diſt.de conſecrat.in
qua probatur per.ix.c.Chriſtum eſſe verũ Deũ
& in ſacramento altaris verũ corpus & ſanguin
eius.Io.de per gratiam,adoptionis quia non eſt
filius adoptiuus vnde dicit Amb, legi,& relegi , & filium Dei
1 didici adoptiuum non inueni , † adhoc enim , vt quis ſit filius
adoptiuus oportet vt de non filio adoptetur in filium,quod de
Chriſto dici non poteſt quia nunquam dici poteſt non fili⁹ ex
ſubſtantia patris.i habens eandem ſubſtantiam cum patre,di-
xit Io.vj.c.lrẽ.ij pars.inquit . Io.vj. deſcendit,deſcendiſſe dici-
tur quia formam ſerui accepit,quia reſpondet,conſors.i. par-
ticeps diuinitatis.i.habens in ſe,vtrunq;.ſ.diuinitatem & hu-
manitatem,& eſt verus Deus & verus homo extra de hæreti.
cum Chriſtus.corporis,id eſt humanitatis,participas,per gra-
tiam.Guido.

In illo. Sacramento, de typo . i. de manna quod corpus
Chriſti præfigurauit.ȝ.e.c.reuera.ait.j.ad Corin.
x.ſpiritualem.i.ſpiritualiter,manducauerint,quam & nos.ȝ.e.
inquit,corpus Chriſti,ſcdm q in ſua forma olim apparuit ſpi
ritus,corpus.i.operatiõe,& ſpiritus ſancti neceſſe formatũ.P.
¶ In glo.non ergo in fi.adde de hoc no.ȝ.e.tribus in gl.ſed nec
&.ȝ.e.non iſte ibi videas. ¶ In glo.i ſpiritum.adde.i.animam.
In glo.ibidem,ibi,diſtinguitur.adde quidã iſtam partẽ,vſq; ad
fin.pro vno.G.j.c.prox.in verbo diſtinguis.ſed Lau.ponit totã
continuam,vt iacet.Guido.

Si credis. Suſceptam,in vtero virginis,trãsfiguratũ.i.
trãſubſtãtialia figura,i.ſub ſpecie panis oper
tum ȝ.e.dupliciter,verbi.i.diuinitatis inter naturã , & naturã
ſi dicas fuiſſe commutabilitatem naturæ in naturã,non aſſum
ptionem naturæ cum natura Guid.

Nec Moſes. Comedens, poteſt exponi.i. incorpo-
rans nos ſibi per hoc ſacramentum ar.
ȝ.e.quia paſſus. ¶ In glo.rex ſedet in fi.adde has ergo concedo
Deus comeditur,Chriſtus comeditur,anima comeditur,quia
imprimis ſopponiť perſona,ſcdm. H.& Lau.de hoc plenè,not.
ȝ.e.quid eſt Chriſtum tibi videas.Guido.

Accipite. Corpus meum.Mat.xxvj.poſtquã.ver.typã
cũ,paſcha.i.figuratũ veri paſchę.i.agni pro.
i.adimpletũ fuit ex quo Chriſt⁹ patri ſe optulit,Melchiſedech,
ſuper hoc verbo repete qd dixi.ȝ.xxj.di.deniq; in prin.vinum.
ad Heb.vij.ȝ e.in calice.Guido.

Acceſſerunt. Iudæi. Matth.e. vltimo. accedamus,
paſsibus fidei,ſanguinem.Mat. xxvj.
item.ver.nobis.Matth.xxvj.ſanguinem. Matth. e.c.item.ver.
fudiſti

fudiſti,in forma humana, item.ver. accœpit. Lucæ.j.c. dedit. Matth.xxvj.c.manducat.i. debet manducare. Lau.Item. verſi. Dauid.ij. Reg.vj.c.commendans. i. ſacrificans & benedicens, corpus. Mat.xxvj.c.idem.ver. idem.ver.beati qui. Mat.c.vlti. ¶ In glo.arg.hic in fine.adde vbi de hoc. ¶ In glo.alludit,ibi, Dauid fingens.adde compræhenſus eſt & ductus eſt ad regem ipſe aotem &c.Et ibi,timore.adde ſub.& pſalmę diſcurrebant per barbam eius,duxit autem,rex quare adduxiſtis arreptitiũ hunc non intraturus eſt domum meam, & ſic dimiſſus eſt. Et in fi.adde vt. ff. de cur.furio.l.obſeruare.

xxvj.pars.ij.diſt.de conſecrat.

PRæsbyter. Hic incipit.xxvj.pacs.ij.di. de conſe.Io.de fi.præparaſ, contra arg.ſ̃.e.tribus,ibi,ſo. & extra de offi.archipręsby.officiom. ¶ In.j.glo.ibi,ſeruando.ad de præterea non eſt opus,quia vbi eſt cor,ibi eſt corpus & ſanguis.vt oot.ſ̃.c.comparuimus.Guido.

xxvij.pars.ij.diſt.de conſecra.

QVi bene. Hic incipit.xxvij.pars.ij.di. de conſecr.Io.def.qui autem.ver. ¶ In.j.gloſſ.ibi,ſumant.adde vt.ſ̃.e.vtrum Et ibi,poſſit.adde argum.adhoc.ſ̃.e. acceſſerunt. verſic.nemo.vbi de hoc.&.ſ̃.quęſtio.j.detrahe, ibi videas.Guido.

xxviij.pars.ij.diſt.de conſecra.

PRo dilectione. Hic incit. axviij. pars.ij.diſt.de conſecra.&c. in qua dicitur quod impœnitentibus & hiſtrionibus oon datur corpus Chriſti, & ſic de alijs.Io.de fi.contagione.iiij.q.j.c.j. ¶ In glo. talis,ibi,de notorio.adde ſecus de occulto, & ſic oon obſt.ſ̃.e. prohibeas,vbi de hoc.Guido.

Sequitur tertia diſtinctio de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Feriarum etymologia, & quare ita appellentur, & feſtum quid ſit, & de differentiis feſti & feriarum.*
2 *Feſtiuitas quid ſit & de eius etymologia.*
3 *Purificatio quid ſit? & qui ſimoniam committat.*
4 *De ieiunio & in quibus perſonis poterit diſpenſari in illo: & de tempore.*
5 *Dierum computatio ſecundum Hebræos.*
6 *De authoritate epiſcopi.*

PRonuntiandum. Hic incipit tertia diſtinct. tractatus de conſecra, quæ diſtinctio diuiditur in xiij. partes,I prima parte probat magiſter per c.capitulá quid iuris ſit de feſtiuitatibus pro tẽ
a pore feriandis † Adhuius intelligentiam ſcias quod apud latinos dies dicũtur ferię à ferio.as. quod eſt ceſſo as: quia omni die ceſſandum eſt à malo,vel ſecundum Iſidorum feriæ à fando nuncupatę ſunt eo qd fit io eis tempus ditionis,id eſt in diuino vel humano officio,fandi,dicit Pa.quod feriati dies ſunt in quibus res diuina fit,& abſtinere ab litibus homines oportet adhoc.xv.q.iiij.placita.in fine.feſti verò tantum otioſi, & religionis ſunt,ſecundum Pap.quia io eis ſola res diuina agenda fit. Et vt hoc clarius intelligas ſcire debes quod feſtum eſt illud lignum in ſummitate domus ad quod omnia diriguntur tigna & in quo conueniunt,ſic ad feſtum.ſ.pro ſoleonitate homines cõueniunt,vel feſtum dicitur à feria.q.feriatum. Et oo. quod feſti dicuntur ex conſuetudine, ſed ſolennes qui ad homines pertineant,vt parentalia vel parẽtela,vt cum quis defuncti officia expleuerit dicitur ſolennia præſtitiſſe,& dicitur hæc feſtiuitas.tis.i.ſolennitas,vel ſuauitatis dulcedo ornatus lætitia,
a † & dicitur feſtioitas.q.feſtitas à feſtis diebus, & eſt etymologia non compoſitio,ſc.d̃m.H.in deriuatis.c. feſtum, à veſpera ſabbati.H.Leui.xxiij.ad veſperam dominicæ. H. capiantur, ſi ſabbatum non diem domioicam feriant ad quam tranſlata eſt ſabbati ſolennitas quia quicquid dominus fecit inſigne fecit illa die.lxxv.di.quod die adhoc.xv.q.iiij.c.j. feriandi.dicuntur feriæ.q.fœre eo quod præſtant vacationem ab his quæ cõſueuerunt agi in foro,vel dicuntur feriæ & ſic ſumitur hîc,vel dicuntur feriæ à phares qd eſt diuiſio & foro.q. dio à foro.octa-
3 uæ.i.dies circuncisionis eius,† purificatio,quæ aliâs dicitur hypopanti domini,nã hypopanti occurſus dicitur,ſymeon enim occurrit ei,& ſuſcœpit in vlnas ſuas.Lau.nec prohibendi,dicit Ray.quod magiſter vel epiſcopus ſimoniam committitur qui feſtum de iure colendũ vel de conſuetudine,non vult ſcholaribus concedere colendum,niſi pecunia ſibi data,vel ecoouerſo diem non colendũ concedit ſibi pro pecunia.j.q.iij.vendentes &.c.non ſolum extra de ſimo.nemo,& hoc ipſe no. io ſumma. reſpon.de magiſtris,indictum.ver.indicere eſt fieri iubere,pręcipere,ſecundum Pap. vode dicit Lao. indictum ergo eſt præceptum,nec contradicit.axv.diſt.§.aliâs ioata finem.vbi de hoc dixi. ſed.H.exponit indictum.i.ſtatutum & approbatum. j̃.e. ieiunia.&.j̃.di.v.ieiunia,denuntiatum.xxv.di.c.j. ver. Archid.
4 & ver.ad primicerium,ab omnibus. † Dicit Inn. ꝙ ieiunium, qd eſt ſcd̃m ordinationem eccleſiæ ſiue ſcripto ſiue conſuetodine approbata,eſt neceſſarium omnibus ſanæ mentis, & doli capacibus potẽtibus ieiunare & eſt ratio quia ipſi peccare poſſunt & peccata deflere extra de delict.puc.c.j.Ad idem concordat Aug.ſecundum id qd no.j̃.e.di.iiij.paruuli.dicit tamen ꝙ diſpenſatiue cum impuberibus,& etiam maiori ætate poterit diſpenſari,vt ab indictis ieiunijs abſoluantur, & idem dicit de ſenibus ſicut in ioſirmis,& debilibus.& hoc ipſe not. extra de obſer.ieiu.in prin.ſed Io. de. hoc non videtur admittere quod dictum eſt de non puberibus qui dicit, omnibus. ſ. quis habent adultam ætatem,& credo ꝙ à. ax. aonis.&. ſ̃, quia ea ætate in veteri teſtamento homines reputabantur idonei ad bellandũ, non ante hanc ætatem credo aliquem compellendũ ad huiuſmodi ieiunia,nec ſtatim poſt quia quidam ſunt in.axj.&.xxij.an.debiliores quã alij.in.xvij.vnde in talibus ad arbitrium boni viri recurrendũ eſt.Io.de.Alij dicunt ꝙ à.xxv.an.ſ.tantũ tenentur quoniam huius ętas erat idonea in veteri teſtamento ad onera portanda.vt dici.ſ̃.e.axij.di.c.j.ver.leuitę,ibi vide.Dicit.T. ꝙ pueri quandio ſunt in ſtatu augmenti,propter qd indigẽt multo incremento nootenentur ad eccleſiaſtica ieiunia obſeruanda,ſtatus autem augmenti vt in pluribus eſt vſq; ad finem tertij ſeptennij,hoc eſt.xaj.anni. conueniens inde eſt vt etiam in hoc tempore ad ieiunandũ ſe exercent,vel plus vel minos ſecũdum modum ſuæ ætatis.Quandoq; tamen magna tribulatione imminẽte in ſignũ pœnitẽtiæ arctioris & pueris ieiunia re iudicantur:ſicut & de iumentis legitur.Ioan.ij.homines,& iumenta non guſtant quicquam, nec aquam bibent, ſecundum Tho.qui dicit quod ieiunium quantum pertinet ad neceſſitatem coarctationis peccati, vel ſatisfactioni in pœnitẽtia vel eleuatione mentis ad ſpiritualia ſic io cõmuni cadit ſub præcepto legis naturæ:ſed determinatio temporis & modi ieiunandi cadit ſub præcepto iuris poſitiui,quia ab eccleſia ſic eſt conſtitutum,nec tamen quilibet tranſgrediens peccat mortaliter, ſed tantum qui traoſgredit̃ ex cõtemptu,vel ſic quia impediatur finis qoem intendit legiſlator:ſed qui ex cauſa rationabili frangit ieiunium, oon peccat mortaliter, nec eſt tranſgreſſor præcepti, ſecundum.T. & adde quod dicam in glo. ſeq.obſer.

uetur,etiam ab vxore quamuis vir contradicat,cum litera iſta
generaliter loquatur,& ſic etiam no.Inno.extra de obſer. ieiu.
in prin.ſed ar.contra.ſ.xxxiij.q.v.manifeſtum.ſed in voto vo-
luntario loquitur: ſed ad huius literæ declarationem ſciendũ
eſt,ꝙ in concil.mag.c.v.inter cætera ſic ſtatutum fuit,ſi quis
indictum ieiunium ſuperbiẽdo contempſerit,& obſeruare cũ
cæteris chriſtianis noluerit,in Gãgren. concil. præcipitur, vt
anatematizetur.& in concil.Gãgren.c.xix.ſic etiam ſtatutum
reperitur ſi quis eorum qui continentiæ ſtudent abſq; neceſſi-
tate corporea tradita in communi ieiunia,& ab eccleſia cuſto-
dita ſuperbiendo diſſoluit ſtimulo ſuæ cogitationis impulſus
anathema ſit.vt hic habeſ. B.libr.xiij.c.vt ieiunij.&.c. ieiunia.
Supple gloſſ.ſummæ.ibi,ſacramentorum.adde,imò & feſtum
pentecoſtes ſacramentum appellatur.j.diſt.prox. baptizandi.
Et in fine.ad.le vel dic aliter & clarius dictum eſt de miſſarum
celebratione,& adijcit de ſacramento euchariſtię:ſed quia pro
varietate dierum variatur eccleſiæ officium:ideò in hac diſtin
ctione,qui dies ſint feſtiui,& quibus dieb⁹ debeat ieiunari agi
tur. Vel dic aliter,ſcdm. H.quia in diebus feſtiuis miſſa deuo-
tius & ſolennius celebratur,& communio corporis & ſangui-
nis Chriſti potius frequentatur,& ideò ordine congruo poſt
miſſarum celebrationem,& feſtiuitatum celebrationẽ conti-
nuat vbi generales feſtiuitates deſcribit,quibus feriari debem⁹
generalia quoq; ieiunia,quibus ieiunandum eſt interſerit.¶ In
5 glo.hic habes,ibi,à veſpera.adde dicit.H.ideò dicit † à veſpera.
ſ.ſabbati,quia ab illa hora, & de die dominica ſeq.tunc enim
incipit dies dominicus:nam ſecundum computationem eccle
ſiæ dies naturalis incipit à veſpere præcedentis diei,vt proten
ditur vſque ad veſperas ſequentis diei.j.e.di.de eſu. ſ. lxxv.di.
ꝙ à patribus.c.quod die.vbi de hoc. H. Et ibi,à meridie. adde
meridies enim dictus.q.medidies.i.medius dies, vel quia tunc
merus dies eſt,id eſt purior merum enim græcè,latinè purum
ſecundum Pap.¶ In glo.arg ꝙ,ibi,conſtituere. adde ad idem.
iij.q.iiij.nullus.extra de maio.& obed.c.ij.vbi de hoc,& de hoc
etiam legitur.& not.extra de loca.& conduc.veſtra.ſed ibi no.
6 Inno.† ꝙ licet epiſcopus cum capitulo ſuo poſſit ſtatutum fa-
cere,vt extra de his quæ à ma.par.ca.c.vlt.extra de ma.c.ij. di-
cẽdum eſt,ꝙ poteſt ſuper iuriſditione ſua,epiſcopus facere ſta-
tuta cum ſuo capitulo,ſecundum Inno.i.quantum ad iura ſua,
nec alterius intereſt.i.quando per hoc præiudiciõ alijs non pa
ratur alioqoin non præiudicatur eis,niſi conſentiant vel admi
nus ſint præſentes,vt patet in præd.dec.noſtra & extra de ma.
& obe.c.vlt.ſcdm Hoſt.ſed ſi ſuper alijs velit facere ſtatutum
non poteſt niſi quorum intereſt conſentiant.vel adminus ſint
præſentes.vt in hoc.c.pronuntiandum extra de his quę à prę.
c.vlt.ſecundum Inn.ar.op.adhoc in eo qd legitur.& no.liiij.di.
c.j.&.ij. & ꝙ ſtatutum facere poſſit probatur, & aliter ordo
enim ſenatorum & decurionũ facere poteſt.vt.ff.de dec.ab or.
fa.l.j.& eccleſia habet ſenatum ſuum.xvj.q.j.eccleſia.& hic ad-
de & videas quod legitur.& nor.xviij.diſt. in prin. & quod ibi
dixi,conſuetudines inducere,aliter adhoc.xij.di. nouit. ſed ibi
no L.au.hoc eſſe verum ſi onus habeant non honorẽ,vt in hoc
c.pronuntiandum.Sed ar.contra.lxxiij.di.c.ij.vbi de hoc dixi.
Ex quibus habes colligere,qualiter ille committit ſimoniam,
qui feſtum de iure vel conſuetudine colendum,nõ vult conce
dere colendum niſi pecunia ſibi data,& in qua ætate quis ieiu-
nare tenetur,& qualiter ieiunium cadit ſub præcepto, præſer
tim in vxore,vel in viro,& qualiter epiſcopi poſſunt ſtatuere,
de quo ſcripſi de verb.ſig.c.conſtitutionem.lib.vj.

In religioſa. Sacerdotum,ideſt epiſcoporum,iudicũ,
illorum locorum rectorum vel ſacerdo-
tum,&,pro.i.ſoli enim epiſcopi ſunt iudices eccleſiaſtici,in epi
ſcopatibus ſuis.vj.q.iij.ſcitote.v.q.iiij.c.ij. H.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Origo lætaniarum & quare fuerint introductæ.*
2 *An ab his qui ſunt alterius religiõis poſſumus feſtiuis diebus operas exigere?*

1 **Rogationes.** Lætanias.lętania interpretaſ ſupplica-
tio,rogatio.ſcdm.Hu.cælebrari.i.† in
cõcil.magũt.ſtatutũ fuit ꝙ lætania maior obſeruãda eſt à cun
ctis chriſtianis vno die vij.Cal.mai.vt Br.li.xiij.c. placuit. ſol
uaſ ieiuniũ.hi enĩ dies ſunt abſtinẽtiæ,non letitię vt in concil.
aurelianẽ.inueniſ,ibi ẽt reddiſ cã,& rõ ſuẽtiõis hui⁹ ieiunij,ibi
ſic dicitur,cum exigentibus peccatis galliarũ populi luporũ ra
bie acriter interimerent,nec illius flagelli aliqđ remediũ inue-
niri poſſet,congregati traduntur galliarum epiſcopi,apud mẽ
nam vrbem,atque in cõmune ſtatuerunt,vt triduanũ ieiuniũ
facerẽt cũq; domin⁹ peſtẽ miſericorditer abſtuliſſet hi dies in
conſuetudine animæ cælebritatis venerunt vt per galliarum
prouincias,ante aſcenſionis domini diem celebrarent.vnde di
xerunt patres in ipſo concilio aggregati agam,& nos hos dies
cum ſumma reuerentia,& deuotione cum abſtinentia carnis,
& deuotione mentis,& cordis,vt non viſibilium luporum ra
biem euadamus ſed vt inuiſibilium ideſt ſpirituum immundo
rum tentamenta vincere valeamus,vt hæc habentur Bro.li-
bro.xiij.c.cum exigentibus. Pet. quod verſiculo. relaxantur.
ſed nunquid ſi dominus diebus,ab ipſis operas ſeruiles exege
rit tenerentur ne impendere,dicunt quidam, ſorte non, quia
non iubet hoc canon ſed forte contrarium,vt hîc.arg.lxxxvj.
2 diſtinct.amputatis xj.q.iii.ſi dominus.† Sed nunquid à ſermo
iudęo,vel ſarraceno licet operas exigere,in diebus feſtiuis. re-
ſpondeo vtique cum ipſi diebus his honnrem non dent.argu-
mento extra de vſuris.quia fruſtra.ſed nunquid in his diebus
tenentur,ſecundum legem ſuam feriari non puto.ſic enim cõ
tra conſcientiam ſuam compellentur venire,& ſic peccarent,
xxviij.quæſtione prima in principio.extra de præſcriptio,quo
niam omne.vniuerſa,& ſacerdotes,quod dic vt leg.& notatur
xxxviij.diſtin.c.quando.& ibi dixi triduo.verſicu. quadrageſi
malibus cibis.dicit.T.quòd licet tempore quadrageſimali in-
terdicantur vniuerſaliter & omnia lacticinia tamen contra
hæc comedenda, vel dimittenda in alijs ieiunijs,diuerſæ cõ
ſuetudines exiſtunt apud diuerſos,quas quiſque obſeruare de
bet,ſecundum morem eorum inter quos conuerſatur argumẽ
to.xlj.diſtin.c.j.in prin.xij.diſtinct.illa.vnde Hieroni.loquens
de ieiunio dicit,quòd vna que prouincia habundat in ſuo ſen
ſu &c.lxxvj.diſtin. vtinam Eius aũt carniũ generaliter prohi-
bit⁹ eſt in omni ieiunio & eſt ratio quia magis delectabilis eſt
& ad humorẽ luxurię magis cæteris cooperaſ. ſcdm.T. Guid.

Epiſcopus. Infirmitate,vel alia cauſa impeditus, in-
firmitas in pluribus caſibus excuſat,vt.j.
q.nihil.v.q.tertia.ſi ęgrotans.xviij.diſtinctione epiſcopus. no
nageſima diſtinctione clericus.vict.& hic.xciij.diſtinctione.iu
ſta.in fine.ff.ſi quis cautio.l.ij.§ ſi quis proximus. ideſt prælat⁹.
vel propric.& eſt ſimile.xcij.di.c.vltimo.diem dominico epi-
ſcopus non tenetur in ſua cathedrali adeſſe cotidianis officijs,
niſi in diebus dominicis,per quos intelligo omnes dies ſummè
feſtiuos.ſecundum Hugu.

Nulli. Domini & alij,vt dicit.ſ.ea.di.j.ſi quis etiam ſe-
cundum Hugu.infirmitas.i.morbus ſonticus cuĩ
cunque nocet.ff.de verborum ſignifica. morbus. nam ſi eſſet
leuis febricula,vel vetus quartana quæ ſperni poteſt,non ex-
cuſaret.ff.de ędili.edicto.l.prima.§. ſed ſecundum Laurentiũ.

SVMMARIVM.

1 *Quadrageſima à quo introducta.*

Sacerdotibus. Omnibus decretum ſupra quarta
diſtinctione.§.hoc in fine.quinqua-
geſima diſtinctione quinta. quadrageſi. in fine.quadrageſima
eſt non intelligas,quòd iſti patres in hoc concilio congregati,
1 † primit⁹ inſtituerunt hoc ieiunium quadrageſimæ.nam.S.
Petrus,ante paſca domini, quadrageſimale ieiunium eccleſijs
tradidit,vt in chronica reperitur,vbi dicitur quòd ante nata-
le domini tres hebdomadas & quartam imperfectã ab omni
Chriſtiano populo inſtituit venerari,& in commemoratione

primu

primi,& ſecundi aduentus domini noſtri Ieſu Chriſti,teneatur,id eſt iudicatur,id eſt ad remunerandum non indicantur quinquagiuta dies, ſed quadraginta tantum.vt.j̄.diſtinction.v.quadrageſuna.H.

Non liceat. Quinta,quę appellatur cena domini,nouiſſimę.i.vltimæ,ſyncere.i.ex deuotione & charitate.H.abſtinentes.i.ieiunantes.¶ In glo.quia domini,ibi,bis comedere.adde intellige,ſecundum Hug.de quo qui comedit integre,& perfectè poſteà ſurgit & iterum comedit, ſecus ſi parum comedit,& poſteà ad mandatum faciendū ſurgeret quo ſacto ad menſam rediret & comeſtionem inceptā perficeret:nam certè talis ieiunans diceretur,ſecundum Hug. qui ita not.in ſum.de obſerua.ieiu.§.quando.ver.tota &c.¶ In glo.arg.quôd in fine.adde,item arg.ꝙ vtile per inutile vitiatur.ix.di.ſi ad ſacras.xxv.q.ij.§.& ſi legibus.c.dicenti.ſed ar.cōtra.xij.q.ij.ſi quis.Guid.

Placuit. Dominicis.xxx.diſt.c.vlt.oratione.i.miſſa.q.d.cantata miſſa,& finita eſt hora nona & celebrato veſpertino officio.s̄.e.di.j.ſolent,ditur autem oratio ſacerdotis miſſa,quia ab alio cantari non poteſt, niſi à ſacerdote & quod de miſſa intelligatur, patet per id quod ſubdit exponendo,&,pro.i.diſtinctionis communione.i.euchariſtia quæ dicitur communio diſcretionis,quia cum reuerentia & diſcretione habet tractari.s̄.diſtin.ij.nihil.H.ieiunant, non comedant.¶ In glo.paſchalis ſupple.adde ſub.ꝙ ideò eſt ſtatutum ne fortè &c.¶ In glo.per certam.adde.i.diſcreta refectione.

Quoniam. Vtiq;,aliâs,itaq;.in glo.s̄.diſt.in fin.adde id eſt dies quadrageſimales,quibus pœnitentia accipitur & peccata remittuntur, in eis,flectenda ſunt ieiunia,quod non negatur.xxx.diſt.c.vltimo. ſed ecce præsbyter iniungit alicui vt genua flectat omnibus diebus,etiam dominicis,tenetur ne ille inflectere,non, quia præsbyter non poteſt derogari iuri cōmuni. Vel dic ꝙ tenetur flectere priuatim, & non publicè,ſcdm.H.qui ita no.in.d.c.xxx.di.c. vlt. vbi etiā dicit quod credit quod debent hîc addere omnia ſolennia feſta ſanctorum in quibus genua flectenda non ſunt,quæ feſta habentur.s̄.e.c.j.ſcdm.H.& extra de fer.conqueſtus.Guid.

Secunda pars tertiæ diſtinctionis de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Cœna quo tempore fieri debeat.*
2 *Quando abſtinendum ab eſu carnium.*
3 *Allegans contraria non eſt audiendus.*

DE eſu carnium. Hîc incipit.ij.pars tertiæ di.de conſe.
1 &c.lo.de ſi.† cœnæ,quæ fit in veſpera tertię feriæ.Lau.quartæ feriæ.i.quæ deputata eſt quartæ feriæ,quæ habet eſſe ex ſplendore,& luce ſolis ſuper certā,ſicut & cæteri dies,nox enim ſequenti diei aſcribitur.ſ.cuius diluculum eſt in quarta feria,extra de treu. & pa.
2 c.j.Lau.dic ergo quod hoc.c.non loquitur de ieiunio.† Sed de abſtinentia ab eſu carnium,& dicit ꝙ quarta feria, & ſexta eſt abſtinendum à carnibus cum integris noctibus pręcedentibus & ſubſequentibus,ſcdm. H.qui dicit qd conſuetudine contrarium obſeruat.ſ.ꝙ in die martis vel qd in die iouis poſt veſperas carnes comeduntur:ſed peccatur in hoc, ſcdm eum ſed ratione multidinis & conſuetudinis in tali caſu excuſatur quis à pœna ſed non à culpa.s̄.iiij.di.deniq;.ſcdm.H.dicit Lau.quod hîc dicit de ieiunio exaudi,quoad quartam feriam eſt conſiliū, quoad ſextam & pręceptū,qd.B.non laudat,licet canon obſeruetur,ſcdm Lau.in diluculū.ſ.per noctes duas & vnum diē interponitur.H.& Lau.ieiunatio.i.abſtinentia à carnibus,cōputato die,ſcdm.l.ff.de fer. more.aliâs ſunt damnandi ſcholares comedentes in hieme de nocte,lucem,ante tertiā nō debet comedi.xliiij.di.non liceat,ſcdm.H.vel debueritis.ſ. ad horā diei tertiam.xliiij.di.non liceat.¶ In glo.cum tenetur,ibi, ſabbat.i adde dicit.H.hîc habetur ꝙ in ſabbato licitè caro comeditur: ſed poſteà idem optinuit in ſabbato.ſ.abſtinendum eſſe à carnibus.j̄.di.v.quia dies,ſed ieiuniū in ſabbato fuit poſteà conſul-
3 tum.j̄.e.ſabbato,ſcdm.H.Guid.† Qualiter autem allegans cōtraria non eſt audiendus,ſcripſi poſt Henricum de app.c.ſolicitudinem,& plenius in.c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj.

Tertia pars tertiæ diſtinctionis de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Diebus feſtis quæ agi prohibeantur.*
2 *An die veneris aliqua agere prohibeamur?*

PEruenit. Hic incipit.iij.pars.iij.di.de cōſecra.&c.lo.de ſi.aliquid, ſeruilis operis.H.quos.ver.antichriſti.i.contra Chriſtum,opere,ſeruili. H. ſimulat.i.ſimulabit. H. vult.i.volet,compellit.i.compellet,exteriorē.i. literalem ſeu carnalem.H.vult.i.volet,aliud.ij. pars, & quidā.
1 ver.lauari caput,† vel pedes,vel corpus manus autem quadam honeſtatis & munditiæ neceſſitate abluimus præcipue cū debemus cibum ſumere,& ideò à peccato cum in feſtiuis diebus eas lauamus,ſi autem.ver.pro neceſſitate,ergo non licet lauari in feſtiuis diebus,niſi neceſſitatis cauſa,eadem ratione nec minuere ſanguinem,nec barbam radere,nec tonſurare,nec vngulas ſcindere,pannos aut calciamenta his diebus induimus eadē
2 neceſſitate qua comedimus.† Sed nunquid in die veneris licet minuere:reſpondeo in iure non prohibetur,& ideò cōceſſum eſſe videtur,quidam tamen in reuerentia dominicæ paſſionis, tali die à minutione abſtinent & eadem ratione, nec in alijs feſtiuis.arg.s̄.e.di.c.j.c.rogationes. ſed quæ eſt differentia quantum ad hunc articulum inter dies feſtiuos,& alios: reſpondeo quia ex neceſſitate tantum feſtiuis diebus iſta licet exercere, alijs autem diebus etiam vtilitatis cauſa.B.Hyſp.& adde quod dicam.j̄.e.ieiunia.¶ In.j.glo.ibi,pro futuro.adde ſub.& econuerſo ponitur.s̄.di.prox.in Chriſto vbi de hoc.¶ In glo.s̄.di. ibi,quiſquis.adde in hoc.c.dicitur,qd in talibus non vſus,ſed libido culpanda eſt in ſe.c.ſ.non oportet dicere, qd iure prohibetur balneari cum fœminis:vnde ſi quis vellet contra facere, ſignum eſſet qd faceret cauſa luxuriæ,ſcdm. H. & ita iſtę duæ concordantiæ faciunt ad propoſitum.Guid.

Quarta pars tertiæ diſtinctionis de conſecratio.

SAbbato. Hîc incipit.iiij.pars.iij.diſt. de conſecra.lo.de.nam ſi.ver.imaginem.i.ſimilitudinem,nam dies illa ſimilis illi. arg.j̄.di.prox.quæris.H. frequentamus.i.repræſentamus,nō debemus,non de præcepto, ſed de honeſto,biduo.Mat.xxvj.ſ.ſancto die veneris,& ſabbato ſequēti.H.occultaſſe,aliâs occultaſſe,traditin,vt in concilio Auraſtico.c.ij.vbi ſic dicit,canonibus quippe iubentibus biduo iſto. i.paraſceue,& ſabbato ſancto ſacramenta non celebrari pœnitus.vt Broc.lib.xiij.c.vt in ſabbato.de hoc etiam no.s̄.e.di.j.in ſumma.& ibi dixi,quæ forma.ver.quòd ſi.ver.¶ In.j.glo.in fi. adde de hoc no.s̄.e.de eſu in fine.¶ In glo.corporis,ibi,viſum adde item contra.xxxj.di.c.tenere,vbi de hoc,& cōtra. lxxxij. di.propoſuiſti,& ibi de hoc. Et in fine. adde illa miſſa quæ in ſancto ſabbato videtur cantari non pertinet ipſum diem ſabbati:ſed ad noctem paſchalis ſolennitatis,ſiue feſtiuitatis, nec congruè cantatur ante veſperas ſabbati, cum dies ſequens in-

cipit,vnde in eius oratinne dicitur , Deus qui hanc ſacratiſſi-
mam noctem &c.ſcdm.H.& Lau.Guido.

Quinta pars tertiæ diſtinctio nis de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *A quibus non colitur dies dominicus.*

IEiunium. Hic incipit.v.pars.iij.diſt.de
conſecr.Io.de ſi:t.dominicæ
diei.xxx.di.c.vlt.debet.i.tenetur ex conſtitutio
ne eccleſiæ,& ſic ceſſant contraria , adhoc.xxv.
1 q.vij.ſacerdos,gentilium,† gentiles enim & hæ
retici,& infideles in nulla reuerentia habent diem dominicum
& ideò qua ratione abſtinent in alijs diebus eadem ratione , &
in illo die etiam iouis iudicantes ita congruere abſtinentiæ ſi-
cut diem veneris: ſi ergo nos hoc ſacerem' eorum factũ appro
bare videremur,& ſic videremur inferinres eis,cum ipſi factũ
noſtrum non approbent:ſimile.ſ.iij.q.v.accuſationes xxxviij.
q.j.omnes.H.diſcretio,habetur in concilio Gabilon.c.iij.ſic ſta
tutum fuit,diebus verò ieiunij eleemoſina facienda eſt,& cibũ
ſiue potum,quo quis vti debuit ſi nõ ieiunauerit pauperib'ero
get,quia ieiunare & cibos prandij ad cœnã reſeruare non mer
cedis,ſed ciborum eſt incrementũ.vt Broc.lxiij.c.diebus. & li-
berius Papa in ſuis decr.dixit pene nihil valet ieiuniũ qd cõ-
iugali opere polluitur , & qđ orationes vigiliæ & eleemoſinæ
non commendat.vt.ſ.c.lib.c.abſtinendum eſt.Guid.

Ne quis. Timores.i.ſuperbię & contemptus.vt.xxx.di.
ſi quis tanquã,perſuaſionis,infidelium,ne qua
dra.ver.nec habitat.ver.latibulis.ſecretis nã qui male agit &c.
xviij.q.ij.pernicioſam Lau.ſingularitas,eſt ſuſpecta.ar.xvj q.j.
ſi cupis.extra de ſta.mo.monachi.lxxxj.di.in omnibus,ſuſpitio
nibus,male,vide,& ad.ver.ab vniuerſis.Guid.

Sexta pars tertiæ diſtinctionis de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Quid tempore primitiua eccleſiæ obſeruabatur.*
2 *Operationes quæ ſint feſtiuis diebus licitæ.*
3 *An obſeruatio diei dominici ſucceſſerit in locum ſabbati.*

IEiunia. Hic incipit.vj.pars.iij.di de cõſe.
Io.de.legitima.i.pręcipua.i.prin-
cipalia ad ieiunandũ, & dicũtur hic legitima ad
ieionandum,quia ſunt ſtatuta in legitimis ferijs
de quibus habetur.xxij.q.v.c.j.in ſi.ſcdm.H.nõ
ſunt ſoluenda,fortè olim in primitiua eccleſia,de præcepto ad
hoc arctabanť.ſ.ad talia ieiunia.ſed non tantũ ſunt conſilij &
perſuaſionis,ſcdm.ĩ.oſi grandis. arbitrio boni viri relinquo,
neceſſitas fuerit.ĩ.e.di.v.ieiunia.quia.ver.traditionẽ, ad oſten
dendum dolorem,& triſtitiã de illa traditione iſta dies fuit de
putata abſtinẽtię:ſicut eadẽ ratione & ſexta feria.H.cogimur.
Mat.xxvj.ver.& ſexta ver.ſaluator.Io xix.videbitur ver.cru
cifigere.i.crucifixo nuncupari : nam ſi non ieiunat , non videť
triſtari de illa traditione,vel crucifixione,ſed potius eã appro-
bare,ſcdm.H.die.ver.vt,Deo vacandum.† Notandũ eſt,ꝙ pri
mitiua eccleſia obſeruauit dnicam diem , vt & modo & etiam
quintam feriã in memoriã aſcenſionis , & tunc fieret quinta fe
ria proceſſio:ſed multiplicatis ſolenoitatibus ſanctorũ,ſublata
eſt illa ſolennitas quintæ feriæ,& proceſſio tranſlata eſt ad do-
minicam,& vltimã proceſsionem, quã fecerunt diſcipuli poſt
Ieſum,repræſentat eccleſia diebus dominicis egrediendò de ec
cleſia & redeundo ad eam,qd dic vt in hyſto.ſchol. ſuper euan
2 gelia.c.vlt.† operatio,ſub.ſeruilis,vt dicitur Leui.xxiij.& ex-
tra de ſer.c.licet,ſiue illicita.e.ti.c.j.ſunt tamen quædã officia,
quę humana neceſsitas in ſeſtiuis diebus exigit exerceri,vt offi
cium decoquendi,& præparandi cibaria,& hac neceſſitate ex-
cuſantur coci,carnifices, & fortè panifices officium ſuum die-
bus feſtiuis exercentes. Præterea ſi magna neceſsitas flagitaue
rit nullum opus ſeruile eſt ꝙ in feſtiuis diebus non liceat exer-
cere,omnia autẽ ſpiritualia etiam ſine neceſſitate licet facere
in feſtiuis diebus,vt eſt lectiones,doctrinæ cum ſcholaribus le
gere & in libris ſtudere,& prædicare.ar.ſ.e.diſt.in religioſa.&
adde qđ dixi.ſ.e.di.peruenit.in ſi. Et not.ꝙ in operibus miſeri
cordiæ diſtinctio dierũ non eſt habenda.vt.lxxvj.di.vtinã.ſ.e.
di.vt nunquã.de hac materia ſatis no Ray.io ſum.ti.de fer.vbi
3 videre poteris. Agatur.† hîc quæro vtrum obſeruatio diei do
minicæ ſuccedat loco ſabbati in veteri teſtamẽto, dicit Tho.
ꝙ ſic non quidã ex vi præcepti legis: ſed etiam ex conſtitutio-
ne eccleſiæ & cõſuetudine populi chriſtiani, ideò non eſt arcta
prohibitio operandi in die dominico ſicut in die ſabbati fuit:
ſed quædã;opera conceduntur in die dominica, quæ in die ſab
bati prohibentur,ſicut decoctio ciborum & alia hoius,vt prę-
dixi,& etiam in quibuſdam operibus prohibitis facilius diſpẽ-
ſatur in noua lege quàm in veteri,ſcdm Tho.

Septima pars tertiæ diſtinctio- nis de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Culparum ſpecies duæ.*
2 *Reconciliatio pœnitentium quid ſit.*

DE pœnitentibus. Hic incipit.vij.
pars.iij.di.de cõ
ſecra.Io.de.verò ſolẽniter,& publicę de iſtis ha
betur.l.di.in capite,quinta feria,ſub.& nõ ante.
H.in cœna domini.ſ.e.di.ij. in cœna,cæterum.
ver.ęſtimando.ſ.quanta ſit pro delictis pœnitentia imponen-
da,vel an pœnitentia pro eis impoſita ſit alienanda.H.ſacerdo
tis,in cuius iudicio poſitum eſt.de pœni.di.j.menſuram.xxvij.
q.vij.de his.c.hoc ſit.ſanè . relaxandõ.i.relaxatio , & abſolutio
adhibenda. ¶ In.j.gl.ibi,valde enormia.adde de quibus habes.
xxv.di.ꝭ.aliâs,& ibi dixi.&.ſ.e.di.ij.in cœna, ibi videas. Et ibi,
1 minus enormia.adde , † ſic habes hîc , ꝙ mortalis culpa aliqua
eſt grauior,aliqua eſt leuior. i. non grauis multũ non multum
enormis,de qua pone exemplũ , vt pota ſemel inebriari facere
tumultũ in ſynodo,non notificare dicta concilij infra ſex mẽ-
ſes,ſemel comedere carnes in die veneris,tale & cõſimile mor-
talis culpa eſt,ſed nõ enormis nec multũ grauis de qua loquiť.
lxviij.di.ſicut,ſcdm.H.qui ita hoc ibi not.& ibi de hoc per In.
Et in ſi.adde oam de venialibus vel mortalibus leuibus pœni-
tentia ſolẽnis non imponiť.vt ibi.l.di.c.pen. ¶ In gl.abſoluẽdo.
2 ibi,per epiſcopũ fieri.adde hoc ideo,quia † reconciliatio pœni
tentium,eſt epiſcopalis officij non ſacerdotalis.xxvj.q.vj.ꝭ.j.&
c.j.in ſi.lxviij.di.quanuis,& huiuſmodi pœnitentiæ ſunt ſacra
mentales.l.di.in capite.vnde nõ poſſunt inferiori ab epiſcopo
committi extra de conſe.ecc.vel alta.aqua Sed contrariũ mul
toties ſit de facto, & male, tamen hoc ſit ordinis non iuriſdi-
tionis.vt in concord.prædictis. ¶ In glo.ſ.xxvj.di.in fin.adde
ad idem.l.di.hi qui altario.xxxj.q.j.de his de pœni.diſt.v.ſi qui
verò,ſecundum Hug.Guido.

Octaua pars tertiæ diſtinctio- nis de conſecratio.

LIteris noſtris. Hic icipit.viij. pars.iij.
diſt.de conſe.&c.Io.de.
diſcrepare,& male,quia in ſacramentis eccleſię
non debet eſſe diuerſitas.xx.di.c.vlt.errant.ver.
ſacramẽtũ.j.q.j.multi,vbi dixi , in die.i.in cœna
domini.

domini. H. cremandum, ſit altaris veſtimenta vetera ſunt cre-
manda. ver. ſ. e. di. j. altaris, iſta. ver. pars. Guid.

Nona pars. iij. diſt. de conſecra.

SVMMARIVM.

Nomine calendarum quid intelligatur.

CRucis. Hic incipit. ix. pars. iij. di. de conſe. &c. Ioan. de. Ieſu Chriſti, traditur à
quibuſcam, quod regina Saba vidit in ſpiritu, in do
mo Falcus quæ Methoca dicebatur lignum do
minicæ paſſionis crucis, & nuntiauit Salomoni
cum iam receſſiſſet ab eo quod in eo moreretur quidam, pro quo
occiſo perirent iudæi, & perderent locũ & gentem quod timẽs Sa
lomon defodit illud in terra, vbi poſt facta eſt piſcina, vt legit
in hyſtoria ſuper euangel. c. poſt hoc erat &c. tenentibus, ergo
Helena mater Conſtantioi, ad fidem præceſſit Conſtantinũ,
Euſebius enim ſuccedit tertius ante Syluestrum. B. Hyſp ¶ In
1 glo. i. quinta, ibi, calendarum. adde, † dic qd hic nomine calen-
darum intelligitur ipſe menſis, cuius ſunt calendę, ſcdm. H. Itẽ
Alex. Papa. iij. Broc. lib. c. ij. vbi ponitur hoc. c. eſt talis titulus.
ex epiſtola. Alexand. Papę, fratribus per ægiptum miſſa, Papa.
ver. Lino, & cleto non cõnumeratis.

Decima pars. iij. diſt. de conſecr.

SVMMARIVM.

1 *Quo tempore fuerit introductum, vt aqua benediceretur, & de illius applicatione.*

2 *Purgatio, ſiue purificatio quomodo accipiatur.*

AQuam. Hic incipit. x. pars. iij. diſt. de con ſecra. Io. ſ. in prin. hu9 diſtinctio
nis de obſeruatione diei dominicæ perdocuit:
ſed quia diebus dominicis, ſolet aqua cum ſale
benedici, & ideò quare hoc ſit ſtatutum adiun-
git, vnde hic habes talem ootulam, quare aqua cum ſale benedi
citur, vno. c. oſtendit. H. quod eſt. ver. Vt hoc melius intelligas,
1 ſcire debes, quod in concilio Nauuecẽ. † ita fuit ſtatutum omni-
bus diebus dominicis quiſq; præsbyter in ſua eccleſia ante miſ
ſarum ſolennia aquam benedictam faciat, in vaſe oitido, & tan
to myſterio conuenienti, & de eadem aqua populus intrans ec
cleſiam de eadem aſpergatur & atrium eiuſdem cum crucibus
circuendo ſimiliter aſpergat, & pro animabus ibidem quieſcẽ
tibus oret, & qui voluerit in vaſcuis accipiat ex ipſa aqua, &
per manſiones, & agros & vineas ſuper pecora quoq; ſua, atq;
ſuper pabula eorum, nec non ſuper cibos & potum ſuũ aſper-
gat, hoc totum habetur Broc. lib. ij c. omnibus diebus, nam ſi.
ver. ſanctificabat. Nume. lxx. c. mundabat. Leuit. vij. & xvj. ad
Heb. ix. & ſi. ver. ſterilitas. iiij. Reg. ij. c. Geñ. xix. & xxviij. c. co-
inquinatos, venialibus tantum. Lau. Papa oonus, non cõputa-
tis, Petro Lino & Cleto. ¶ Io glo. quęritur in ſi. adde adhoc po
teſt reſponderi, ſcdm id qd no. ſ. c. di. iij. ſignum in glo. ij. verſi.
2 propter humilitatẽ &c. aliâs illa gl. ponit. c. di. inſtitutio. † Vel
dic, ſcdm. H. qd in hoc. c. ſanctificatio & purgatio ſiue purifica-
tio largè accipitur, mondatio à venialibus, & defenſio ab illu-
ſionibus diaboli & phantaſijs: vnde qd dicit, litera ſanctificen-
tur & purificentur, quoad venialia, & hic adde quod legitur. &
not. ſ. de pœ. diſt. iij. de cotidianis, & qd ibi dixi, dixit. T. quòd
aqua benedicta non ordinatur directè ad remedium præſtan-
dum, ſed ad remouendum prohibens, vnde datur contra dęmo
num nequitias & venialia & omne quod effectum ſacramen-
torum impedire poſſet, vnde non eſt ſacramentum, ſed ſacra-
mentale. q. d. diſpoſitio qoædam ad ſacramenta. Sed Alber. &
Pe. dicunt quòd remiſſio peccatorum venialium, quæ ſit per
aſperſionem aquæ benedictæ, noo ſit per modum ſactamenti,
ſed per modum meriti, vnde non eſt ſacramentum item Pius
Papa nonus non cõputatus, Petro Lino & Cleto.

Vndecima pars. iij. di. de conſec.

NOſſe vos volumus. hic xj. pars. iij. di. de cooſe. &c. in qua dicitur quod ſẽ
per die dominica ſit paſcha quidam etiam fa-
ciebant die Iouis, Io. de. iſtis ver. & licet. ver. vn
de verſi. nec. verſicul9.

Celebritatem. Catholicum ideſt vniuerſale, & commune. j. di. proxima duo. &. c.
ſe. &. c. venerabilis. &. c. ſe. ſed tamen, verſi. ipſis. verſiculo ipſi.
verſicul9 infidelitatis. ideſt apoſtaſiæ quia oon ſeruant fidem
promiſſam ſed præuaricantur. H. hoc verò tertia pars. in gl. i.
aprilis in ſi. adde hoc ſane iotellige, hebręi annum ſolarem nõ
attendunt, ſed lunarem & appellant primum menſem, temp9
quod nos non dicimus ipſum aprilem. ſed aprilis lunationem.
eam. ſ. terminatur io aprili Ber. Hiſpa. in gloſſa intelligas ibi,
dominica ſequenti, adde hoc eſt ne iudaizare videamur & no
ta quòd nõ poteſt eſſe terminus paſchę ante. xij. calendar. apri
lis nec poſt. xiiij. calendar. Marci. Bernar. Hiſpa. Guido.

Xij. pars. iij. diſtinct. de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Gentiles non habent notitiam legis.*

PErlatum. Hic incipit. xij. pars iij. diſt, de conſe. Io. de. & hoc ſic cõtinua
quia in ſolennitatibus ad decorẽ dei, & ſancto-
rum imagines ſolent offerri, ideo poſtquam de
ſolennibus ferijs egit, ſubſequẽter de ſacris ima
ginibus annectit. vnde talis noctula hic habetur, adijcit magi-
ſter de ſacris imaginibus. Hu. & vide, quod dicam. j. c. c. ſextam
in fine. inconſiderato zelo. i. indiſcreto, non ſecundum conſciẽ
tiam ne adorari latria quod debet fieri. Hugutio. & quidem.
verſiculo. dic. verſiculo. aliud iſta pars. vſque in fine habetur
Broc. libro. iij. aliud. hiſtoriam. i. viſum hiſtoria enim viſus
interprętatur. Ber. Hiſp. idiotis. i. laicis ſit in authen. quomo-
do opor. epiſ. j & quia ipſi pictura hoc operatur, ideo vt ſcri-
ptura habera debet, in honore arguoento. xxj. quę. quarta. c. j.
&. xxij. q. iiij. c. actione. Ber. Hiſpa. vnde ipſa pictura. vel ima-
go dicitur imaginatiua ſcriptura. xxj. q. iiij. c. omnis iactantia.
1 Hugut. pictura. ideſt imago. Hugutio. † gentibus. i. gentilibus
qui notitiam oouæ legis, vel veteris non habent. Hu. Io gloſſ.
hoc colligitur in fine. adde de hoc legitur & notatur. xij. q. ij.
ſi quos. in. q. nona. ibi videas. In gloſſa ſupra diſtinctione. in ſi-
ne adde dic vt no. j. c. proximo. & ibi dicam. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Adorationis ſpecies.*

Venerabiles. primitiuorum ideſt ſanctorũ ad quo rum imitationes fuerint, & quaſi ob
eis deriuantur, & deſcendunt. in gloſſ. ſ. latria, ibi veneratio,
1 adde dicas † quòd duæ ſunt ſpecies adorationis ſeruitutis, ſ. la-
tria, & dulia, latria eſt ſeruitus, ſiue cultus ſoli deo debitus, du
lia eſt ſeruitus, quæ debetur creaturæ. vnde verſus, dulia ſit ſer
uo debetur, latria chriſto, adoremus ergo deum diligendo ip-
ſum ſoper omnia, credendo in eum, ſacrificia illi offerendo,
& ſuper omnia reuerentiam, ſed adoremus crucem, & imagi-
nem, reuerentiam exhibendo, non in eã credendo, vel ſuper
omnia diligendo, vel ſacrificium impendendo, hoc enim eſſet
idololatriam exercere. ſupra eodem capitulo prioio. ſupra ea.
diſtinctione ſecunda acceſſerunt. ſecundum Hugutio.

Xiij. pars. iij. diſtinct. de conſecr.

SVMMARIVM.

1 *Quare in miſſa dicatur ter agnus dei.*

2 *Quando fuit ſtatutum imagines non pingi in eccleſia.*

SExtam. Hic incipit.xiij. tertiæ diſt.de cō
ſecra.Io.de.quibus,verba ſinodi,
ſculpturis,aliâs ſcripturis.i.picturis.H.præcur-
ſoris.ſ.Io.bap.cū dixit ecce Agnus Dei &c.nam
Chriſtus per agnum paſchalē ſignificatus à Io-
anne,dictus eſt agnus,gratiæ.i.quia figura tranſit in gratiā,per
legem,in qua videbatur agnus imolari.H.Moſi.Exo.xij.prę-
monſtrans,agnus,dico præmonſtrans.ſ.præfigurans,agnū,di-
cit Iſidorus,ꝙ agnus dicitur ab agnon,qđ eſt pium,vel latinè
dicitur ab agnoſcendo,quia ſi in magno grege errauerūt,ſolo
balatu agnoſcit matrē,ideò Ieſus Chriſt⁹ Agnus dicit̃ propter
paſſionem,in primis quia ibi pius donans nobis pacē,agnouit
1 patrem obedientia,matrē cura,† & hæc eſt vna cauſa quare in
imolatione altaris,dicitur ter agnus Dei,quaſi dicat agne qui
agnouiſti patrem,miſerere nobis agne,qui agnouiſti matrem,
miſere nobis,agnus qui optuliſti te pro nobis dona nobis pacē
ſecdm Poll.antiquis.ver.caſus datiui,hucuſq; ſunt verba ſynodi
ab illo loco,quibus &c traditis.ſ quondā in veteri teſtamento
maledicentes.i.licentiātes,& terminū imponentes. B.agnu.Io.
2 j.c.depingi,in concilio libertano dicit̃ contra,† vbi ſic ſtatutū
fuit,placuit picturas in eccleſia fieri non debere,ne qđ colitur
& adoratur in parietibus depingat̃.vt Broc.lib.iij.placuit pi-
cturas,& fortè ex illo concilio mouebat̃ epiſcopus,de quo ha-
betur.ſ̃.e.perlatū.ſed dic ſecdm.H.ꝙ ei derogatū eſt,per hoc.c.
& per generalem conſuetudinem.¶ In glo.i.gratioſam in fine.
adde,ſcilicet factum ex ſola gratia.

Decima quarta pars tertiæ di-ſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Deus ſimplex dicitur,& de diſtinctione trium perſonarum.*
2 *Quicquid fit ab vna fit ab alijs duabus perſonis.*

OMnes quos. Hic incipit.xiiij pars.iij.
diſt.de conſecr.&c.Io.de
fi.& hoc ſic continua,tractaturus Gratianus in
ſequenti diſtinc.de baptiſmo,& forma baptiſmi
quæ in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti
amen conſiſtit,oſtenſurus de trium perſonarū æqualitate,præ
termittit.vt no.æqualitate trium perſonarū vna & eadem vir
tute,in baptiſmo eas operari nō dubitemus,ſecdm Ioſ.Hug.&
1 Lau.vnitatē.i.ſunt vnus.i.ſunt vnus Deus.† Et not.ꝙ Deus di
citur ſimplex vt extra de ſum.tri.c.j.in prin.ſiue nō amittēdo
qđ habet,ſeu quia nō eſt aliud ipſe,& aliud qđ in ipſo eſt,ſicut
in homine cuius eſt aliud eſſe & aliud ſapere,Deus autē eſſen-
tiam habet,hoc eſt,& omnia vnus eſt,hac deinde ſimplex eſt,
quia in eo eſt aliquid accidētis:ſed & qđ eſt & qđ filius in ipſo
eſt eſſentialiter eſt,excepto ꝙ relatiue ad quancunq; perſonam
eſt ſecdm Pa.ideoq;.ver.filius.ver.quia in paternitate diſtingui
tur pater à filio & filiatione filius à patre,ſpirituſq;.ver.vnita-
tem.i.ad vnitatē ſubſtantiæ,quæ eſt tres perſonas,non tamen.
ij.pars,quaſi dicat quamuis pater filius & ſpiritus ſanctus ſint
eiuſdē ſubſtantiæ & vnus Deus,reſurrexiſſe.Mat.c.vlt.trinita
tem.i.tres illas perſonas,baptizat.Luc.iij.& Io.c.j.aſcenſionē.
Actu.c.ij.ignis.i.igneis linguis,in columba ſuper dñm ſpiritus
ſanctus apparuit,quia venit nos per manſuetudinē docere,ſu-
per diſcipulos in igne,quos ad conſummandā peccati rubigi-
nem,contra ſe veniebat accendere,nec eadē.ver.tu es.Mat.c.j.
baptizatus à Ioanne.Mat.iij.c.in monte Tabor.Mat.xvij.tres
diſcipuli,Petrus,Iacobus,& Ioannes.Lau.clarificaui.Io.xvij.ab
æterno,vel per multa miracula ſecdm.H clarificabo.i.in reſur-
rectione,& aſcentione patris in perſonā patris ſequentē:nam
fuit vox angeli,ſecdm.H.inſeparabiles.eſſentia & voluntate.j̃.
2 di.v.c.ſi.inſeparabiliter.† quia quicquid facit vna perſona,fa-
ciunt & aliæ duæ,quando enim filius ſuſcepit carnē,& pater
& filius operatus eſt illam carnis ſuſceptionē,nō tū pater ſuſ-
cepit carnē.Et no ꝙ hoc.c.præmittitur tractatui de baptiſmo
quia hîc æqualitas trium perſonarū oſtenditur,vt eas pariter
operari in baptiſmo non dubitet̃.B.Hyſp.vt dixi.ſ̃.in prin.hu
ius capituli,operentur.xxviij.q.j ſic enim.Guid ¶ in gl.vera,
ibi,redijt.adde adhoc not.ſ̃.j.di.proxi.aliud eſt.Guido.

Sequitur quarta diſtinctio tra-ctatus de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Ianua ſacramentorum baptiſmus,& ſymbolum quare ita nominetur.*
2 *Quare factum eſt,vt baptizaremur per aquam potius,quàm per alios liquores.*
3 *Baptiſmus quid ſignificet? & quando effectum habeat.*
4 *In baptiſmo tria ſunt ſacramenta.*

NEceſſàrium. Hic intitulatur.iiij.di-
ſtinctio tract.de conſec.
&c.in qua tractatur principaliter de baptiſmo,
quæ diuiditur in.xxxij.partes.In prima parte
probat,ꝙ qui baptizatus nō fuerit ſaluus eſſe nō
poterit,quæ ſic continuat̃ ad præcedentia,præmiſſo enim tra
ctatu de ſacramēto euchariſtiæ vtpote digniore.ſ̃.di.ij.c.nihil
nunc in iſta quarta diſtinctione ponit de ſacramento baptiſmi
vtpote neceſſariori,cum ſine eo nemo ſaluet̃.vt.j̃.e.di.c.firmiſ
1 ſimè.† Eſt enim ianua omnium ſacramētorū &c.vt dicitur in
ſumma aquę intranſitiuè.i.aqua,quæ eſt viſibile ſacramēta in-
terioris mundationis,neceſſaria,adultis,idem.ver.ex aqua,in-
tranſitiuâ.i.aquę quæ eſt viſibile ſacramentū,viſibili ſacramē
to,non remouet quin qñq; poſſet renaſci per ſolam fidē,& ſan
guinis effuſionem.j̃.e.c.baptiſmi.c.cathecuminū.H.ſpiritu in
uiſibili.ſ.ſpiritu ſancto operante inuiſibiliter,ſimbolū.i.ſacra-
mentum baptiſmi,quoddā ideò ſymbolum appellatur,quia in
baptiſmo accipimus fidē in ſimbolo cōtentam.ſ.credo in Deū
quo baptizandus debet inſtrui,& doceri.j̃.e.ante.Io.de fi.vel.
ver.iſtud,vel diſtinguit inter adultum,& paruulū qui propter
infirmitatem ætatis intellectum.i.fidem non habet.j̃.e.c.nihil
aliud,& eſt neceſſarius ſpiritus ſanctus:vnde totū.c.intelligo
de adulto,vſq; ad vltimū.Lau.& ideò dicit Io.def.ꝙ hoc refer
tur ad paruulos qui fidem non habēt,& etiam dicitur,per gloſ
2 ſam,ex aqua.† Conſueuit quęri,quare fuit inſtitutū ꝙ in aqua
potius,quā in alio liquore fiat baptiſmus,ad hoc reſpondit.H.
qđ ideò,quia ſicut aqua ſordes corporis,& veſtes abluit,ſic ba
ptiſmus maculas animæ,ſordeſq; peccatorū,ſiue vitiorū mun
dando abſtringit,vel ideò,vt nullū inopia excuſaret qđ poſſet
fieri ſi in oleo vel vino fieret,cū multi careant his & hæc cario
ra ſint aqua & vt cōmunis materia baptizandi inueniret̃ apud
omnes quia aqua inuenit̃ apud omnes qđ non contingit in alijs
liquoribus,hoc etiam quod in aqua debeat fieri baptiſmus,ſi-
gnificauit aqua quę de latere Chriſti,emanauit,quæ fuit ſignū
iſtius ſacramenti,ſicut ſanguis alterius ſacramēti ſignū fuit hîc
adde qđ dicam.j̃.e.nunquā.¶ In.j.glo.ibi.ſacramentorū.adde
vt.xxxij.di.§.verū.&.c.ad hæc.extra de preſ.non bap.c.veniēs.
3 Et ibi.ablutio.† adde dicas qđ baptiſmus græcè,latinè tinctio
interpretatur,qđ ideò tinctio interpretatur quia ibi homo ſpi
ritu gratiæ in melius mutatur & longè aliud quā erat efficitur
baptizatus in nomine patris,& filij,& ſpiritus ſancti amen.Si-
cut in tribus teſtibus ſtat omne verbum,ita hoc ſacramentum
confirmat ternarius numerus diuinorū.ſ.patris,& filij,& ſpiri-
tus.ſ.vt hæc ſumuntur ex dec.Fab.Papę.c.v.& habentur.Bro.
lib.iiij.c.j.& hîc videas,qđ dixi.ſ̃.j.q.j.dedit.Et ibi,animę.adde
adhoc.ſ̃.xxxij.q.vij.licitè.Et ibi,ipſa aqua adde & hęc tria idē
ſignificant.ſ.ablutionē interius factā,vel quæ debet fieri,quod
dic vt.j̃.in glo.ſe.Et ibi,ſpiritus ſancti.adde vt.j̃.e.propriè.&
c.ſi quis præsbyter.&.c.multi.in fin.Et ibi,ſi quis.adde de hoc
dic.vt ibi no.&.j̃.e.multi.Et ibi,fuerit.adde vt.j̃.eo.c.filius.Et
ibi,poſt mortem.adde,ſed contra hoc eſt quòd Iudas baptiza-
uit,tantum ante paſſionē,& non poſt arg.j̃.e.aliud.ſ̃.j.q.j.de-
dit,ideò alij aliter dicunt,vt ſequitur.Et ibi,baptizatus.adde

tamen

tamen baptiſmus non habuit plenū effectum, niſi poſt mortē eius & reſurrectionem, adhuc non fuerat ianua paradiſi aperta arg. j.c. propriè. & c. ſe. Poteſt tamen dici ſcd'm Goſ. & reſponderi adhoc qd dicit. lo. quia tunc dedit formam baptiſmi facto & exemplo ſed poſteà dedit verbo, & præcepto cū dixit, Apoſtolis euntes &c. vt. ſ. dicitur. Et in fi. adde in hoc caſu. ſ. quando indignè hoc ſacramentum ſuſcipitur, & tunc tantum recipit ipſum ſacramentū, & non rem ſacramenti. vt. j.e. quomodo, & circa hanc materiam videas qd no. Inno. extra de bap. in principio, ibi omnino videas. ¶ In glo. ſubaudi, ibi, character.
4 adde vt hoc clarius videas, ſcire debes, † q tria ſont in baptiſmo, quorū quodlibet eſt ſacramentum, & dicitur baptiſmus. ſ. aquę ablutio exterior facta ſub forma baptizandi à Chriſto inſtituta & character quidem dominicus, qui Deo authore inſtitutus ex ipſa ablutione abluti, & abluentis ablutione. i. dū ille abluit, & iſte abluitur innaſcitur, ſeu fit vna ablutio & adhęret ei inſeparabiliter perpetuo quæ in eo remanet cum alia duo recedant. vt in. c. hic alleg. licitè, ſcd'm Hug. ¶ In glo. de adultis, ibi, ab hinc. adde de his etiam intelligitur, q. l in textu prætermittitur & qd etiam ſequitur, vſq; ibi, vel ex aqua &c. vnde ſanè intellige iſtam glo. ¶ In glo. i. fide in fi. adde ſub. ex qua quis diſcernit & intelligit quid credere debeat. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Legis appellatione quid ſignificetur.*
2 *An feſtum conceptionis debeat celebrari ſolenniter.*
3 *Status iſtius diſtinctionis, & ibi de baptiſmo quæſtiones quæ fieri poſſint.*

Per baptiſmum. Caro peccati. i. peccatum natū ex carne, vel. i. ex originale peccatum qd ex corruptione carnis procedit, in carnē. i. in anima ex carne, concupiſcentia i. originale peccatum, qd facit concupiſcere, innata, ipſi animæ H. non fit, quoad eſſentiam & pœnalitates temporales. H. & hic quære, qd dixi de pœ. di. j. ſerpēs in addit. quia inflixit &c. nam ſi. ver. habent. ſ. concupiſcentiā, mi
1 raculo, hic vide qd dixi. ſ. xxvj. q. v. nec mirum, lex, † legis appellatione ſignificatur peccatum originale, vt hic & ideò dicit lex quia ligat & ad malum cōpellit. Item ius diuinum. xxxj. di. in cœna. j. q. vij. ſi quis omnem. Item ius humanū. inſti. de iur. natu. § lex eſt. ff. de leg. l. j. & ſ. x. di. lege Item conſuetudo. ſ. j. q. j. c. ventum. xxij. q. v. ſi quis conuictus legi mētis. i. rationi, quę ideò dicitur, & eſt mentis lex quia eam dirigat & ligat ad bonum, hę duę leges ſibi adinuicē ſemper repugnant. H. non fit, ſub. ſed remanet in baptiſmo quoad eſſentiam & temporales pœnalitates ſed euacuatur quoad pœnam ęternam. arg. j. e. nō ex quo. ſ. e. di. ij iteratur. xv. q. j. ſi concupiſcentia. H. & quaſi, ſic. xxiij. q. vj. vides. l. diſt. ferrum. & eſt iſtud. q. no. improprietatis, quia re vera quod factum eſt &c. ff. de cap. & poſtli. reuer. in bello § factæ. & in authen. de equal. do. § j. lo. def. ¶ In. j. glo. ibi, temporalis. adde de pœni. diſt. j. ſicut primi. ¶ In gl. imò etiam in fine. adde hic & videas qd legitur. & no. j. e. diſt. non ex quo. ¶ In glo. vt in litera in fi. adde. ſ. e. diſt. iij. c. j. ¶ In glo. ar. quod ibi, aboletur. adde ar. contra. xxvj. diſt. de iudæ. in fi. vbi de hoc.
2 Guid. † Vtrum autem feſtum conceptionis debeat ſolenniter celebrari, de quo hic no. per glo. ſcripſi plenè in. c. conquæſtus. extra de fer. de peccato autem originali, aliqua hic videas per
3 Guido. † Quia autem iſtud. c. & diſtinctio tota tractat principaliter de ſacramento baptiſmi, quærā hic de aliquibus ad materiam iſtam pertinentibus, & me expediam remiſſiue. Et primo in quo conſiſtit ſacramentum baptiſmi, & ſi quis baptizetur in flumine quę aqua baptiſmalis dici debet. Et nunquid exiſtens in vtero ante natiuitatem ipſius baptizari poſſit, vel ſanctificari, & nunqoid in vtero ſanctificati ſint baptizandi, & nūquid in baptiſmo baptizantis, & baptizati intētio requiratur, & nunquid recta debet eſſe talis intentio: ſed de his omnibus, dic vt ſcripſi extra de bapt. & eius effe. ſuper rubrica in primis ſex quæſtionibus. Item vtrum in baptizato, & in baptizante, fides catholica neceſſariò requiratur, & vtrum baptizati ab hæreticis rem ſacramenti conſequantur, & qualiter baptiſma iterari non debet: & quare ſabbata paſchæ, & pentecoſtes, ad baptizandum per eccleſiam ſpecialiter deputentur, & de cathecиſmo, exorciſmo, baptiſmo, & baptiſmatis complemento, ſcripſi vbi. ſ.. in ſeptima & octaua quæſtionibus. Item vtrum chatecиſmus debeat pręcedere baptiſmum, & an chatecиſare ſit officium ſacerdotis, & an pueri ſint chatechiſandi, ibi ſcripſi in nona quæſtione. Item vtrum exorchiſmus debeat præcedere baptiſmum, & an ſit ad ſignificādum tantum & non ad operandum effectum, ibi ſcripſi in decima quæſtione. & nunquid peccet differens baptiſmum, & quare imponitur nomen in baptiſmo, ibi ſcripſi in dictis collect. & aliàs remiſſiones, ibi vide in § Hoſt. autem Item quid ſi dicat ſacerdos baptizat te Chriſtus, vel Petrus vel ſacerdos vel baptizo te demonſtrato Petro vel baptizetur Petrus à tali, an talis ſit baptizatus, & qualiter eccleſia formam græcorum in baptizando poteſt abſq; periculo fidei tollerare, & quid ſi baptizans non dicat baptizo ſed lauo, & qd ſi obmittat pronomen, ego, vel pronomen, te, & quid ſi plures occurrunt baptizandi ſuper quos dicit baptizans ego baptizo vos in nomine &c. & ſupra omnes ſimul aquam proijcit, nunquid omnes ſunt baptizati, & quid ſi ſacerdos ex curialitate dicat baptizo vos, & vtrum hæc verba in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti poſſint mutari, dicendo in virtute vel in nominibus, & nunquid eſt idem in forma facti quod in forma verborum, vt ſi plures fiant immerſiones &c. & quid ſi baptizandus non immergitur, ſed ſolum aqua ſupra eum proijcitur, nunquid eſt baptizatus, & nunquid baptizans imprimat characterem in anima baptizati, & qualis debeat eſſe neceſſariò intentio baptizantis, & quid ſi ſarracenus cum mala fide baptizet, vt puta non credens aliquid de viribus ſacramenti: nunquid ille erit baptizatus, & nūquid fictè, aut per iocum vel deriſum recipiens baptiſmum, cenſetur baptizatus, ſcripſi extra de bap & eius effect. c. j. in primis. x. quæſtionibus, & in quæſtionibus acceſſorijs. Item nunquid ſufficit vna immerſio, & quid ſi baptizetur puer exiens de ventre matris, de quo non apparet niſi caput, & quid ſi totus puer appareat, ſed nō cōtingit eum aqua, niſi ſuper vna parte corporis, & quid ſi baptizet in nomine alterius vel baptizare non intendit vel ad malum finem tendit, & quid ſi baptizet in nomine patris vel Chriſti, & nunquid pronomen ego, vel pronomen te, ſint de ſubſtantia, & quid ſi cum aqua liqoor alius miſceatur, nunquid hoc nocet, & quid ſi credens puerum eſſe maſculum, illum baptizat, & nomen maſculi ſibi imponit, & quid ſi dicat ego te baptizo cum debeat dicere ego baptizo te, & nunquid vir & vxor poſſint ſuum puerum baptizare, ſcripſi in prædict. cap. j. in dictis collect. Item qualiter ſemel baptizatus, poteſt iterum baptizari & quis eſt miniſter proprius baptiſmi, & nunquid ad diaconum pertinet baptizare, & de quadruplici ratione quare non debet baptiſmus iterari. ſcripſi eodem titu. c. de quibus in quæſtione principali, & in quæſtionibus acceſſorijs. Item quale debet eſſe dubium propter quod, quis poteſt rebaptizari, & quid ſi pendente diſcuſſione dubij moreretur, & nunquid idem in matrimonio, vel in ordinibus, & qualiter laicus in caſu neceſſitatis valeat baptizare vel confeſſiones audire, & nunquid baptizatus mortuus & reſuſcitatus iterum debeat baptizari, & quare baptiſmus non reiteratur, & quare baptizandus primo exorcizatur, & nunquid exorcizatus ante baptiſmum liberatur totaliter à diaboli poteſtate, & nunquid chatechiſmus clericum percutiēs excommunicationem incurrit, & ſi exorciſmus obmiſſus fuerit, nunquid tenet baptiſmus, & nunquid exorciſmus fieri poteſt per acolitum, & ſuperiorē: & an qualibet die poteſt conferri baptiſmus, & quid ſi in vno magno vaſo vel litore quis baptizetur, nunquid tota aqua eſt ſacramentalis, ſcripſi de his omnibus in prædict. cap. de quibus in dictis Collec. Item qualiter baptiſmus debet conferri paruulis, & nūquid coactus, amens, vel dormiens baptiſmum, vel ordines recipiens, recipiat impreſſionem characteris, ſcripſi de his omnibus eodem titulo capitu. maiores. in ſecunda tertia & quarta quæſtionibus. Et quid de baptiſmo Ioannis, nunquid erat

eiuſdem efficaciæ,ſicut baptiſmus Chriſti & quis eſt miniſter
baptiſmi chriſti:& nunquid quilibet poteſt eſſe miniſter, &
nunquid peccat recipiens baptiſmum à non baptiſato.& nun
quid bonus angelus poteſt baptiſare,& nunquid miniſtri hu-
ius ſacramenti habent poteſtatem,quoad interiorem emunda
tionem & nunquid ſacerdos,qui in peccato mortali exiſtens
baptiſat,peccat mortaliter.& nunquid monſtruoſum debeat
baptiſari.& nunquid plures poſſunt vnum baptiſare,ſcripſi in
prædicto capitulo maiores.in octaua, & nona quæſtionibus
principalibus,& in quæſtionibus acceſſorijs. Item nunquid
virtutes conferantur in baptiſmo & quid ſi adultus virtuoſus
baptiſetur.& nunquid eſſet melius, differre baptiſmum pue-
rorum,& nunquid diſpoſitio voluntatis impedit effectum ba
ptiſmi.& character eſt cauſa immediata diſponens & quid ſit
character impreſſus in baptiſmo.& in qua parte imprimitur.
& nunquid ſanctificati egent baptiſmo,& charactere.& quan
do imprimitur character.& nunquid in ſacramento veteris
legis imprimebatur character.& nunquid in primitiua eccle-
ſia imprimebatur character.ſcripſi in prædicto capitulo maio
res.in decima & vndecima quæſtionibus.Item nunquid in ba
ptiſmo paruulorum aliqualis voluntas ſit neceſſaria. & vtrū
in baptiſmo ſit neceſſaria fides ipſius baptiſati.ſcripſi ibi in de
cima tertia,& decima quarta quæſtionibus. Item nunquid iu-
dæus vſurarius debet baptiſari: & quid ſi baptiſandus ſe im-
mergat alio baptiſante.& nunquid iudæus qui venit ad baptiſ
mum re integra,valeat pœnitere.& quare Chriſtus,à Ioanne
voluit baptiſari.& nunquid paruuli iudæorum,inuitis paren-
tibus valeant baptiſari.&quid de iudæo volente baptiſari, qui
cum pater eum teneret in carcere aquæ ſe immerſit,dicēs ego
baptiſo me in nomine patris. & cætera. ſed poſtea pœnitet.
nunquid debet compelli ad fidem,& nunquid rebaptiſatio fa-
cta propter dubium aliquid operetur.ſcripſi eodem titulo ca
pitulo debitum.in ſex quæſtionibus.Item quid ſi quis baptiſe
tur in aqua,cui vnum eſt admixtum.& quid ſi deferens ad ec
cleſiam puerum baptiſandum, videns in eo ſigna mortis, &
aquam non reperiens,ipſum proijciat in puteum,dicendo ver
ba apta in nomine patris & cætera nunquid eſt baptiſatus, &
& in cimiterio ſepeliendus.& quid ſi aqua baptiſmi ſit lutoſa
vel roſeacea aut qualitercunque tranſmutata,vel in lixiuio:
vel in balneo ſulfurneo & quæ eſt forma baptiſmi fluminis:
ſeu quæ requirantur ad illum:& quæ illum impediant: ex par
te impreſſionis characteris.aut ex parte immerſionis: vel ver
borum.aut ex parte poteſtatis:vel vnitatis ſeu intentionis ba
ptiſantis:aut baptiſati.& quid de baptiſmo flaminis. & quid
de baptiſmo ſanguinis. & quid ſi quis non velit baptiſari niſi
pecunia ſibi data ſcripſi eodem titulo capitulo vt non appo-
neres:in decima quinta quæſtionibus.Item qualiter ritus græ
corum quoad baptiſmum ab eccleſia tolleretur.& quid ſi græ-
cus baptiſans dicat in nomine parietis & tecti & fundamenti
credens per hæc inuocare virtutem trinitatis.& quid ſi dicat:
in nomine patris,& filio,& ſpiritui ſancto & quid ſi baptiſans
prædicto modo eſſet bonus clericus.& quid ſi intendebant ba
ptiſans:baptiſare: & baptiſatus:baptiſari non tamen credunt:
quòd baptiſmus conferat:niſi corporis ſanitatem . ſcripſi eo-
dem titulo capitulo vltimo in quinque quæſtionibus.Hæ om
nes quæſtiones mutuò coaleſcunt & ad vnam reduci,vt bre-
uiùs rem aperiamus,poſſunt.quę ita habet baptiſmi collatio,
forma omiſſa.an teneat,& valeat & non tenere videretur id-
que manifeſtiſſima ratione comprobari poteſt.Forma eſt quę
dat eſſe rei.l.ſi qui.400.§.quædam. ff. ad legem Falci.Omiſſa
forma corruit actus.l.tertia.§.idem ſcribit.ff. ad exhibend. &
maius eſt vitium formæ quàm materiæ ſed hęc omnia de for-
ma ſubſtantiali accipiēda ſunt· hac ſiquidem omiſſa actum cor
ruere certiſſimi iuris varijſque iuris partibus & reſponſum &
reſcriptum eſt nec poteſt per ęquipollens validari actus.Tolle
ſimile pulchrum de.l.prima.§.ſi quis.le premiet.ff.de verborū
obligationibus. Ecce verba ſunt de forma ſtipulationis non
poteſt cōtrahi ſtipulatio etiam per ęquipollens,omiſſa forma
Sed ad rem.Omiſſa ergo forma baptiſmi videretur actus bap
ptiſmi non tenere vt ex ſupraſcriptis elicere licet. Item per
quem modum quis depręhendere poteſt ſe nunquam fuiſſe ba
ptizatum,& quid ſi non deprehendit pro certo ſed dubitat,
ſcripſi de præsby.non bap.c.j.in prima quæſtione.Item vtrum
ſeu quis baptiſmus proſit paruulis,& adultis, ſcripſi de pręsb.
non bap.c.apoſtolica.in quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *Natiuitatis ſpecies quæ ſint.*
2 *An conceptio virginis Mariæ debeat celebrari.*
3 *Quænam ſit pœna mitiſſima.*

Firmiſsimè. Naturaliter.i.lege naſcendi, dicit Apo-
ſtolus.ad Ephe.ij.c.cæteri.ſ. gentiles.H.
firmiſſimè.ij.pars.baptiſmi, vel aliquo ſupplente vicem eius.
ī.e.di.baptiſmi vicem Io.deſ.peccati damnationem.i.origina
le peccatum pro quo ſunt digni damnatione, perpetua. Hug.
¶ In glo.i.à natiuitate in vtero.adde vt hoc melius intelligas,
1 †ſcias ꝙ duæ ſunt natiuitates.ſ.in vtero,alia ab vtero,in vtero
naſci eſt in vtero animam infundi corpori ex vtero eſt naſci,
ex vtero in lucem prodire:vnde beata virgo, & Ioannes Bapti
ſta,& Hiere.cum orignali peccato nati fuerūt in vtero,& hoc
vult dicere litera ſequens,in principio ibi omnem hominē &c.
2 †Vnde conceptio beatæ Mariæ non debet celebrari: ſed nati-
uitas ex vtero bene celebratur,& ſancti Ioannis, quia in vtero
ſanctificati & eis fuit dimiſſum originale peccatum , ſcdm.H.
Et in fine.adde vel dic natura.i.naturali, & inſeparabili,vitio.
ſ.originalis peccati,qđ ab homine ſeparari non poteſt ſicut na
turalia ab homine non ſeparantur. ¶ In glo.i.pœnæ æternæ.
adde vel dic.i.originali peccato,pro quo debetur,ira. i. pœna
æterna. ¶ In glo.vel ſacramentum in fin.adde ad idem.xv.q.j.
firmiſſime. ¶ In gl.ī.e.ibi,mitiſſimam.adde.i.ideò dicitur mi-
3 tiſſima pœna,† quia pœnam materialem non patientur,ſcdm
quoſdam, ſed. H. dicit ꝙ tales cruciabūtur diuerſis pœnis aliâs
tormentis,vt hic tamen minus punientur, quàm illi qui actua
lia,addiderunt originali. Et in fi.adde idem dicit Aug.ꝙ meli⁹
eſt ſic eſſe, quā non eſſe quidam ſic exponūt ſempiterno igne.
i.perpetua morte.xxx.q.j. ad limina.Guido. Sciendum autem
ꝙ iſte canō in principio induci ſolet,quòd beata Maria mater
Dei fuit in peccato originali concepta: ſed alia argumenta au
thoritates & iura tam pro parte iſta , quàm pro parte aduerſa
facientia,ſcripſi plenè.in c.cōquæſtus.de ſer.in tertia quęſtio
ne.de quo etiam per gl.ī.c.proximo.vbi remiſi ad locum præ
dictum.Pro declaratione verò huius.c.& omnium ſequentiū,
vſq; ad finem huius partis,ſufficiant aliæ remiſſiones, quas de
di.ī.c.per baptiſmum.

SVMMARIVM.

1 *An hodie ſit abundantior gratia & an paruulis ſola fides ſufficiat.*
2 *Quare Abrahæ data ſit circumciſio.*

Quod autem apud nos. Hîc eſt mētio de
tempore gratiæ,
aqua baptiſmatis.i.baptiſmus qui fit in aqua, apud veteres,hîc
1 fit mentio de tempore ante legē,ſola fides,parentū.† Nunquid
non abundantior eſt modò gratia quā olim:nunquid ergo,ſi
olim ſola fides parentū valebat paruulis quantū nunc baptiſ-
mus, nonne magis debet nūc valere: propterea dicunt quidā
ꝙ nec tunc , nec modo tantum ſola fides parentum valet par-
uulis,& intelligunt hanc literam.ſ.ſola fides. i. ſacrificiū aliqđ
pro paruulis in fide parentū oblatum ab ipſis parentibus & nō
à paruulis, virtus ſacrificij ,ſacti à maiorib⁹ pro ſe ipſis,virtus.i.
efficatia.Lau.Alij dicunt virtus ſacrificij.i. ſignificatū ipſius ſa
crificij.ſ.fides operans per dilectionē in tēpore legis circūciſio,
& ita tam per illa ſacrificia,quā per circunciſionem delebatur
originale peccatū,ſed tamen deſcendebāt ad limbū inferni , &
2 ibi erāt ſine pœna, myſterij,† ſed videt contra de pœ.di.iij.§.cū
ergo in fi.vbi dicitur quòd circūciſio data eſt Abrahę in ſignū
iuſtitiæ non in cauſa iuſtificationis:ſed illud exaudi ſecundum
Lau.

Lauren.quo ad eum,quia inſtitutus erat , non quoad alios, & de hoc not.extra de baptiſ.maiores.iuxta prin.ver.ſicut enim ¶ In glo.hinc colligitur &c.ibi etiam videas.virtus.id eſt,propria deuotio in ſacrificio,quod fiebat , pro illis vt mundarentur ab originali,dicunt tamen pleriq; ſacrificiũ propter actualia tantum adultis fuiſſe neceſſarium,tunc & ad delendum originale ſufficere propriam fidem. B.hiſpa. pro his. hic mentio fit,de tempore legis. Abrahę.Gen.xvij.c.myſterium.i. circuncisio,quæ erat myſterium,& ſacramentum, ſcilicet baptiſmi. ¶ In prima glo.ibi,quam tunc.adde, ſcilicet tempore legis. Et ſecus eſt.ſubaudi & ideo facta eſt imitatio circuncisionis. Præterea,quia hoc eſt ſacramentum communionis,quia conuenit vtriq; ſexui. Item ne videatur Deus , aliquid in nobis creaſſe ſuperfluum,vt.xxxv.diſtin.ab exordio. Guido.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Cui primum circuncisio præcepta fuerit , & baptiſmus cuius rei ſit ſignum.*

1 **Ex quo.** Inſtituta.id eſt,præcepta abrahæ & in eo ſe in eius,id eſt,omnibus hebręis,Abrahę enim primo circuncisio præcepta eſt.Hug.ſignaculum.i. ſignum.ſignatæ rei.i.habens ſimilitudinem rei ſignatæ,ab ea,vt ſicut carne libidinis,id eſt,membrum quod eſt inſtrumentum exercendæ libidinis homo in circuncisione ſpoliatur ſic anima ſpoliatur omnibus ſordibus proprię natiuitatis,& ſubdit cuius rei ſit ſignum,ſcilicet iuſtitiæ.fidei.id eſt,iuſtitiæ quæ ex fide, id eſt,iuſtificationis,ſcilicet remiſſionis peccatorum. Hugo. iuſtitiæ. Gene.xvij.& dic,id eſt,iuſtitiæ,quæ eſt ex fide.paruulis. adultis valebat ad remiſſionem peccatorum originalium. arg.ſ.c. proxi.j.eo.diſtin.à paruulo.B.hyſpa.¶ In prima gloſſ. ibi,baptiſmus.adde,ad hoc facit,quod legitur & notatur.ſ.j q.j.c.dedit.aliâs credit ¶ Et ibi,poſt mortem adde,de hoc legitur & not.j.eo.propriè.verſi.ipſa igitur.Guido.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Iuſtitiæ gradus quot ſint.*

2 *Baptiſmi fructus quis ſit.*

Per aquam. Paſcha.ideo tunc celebrari debet generalis baptiſmus.j.eo.propriè.c.venerabilis &.c.ſeq. non moritur.id eſt,non eſt dignus mori æternaliter. non omnis.verſi.ſanat.mundat animam à peccatis.gratia chriſti.ſuper quam profertur gratioſa forma , à Chriſto inſtituta cum intentione baptizandi elementum.j.q.j. detrahe. conſecratiu.id eſt,forma baptiſmi.B.deſcendat.inuiſibiliter.j.eo.c.

1 vouit.ad Ioannem. Matth.iij. & Ioan.j.c. omnem iuſtitiam. id eſt,omnem gradum iuſtitiæ,cum tres ſunt eius gradus, ſcilicet ſubdere ſe maiori,& nõ præferre ſe ęquali,ſubdere ſe ęquali,& non præferre ſe minori.ſubdere ſe minori, & præferre ſe nulli,& hunc impleuit Ieſus , ſubdendo ſe Ioanni primus omnium iuſto eſt neceſſarius.Secundus eſt abundans,in tertio eſt omnis iuſtitia. B.hyſp.in te.ver.ad baptiſmum deſ. Matth.iij. ſpiritusſanctus. Io.j c.quæritur.verſic.nunquã.aliâs,non quaſi. ¶ In glo.i.à peccato.ibi,mundari.adde,non videtur bona hæc expoſitio quãuis fuerit Hug. & hoc propter id quod ſequitur. Sed dic,ſecundum. H.à peccato originali.i.debeo liberari,à te, à pœna quæ debet mihi,& alijs pro originali peccato , de hac pœna no.ſ. e.c.ij.in gloſſ.vel dic aliter,ibi.baptizari.i.à te,qui

2 tollis peccata recipere fructũ baptiſmi.ſ.vitam ęternã. Scias tamen,quòd iſtam expoſitionem,quã ponit hîc glo.ponit expoſitor,ſuper illum locum. Matth.vnde hæc verba habentur, ſecundum iſtam expoſitionẽ ſi vera eſt,videtur quod Ioannes baptizatus.non erat ab originali peccato mundatus, ad quod dicendum eſt,quòd loquitur in perſona &c. vt ſequitur in glo.ſecundum. H.& ſic tota hæc glo plana eſt & bona.Et in fine.adde,de hoc no.xxij.q.ij.c.cum humiliatis.ibi vide.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Aqua per quã regeneratur.*

2 *Chriſtus quare voluit baptizari.*

Nunquam. Aqua baptiſmi i.aqua quæ eſt baptiſmi vel.i.baptiſmus,in aqua celebratus. poſ-

1 ſet.ſub.manente tali diſpoſitione.H tactu.dominici.vim. regeneratiuam ſuſcepit aqua,per contactum dominici corporis vt hîc dicitur ſed pleniorem cum de latere eius fluxit ſanguis, & aqua.j.eo.diſt.propriè in ſi.pleniſſimam. cum dixit euntes baptizate &c.vt hic.eo.ti.c.ſanctificata i.vis regeneratiua fuiſſet ei collata,tactum enim ſuæ mundæ carnis Chriſtus vim regeneratiuam contulit aquis .ſ. vt qui poſtea immergerentur aquis,inuocato nomine trinitatis,à peccatis mundarenť,quod nihil aliud fuit,niſi quòd tunc inſtituit baptiſmũ fieri in aqua. per aquam confertur gratia,qua regeneramur , & hæc eſt vna

2 de tribus cauſis, quare Chriſtus voluit in aqua baptizari. Et adde quod dixi.ſ.e.c.j.in glo.conſueuit quęri &c.alię aſſignantur.j.eo.ſi baptizati.c.non regenerabuntur . hanc tamen vim regeneratiuam collatam aquis tota trinitas operatur.j.eo.venit ſecundum.Hug.Guido.

Secunda pars quartæ di. de cõſe.

Non ratione. Hic incipit ſecunda pars quartæ diſtinctionis , de cõſecratione,in qua probat magiſter quòd non debet fieri baptiſmus,niſi in paſcathe, & pentecoſte. Ioã.de ſic. Et hoc ſic continuatur.ſ.de efficatia baptiſmi,& quid baptiſmus operetur perdocuit nũc verò oſtendit,quo tẽpore debet celebrari baptiſmus ſecundũ.H.

Duo tempora. In his temporibus non debet celebrari baptiſmus,ante veſperas ſabbati,cum iam incipit dies dominicus , in quo baptiſmus celebrandus eſt,& ſi ante celebretur baptiſmus male ſit:nõ tamen baptiſmus,tunc intuitu ſabbati ſed diei ſequentis , vnde notabiliter dicit litera,Paſcha,& Pentecoſten. Alij in hoc ſomniantes dicũt,quòd ſit ſabbato,quod requies interprętatur, ſed male dicunt ſecundum.H.baptizandus.i.ſolenniter.Guido.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Chriſtus verè baptizat,& de effectu baptiſmi.*

2 *Bonus angelus an poſſit baptizare.*

3 *Diabolus an poſſit baptizare.*

4 *An plures vnum,& econtra poſſint baptizare.*

Propriè. I.qualitate facti exigente,& efficacia baptiſmi quæ tunc fuit plenaria.H.I.eu.crucifixi. id eſt, ratio quare celebratur baptiſm' in die ſabbati ſancti.mortuus. id eſt,in eo tempore,quo mortuus eſt,& reſurrexit.vt. ſecũda ratio i.cum operetur reſurrectio.q d.hæc eſt vna cauſa,quare inſtitutum ſit,tunc baptiſmum celebrari , alia aſſignatur.j.ſ. quia efficacia baptiſmi ex tunc valuit. H.& dic.operetur.i. repręſentetur vita.i.reſurrectio.dicẽte apoſtolo. ad Roma.vj.c.

1 baptizati.i.vitijs purgati.H.in chriſto Ieſu.i.in forma à chriſto inſtituta vel.i.per Chriſtum,qui verè baptizat.i.interius à vitijs mundat.H.cũ ſepulti.ſicut enim ille ſepultus eſt, & ſubtractus à conſpectu hominum,ita & nos per baptiſmũ à vitijs renouemur,& ab eorũ cõſpectu ſubtrahimur.in morte vitiorum.vt poſtea exponit.ambulemus.iuxta illud, & ambulabũt de virtute in virtutem,de pœni. di.ij.dum ſanctã. complãtati. firmiter inhęrentes,per fidem. H.ſimilitudini. quæ ſimilitudo repręſentať in baptiſmo,vt.j.ſequitur.ſimul i.mox.H.erimus ſ.facti cõplantati.ſimilitudini. reſurrectionis Chriſti.i. firmiter inhærebimus ſimilitudini reſurrectionis Chriſti , vt ſicut depoſita vetuſtate pœnæ,nouus reſurrexit, ita & nos in nouitate vitę ambulemus.diſputauit.i.diſputando oſtendit,ad Ro. vj.geruntur.i.dum baptizatur. H.geſta in morte,& ſepultura, & reſurrectione eius. H.congruere.aliâs congrue, & tunc repete apparet regula.i.in regulari facto baptizandi.mors Chriſti interuenerit.i.repręſentať. H. interfectionẽ.ver. q in ipſa im-

merſione ſignificatur ipſa igitur verſiculo tertia ratio, dicens.
Matthęi vltimo. c. baptizantes nos diſcipuli, vt præmittitur.
a infra eodem prima. G. iuxta finem † ſed quæro vtrum bonus
angelus poſsit baptizare, dicunt quidam, quòd non: quia hæc
poteſtas data eſt hominibus, vt hîc, ad hoc dicebat Petrus.
quòd angelo bono non competit baptiſare, nec eccleſiam
conſecrare, vel huiuſmodi ex officio. poteſt tamen ex ſpeciali
mandato dei, ei competere, & nunquam vſurpat ſibi alienum
officium, niſi haberet ſpeciale mandatum, ideo ſi ſciatur bo-
nus angelus eſſe, non eſt poſt eum rebaptiſandum: nec etiam
eccleſia conſecranda. idem dicit Thomas & ponit exemplum
3 de conſecratione templi beati Michaëlis † itē quæro vtrum,
diabolus in ſpecie hominis, poſsit baptiſare ad hoc dicunt prę
dicti Tancreti & Petrus. quò diabolo poteſtas baptiſandi non
poteſt competere, nec ex officio, nec ex ſpeciali mandato: non
enim poteſt eſſe miniſter officiorum ſalutis. ſed punitionis, &
ſemper præſumendum eſſet, quòd hoc non faceret intentio-
ne baptiſandi, ſed decipiendi. & ideo nullo modo poteſt bapti
ſare, & ſi baptiſaret nihilominus eſſet rebaptiſandum, ſecun-
dum eos additur. ſecunda pars. & cum verſiculo. effectum. id
eſt baptiſmum hoc autem, tertia pars, apoſtolica authoritate.
actuum ſecundo conſecrauit. actuum ſecundo capitulo. hîc
4 patet, quòd vnus poteſt plures ſimul baptiſare. † ſed nunquid
plures vnum ad hoc dicebat Petrus quòd ſic, dum modo, quan
do plores vnum baptiſant, quilibet intendat totum facere, &
quando vnus plures baptiſat, intendat baptizare omnes plu-
ralitas enim miniſtrorum, aut ſuſcipientium, non pertinet
ad neceſsitatem ſacramenti, tamen propter maiorem diſtri-
ctionem iſtud fieri non debet, ſine neceſsitate magna, aliâs pec
caret ſed quibus verbis vti tunc debent dicit Thomas. quòd
cum plures baptiſant ſi dicunt, nos baptiſamus, non eſt bapti
ſat⁹. ſed quilibet dicat, ego te baptizo, baptiſatus eſt. & videtur
idem Thomas ionuere, quòd ſi vnus baptiſans dicat, nos bapti
ſamus, nihil facit. Qui autem dicit baptiſo vos, cum plures ſi-
mul baptiſaret baptiſatum eſt, ſed peccatum, niſi eſſet mag-
na neceſsitas. ſed Petrus dicit ſic, puto tamen verius, quòd ba
ptiſatum ſit. ſi dicat nos baptizamus, quia modus exprimendi
actum non eſt de ſubſtantia formę. & ideo etiam cum dicitur
ego baptiſo vos, ſeruator ſufficienter forma eccleſiæ. ſed quid
fiet quando baptiſandum eſt monſtrum natum cum duobus
capitibus, an ſcilicet baptiſari debeat, vt vnus homo, vel vt
duo? ad hoc Tancretus dicit, quòd quando monſtrum naſci-
tur, aut certum eſt duas eſſe animas rationales, aut non eſt cer
tum. eſt autem certum, ſi ſint duo capita, & duo colla, & duo
pectora, quia erunt per conſequens duo corda, in tali caſu bap
tiſandi ſunt, vt duo, & quamuis præſumatur, quòd plures poſ
ſunt ſimul baptiſari, dicendo ego baptiſo vos & cætera. tu-
tius tamen eſt eos baptiſare ſigillatim amplius non eſt dubiū,
verbi gratia, ſi non ſunt duo capita, bene diſtincta, vel duæ cer
uices bene fundatæ in eadem inita, tunc primò baptizandus
eſt vnus, deinde illo baptizato, poteſt alter dubie baptizari,
dicendo ſi non eſt baptiſatus, ego baptiſo te & cætera. dicit.
actuum ſecundo. his auditis, ideſt audita prædicatione beati
Petri. In prima gloſſa in fin. adde. ſi hoc verum eſt, quo modo
dicitur quòd Iudas baptiſmum dedit & cætera. vt ſupra pri-
ma quæſtione prima dedit, & ipſe iudas ante Chriſtum deceſ-
ſerit, vt de pœnitentia diſtinctione tertia. ſceleratior, dicunt
quidam, quòd Chriſtus formam baptiſmi dedit cum à Ioan-
ne baptiſatus eſt, ſupra eodem per aquam. & tactu corporis
ſui aquam ſanctificauit. ſupra eodem priuſquam. & ante paſ-
ſionem diſcipulis preces, vt in iuda tantum baptiſarent, cum
dictum eſt illis, in viam gentium ne abieritis, Matthæi deci-
mo. & ſeptima quæſtione prima denique & tunc iudas bapti-
ſauit in formâ à Chriſto data dicitur autem, quòd poſt reſur-
rectionem baptiſmi dedit formam, quia tunc generaliter de-
dit eam, & quantam ad omnes prius data, quantum ad iudæos
fuit. vel dici poteſt, ſecundum eos, quòd formam baptiſmi. tan
tum dedit Chriſtus exemplo, quando baptiſatus fuit. formam
verò verborum poſt reſurrectionem expreſsit in qua verò
forma verborum diſcipuli baptizarent, dicunt ſe, non recor-
dari expreſſum authoritate, vel in qua forma Chriſtus fuerit
baptizatus, tamē qui tunc, ab apoſtolis chriſti baptizabantur,
peccatorum remiſsionem conſequebantur, ſecundum eos, ad-
de de hoc tangitur. ȝ. eo. diſtin. in ſumma. ¶ In prima gloſ. ibi,
reformauit in fine. adde, reſpicit literam præd. in morte cruci
fixi &. reſurrectione ex mortuis. quam expone, vt ibi dixi. ¶ In
glo. id eſt cuiuſcunq; conditionis. adde, ſub. quorū nulla eſt dif-
ferentia, quoad ſacramenta. xxix. q. ij. §. j. & c. j. ¶ In gloſſ. id eſt
ad ſimilitudinem. ibi mors eius. adde. i. fides mortis eius. Hugo.
aliqui dicunt, in morte. i. peccatorum ablutione & mortifica-
tione. ¶ In gloſ. i. per ſimilem formam. adde. ſ. facti quod fit in
baptiſmo. Hug. ¶ In gloſſ. i. ſimilitudo facti. adde, id eſt modus
operandi, quem habet qui baptizat. ¶ In glo. i. efficacia. ibi, cū
reſurrectione. adde de hoc not. ȝ. eo. ex quo. ¶ In gloſ. ȝ. diſtin.
in fine. adde hoc vult dicere, quia ad diſcipulos loquendo om-
nes comprehendit, vt in iſto. c. hîc alleg. miramur cū ſuis con
cordan. ¶ In glo. ſed quomodo. ibi, ſuper pedem. adde. arg. con
tra. ȷ. eo. prima. verſi. toto corpore. Et in fine. adde, vbi de hoc
& not. Goffre. in ſumma, de bap. §. item quæritur quid ſi &c. &
Inno. extra de bap. debitum. Guido. De hoc autem vtrum an-
gelus poſsit baptizare, remiſſ. ȝ. eo. perlatum.

SVMMARIVM.

1 *Dies epiphaniæ habet baptiſmi priuilegium.*

Si quis autem. Hic eſt. c. ſecundum Hug. aliâs non
eſt. c. & ſic videtur Ioan. ſentire. ȝ. e.
in glo. i. efficacia verſi. ſed videtur quòd eſt aliâs glo. per ſe. ba-
1 ptizatis. ſolenniter celebrandi hoc ſcilicet † quòd dies epipha-
niæ habeat priuilegium baptiſmi. ad baptiſmum Ioannis. j. &
Matth. iij. i. ad Ioannem baptizantem, aliâs eſſet. arg. quòd Io-
annes fuit baptizatus. baptiſmi. ſcilicet Ioannis, & ſic videtur
intelligere gl. hîc poſita, vel dic. baptiſmi. id eſt Chriſti qui in
eo non habuerunt effectum, qui habetur in alijs. pertinuiſſe. in
his qui baptizati ſunt à Ioāne, vel in chriſto, de quibus dicitur.
Ioan. j. c. non ex ſanguinibus. ſcilicet viri. vel ex voluntate. i.
concupiſcentia. Lauren. Matthę. iij. c. voluit circuncidi. Lucæ.
iij. ex muliere. Matth. v. c. apoſtolus ait. j. ad Corinth. xj. c. ad
Corinth. xj. c. ad Gala. iiij. ſoluere. Matth. v. c. finire. id eſt, ter-
minare quoad ſuperficialem, & literalem intellectū. ſicut apo-
ſtolos ad Heb. vij. xxij. ad Corinth. j. c. j. ad Thimo. j. c. docuit.
in Apoc. c. j. & vltimo. profluxerūt. Ioan. xix. c. redemptionis.
ȝ. eo. in calice. ¶ In. j. gloſ. ibi, remiſsio peccatorum. adde, nam
per illud baptiſmum corpus lauabatur exterius, non munda-
batur interius à peccato ¶ In gl. chriſtus in fine. adde, id eſt da-
tor iuſtitiæ omni credenti. Lau. ¶ In glo. id eſt, plenam in fine.
adde de hoc. ȝ. eo. propriè. Guido.

De cathecuminis. Hi qui baptizati non tantū
H. ¶ In. j. glo. in fine. adde, de
hoc etiam legitur & notatur. xviij. di. c. peruenit. in fine ibi vi-
deas. Guido.

Baptizandi. Scilicet ſolenniter, & eſt ratio, quare in
iſtis duobus diebus, vt chriſto mortuo
commoriamur, & ſepulchro conſepeliamur, & reſurgenti re-
ſurgamus: quia immerſio mortem, & interfectionem peccato
rum deſignat, & triduanam ſepulturam &c. & ab aquis eleua-
tio &c. vt ȝ. eo. propriè. in pentecoſtem verò. vt ſpiritum ſan-
ctum in baptiſmi ablutione accipere mereamur vt ibidem. ſa-
cramentum. i. feſtum. Guido.

Conſtat. Docuit quando baptiſmus debeat celebrari,
nunc quibus liceat baptizare, aliquantulum
prolixe ſequitur. Vnde hîc conſueuit eſſe talis notula, quibus
baptiſma debeat, vel poſsit miniſtrari, abhinc oſtendit, ſecun-
dum Hug. nec ipſis. verſi. quod. verſicu. permittitur. ȷ. eo. diſt.
ſanctum. & j q. j. quod quidam. xxx. q. j. ad limina. Guido. Dia
conis verò ita baptizare licere hoc textu ſcribit Gratia. ſi im-
mineat neceſsitas, & præsbyter longè abſit. Hoc idem & laicis
quod Diaconis concedit hîc textus.

Tertia pars

Tertia pars.iiij.diſt.de conſecra.

Mulier. Hîc incipit tertia pars quartę diſtinctionis,de cõſecra. in qua pobat magiſter per.xij.capitula , quòd in neceſsitate baptiſmus poteſt fieri,á quocunq;.Ioan.de ſic. niſi in neceſsitate.in neceſsitate miniſtrorum.i.clericorum.non inueniuntur.in loco,vbi vrget neceſsitas.laicos. at. defectum perſonæ legitimę,minus legitimam ſupplere.ar. iiij.q.iij.c.ſecundum.xiiij.q.ij.quanquã. acceperunt. vnde præſumptio eſt eos ſcire,qualiter dare debeãt.j.q.j.quòd quidam. Hug.Guido.

Romanus. Iudicat.id eſt,attendit. ſi ſpiritum.ſubaudi attendit.vulgatorum de iſtis etiam habetur.ſ.xxviij.diſt.c.vlti.xv.q.vlti.c.vltimo.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmus nomine Chriſti fiebat cuius nomine tres perſonæ intelliguntur.*
2 *Trinitatis opera ſunt indiuidua.*
3 *In primitiua eccleſia,ad tempus baptizabant apoſtolica.*
4 *Quare Chriſtus certam formam præſcripſerit.*

A quodam. In pagano.paganis dicitur , qui nec baptizatus eſt,nec circũciſus.H.præfecto. ſecunda pars.actibus apoſtolorum.ij.c.legitur.ſ. quòd apoſtoli baptizabãt in nomine Chriſti.exponit.in libro de ſacramentis.Ambroſius.† dicit ambroſius,cum dicitur in nomine chriſti,per vnitatem nominis impletum eſt myſteriũ, nec à chriſti baptizare ſeparatur ſpiritus,quia chriſtus baptizauit in ſpiritu,hæc authoritas,ſecundum.H.exponenda eſt ,cum dicitur baptizo te,in nomine Chriſti.per nominis. vnitatẽ.i. quia per hoc vnum nomẽ.ſ.Chriſtus.tres perſonæ.ſ. vnctus, vngens,& à quo vngitur intelliguntur,vt etiam hîc dicit gloſ. impletum eſt miniſterium.i.plenũ eſt ſacramentũ nec.Chriſti baptizante.i.annuntiatione ſpũali.quæ fit in baptiſmo Chriſti,vel quę ſignificatur per Chriſti baptiſma. ſeparatur ſpiritusſanctus.
2 † quia indiuiſibilia ſunt opera trinitatis ſ.eod. diſtin.iiij.c.vltimo.in fine.xxviij.q.j.ſic enim,q́a chriſtus baptizauit ſpiritu i.interius mundauit,in baptiſmate per ſpiritumſanctum,& q̃ ita debeant intelligi tres perſonæ,in Chriſti nomine, idẽ Ambroſius oſtendit ibi Deum,ſub.ſi Chriſtum dicas,& patrem à quo iniunctus eſt filius,& ipſum qui vnctus filium,& ſpiritum quo eſt vnctus deſignaſti. Et hoc eſt,quod vult dicere hæc litera,da quam pauci aduertũt.non illarum.qui baptizãt eius ſcilicet Chriſti qui baptizat interius,ſic.j.eod. proxi.in fine. ¶ In glo.j.eo.diſt.ibi,Grandulphus.adde,& Baz.ſecundum Goffr. Et ibi,poſterius ſit.ſic adde,item Ambroſius fuit poſterior illis,& ita minores fuerũt qui hoc dixerunt.ſ.Nicolaus,& Am-
3 broſius.† Sed ad hoc poteſt dici,ſecundum Hug.quia iſti duo. ſcilicet Nicolaus & Ambroſius reſpexerũt ad illa antiqua tempora,quando ita faciebant apoſtoli,nam olim in primitiua eccleſia inſtructu ſpiritusſancti,ad tempus eſt baptizatum in nomine Chriſti,vt nomen Chriſti dilataretur,& credendum eſt enim,q̃ apoſtolis diuinitus fuit reuelatũ,vt in nomine Chriſti baptizarent:ſicut hebræis , vt ægyptios ſpoliarent. xxxvij. diſt.§ ſed eccleſia.xiiij.q.v.dicit. Vnde dicebat ipſe Hug. quòd poſtquã,illud nomen Chriſti innotuit omnibus , ſic baptizari non licuit,nec licet,& ſi quis ita baptizauerit non eſſet baptizatus,ergo generaliter forma euãgelica tenet niſi præter eam confertur baptiſmus.ſ.eo.firmiſsime. j.eo.ſi non ſanctificatur
4 c.de arrianis.† Quare enim Chriſtus formam certam præſcripſiſſet,niſi neceſsitate quadam aſtringeremur ad illam ſeruandam.Et hanc ſententiam tenet.H.G.ſuper quatuor ſententiarum.& generaliter omnes theologi. Sed præd. gloſſ. quæ fuit Lauren.facit quia hîc Nicolaus reſpondet ad conſulta bulgarorum,& ſic ſua reſponſio continet ius commune,& generale vt extra de vo.& vo.redẽ.ex multa j.reg. ergo omnes adſtringit,extra de conſti.c.vltimo,& ſic videtur , quòd licet non debeat fieri,factũ tamen tenet,ſecundũ Lau & Ioã. pro dicto.H. & theologorũ facit expreſſe,extra de bap.c.j. vbi ſatis de hoc ſententiã.Ioan.& Lau.tenet Gof.prout not. in ſumma de bap. § item nunquid baptizatur in nomine Chriſti &c. ſed Hoſti. videtur tenere,cum alijs, prout not. in ſumma.eo.tit.§ quæ ſit eius forma.ver.quid ſi dicat &c.ibi videre poteris. Et adde qđ dicam.j.eo.ſatis oſtendimus. ibi videas.&.j.c. ſi non ſanctificatur. Et ibi.valet baptiſmus.adde idem,no.j.c.multi,ibi dicã Guido.

Si inter. Melior.j.eod.cum tantum. quando.i. quia baptiſmus datur,vt in ſacramento euchariſtiæ.ſ. eo.diſt.ij.vtrum.æquale eſt.i.eiuſdem efficacię eſt.non illorũ. i.qui baptizant.Ioan.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Quæ poteſtas ſoli Deo conceſſa ad alium non eſt transferenda.*

Baptiſmus. Item.verſi.mouerat.cum dixit hîc eſt de quo dixi vobis, quia prior me erat ,vel cum dixit hîc eſt qui batizat in ſpiritu ſancto.Lau. Ioannes.j. c.& Marc.j.c.dominum.ſ.filium Dei,nouerat.cum talia dicebat.H.quid verò.verſi.tranſituram.i.nouerat. nõ tranſituram, & ſic eſt planum,vel prius neſciunt non tranſituram.Sed in ſecunda columba dicit,non tranſituram aliquato.j.c.aliud. niſi niſi quo ad officium.Lau.poteſtatem.i.dignitatem dimittendi
1 peccata.† Sed de hoc.c.certus erat Ioannes,quòd erat transferẽda in hominem,cum ſoli Deo ſit appropriata, dicitur hîc poteſtas tituli,vel nominationis.i. dignitas contracta ex eo.q̃ nomine alicuius intitulatur baptiſmus,vt cum dicitur baptiſmus Chriſti.Sed hæc dignitas transferenda ad hominem non erat,vt dicatur baptiſmus Chriſti,Petri,Pauli baptiſmus , ne tot crederentur eſſe baptiſmata,quot eſſent miniſtri , & ideo hanc dignitatẽ chriſtus ſibi ſoli retinuit:imo nec potuit eam, in alios transferre.j.eod.nemo.Ideo etiam tenent theologi,& hoc propter rationem ſequentem,& hoc probatur.j.c. aliud: quia neminẽ potuit facere dominũ,vt ipſe erat , ſecũdũ Laur. vel i.dignitatem,vt tanta eſſet virtus,in baptiſmo chriſti data,in forma , ſed quanta ſi datum fuerit in forma dominica.i. euangelica hoc neſciuit Ioan. antequã vidiſſet columbam deſcendentem ſuper chriſtum,& manentem , ſecundum Lau. Itẽ ver.qui plantat.j ad Corinth.iij.c.rigat baptizãdo. Item. ver. magiſter meus.Matth.xxiij c.dicit.Mar.j.c. Ioã.j. columbam. i.ſpiritumſanctum in ſpecie columbæ ſignificatuo. ¶ In gloſ. dum tamen ibi,quid agat.adde de hoc etiam legitur & not.ſ. j.q.j dedit.ibi vide Guido.

Cum baptizat. Paleæ.Mathei.xxvj.c. ¶ In.j. glo. in fine.adde xj.q.iij.nolite.

Si quid apud illos. Aliâs incipit, hi qui, aliâs ſi trinitatis.i.nominando patrem & filiũ,& ſpiritumſanctum.Sic in nomine patris & filij, & ſpiritusſancti.H.& hoc etiã minuit.c.ſeq.ſ.eo.in prin.anulletur.i.inefficax reputetur.myſterium.i.fides.& ſi.verſ.ſi verò. ſecunda pars.& hic.ver.¶ In glo.confirmatoriam in fine. adde, quod legitur & not.j.eo ibi de quibus. ¶ In gloſ. ſed quid ibi, colleratus.adde quod de hoc legitur, & no.xxvj.q.vj.qui recedunt in fine,

Quanuis. In prima gloſ.ibi, decedere. adde,vt.xxxij.§ verum.c.ad hoc.

Si re vera. Sui verò.ſecunda pars.trinitatis.ſ.explicite. in nomine patris, & filij & ſpiritusſancti. B. ſic.ſ.eo.hi qui euangelica.Matth.c.vltimo ¶ In.j.gloſ. in fine. adde quod dic,vt legitur & not.eo.placuit.de infantibus.

Quarta pars quartæ diſt. de cõſe.

SVMMARIVM.

1 *In ſacramento intentionem requiri,& omni bono opere.*

SOlent etiam. Hic incipit .iiij. pars, quartæ diſtinctióis de conſecratione. Ioan.de fic.& verú.ver. ſi tamen verſi.repetit ſecundam quæſtionem, & ſupponit tertiam. H.in ea eſt.congregatio hæreticorum. H.an iocans. tertia quæſtio. verumtamen. ſecunda pars. non præcedentibus meritis. q.d.ſine eorũ præiudicio,qui merè per bona opera,ſiue merita præcedẽt.dum ea.ſ.in ea ſcripta ſuperius,ſecundum.H.vel ea.i.iſta,ſecundum Pet.&.H.conſecratum.i.in forma euangelica collatum.accœpiſſet. Matth. vltimo.c.fidem j.ad Corin.xiij.c.nihil ſum.quoad regnum cœlorum optinendum , non quoad extremi iudicij tollerabilius iudicium ſubeundum,de pœni.diſt.iij.c.vltimo. H.ſicut.verſi. dictum eſt.à Ioan. & hoc.Ioan.ij.c.de pœni.diſt.iiij.ſi ex bono vbi autem.ver. ¶ In gloſ.hanc tertiam.ibi,non eſt baptizatus.
1 adde hoc probat. Aug.qui dicit,† quòd intentio requiritur ad omne ſacramentum,& ſine intentione ſaciendi nihil ſit in ſacramento. Et in fine,adde idem dicit Goffr. in ſũma de bap.§. item quid ſi is &c & quòd iotentio baptizantis exigatur clare videtur:ait enim Ambroſius , affectus tuus operi tuo nomen imponit,& intẽtio digna opus,intentio ergo facit,vt opus ſit rectum,ergo in quocunq; recto opere,requiritur intentio, ergo & in baptizando,& eadem non valde attendas,quid hic facit. Sed cum facit quod intendit,ad hoc.ſ.q j.§.ecce.quando.j̃.eo.retulerunt.vbi ab eccleſia ratũ habitum eſt baptiſma propter intentionem,ergo intentio in baptizãte requiritur. Sicut dicimus in matrimonio.extra de ſpon.tua.& in conficiente eucharistiam,vt not.ſatis.H.ſ.eo.diſt.ij.in altari. Sed contra baptiſmus eſt opus Dei,non hominis.ſ.eo. à quodam.c. ſi inter. ergo in ipſo conferendo , non exigitur hominis iorentio. arg. ſ.j.q.j.dedit in fine.ibi æbrius,& Gau.& ſui ſequaces dicũt nõ eſſe neceſſariam intentionem baptiantis , in hoc ſacramento, nec in alijs ſacramentis neceſsitatis: quod dicitur,propter coniugium,quod eſt promiſsionis ſacramentum , in quo contrahendo intentio exigitur neceſſario. Sed Hug.ſequens.P.Ion.& Pet.mao.& Ro.dicit,quòd in hoc ſacramento,& in alijs,ſicut forma eſt ſeruanda,ita intentio illud vel illa celebrandi eſt attendenda,aliâs quomodo affinitates ſpirituales contraherentur:niſi intentio baptizantis intercederet. Non obſt. quod dicitur,quòd hoc ſacramentum eſt opus ſolius Dei, nam debet intelligi.i.ſolus Deus,per illud peccata dimittit. Non obſt.d.c.dedit.quod intellige,vt ibi not.de hoc etiam ibi dixi, ſecundum.H.ergo ſecundum hoc.in hac quæſtione Auguſt. ſic debet dici baptiſma,quod iocoſe,& minure traditur cõfertur verũ baptiſma eſt,ſi adſit intentio daodi. Si autem non adſit non eſt baptiſma,ſecundum.H.quod dic,vt plene oo. Innoc. extra de bap.c.j.Guid. Qualiter autem intentio baptizãtis,ſit neceſſaria,de quo.ſ.tetigi.ſupra remiſi.eo.di.per baptiſmum.

Quinta pars.iiij.di.de conſecra.

OStenditur. Hic incipit .v. pars quarte diſtinc. de conſecra. in quo enim.ſ.in ſacramentis.ſentiunt.j̃.eo. non in nobis.xxiij q.iiij.quid faciet.in quo .ſ. vnitate eccleſiæ,in charitate,& huius.H.item.verſi.ordinatur.in præsbyterum,aliâs.ſi ſacramentum.ſ.ordinẽ. ex quolibet officium baptizandi.ſ.ordinem præsbyteri.non amittit. ſub & ideo ad eccleſiam rediens non reordinatur, nulli enim, &c. Item.verſi.fictus.non contrictus,nõ deuotus accedit, in eccleſia noſtra vera. La.eligãt.illi qui baptizant baptizatos in hęreſi ea conditione quia non credũt aliquem baptizari,niſi baptiſma conſequeretur effectum , quod improbat Auguſt. per eum qui ficte accedit accedit ad baptiſma in eccleſia Ioan. de fic.ſufficit ad contudendum eos effugiet.Sap.j.c.in communicationibus.i conuentibus.Ioan. ¶ In glo.i.eccleſię in fine. adde vt.xxiiij.q.j loquitur.&.xxj.diſt.quãuis,& hoc quod hîc dixit faciebãt donatiſte , & Nouatiani,qui rebaptizabãt catholicos ad eorum hæreſim tranſeuntes.xxiiij.q.iiij.quidam.ver.notitiam.ver.Donatiſte. ¶ In gloſ.iniuria ibi,ſacramenta adde & c.quod quidem.ad idẽ extra de apoſta.c.ij. Et ibi, iteratur. adde,ad hoc.l.diſt.quãuis. Et in fine.adde,quod no.lxviij. diſt.§.q ergo.&.xcv.diſt.§.ſed iſtud.& extra de ſecun.nupt. vir autem. ibi vide Guido.

Sexta pars.iiij.di. de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *In quibus intentio requiritur,in baptiſmo:*

NOn illud. Hîc incipit. vj. pars. iiij. diſtinctionis de conſecratione.
1 non ea fide.i.intẽtione. ferant.† ſicut hîc patet. hoc.c. non loquitur de baptizantibus: ſed de offerentibus eos pueros ad baptiſmum ,quorũ intentio non exigitur in collatione baptiſmi. Præterea hîc non dicitur,quòd non habeant intentionem , vt illi non baptizantur: ſed non habent intentionem,vt illi regenerantur interius nec etiam hoc verum eſt,ſi non habent talem intentionẽ principaliter. Intendunt quidam,vt baptizentur, ſed non propter efficatiam,& effectum baptiſmi principaliter. Sed propter ſanitatem corporis retinendam,vel recipiendam,non tamen illi minus baptizantur.arg.ſi.xxviij.diſt. quòd interrogaſti.xxvij.q.j.vidua quidam.ſecundum.H. Et adde,quod not.ſ.eo. ſolet. in fine,& ibi dixi. Et adde quod dixi.ſ.j.q.j. ſacerdotes. Sed & hoc poteſt dici,quòd ſi baptizans , & baptizatus nõ credat, in baptiſmo aliud conferri niſi ſanitatem:dum modo baptizare intenderet,bene eſſet baptizatus . Sed quid ſi non intenderet aliud per lotionem conferri niſi ſanitatem,& tunc idem dicetem quia baptizare intendit,licet malam credulitatem, & intentionem habeat,de viribus baptiſmi. Sed ſi non intenderet conſerre baptiſmum, ſed quandam medicinam facere contra infirmitatem,licet verba forme exprimeret,cum nõ crederet eum eſſe baptizatum:nam intentio baptizantis , & baptizati impedit ſacramentum,ſecundum Innocẽ. qui ita not.extra de bap.c.vltimo.præterea.ad hoc.j̃.q.j.dictum.Guido.

Septima pars.iiij. diſt. de conſec.

SVMMARIVM.

1 *Paradiſum eſſe duplicem.*
2 *Voluntas pro facto reputatur.*
3 *Paſsio vicem baptiſmi ſuſtinet.*
4 *An aliquis ſeipſum poſsit baptizare.*

BAbtiſmi vicem. Hic incipit ſeptima pars quartæ diſtin. de conſecra. in qua probat magiſter triplicem eſſe baptiſmum , & probat hoc per quatuor capitula. Ioan.de fic.nõ batizato.i. baptiſmo fluminis,vt hîc ſed baptizatus fuit baptiſmo flaminis de pœni.diſtin.vij.c. & vlti. in prin.&.j̃. ſequitur. dictum eſt.
1 Luce.xxiij.c.in paradiſo.† non intelligitur de euangelio paradiſo : quia ad illum nemo aſcendit ante aſcentionem Chriſti, ſed dic. in paradiſo.id eſt requie quod eſt eſſe cum Ieſu,vel dic hodie.id eſt in proximo.eris mecum &c.ſecundum Hugo.documentum.id eſt argumentum.quod etiam. verſic. quaotum. verſicu. ore autem.poſt fidem cordis, Lauren.ad ſalutem. conſequendam,id eſt,vitam æternam.inuiſibiliter.i.ſpiritualiter.
2 † quia volontas pro facto reputatur.vij.q.j.§.exterius.confiteri.j̃.eod. mater. celebrationem. id eſt , ſanctificationem. ſcil. aliâs habet.alterum. quôd paruulo eſt credere.j̃.eod. diſtinc. nihil.id eſt,per. Item.verſicu.ipſa pietas.ſcilicet ſine gratia baptiſmi,melior gratia eſt , ipſe ſcilicet baptiſmus. deſit. infanti non deſinit.ſcilicet fides,veriſsimum dicant , atque confeſsio. credere.

credere.i.moueri ad credendum.item.ver.ſin latrone. quod in
3 hoc.c.dicit Auguſt.† paſsionem ſupplere vicem baptiſmi,di-
cunt quidam Aug.retractaſſe dixit enim in quarto lib. de ba-
ptiſ.cum dicerem vicem baptiſmi poſſe habere paſsionẽ non
ſatis idoneum poſui illius latronis exemplum· quia vtrum fue
rit baptizatus incertum eſt.Sed dic cum Hug.quòd ipſe Augu
ſtinus retractauit exemplum de latrone:quia forte erat bapti-
zatus,& ideo non congruit exemplum de eo quod oſtẽdit ſci-
licet quòd cõtritio,vel paſsio ſuppleat vicem baptiſmi quan-
doq́;.inuolui.ſubaudi dicimus,vel putare debemus.non præce
pto.i.ex neceſsitate.Lauren.¶ In glo.ĩ.eod in fine. adde ibi de
eo qui charitatem non habet,vel dic ſecundum Hug. quod ibi
minus dicitur,hîc ſuppletur. ¶ In gloſſ.in epiſtola ad Roma.
4 adde.x.c.&.xj.q.iij.nolite.in fine.adde notat hîc Hug.† quòd
talis poterit ſe baptizare,& non erit rebaptizandus, exemplo
quorundam ſanctorum,qui ſeipſos baptizaſſe legitur.Sed hęc
opinio corrigitur per hanc decre.debitum. Et eſt ratio , quia
nemo à ſeipſo naſcitur.¶ In glo.ſ.xv.q.j.in fine.adde,&.c. fir-
miſsime.¶ In gloſſ.i.ſaluatur,adde vel dic id eſt ſacramentum
fidei recepit,aliâs accepit.Guido.Qualiter autem voluntas ha
betur pro facto,de quo tetigi.ſ.ſcripſi plenè de eo qui mit. in
poſſeſ.c.j & ſi quæratur,quæ ſit forma baptiſmi. Et quis defe-
ctus baptiſmum ſeu baptiſmi effectum impediat, ſcripſi extra
de bap.c.vt apponeres.poſt Hẽricum,& alias pleniores remiſ-
ſiones dedi.ſ.eo.per baptiſmum.

SVMMARIVM.

a *Genitus à quibus non debet baptizari.*

Si quicquid eſt. Iſte Iulianus dicebat , quòd tota caro hominis mundabatur,in ba
ptiſmo ab originali peccato:vt qui poſtea de ipſo genitus eſ-
ſet baptiſmo non indigeret,hoc reprobat Aug. dicturus es.i.
a pari ratione dices.conſtitutum.ſecundum hęreſim.† quę dicit
genitum ex baptizatis parentibus non debere baptiſari , ba-
ptizandus eſt partus , ante baptiſmum matris conceptus non
debere,quod eſt falſum.ĩ.eo.ſi ad matris.c.qui in maternis.di-
cturus es.irriſiuè loquitur.febres. febris eſt motus corporis,cõ
tra naturam.ff.de re iudi.quæſitum,Lau.Guido.

Sanctum eſt. Id eſt ſanctificãs.& interius hominem abluens.ſpiritusſancti.Matth.vltimo.
traditionis.aliâs traditoris.ad apoſtolos. Matth.vltimo.origi-
ne.i.doctrina & religione ſacramenti.ſ.eo.baptiſmi. Laurẽ.ſa
cramentum.baptiſmi.quòd ſi.verſic.non repugnabo.quia non
tenetur ex neceſsitate,quis credere.arg.ix.diſtin. ego ſolum re
linquendum.i.tanquã male feciſſet abijciẽdum.quiſquis.id eſt
quicunq;.¶ In gloſ.i.proueniens in fine. adde ſubaudi cum di-
xiſſet euntes baptizate &c.ſupra.eo.propric. ¶ In glo.ĩ.eo.di.
in fine.adde ſubaudi & ſecundum hunc intellectum,debet fie-
ri punctus,in hoc verbo.pœnitentiam.alij dicunt, ſed pro præ
dicto ꝓ quo &c.& tũc debet fieri punctus,ibi, acceperat enim
ille.ſ.ſacramentum baptiſmi,ſed pro peccato ,&c.vſq; ibi ſan-
ctitatem,vbi iterum punctuabis,& ſic nihil eſt contra , ſecun-
dum Ioan.de ficto.¶ In gloſſ.ſ.de pœni.ibi.§.ſed iſtud.adde,&
xxvj.q.vj.c.finali.Et in fin.adde dic melius,quòd hîc neceſsitas
excuſat,quæ legem non habet,vt.ſ.eo.diſtin.j ſicut.cum ſimi
libus.Ioan.de ſic.¶ In glo.arg.quòd ibi. nec partem.,adde,arg.
contra.iiij q.ij.ſæpe fit,ibi de hoc.¶ In glo.ibi,&c.adde quod
de hoc articulo legitur & no.ij.q.v.monomachiã.& meli⁹.xx.
diſtin.de quibus.& ibi.debet.adde de hoc.xj.q.iij.nolite time-
re,iuxta finem.

SVMMARIVM.

1 *An vicem baptiſmi,ſanguis paruulorum effuſus ſuſtineat.*
2 *Martyrii quædam ſpecies.*
3 *Nonnullis martyrium eſt purgatorium.*

Catheciminum. Id eſt in fide inſtructum , non tamen adhuc baptizatum. bo-
nis operibus. non tamen informatis charitate. non martirij.
ſub.vel fide s,vel contritio cordis , & ſic non obſt.ſ. eod. ba-
ptiſmi.melior litera eſt,martyrium ſacramentum id eſt marty
rium,quod habetur,pro ſacramento compleat.ſubaudi. quod
t deeſt.ſcilicet baptiſmum compleat.† ſed quæritur in hoc loco
ſi in paruulis martyrium,vel effuſio ſanguinis poteſt ſupplere
vicem baptiſmi,ſicut ſuppleuit in innocentibus.ſi contingeret
eos occidi pro Chriſto.ad hoc dico,quòd ampla eſt potentia
dei,& in talibus poteſt operari prout vult ſi tamen tale quid
contigerit,non credo,quin eccleſia iudicaret illos fore ſaluos,
ſine diuina reuelatione,alicui facta.nec factum Innocentium,
eſt trahendum ad conſequentiam.cum inter diuina miracula
ſit ponendum argumento.decima quarta quęſtione quinta.di
xit.& cum illi omnes eſſent circuncisi,vel ferè omnes , ſecũdũ
Hugu.qui de hoc etiam no.plenè.xv.q. prima firmiſsimè,ibi
videre poteris.ſed.Tancre.& Petrus.dicunt, quòd baptiſmus
aquæ non poteſt,ſecundum legem communem ſuppleri in par
uulis,cum non poſsint habere viſum liberi arbi.per baptiſmũ
autem ſanguinis,vt ſi pro Chriſto occiderentur ,pie creditur,
quòd ſine baptiſmo ſaluarentur.in adultis autem ſuppleri po
teſt,& per baptiſmum flaminis & pœnitẽtię & etiam ꝑ baptiſ
mum ſanguinis,& hoc intellige,ſecundum Aug.quando ſacra
mentum excludit articulos neceſsitatis,non contemptus reli
gionis.vt.ſ.eo.baptiſmi vicem baptizand⁹,hęc.litera vera eſt.
ſ.baptizandus,& dic cathecuminis baptizandus.i.dum offer-
tur,ad baptizandum aliâs baptizatus.ideſt ad baptiſmum ſu-
ſcipiendum oblatus,vel baptiſmum ſuſcepturus , vel poſtea
baptizatus confitetur .de cathecumino adulto loquitur qui
a pro ſe reſpõdere debet.ĩ.c.cum pro paruulis.H.† Martyr.dic
quòd martyr dicitur quatuor modis,vt qui pro lege dei tuẽda
moritur,vt hîc de quibus habetur .Mat.ij.item q pro veritate
vt prophetę item qui vitæ chriſti,& innocẽtes quarto & pro-
priè pro confeſsione nominis Chriſti,vt apoſtoli ille.verſi.ille
communica.ver.cum moritur.quia ſicut Chriſtus mortuus
eſt omni pœnæ,& ſemp viuit.ita martyr morit̃ õi pœnę.& ſẽ-
3 ꝑ viuit vita æterna ille ver.extĩgunt̃ † ita vt nec veſtigiũ rema
neat martyr enim poſt mortem ſtatim intrat ad gloriam, ita
vt ne que purgatorium ſentiat,ipſum enim martyrium,eſt ei
ignis purgatorius,in quo ſi quid habet criminale purgatur &
crematur,ſicut in purgatorio.vnde ipſe mortuus,ſtatim tranſ
it ad vitam, ad quod ſignificandum, beatus Stephanus vidit
cœlos apertos,& Hieruſalem quaſi paratum eſſe ſtatim ad ſe
eum recipere in cœlum.ſecundum.H.In glo.ĩ.ea.di.in fine.ad
de item contra.ſ.e.baptiſmi ſed ibi ſolue.Guido.

Octaua pars.iiij.di.de conſecra.

HI de quibus. Hic incipit viij.pars.iiij. diſt. de conſecra.Io.de.fidei.i.vtrũ
catholi,vel de qua hæreticorum ſecta,formã à chri-
ſto inſtitutam,impoſitionem man⁹.ĩ.e.ab antiqua,

Nona pars.iiij.di.de conſecrat.

QVi eſt baptizare. Hîc ĩcipit ix.ps. iiij di.de cõſec.ĩ
qua ꝓbat magiſterq malitia baptiſãtis ñ nocet
baptizato.Io.itẽ ver.baptizauit aſ nõ ẽ hîc luã
aſ leſus.dictũ eſt can.vj.electa.i. eccleſia.xxiiij.
q.j.loquitur dixi.ſ.c.baptiſmus,dictum eſt Io.j.baptiſat.i. pec
cata dimittit.Lau.proprietate.i.prærogatiua,& dignitate eo
donante.i.chriſto.q.d.licet ei donauerit.Io.de.de hoc dixi.ſ.e.
baptiſmus.arg contra.ĩ.e.quomodo in prin.ver.quia propter
& ver.& cum illi &c.item verſic.mundi.Ioan.xiij.c.verbũ.q.d,
non aquæ,ſine verbo,ſupra prima quæſtione prima detrahe,
dixit paulus primæ ad Corinthios tertio plantaui ideſt in ea
prædicatione ad fidem conuerti,rigaui ideſt plantatos,& cõ-
uerſos baptiſmo ablui. In gl.ꝙ facit,adde, ſcilicet interi⁹.ſ.e.
c.à quodã.In gl.hîc colligit̃ ibi ad paſsionem.adde.i.ante reſur

rectionem.H. Et ibi leſus,adde,ſub.item hic colligitur quòd
leſus &c.¶ In gloſſ,ſ.eo.ibi,matetiam.adde de hoc uot. ſupra
diſt.iij.c.vltimo.¶ In gl.i.propter meipſum.adde ſub. qui ſine
verbum patris,& loquor vobis & manifeſto meipſum. In glo.
vt dicam in fine.adde.j.eo.cum tantum.Guid.

Nullus. Apoſtatas.i. hæreticos. ſic & illi. ſecunda pars.
ſicut.verſi.item.verſic. ad ſpeciem. verba enim
habent & ſenſum oon tenent,& hoc non eſt propriè ſcriptu-
ras habere,vel ſcire.ff.de legi.l.ſcire leges.ſ.j.q.j.marchion.itē
verſi.expulſionem.Actu.xvj.c.¶ In gloſ.arg. quòd.ibi,matri-
monijs.adde hoc probatut extra de eo qui dux.in matri.quam
pol.ſignificaſti.

SVMMARIVM.

1 *De natura dictionis,quoniam.*
2 *Differentia inter bonum & malum.*
3 *Ante peccata ante diem iudicij remittantur.*

Quomodo. Super aquam baptiſini.ſ. baptizando,
ſuper oleum confirmando,& vngendo
ſuper euchariſtiam cōficiendo corpus Chriſti. capita eorum.
reconciliando pœnitentes.ſacramentum gratię.i. ſacramentū
ſignificans ſpiritualē gratiam.gratiam i. remiſsionem peccato
rum.colūbę.i.eccleſiæ.quibus ait Io.xx.manus.ver. quāquam.
1 i.quāuis.Lau.† Et vt hanc dictionē melius intelligas, ſcire de-
betis , quòd dictio quàm duplicata pro coniunctione aduer-
ſatiua accipitur vt quanquam,pro quāuis vt prædixi.Sed quā
ſimplex , & non duplicatum , vt dicit Papias,vbi agit & tra
ctat de cōiunctione eſt electiua coniunctio vt diues malus eſſe
quā pauper,idem ibidem eſt quā infiniti nominis accuſatiuus
vel aduerbium ſimilitudinis.ver.decentius . quàm, nunquam
compertū eſt pro vt.Item quoniā eſt coniūctio copulatiua,vt
hic Socrates eſt tam grāmaticus quā muſicus. Item eſt aduer-
bium comparandi vt Socrates eſt fortior quā Plato.Item eſt
aduerbium eligendi,vt bonū eſt confidere in domino quàm
confidere in homine,poteſt tamen teneri cōparatiue,& etiam
negatiue.i.magis quàm in homine,& nō in homine.Item quā-
doq; ponitur infinite,vel admiratiue,vt Sap.xij.c. quā bonus.
& ſuauis eſt domine , ſpiritus tuus in nobis &c. Item ponitur
quantitatiue,vt in pſalmus.Ecce quàm bonum & quam iocun
dum.&c xij.q.j.c.ij. & ſecūdum hanc ſignificationem à quam
ducitur quantus quanta quantum,ſecundum Polli.extra om-
nem culpā.i.præter hæreſim Lau. non ob aliud. ſecunda pars.
vſu.i.vtilitate.ſed conuertentibus.ver. interioris paleæ.i. ma-
lorū qui nondū ſunt præciſi.Lau.& ideo dicitur palea interior
quia eccleſia cum granis paleas cōplectitur.j.eo. eſt vnitas.Io.
de fic.dictū eſt Io.xx.c.paſtoribus eccleſiæ.cum hoc verbo iū-
ge illud.ſ.proxime.cōuertentibus oculis &c.corrigit.ſ. eluxit.
in ea.ſ.in eccleſia.quādoquidē.i.quāuis. H.lupi.i.mali intus.i.in
eccleſia.ouem.i.eccleſiam non pertinēt.illi lupi.H.cum malus.
tertia pars.tenentur.i.non dimittuntur.j.eo.eccleſię.ſed nihil.
ver.tam perniciosè.aliàs pernicioſum eſt.intereſt.i.non eſt tan
ta differentia.inter malum.i.catholicum.peiorem.i.hæreticū.
malū hi enim contrarijs qualitatibus , diſcrepant illi ſola eiuſ-
dem qualitatis in æquali participatione , ſi ergo contrarietas
beatitudinum noo ſeparat dantem,à dante ergo eiuſdē beati-
2 tudinis inequalitas ſeparabit.H.&.Io.de fic. † Dic clarius bo-
nus & malus in qualitate differunt,malus verò & peior in ma-
litia conueniunt,ſed differunt in quātitate malitiæ, & ſi qua-
litatum cōtrarietas inter dantē & non dantem,noo diſtinguit
multæ minus eius qualitatis inequalitas.nō aliud.i.alterius ef-
ficaciæ.ſ.e.ſi inter.c.illi qui.c.cū baptizat.his qui.quarta pars,
ab hinc vſq. in finē, tractat de ficte accedentibus ad baptiſmū
& dicit hoc nō aſſerendo ſed recitando quorundā falſam opi-
nionē vt liquet per.c.ſequēs.quod bene hoc determinat, ꝙ nō
ſine cauſa poſt illud adiūgitur.Io.de fic.effugiet.Sapien.j.ſ.eo.
diſt.oſtenditur. quotquot.ad Roma.vj.in Chriſto.i. in forma
Chriſti eſtis,ſub.chriſtū induiſtis.diſciplinæ.Sapiē.j.c.in euan
3 gelio.Matt.xviij.ſoluitur.q.d.† quodlibet peccatū ante extre-
mum diē cōmiſſum,vel etiā ante baptiſmū dimittitur. ei de-
inceps i.ſtatim ſuſcepto baptiſmo,præteritorū dierum.i. pec-
teritorū dierū.i.peccatorum cōmiſſorum,in prǽteritis diebus
horis & momentis ¶ In glo.ſ.di.in fine. adde dic vt not.ſ.eo.
romanus.In glo.imo.ibi,hominē.adde vt.ſ.j.q.j. vt euidenter
quod eſt contra.¶ In glo.j.q.j.in fine.adde ibi, de manu conſe
cratoria.In gl.ſ.malus in fine.adde.ſ.tradentis. inter bonū &c.
q.d.licet malus bono fideli bonū ſacramentū tradat non ideo
tameo à ſe tradente currente malitiā ſeparat. Sed quia ad deū
veraci confeſsione conuertitur,vnde ſequitur &c.illi.ſ. malo,
aliâs eſt in litera.malitia &c & tunc eſt ordo malitia tradentis
baptiſmū.non ſeparat inter bonum ſacramentum quod tradi
tur vt.ſ.j.q.j.vt euidenter.& bonum fidelem.ſ.cui non tradi-
tur,quaſi nō facit diuiſionem & ſeparationem inter hæc duo,
duo,nec impedit quominus bono fideli , bonum ſacramētum
proſit.vnde ſequitur & cum illi.ſ.bono fideli , ſecundum Lau.
¶ In glo.j.ſ.j.q.ibi,contra.adde non eſt contra. In glo.i.ab ec-
cleſia in fine.adde hoc quia per poteſtatem eccleſiæ datam re-
mittuntur peccata,licet in miniſtro non ſint merita. xxiiij.q.
j.quodcunq;.nec eſt contra.ſ.eo.j.q.j. vt euidenter. ¶ In gloſ.
ſ.xxiij.q.in fin.adde dic,vt in ſumma illius diſtinctionis. ¶ In
glo.ficut in fine.adde de hoc notatur.ſ.eo.aliquando.§.j.

Decima pars quartæ diſtinctio-nis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *De natura dictionis,tunc.*
2 *De effectu baptiſmi.*

Tunc valere. Hic incipit.x. pars. iiij.
di. de conſecratione, in
qua probatur per.x.capitula. ꝙ nō valet baptiſ
mus à quocunq; detur fictè,niſi à corde recipiē
tis recedat fictio,& incredulitas ſecundū Ioan.
1 de fic.tunc.hæc† dictio tunc,eſt aduerbium tēporis,& eſt præ
teriti temporis & futuri vt patet ſi ita dicam tunc cū ſuſcepta
dabas & cum faciā tūc vento ſecundū Pap.Et de iſta dictione
tunc habetur.ff.de condi. & demon.l.iiij.&.l.ſi is.§.ſi ita.j.eo.
ab antiqua.extra de appel.ſuper eo.ij.extra de voto.& vo. re-
2 demp.licet domi.receſſerit † hic patet quòd recedēte fictione,
baptiſmum habet ſuum effectū,habet enim immediatā diſpo
ſitionē ad gratiā.ſ. ad characterē . Sed peccata commiſſa poſt
baptiſmum delet tantum, quoad culpam & hoc per accidens,
& magis virtute pœnitentiæ. Sed peccata commiſſa ante ba-
ptiſmum,delet quo ad culpam & quo ad pœnam,ſecundū Al-
ber.T.&.P.¶ In.j.glo.in fine.adde,ſub.& corrigit, quod dici-
tur.ſ.eo.c.proximo.in fine.¶ In glo.quia tunc.ibi, habere.ad-
de quaſi tunc incipit &c.vt in glo.ſeq. & ita totam cōtinuam
ponit Hug.cuius fuit hæc gl. Et ibi,retrotrahitur.adde ad hoc
xvj.q.j.c.vltimo.vbi de hoc,& ibi dixi ibi videas. ¶ In gl.i.tria
ibi,tunc.adde iſtud totum quod ſequitur iunge cum prin.glo.
præd.vt ibi dixi.Et in fine. adde de hoc not.ſ j.q.j. ſi fuerit. in
glo.prima.

Non in vobis. Dictum eſt.ſ.à Dauid in pſalmo.li.
iiij.ibi redime in pace animā meā,
ab his qui appropinquant mihi : quia in multis inter multos
erant mecum ſub ſed non in charitate,ſine qua nihil ſunt om
nia.ſ.e.ſolet c.quomodo.vel dic.in multis.ſ. hominibus. vnde
alia litera,inter multos homines.quaſi in paleis quę multę ſunt
erant mecum non in granis quæ pauca ſunt. q.d.erant de mul-
tis vocatis,nō de paucis electis.Hug.i.in eccleſia.in qua ſumus.
illic.ſ.in hæreſi.in ſpiritu.i.in charitate. quæ eſt donum ſpiri-
tuſſancti,per quem vnimus & vnum.cuius ſ.vnitatis eccleſiæ.
¶ In glo.contradicit,ibi,per te.adde,& ita no.hic,quòd poni-
tur pars pro toto. vt decimaquarta quæſtio.v. pœnale.ſicut.
econuerſo

econuerſo.lxxvj.diſtinctione.§.non autem.¶ In gloſſ.arg.contra in fine.adde,item Ioan.de ficto.¶ In gloſſ.viuentes,in fine.adde.vt.xxxij.q.ij.ancillam.de pœni.diſtin.vij.nemo.¶ In glo.videtur in fine.adde,ad idem.xxiij.q.iiij. quid faciet.&.ſ.eod.oſtenditur.in princ.ſed contra in eo,quod legitur & not.ſ.eo.diſtin.ij.quid ſit.ibi dixi.Guido.

SVMMARIVM.

2 *De baptiſmi duobus generibus: & eius erga paruulos vtilitate.*

Ab antiqua. Patrum.dicentium. Lau. chriſmatis.ſ.eo.diſt.hi qui in fine.H.occides.ſ.j.q.j.ventum.i.accidētalis illi.ſ.arriani.H vel iſti.monocellitę.¶ In
1 glo.ſ.j.q.in fine.adde,ſupra .eo.hi qui.† Quæ autem ſacramenta ſunt neceſſaria,& quæ volūtaria,& quæ non,ſcripſi de pœ.& remiſ.c.quod in te,vbi etiam per Henricum.Et quid baptiſmus proſit paruulis,& adultis. Remiſſ.ſ.e.per baptiſmum ad no.mea in.c.apoſtolicam.de pręsbi.non bap.

Eccleſia. Paradiſo. præſens eccleſia paradiſo comparatur,quia in eccleſia eſt pax, à vitijs originalibus,& actualibus,& quia in ea eſt ſpiritualis cibus.ſ.corpus & ſanguis Chriſti,etiam delitiæ mandatorum dei:ſed & ad arbores fructiferæ ſunt in ea.ſ.ſancti prædicatores,ſecūdū.H.foris.id eſt extra eccleſiam.¶ In glo.qui interprętatur hortus.adde,paradiſus nomen græcum eſt.Et in fine,adde,vt de pœni.diſt.ij.principium.& dicitur paradiſus,parans diuini vel diuinitatis viſum,quia ibi videbimus Deum facie ad faciem.H. Guid.

Nunc. Chriſti eſt.quòd in eo Chriſtus operatur,nō homo remiſsionem peccatorū, & ideo eius dicitur non hominis,vt.ſ.eo.à quodam.

Cum tantum. Baptiſmus.j.ad Corin.ix. contemptibilem.i. malum per apoſtolum datus,quia bonitas miniſtri nō eſt de neceſsitate baptiſmi:ſed de congruentia,ad hoc.xix.diſt.ſecundū.ſ.eo.diſt.ſi inter.cum duobus.c.ibi ſeq.dictum ab apoſtolis.j.ad Corin.ix.neq;.ver.gratia.nam dominus vnicuiq; diuidit, prout vult.vt.ſ.j.q.j.c.multe.melius operatur.xxiij.q.iiij.quis nos.¶ In.j glo.ibi, valet.adde.ſ.quantum ad remiſsionem peccatorum.In glo.inuenitur,in fine.adde vt.ſ.eo.aliud.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Plenum ſacramentum quando ſit.*

Satis. Verbis euangelicis.ſ.in nomine patris & filij & ſpiritusſancti.de ſpiritusſancto. huic.c. videtur Ambr.
1 aperta fronte cōtradicere, in libro de ſpiritu.ſ.ita dicens † vbi non eſt plenū ſacramentū baptiſmi,nec principiū, nec ſpecies baptiſmi aliqua exiſtimatur,plenum autem eſt ſacramētum,ſi patrem & filium & ſpiritumſanctum fatearis.Si autem vnum neges,totum ſubrues,& ſicut ſi vnum in ſermone compręhendas.ſ.patrem & filium vel ſpiritumſanctum,fidem autem,nec patrem nec filium nec ſpiritumſanctum abneges, plenū eſt ſacramentum fidei:ita etiā patrem & filium & ſpiritumſanctū, dicas & patris & filij & ſpiritusſancti minuas poteſtatem, vacuum eſt omne myſterium.Sed hęc authoritas ſecundum.H.& Lau.ſic diſtinguitur.Prima pars refertur, ad formā baptiſmi.Secunda & vltima pars ad adultum ſuſcipientem baptiſmum,& confitētem fidem ſuam circa tres perſonas trinitatis.Eſt ergo ſenſus.vbi non eſt plenum baptiſmi ſacramentum.i.plena & recta forma verborum,per quam tradimus baptiſmi ſacramentū puta in nomine patris & filij & ſpiritusſancti, nec principium ſacramenti.ſ.baptiſmi.plenū autem.eſt ſacramentum.i.plena & recta eſt forma baptizandi.ſi patrem & filium,& ſpiritumſanctum fatearis.i.ſi ita proferas, in nomine patris & filij & ſpiritusſancti.Si vnam autem neges.i.ſi vnam perſonam ſubſtitueris.totum ſubrues.i.totum nihil erit,quo ad integritatem ſacramenti:quia non ibi erit ſacramentum baptiſmi,quod ab hinc ſequitur in ipſa authoritate refertur ad adultum ſuſcipientem baptiſma,& confitentem fidem de trinitate ſi vnam autem neges.i.ſi vnam perſonam ſubſtitueris. totum ſubrues.i.totum nihil erit,quo ad integritatē ſacramenti quia non ibi erit ſacramentum baptiſmi,quod ab hinc ſequitur in ipſa authoritate refertur ad adultum ſuſcipientē baptiſma & confitentem fidem de trinitate,& ſicut ſi vnū in ſermone comprehendas i.vnam perſonam confitearis.ſ.patrem vel filium, vel ſpiritumſanctum,fide autem , nec patrem nec filiū nec ſpiritumſanctum abneges.i.patrem & filiū & ſpiritumſanctum.ſ.fide compræhendas.plenum eſt fidei ſacramentum.i.plenum eſt baptiſma.i.effectum ſuo ſuſcipis baptiſma , ita etiam licet patrem & filium & ſpiritumſanctum dicas.i.ore confiteris ſuſcipiendo baptiſma.&.pro vel patris vel filij vel ſpiritusſancti minuas poteſtatem.i aliquem illorum,alio vel alijs credas minorem vacuum eſt omne miniſterium .i. interior baptiſmus.vel vacuum.i.ſine gratia interiori,recipis ſacramētum baptiſmi,poteſt etiam ſecundum .H.intelligi de adulto non accedente ad baptiſma,ſed confitente fidem ſuam,circa tres perſonas trinitatis,& ſimpliciter exponitur præter illud. plenum eſt fidei ſacramentum.i. plenam myſticam fidem trinitatis habet,& præter illud vacuum eſt omne miniſteriū.i.inutilis eſt omnis fides,quaſi non habens fidem & virtutem.

Sed vnitas. Eccleſiæ.quæ eſt catholicorum collectio.ſ.e.eccleſia.ſecus de illa,quæ eſt in ſanctis i ſanctorum collectio,de qua habetur.j.eo.diſ. quæris à me,& xxxij.q.iiij.recurrat.in ſi.graueris.i.bonis.paleas.i.malos.

Non eſt. Nomen Dei id eſt forma à domino inſtituta profert,inuocando,& nominādo trinitatem, ſic in nomine patris & filij & ſpiritusſancti .H. inuocatur. ad hoc.j.q.j.ſi fuerit.cum multis.c.ibi.ſequen.

Xj.pars quartæ diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Ceremoniæ quæ fiunt in baptiſmo,quid ſignificent.*
2 *De tempore cathechiſmi.*
3 *Quando ſcrutinia inceperunt.*

Siue paruuli. Hic incipit.xj. pars.iiij.diſtinctionis , de conſecra.&c.in qua probatur per.xix.c. quòd cathechiſmus debet præcedere baptiſmum. Ioan. de fic. Et ſic continuatur à quibus debeat baptiſmus celebrari perdocuit , nunc autem de præcedenti ſolennitate &c.vt dicitur hic in gloſſ. Exorciſmus græcè & latine dicitur admiratio:vnde exorcizare eſt adiuuare,vt exi ab eo immunde ſpiritus & ſimile,ſecundum.H ſic.j.eo.ſicut noſtra.abijciatur.ſic.j.e.poſtquā.&.c.ſicut noſtis.† Sed ad huius declaratio-
1 nem not. quòd ſacramenta quæ fiunt in baptiſmo , quatuor fiunt ante baptiſmum,quæ ſignificāt quatuor ſpiritualiter facienda melius in baptiſmo:nam exufflatio ſignificat maligni ſpiritus expulſionem,& boni introductionem,vt hic & in cōcordan.prædictis.Salis linitio ſignificat gratiam, & ſapiētiam j.eo.ſal coeleſtis.& à futurorum peccatorum putredine cōſeruationem.j.eo. exhunc.Saliuæ contactus circa aures , & nares ſignificat ſenſuum ſpiritualiū actionem,vt.j.e. poſtea vnctio olei in pectore,& inter ſcapulas,ſignificat legis Dñi timorē,& deuotam ſubiectionē.j.eo.deinde.&.c.prima.iuxta prin. Alia verò tria fiunt poſt baptiſmum.ſ.chriſmatio in vertice , quæ ſignificat Chriſti gratiā in mente,& cōformitatem,de hoc habetur.j.eo.poſtquā cum duobus.c. ibi ſequē. Cerei impoſitio ſignificat fidei & morum claritatem,veſtis candida, quæ ſignificat innocentiæ reſtitutionem.j.eo.poſt baptiſmū.&.c. accepiſti,hæc omnia ſit ſcripſit P.quāuis cōcordantias non poſuerit:qui.P.&.T.dixerūt,ꝙ cathechiſmus quāuis de hoc ſint plures opiniones habet effectum in corpore & anima,qa minuit poteſtatē dæmonis,ne tantū poſsit in homine,ſicut ante,ne baptiſmū,& alia impediat in homine.j. eo.dehinc.no etiā.j.ibi.P.Ioan.Sed prędicta poteſtas tollitur in baptiſmo:ſicut etiam Pharao flagellatus eſt,populo nondū de Aegypto egreſſo , &

poſtea in mari rubro totaliter, quod eſt figura baptiſmi, ſub-
uerſus eſt, ſecundum eos. ¶ In prima gloſ. in fine. adde, vt hoc
2 melius compræhendas, aliâs intelligas, † ſcias quod cathe-
ciſmi, ſcrutinia inchoātur quarta feria ternæ hebdomadę qua
dragesimæ. ſ. quæ præcedit dominicam lætare Hieruſalem, &
non celebrantur niſi ſepties, vt per hoc oſtendatur cathecumi
nos eſſe implendos ſeptiformi gratia ſpirituſſancti, in terna
hebdomada quadrageſimę fuerit bis, in quarta ter, in quīta bis
ita quòd in ſabbato ante ramos palmarum fiat vltimum, & ge
nerale ſcrutiniū. Quidam vero dicunt ſcrutinia eſſe inchoan
da in quarta feria quartæ ebdomadæ. ſ. poſt lętare Hieruſalem
& dicunt in ipſa ebdomada, ter eſſe celebranda, in ſequēti qua
ter. Sed in his celebrandis, vel inchoandis apud diuerſas eccle-
ſias, inueniatur diuerſitas, non eſt curandum: quia in vna fide,
nihil officit eccleſiæ diuerſa conſuetudo. xij. diſtio. ſic ſancta.
ī. eo. de trina. ſecundum Hug. Sed iſtis obuiat. ī. eod. non licet.
& litera. c. ī. eo. ante. xx. quia poſt illam quartam feriam, quar-
tæ ebdomadæ quagrageſimæ ſcilicet ebdomadæ medianæ, in
cuius ſabbato ordioes conferuntur, vt extra de tempo. ordi.
de eo, & cantantur ſitientes &c. de quo ſabbato habetur. lxxij.
diſtin. principali. & lxxv. diſtin. ordinationes tres, vſq; ad ba-
ptiſmum nō ſunt, niſi. xviij. dies computatis, etiam hac quarta
feria, & ſabbato ſancto, vnde illa litera dicit. ante. xx. &c. quia
per tres ebdomadas, ante baptiſmū, ſ. quartæ feriæ tertiæ eb-
domadæ quagrageſimæ, quæ ſcilicet præcedit dominicam Læ
3 tare hieruſalem, ad purgationem &c. vt ibi. † Et nota quòd
iſta ſcrutinia initium habuerunt, à veteri teſtamēto, filij enim
iſrael, reuerſi de babilonica captiuitate incertos haberunt ſa-
cerdotes, vnde eſdras & alij ſapiētes genelogias diligenter ſcru
tati ſunt, & Iudæos à gentilibus, & ſacerdotes ab alijs Iudæis
ſeparauerunt: ita & nos illorum captiuitatem, & reuerſionem
recolentes ſcrutinia ſacimus, & credentes ab incredulis ſegre-
gamus, in quibus eſt perſcrutandum, ne qua radix amaritudi-
nis, vel alicuius hæreſis inſit: vnde quilibet eorum perſequen-
tes dies, vſq; ad fidei baptiſmū, regulam audit, & ſic lactatus &
gratiam dicens in baptiſmo plena fide, ſymbolō reddens chri
ſto commoritur, reſurgit viuens, ſecundum Hugo. ¶ In glo. 1.
proijciatur ſine. adde correctiue ponitur, nam præter baptiſ-
mum nulla ſalus eſt puero. ī. eo. nulla. Guido.

SVMMARIVM.

An catechiſmus debeat baptiſmum præcedere.
2 *De patrini instructione, & Christus quid ſignificet.*
3 *Per ſputum quid denotetur.*
4 *Linio, in ſacris quid ſignificet.*

1 Ante. Cathezizandi. hic ſatis patet ſolutio eius, de † quo
quærunt theologi, ſcilicet vtrum cathecismus de-
beat præcedere baptiſmum, & eſt dicendū quòd ſic, vt hic pa-
tet. Et eſt ratio, quia cum baptiſmi ſalus, per virtutem fidei fit
merito requiruntur à baptizando ea, quæ ſunt de neceſsitate
fidei, & hæc tria ſunt. ſ. fidei ſuſceptio, fidei profeſsio fidei ob-
ſeruatio, de hac interrogatione habetur. ī. eod. prima. & ideo
propter hæc tria cathechiſmus inuentus eſt, in quo fit inſtru-
ctio de articulis fidei cōmunibus, diſtincta ad fidei ſuſceptio-
nem, fit etiam reſponſio ad fidei obſeruationē. De hac reſpon-
ſione habetur in præd. c. j. Quia vero adultus peccatū propriū
habet, & per ſe credere poteſt, requiruntur hæc ab eo de neceſ
ſitate, & per ſeipſum reſpondet. ī. eo. cum paruulis. Quia vero
paruulus, nec peccatum actuale habet, nec per ſe accedere po-
teſt, requiruntur hæc ab eo de congruitate, & per vicarium. ſ.
per paternum, quia patrinus non reſpōdet in perſona propria
ſed in perſona paruuli. ī. eo. quæris. verſ. difficilimā. ad hoc. ī.
eo cum pro paruulis. & eſt ſenſus, ſecundū Aug. cum dicit cre-
do i. præſto ſum ſacramentum fidei accipere, vel intelligitur,
ſecundū Dioniſiū, de obſeruatione fidei in futurū, & ſic vt di-
cit Tanc. pōt duplex eſſe ſenſus. corde. i. quando ad perfectam
ætatē veniam fidei conſentiā, vel credo. i. operā dabo ad hoc ꝙ
credat, & in hoc ipſe bene obligatur, & patrinus quia de illis,
ad quæ omnes tenentur, non eſt inconueniens, ſi vnus aliū obli
get. Secus autem eſt in his, ad quæ non omnes nō tenentur.
2 † Et ſi dicis, quòd ſi ſic patrinus obligatur, ad inſtruendū pue-
rum in his, quæ fidei ſunt, tunc dicitur valde periculoſum pue
rum de ſacro fonte leuari, quantum ad modernium tempus,
quia parentes pueri chriſtiani ſunt, & ſatis probabiliter poteſt
exiſtimari, quòd eum in fide nutrient, ab his in quibus conui-
uet, & fidem addiſcet. Secus autem erat in primitiua eccleſia,
vbi pueri, cum infidelibus conuerſabantur, & ideo diligen-
tior cura erat adhibenda à patrino, & ſimiliter etiam nunc, ſi
parentes pueri eſſent ſuſpecti de infidelitate, vel ſi puer inter
infideles conuerſaturus eſſet, diligentior cura adhibenda eſſe à
patrino, in his cōcordant Ala. T. & P. Sed circa hoc vide quod
legitur & not. ī. eo. nos ante omnia. & c. prima iuxta princ. ru-
dimentum. i. inſtructionem in fide. ipſe Chriſtus. Chriſtus grę
cè, latine dicitur vnctus: nam in veteri teſtamento ſacerdotes
vngebant reges. vt. ij. q. vij. § item cum Dauid, & ideo Chriſti
dicebantur, quia vncti erant vnctione temporali. oculos. vide
quod dixi. xxxij. q. v. nec ſolo. in verbo oculos. luto. lutum dici
tur per antiphraſim, quidam putant quòd non ſit mundum:
nam lotum. i. mundō, lutum ſignificat peccatorum glutinum,
3 & etiam in bono carnem Chriſti, ſecundū Papi. † ex ſputo fa-
cto. de ſputo lutum fecit Chriſtus, quia verbum caro factum
eſt, ſputum eſt verbum, quod procedit ex ore patris, tertia eſt
caro Chriſti, vnxit oculos eius. i. cathecuminum fecit, qui cre
dit verbum caro factum eſt, vnctus nondū videt, ſed mittitur
vt lauetur. i. baptiſetur. immiſſo. i. in chriſto liniuit oculos luto
ex ſputo facto, & mittitur ad aquam ſyloe, cum quis cathechi-
ſatus, id eſt verbo incarnationis inſtructus in baptiſmū fonte
lauat ad aquam ſiloe, quandoq; intelligitur doctrina Chriſti,
& mandatorum Dei. H. & ſecundum hoc intellige glo. hîc po
ſitam. Et nota quòd ſyloe eſt fons ad radices montis ſyon, qui
non iugibus aquis, ſed incertis horis ebulit, cuius aquę vt exci
perentur quaſi ſtagnum non longe, à fonte conſtructum erat:
quā collectionem modo piſcinā, modo natatoriam vocat ſcri-
4 ptura, vt legitur in hyſtoria euangelij. c. præteriēs. † liniuit. lo.
ix linio linis lini, in diuina pagina reperitur, quod eſt inunge-
re, linire eſt leuiter aliquid ſuperducere, ſecundum Pa. niſiſi
xciij. di. dominus. iuxta prin. de pœni. di. j. § hoc idem. ver. hinc
etiam leproſi. in eo. ſ. baptiſmo. H. fiat. idem etiam prius erat
obligatus, ſiue debitor, ſed poſt fortius quia ſpecialiter obliga-
tus. deinceps. i. poſt baptiſmum. Guido.

Symbolum. Reſurrectiōis. i. in ſabbato ante domi-
nicam palmarum, in quo celebratur vl
timum, & generale ſcrutiniū. ſ. ſeptimum. H. de hoc dixi. ſ̃. eo.
ſine dic, vt ibi. prædicari. i. annuntiari, & ſi adulti ſunt expone.
Hug. Guido.

Cathechiſim. Cathechiſmus. græcè latine dicitur
inſtructio, vnde cathechiſare eſt in-
ſtruere. vtriuſq; cuiuſq; eccleſiæ. hoc in multis locis fit. Sed in
primo & vltimo ſcrutinio, omnes conſueuerunt venire ad ec-
cleſiam baptiſmalem. H. Guido.

Baptizandos. Reddere. vulgariter loquiť. q. d. me-
moriter, ſine inſpectione libri dicere
ſic. ī. c. proxi. Guido.

Non liceat. Ad baptiſmum. i. ad ſcrutinium baptiſ-
mi, quod eſt quaſi inter baptiſma, & prę
paratio, qua præparantur cathecumini. H. ſymbolū. ſ̃. c. ante.
præsbytero reddant. ſic. ſ̃. c. proximo. ¶ In gloſ. tantum. adde,
ergo non incipiunt ſcrutinia, in quarta feria, poſt dominicam
qua cantatur lætare Hieruſalem. Hug. de hoc ſatis dixi. ſ̃. eod.
ſine. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quid, nomen vocatio, ſignificet.*

Baptizandi. Nomen ſuum. i. nomina ſua. H. dent. ſ.
in primo ſcrutinio ſcilicet quartæ ferię
tertiæ ebdomadæ, tali die nomina omnium baptiſandorum
ſcribuntur

ſcribuntur à clericis,† vt qui eos vocaturus eſt, ſciat quibus nominibus eos vocet, & vt ordinentur ſicut ſcripti ſunt, & vt hoc ipſo innuatur, quòd nomina eorum per baptiſma ſcribenda ſunt in libro vitæ quod autem hoc fieri debeat habes.ij.q.j. legum.ſ.ea.diſt.ij.quia paſſus.H.ſed licet ita deberet fieri hoc non tamen ſeruatur.vt etiam hic dicit gl.Gui.

Poſtquàm. Alterius, ſcilicet Chriſti. commendauit.i.ſignificauit ſe commendandum, & tranſeundum, & hoc ita expone ſi vis intelligere.c.de paruulis. & tunc dic per confeſsionem factam pro eo à patrino prioris poſſeſſoris.i.Diaboli.j.eo.poſteà.alienauit, id eſt alienandum demonſtrauit per renuntiationem factam pro eo à patrino.H. exſufflatur.i.exſufflando expellitur, id eſt in proximo expellendo ſignificatur ſic.j.c.proximo.&.c.poſteà.in fine. vbi de hoc cedat.xxxij.q.j.cum renuntiatur.Gui.

Sicut. Exſufflantur.ſ.c.proximo.exocizantur.ſ.e.ſine, vt pellatur, id eſt, ſignificatur expellendus. deceperit hominem.geñ.iij.In.j.gl.in fine. adde extra de rerum permutatione.cum vniuerſorum. Guido.

Poſteà. Reſpicit ad ea quæ dicta ſunt in pręcedenti parte.c.quæ non eſt hîc.H.corde, id eſt pectore priſtino.ſ.e.poſtquàm.In gl.j.à ſe alienandum. adde.j.e.nec quicquam.& ibi,&c.adde futurum eſt vt alienetur.Guid.

Ex hinc. Scilicet poſt prædicta ſuperiori huius.c.quæ non eſt hîc Hugutio. typicum, id eſt figuratiuum.Guido.

Sal cœleſtis. Initiantur, id eſt præinſtruuntur ad fidem, & diſcretionem, & ſapientiam ſuſcipiendam, iubemur authoritate veteris teſtamenti aliâs legis eccle.xx.ibi enim præcipiebatur, quòd nullum ſacrificium fieret ſine ſale per quod ſignificatur quòd in omnibus noſtris operibus, quæ Deo offerimus debet eſſe condimentum ſalis, ſcilicet ſapientiæ, vt Sap.j.iuſtè, & rectè, & piè fiant.H In glo.j.quòd ibi, ſignificatur.adde id eſt cœleſtem ſapientiam, quę per ſalem &c.& hoc eſt quod vult dicere gl.Guid.

Dehinc. Opus Deo.quod euaſerat iniuſtè. Hu.In.j.gl. ibi tribus diebus.adde dic vt dixi.ſ.eodē.ſiue Hugo.Guido.

Sacerdotes. Eijciunt, id eſt debilitant, & eorum poteſtatem diminuunt, vel eijciunt, id eſt eijcienda ſignificant.H.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Tactus narium, & aurium quid ſignificet.*

Poſteà. Nares.dictæ ſunt nares quòd per eas aër, vel ſpiritus manat in eis tria ſunt officia vnum ducendi ſpiritum, alterum capiendi odores, tertium purgamentum cerebri deducendi pręſunt.H.naris ad narum pertinet. aures.auris dicitur quaſi auidè rapiens, vel hauriens ſonum dicitur ab audiendo ſecundum Pap.cum ſputo.ſ.e.ante baptiſmū dixit.Marci.vij.c.H.effecta.indeclinabile eſt adaperire, vel vacuare ſecundum Pap.& eſt paſsiuum hoc verbum ſecundum
1 Hug.In.j.gl.ibi, Dei† ſignat ſapientiam, vel diuinam doctrinam, quæ fluit de ore altiſsimi ad reſpondendum ſacerdoti interroganti de articulis fidei, ſi credat illos in ſumma per hoc quòd nares, & aures ſaliua tanguntur ſignificatur, & petitur, vt doctrina, quę fluit de ore altiſsimi per aures eorum introeat eiſque ſeruare redoleat ſecundum Hug.

Propter. Non tangit, id eſt inſtitutum eſt, vt non tangat accipiant, id eſt habiles fiant ad accipiendum. In.j.glo.ibi euchariſtiæ adde ſubau.quod eſt, & dicitur minus &c.vt in glo.ſeq item ſub.hic, & propter gloriam operis, id eſt propter glorioſum &c.vt ſequitur in glo.& ibi ad audientiam.adde ſpecialis caſus eſt ibi.Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quid denotetur per pectus, aut ſcapulas.*

Deinde. In ungitur in pectore, & in ſcapulis, vt ſequitur, & ratio eſt, vt deſignetur foris fortis, & robus, ad portanda, & intelligenda diuina mandata: † quia per ſcapulas robur, & fortitudo hominis intelligitur: per pectus fides, & intelligentia Io.de fict.&.H.vngitur.ver.item.ver.Gui.

Venit. Precem, ſcilicet lętaniam, & orationes.H.ad conſecrationem fontis.H.verbis cœleſtibus id eſt forma à Chriſto inſtituta vnde ſequitur quæ Chriſti &c.i.à Chriſto inſtituta.& dic vtitur, ſcilicet poſteà immergendo, pręſentia.ver.adeſt ad conſecrationem aquæ ad faciendam remiſsionem peccatorum ad gratiæ infuſionē: ſicut enim in baptiſmo Chriſti trinitas affuit, vt pater in voce, filius in homine, ſpiritusſanctus in columba: ſic adeſt in noſtro baptiſmo.H.ſermo æternus, id eſt Dei filius, ſacerdos inuiſibilis.ſ.ea.diſtin.ij.quia corpus increduli, quibus ſigna erant neceſſaria ad credendum j.q.j.cum ſcriptura.H.ſpiritus datus. Act.ij.c.In gl.j.in ſpecie. in fine.adde de hoc.ſ.e.c.aliud.H.Guido.

Duodecima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Inuocatio nominis Chriſti quando impeditur.*
2 *An adiectio in his verbis (in nomine patris, & filij &c.) impediat baptiſmum?*

SI non ſanctificatur. Hic incipit duodecima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione &c. ſanctificatur, id eſt conſecratur, & efficitur ſacra aqua baptiſmi. H.erroris verba, id eſt errorem continentia, vel inducentia precator.i.fontes conſecrator ſcilicet qui preces ad conſecrationem lętanias, & alias orationes ad conſecrationem aquę baptiſmi pertinentes in conſecratione baptiſmi fonti dicit.P.imperitiam: quia credit eſſe bona & ſunt mala ſecundum.H.nunquid.verſi baptiſari, quaſi dicat nunquid ita.i.cur ita eſt, ſcilicet quòd non iubētur denuo &c. & legitur hæc litera interrogatiuè vſque ibi, pręcantis effectus, quaſi dicat nunquid eſt hoc ideò: quia plerunque &c.reſpondeo non: ſed quia illa cætera &c.quaſi dicat affectus.i.bonitas &c. vt hic dicit gloſſ ſecundum Io.de fict. Alij dicunt quòd incoepit reſpondere ibi: quia plerunque.& reddit duas rationes, & hic eſt melior intellectus ſecundum eos.verba euangelica. Matth. xxviij.ſcilicet baptiſo te in nomine patris, & filij, & ſpiritusſancti, ſine quibus non poteſt, id eſt non debet, vel re vera non poteſt.j.eo.in ſynodo, vel ſub.ſine quibus, vel eius nomen.i.in nomine Chriſti: ſed hæc melius diſtincta ſunt.ſ.e.quæſt.quodam.H.ibi videas.tantum valent, id eſt tantæ ſunt efficaciæ.
1 †euacuentur, vt non poſsint nocere Baptiſmi effectui, ſicut inuocatio nominis Chriſti impeditur, quin dęmonium expellat quamuis à malo inuocetur, & hoc eſt quemadmodum nomine Chriſti inuocato etiam ab eo qui foris eſt, & malus.ſ.e. nullus autem.H.& ex eo quod dicit hæc litera quæcunque in prece &c.arg.quòd ſi dicatur baptiſo te in nomine patris, & filij, & ſpiritusſancti, & Diaboli baptiſmus eſt collatus ſecundum Lau ſed Gau.contra de hoc ſatis not.j.in gl.ex hoc, & ibi dicam de hoc tangitur.j.eo.in glo.probat quòd &c.Chriſti nomine.Marc.vltimo.c.& Act.xvj.c.nam vtique.verſi.hîc.i.in baptiſando.H.arbitrantes.hîc patet, quòd non loquitur de ignorantia, vel imperitia loquendi latiuè: ſed diſcernendi inter bonum, & malum.H.nec tamen.ver.pro non.H.ibi, ſunt in precibus vitioſis, & præſertim in forma euangelij. H.In glo.j.contra rectum.in fine.adde hoc etiam fuit dictum Laur. vel dictū Lauren, vel dic contra fidem, id eſt contra bonos mores, quæ ſcilicet ſapiunt hæreſim: ſed ſacerdos ſimplex, & imperitus nō ſic intelligit, imò credit ea rectum, & ſanum intellectum continere Io.de fict.& Hugo.In glo.parentes. adde vide quod dixi ij.q.v.omnibus.ver.quia quales.vbi huic eſt ſimile. & in fine. adde.j.huic verbo fidei continuare debes illud nec tamen vſque

in fine,& poſteà re ſume multi quippe &c.In glo argu . quòd
ibi,nonne,adde vbi de hoc.& ibi,ſi ad ſacras.adde,vbi de hoc,
& ibi,nõne.adde vbi de hoc.& ibi ſi ad ſacras.adde,vbi de hoc
& extra de procura.conſulti.in glo.& ideò.In glo.ad hoc.c.ibi
quidam.adde vt laur.qd dicit verum illud appoſitũ ſubſequatur,
vt ſequitur,& idẽ tenet hic.H.& iſtorũ fuit hæc ſnia vſq; ibi , qd
non cõcedo &c.& ibi,qd non cõcedo adde hoc fuit dictum Io.
a vſq; ibi:ſed pone &c.& ſecutus eſt ipſe Io.magiſtrum.P.† qui
dixit,quòd in talibus non eſt forma ſeruata aliud eſt enim di-
cere in nomine patris,& filij,& ſpiritusſancti,& aliud in nomi
ne patris,& filij,& ſpiritusſancti,& Ioannis,& diaboli,& ſigni
ficatur aliud & hoc eſt quod tangit glo.ſed Hug.diſtinguit an
adiectio fit in principio,an in fine,& tunc vtrobiq; eſt baptiſ-
mus:nam talia baptiſma non impediunt:ſed per verba euange
lica omnia talia euacuantur,quantum ad baptiſma arg.ad hoc
ſ.eo.non illud.&.c.ſatis.ſecus ſi aliquid formæ interponatur:
quia tunc mutatur,& corrumpitur forma ſecundũ.H.& hoc
eſt quod.ſ.tetigit.ſ.ſed Goff.& Hoſtiẽ.tenent ſententiam Io.
dicentis,quòd nihil debet iniungi in forma,& ſi aliquid adda-
tur non eſt baptiſmus quod dic vt not.Hoſtien.in ſumma . de
baptiſmo.§.quæ ſit.ver.quid ſit.ver. quid ſit.cum ſequentibus.
ibi ſatis tractat de tota materia huius gloſſæ.& ibi falſum eſſe.
adde intellige ergo quod hic dicitur per.c.j.eo.retulerunt ſe-
cundum Io.de ſict.Guid.

Decimatertia pars quartæ diſtin ctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Vota neceſsitatis quæ ſunt? & in baptiſmo ad quæ non obligemur.*
2 *An baptiſando voueamur.*
3 *Interrogatio abrenuntiationis,quare fiat in baptiſmo.*
4 *Trinitatis opera indiuiſibilia.*
5 *Qualiter forma baptiſandi poſt reſurrectionem ſit data.*
6 *Reſponſio in baptiſmo facta an obliget,& quis obligetur.*

PRima igitur. Hic incipit.xiij . pars
.iiij.diſtinctionis de cõ
ſecrat.tradidimus.in cathechiſmo , & exorciſ
mo.ſanctificatum,aliàs ſanctificationis,nũc va
rò.ver.de interioribus.i.profundiorib',vel vi-
cinioribus baptiſmo:quia vbi circa baptiſma,
vel in ipſo baptiſmo fiunt.H.certiſsima cautione dicit Rai.&
1 Goff.† quòd vota neceſsitatis dicuntur illa,quæ implẽda ſunt
omnis homo neceſſario tenetur,ſiue voueat ea , ſiue non , vt
abrenuntiare Diabolo,& o'bus pompis eius tenere fidem ca-
tholicam.ſeruare decalogum,& breuiter omnia illa,ſine qui-
bus non eſt ſalus,& ad hoc obligat ſe quilibet in baptiſmo,vn-
de quotieſcunq; poſteà peccat mortaliter,eſt tranſgreſſor hu-
ius voti ergo tenetur agere pœnitentiam de illo peccato , &
prætereà pro tranſgreſsione:ſed dic,quòd non eſt ſibi imponẽ-
da pœnitentia,tanquàm pro diuerſis mortalibus:ſed tanquàm
pro vno ex circunſtantia tranſgreſsionis aggrauato ſecũdum
Rai.ad hoc facit quod notatur.xxvij.q.j.virginibus ſacris.vn-
de dicunt.T.&.B.qd vnuſquiſq; nouit in baptiſmo articulos
fidei:quia illud votum,ante baptiſmum eſt neceſsitatis,& hoc
2 ipſi not.extra de voto.c.j. † Alij dicunt,quòd nec in baptiſmo
nec in pœnitentia emittitur votum: quia in illis magis eſt ab-
renuntiatio vitæ præteritæ malę,& profeſsio fidei,quàm ali-
qua obligatio reſpectu futuri:vnde in pœnitentia non eſt exi
gendum ſacramentum,nec in caſibus expreſsis ad hoc extra
de coha.clericorum.clericos.nec votum de non recidiuandò,
vel promiſsio:ſed ſufficit habere propoſitum de cauẽdo à pec
cato in poſterum.Alij diſtinxerunt inter votum primæ neceſ
ſitatis qd emittitur in baptiſmo ſecundum eos,& votum ſecũ
dæ neceſsitatis qd emittitur in pœnitentia & ſecundum iſtorũ
opinionem loquimur Rai.ſ.Item quia dictum eſt.ſ.de tranſ-
greſsione videtur indicendum de tranſgreſsione voti ſecundũ
Rai.ſ.ſed quod ſecundi dicunt quòd illud eſt propter tranſ-
greſsionem ſuſcepti ſacramenti:quia in eodem genere delicti
plus peccat fidelis,quàm infidelis,& qui poſt pœnitentiam re-
cidiuauit,quàm qui non pœnituit cæteris paribus , omnibus
pompis,per Diabolum,& pompas eius,& intelliguntur mor-
talia peccata,vnde hic dicitur omnibus pompis Diaboli , &
pro.i.omnibus &c.in quibus,& de quibus generatur,vnde de
mortalibus tantum non de venialibus intelligitur : nam pro-
pter venialia,non fit quis ſeruus Diaboli , vt etiam deterior
3 ſecundum Hugo.† & nota quòd huiuſmodi interrogatio de abre-
nuntiatione,& fide,licet ſit prælibata in ſcrutinio tamen repe
titur in ſancto ſabbato:quia aliqui abſfuerunt,vel quia aliqui
per negligentiam quod acceperant amiſerunt.& dicit Hug.q
propter repetitionem abrenuntiationem,& confeſsionis titu-
latur in ſacramentario in ſabbato paſchæ ad reddentes reddũt
enim quod in ſcrutinio acceperunt fornicationi,id eſt pecca-
to mortali in hoc.ver.toto corpore,maximè.j.c.nec quanquã
de hoc legitur,& notatur.ſ.c.propriè in fine.reſpondiſtis,ſigil
latur de ſpiritu ſancto.i.operationem,& authoritate ſpiritus-
4 ſancti.H.& ſecundum hoc natus eſt etiam de ſe , † nam opera
trinitatis indiuiſibilia ſunt.ſ.ea.di.iij c.vlt.ſed attribuitur hoc
potius ſpiritusſancto quia ex benignitate ſola facta eſt illa in-
carnatio Lau.H.& Io.de ſict.ſic.ſ.ea.diſt.ij.c. vtrum.c.omnia.
c.quæcunq;.credo dicit.H.quòd huius reſpõſio,ſcilicet credo
vel fidem peto,vel abrenuntio,quæ ſit in cathechiſmo,vel ba-
ptiſmo,& in puero,& in adulto intelligitur de ſacramento fi-
dei,& omnino quoad iſtam reſponſionem videas quod dixi.ſ.
5 eo.ante baptiſmum in priu.&.j.eo.nihil,† aſcẽderet.ecce poſt
reſurrectionem Chriſtus dedit formam baptiſandi,& ante ſi-
militer:ſed non fuit ſcriptum,vel dedit poſt generaliter ad o-
mnes gentes.ſ.eo.propriè ante non generalem niſi ad Iudæos.
eo.aliud.ſ.j.q.j.dedit.H.de hac materia not.ſ.ea.diſt . ex quo
euntes.Mar.c.vltimo.item.ver.In.j.glo. ibi , patrini,adde.j.c.
6 proximo in fine.ibi dicam.& ibi niſi intelligant.adde:† ſed vi-
detur q hoc ſit falſum,& q neuter obligetur,nec ſponſor,nec
puer.ſponſor enim non tenetur:quia nõ pro ſe:ſed pro , puero
ſit illa reſponſio,ſiue ſponſio,nec puer videtur teneri cum eo
ignorante,& non conſentiente fiat talis ſponſio:ſed poteſt dici
ſecundũ.H.q ibi ſpondetur pro paruulo:ſed ſi venerit ad ma-
iorem ætatem pompis Diaboli renuntiabit,& ſic tali impoſi-
tione paruulus pro quo ſit obligatur,& tenebitur non ſpõſor:
dũmodo adhibeat diligentiam,vt illa cautio adhibeatur quan
tum eſt.ſolicitus enim debet eſſe patrinus circa illum pro quo
ſpopondit q puer teneatur,vt hic apertè dicit Auguſt.ſed ſe-
cundũ ipſum.H.difficile eſt videre quo modo puer ex tali ſpõ
ſione tenetur,& obligetur,& ideò ſcdm eum ſecurus dicitur q
nõ obligat ex ſponſione tali:ſed tantum ex ſacramenti ſuſce-
ptione,nec eſt ibi ſponſio vt videtur quod igitur dicit litera
emiſſa certiſsima cautione &c,vel ad maiores,& adultos cathe
cuminos eſſe referendum,qui pro ſe poſſunt reſpondere,& ſe
obligare,vt volunt,vel de ſacramento baptiſmi intelligitur,&
hoc eſt emiſſa &c.ſacramẽtum baptiſmi eſtis ſuſcepturi,& ad
ipſum ſuſcipiendum eſtis inſtructi quòd quicunq; ſuſcepit ma
ximè Diabolo,& põpis eius abrenunciare tenetur ſcdm Hug.
Alij aliter videntur intelligere,vt dixi.ſ.ante baptiſmum . in
prin.ibi vide.& ibi,liberatus.adde vt.ff.de neg.geſt.ſoluendo.
ff.de ſolut.l.ſolutionem.Guido.

Xiiij.pars.iiij.diſt.de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Mutus non poteſt eſſe patrinus,& ad quæ obligetur.*

PAruuli. Hic incipit pars.xiiij.diſtinctio
nis quartæ de conſecrat . in qua
probat magiſter per ſeptem capitula quòd ſo-
lus baptiſmus ſufficit paruulis,qui aliâs nõ poſ
ſent per ſacramentum fidei Io.de ſict . reſpon-
deat:ſed

deat:ſed quid ſi non reſpondet:ſed annuat patrinus fortè nihil
1 ageret,imò neceſſe videtur quòd dicat volo, † & ſecundum
hoc mutus non poteſt baptiſare,nec puerum tenere:quia non
poteſt reſpondere,vt hæc litera vult nec filiolum ſymbolum,
& orationem dominicã docere,vel aliâs in fide docere, & in-
ſtruere ad quæ tamen patrinus fideiuſſorio nomine ſe obligat
& adſtringit,vt.j.eo.nos ante omnia,& accedit.ff de admini-
ſtra.tut.l.j.§.licentia.ſecundum Hoſt.qui ita ſcripſit in ſumma
de ſpon.ſub rubrica de matrimo.§.qualiter contrahantur.ver.
& nunquid ſi poſt nutum,vel ſignum &c.& facit ad hoc quod
not.s.c.proximo.in gl.hic ergo.in prin.Gui.

AEgrotantes. In glo.vel dies fecerit.adde,ſcilicet per alium qui eius voluntatem probauit.xxvj.q.vj.qui recedunt,&.c.ſeq.de pœni.di.j.multiplex. & ibi,per ſigna.adde ad hoc.ff.de legat.iij.nutu.extra de ſpon. cum apud.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Omnia quæ fiunt in ſacramentis non ſunt de eorum ſubſtantia.*
2 *An virtutes in baptiſmo paruulis conferantur.*
3 *Charitatis efficacia,& virtus,& an paruuli ſint digni, vita æterna.*
4 *An mulier prægnans mortua debeat aperiri,& exhumari? & de alijs quibuſdam quæſtionibus.*

Nihil eſt. ſ.in paruulis,credere.i.ſacramẽtum fidei ha
re,vel ſuſcipere velle,effectũ i.vſum ad cele-
1 britatẽ.i.ſolennitatem non ad ſubſtantiã † non enim oĩa,quæ
dicuntur,vel fiunt in celebratione ſacramentorũ ſunt de ſub-
ſtantia eorum.s.ead.diſt.ij.vtrum de ſubſtantia baptiſmi eſt
aqua,& forma euangelica.H quod dic vt legitur,& notatur.j.
q.j.detrahe.Item.ver.fidelem facit.j.vt fidelis vocetur,& dica-
tur.j.e.mater.Hug.non rem ipſam.ſ.fidem,virtutem Hug.an-
nuendo,id eſt profitendo,vel recipiendo Hug In.j.glo.ibi vir
2 tutem.adde,bene patet ex hoc.c.quòd in baptiſmo † paruulis
virtutes non conferuntur:ſed Hieronimus videtur ſentire cõ
tra,inquit enim,fides,quę fideles facit in aquis baptiſmi datur,
vel nutritur:quia non habenti aliquando confertur,& iam ha
benti,vt plenius habeatur:ergo fides in baptiſmo datur,& lo-
quitur de fide virtute.cum ergo vna virtus ſine alijs habeatur
conſtat in baptiſmo virtutes conferri ad hoc dicit Hug.quòd
pueri nullam virtutem ante annos diſcretionis habent, & ſic
in baptiſmo nulla virtus eis confertur.ad hoc facit quòd par-
uulus non credit,nec credere poteſt,nec ſperat,nec ſperare po
teſt,nec diligit,nec diligere poteſt ante annos diſcretionis: er-
go non habet fidem,vel ſpem,vel charitatem.Quod dicit Hie
ronimus,ſic intelligitur fides quæ fideles &c.i.qua quis iuſtifi
catur aliquando in aquis baptiſmi datur,id eſt,efficitur virtus
cum quis fictè accedit:ſed in ipſo baptiſmo compungitur,vel
nutritur.i.augetur quoad effectum,vnde ſubditur quòd non
habenti,id eſt ei qui prius non habebat fidem,virtutem quod
dicitur eis non imputari cum venerit ad annos diſcretionis,vel
ſi non habuit,vel ſi manebit in ſtatu innocentiæ Deus inſpira
bit ei virtutes:ſi autem permanere voluerit contemptus ille ei
imputabitur,& eum reum conſtituet ſecundum Hug. & ibi,
3 poſt mortem. adde,vt.s.e.ſolet.& ibi,datur.adde. † i.charitas
ſine qua nemo ſaluatur,& tangit breuiter ſententiam Hug.qui
dicit,quòd animæ talium ex quo ſeparantur à carne induun-
tur virtutibus,& eis conferuntur omnes virtutes: Deus nãq;
inſpirat,quæ virtutes prius non erant eis neceſſariè cum non
poſſent eis vti,& ideò non eis autem conferuntur dicit etiam
Hug.quòd iſti ſunt digni vita æterna,non per charitatem, &
& fidem:ſed per ſacramentum baptiſmi,& per quendam cha-
racterem, & quoddam ſignaculum quod adhęret inſeparabi-
liter cuiq; baptiſato & ibi,in habitu.adde ſub.nõ vſu,vel exer-
citio,& iſti ſic exponunt literam,fidelem.facit &c.vt ibi not.
& ibi bapeiſmus,ibi, fidei.adde,vt.s.ea.diſt.ij.hoc eſt in fine.
& ibi,offerentes.adde quod de iſtis offerentibus dicitur non vi
detur eſſe de ſubſtantia,vt.j.e.in baptiſante in litera rubea.

4 Gui. † Tu verò cum quæritur ſi mulier prægnans eſt ſepulta
in eccleſia an debeat exhumari,& aperiri.& vtrum abſq; inci
ſione poſsit talis in eccleſia ſepeliri.dic de his,vt ſcripſi de con
ſecratione eccleſiæ,vel altaris.c conſuluiſti.vbi etiam per Hẽ
ricum.& vtrum & quando laicus poſsit audire confeſsiones,
ſeu abſoluere à peccatis,remittit Henricus ad notata ſua. de
furtis.c.ſures.

Cum pro paruulis. Valet, ex quo enim adultus eſt,& diſcretus, & reſpondere poteſt,& non reſpondet,præſumitur fictè,& non verò animo,& puro ad baptiſmum accedere ſecundum.H.euangelium dictum.Io.ix.c.pro ſe.ſimile extra de iudi.c.paſtoralis. In glo.j.tantum.ibi præſumptionem.adde ſub.quia non præſumitur tantum valere quoad remiſsionem peccatorum In.de fict.dic vt dixi in textu.Guid.

Poſtquàm. Qui,aliâs quia rectè.verſi.ſanctæ trinitatis.j.eo.multi rectè.verſ.Ieſu Chriſti.i.in nomine patris,& filij,& ſpiritusſancti,qui in hoc nomine intelliguntur vt.s.ea.à quodam.tertia die reſurrexit.hoc non eſt myſterium trinæ immerſionis:ſed potius trinæ ab aquis eleuationis.j.eadem de trina.s.e.propriè typum,id eſt figuram. In glo.item ibi,inuocatio.adde aliàs quia pro hoc ſignatur confeſsio trinitatis,& triduana domini ſepultura.j.e.de trina. & c.ſeq.s.e.propriè.& in fine adde de hoc.s.e.c.propriè.Gui.

Si quis. A quibuſdam hereticis,& malis:ſed euntes.Mat. c.vltimo.In glo.j.ad inuocationem. adde aliâs.i. in memoriam,vel ad ſimilitudinem mortis æternæ ſecundum Ioan.de fict.Guido.

Xv.pars.iiij.diſt.de conſecra.

DEtrina. Hic incipit.xv. pars quartæ diſtinctionis de conſecra.in qua dicitur,quòd non eſt cõtra fidem,ſi ſemel immergitur puer in nomine patris,& filij,& ſpiritusſancti.propter vnionem trinitatis Io.de fict.In j.glo.in fine.adde,& dic conſuetudo,ſcilicet immergendi ſemel,vel ter dummodo in forma eccleſiæ.Guido. qualiter autem conſuetudo eccleſiæ tenenda,& ſeruanda ſit.ſcripſi extra de conſuetu.c.cum olim.vbi de hoc etiam per Henricum.

SVMMARIVM.

1 *Petrus ſubticuit formam baptiſmi.*
2 *In nominibus eiuſdem ſignificationis aliquando maior eſt vis.*

Multi ſunt. Dicente domino.Matth.c.vltimo.In gl.
1 j.in nomine Chriſti,adde † ad hoc facit:
quia Petrus Cornelium,& eos qui cum eo erant iuſsit bapti-
ſari in nomine Chriſti ſubticens formam baptiſmi à domino
traditam pro dilatione Chriſti nominis in quo nomine intel
ligitur ipſe vnctus,& pater,& ſpiritus ſanctus à quo vnctus eſt
vt hæc habentur in hiſtoria eccleſia.c.adhuc loquente de hoc
etiam legitur,& notatur.s.c à quodã,& ibi,videas, & extra
de baptiſ.c.j.in glo.& de conſecra.diſt.iiij.&c.ibi etiam videas
& in fine.adde iſta ſunt gl.Hug.qui dicit quòd hoc. c. reſpicit
ad illa tempora cum baptiſabatur illa forma in nomine Chri-
ſti.In glo.explicite nunquid.adde ſignant quidam iſtud quod
ſequitur pro glo.j.c.proximo.in verbo trinitatis,& idem Ioã.
de fict.& ibi,oſi ana.adde dicit glo.Hiero.Matth.xxj oſi,i,ſal-
ua,vel ſanctifica,an a,interiectio deprecantis,quaſi ſalua obſe-
cro in excelſis:quia angelorum eſt ſalus quorum implet nume
rum oſiana verbum eſt hebræum,& componitur ex integro,
2 & corrupto.& ibi,quod concedo. † adde Laur.tamen conce-
dit contrarium:quia fortè aliquam vim habent iſta nomina,
quam nõ habent illa,ſicut hoc verbum baptiſo,quàm hoc ver-
bum luo ſecundum Laur.cum iſta forma ſit ſtatuta,vt hîc,&
extra de bapti.c.j.ſic dicendo nihil agit cum directis verbis nõ
ſit vſus.argu.ff.de actionibus, & obligationibus.l.obligatio-
num §.placet.C.de pact.inter empt.l.ij.idem tenet Hug.dicẽs
quòd nulla dictio formæ mutari poteſt,& ſi mutatur non eſt

baptiſmus. Et ibi de baptiſ.c.j.adde hîc videas quod ibi plenè not.per Inno.

Decimaſexta pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Quis ſit Chriſtianus, & an ſufficiat mente verba concipere.*

2 *Mutus quare non poſſit baptiſare.*

IN ſancta ſynodo. Hîc incipit decimaſexta pars quartæ diſtinctionis de conſecratione &c. in qua dicitur quòd forma baptiſandi debet ſeruari & quòd qui vnam de perſonis trinitatis 1 confeſſus non fuerit, † ſiue negauerit non eſt Chriſtianus. Io.de fict. quod omnino.ver.inuocatione.hinc ſatis elicitur ſolutio quæſtionis: qua quæritur an ſufficiat verba euangelica mente concipere, & non voce proferre, & patet hîc quòd non. ad idem.j.q.j.detrahe.dic ergo, quòd neceſſe eſt vocali ſermone exprimere formam euangelicam, & idem eſt in alijs ſacra- 2 mentis, † ſecundum hoc ergo mutus baptiſare non poteſt, ſecundum Hugo.qui ita not.ſ.c.proximo.& adde quod dixi.ſ. c.paruuli.hic quoq; ſecunda pars.quòd pro certo.ver.confeſſus, ſcilicet adultus, id eſt diſcretus baptiſma ſuſcipiens, & abhinc de tali loquitur ſecundum Hugo. & ſic probat intentionem ſuam.Guid.

Detulerunt. Sed ſanctiſsimè.ver.baptiſantur: quia re vera ſunt baptiſati.ſ.eo. ſi non ſanctificatur. In glo.nam, nimis, ibi, baptiſmus.adde, vel dic, quòd facit mentionem de errore: quia ſi ita erraret quòd aliud diceret, vel intenderet facere quàm dicunt, & faciant catholici talis error impediret Ber.hiſpa.Guid Qualiter autem potius ſit conſideranda mens, quàm verba. ſcripſi de priuile.c.quanto.& de reg.iur.c.certum.li.vj.

Decimaſeptima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

VEniſti. Hîc incipit decima ſeptima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione, in qua interpretantur verba ſacerdotis, qui dicit in exorciſmo, & baptiſmo, & veſtes, & quid ſignificant. In gl.j.quod in fine. adde ad hoc facit optimè quod legitur, & notatur.iij.q.ix.teſtes. xciij. diſt.diaconi ſunt.verſi.ipſe etiam.& fuit iſta gloſſ. Lauren. & Ioan.de fict.Guido.

Accœpiſti. A præsbytero.poſt baptiſmum, vnguentum, id eſt chriſma, ſignaculũ, id eſt ſacramentum confirmationis, perfecto.j.v.diſtinct.vt ieiunij.nam datur ad robur.j.diſtinct.v.c.j.In gloſſ.id eſt Epiſcopi in fine. adde vt.j.eo.præsbyteri, &.c.ſequenti.

Decimaoctaua pars quartæ diſtinctionis de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Antiqua in baptiſando conſuetudo.*

IVdæi. Hîc incipit.xviij. pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.in qua dicitur qualiter Iudæi, & alij baptiſant, & quæ ſunt dona baptiſmi Io.de fict.ad vomitum, id eſt ad priſtinam conuerſationem iudaicam H. octo menſes:quia baptiſandi, qui ſunt adulti, quãdoq; fictè ac-

1 cedunt ad baptiſma, & præſertim Iudæi, † ideò fuit ſtatutum, vt per aliquod tempus primo examinentur, & agerent pœnitentiam de quorum examinatione, & pœnitentia.vij.c.annectit, vt etiam dicit glo.& fuit hoc ſtatutum ſpecialiter de Iudæis, ſcilicet quando ante baptiſmum examinarentur, & agerent pœnitentiam, per ſatisfactionem octo mẽſibus ſed poſteà fuit correctum, vt hîc dicit gloſſ. & hoc ſpecialiter fuit ſtatutum de Iudæis non propter ſatisfactionem peccati: ſed propter reuerentiam baptiſmi: quam Iudæi circuncifionis comparatione, & aliorum legalium ſacramentorum non adeò appretiabantur. H.de hoc etiam not.j.eo.ſine pœnitentia. quòd ſi. ver.In gl.per hoc.c.ibi, admiſſam.adde de hoc etiam no. xxxv. q.iij.de his, & habetur de hoc.ſ.e.diſt.j.Epiſcopus nullum. & ibi, conuertantur.adde de hoc arg.de pœ.di.v.falſas.

Pleriq; Reuocentur.xlv.diſt.de Iudæis.hi autem.verſic. aliàs eos, & tunc dic.i.hi.H.ſi ſecundum. verſic. In glo.& mater, ibi præſcriptione.adde ſub. punitur Iudæus, Chriſtianum circunciderit, & perpetuo.&c.vt ſequitur.& in fine.adde dic quòd Iudæis filios ſuos circuncidere licet ſi alius circuncideret, pœna caſtrantis teneretur, vt.ff.ad leg.corne.de ſicca.l.circuncidere.hîc autem cum eis mitius agitur, quàm ſupra dictum ſit: quia ad fidem cum pœna reuocantur.Gui.

Primum. Antequàm baptiſarentur, interrogetur, ſcilicet in ſabbato ſancto, Diabolu, ſcilicet domino eius quod eſt mortale peccatũ quodlibet per quod ipſe dominatur homini, vnde ſequitur, & omnibus &c.& pro.i.operibus.i.peccatis mortalibus Hugo.iuxta apoſtolum ad Ephe. iiij.veterem, id eſt vetuſtatem peccati, quæ reddit hominem vetuſtum, & corruptum: vnde ſequitur qui corrumpitur &c.

Omnis. Ab hoc.verſi.immunes.propter infirmitatem xv, q.j.firmiſsimè.H.

Agant. In actibus apoſtolorum.ij.c. domini noſtri, ſic ſ.c.à quodam.vbi de hoc.Hug.

Ne quòd pœnitentia. Cõtra.j.c. proximo. dic vt ibi not.abſtinẽtia.ſ.e.c.baptiſandi, indicta.conſilium eſt.H.& fuit hoc ſpecialiter ſtatutum de Iudæis, & ex cauſa, vt dixi.ſ.eo.c.Iudæi.& not.j.c.proximo.

SVMMARIVM.

1 *Effectus baptiſmi an ſit æqualis in omnibus.*

2 *Gemitus quid ſit, & planctus.*

Sine. Dona.i.remiſsio peccatorum, quàm præſtat in ba-
1 ptiſma.H baptiſmi.hîc † quæro vtrum effectus baptiſmi ſit æqualis in omnibus dicit.P.quòd ſic quãtum ad characteras impreſsionem, & peccatorum, & pœnarum remiſsionem ſi adulti ſunt, & non ficti.ſi quantum ad repreſsionem fomitis, & gratiæ infuſionem, ſic & æqualis eſt effectus: quia inæqualis poteſt eſſe diſpoſitiu voluntatis, & deuotionis in paruulis autem: quia eſt æqualis diſpoſitiu voluntatis etiam effectus ſecundum legem communem æqualis eſt. diſpoſitio enim non attenditur ſecundum naturalia: ſed ſecundum conatum voluntatis ex priuilegio tamen ſpeciali plus poteſt dare vni, quàm alteri.concordãt cum his Abbas, & Thu. vocatio Dei, quæ vocat ad fidem, & hucuſq; ſunt verba apoſtoli, quæ ſequũtur ſunt verba Ambroſij exponentis ſecundum Hug.quia.ver
2 ſi.gratia Dei.i.Deus gratis donans, gemitum, † gemitus dicitur ſingultus ſonitus fletus, vnde gemere, dolere, flere, propriè tamen gemitus eſt interior ſecundum Papi.vnde exponit Hu. gemitum exteriorem planctum.planctus tamen eſt vocum plãgor, plangentium vox, plango palam augor: vnde plãctus ploratus, lamentatio gemitus ſecundum Pap.vnde dic ſecundum Hugo planctum exteriorem opus exterius, fidem id eſt contritionem ſecundum Hug quod intelligo in adultis, gratis. condonai, id eſt ſine ſatisfactione exteriori.In glo.& hoc ideò, ibi dimittatur adde argu.ad hoc.ſ.eo.c.ij.in fine. vbi de hoc, & plenius.xxj.diſt.deinde in fine.& ibi dixi.& in fi.adde argumẽ. contra ſupra trigeſimaſecunda quæſtione prima quod verò. in fine. vbi de hoc, & extra de diuortijs gaudemus.in fine. ibi videas Guido.

Decimanona pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

IN cateciſmo. Hic incipit.xix. pars quartæ diſtinctionis de conſecrat. in qua probat quid iuris ſit de patrinis,& filijs ſpiritualibus. Io.de fict.& hoc ſic continua huc uſq; de perſonis baptiſandorum,& baptiſantium dixit,nunc autem ſubijcit de perſonis offerentium.i.patrinis puerorum qui offerunt pueros ad baptiſandũ ad hoc inducit.vij.capitula ſecundum Hugo.in catecıſmo.ſ.e. catecıſmum.extra de li.& cog.ſpiri.per catecıſmum,confirmatione.j.diſt.proxima.c.j.c.manus.patrinus.i.ſpiritualis pater pueri,qui vulgariter ſanctulus dicitur,fieri.i.ſufficere ſingulos pueros ſecundum Hugo.

SVMMARIVM.

1 *Quis non efficiatur patrinus.*
2 *Reſponſio patrinorum eſt de ſubſtantia compaternitatis.*

Non plures. Ad ſuſcipiendum.quid ſi vnus non tangit puerum:ſed ſimulet ſe tangere qui
baptiſatur,& reſpondet vna cum alijs,ad illas interrogationes
abrenuntias Satanæ, vis baptiſari nominans ipſum puerum
1 † cum alijs quidam reſpondent quòd non efficitur patrinus
niſi tangat puerum,vel tenendo dum baptiſatur, vel lauando
de ſacro fonte,vel tenendo ad confirmationem,licet ad omnia
cum alijs patrinis reſpondeat:ſed ex quo tenet,ſiue tangit credunt
quòd efficitur patrinus ex quo intendit eum re vera tenere,
vel tangere.& eſt ratio ſecundum eos quòd hoc eſt agere
quod agunt veri patrini:vnde compaternitas ſic contrahitur,
2 vt credunt,† quòd reſponſio patrinorum ſit de ſubſtantia rei,
quoad compaternitatem contrahendam.& adde qđ dixi.xxx.
q.iiij.quòd autem.quem vnus.idem extra lib.vj.de cog.ſpiri.
quamuis.dic vt ibi in confirmationẽ.ver.Gui.

In baptiſmate. Chriſmate,id eſt vnctione, quę fit per chriſma:nã chriſma grece &c. vt dicam.j.diſt.v.nouiſſime non poteſt,id eſt non debet de iure communi ſecundum.H.& Io.de fict.& hoc etiam innuit litera rubea tamen ſecundum hoc licet in neceſſitate de hoc tãgitur.ſ.e.d.nihil.in gl.baptiſmus.Io gl.alium.ibi,non baptiſatus.adde vt.ſ.co.Romanus. &.c.ſequenti.& ibi,nos adde vbi de hoc.Guido.

Non licet. Nec commatrem.ver.ſuſcipiendo.de fonte baptiſmi.Hug.

SVMMARIVM.

1 *Quare compaternitas prohibeatur monachis.*

Monachi. Nec oſculentur.ver. fœminas i † non acquirant ſibi commatres ſuſcipiẽdo,vel tenendo aliquem ad aliquod ſacramentũ, vt hac occaſione habeant familiaritatem cum ipſis commatribus quas ſibi taliter acquirerent,vt oſculentur eas,& hoc dedit cauſam huic prohibitioni ſecundum Hug.ſed propter illam compaternitatem, ſiue commaternitatem,quæ contrahitur baptiſando, vel aliquod ſacramentũ conferendo modica familiaritas contrahitur,vel nulla,& ideò potuiſſet illam,quam iſta commaternitas monachis prohibetur ſecundum.H.In gl.xviij.q.ij.omnes. adde dic vt ibi,& in.d.c.peruenit.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos infantis eſt pater ſpiritualis.*

Vos autem. Admonere.cum præsbyter omnes ba-
1 ptiſatos leuet de baptiſmo † omnium
pater eſt ſpiritualis,& omnes docere tenetur:ſed quia non poſſet omnibus vacare,& debita iura perſoluere:ideò curæ patrinorum commendantur,vt eos in ſymbolo,& oratione dominica,& omnibus inſtruant,& iſti patrini dicuntur fideiuſſores:quia pro pueris in catecıſmo,& baptiſmo reſpondeant,& ſpondent ſecundum Hug.& circa hoc vide quod dixi.ſ.e.ante baptiſmum.&.c.prima.iuxta prin.Gui.

Vigeſima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

OMnis. Hic incipit.xx.pars iiij.diſt.de conſecratione.Io.de fict.& hoc intellige de præsbytero eccleſiæ parochialis, & hoc ſic continua.ſupradictum eſt de efficacia baptiſmi,& offerentibus ad baptiſma:nunc verò ſubnectit de loco in quo fieri habeat baptiſmus,& dic ſecundum Lauren.omnis præsbyter,qui eſt in eccleſia baptiſmali, & hoc in neceſſitate,vel loquitur ſecundum conſuetudinem hiſpaniæ, & vbi omnes eccleſiæ ſunt baptiſmales ſecundum Lauren.ſimiliter.ver.ad pallas.ſ.e.diſt.j.altaris palla Gui.

Vigeſimaprima pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Non intelligitur iteratum quod factum eſt ignoranter.*

NOn licet fieri. Hic incipit.xxj.quartæ diſtinctionis de cõſecrat in qua probat magiſter pet.xij.capitula,ꝙ nullus debet rebaptiſari.ſi tamen de aliquo neſcitur an baptiſatus eſſet an non debet baptiſari:
1 † quia tunc non intelligitur iteratum quod neſcitur factum,
vt.ſ.e.ſolennitates.Io.de fict.& hoc ſic continua de baptiſmi celebratione perdocuit nunc autem de rebaptiſatione &c. vt hîc dicit glo.

SVMMARIVM.

1 *Catholicus magis amandus,quàm hæreticus.*
2 *Maius peccatum eſt in morte vnius animæ,quàm multorum corporũ.*

Rebaptiſare. In prima gloſſ.ibi:ſed contra videtur. adde ad hoc xxiij.q.iij.ſi habẽs.iuxta
finem.vbi de hoc.& in fine.adde hęc eſt ſententia.G.H.& Lau.
1 quorum fuit glo.iſta.vel dic ſecundum.H.† quòd catholicum
magis tenemur diligere,quàm hæreticum : vnde offendendo
eos in eodem genere delicti,vel facti maius eſt peccatum offendere
catholicum,quàm hæreticum,ſicut maius peccatum eſt
occidere catholicum Chriſtianum,quàm paganum, bonum,
quàm malum,vt.ſ.dictum eſt, & probatur in dicto.c.de his,
ibi ſaltem paganum &c.niſi diminutio coniunctionis hoc innuit
prout ibi not.H.ſed contra.xvij.ſi quis infantem.vbi dicitur
ꝙ maior pœnitentia iniungenda eſt matri,quę opprimit
filium paganum,quàm ſi opprimat Chriſtianum.dic ſecundũ
H.quòd verum eſt maius peccatum eſſe occidere Chriſtianũ,
quem magis teneor diligere,quã paganum,vt dictum eſt: ſed
de morte pagani maius damnũ contingit cũ moriatur etiam
2 in anima † & maius damnũ eſt in morte vnius animę quã mille
corporum.xxiij.q.iiij.ille.xxiij.q.iij.ſi habes & ideò ad cautelam
maior pœnitentia imponitur pro pagano,quã pro Chriſtiano
quoq;.ſ.cum puer occiditur de cuius baptiſmo in conuerſione
magis ſperaſ,quàm de cõuerſione adulti. ſi ergo vterq;
eſt adultus,qui occiditur magis peccatur in Chriſtiano,quã in
pagano,& maior pœnitentia eſt iniungenda pro Chriſtiano,
quã pro pagano,vt in.d.c.de his:ſed vterq; eſt puer : ſimiliter
plus peccatur in occiſione Chriſtiani:ſed propter maius damnum
maior pœnitentia imponitur pro pagano,quã pro Chriſtiano,vt
in.d.c.ſi quis infantem:ſed non ne eadem eſt ratio de
pagano adulto,non quia in ipſa morte potuit cõfiteri, & quia
magis ſperatur de conuerſione paruuli,quã adulti,qui iam tãto
tempore noluit conuerti ſecũdum.H.verum autem maius
peccatũ ſit occidere iuſtum,quàm iniuſtum.ſcripſi de homicidio
dignum.

De arrianis. Manus reconciliatoria.ſ.e.ab antiqua. ꝙ ſi.Io gl.ide.n dicerem.ibi,alij non.adde vt.ſ.j.q.j.§.ſed notandum.&.c.ſeq.& in fine. adde vt.j.c. placuit.Guidu.

Paruulos. in gloſſ.eos,ibi,in baptiſmo, adde ad idem ĩ.e.cum itaq; arg. contra.ĩ.c proximo. in prin.vbi loquitur in plurali.&.xxvj.q.vj is qui.vbi de hoc.& ibi,eccleſiæ adde vt.ĩ.c.proximo.in fine.& ibi dicit Bern. adde idem Lau.ad hoc facit quod not.ſ.ea.diſt.j.ſolennitates.& lxxxvj.diſt.c.tanta.& idem ſentit hic.H.& Io.de ſict.& in fine. argu.ad hoc.iij.q.ix.c.ſi.Gui.

Placuit. Hinc etiam.ij.pars, ſcilicet.iij.ſine vlla trepiditione,ſic.ſ.ea.diſt.j.ſolennitates,dedicationũ &.c.eccleſia.in fine.adde vbi de hoc,&.ĩ.c. proximo.ibi, vocat.adde in gl.Nam.ad hoc extra de fal.quoniam graui.Gui.

Cum itaq;. Conſecratum,id eſt baptiſatum.apoſtolica.ad Ephe.iiij.in iterationis, ſic.ſ.ea. diſt.j.ſolennitates.&.ĩ.c.proximo.In glo.arg.vnius.in fine.adde.&.ſ.eadem diſt.c.proximo.ſed contra in eo quod legitur, & notatur.iij.q ix.teſtes.Guid.Verum autem teſtis poſsit deponere de eo,quod vidit,vel audiuit in pupillari ætate.ſcripſi in c.cum nobis.de præſcript.in.viij.quæſtione,& in.c.j.de ſententia excommunicationis.

Si nulla. Vtrum autem, ſeu qualiter ſemel baptiſatus iterum poſsit, vel debeat baptiſari. ſcripſi de baptiſ.c.de quibus.& de hoc remiſſ.ſ.e.per baptiſmum.

Xxij.pars.iiij.diſt.de conſecrat.

SI ad matris. Hic incipit pars.xxij.quartæ diſtinctionis de conſecratione.in qua quæritur ſi baptiſetur mater grauida,vtrum filius baptiſetur in ventre.& per tria.c.probatur,quòd non Io.de ſict.

SVMMARIVM.

1 *Quis non poſsit baptiſari.*
2 *Qualiter baptiſmus debet paruulis conferri.*

Qui in maternis. Non poſſunt. nam tunc ſoli Deo nati ſunt non eccleſiæ, nec ſubijci poſſunt operationi miniſtrorum eccleſiæ ſecũdum P.ad hoc argu.op.xxxij.diſt.erubeſcant.in fine.ij.qõ.j.nomen. xxxij.q.v.c.Chriſtiana.qui natus.ex vtero.Hugo.& vide quod dixi.ſ.eod.firmiſsimè.non poteſt. ſacramento viſibilis aquæ
1 † quaſi dicat qui non eſt natus ex vtero,id eſt à materno vtero ſeparatus non poteſt renaſci viſibili aqua baptiſmi ſecundum Hug.ad idem diſt.v.baptiſari.vbi idem ſentit Laur.& ibi dixi
2 de hoc habetur.ſ.c.proximo.in glo.j.in fine † qui ſceleratè. ſecunda pars.Guido.Qualiter autem paruulis debeat baptiſmus conferri.ſcripſi in.c.maiores.de baptiſ.& remiſſ. ſ. eod. per baptiſmum.& vtrum cum de conſcientia alicuius quæritur debeat ſibi credi.ſcripſi poſt Henricum.de ſententia excõmunicationis.c.ſi verò aliquis.

Si qua mulier. Propterea,qualis ratio eſt hæc, vel dic quòd intelligitur de adultis,vel referatur ad id quod præmittitur,quando voluerit &c.voluntas ſuſcipientis baptiſma.H.

Xxiij.pars.iiij.diſt.de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Quid iuris de eo,qui rebaptiſatus eſt.*
2 *Ætas quem excuſat,& de excuſatione?*
3 *Quæ ſit pœna eorum qui reiterarunt baptiſma.*

QVi bis. Hic incipit.xxiij.pars quartæ diſt. de conſecra.in qua quæritur quid
1 iuris ſit de rebaptiſatis.† & eſt ſciendum quòd qui ſcienter rebaptiſatus eſt in perpetuum irregularis eſt,ſi autem ignoranter diſpenſatur cum eo, & ex cauſa.Io.de ſict.ſecundo caſu.j.q.vij.qui in qualibet.qui autem.ſecunda pars,quadrageſimas quolibet anno ſecundum B.hiſpa i.ſingulis annis,vſq; ad ſeptennium hoc meliùs determinatur.xxij.q.v.c.j.ſecundum.H.ſi pro vitio verſi ſi pro.ver. In.j.glo.ibi excuſat.adde hæc ſententia videtur confirmari per id quod not.l.diſt.confirmandum. in fine.de hoc etiam not. j.di.v.dictum.& ibi,culpa ſua.adde hæc ſententia fuit Hugo. Et in fine.adde qualiter enim eſſet ſecus in baptiſatis ignoranter,quàm in baptiſatis in inſantia,vt in prædicto.c.placuit.cũ & illi ignorantes dicantur,& dormiens pupillo,& furioſo comparetur.ff.de acqui.poſſ.l.j.§.j.ſecundum Io.de ſict.& ideò dic, quòd hoc.c.loquitur de magno rigore, vel vt ſupra dictum eſt per glo.vnde qui ignoranter ſunt rebaptiſati ſicut fit interdum de illis infantibus,vel coacti abſolute.l.diſt.præsbyteros. poſſunt promoueri ſecundum quoſdam de iure ſecundũ alios, quod tutius eſt de diſpenſatione Epiſcopi, vt in prædicto.c. placuit.de vtriſq; habes.ĩ.c.proximo.& quod dicitur de rebaptiſato intelligas de reordinato,& de reconfirmato.arg.lxviij. diſt.c.j.&.ĩ.di.v.dictum.ſecundum Rai.Goff.& Hoſt.qui ita not.io ſummis ſuis,de ſacra.ite.& videas quod legitur,& no-
2 tatur extra de apoſta.c.ij.vbi quærit Goff.† quem ibi non excuſat ætas,vt aliâs.ff.de iur.& fact.igno.l.j.C.eo.ti.l.ij.reſpõdeo illud locum habet in ignorantia iuris ciuilis quòd dicit decret.de ignorantia circa articulos fidei,vbi nec ætas,nec ruſticitas excuſatur ſicut ignorantia iuris naturalis. C. de in ius vo.venia.in his idem iudiciũ eſt decipere,& decipi poſſe.xvj. q.j.ſi cupis.ſecundum Goff & adde,& videas quod dixi.lj.diſt. c.vltimo.& quod plenè notat Inno.extra de tempo.ordinã.ex
3 tenore.Gui.† Quæ autem ſit pœna iterantium baptiſma, dic vt ſcripſi de bapt.& eius.effectu.c.ex literarum.

SVMMARIVM.

1 *In quibus minor poteſt peccare, & de pœna illius peccati.*

Eos. lacturam.i.iniuriam patiendo ſic rebaptiſari Laurẽ. non modo.i.tantum.nec cathecuminorum.argumẽ. quòd cathecumini poſſunt excommunicari ad hoc.xj.qõ iij.§. euidenter.quod verum eſt ſecundum Laur.qui no.hîc quòd ſi cathecuminus percuſsit clericum incidit in canonem ſententiæ latæ:non tamen eodem modo vt alius baptiſatus ſecundum Lau.ſ.laica.ſ.vt excommunicent,ſicut laici, non ſicut clerici, ſic.l.diſt.ſi Epiſcopus.de clericis.ſecunda pars,puellis.i.monialibus. H.ſecularib⁹.i.laicis,ſcilicet adultis.H.pueris tertia pars.
1 nec eorum.Ber.Guid.† vtrum autem,& in quibus minor peccare poſsit,& in quantum delictum ipſius puniatur ſcripſi de delictis puerorum.c.pueris.& de ſententia excommunicationis.c.j.& vtrobiq; per Henricum.

Xxiiij.pars.iiij.di.de conſecrat.

PRæsbyteri. Hic incipit.xxiiij. pars iiij.diſt.de conſecra. &c. in qua dicitur quòd ſacerdotes debent habere chriſma ad baptiſmum,& ſi obmiſſum fuerit compleatur per Epiſcopum,vel ſacerdotem,& ſic nouum chriſma,ſcilicet illius anni,& hoc probat per. vij. capitula In.de ſict.quia ſuperius baptiſatos in vertice ſignandos eſſe perdocuit inde ſumpta occaſione oſtendit quo tempore &c.vt hic dicit gl.

Si quis.ij. In gl.i.manifeſtatur in fi.adde, &.c.cum aliquis.ſcdm Lau.ad hoc facit meliùs.xxj.q.iij. placuit vniuerſo.&.c.de illis.ſecundum Hug.

SVMMARIVM.

1 *Quare Epiſcopus vngat in vertice.*

Nullus. Semel.i.in certo tempore.H.chriſmari.in vertice.de eo.ver.chriſmatis.ſ.vnctus chriſmate in vertice confirmatione,cum Eps eum chriſmabit, ſacerdos.i. Eps:ſed nonne poteſt præsbyter alio tempore ſupplere.reſpõ-
1 deo poteſt arg.ſ.j.q.j.§.ecce.nam.q.d.† ideò Eps vngit eum in vertice:quia nõ eſt,niſi vnum chriſma,& ſic eodem chriſmate vngit Eps,quo & præsbyter nõ præiudicantes.ver.cuiquam.ſ. presbytero.i.quòd ei prohibeamus chriſmare in vertice.habeatur

id eſt

id eſt monſtretur, chriſmatio, ſcilicet talis in vertice. Guido. Sequitur.c.in ſabbato.

In ſabbato. Conſecratam.i. benedictam ad baptizandum. In glo.poſteà in fi.adde idem oot. ſ. lxxv.diſt.ordinationes.qd dic, vt no.ſ.e.c.j.Guid.

SVMMARIVM.

1 *Occulta gratia qualiter conferatur, & qualiter minuatur.*
2 *Omnes ſub nube fuerunt, quid ſignificat.*
3 *Remiſſio peccatorum, qualiter poſſit aliter appellari.*

Nec quenquam. Aſpergi, aqua fontis cõſecrata, vel aliâs benedicta. ſ.e. di. iij.aquam, quidã tamen intelligunt.c. de baptizante. B. Hyſ.& hunc intellectũ innuit glo.hîc poſita, ægri. Eze. xxxvj. cum.i. poſtquã, gratiam dominicã.i.baptiſmũ mundam.i.gratiã ſpiritusſancti mundãtem, à peccatis, quæ ſignificabatur per aſperſionem aquæ viſibilis, inquinamẽtis. aliâs ſimulachris, & dicit. H.venialibus. Lau. item.ver.in muneris, Num.xix.cadauer hominis.de pœ.di.iij.baptizantur, ſeptẽ diebus, vt.xxxij.q.ij.hoc ipſum, de hac aqua, quæ fiebat &c.vt dicitur. ſ.e.in gl.ij. & habetur. ſ.e.di.iij.aqua, non poterit mundari. Leui.xvij. omnes. ver.expiationis.i.gratia charitatis, & fide trinitatis. H.ad Moſen dicens. Malach.iij.& iterum.ver.ſalutaris.i.gratia Dei, hęc in eccleſia.i.quando aqua benedicitur, & ſuper populũ ſpargiť quidam hoc intelligunt de baptimo. B.Hyſp. integra ſtare.i.cõfirmari gratiam, & virtutes infidelibus. B. Hyſ. Spiritus verò. ij.pars. ęqualiter.ſ.ſine differentia, lumen vitæ æternæ.i. gratiã qua quis dignus eſt vita æterna H.in Exodo.xvj. c. manna deflueret ſ.e.di.ij.vbi pars, panis cœleſtis.ſ.euchariſtiæ.ſ.e. di. ij.re vera.H. &, pro.i.H.poſtmodum.i. tempore gratiæ, diuidi io baptiſmo.i.æqualiter omnibus conferri, planè.ver. credentibus, de adultis loqui videtur. H.minuitur.immutať, & deſtrui-
1 tur, † vbi dicatur quandam occultam gratiam quã præſtãt virtutes in baptiſmo conferri, quæ poſtmodum perditis omnib' datur æqualiter ſicut hîc dicitur, Gratia. de qua dicit Aug.quia eam Deus latenter infundit, & etiã paruulis vel fortè dilectionem dicit, quæ ſcdm effectũ ſuum minuitur & augetur, & hoc propter exteriora de pœ.di.ij.dum ſanctam, ſcdm Lau.in euãgelio. Mat.iiij.aſſumit.i.conſumitur, trigeſimi, qui debetur cõiugatis, ſexageſimi, qui debetur cõtinentibus, centeſimi, numeri, qui debetur virginibus, ꝙ ſi.iij.pars, baptizãtur.i.volunt baptizari.ver.ægri, in baptiſmo vel poſt baptiſmum tantũ, exẽplum.ver.veniret. Exo.xiiij. Ioſuę.vlti.mare. ver.ſacramẽtum baptiſmi.i.ſignificat baptiſmum, Apoſtolus.j.ad Corin.x.oẽs,
2 tam boni, quàm mali, nube, † ad literam legitur, nam omnes.ſ. boni & mali ſub nube fuerunt, protegente eos ab ęſtu, & cõtra ægyptios, ne ali eis viderentur, & ſic eſt litera plana, tranſierũt ſubiocrſis hoſtibus, in nube, legitur myſticè, hoc modo nube, & mari.i.purgati ſunt inſignis oubis & maris & reuocati ab infidelitate: qua primo tenebantur quæ omnia illa gerebant, formam.i.figurã noſtri baptiſmi, vel dic in Moſe.i. in ducatu' Moſis. Alij ſic exponunt.i.intelligunt, Moſes epiſcopũ, nubes, ſpiritum ſanctũ, mare ſignificaoit baptiſmum baptizati dicuntur io oube & io mari & à morte liberati ſunt & mundati ab ignorantia Dei, quæ primebant omnes gentes ad accipiendã legem vel quia gerebant formam noſtri ſacramenti. B.Hyſp.addidit. j.ad Corin.x.quod.i.quia, exorciſtas.xxj.di.§.j.vel dic ſacerdotes. ſ.e.ſacerdotes.ad baptiſmi ſignificationẽ.i.ad baptiſmum ſignificantem.ſ.remiſſionem peccatorũ ¶ In gl.quę fiebat, ibi, vitulæ, in fi.adde. ſ di.iij.aquam ſale. ¶ In glo.i.ſeptima io fi.adde & eſt ſenſus niſi homo qui pollutus eſt peccato fidem trinitatis habet, requiem non habebit in futura vita, quæ ſequetur poſt ſeptenarium præſentis vitæ. ¶ In glo.j. ſ.e. ipſum, ibi, domini.adde adhoc.xxxij.q.uij.in eo. ¶ In glo.hoc manifeſtè, ibi,
3 peccatorum.adde † dic quod illa gratia, ſcilicet peccatorum remiſſio, vel aliud eſt quàm delictorum noſtrorum abolitio. ſ.e. per baptiſmum, in fine.vides ergo, quia nihil eſt in eo qoi baptizat talis gratia, quia oon eſt; virtus nec opus vel motus mentis. Secundum hoc nihil ponit, & tantum ſecundum iſtum modum dicitur remiſſio peccatorum conferri pueris, ita remiſſio peccatorum dicitur iuſtificatio fidelis, per quã peccata dimittuntur homines iuſtificantur, & ſecundum hoc remiſſio peccatorum confertur adultis, & ponit aliquid in aliquo, ſecundum Hug.

Vigeſima quinta pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Quædam dicit lex, vt terreat.*

QVando. Hîc incipit.xxv.pars.iiij. diſt. de conſecra.io qua dicitur, ꝙ nõ debet quis expectare baptizari vſq; ad mortem, quoniam quandoq; fruſtratur ſpe. Io.non adipiſcitur, quod valde timendum eſt. ſ.e.di.c. bapti
1 zari. ſ.e.ne quod, non terrens, † nu.ar. aliqua dici ad terrorem qd tunc credo verum eſſe quando exprimitur in ipſo iure, vel authoritate ad terrorem eſſe dictum, vt exprimitur. ſ. de pœ. di.ij.ſi enim.in prin.ver.in eodem quippe, ſcdm.H. & Lau.nõ addat, quamuis enim dimittat peccata, licentiam tamen peccãdi ei oon dat. ſ.j.q.vij.exigunt.ſi verò.verſi.ipſum ſit, quia ille negligentius addit bonum, & licentius appetit malum, & non curat accipere baptiſmũ.H. ¶ In.j glo.ibi, qd accidit.adde not: hîc arg.contra eum, qui in primis temporibus oeglexit ad ordines promoueri.arg.ad idem extra de elec.cum in veteri. iuxta finem.ſcdm qd dixi.xj.q.iij.eorum, ibi vide.Guid.

Vigeſima ſexta pars quartæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Species eccleſiæ.*
2 *In baptiſmo, quid repræſentatur.*
3 *Ethymologia perdiſſeni.*

QVæris à me. Hîc incipit.xxvj.pars.iiij. diſt.de conſe. In qua diciť ꝙ peccatum parentum noo nocet filijs, quamuis oblatio eorum proſit illis. Io.def.eis proſit, ideò videris dubitare: quia ſi nõ nocet perfidia. Lau. niſ.ver.corpus Chriſti.i.eccleſiæ, per. i. propter voluntatem malam, cui, iniquitati, anima.ver.mea eſt.i. mihi pro ſe eſt rationem reddituta, non enim.ver.neſcienti. ſ.j.q.iiij.c.j.&. ij. ſi verò.ver, aliâs ſed ideò, ſed ſcdm haoc literam ſuſpenditur cõſtructio vſq; ibi, nã dicit &c.ſcdm.H.altera.ſ.ab anima patris, diceretur. Ezec.xviij.dicit, aliâs dicis. H.alter.j.q.iiij. iam itaq. conſenſione, aliâs cõſcientia, quoniã, aliâs qñ, per.i. propter voluntatem malam, cõicatur.q.d.ſpiritusſanctus, qui cõmunis eſt vterq; hoc facit, & reſpondet tacitę obiectioni. Io.de.per.i.propter, regenerans.i.gratia ſpiritusſancti regnantis, prodeſt, occaſionaliter regenerati.ſ.in baptiſmo, obligatio.i.cauſa obligationis à primis parentibus contracta, vel originale peccatũ, verũtamen.ver.homicidæ, non actu, ſed voluntate, io ipſis, ſic.xlix. di.c.vlt. Apoſtolus.j.ad Teſſa.v.ſanctum, naturę Dei nemo oocere poteſt.xj.q.iij.ſerui, quantũ, ſimile de pœ. di.j.quãtuſlibet, non illud.ver.hoc habetur. ſ.e.di.non illud, & eſt ad intelligentiam huius literę neceſſariũ, ab eis. ſ.de pœ.di.j.quem pœnitet
1 & diſt.vj.qui vult. Hug. † tota, ſcilicet militans, & triumphans Hug.io ſanctis, quæ collectio ſanctorum, quæ dicitur tota virgo ſine macula, & ruga.xxvij.q.j.nuptiarum. ſ.xxxij.q.iiij.recurrat, in fine.difficilimam.ij.pars. & vtrum. ver. promittere, aliâs promere, quod aliâs ſine, & tunc eſt litera plana, & protenditur vltra conſtructio, aliâs quam extunc dic.q.d.&c.vt dicit

glo. credit non in illa voce tertiæ perſonæ ſed in prima perſo-
na, dicentes credo: in prima enim perſona loquitur quis pro
alio, per figuram quæ dicitur proſopopeia. ideſt informatio
noue perſonæ neſcio q.d. ſcio ꝙ non occe ver. poſſum. q.d. dili
genter poſui quæſtionem tuam, prout potero ſaluam nuncu-
pamus, quia præſentauimus, & recolimus ea quæ olim in ſuis
diebus geſta ſunt ipſa dies reſurrectionis, vel paſsionis. ſimilis
e ideſt imago ſacramenti celebrationem ideſt † propter bapti-
mũ, qui cõ celebratur in quo mors chriſti, & reſurrectio repræ
ſentatur, in alio ſubaudi ſimiliter dicatur puer credere pro-
pter ſacramẽtum fidei, quam iam multi in ſacramento ſuſce-
perunt Ioſ. hominem intrauit. geneſis ſecundo & tertio. qui
hoc quarta pars infidelis eſt ideſt non habet fidem virtutem.
In gloſſa ſcriptura in fine. adde Matthæi decimo octauo. in
gloſſa hîc reſpondet in fin. adde & facit, ad hoc vigeſim a quar
ta quæſtione tertia § his ita ibi videas in gloſſa inferius in fi-
ne. adde & ſic iſta litera legitur interrogatiuè, quando eſt in li
tera, quomodo. ſi autem habes in litera, quando tunc non legi
tur interrogatiue, ſed remiſsiue & ſuſpenditur, vſque ad illam
literam, non eſt anima & cætera. In gloſſ. argumento aliud, ibi
cauſa liberatur, adde ſubaudi & pro libertate multa ſunt intro
ducta. ff. de fideicommiſs. lib. generaliter § ſi quis ſeruo. ff ad le
gem falcidiam lege poenales. in gloſſa argumento quòd ibi nõ
renaſcitur, adde imo videtur quòd actio ſemel extincta reui-
uiſcit contra peccantes, de poenitentia diſtinctione tertia §
quod autem. verſiulus in memoriam, & in octo capitula ibi ſe
quentia ſupra eodem quomodo circa finem propterea pro-
pter delictum homo reuertitur ad ſtatum priſtinum, dum in
ſeruitutem reuocatur. duodecima quæſtione ſecunda capitulo
epiſcopus, qui mancipium in fine. & capitulo longinquitate in
fine. & capitulo octauo. diſcuſsio. C. de liber. & eorum li. lege ſe
cunda & tertia & in authentico vt liberis de cætero & cætera.
col. ſexta § illud. & ibi ſeruitutes. ff. de pact. do. adde § ſi ſubla-
tum, & l. Atilicinus. ff. de legatis tertio. ſi chorus. ff. de condi-
tionibus & demonſtrationibus. l. filię § à Titia. dic quòd ex no
ua volũtate quod extinctum eſt renaſcitur & peti poteſt, aliás
non. ff. de annu. legatis. com ſeruus. & lege ſi ſeruus. ſecundum
Laurentium. in gloſſa ita in fine. adde ſubaudi quia alia eſt cau
ſa liberationis, & alia obligationis, vt ſupra dicitur in gloſſa.
ideſt argumento aliud &c. in. gloſſ. per ſeruum. in fine adde, &
componitur ex per, & dies. vj. In gloſſa ideſt perempto, in fi-
ne adde cum enim in die dominico, in ramis palmarum inter-
rogaueris me, & dices quando erit paſcha? & ego reſpondebo
perdiſſenam ideſt poſt ſex dies futuros, & componitur quòd
per & dies. ſex vel dicam, pereduſſenam ideſt poſt quinque dies
futuros, vna die perempta. ſicut dicitur veniens ad me peren-
die ideſt tranſacta vna die, nam parendie eſt aduerbium quaſi
perempto vno die, perendiſſenam ergo peremptis ſex diebus.
ideſt tranſactis ſex diebus ſcilicet ſeptima die erit paſcha, vel
perendiſcena ideſt poſt duodecim dies, & componitur ex per
& dis, quod eſt bis, & ſex quæ faciunt duodecim vel perendiſ-
ſena ideſt poſt duodecim dies. & componi͂ ex bis, & quinque
quia bis quinque faciunt decem in gloſſa quia in fine. adde in-
fra eodem mater. in gloſſa ſimile adde ſed argumento contra.
ff. de procur. filius § inuitum. ff. de ſeruitut. ruſtico'. prędio. l.
inuitum Laurentius.

In eccleſia. infra eadem di. c. ad hoc in fine peccata. i.
eorum cauſas. nec illud ſecunda pars dicẽ
te ipſo Io. vj. in. j. glo. in fine adde extra de regulis iuris. omnes
in gloſſ. ideſt, vnitatis in fine. adde ad idem. ĩ. e. di. ij. quid ꝙ eſt
cum baptiſentur, vnde non ſine cauſa adiungit. c. ſe. in quo idẽ
dicit Gui. ſequitur xxvij. pars. &c.

Xxvij. pars. iiij. di. de conſecr.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtus vnde ſit dictus.*
2 *Natiuitas eſt triplex.*
3 *Peccatum originale trahitur ad cauſam.*

SI baptizata. Hic incipit. xxvij. pars. iiij.
diſt. de conſec. in qua pro-
bat magiſter, quòd nullus ſaluatur niſi ſit bapti
zatus, & hoc vſq; ad. c. non ex quo, ſcdm Io. deſ.
1 [b]ato Chriſti. † Chriſtus à chriſmate eſt appella
tus. i. vnctus. præceptum enim fuit iudæis, vt conficerent ſa-
crum vnguentum quo perungi poſſint hi qui vocabãtur ad ſa-
cerdotiũ vel ad regnũ, & ſicut nũc regibus indumẽtũ purpurę
inſigne eſt regię dignitatis ſic illis vnctio ſacra vnguenti nomẽ
ac poteſtatem regiam conſerebat: & inde Chriſti dicti à chriſ
mate ꝙ eſt vnctio: nam chriſma græcè, latinè vnctio dicitur,
quę etiam domino nomen accũmodauit facta ſpiritualis. Quia
ſpiritu vnctus eſt à Deo patre, nõ vtiq; oleo viſibili ſed gratiæ
dono, quod viſibili ſignatur vnguento non eſt etiam ſaluato-
ris proprium nomen Chriſtus. ſed communis nuncupatio po
teſtatis, dum enim dicitur Chriſtus cõmune dignitatis nomẽ
eſt, dum Ieſus Chriſtus proprium nomen eſt ſaluatoris & voca
bulum: Chriſti autem nomen nuſquã eſt alibi in alia gente fuit
omnino niſi tantũ in illo regno vbi Chriſtus prophetizabatur
& vnde venturus erat, ita dicit Iſido. Ethi. vij. & Polli. fine pec
cato. Eſa. ix. ſicut. ver. ſacramentũ, ver. regenerationis. i. ſecũdæ
natiuitatis, ſiue generationis, quæ eſt ſpiritualis: prima natiui-
a tas eſt, ſcdm carnem. † Et eſt triplex. ſ. in conceptione, & in pro
greſſione ad lucem dicitur enim naſci homo cum eius caro cõ
cipitur: item dicitur naſci cum anima carni infunditur, item dĩ
citur naſci cum de vtero progreditur ad lucem. Not. tamen ꝙ
ſępe inuenitur, quòd tantũ duæ ſunt natiuitates ſcdm carnem.
ſ. cum anima infundi͂ corpori, & ex vtero. ſ. cum quis de vte-
ro progredi͂ ad lucem, & quælibet iſtarum eſt ſcdm carnem,
& dicitur prima reſpectu ſecundæ, quæ eſt ſcdm ſpiritum, &
dicitur ſpiritualis, & dicitur ſecunda reſpectu carnalis: vñ car-
nalis dicitur ſimplex regeneratio, quia primò naſcitur homo
ſcdm carnem, & poſt renaſcitur ſcdm ſpiritum, & ſic baptiſm⁹
ſacramentum eſt regenerationis. i. interioris mundationis, qua
anima mundatur à peccato. H. renaſci. i. ſpiritualiter regenera
ri, conficitur. i. intelligitur, non ſit natus, ex vtero. ĩ. e. di. qui in
maternis, & quamuis. ver. contracta, plurale pro ſingulari, ſic. ij.
q. iij. ſi legitimi, carnaliter. i. ſcdm carnem, gignit, filios. q.d. pa
ter non ſcdm eam partem, in qua eſt innouatus. i. non ſecundũ
animam, filium generat, ſed ſcdm carnem potius adhuc corru-
ptam, & ſic patet ꝙ de baptizato non naſcitur baptizatus. Vñ
Aug. alibi quomodo præputium remanet in illis, quos genue-
rat circuncifio, & quomodo palea quæ humano corpore tanta
diligentia ſeparatur remanet tamen in fructu, qui de purgato na
ſcitur tritico ſic peccatum remanet in his quos genuerunt ba-
3 ptizati. † Et no. ꝙ originale peccatũ trahitur à parentibus per
cauſam, quia ab eis contrahitur corruptio carnis quæ eſt cauſa
originalis peccati, & anima labem originalis peccati contrahit
cum corpori iam corrupto infunditur: nam caro corrupta ani
mam facit peccatricem. H. toti, datiui caſus, vetuſtati, aliâs ve
tuſta, & tunc eſt litera plana, propagati, i. propagatione carnis,
in vetuſtate nati. ¶ In gl. ita ex patre, ibi, 1 purum. adde ad hoc.
lvj. di. naſci. In glo. i. de carne, ibi, peccati. adde concupiſcentia
carnis, quæ remanet in carne poſt baptiſmum. ĩ. ead. diſtinct.
c. ij. Guido.

Vt oſtenderet. Paruuli, quia vbi eſt eadem ratio,
idem ius debet eſſe. ff. ad leg. Aqui.
l. illud. j. q. j. ſicut Chriſtus. & c. ꝙ quidam. ĩ. e. diſt. oſtenditur.
¶ In gloſſ. i. ad ſimilitudinem. in fine. adde. ſ. in baptiſmo. ĩ. e.
propriè. Guido.

SVMMARIVM.

1 *Differentia inter baptiſmum Ioannis, & Chriſti.*

Non. Regenerabantur, baptiſmo Ioannis, baptiſmus ille
dici͂ baptiſmus Ioannis, ex vi illius nihil fiebat in eo
baptiſmo quod nõ faceret homo, dicebat. Io. j. c. Mat. iij. de illo
ſpirituſancto, genera͂. i. ei Chriſt⁹ infundi͂, nõ cognoſcit, i ſe,
in alijs

in alijs enim eam operatur. ſ.eo.per aquam.ſed humanitas.ſ.
t eo.per aquam. ¶ In glo.cuius.ibi.pœnitentiæ.† adde, ſed non erit in remiſſione,quia Ioannes baptizans homines ad pœnitentiam mutabat,ſiue vocabat,quos baptizabat pœnitere docebat,ſed illud veniebant ad Ioannem,in Iordane confitentes peccata ſua.Et in baptiſmo Ioannis,non dabatur peccatorum remiſſio,quæ data eſt in Chriſti baptiſmo,vt hęc habentur in li.ſententiarũ.li.iiij.iuxta prin.c.nunc verò. Ad quid ergo erat vtilis baptiſmus Ioãnis.Rñſio,quia hominibus vſum baptizãdi præparabat ad baptiſmũ Chriſti,vt ibidem dicit.c.ſeq. Guid.

Regenerante. Trahitur.de pœni.diſt.iiij quid eſt. & hic vide,quod ibi dixi, in principio,& ett declarationem quod hic oſtendit glo.ſpiritu baptiſmo.dicente apoſtolo.Roma.v.Ephe.iiij.omnes homines ergo & mulieres.nam appellatione hominis mulier continetur.ff. de verbo.ſigni.l.hominis appellatione.Laurẽ.ſatis de hoc dixi. xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente.Guido.

Quiſquis. Ex concupiſcẽtia.originale peccatũ,appellatur concupiſcentia carnis,lex peccati,lex mortis,& nominibus multis.ſ.e.di.c.ij.hominem in peccato. ad Ephe.ij.c.Guido.

Paruuli. Quodãmodo.vt.j.c.proximo. confitentur. hic eſt arg.quòd quis obligatur,per verba alterius. de procu.non ſolum.ad hoc quod legitur & no.lxiiij.di. tertia. domino,ſecus in defenſore.ff.de interroga.acti. ſi ſine. quod tamen per ſe quis debeat obligari , vel abſolui eſt ar.de pœni.di. j quem pœnitet. Lau.paruulis. ¶ In glo.quo ad vitam æternã. adde,ſub.imo nocet.ar.xij.q.ij.ſancimus in fine.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Credere quid ſit,& ſine baptiſmo hominem ſaluari.*
2 *Hæreticorum quorundam ſententia reprobata.*

Mater. Myſterijs.i.ſacramẽtu.H.crede.ſic.ſ.e. paruuli.
1 † dic credere eſt infantibus baptizari.j.eo.ad hoc.ſ.paruuli per alios credũt.ſ.eo.in eccleſia.& vide quod legitur & no.ſ.eo.nihil eſt.Sed videtur obſtare , quod dicit dominus,qui crediderit & baptizatus fuerit ſaluus erit , qui non crediderit condemnabitur. Sed no.quòd non ait,nec baptizatus fuerit Sine baptiſmo enim ſaluatur homo,cum eum excludit articulus neceſſitatis.ſ.eo.baptiſmi vicem. nec contẽptus religionis, vt ibi, vnde quod dicitur,extra de bap.non vt. niſi quis renatus fuerit ex aqua &c.intelligitur.i.contempſerit re-
2 naſci.† Item not.ordini verborum prædictorum Chriſti adhærent hæretici huius temporis dicentes non oportere baptizari,niſi credere,& ideo non recipiunt baptiſmata paruulorũ. hi non intelligunt tempus,quo hoc dictum fuit , primo enim quia quando prædicabant adultis baptizari,erant adulti,quorum fides exigitur in baptiſmo.ſ.eo.cũ pro paruuli eorũ,ergo pro adultis poteſt intelligi eſſe dictũ,. Vel ſi pro omnibus. Sic expone,qui crediderit, & baptizatus fuerit,hoc eſt , qui in fide baptizabitur.Oportet enim baptizandum,vel ſe , vel aliũ credere hoc totũ ſic ſcribitur in hyſtoria euangeliorũ.c.xj. ſunt diſcipuli &c.Ore proprio.Roma.x.confiteri.ſ.eod.baptiſmi. poteſt.quia fidem habent.i.credũt.vnde ſequitur, quòd nomẽ &c.eſt.dictum,vel eſt.i.congruit eis à credẽdo.i. fidẽ habendo quodãmodo ſic.ſ.c.proximo.vbi de hoc.renuntiare. ſicut pœnitentes ſolent facere. ¶ In gloſſ. non quòd.ibi,pœnitentiam. adde,uno ex hac litera conſueuit elici. arg. quòd quis tenetur confiteri de originali peccato,alia enim non habent locum in paruulo Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quod fit à miniſtris,cenſetur fieri ab eccleſia.*

1 Eccleſię. Charitas.i.eccleſia † dicitur enim eccleſia facere quod eius miniſtri faciunt,ſecundum inſtituta,puta paruulos baptiſmo offerre baptizare, peccata dimittere.ſ.eo.diſtinc.quæris.à me xxxij.q iiij.recurrat.eccleſiæ enim data eſt poteſtas remittẽdi peccata.xxiij.xxiiij.q j. quodcunq;. B.hiſp.

Nemo. Niſi ſolus Chriſtus,de pœni.diſt j.verbum. vbi de hoc,& repete quod dixi.ſ.j.q.j. remiſſionem iuxta prin.adiuuando.j.eo.c.ſi ¶ In gl.non autem. in fine.adde,ſub.& eſt ratio.ff.de pac.do.conuenire.Guido.

Ad hoc. Incorrumpentur.i. eius corpori. quod eſt eccleſia vniantur.conſepeliantur.ſ.eo. proprie. reconcilientur.Deo,quia erunt filij iræ, & perditionis.ſ.eod. firmiſſime.Guido.

Gratia. Impleatur.Deuter.v.Exod.xx enim.aliàs etiam. à deo conceditur.quia vbi vult ſpirat.alia.ſ. meritoria.petenti.aliàs pœnitenti.fides.ſ.virtus. ¶ In gloſ.ptima in fine.adde,ſub. quæ adimpleri non poteſt ſine gratia.j. eod, placuit Guido.

Xxviij.pars.iiij.diſtin.de conſec.

SVMMARIVM.

1 *Duæ corruptionis ſpecies.*

NOn ex quo. Hic incipit. xxviij. pars quartæ diſtin. de cõſecra. &c.in qua dicitur, quòd licet in baptiſmo omnia peccata dimittantur, originale tamen peccatum licet tollatur in baptiſmo, reatu , remanet tamen actu.Sed in peccato actuali fit econtra.Ioan. de fic. non diceret apoſtolus ad Roma.vij. Ephe.iiij. quod.i. vt. hoc autem.ſecunda par.dicit apoſtolus.Roma.vj.Ephe.iiij. minutis.i.vitijs.ſeparabantur.ſ.homines.in vetuſtate.i.in carne vetuſta & corrupta.nouitate.i.fide & dilectione mortali.i.cũ originali peccato.Ioan.ſubaudi quòd morti eos tradit obnoxios: Item.iij pars.adinotus.i.actus quo ad eſſentiã eorum. reatus.i. i.pœna pro eis debita.manente lege.i.originali peccato. quod dicitur lex,& concupiſcentia,quia ad concupiſcendum impel-
1 lit. ¶ In glo.corruptio in fine.† adde,corruptio enim, quæ eſt in carne eſt qualitas,corruptio quæ eſt in anima,eſt peccatum ſ.originale.bis ergo proferatur corruptio,& dicatur non ſolũ corruptio qualitas quæ nec eſt peccatũ , nec vitiũ remanet in corpore,ſed etiam corruptio quę eſt peccatum,ſiue vitium remanet in anima &c.Ioan.de fic. ¶ In gl.ergo.ibi, peremptum. adde,ſub.quòd ideo eſt,quia non ex toto peremptum fuit, ſed debilitatum, vt dicitur.ſ.eo.in gl.quia quo &c.arg.ad hoc.ff. de ſolu.qui res.aream.aliàs eſſet contra.ſ.eo.quæris.Io.de fic. ¶ In glo.differentia. ibi,homo pugnat.adde,vt.ſ.eo.per baptiſmum.& videas,quod notat Inn.extra de bap.maiores.ibi omnino vide,Et in fine.adde.ſ.eo.per baptiſmum.Guido.

Xxix.pars.iiij.diſtinc.de conſec.

QVando. Hic incipit.xxix. pars quartæ diſtin.de cõſecratione, in qua quæritur vtrum omnes apoſtoli fuerunt baptizati. Ioan.de fic.exije.Ioã.xiij.baptizatos. de Ioanne legitur,quòd fuerit baptizatus.de pœni.diſt.ij. ſi enim inquit,iuxta prin.Item ſecunda pars. dominus Petro. Ioan xiij.locus eſt.i.purgatus peccatis mortalibus.pedes lauit. j.c.proximo. ¶ In.j.glo.in fine.adde.de hoc ſatis not. lxxxviij. diſt. Epiſcopus.gubernationem,ibi vide Guido.

Si eos. Apoſtolum Paulum. Actu.ix.xiij. ¶ In.j.gloſ.in fi. adde,ſub.quòd totum eſt ad cautelam.lxvij. diſ. quòd verò. ¶ In glo.i.fortes.ibi,venialium. adde , in baptiſmo totus homo mundatur , quia cum à venialibus abſtinere non poteſt.vt.ſ.eo.diſt.ij.iteratur.iterum eſt opus pedes lauare nõ baptizato , ſed pœnitentia,orationibus, eleemoſynis,ieiunijs, & ſimilibus.Guido.

Xxx.pars.iiij.di. de conſecratio.

SVMMARIVM.

1 *Batipſmus datus habenti charitatem cuius rei ſit ſacramentum.*

NOn dubito. Hic incipit.xxx.pars.iiij. diſtinct.de conſecra.&c. in qua loqoitur de cathecuminis,& de credentib[us],& de illis,q hodie ſpectãt ad vet[us],vel nouũ teſtamẽtũ.Io.de.Symoni.ſ.mago.de iſto loquit aliàs habetur.j.q.j.quos conſtiterit.ante ponitur actuũ.x. iſte
1 centurio,repletus,† quæro hîc de baptimo,qui datur habenti charitatem,cuius rei ſit ſacramentum?ad hoc dicit. Hugutio. quòd eſt interioris mundationis,quæ nunc eſt in eo.& primo fuit in eo,ſcilicet ex quo habuit charitatem & etiam illi[us] nouitatis,& mundationis,quam nunc forte facit nouus baptiſmus in eo ſi quam facit,ergo ſecundum hoc res quandoque præcedit ſacramentum,qood non eſt inconueniens,vt patet etiam in alijs,videlicet in circulo,qui ponitur ad tabernam vbi prius erat vinum venale,& patet in anulo, qui eſt ſignum deſponſationis non faciendæ,ſed iam factæ. ille . ſcilicet Symon inflammatus eſt.ideſt repletus reus fieret mortalis peccati, ſupra eodem baptiſmi vicem.prope finem , confeſsio . ſi poteſt fieri & contemnit,qui dixit.aliàs eſt hîc ille qui. & cætera. vtrunque probat authoritate domini, primo primum , poſtea ſecundum niſi.Io.iij.renatus ideſt quis contempſerit renaſci. H.dixit.I.Matth.xxiij.abundauerit. vt præcepta diuina impleatis,non tantum ſecundum literam , quòd faciunt illi.ſed etiam ſpiritum.& hac authoritate probat Gratianus.quod dictum eſt ſupra.vera confeſsio.ſecundum H.In gl.corneli[us] in ſi adde &.xxvj.deinde,ſecundum Guidonem.

SVMMARIVM.

1 *Species baptiſmi duæ.*

1 Verus eſt. † Eſt baptiſm[us] exterior & baptiſmus interior.i.interior mundatio à peccatis,quæ in pueris fit i ſacramẽto,qđ dicit eſſe quoddã ſignaculũ i homine. in adultis,per fidem,& charitatem,& iſte baptiſmus exteriori baptiſmo,ideſt exteriori ablutioni,per quam fit peccatorum remiſsio, præualet , antonomaſtice dicitur verus baptiſmus: ideſt hominem verum eſſe dignum conſtituens.H.conſtat. id eſt habet effectum fide cordis.ideſt ablutione animæ , quæ fit per fidem,vel ſacramentum fidei.Hugutio.dicens primæ Petri tertio ad hebræos vigeſimo non carnis,verba Auguſtini.in gloſſa.ſcilicet epiſtola adde. ĩ.c.iij.Guido.

Sicut. Si autem verſiculo perficiunt,ad bene operandum & ad ſuſcipiendum baptiſmum,vel alia ſacramenta in terra viuentium ideſt in eccleſia triumphanti.ſcriptum eſt io pſalmo domine probaſti me , videbunt miſericorditer oculi tui ideſt miſericordia tua in libro tuo.ideſt io vita æterna,ſcribentur.ideſt aſcribuntur,ſcripti ſuot in libro vitæ per prædeſtinationem & iuſtitiam,& ſaluabuntur omnes tales,& & dicuntur imperfecti quia noluerunt baptiſari , ſi non ſunt tales dicuntur baptiſati baptiſmo flaminis.P.item ſecũda pars quæſtionem,quaſi dicat quantum ad ſacramẽtum nihil refert, ſi de accedat:quia ſemper ſacramentum accipit.ſed quantum ad ſanctitatem ſacramenti refert,quia eam non recipit , niſi bona fide accedat,ſic ſupra eodem quo modo animalis . ideſt carnalis.In gloſſa ideſt ad gratiam.in fine.adde vel ideſt ad beatitudinem æternam.In gloſſa per baptiſmum.in fine, adde, ad hoc argumento.C.qui pe.tu.poſ.cum à matribus.In gloſſa id eſt ad duritiam.adde ſubaudi quam habebant homines veteris.Tancretus & cetera pro maiori parte.In gloſſa ideſt quæ ſolet in fine.adde ſubaudi quam habent iſti ex deſiderio baptiſmi , propter contritionem & fidem ſupra eodem baptiſmi vicem.in gloſſ.ideſt imperfectos.adde,quidam nõ habent iſtam gloſſam.ſed eſt in antiquo apparatu Laurentius & Ioannes. Et in fine.adde dicit Hugutio quòd prima expoſitio prçualet hic quia Aug hucuſque videtur loqui de noo baptiſatis , ſecunda expoſitio ſatis etiam conſonat ſecundũ eum. Dic ergo ſecundum hoc,quòd vocat hic imperfectos non baptizatos actualiter,& ſic inducuntur authoritates prophetæ ab Auguſtino.ſecundum Hug.hiſpa.

Xxxj.pars.iiij.diſt. de conſecrat.

PLacuit.j. Hic incipit.xxxj. pars quartæ diſtin.de cõſecra. in qua ponit quaſdam incidentes queſtiones.Ioan. de ſic. dicit credendo docendo aſſerendo.H. ¶ In.j.glo. ibi.ſubiectum.adde,quòd non fuerit ante peccatũ.H.Et in ſi.adde,dic clarius,factus fuerit homo ante peccatũ mortalis,& immortalis,ſecundũ mortalis,quia mori poterat,immortalis quia poterat non mori eius tamen mortalitas non erat neceſsitas moriendi,ſed poſsibilitas moriendi.Similiter eius immortalitas non erat impoſsibilitas moriendi. ſed poſsibilitas moriendi Sed poſt factũ,factus eſt mortalis.i. neceſsitati moriendi ſubiectus.in anima vita erat immortalis, id eſt, impotens mori.Hugutio.

SVMMARIVM.

1 *Interpratatio illius loci omnes peccauerunt.*

2 *Qualiter anima fiat peccatrix.*

Placuit.ij. Trahere.per cauſam Hug. ait apoſtolus. ad Roma.v.per hominẽ.i.Adã.peccatum.originale.in mundũ.i.io genus humanũ.H.mors.i.diſſolutio corporis & animæ intrauit in ipſum Adã , & ita mors per ipſum pertranſit in omnes homines,per eius vitiatam carnẽ genitorem.H.in quo.vno homine.ſ. Adam † omnes peccauerunt. vt
1 in materia,& maſſa:quia ex eo ſecundum ſucceſsionem propagationis,& per carnis concupiſcentiam deſcendimus,vel dic, in quo peccato.omnes peccauerunt.i.cuius ſimile naſcitur cuilibet,vel ex quo omnes proni ſunt ad peccandum. H. regenerationem,quæ fit per baptiſmum.quod.i.cuius cauſam.H.generatione.carnali ſ.eo.de generante.¶ In glo.ſolet queri.ibi,imputatur adde,ad hoc.vj.diſtin.teſtamẽtum,in palea. Et in fine. adde,hoc vult dicere iſte finis,dicit Aug.corpus non fecit animam peccatricem. Sed peccatrix anima corruptibilem fecit carnẽ Peccauit quidẽ anima primi hominis , & per peccatum corrumpit carnem , poſteà caro cum poſſet ex toto vindicare in illam animam,voluit vindictam ſumere de qualibet anima conſimili ſ. vt quãcito ſibi infundatur anima ex ipſa, id eſt,ex eius corruptione inaaſcatur peccatum in ipſa anima:vnde merito videtur ei imputari , cum quadam digna retributione ei inuaſtatur,ſecundum Hug.

Xxxij.pars.iiij. diſtin. de conſec.

PLacuit.iij. Hic incipit.xxxij.pars quartæ diſtinctionis de conſecra.&c.in qua dicitur,quòd ſine gratia dei nullus ſaluatur , quæ etiam adiuuat ad non peccandum.Ioan.de ſic.

Sequitur.v.diſtinct.trac.de cõſe.

OMnes fideles. Hic intitulatur quinta diſtinctio tractat[us] de cõſecratione &c.quę diuiditur in.xiij.partes in quarum prima agitur de cõfirmatione , & de ieiunijs,&de alijs.Ioã.de ſic. Et primò tractat de cõfirmatione vſq; ad.c.cõuenit,ex inde de diuinis officijs,&ieiunijs,& in fine de ęterna ſpiritusſancti proceſsione.dilatatur. ad bene operandum,ad reſiſtendum niſi dijs dyaboli.ĩ.c.proximo.¶ In glo.plenius in fine.adde,&.ĩ.c.proxi.Guido.

SVMMARIVM.

1 *Quid detur in confirmatione & quibus debet conferri confirmatio*

Spiritusſanctus

1 **Spiritus ſanctus.** Roboramur. in hoc ſacramento confirmationis † datur ſpiritus ſanctus ad robur, & propter hoc aliquis accedit ad confirmationem: quia ſe habere robur ſtandi non præſumit, ideò ſtatutum fuit, vt ab altero teneretur ad ſignificandum, ꝙ per ſe ſtare non poſſet. ſ. e. di. iiij. in catecíſmo. c. nõ plures. & c. in baptiſante. ſcdm. T. & adde quod dicam. ĩ. nouiſsimè. ſed quæro quibus hoc ſacramentum cõferri debet? reſponſio ſcdm. T. & P. ꝙ omnibus hominibus chriſtianis, tam pueris (qđ & quidẽ conuenienter fit: quia minus habent fictionis) quàm etiam ſenibus, & etiã in mulieribus, quibus cum viris cõis eſt pugna ſpiritualis, de qua hîc habetur. Item mutis: quia licet non verbo tñ ſigno poſſunt confiteri. Item morientibus: quia licet ſubtrahãtur pugnæ, tñ pergunt ad prælium militantium: ideóq; conuenienter accipiunt militię chriſtianę ſignum. & quãuis. ij. pars auxilia. i. beneficia Hug. ſaluat. ex hoc colligitur, ꝙ puer ſtatim moriturus non indiget confirmari: ſed vnctio chriſmatis, quę fit à pręsbyteris in vertice eſt neceſſaria, & nullo caſu prætermittenda. ſ. di. proxima. c. nullus miniſtrorum. ergo multò fortius hæc quę fit ab Epiſcopis, & in fronte eſt neceſſaria, & non eſt pretermittenda ſi haberi põt quod verum ſcdm. H. quod ergo hîc dicit ſic intelligitur ſtatim moriturus non indiget ob aliud, quàm ob alienationem infirmitatis, & quia adhuc põt reſeruari ad agonem huius mundi, & vt contemptus ſacramenti vitetur, & vt plenius Chriſtianus inueniatur. ſ. c. proximo. i plenariè habens omnia ſacramenta eccleſiaſtica, & vt minus à Diabolo ei iam noceri poſsit. qui autem. ver. In gl. ad conferendum. in fi. adde vt. ſ. di. proxima per aquam. & c. aliud. & c. venit. Guido.

De his. Niſi à maioribus. aliâs à minorib⁹ nullatenus poſſent. i. debeant. In glo. i. chriſtianum in fi. adde ad idem. ĩ. c. vt ieiuni. vel dic. i. meritoriè recipi altero cõtempto Manus ſummis ſacerdotibus. i. Epiſcopis. i. j. q. vij. accuſatio apoſtulis legitur. Act. ij. In gl. tamen, ibi, aliâs non adde de hoc etiam not. xcv. diſt. peruenit. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſint de ſubſtantia confirmationis.*
2 *De loco vnctionis, quid ſcilicet ſit obſeruandum?*
3 *Qui prædicare poteſt?*

Nouiſsimè. Donum. ſ. prædicandi, ſignatur, ſecũda pars, chriſmate dicit Augu. Chriſti nomen dictum eſt a chriſmate. chriſma enim gręcè, latinè vnctio nominatur: ideò autem nos vnxit: quia luctatores contra Diabolum fecit, arg. ſ. e. diſt. c. ij. per ſacerdotem. ſ. e. diſt. iiij. poſtquàm.
1 in frõte. † hic habes quòd locus in ſuſcipiente eſt de ſubſtantia huius ſacramenti confirmationis ſ. frons vnctio enim fit ad ſignandum id quod confertur in ſacramento: vnde quia confertur in confirmatione audacia confeſsionis, cuius oppoſitum in timore, vel erubeſcentia primo, & euidentius manifeſtatur in fronte, ideò vnctio fit in fronte. alia etiam ſunt quatuor de ſubſtantia huius ſacramenti. duo ex parte ſacramenti in ſe, ſcilicet materia chriſmatis. i. oleum cum balſamo ab Epiſcopo ſanctificata. ſ. diſt. proxima præsbyteris. c. præsbyteri. ſecundum eſt forma verborum, quæ talis eſt, conſigno te ſigno crucis, confirmo te chriſmate ſalutis in nomine patris, & filij, & ſpiritusſancti. alia duo ex parte miniſtri, ſcilicet dignitas põtificalis. ſ. e. de his. c. manus. & hic aliud eſt intentio debita ad hoc facit quod not. ſ. e. diſt. iiij. ſolet. ſecundum Al. Tho. & P.
2 † & nota quòd locus vnctionis debet ligari panno, quouſq; deſiccetur, & poſtmodum etiam ſecundum Hugo. debet eſſe homo ſub quadam diſciplina in cuſtodiendo chriſma, ne ſcilicet caput lauet vſq; ad ſeptem dies propter ſeptem dona ſpiritus ſancti. ſed Hug notat hîc, quòd forma prædicta nec alia eſt de ſubſtantia ipſius ſacramenti, imò credit quòd ſacramentum olei, & ſacramentum chriſmatis poſſet conferri ſine Dei verbo, dummodo fiat vnctio de oleo, vel chriſmate conſecrato. Item quòd etiam notat. xxxv. di. illud. ibi tamen hoc dixit ſub dubio fortè quod primo dictum eſt tenent theologi ſeptiſot
3 mis. xxx. q. j. c. j. In. j. gl. in fine. adde dicas quòd † nemo prædicare poteſt, niſi mittatur, vnde legitur dominũ dixiſſe apoſtolis euntes prædicate euangelium omni humanæ creaturæ. Itẽ alibi ecce ego mitto vos & c. vnde dicit Eſa. hoc officium ſciẽs ſui remiſsionem expectauit dicens ecce ego mitto. o i e. viij. qõ. j. in ſcripturis, ad idem. xvj. q. j. § hoc idem. ff. de tuto. & curato. vbi ſecundum Rai. & hic adde, & vide de hac materia quod legitur, & notatur. vj. q. iij. c. j. In glo. bis enim, ibi, in eos. adde. ſ. j. q. j. vt euidenter. & in fine. adde, ſcilicet in die pentecoſtes. ſ. diſt. proxima propriè. Guid.

Vt ieiuni. Perfectæ ætatis, ſcilicet adultę: nam de adultis loquitur: pueri enim ad nullum tenentur ieiunium, vel confeſsionem de peccatis ſuis. H. ad hoc de pœnitentia diſtinctione. ij. § quòd verò. verſi. bona condita, & videas quod dixi. ſ. ea. diſt. iij. c. j. in fine. donum, id eſt ſacramẽti effectum. In glo. nunquid. in fine. adde hîc videas quod legitur, & notatur. ſ. ea. diſt. iiij. nihil. & quod ibi dixi. Gui.

Vt Epiſcopi. Tractant. quod hîc dicitur malè obſeruatur à quibuſdam Epiſcopis, qui frequentiùs ſignant poſt cibum, quàm ante Hug. & male faciunt: quia ipſi Epiſcopi dicuntur canonum cuſtodes. xxiiij. q. iij. cum quibus in fine. xxv. q. ij. igitur. in fine. ſicut. ver. Guid.

Dictum. Vnde. ver. quia. In prima glo in fine. adde vt. j. di. confirmandum in fine. vbi de hoc. Guid. de ſacramento autem confirmationis de quo ſupra tetigi poſt Guido. vide plenius in his, quæ ſcripſi extra de cog ſpiritua. c. quamuis lib. vj. in dictis Gui. de ponteleuio: ſed multo plenius dic de hoc ſacramento, vt ſcripſi. ſ. ea diſt. j. c. ſacramenta. in magna additione articulu. iij. de confirmatione.

Secunda pars. v. di. de conſecra.

NVnquid. Hîc incipit ſecunda pars quintæ diſtinctionis de conſecratione in qua dicitur ꝙ omnia debemus facere cum ſigno crucis & c. & adde quod notatur. xj. diſtinct. eccleſiaſticarum.

Tertia pars. v. diſt. de conſecrat.

OMni die. Hîc incipit tertia pars quintæ diſtinctionis de conſecratione & c. in qua dicitur quid iuris de energumenis. ſ. c. manus continetur quòd manus impoſitio non poteſt fieri niſi ab Epiſcopis: ſed ne hoc de qualibet manus impoſitione quis intelligeret oſtendit exorciſtas & c. vt in. c. continetur. & dic omni die, id eſt omni tempore ſecundum Hu. energumeni. ver. narrãt. i. purgent. quibus. ver.

Neophiti. i. nuper baptiſati aliquandiu pro arbitrio prælati cum non ſit tempus determinatũ. arg. ff. de iur. deli. l. j. & c. ff. de effrac. l. j. extra de off. deleg. de cauſis. à lautionibus, aliâs lauationibus. i. balneis. Gui.

Quarta pars. v. di. de conſecrat.

SVMMARIVM.

1 *Quare poſt baptiſmi tractationem ſequatur ieiuniorum tractatio.*

COnuenit. Hîc incipit quarta pars quintæ diſtinctionis de conſecratione & c. in qua dicitur quòd orationes, ſeu collectas debemus facere, ſiue proferre in eccleſia ſo. de fict. ordinem. ſ. quem ſeruat metropolitana eccleſia in diuinis officijs. ſ. e. diſt. j. altaria. cuſtodiri. xxvj. quæſtione ſexta. c. primo, & ſecundo. Laorea. diebus omnibus. hoc excepto, quòd à quarta feria ante paſcha, vſq; ad octauas paſchæ non dicitur hymnus miſſarum. hymnum miſſæ vocat

poſt communionem in cuius fine antiquitus capicellum de pſalmo dicebatur: ſicut in libris antiquis inuenitur, vel expone miſſarum, id eſt officiorum, & ſic hymnus tenetur propriè ſecundum Ber. hiſpa. plebs, hoc nomine etiam ſerui continētur. ſ. ea. diſt. iij. rogationes, ab Epiſcopo, vel vbi non eſt Epiſcopus à præsbytero. ſ. ea. diſt. j. cum ad celebrandas. In glo. de of-
2 ficijs. in fine. † adde non autem ſine cauſa poſt baptiſmum de laudibus officiorum, & ieiunijs ſubnectit: quia ſuſcepta gratia in baptiſmo opus eſt: vt Deo largitori gratias pro beneficijs rependamus, & carnem ieiunio caſtigemus ne vires hoſti reddantur: quia & filij Iſraël tranſito mari rubro continuò cecinerunt hymnum domino dicentes, cãtemus domino &c. vt in pſal continetur, & Chriſtus mox, vt baptiſatus fuit in deſertum ſe cedens. xl. diebus, & xl. noctibus ieiunauit. In glo ſ. j. collectè. in fine. adde ſcilicet illorum dierum, & leguntur ſine iube domne, & abſq; benedictione ſacerdotali ſecundum Hugoninum, Guido.

Id ſemper. Proferatur, id eſt dicatur ſilenter, vel dic alta voce loco orationis, & hoc erat conſuetudo in primitiua eccleſia ſecundum. H.

In die. Illi autem. ſecunda pars rationem. tertia pars regnum. de quo habetur. lxiij. diſt. Adrianus. in fine. Io. nos autem. quarta pars. Guido.

Quinta pars quintæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Plereq; quæſtiones de ieiunio.*

QVadrageſima. Hîc incipit quinta pars quintæ diſtinctionis de conſecratione &c. in qua ponuntur quinq; capitula de abſtinentia ieiunij à prima. ver. quaſi hoc dicit: quia reuera non eſt decima cum. xxxvj dies ſunt decima trecentorum, & ſexaginta dierum: vnde adhuc ſuperſunt quinq; dies in decimati, qui alio reſpectu ieiunantur, vt dicitur in glo. ſupple &c. in fine. lo. de fict. ſacro ieiunio. Matth. iiij. iubemus. decimas dare deuter. xiiij. exo. xxiij. ſic etiam iubemur offerre primitias, vt leuiti. c. j. & ſ. xxxvij. diſt. § eccle verſi in leuitico. In glo. ſupple, ibi, cum hæres. adde § ſtichus. & . ff. de verborum ſignific.
1 anniculus. Guid. † Quoniam de ieiunijs hîc & in parte iſta tractatur do tibi remiſſiones de ieiunijs, vnde ſi quæratur quid eſt ieiunium, & quotuplex eſt ieiuniũ, & quæ ſunt ieiunia per eccleſiam inſtituta, & quæ perſonæ ad ea teneantur, & cum quibus perſonis ſit ſuper ieiunijs per eccleſiam diſpenſandum & qualiter ieiunia poſſunt redimi, aut in aliud commutari, aut de tempore in tempus transferri, & nunquid circa ieiunia per eccleſiam indicta poſſit ſtatui, quòd aliquis comedat bis in die aut in die ieiunij horam anticipet, ſeu lautè, vel delitioſè comedat, aut cum nimis auido appetitu, nunquid talis peccet, vel ieiunium ſoluat. & quid ſi quis in ieiunijs per eccleſiam indictis vtatur ouis, & caſeo, aut electuarijs delicatis. ſcripſi de his omnibus extra de obſeruatione ieiu. ſuper rubrica io. xix. quæſtionibus, & ibi alias remiſſiones reperies in § Hoſtien autem Item magis ſpecificè quis debeat, ſeu teneatur ieiunare. & quibus dieb⁹ ieiunari debet, & à quibus cibis ieiunans debeat abſtinere. & vſq; ad quam horam quis debeat ieiunare, & quibus modis ſoluatur ieiunium, & vtrum ſeu quando diſpenſatio ſuper ſolutione ieiunij ſit petenda. & à quo peti debet. ſcripſi de his extra de obſerua ieiunij. c. j. in primis ſex quæſtionibus. Itẽ quid de illis, qui per duos dies ſic ieiunant, quòd nec comedũt nec bibunt, & quid de illis, qui ieiunare habẽt in pane, & aqua & faciunt offas in aqua bullita ſale appoſito. & quid de pane confecto cum ſale. & vtrum iuſti ad ieiunia eccleſiæ tenentur. & quid de pueris, & vxoribus, & quæ eſt hora prandij in die ieiunij, & qualiter ſecunda manducatio ſoluit ieiunium, & quid de electuarijs, & nunquid feria ſexta, & ſabbato poſſumus vti ouis, & caſeo. & nunquid eſus carnium ſoluit ieiuniũ. & quid de conſuetis comedere carnes ante primam dominicam quadrageſimæ, & qualiter anticipatio horæ ſoluit ieiunium. & qualiter ſoluens ieiunium peccat mortaliter, & qualiter prægustantes non ſoluunt ieiunium, & quid de comedentibus oua, vel caſeum in ieiunijs quatuor temporum. ſcripſi in prædicto. c. ex parte. de obſeruatione ieiuniorum in dictis collect. Item vtrum obſeruatio carthuſianenſium, quæ habet carnes etiam in extrema neceſſitate non eſſe dandas, carnibus ſine peccato poſſit tolerari. & quæ ſunt ieiunia ſolennia, quæ ab omnibus obſeruari debent, & in qua ætate ieiunari debent, & cum quibus, & à quibus ſuper his diſpenſari poſſit. ſcripſi eo. titu. c. conſilium. in primis quatuor quæſtionibus. Item nunquid in tribus diebus ante aſcenſionem domini, & in aduentu ieiunari debet, & quid ſi neceſſitas non abſoluta non impediat ieiunare. & vtrum quis poſſit per alium ieiunare. & qualiter poteſt ieiunium redimi, vel commutari. ſcripſi ibi in quinta quæſtione principali, & in quæſtionibus acceſſorijs. Item vtrum ieiunium cadat ſimpliciter ſub præcepto ſcripſi in prædicto. c, ieiunium. in ſexta quæſtione. de quo etiam ibi per Hẽricum. Item ſi feſtum natiuitatis domini venerit in die veneris, vtrum ille qui vouit tali die à carnibus abſtinere poſſit illa die carnes comedere. ſcripſi eo. titu. c. explicari. in prima quæſtione. Adde etiam quæ ſcripſi de ieiunio de pœnitentia diſtinctione. iij. c. ſatisfactio in magna additione ſuper articulo de ieiunio, videlicet in. xvij. quæſtione principali, & in tribus. q. principalibus ſe. cum quæſtionibus acceſſorijs.

SVMMARIVM.

1 *De officio ſacerdotum.*

Ieiunia. A ſacerdotibus. i. Epiſcopis ſic. xcv. diſt. olim cõ-
1 ſtituta in concilio Aurel. c. xvj. † ſic ſtatutum fuit præsbyteri cum ſacras feſtiuitates populo annunciant, & ieiunium vigiliarum eos omnino ſeruare moneant, vt bro. li. xviij. c. præsbyteri. & adde quod dixi. ſ. e. vt ieiunij not. tamen ſecundum Inn. quòd circa ieiunia ab eccleſia indicta poteſt ſtatui quòd bis ſi parum comedant in die ſicut etiam faciunt Ciſtercienſes, qui ad remouendum ſcandalum, & charitatem cõſeruandam ſtatuerunt ꝙ illi qui aliquid faciunt prægustãt aliquid nec frangunt ieiunium ab eccleſia indictum. credit tamẽ ipſe Inno. quòd aliâs ſi plus quàm ſemel quis comedat, ſcilicet niſi vbi ex cauſa aliter eſt ſtatutum (vt prædixi, ſoluit quis ieiunium. & idem ſi eo tempore. ſ. indicti ieiunij carnibus quis vtatur, & hoc ea ratione dicit: quia ſic ieiunantium vſu eſt approbatum, & hoc ipſe Inno. not. extra de obſeruatione ieiu. in prin. verſicu. Item circa hoc &c. & ſequitur. & adde quod dixi. iij. di. deniq; neceſſitate. ſ. e. diſt. iij. ieiunia non ſaluatur. ſ. e. diſt. iiij. c. ſi. in Gui Guido.

Non dico. i. iudico. luxuria. i ſuperfluitate, quæ attenditur in multiplicitate ciborum, & nimia auiditate ſumendi, vt. xlj. di. c. j. & . ij. ſunt cibi. Gui.

Si vt tibi. Apoſtolus inquit. j. ad. Thimo. v. ſed modico. i. cum modo, & menſura ſumpto, infirmitates, debet enim quis conſulere infirmitati carnis ſuæ. de pœ. diſt. oct. ij. charitas. ver. corpus noſtrum. extra de iureiuran. & ſi Chriſtus. Guido.

Sexta pars quintæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Quare medicis multum dare nos non debemus.*

COntraria. Hic incipit ſexta pars quintæ diſtinctionis de conſecratione &c. in qua probat magiſter per decem
1 capitula, † quòd non debemus nos multum dare medicinis, nec multum affligere nos ratione medicinæ

medicinæ, nec malos comedere cibos, nec vltra menſuram Io. de fict. præcepta. non dicitur hîc, quòd ſcientia medicinæ ſit Deo contraria: ſed quòd medici quandoq; præcipiunt ea quæ præcipienda non ſunt. ſ. de deci. c. in omnibus. Guid.

Quinq; modis. In glo. ſ. e. in fine. adde. ſ. xliiij. diſtinct. non liceat. ſacerdotes. In gl. ſ. diſtinct. in fine. adde iſta c. videntur contraria ei quòd ſic dicitur. ſed dic quòd hoc intelligitur quando facit ſine cauſa iuſta: ſed ex cauſa hoc licitum eſt, vt ibi modus enim vtendi eſt in culpa non cibi natura. Guid.

Nihil. In. j. gl. in fine. adde de hoc legitur, & no. de pœ. diſt. iij. nihil quod eſt idem. c.

SVMMARIVM.

s *Magnum bonum, & mediocre quid ſit.*
a *Pro quibus videatur dici miſſa pro omnibus, an pro ſpeciali.*

Non mediocriter. Charitati. i. eleemoſinæ puritate. xxxviij. diſt. ſedulo. ſ. xcij. diſt. c. j pro cunctis. aliâs c. audiant. vet. per prophetam, Eſaiam. lxj. c apoſtolus ad Roma. viij. c. In glo. fine quo in fine
s † adde ſub. vt eſt charitas, & cæteræ virtutes, & earum opera, vt credere in Deum, diligere Deum, & huiuſmodi quæ dicuntur magnum bonum. Mediocre bonum eſt cum quo, & ſine quo ſalus haberi poteſt, vel cum quo poteſt quis eſſe bonus, & malus, vt vigiliæ, ieiunia, peregrinationes inter hæc continentur naturales potêtiæ animi, vt ratio, intellectus, memoria, ſenſus, liberum arbitrium. Minimum bonû eſt pulchritudo corporis, & huiuſmodi à magno bono nullus prohibetur, nec propter aliquid debet intelligi à mediocri bono ſæpè quis prohibetur, & debet ſæpè intermitti ratione maioritatis, vel obediêtiæ. xxj. di. deniq;. xj. q. iij. quid ergo. Item nota quòd magnum hic poteſt dici illud mediocre, vel minimum, ſine quo non poteſt quis ſeruire Deo, vt eſt ſenſus, liberum arbitrium, ratio, intellectus, ſanitas corporis, hæc & huiuſmodi ſunt præponenda alijs bonis medijs, non propter ſe: ſed vt ipſis habitis poſſit ſeruiri Deo in ieiunijs, & pſalmodijs, eſt ergo ieiunium poſtponendum, vt ſanitas corporis habeatur. In glo. argu. quòd. ibi c. j. adde vbi de hoc. In glo. ſed nunquid. ibi, dicunt quidam. ad-
a de vt Hu. qui dicit hoc eſſe verum de pſalmis, & miſſis, † ſicut hîc dicitur, quæ generaliter cantatur pro omnibus, licet ſpecialiter pro aliquibus videantur dici, & ideò non valent eis minus, quàm ſi ſpecialiter pro quolibet eorum cantarentur: ſed non videtur hoc eſſe verum de ieiunijs, & eleemoſinis, & precibus, ſiue orationibus, quæ alios non tangunt: talia enim non proſunt alijs mortuis, niſi eis pro quibus fiût ſpecialiter, & hic eſt verus intellectus, nec dicitur miſſa, vel pſal. fieri ſpecialiter, niſi propter illum, qui facit illum, vel illam cantari ſecundum Hugo. Alij verò vt. B. hiſpa. quod dicit litera eſſe verum, ſi æqualiter dicatur pro omnibus: ſed ſi intuitu vnius dicitur, licet pro omnibus dicatur, plus ſecundum eos ei proficit pro quo orans ſpecialius intendit, & hæc eſt vera ſententia ſecundum theologos. Et ibi, quòd ſic. adde ſub. maximè quâtum ad meritum dicentis miſſam, cum animi alacritate, & non anxietate ſecundum monal.

SVMMARIVM.

s *Species quædam ieiunij.*

s Ieiunium. Nota † quòd multiplex eſt ieiunium, ſcilicet neceſſitatis, vt in mendicis virtutis, vt in bene, & prudenter, & mediocriter viuentibus, ſuperſtitionis. vt in hypocritis, fatuitatis, vt in diſcretis, corporalis vtilitatis, vt in pinguibus. & not. ſecundum Rain. quòd ieiunium debent ſemper hæc quatuor comitari, ſcilicet largitas, lætitia hora, & menſura. de primo. largitate dicit Hieronimus quod manducaturus eras ſi ieiunares da pauperibus, vt ieiunium tuum ſit ſaturitas animę non marſupij lucrum. de ſecundo. ſ. lętitia dicit dominus Matth. vj. cum ieiunatis nolite fieri ſicut hypochritæ de tertio. ſ. hora legitur. j. Regû. xiiij. quòd Ionathas: quia præuenit horam adiudicatus fuit morti, & multa ſimilia ad hoc facit quod. ſ. ea diſt. j. ſolent. de quarto. ſ. menſura. Aug. mens auiditate ciborum laſſata perdit orationis virtutê Rai. & generale. i. communiter & ab omnibus obſeruandum ſacta i. cum dabitur quod nunc ſperatur. ſignificauit. ſ. quòd poſt quadrageſimum huius vitæ æternæ pro mercede conuerſatus eſt. Marc. vltimo in cœlum. Marc. vltimo. pactis xxiij. q. iiij. ea vindicta, iuxta ſi. mercedem. Io. xiiij. Act. xij. In gl. ſ. lxxvj. diſt. in fine. adde ibi eſt ſolutio. Gui.

Diſcipulos. Vocat Io. xiiij hoc fecerunt. Matth. ij. In glo. hoc licebat. adde quia lex vetus permittebat: ſed phariſęi repræhendebant eos: quia in ſabbato hoc faciebant.

Quicquid. Voluntate. xxv. q. j. noo eſt. Io.

Nihil. ij. In gl. morte, in fine. adde arg ad hoc. viij. q. j. in ſcripturis. & adde quod dicitur. ſ. e. non mediocriter. in prin. Guid. Iſtum canonem repetijt dominus Rai. de fargijs: ſed effectum repetitionis reperies per me poſitum in regula peccati venia de regulis iuris. lib. vj. in. xj. quæſtione. & in duabus quæſtionibus ſequentibus.

Ne tales. Cibos. prouerb. xxiiij. oleum. ad Roma. xiiij. irritamêta. i. incitationes, & pernoctationes. vno. aliâs vino patinæ. i. coquinę, vel magnę ſcutellæ, vel dic quòd eſt genus vaſis à patendo cuius diminutiuum eſt patella ſecundum Pap. ad vſum. aliâs ad vſum luxuriæ explendæ Bert. trahunt ad infirmitatem, in aphoriſmis. aphoriſmus eſt breuis ſermo ſenſum integrum rei propoſitæ continens, ſic dictus à poris, qui ſunt ſubtilia foramina in corpore, vnde ſudor manat Lau. & hoc dicit in prima particula in illo aphoriſmo in exercitantibus ad ſummum &c. opimis, id eſt fertilibus: quia multa continent ſub breuitate Lau. aliâs ſochriſmis, & eſt nomen græcum, & in arte phiſica non inuenitur. paraliſim. Paraliſis dicitur morbus auferens membri motum, vel ſenſum, vel vtrûq; demptionem. i. ſanguinis diminutionem. ſagina. i. pinguedo. in exhortatione. i. in commêto ſuper aphoriſmis. tenue. i. ſubtile. nihil cœleſte. j. di. vnum. Guid.

Vij. pars. v. diſt. de conſecra.

Egimus. Hic incipit. vij. pars quintæ diſtinctionis de conſecrat. &c. in qua probat magiſter de æquitate, quòd carnes non ſunt comedendæ in die ſabbati Io. de fict. vide tamen extra de obſerua. ieiunij. c. vltimo.

Viij. pars. v. diſt. de conſecra.

SVMMARIVM.

1 *Differentia inter guſtare, & manducare.*

Carnem. Hic incipit octaua pars quintę diſtinctionis de conſecratione &c. in qua imponitur regula monachis, videlicet quòd debent ſe ſemper à carnibus, & pannis lineis abſtinere, & ſemper aliquid operari Io. de fict. & hoc ſic continua: quia in prædicto c. tractauit. de ieiunio: ideò de abſtinentia &c. vt hîc dicit gl. & contra tenorem huius. c. multum peccant monachi, quorum habitus non ſolum exterior: ſed etiam interior niger eſt ſecundum H. Io. de f.
1 † ſumendi. i. manducandi, & videtur hæc litera facere differentiam inter guſtare, & manducare quod verum eſt arg. de pœ. di. ij. § quod verò reprobi. iuxta prin. & de Chriſto legitur, & cum guſtaſſet noluit bibere Matthæi. xxvij. & no. xxiij. quęſt. prima. non auferamus. de hoc etiam legitur, & nota xxx. diſt. c. vltimo. & no quód guſtus à gutture dicitur ſecundum Pap. manducare, comedere ad homines pertinet ſolum quaſi manum ducere ad os ſecundum Papianum, quòd ſi quis. verſiculo. Guido.

SVMMARIVM.

s *Differentiis inter ſapientiam, & ſcientiam.*
a *Quæ ſint monachis interdicta negotia.*

Nunquam. Patientia, quæ virtus eſt. vij. qũ. j. ſugge-
ſtum. ibi dixi de manſuetudine. dixi de
pœnitent. diſt. ij. quærendum. ama, id eſt ardenter dilige ſecun
dum Pap. diligere eſt aliquid animo occupare. de pœ. di. ij. cha
s ritas. ver. & quid eſt. † ſcientiam. ſcientia ad agnitionem perti
net, ſapientia verò ad contemplationem ſecundum Papi. &
adde quod dixi de pœniten. di. ij. ſapiens. vitia. vitium, pecca-
tum, vitium dedecus, macula, vitia. i. peccata nihil ſunt: ſed pri
uatio boni hoc nomen accepit, quorum author Diabulus eſt:
vitia dicta quòd petant vſum, & vinciant vittæ dictæ: quia vin
ciant quibus crines innectuntur fluentes: quia ligantur. capilli
ſecundum Papi. carnis. Hug. caro huius carnis antiquitus di-
cebantur carnes dictæ: quia caræ ſunt, ſiue à creando, cremen-
tum enim ſemen, & maſculinum, vnde à græcis creas vocatur
ſecundum Pap. occupatum in bona parte ſumitur, vt dixi de
pœni. diſt. ij. charitas. ver. & quid eſt domini ſucceſſura. i. pro-
futura fiſcellam, vas eſt de iunctis factum, & rotundum ad mo
dum fiſci. i. facti. lentis. i. flexilibus. ſeratur. i. ſeminetur, vel plã-
tetur. ſupercilio. i. de ſummitate, vel altitudine cliuoſi. i. decliuẽ
ti, vel inferioris. ſ. agricola. Laur. illa. ſ. nuda per deuia, aliàs le-
uia. murmur, id eſt ſonitum. ſaxa. i. loca inuſitata. citet. i. pro-
uocat: quia pro, & arua. i. campos. fabricare deponens eſt illud
verbum, vel hoc ſub. diſce. i. fabricare. Bart. brix. fornicantis.
Ezech. xvj. narrent. i. oſtendant, & aperiant, hoc habetur. xxx-
ij. q. v. ſi Paulus. quid ergo. ſub. erit omnium delitiarum diſpu-
a tare: quia ad me non pertinet. xvj. q. j. ſi clericatus. Gui. † Quæ
autem negotia ſunt clericis, vel monachis interdicta, & quæ
non ſcripſi poſt Henricum extra ne clericis, vel mo. c. multa.

Nona pars quintæ. di. de conſe.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri priores qui ſint.*

IN omnibus. Hîc incipit nona pars
quintæ diſtinct. de con
ſecratione &c. in qua dicitur quòd canonici ſi-
mul debẽt comedere, dormire, & iacere in vno
conclaui Io. de fict. & hoc ſic continua de abſti
nentia monachorum in. c. prædicto prægustauit, qua occaſio-
ne de modeſtia &c. vt hîc dicit gl. In. de fict. canonici. regulares
nam canon dicitur regula. iij. di. canon Lau. In. ſcripturæ. Exo.
1 xx. deuter. v. licentia generali, vel ſpeciali. magiſtri. † hîc dicun
tur magiſtri priores eorum, vel præsbyteri, vel præpoſiti, vel
alij prælati, & de his quæ ad eos ſpectant nihil debet ſacere ſi-
ne eorum licentia P e. miniſtris, aliâs magiſtris ſecundum Lau.
In gl. ſ̄. diſt. in fine. adde dic vt extra de vi, & honeſtate clerico-
rum. quoniam. vt. In glo. j. prælatis in fine. adde in euangelio,
qui maior noſtrum eſt ſit miniſter noſter. Gui.

Decima pars quintæ diſtinctionis de conſecratione.

NVllus. Hic incipit decima pars quintæ diſtin-
ctionis de conſecratione &c. Ioannes
ſicto.

Vndecima pars quintæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *De poteſtate ſacerdotis.*

a *Interpretatio ſententiæ (an parochianus debeat alio proſici ſine literis
Epiſcopi.*

NOn oportet. Hîc incipit. xj. pars quin
tæ diſtinctionis de conſe
cratione &c. quam ſic continua: quia quandoq;
clerici cauſa ſpectandi varia, & diuerſa ſolent in
remota prouincia proficiſci, ideò breuiter ſub-
nectit magiſter quòd clerici iter peregrinationis non ſuſci-
piant ſine licentia Epiſcopi, nec etiam laici ſine literis eius. H.
formata. has literas dat Epiſcopus vt legitur, & not. ſ̄. lxviij. di
1 ſtinct. §. inter, proficiſci. dicit. Rai. quòd † quilibet ſacerdos po-
teſt ſuo parochiano imponere, & iniungere pœnitentiam per
mundum cum baculo cubicali, & ſcapulari, vel veſte aliqua ad
hoc conſueta: & eſt ratio: quia nõ inuenit ſibi prohibitum, niſi
conſuetudo eſſet contraria in aliqua eccleſia. & hoc ipſe not.
in ſua ſumma. titu. de pœ. & remiſ. §. ſpecies pœnitentiæ &c. &
idem no. in ſua ſumma Goff. eo. ti. §. publicata pœnitentia &c.
ſed iſta litera, & etiam litera rubea huius. c. videtur contraria.
& quod notatur. lxxj. diſt primatus. extra de offic. conquerten-
a te. & de exceſ. prælat. accedentibus: † ſed ſecundum. H. qui hîc
dicit, quòd non debet aliò ire ſine literis ſui Epiſcopi congruẽ
intelligitur, quòd non debet ire ad recipiendum ſacramenta,
vel ordines, & hoc ipſe no. in prædicto. c. primatus: & quòd ſa
cerdos talem pœnitentiam imponere non poſsit videtur, niſi
haberet ab Epiſcopo poteſtatem: quia in hmõi criminibus eſt
ad Epiſcopum recurrendum. & hæc opinio approbatur in re-
pertorio Gulielmi durandi, vbi tractat de pœni. & re. §. ſequi-
quitur videre pro quibus ibi videre poteris In glo. C. de eden.
in fine. adde de hoc etiam not. ſ̄. viij. q. vlti. c. j. in princ. Guido.
verum autem, ſeu qualiter beneficiatus poſsit in abſentia fru-
ctus ſui beneficij abſq; peccato percipere. ſcripſi de conſti. cum
omnes. in. v. q. vbi de hoc etiam per Henri.

Xij. pars quintæ diſt. de conſec.

FVcare. Hîc incipit duodecima pars. v. di-
ſtinctionis de conſecratione &c.
quam ſic continua quoniam clerici mulierum
aſpectum non reſpuunt, & mulieres per fucum
clericos ad aſpectum alliciunt: ideò poſtquàm
egit de ſpectaculis clericorum ſubdit de fuco mulierum in hac
parte duodecima in qua dicitur quòd nullus debet ponere
vnguentum in facie, nec legaturas in aure. figmentis, id eſt co-
loribus fictitijs appareat, ſcilicet vir, ſiue maritus, quibus ſolis:
quia eas oportet cogitare quo modo eis placeant, & è conuer-
ſo extra de cleri. coniug. diuerſis execranda. ver. ſuperſtitio. i. li
gaturæ, quę fiunt ad ſuperſtitionem in aures ſic. xxvj. q. ij. illud.
ver. ſicut ſunt. & eſt vna pars. In prima glo. aures ibi, extrica-
catas. adde. i. ab inuicem ſeparatas ſecundum Accur.

Decima tertia pars quintæ diſtinctionis de conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Quare hæc duo capitula fuerint poſtpoſita à Gratiano.*
a *Quæ ſint circa quæ verſetur eccleſiaſticæ religionis conditio.*

DE ſpiritu. Hic incipit. xiij. pars. v. diſtin
ctionis de conſecr. &c. in qua
dicitur quòd à ſpiritu ſancto omnia perficiun-
tur, & ſine illo nullum bonum: & ideò Gratia-
s nus † poſuit in fine iſta duo capitula de ſpiritu
ſancto. vt etiam reprobaret quoſdam hæreticos, qui dicunt,
quòd ſpiritus ſanctus non proceſsit à filio qui malè dicunt Ioã.
de ficto. in euangelio. Ioan. xvj. & xviij. Chriſtus eſt. Ioan. xiiij.
deniq;. ver. alia expoſitio euangelij annuntiabit. Io. de fict. xvj.
In glo.

2 In gl. cum omnia in fine. † adde dic plenius cum tria ſunt circa quæ verſatur eccleſiaſticæ religionis conditio, ſcilicet miniſteria officiorum, negotia rerum, ſacramenta ſpiritualium, ſecundum hanc triformitatem Gratianus operis ſui ſeriem diuidens in nouiſſima de ſacramentis perdocuit, & cum omnia ſacramenta in virtute ſpiritusſancti perficiantur non ita ipſa ſacramenta miniſtrarentur ſi in ſpiritu ſancti &c. vt dicit gloſſ. ideò omnium ſacramentorum (reſeratis archanis de ſpiritu ſancto) duo. c. adiungit. vt opere ſuo ſeliciter conſummato ſeliciter in ſpiritusſancti benedictione huius laborioſi operis quærat requiem, & gloriam ſempiternam. Gui.

SVMMARIVM.

1 *Opera trinitatis eſſe inſeparabilia.*

Saluator. Veritas. Io. xiiij. & xvj. capitulis, loquetur ſpiritus ſanctus, voluntate, & opere. ſ. e. di. iij. c. ſi. & amplius. ver. veritatis. j. Chriſti. ſ. c. proximo. vel quia docet omnem veritatem, dicere, ſecunda pars, incorporalium, id eſt ſpirituum, qui impropriè dicũtur loqui digni ſunt. ſ. ea. di. ij. ſemel. Liquidè. verſi. manans. i. procedens. ſcriptum eſt. Ioan.
4 xvj. audit à filio audio à patre, alibi, Io. v. facientem: † nam inſeparabilia ſunt opera trinitatis. ſ. ea. diſt. iij. c. vltimo. & dic vt notatur ſupra eo. c. in prin. in gloſſa per hoc &c. Guido. Ad declarationem autem huius canonis vide omnino quæ leguntur, & notantur extra de ſumma trini. & fi. ca. c. vno libro, & quæ ibi ſcripſi in diuerſis expoſitionibus literalibus. Finit tertia pars operis remiſſorij ſuper decreto, videlicet à. xxv. cauſa incluſiuè vſq; ad fi. decreti. Aedita, ſeu compoſita cum alijs duabus præcedentibus in duobus voluminibus à reuerendiſſimo in Chriſto patre, & domino A Egid. Bellemeræ vtriuſq; iuri profeſſore, diuina prouidentia Auenionen. Epiſcopo, & ſcripta etiam cum prædictis duobus voluminibus per. D. Petrum Guitonium præsbyterum Turonenſis, Diœceſis, ac Bacalarium, in legibus, & finita die ſabbati. xx. menſis Septembris. Anno domini milleſimo. cccciiij. pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini Benedicti Papæ. xxiij. anno decimo.

Laus, decus, imperium, victoria ſit tibi Chriſte
Gloria, virtus, honos: nam finit iſte liber.

Finis Tertiæ Partis Commentariorum Aegid.
Bellemeræ in Decreta Gratiani.

LVGDVNI ſumptibus honeſtiſſimorum virorum IACOBI, ac IOANNIS Sennetoniorum fratrum.

Series chartarum.

aaa, bbb, ccc, ddd, eee, fff, ggg, hhh, iii, kkk, lll, mmm, nnn, ooo, ppp, qqq,
Omnes quaterniones

Index Ægid. Belle. in Tertiam Decreti.

Index rerum, verborúmque locupletiſſimus, quibus ſignificantius dicto lucem

PLETISSIMVS, QVIBVS SIGNIFICANTIVS DICTO LVCEM
adtulit Aegidius Bellemeræus in tertiũ, poſterioréq; tomum commẽtariorum in decreta Gratiani. Hunc præter rerũ capita auctuario miro illuſtrauimus ne tibi (lector) in officio deeſſe videremur. Repoſuimus prætereà, ſi qua his obuia eſſent, errata. tu interim boni conſule.

∴

De litera A.

Aron Summus ſacerdos.ca. qualiter. numer.1.de conſecratio. diſtinct.j. fol.96.
Abba an poſſit cum monacho, vt habeat propriũ diſpenſare.§.his ita.num. 4.xxv.q.j. fol.8.
Abbas Ioachim errãs .can. in Chriſto.numer.16. de conſecratione diſtinctione.ij. fol.12.
Abbates an conſecrare poſſint.c.præsbyter.nu.1.xxvj.q.vj. fol.22.
Abel Deo eiuſq; oblatione placuerunt.cap. conſideret.num.5.de pœnit.diſt.v. fol.85.
Abel interfecto, interfectus eſt Caim.c.Serpens.num.3.de pœni. diſtinctio.j. fol.65.
Abies quid, & vnde dicta cap.principium.numero.4.de pœniten. diſtinctione.ij. fol.77.
Ablutere manus honeſtatis, munditiæq; eſt.c.peruenit. de conſec. diſt.iij.nume.j. fol.114.
Abraham quos denotat capitu.agite.numer.1.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.65.
Abrenunciatio quando repetenda.c.j.numero. 3. de conſecratio. diſtinctio.iiij. fol.121.
Abrogatum præſumitur, quod non eſt incertum.can. amputato. nu.1.xxv.q.ij. fol.10.
Abſoluere prius, quàm pœnitentiam iniungere debeat necne ſacerdos.de pœnitentia diſtinctione prima rubric.de abſolutio. nume.1. fol.60.
Abſolutus à Deo an à ſacerdote adhuc abſoluendus.de pœ. diſt. j.c.quantuſlibet.nu.1. fol.66.
Abſoluen te verba quid ſignificent cap.verbum.de pœni.diſtin.j. nume.2: fol.66.
Abſtineat ab euchariſtia qui mortali detinetur.cna.ſunt, qui de peni.diſt j.nu.2. fol 66.
Abſtinentiæ votum, authore viro, quomodo reuocet vxor.c.noluit.nu.1.xxxiij.q.v. fol.89.
Accidia boni quoddam tædium eſt. c.non ſolum. numer.2.xxxij. quæſt.vij. fol.55.
Accuſari poſſunt à diuerſis orta ex eodem facto.c.virginibus.nu. 1.xxvij.q.j. fol.27.
Accuſatio cur impropriè in matrimonijs dicatur.c.nihil iniquius. nu.2.xxxij. q.vij. fol.54.
Actio extincta an reuiuiſcat.c.quæris.numer.2.de conſecratione diſtinctio.iiij. fol.124.
Actoris priuilegio vti poſſit reus.c.hæc autem.de pœni. diſtin.j. numero.2. fol.62.
Actus vnus & idem an ſimul bonus & malus eſſe poſſit cap.ſicut: nu.2.de pœni.diſt.j. fol.69.
Adam dormiente, è latere eius Eua creata fuit.c.Adam.j.de pœnit.diſt.ij. fol.75.
Adam victus aliena ſuaſione.c.ſerpens.numero.3. de pœnitentia diſtinctione.j. fol.65.
Adminiſtratione conceſſa, an concedi etiã intelligatur alienatio. c.ſeruatis.nu.2.xxv.q.ij. fol.9.
Adoleſcens tribus modis dici poteſt.c.alligant. numero.1. xxvj. quæſtio.vij. fol.24.
Adoptio hic facta in anima eſt, expectata verò in corpore cap. hanc ſocietatem.numer.2.de pœnitentia diſtinctione quarta. folio.82.
Adoptio filio requiſita.c.ſicut verus.nume.2.de conſecratione diſtinctione.ij. fol.112
Adoptiui quando coniũgi poſſint.c.quidam populorum.cauſæ. .xxx.nu.2. fol.40.
Adorandus qualiter ſit Deus.c.venerabiles.nume.j.de conſecratione diſtinctione.iij.
Adorationis ſpecies.c.venerabiles.nume.j.de cõſecratione diſtinctione.iij. fol.115.
Adſcendere quatenus Chriſto conueniat.c. charitas. nume.2. de pœniten.diſtinctione.ij. fol.74.
Adultera, pœnitentia peracta, accuſantẽ virum an repellere poſſit.c.nihil iniquius.nume.2.xxxij.q.vj. fol.54.
Adultera vxorem dimittere an vir ex præcepto teneatur.c. ſicut crudelis.xxxiij.q.j.nu.7. fol.46.
Adulterij accuſare vxorẽ marito licere.§.publico. nume.3.xxxij. q.ij. fol.48.
Adulterij incommoda.c.quid in omnibus.numero.2.xxxij. quæſtione.vij. fol.55.
Adulterij pœna .c.chriſtiana.no.2.xxxij.q.v. fol.53.
Adulterio commiſſo, an alter coniugum monaſterium ingredi poſsit.c.nihil iniquius.nu.3.xxxij.q.vj. fo.54.
Adulterio nullum maius peccatum. xxxij.q.vij.c. quid in omnibus.nume.1. fo.55.
Adulterium poſsitne viro imputari.c.ſi quæratur.xxxiij.q.v.numero.2. fol 88.
Adulterium quid dicatur.c.non ſolum.numero..xxxij. quæſtione.vij. fol.55.
Adultero, inceſtuoſo debitum reddere non debet molier.c. qui dormierit.nu.1.xxxij.q.vij. fo.55.
Aduocati confeſsio quando noceat.c.Apoſtolicæ. nume.2.xxxv. quæſtio.ix. fo.95.
Aegidij propoſitum de pœni.no.1. fo.59.
Aegiptiaci vnde dicti.c.non obſeruetis.nu.2.xxvj.q.vij. fol.24.
Aegiptus cur calendario inſcribatur c. non obſeruetis. nume.2. xxvj.q.vij. fol.24.
Aegiptus mater Idololatriæ & ex ea quid pullulet.c.ſed & numero.2. fo.15.
Aequiuocatio quid c.quod autem.nume.1.xxxv.q v. fol.92.
Aetas eruditioni prodeſt.c.aut facta de pœni.diſt.j. fol.63.
Aetas non excuſat.c.qui bis.nume.2.de conſe.diſt.iij. fol.123.
Aeterna quo modo quis fiat dignus.c. in quibus. numero.1.de conſecratione diſtinctione.2. fol.106.
Affectus quando puniatur.c.ſi quis non dicam.numero.1.de pœniten.diſtin.1. fol.62.
Affectus ſolus quando vxorem faciat.c. priuſquam. numero.1. xxvij.q.ij. fol.33.
Affinitas eſt legitimũ vinculum.c.cum igitur.num.2.xxxv.quæſtione.q.j. fol.91.
Affinitas quid eiuſq; materiæ ſumma.c.affinitate.numero.xxxv. q.ij.&.iij. fol.91.
Affinitatis acquirendæ modus.c.ſi quis ex vno.nume.1.xxx.quæſtione.iiij. fol.42.
Affinitatis impedimento an diſſoluantur ſponſalia.c.qui dormierit.nu.2.xxxij.q.vij. fol.55.
Affinitatem ſine coitu non contrahi.c.cum igitur.numero ſecundo.xxxv.q.j.&.iij. fol.91.
Agar vxorem Abrahæ non fuiſſe & quorũ præcepto eiecta fuit c.dicat.nu.1.xxxij.q.iiij.fo.51.Deeſt poſt dictionem verè vocula, non, vt negatiuè legas ibidem.

Agnus quid & vnde dicatur.c. principium .numero.7. de pœniten.diſtin.ij. fol.77.

Agnus dei cur ter in miſſa dicatur.c.Sextam.numero.1.de conſecra.diſtin iij. fol.115.

Alienam rem an ſciens pręſcribat.c.ſi virgo.numero.3.xxxiiij.q.j.& ij. fol.90.

Altercatio quæ ſublata,c.quod vero.xxvij.q.j.nu.1. fol.25.

Altare,aut crucifixum circundantes an peccent trac. diuinat.cauſæ.xxvj.nu.25. fo.19.

Altare remotis lapidibus,quo caſu nõ execretur.c.ſi motum. nu.1.de conſe.diſtin.ij. fol.78.

Amen,vox quid ſonet.c.re vera.numero.2. de conſecratione diſtinctione.ij. fol.108.

Amicus noſter quis.c.importuna.numero primo de pœniten.diſtinctione.j. fol.67.

Amitti quid nequeat.§.ex his omnibus.nu.4.xxvij.q.ij. fol.34.

Amorem ſpacio terrarum non minui.c.illud.nu.2 xxvj.q.j.fo.15.

Amoris lineæ.c.ſicut tribus.numero.1.de pœni.diſtin.ij. fol.75.

Angeli omnes boni creati ſunt.c.quod verò numero .1. de pœniten.diſtin.ij. fol.77.

Angelis collaturum differentia.c.principium.nume.2. diſtinctione ſecunda. fol.77.

Angelus bonus an poſsit baptizare.c. propriè.oumero.2. de conſecra.diſtin.iiij. fol.117.

Angelus ſathanæ quis apud Paulum.c.panem.nume.1. de conſec.diſtin.ij. fol.108.

Anima per omnes corporis particulas tota adeſt.xxxij.q.ij.c.Moſes.nu.2. fol.50.

Animam ſobriam reddit grauis infirmitas.c. poteſt fieri de pœniten.diſtin.j.nume.1. fo.66.

Animæ,quàm corporis damnum maius.c.conſyderet.nume.4 de pœni.diſtin.v. fol.85.

Annotatio quid dicatur.§.vniuerſa.nu.2.xxv.q.ij. fol.14.
xxv.q.ij. fol.14.

Antichriſtus quis,eiusq; ethymologia.c.ſi enim. nume.2. de pœniten.diſtin.ij. fol.76.

Antiquioribus priuilegijs Baptiſmali iuſo eccleſiarum ſequẽs monachorum priuilegium derogat cau.xxv.q.3.c. quod autẽ. numero.1. fol.2.

Antiquitatis virtus.c.contra ſtatuta.nu.1.xxv.q.j. fol.6.

Anuli datio quando inducat matrimonium , & quid denotet.c.fœminæ.nu.1.xxx.q.v. fol.43.

Anulus deſponſationis ſignum.c.non dubito.nume.1. de pœni.diſtinctio.iiij. fol.125.

Annus Iubilæus quid ſonat.c.cum ergo.numero .3. de pœnitent. diſtin.j. fol.73.

Appellans ſæpius ſemel appellare cẽſendus eſt.c. lotharius.xxxj. q.ij.numero.2. fol.45.

Appellare tertiò oon licere.c.Lotharius. numero ſecundo. xxxj. quæſtio.ij. fol.45.

Appellatio iuſta quæ.c.fine de coniugij.nu.2.xxxiij.q.ij. fol.57.

Apologia quid,& in quo poſita.c.tria.nu.1.xxxj.q.ij. fol.96.

Apoſtoli quo nomine baptizauerunt de conſe.diſt.iiij.c. quodã. nume.3. fol.118.

Aqua benedicta cur ordinata.c.aquam. numero.2. de cõſecratio, diſtinctio.iij. fol.115.

Aqua cur vino commiſceatur.c.in calice.numero ſecũdo de conſecratio.diſtin.ij. fol.112.

Aqualitulus quid.c.tribus. numero primo] de conſecratione diſtinctio.ij. fol.104.

Argumentum à ſimili quando valeat.c.pœnæ.nume.1. de pœnit. diſtin.j. fo.62.

Argumentum qui.l.c.in domo.de pœni.diſt.iiij.nu.2. fol.83.

Aræ acceptiones.c.de fabrica.numero.1,de conſe.diſt.j. fol.99.

Arrhas datas pro ſponſalibus perficiendis amittit quis ſine iuſta cauſa reſiſtit.c.vbi non eſt,nume.2.xxx.q.4. fol 4?.

Arrhæ cur in ſponſalibus valeant.c.vbi non eſt.numero.3.xxx.q. ſecunda. fol.41.

Arelatẽ.concilij ſtatutum.c.ieiunia.nu.1.de conſe.diſt.v.fol. 126.

Arrianorum lapſus & error. c. in Chriſto.numero.15. de conſec. diſtin.j. fol.112.

Arrogatio quæ dicatur.quod autem.xxx.q.iij.nu.j. fol.41.

Aſtrolabij inſpectione res perditas inueſtigare an liceat. tracta. diuin ſub.xxvj.nume.23. fol.19

Aſtrorum diuinatio an ſit licita.c. ſi quis clericus. numer.7.xxvj. quæſtio.v. fo.20

Auari quomodo intelligantur.c.in ſalicibus.numero ſecundo de pœni.diſtin.iij. fol.81.

Auaritiam incurrens charitatem amittit.c. conſyderet.nume.4. de pœni.diſtin.v. fol.85.
Charitatem,non caſtitatem legas ibidem.

Auenionenſes Benedicto Papæ inobedientes an rei læſæ maieſtatis ſint & qua pœna afficiendi.c.ſicut. numero.9. de pœniten. diſtin.j. fol.70.

Auguri an liceat.c.igitur.nu.3.xxvj.q.ij.&.iij. fol.16.

Augurari an ſit peccatum.c.non licet.nu.1.xxvj.q.vij. fol.24.

Auguria cur prohibita.c.nullus.nu.1.xxviij q.j. fol.57.

Auguſtini & Pollentij controuerſia in explicatione Pauli.j. Corinth.vij.c.iam nunc illud.nu.1.xxviij q.j. fol.35.&.36.

De litera B.

BAbilon quid ſignificet.c in ſalicibus.nume.3.de pœni.diſtin.iij. fol.81.

Baptizandi gratia accedentes plures an peccẽt. c.quod autem vxor.nu.1.xxx.q.iiij. fol.42.

Baptizans an poſsit baptizatam vxorem ducere.c.omnes.nu.1.xxx q.j. fol.40.

Baptiſandi formam quando dederit Chriſtus.c.prima. numer.5. de conſecra.diſtin.iiij. fol.121.

Baptiſandúſne iterum ſit is,qui neſcitur in baptiſatus ſit.c.non licet.nu.1.de conſec.diſtin.iiij. fol.123.

Baptizare ſeipſum an quis poſsit.c. baptiſmi. nume.1. de conſec. diſtin.iiij. fol.118.

Baptizari an poſsit nondum natus.c.per baptiſmum.nume.3. de conſec.diſt.iiij. fol.116.

Baptizare an poſsit vnus plures & verſa vice.c.proprie. ou.4. de pœni.diſt.iiij. fol.117.

Baptizati vbi ſcribendi.c.baptiſandi.numero.1.de conſecratione diſtin.iiij. fol.121.
Nouiſsima inuictiſsimi principis F. Valeſij conſtitutione expreſſum eſt,vt eccleſiarum miniſtri baptiſatos in ſuis cõmentarijs referant conſtitutumq́, fuit anno humanę redemp.1539.

Baptiſato cur ſaliuam imponit ſacerdos in naribus,& auribus.c. poſteà.nu.1.de pœni.diſtin.iiij. fol.121.

Baptiſatus cur peccare non debeat.c.ſi enim. oumer.4. de pœni. diſtin.ij. fol.76.

Baptiſetne dicens baptizat te Chriſtus.c.per baptiſmum.nu.3.de pœni.diſt.iiij. fol.121.

Baptiſatus cur peccare non debeat.c.ſi enim.numero.4.de pœni. diſtin.ij. fol.76.

Baptizetne dicens baptizat te Chriſtus .c. per baptiſmum. nu.3. de conſe.diſtin.iiij. fol.116.

Baptiſma iterantiũ pœna.c.qui bis.nu.3.de conſe.diſt.iiij. fol.123.

Baptiſma negãs punitur.c.presbyter.nu.2.xxvj.q.vj. fol.23.

Baptiſmi aqua quis non renaſcatur.c.quæ in materni. numero.1. de conſec.diſtin.iiij. fol.123.

Baptiſmi effectus an ſit vtilis omnibus.c.ſine.numero.1. de conſecra diſtin.iiij. fo.122.

Baptiſmi & inuocationis Chriſti efficacia.c.ſanctificatur. nume. 1.de conſe.diſtin iiij. fol.121.

Baptiſmi forma à Chriſto inſtituta.c proprie.numero.1.de conſecra.diſtin.iiij. fol.117.

Baptiſmi forma in verbis ſeruanda.c.ſi non ſanctificatur. nume. 2.de conſe.diſtin.iiij. fol.121.

Baptiſmi genera c.catecuminum.de conſe.diſt iiij. fol.118.

Baptiſmi interpretatio.c.neceſſariũ.nu.3.de conſe.di.iiij. fol.115.

Baptiſmi materia vbi tractetur.c. per baptiſmum. numero.3.de conſe

confec.diſtin.iiij. fol.116.
Baptiſmi myſteria,& obſeruationes quid notent.c. ſiue paruuli. nume.1.de pœni.diſtin.iiij. fol.120.
Baptiſmi ſpecies.c.verus.nu.2.de conſe.diſtin.iiij. fol.125.
Baptiſmi vice fungitur contritio.c.quia paſſus. numero.1.de conſecra diſtin.ij. fol.106.
Baptiſmi vicem an ſuppleat in paruulis effuſio ſanguinis.c.cathecuminum.nume.1.de conſec diſtin.iiij. fol.118.
Baptiſmo Ioannis peccata non dimiſſa non regenerabantur.numero.1.de conſe.diſtin.iiij. fol.124.
Quid operabatur.ibidem.
Baptiſmo ſuſcepto neceſſaria.c. conuenit.numero.1. de conſe. diſtinctione.v. fol.126.
Baptiſmo tria ineſſe.c.neceſſarium. numero.4. de conſec. diſtinctione.iiij. fol.116.
Baptiſmum an præcedat cathecíſmus.c.ante.numero.1.de conſe. diſtinctione.iiij. fol.120.
Baptiſmum perfectum eſſe ſi dicatur,in nomine Chriſti.nume.1. de conſecra.diſtin.iiij. fol.117.
Baptiſmus an tollat omnem maculam.xxxij.q.j. quod autem.numero.3. fol.47.
Baptiſmus cui datur.c.non dubito.nu.1.de conſecratione diſtinctione.iiij. fo.125.
Baptiſmus cur in aqua potius, quàm in alio liquore fiat.c. neceſſarium.nume.2.de conſec.diſtin.iij. fol.115.
Baptiſmus dei,non hominis opus.de conſe.diſtin.iiij.c.ſolent.numero.1. fol.118.
Baptiſmus nouus quid efficiat.c.non dubito. numero.1. de conſecra.diſtin.iiij. fol.125.
Baptiſmus omiſſo exorciſmo,an teneat.c.per baptiſmũ.numero 3.de conſec.diſtin.iiij. fol.116.
Baptiſmus plenus.c ſatis.nu.2.de pœni.diſt.iiij. fo.120.
Baptiſmus qualiter paruulis conferatur.c.qui in manus. numero 2.de conſe.diſtin.iiij. fol 123.
Baptiſmus quare introductus.c.nemo. de pœniten. diſtinctione j.nume.1. fol.62.
Baptiſmus quando effectum habuit.c.neceſſarium. numero.1. de conſecra.diſtin.iiij. fo.116.
Baptiſmus quid.c.caue.numero.1.xxviij.q.j. fol.37.
Baptiſmus,recedente fictione effectum habet.numero.2.de conſecra.diſtin.iiij. fol.104.
Baptiſmus ſacramentorum omnium ianua.c.neceſſarium.nume. 1.de conſecra.diſtinc.iij. fo.115.
Beata vita gaudium,conſcientia pœnam habet de pœni.diſtin.v.c. conſyderet.nume 5. fo.85.
Beatiſſimi qui.c.in Chriſto.nu.2.de conſec.diſtin.ij. fol.110.
Bello qua ætate quis ſit idoneus.c. pronũciandum. de conſecra. diſtin.iij.nume.4. fol.113.
Benedici an debeat ad ſecunda conuolantes vota.c. de his. nu. 2.xxxj.q.j. fol.45.
Benedictio quando non præſtanda.c.de coniugali.nume.2.xxvij. queſtio.ij. fo.34.
Beneficia cui non conferenda.c.deſponſatã.nu.1.xxvij.q.ij. fo.32.
Beneficia eccleſiaſtica cur data ſint epiſcopis.c.eccleſijs.de conſe. diſtinctio.j. fol.99.
Beneficia quæ & quot præſtet homini Deus.c.qui diuini.nu.1.de pœniten.diſtin iij. fol.82.
Beneficij,cui ingrediens monaſteriũ clericus ante profeſsionem renunciare noluit fructus ab eo ab ablati,cui præſtandi.c.deſponſatam.nume.2 xxvij.q.ij. fol.32.
Limitat,vt nume.3.ibidem.
Beneficium eius,qui monaſterium ingredetur,qualiter conferri poſsit.c.deſponſatam.nu.5.xxvij.q.ij. fol 32.
Bethania domus obedientiæ interpretata.c.quantuſlibet nume. 3.de pœni.diſtin.j. fol.66.
Bigami qui dicantur.c.quotquot.nu.1.xxvij.q.j. fol.28.
Bona an a ſequenti mortali mortificetur.c.charitas.numero.1.de pœniten.diſtin.ij. fol.75.
Bona peccato mortificari.c.ignis.nume.1.de pœni.diſt.iij. fo.82.
Bonorum quæ præferenda alijs.c.non medioeriter.numero.1.de conſeca.diſtin v. fol.127.
Bucella non fuit euchariſtia,ſed panis intinctus.c.panem. nume. 2.de conſecra.diſtin.ij. fol.108.

De litera C.

C.baptiſmi vicem de quo paradiſo intelligatur.numero.2.de conſec. diſtin.iiij. fol.118.
C.charitas eſt.ſumma.de pœni.di.ij.nu.5.fo.74.
C.cum igitur. intellectus.nu.4.xxxv.q.j. fol.91.
C.Hyſtoria.ſpeciei explicatio xxxiij.q j.nu.1. fol.57.
C.In chriſto pater. facti ſpecies & explicatio.numero.1.&.4 de cõſecra.diſtin.ij. fol.110.
C.in quacunq;.explicari.de pœni.diſtin.j.nu.5. fol.64.
C.neceſſariæ. explicari.de conſec.diſtin ij.nu.1. fol.110.
C.non illud intellectus de conſe.diſt.iiij.nu.1. fol.118.
C.non ſatis.ibi peccare facias declaratio multiplex. xxxiiij.q.j.& ſecunda. fol.90.
C.omnis.de pœniten.& remiſ.explanatio.in pœnitentia.nume.1. de pœniten.diſtin.v. fol.84.
C.periculoſe. reſtitutio de pœni.diſtin.j.nu.3. fol.63.
C.quæ Chriſto ſenſus verior.nu.1.in fi.xxvij.q.j. fol.26.
C.ſede continuo.explicatus de pœniten.diſtin.j.nu.1. fol.65.
C.Valida.obſeruanda nu.1.de pœni.diſtin.ij. fol.73.
Cacodęmones an futura poſsint denunciare tracta diuinat. ſub xxv.cauſa.q.ij.&.iij.nume.2. fol.16.
In quo aduerte dęmones(antiquo abuſu)pro cacodęmões legi.
Cacodęmonum peccati origo.c.quod verò.numero.2.de pœnit. diſtin.ij. fol.77.
Caldei quo modo ignẽ appellent de hac itaque. numero.2.xxxv. quæſtio.j. fol.91.
Canon an,& quo caſu legi præiudicet.c.de raptoribus.numero.1. xxxvj.q.j. fol.96.
Canones an legibus pręiudicent.c.quod autem.numero ſecundo xxxij.q. fol.47.
Canonizationi neceſſaria c.nec mirum.nu.4.xxvj.q.v. fo.21.
Canonum ſtatuta ab omnibus eſſe ſeruanda.c. Flagitia.nume.1. xxxij.q.vij. fol 55.
Canonum ſtatuta à quibus , & qualiter ſeruanda.c. quod autem. nume.8.xxv.q.ij. fol.11.
Capella vnde dicta de conſecra.diſtin.j.c.concedimus.nu.2.fo.99.
Capeſcere quid.c.nuptiarum.nu.3 xxvij.q.j. fol.29.
Carbunculi perlucidi præſtantia.c.principium.numero.3. de pœniten.diſtin.ij. fol.78.
Carminatores qui,& an peccent tract.diui. ſub cau.xxvj. numero.21. fol.19.
Carnis eſus quibus diebus interdictus .c.de eſu.nume.2. de conſe. diſtinctione.iij. fol.114.
Carnis maceratio multiplex.c. non ſufficit. de pœniten. diſtin.j. numero.2. fol.68.
Caro à gręcis quomodo appelletur.c.nunquàm.numero.1.de conſecra.diſtin v. fol.127.
Caro die ſabati licite comeditur.c.de eſu.numero.3. de conſecra. diſtin.iiij. fol.114.
Caſte viuere ſatis non eſſe niſi luceamus exemplo.c. qui ſanctus. numero.1.de pœni.diſtin.j. fol.68.
Caſtitas corporis.c.quod autem.nume.1.xxxij.q.v. fol.52.
Caſtitas inter coniuges ſeruanda.c.cau.nume.2.xxviij.q.j. fo.37.
Caſtitatis præmium.c.ſicut bonum.numero.1xxvij q.j. fol.25.
Cathecíſmi quando inchoantur.c. ſiue paruuli.numer.2. de pœniten.diſtin.iiij. fol.120.
Cathecíſmus an pręcedere debeat baptiſmum.c.per baptiſmum. numero.3.de conſec.diſtin.iiij. fol.116.
Cathecíſmus ob tria inuentus.c. ante.numero.1. de conſecratio. diſtinctione.iiij. fol.120.
Cauſſa effectum contrarium parere non ſolet.c. ſicut .num.10. de pœniten.diſtin.j. fol.70.

Index rerum, & Verborum

Cantela veri celandi.c.ſacerdos.numero.2.in fine. de pœniten.diſtinctione.vj. fol.86.
Cedri deſcriptio,& quos ſignet.c.principium. numero.1.de pœniten.diſtin.ij. fol.77.
Celebrationem diuinorum an poſsit facere ceſſare prælatus c. quicunq;.nume 3.xxvj.q v. fol.21.
Charitas cum peccato eſſe nequit c.ſi enim numero.7. de pœnit. diſtinctione.ij. fol.96.
Charitas gradatim perаugeſcitur.c.dum ſanctam. numero .1.de pœni.diſtin.vj. fol.86.
Charitas quid ſignet.c Chriſtus.numero .1. de conſecratione diſtinctione.ij. fol 107.
Charitate ceſſante,neminẽ ſaluari.c.nihil.numero.3.de conſecra. diſtin.iiij. fol.122.
Charitate inſtitutum eidem non repugnet.c.ſunt quidam.numero.4.cauſæ.xxv.q.j. fo.4.
Charitate ſuperueniente mortificata bona reuiuiſcere.c. pium. numero.1.&.2 de pœniten.diſtin.iij. fol.82.
Charitatem à ſeipſo incipere.c.quod verò.nume.2.xxv.q.ij.fo.10.
Charitatem cur non habeant reprobi.c. charitas.nume.1.de pœniteo.diſtin.ij fol.74.
Charitatis origo & perfectio.c.charitas eſt. numero.4. de pœni. diſtin.ij. fol.74.
Charitatis tres effectus .c. quæ ad perpetuam. numero.2. cauſæ. xxv.q.1. fo.2.
Chriſtianus oon eſt vnam trinitatis negans vel non confitens.c. multi.oumero.2.de conſec.diſtin.iiij. fol.122.
Et hic notes,paria eſſe oegare,vel non confiteri ibidem.
Chriſtianus magis quàm hæreticus diligendus.c.rebaptiſare nu. 1.de conſecra.diſtin.iiij. fol.123.
Chriſti anima Dei verbo vnita.c.quia corpus.nume.1.de conſec. diſtin.ij. fol.105.
Chriſtianos vni eſſe cum Chriſto modis duobus.c. in Chriſto. nume.1.de pœni.diſtin.ij. fol.110.
Chriſti corpus an dare debeat ſacerdos illi,quem ſcit eſſe in peccato mortali.c.non prohibeat. numero primo. de cõſecratio. diſtinctio.ij. fol.108.
Chriſti corpus an ſine veſtibus ad hoc deſtinatis conſecrari poſſit.c concedimus.nume.1.de conſe.diſtin.j. fo.99.
Chriſti corpus an conficiatur ſolo vino oblato.c. ſicut in ſacrificando oume.1.de conſecra.diſtin.ij. fol.103.
Quid ſi frumentum fuerit de lolio ibidem nu.2.
Chriſti corpus an in ſtomachum deſcendat.c.tribus.numero.1.de conſec.diſtinc.ij. fo.104.
Chriſti corpus an ſumatur ea forma,qua paſſus.c.cum frangitur. nume.1.de conſecra diſtin.ij. fol.106.
Chriſti corpus cur à ſacerdotibus conficiatur.c. re vera.numer.1. de pœni.diſtin.ij. fo.108.
Chriſti corpus,& ſacramentum quando in ſumente eſſe deſinant c.noo iſte.nume.1.de pœni.diſtin.ij. fol.107.
Chriſti corpus ipſemet ſacerdos ad infirmum deferat.c.peruenit. nume.1.de conſecra.diſtin.ij. fol.105.
Chriſti corpus per partes diuidi nõ poteſt.c. quid ſit ſanguis. nu. 2.de cooſec.diſtin.ij. fol.109.
Chriſti corpus qualiter ſumatur.c.ſpecies.numero.1.de conſecra. diſtio.ij. fo.105.
Chriſti corpus ſacramẽto ineſſe putare,vel credere diuerſa.c.ego Berengarius.nume.1.de conſec.diſtin.ij. fol.106.
Chriſti corpus ſumens quid ſumat.c.vtrum.numero .2. de conſe. diſtin.ij. fol.109.
Chriſti corpus vnitatis ſacramentum quatenus ſit.c. quia paſſus nu.2.de conſecra.diſtin.ij. fol.106.
Chriſti membrorum nutrimenta.c.Chriſtus.numero.1.de conſe. diſtinctione.ij. fol.107.
Chriſti mors an Iudæ mortem præceſſerit.c.ſcelerator.numero nume.1.de pœniten.diſtin.iij. fol.81.
Chriſti morte quatenus peccatum extinctum.c.miror.numero.1. de pœniten.diſtin.j. fol.67.
Chriſti paſsionis memoriam ad multa prodeſſe.c.iteratur.num. 1.de conſec.diſtio.ij. fol.108.
Chriſti teſtes,& ſecretarij.c.contra.ij.nu.1. fol.72.
Chriſtus cur in aqua baptizari voluit.c. nunquàm. numero.2. de conſecra.diſtin.ij. fol.117.
Chriſtus Eccleſiæ caput eſt.c.Chriſtus.numero.1.de conſecratio. diſtin.ij. fol.107.
Chriſtus eſt panis ſpiritualis.c.Chriſtus.nume.1. de conſecratio. diſtinctio.ij. fo.107.
Idemq; angelorum.ibidem.
Chriſtus formam baptizandi præſcripſit.c. quodam. numero.4. de conſecra diſtin.iiij. fol.118.
Chriſtus habet duas naturas.c.hoc eſt. numero.1. de conſecratiõ. diſtin.ij. fol.107.
Chriſtus in loco eſſe quo modo intelligendus.c.vbi pars.nume.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.109.
Chriſtus in ſingulis partibus totus.c. Corpus Chriſti. numero.1. de conſe diſtin.ij. fol.112.
Chriſtus internùs baptizat.c. quodam. de conſecratione diſtinctione.iiij. fol.118.
Chriſtus latus ſuum Thomæ palpandum præbuit.c. ſic quippe. nume.1.xxvij q.ij. fol.34.
Latus noo lacus legas.ibidem.
Chriſtus mediator.c.in Chriſto. numero.11. de conſecratione diſtinctione.ij. fo.111.
Idq; dupliciter.ibidem.
Chriſtus quando ſacramentum inſtituit.c. timorem. numero.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.104.
Chriſtus quomodo ſit in nobis.de conſecra.diſtin.ij.c. in chriſto. numero.2. fol.110.
Chriſtus vna perſona Deus,& homo.c.in Chriſto.numero.2.de conſecra.diſtin ij. fol 110.
Chriſtus cur lateat.c.in domo.onme.1.de pœniten.diſt.iiij fol.83.
Ciborum genera.c.in quibus.numero.1.de pœnitentione diſtinctione.ij. fol.106.
Cibus animæ Chriſti corpus.c.placuit.numero.1.de conſecratione diſtinctione.j. fol.99.
Circuncifio cui & cur data .c. quod autem. nume.2. de conſecra. diſtinctio.iiij. fol.117.
Circuncifio cur in baptiſmum mutata.c. quod autem.numero.2. de conſec.diſtin.iiij. fol.117.
Circuncifio ſecuoda quid.ſed &.ij.nume.3.xxvj.q j. fol.15.
Circunſtantiæ neceſſariò conſyderandæ.c. qui vult.numero.3. de pœni.diſtin.vj. fol.86.
Circunſtantiæ peccatorum quibus adhæreant.c. conſyderet.nu. 7.de pœni.diſtin.v. fol.85.
Clandeſtinum matrimonium quot modis dicatur .c. nullus fidelis.nume.1.xxx.q.v. fol.43.
Claues an habeat eccleſia,& alia plura de clauibus.de pœni. diſt. j.rub.de quæſt.acceſ.nu.6. fol.61.
Claues regni cui datæ c.ab infirmis nu 2.xxvj.q.vij. fol.23.
Clauſula generalis in inſtrumento poſita an referatur ad omnia præcedentia.c. Apoſtolus.numero.2.xxxij.q.vij. fol.54.
Clauſula,ſi preces veritati nitantur, an ſit de ſubſtantia reſcripti .§.reſcripta.nu.2.xxv.q.ij. fol.11.
Clementiſsimus portans gladium , an præſumatur hunc ferre nocendi animo.c.aut facta.nu.3.de pœniten.diſt j. fol.63.
Clericus non debet aliò ire quæſitum ſacramẽta vel ordines ſine literis Epiſcopi.c.non oportet.numero.1. de conſecratione diſtinctione.v. fol.127.
Cœleſtis ratio quatenus intelligenda.c.in Chriſto.nu.6.de conſe. diſtin.ij. fol.111.
Cœna quando ſiat.c.de eſu. numero.1. de conſecratione diſtinctione.iij. fol.114.
Cœptum illegitimè cœptum dici.c.ſi verum eſſe. numero ſecundo.xxxj.q.ij. fol.45.
Coẽundi impedimenta.c.quidam.nu.1.xxvij.q.ij. fol.33.
Coẽundi impotentia allegata,quantùm temporis experiendæ huius detur.c.quod autem.nu.3.xxxiij.q.j. fol.56.
Cognatio ſpiritualis an poſsit per procuratorem contrahi.c. de hia

his.nume.1.xxx.q.j. fol.40.
Cognatio ſpiritualis, ſeu compaternitas qualiter contrahatur.c. ita diligere.nume.2.xxx.q.iij. fol.42.
Cognatio ſpiritualis contracta cum vno coniugũ an ad alterum extendatur.c.relictam verò.nu.1.q.iiij. fol.42.
Cognationis ſpiritualis origo.c. relictam verò. numero.2.xxx.q. quarta. fol.42.
Cognationis ſpecies.xxx.c.quidam populorum.nu.1. fol.41.
Cognationis ſpiritualis ſumma .c. quod autem numero ſecundo xxx.q.iij. fol.41.
Cognitio commiſſa de veritate precum inquiri.§.& ſi non cognitio.numero.3.xxv.q.ij. fol.13.
Cognoſcens ſeipſum ſibi diſplicet.c.qui vult.numero.3.de pœni. diſtinctio.iij. fo.79.
Collegium nõ, niſi authore ſuperiore, conſtitui.c.eccleſia. nume. 2.de conſecra.diſtin.j. fol.9.
Commixtio carnalis an teſtibus probari poſsit.c.dixit dominus. numero.1.xxxij.q j. fol.46.
Commune bonum priuato melius.c.ſunt quidam.numero.9. cauſæ.xxv.q.j. fol.5.
Communi bono quæ præfixa ſint.c.quæ ad perpetuam. nume.1. cauſæ.xxv.q.j. fol.2.
Compaternitas, an in cathecíſmo contrahatur .c. peruenit. numero.3.xxx.q.j. fol.40.
Compenſatio quæ danda pro indulgentia de pœniten.diſtinctio. j.rub.de indulg.elarg.nume.1. fol.66.
Compenſatio fornicationum an admittenda.c.quod deo. nume. 2.xxxiij.q.v. fo.58.
Conceptionis feſtus dies an celebrandus.c.per baptiſmum.num. 2.de conceſ.diſtin.iiij. fol.116.
Conceſsio cõtra ius inualida.c.nec damnoſam.nu.2.xxv.q.ij. fol.10. Limita ibidem.
Concubinam habere laico licere .c. de conſanguitate. nu.1.xxxv. q.ij.&.iij. fol.92.
Concubinæ an poſsit ſacerdos pœnitentiam dari .c. omnes. numero.2.xxx.q.j. fol.41.
Conditio ſi preces veritati nitantur, ad quæ referenda.§. præſcriptione.nu.1.xxv.q.ij. fol.12.
Conditionum tractatus ſumma.c. ſolet quæri. numero.4.xxxij. quæſtio.ij. fo.49.
Confeſsio committendorum nulla, nec pro ea pœnitentiam iniungat ſacerdos.de pœni.diſtin.vj.nume.2. fol.86.
Confeſsio eſt porta.c.ex his.nume.3.de pœni.diſtin.j. fo.67.
Confeſsio extraiudicialis quatenus obſit.c . Lotharius. nume.2. xxxj.q.ij. fol.45.
Confeſsio laudis quæ.c.non poteſt.de pœniten.diſtin.j. fol.165.
Confeſsio oris & cordis quare imponenda .c. ab infirmis.num.1. xxvj.q.vij. fol.24.
Confeſsio quando legitima.c.porro.numero.1.de pœniten.diſtinctione.j. fol.63.
Confeſsio quando reuelanda.c.ſacerdos. de pœnitẽ. diſtinctione 6.nume.1. fo.86.
Confeſsionem extranei parochiani quot quibuſq; caſibus audire poſsit ſacerdos, & ita limitatio.c.placuit. numero.2. de pœniten.diſtin.vj. fol.86.
Conſilium ſuper hac re.ibidem.
Confeſsioni requiſita.c.dixi.numero.1.de pœnitentia diſtinctio. prima. fol.61.
Confeſsioni requiſita.c.dixi.numero primo de pœnitentione diſtinctione.j. fo.61.
Confeſſor bonus qui hîc accipi debeat.c. qui vult. numero .1. de pœniten.diſtin.vj. fo.86.
Confeſſoris cauti officium.c.conſyderet numero.1. de pœniten. diſtinctio.v. fol.85.
Confeſſus vnum ſcelus etiam cœtera tactis pro illo abſoluitur c.his authoritatibus.nume.1.de pœniten.diſtin.iij. fol.81.
Conficere qui poſsint.c.quid ſit ſanguis.numero.4. de conſecratione diſtin.ij. fol.109.
Confirmatio Papæ an lędat ius alterius.c.ſeruatis. numero.3.xxv. quæſtio.ij fol.9.
Confirmationis ſubſtantialia.c.nouiſsimè.numero.2.de conſecratione.diſtin.v. fo.126.
Confitendum cui ſit.c.iudicet.de pœni.diſtin.j. fol.72.
Confitendum eſſe idq; neceſſariò.c.econtra.nume.1.de pœniten. diſtin.j. fol.72.
Confitendum quando ſit.c.ille rex.numero.1.&.3. de pœnitentia. diſtinctione. fo.80.
Confitendum quomodo ſit.c.de his.nu.2.xxvj.q.vij. fo.24.
Confiteri qui debeant.de pœnit.diſtin.j.nume.4. fol.59.
Confiteri qui non vult.c.ecce.de pœni.diſt.j.nu.1. fol.65.
Confiteri quis ore dicatur.c.alij econtra. numero.1. de pœniten. diſtin.j. fol.64.
Confiteri ſatiſq; facere cur teneamur.c.his authoritatibus.num. 2.de pœni.diſtin.j. fol.72.
Coniugale debitum an adulterio amittatur.c. in coniugio.xxxij. q.j numero.2. fol.46.
Coniugalis copulæ prohibitio quouſq; protendatur .c.progeniẽ. nume.1.xxxv.q.ij.&.iij. fol 92.
Coniuges cur actiones, paſsiones non item, communicent.c.qui ſpiritualem.nume.1.xxx.q.iiij. fol.42.
Coniuges vnde dicti.c.commune.nume.1.xxvij.q.ij. fol.30.
Coniugum ordinatus ingreſſus quando an non teneat.c. ſi quæratur.nu.1.xxxiij.q.v. fol.58.
Congruus cauſæ xxv.ſitus quidq;.c.doceatur.cauſ.xxv.nu.2.fo.2.
Conſanguinei quoto gradu prohibentur toto & affines.c.fraternitatis.nume.2.xxxv.q.x. fol.95.
Conſanguinitas quid.c.coniunctiones.nu.1.xxxv.q.ij.&.iij. fo.91.
Conſcientia quid.§.ex his itaq;.nu.1.xxviij.q.j. fol.37.
Conſecrari poteſt altari die quolibet.c.placuit. de conſecra. diſt. j.nume.1. fol.99.
Conſecratio an defectu aliquo impediatur.c.ſolennitates.num.1. de conſecra.diſtin.j. fol.98.
Conſecratio an alijs formis, quàm dictum ſit in canone, fieri poſſit.c.quia corpus.nume.3.de conſec.diſt.ij. fol.106.
Conſecratio an defectus conſecrãtis impediri poſsit.c.ſolennitates.nu.1.de conſe.diſtin.ij. fol.78.
Conſecratum non debet conſecrari.c.Eccleſia. nu.1. de conſecra. diſtin.j. fol.98.
Conſenſus quibus præbeatur.c.pace.nu.1.de conſe.diſt.ij. fo.103.
Conſilio quando quis teneatur.c.aut facta.numero.1.de pœniten diſtin.j. fo.62.
Conſilio neceſsitatem non induci.c. ſic enim.numero.2.xxviij.q. prima. fol.36.
Conſolationum genera.c.prima conſolatio.numero.1. de pœnit. diſtin.iij. fol.81.
Conſtitutio an, & qualiter ad præterita trahatur .c. de inceſtis. xxxv.q.ij.&.iij. fol.92.
Conſtitutio.cum inhibitio.ſenſus .c. cum captiuitate. numero.1. xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.
Conſtitutio quãdo liget.c.ſi autem.nu.1.xxxvj.q.ij. fol.96.
Conſtitutionem executioni mandare negligentium pœna.c. violatores nu.3.cau.xxv.q.j. fol.4.
Conſtitutioni ſine authore locum non eſſe.c.ſed illum ambroſij. nume.1.xxxij.q.vij. fo.56.
Conſtitutionum genera.§.omnes.nu.5.xxv.q.ij. fo.13.
Continentiam profiteri quis intelligendus.c. vt lex profeſſa.nu. 2.xxvij.q.j. fol.28.
Contra vel pręter ius quid dicatur.c.ex his.nu.4.xxviij.q.j. fol.37.
Contraria allegans non eſt audiendus.c.de eſu.nume.3. de conſec. diſtinctio.iij. fo.114.
Contraria contrarijs curari.c.ego Berengarius.nume.1. de conſe. diſtin.ij. fo.166.
Contrauenire facto ſuo an & quando liceat .c. ſi homo. nume.2. xxxv.q.ij.&.iij. fol 91.
Contritio quid ſit.c.in actione.nu.1.de pœni.diſtin.j.§ fo.71.
Contritione cur deleatur peccatum .c. ſunt enim. de pœnitentia diſtin.j.numero.1. fol.61.
Contritione ſola deleatúrne peccatum. de pœni.diſt.j.nu.3.fo.59.

Contritionis,& attritionis differentia.c.perfecta.nume.3.de pœniten.diſtin.iij. fol.79.

Contritus potius deſyderet in inferno eſſe quàm peccare.c.inſtitutione.nu.2. fol.71.

Conuentioni qualiter derogetur.c. quod autem. nume.5. cauſæ. xv.q.ij. fol.8.

Connexio virtutum,ſicut & vitiorum eſt.c.conſyderet. nume.3. de pœni.diſtin.iiij. fol 85.

Connubium quid: eiúſq; ethymologia.c.non oportet.numero.6. xxviij.q.j. fol.37.

Cor quo modo ſcindatur.c.in quacunq;. numero .1. de pœniten. diſtin.j. fol.63.

Corpora inferiora à ſuperioribus regi.c.igitur.nume.2.xxvj.q.ij. &.iij. fo.16.

Corpus Chriſti cur cibus cotidianus dicatur.c.in calice.de conſe. diſtinctio.ij. fol.112.

Correctio ad quid fiat & an appelletur ab ea.c. ſi homo. nume.1. xxvij.q.j. fol.27.

Corrigere ſe qui poſsint.c.loci reum.nu.1.xxxv.q.ix. fol.95.

Corrigi quãdo poſsit aduocati error.c. loci.numero.2.xxxv. quæſtione.ix. fol.95.

Corruptio carnis,& animæ differunt.c.non ex quo.numero.j.de conſecra.diſt.iiij. fol.125.

Cothurnus quid.c.in Chriſto.nu.17.de conſecratione. diſtinctio. ſecunda. fol.112.

Creatura omnis in homine ſignificatur homo.c.hæc imago. nume.1.xxxiij.q.v. fol.89.

Credo à patrino prolatum quid ſonet.c.ante. nume.1. de conſec. diſtin.iiij. fol.120.

Credere deo,quid ſit.c.charitas.numero.3.de pœniten.diſtinctio. tertia. fol 74.

Credere quid & explicatus locus qui non crediderit.c. mater.nu. 1.de conſe.diſtin.iiij. fol.125.

Creditores qui.c.nuptiarum.nu.1.xxvij.q.j. fo.29.

Culpa peccati quæ de pœniten.diſtinc.j. rub. de quæſtio acceſſo. nume.2. fol.61.

Culparum differentia.c.de pœnitentibus.numero.1.de conſecra. diſtin.iij. fo.114.

De litera D.

DAmnati qui accipiendi hîc ſint .c. hanc ſocietatem.nu.1.in fi.de pœnit. diſtin.iiij. fol.83.

Falſo præſtiti pro præſciti legitur.ibidem.

Damnum maius in occiſione animę, quàm mille corporum.c.rebaptizare.nu.2.de conſe diſtin.iiij. fol.123.

Dauidis & Berſabeæ adulterium & Vriæ cedes.c.totã pœnitentiam.nu.1.de pœniten.diſtin.j. fol.80.

Debito tempus abſentiæ an computetur.c.quod autem.nume.2. xxxiij.q.j. fol.56.

Debitum an poſsit exigi ſi alter coniugum filium de ſacro fonte ſuſcœperit.c.ad limina.nu.1.xxx.q.j. fol.40.

Debitum à ſecunda vxore an exigi poſsit.c. nuptiarum. nume.6. xxvij.q.j. fol.29.

Debitum mutuò ſibi reddant coniuges.c.quod autem.numero.1. xxxiij q.j. fol.56.

Debitum reddens, ſeruitutem debet.c. manifeſtum. numero.2. xxxiij.q.v. fol.89.

Decimas quo caſu imponere non poteſt Papa.c. de eccleſiaſticis. nume.2 xxv.q.ij. fol.10.

Decimas ſuo priuilegio vendicare an poſsint clerici.c. quod autem.cau.xxv.q.j.c.quod autem.nume.3. fol.2.

Decipientibus non ſubueniri.de conſe.diſtin.ij.c.in calice. numero.1. fol.112.

Declarare quid ſit.c.ſunt quidam.nu.5.cau.xxv.q.j. fol.4.

Degradandi hæreticos forma.c.ego Berengarius. nu.1. de conſe. diſtin.ij. fol.106.

Debitum,& peccatum quid.c.ita nos.nu.2.xxv.q.ij. fol.14.

Delictum perſonæ non debet in damnum eccleſiæ vel alterius redundare c.deceſſorum.nu.2.xxv.q.ij. fo.14.

Demõſtratio cauſa,& modus quibus locis tractentur.c.ſolet quęri nu.5.xxxij.q ij. fol.49.&.50.

Deſidia quid.c.dictum.nume.1.xxx.q j. fol.40.

Deum qui diligant.c.charitas eſt.de pœni.diſt.ij. fol.74.

Et huius dilectionis commoda.ibidem.

Deus cordium ſolus ſcrutator.c.ſciẽdũ.nu.1.xxvj.q.ij.&.iij.fo.20.

Deus cur factũs homo.c.ſi refugientes.nume.1.de pœnitentia diſtinc iiij. fo.84.

Deus dicitur ſimplex.c.omnes.numero.1. de conſecra. diſtinctio: tertia. fol.115.

Deus patri homouſios.c.illa nu.1 de pœni.diſtin.ij. fol.75.

Deus qualiter cognoſcendus.c.ſi refugientes. de pœniten.diſ.iiij. nume.1. fo.84.

Deus tribus modis offenditur.de pœni. diſtin.iij.c. perfecta. numero.4. fol.79.

Deſponſatio quare aliquando non teneat.c.lex. numero.2.xxij. q.ij. fol.31.

Deuotus locus quid eum talem faciat.c.præcepta.num.2. de conſecra.diſtin.j. fol.97.

Diaboli vafritiæ.c.conſyderet.nu.7.de pœni.diſt.1. fol.85.

Diabolus an poſsit baptizare.c.propriè.nume.3. de conſecra. diſtinctio.iiij. fol.117.

Diabolus cur peccãt grauius,quàm homo.c.ex his.numero.4. de pœniten.diſtin.j. fol.67.

Diabolus licet ante caſum charitatem habuit non tamen confirmatam.§.ex his omnibus.nu.2.xxvij.q.ij. fol.34.

Interim tamen ibidem habuit,pro habent,legas.

Diabolus pſeudointerpręs quo dolo Euam decœperit.c.ſerpens. nume.2.de pœni.diſtin.j. fo.65.

Diabolus quo ordine homines decipiat.c.ſicut tribus. nume.1. de de pœniten.diſtin.ij. fol.75.

Dilectionis ethymologia.c.charitas eſt. numero.2. de pœniten. diſtin.j. fol.73.

Dilectionis teſtimonium triplex.c.perfecta. nume.4. de pœnitẽ. diſtin.iij. fol.79.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus c virginem.nu.2.xxvij.q.j.fo.27.

Diſpenſare an poſsit Ro.pontifex vt homini non confiteamur.c. in pœnitentia.nu.1 de pœni.diſtin.v. fo.84.

Diſpenſa cõtra votum an poſsit eccleſia.c. ſunt quidam. numero 6.cauſæ.xxv.q.j. fol.4.

Quid in voto ſolenni.nume.7. fo.[illegible]

Diſpenſare ſuper voto cõtinentiæ quatenus liceat.c. ſunt quidã. nume.10.xxv.q.j. fol.5.

Et quo loco de neceſsitate diſpenſandi cauſa loquatur: ididẽq; imminere non innuere legas.

Diſpenſari an poſsit ad ordines,beneficioq; qui altero oculorum maculatas eſt & à quo.c.de gradibus.nu.3.xxxv.q.viij. fol.94.

Diſpenſarine poſsit ſuper continentiæ voto.c. ſunt quidam. nu. 8.can.xxv.q.j. fol.5.

Diſpenſationem maximam Papæ reſeruari.c.de gradibus.nume. 3.xxxv.q.viij. fo.94.

Diſpenſationem ſœpe ætas iuuenilis inducit.c.ſi autem. nume.1. xxxvj.q.ij. fo.96.

Diſpenſatus de crimine,an de eo accuſari poſsit.c.admonere.nu. 4 xxxiij.q.j. fol.58.

Diſpenſetne Epiſcopus faciens actum, in quo diſpenſare poteſt de pœni.diſt.j.rub.de quæſt.acceſ.nu.7. fol.61.

Diſplicere nequeunt placita.c.horrendus.nu.1.xxxij.q.v. fo.53.

Diſſena quid.c.quæris nu.3.de conſe.diſtin.iiij. fol.124.

Diſſoluitur idem per cauſſas,per quas naſcitur.c.ſi paulus.nume.3. xxxij.q.v. fol.53.

Diuina verba collo ſuſpendere ſitne licitum.trac.diuin. ſub cauſ. xxvj nume.20. fol.19.

Diuinam naturam de Chriſto prædicari.c.in Chriſto. nume.10. de conſec.diſtin.ij. fol.111.

Diuinatio per ſomnia illicitane ſit.c.ſortes.nu.1.xxvj.q.v. fol.20.

Diuinatio ſit,inuocatis dæmonibus,ſitne illicita trac.diuinat.ſub. xxvj.

xxvj.cau.nume.10. fol.17.
Diuinatio quę ſit per aſtra an ſit licita trac.diuinat.ſub.xxvj.cauſæ.nume.11. fol.17.
Diuinatio, quæ ſit per auguria ſitne illicita.tract.diuin. cau.xxvj. nume.13. fo.17.
Diuinatio, quæ ſit per iudicium vel ferri candentis, vel aquæ bullientis an ſit licita tract.diuin.ſub.xxvj.q.nume.15. fol.18.
Diuinatio ſitne peccatum.trac.diuin.ſub.xxvj.cau.nu.6. fol.17.
Diuinatio ſitne ſpecies ſuperſtitionis trac.diuinat.ſub.xxvj.cauſ. numero.9. fo.17.
Diuinatio ſine dęmonum inuocatione quo modo fiat tract.diui. ſub.xxvj.cauſ.nume.4. fol.16.
Diuinatio ſomniorum ſitne illicita trac.diuinat.ſub.xxvj.cauſę. numero.12. fol.17.
Diuinationis deſcriptio.c.illud.nu.1.xxvj.q ij. fol.15.
Diuinationis ſpecies.c.quidam ſacerdos.nu.2.cau.xxvj. fol.14.
Diuinationum ſpecies tracta.diuinat.ſub.xxvj.cauſ.q.ij.&.iij.numero.1. fol.16.
Diuinationum genera tract.diuinat.ſub.xxvj.cau.nu 3.&.5.fo.16.
Diuinatoria arte vtinc liceat.c.qui ſine.numero.1.xxvj.q.j. fol.15.
Ego quantum ex re ipſa coijcio diuinator legēdum cenſum licet ex ipſo archio & exemplaribus manu ſcriptis, notoria legas.
Diuini vnde dicti & eorum pœna & quales temporum obſeruatores damnentur.trac.diuinat.ſub.xxvj.cau.nu.8. fol.17.
Diuitiæ quid adferant.c.quid ergo.numero.2.de pœniten.diſtinctione.iij. fol.82.
Diuortij lata ſententia, poſteà probatum ſit nullum fuiſſe matrimonium, poſsitne mulier dotem repetere.c.nihil iniquius.numero.4.xxxij.q.vj. fo.54.
Doctrinarum genera.c.in Chriſto.numero.5.de conſecra.diſtinc. ſecunda. fol.110.
Dolor pœnitentiæ triplex.de pœni.diſtinc.j.c.perfecta.numero. mero.1. fo.65.
Dominicam diem à veſpera ſabbati incipere.c.pronunciandum. nume 5.de conſec.diſtin.iij. fol.113.
Dominis duobus neminē ſeruire poſſe.c.ſi paulus.xxxij.q.v. numero.2. fol.53.
Domus an in eccleſiam conſecranda.c.nemo.numero.1.de conſe. diſtinctio.j. fol.97.
Dote non interueniente non pręſumitur matrimonium.c. aliter xxx.q v.nume.1. fol.42.
Dubitare quot modis quis poſsit.c. ſic quippe. numero.32.xxvij. quæſtio.ij. fol.34.
Durum quid.c.perfecta.nume.2 de pœni.diſtin.iij. fol.79.
Dyaconiſſa qualis eſſe debeat.c.dyaconiſſa.nu.1.xxvij.q.j. fo.28.

De litera E.

ECclesia facit, quod miniſtri faciūt.c.mater.nu.2.de conſec.diſ.iiij.fo.125.
Eccleſia polluta, an pollutum cenſeatur cœmiterium.c.eccleſijs.nu.2.de conſe diſt.j.fo.99.
Eccleſia primitiua dominicam obſeruauit.c. ieiunia.nu.1.de conſecra.diſtin.iij. fol.114.
Eccleſia pro quibus oret.c.cum frangitur.nume.1. de cōſecratio. diſtin.ij. fol.106.
Eccleſia quo caſu reconcilianda.c.placuit.numero.1 de conſecra. diſtin.j. fol.99.
Eccleſia quibus caſibus conſecranda an non.c eccleſia.nume.1. de conſecra.diſtin.ij. fo.78.
Eccleſia quando ab Epiſcopo dotanda.c.eccleſijs.nume.3.de conſecra.diſtin.j. fo.99.
Eccleſia quid & vnde dicta.c.eccleſia.numero.1.de conſecratione diſtinctio.j. fol.97.
Eccleſiam pro hærede quando præſumatur velle habere præsbyter.c.quod autem.nume.1.xxv.q.ij. fol.7.
Eccleſiæ conſecrandæ neceſſaria, & quæ obſeruari debeant.c.eccleſiam.nume.1.de conſec.diſtin.j. fol 99.
Eccleſiæ vnitas triplex.c.recurrat.numero.3.xxxij.q.iiij. fol.51.
Eccleſiaſticarum legum effectus.c. Satagendum. numero.3.xxv quæſtio.j. fo.7.
Eleemoſyna quando facienda.de conſecratio.diſtinctio.iij.c. ieiunium.nume.1. fol.114.
Eleemoſyna quotuplex.c.qui vult.numero.2.de pœniten. diſtinctione.iij. fol.79.
Eleemoſynæ dandæ conditiones.c.qui vult.numero.1. de pœnit diſtinctio.iij. fol.79.
Eleemoſinę vis de pœni.diſtin.j.c.non ſufficit nume.1. fol.68.
Encenia quæ.c.ſolennitates.ij.nu.1.de conſec.diſtin.ij. fol.78.
Enceniorum ethymologia.c.ſolennitates.numero.1.de conſecra. diſtin.j. fol.98.
Epiphanię dies habet baptiſmi priuilegium.c.ſi quis autem.nu.1. de conſecratione diſtin.iiij. fol.117.
Epiſcopi papa inferiores an poſsint diſpenſare.c.ſunt quidam.numero.15.xxv.q.j. fol.6.
Epiſcopi qui.c.omnia.nume.1.xxv.q.j. fol.7.
Eorum, q canonibus non obediunt, pœna.c. hac conſona.nume. 1.xxv.q.j. fol.7.
Epiſcopis ſpecialiter conceſſum.c.ſi vir, & vxor. numero.1.xxvij. quæſtio.ij. fol.32.
Epiſcopo quatenus ſtatuere liceat.c.pronunciandum. numero.6. diſtinctio.iij. fo.113.
Epiſcopus quem & cur in vertice vngat.c.nullus.nume.1.de conſecra.diſtin.iiij. fol.124.
Errari quando dicatur in perſona.c.quod autem.xxix.q.j.numero.4. fol.39.
Errantem in perſonam difficile eſt in eam conuenire.c. quod autem.nume.2.xxix.q.j. fol.38.
Euangelij ſignificationes.c.apoſtolica. numer.1. de conſecratione diſtin.j. fol.102.
Euchariſtia an ſit ſacramenti.c.comperimus.de conſecratione diſtinctio.j. fol.104.
Euchariſtiæ pars cur in calicem mittitur.c. cum omne.numer.1. de conſec.diſtin.ij. fo.103.
Exceptio adulterij qualiter obſit reſtitutioni coniugis.c. ſecularis.nume.2.xxxiij.q.ij. fol.57.
Exceptio reſcriptum elidens quando ſublata.§.& ſi legibus.num. 2.xxv.q.ij. fol.12.
Excommunicatio generalis qualiter valeat.c. Viduas. numero.1. xxij.q.j. fo.25.
Excommunicationis nomen qualiter accipiatur.c.miniſtrare.nume.1.xxvj.q.vj. fol.22.
Excommunicatorum geſta quo caſu non valeant.c. præceptum. nume.2.xxxij.q.v. fol.53.
Excommunicatorum pœnæ.c.vir cum propria. numero.2.xxiij. q.iiij. fo.87.
Excommunicatū ab Epiſcopo an poſsit abſoluere ſimplex ſacerdos.c.quod autem.nu.1.xxvj.q.vj. fol.22.
Excommunicatus dignitate priuandus.c.præceptum. numero.1. xxxij.q.v. fo.53.
Excuſatio peccati quot modis fiat.c.ſerpens.nume.3. fol.65.
Executio mera quæ.§.& ſi non cognitio.nu.xxv.q.ij. fol.12.
Executione commiſſa, de veritate precum inquiri.§.& ſi non cognitio.nume.5.xxv.q.ij. fol.13.
Executor de quibus cauſis cognoſcere poſsit.§.& ſi non cognitio. nume.4.xxv.q.ij. fo.13.
Executor quando ordinationem faciat.c.hæc. autem. numero.1. de pœniten.diſtin.ij. fol.62.
Executor qualiter poſsit, & debeat cognitionem adſumere.§.& ſi non cognitio.nume.6.xxv.q.ij. fol.13.
Executor ſuper quas perſonas habet iuriſditionem.§.& ſi non cognitio.xxv.q.ij.nume.2. fo.13.
Expenſarum condemnatio poſt ſententiam eodem tamē die fieri poteſt.xxx.q ix.c.loci reum.nume.3. fo.95.
Expilatorē hæreditatis grauiùs fure puniri.c. aut facta. numer.3. in fine.de pœni.diſtin.j. fol.63.
Explicatus locus, Domine, non ſum dignus &c.c. cotidie. numero.2.de conſec.diſtin.ij. fol.104.

Explicatus locus euangelij, ſed omne indicium dedit filio.c.charitas.nu.1.de pœni.diſtin.ij. fo.74.
Explicatus locus, non apparebis in conſpectu meo vacuus.c.omnis Chriſtianus.de conſecra.diſtin.j. fol.102.
Explicatus locus Lucæ.xv.c.econtra.numero.1.de pœnitentia diſtinctione.j. fo.7..
Explicatus locus relinquet vir patrem.&c c.fraternitatis.numero 2.xxxv.q.x. fol.95.
Explicatus locus ſub nube fuerunt.c. nec quenquã. numero.2. de conſecra.diſtio.iiij. fol.124.
Explicatus locus, verbum caro factum.c.ante.nume 3. de cõſec. diſtin.iiij. fol.120.
Explicatus locus videbitis me.&c.c.in Chriſto.nume.7.de conſe. diſtinctio.ij. fol.111.
Ezechielis viſio.c.agite.nume.2.de pœnit.diſtin j. fol.65.

De litera F.

Fabricæ reparationibus qui teneãtur de quæſtio.acceſ.nume.8. fo.61.
Facta non facienda tenent.c. quodam. nume.4. de conſe.diſtin.iiij. fol.118.
Factum circa ſponſalia in matrimonium non tranſit.c.omnes.nume.4.xxx.q.ij. fol 41.
Fallax vnde dictus.c.dictum.nume.1.xxx.q.j. fol.40.
Falli quot modis dicatur.c.panem.numero.1.de conſecratione diſtinctione.ij. fol.108.
Falſitatum puniendarum modi.§.reſcripta.nu.1.xxv.q.ij. fol.11.
Falſitas quo modo cognuſcatur.§.puniri.nu.1.xxv.q.ij. fol.12.
Famam probet.c.ſi duo.xxxv.q.vj.nume.2. fol.93.
Fama, notorium, manifeſtum, rumor quid ſint.c.ſi duo. numero 3 xxxv.q.v. fol.93.
Famulus quis dicatur.c.patrem puellę.nu.1.xxxij.q.iij. fol.50.
Falſos dies, vel nefaſtos obſeruare ſitne ſuperſtitionis.c. Augurijs nume.2.xxvj.q.v. fol.20.
Fatorum varietas horarum diuerſitati accommodatur .c. igitur. nume.5.xxvj.q.iij.&.iiij. fol.16.
Feriati dies qui.c. pronũciandum. nume.1. de conſecratione diſtinctio.iij. fol.113.
Feriæ à quibus & vnde dictæ.c.pronunciandum.nume.1.de conſecratio.diſtin.iij. fol.113.
Feſtis diebus legere, & ſtudere permiſſum.c.ieiunia.numero.2. de conſecra.diſt.iij. fol.114.
Feſtis diebus quæ opera exerceri poſſunt.c.ieiunia.nume.2.de cõſecratio.diſtin.iij. fol.114.
Feſtis diebus quæ non liceant.c. peruenit. nume.1.&.2. de conſec. diſtin iij. fol.114.
Feſtiuitas quid.c.pronunciandum.numero ſecundo de conſecratione diſtin.iij. fol.113.
Fide, an viſu compræhendatur ſacramentum.c.nos autem.num. 1.de conſecratio.diſtin.ij. fo.106.
Fide, & charitate vnio fit cum Chriſto.c.credere.nume.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.108.
Fideles in qua ſimilitudine dicantur.c.quia paſſus.nume.1. de conſecratio.diſtin.ij. fo.106.
Fidelis quibus caſibus ab infideli diſcedere poſsit.c.ſi infidelis.numero.3.xxviij.q.ij. fo.38.
Fidelis quis.c.ſi eorum.nume.5.de pœni.diſtin.j. fo.77.
Fidei ratio caret probatione, ſed ſuppletur.c.in domo.numero.2. de pœni.diſtin.iiij. fol.83.
Fidem bonam ſemper præſumi.c.ſi virgo.nume.2. xxxiiij. quæſt. j.&.ij. fol.90.
Fides iuſtificat.c.nihil.nume.2.de conſec.diſtin iiij. fo.122.
Fides parentum an tantum proſit paruulis, quantum Baptiſmus. c.quod autem.nume.1.de conſec.diſtin.iij. fol.116.
Et ſenſus.c.quod autem.ibidem.
Fides quid.c.in domo.1.de pœniten.diſtin.iiij. fo.83.
Filij an ſint infames propter peccatum patris.c.coniunctiones. nume.2.xxxv.q.ij.&.iij. fol.91.
Filij conſequuntur honorem ex dignitate paterna.c.quia corpus. numero.2.de conſecra.diſt.ij. fol.105.
Filijs eccleſiæ obſeruanda.c.in ſalicibus.numero.1.de pœni.diſtinctione iij. fol.81.
Fiſcella quid.c.nunquàm.numero.1.de conſec.diſtin.v. fol.127.
Flagitij & facinoris differentia.c.ſicut.numero.1. de pœnitentia diſtin.j. fol.69.
Flagitij expiamen ſummatim.c.ſatisfactio. nume.3. de pœnitent. diſtinctio.iij. fol.78.
Flagitium quid.& quatenus à facinore differat.c.flagitia.nume.1. xxxij.q.vij. fo.55.
Forma quotuplex.c.cum renunciatur.nume.7.xxxij.q.j. fo.48.
Formæ datio immutabilis.c.multi.nume.2. de conſecratione diſtinctio.iiij. fol.122.
Formæ mixtæ non ſunt motus .c. cum renunciatur. numero.8. xxxij.q.j. fol.48.
Formæ vel modi tranſgreſsio irritat proceſſum.c.ſi infidelis. numero.2 xxviij.q.j. fol.35.
Fornicantem vxorem dimitti poſſe.c.puto.numero.1.xxxij. quæſtione.v. fol.53.
Fornicatio licet decalogo prohibita ſit, concubinã tamen ad tempus habere licuit.c.meretrices.nu.1.xxxij.q.iiij. fol.52.
Fornicatio qualiter coinquinet.c. in coniugio. numero primo. xxxij.q.j. fol.46.
Fornicatio quid compræhendat.c. omnes. numero ſecũdo.xxxij. quæſtio.vij. fo.54.
Fornicatio quid c.non eſt culpandus.xxxij.q j.nume.1. fol.49.
Fornicatio ſimplex eſt prohibita.c.in eo.numero.1.xxxij.quęſtio. quarta. fol.52.
Fornicationis carnalis, & ſpiritualis differentia.c. ſicut crudelis. nume.1.xxxij.q.j. fol.46.
Fornicationis cauſa quando liceat vxorem dimittere.c. ſicut crudelis.nume.2.xxxij.q.j. fol.46.
Fornicationis, & idololatriæ cauſa an vxor dimitti poſsit.c.idololatria.nu.1.xxviij.q.j. fo.35.
Fornicationis ſpecies.c.idololatria.nume.2 xxviij.q j. fol.35.
Fortuniorum, vel infortuniorũ obſeruationes ſintne licitæ.trac. diuina.cau.xxvj.nume.18. fol.18.
Fragilitas naturæ multos à pœnitentia deterret.c. inter hæc.nu. 2.de pœni.diſtin.iij. fo.81.
Fratres qui dici poſsint & de eorum differentia.c. de inceſtus.nume.1.xxxv.q.ij.&.iij. fol.92.
Fratris appellatione ſorore contineri.c. quædam.numer.1.xxxv. q.ij.&.iij. fo.92.
Frigiditas mulieris non impedit matrimoniũ.c.requiſiſti. xxxiij. q.ij.nume.2. fo.56.
Fur nocturnus à diurno quatenus differat.c.aut facta. nume.2.de pœniten.diſtin.j. fol.63.
Fur quando partim manifeſtus, & partim non.c.vulgaris.de pœniten.diſtin.j.nume.1. fol.62.
Furtum quid dicatur.c.certum.numero.1.de conſecratio. diſtinctione.j. fol.97.
Futurorum cauſæ quot modis ſe habeant tract.diuinat.ſub.xxvj. cauſæ.nu.7. fol.17.

De litera G.

Galliarum Archiepiſcopi cum ſubſint.c.in Galliarum.num.4.xxv. quæſtio.ij. fo.9.
Gaudendũ quibus ex cauſis ſit in tribulatione.c.perfecta.numero.1 de pœni.diſt iij. fo.78.
Genitum, & genere quid.c.fine.n.2.de conſecra.diſtin.iiij.fo.122.
Generales literas impetrantium vter in beneficio potior.c. quod autem.nume.5.xxix.q.j. fol.39.
Generandi ſpiritualiter modi.c.recurrat.nu.2.xxxij.q.iiij. fo.51.
Generatio, & corruptio contraria.c.cum renunciatur. numer.4. xxxij.q.j. fo.47.
Generationes Patriacharum quid deſignent.c. recurrat.xxxij.q. quarta.

quarta. fo.51.
Gentiles nouę leges expertis.c.perlatum.nume.1. de conſecratio.
Genus ſpecies continet.c.ſicut.numero.1. de conſecratione diſtin ctione.j. fol.98.
Geometria quid.c.igitur.nu.1.xxvj.q.ij.&.iij. fol.16.
Glorificata corpora ab hominibus non videri.c.ſacrificium.nu.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.105.
Gloſ.finis explicatus.c.placuit.nume.2.de conſecra.diſt.iiij.fo.125.
Gradus conſanguinitatis qualiter computandi.c.coniunctionis. nume.3.xxx.q.ij.&.iij. fol.91.
Gratiani error.c.quod autem.nu.1.in fi.xxvij.q.ij. fo.33.
Gratiani intentio.c.Imperiali.nu.1.xxv.q.ij. fol.10.
Gratiani lapſus.c.quod autem.nu.1.xxvij.q.ij. fo.33.
Gratiam pro peccatorum remiſsione accipi.c.nec quęquam. nume.3.de conſec.diſtin.iiij. fo.124.
Gratiæ infuſio præcedit peccatorum remiſsionem.c.cum renunciatur.nu.5.xxxij.q.j. fo.47.
Gratianus cur in finem decretorum reiecerit.c.de ſpiritu.&.c.finalem.nu.1.de conſec.diſtin.v. fol.127.&.128.
Gratiæ vitam quando habeat anima.c. in quacunq;. de pœniten. diſtin.j.nume.4. fol.64.
Grędorum ritus quoad baptiſmum an tollẽdi.c.per baptiſmum. nume.3.de conſec.diſtin.iiij. fo.116.
Guſtare,& manducare differunt.c.carnem.numero.1.de conſecratione diſtin.v. fol.127.

De litera H.

HEbetudo quid.c.de his. numer.1.xxvj. q.vij. fol.24.
Heliam pauit coruus.tract.diuina.xxvj.q.iij.& iiij.nume.13. fol.17.
Hæreſis vnde oriatur.c.in Chriſto. numer 9.de conſecra diſtin.ij. fol.111.
Hæretici cur ita dicti.c.in Chriſti.nume.5.de conſec.diſt ij.fo.110.
Hæreticorũ error.c.mater.numero.2.de pœni.diſtin.iiij. fo.125.
Hæreticum multis modis dici.c. non oportet. numero.2.xxviij. quæſtio.j. fol.37.
Herbarum cognitionem non prohiberi .c. non licet. numero.3. xxvj.q.v. fol.20.
Heſdræ quæ matrimonia ſeparare licuit.§. hac itaq;. numero.2. xxxv.q.j. fo.91.
Homicidiorum ſpecies remiſsiue.c.homicidiorum de pœni .diſt. j.nume.1. fol.63.
Homo ad ſimilitudinem Dei creatus.c. hæc imago. nu.4.xxxiij. quæſtio.v. fol.89.
Homo in quibus Deo ſimilis.c illa.nu.1.de pœni.diſt.ij. fol.75.
Honeſtati contrauenientes veniale committunt.c.violatores. cauſæ.xxv.q.j.nume.2. fol.4.
Hoſtia cur in tres partes diuidatur.c.triforme.numero.1.de conſecratio.diſtin.ij. fo.104.
Hoſtia eadem an poſsit à pluribus conſecrari.c. Panis. de conſec. diſtio.ij.nume.1. fol.107.
Humanus quis.c.virginem.nume.1.xxvij.q.j. fo 27.
Hydromantia quid.c.igitur.nu.1.xxvj.q.ij.&.iij. fo.16.
Hyeronimi ſententia.c.Moſes.nu.2.xxxij.q.ij. fol.50.
Hyſtoria Auguſtini c.illos.nu.1.xxvj.q j. fo.15.
Hyſtoria.S.Thomæ.c.ſic quippe.nu.1.xxvij.q.ij. fol.34.

De litera I.

IDololatræ fugiendi.c.ſi enim.nume.1. de pœni.diſtin.ij. fol.96.
Idololatria quo caſu committatur .c. venerabiles.nume.1.de conſec.diſtin.iij. fol.115.
Idololatriæ cauſa.c.licet.nu.1.xxvj.q.j. fo.16.
Ieiunij comites.c.ieiunium.nu.1.de conſec.diſt.v. fo.127.
Ieiunium an ſit neceſſarium.c.pronunciandum.nume.4. de conſecra.diſtin.iij. fo.13.
Ieiunium multiplex.c.ieiunium.nu.1.de conſe. diſt.v. fol.127.
I E S V S à quibus traditus.c.periculosè.nu.1.de pœ.diſt.j. fo.63.
Ignis duplex.c impudicas.nu.2.xxvij.q.j. fo.26.
Ignis multiplex.c.vir cum propria.nu.1.xxxiij q.iiij. fol.87.
Illegitimi filij ſine patre ſunt.xxxij.q.iiij c.dicat.nu.2. fo.51.
Imago triplex de pœnit.diſtin.ij.c.principium.nu.3. fol.78.
Immerſio vna an ſufficiat.c.per baptiſmum.numero.3.de conſec. diſtin.iij. fo.116.
Immunitas confugientium ad eccleſiam c.de raptoribus. numero.1.xxxvj.q j. fol.96.
Imperator an poſsit contra.l.reſcribere an contra ius diuinum.c. reſcripta.nu.8.xxv.q.ij. fol.11.
Imperator ſubeſt Papæ.c.ſatagendum.nu.3 xxv.q.j. fol.7.
Impetratio fraudulenter facta non valeat.c.dicenti.nume.1.colũ.4. xxv.q.ij. fol.11.
Impoſsibile quid multis modis dici.c.ſolet quęri.numero.1.xxxij. quæſtio.ij. fol.49.
Inanimatæ res quo modo vincant.c.hæc imago.numero.1.xxxiij. quæſtio.v. fo.89.
Incantationum ſedes.c.admoneant.nu.1.xxvj.q.vij. fo.24.
Incœſtuoſi an ſint infames.c.cõiunctio.nu.3.xxxv.q ij.&.iij fo.91.
Incœſtus quibuſcum admittatur .c. ſunt enim. numero.2.xxxij. quæſtio.vij. fol.55.
Iodicere quid c.pronunciandum.numero.3. de conſecratione diſtinctio iij. fol.13.
Indicia non conſentientis.c.ſi verum.nu.1.xxxj.q.ij. fol.45.
Indicia non iudicia legas ibidem.
Indurari qualiter dicatur homo.c.authoritas illa. nu.1. de pœnit. diſtin.iij. fol.32.
Indigni.c.tribus.nu.1.de conſec.diſtin.ij. fol.94.
Infamia orta ex crimine poblico an tollatur.c.admonere. nume. xxxiij.q.ij. fol 57.
Infamiam quando non tollat pœnitentia .c. de incœſtis.xxxv.q. ij.&.iij. fo.92.
Infami credine oporteat.c.intelligi.nu.1.xxvj.q.j. fol.15.
Infidelis coniunx an dimitti poſsit.c.ſic enim. numero.1.xxviij.q. prima. fo.36.
Infidelitas quid.c.ex his itaq;.nume.1.xxviij.q.j. fo.37.
Infidelis aliquam baptizans an poſsit cum ea,eiuſue cõmatre contrahere matrimonium.c.ſicut crudelis.nu.3.xxxij.q.j. fol.40.
Ingredienti monaſterium neceſſaria .c. qui vxorem. numero.3. xxxiij.q.v. fol 89.
Ioijciens manus in clericum ſitne excommunicatus .c.inter hæc. xxxiij.q.ij.nume.2. fo.57.
Iniquitas omnia præcipitat c.effectum.nu.1.xxvj.vij. fo.24.
Iniquitas quò referatur.c.ille rex.de pœni.diſt.j.nu.2. fo.80.
Iniuriam ſibijpſi quis aliquando facit .c. quod verò. numero.2. xxv.q.ij. fol.10.
Iniuſtitiam facere quid.c.dixi confitebor.numero.1.de pœniten. diſtinctio.j. fol.61.
Inſanire quem in re honeſta poſſe.c.origo.nu.1.xxxij.q.iiij. fol.51.
Inſtitutionem abſq; poſſeſsione nõ ſufficere.c.ſi quis tradito nume.1.xxvij.q.ij. fo.33.
Inſtrumenta nuptialia ad probationem matrimonij idonea non eſſe.c.aliter non fit.nu.2 xxx.q.v. fol.42.
Inſtrumentum per originale probandum.§.ſancimus. num.1.xxv. quæſtio.ij. fo.13.
Originale non originare legas ibidem.
Intellectus.c.poſt ſuſceptum.nu.1.xxx.q.iij. fol.42.
Intellectus rectus.c.in Chriſto nu.17.de conſe.diſtin.ij. fo.112.
Intellectus.§.ſancimus.nu.3.xxv.q.ij. fol.12 &.14.
Intentionem ſacramento neceſſariam.c.ſolent. de conſecratione diſtin.iiij. fol.118.
Interdictum de libero exhibendo an parentibus pro vxore contra maritum competat.xxxiij.q ij.c.ſiue de coniugij.nu.1.fo.57.
Interrogationes iudiciales quouſq; fieri poſsint.c.iudicantem.numero.3.xxx.q.v. fo.44.
Intercapedo quid.c.fraternitatis.nu.2.xxxv.q.x. fol.95.
Interlocutoria caſſata eam præcedentia non ob id caſſari.c.iudi-

catur.xxx.q.v.nume.2.&.4. fol.44 &.45.
Inuitus eſt, qui expreſſe non conſentit.c. quod autem. numero.1. xxxiij.q.v. fo.81.
Iudas ante Chriſtũ deceſsit.c propriè.numero.4. de conſecratio. diſtinctio.iiij. fol.117.
Iudas in quo Deum magis offenderit Deum de pœni. diſtinc.vj. c.qui vult.nume.1. fol.86.
Iudaicos ritus obſeruare ſitne ſuperſtitioſum.c.Augurij.nume.1. xxvj.q.v. fol.20.
Iudæi, licet à Deo multa bona receperunt, hunc tamen offenderunt.c.re vera.nume.1.de conſe.diſtin.ij. fo.103.
Iudæis an poſsit dari medicina.c.nullus.xxviij.q.j.no.2. fo.37.
Iudæi an ſint ſui iuris & an habeant liberos in poteſtate.c.Iudæorum.nu.1.xxviij.q.j. fo.37.
Iudæi eccleſiæ conſtitutionibus non adſtringuntur.c. peruenit. nume.2.xxv q.j. fol.40.
Iudæi non, niſi de tribu vxores ducebant.§.hac itaq;.num.1.xxxv. quæſtio.j. fo.91.
Iudæi non tenentur inſtitutis canonicis.c.quod autem.numero.1. xxxv.q.j. fol.90.
Iudæi qualiter ad baptiſma accedant & circa hoc ſtatuta.c.Iudæi. nu.1.de confec.diſtin.iiij. fol.122.
Iudæi quo armorũ genere in IESVM vſi ſint.c.periculoſè.nu. 2.de pœnit.diſtin.j. fol.63.
Iudæis quid preceptum fuerit.c.ſi baptiſata.numero.1. de conſec. diſtin.iiij. fo.124.
Iudæi ſtantes orant.c.ſolennitates.numero.1.de conſecratione di- ſtinctio.j. fol.98.
Iudæo paganam vxorem ducere an liceat.c.verum.num.1.xxviij. quæſtio.j. fol.37.
Iudæorum in Chriſtum dilemma.c.periculoſè.numero.3.de pœniten.diſtin.j. fol.63.
Iudex quo caſu puniendus.§ puniri.nu.2.xxv.q ij. fol.12.
Iudices ſeculares ſecundum Canones iudicare plerunq; cogi.c. generali.nu.1.xxv.q.j. fo.7.
Iudicij futuri actus quot, & quibuſq; competant.c. charitas.nu. 2.de pœni.diſtin.iij. fol.74.
Iudicium quale eſſe debeat.c.tempora.nu.1.xxvj q.vij. fol.23.
Iudicium ſerum facit diſcernere verum.c. iudicantem. numero. 3.xxx.q.v. fol.44.
Verius igitur properum, quàm proprium legas ibidem.
Iuramentum quibus cauſis deferri poſsit.c. vidua.nume.2.xxvij. quæſtio.j. fol.26.
Iuramentum ſuppletorium an in cauſis monachationis, conuerſionis, vel matrimonij deferatur.c.viduas.numero.3.xxvij.quæſtio.q.j. fo.27.
Iurans aliquam mulierem indeterminatam vxorẽ ducere an poſſit cogi eum aliqua certa, vel incerta contrahere.c. noſtrates. nume.3.xxx.q.v. fol.43.
Iurans non intrare monaſterium an peccet .c. decreta. numero.1. xxvij q.ij. fol.32.
Iuri contraria.c.nec damnoſa.nume.1.xxv.q.ij. fo.10.
Iuriſditio quatenus expiret.c.ſi homo.nume.2 xxvij.q.j. fol.27.
Ius iuri, priuilegium priuilegio, reſcriptum reſcripto quando noceat.c quod autem.nume.9.xxv.q.ij. fol.8.
Iuſiurandum afferenti matrimonium quando deferendum.c.vidua.nume.4.xxvij q.j. fol.26.
Iuſtificari quid ſit.c.totam pœnitentiam. numero.2. de pœniten. diſtin.j. fo.80.
Iuſticia publicæ honeſtatis vnde oriatur .c. ſi quis. nume.2.xxvij. quæſtio.ij. fol.31.
Iuſtitia vnde dicta.de pœnitentia diſtinctione ſecunda.c.ſapiens. nume 1. fo.76.
Iuſtitiæ ſcopus.c.ſatisfactio.numero primo de pœnitentia diſtinctione.ij. fol.78.
Iuſtitiæ tres gradus.c.per aquam.numero .1. de conſecratione diſtinctio.iiij. fol.117.
Iuſtum dici, qui in præſenti eſt.c.hanc ſocietatem.nume.2.de pœniten.diſtin.iiij. fol.83.

De litera L.

L.Cum taberna §. idẽ quæſijt.ff.de pig.ſenſus.§. ſi qua. nume.1.xxv.q.ij. fol.14.
L.Iubem⁹.in ſi.de ſacroſan.eccle.interpretatio c.ita nos.nu.3.xxv.q.ij. fo.14.
L.ſi quando.C.de inoffi.teſtamen.intellectus.c.reſcripta. nume.j. xxv.q.ij. fol.10.
Lætitia ſeculi huius.c.conſyderet.nume.5.in ſi.de pœnitentia diſtinctione.v. fo.85.
Lazari vincula quid notent.c.quantuſlibet.nume.2.de pœniten. diſtinctio.j. fo.66.
Lazarus fœtidus quid ſonet.c.quantuſlibet.de pœnitentia diſtinctione.j.nume.3. fol.66.
Legati Cardinales quæ beneficia, quibuſq; inuitis conferant.c.de eccleſiaſticis.nume.1.xxv.q.ij. fo.10.
Legati de cauſis ſubditorum qualiter cognoſcãt.c. in Galliarum. nume.5.xxv.q.ij. fol.9.
Legatorum genera.ibidem.
Legati poteſtas.c.ſeruatis.nume.1.xxv.q.ij. fol.9.
Legatum alienæ rei quando valeat.c. vna ſola. numero.1.xxxiij. quæſtio.v. fo.83.
Legatum rei ad quod tempus referendum.c.hanc ſocietatem.nu. 2.de pœni.diſtin.iiij. fol.83.
Legem cuſtodire an ſit impoſsibile.c.his ita.nu.2.xxv.q.j. fol.7.
Legi repugnans factum qualiter teneat.c.vt lex profeſſa.nume.5. xxvij q.j. fol.28.
Legis appellatio quid ſignificet.c.per baptiſmum.nume.1.de conſecratio.diſtin.iiij. fo.116.
Legis auxilium fruſtrà implorat, qui in eam committit. de pœni. diſtin.v c.fratres noſtros.nume.2. fo.86.
Legitimati filij an & qualiter promoueantur.c.quid eſt.numer.1. xxxv.q.vij. fol.94.
Legitimitatis pronunciatio quando peti poſsit.c.cum in captiuitate.nume.2.xxxiiij.q.j.&.ij. fo.90.
Lepra quid ſonet.c.ex bis.nume.1.de pœni.diſt.j. fol.67.
Leproſi à quibus inſpiciebantur .c. his ita. nu.1. cau.xxv.q.j.fo.7.
Leproſus an religioſus eſſe poſsit.c.de viduis.nu.3.xxvij.q.j.fo.26.
Leuir quid.c.quod autem.nume.1.xxxv.q.v. fol.93.
Leuigare quid ſit.c.cum ergo.numero 3 de pœni.diſtin.j. fo.71.
Lex Iulia de adulte.quos puniat.§.publico.nu.2.xxxiij.q.1. fol.48.
Liber conſcientiæ quando aperietur, quidq; conſeruat.c.finis.nume.1.de pœniten.diſtin.iiij. fol.53.
Liber vitæ æternæ quis ſit.c.finis.nu.1.de pœni.diſt.quarta. fo.53.
Et eius conditio, & virtus.ibidem.
Libertani concilij ſtatutum.c.ſextam numero.12.de conſecratio. diſtinctio.iij. fo.115.
Libertatis gratia multa introducta.c.quæris.numer.2.de conſec. diſtin.iiij. fol.124.
Libertatum confirmatio qualiter detur.c. quod autem.numer.1. xxv.q.ij. fo.8.
Linire quid.c.ante.nu.4.de conſec.diſtin.iiij. fol.120.
Lite non cõteſtata in cauſa inquiſitionis procedi poſſe.c.loci reũ. nume.3.xxxv.q.ix. fol 95.
Literæ impetratæ quando ipſo iure non valeãt.§.& ſi legibus.nume.1.xxv.q.ij. fo.12.
Literæ malè formatę è cancellaria nõ exeunt §.reſcripta. numer. 5.xx.q ij. fo.12.
Locus, verba mea non tranſibunt, explicatus.c.fraternitatis. nu. 1.xxxv.q x. fol.95.
Locus ante conſecrationem ſacratus non eſt.c.qualiter.de conſe. diſtin.1.nume.1. fo.96.
Locus deo dicatus an iterum conſecrandus.c.qualiter.nume.1. de conſec.diſtin.j. fo.96.
Lupi qui dici poſsint.c.ſunt quidam.nu.2.cau.xxv.q j. fol.4.
Lutum antiphraſticè quid.c.ante.nu.2.de conſe.di.iiij. fol.120.
Luxuria aqua non potabilis & cur.de pœni.diſtin.j.c. Sed & continuò.nume.2. fo.65.

De litera M.

MAgunti. Et Aurelia. concilij ſtatuta. c. rogationes. nu. 1. de conſe. di. iij. fol. 13.
Maiori interdicto, interdicitur & minus. c. peruenit. nu. 1. de conſe. diſt. ij. fol. 105.
Mala an boni prætextu faciẽda ſint. c. ſicut. xxxij. q. iiij. nu. 1. fol. 51.
Maledicta non repetenda. c. pennata. nu. 1. de pœniten. diſtinctione. ij. fol. 74.
Malum minus è duobus eligendum. c. non prohibeat. nu. 1. de conſe. diſt. ij. fol. 108.
Mandati fines diligenter cuſtodiendi. c. amputato. numero. 2. xxv. quæſt. ij. fol. 10.
Mandatum ſpeciale in contrahendo matrimonio requiri. c. nec illud. nu. 2. xxx. q. v. fol. 43.
Manducandi modi duo. c. quid eſt. nu. 1. de conſe. di. ij. fol. 106.
Manna vnde dicta. c. re vera. nu. 5. de conſe. di. ij. fol. 108.
Manſuetudinis conſecutæ beneficia. c. quærendum. nu. 1. de pœni. diſt. ij. fol. 74.
Manus ſeptima quando apponenda. c. requiſiſti. nu. 2. xxxiij. queſtione j. fol. 56.
Martyr quatuor modis dicitur. c. cathecuminum. nu. 5. de conſec. diſt. iiij. fol. 118.
Matronæ, matriſq; familiâs differentiæ. xxvij. q. ij. nu. 2. fol. 30.
Matthæi. c. locus explicatus. c. hac ratione. nu. 1. xxxj. q. j. fol. 45.
Matrimonia cur à cæteris ſacramentis ſeparatim tractẽtur. c. quidam votum. cau. xxvij. nu. 2. fol. 24.
Matrimonia libera eſſe debere & caſus, quibus arrharum pœna ceſſat. c. vbi non eſt. nu. 2. xxx. q. ij. fol. 41.
Matrimonia quot modis nulla fiant. c. ſi quis. nu. 4. vigeſima ſeptima. q. ij. fol. 31.
Matrimoniales cauſſæ quibus committendæ & an in rem iudicatam tranſeant. c. Lotharius. xxxj. q. ij. nu. 1. fol. 45.
Matrimonialis cauſſa cuius generis ſit. c. conſanguineos. numer. 1. xxxv. q. vj. fol. 93.
Matrimonij cauſſæ. c. omne. nu. 2. xxvij. q. iij. fol. 30.
Matrimonij cauſſæ, & quibus interdicãtur. c. hi, qui. num. 1. xxxij. quæſt. vij. fol. 55.
Matrimonij impedimenta. c. quidam votum. ſub. xxvij. cauſ numero. 1. fol. 24.
Matrimonij probandi argumenta. c. aliter non ſit. nu. 3. trigeſima quæſt. v. fol. 42.
Matrimonij quæſtio quando mota cenſenda ſit. c. cõſanguineos. nu. 3. xxxv. q. vj. fol. 93.
Matrimonij ſolennia an, & quæ omitti poſsint. c. noſtrates. nu. 2. xxx. q. v. fol. 43.
Matrimonij vinculum duplex. c. tantum valet. nu. 1. trigeſima ſecunda. q. vij. fol. 56.
Matrimonium à quibus prohibeatur. c. videtur. xxxv. q. vj. fol. 93.
Matrimonium an conuerſione, vel ingreſſu religionis diſſoluat. c. ſi infidelis. nu. 1. xxviij. q. j. fol. 35.
Matrimonium an diſſoluatur vno è tribus deficiente. c. his ita. nu. 1. xxxij. q. ij. fol. 49.
Matrimonium an eccleſiæ conſtitutione dirimi poſſit. c. quapropter. nu. 1. xxvij. q. ij. fol. 33.
Matrimonium an & quando vox vnius impediat. c. ſi homo. n. 1. xxxv. q. ij. & iij. fol. 91.
Matrimonium an his verbis (iuro tibi, q te habebo pro vxore legitima) contrahatur. c. ſed obijcitur. nu. 3. xxx. q. v. fol. 43.
Numquid pro nunquã legas ſtatim poſt ſignum crucis. ibid.
Matrimonium an impediat turpis perſona. c. ſi homo. nu. 2. xxxv. q. ij. & iij. fol. 91.
Matrimonium an ipſo iure in caſu. c. ſi infidelis. num. 1. trigeſima octaua. q. ij. fol. 38.
Huiuſq; rei opiniones duæ & quæ verior. nu. 2. ibidem.
Matrimonium an poſſit contrahere quis cum ea quæ cum eo machinauit viri mortem, vel eo viuente ſponſalia contraxit. c. ſi quis. nu. 3. xxxj. q. j. fol. 44.
Matrimonium an ſit inter infideles. xxviij. q. j. fol. 35.
Matrimonium an ſit ſacramentum. xxvij q. ij. nu. 3. fol. 30.
Matrimonium conſenſu maritali fieri. c. ſufficiat. nu 2. vigeſima ſeptima. q. ij. fol. 37.
Matrimonium cum quo ſit, & quando ſ ex his omnibus. nume. 1. xxvij q. ij. fol. 34.
Matrimonium cõtractum quæ dirimant, contrahendũ impediãt. c. admonere. nu. 5. xxxiij q. ij. fol. 52.
Matrimonium contractum cum vxoricida diſſolui. c. interfectores. nu. 1. xxxij. q. j. fol. 57.
Matrimonium contractum ſub turpi conditione an valeat. c. ſolet quæri. nu. 2. xxxij. q. ij. fol. 49.
Matrimonium contrahere pœnitentibus non licere. c. ſi quis. nu. 1. xxxj. q. j. fol. 44.
Matrimonium diſpari cultu an impediatur. c. non oportet. nu. 3. xxviij. q. j. fol. 37.
Matrimonium inter quos prohibitum & caſus, quibus diſſoluit. c. quidam votum. nu 3. cau. xxvij. fol. 24.
Matrimonium impotentia coẽundi declarari nullum verius, quã diſſolui. c. requiſiſti. xxxiij. q. j nu. 1. fol. 56.
Matrimonium non dirimi ſi fiat votum in manu publica. c. ſicut bonum. nu. 5. xxvij q. j. fol. 25.
Matrimonium ob cauſas. c. ſi vxorem. inſertas non diſſului. xxxij. quæſt vj. nu. 1. fol. 53.
Matrimonium quid, vnde dictum, à quo inſtitutum qualiter & à quibus contrahatur. c. apparet. nu. 2. xxv. q. ij. fol. 33.
Matrimonium hac formula vis tu &c. non contrahi. c. duobus. nu. 1. xxvij. q. ij. fol. 34.
Matrimonium quando per nuncium cõtrahi nequeat. c. nec illud. nu. 2. xxx. q. v. fol. 43.
Matrimonium quando, an non præſumendum. c. priuſquàm. nu. 2. xxvij. q. ij. fol. 33.
Matrimonium qñ prohibitum ſit. c. ſi quis. ij. xxix. q. ij. fol. 39.
Matrimonium quę diſſoluere, an non poſsint. c. ſi quis. trigeſima prima. q. j. nu. 2. fol. 44.
Matrimonium quæ impediãt. c. omne. nu. 1. xxvij. q. ij. fol. 30.
Matrimonium quo conſenſu contrahatur. xxvij. q. ij. n. 1. fo. 30.
Matrimoniũ, ſaluo continentię voto, an contrahi poſsit. c. omne. nu. 3. xxvij q. ij. fol. 31.
Matrimonium ſectione an, & qñ ſeparari poſſit. Quod autẽ. nu. 1. xxvij. q. ij. fol. 33.
Matrimonium ſine verbis an contrahi poſſit. c. ſufficiat. nume. 3. xxvij. q. ij. fol. 30.
Matrimonium, ſi ſtatim ad interrogata reſponſum non eſt, ſed ex interualo an contractum ſit. c. ſufficiat. nu. 1. xxvij. q. ij. fol. 30.
Matrimonium ſpirituale an, inuito domino, contrahi poſſit. c. dictum eſt. nu. 1. xxix. q. ij. fol. 39.
Matrimonio contracto quæ verba accedere debeant. c. ſed obijcitur. nu. 1. xxx. q. v. fol. 43.
Matrimonio, vt noceat confeſsio, neceſſaria. c. ſi duo. nu. 3. xxxv. quæſt. vj. fol. 93.
Medices ars Deo cõtraria. c. contraria. nu. 1. de conſe. di. v. fol. 127.
Medicis committere quis ſe multum non debet. c. contraria. nu. 1. de conſe. diſt. v. fol. 126.
Medium quod c. hæc quæ. nu. 1. de pœ. di. ij. fol. 74.
Membrorum diſtincta officia. c. ſunt enim. nu. 1. trigeſima ſecunda. q. vij. fol. 55.
Mendacium qualiter vitietur priuilegium & ſi legibus. nu. 3. xxv. quæſt. ij. fol. 12.
Meretrix quo modo accipiatur. c. aliquando. nu. 1. trigeſima ſecunda. q. ij. fol. 50.
Meridies vnde dictus. c. pronunciandum. nu. 5. de conſe. diſtinctione. iij. fol. 113.
Meſtitia, & triſtitia quid. c. peruenit. numero. 1. trigeſima quæſtione. j. fol. 40.
Metropolitani ſedes quæ. c. quicunq;. nu. 1. cau. xxvj. q. v. fol. 21.
Minor quando peccare poſsit. c. eos. numero. 1. de conſe. diſtinctione. iiij. fol. 123.
Miracula an debuit facere Chriſtus & qua virtute fecit, quo tem

pore.c nec mirum.nu.12 xxvj.q.v. fol.22.
Miracula à malis fieri an poſſint.c.nec mirum.nume.9.&.11.xxvj.quæſt.v. fol.22.
Miracula vera quæ fiunt virtute.c.nec mirum. nume.10.vigeſima ſexta.q.v. fol.22.
Miraculi ethymologia.c.nec mirum.nu 3. fol.21.
Miraculi rationi an repugnet ſi dolor interuenerit.c.nec mirum.no.6.xxvj.q.v. fol.21.
Miraculum an in inſtanti fieri debeat.c.nec mirum.nu.5.vigeſima ſexta.q.v. fol.21.
Miraculum quid,& qualiter probãdum.c.nec mirum. nu 7. &.8.xxvj.q.v. fol 21.
Miſſa an poſſit cantari in loco non ſacrato.c.ſicut.nu.2. de conſe.diſt.ij. fol 98.
Miſſa dicitur nuncia.c.omnes fideles.nu.1.de conſecra. diſtinctione.j. fol.102.
Miſſa cur cotidie celebratur.c.ſemel.numero.1.de conſec. diſtinctione ij. fol.107.
Miſſa in loco prophano quo caſu cantari poſſit.c. miſſarum.nu.1.de conſe.diſt.j. fol.98.
Miſſa ob quid cantari poteſt.c.ſortilegi.numero.2.vigeſima ſexta quæſt.ij. fol.15.
Miſſa quid & quis angellus cùrue in ſacramentum adueniat.c.qd ſit ſanguis.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.107.
Miſſam totam non audientis pœna.c omnes fideles.nu.1.de cõſe.diſt.j. fol.102.
Miſſam defunctorũ cantantes deponendi ſunt tract.diuina.xxvj.can.nu.12. fol.19.
Mitigare pœnam an poſſint ſacerdotes.c. virginẽ.nu.3. vigeſima ſeptima.q.j. fol.27.
Modus qualiter accipiatur in.c.omnes baſilicæ.nu.1.de conſecra.diſt.j. fol.97.
Monachatus probandi neceſſaria.c.vidua.nu.1.vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.26.
Monachatus ſubſtantiæ an repugnet propriũ habere.c.ſolet quæri.nu.2.xxxij q.ij. fol.49.
Monachi bona pro derelicto habenda.c.de viduis.nu. 2.vigeſima ſeptima q.j. fol.26.
Monachi non debent habere commatres.c.monachi.nu.1. de conſe.diſt.iiij. fol.123.
Monacho de bonis non diſponenti quis ſuccedat.c.ſi quis monachum.nu.1 xxvij.q.j. fol.28.
Monachus è conſortio aliorum qualiter eijciẽdus.c.peruenit.nu.1.xxvij q.j. fol.27.
Monaſterium ingreſſi mortui cenſentur.c.de viduis. nu. 1.xxvij.quæſt.j. fol.26.
Monaſterium,inuita vxore,an poſſit vir intrare.c.Agathoza.nu.3.xxvij.q.ij. fol.32.
Monaſterium intrare quando cogatur maritus. c. Agathoza.nu.2.xxvij.q.ij. fol.32.
Monaſterium redire qñ monendus eſt maritus. c. Agathoza.nu.4 xxvij.q.ij. fol.34.
Monſtrum an poſsit baptizari. c. propriè. nu.4 de conſec.diſtinctione.iiij. fol.117.
Moriens impœnitens in ſpiritum ſanctum peccat.c.quod autem.nu.1.de pœ.di.j. fol.67.
Mortale ſine veniali dimitti.de pœnitentia diſtinctio.j.perfecta.nume 2. fol.65.
Mortales ſenſus quomodo decipiatur.c. nec mirum.nu.8. de pœ.diſt.j. fol.82.
Mortalium peccatorum contrarij effectus charitati . c .charitas.nu.1.de pœ.diſt.j. fol.75.
Mortalium peccatorum genera.de pœnitent.diſtinctio.j.c.ſicut.nume 4. fol.69.
Mortui ſtatum requirere ſitne peccatum.tract.diuinat.xxvj.cau.nume.2. fol.19.
Mortificata bona quatenus reuiuiſcant.c. ignis.nu.1.&.2.de pœn.diſt iij. fol.82.
Motus naturales quatenus inerant primis parẽtibus.c.offerebat.

nu.1.xxxij.q. vij. fol.57.
Mulier contrahendo qñ peccet mortaliter licet non vouerit.c.de viduis.nu.1.xxvij.q.j. fol.29.
Mulieres credentes ſe cum diana noctu equitare à maligno phantaſmata irrogant tract.diuinat cau xxvj.nu.27. fol.19.
Mutus baptizare non poteſt,nec puerum tenere. c . paruuli.nu.1.de conſe. diſt. iiij. fol.122.

De litera N.

NAnut. concilij decretum.c.aquam. num.1.de conſe.diſt.iij. fol.114.
Natiuitas triplex.c.ſi baptizata.nu.a. de conſecra.diſt.iiij. fol.124.
Natiuitates S. Mariæ & S. Ioannis celebrandæ.c.firmiſsime.nu.2 de conſe.diſt iiij. fol.116.
Natiuitates duæ.c.firmiſsimè nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.116.
Naturam per porros purgari.c.quod autem.nu.3.trigeſima ſecunda.q v. fol.52.
Neceſsitas lege caret.c. Aurelius.nu 1.xxvj.q vj. fol.22.
Neceſsitas contraria voluntati.c.ſicut ſatius. nu.1.trigeſima ſecũda q iiij. fol.51.
Neceſsitudo quid.c.cum igitur.nu.1.xxxv.q.ij. fol.91.
Negatio ſequitur diſtributionem.de pœnit. diſtinct.j.c. verbum.nume.1. fol.66.
Negotia clericis interdicta.c.nunquam.nu.2.de conſe.diſtinctione.v. fol.127.
Negligentiæ effectus.c.cum præ.nu.1.xxv.q ij. fol.10.
Nociua plerunq. concedi,& quatenus verum ſit.c.reſcripta.nu.1.xxv.q.ij. fol.10.
Nomenclatoris officium.c.baptizandi.nu.1.de conſecra.diſtinctione.iiij. fol.121.
Nominatione ius acquiri.c.inuenta.nu.1.xxvij.q.ij. fol 34.
Notio Dei per quę fiat.c.ſi ex bono.nu.1.de pœ.di.iiij. fol.83.
Notoria arte an vti liceat tract.diuinat.ſub.xxvj.cau.nu.16. fol.19.
Notoria crimina ſine proceſſu iudiciario punire poteſt Papa.c.ſacut.no.11.de pœ.diſt j. fol.71.
Noualia & noua feuda quæ.c.de gradibus.nu. 1.trigeſima quinta quæſt.viij. fol.94.
Nubentes verecundæ ſint.c.nec illud.nu.1.xxx.q.v. fol.41.
Nubere an non,vtrum magis expediat. c.ſic enim. nu.5. vigeſima octaua.q.j. fol.36.
Nubere quot modis dicatur.c.ſic enim numer.3.vigeſima octaua quæſt.j. fol.36.
Nuptias primas non ſemper benedici. c.de coniugali.nu. 1.xxvij.quæſt.ij. fol.34.

De litera O.

OBlatio An pro peccatore facienda. c.ſi aliqs.nu.1.xxvj.q.vj. fol.23.
Obſequium variè intelligi poſſe.in Chriſto.nu.16.de conſe.diſt.ij. fol.112.
Obſeruatum in.c.cum igitur.num.1.xxxv.queſt.ij.&.iij. fol.91.
Obſtetrices quot corporis inſpectioni ſufficiant.c.requiſiſti.nu.3.xxxiij.q.j. fol.54.
Oculi animæ fores ſunt.c.nec ſolo tactu.num.1.trigeſima ſecunda quæſt.v. fol.53.
Oculos quatuor eſſe.c.nec ſolo tactu.nu.1.xxxij.q.v. fol.53.
Occulta puniri non poſſe c.ſi duo.nu.1.xxxv.q.vj. fol.93.
Occultorum iudiciũ qñ eccleſiæ competat xxxij q.v. fol.53.
Omiſsio literę nõ inducit falſitatẽ.Apoſtolicę.n.1.xxxv.q.ix.f.95.
Et quo modo accipiendum.ibidem.
Extendo etiam,vt.ibidem.
Onicis virtus.c.principium.de pœ.di.ij. fol.78.
Operæ feſtis diebus an exigi poſsint.c.rogationes.nu. 2.de conſe.diſt.iij. fol.113.
Operæ ſeruiles an tempore rogationum exigi poſſint.c.rogationes

nes de conſe.diſt.iij.nu.1. fol.13.
Opinio & vera,& falſa eſſe poteſt.c.corpus Chriſti.nu.2.de conſe.diſt.ij. fol.112.
Opus trium inſeparabiliter.c.omnia. nu. 1. de pœnitentia diſtinctione.ij. fol.109.
Ordinationes,quæ fiunt ad corporum immutationem an ſit licitę tractatu diuinat.ſub.xxvj.cau.nu.17. fol.18.
Ordo eccleſiæ.c.dyaconiſſa.numero.2.vigeſima ſeptima quæſtione.ij. fol.28.
Ordo quid.c.in Chriſto.nu.9.de conſe.diſt.ij. fol.111.
Originale peccatum quomodo reuiuiſcat.§.ſed his authoritatibus.nu.3.de pœ.di.iiij. fol.84.
Originale peccatum vnde dictum.c.hanc ſocietatem.nu.1.de pœ.diſt.iiij. fol.83.
Originale vnde trahatur.c.ſi baptiſata.numero.3.de conſe.diſtinctione.iiij. fol.124.
Originalia reſcriptorum quæ § ſancimus.num.2.vigeſimaquinta quæſt.ij. fol.3.
Oſi ana.interpręetari.c.multi ſunt.nume.1.de conſecra.diſtinctione.iiij. fol.122.

De litera P.

PActio Aliena magis, quàm propria nocet plerunq;.c.loci reum. nu. 1. trigeſima quinta.q.ix. fol.95.
Pacto non petendi qñ locus ſit. c. quod Deo. nu.1. xxxiij.q.v. fol.88.
Pactus Deo ipſi ſoli tenetur. c.viduas.nume.2. vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.25.
Pagani quo modo edant. c. ſi quis colere.nume. 1. vigeſima ſexta quæſt.vij. fol.27.
Palpari quid ab homine poſſit.c.hoc eſt.nu.1. de conſe.diſtinctione.ij. fol.107.
Panis,& vini ſubſtantia quando eſſe deſinat.c.ſpecies.nu.2.de cõſe.diſt ij. fol.105.
Panis intinctio quid ſignificet.c.cum omne.nume. 1.de conſecra.diſt.ij. fol.103.
Papa an diſpenſare poſſit,& cum quibus.c.quę ad perpetuam.nu.4.cau.xxv.q.j. fol.2.
Papa an per electores imperij deponi poſſit.c.quæ ad perpetuam.nu.6.cau xxv.q.j. fol.3.
Papa an poſſit accuſari de hæreſi. c. quæ ad perpetuam.nu.6.cau.xxv.q j. fol.2.
Papa an poſſit contra.l.diſpenſare.c.ſont quidam.nu.14.vigeſima quinta.q.j. fol.6.
Papa cui rationem redditurus.c.de Eccleſiaſticis.num.3.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.
Papa,cum ſupra ius ſit,poteſt æquitatem non ſcriptam iuri ſcripto præferre.c.ſunt quidam.nu.6.xxv.q j. fol.6.
Papæ an liceat diſtrahere,& dilapidare res eccleſiarum inferiorum.c.quæ ad perpetuam.nu.5.cau.xxv.q.j. fol.2.
Papæ conſecranti cur tot ſacerdotes adſiſtant.c.panis.nu.2.de cõſe.diſt.ij. fol.107.
Papa quando diſpenſare nequeat.c.ſunt quidam.num.4.cau.xxv.quæſt.j. fol.4.
Et an in voto diſpenſari poſſit.ibidem.
Parænesis ad peccatricem animam.c.agite.nu. 1. de pœnit.diſtinctione.j. fol.65.
Parochialis ſacerdos delegatus confeſſionibus audiendis an poſſit imponere pœnitentiam de crimine quolibet.c. placuit.nu.3.de pœ.diſt.vj. fol.87.
Parochianos,& tempore neceſſitatis extraneos abſoluere poteſt præsbyter.c.ſi præsbyter.nu.1.xxvj.q.vj. fol.23.
Pars & totum qui accipiantur:terminus infinitus quid: & negationis vis.de pœnitentia diſtinctione.j.cap.in quacunq;.numero.2. fol.72.
Paruuli quot modis accipi poſſint.c.in ſalicibus.num.4.de pœni.diſt.iij. fol.81.
Paruulis in baptiſmo virtutes an conferãtur.c.nihil.nu.2.de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Paſsio an habeat vicem baptiſmi.c.baptiſmi nume.2.de conſecr.diſt.iiij. fol.118.
Pater Chriſto quomodo inſit.c.in Chriſto.nu.2.de conſe. diſtinctione.ij. fol.110.
Patrini an ſint omnes tangentes puerum inter baptizandum. c.quautem vxor.nu.1 xxx.q.iiij. fol.42.
Patrini reſponſio an ſit de ſubſtantia compaternitatis.c.non plures.nu.2.de conſe.diſt.iiij. fol.123.
Patrinis quid iubeat Baptiſans.c.vos autem.nume. 1. de conſecra.diſt.iiij. fol.123.
Patrinus an obligetur ad poerum inſtruendum.c.ante.num.2. de conſe.diſt.iiij. fol.120.
Patrinus,& baptiſatus puer obligari quatenus accipiẽdum.c.prima.nu.6.de conſe.diſt.iiij. fol.121.
Patrinus non eſt niſi,qui puerum tangit.c.non plures.de conſecr.diſt.iiij. fol.123.
Peccata à quibus remitti poſſint de pœ.diſt.j.rub.de pec. peccati remiſ.nu.2. fol.60.
Peccata dimiſſa non redeunt.§.porrò.nu.1. fol.84.
Peccata dimiſſa an iterum redeant de pœ.diſt.j.rub.de pec.remiſ.nu.1. fol.60.
Peccata malum adferentia.de pœn.diſt.j.rub. de quæſtio.acceſſ.nu.5. fol.61.
Peccata mortalia,& venialia quæ.c.ſicut.nu.4.de pœniten diſtinctione.j. fol.69.
Peccata ſecundum iuſtitiam dimiſſa ſecundum præſcientiam dimitti,& quomodo accipiendum.c.hanc ſocietatem.num.4.de pœ.diſt.iiij. fol.84.
Peccati,& iniquitatis differentia de pœnit.diſt.j.c. ſi peccatum.nu.2. fol.69.
Peccato quoſlibet labefectari.c.ſi enim.nu.2.de conſec. diſtinctione.ij. fol.96.
Peccator futura carebit requie c.nec quenquam.nu.2. de conſec.diſt.iiij. fol.124.
Peccator qualiter à ſacerdote recipiendus.c.affectum. nu. 2.xxvj.quæſt.vij. fol.24.
Peccatorum gradus,ſiue quãtitas an attendi debeat.c. ſicut.nu.5.de pœ.diſt.j. fol.69.
Peccatorum vita quibus ex cauſsis peſsima.c.non ſolùm. num.2.xxxij.q.vij. fol.55.
Peccatorum vnius confeſsionem, & ſatisfactioné ad aliud nõ trahi.c.pœnitentia.nu 1.de pœ.diſt.iij. fol.82.
Peccatum in ſpiritum ſanctum cur irremiſsibile.c.ſi ſacerdos.nu.1.de pœ diſt.j. fol.67.
Peccatum quomodo innaſcatur.c.placuit nu.2.de conſec.diſtinctione.iiij. fol.125.
Peccatum cur mortale dicatur de pœni.diſt.j.rub.de quęſt.acceſ.nu.4. fol.61.
Peccatum graue,cum in alium retorquetur.c. nemo ſibi.xxxij.q.iiij.nu.1. fol.52.
Peccatum maius in matrimonio.c.quemadmodum. nu.1.xxxij.q.vij. fol.54.
Peccatum quod animam damnet.c.qui vult de pœnit. diſtin. vj.nume.2. fol.86.
Periodus quid.c.in Chriſto.nu.17.de conſe.diſt.ij. fol 112.
Petro qñ fuit remiſſum delictum.c.his authoritatibus. num.1.de pœ.diſt.j. fol.72.
Petrus cur tertiò Chriſtum confeſſus fuit.c.diuinis.nu.1.cau.xxv.quæſt.j. fol.2.
Petrus quomodo Cornelium baptiſari iuſſit.c.multi ſont.nu.1 de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Permittenda quæ ſint.c.hac ratione.nu.1.xxxj.q.j. fol.45.
Perſeuerantia auget peccatum.c.conſyderet.no.2.de pœni. diſtinctione.v. fol.85.
Perſeuerãtia virtutis adiumentũ.c.Apoſtolꝰ.n.1.de pœ.di.ij.f.77.
Et quomodo accipiatur.ibid.
Perſonæ delinquentis magnitudo an peccatum aggrauet.c.ſicut.

nu.4.de pœ.diſt.j. fol.69.
Phares diuiſionem ſonat.c.qui vult.nu.1. de pœniten. diſtinctione.v. fol.36.
Phylacteriæ ethymologia & diffinitio.c. ſi quis. vigeſima ſexta.q.v. nume.1. fol 20.
Philoſophi prudens reſponſio.c.hæc imago.nu.4.trigeſima tertia quæſt.v. fol.89.
Piaculare quid ſit.c.qđ autem vxor.nu.2.xxx.q.iiij. fol.41.
Pinguiore fortuna gaudentem in priſtinam obligationē reincidere.c.ſi quis.nu.1.xxvj.q.vj. fol.23.
Planctus quid c.fine.nu.2.de conſe di.iiij. fol.122.
Planetarij dicunť mathematici.c.illos.nu.2.xxv.q.j. fol.15.
Platani deſcriptio c principium.nu.1.de pœ.di.ij. fol.77.
Pœna an ſuccedat loco rei. c. ſi eccleſiæ.nume.1.vigeſima quinta quæſt.ij. fol.14.
Pœna criminalis quando imponenda.de pœniten.diſtinctio.j.c.ſi quis.nu.2. fol.62.
Pœna,& qualitas eorum, qui ſacra ſtatuta violant. c. violatores. xxv.q.j.nu.1. fol.4.
Pœna quo caſu non committatur.c.apud miſericordem.nume.1. xxxij.q.j. fol.49.
Pœnam adiuncto regulari.c.virginibus.nu.2.xxvij q.j. fo.27.
Pœnæ committendæ quid requiratur.c.ſi quis.nu.3. vigeſima ſeptima.q.ij. fol.31.
Pœnæ conuentionali qñ ſit locus.de pœ.di.j. fol.62.
Pœnæ interpretatio qualis facienda.c.ſicut.nu.8.de pœni.diſtinctione.j. fol 70.
Pœnitens qñ non eijcietur.c.quæ Chriſto.nu.1.xxvij.q.j. fol.26.
Pœnitere quid.c.pœnitentia.nu.1.de pœ.di.iij. fo.78.
Pœnitere quid,& pœnitentiæ effectus.c.effectum.nu.3.vigeſima ſexta.q.vij. fol.24.
Pœnitenti arma ſumere quādo liceat.c.latorem. trigeſima tertia q ij nu.1. fol.58.
Pœnitentia ex arbitrio præsbyteri imponenda. c. his verò .nu.1. xxvj.q vij. fol.11.
Pœnitentia finalis qñ quæratur, & ad quid valeat. c.tempus vero.nu.1.de pœ.di.vij. fol.87.
Pœnitentia in genere vbi tractetur de pœni.diſt.j.rub. de quæſt. acceſſ.nu.1. fol.61.
Pœnitentia licet acquirat gratiā non tamen reſtituitur pœnitens in priſtinam poteſtatem.c.hoc ipſum.nu.1.xxxiij.q.1j. fol.58.
Pœnitentia pro ſolenni voto facto quot annis imponenda. c. deuotam nu.1.xxvij.q j. fol.28.
Pœnitentia quæ pro peccatis iniungenda de pœ.diſt.j.rub. de ſatisfact.nu.1. fol.60.
Pœnitentia quid.c.agite.nu.1.de pœ.di.j. fol 65.
Pœnitentia ſeptēnis an pro quolibet mortali indicenda.c.qui diuinationes.nu.1.xxvj.q.v. fol.20.
Pœnitentia tollātne obligationem de pœnit. diſt. j. c. ſi agamus. nu.1. fol.68.
Falſo dui pro diu.verſus ſi.legetur.ibidem.
Pœnitentia vbi agenda.c.impudicas.nu.1.xxvij.q.j. fol.26.
Pœnitentiam iniungere qui poſſint.c. præsbyter. nu. 1.vigeſima ſexta.q.vj. fol.23.
Pœnitentiæ cōditiones,quales quantęue ſint.c.conſyderet.n.1.de de pœ.diſt.v. fol.84.&.85.
Et de ipſius circunſtantijs.ibid. fo.85.
Pœnitentiæ fructus.c.conſyderet.de pœ.di v.nu.6. fol.85.
Pœnitentiæ imponēdæ quæ interuenire debeant.c.inter hæc.nu. 1.de pœ.di.iij. fol.81.
Pœnitentiæ nomen quę,quotue complectatur.c.porrò. nu. 1. de pœ.diſt.j. fol.43.
Pœnitentię partes.c.pœnitentia.nu.1.de pœ.di.iij. fol.78.
Pœnitētię perfectę neceſſaria.c.in quacūq;.n.3.de pœ.di.j.fol.64.
Pœnitentiæ quibus locis tractenť de pœ.di.j.nu.1. fol.59.
Pœnitentię tempus plerunq; præcedit conuerſatio.c.de his.nu.1. xxxj.q.j. fol.45.
Pœnitentiæ tractatus ſumma capita de pœ.di.j.nu.2. fol.59.
Pœnitentium reconciliatio ad quos ſpectet , an non.c. de pœnitentibus.nu.2.de conſe.diſt in iij. fol.114.
Polluitur,qui ſe adulteræ vxori commiſcet.c. non ſatis.nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.
Pollutio extraordinaria non inducit publicæ honeſtatis iuſtitiā. c.Extraordinaria.nu .1.&.4.xxxv.q.ij.&.iij. fol.92.
Pollutio extraordinaria triplex.c.extraordinaria.num.1.xxv.q.ij. &.iij. fol.92.
Et an conſummat matrimonium.ibidem.
Porta , & gradus hîc quomodo accipiantur.c.dum ſanctam.nu. 1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Portentum vnde dicatur.c.nec mirum.nu.2.xxvj.q.v. fol.121.
Poſſeſſio quando ſine proprietate haberi nequeat.xxxiij.q.ij. c.ſeculares.nu.1. fol.57.
Poſſeſſio qualiter amittať.c.matrimoniū.nu.2.xxv.q.ij. fo.30.
Poſſeſſorio agens an poſſit agere petitoriu.c.ſeculares.numero.1. xxxiij.q.j. fol.56.
Poſteritas infectāne ſit peccato parentum primorum.de pœ.di.j. rub.de quæſt.acceſſ.nu.1. fol.60.
Poteſtas Dei in hominem non transferenda.c. Baptiſmus.nu.1.& 2.de conſe.diſt.iii. fol.118.
Præceptum adfirmatiuum quando obliget de pœ.diſt.v.c. in pœnitentia.nu.1. fol.84.
Præcipere quid ſonet c.ſatagendum.nu.1.xxv.q j. fol.7.
Præcipere quid ſit.c.præcepta.nu.1.de conſe.di.j. fol.97.
Prædeſtinatio in quo ſit.c.finis.nu.2.de pœ.diſt.iiij. fol.86.
Prædeſtinatio quid,& quo modo quæratur.c.finis.nu.2.de pœn. diſt.iiij. fol.85.
Prædicat nemo,niſi miſſus.c.nouiſſimè.nu.3.de conſecrat.diſtinctione.v. fol.126.
Pręgnans in eccleſia ſepulta an exhumanda,& aperienda.c. nihil. nu.4.de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Prælatos iudicare cogebant potentes.c.omne.numer.1. cauſ.xxv. quæſt.j. fol.7.
Prælatorum officium quod.c.in Galliarum.nu.1.xxv.q.ij. fo.9.
Pręſentia non ſufficit,vbi expreſſo opus eſt conſenſu.c.quod autem.nu.1.xxxiij.q.v. fol.88.
Pręsbyter an poſſit aliquem de eccleſia expellere,& reconciliare. c.ſi iubet.nu 1.xxvj.q.vj. fol.22.
Pręuaricatores promiſſionis.c.ſi refugientes.nu.1.de pœni.diſtinctione.iiij. fol.84.
Principis poteſtas ad quos caſus extendatur.c. reſcripta. nume.1. xxv.q.ij. fol.11.
Principis ſententia quando ius faciat.c.inſtitutionis.nu.2. vigeſima quinta.q.ij. fol.9.
Priuationis ſententia an ſit perpetua.c.de viduis.nu.4.in ſi.xxvij. quæſt.j. fol.26.
Priuilegia ſingulorum legem non faciunt.c.qui vult.nu.2.de pœ. diſt.vj. fol.86.
Priuilegia contra ius an valeant.c.quod autem.nume.1. vigeſima quinta.q ij. fol.8.
Priuilegijs &c.qualiter ſubditi eximantur à iuriſditione epiſcoporum.c ſeruatis. nu.4.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegio priori an per ſequēs derogetur §.his ita. nu.1. vigeſima quinta.q ij. fol.14.
Priuilegiorum probatio vbi contineatur.c.poſteà. nu.1. vigeſima quinta.q.ij. fol.14.
Priuilegium à confirmatione,an & quo modo differat.c.quod autem.nu.2.xxv.q.ij. fol.8.
Priuilegium conceſſum religioſis ad extendatur.c.vt lex profeſſa. nu.4.xxvij.q.j. fol.28.
Priuilegium rei,quæ non eſt an concedi poteſt. c.in Galliarū.nu. 3.xxv.q ij. fol.9.
Priuilegium primum qualiter tollatur per ſecundum. c. inſtitutionis.nu.1.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegium quid.c.ſeruatis.nu.4.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegium quid eiuſq; effectus §.his ita.num.3. vigeſima quinta quæſt.j. fol.8.
Probandi onus cui incumbat.xxxj.quæſtio ij.c.ſi verum eſſe.numero.4. fol.45.

Probatio

Probatio quando nullius momenti ſit, & an errore impediatur ordinatio.c.quod autem.nu.1.xxix.q.j. fol.38.

Proceſſus iudiciales, partiales, & mixti qui dicantur.c.iudicantē. xxx.q.v.nu.1. fol.44.

Profeſſionem feciſſe non dicitur, quæ extra monaſterium habitū ſuſcipit.c.de viduis.nu.4.xxvij.q.j. fol.26.

Prohibito aliquo, omnia ex eo ſequentia prohibita intelligi.c.nec aliqua.nu.3.xxvij.q.j. fol.26.

Progenies à quo incipiat.c.progeniem.nu.1.xxxv.q.ij.&.iij.fol.92.

Prophetia quatenus ſe extendat.de pœnit.diſtinct c. nec mirum. nume 8. fol.22.

Proles illegitima an per tempus diſpenſationem inducat.c.de gradibus.nu.2.xxxv.q.viij. fol.94.

Proles quando legitima, an illegitima cenſenda ſit.c. cum in captiuitate.nu.3.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.

Promittēs ꝙ ducet in vxorem, & poſteà contrahit cum alia, vtri adhærebit.c.duobus.nu.2.xxvij q.ij. fol.35.

Promoueri quis, an nō poſſit.c.Monacho.nu.1.vigeſima ſeptima. quæſt.j. fol.28.

Propagationis ſucceſſione ex Adam deſcēdimus.c.placuit.ij. nu. 1.de conſe.diſt.iiij. fol.125.

Propria brutorum quorundam.c.principium.nu.4. de pœniten. diſt.ij. fol.78.

Proſopopeia quid.c.quæris.nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.124.

Proſperanti quid obſeruandum.c.cauendum.de pœniten.diſt.iij. nume.1. fol.32.

Prudentis, & ſapientis differentia.c.ſapiens.nu.1.de pœnit.diſtinctione. ij. fol.75.

Pſalmi, ad dominum cum tribularer &c.explicatio.c.tres autem. nu.1.de pœ.diſt.j. fol.69.

Publica iudicia contra quos dentur.§.publico iudicio.nu.1.trigeſima ſecunda.q.ij. fol. 48.

Publici peccati medicina.c. præsbyter.numero. 2. vigeſima ſexta quæſt.vj. fol.23.

Pudenda quæ.c.offerebat.nu.2.xxxij.q.vij. fol.55.

Pudicitia quintuplex, & quę virtus ſit.c.ita.nu.1.xxxij.q.v. fol.53.

Puellæ nō velatæ in eccleſia orantes an peccent.c.hæc imago. nu. 4.xxxiij q.v. fol.89.

Pueri ante baptiſmum cur mali.c.cum renunciatur.nu. 6.trigeſima ſecunda.q.j. fol.47.

Purificatio greecè quo modo, & vnde dicta & cur.c. pronunciandum.nu.3.de conſe.diſt.iij. fol.113.

Pythagoras numerorum, muſiceſq; inuentor.c.nō obſeruetis.nu. 3.xxvj.q.vij. fol.24.

Python quid.c.igitur.nu. 4.xxvj.q.ij.&.iij. fol.16.

De litera Q.

Quadrageſimale Ieiunium à quo traditum.c.ſacerdotibus nu.1.de conſe.diſt.iij. fol.114.

Quæſtores duos fuiſſe.§.vniuerſa.nu.2. vigeſima quinta.q.ij. fol.14.

Quæſtores ſine literis non recipiendi.de pœnit.diſt.j.rub. de quæſtor. fol.60.

Falſò differant pro adferant legitur.ibidem.

Quæſtiones de conſecratione altaris.c.ſi motum.nu.2.de conſec. diſt.ij. fol.78.

Quæſt.j.&.ij.can.xxv.differentia.c.qđ aūt.cau.xxv.nu.2. fol.2.

Quanquam, ſignificatio.c.quo modo.nu.1.de conſe.di.iiij. fol.118.

Quis, Vocis acceptiones.c.ſi ſacerdos.nu.1.de pœ.di.j. fol.67.

De litera R.

Raptæ Confeſſioni an ſtandum ſit.c. ſed obijcitur.nu.2.trigeſima.q.v. fol.43.

Raptori an ducere raptam liceat.c.ſi autem. nu. 2. xxxvj.q.ij. fol.196.

Raptorum pœna.c.nunc quæritur.nu.1. trigeſima ſexta.q.ij. fol.96.

Rebaptiſatus ſciens perpetuò irregularis.c.qui vis.nu.1. de conſe. diſt.iiij. fol.123.

Regeneratiuæ vis.c.nunquam.nu.1.de conſe.diſt iiij. fol.117.

Regula quid ſit.c.prima ſalus nu.1.cau xxv.q.j. fol.7.

Regularis quę neceſſariò promittere debeat.c.vt lex profeſſa.nu. 3.xxvij.q.j. fol.28.

Regulæ monachali annexa.c.ſunt quidam.nu.11. vigeſima quinta quæſt.j. fol.5.

Regulæ ſignificatio.c.igitur.nu.1.xxv.q ij. fol.9.

Rei iudicatæ delictum ſuperueniens præiudicat.c.Apoſtolus.nu. 2.xxxij.q.vij. fol.54.

Religio ficta quid.c.ſortilegi.nu.1.xxvj.q.ij. fol.15.

Religioſus locus & ſacer quatenus conueniant.c.ſicut.nu.1.de cōſe.diſt.ij. fol.78.

Religioſus qualiter peccet.c.ſicut bonum.nu.3. vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.25.

Reliquias ſanctorum portare an ſit illicitum tract. diuinat. cauſ. xxvj.nu.22. fol.19.

Reliquiæ quando foris exponi poſſint.c.quicunq;.nu.8.vigeſima ſexta.q.v. fol.21.

Renaſcimur per fidem.c.neceſſarium.de conſecratione diſtinctione.iiij. fol.115.

Renunciatio qualis eſſe debeat.c.cum renūciatur.nu.2.trigeſima ſecunda.q.j. fol. 47.

Renunciatum duo ſignificat. c.cum renunciatur .nu. 1. trigeſima ſecunda q.j. fol. 47.

Superuacaneè legitur, eſt, in fine lineæ. ij.col. ij. ibidem.

Reprobi acharites.c illud.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.77.

Reſcripta contra ius quando reijcienda.c.reſcripta.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.

Reſcripta contra legē Dei an valeant §.omnes.nu.3.xxv.q.ij. fo.13.

Reſcripta illicita an ſeruanda ſint.§.omnes.nu.1.xxv.q.ij. fol.13.

Reſcripta ſuper incertis negotijs conceſſa an valeant.§. reſcripta. nu.3.xxv.q.ij. fol.12.

Reſcripti, & priuilegij vſus promiſcuus.§.omnes.num.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.13.

Reſcripti formæ multa eſſe neceſſaria.§ reſcripta.nu. 4. vigeſima quinta.q.ij. fol.12.

Reſcriptis clauſulam ſuperfluam plerunq; inſeri. c.ſic enim.nu.4. xxviij q.j. fol.36.

Reſcriptum contra ius cōſtitutionis, vel vtilitatem publicam elicitum non valere §.omnes.nu. 4. xxv.q.ij. fol.13.

Reſcriptum cōtra ius diuinum non valet.§.omnes.nu.6. vigeſima quinta.q ij. fol.13.

Et legis diuinæ de numero teſtium modificatio §.oēs. n.6.fo.13.

Reſcriptum contra ius elicitum nullum eſſe & quo modo accipiēdum.c.reſcripta. nu.5.xxv.q. ij. fol.12.

Reſcriptum contra ius qualiter valeat.c. Imperiali.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.

Reſcriptum impetrari prohibitum nullum.c.reſcripta.nu.4.vigeſima quinta.q ij. fol.10.

Reſiliens à ſponſalibus iuratis qualiter peccet.c.omnes.nu.5.trigeſima.q.ij. fol.41.

Reſponſio facta in baptiſmo qualiter intelligatur.c.prima. nu.4. de conſe.diſt.iiij. fol.121.

Reſtitutio vxoris non obſtante exceptione qui fiat .c. Agathoſa. nu.4.xxvij.q.ij. fol.41.

Reſtringenda ſunt verba vt pœnę exaggerentur. c.ſicut.nu.14.de pœni.diſt.j. fol.71.

Rixę & ſeditionis differētia.c.ſicut.nu.8.de pœni.j. fol.70.

Romanæ Eccleſiæ poteſtatē in duobus conſiſtere in.c. Sancta Romana cau.xxv.nu.1. fol.2.

Romanus Pontifex ſecundum leges viuere debet. c. cau.xxv.q.j. nume.1. fol.2.

Romanus Pontifex aduerſus quæ ſtatuere poſſit.c.quæ ad perpetuam.nu.3.cau.xxv.q.j. fol.2.

Rubi, quem vidit Moſes, explicatio.c.ſunt qui.nu.3.de pœnit. diſtinctio.j. fol.66.

Romoris & famæ differentiæ & acceptiones. c. ſi duo. trigeſima quinta.q.vj. fol.93.

De litera S.

SAbbatum In dñicum diem tranſlatum. c.pronunciandum.num. 2.de conſe.diſt.iij. fol.19.

Sacerdos an cõficiat, vt talis an vt bonus.c.quid ſit. nu.3.de conſe.diſt.ij. fol.109.

Sacerdos proprius an extra parochiam cõfeſſiones audire poſſit. c.placuit.nu.1.de pœ.diſt.vj. fol 86.

Sacerdos ſacramentali vino an manus profundere debeat. c.comperimus.nu.2.de conſe.diſt.ij. fol.104.

Sacerdotes cauſſa doloris altaria veſtibus exuẽtes, niſi pœniteãt deponi tract.diui.ſub.xxvj.nu.24. fol.19.

Sacerdotes veteris teſtamenti excommunicabant. c. viduas.nu.3. xxvij.q.vj. fol 26.

Sacramenta an ob peccatum deneganda.de pœ.di.j.rub.de queſt. acceſ.nu.3. fol.61.

Sacramenta cur inſtituta.c.viduas. nu.2.xxvij.q j. fol.27.

Sacramenta voluntaria, & neceſſaria quæ.c.ab antiqua.num.1. de conſe.diſt.iiij. fol.120.

Sacramenta vnde fluxerint.c. Adam.nu.1.de pœ di.ij. fol.75.

Sacramentalis panis & ſanguis vbi conſeruari debeant. c.de hac. nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.109.

Sacramentalis ſumptio ad quid proſit.c.in Chriſto.nu.9. de conſe.diſt.ij. fol.111.

Sacramenti effectus.c.de hac.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.109.

Sacramenti inſtituti cauſſa.c.iteratur.nu.1.de cõſe.di.ij. fol.108.

Sacramenti probandi argumenta.c.in quibus.nu.1.de conſec. diſtinctio.ij. fol.106.

Sacramenti ſubſtantialia non eſſe omnia quæ in eo fiunt. c. nihil eſt.nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.122.

Sacramenti triplex effectus.c.in Chriſto.nu.8.de conſe.diſtinctione.ij. fol.111.

Sacramento res duas ineſſe.c.quid eſt.nume. 1.de conſe. diſtinctione.ij. fol.106.

Sacramentorum effectus.c.ſpecies.numero. 1.de conſecra. diſtinctione.ij. fol.105.

Sacramentum in pœnitentia non exigi. c.prima igitur.num.2.de conſe.diſt.iiij. fol.121.

Sacramentum quid.c.his ita.nu.2.xxxij.q.ij. fol.49.

Sacramentum quid repræſentet.c.quæris.nu.2.de conſec.diſtinctione.iiij. fol.124.

Sacramentum vnde dictum, quot modis fiat & hi ſinguli quibus conueniant.c.ſacrificium.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.105.

Sacrificium quid.c.ſacrificiũ.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.105.

Sacrificans demonibus an ſit irregularis tract.diuin.cau.xxvj. numero.3. fol.20.

Sacrificio crimina omnia deleri.c.ſi quis.nu.2.vigeſſima ſexta quęſtione.vj. fol. 23.

Sacrum trahit ad ſe non ſacrum.c.de fabrica.nu.1.de conſec.diſtinctione.j. fol.99.

Sagax quis.c.fraternitatis.nu.1.xxxv.q.x. fol.95.

Saluatoris nomina.c. ſi baptiſata.numero.1.de conſecratio.diſtinctione.iiij. fol.124.

Salomonis porticus.c.ſolennitates.numero.1. de conſecratione diſtinctione.j. fol.98.

Salutem ſine confeſſione non dari de pœnitentia diſtinctione.j.c. è contra.nu.2. fol.72.

Salutiferum vni, alteri mortiferum.c.cotidie.de conſecra. diſtinctione.ij. fol.104.

Sanctificatio large accipi de conſecratione diſtin.ij.c.aquam.numero.2. fol.115.

Sanctiones ſacræ an ab omnibus ſciri debeant.c.violatores.nu.4. cau.xxv.q.j. fol.4.

Sanctus cur ter dicatur miſſa.c.cum frangitur.nu.1.de conſecr.diſtione.ij. fol.106.

Sanguinis nomine quid intelligatur.c.panis.num.de conſe. diſtinctione.ij. fol.107.

Sardinis forma.c.principum.nu.3.de pœ.di.ij. fol.78.

Satanas rediens quos adducat.c.reuertor.nume.2.de pœniten.diſtinctio.iiij. fol.83.

Satiſfacere quid.c.ſatisfactio.nu.1.de pœni.iij. fol.78.

Satiſfactio in quibus conſiſtat.c.quamobrem.nu.1.de pœni.diſtinctione.j. fol.78.

Satiſfactionis effectus dico. c. Pœnitentia.nume. de pœnitentia diſtinctio.iij. fol.78.

Satiſfactionis partes.c.ſatisfactio.nu.2.de pœ.di.ij. fol.78.

Scandalum quid ſit.c.prima.de conſe.diſt.ij. fol.106.

Scapulis quid ſignificetur & cur eę in baptiſmo vngantur. c. deinde.nu.1.de pœ.diſt.iiij. fol.121.

Scientia, vel ignorantia impedimenti an matrimonio, ex eoq́; liberis obſtet.c.cum in captiuitate.nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.

Scientiæ, & ſapientię differentia.c.nunquàm.nu.1.de conſe. diſtinctione.v. fol.127.

Scire quid.c.in domo.nu.2.de pœ.diſt.iiij. fol.83.

Scrutinia à veteri teſtamento initium habuêre.c.ſine paruuli.nu. 3.de conſe.diſt.iiij. fol.120.

Seculum cur malum appelletur.c.admonere.trigeſimatertia.q.ij. nume.1. fol.57.

Secundæ nuptiæ non benedicuntur.c.ſacerdos.nume.1. trigeſima quinta.q.ij.&.iij. fol.92.

Seditio an ſit ſpeciale peccatum.c. ſicut.nu.8.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.

Seditioſorum pœnę arbitrariæ.c.ſicut.nu.8.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.

Seditioſus qua pœna puniendus.c.ſicut.nu.8 de pœnitent. diſtinctione.j. fol.70.

Seditioſus, vt puniatur, quæ requirantur.c.ſicut.nume. 12. de pœnit.diſt.j. fol.71.

Semel malus an ſemper pręſumendus malus.c.cum per belliccam. nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.

Senatum habet eccleſia.de conſecratione diſtinctione.iij.c.pronunciandum.nu.6. fol 113.

Sententia caſſata, caſſantur ea, quę ſequuntur.c.iudicantem.nu.2. xxx.q.v. fol.44.

Sententia Papæ an retractari poſſit.c.ſententiam. nu. 1. trigeſima quinta.q.ij. fol.95.

Sententia per falſos teſtes lata quando retractari poſſit.c.vnde quæritur.nu.1.xxxv.q.ix. fol.94.

Sententiam qui, & qualiter retractare poſſint. c. vnde quæritur. xxxv.q.ix.nu.1. fol.94.

Sepultura quibus caſibus negetur.c.ſi pręsbyter.num.3. vigeſima ſexta.q.vj. fol.23.

Sepultura qui carere debeãt.c.ſed aliud.nu.2.xxvij.q.ij. fol.34.

Serapis origo, & quid ſit.c.ſciendũ.nu.2.xxvj.q.ij.&.iij. fol. 20.

Serpens quo modo accipiatur hîc.c.re vera.nu.1.de conſe. diſtinctione.ij. fol.109.

Serpentis greſſus & acceptio.c.ſerpens.nu.1.de pœ.di.j. fol.65.

Seruitus quot modis accipiatur.c.patrẽ.xxxij.q.iij.nu. 2. fol.50.

Seruus liberè matrimonium contrahit.c.patrem puellæ.nume.2. xxxij.q.iij. fol.50.

Seruus vt liberè matrimonium contrahit, ita & filiam nuptui tradit.c.patrem puellæ.nu.2.xxxij.q.iij. fol.50.

Sexus fœmininus qualis.c.notificaſti. nu.1. trigeſima tertia quæſtione.v. fol.57.

Signaculum quid.c.principium.nu.2.de pœ.di.ij. fol.78.

Siloë fons montis Sion.c.ante.nu.3.de conſe.diſt.iiij. fol.120.

Similitudo quid.c.principiũ.nu.2.de pœ.diſt.ij. fol.78.

Similitudo eſt ad veritatem.c.in Chriſto.nu.14.de conſec.diſtinctione.ij. fol.112.

Conditio quę hîc accipienda ibidem.

Sodomitico vitio an à thoro diſcedi poſſit.c.omnes.nu. 1.trigeſima ſecunda.q.vij. fol.54.

Sol quõ videatur.c.in Chriſto.nu.6.de pœ.diſt.ij. fol. 111.

Sors quid.c.ſors non eſt.nu.1.xxvj.q.ij. fol.19.

Sortibus

Sortibus vtendo quot modis peccetur.c.ſors non eſt.num.1.xxvj. quæſt.j. fol.15.
Sortilegi qui.c.quidam ſacerdos.nu.1.cau.xxvj. fol.14.
Sortilegorum pœna.c.Qui ſunt ſortilegi.nu.1.xxvj.q.j. fol.14.
Sortilegorum pœna tracta.diuinat.cau.xavj.nu.30. fol.19.
Sortis diuinatio periculoſa & de euẽtu ſortialium actuum.c.ſors non eſt.nu.2.xxvj.q.ij. fol.15.
Sortium diuinatio an ſit illicita tracta.diuinat.ſub cau. vigeſima ſexta.nu.14. fol.18.
Specialia ad conſequentias non trahi.c.non ſtatim. nume. 1. axvj. quæſt.ij. fol.15.
Spiritus à Satana redeunte adducti qui ſint, & interpretatio eorum.c.reuertor aliâs incipit reuertar.nu.1.de pœniten. diſtinctione.iiij. fol.82.
Spiritus quid,& quatenus ab anima repugnet.c.Moſes.nu.2. trigeſima ſecunda.q.ij. fol.51.
Spirituſſanctus baſilicarum cuſtos.c.de fabrica.nu.1. de conſecra: diſt.j. fol.99.
Spirituſſanctus cur datur.c.Epiſcopus.nume.1.de conſecra.diſtinctione.v. fol.116.
Spirituſſanctus cur in linguis igneis venerit.c.omnes.nu.1.de conſecra.diſt.iij. fol.115.
Spirituſſanctus duobus modis datur.c.Non autem.nu.1.trigeſima ſecunda.q.ij. fol.49.
Sponſa inuitè cognita monaſterium poteſt ingredi. c. qđ autem. nu.2.trigeſima tertia.q.v. fol.58.
Et quatenus hoc accipi debeat ibidem.
Sponſa quatenus coniunx.c.lex.nu.3.in fi.axvij.q.ij. fol.31.
Sponſa vxor non eſt.c.lea.nu.1.xxvij.q.ij. fol.31.
Sponſalia contrahi ſub ea conditione ea eueniente ſi me tecum coire permittas.c.duobus.xxvij.q.ij.nu.1. fol.35.
Spõſalia de præſenti quę c.noſtrates.nu.2.xxa q.v. fol.41.
Sponſalia de præſenti quo caſu ſoluantur.c.deſponſatim.nu. 4.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.64.
Spõſalia ioco facta an valeant.c.ſi quis.nu.2.xxvij.q.ij. fol.31.
Spõſalia qñ non valeant.c.vbi non eſt.nu.1.xxx.q.ij. fol.41.
Sponſalia quæ,vnde dicta,quot eorum ſpecies.c.apparet.nu.1.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.33.
Sponſalia quo caſu impune diſſoluantur.c.extraordinaria. nu.3. trigeſima quinta.q.ij.&.iij. fol.92.
Sponſalijs neceſſaria.c.ſponſalia.nu.1.axx.q.ij. fol.41.
Sponſo caſtrato,qñ liceat ſponſæ alij nubere. c.hi,qui.nu.1,trigeſima ſecunda.q.vij. fol.56.
Intret non inter,legas ibidem.
Sponſus an poſſit cogi ſponſalia adimplere.c.decreta.nu.2. vigeſima ſeptima.q.ij. fol.33.
Sponſus an poſſit vouere perpetuam continentiam.c. deſponſatam.nu.4.xxvij.q.ij. fol.32.
Sponſus & ſponſa olim mutuas cautiones præſtabant. vigeſima ſeptima.q.ij.nu.3. fol.30.
Subreptio an reddat priuilegia nulla & præſcriptione.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.8.
Subuerſionis Niniuitarum varia explicatio.c.ex his.nu.2. de pœ: diſt.j. fol.67.
Succeſſor prædeceſſoris ſpetum diſſoluit.c.Deceſſorum. nu.1.vigeſima quinta.q.ij. fol.8.
Suffragia quibus proſint.de pœnit.diſt.j.rub. de ſuffra.eccleſ.numero.1. fol.60.
Summę confeſſio.Ioannis capitis ſumma.c.ſicut.nu.7.de pœniten. diſt.j. fol.69.
Superbia vnde dicta.c.cum ergo.nu.3.de pœ.diſt.j. fol.57.
Superbia cur vitanda.c.cum ergo.nu.4.de pœ.diſt.j. fol.73.
Superbiæ quid.c.cum ergo.de pœ.diſt.j.nu.1. fol.73.
Superbiæ acceptio triplex.c.quod verò.numero.3. de pœnitentia diſt.ij. fol.77.
Superbiæ ſpecies.c.ſi quis ſemel.numero.1.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.73.
Supercilium quatenus accipiatur in.c.nunquàm.nu.1.de conſecr. diſt.v. fol.117.
Superſtitionis & ſortilegorum origo.c.epiſcopi.nume.1.vigeſima ſeata.q.v. fol.20.
Statu medio quem ineſſe quot modis accipiendum.c.cum renunciatur.nu.9.xxxij.q.j. fol.48.
Statu mutato licita fiunt illicita.c.non ſolùm.nu.1.trigeſima ſecũda.q.vij. fol 56.
Stipulatio,habere licere,ad quæ extendatur. c. quod autem. nu.6. xxv.quæſt.ij. fol.7.
Indulgentia qñ tollatur.c.qđ autem.nu.7.axv.q.v. fol.10.
Stupor quid.c.ſi cuſtos.nu.1.xxvij.q.j. fol.27.
Stuprum qñ fiat.c.ſed aliud.nu.1.xxvij.q.ij. fol.34.
Synagoga quid.c.eccleſia.nu.1.de conſe.di.j. fol.97.
Syndereſis quid.c.epiſcopi.nu.2.xxvj.q.v. fol.20.
Syndici an excuſandi ſi maleficia non denunciẽt. c. ſi quis non dicam.nu.2.de pœ.diſt.j. fol.62.

De litera T.

TAbernaculum Quid de cõſe.diſt.j.c. qualiter.nu.1. fol.96.
Tabula lapidea quo modo conſecranda.c. concedimus.nu.1.de conſe.diſt.j. fol.99.
Tacitè conſentit matrimonio,qui cohabitat.c.vbi non eſt.nu.4.aaa.q.ij. fol.41.
Temperentia quid.c.principi.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Temporum obſeruatio licitáne ſit.c.non obſeruetis.num.3. xavj. quæſt.vij. fol.24.
Tenentes filiũ ſuſceptí ſurores ducere poſſunt.c. poſt ſuſceptũ. nu.1.xxx. q.iiij. fol 42.
Terrendi cauſſa aliqua dici poſſe.c.quando.nu. 1. de conſe. diſtinctione.iiij. fol.124.
Teſtem pro accuſatore accipi.c.hęc imago.nu.5.xxxiij.q.v. fo.89.
Teſtes eſſe an poſſit parentes,& conſanguinei in cauſſa matrimoniali.c.conſanguineos.nu.4.xxxv.q.vj. fol.93.
Teſtes concluſa cauſſa interrogare poteſt index.c.graue.nu.1.trigeſima quinta.q.ix. fol.95.
Teſtes qñ dictũ corrigere poſſint.c.loci renu.n.2.xxxv. q.ix. f.95.
Teſtes qñ repeti poſſint.c.graue.nu.1.xxxv.q.ix. fol 95.
Teſti vni pro veritate copulæ an credatur.c.ſi quis accepit.nu.1. xxxiij.q.ij. fol.56.
Teſtis falſi pœna.c. hæc imago.nu.5.xxxiij.q.v. fol.89.
Teſtis idem & accuſator an eſſe in matrimonio poſſit .c. conſanguineos.nu.2 xxxv.q.vj. fol.93.
Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus necatus.c. Eccleſijs.nu.2. de conſec.diſt.j. fol.99.
Thomas quo tempore deceſſit c.de tẽpore . cau.xxvj.vij.numero.1. fol.23.
Thomæ incredulitas ad quid profuit.c.ſic quippe. nu.1. vigeſima ſeptima.q.ij. fol 34.
Timor ſeruilis ad quid valeat.c.ſicut Seta. nu.1.de pœniten.diſtinctione.ij. fol.75.
Timoris genera.c.ſicut Seta.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Tragœdi quibus verbis vtantur. c. in Chriſto. de conſecratione diſt.ij. fol.112.
Tributum cur impoſitũ,& qui ad id teneantur.c.iam nunc illud. nu.2.axviij.q.j. fol.36.
Tributum ex quibus accipit imperator.c.ſatagendum.nu.4. axv. quæſt.j. fol.7.
Trinitas homouſia.c.ego Berengarius.nu.1.de cõſe.di.ij. fol.106.
Trinitatis opera quo modo fiant.c.omnes num. 1.de pœnitentia diſt.iij. fol.115.
Trinitatis opera indiuidua.c.quodam.num.2.de pœniten.diſtinctione.iiij. fol.118.
Et.c.quodam ſenſus ibidem.
Torpor quid.c.ſi cuſtos.nu.1.xxvij.q.j. fol.27.
Tota quò hic accipiatur.c.quæris.nu.1.de cõſe.di.iiij. fol.124.
Tumultuoſus capitaliter punitur.c.ſicut.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.
Tunc temporis aduerbium.c.tunc valere.nume. 1.de conſecra.di.

Explicatus locus euangelij, ſed omne iudicium dedit filio.c.charitas.ou.2.de pœni.diſtin.ij. fo.74.

Explicatus locus, non apparebis in conſpectu meo vacuus.c.omnis Chriſtianus.de conſecra.diſtin.j. fol.102.

Explicatus locus Lucæ.xv.c.econtra.numero.1.de pœnitentia diſtinctione.j. fo.7.

Explicatus locus relinquet vir patrem.&c c.fraternitatis.numero 2.xxxv.q.x. fol.95.

Explicatus locus ſub nube fuerunt.c. nec quenquã. numero.2. de conſecra.diſtin.iiij. fol.124.

Explicatus locus, verbum caro factum.c.ante.nume 3. de cõſec. diſtin.iiij. fol.120.

Explicatus locus videbitis me.&c.c.in Chriſto.nume.7.de conſe. diſtinctio.ij. fol.111.

Ezechielis viſio.c.agite.nume.2.de pœnit.diſtin j. fol.65.

De litera F.

Fabricæ reparationibus qui teneãtur de quæſtio.acceſ.nume.8. fo.61.

Facta non facienda tenent.c. quodam. nume.4. de conſe.diſtin.iiij. fol.118.

Factum circa ſponſalia in matrimonium non tranſit.c omnes.nume.4.xxx.q.ij. fol 41.

Fallax vnde dictus.c.dictum.nume.1.xxx.q.j. fol.40.

Falli quot modis dicatur.c.panem.numero.1.de conſecratione diſtinctione.ij. fol.103.

Falſitatum puniendarum modi.§.reſcripta.nu.1.xxv.q.ij. fol.11.

Falſitas quo modo cognoſcatur.§.puniri.nu.1.xxv.q.ij. fol.12.

Famam probet.c.ſi duo.xxxv.q.vj.nume.2. fol.93.

Fama, notorium, manifeſtum, rumor quid ſint.c.ſi duo.numero 3.xxxv.q.v. fol.93.

Famulus quis dicatur.c.patrem puellę.nu.1.xxxij.q.iij. fol.50.

Falſos dies, vel nefaſtos obſeruare ſitne ſuperſtitionis.c. Augurijs nume.2.xxvj.q.v. fol.20.

Fatorum varietas horarum diuerſitati accommodatur.c.igitur. nume.1.xxvj.q.iij.&.iiij. fol.16.

Feriati dies qui.c. pronunciãndum. nume.1. de conſecratione diſtinctio.iij. fol.113.

Feriæ à quibus & vnde dictæ.c.pronunciandum.nume.1.de conſecratio.diſtin.iij. fol.113.

Feſtis diebus legere, & ſtudere permiſſum.c.ieiunia.numero.2. de conſecra.diſt.iij. fol.114.

Feſtis diebus quæ opera exerceri poſſunt.c.ieiunia.nume.2.de cõſecratio.diſtin.iij. fol.114.

Feſtis diebus quæ non liceant.c.peruenit.nume.1.&.2. de conſec. diſtin iij. fol.114.

Feſtiuitas quid.c.pronunciandum.numero ſecundo de conſecratione diſtin.iij. fol.113.

Fide, an viſu comprehendatur ſacramentum.c.nos autem.num. 1.de conſecratio.diſtin.ij. fo.106.

Fide, & charitate vnio ſit cum Chriſto.c.credere.nume.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.108.

Fideles in qua ſimilitudine dicantur.c.quia paſſus.nume.1. de conſecratio.diſtin.ij. fo.106.

Fidelis quibus caſibus ab infideli diſcedere poſſit.c.ſi infidelis.numero.3.xxviij.q.ij. fo.38.

Fidelis quis.c.ſi eum.nume.5.de pœni.diſtin.j. fo.77.

Fides ratio caret probatione, ſed ſuppletur.c.in domo.numero.2. de pœni.diſtin.iiij. fol.53.

Fidem bonam ſemper præſumi.c.ſi virgo.nume.2. xxxiiij. quæſt. j.& ij. fol.90.

Fides iuſtificat.c.nihil.nume.2.de conſec.diſtin iiij. fo.122.

Fides parentum an tantum proſit paruulis, quantum Baptiſmus. c.quod autem.nume.1.de conſec.diſtin.iiij. fol.116. Et ſenius.c.quod autem.ibidem.

Fides quid c.in domo.1.de pœniten.diſtin.iiij. fo.83.

Filij an ſint infames propter peccatum patris.c.coniunctiones. nume.2.xxxv.q.ij.&.iij. fol.91.

Filij conſequuntur honorem ex dignitate paterna.c.quia corpus. numero.2.de conſecra.diſt.ij. fol.105.

Filijs eccleſiæ obſeruanda.c.in ſalicibus.numero.1.de pœni.diſtinctione iij. fol.81.

Fiſcella quid.c.nunquàm.numero.1.de conſec.diſtin.v. fol.127.

Flagitij & facinoris differentia.c.ſicut.numero.1. de pœnitentia diſtin.j. fol.69.

Flagitij expiamen ſummatim.c.ſatisfactio.nume.3. de pœnitent. diſtinctio.iij. fol.78.

Flagitium quid.& quatenus à facinore differat.c.flagitia.nume.1. xxxij.q.vij. fo.55.

Forma quotuplex.c.cum renunciatur.nume.7.xxxij.q.j. fo.48.

Formæ datio immutabilis.c.multi.nume.2. de conſecratione diſtinctio.iiij. fol.122.

Formæ mixtæ non ſunt motus.c. cum renunciatur. numero.8. xxxij.q.3. fol.48.

Formæ vel modi tranſgreſsio irritat proceſſum.c.ſi infidelis. numero.2 xxviij.q.j. fol.35.

Fornicantem vxorem dimitti poſſe.c. puto.numero.1.xxxij. quæſtione.v. fol.53.

Fornicatio licet decalogo prohibita ſit, concubinã tamen ad tempus habere licuit.c.meretrices.nu.1.xxxij.q.iiij. fol.52.

Fornicatio qualiter coinquinet.c. in coniugio. numero primo. xxxij.q.j. fol.46.

Fornicatio quid comprehendat.c. omnes. numero ſecũdo.xxxij. quæſtio.vij. fo.54.

Fornicatio quid c.non eſt culpandus.xxxij.q j.nume.1. fol.49.

Fornicatio ſimplex eſt prohibita.c.in eo.numero.1.xxxij.quęſtio. quarta. fol.52.

Fornicationis carnalis, & ſpiritualis differentia.c. ſicut crudelis. nume.1.xxxij.q.j. fol.40.

Fornicationis cauſa quando liceat vxorem dimittere.c. ſicut crudelis.nume.2.xxxij.q.j. fol.46.

Fornicationis, & idololatriæ cauſa an vxor dimitti poſsit.c.idololatria.nu.1.xxviij.q j. fo.35.

Fornicationis ſpecies 2.idololatria.nume.2 xxviij.q j. fol.35.

Fortuniorum, vel infortuniorũ obſeruationes ſintne licitæ.tractatu.cau.xxvj.nume.8. fol.18.

Fragilitas naturæ multos à pœnitentia deterret.c. inter hæc.nu. 2.de pœni.diſtin.iij. fo.81.

Fratres qui dici poſſint & de eorum differentia.c. de inceſtis.nume.1.xxxv.q.ij.&.iij. fol.92.

Fratris appellatione ſorore contineri.c. quædam.numer.1.xxxv. q.ij.&.iij. fo.92.

Frigiditas mulieris non impedit matrimoniũ.c.requiſiſti. xxxiij. q ij.nume.2. fo.59.

Fur nocturnus à diurno quatenus differat.c.aut facta. nume.2.de pœniten.diſtin.j. fol.63.

Fur quando partim manifeſtus, & partim non.c.vulgaris.de pœniten.diſtin.j.nume.1. fol.62.

Furtum quid dicatur.c.certum.numero.1.de conſecratio. diſtinctione.j. fol.97.

Futurorum cauſæ quot modis ſe habeant tract.diuinat.ſub.xxvj. cauſæ.nu.7. fol.17.

De litera G.

Galliarum Archiepiſcopi cum ſubſint.c.in Galliarum. num.4.xxv. quæſtio.ij. fo.9.

Gaudendũ quibus ex cauſis ſit in tribulatione. c.perfecta.numero.1.de pœni.diſt iij. fo.78.

Gemitus, & gemere quid. c.fine.n.2.de conſecra.diſtin.iiij.fo.122.

Generales literas impetrantium vter in beneficio potior.c. quod autem.nume.5.xxix.q.j. fol.39.

Generandi ſpiritualiter modi.c.recurrat.nu.2.xxxij.q iiij. fo.51.

Generatio, & corruptio contraria.c.cum renunciatur. numer.4. xxxij.q.j. fo.47.

Generationes Patriacharum quid deſignent.c.recurrat xxxij.q. quarta.

quarta. fo.51.
Gentiles nouę leges expertis.c.perlatum.nume.1. de conſecratio. Genus ſpecies continet.c.ſicut.numero.1.de conſecratione diſtin ctione.j. fol.98.
Geometria quid.c.igitur.nu.1.xxvj.q.ij.& iij. fol.16.
Glorificata corpora ab hominibus non videri.c.ſacrificium.nu.1. de conſecra.diſtin.ij. fol.105.
Gloſ.finis explicatus.c.placuit.nume.2.de conſecra.diſt.iiij.fo.125.
Gradus conſanguinitatis qualiter computandi.c.coniunctionis. nume.3.xxx.q.ij.&.iij. fol.91.
Gratiani error.c.quod autem.nu.1.in fi.xxvij.q.ij. fo.33.
Gratiani intentio.c.Imperiali.nu.1.xxv.q.ij. fol.10.
Gratiani lapſus.c.quod autem.nu.1.xxvij.q.ij. fo.33.
Gratiam pro peccatorum remiſsione accipi.c.nec quęquam. nume.3.de conſec.diſtin.iiij. fo.124.
Gratiæ infuſio præcedit peccatorum remiſsionem.c.cum renunciatur.nu.5.xxxij.q.j. fo.47.
Gratianus cur in finem decretorum reiecerit.c.de ſpiritu.&.c.finalem.nu.1.de conſec.diſtin.v. fol.127.&.128.
Gratiæ vitam quando habeat anima.c. in quacunq;. de pœniten. diſtin.j.nume.4. fol.64.
Grecorum ritus quoad baptiſmum an tollẽdi.c.per baptiſmum. nume.3.de conſec.diſtin.iiij. fo.116.
Guſtare,& manducare diffetuot.c.carnem.numero.1.de conſecratione diſtin.v. fol.127.

De litera H.

HEbetudo quid.c. de his. numer.1.xxvj. q.vij. fol.24.
Heliam pauit coruus.tract.diuina.xxvj.q.iij.& iiij.nume.13. fol.17.
Hæreſis vnde oriatur.c.in Chriſto. numer.9.de conſecra.diſtin.ij. fol.111.
Hæretici cur ita dicti.c.in Chriſti.nume.5.de conſec.diſt.ij.fo.110.
Hæreticorũ error.c.mater.numero.2.de pœni.diſtin.iiij. fo.125.
Hæreticum multis modis dici.c. non oportet. numero.2.xxviij. quæſtio.j. fol.37.
Herbarum cognitionem non prohiberi .c. non licet. numero.3. xxvj.q.v. fol.20.
Heſdræ quæ matrimonia ſeparare licuit.§. hac itaq;. numero.2. xxxv.q.j. fo.97.
Homicidiorum ſpecies remiſsiue.c.homicidiorum de pœni.diſt. j.nume.1. fol.63.
Homo ad ſimilitudinem Dei creatus.c. hæc imago. no.4.xxxiij. quæſtio.v. fol.89.
Homo in quibus Deo ſimilis.c.illa.nu.1.de pœni.diſt.ij. fol.75.
Honeſtati contrauenietes veniale committunt.c.violatores. cauſæ.xxv.q.j.nume.2. fol.4.
Hoſtia cur in tres partes diuidatur.c.triforme.numero.1.de conſecratio.diſtin.ij. fo.104.
Hoſtia eadem an poſsit à pluribus conſecrari.c. Panis. de conſec. diſtin ij.nume.1. fol.107.
Humanus quis.c.virginem.nume.1.xxvij.q.j. fo.27.
Hydromantia quid.c.igitur.nu.1.xxvj.q.ij.&.iij. fo.16.
Hyeronimi ſententia.c.Moſes.nu.2.xxxij.q.ij. fol.50.
Hyſtoria Auguſtini c.illos.nu.1.xxvj.q.j. fo.15.
Hyſtoria.S.Thomæ.c.ſic quippe.nu.1.xxvij.q.ij. fol.34.

De litera I.

IDololatræ fugiendi.c.ſi enim.nume.5. de pœni.diſtin.ij. fol.96.
Idololatria quo caſu committatur .c. venerabiles.nume.1.de conſec.diſtin.iij. fol.115.
Idololatriæ cauſa.c.licet.nu.1.xxvj.q.j. fo.16.
Ieiunij comites.c.ieiunium.nu.1.de conſec.diſt.v. fo.127.
Ieiunium an ſit neceſſarium.c.pronunciandum.nume.4. de conſecra.diſtin.iij. fo.113.
Ieiunium multiplex.c.ieiunium.nu.1.de conſe. diſt.v. fol.127.
I E S V S à quibus traditus.c.periculoſè.no.1.de pœ.diſt.j. fo.63.
Ignis duplex.c impudicas.nu.2.xxvij.q.j. fo.26.
Ignis multiplex.c.vt cum propria.nu.1.xxxiij q.iiij. fol.87.
Illegitimi filij ſine patre ſunt xxxij.q.iiij c.dicat.nu.2. fo.51.
Imago triplex de pœnit.diſtin.ij.c.principium.nu.3. fol.72.
Immerſio vna an ſufficiat.c.per baptiſmum.numero.3.de conſec. diſtin.iij. fo.116.
Immunitas confugientium ad eccleſiam c.de raptoribus. numero.1.xxxvj.q j. fol.96.
Imperator an poſsit contra.l.reſcribere an contra ius diuinum.c. reſcripta.nu.2.xxv.q.ij. fol.11.
Imperator ſubeſt Papæ.c.ſatagendum.nu.3 xxv.q.j. fol.7.
Impetratio fraudulenter facta an valeat.c.dicenti.nume.1.colũ.4. xxv.q.ij. fol.11.
Impoſsibile quid multis modis dici.c.ſolet quęri.numero.1.xxxij. quæſtio.ij. fol.49.
Inanimatæ res quo modo vincant.c.hæc imago.numero.1.xxxiij. quæſtio.v. fo.89.
Incantationum ſedes.c.admoneant.nu.1.xxvj.q.vij. fo.24.
Inceſtuoſi an ſint infames.c.cõiunctio.nu.3.xxxv.q ij.&.iij.fo.91.
Inceſtus quibuſcum admittatur .c. ſunt enim. numero.2.xxxij. quæſtio.vij. fol 55.
Indicere quid.c.pronunciandum.numero 3. de conſecratione diſtinctio iij. fol.113.
Indicia non conſentientis.c ſi verum.nu.1.xxxj.q.ij. fol.45.
Indicia non iudicia legas ibidem.
Indurari qualiter dicatur homo.c.authoritas illa. nu.1. de pœnit. diſtin.iij. fol.82.
Indigni.c.tribus.nu.1.de conſec.diſtin.ij. fol.94.
Infamia orta ex crimine publico an tollatur.c.admonere. nume. xxxiij.q.ij. fol 57.
Infamiam quando non tollat pœnitentia .c. de inceſtis.xxxv.q. ij.&.iij. fo.92.
Infami credine oporteat.c.intelligi.nu.1.xxvj.q.j. fol.15.
Infidelis coniunx an dimitti poſsit.c.ſic enim. numero.1.xxviij.q. prima. fo 36.
Infidelitas quid.c.ex his itaq;.nume.1.xxviij.q.j. fo.37.
Infidelis aliquam baptizans an poſsit cum ea,eiuſue comatre contrahere matrimonium.c.ſicut crudelis.nu.3.xxxij.q.j. fol.36.
Ingredienti monaſterium neceſſaria .c. qui vxorem. numero.3. xxxiij.q.v. fol 87.
Ioijciens manus in clericum ſitne excommunicatus .c.inter hæc. xxxiij.q.ij.nume.2. fo.57.
Iniquitas omnia præcipitat c.effectum .nu.1.xxvj.vij. fo.24.
Iniquitas quò referatur.c.ille rex.de pœni.diſt.j.nu.2. fo.80.
Iniuriam ſibijpſi quis aliquando facit .c. quod verò. numero.2. xxv.q.ij. fol.10.
Iniuſtitiam facere quid.c.dixi confitebor.numero.1.de pœniten. diſtinctio j. fol.61.
Inſanire quem in re honeſta poſſe.c.origo.nu.1.xxxij.q iiij. fol.51.
Inſtitutionem abſq; poſſeſsione nõ ſufficere.c.ſi quis tradito.nume.1.xxvij.q.ij. fo.33.
Inſtrumenta nuptialia ad probationem matrimonij idonea non eſſe.c.aliter non fit.nu.2 xxx.q.v. fol.42.
Inſtrumentum per originale probandum.§.ſancimus. nu.1.xxv. quæſtio.ij. fo.13.
Originale non originare legas ibidem.
Intellectus.c.poſt ſuſceptum.nu.1.xxx.q.iij. fol.42.
Intellectus rectus.c.in Chriſto nu.17.de conſe.diſtin.ij. fo.112.
Intellectus.§.ſancimus.nu.3.xxv.q.ij. fol.12 &.14.
Intentionem ſacramento neceſſariam.c.ſolent. de conſecratione diſtin.iiij. fol.118.
Interdictum de libero exhibendo an parentibus pro vxore contra maritum competat.xxxiij.q ij.c.ſiue de coniugij.nu.1.fo.57.
Interrogationes iudiciales quouſq, fieri poſsint.c.iudicantem.numero.3.xxx.q.v. fo.44.
Intercapedo quid.c.fraternitatis.nu.2.xxxv.q.x. fol.95.
Interlocutoria caſſata earo præcedentia non ob id caſſari.c. iudi-

catur.xxx.q.v.nume.2.&.4. fol.44 &.45.

Inuitus eſt, qui expreſſe non conſentit.c. quod autem. numero.1. xxiij.q.v. fo.81.

Iudas ante Chriſtũ deceſsit.c propriè.numero.4. de conſecratio. diſtinctio.iiij. fol.117.

Iudas in quo Deum magis offenderit Deum de pœni. diſtinc.vj. c.qui vult.nume.1. fol.86.

Iudaicos ritus obſeruare ſitne ſuperſtitioſum.c.Augurij.nume.1. xxvj.q.v. fol 20.

Iudæi,licet à Deo multa bona recceperunt, hunc tamen offenderunt.c.re vera nume.1.de confe.diſtin.ij. fo.103.

Iudæis an poſsit dari medicina.c.nullus.xxviij.q.j.nu.2. fo.37.

Iudæi an ſint ſui iuris & an habeant liberos in poteſtate.c.Iudæorum.nu.1.xxviij.q.j. fo.37.

Iudæi eccleſiæ conſtitutionibus non adſtringuntur.c. peruenit. nume.2.xxx q j. fol.40.

Iudæi non,niſi de tribu vxores ducebant.§. hac itaq;.num.1.xxxv. quæſtio.j. fo.91.

Iudæi non tenentur inſtitutis canonicis.c.quod autem.numero.1. xxxv.q.j. fol.92.

Iudæi qualiter ad baptiſma accedant & circa hoc ſtatuta.c.Iudæi. nu.1.de conſec.diſtin.iiij. fol.122.

Iudæi quo armorũ genere in I E S V M vſi ſint.c.periculoſè.nu. 2.de pœnit. diſtin.j. fol 63.

Iudæis quid preceptum fuerit.c.ſi baptiſata.numero.1.de conſec. diſtin iiij. fo.124.

Iudæi ſtantes orant.c.ſolennitates.numero.1.de conſecratione diſtinctio.j. fol 98.

Iudæo paganam vxorem ducere an liceat.c.verum.num.1.xxviij. quæſtio.j. fol.37.

Iudæorum in Chriſtum dilemma.c.periculoſè.numero.3.de pœniten.diſtin.j. fol 63.

Iudex quo caſu puniendus.§ puniri.nu.8.xxv.q.ij. fol.12.

Iudices ſeculares ſecundum Canones iudicare plerunq; cogi.c. generali nu.1.xxv.q.j. fo.7.

Iudicij futuri actus quot, & quibuſq; competant.c. charitas nu. 2.de pœni.diſtin.ij. fol.74.

Iudicium quale eſſe debeat.c.tempora.nu.1.xxvj q.vij. fol.23.

Iudicium ſerum facit diſcernere verum .c. iudicantem. numero. 3.xxx.q.v. fol.44.

Verius igitur properum, quàm proprium legas ibidem.

Iuramentum quibus cauſis deferri poſsit.c. vidua.nume.2.xxvij. quæſtio.j. fol.26.

Iuramentum ſuppletorium an in cauſis monachationis, conuerſionis, vel matrimonij deferatur.c.viduas.numero.3.xxvij.quæſtio.q.j. fo.27.

Iurans aliquam mulierem indeterminatam vxorẽ ducere an poſſit cogi cum aliqua certa, vel incerta contrahere.c. noſtrates. nume.3.xxx.q.v. fol.43.

Iurans non intrare monaſterium an peccet .c. decreta. numero.1. xxvij q.ij. fol.32.

Iuri contraria.c.nec damnoſa.nume.1.xxv.q.ij. fo.10.

Iuriſdictio quatenus expiret.c.ſi homo.nume.2 xxvij.q.j. fol.27.

Ius iuri, priuilegium priuilegio, reſcriptum reſcripto quando noceat.c quod autem.nume.9.xxv.q.ij. fol.8.

Iuſiurandum aſſerenti matrimonium quando deferendum.c. vidua.nume.4.xxvij q.j. fol.26.

Iuſtificari quid ſit.c.totam pœnitentiam. numero.2. de pœniten. diſtin.j. fo 80.

Iuſtitia publicæ honeſtatis vnde oriatur .c. ſi quis. nume.2.xxvij. quæſtio.ij. fol.31.

Iuſtitia vnde dicta.de pœnitentia diſtinctione ſecunda.c.ſapiens. nume 1. fo.76.

Iuſtitiæ ſcopus.c.ſatisfactio.numero primo de pœnitentia diſtinctione.ij. fol.78.

Iuſtitiæ tres gradus.c.per aquam.numero .1. de conſecratione diſtinctio.iiij. fol.117.

Iuſtum dici, qui in præſenti eſt.c.hanc ſocietatem.nume.2.de pœniten.diſtin.iiij. fol.83.

De litera L.

L.Cum taberna §. idẽ quæſijt.ff.de pig.ſenſus.§. ſi qua. nume.1.xxv.q.ij. fol.14.

L.Iubem⁹.in fi.de ſacroſan.eccle.interpretatio c.ita nos.nu.3.xxv.q.ij. fo.14.

L.ſi quando C.de inoffi teſtamen intellectus.c.reſcripta. nume.3. xxv.q.ij. fol.10.

Lætitia ſeculi huius.c.conſyderet.nume.5.in fi.de pœnitentia diſtinctione.v. fo.85.

Lazari vincula quid notent.c.quantuſlibet.nume.2.de pœniten. diſtinctio.j. fo.66.

Lazarus fœtidus quid ſonet.c,quantuſlibet.de pœnitentia diſtinctione.j.nume.3. fol.66.

Legati Cardinales quæ beneficia, quibuſq; inuitis conferant.c.de eccleſiaſticis.nume.1.xxv.q.ij. fo 10.

Legati de cauſis ſubditorum qualiter cognoſcãt.c. in Galliarum. nume.5.xxv.q.ij. fol.9.

Legatorum genera.ibidem.

Legati poteſtas.c.ſeruatis.nume.1.xxv.q.ij. fol.9.

Legatum alienæ rei quando valeat .c. vna ſola. numero.1.xxxiij. quæſtio.v. fo.88.

Legatum rei ad quod tempus referendum.c.hanc ſocietatem.nu. 2.de pœni.diſtin.iiij. fol.83.

Legem cuſtodire an ſit impoſsibile.c.his ita.nu.2.xxv.q.j. fol.7.

Legi repugnans factum qualiter teneat.c.vt lex profeſſa.nume.5. xxvij q.j. fol.28.

Legis appellatio quid ſignificet.c.per baptiſmum.nume.1. de conſecratio.diſtin.iiij. fo.116.

Legis auxilium fruſtrà implorat, qui in eam committit. de pœni. diſtin.v.c.fratres noſtros.nume.2. fo.86.

Legitimati filij an & qualiter promoueantur.c.quid eſt.numer.1. xxxv.q.vij. fol.94.

Legitimitatis pronunciatio quando peti poſsit.c.cum in captiuitate.nume.2.xxxiiij.q.j &.ij. fo.90.

Lepra quid ſonet.c.ex his.nume.1.de pœni.diſt.j. fol 67.

Leproſi à quibus inſpiciebantur .c. his ita. nu.1. cau.xxv.q.j.fo.7.

Leproſus an religioſus eſſe poſsit.c.de viduis.nu.3.xxvij.q.j. fo.26.

Leuir quid.c.quod autem.nume.1.xxxv.q.v. fol.92.

Leuigare quid ſit.c.cum ergo.numero 3 de pœni.diſtin.j. fo.73.

Lex Iulia de adulte.quos puniat.§.publico.nu.1.xxxiij.q.j. fol.48.

Liber conſcientiæ quando aperietur, quidq; conſeruat.c.finis.nume.1.de pœuiten.diſtin.iiij. fol.83.

Liber vitæ æternæ quis ſit.c.finis.nu.1.de pœni.diſt.quarta. fo.83.

Et eius conditio, & virtus.ibidem.

Libertani concilij ſtatutum.c.ſextam.numero.1a.de conſecratio. diſtinctio.iij. fo.115.

Libertatis gratia multa introducta.c.quæris.numer.2.de confec. diſtin.iiij. fol.124.

Libertatum confirmatio qualiter detur.c. quod autem.numer.9. xxv.q.ij. fo.8.

Linire quid.c.ante.nu.4.de conſec.diſtin.iiij. fol.120.

Lite non cõteſtata in cauſa inquiſitionis procedi poſſe.c.licet reũ. nume.3.xxxv.q.ix. fol 95.

Literę impetratæ quando ipſo iure non valeãt.§.& ſi legibus.nume.1.xxv.q.ij. fo.12.

Literæ malè formatę è cancellaria nõ exeunt §.reſcripta. numer. 5.xx.q.ij. fo.12.

Locus, verba mea non tranſibunt, explicatus.c.fraternitatis. nu. 1.xxxv.q.x. fol.95.

Locus ante conſecrationem ſacratus non eſt.c.qualiter.de conſe. diſtin.1.nume.1. fo.96.

Locus deo dicatus an iterum conſecrandus.c.qualiter.nume.1. de conſec.diſtin.j. fo.96.

Lupi qui dici poſsint.c.ſunt quidam.nu 2.cau.xxv.q j. fol.4.

Lutum antiphraſticè quid.c.ante.nu.2.de confe.di.iiij. fol.120.

Luxuriæ aqua non potabilis & cur.de pœni.diſtin.j.c. Sed & continuò.nume.2. fo.65.

Magunt

De litera M.

MAgunti. Et Aurelia.concilij ſtatuta.c.rogationes.nu.1.de conſe.di.iij. fol.iij.
Maiori interdicto,interdicitur & minus.c.perueoit.ou.1.de conſe.diſt ij. fol.105.
Mala an boni prætextu facieda ſiot.c.ſicut. xxxij.q.iiij.nu.1. fol 51.
Maledicta non repetenda.c.pennata.nu.1.de pœniten. diſtinctione.ij. fol.74.
Malum minus è duobus eligendum.c.non prohibeat.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.108.
Mandati fines diligenter cuſtodiendi.c.amputato.numero.2.xxv. quæſt.ij. fol.10.
Mandatum ſpeciale in contrahendo matrimonio requiri. c. nec illud.nu 2.xxx.q.v. fol.43.
Manducandi modi duo.c.quid eſt.nu.1.de conſe.di.ij. fol.106.
Manna vnde dicta.c.re vera.nu.2.de conſe.di.ij. fol.108.
Manſuetudinis conſecutæ beneficia.c.quærendum.ou.1.de pœni. diſt ij. fol.74.
Manus ſeptima quando apponenda.c.requiſiſti.nu. 2.xxxiij.queſtione.j. fol.56.
Martyr quatuor modis dicitur.c.cathecuminum.nu.2.de conſec. diſt. iiij. fol.108.
Matronæ,matriſq; familiâs differentiæ.xxvij q.ij.nu 1. fol.35.
Matthæi.c.locus explicatus.c.hac ratione.nu.1.xxxj.q.j. fol.45.
Matrimonia cur à cæteris ſacramentis ſeparatim tractetur.c.quidam votum.cau.xxvij.nu.2. fol.24.
Matrimonia libera eſſe debere &,caſus, quibus arrharum pœna ceſſat c.vbi non eſt nu.2.xxx.q.ij. fol.41.
Matrimonia quot modis nulla fiant.c.ſi quis.nu.4.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.31.
Matrimoniales cauſſæ quibus committendæ & an in rem iudicatam tranſeant.c.Lotharius.xxxj.q.ij.nu.1. fol.45.
Matrimonialis cauſſa cuius generis ſit.c.conſanguineos.numero.xxxv.q.vj. fol 93.
Matrimonij cauſſæ.c.omne.nu.2.xxvij.q.iij. fol 30.
Matrimonij cauſſæ,& quibus interdicâtur.c.hi,qui.num.1.xxxij. quæſt.vij. fol.55.
Matrimonij impedimenta.c.quidam votum.ſub. xxvij.cauſ numero.1. fol 24.
Matrimonij probandi argumenta.c.aliter non ſit.nu.3. trigeſima quæſt.v. fol.42.
Matrimonij quæſtio quando mota cenſenda ſit. c. cõſanguineos. nu.3.xxxv.q.vj. fol 93.
Matrimonij ſolennia an,& quæ omitti poſsint. c. noſtrates.nu.2. xxx.q.v. fol.43.
Matrimonij vinculum duplex.c.tantum valet.nu.1. trigeſima ſecunda.q vij. fol.56.
Matrimonium à quibus prohibeatur.c.videtur.xxxv.q.vj. fol.93.
Matrimonium an conuerſione,vel ingreſſu religionis diſſoluaf. c.ſi infidelis.nu.1.xxviij.q.j. fol.35.
Matrimonium an diſſoluatur vno è tribus deficiente.c his ita.nu. 1.xxxij.q.ij. fol.49.
Matrimonium an eccleſiæ conſtitutione dirimi poſſit c. quapropter.nu.1.xxvij q.ij. fol.33.
Matrimonium an & quando vox vnius impediat.c.ſi homo.nu.1. 2 xxxv.q.ij.&.iij. fol.91.
Matrimonium an his verbis(iuro tibi, q te habebo pro vxore legitima)contrahatur.c.ſed obijcitur.nu.3 xxx q.v. fol.43.
Nunquid pro nunquã legas ſtatim poſt ſignum crucis.ibid.
Matrimonium an impediat turpis perſona.c.ſi homo.nu.2.xxxv. q.ij.&.iij. fol.91.
Matrimonium an ipſo iure in caſu.c.ſi infidelis.num. 1. trigeſima octaua.q.ij. fol.38.
Huiuſq; rei opiniones duæ & quæ verior.nu.2.ibidem.
Matrimonium an poſſit contrahere quis cum ea quę cum eo machinauit viri mortem, vel eo viuente ſponſalia contraxit.c.ſi quis.nu.3.xxxj.q.j. fol.44.
Matrimonium an ſit inter infideles.xxviij.q.j. fol.35.
Matrimonium an ſit ſacramentum.xxvij q ij nu.3. fol.30.
Matrimonium conſenſu maritali fieri. c. ſufficiat.ou 2. vigeſima ſeptima.q.ij. fol.30.
Matrimonium cum quo ſit,& quando.§.ex his omnibus. ouine.1. xxvij q.ij. fol 34.
Matrimonium cõtractum quæ dirimant,contrahendũ impediat. c.admonere.nu.5.xxxiij q.ij. fol 57.
Matrimonium contractum cum vxoricida diſſului.c. interfectores.nu.1.xxxij.q.j. fol.57.
Matrimonium contractum ſub turpi conditione an valeat.c. ſolet quæri.nu.2.xxxij.q.ij. fol.49.
Matrimonium contrahere pœnitentibus non licere. c. ſi quis.nu. 1.xxxj.q.j. fol.44.
Matrimonium diſpari cultu an impediatur c. non oportet. nu.3. xxviij.q.j. fol.37.
Matrimonium inter quos prohibitum & caſus, quibus diſſoluit. c.quidam votum.nu 3.cau.xxvij. fol.24.
Matrimonium impotentia coëundi declarari oullum verius,quã diſſolui.c.requiſiſti.xxxiij.q.j nu.1. fol.56.
Matrimonium non dirimi ſi fiat votom in manu publica. c. ſicut bonum.nu.5.xxvij q.j. fol.25.
Matrimonium ob cauſas.c.ſi vxorem.inſertas non diſſului.xxxij. quæſt vj.nu.1. fol.53.
Matrimonium quid,vnde dictum,à quo inſtitutum qualiter & à quibus contrahatur.c.apparet.nu.2.xxv.q.ij. fol 33.
Matrimonium hac formula vis tu &c.non contrahi. c. duobus. no.1.xxvij.q ij. fol 34.
Matrimonium quando per nuncium cõtrahi nequeat.c.oec illud. nu.2.xxx q.v. fol.43.
Matrimonium quando, an non præſumendum. c.priuſquàm.nu. 2.xxvij.q.ij. fol.33.
Matrimonium qñ prohibitum ſit.c.ſi quis.ij.xxix.q.ij. fol 39.
Matrimonium quę diſſoluere,an oon poſsint. c. ſi quis. trigeſima prima.q j.ou.2. ful.44.
Matrimonium quæ impediãt.c.omne.nu.1.xxvij.q.ij. ful.30.
Matrimonium quo conſenſu cootrahatur.xxvij.q.ij.n.1. fo.30.
Matrimoniũ,ſaluo continentię vuto,an contrahi poſsit.c.omne. nu.3.xxvij q.ij. fol.31.
Matrimonium ſectione 20,& qñ ſeparari poſſit.Quod autẽ.nu.1. xxvij.q.ij. fol.33.
Matrimonium ſine verbis an cootrahi poſſit. c. ſufficiat. nume.3. xxvij.q ij. fol.30.
Matrimonium,ſi ſtatim ad interrogata reſponſum non eſt,ſed ex interualo an contractum ſit.c.ſufficiat nu.1.xxvij.q.ij. fol.30.
Matrimonium ſpirituale an,inuito domino,contrahi poſſit.c.dictum eſt.nu.1.xxix.q.ij. fol.39.
Matrimonio contracto quæ verba accedere debeant.c.ſed obijcitur.nu.1.xxx.q.v. fol.43.
Matrimonio,vt noceat confeſsio,neceſſaria.c.ſi duo. ou. 3. xxxv. quæſt.vj. fol.93.
Medices ars Deo cõtraria.c.contraria.nu.1.de conſe.di.v. fol.127.
Medicis committere quis ſe multum non debet.c.contraria. nu. 1.de conſe.diſt.v. fol. 126.
Medium quod c.hæc quæ.nu.1.de pœ.di.ij. fol.74.
Membrorum diſtincta officia.c.ſuot enim.nu.1.trigeſima ſecunda.q.vij. fol.55.
Mendacio qualiter vitietur priuilegium § & ſi legibus.nu. 3. xxv. quæſt.ij. fol.12.
Meretrix quo modo accipiatur.c.aliquando.nu.1.trigeſima ſecunda.q.ij. fol.50.
Meridies vnde dictus.c.pronunciandum.ou.5.de conſe.diſtinctione.iij. fol.113.
Meſtitia,& triſtitia quid.c.peruenit.numero.1. trigeſima quæſtione.j. fol.40.
Metropolitani ſedes quæ. c. quicunq;.nu.1.cau.xxvj.q.v. fol.21.
Minor quando peccare poſsit.c.cor.numero.1.de conſe.diſtinctio oe.iiij. fol.123.
Miracula an debuit facere Chriſtus & qua virtute fecit, quo tem

pore.c.nec mirum.nu.11 xxvj.q.v. fol.25.
Miracula à malis fieri an poſſint.c.nec mirum.nume.9.&.11.xxvj. quæſt.v. fol.22.
Miracula vera quæ fiant virtute.c.nec mirum. nume.10.vigeſima ſexta.q.v. fol.22.
Miraculi ethymologia.c.nec mirum.nu 3. fol.21.
Miraculi rationi an repugnet ſi dolor interuenerit.c.nec mirum. no.6.xxvj.q.v. fol.21.
Miraculum an,in inſtanti fieri debeat.c.nec mirum.nu.5.vigeſima ſexta.q.v. fol.21.
Miraculum quid,& qualiter probãdum.c.nec mirum. nu 7. &.8. xxvj.q.v. fol 21.
Miſſa an poſſit cantari in loco non ſacrato.c.ſicut.nu.2. de conſe. diſt·ij. fol.78.
Miſſa dicitur nuncia.c.omnes fideles.nu.1.de conſecra. diſtinctione.j. fol.102.
Miſſa cur cotidie celebratur.c.ſemel.numero.1.de conſec. diſtinctione ij. fol.107.
Miſſa in loco prophano quo caſu cantari poſſit. c. miſſarum.nu. 1. de conſe.diſt.j. fol.98.
Miſſa ob quid cantari poteſt.c.ſortilegi.numero.2.vigeſima ſexta quæſt.ij. fol.15.
Miſſa quid & quis angelus cũrue in ſacramentum adueniat.c.qd ſit ſanguis.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.109.
Miſſam totam non audientis pœna.c omnes fideles.nu.1.de cõſe. diſt.j. fol.102.
Miſſam defunctorũ cantantes deponendi ſunt tract.diuina.xxvj. cau.nu.18. fol.19.
Mitigare pœnam an poſſint ſacerdotes.c. virginẽ .nu.3. vigeſima ſeptima.q.j. fol.27.
Modus qualiter accipiatur in.c.omnes baſilicæ.nu.1.de conſecra. diſt.j. fol.97.
Monachatus probandi neceſſaria.c.vidua.nu.1.vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.26.
Monachatus ſubſtantiæ an repugnet propriũ habere.c.ſolet quæri.nu.1.xxxij q.ij. fol.49.
Monachi bona pro derelicto habenda.c.de viduis.nu. 2.vigeſima ſeptima.q.j. fol.26.
Monachi non debent habere commatres.c.monachi.nu.1. de conſe.diſt.iiij. fol.123.
Monacho de bonis non diſponenti quis ſuccedat.c.ſi quis monacham.nu.1 xxvij.q.j. fol.28.
Monachus è conſortio aliorum qualiter eijciẽdus.c.peruenit.nu. 1.xxvij q.j. fol.27.
Monaſterium ingreſsi mortui cenſentur.c.de viduis. nu. 1.xxvij. quæſt.j. fol.26.
Monaſterium,inuita vxore,an poſſit vir intrare.c.Agathoza.nu. 3.xxvij.q.ij. fol.32.
Monaſterium intrare quando cogatur maritus. c. Agathoza.nu. 2.xxvij.q.ij. fol.32.
Monaſterium redire qñ monendus eſt maritus. c. Agathoza.nu. 4 xxvij.q.ij. fol.34.
Monſtrum an poſsit baptizari. c. propriè. nu.4 de conſec.diſtinctione.iiij. fol.117.
Moriens impœnitens in ſpiritum ſanctum peccat.c.quod autem. nu.1.de pœ.di.j. fol.67.
Mortale ſine veniali dimitti.de pœnitentia diſtinctio.j.per ſecta. nume 2. fol.65.
Mortales ſenſus quomodo decipiatur.c. nec mirum.nu.8. de pœ. diſt.j. fol.82.
Mortalium peccatorum contrarij effectus charitati .c. charitas. nu.1.de pœ.diſt.j. fol.75.
Mortalium peccatorum genera.de pœnitent.diſtinctio.j.c.ſicut. nume 4. fol.69.
Mortui ſtatum requirere ſitne peccatum.tract.diuinat.xxvj.cau. nume.2. fol.19.
Mortificata bona quatenus reuiuiſcant.c. ignis.nu.1.&.2.de pœn. diſt.iij. fol.82.
Motus naturales quatenus inerant primis parẽtibus.c.offerebat. nu.1.xxxij.q. vij. fol.55.
Mulier contrahendo qñ peccet mortaliter licet non vouerit.c.de viduis.nu.1.xxvij.q.j. fol.29.
Mulieres credentes ſe cum diana noctu equitare à maligno phantaſmata irrogant tract.diuinat cau xxvj.nu.27. fol.19.
Motus baptizare non poteſt,nec puerum tenere. c. paruuli.nu.1. de conſe. diſt. iiij. fol.122.

De litera N.

NAnut. concilij decretum.c.aquam. num.1.de conſe. diſt.iij. fol.114.
Natiuitas triplex.c.ſi baptizata.nu.2. de conſecra. diſt.iiij. fol.124.
Natiuitates S. Mariæ & S. Ioannis celebrandæ.c. firmiſsimè.nu.2.de conſe.diſt.iiij. fol.116.
Natiuitates duæ.c.firmiſsimè nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.116.
Naturam per porros purgari.c.quod autem.nu.3.trigeſima ſecunda.q.v. fol.52.
Neceſsitas lege caret.c.Aurelius.nu 1.xxvj.q.vj. fol.22.
Neceſsitas contraria voluntati.c.ſicut ſatius. nu.1.trigeſima ſecũda q iiij. fol.51.
Neceſsitudo quid.c.cum igitur.nu.1.xxxv.q.ij. fol.91.
Negatio ſequitur diſtributionem.de pœnit. diſtinct.j c.verbum. nume.1. fol.66.
Negotia clericis interdicta.c.nunquam.nu.1.de conſe.diſtinctione.v. fol.127.
Negligentiæ effectus.c.cum præ.nu.1.xxv.q ij. fol.10.
Nocina plerumq; concedi,& quatenus verum ſit.c.reſcripta.nu.1. xxv.q.ij. fol.10.
Nomenclatoris officium.c.baptizandi.nu.1.de conſecra.diſtinctione.iiij. fol.121.
Nominatione ius acquiri c.inuenta.nu.1.xxvij.q.ij. fol 34.
Notio Dei per quę fiat.c.ſi ex bono.nu.1.de pœ.di iiij. fol.83.
Notoria arte an vti liceat tract.diuinat.ſub.xxvj.cau.nu.16. fol.17.
Notoria crimina ſine proceſſu iudiciario punire poteſt Papa.c.ſecut.nu.11.de pœ.diſt j. fol.71.
Noualia & noua feuda quæ.c.de gradibus.nu. 1 trigeſima quinta quæſt.viij. fol.94.
Nubentes verecundæ ſint.c.nec illud.nu.1.xxx.q.v. fol.41.
Nubere an non,vtrum magis expediat. c.ſic enim. nu.5. vigeſima octaua.q.j. fol.37.
Nubere quot modis dicatur.c.ſic enim numer.3.vigeſima octaua quæſt.j. fol.36.
Nuptias primas non ſemper benedici. c.de coniugali.nu. 1.xxvij. quæſt.ij. fol.14.

De litera O.

OBlatio An pro peccatore facienda. c.ſi aliqs. nu.1.xxvj.q.vj. fol.23.
Obſequium variè intelligi poſſe.in Chriſto.nu.16. de conſe.diſt.ij. fol.112.
Obſeruatum in.c.cum igitur.num.1.xxxv.quęſt.ij. &.iij. fol.91.
Obſtetrices quot corporis inſpectioni ſufficiant.c.requiſiſti.nu.3. xxxiij.q.j. fol.56.
Oculi animæ fores ſunt.c.nec ſolo tactu.num.1.trigeſima ſecunda quæſt.v. fol.53.
Oculos quatuor eſſe.c.nec ſolo tactu.nu.1.xxxij.q.v. fol.53.
Occulta puniri non poſſe.c.ſi dno.nu.1.xxxv.q.vj. fol.93.
Occultorum iudiciũ qñ eccleſiæ competat xxxij q v. fol.53.
Omiſsio literę nõ inducit falſitatẽ.Apoſtolicę.nu.1.xxxv.q.ix.f.95.
Et quo modo accipiendum.ibidem.
Extendo etiam,vt ibidem.
Omicis virtus.c.principium.de pœ.di.ij. fol.78.
Operæ feſtis diebus an exigi poſsint.c.rogationes.nu. 2. de conſe. diſt.iij. fol.113.
Operæ ſeruiles an tempore rogationum exigi poſſint.c.rogationes

nes de conſe.diſt.iij.nu.1. fol.13.
Opinio & vera,& falſa eſſe poteſt.c.corpus Chriſti.nu.2.de conſe.diſt.ij. fol.112.
Opus trium inſeparabiliter.c.omnia. nu. 1. de pœnitentia diſtinctione.ij. fol.109.
Ordinationes,quæ fiunt ad corporum immutationem an ſit licitę tractatu diuinat.ſub.xxvj.cau.nu.17. fol.18.
Ordo eccleſiæ.c.dyaconiſſa.numero.2.vigeſima ſeptima quæſtione.ij. fol.28.
Ordo quid.c.in Chriſto.nu.9.de conſe diſt.ij. fol.111.
Originale peccatum quomodo reuiuiſcat.§.ſed his authoritatibus.nu.3.de pœ.di.iiij. fol.84.
Originale peccatum vnde dictum.c.hanc ſocietatem.nu.1.de pœ.diſt.iiij. fol.83.
Originale vnde trahatur.c.ſi baptiſata.numero.3.de conſe diſtinctione.iiij. fol.124.
Originalia reſcriptorum quæ §.ſancimus.num.2.vigeſima quinta quæſt.ij. fol.3.
Oſi ana.interpretari.c.multi ſunt.nume.1.de conſecra.diſtinctione.iiij. fol.122.

De litera P.

PActio Aliena magis, quàm propria nocet plerunq;.c.loci reum. nu. 1. trigeſima quinta.q.ix. fol.95.
Pacto non petendi qñ locus ſit. c. quod Deo. nu.1. xxxiij.q v. fol.88.
Pactus Deo ipſi ſoli tenetur. c.viduas.nume.2. vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.25.
Pagani quo modo edant. c. ſi quis colere.nume. 1. vigeſima ſexta quæſt.vij. fol.27.
Palpari quid ab homine poſſit.c.hoc eſt.nu.1. de conſe.diſtinctione.ij. fol.107.
Panis,& vini ſubſtantia quando eſſe deſinat.c.ſpecies.nu.2.de conſe.diſt ij. fol.105.
Panis intinctio quid ſignificet.c.cum omne.nume. 1.de conſecra. diſt.ij. fol.103.
Papa an diſpenſare poſſit,& cum quibus.c.quę ad perpetuam.nu.4.cau.xxv.q.j. fol.2.
Papa an per electores imperij deponi poſſit.c.quæ ad perpetuam.nu.6.cau.xxv.q.j. fol.3.
Papa an poſſit accuſari de hæreſi. c. quæ ad perpetuam.nu.6.cau.xxv.q j. fol.2.
Papa an poſſit contra i.diſpenſare.c.ſunt quidam.nu.14.vigeſima quinta.q.j. fol.6.
Papa cui rationem redditurus.c.de Eccleſiaſticis.num.3.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.
Papa,cum ſupra ius ſit,poteſt æquitatem non ſcriptam iuri ſcripto præferre.c.ſunt quidam.nu.6.xxv.q j. fol.6.
Papæ an liceat diſtrahere,& dilapidare res eccleſiarum inferiorum.c.quæ ad perpetuam.nu.5.cau.xxv.q.j. fol.2.
Papæ conſecranti cur tot ſacerdotes adſtant.c.panis.nu.2.de cõſe.diſt.ij. fol.107.
Papa quando diſpenſare nequeat.c.ſunt quidam.num.4.cau xxv. quæſt.j. fol.4.
Et an in voto diſpenſari poſſit.ibidem.
Paræneſis ad peccatricem animam.c.agite.nu.1.de pœnit.diſtinctione.j. fol.65.
Parochialis ſacerdos delegatus confeſſionibus audiendis an poſſit imponere pœnitentiam de crimine quolibet.c. placuit. nu.3.de pœ.diſt.vj. fol.77.
Parochianos,& tempore neceſſitatis extraneos abſoluere poteſt præsbyter.c.ſi præsbyter.nu.1.xxvj.q.vj. fol.21.
Pars & totum qui accipiantur:terminus infinitus quid: & negationis vis.de pœnitentia diſtinctione.j.cap.in quacunq;.numero.2. fol.62.
Paruuli quot modis accipi poſſint.c.in ſalicibus.num.4.de pœni.diſt.iij. fol.81.
Paruulis in baptiſmo virtutes an conferãtur.c.nihil.nu.2.de conſe.diſt.iiij. fol.128.
Paſsio an habeat vicem baptiſmi.c.baptiſmi nume.2.de conſecr.diſt.iiij. fol.118.
Pater Chriſto quomodo inſit.c in Chriſto.nu.2.de conſe. diſtinctione.ij. fol.110.
Patrini an ſint omnes tangentes puerum inter baptizandum. c.q autem vxor.nu.2 xxx.q.iiij. fol.42.
Patrini reſponſio an ſit de ſubſtantia compaternitatis.c.non plures.nu.2.de conſe.diſt.iiij. fol.123.
Patrinis quid iubeat Baptiſans.c.vos autem.nume.1.de conſecra.diſt.iiij. fol.123.
Patrinus an obligetur ad puerum inſtruendum.c.ante.num.2. de conſe.diſt.iiij. fol.120.
Patrinus,& baptiſatus puer obligari quatenus accipiẽdum.c.prima nu.6.de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Patrinus non eſt niſi,qui puerum tangit.c.non plores.de conſecr.diſt.iiij. fol.123.
Peccata à quibus remitti poſſint de pœ.diſt.j.rub.de pec. peccati remiſ.nu.2. fol.60.
Peccata dimiſſa non redeunt.§.porrò.nu.1. fol.84.
Peccata dimiſſa an iterum redeant de pœ.diſt.j.rub.de pec.remiſ.nu.1. fol.60.
Peccata malum adſerentia.de pœn.diſt.j.rub. de quæſtio.acceſ.nu.5. fol.61.
Peccata mortalia,& venialia quæ.c.ſicut.nu.4.de pœniten diſtinctione.j. fol.69.
Peccata ſecundum iuſtitiam dimiſſa ſecundum præſcientiam dimitti,& quomodo accipiendum.c.hanc ſocietatem.num.4.de pœ.diſt iiij. fol.84.
Peccati,& iniquitatis differentia de pœnit.diſt. j.c. ſi peccatum.nu.2. fol.69.
Peccato quoſlibet labefectari.c.ſi enim.nu.2.de conſec. diſtinctione.ij. fol.96.
Peccator futura carebit requie c.nec quenquam.nu.2. de conſec.diſt.iiij. fol.124.
Peccator qualiter à ſacerdote recipiendus.c.affectum. nu. 2.xxvj.quæſt.vij. fol.24.
Peccatorum gradus,ſiue quãtitas an attendi debeat.c. ſicut. nu 5.de pœ.diſt.j. fol.69.
Peccatorum vita quibus ex cauſis peſſima.c.non ſolùm. num.2.xxxij.q.vij. fol.55.
Peccatorum vnius confeſsionem, & ſatisfactioné ad aliud nõ trahi.c.pœnitentia.nu 1.de pœ.diſt.iij. fol.82.
Peccatum in ſpiritum ſanctum cur irremiſsibile.c.ſi ſacerdos.nu.1.de pœ diſt.j. fol.67.
Peccatum quomodo innaſcatur.c.placuit nu.2.de conſec.diſtinctione.iiij. fol.125.
Peccatum cur mortale dicatur de pœni.diſt.j.rub.de quęſt.acceſ.nu.4. fol.61.
Peccatum graue,cum in alium retorquetur.c. nemo ſibi.xxxij.q.iiij.nu.1. fol.52.
Peccatum maius in matrimonio.c.quemadmodum.nu.1.xxxij.q.vij. fol.54.
Peccatum quod animam damnet.c.qui vult de pœnit. diſtin. vj.nume.2. fol.76.
Periodus quid.c.in Chriſto.nu.17.de conſe.diſt.ij. fol.112.
Petro qñ fuit remiſſum delictum.c.his authoritatibus. num. 1.de pœ.diſt.j. fol.72.
Petrus cur tertiò Chriſtum confeſſus fuit.c.diuinis.nu.1.cau.xxv.quæſt.j. fol. 2.
Petrus quomodo Cornelium baptiſari iuſſit.c.multi ſunt.nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Permittenda quæ ſint.c.hac ratione.nu.1.xxxj.q.j. fol.45.
Perſeuerantia auget peccatum.c.conſyderet.nu.2.de pœni. diſtinctione.v. fol.75.
Perſeuerãtia virtutis adiumentũ.c.Apoſtol⁹.n.1.de pœ.di.ij.fol.77.
Et quomodo accipiatur.ibid.
Perſonæ delinquentis magnitudo an peccatum aggrauet.c.ſicut.

nu.6.de pœ.diſt.j. fol.69.
Phares diuiſionem ſonat.c.qui vult.nu.1. de pœniten. diſtinctione.v. fol.36.
Phylacteriæ ethymologia & diffinitio.c. ſi quis. vigeſima ſexta.q.v. nume.1. fol 20.
Philoſophi prudens reſponſio.c.hæc imago.nu.4.trigeſima tertia quæſt.v. fol.89.
Piaculare quid ſit.c.qđ autem vxor.nu.2.xxx.q.iiij. fol.42.
Pinguiore fortuna gaudentem in priſtinam obligationẽ reincidere c.ſi quis.nu 1.xxvj.q.vj. fol 23.
Planctus quid c.ſine. nu.2.de conſe.di.iiij. fol.122.
Planetarij dicunt mathematici.c.illos.nu.2.xxv.q.j. fol.15.
Platani deſcriptio c principium.nu.1.de pœ.di.ij. fol.77.
Pœna an ſuccedat loco rei. c. ſi eccleſiæ.nume. 1.vigeſima quinta quæſt.ij. fol.14.
Pœna criminalis quando imponenda.de pœniten.diſtinctio.j.c.ſi quis.nu.2. fol.62.
Pœna,& qualitas eorum, qui ſacra ſtatuta violant.c. violatores. xxv.q.j.nu.1. fol.4.
Pœna quo caſu non committatur.c.apud miſericordem.nume.1. xxxij.q.j. fol.49.
Pœnam adiunctu regulari.c.virginibus.nu.2.xxvij.q.j. fo.27.
Pœnæ committendæ quid requiratur.c.ſi quis.nu.3. vigeſima ſeptima.q.ij. fol.31.
Pœnæ conuentionali qñ ſit locus.de pœ.di.j. fol.62.
Pœnæ interpretatio qualis facienda.c.ſicut.nu.8.de pœni.diſtinctione.j. fol 70.
Pœnitens qñ non cõicet.c.quæ Chriſto.nu.1.xxvij.q.j. fol.26.
Pœnitere quid.c.pœnitentia.nu.1.de pœ.di.iij. fo.78.
Pœnitere quid,& pœnitentiæ effectus.c.effectum.nu.3.vigeſima ſexta.q.vij. fol.24.
Pœnitenti arma ſumere quãdo liceat.c.latorem. trigeſima tertia q ij nu.1. fol.38.
Pœnitentia ex arbitrio præsbyteri imponenda. c. his verò .nu.6. xxvj.q vij. fol.11.
Pœnitentia finalis qñ quæratur, & ad quid valeat. c.tempus vero.nu.1 de pœ.di.vij. fol.57.
Pœnitentia in generovbi tractetur de pœni.diſt.j.rub. de quæſt. acceſſ.nu.1. fol.61.
Pœnitens licet acquirat gratiã non tamen reſtituitur pœnitens in priſtinam poteſtatem.c.hoc ipſum.nu.1.xxxiij.q.ij. fol.58.
Pœnitentia pro ſolenni voto facto quot annis impunenda. c. deuotam nu.1.xxvij.q j. fol.28.
Pœnitentia quæ pro peccatis iniungenda de pœ.diſt.j.rub. de ſatiſfact.nu.1. fol.60.
Pœnitentia quid.c.agite.nu.1.de pœ.di.j. fol.65.
Pœnitentia ſeptẽnis an pro quolibet mortali indicenda.c.qui diuinationes.nu.1.xxvj.q.v. fol.20.
Pœnitentia tollátne obligationem de pœnit. diſt. j. c. ſi agamus. nu.1. fol.68.
Fallũ dui pro diu.verſus ſi.legetur.ibidem.
Pœnitentia vbi agenda.c.impudicas.nu.1.xxvij.q.j. fol.26.
Pœnitentiam iniungere qui poſſint.c. præsbyter. nu. 1 .vigeſima ſexta.q.vj. fol.23.
Pœnitentiæ cõditiones,quales quantęque ſint.c.conſyderet.n.1.de de pœ.diſt.v. fol.84.&.85.
Et de ipſius circunſtantijs.ibid. fo.85.
Pœnitentiæ fructus.c.conſyderet.de pœ.di v.nu.6. fol.85.
Pœnitentiæ imponẽdæ quæ interuenire debeant.c.inter hæc.nu. 1.de pœ.di.iij. fol.81.
Pœnitentiæ nomen quę,quotue complectatur.c.porrò. nu. 1. de pœ.diſt.j. fol.63.
Pœnitentię partes.c.pœnitentia.nu.1.de pœ.di.iij: fol.78.
Pœnitẽtię perfectę neceſſaria.c.in quacũq;.n.3.de pœ.di.j.fol.64.
Pœnitentiæ quibus locis tractent de pœ.di.j.nu.1. fol.59.
Pœnitentię tempus plerunq; præcedit conuerſatio.c.de his.nu.1. xxxj.q.j. fol.45.
Pœnitentiæ tractatus ſumma capita de pœ.di.j.nu.2. fol.59.
Pœnitentium reconciliatio ad quos ſpectet , an non.c. de pœnitentibus,nu.2.de conſe.diſtin iij. fol.124.
Polluitur,qui ſe adulteræ vxori commiſcet.c.non ſatis.nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.
Pollutio extraordinaria non inducit publicæ honeſtatis iuſtitiã. c.Extraordinaria.nu .1.&.4.xxxv.q.ij.&.iij. fol 92.
Pollutio extraordinaria triplex.c.extraordinaria.num.1.xxv.q.ij. &.iij. fol.92.
Et an conſummat matrimonium.ibidem.
Porta ,& gradus hîc quomodo accipiantur. c. dum ſanctam.nu. 1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Portentum vnde dicatur.c.nec mirum.nu.2.xxvj.q.v. fol.121.
Poſſeſsio quando ſine proprietate haberi nequeat.xxxiij.q.ij. c.ſeculares.nu.1. fol.57.
Poſſeſsio qualiter amittaf c.matrimoniũ.nu.1.xxv.q ij. fo.30.
Poſſeſſorio agens an poſſit agere petitorio.c.ſeculares.numero.1. xxxiij q.j. fol.56.
Poſteritas infectáne ſit peccato parentum primorum.de pœ.di.j. rub.de quæſt.acceſſ.nu.1. fol.60.
Poteſtas Dei in hominem non transferenda.c. Baptiſmus.nu.1.& 2.de conſe.diſt.iii. fol.118.
Præceptum adfirmatiuum quando obliget de pœ.diſt.v.c. in pœnitentia.nu.1. fol.84.
Præcipere quid ſonet c.ſatagendum.nu.1.xxv.q j. fol.7.
Præcipere quid ſit.c.præcepta.nu.1.de conſe.di.j. fol.97.
Prædeſtinatio in quo ſit.c.finis.nu.2.de pœ.diſt.iiij. fol.86.
Prædeſtinatio quid,& quo modo quæratur.c.finis.nu.2.de pœn: diſt.iiij. fol.83.
Prædicat nemo,niſi miſſus.c.nouiſſimè.nu.3.de conſecrat.diſtinctione.v. fol.126.
Prægnans in eccleſia ſepulta an exhumanda,& aperienda.c. nihil. nu. 4. de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Prælatos iudicare cogebant potentes.c.omne.numer.1. cauſ.xxv. quæſt.j. fol.7.
Prælatorum officium quod.c.in Galliarum.nu.1.xxv.q.ij. fo.9.
Pręſentia non ſufficit,vbi expreſſo opus eſt conſenſu.c.quod autem.nu.1.xxxiij.q.v. fol.88.
Pręsbyter an poſſit aliquem de eccleſia expellere,& reconciliare. c.ſi iubet.nu.1.xxvj.q.vj. fol.22.
Pręuaricatores promiſſionis.c.ſi refugientes.nu.1.de pœni diſtinctione iiij. fol.84.
Principis poteſtas ad quos caſus extendatur.c. reſcripta. nume.6. xxv.q.ij. fol.11.
Principis ſententia quando ius faciat.c.inſtitutionis.nu.2. vigeſima quinta.q.ij. fol.9.
Priuationis ſententia an ſit perpetua.c.de viduis.nu.4.In fi.xxvij. quæſt.j. fol.26.
Priuilegia ſingulorum legem non faciunt.c.qui vult.nu.2.de pœ. diſt.vj. fol.86.
Priuilegia contra ius an valeant.c.quod autem.nume.1. vigeſima quinta.q ij. fol.8.
Priuilegijs &c.qualiter ſubditi eximantur à iuriſditione epiſcoporum.c ſeruatis. nu.4.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegio priori an per ſequẽs derogetur § his ita. nu.1. vigeſima quinta.q ij. fol.14.
Priuilegiorum probatio vbi contineatur.c.poſteà. nu.1. vigeſima quinta.q.ij. fol.14.
Priuilegium à confirmatione,an & quo modo differat.c.quod autem.nu.2.xxv.q.ij. fol.8.
Priuilegium conceſſum religioſis ad extendatur.c. vt lex profeſſa. nu.4.xxvij.q.j. fol.28.
Priuilegium rei,quæ non eſt an concedi poteſt. c. in Galliarũ.nu. 3.xxv.q ij. fol.9.
Priuilegium primum qualiter tollatur per ſecundum. c. inſtitutionis.nu.1.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegium quid.c.ſeruatis.nu.4.xxv.q.ij. fol.9.
Priuilegium quid eiuſq; effectus § his ita.num.3. vigeſima quinta quæſt.j. fol.8.
Probandi onus cui incumbat.xxxj.quæſtio ij.c.ſi verum eſſe.numero.3. fol.45.

Probatio

Probatio quando nullius momenti ſit, & an errore impediatur ordinatio.c.quod autem.nu.1.xxix.q.j. fol.38.

Proceſſus iudiciales, partiales, & mixti qui dicantur.c.iudicantē. xxx.q.v.nu.1. fol.44.

Profeſſionem feciſſe non dicitur, quæ extra monaſterium habitū ſuſcipit.c.de viduis.nu.4.xxvij.q.j. fol.26.

Prohibito aliquo, omnia ex eo ſequentia prohibita intelligi.c.nec aliquis.nu 3.xxvij.q.j. fol.26.

Progenies à quo incipiat.c.progeniem.nu.1.xxxv.q.ij.&.iij.fol.92.

Prophetia quatenus ſe extendat.de pœnit.diſtinct c. nec mirum. nume 8. fol.22.

Proles illegitima an per tempus diſpenſationem inducat.c.de gradibus.nu.2.xxxv.q.viij. fol.94.

Proles quando legitima, an illegitima cenſenda ſit.c. cum in captiuitate.nu.3 xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.

Promittēs ꝙ ducet in vxorem, & poſteà contrahit cum alia, vtri adhærebit c.duobus.nu.2.xxvij q.ij. fol.35.

Promoueri quis, an nō poſſit.c.Monacho.nu.1.vigeſima ſeptima. quæſt.j. fol.28.

Propagationis ſucceſſione ex Adam deſcēdimus.c.placuit.ij. nu. 1.de conſe.diſt.iiij. fol.135.

Propria brutorum quorundam.c.principium.nu.4. de pœniten. diſt.ij. fol.78.

Proſopopeia quid.c.quæris.nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.124.

Proſperanti quid obſeruandum.c.cauendum.de pœniten.diſt.iij. nume.1. fol.82.

Prudentis, & ſapientis differentia.c.ſapiens.nu.1.de pœnit.diſtinctione.ij. fol.75.

Pſalmi, ad dominum cum tribularer &c.explicatio.c.tres autem. nu.1.de pœ.diſt.j. fol.69.

Publica iudicia contra quos dentur.§ publico iudicio. nu.1.trigeſima ſecunda.q.ij. fol.48.

Publici peccati medicina.c. præsbyter.numero. 2. vigeſima ſexta quæſt.vj. fol.29.

Pudenda quæ.c.offerebat.nu.2.xxxij.q.vij. fol.55.

Pudicitia quotuplex, & quę virtus ſit.c.ita.nu.1.xxxij.q.v. fol.53.

Puellæ nō vellatæ in eccleſia orantes an peccent.c.hæc imago.nu. 4.xxxiij.q.v. fol.89.

Pueri ante baptiſmum cur mali.c.cum renunciatur.nu. 4.trigeſima ſecunda.q.j. fol.47.

Purificatio grecè quo modo, & vnde dicta & cur.c. pronunciandum.nu.3.de conſe.diſt.iij. fol.113.

Pythagoras numerorum, muſiceſq; inuentor.c.nō obſeruetis.nu. 3.xxvj.q.vij. fol.24.

Python quid.c.igitur.nu.4.xxvj.q.ij.&.iij. fol.16.

De litera Q.

QVadrageſimale Ieiunium à quo traditum.c.ſacerdobus nu.1.de conſe.diſt.iij. fol.114.

Quæſtores duos fuiſſe § vniuerſa.nu.2. vigeſima quinta.q.ij. fol.14.

Quæſtores ſine literis non recipiendi.de pœnit.diſt.j.rub. de quæſtor. fol.60.

Falſò differant pro adferant legitur.ibidem.

Quæſtiones de conſecratione altaris.c.ſi motum.nu.2.de conſec. diſt.ij. fol.78.

Quæſt.j.&.ij.cau.xxv.differentia.c.qd aūt.cau.xxv.nu.2. fol.2.

Quanquam, ſignificatio.c.quo modo.nu.1.de conſe.di.iiij. fol.118.

Quis, Vocis acceptiones.c.ſi ſacerdos.nu.1.de pœ.di.j. fol.67.

De litera R.

RAptæ Confeſſioni an ſtandum ſit.c. ſed obijcitur.nu.2.trigeſima.q.v. fol.43.

Raptori an ducere raptam liceat.c.ſi autem. nu. 2. xxxvj.q.ij. fol.196.

Raptorum pœna.c.nunc quæritur.nu.1. trigeſima ſexta.q.ij. fol.96.

Rebaptiſatus ſciens perpetuò irregularis.c.qui vis.nu.1. de conſe. diſt.iiij. fol.123.

Regeneratiuæ vis.c.nunquam.nu.1.de conſe.diſt.iiij. fol.117.

Regula quid ſit.c.prima ſalus nu.1.cau xxv.q.j. fol.7.

Regularis quę neceſſariò promittere debeat.c.vt lex profeſſa.nu. 3.xxvij.q.j. fol.28.

Regulæ monachali annexa.c.ſunt quidam.nu.11.vigeſima quinta quæſt.j. fol.5.

Regulæ ſignificatio.c.igitur.nu.1.xxv.q.ij. fol.9.

Rei iudicatæ delictum ſuperueniens pręiudicat.c.Apoſtolus.nu. 2.xxxij.q.vij. fol.54.

Religio ficta quid.c.ſortilegi.nu.1.xxvj.q.ij. fol.15.

Religioſus locus & ſacer quatenus conueniant.c.ſicut.nu.1.de cōſe diſt.ij. fol.78.

Religioſus qualiter peccet.c.ſicut bonum.nu. 3. vigeſima ſeptima quæſt.j. fol.25.

Reliquias ſanctorum portare an ſit illicitum tract. diuinat. cauſ. xxvj.nu.22. fol.19.

Reliquiæ quando foris exponi poſſint.c.quicunq;.nu.2.vigeſima ſexta.q.v. fol.21.

Renaſcimur per fidem.c.neceſſarium.de conſecratione diſtinctione.iiij. fol.115.

Renunciatio qualis eſſe debeat.c.cum renūciatur.nu.2.trigeſima ſecunda.q.j. fol.47.

Renunciatum duo ſignificat. c.cum renunciatur.nu. 1. trigeſima ſecunda q.j. fol.47.

Superuacaneè legitur, eſt, in fine lineæ.ij.col.ij.ibidem.

Reprobi acharites.c illud.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.77.

Reſcripta contra ius quando reijcienda.c.reſcripta.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.

Reſcripta contra legē Dei an valeant §omnes.nu.3.xxv.q.ij fo.13.

Reſcripta illicita an ſeruanda ſint §omnes.nu.1.xxv.q.ij. fol.13.

Reſcripta ſuper incertis negotijs conceſſa an valeant § reſcripta. nu.3.xxv.q.ij. fol.11.

Reſcripti, & priuilegij vſus promiſcuus § omnes.num.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.13.

Reſcripti formæ multa eſſe neceſſaria § reſcripta nu. 4. vigeſima quinta.q.ij. fol.12.

Reſcriptis clauſulam ſuperfluam plerunq; inſeri. c.ſic enim.nu.4. xxviij.q.j. fol.36.

Reſcriptum contra ius cōſtitutionis, vel vtilitatem publicam elicitum non valere §omnes.nu.4. xxv.q.ij. fol.13.

Reſcriptum cōtra ius diuinum non valet § omnes.nu.6. vigeſima quinta.q ij. fol.13.

Et legis diuinæ de numero teſtium modificatio § oēs. n.6.fo.13.

Reſcriptum contra ius elicitum nullum eſſe & quo modo accipiendum.c.reſcripta. nu.5.xxv.q.ij. fol.11.

Reſcriptum contra ius qualiter valeat.c. Imperiali.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.10.

Reſcriptum impetrari prohibitum nullum.c.reſcripta.nu.4.vigeſima quinta.q ij. fol.10.

Reſiliens à ſponſalibus iuratis qualiter peccet.c.omnes.nu.5.trigeſima.q.ij. fol.41.

Reſponſio facta in baptiſmo qualiter intelligatur.c.prima. nu.4. de conſe.diſt.iiij. fol.121.

Reſtitutio vxoris non obſtante exceptione qui fiat .c. Agathoſa. nu.4.xxvij.q.ij. fol.32.

Reſtringenda ſunt verba, vt pœnę exaggerentur. c.ſicut.nu.14.de pœni.diſt.j. fol.71.

Rixę & ſeditionis differētia.c.ſicut.nu.8.de pœni.j. fol.70.

Romanæ Eccleſiæ poteſtatē in duobus conſiſtere m.c. Sancta Romana.cau xxv.nu.1. fol.2.

Romanus Pontifex ſecundum leges viuere debet. c.cau.xxv.q.j. nume.1. fol.2.

Romanus Pontifex aduerſus quæ ſtatuere poſſit. c.quæ ad perpetuam.nu.3.cau.xxv.q.j. fol.2.

Rubi, quem vidit Moſes, explicatio.c.ſunt qui.nu.3.de pœnit. diſtinctio.j. fol.66.

Rumoris & famæ differentiæ & acceptiones. c. ſi duo. trigeſima quinta.q.vj. fol.93.

De litera S.

SAbbatum In dñicum diem tranſlatum. c.pronunciandum. num. 2.de conſe.diſt.iij. fol.113.
Sacerdos ao cõficiat,vt talis an vt bonus.c.quid ſit. nu.3.de conſe.diſt.ij. fol.109.
Sacerdos proprius ao extra parochiam,cõfeſſiones audire poſſit. c.placuit.nu.1.de pœ.diſt.vj. fol.86.
Sacerdos ſacramentali vino an manus profundere debeat. c.com perimus.nu.2.de conſe.diſt.ij. fol 104.
Sacerdotes cauſſa doloris altaria veſtibus exuẽtes,niſi pœniteãt deponi tract.diui.ſub.xxvj nu.24. fol.19.
Sacerdotes veteris teſtamenti excommunicabant. c. viduas.nu.3. xxvij.q.vj. fol.26.
Sacramenta an ob peccatum deneganda.de pœ.di.j.rub.de queſt. acceſ.nu.3. fol.61.
Sacramenta cur inſtituta.c.viduas.nu.2.xxvij.q.j. fol.27.
Sacramenta voluntaria,& neceſſaria quæ.c.ab antiqua.num.1. de conſe.diſt.iiij. fol.120.
Sacramenta vnde fluxerint.c.Adam.nu.1.de pœ.di.ij. fol.75.
Sacramentalis panis & ſanguis vbi conſeruari debeant. c.de hac. nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.109.
Sacramentalis ſumptio ad quid proſit.c.in Chriſto.nu.13. de conſe.diſt.ij. fol.111.
Sacramenti effectus.c.de hac.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.109.
Sacramenti inſtituti cauſſa.c.iteratur.nu.1.de cõſe.di.ij. fol.104.
Sacramenti probandi argumenta.c.in quibus.nu.1.de conſec. diſtinctio.ij. fol.106.
Sacramenti ſubſtantialia non eſſe omnia quæ in eo ſiunt. c. nihil eſt.nu.1 de conſe.diſt.iiij. fol.122.
Sacramenti triplex effectus.c.in Chriſto.nu.8.de conſe.diſtinctione.ij. fol.111.
Sacramento res duas ineſſe.c.quid eſt.nume.1.de conſe. diſtinctione.ij. fol.106.
Sacramentorum effectus.c.ſpecies.numero. 1.de conſecra. diſtinctione.ij. fol.106.
Sacramentum in pœnitentia non exigi.c.prima igitur.num.2.de conſe.diſt.iiij. fol.121.
Sacramentum quid.c.his ita.nu.2.xxxij.q.ij. fol.49.
Sacramentum quid repræſentet.c.quæris.nu.2.de conſec.diſtinctione.iiij. fol.124.
Sacramentum vnde dictum, quot modis fiat & hi ſinguli quibus conueniant.c.ſacrificium.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.105.
Sacrificium quid.c.ſacrificiũ.nu.1.de conſe.diſt.ij. fol.105.
Sacrificans dæmonibus an ſit irregularis tract.diuin.cau.xxvj.numero.3. fol.20.
Sacrificio crimina omnia deleri.c.ſi quis.nu.2.vigeſſima ſexta queſtione.vj. fol.21.
Sacrum trahit ad ſe non ſacrum.c.de fabrica.nu.1.de conſec.diſtinctione.j. fol.99.
Sagax quis.c.fraternitatis.nu.1.xxxv.q.x. fol.95.
Saluatoris nomina.c. ſi baptiſata.numero.1.de conſecratio.diſtinctione.iiij. fol.124.
Salomonis porticus.c.ſolennitates.numero.1.de conſecratione diſtinctione.j. fol.98.
Salutem ſine confeſſione non dari de pœnitentia diſtinctione.j.c. é contra.nu.2. fol.72.
Salutiferum vni,alteri mortiferum.c.cotidie.de conſecra. diſtinctione.ij. fol.104.
Sanctificatio large accipi de conſecratione diſtin.iij.c.aquam.numero.2. fol.115.
Sanctiones ſacræ an ab omnibus ſciri debeant.c.violatores.nu.4. cau.xxv.q.j. fol.4.
Sanctus cur ter dicatur miſſa.c.cum frangitur.nu.1.de conſecr.diſtione.ij. fol.106.
Sanguinis nomine quid intelligatur.c.panis.num.de conſe. diſtinctione.ij. fol.107.
Sardinis forma.c.principium.nu.3.de pœ.di.ij. fol.78.
Satanas rediens quos adducat.c.reuertor.nume.2.de pœniten.diſtinctio.iiij. fol.53.
Satisfacere quid.c.ſatisfactio.nu.1.de pœni.iij. fol.78.
Satisfactio in quibus conſiſtat.c.quamobrem.nu.1.de pœni.diſtinctione.j. fol.68.
Satisfactionis effectus dico. c. Pœnitentia. nume. de pœnitentia diſtinctio.iij. fol.78.
Satisfactionis partes.c.ſatisfactio nu.2.de pœ.di.ij. fol.78.
Scandalum quid ſit.c.prima.de conſe.diſt.ij. fol.106.
Scapulis quid ſignificetur & cur eę in baptiſmo vngantur . c. deinde.nu.1.de pœ.diſt.iiij. fol.121.
Scientia,vel ignorantia impedimenti an matrimonio , ex eoq; liberis obſtet.c.cum in captiuitate.nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.
Scientiæ,& ſapientię differentia.c.nunquàm.nu.1.de conſe. diſtinctione.v. fol.127.
Scire quid.c.in domo.nu.2.de pœ.diſt iiij. fol.83.
Scrutinia à veteri teſtamento initium habuère.c.ſiue paruuli.nu. 3.de conſe.diſt. iiij. fol.120.
Seculum cur malum appelletur.c.admonere.trigeſimatertia.q.ij. nume.1. fol.57.
Secundæ nuptiæ non benedicuntur.c.ſacerdos.nume.1. trigeſima quinta.q.ij.&.iij. fol.92.
Seditio an ſit ſpeciale peccatum.c. ſicut.nu.8.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.
Seditioſorum pœnę arbitrariæ.c.ſicut.nu.8.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.
Seditioſus qua pœna puniendus.c.ſicut.nu.8.de pœnitent. diſtinctione.j. fol.70.
Seditioſus,vt puniatur,quæ requirantur.c.ſicut.nume. 12. de pœnit.diſt.j. fol.71.
Semel malus an ſemper pręſumendus malus.c.cum per bellicam. nu.1.xxxiiij.q.j.&.ij. fol.90.
Senatum habet eccleſia.de conſecratione diſtinctione.iij.c.pronunciandum.nu.6. fol.113.
Sententia caſſata,caſſantur ea,quę ſequuntur.c.iudicantem.nu.2. xxx.q.v. fol.44.
Sententia Papæ an retractari poſſit.c.ſententiam. nu. 1. trigeſima quinta.q.ij. fol.95.
Sententia per falſos teſtes lata quando retractari poſſit.c.vnde quæritur.nu.1.xxxv.q.ix. fol.94.
Sententiam qui,& qualiter retractare poſſint. c. vnde quæritur. xxxv.q.ix.nu.1. fol.94.
Sepultura quibus caſibus negetur.c.ſi pręsbyter.num.3. vigeſima ſexta.q.vj. fol.23.
Sepultura qui carere debeãt.c.ſed aliud.nu.2.xxvij.q.ij. fol.34.
Serapis origo,& quid ſit.c.ſciendũ.nu.2.xxvj.q.ij.&.iij. fol.20.
Serpens quo modo accipiatur hic.c.re vera.nu.1.de conſe. diſtinctione.ij. fol.108.
Serpentis greſſus & acceptio.c.ſerpens.nu.1.de pœ.di.j. fol.[illegible]
Seruitus quot modis accipiatur.c.patrẽ.xxxij.q.iij.nu.2. fol.50.
Seruus liberè matrimonium contrahit.c.patrem puellæ.nume.1. xxxij.q.iij. fol.50.
Seruus vt liberè matrimonium contrahit, ita & filiam nuptui tradit.c.patrem puellæ.nu.2.xxxij.q.iij. fol.50.
Sexus fœmininus qualis.c.notificaſti.nu.1. trigeſima tertia quæſtione.v. fol.58.
Signaculum quid.c.principium.nu.2.de pœ.di.ij. fol.78.
Siloë fons montis Sion.c.ante.nu.3.de conſe.diſt.iiij. fol.120.
Similitudo quid.c.principiũ.nu.2.de pœ.diſt.ij. fol.78.
Similitudo eſt ad veritatem.c.in Chriſto.no.14.de conſec. diſtinctione.ij. fol.112.
Conditio quæ hic accipienda.ibidem.
Sodomitico vitio an à thoro diſcedi poſſit.c.omnes.nu. 1.trigeſima ſecunda.q.vij. fol.54.
Sol quõ videatur.c.in Chriſto.nu.6.de pœ.diſt.ij. fol.111.
Sors quid.c.ſors non eſt.nu.1.xxvj.q.ij. fol.19.

Sortibus

Sortibus vtendo quot modis peccetur.c.ſors non eſt.num.3.xxvj. quæſt.j. fol.15.
Sortilegi qui.c.quidam ſacerdos.nu.1.cau.xxvj. fol.14.
Sortilegorum pœna.c.Qui ſunt ſortilegi.nu.1.xxvj.q.j. fol.14.
Sortilegorum pœna tracta.diuinat.cau.xxvj.nu.10. fol.19.
Sortis diuinatio periculoſa & de euētu ſortialium actuum.c.ſors non eſt.nu.2.xxvj.q.ij. fol.15.
Sortium diuinatio an ſit illicita tracta.diuinat.ſub cau.vigeſima ſexta.nu.14. fol.18.
Specialia ad conſequentias non trahi.c.non ſtatim.nume.1.xxvj. quæſt.ij. fol.15.
Spiritus à Satana redeunte adducti qui ſint, & interpretatio eorum.c.reuertor aliàs incipit reuertar.nu.1.de pœniten.diſtinctione.iiij. fol.82.
Spiritus quid,& quatenus ab anima repugnet.c.Moſes.nu.2.trigeſima ſecunda.q.ij. fol.51.
Spiritusſanctus baſilicarum cuſtos.c.de fabrica.nu.2.de conſecra. diſt.j. fol.99.
Spiritusſanctus cur datur.c.Epiſcopus.nume.1.de conſecra.diſtinctione.v. fol.136.
Spiritusſanctus cur in linguis igneis venerit.c.omnes.nu.1.de conſecra.diſt.iij. fol.115.
Spiritusſanctus duobus modis datur.c.Non autem.nu.1.trigeſima ſecunda.q.ij. fol.49.
Sponſa innuptè cognita monaſterium poteſt ingredi.c.qđ autem. nu.2.trigeſima tertia.q.v. fol.88.
Et quatenus hoc accipi debeat ibidem.
Sponſa quatenus coniunx.c.lex.nu.3.in fi.xxvij.q.ij. fol.31.
Sponſa vxor non eſt.c.lex.nu.1.xxvij.q.ij. fol.31.
Sponſalia contrahi ſub ea conditione ſi euenientē ſi me tecum coire permittas.c.duobus.xxvij.q.ij.nu.1. fol.35.
Spōſalia de præſenti quę.c.noſtrates.nu.2.xxx q.v. fol.43.
Sponſalia de præſenti quo caſu ſoluantur.c.deſponſatim.nu.4.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.74.
Spōſalia ioco facta an valeant.c.ſi quis.nu.1.xxvij.q.ij. fol.31.
Spōſalia qñ non valeant.c.vbi non eſt.nu.1.xxx.q.ij. fol.41.
Sponſalia quæ,vnde dicta,quot eorum ſpecies.c.apparet.nu.1.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.33.
Sponſalia quo caſu impune diſſoluantur.c.extraordinaria.nu.3. trigeſima quinta.q.ij.&.iij. fol.92.
Sponſalijs neceſſaria.c.ſponſalia.nu.1.xxx q.ij. fol.41.
Sponſo caſtrato,qñ liceat ſponſæ alij nubere.c.hi,qui.nu.1,trigeſima ſecunda.q.vij. fol.56.
Intret non iterū legas ibidem.
Sponſus an poſſit cogi ſponſalia adimplere.c.decreta.nu.2.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.33.
Spōſus an poſſit vouere perpetuam continentiam.c.deſponſatam.nu.4.xxvij.q.ij. fol.32.
Sponſus & ſponſa olim mutuas cautiones præſtabant.vigeſima ſeptima.q.ij.nu.3. fol.30.
Subreptio an reddat priuilegia nulla.§.præſcriptione.nu.2.vigeſima quinta.q.ij. fol.8.
Subuerſionis Niniuitarum varia explicatio.c.ex his.nu.2.de pœ. diſt.j. fol.67.
Succeſſor prædeceſſoris factum diſſoluit.c.Deceſſorum.nu.1.vigeſima quinta.q.ij. fol.8.
Suffragia quibus proſint.de pœnit.diſt.j.rub.de ſuffra.eccleſ.numero.1. fol.60.
Summę confeſſio.Ioannis capitis ſumma.c.ſicut.nu.7.de pœniten. diſt.j. fol.69.
Superbia vnde dicta.c.cum ergo.nu.3.de pœ.diſt.j. fol.77.
Superbia cur vitanda.c.cum ergo.nu.3.de pœ.diſt.j. fol.73.
Superbia quid.c.cum ergo.de pœ.diſt.j.nu.1. fol.77.
Superbiæ acceptio triplex.c.quod vero.numero.3.de pœnitentia .diſt.ij. fol.77.
Superbiæ ſpecies.c.ſi quis ſemel.numero.1.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.73.
Supercilium quatenus accipiatur in.c.nunquàm.nu.1.de conſecr. diſt.v. fol.127.
Superſtitionis & ſortilegorum origo.c.epiſcopi.nume.1.vigeſima ſexta.q.v. fol.10.
Statu medio quem ineſſe quot modis accipiendum.c.cum renunciatur.nu.9.xxxij.q.j. fol.48.
Statu mutato licita fiunt illicita.c.non ſolùm.nu.1.trigeſima ſecūda.q.viij. fol.56.
Stipulatio,habere licere,ad quæ extendatur.c.quod autem.nu.6. xxv.quæſt.ij. fol.7.
Indulgentia qñ tollatur.c.qđ autem.nu.7.xxv.q.v. fol.10.
Stupor quid.c.ſi cuſtos.nu.1.xxvij.q.j. fol.27.
Stuprum qñ fiat.c.ſed aliud.nu.1.xxvij.q.ij. fol.34.
Synagoga quid.c.eccleſia.nu.1.de conſe.di.j. fol.97.
Synderesis quid.c.epiſcopi.nu.2.xxvj.q.v. fol.10.
Syndici an excuſandi ſi malefícia non denunciēt.c.ſi quis non dicam.nu.2.de pœ.diſt.j. fol.62.

De litera T.

Tabernaculum Quid de cōſe.diſt.j.c. qualiter.nu.1. fol.96.
Tabula lapidea quo modo conſecranda.c.concedimus.nu.1.de conſe.diſt.j. fol.99.
Tacite conſentit matrimonio,qui cohabitat.c.vbi non eſt.nu.4.xxx.q.ij. fol.41.
Temperentia quid.c.principi.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Temporum obſeruatio licitàne ſit.c.non obſeruetis.num.3.xxvj. quæſt.vij. fol.24.
Tenentes filiū ſuſcepti ſorores ducere poſſunt.c.poſt ſuſceptū. nu.1.xxx.q.iiij. fol.42.
Terrendi cauſſa aliqua dici poſſe.c.quando.nu.1.de conſe.diſtinctione.iiij. fol.124.
Teſtem pro accuſatore accipi.c.hęc imago.nu.5.xxxiij.q.v. fo.89.
Teſtes eſſe an poſſit parentes,& conſanguinei in cauſſa matrimoniali.c.conſanguineos.nu.4.xxxv.q.vj. fol.23.
Teſtes concluſa cauſſa interrogare poteſt iudex.c.graue.nu.1.trigeſima quinta.q.ix. fol.95.
Teſtes qñ dictū corrigere poſſint.c.loci tenu.n.2.xxxv.q.ix. f.95.
Teſtes qñ repeti poſſint.c.graue.nu.1.xxxv.q.ix. fol.95.
Teſti vni pro veritate copulæ an credatur.c.ſi quis accepit.nu.1. xxxiij.q.ij. fol.96.
Teſtis falſi pœna.c.hæc imago.nu.5.xxxiij.q.v. fol.89.
Teſtis idem & accuſator an eſſe in matrimonio poſſit.c.conſanguineos.nu.2.xxxv.q.vj. fol.23.
Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus necatus.c.Eccleſijs.nu.2. de conſec.diſt.j. fol.99.
Thomas quo tempore deceſſit.c.de tēpore.cau.xxvj.vij.numero.6. fol.23.
Thomæ incredulitas ad quid profuit.c.ſic quippe.nu.1.vigeſima ſeptima.q.ij. fol.34.
Timor ſeruilis ad quid valeat.c.ſicut Seta.nu.1.de pœniten.diſtinctione.ij. fol.75.
Timoris genera.c.ſicut Seta.nu.1.de pœ.diſt.ij. fol.75.
Tragœdi quibus verbis vtantur.c.in Chriſto.de conſecratione diſt.ij. fol.112.
Tributum cur impoſitū,& qui ad id teneantur.c.iam nunc illud. nu.2.xxviij.q.j. fol.36.
Tributum ex quibus accipit imperator.c.ſatagendum.nu.4.xxv. quæſt.j. fol.7.
Trinitas homouſia.c.ego Berengarius.nu.1.de cōſe.di.ij. fol.106.
Trinitatis opera quo modo fiant.c.omnes num.2.de pœnitentia diſt.iij. fol.118.
Trinitatis opera indiuidua.c.quodam.num.2.de pœniten.diſtinctione.iiij. fol.118.
Et.c.quodam ſenſus ibidem.
Torpor quid.c.ſi cuſtos.nu.1.xxvij.q.j. fol.27.
Tota quo hic accipiatur.c.quæris.nu.1.de cōſe.di.iiij. fol.124.
Tumultuoſus capitaliter punitur.c.ſicut.de pœnitentia diſtinctione.j. fol.70.
Tunc temporis aduerbium.c.tunc valere.nume.1.de conſecra.di-

ſtinctio.iiij. fol.119.
Et quibus locis de ea ediſſeratur ibidem.
Tutor tenetur ſubtutorem ſuum malè adminiſtrantem accuſare de pœni.diſt.j.c.nemo.nu.2. fol.62.

De litera V.

Varietas Criminũ inducit varietatẽ pœnarum.c.pœn.e.nu.1.de pœ.di.j.fo.62.
Velamen antiquorũ & velatas oportet eſſe mulieres viros non itẽ.c hęc imago.n.2.xxx.q.v.fo.89.
Velatę cur ſint mulieres.c.hæc imago.nu.2.xxxiij. quæſtio.v. fol.89.
Veneris lineæ & ad quælibet peccatum fit.c.nec aliqua.nu.1.vigeſima ſeptima.q.j. fol.26.
Venia quibus concedenda.c.nec aliqua.nu.2.xxvij.q.j. fol.26.
Venialia multiplicata mortalibus paria.c.tres.nu. 2. de pœniten. diſt.j. fol.69.
Venialia peccata quæ.c.ſicut.nu.4.de pœ.diſt j. fol.69.
Venialia quæ.c.qui vult.nu.4.de pœ diſt.vj. fol.86.
Verba cœleſtia quæ c.in Chriſto.nu.5 de conſe.diſt.ij. fol.110.
Venialia quomodo deleantur.c.de quotidianis.nu.1. de pœniten. diſt.iij. fol.79.
Veritas primatum tenens.c.Corpus.nu.1.de conſe diſt ij fol.112.
Veritas quibus præferatur.c.Corpus. numero.3. de conſecratio diſtinctio ij. fol.112.
Veritati non obeſt ſententia c.vidua.nu 3.xxvij.q.j. fol.26.
Veritatis & opinionis differentia c.corpus Chriſti.nu.2. de cõſe. diſt ij. fol.112.
Veteri lege cur delinquentes mundabantur. c. quod autem. nu.1. trigeſima ſecunda.q.j. fol.47.
Vidua cur,vt virgo,non velletur.c.viduas.nu.1.xxvij q.j. fol.27.
Vinum in ſanguinem conuerti quomodo accipiundum. c. panis. nu.3. & 4.de conſe diſt.ij. fol.107.
Vir, & vxor an ad paria , impariaq́; iudicentur adultera qualiter poſſit virum ab accuſatione depellere.c.ſi tuæ crudelis num.2. trigeſima ſecunda.q.j. fol.46.
Vir quibus ex cauſis gloria Dei dictus ſit.c.hæc imago.nu 3.trigeſima tertia q v. fol.89.
Vir quomodo vxorem liberet ab obligatione qua tenetur Deo. c nouit.nu.1.xxxiij.q.v. fol 89.
Vir vnde dictus.c.vir cum propria.xxxiij.q.iiij.nu.2. fo.87.
Virginibus cõnumerari quę nequeãt.c.reuera.n.1.xxxij.q.v fo.52.
Virginitas per pœnitentiam reparatur.c.re vera.trigeſima ſecunda.q.v.nu.1. fol.52.
Virginitatem conſeruare facilius eſt,quàm amiſſam reparare.c. ſunt,qui.nu.1.de pœn.diſt.j. fol.66.
Virginis corruptæ ſignum.c.hæc imago.nu.5.xxxiij.q.v. fol.89.
Virginitatis ſubſtantia.c qd autem.nu. 2.xxxij.q.v. fol.52.
Virgo quando dicenda.c.re vera.nu.1 xxxij.q.v. fol.52.
Virgo vnde dicta.c.virgines.nu.1.xxvij.q.j. fol.28.
Viros ſui corporis poteſtatem non habere quatenus accipiendũ. c.noſſe.nu.1.xxx.q.j. fol.40.
Virtus falſa nõ eſt virtus.c.ex his itaq;.nu.2 xxviij.q j. fol.17.
Virtus vitio contraria.c.conſyderet,nu.4.de pœniten. diſtinctione iiij. fol.85.
Virtutis,& vitij pugna xxxij q.j.c. cum renunciatur. trigeſima ſecunda.q j.nu.3. fol.47.
Virtus quælibet nullam recipit intentionem.c.hæc quæ. nu.1.de pœni.diſt.ij. fol.74.
Virtutes quam gratiam in baptiſmo pręſtẽt. c. nec quẽquam.nu. 1.de conſec.diſt iiij. fol.124.
Virtutum acceptiones.c. poteſt.nu.1.de pœ.di.ij. fol.74.
Virtutum opera.c non mediocriter.nume.1.de conſecrat. diſtinctione.v. fol.125.
Vitij nomen quid notet.c.ſi quis ſemel.nume.2.de pœnit. diſtinctione j. fol.73.
Vitionis locus ligandus.c.nouiſſimè.nume.2.de conſecr. diſtinctione.v. fol.126.
Vnctio chriſmatis eſt neceſſaria.c.Epiſcopus.nume.1. de conſecr. diſt.v. fol.126.
Vngere ſolus infirmum an poſſit præsbyter.c.hoc quoq;.nu.2.de conſec.diſt.j. fol.102.
Vnitas carnis quo coitu non fiat.c.extraordinaria. nu.2.trigeſima quinta.q.ij.& iij. fol.92.
Vnitas chriſtiana quando perfecta.c.in Chriſto.nu.3. de conſecr. diſt.ij. fol.110.
Vnitas duplex.c in Chriſto.nu.9.de conſe.diſt.ij. fol.111.
Vnitates nouem.c.in Chriſto.no.10.de conſe.diſt.ij. fol.111.
Vnitas inter patrem,& filium quomodo fit.c.in Chriſto.nu.12.de conſec.diſt.ij. fol.111.
Vnitas mutua.c in Chriſto.nu.4.de conſe.diſt.ij. fol.110.
Vnitas naturaliter ineſt nobis.c.in Chriſto.nume.13.de conſecra. diſt.ij. fol.111.
Vnitati eccleſiæ quis dicatur ineſſe licet accuſetur.c.recurrat.nu. 2.xxxij.q.iiij. fol.51.
Vnitatis acceptio.c.in Chriſto nu.4.de pœ.diſt.ij. fol.110.
Vniuerſitas an poſſit accuſari de crimine nephandiſſimo.cap. ita nos.nu.1.xxv.q.ij. fol.14.
Vocatio ad Chriſtum quot modis fiat.c.ſemel.nu.1. de conſecrat. diſtinct.ij. fol.107.
Volens occidere,ac ſi occidiſſet puniendus.c.cogitatio.num.1. de pœni.diſt.j. fol.63.
Voluntas,& actus ſint duo peccata.c.ſicut.nume.3.de pœnitentia diſt.j. fol.62.
Voluntas peccatũmne fit.c.nuptiarum.nu.4.xxvij.q.j. fol.29.
Voluntas quando pro facto non reputanda.c.his authoritatibus. nu.1.de pœn.diſt.j. fol.70.
Voluntas quid ſit.c.matrimonium.xxvij.q.nu.1. fol.30.
Vota neceſſitatis quæ.c.prima igitur.nume.1.de conſecra.diſtinctione.iiij. fol.125.
Vota non,niſi vxori nociua,non frangat vir.c.manifeſtum. nu.2. trigeſima tertia.q v. fol.89.
Vota quõ redimi vel mutari poſſint c.nubẽdi.nu.1. xxvij. fol.28.
Voti genera.c.quod vero.nu.2.xxvij.q.j. fol.25.
Liberum debet eſſe arbitrium vouentis.c.quod verò. nume.2. xxvij.q j. fol.25.
Voti ſolennis voti ſigna in Epiſcopo. c. ſicut bonum. nu.2. xxvij. quæſtio j. fol.25.
Voto matrimonium non impediri,ſed conſtitutione eccleſię.nu. 5.vigeſima ſeptima.q.j. fol.29.
Votorum genera c.ſunt quidam.nu.8.cau.xxv.q.j. fol.5.
Votorum quæ in baptiſmo,quod in pœnitentia imponitur.c.prima nu.2.de conſec.diſt.iiij. fol.125.
Votorum quod matrimonium dirimat.c.ſicut bonum.nu. 5.vigeſima ſexta.q.ij. fol.25.
Votum abſtinentię an ſine vxoris licentia facere viro liceat.c.manifeſtum.nu.1 xxxiij.q.v. fol.89.
Votum ab eccleſia inſtitutum mutare ipſa poteſt.c.ſicut bonum. nu.6.vigeſima ſeptima.q.j. fol.25.
Votum an per alium exequi poſſit.c.ſi quis.nu.2.xxvj.q.vj.fol.23.
Votum à propoſito quatenus differat.c.nuptiarum.num.2.vigeſima ſeptima.q.j. fol.29.
Votum diſſolui nõ poſſe.c.neq; viduas.nu.1.xxvij.q.j. fol.26.
Votum iuramento concurrens quando alteri alterum prævaleat. c.de viduis.nu.2.xxvij.q.j. fol.30.
Votũ loci ratione pręſumi.c.vt lex profeſſa.nu.1.xxvij.q.j. fol.28.
Votum matrimonio contrahendo,contracto obeſſe. c.nuptiarũ. nu.7.xxvij.q.j. fol.29.
Votum neceſſitatis cauſſa tranſgredi ne poſſit.c.non ſolùm.nu.1. trigeſima ſecunda.q.viij. fol.58.
Votum per quod nocetur debito,non tenere.c.manifeſtum.nu.1. trigeſima tertia.q.v. fol 89.
Votum profeſſionis quæ reſpiciat.c.ſicut bonum. nu. 4.vigeſima ſeptima.q.j. fol.28.
Votum qualiter ſolennizeſ.c.qd verò.nu.2.xxvij.q.j. fol.25.
Votum quando obſeruandũ.c.admouere.xxxiij.q.ij.nu.4. fol.87.
Votũ reuocare quibus liberũ nõ ſit.c.nouit.n.1.xxxiij.q.v. fol.89.

Votum

Votum ſimplex quid.c.quod vero.nu.2.xxvij.q.j. fol.25.

Votum virginitatis an à patre reuocari poſſit.c.merito. nume.1. xxiij.quæſtio.ij. fol.50.

Vouens certo tempore intrare monaſterium intrare die dicto impeditus non potuit ingredi an eo lapſo intrare teneatur.c.nuptiarum.nu.3.xxvij.q.j. fol.29.

Vouentem virum quando non poſſit mulier repetere.c. Agatho 22.numero.1.xxvij.q.ij. fol.32.

Legas interim ibidem permittat non promittat.

Vxor an teneatur ſequi virum ſuum.c.ſi virgo.num.3.xxxiij.q.j. &.ij. fol.90.

Vxor quas res dare poſſit.c.quod Deo.numero.3.trigeſima tertia quæſtio.v. fol.88.

Vxor recedẽs à viro authoritate propria ſi viri reſtitutionem petat, audiri non debet.c.de benedicto.nume.1.trigeſima ſecunda quæſtio.j. fol.46.

Vxor ſine authoritate an & quibus caſibus dimitti poſſit.c.iudei. nu.1.xxviij.q.j. fol.37.

Vxore deſlorata quando vir monaſterium intret.c.extraordinaria.nu.3.xxxv q.ij.&.iij. fol.92.

Vxore,& domino de ſeruitio contendẽtibus, vter potior.c. omnibus.nu.6.xxix.q.ij. fol.39.

Vxore inuita, an quis poſſit ſeruus effici.c. perlatum. num.1.xxix. quæſtio.ij. fol.39.

Vxorem accuſare, & dimittere quatenus viro liceat.c. nihil iniquius.nume.1.xxxij.q.vj. fol.54.

Vxorem recõciliare an cogatur maritus c. Apoſtolus.nu.1. xxxij. quæſtio.vij. fol.54.

Vxori vetulæ vouenti quid ſufficiat.c.qui vxorem.nume.2.xxiij. quæſtio.v. fol.79.

Vxoris ingreſſum an patientia videtur vir ratum habere. ca. qui vxorem.nu.1.xxxiij.q.v. fol.80.

Vxoris ingreſſus, inuito viro quando teneat.c.mulier.nu.1.xxxiij. quæſtio.v. fol.88.

De litera Z.

ZAchæus Interpretatur iuſtus de conſe. di. ij.c.cotidie.nu.2. fol.104.

Zacheus Syrum nomen. c.cotidie.nu.2.de conſec. diſtinctio.ij. fol.104.

Zelus maior erga vxorem, quàm liberos.c. fraternitatis.nu.2.xxxv.q.x. fol.95.

Zona, quid.c.monacho.nu.xxvij.q.j. fol.28.

F I N I S.